incinius, pag. 20. lin. 15.
mascarpionis, pag. 33. lin. 14.
fribusculum, pag. 39. lin. 4.
occursacula, pag. 40. lin. 5.

Th: Thomasius in Dictionario suo Latino-Anglico (edit. 14.ta impr. Londini 1644.) interpretatur vocem Scutula Anglice the sight-hole in a cross-bow or such like engine: quam quidem interpretationem confirmat autoritate Petronij; apud quem tamen mihi nondum occurrit locus.

Citat idem etiam ex Arbitro vocem Subagitatrix quae etiam mihi neutiquam adhuc comperta est.

Citat idem insuper è Petronio Arbitro vocem Embaricator, quod interpretatur obsceno in sensu Cinaedum.

Uti necdum apud Petronium mihi occurrit cinaedica saltatio, phrasis citata ab eodem in voce cinaedicus.

Ubi vulgata lectio habet pag. 90. lin. 15. Securtuleia Thomasius sequaculeia vel secuculeia legisse videtur sed ipsum vide in voce, quam eandem nihilominus in sensum mulierem quae virum sectatur interpretatur.

Spississima impingere basia, Phrasis etiam è Petronio citata ab eodem in voce impingo.

John Adams ~~J. Gridley~~

T. PETRONI ARBITRI SATYRICON

CVM

PETRONIORVM FRAGMENTIS,

Nunc iterùm limatum & auctum.

ACCESSERVNT SEORSIM Doctorum *Annotationes, Scholia, Obseruationes, Coniecturæ, Emendationes, Notæ, Variæ Lectiones, Coniectanea, Collectanea, Præcidanea, Spicilegia, Animaduersiones, Racemationes, Symbolæ.*

Cum quinque in eadem Indicibus locupletissimis.

Liber Guilhelmi Griffithij, Anglo-Britanni, Artium Magistri, & Notarij Publici; Holmiæ in Suecia emptus quatuor solidis, Pridie Non: Novemb: 1664.

FRANCOFVRTI,

In Officina Wecheliana, apud Danielem & Dauidem Aubrios & Clementem Schleichium.

ANNO M. DC. XXI.

C. m.

TITVS. PETRONIVS. ARBITER. BITHYNIAE. PROCONSVL.
AVLÆ. CÆSAREÆ. PRINCEPS. DOMESTICVS. ET. ARCANORVM. CONSILIARIVS.
VIR. INGENIO. VERE. AVLICO. SVMMA. DOCTRINA. ET. ACRI. JVDICIO. PRAEDITVS.
NERONE. CLAVDIO. IMPERATORE. VOLENTE.
AD. MORTEM. ACTVS.
A. C. N. *Anno Christi 67.*

LXIIIX.

C. SVETONIO. PAVLLINO.
L. PONTIO. TELESINO. COSS.
BIENNIO. ANTEQVAM. PETRVS. ET. PAVLLVS. APOSTOLORVM. PRINCIPES. PATERENTVR.

I. PHI-

I. PHILIPPI PAREI INTVERGI
MELOS
Ad Nobil. & Clarissimum Virum MELIOREM HAIMINSFELDIVM GOLDASTVM.

Cum PETRONII ARBITRI *Satyricon in lucem ederet suis aliorumq;* NOTIS *castigatum.*

ANTIQVA quisquis vulnera marmorum
Exesa blattis seu tineis malis,
GOLDASTE, sollerti labore
Vindicat à tetricis tenebris:
Næ dignus ille est, quem colat vltima
Ætas auorum; non minus ac dein
Sæclis futuris pronepotes
Huic meritos tribuunt honores.
Quis non perennem donet adoream
Illi, decorem Castalidum choro
Qui reddit, assertumq; quondam
A Stygiâ cohibet cohorte?
Jam iam cadebat Mercurialium
Flos litterarum, iam quoque nænias

Luctusq; turpes vniuersus
Gentis Apollineæ Senatus
Edebat atram Barbariem suis
Questus parari ciuibus optimis,
Obliuionemq; æuiternam
Artibus ingenuis creari:
Quando ecce Diuorum auspiciis bonis
Natura finxit dædala pectora,
Queis curæ & est cordi anxiose
Pristina restituisse sæcla.
Quotquot sepulti mersi Acherusiis
Forent latebris de veterum libris?
Miserta pridem ni tulisset
Gens operata nouem Deabus
Opem recentem munere Palladis,
Mendasq; leui pumice fœtidas
Æruginatâ de papyro
Expoliisset. ita alma Phœbi
Lux actuosâ lampade discutit
Cœlo notharum corpora nubium,
Lumenq; clarum post reducit
Substituens geniale sidus.
O te beatum Musica iudicet
Corona doctum quod veterum libros
Luci redonas perpolitos
Multiplici variaq; dextrâ!

Sermo-

Sermonis Vmbo tu cluis Ausonum,
Graiæq; Peithûs perpetuum decus:
Tu das Poëtarum, simulq;
Historiæ monumenta priscæ
Detersa amussim viribus ingenI,
Oclisq; cernis singula Lynceis
Errata patrum negligenti
Segnitie (ah pudet id fateri!)
Pereruditis illita chartulis.
Quæ dira, amabo, pestilitas luis
PETRONIANAM vexat vrnam?
ARBITER heu maculis onustus
Nunc virginalem pæne licentiam
Salesq; castæ nequitiæ æmulos
Occultat, haud vlli legendus,
Tu nisi Philyrides peritus
Sinceriores particulas ope
Prauis recisis peruigili tuâ
Integritati tradidisses
Depositæ modo & inuenustæ.
Sic dena PLAVTVS Pegasidum additus
Camena turbæ laudibus haud suis
Pererrat Orbem, pædagogûm
Victima, vulneribus notatus,
Pictusq; dorsum stigmatias suum.
Proh fertis istæc Numina SARSINAE?

An fertis istæc ô Sorores
Numina Thessalicæ Hippocrenes?
GOLDASTIANA gestiat ARBITER
Legi Mineruâ. Debeat vnice
Pater iocorum risuumq;
Jam fugientem animam PAREO!

AD NOBIL. ET CLARISSIMVM VIRVM D. MELIOREM HAIMINSFELDIVM GOLDASTVM, acclamatio.

MElpomene vt vidit, GOLDASTVM *scripta PetronI*
Apta legi doctis reddere velle viris;
Insit; ehem quid agis? paucis tentata, parare
Audes; quam doctum hinc, quam graue surget opus! *(nos*
Quod colis ingenio, & purgas fœdata tot an-
Arua, quibus cultor vix prius aptus erat:
Gloria magna tibi debetur, adorea magna,
Quæ valeat seros post superesse rogos.
Perge facem veterum meliorem *accendere scriptis,*
Aureus *exurget* surculus *inde tibi.*

M. Gotardus Arthusius
Dantiscanus.

ELEN-

ELENCHVS

MSS. ET EXEMPLARIVM, QVIBVS IN HOC auctore emendando vsi sumus.

MEmbraneus Codex MS. optimæ quidem notæ, sed iam Pithœis quoque visus & collatus. Ex Bibliotheca Amplissimi & Nobilissimi Jacobi Bongarsii Legati Regii.

Chartaceus Codex MS. ex membraneo illo expressus. Ex eiusdem Bibliotheca.

Chartaceus Codex MS. Carminis de Bello ciuili, insigniter bonus. Ex Bibliotheca Pauli Stephani Geneuensis Typographi.

Editio Lipsiensis Thuringica eiusdem Carminis, cui Herman. Buschius præfuit, in Officina Jacobi Thanneri, Anno 1500.

Editio Parisiensis prima Reginaldi Calderii Anno 1520. procurata. Ex Bibliotheca Bongarsiana & nostra.

Fragmenta veterum Poëtarum ab

Henrico Stephano collecta An. 1563.

Editio Antuerpiana Christophori Plantini, cum Notis Sambuci, An. 1564.

Editio Lugdunensis Sequanica Joannis Tornæsii Anno 1575.

Editio Pictauiensis Epigrammatum Cl. Bineti. Ex Bibliotheca Galli Olympii JC.

Editio Lugdunensis Batauica Joannis Paëtsii, cum Præcidaneis Dousæ, Anno 1583.

Editio Parisiensis quarta Mamerti Patissonii, cum Notis & Collectaneis, Anno 1587. Ex Bibliotheca Bongarsiana.

Editio Lugdunensis Batauica secunda Francisci Raphelengii, cũ Animaduersionibus Wouwereni, Anno 1596.

Editio Parisiensis quinta Christophori Beysii, Anno 1601. Subministrata à Philologo præstantis ingenii & literaturæ, Gothofredo Jungermanno.

Editio Lugdunensis Batauica tertia Francisci Raphelengii Junioris, Anno 1604.

MAT-

MATTHIAS SCHVRERIVS
Heluetensis, Artium Doctor,
Lectori.

Amatoria sunt hæc & subobscæna, inquies. Esto. id tamen obiicere nolo, quemadmodum optimis rebus abuti licet, ita res leuiores etiam sapientibus prodesse. Dissuadebat hoc BEATVS RHENANVS, *nõ quod eloquentissimum vetustissimumq; poëtam non plurimum commendaret, sed quod timeret permultos inde plus lasciuiæ quam eruditionis imbibituros. Quare ego Lectorem moneo, vt cum hunc legerit, è spinis rosas decerpat, Vergilium Maronem imitans. qui cum Ennium legeret, rogatus quid ageret, aurum se ex stercore colligere respondit. atque id pari (vt aiunt) filo conuenit. Quod enim in Ennio rude, asperum, incultum, id in nostro molle, amatorium, lasciuum. Vale.*

IDEM sub calcem libelli.

Tu verò, Amice Lector, vide ne hæ sermonum blanditiæ te in libidinis perniciem trahant. Quamobrem pueris neque legi neque interpretari debent. Ad malum enim cum humana conditione simus admodum propensi, fugienda sunt longe, quæ ad vitium irritant. Argentorati mense Iulio M.D.IX. *Imp. Cæs. Maximiliano Austrio P.F. Aug. P.P. Rom. Imperium gubernante.*

IVSTVS

JVSTVS LIPSIVS
Commentario ad Lib. 16. Annalium Taciti.

De C. Petronio] *Quem viri docti eum censent, cuius fragmenta hodie purissimæ impuritatis. De quo etiam delibero: sicut & de prænomine: quod apud Plinium lib. 37. cap. 2.* Titus *est; itemq; Plutarchum libello* Πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου.

MATTHÆVS RADERVS
Iesuita Comment. in Martial. Epigram. 3. lib. 8.

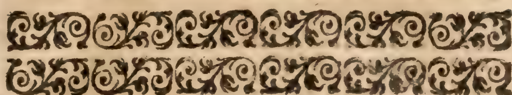
Musa ad Martialem:

At tu Romano lepidos sale tinge libellos:
Agnoscat mores vita legatq; suos.

quos tamen ita describit, vt parcat personis, exponat vitia. Hoc Petronius fecit, petulantius tamen.

ELOGIA.

Reliqua pro Petronio Arbitro Apologetica, L. Gyraldi, P. Pithœi, Richardi, F. Pithœi, H. Stephani, Sambuci, Giphanii, Danielis, Tornæsii, Bineti, Dousarum, Lipsii, Vulcanii, Blyenburgii, Wouwereni & aliorum, quæ in sequentibus Prolegomenis studio præterita sunt, apud huius Satyrici Interpretes sparsim leguntur. Ea hoc loco iterare, id vero esset non nostrum, sed honesto otio abutentis.

PROLEGOMENA.

Cap. I.

ΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ SIVE DE T. PETRONIO Arbitro elogia & teſtimonia.

C. Plinius Secundus Natural. Hiſt. lib. XXXVII. Cap. II.

Titus Petronius Conſularis moriturus, inuidiâ Neronis Principis, vt menſam eius exheredaret, trullam murrhinam CCC. H. S. emptam fregit.

Terentianus Maurus de Metris, de Iambico dimetro claudo:

Et condere inde carmen
Multi ſolent Poetæ.
Horatium videmus
Verſus tenoris huius
Nuſquam locaſſe iuges.
At Arbiter *diſertus*

A Tibi-

Libris suis frequentat.
Agnoscere hæc potestis,
Cantare quæ solemus.

Idem eodem libro, in VI. tomo hendecasyllaborum:

Nunc diuisio, quam loquemur, edet
Metrum, quo memorant Anacreonta
Dulces composuisse cantilenas.
Hoc Petronius inuenitur vsus;
Musicum lyricum refert eundem
Consonantia verba cantitasse;
Et plures alii: ————————

Plutarchus Chæroneus lib. Πῶς ἄντις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου:

Ἢ τοὺς ἀσώτους καὶ πολυτελεῖς εἰς μικρολογίαν καὶ ῥυπωρίαν ὀνειδίζωσιν, ὥσπερ Νέρωνα Τῖτος Πετρώνιος.

C. Cornelius Tacitus Annal. lib. XVI.

C. SVETONIO, L. TELESINO COSS. Paucos intra dies, eodem agmine Annæus Mella, Cerialis Anicius, Rufus Crispinus, ac C. Petronius cecidere.

Et paucis interiectis de Petronii morte subiicit.

De C. Petronio supra pauca repetenda sunt. Nam illi dies per somnum, nox officiis, & oblectamentis vitæ transigebatur. Vtq; alios industria, ita hunc ignauia ad famam protulerat;

habebaturq; non ganeo & profligator, vt plerique ſua haurientium, ſed erudito luxu. Ac dicta factaque eius quanto ſolutiora, & quandam ſui negligentiam præferentia, tanto gratius in ſpecié ſimplicitatis accipiebantur. Proconſul tamen Bithyniæ, & mox Conſul, vigẽtem ſe ac parem negotiis oſtendit: dein reuolutus ad vitia ſeu vitiorum imitationem, inter paucos familiarium Neroni aſſumptus eſt, elegantię ARBITER, dum nihil amœnum & molle affluentiâ putat, niſi quod ei Petronius approbauiſſet. Vnde inuidia Tigellini, quaſi aduerſus æmulum, & ſcientia voluptatũ potiorem. Ergo crudelitatem Principis, cui cæteræ libidines cedebant, aggreditur, amicitiam Sceuini Petronio obiectans; corrupto ad indiciũ ſeruo, ademptaque defenſione, & maiore parte familiæ in vincla rapta. Forte illis diebus Campaniam petiuerat Cæſar, & Cumas vſque progreſſus, Petronius illic attinebatur. Nec tulit vltra timoris aut ſpei moras. neq; tamen præceps vitam expulit, ſed inciſas venas, vt libitum obligatas, aperire rurſum, & alloqui amicos, non per ſeria, aut quib. conſtantiæ gloriam peteret. Audiebatq; referentes, nihil de immortalitate animæ, & ſapientium placitis, ſed leuia carmina & faciles verſus. Seruorum alios largitione, quoſdam verberibus affecit. Iniit & vias, ſomno indulſit, vt quanquam coacta mors, fortuitæ ſimilis eſſet. Ne codicillis

quidem (quod plerique pereuntium) Neronem aut Tigellinum, aut quem alium potentium adulatus eſt: ſed flagitia Principis ſub nominibus exoletorum fœminarumque, & nouitate cuiuſque ſtupri perſcripſit, atque obſignata miſit Neroni, fregitq; annulum, ne mo vſui eſſet ad facienda pericula. Ambigenti Neroni, quoniam modo noctium ſuarū ingeni noteſcerent, offertur Silia matrimonio Senatoris haud ignara, & ipſi ad omnem libidinem adſcita, ac Petronio perquam familiaris, agitu in exſilium, tanquam non ſiluiſſet quæ vide rat pertuleratq;, proprio odio.

Seruius Maurus Honoratus Commentar. in lib. III. Aeneid.

Hoc autem in Petronio lectum eſt.

Idem Comment. in XII. Aeneid.

Nomina in TOR communia ſunt, vt hic & hæc balneator: licet Petronius vſurpaueri balneatricem dicens.

Luctatius Placidus Comment. in Statii Thebaid. lib. II.

Primus in orbe Deos] Vt Lucanus; Qu finxere timent. Et Petronius Arbiter iſtum ſe cutus, &c.

B. Hieronymus Stridonenſis epiſt. ad Demetri.

Concinnatulos pueros & calamiſtratos, a per

eregrini muris olentes pelliculas, de quibus lud Arbitri eſt; Non bene olet, qui bene ſemper olet, quaſi quaſdam peſtes & venena puicitiæ virgo deuitet.

Aurel. Macrobius Theodoſius lib. I. Comment. in Somn. Scipionis.

Fabulæ, quarum nomen indicat falſi proſſionem, aut tantum conciliandæ aurib. voiptatis, aut adhortationis quoque in bonam ugem repertæ ſunt. Auditum mulcent, velut omœdiæ, quales Menander eiusve imitatos agendas dederunt: vel argumenta fictis caous amatorum referta, in quibus vel multum ſe Arbitrum, vel Apuleium nonnunquam ſiſſe miramur. Hoc totum fabularũ genus, uod ſolas aurium delitias profitetur, è ſacrao ſuo in nutricum cunas ſapientiæ tractatus iminat.

Furius Publius Fulgentius lib. I. Mytholog.

Licet mulierum verbalibus vndis & cauſiici cedant, nec Grammatici mutiant, Rhetor iceat, & clamorem præco compeſcat, ſola eſt atyra, quæ modum imponit furentibus. Scicet Petroniana ſubit Albutia: hac enim adlu- ente & Plautinæ Saureæ dominatus obdoriit, & Sulpicillæ Auſonianæ loquacitas depet, Salluſtianæque Semproniæ, quamuis præns ſit melos rauceſcit.

 Idem

Idem ibidem.

Denique huius rei non immemor Petronius ait.

Idem lib. II. in Tantalo.

Hanc fabulam Petronius breuiter exponit, dicens,&c.

Idem lib. de Continentia Virgiliana.

Vnde & Petronius in Euſcio ait.

Cl. Marius Victorinus Afer Artis Grammat. lib. III. de duobus Ionicis Sotadeo & Sotadico.

Huius tenoris ac formæ quoſdam verſus Poetas lyricos carminibus ſuis indidiſſe cognouimus, vt & apud Arbitrum inuenimus, cuius exemplum, &c.

Idem lib. IV.

Metrum erit Anacreontion; ſiquidem eo frequentiſſime vſus ſit, ſed & apud nos plerique, inter quos Arbiter Satyrico ita: &c.

Fabius Fulgentius Planciades de Priſco ſermon.

Vnde & Petronius Arbiter ait, &c.

C. Sollius Sidonius Apollinaris Aruernorum Epiſcopus Carm. IX. ad Magnum Felicem.

Non Licinius hic, Lucretiusq́ eſt,

Non

Non Furnius, Memor, Ennius, Catullus,
Stella, & Septimius, Petroniusq;.

Idem in Narbone.

Et te Massiliensium per hortos
Sacri stipitis Arbiter colonum
Hellespontiaco parem Priapo.

Isidorus Episcopus Hispalensis Etymolog. lib. V. cap XXXVII.

Petronius aliter existimat, dicens, &c.

Iulius Romanus in Epigram.

Petronii carmen diuino pondere currit,
Quo iuuenum mores arguit atque senum:
Quare illo præ se gaudet lasciua puella,
Ac quoque delitias frigida sentit anus.
Nam subter diri scripsitque Neronis amictu
Arbiter arbitrio dictus & ipse suo.

Diomedes Artis Grammat. lib. III.

Et illud hinc est comma, quod Arbiter fecit tale: &c.

Sergius in Donati Artem secund.

Cuius nominatiuus erit hic Quirites, vt dicit Petronius.

Priscianus Cæsariensis lib. VIII.

Communia vero esse defendit, tum natura ipsius sensus, tum veterum non improbanda auctoritas: à qua quæ potuimus è diuersis col-

ligere libris, exempla proferamus. Petronius,&c.

Idem lib.XI.

Multa ex huiuſmodi verbis inueniuntur apud antiquiſſimos participia præteriti temporis, tam actiuam quam paſſiuam ſignificationem habentia, vt meditor,&c. Sic etiam amplector, amplexus. Petronius,&c.

Helenius Acron Comment. in Horatii Epod. V.

Petronius, vt monſtraret furentem; Pollice, ait,&c.

Pompeius in Arte.

Ait Petronius, hic Quirites, numero ſingulari.

Ioannes Epiſcopus Saresberienſis in Policrat. ſiue de Nugis Curial. lib.III. cap.VII.

Hoc ipſum Arbiter noſter ingemiſcit, etſi alterius videatur induiſſe perſonam.

Idem eod.lib.cap.VIII.

Fere totus mundus ex Arbitri noſtri ſententia mimum videtur implere, ad * comœdiam ſuam quodammodo reſpiciens.

* *Satyricam hanc?*

Idem lib.VIII.cap.XI.

Non quidem ſolus eſt in mulierum ineptiis riden-

ridendis aut exprimendis Petronius. Scribit B.Hieronymus, quia totæ Euripidis tragœdiæ in mulieres maledicta ſunt, &c.

Bartholomæus Vicecomes in lib. Defloratorum, Petronii fragmenta ita inſcribit:

Petronii Arbitri Afranii Satyrici, &c.

M. Conradus de Mure Canonicus Thuricenſis in Fabulario.

Philoſophus eſt ſapientiæ amator, naturaliumque rerum & ſecretorum delectator, &c. Hic quoque Poetarum ſcriptoribus hiſtoriarum, nomina multorum quoque miſces philoſophorum, &c. Plautus, Pedius, Pedo, Pherecides, Periander, Perſius, Petronius, &c.

B. Vincentius Epiſcopus Beluacenſis, Specul. hiſtor. lib. XX. cap. XXV.* *Vet. edit. XXI.

Eodem tempore fuit Petronius Bononienſis* Italiæ Eccleſiæ Epiſcopus, vir ſanctæ vitæ & monachorum ſtudiis ab adoleſcentia* excitatus. Hic ſcripſiſſe putatur vitas Patrum monachorum Ægypti, quem velut ſpeculum ac normam profeſſionis ſuæ monachi amplectuntur. Legi, inquit Gennadius, ſub eius nomine in ordinatione Epiſcopi ratione & humilitate plenum tractatum, quem lingua eleganter oſtendit non ipſius eſſe, ſed, vt quidam dicunt, patris eius Petronii, eloquentiſſimi & erudi-

*For. Gallia.

*For. exercitatus.

eruditissimi in secularibus litteris viri. Nam & Præfectum prætorii se fuisse in ipso tractatu designat. Mortuus est Theodosio & Placido Valentiniano regnantibus.*ACTOR. De quodam libro Petronii partim metrico, partim prosaico, pauca hæc moralia, quæ sequuntur, excerpta notaui. PETRONIVS.

Pro, AVCTOR, id est, ipse Vincentius, vt ex operis eius præfatione patet.

Quid faciunt leges, vbi sola pecunia regnat,
Aut vbi paupertas vincere nulla potest?

Iam nunc iudicium nihil est nisi publica merces.

Tutius est paruo ære rem perditam recuperare, quam in ambiguam litem descēdere. Periculosum est alienis interesse secretis.

Non bibit inter aquas poma aut pendentia carpit
Tantalus infelix, quem sua vota premunt.
Diuitis nec magni facies erit, omnia cernens
Qui tenet, & sicco conquirit ore famem.
Heu heu nos miseros, quam totus homuncio nil est,
Nil erimus cuncti, postquam nos auferet orcus.
Ergo viuamus, dum licet esse bene.

Omnes opertis oculis bona sua computant.

Cum fortuna manet, vultum seruatis amici,
Cum cecidit, turpi vertitis ora fuga.

Raram facit mixturam cum sapientia forma. Ego sic semper & vbique vixi, vt vltimam quamque lucem, tanquam reddituram, consumem.

ſumem. Quid non commune eſt, quod natura optimum fecerit? Neſcio quo modo bonæ mentis eſt ſoror paupertas. Nihil tam arduum eſt, quod non improbitas extorqueat. Ingenioſa gula eſt.

Ad prædam ſtrepitumque lucri ſuffragia vertet.

Venalis populus, venalis Curia primum,
Ipſaq́ maieſtas auro corrupta iacebit.
Quærit ſe natura, nec inuenit, omnibus ergo
Scorta placent, fractiq́ nerui ſerpere greſſus,
Et laxi crines, & tot noua nomina veſtis.
Quiſquis habet nummos, ſecura nauigat aura,
Fortunamq; ſuo temperat arbitrio.
Carmina componit, declamat, concrepat omnes
Et peragit cauſas, fitque Catone prior.
Parua loquor, quiduis nummos præbentibus opto
Eueniet, clauſum poſſidet arca Iouem.
——— O maxima rerum.
Et merito pietas homini mitiſſima virtus.

B. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus in Summa Hiſtoriar.

Huius liber ad manum non eſt. Adducit & ipſe Petronium, ſed in eo lapſus, quod Bononienſem Epiſcopum cum Vincentio conſtituerit.

Iacobus Magni Eremita S. Augustini Autisiodorensis, Sopholog. lib. V. cap. XIII. & lib. VI. cap. XVIII.

Iuxta illud Petronii.

Idem lib. VI. cap. XII.

Nam, teste Petronio; Ingenuosa gula est.

Pomponius Sabinus Comment. in Virgilii Cirin.

Post eum Diuus Claudius quatuot mansuefactas (scil. tigres) in caueis aureis, in circo: quarum meminit Petronius, cum ait: &c.

L. Domitius Brusonius Lucanus Rer. memorabil. lib. IV. cap. I.

Quartilla apud Arbitrũ Petronium ait; &c.

Editor Lipsiensis in frontispicio.

Petronius Arbiter Poeta Satyricus.

Et deinde.

Petronii Arbitri Satyra, in qua vitia Romanorum reprehenduntur, incipit.

In fine.

Finis Petronii Arbitri in Satyra integra. Impressum Liptzgk per Iacobum Thanner Herbipolensem, Anno salutis nostræ 1500.

Petrus Crinitus de Honest. discipl. lib. IV. cap. XIII.

Legebamus nuper Venetiis ego & Ioannes Venetus Petronii Arbitri Satyricon opus contra declamatores: in quo cum alia multa nos magnopere affecerũt, tum illud præcipue carmen, in quo de pauone & ciconia ludens, &c.

Ioannes Baptista Pius Commentar. in Fulgentii Mytholog.

Petronius festiuus poeta elegantissimusque Satyras Varronis more scripsit, quarum fragmentum vorsa & prorsa oratione scriptum, nostro in armario continetur.

Idem Annotat. Posterior. cap. XLVIII.

Petronii Arbitri opusculum aureum manus eruditiorum versant, imo fragmenta operis aurei, in quo contendit Petronius effugere ab omni verborum vilitate, sumereq; satagit voces à plebe semotas, vt fiat illud,

Odi profanum vulgus & arceo.

Hunc auctorem plura scripsisse quam exstent, ostendit Fulgentius Placiades, quædam in Mythologiis suis aduocatis, quæ non comparent. In his, Dii boni, reliquiis quanta sit librariorum incuria, quiuis vel mediocriter eruditus noscere potest.

Editor

Editor Parisiensis Reginaldus Chalderius in frontispicio.

Petronii Arbitri, quatenus extare comperitur, Satyræ fragmentum, cuius vel hoc vnum distichon, quod nemini doctiorum non est in ore, æstimationem indicat & pretium.

Quisquis habet nummos, secura nauiget aura,
Fortunamq; suo temperet arbitrio.

Et in calce.

Hæc ad * exemplar, quod vnicum habuimus, excusa sunt. Quisque pro suo arbitrio & eruditione, quod sibi displicet, restituat. Parisiis pridie Cal. Maias, Anno M.D.XX.

* *An Mediolanense, quod hanc & Germanicam editionē præcessit.*

Conradus Gesnerus Tigurinus, Medicus ac Philosophus, in Bibliotheca.

Petronius Arbiter, Massiliensis à plerisque existimatur, Satyricum opus varium composuit, cuius licet fragmenta ad nos tantum peruenerint, eademq; parum castigata, multæ tamen eruditionis hominē fuisse facile cognoscimus, &c. Vide plura apud Lil. Gyraldum de Poetis Latinis. Ioannas Alexander Brassicanus emendauit, & Annotationib. illustrauit, pauloq; antea, quam obiret, Ioanni Oporino excudendum transmisit.

Inibidem.

Ioannes Alexander Brassicanus, vir de bonis literis optime meritus, multos ante id tempus nusquam excusos auctores typographis publicandos exhibuit, quorum plerisq; præfationes suas adiunxit: vt, opera Eucherii, Græca Geoponica Constantini, Saluiani Episcopi librum de vero iudicio & prouidentia Dei, Petronii Arbitri Satyras, quibus etiam Scholia adiecit.

Adrianus Turnebus Aduersarior. lib. II. cap. XX.

Hæc ego è Petronio Memmii V. C. descripsi, quem domi sub sera & claustro habet, ne quem foris obscœnus & lasciuus scriptor impura sua petulantia contaminet.

Idem lib. XIX. cap. VI.

Petronius Arbiter venustatem orationis suæ inquinauit spurcissimis amoribus.

Idem lib. XXVI. cap. V.

Expurgare mendas Petronii, id esset, omnes littoris algas legere, omniaque maris eiectamenta.

Gerartus Falkenburgius Nouiomagus Epist. ad Dousam.

Pulmannus remittit tibi Petronium cũ fenore, quem quando Plantino visum erit recudere,

dere, fiet in eo honorifica tui mentio, interea de carmine illi præfigendo cogitabis. Antuerpiæ, IV. Kal. April. CIↃ.IↃ.LXIX.

Ianus Dousa P. ad Falkenburgium Responsione.

Ad Petronium quod attinet, gratulor nobis aliquod fuisse opellæ illius pretium; ita eũ pulcre mihi & quidem cũ fœnore remisit Pulmannus tuus, vt nihil iam vltra ipsi ad summum felicitatis cumulum deesse existimem, præter typos Plantini nostri & Gallicanum Memmianæ Bibliothecæ exemplar, quod vtinam Pithœus nobis inuidere abstineat diutius. Interim de carmine illi, vti postulas, præfigendo operam dabimus, ne editionem moretur.

Obertus Gifanius I. C. Ind. Lucretian. in CASVS.

Proferam vnum ex Petronio, in quo superiorib. mensibus operam aliquam posuimus, non eam tamen, quam cuperemus; in eo igitur vt alia multa, ita & hoc restituendum puto.

Iacobus Durantius Casellius I. C. Variar. lect. lib. I. cap. V.

Apud Petronium Arbitrum multa sunt impudica, fateor, & quæ ipse iniquis oculis animoque legeret iniquo. At ipsum idcirco dari æternis tenebris obliuioniq; sempiternæ, qui fieri

fieri poteſt? Illum Venus ab obliuionis periculo ſarctum tectumq; facias, qui in te ornanda nullas dicendi veneres, nullas prætermiſit elegantias. Væ Gothico ſeculo! quo non modo capite minutum eſt Romanum Imperium, verum etiam litteræ ad internecionem occiſæ. Per hocce tempus liberales artes velut nube quadam obductæ ſunt, non ſolum Bibliothecæ ritu ſepulchrorum clauſæ, verum etiam incendio flammiſq; conſumptæ. Væ quoq; Caſſianis quibuſdam Monachis! qui cum ſine tentigine ac prurigine Petronio dare operam non poſſent, illi laſciuienti & luxurianti penem ſuſtulerunt. Vellem quidem, ipſe prætextatis verbis abſtinuiſſet, & rebus aliis conſcribendis capitale ingenium, & graphicam eloquentiam occupaſſet, ſane diſertorum apud Latinos familiam duceret. At Neronis ſæuitiæ id aſcribo, cuius vlciſcendi cauſa ſub exoletorum & cinædorum ſpurcis figmentis incœſtas & exſecrabiles libidines palam fecit. Qui hoc nõ intellexere, illi velut impudico & propudioſo nebuloni fibulam impoſuerunt, quaſi ille Iuuenale fuerit impudicitior, qui eaſdem res eodem ore proſequutus eſt. Deſiderabatur ipſe non ita diu, ſed P. Pithœus & Cl. Binetus Romanæ Maieſtatis optimi vindices fecere, ne ipſum vel amiſſum deſideraremus, vel corruptum & inquinatum contemneremus, &c.

M. Antonius Delrio Iesuita Commentar. in Senecæ Medeam, vers. 14.

Petronius Arbiter obſcœnus alioquin & paganus; quem nollem Diu. Antoninus in Summ. Hiſtor. & alii quidam cum S. Petronio Epiſcopo confudiſſent: nam refellit Satyra Arbitri, Sambuci & Pythœi ſtudio edita, in qua verſus illi, quos homini huic beato adſcribunt errore graui.

Ioſephus Scaliger Commentar. in Priapeia.

Hoc diſtichon eſt ſingulare epigramma. Neq; dubito, quin ex Satyrico Menippeo Petronii acceptum fuerit. Nam alia ad huius intelligentiam opus ſunt, quæ, vt veriſimile eſt, in proſa ſua tractabat Petronius.

Ioſias Simlerus Canonicus Tigurinus in Additionibus ad Biblioth. Geſneri.

Petronii Arbitri Maſſilienſis Satyrici fragmenta reſtituta & aucta è Bibliotheca Ioannis Sambuci Antuerpiæ Plantinus. Extant etiam eius Satyrarum fragmenta in Bibliotheca Petri Pithœi.

Ianus Gulielmus Plautin. quæſt. in Epidic. c. V.

Non de nihilo Petronium amas, P. Pithœe, vernulæ

vernulæ & Latinæ vrbanitatis puriſſimum fõtem. Nam floralia ſacra quod celebrat ſine fuco atque fallaciis, more Romano, non tam ſeueri eſſe debemus, vt quod in aliis ferimus, quia neceſſe eſt, in hoc vno damnemus, qui illis apertior fortaſſis eſt, at nõ inhoneſtior. Recte tu, qui huic Arbitro æquiſſimus arbiter fuiſti, & ſententia tua vitam illi ſalutemque reddidiſti, &c.

Idem in Moſtellar. cap. IV.

Te conſulo, A. Oiſele, quem arbitri ſtudioſum opinor, vel quia mundiſſimi in ſermone nitoris eſt, vel quia ab amiciſſimo tibi homine (ſcil. P. Pithœo) in lucem & cognitionem eruditorum retractus.

Iuſtus Lipſius Antiquar. lect. lib. I. cap. IIX.

Petronii Arbitri fragmenta pauca habemus, ſcriptoris terſi & venuſti, &c, niſi quod in re illa voluptatum nimis Latine interdum loquatur, cætera laudati. Eius pro parte emendandi caput hoc ſcripſimus.

Idem lib. III. quo conuiuiorum ritus proponuntur.

Prodeat & teſtis Petronius, in cuius amœniſſimis Satyris viginti locis Gyton quidam Frater Olenii nominatur.

Idem Epistolic. quæstion. lib. III. Epist. II.

Vt in vita, sic in studiis iuuat seueritati adspersa comitas. Ea caussa frequenter soleo à grauioribus libris animum quasi in ludũ mittere ad scriptores amœniores. Quo in numero Petroniũ repono, quidquid dicant isti frontis seueræ. Et tua fide, P. Pythœe: vidistin' quidquam venustius, argutius, post natas Musas? Non ego; abesset tantum nuda illa nequitia: qua tamen nihil offendor; ioci me delectant, vrbanitas capit: cætera nec in animo nec in moribus meis magis labem relinquunt; quam olim in flumine vestigium, cymba. Vt vina apposita vinosum mouent; inuinium, vt antiqui loquebantur, non mouent: Sic ista animum iam ante improbum fortasse incient; casto & castigato non adhærent. Et sunt tamen inter Musæos homines qui hunc scriptorem fuisse velint; à quibus nos certe, mi Pythœe, dissentimus. Meæ sententiæ testes has Notas do; quæ cuicuimodi illæ, non nisi ab eo qui cum cura legerit, eruantur.

Idem lib. V. Epist. XIX.

Immensum tibi, Pythœe, Petronius debet: liceat & mihi si fas est, venire in partem nominis tui, &c.

Rober-

Robertus Titius Brugensis Assertionum lib. VII. cap. IV.

Nam Petronius multo potior auctor inquit.

Ioannes Iacobus Frisius Canonicus Tigurinus in Biblioth. Chronolog. A. D. 490.

Terentianus Maurus contemporaneus Alphio Auito, Septimio, Petronio, & Aurelio Apollinari.

Hieronymus Commelinus Catalogo suorum libror. manuscript.

Petronius de Mida Rege, & *ænigmata versibus conscripta.

*Forte Petronii Afranii.

Conradus Rittershusius I C. Notis in Phædrum.

Eadem caussa, &c. Petronii Arbitri elegantissimum Satyricon ita nobis lacerauit ac detruncauit, vt vix Orpheum mulieres Thraciæ, vel Pentheum Bacchæ discerpserint miserabilius.

Vlysses Aldrouandus Medicus Ornitholog. lib. XIV. cap. XVII.

Haud me latet, capum à Petronio Poeta antiquissimo Gallum dici.

Albericus Gentilis I C. in Vergilian. lect. locum ex Petronio citans ad Filium ait:

Audi virum acrem, & ſtomachi Lycidæ noſtri.

Iſaacus Caſaubonus de Satyra lib. I I. cap. I I.

Petronius Arbiter cur opuſculum ſuum, quo Neronis & aliorum Procerũ flagitia horrenda, non minore flagitio publicauit, Satyricon potius quam Satyram inſcribere maluerit, fruſtra fortaſſe quæſierimus: neq; eſt tanti.

Idem lib. I I. cap. I V.

Petronii libellus mera eſt Satura Varroniana, vt ſuo loco dictum; ipſe tamen Saturicum ſiue Satyricum maluit inſcribere: quomodo Commentarium dicitur pro Commentario libro; Apologeticus pro Apologetico libro: at qui Satyricon titulum Petronii libris impoſuerunt, ii ſine dubio Græcam vocis Satyræ originem ſpectant; cuius rei nunquam auctori veniſſe in mentem pro certo habeo.

Guilhelmus Barclaius Pater in Euphormionis Luſinini Satyrico.

His elementis inſtructus adoleſcens, vt primum ingrata Romanæ linguę initia euaſit, ſtatim ad amœnitatem Ciceronis traducendus eſt.

eſt. Mox in omnes paſſim authores euagetur licentius ſtudium, nec Petronio, Liuio, Salluſtio, &c. pigeat miſcuiſſe Ciceronianam dictionem.

Franciſcus Raphelengius iunior, in præfat. ſuæ editionis Petronianæ.

Nos commoditati tuæ conſulendum rati, perſuaderi nos paſſi ſumus, ac proinde tantum non iuſtum Commentarium in amœniſſimæ eruditionis, & eruditiſſimæ feſtiuitatis auctorem tibi damus.

Michael Piccartus Philoſophus Altorphinus Periculor. Criticor. cap. 17.

Vere Arbiter elegantiarum eſt Petronius, quicquid Catones contradicant, & bonorum manibus terendus: licet Helleſpontiaco par ſit Priapo, vt ille cecinit.

I. R. in Confutatione Fabulæ Burdonianæ, pag. 305.

Primum illud in numerum procedat: Petronium Ioſephi delitias. Magnum ſane crimen; quod tamen adeo verum eſt, vt Ioſephus poſtquam ab hinc annos XXXVII. Valentię Cauarum illum auctorem ex membranis Cuiacii deſcripſit, vix vnam paginam illius inſpexerit. Quo modo ergo delitiæ eius liber ille fuerit,

quem post tam longinquum tempus reuisere dignatus nō sit? Et tamen eum isti amphitheatrici latratus non adeo deterrent, vt, si totus Petronius in membranis exstaret, pigeret eum describere. Si enim is scriptor indignus est, qui teneræ ætati committatur, at non dignus, qui pereat tamen. Quare non obiecerunt Martialem, Catullum, alios, apud quos

Nomen adest rebus, nominibusque pudor?

Quis veterum Poetarum plus obscœnitatis, impuritatis, flagitiorum, professus est, quam docet POENITENTIALE BVRCHARDI? Quot sunt, qui ignorarent multa, quæ ibi leguntur, nisi ex ipso didicissent? Ridicula magis an impudens contumelia? Quot possent huc adferri, nisi hæc rideremus potius, quam in illis confutandis vel momentum temporis terere vellemus?

Erycius Puteanus Melchiori Haiminsfeldio Goldasto, serio amico, S.D.

.... In Petronio quoq; cum fructu publico eris: emacula, & florem illum Latini oris purũ putumque repræsenta. Scæna quædam scelerum, non nego in hoc scripto: sed quam intueri, cum fructu certe virtutis sit; vibex, ipse titulus, quo tam enormem eluuiem seuerus Arbiter proscribit. Plerumque mortales ab oculis auribusq; remouemus, quæ peccamus. Atqui

ista

iſta alieni æui vitia ſunt, tunc quoque repræhenſa: quid ſi & noſtri? Morum maculas Chriſtiani videant, ad quas redierunt: ſi repræhendi nolint, ſaltem in ſchemate corrigantur. Ego ſic
cenſeo.

CAP. II.
ΑΝΤΙΛΕΓΟΜΕΝΑ,
SIVE
AVCTORITATVM, QVÆ PETRONIANIS EDITORIBVS obiectari ſolent, reſolutio.

PRoduximus teſtimonia, quibus Petronius non tam veniam meretur, quam innocentiam ab intentatis criminibus vindicat: neq; nos aduocationem eius apud quemuis competentem iudicē porro ſubterfugimus. Quanta enim putes in illo confidentia ſit, in quem illud elogium vnicū complurima conſentiunt

hominum sæcula, & omnium gentium conſciſcunt erudita oracula, elegantiæ Latinæ primarium fuiſſe arbitrum, & morum Romanorum diſertiſſimum cenſorem? At propter immemorabilem obſcenitatem, inquiunt iſti ſimulatores, viri grauiſſimi eum damnandum iudicarunt. Quinam autem iſti? Auguſtinus, aiunt, Patres Concilii Tridentini, Beza, Guirandus, alii. Agite ſultis, quamuis iam & priores editores, viri nec ipſi non grauiſſimi, Sambucus, Pithœus, Binetus, Douza, Wouweri⁹; & quos modo in teſtimonia citauimus, abunde reſpõderint, nominatos tamen teſtes, Prætore ſic volente, propius examinemus.

D. Auguſtini verba ſunt lib. I. Confeſſion. c. XVI. *Non omnino per hanc turpitudinem verba iſta commodius diſcuntur, ſed per hæc verba turpitudo iſta confidentius perpetratur. Non accuſo verba quaſi vaſa electa atque pretioſa, ſed vinum erroris, quod in eis nobis propinabatur ab ebriis doctoribus, &c.* Hæc puriſſimus ille Pater poſt bene multam in laſciuos Poetas inuectivam: quibus non tam Petronium petit, quem mihi vnquam in ſcholis prælectum non quiſquam euicerit, quam Plautum, Terentium, Ouidium, Iuuenalem, Perſium, Statium, quos pueris proponi ab impuris magiſtris nõ ferendum eſſe ait. Ite nunc, ſimulatores, & ſite iudicio veſtro impuri, qui hos Poetas, quos ſanctiſſimus iſte Doctor perpetuo exſilio à ſcholis relega-

legauit, pueris veſtris adhuc naſcentib⁹ inſtillare conſueuiſtis.

Concilii Tridentini decretum nihil aliud vult, quàm id genus ſcripta pueris eſſe interdicenda. Idem & nos volumus; quin iubemus ac decernimus. Quid enim pueris cum Petronio? cuius illi ſcopum non magìs attendent, quàm plebeius idiota Ariſtotelis Metaphyſica. Et ad vitia hæc ætas quàm virtutes pronior non ducenda eſt ad hos ſcopulos, nè temerè & infrunitè illiſa à Sirenibus ſuffocetur. Equidem ſceleſtiſſimus ſit oportet, qui Petronium pueris ſumat interpretandum: nequiſſimus, qui proponat legendum: pharmacus, cuius magiſterio pudor illorum periclitetur. Nec iniuriâ Emundus Richerius, Sorbonæ Theologus, in Obſtetrice animorum, cap. IV. num. 4. conqueritur: *Vt iam non mirari oporteat, quare iuuentus ad libidinem prona, ſed quamobrem non longè vitioſior ſit: quippe quæ Poëtarum quorundam carminibus, & Petronii operibus igni æterno deuouendis, quaſi Diuorum Pauli Epiſtolis, Ambroſii Officiis, vel Auguſtini Confeſſionibus, impunè, liberè, glorioſè vtatur.* Verũ oportunè commodèq; ſubiicit: *Sed me cenſere dico, Poëtas illos & auctores emungendos, non mutilandos: mundandos, non euirandos: velandos, non caſtrandos eſſe: hoc eſt, vt à Concilio Tridentino eſt ſanctiſſimè conſtitutum, viris ad legendum, non pueris ad interpretandum eſſe concedendos, &c.*

Petri

Petri Guirandi IC. hæc ſunt verba: *Hei mihi! quam peſſimo exemplo talia luce donantur: & quam cariſſimo precio hæ vetuſtatis reliquiæ, & cineres nobis emuntur. Quotus enim quiſq; eſt, qui eiuſmodi ne quidem antea cogitata, ſemel tantum lecta, ſtupefactus non admiretur: & inter admirationem & incredelitatem fluctuans ad aliquid turpe cæca quadam cogitatione ebrius non pelliciatur? Erubeſcant igitur, qui talia legenda exhibent.* Cui meam vicem reſpondeat vir & iudicio & verecundiâ Guirando multo præſtantior. Is eſt Iuſt. Lipſius, qui ſuper Petronio in hæc verba, quæ tamẽ etſi ſupra poſuimus, placet heic repetere, P. Pithœo IC. reſcripſit; *Nudâ illa nequitia nihil offendor; ioci me delectãt, vrbanitas capit: cætera nec in animo, nec in moribus meis magis labem relinquunt, quam olim in flumine veſtigium, cymba. Vt vina appoſita vinoſum mouent, inuinium non mouent: ſic iſta animũ iam ante improbum fortaſſe incient; caſto & caſtigato non adhærent. Et ſunt tamen inter Muſæos homines, qui hunc ſcriptorem fuiſſe velint; à quibus nos certe diſſentimus.*

Theodorus Beza Vezelius præfat. Homil. de Reſurrect. Domini, ad Ordines Belgii ſcribit: *Duo ſunt de quibus peto etiam atq; etiam, vt mihi fas ſit pro animi veſtri æquitate vobiſcum agere. Vnum, vt in tanta & nunquam ſatis laudanda cura, quam excitandis Eccleſiæ ſeminariis impeditis, diligenter proſpicere velitis, vt quam*

accura-

accuratissime fieri poterit, maxima cum fide & diligentia lingua illa sancta doceatur. Deinde vt impurissimorum illorum & abominandorũ spurcissimorum scriptorum, veterum & recentium, lectio seuerissime interdicatur, & in omnibus vestris ditionibus quam longissime à bonarum artium & disciplinarum scholis repellatur. Sunt enim illa iuuentuti in vera pietate erudienda & sanitati morum à teneris etiam annis haurienda proprie consecrata. Constat autem, & experientia ipsa iam pridem ostendit, illorum scriptorum turpissimorũ lectione, quibus vel ipsa virtus contaminatur, iuuentutem ad turpissima quæuis cogitanda excitari, & ita sensim ad ea tandem exercenda impelli, haud secus ac si in ganeis & mediis luparũ lustris educarentur: & fortasse nulla re magis ira Dei in Christianum orbem excitatur; quam huiusmodi sordium impurissima tractatione; & tamen istud tam turpe dictu & factu, longo iam abusu passim non inualuit modo, sed etiam maxime excolitur & commendatur, nescio quo peruestigandæ omnis antiquitatis prætextu: cum tamen earum rerum memoriam, quæ non modo nihil nos adiuuant, sed è contrario deteriores nos efficiunt, iam pridem obductam, obsitam & abolitam esse oportuerit. Quibus verbis sunt qui putẽt Scaligerum & Douzam designari; quorum ille amatorios poetas, hic etiam Petronium, notis illustrarunt. Sed ignoscant mihi verecũdissimi viri manes, nonne ipsus Beza est, qui Martialẽ, Petronio nihil castio-

castiorem poetam, ***mel merum*** dictitare solitus est? asserit Raphael Eglinus eius discipulus in ea, quam selectis Catulli carminibus præfixit, epistola. Et quam auide lubenterque mel illud linxerit, res eloquitur. Nemo enim existimatur ad honestatẽ carminis Bilbilitani propius accessisse. Vnde liquido constare videtur, non aliam Bezæ mentem fuisse quam istis, quos minus dudum diximus: nimirum Milesios auctores vt viris permissos, ita adolescentulos eorum lectione esse prohibendos.

Nec aliud D. Basilii iudicium fuit de scriptis Gentilium; quæ in nostrum vsum quomodo vertenda, tanquam spolia Ægyptiaca, vel D. Augustinus recte riteque te monuerit. Et oppido quam eleganter D. Hieronymus in ea ad Oratorem Roman. *Quæris*, inquit, *cur in opusculis nostris secularium interdum literarum exempla ponamus, candoremque Ecclesiæ Ethnicorum sordibus polluamus? responsum breuiter habeto. Nunquam hæc quæreres, nisi te Tullius totum possideret: si scripturas sanctas legeres, & earum interpretes obmisso Vulcacio euolueres. Nam & in Moyse, & in Prophetarum voluminibus, & epistolis Pauli quædam de libris Gentilium assumpta sunt. In Deuteronomio quoque Domini voce præcipitur, mulieris captiuæ radendum esse caput & supercilia, omnesq́; pilos & vngues corporis amputandos, & sic eam habendam coniugio. Quid ergo mirum, si ego etiam sapientiam propter eloquiĩ*

venu-

venustatem & membrorum pulcritudinem de ancilla atq; captiua Israelitidem facere cupio? Et si quod mortiferum est idololatriæ vel voluptatis, erroris & libidinum præcido & abrado, mixtusque purissimo corpori immaculatos Domino Sabbaoth filios ex ea genero? Cui Ioan. Saresberiensis Episcopus, congruentissimis hisce verbis insigniter acclamat: * *Quod si hoc ipsum patienter admittitur, ea quæ à Philosophis gentium publicæ vtilitatis gratiâ scripta sunt, audiri quid prohibet? Quæcunq; enim scripta sunt, inquit Apostolus, ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus.* Similiter Martin. Bucerus, vir singularis pietatis, ingenii vnici, & dexterrimi iudicii, Enarration. in D. Matthæi Euangel. extremo cap. XI. *De ea parte prophetiæ, quæ per omnia secula, & apud quaslibet identidem sese exeruit gentes, tum per insomnia, tum per portenta, tum per instinctũ quendam & afflatum diuinum, denique de imposturis & fallaciis in his, tam hominum quam dæmonum, præstiterit legere M. Tullii libros de Diuinatione; nihil enim negligendum, quod Domini donum esse liquido constat. Eximia autem Dei dona esse tot egregios libros, quibus multa adeo rerum, hoc est, operum Domini, cognitio continetur, qui dubitat, is paruam indubie rationem habet prouidẽtiæ Dei: sine cuius singulari beneficio haud factum est, quod hi libri per tot secula, &, infinitos casus seruati ad nos vsque peruenere.* Et iterum

* Policrat. l. 3. c. 8.

Com-

Comment.in Psal. 1. *Neq; profana omne genus scripta; quum locus & tempus fuerit, lectione dedignabimur. Si enim vere ille scripsit, non esse librum tam malum, ex quo non possit aliquis fructus percipi, & fructum nullum nisi Dei verba adferant: certe Dei verba contempserit, qui vel Ethnicorum Poetarum scripta in totũ repudiet: quanquam vtiliora ex his deligi conueniat, quæ nimirum Dei in creaturis suis bonitatem certius indicant, & de virtutibus purius præcipiunt.* Audin' tu harum Satyrarum indemnatum fructũ? & quæ ex illis delibanda, excerptaq; ad Christianam institutionem conferenda sint? At enimuero obiicient illi rursum, Petronium non de virtutibus pure, sed de vitiis impure, spurcidice & flagitiose præcipere. Bona verba, quæso. Petronius Satyricus flagitia atq; facinora hominum Satyrice perstrinxit.

Id isti vituperant factum; atq; in eo disputant;
Contaminari non decere fabulas:
Faciunt ne intellegendo, vt nihil intellegant,
Qui cum hunc accusant. ——

Lucilium Varronem, Horatium, Iuuenalem, Persium, Sulpitium, Lucianum, Apuleium, accusant, quos hic noster partim auctores habuit, alios æmulatores. Veruntamen * *quas illi nobis obscœnitates narrant?*

* *Verba sunt Martini Hayneccii in epist. Terentio præposita.*

Vtinam ne in nemore Edeno, obscœnitatibus
Infectum ab imo, humanum cecidisset genus.

Vtinam ne in vita, in hominum vsu ac consuetu-
dine

dine vniuersa, in ædibus, in vicis, in compitis nostris, obscœnitatum plena omnia! Vtinam ne in animis nostris, in præcordiis omnium obscœnitatum stabulum! cur non lernam potius dico & sentinam perennem? Hîc, hîc, expurgato opus est. Hic plenis cades exhausto opus. Nam quid politura, quæso te, speculi agas, vbi in facie fœditas insedit? Speculum expurgas: ab ore maculas, verrucas, lentiginem, lepram quin amoues? Inspiciendo in speculum temet, vt es, vides: formosus formosum, deformis deformem. Spectari, audire talis, qualis es, non vis? Deformitatem è corpore elue; fœditatem expelle animo. Hæc magistrorum honestissimi simul atque doctissimi ad mascarpiones Iesuitarum non inidonea responsio fuit, quam hoc loco repeteremus. Cui paribus fere tibijs concinit Laurentius Ramirez de Prado Nobilis Hispanus, in Hypomnemat. ad Martialis Amphitheatr. epigr. XXV. ad Raderum Iesuitam eius poetæ castratorem; *Age, vir honestissime, qui sciebas ea esse inhonesta? quod legeram, inquis. cur legisti vir tantæ sanctimoniæ: & si legisti, cur nobis inuides eam lectionem? Ego vero pati non possum superciliosos istos censores, qui nequitias Martialis nobis adimunt, sibi relinquunt. Satius fuisset, sanctissime vir, vt totum Martialem intactum reliquisses, ne scilicet purissimæ manus deligendis epigrammatib. & interpretandis inquinarentur.* Et Ioannes Gerson, Cancellarius Parisiensis, & in Sanctis à nonnullis repositus, quum in sermo-

C ne,* ha-

ne,* habito in Concil. Remensi, de impudicitia perorans in hæc verba exclamat: *Credite, quia prouidendum esset omnino cũ effectu & discretione contra tantam familiaritatem in cubilibus & alibi, quam exercent parentes vtrique cum vtraque progenie, & affines cum affinib. in adolescentia, senesq; cum iuniorib. tam in * Religione quam in Scholis & alibi. Dubitauerim prorsus, si non deteriores mores trahunt aliquando pueri & puellæ hac occasione in parentũ domiciliis, & Religionum & scholarum cõtuberniis, quam facturi erant in prostibulis lenonum vel meretricium.* Sed quæ obscœnitates in Petronio? Meretri...mne ductare? ad scortumne alludere? aut heram adulterari? anne medium puerum amplecti? an virginem deflorare? Credo hæ sunt obscœnitates istis; quas vulgo fieri solitas ita pudenter, nude & simpliciter reprehendit Petronius, vt mihi videatur quasi pœnitentiam agere sermonis sui, secretoque rubore perfundi, quod ea vitia insectetur, quæ ne ad cogitationem quidem admittere seuerioris notæ homines debeant: ita studiose & cum industria cauit, ne oblitus verecundiæ suæ non abstineret à spurcis & turpibus earum partium appellationibus, quas ne nominare quidem inter res serias fas est. Quid ergo peccauit, si prauos populi mores & consuetudines vitio turpissimi Domini fœdas & inquinatas redarguit? Nunquam non præoccupauit ipse, & sagacissimo ingenio

* *Dominica secunda post Pascha partit. 2. considerat. 3. prouis. 4.*

* *Id est, Monasteriis.*

genio contumelias veſtras odoratus his eleganti ſſimis verſibus eluſit?

Quid me conſtricta ſpectatis fronte Catones,
Damnatiſq; meæ ſimplicitatis opus?
Sermonis puri non triſtis gratia ridet:
Quodq; facit populus, cādida lingua refert.

An Neronis, Domitiani, Eliogabali facinora honeſtioribus verbis circumloquuntur Suetonius, Dio Caſſius, Lampridius, B. Oroſius, Xiphilinus Patriarcha Conſtantinopolitanus? * *De vitijs diſſertio ſiue diſputatio duplex eſt. Vna, qua ad vitia homines allicimus ſuaſionibus, exhortationibus ac lenocinijs: vt qui amare docet noſtra ætate, pro dolor! etiam potare, qui amatoria ludunt, vt juuenum mentes veluti inebrient, quales impudici Poetæ. Ea diſſertio vitioſa eſt ac deteſtanda, maxime homini Chriſtiano, plus etiam illis, qui juuentuti vt magiſtri præſunt. Altera eſt diſſertio de vitijs, vt ea deteſtemur ac execremur: imo quoties de eis fit mentio, vt ab ijs dehortemur, ab ijs abſtineamus, & execremur. Hæc diſſertio neutiquam reprehendenda eſt; multi enim ſancti viri ac Doctores quemadmodum de virtutib. ſcripſerunt, ita è regione de vitijs copioſe diſſeruerunt. Ita quæ Cæſarum refert vitia Suetonius, in odium illorum monſtrorum id facit, vt ea ſcilicet fugiamus ac euitemus: imo cogitemus in quanta cæcitate fuerint perditi illi nebulones: & multo magis in quanta ſtupiditate mundus, qui talia portenta dignatus eſt vllo honore, cū nihil illis tetrius ac magis*

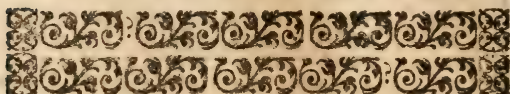
* *Verba ſunt Henrici Loriti Glareani præfat. in Sueton.*

abominabile fuerit. Hæc Glareanus pro Suetonio, qui Cæsarum flagitia libero dicendi genere exsecutus est. Cur non nos eadem pro Petronio, qui gemina παῤῥησίᾳ Neronianorum turpitudines insecutus est? Cur non pro ipso D. Paulo Apostolo, qui eadem pari libertate commemorat & inculpat? Ioannes Saresberiensis Episcopus de Nugis Curial. lib. III. cap. XIII. longum de lenonibus ac mollibus, vsuque formosorum sermonem his verbis excusat: *Verum hæc abominatio, non tam ostendenda est quam conspuenda, puderetq́ eam Nugis nostris esse insertam, nisi eandem Apostolus Romanis scribens verbis manifestius expressisset dicens; quia fœminæ eorum immutauerūt naturalem vsum in eum, qui est contra naturam, & masculi relicto naturali vsu feminæ, exarserunt in desiderijs suis in inuicem, masculi in masculos, turpitudinem operantes, vt darentur in sensum reprobum, facerentq́ quod minime conueniret, & vitiis vniuersis obnoxij indignationem Dei, & omnium pœnarum in se aculeos prouocarent. Et tunc quidem in auribus Romanorum hoc tuba Apostolica conclamabat, quando impiissimus Imperator Nero luxuriæ sæuientis puerum Sporum exectis testiculis in muliebrem naturam transformare conatus est.* Et Fratres Ordinis Prædicatorum, qui eum apud Christianos locum inuaserūt, quem olim apud Gentiles obtinuerant Poetæ & Satyrici, in tracta. de Turcis: *Quæsitum extitit de graui*

infe-

infectione populi Christiani, quoad prædicta vitia (Sodomitica) an videlicet tam grauis infectio ex negligentia officij prædicationis contingeret, dum ipsi Prædicatores grauitatem hujus vitij fidelibus non proponerent? Quæsitumq; vlterius extitit, an propter simplices & innocentes expediret Prædicatoribus sub silentio pertransire de hujusmodi vitiis differendo? Responsum fuit, quod quia officium prædicationis est præcipuum in Ecclesia ad extirpationem vitiorum & plantationem virtutum, si grauitas hujus vitij fidelibus ardenter proponeretur, vt quia videlicet pro vindicta clamat ad cœlum, &c. Ad secundum quæsitum responsum fuit, quod omnino sub silentio pertransire non expediret, etiam propter quoscunq; innocentes, multiplici ratione. Primo, quia videmus quod tales innocentes etiam ex Diabolica suggestione continue seducuntur absq; auditione verbi Dei, & declaratione illorum vitiorum. Vnde vtrisq; tam reis quam innocentibus expedit talis declaratio verbi Dei. Secundo ad hoc nos ammonet Scriptura, prout est illud; Si non annunciaueris iniquo iniquitatē eius, sanguinem eius de manu tua requiram. Et iterū; Clama, ne cesses: annuncia populo meo scelera eorum. Ratione etiam concludebatur. Nam Apostolus Paulus expressissime loquitur ad Roman. 1. de huiusmodi vitiis, & sicut cuncta alia scripta ipsius necessario prædicantur, ita & præsens hæc materia, cum non sit data distinctio inter suas doctrinas, quare videlicet vna magis debeat esse prædi-

cabilis quam altera. Ad hoc est Gregorius in Moralibus; Sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiscretum silentium in errore relinquit. Et hæc pro Petronio breuis quædam veluti apologia esto, quæ necessario præmunienda fuit, vt & judicij præcipitationi caueremus, & maleuolorum simul maledictis responderemus. Nunc videamus, cuius Philosophi rationem opinionemque Petronius sit secutus.

CAP. III.

CVI SAPIENTIÆ STVDIO PETRONIVS fuerit deditus.

SVNT qui Petronium adserant disciplinæ Stoicæ sectaneum fuisse. quibus cum hæc fragmenta, tum alia quæ memoraturus sum, bonâ fide refragantur. Quid enim sibi velle dicent illos versus, quos in Stoicorum auaritiam aperte fudit?

Ipsi qui Cynicâ traducunt tempora scæna,
Nonnunquam numis vendere verba solent.

Mihi videtur non oblique Senecam carpere, cujus suspectum in gubernatione Cæsaris regimen,

gimen, tanquã venale & ambitioni peruium; ſed Aulicorum, vti fas exiſtimare, calumnijs. Quis enim has in tanta potentia vnquam effugit? Nec ambigo, quin ſribuſculum ex inuidia inter vtroſque exſtiterit, quod Petronij mentionem in ſuis officioſis Seneca ſcriptis, nec illiberalis aut parcus in amicis collaudandis, ſuppreſſerit. Ego exiſtimo, nec opinione fallor, Petronium ſectâ Epicureum fuiſſe. Idq; ita eſſe, vti autumo, rebus neceſſarijs euincam. Principio dũ Epicurum vocat *patrem veri*, id eſt, auctorem & doctorem veritatis, ſeu veræ juſtæque rationis & diſciplinæ inſtitutorem.

Ipſe pater veri doctus Epicurus in arte
Iuſſit, & hanc vitam dixit habere Deos.

quã adoriam, niſi diſcipulus & ſectator, haud temere Epicuro tribuiſſet. Tũ deinde ex præceptis atque doctrinis Epicureis paſſim interſperſis, quod genus dogmatis amplexus fuerit, affatim eluceſcit. Cõtẽde ſis Epicuri dicta, quæ ab Diogene Laertio & Auctore Vitę Philoſophorum referuntur, cum Petronianis iſtis fragmẽtis, & dices me verum dicere. Ego verba pono ad compendium, & longiores logos alibi cædam. Quos vero errores accepit

——*Epicuri de grege porci*, [illegible]

nobiſque imbibendos propinauit, conſilium eſt ſilentio nõ præterire. Notaui mihi tria præcipue, quæ in erroribus Epicuri recenſentur. Primum eſt, Deos res humanas nõ curare, ſed

otiosos residere in cœlis, valde occupatos in nihil agendo, vt ille ait. Hinc ab Epicureis salse ridentur superstitiosi, qui Deûm timore, tanquam pueri nocturnis terriculamentis & occursaculis afficiantur. In quos superstitiosos & Petronius panxit epigramma non illepidum;

Primus in orbe Deos fecit timor: ardua cælo
Fulmina cum caderent.———

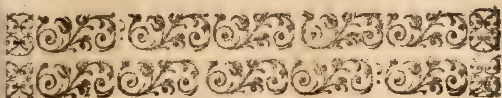
Alterum, in voluptate summum bonum esse situm. Quo pertinet illud;

Ergo viuamus, dum licet esse bene.

& huic similia. Tertium, animas cum corporibus interire. Cuius erroris quamuis non superest vllum in his fragmentis manifestum vestigium, satis in morituro apparuit. Nulla ei cura animæ, nullum à sophorũ placitis alloquium, sed contra ea immortalitatis irrisio & contemptus. Capio & interpretor ità Tacitum exsertim scribentem: *Audiebátque referentes, nihil de immortalitate animæ, & sapientium placitis, sed leuia carmina & faciles versus.* Scilicet vt se masculum Epicureum esse probaret, motus illos & ægritudinem temperans, constantem animi quietem & voluptatem, in qua summum bonum collocasse modo memorauimus, dissimulauit. Et hæc tibi ex tripode dicta puto. Atque nunc meâ comitate ac virtute fiat, vt T. Petronius Arbiter T. Lucretio Caro in ciuitate Epicureâ, quam vsq; solus oberrauit in Latio, co-

tio, co-

tio, comes & inquilinus ciuis ex decreto detur. Nos de ſummâ Satyrici porrò videamus.

CAPVT IV.

ARGVMENTVM ET MYTHOLOGIA huius Satyrici.

PEtronius, auctore Tacitò, in his Satyris vitia gentis togatæ ſub nominibus exoletorum feminarumque perſcripſit & notauit. præcipue autem flagitia Neronis Imperatoris inceſſit, cuius ad exemplum orbis tum Romanus erat cōpoſitus, vt verū experiamur quod vulgo dici amat; *Qualis Rex, talis grex.* Petronio, qui præcipuum in Aula Cæſaris inter domeſticos principes locum tenuit, coæuus exſtitit (haud ſcio an nō & notus) D. Paulus Apoſtolus, admirandæ illius & diuiniſſimæ epiſtolæ ad Romanos auctor. ex cuius principio quę verba videntur ſummam totius huius Satyrici complecti, ea verba iuuat appingere. ***Feminæ eorum*** (inquit) ***immutauerunt naturalem vſum, in eum qui eſt contra naturam. Similiter autem & maſculi, relicto naturali vſu feminæ, exarſerūt in deſideriis ſuis in inuicem, maſculi in maſculos***

turpitudinem operantes: & mercedem, quã oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probauerunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, vt faciant ea quæ non conueniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones, detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inuentores malorum, parentibus non obedientes, insipientes, incompositos, sine affectione, absque fœdere, sine misericordia. Qui cũ justitiam Dei cognouissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. Hæc ille: quibus verbis qui volet planũ & perspicuum habere interpretem, ei ego vnicum hunc Petronium dedero. nec omnino vanum est magni cuiusdam Theologi dictum, *caput primum ad Romanos sine Petronii Satyra intelligi non posse.* Addo ẽt caput XIII. in quo à cõmemoratis vitijs Romanos in hunc modũ dehortatur; *Nox præcessit, dies autem appropinquauit. Abiiciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus; non in commessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis, non in contentione & æmulatione: Sed induimini Dominũ Iesum Christum, & carnis curam ne feceritis in desiderijs.* Nec Romanorum tantum scelera Petronius, sed & Græcorum tangit & exagitat, dum more pallia-

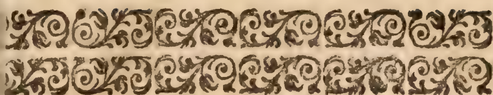
palliatorum Comicorũ pleraq; in Græca vrbe gesta confingit. Etiam idem Apostolus eadem quoque ipsissima in Græcis notauit. Sic enim ad Galat. ca. 5. scribit; *Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immũditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia, quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.* Et 1. epist. ad Gorinth. ca. VI. *Iam quidem omnino delictum est in vobis, quod judicia habetis inter vos. Quare non magis injurias accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis, & fraudatis: & hoc fratrib. An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare: neq; fornicarij, neq; idolis seruientes, neq; adulteri, neque molles, neque masculorum cõcubitores, neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnũ Dei possidebunt. Et hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis, in nomine Domini nostri Iesu Christi, & in Spiritu Dei nostri.* Porro in Petronij fragmentis (nam optimam partem desideramus) primum bonarum artium professores mordet, tanquam ingenuæ & liberalis juuentutis corruptores. Dein procuratorum forensium & aduocatorum calumnias & rapacitatem taxat. Tum in Sacerdotum infandas libidines inuectus, transitum ad

luxum

luxum conuiuiorum facit, quem ſub Trimalchionis nomine ac lautitijs pſtringit. Hinc de ſceleratâ pædagogorum nequitiâ parentes ſerio monens, accuſatâ artificum inertiâ præhẽdit publicarum balinearũ turpitudinem. Poſtmodum negotiatorum mercatorumque, hoc eſt, eorum qui ſolas exſtruere diuitias curant, fortunas exponens, obiter animaduertit in feminarum leuitatem. Tandem caſtigato laſciuarum mulierum inſano amore, quo peregrinos adoleſcentes ambire vltro & donis conſueſcunt laceſſere, in impoſturas ac fraudes exulum & natale ſolum vertentium, quibus hoſpites ſuos & creditores, dum amplos peregri cenſus & patrita jactitant vectigalia, circumſcribunt, ſtilum exacuit. Inſaniam denique teſtatorum notat, qui turpes, impudentes & nefarias teſtamentis adijciunt conditiones, quorum flagitij flagrantia à Iureconſultis etiam improbatur. Et hæc tantum reliqua ſunt huius Satyrici capita: cetera iniuria temporum nobis inuidit.

CAPVT

CAP. V.

ATYRARVM INTER-LOCVTORES.

ncolpius,	ἐγκόλπιος,	fabularum Dux.
ſcyltos,	ἄσκυλτος,	adoleſcens.
gamemnon,	ἀγαμέμνων,	ſcholaſticus.
nithon,	γνήθων,	puer.
uartilla,	*	Priapi ſacerdos.
ſyche,	ψυχὴ,	ancilla.
annychis,	παννυχὶς,	puella.
mbaſicœtas,	ἐμβασικοίτης,	cinædus.
'rimalchio,	τριμαλχίων,	diues.
arpus,	*	ſeruus.
Ienelaus,	μενέλαος,	ſcholaſticus.
ycurgus,	λυκοῦργος,	
umolpus,	εὔμολπος,	poeta.
I. Manicius,	*	
argates,	βαργάτης,	ſeruus.
icas,	λυκὰς,	mercator.
'ryphena,	τρύφαινα,	vxor.
Eſius,	αἶσιος,	
;orax,	κόραξ,	tonſor.
;hryſis,	χρύσις,	ancilla.
;irce,	κίρκη,	amica.
)oris,	δωρὶς,	amica.
'roſelenos,	προσέληνος,	anus.
'olienus,	πολύαινος,	idē quiEncolpiꝰ.
;nothea,	οἰνόθεα,	Priapi ſacerdos.
;ndymio,	ἐνδυμίων,	puer.

Philu-

Philumena,	φιλυμθύη,	meretrix.
Gorgias,	γόργιας,	aduocatus.
Albutia,	*	amica.

Nominum rationes in notis traduntur. Id enim quam ſtudioſiſſime obſeruauit Petronius, vt, quas perſonas introduxit, earundem conuenientes exprimeret mores, notaſque ſimilitudines, &, vt Rhetores vocant, τὸ πρέπον diligenter vbique perſequeretur. Porro quæ in his fragmentis nullas dicendi partes habent, non puto fuiſſe πρόσωπα κωφὰ, ſed earum interlocutiones temporum iniuria perijſſe.

T. PE-

T. PETRONII ARBITRI SATYRICON.

*
** **

NVM alio genere furiarum declamatores inquietantur, qui clamant, Hæc vulnera pro libertate publica excepi, hunc oculum pro vobis impendi: date mihi ducem, qui me ducat ad liberos meos, nam succisi poplites membra non sustinent. Hæc ipsa tolerabilia essent, si ad eloquentiam ituris viam facerent: nunc & rerum tumore, & sententiarum vanissimo strepitu, hoc tantum proficiunt, vt cum in forum venerint, putẽt se in alium terrarum orbem delatos. Et ideo ego adulescentulos existimo in scholis stultissimos fieri, quia nihil ex iis, quæ in vsu habemus, aut audiunt, aut vident; sed piratas cum catenis in litore stantes, & tyrannos edicta scribentes, quibus imperent filiis, *ENCOLPIVS.*

lijs, vt patrum ſuorum capita præcidant; ſed reſponſa in peſtilentia data, vt virgines tres aut plures immolẽtur; ſed mellitos verborum globulos, & omnia dicta factaque quaſi papauere & ſeſamo ſparſa. Qui inter hæc nutriuntur, non magis ſapere poſſunt, quam bene olere qui in culina habitant. Pace veſtra liceat dixiſſe, primi omnium eloquẽtiam perdidiſtis. Leuibus enim atq; inanibus ſonis ludibria quædam excitando effeciſtis, vt corpus orationis eneruaretur & caderet. Nondum juuenes declamationibus cõtinebantur, quum Sophocles aut Euripides inuenerũt verba quibus deberent loqui. Nondum vmbraticus doctor ingenia deleuerat, quum Pindarus nouemque Lyrici Homericis verſibus canere timuerunt. Et ne poetas quidem ad teſtimonium citem, certe neq; Platona, neq; Demoſthenem ad hoc genus exercitationis acceſſiſſe video. Grandis, &, vt ita dicam, pudica oratio non eſt maculoſa, nec turgida, ſed naturali pulchri-

pulchritudine exſurgit. Nuper ventoſa iſthæc & enormis loquacitas Athenas ex Aſia commigrauit, animosq; iuuenum ad magna ſurgentes veluti peſtilenti quodam ſidere adflauit, ſimulq; corrupta eloquentiæ regula ſtetit, & ommutuit. Quis poſtea ad ſummam Thucydidis, quis Hyperidis ad famam proceſſit? ac ne carmen quidem ſani coloris enituit: ſed omnia quaſi eodem cibo paſta, non potuerunt vſque ad ſenectutem caneſcere. ¶Pictura quoque non alium exitum fecit, poſtquam Aegyptiorum audacia tam magnæ artis compendiariam inuenit. Non eſt paſſus Agamemnon me diutius declamare in porticu, quam ipſe in ſchola ſudauerat: ſed Adoleſcens, inquit, quoniam ſermonem habes non publici ſaporis, &, quod rariſſimum eſt, amas bonam mentem, non fraudabo te arte ſecretâ. Minimùm in his exercitationibus doctores peccant, qui neceſſe habent cum inſanientibus furere. Nam ni dixerint quæ adoleſcentuli probent, vt ait Cicero, *ſoli in ſcholis relinquentur*; ſicut ficti adulatores cum cenas diuitum captant

¶ Haud inconcinnè Poëseos atq Eloquentiæ vitijs illa etiam Pictura obducta subjungit: nam
"Est Pictura loquens,
"muta est Pictura
"Poësis. / Wgr.

AGAMEMNON.

ptant, nihil prius meditantur, quam quod putant gratissimum auditoribus fore (nec enim aliter impetrabũt quod petunt, nisi quasdam insidias auribus fecerint) sic eloquentiæ magister nisi, tanquam piscator, eam imposuerit hamis escam, quam scierit appetituros esse pisciculos, sine spe prædæ moratur in scopulo. Quid ergo est? parentes obiurgatione digni sunt, qui nolunt liberos suos seuera lege proficere. Primum enim, sicut omnia, spes quoque suas ambitione donant: deinde quum ad vota properant, cruda adhuc studia in forum propellunt, & eloquentiam, qua nihil esse maius confitentur, pueris induunt adhuc nascentibus. Quod si paterentur laborum gradus fieri, vt studiosi iuuenes lectione seuera mitigarentur, vt sapientiæ præceptis animos componerent, vt verba atroci stylo effoderent, vt quod vellent imitari, diu audirent, sibi nihil esse magnificum quod pueris placeret: iam illa grandis oratio haberet maiestatis suæ pondus. Nunc pueri in scholis ludunt, iuuenes ridentur in foro, & quod vtroq; turpius

turpius eſt, quod quiſquis perperam diſcit, in ſenectute confiteri non vult. Sed ne me putes improbaſſe ſchedium Lucilianæ humilitatis, quod ſentio & ipſe carmine effingam:

Artis ſeueræ ſi quis hamat effectus,
Mentemq; magnis applicat, prius morem
Frugalitatis lege polleat exacta:
Nec curet alto regiam trucem vultu,
Cliensq; cenas impotentium captet:
Nec perditis addictus obruat vino
Mentis calorem, neue plauſor in ſcæna
Sedeat redemtus hiſtrioniæ addictus.
Sed ſiue armigeræ rident Tritonidis arces,
Seu Lacedæmonio tellus habitata colono,
Sirenumq; domus, det primos verſibus annos,
Mæoniumq; bibat felici pectore fontem,
Mox & Socratico plenus grege, mittat habenas
Liber, & ingentis quatiat Demoſthenis arma.
Hinc Romana manus circumfluat, & modo Graio
Exonerata ſono mutet ſuffuſa ſaporem:
Interdum ſubducta fero det pagina curſum,
Et fortuna ſonet celeri diſcincta meatu.
Dein pugnas, & bella truci memorata canore:
Grandiaq; indomiti Ciceronis verba minetur.

His animum succinge bonis. sic flumine largo
Plenus, Pierio defundes pectore verba.

ENCOLPIVS. Dum hæc diligentius audio, non notaui mihi Ascylti fugam: & dum in hoc dictorum æstu totus incedo, ingens scholasticorum turba in porticum venit, vt apparebat, ab extemporali declamatione nescio cuius, qui Agamemnonis suasoriam exceperat. Dum ergo iuuenes sententias rident, ordinemque totius dictionis infamant, o portune subduxi me, & cursim Ascylton persequi cœpi. Sed nec viam diligenter tenebam, nec quo loco stabulum esset, sciebam. Itaque quocumque ieram, eodē reuertebar. donec in cursu fatigatus, & sudore iam madens, accedo aniculam quandam, quæ agreste olus vendebat: Te rogo, inquam, mater numquid scis vbi ego habitem? Delectata illa vrbanitate tā stulta: &, Quidni sciam? inquit. consurrexitq;, & cœpit me præcedere. Diuinam ego putabam. at subinde, vt in locum secretiorem venimus, centonem anus vrbana reiecit: &, Hîc, inquit, debes habitare, Quū ego negarem me cognoscere domum

num, video quoſdam, inter titulos, iudaſque meretrices furtim conſpati-ntes. Tarde, immo iam ſero intellexi ne in fornicem eſſe deductum. exſe-cratus itaque aniculæ inſidias, operui caput, & per medium lupanar fugere cœpi in aliam partem: cum ecce in ipſo aditu occurrit mihi æque laſſus ac moriens Aſcyltos. putares ab eadem anicula eſſe deductum. Itaque vt ridens eum conſalutaui, quid in loco tam deformi faceret, quæſiui. Sudorem ille manibus deterſit, &, Si ſcires, inquit, quæ mihi acciderunt. quid noui? in-quam ego. at ille deficiens, Quum errarem, inquit, per totam ciuitatem, nec inuenirem quo loco ſtabulum reliquiſſem, acceſſit ad me paterfamilias, & ducem ſe itineris humaniſſime promiſit. per amfractus deinde obſcuriſſimos egreſſus, in hunc locum me perduxit, prolatoque peculio cœpit rogare ſtuprum. Iam pro cælla meretrix aſſem exegerat, iam ille mihi iniecerat manum. & niſi valentior fuiſſem, dediſſem pœnas * adeo vbique omnes mihi videbantur ſatyrion bibiſſe *

ASCYLTOS.

iunctis viribus molestum contempsimus *

ENCOLPIVS. quasi per caliginẽ vidi Gnitona in crepidine semitæ stantem, & in eundem locum me conieci. Quum quærerem, numquid nobis in prandium frater parasset, consedit puer super lectum, & manantes lacrymas pollice extersit. Perturbatus ego habitu fratris, quid accidisset, quæsiui. at ille tarde quidem & inuitus, sed postquam precibus & iracundiam miscui: Tuus, inquit, iste frater, seu comes, paullo ante in conductum accucurrit, cœpitq; mihi velle pudorem extorquere. Quum ego proclamarem, gladium strinxit; &, Si Lucretia es, inquit, Tarquinium inuenisti. Quibus ego auditis, intentaui in oculos Ascylti manus: &, Quid dicis, inquam, muliebris patientiæ scortum, cuius ne spiritus purus est? Inhorrescere se finxit Ascyltos; mox sublatis fortius manibus, longe maiore nisu clamauit: Non taces, inquit, gladiator obscene, quem de ruina arena dimisit? Non taces nocturne percussor, qui ne tum quidem, quũ fortiter faceres, cum

pura

pura muliere pugnasti? cuius eadem ratione in viridario frater fui, qua nunc in diuersorio puer est? Subduxisti te, inquam, à præceptoris colloquio. Quid ego, homo stultissime, facere debui, quum fame morerer? an videlicet audirem sententias, id est, vitrea fracta, & somniorum interpretamenta? Multo me turpior es tu hercule, qui, vt foris cenares, poetam laudasti. Itaque ex turpissima lite in risum diffusi, pacatius ad reliqua secessimus. * Rursus in memoriam reuocatus iniuriæ, Ascylte, inquam, intellego nobis conuenire non posse. itaque communes sarcinulas partiamur, ac paupertatem nostram priuatis quęstibus temtemus expellere. Et tu literas scis, & ego, ne quæstibus tuis obstem, aliquid aliud promittam, alioqui mille caussæ nos quotidie collident, & per totam vrbem rumoribus different. Non recusauit Ascyltos, &, Hodie, inquit, quia tanquam scholastici ad cenam promisimus, non perdamus noctem. cras autem quia hoc libet, & habitationem mihi prospiciam, & aliquem fratrem.

Tardum eſt, inquam, differre quod placet. *Hanc tam præcipitem diuiſionem libido faciebat. Iamdudum enim cupiebam amoliri cuſtodem moleſtum, vt veterem cum Gnitone meo rationem diducerem. *Poſtquam luſtraui oculis totam vrbem, in caellulam redii, oſculiſque tandem bona fide exactis, alligo artiſſimis complexibus puerum, fruorque votis vſque ad inuidiam felicibus. Nec adhuc quidem omnia erant facta, quum Aſcyltos furtim ſe foribus admouit, diſcuſſiſq; fortiſſime clauſtris inuenit me cum fratre ludentem. riſu itaque plauſuque caellulam impleuit, opertum me amiculo euoluit. &, Quid agebas, inquit, frater ſanctiſſime? quid veſti contubernium facis? nec ſe ſolum intra verba continuit, ſed lorum de pera ſoluit, & me cœpit non perfunctorie verberare, adiectis etiam petulantibus dictis, Sic diuidere cum fratre nolito. ***

ENCOLPIVS. Veniebamus in forum deficiente iam die, in quo notauimus frequentiam rerum venalium, non quidem precioſarum, ſed tamẽ quarum fidem male ambulan-

bulantem obſcuritas temporis facilime tegeret. Quum ergo & ipſi raptum latrocinio pallium detuliſſemus, vti occaſione oportuniſſima cœpimus, atque in quodam angulo laciniam extremam concutere, ſi quem forte emtorem ſplendida veſtis poſſet adducere. Nec diu moratus ruſticus quidam familiaris oculis meis cum muliercula comite propius acceſſit, ac diligentius conſiderare pallium cœpit, inuicem Aſcyltos iniecit contemplationem ſuper humeros ruſtici emtoris, ac ſubito exanimatus conticuit. ac ne ipſe quidem ſine aliquo metu hominem conſpexi. nam videbatur ille mihi eſſe qui tuniculā in ſolitudine inuenerat. plane is ipſe erat. Sed quum Aſcyltos timeret fidem oculorum, ne quid temere faceret, prius tamquam emtor propius acceſſit, detraxitq; humeris laciniam & diligentius tenuit. O luſum fortunæ mirabilem! Nam adhuc nec futuræ quidem attulerat ruſticus curioſas manus, ſed tamquam mendici ſpolium etiam faſtidioſe venditabat. Aſcyltos poſtquam depoſitum eſſe inuiolatum

vidit, & perſonam vendentis contemtam, ſeduxit me paullulum à turba: &, Scis, inquit, frater, rediiſſe ad nos theſaurum de quo querebar? Illa eſt tunicula adhuc, vt apparet, intactis aureis plena. Quid igitur facimus? aut quo iure rem noſtram vindicamus? Exhilaratus ego, non tantum quia prædam videbam, ſed etiam quod fortuna me à turpiſſima ſuſpicione dimiſerat, negaui circuitu agendum, ſed plane iure ciuili dimicandum, vt ſi nollet alienam rem domino reddere, ad interdictum veniret.

Quid faciant leges, vbi ſola pecunia regnat,
Aut vbi paupertas vincere nulla poteſt?
Ipſi qui Cynica traducunt tempora cena,
Nonnumquã numis vendere verba ſolent.
Ergo iudicium nihil eſt niſi publica merces,
Atq; eques in cauſſa qui ſedet, emta probat.

Contra Aſcyltos leges timebat: &, Quis, aiebat, hoc loco nos nouit? aut quis habebit dicentibus fidem? Mihi plane placet emere, quamuis noſtrum ſit, quod agnoſcimus, & paruo ære recuperare potius theſaurum, quam in ambiguam litem deſcendere. Sed præter

ter vnum dipondium ſicilicumq; , quibus lupinos deſtinaueramus mercari, nihil ad manum erat. Itaq; ne interim præda diſcederet, vel minoris pallium addicere placuit , vt pretium maioris compendii leuiorem faceret iacturam. Quum primũ ergo explicuimus mercem, mulier operto capite, quæ cum ruſtico ſteterat, inſpectis diligentius ſignis, iniecit vtramque laciniæ manum, magnaque vociferatione, latrones tenere clamauit. Contra, nos perturbati, ne videremur nihil agere , & ipſi ſciſſam & ſordidam tenere cœpimus tunicam, atque eadem inuidia proclamare, noſtra eſſe ſpolia quæ illi poſſiderent. Sed nullo genere par erat cauſſa noſtra, & conciones , quæ ad clamorem confluxerant, noſtram, ſcilicet de more, ridebant inuidiam , quod pro illa parte vindicabant pretioſiſſimam veſtem, pro hac pannuciã ne centonibus quidem bonis dignam. Hinc Aſcyltos bene riſum diſcuſſit: qui ſilentio facto, Videmus, inquit, ſuam cuique rem eſſe cariſſimam, reddant nobis tunicam noſtram , & pallium ſuum recipiant.

Etſi

Etſi ruſtico mulieriq; placebat permutatio, aduocati tamen iam pæne nocturni, qui volebant pallium lucrifacere, flagitabant vti apud ſe vtraque deponerentur, ac poſtero die iudex querelam inſpiceret. Neque enim res tantum, quæ viderentur in controuerſiam eſſe, ſed longe aliud quæri, in vtra parte ſcilicet latrocinii ſuſpicio haberetur. Iam ſequeſtri placebant, & neſcio quis ex concionibus caluus tuberoſiſſimæ frontis, qui ſolebat aliquando & ad cauſas agere, inuaſerat pallium, exhibiturumque craſtino die affirmabat. Cæterum apparebat nihil aliud quæri, niſi vt ſemel depoſita veſtis inter prędones ſtrangularetur, & nos metu criminis non veniremus ad conſtitutum. Idem plane & nos volebamus. Itaque vtriuſque partis votum caſus adiuuit. Indignatus enim ruſticus, quod nos centonem exhibendum poſtularemus, miſit in faciem Aſcylti tunicam, & liberatos querela iuſſit pallium deponere quod ſolum litem faciebat. Ergo recuperato, vt putabamus, theſauro in diuerſorium præcipites abimus, præ-

cluſiſ-

cluſiſque foribus ridere acumen non minus concionum, quam calumniantium cœpimus, quod nobis ingenti calliditate pecuniam reddidiſſent.

Nolo, quod cupio, ſtatim tenere,
Nec victoria mi placet parata.

* *

Sed vt primũ beneficio Gnitonis præparata nos impleuimus cena, hoſtium ſatis audaci ſtrepitu impulſum exſonuit. Cum & ipſi ergo pallidi rogaremus, quis eſſet, Aperi, inquit, iam ſcies. Dum loquimur, ſera ſua ſponte delapſa cecidit, recluſæque ſubito fores admiſerunt intrãtem. Mulier autem erat operto capite, illa ſcilicet, quæ paullo ante cum ruſtico ſteterat: &, Me deriſiſſe, inquit, vos putabitis. ego ſum ancilla Quartillæ, cuius vos ſacra ante cryptam turbaſtis. ecce ipſa venit ad ſtabulum, petitque vt vobiſcum liceat loqui. nolite perturbari. nec accuſat errorem veſtrum, nec punit. immo potius miratur quis deus iuuenes tam vrbanos in ſuam regionem detulerit. Tacentibus adhuc nobis, & ad neutram partem aſſentationem flectentibus, in-

traiut

trauit ipſa vna comitata virgine, ſedenſque ſuper torum meum, diu fleuit. ac ne tunc quidem nos vllum adiecimus verbum, ſed attoniti exſpectauimus lacrymas ad oſtentationem doloris paratas. Vt ergo tam ambitioſus detonuit imber, retexit ſuperbum pallio caput, & manibus inter ſe vſque ad articulorum ſtrepitum contritis,

QVARTILLA. Quænam eſt, inquit, hæc audacia? aut vbi fabulas, & anteceſſura latrocinia didiciſtis? miſereor medius fidius veſtri: neque enim impune quiſquam, quod non licuit, adſpexit. vtique noſtra regio tam præſentibus plena eſt numinibus, vt facilius poſſis Deum quam hominem inuenire. ac ne me putetis vltionis cauſſa huc veniſſe, ætate magis veſtra commoueor, quam iniuria mea. Imprudentes enim, vt adhuc puto, admiſiſtis inexpiabile ſcelus. Ipſa quidem illa nocte vexata, tam periculoſo inhorrui frigore, vt tertianæ etiam impetum timerem. & ideo medicinam ſomno petii, iuſſaque ſum vos perquirere, atque impetum morbi monſtrata ſubtilitate lenire. Sed de remedio non tam

tam valde laboro. maior enim in præcordiis dolor ſæuit , qui me vſque ad neceſſitatem mortis deducit. ne ſcilicet iuuenili impulſi licentia , quod in ſacello Priapi vidiſtis, vulgetis, deorumq; conſilia proferatis in populum. Protendo igitur ad genúa veſtra ſupinas manus, petoque & oro, ne nocturnas religiones, iocum riſumque faciatis, neue traducere velitis tot annorum ſecreta , quæ myſtæ vix omnes nouerunt. Secundum hanc deprecationem lacrymas rurſus effudit, gemitibuſque largis concuſſa tota facie ac pectore torum meum preſſit. Ego eodem tempore & miſericordia turbatus & metu, bonum animum habere eam iuſſi, & de vtroque eſſe ſecuram. Nam neque ſacra quemquam vulgaturum, & ſi quod pręterea aliud remedium ad tertianam Deus illi monſtraſſet, adiuuaturos nos diuinam prouidētiam vel periculo noſtro. Hilarior poſt hanc pollicitationem facta mulier, baſiauit me ſpiſſius, & ex lacrymis in riſum mota deſcēdentes ab aure capillos meos dentata manu duxit: &, Facio, inquit, inducias vobiſcum,

ENCOLPIVS.

QVARTVRA.

biſcum, & à conſtituta lite dimitto. Quod ſi non adnuiſſetis de hac medicina quam peto, iam parata erat in craſtinum turba, quæ & iniuriam meam vindicaret, & dignitatem.

Contemni, turpe eſt; legem donare, ſuperbum.
Hoc amo, quòd poſſum, quâ libet, ire viâ.
Nam ſanè ſapiens contemtus iurgia flectit;
Et, qui non iugulat, victor abire ſolet.

ENCOLPIVS. Compoſitis deinde manibus in tãtum repente riſum effuſa eſt, vt timeremus. idẽ ex altera parte & ancilla fecit, quæ prior venerat. idem virguncula quæ vna intrauerat. Omnia mimico riſu exſonuerant, quum interim nos quæ tam repẽtina eſſet mutatio animorum facta, ignoraremus, ac modo noſmetipſos, modo mulieres intueremur. *

QVARTILLA. Ideo vetui hodie in hoc diuerſorio quemquam mortalium admitti, vt remedium tertianæ ſine interpellatione à vobis acciperem.

ENCOLPIVS. Vt hæc dixit Quartilla, Aſcyltos quidem paulliſper obſtupuit: ego autem frigidior hieme Gallica factus, nullum potui verbum emittere. Sed ne quid triſtius exſpectarem, comitatus faciebat. Tres enim

erant

erant mulierculæ, ſi quid vellent conari, infirmiſſimæ, ſcilicet contra nos, quibus ſi nil aliud, virile ſexus eſſet, quod auxiliaretur. Et præcincti certe altius eramus: immo ego ſic iam paria compoſueram, vt ſi depugnandum foret, ipſe cum Quartilla conſiſterem, Aſcyltos cum ancilla, Gniton cum virgine. *

Tunc vero excidit omnis conſtantia attonitis, & mors non dubia miſerorum oculos cœpit obducier. Rogo, inquam, domina, ſi quid triſtius paras, celerius conſice. neq; enim tam magnum facinus admiſimus, vt debeamus torti perire. * ENCOLPIVS.

Ancilla, quæ Pſiche vocabatur, lodiculam in pauimento diligenter extendit. * Sollicitauit inguina mea mille iam mortibus frigida. * Operuerat Aſcyltos pallio caput, ammonitus ſcilicet, periculoſum eſſe alienis interuenire ſecretis * duas inſtitas ancilla protulit de ſuris: alteraque pedes noſtros alligauit, altera manus. * * Aſcyltos iam deficiente fabularum contextu, Quid ergo, inquit, non ſum dignus qui

 bibam?

bibam? Ancilla risu meo prodita complosit manus, &, apposui quidem, inquit, adolescens. solus tantum medicamentum ebibisti? Itane est, inquit Quartilla, quicquid satyrii fuit Encolpius ebibit? * non indecenti risu latera commouit. * Ac ne Gniton quidem vltimo risum tenuit, vtique postquam virguncula ceruicem eius inuasit, & non repugnanti puero innumerabilia oscula dedit. * Volebamus miseri exclamare, sed nec in auxilio erat quisquam, & hinc Psyche acu comatoria cupienti mihi inuocare Quiritium fidem, malas pungebat; illinc puella penicillo quod & ipsum satyrio tinxerat, Ascylton opprimebat. *

Vltimo cinædus superuenit myrtea subornatus gausapila, cinguloque succinctus, modo extortis nos clunibus cecidit, modo basiis olidissimis inquinauit, donec Quartilla ballenatiam tenens virgam, alteq; succincta, iussit infelicibus dari missionem. *

Vterq; nostrum religiosissimis iurauit verbis, inter nos periturum esse tam horribile secretum. * *

Intra-

Intrauerunt palæstricæ quam plures, & nos lecitino perfusos oleo refecerunt. Vtcumque igitur lassitudine abiecta, cenatoria repetimus, & in proximam cællam ducti sumus; in qua tres lecti strati erant, & reliquus lautitiarũ apparatus splendidissime expositus. Iussi ergo discubuimus, & gustatione mirifica initiati, vino etiam falerno inundamur. excepti etiam pluribus ferculis quum laberemur in somnum, Ita ne est? inquit Quartilla, etiam dormire vobis in mente est, cum sciatis Priapi genio peruigilium deberi? Quum Ascyltos grauatus tot malis in somnũ laberetur, illa, quæ iniuria depulsa fuerat, ancilla totam faciem eius fuligine longa perfricuit, & non sentientis labra humerosq; sopitis titionibus pinxit. Iam ego etiam tot malis fatigatus minimum veluti gustum hauseram somni: idem & tota intra forisque familia fecerat: atque alii circa pedes discumbentium sparsi iacebant, alii parietibus appliciti, quidam in ipso limine coniunctis marcebant capitibus: lucernæ quoq; humore defectæ, tenue

& extremum lumen ſpargebant, cum duo Syri expilaturi lagenam, triclinium intrauerunt: dumque inter argentum auidius rixantur, diductam fregerunt lagenam. cecidit etiam menſa cum argento, & ancillæ ſuper torum marcentis excuſſum forte altius poculum, caput fregit. ad quem ictum exclamauit illa, pariterq; & fures prodidit, & partem ebriorum excitauit. Syri illi qui venerant ad prædam, poſtquam ſe depræhenſos intellexerunt, pariter ſecundum lectum conciderunt, ut putares hoc conueniſſe, & ſtetere tamquam olim dormiētes cœperunt. Iam & Tricliniarches experrectus, lucernis occidentibus oleum infuderat, & pueri deterſis pauliſper oculis redierant ad miniſterium, quum intrans cymbaliſtria & concrepans aera, omnes excitauit. Refectum igitur eſt conuiuium, & rurſus Quartilla ad bibendum reuocauit. adiuuit hilaritatem comiſſantis cymbalitria. ** Intrat cinædus homo omnium inſulſiſſimus, & plane illa domo dignus, qui vt infractis manibus congemuit, eiuſmodi carmina effudit:

Huc

Huc huc conuenite nunc spatalocinædi,
Pede tendite, cursum addite, conuolate planta,
Femore facili, clune agili, & manu procaces,
Molles, veteres, Deliaci manu recisi.

Consumptis versibus suis im̃undissimo me basio conspuit: mox & super lectum venit, atque omni vi detexit recusanteis. Super inguina mea diu multumque frustra moluit. Perfluebant per frontem sudantis acaciæ riui, & inter rugas malarum tantum erat cretæ, vt putares detectum parietem nimbo laborare. Non tenui ego diutius lacrymas: sed ad vltimam perductus tristitiam, Quæso, inquam, domina, certe Embasicœtam iusseras dari. Complosit illa tenerius manus, &, O, inquit, hominem acutum, atque vrbanitatis vernilïæ fontem! Quid? tu non intellexeras cinædum Embasicœtam vocari? Deinde ne contubernali meo melius succederet, Per fidem, inquam, vestram Ascyltos in hoc triclinio solus ferias agit? Ita? inquit Quartilla, & Ascylto Embasicœtas detur. Ab hac voce equum cinædus mutauit, transituq; ad comitem meum facto, clunibus eum

basiisque distriuit. Stabat inter hæc Gniton, & risu dissoluebat ilia sua. Itaque conspicata cum Quartilla, cuius esset puer diligentissima sciscitatione quæsiuit. Quum ego fratrem meum esse dixissem, Quare ergo, inquit, me non basiauit; vocatumq; ad se in osculum applicuit: mox manum etiam demisit in sinum, & pertractato vasculo tam rudi, Hoc, inquit, belle cras in promulside libidinis nostræ militabit: hodie enim post asellum, diaria non sumo. Cum hoc diceret, ad aurem eius Psyche ridens accessit, & cum dixisset nescio quid, Ita, ita, inquit Quartilla, bene admonuisti: cur non, quia bellissima occasio est, deuirginetur Pannichis nostra? Continuoq; producta est puella satis bella, & quę non plus quam septem annos habere videbatur, & ea ipsa quæ primum cum Quartilla in cællam venerat nostram. Plaudentibus ergo vniuersis, & postulantibus, nuptias fecerunt. Obstupui ego, & nec Gnitona verecũdissimum puerum sufficere huic petulantiæ affirmaui, nec puellam eius ætatis esse, vt muliebris patien-

patientiæ legem poſſet accipere. Ita? inquit Quartilla; minor eſt iſta quam ego fui, cum primum virum paſſa ſum? Iunonem meam iratam habeam, ſi vmquam me meminerim virginem fuiſſe. nam & infans cum paribus inquinata ſum, & ſubinde prodeuntibus annis, maioribus me pueris adplicui, donec ad hanc ætatem perueni. Hinc etiam puto prouerbium natum illud, vt dicatur, Poſſe taurum tollere quæ vitulum ſuſtulerit. Igitur ne maiorem iniuriam in ſecreto frater acciperet, conſurrexi ad officium nuptiale. Iam Pſyche puellæ caput inuoluerat flammeolo: iam Embaſicœtas præferebat facem; iam ebriæ mulieres longum agmen plaudentes fecerant, thalamumque ingeſta exornauerant veſte: Tum Quartilla iocantium quoque libidine accenſa, & ipſa ſurrexit, correptumque Gnitona in cubiculum traxit. Sine dubio non repugnauerat puer, ac ne puella quidem triſtis expauerat nuptiarum nomen. Itaque, quum incluſi iacerent, conſedimus ante limen thalami, & inprimis Quartilla per rimam improbe

diductam applicuerat oculum curioſum, luſumq; puerilem libidinoſa ſpeculabatur diligentia. Me quoque ad idem ſpectaculum lenta manu traxit: & quia conſiderantium heſerant vultus, quicquid à ſpectaculo vacabat, cõmouebat valgiter labra, & me tamquã furtiuis ſubinde oſculis verberabat. *
Abiecti in lectis ſine metu reliquam exegimus noctem. ***

De coenа Trimalchionis et Lauticiis.

Videmus ſenem caluum tunica veſtitum ruſſea, inter pueros capillatos ludentem pila. Nec tam pueri nos, quamquam erat operæ pretium, ad ſpectaculum duxerant, quam ipſe paterfamiliæ, qui ſoleatus pila ſparſiua exercebatur: nec eam amplius repetebat quæ terram contigerat, ſed follem plenum habebat ſeruus, ſufficiebatque ludentibus. Notauimus etiam res nouas. Nã duo ſpadones in diuerſa parte circuli ſtabant, quorum alter matellam tenebat argenteam, alter numerabat pilas, non quidem eas, quæ inter manus luſu expellente vibrabant, ſed eas quæ in terram decidebant. Cum has miraremur lauticias, Trimalchio lautiſſimus

mus homo digitos cõcrepuit: ad quod ſignum matellam ſpado ludenti ſuppoſuit. Exonerata ille veſica, aquam popoſcit ad manus, digitoſque paullulũ aſperſos, in capite pueri terſit. Longum erat ſingula excipere. Itaque intrauimus balneum, & ſudore calefacti momento temporis ad frigidam eximus. Iam Trimalchio vnguento perfuſus tergebatur, non linteis, ſed palliis ex molliſſima lana factis. Tres interim iatraliptæ in conſpectu eius falernum bibebant. Hinc, inuolutus coccina gauſapa, lecticæ impoſitus eſt, præcedentibus faleratis curſoribus IIII. & chiramaxio, in quo deliciæ eius ferebantur, puer vetulus, lippus, domino Trimalchione deformior. Quum ergo afferretur, ad caput eius cum minimis ſymphoniacis tibiis acceſſit, & tamquam in aurem aliquid ſecreto diceret, toto itinere cantauit. Sequimur nos iam admiratione ſaturi, & cum Agamemnone ad ianuam peruenimus.

5 In aditu ipſo ſtabat hoſtiarius praſinatus, ceraſino ſuccinctus cingulo, atque in lance argentea piſum purgabat. Su-

per limen autem cauea pendebat aurea, in qua pica varia intrantes ſalutabat. Ceterum ego dum omnia ſtupeo, pæne reſupinatus crura mea fregi. ad ſiniſtram enim intrantibus non longe ab hoſtiarii cella, canis ingens catena vinctus, in pariete erat pictus, ſuperque quadrata litera ſcriptum, CAVE. CAVE. CANEM. Et collegæ quidem mei riſerunt. Ego autem collecto ſpiritu, non deſtiti totum parietem perſequi. Erat autem venalitium titulis pictum, & ipſe Trimalchio capillatus caduceum tenebat, Mineruaq; ducente tenia intrabat. Hinc quemadmodum ratiocinari didiciſſet, dein diſpenſator factus eſſet, omnia diligenter curioſus pictor cum inſcriptione reddiderat. In deficiente vero iam porticu leuatum mẽto in tribunal excelſum Mercurius capiebat. Præſto erat Fortuna cornu abundanti copioſa, & tres Parcæ aurea penſa torquentes. Notaui etiam in porticu gregem curſorum cum magiſtro ſe exercentem. Præterea grande armarium in angulo vidi, in cuius ædicula erant Lares argentei poſiti, Veneriſq; ſignum mar-

marmoreum, & pixis aurea non pusilla, in qua barbam ipsius conditam esse dicebant. Interrogare ego atriensem cœpi, quas in media picturas haberent. Iliada, & Odysseam, inquit. Iam ad triclinium veneramus. in cuius parte prima procurator rationes accipiebat: &, quod præcipue miratus sum, in postibus triclinii fasces erant cum securibus fixi, quorum imam partem quasi embolum nauis æneum finiebat, in quo erat scriptum, G. POMPEIO. TRIMALCHIONI VI VIRO. AVGVSTALI. CINNAMVS DISPENSATOR. Sub eodem titulo, etiam lucerna bilychnis de camera pendebat, & duæ tabulæ in vtroque poste defixæ; quarum altera, si bene memini, hoc habebat inscriptum:

III. ET PRIDIE KAL. IAN.
G. NOSTER FORAS CENAT.

altera Lunæ cursum stellarumque VII. imagines pictas, & qui dies boni, quiq; incommodi essent distinguente bulla notabantur. Ceterum vt mouimus dextros gressus, seruus nobis dispoliatus procubuit ante pedes, & rogare cœpit vt se pœnæ eriperemus: nec magnum esse

eſſe peccatum ſuum, propter quod periclitaretur. Subducta enim veſtimenta ſibi diſpenſatoris in balneo, quæ vix fuiſſent X.H.S. Retulimus ergo dextros pedes, diſpenſatoremq; in prætorio aureos numerantem deprecati ſumus ſeruo remitteret pœnam. Superbus ille ſuſtulit vultum, &, Non tam iactura me mouet, inquit, quam neglegentia nequiſſimi ſerui. Veſtimenta accubitoria perdidit, quæ mihi natali meo donauerat cliens quidam, Tyria, ſine dubio, ſed iã ſemel lota. quidquid ergo eſt dono vobis. Obligati tã grandi beneficio cum intraſſemus triclinium, occurrit nobis ille idem ſeruus pro quo rogaueramus, & ſpiſſiſſima baſia ſtupẽtibus impegit, gratias agens humanitati noſtræ. Ad ſummam, ſtatim ſcietis, ait, cui dederitis beneficium. Vinum dominicum miniſtratoris gratia eſt. Tandem ergo diſcubuimus, pueris Alexãdrinis aquam in manus niuatam infundentibus, aliiſque inſequentibus ad pedes, ac paronychia cum ingenti ſubtilitate tollentibus. Ac ne in hoc quidem tam moleſto tacebant officio,

ſed

ed obiter cantabant. Ego experiri voui, an tota familia cantaret. Itaque potionem poposci: paratissimus puer, non minus me acido cantico excepit: & quisquis aliquid rogatus erat vt daret. pantomimorum non patrisfamiliæ triclinium crederes. Allata est tum gustatio valde laudata. Nam iam omnes discubuerant præter ipsum Trimalchionem, cui locus nouo more primus seruabatur. Cæterum in promulsidari asellus erat Corinthius cũ bisaccio positus, qui habebat oliuas in altera parte albas, in altera nigras. Tegebant asellum duæ lances, in quarum marginibus nomen Trimalchionis inscriptum erat & argenti pondus. Ponticuli etiam ferruminati, sustinebãt glires melle & papauere sparsos. fuerunt & tomacula supra craticulam feruentia argenteam posita: infra craticulam, Syriaca pruna cum granis punici mali. In his eramus lautitiis, quum ipse Trimalchio ad symphoniam allatus est, positusq; in ceruicalia minutissima expressit imprudentibus risum. Pallio enim coccino adrasum incluserat caput, circa-

circaque oneratas veſte ceruices laticlauiam immiſerat mappam, fimbriis hinc atque illinc pendentibus. habebat etiam in minimo digito ſiniſtrę manus annulum grandem ſubauratum, extremo vero articulo digiti ſequentis minorem, vt mihi videbatur, totum aureum, ſed plane ferreis velut ſtellis ferruminatũ. Et ne has tantum oſtenderet diuitias, dextrum nudauit lacertum armilla aurea cultum, & eboreo circulo lamina ſplendente connexum. Vt deinde ſpina argentea dentes perfodit, Amici, inquit, nondum mihi ſuaue erat in triclinium venire, ſed ne abſentiuus eſſem, omnem voluptatẽ mihi negaui. Permittitis tamen finiri luſum. Sequebatur puer cum tabula terebintina & cryſtallinis teſſeris: notauiq; rem omnium delicatiſſimam. Pro calculis enim albis, aut nigris, aureos argenteoſque habebat denarios. Interim dum ille omnium * teſtorum inter luſum conſumit, guſtantibus adhuc nobis repoſitorium allatum eſt cũ corbe, in qua gallina erat lignea patentibus in orbem alis, quales eſſe ſolent
quæ

quæ incumbunt oua. Acceſſere continuo duo ſerui, & ſymphonia ſtrepente ſcrutari paleam cœperunt, erutaque ſubinde pauonina oua diuiſere conuiuis. Conuertit ad hanc cenam vultum Trimalchio: &, Amici, ait, pauonis oua gallinæ iuſſi ſupponi. Et me hercules timeo ne iam concepta ſint. temptemus tamen ſi adhuc ſorbilia ſunt. Accipimus nos cochlearia, non minus ſelibras pendentia, ouaque ex farina pingui figurata pertundimus. Ego quidem pene proieci partem meam: nam videbatur mihi iam in pullum coiſſe. Deinde vt audiui veterem conuiuam, Hîc neſcio quid boni debet eſſe, perſecutus putamen manu, pinguiſſimam ficedulam inueni piperato vitellio piperatam. Iam Trimalchio eadem omnia luſu intermiſſo popoſcerat, feceratque poteſtatem clara voce, ſi quis noſtrum iterum vellet, mulſum ſumeret, quum ſubito ſignum ſymphonia datur, & guſtatoria pariter à choro cantante rapiuntur. Cæterum inter tumultum, cum forte parapſis excidiſſet, & puer iacentem ſuſtuliſſet, animaduertit Trimalchio,

chio, colaphiſque obiurgare puerum ac proiicere rurſus parapſidem iuſſit. Inſecutuſque eſt ſupellecticarius, argentumque inter reliqua purgamenta ſcopis cœpit vertere. Laudatus propter elegantias dominus, Equum, inquit, Mars amat: itaq; iuſſit ſenex ſuam cuique menſam aſſignari. * obit ei præ ædiſſimi ſerui minorem nobis æſtum ſua frequentia facient. Statim allatæ ſunt amphoræ vitreæ diligenter gipſatæ, quarum in ceruicibus pittacia erant affixa, cum hoc titulo, FALERNVM. OPIMIANVM. ANNORVM. CENTVM. Dum titulos perlegimus, complosit Trimalchio manus, &, Heu, inquit, ergo diutius viuit! verum eſſe vinum Opimianum præſto; heri non tam bonum poſui, & multo honeſtiores cenabant. Potantibus ergo, & accuratiſſimas nobis lauticias mirantibus, laruam argenteam attulit ſeruus ſic aptam, vt articuli eius vertebræq; locatæ in omnem partem flecterentur. Hanc quum ſuper menſam ſemel iterumque abieciſſet, & catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret, Trimalchio adiecit;

Heu,

Heu, heu nos miseros, quã totus homũcio nil est:
Sic erimus cuncti, postquam nos auferet Orcus.
Ergo viuamus, dum licet esse bene.
Laudationem ferculum insecutum est, plane non pro exspectatione magnum. Nouitas tamen omnium conuertit oculos. Repositorium enim rotundum, duodecim habebat signa in orbe disposita, superque proprium conuenientemque materiæ structor imposuerat cibum: super arietem, cicer arietinum: super taurum, bubale frustum: super geminos, testiculos, ac renes; super cancrum, coronam: super leonem, ficum Africanam: super virginem, sericulam: super libram, stateram, in cuius altera parte striblita erat, in altera placenta: super scorpium * super sagittarium, odopetam: supra capricornum, locustam marinam: super aquarium, anserem: super pisces, duos mullos. In medio autem cespes cũ herbis excisus fauum sustinebat. Circumferebat Ægyptius puer clibano argẽteo panem, atque ipse etiam teterrima voce de laserpiciario mimo canticũ extorquet. Nos vt tristiores ad tam viles accessimus ci-

bos, Suadeo, inquit Trimalchio, cenemus; hoc eſt ius cenæ. Hæc vt dixit, ad ſymphoniam IIII. tripudiantes procurrerunt, ſuperioremque partem repoſitorij abſtulerunt. quo facto videmus infra, ſcilicet in altero ferculo, altilia & ſumina, leporemque in medio pinnis ſubornatum, vt Pegaſus videretur. Notauimus etiam circa angulos repoſitorii Marſyas IIII. ex quorũ veretriculis garum piperatum currebat ſuper piſces qui in Euripo natabant. Damus omnes plauſum à familia cœptum, & res electiſſimas ridentes adgredimur. Non minus & Trimalchio eiuſmodi methodio lætus, Carpe, inquit. Proceſſit ſtatim ſciſſor, & ad ſymphoniam ita geſticulatus lacerauit obſonium, vt putares Darium hydraule cantante pugnare. Ingerebat nihilominus Trimalchio lẽtiſſima voce, Carpe. Ego ſuſpicatus ad aliquam vrbanitatem totiens iteratam vocem pertinere, non erubui eum, qui ſupra me accumbebat, hoc ipſum interrogare. at ille, qui ſæpius eiuſmodi ludos ſpectauerat, Vides, inquit, illum qui obſonium

nium carpit? Carpus vocatur. Itaque quotiescunque dicit, Carpe, eodem verbo & vocat & imperat. Non potui amplius quicquam gustare. Sed conuersus ad eum vt plurima exciperem, longe arcessere fabulas cœpi, sciscitarique quæ esset illa mulier, quæ huc atque illuc discurreret. Vxor, inquit, Trimalchionis, Fortunata appellatur, quæ numos modio metitur. Et modo quid fuit? Ignoscet mihi Genius tuus, noluisses de manu eius panem accipere. Nunc nec quid, nec quare, in cælum abijt, & Trimalchionis topanta est. ad summam, mero meridie si dixerit illi tenebras esse credet. *

Cœnam Trimalchionis, si potes ingredere, & porcum sic grauidari posse miraberis, nisi forte admirationem multiplex, ignota, & inaudita luxuria tollat. * * **

Comprobamus factum, varioque sermone garrimus, & poetarum cœpit esse mentio, diuque summa carminis penes Mopsum Thracem memorata est: donec Trimalchio, Rogo, inquit, Magister, quid putes inter Ciceronem, & Publium interesse. Ego alterum puto

disertorem fuisse, alterum honestiorem. Quid enim his melius dici potest?

Luxuriæ rictu Martis marcent mœnia.
Tuo palato clusus pauo pascitur,
Plumato amictus aureo-Babylonico:
Gallina tibi Numidica, tibi Gallus spado:
Ciconia etiam grata, peregrina, hospita,
Pietaticultrix, gracilipes, crotalistria,
Auis exul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitiæ nidum in cacabo fecit tuo.
Quo margarita cara tibi, baca Indica?
An vt matrona onerata faleris pelagiis
Tollat pedes indomita instrato extraneo?
Smaragdum ad quam rem viridem, pretiosum vitrum?
Quo Carchedonios optas ignes lapideos,
Nisi vt scintillent? probitas est carbunculos.
Aequum est induere nuptam ventũ textilem?
Palam prostare nudam nebula linea?

* * *

TRIMALCHIO. *Fabrum fuisse, qui vitrea vasa fecerit tenacitatis tantæ, vt non magis, quam aurea vel argentea, frangerentur. Quum ergo phialam huiusmodi de vitro purissimo, & solo, vt putabat, dignam Cæsare fabricasset, cum munere suo, Cæsarem adiens admissus est. Laudata est species muneris, commendata manus artificis, accepta-*

acceptata deuotio donantis. Faber, vt admirationem intuentium verteret in stuporem, & sibi plenius gratiam conciliaret Imperatoris, petitam de manu Cæsaris phialam recepit, eãque validius proiecit in pauimentũ tanto impetu, vt nec solidissima & constantissima aeris materia maneret illæsa. Cæsar autem ad hæc non magis stupuit, quam expauit. At ille de terra sustulit phialam; quæ quidem non fracta erat, sed collisa, ac si aeris substantia vitri speciem induisset. Deinde martiolum de sinu proferens, vitrum correxit aptissime, & tamquam collisum vas æneum crebris ictibus reparauit. Quo facto se cælum Iouis tenere arbitratus est, eo quod familiaritatem Cæsaris & admirationem omnium se promeruisse credebat. Sed secus accidit. Quæsiuit enim Cæsar, an alius sciret hanc condituram vitrorũ? Quod quum negaret, eum decollari præcepit Imperator, dicens, quia si hoc artificium innotesceret, aurum & argentum vilescerent quasi lutum. * * *

Neque fax vlla in præsidio erat, quæ iter aperiret errantibus, nec silentium noctis iam mediæ promittebat occurrentium lumen. Accedebat huc ebrietas & imprudentia locorum, etiam in- ENCOLPIVS.

terdiu obſcura. Itaque cum hora pæne tota, per omnes ſcrupos gaſtrorumque eminentiũ fragmenta traxiſſemus cruẽtos pedes, tamdem expliciti acumine Gnitonis ſumus. Prudens enim pridie, quum luce etiam clara timeret errorem, omnes pilas columnaſq; notauerat, certaq; liniamenra euicerunt ſpiſſiſſimam noctem, & notabili candore oſtenderunt errantibus viam. Quamuis non minus ſudoris habuimus etiam poſtquam ad ſtabulum peruenimus. Anus enim ipſa inter diuerſitores diutius ingurgitata, ne ignem quidem admotum ſenſiſſet: & forſitan pernoctaſſemus in limine, ni tabellarius Trimalchionis interueniſſet x. vehiculis diues. Non diu ergo tumultuatus ſtabuli ianuam effregit, & nos per eandem feſtram admiſit. ****

Qualis nox fuit illa dii deæque,
Quam mollis torus! heſimas calentes;
Et transfudimus hinc & hinc labellis
Errantes animas, valete curæ:
Mortalis ego ſic perire cæpi.

Sine cauſſa gratulor mihi. Nam quum ſolutus mero amiſiſſem ebrias manus,

Aſcyl-

Afcyltos omnis iniuriæ inuentor fubduxit mihi noctepuerum, & in lectum tranftulit fuum, volutatufque liberius cum fratre non fuo, fiue non fentiente iniuriam, fiue diffimulante, indormiuit alienis amplexibus oblitus iuris humani. Itaque ego vt experrectus pertrectaui gaudio difpoliatum torum, fi qua eft amantibus fides, ego dubitaui an vtrumque traijcerem gladio, fomnumq; morti iungerem. Tutius demum fecutus confilium, Gnitona quidem verberibus excitaui: Afcylton autem truci intuens vultu; Quoniam, inquam, fidem fcelere violafti, & communem amicitiam, res tuas ocius tolle, & alium locum quem polluas, quære. Non repugnauit ille, fed poftquam optima fide partiti manubias fumus: Age, inquit, nunc & puerum diuidamus. locari putabam difcederem. at ille gladium parricidali manu ftrinxit, &, Non frueris, inquit, hac præda, fuper quam folus incumbis. Partem meam neceffe eft vel hoc gladio contentus abfcindam. Idem ego ex altera parte feci, & intorto circa brachium pallio compo-

ſui ad proeliandum gradũ. Inter hanc miſerorum dementiam infeliciſſimus puer tangebat vtriuſq; genua cum fletu, petebatque ſuppliciter, ne Thebanum par humilis taberna ſpectaret, neve ſanguine mutuo pollueremus familiaritatis chariſſimæ ſacra. Quod ſi vtique, proclamabat, facinore opus eſt, nudo ecce iugulum, conuertite huc manus, imprimite mucrones: ego mori debeo, qui amicitiæ ſacramentum deleui. Inhibuimus ferrum poſt has preces: & prior Aſcyltos, Ego, inquit, finem diſcordiæ imponam. Puer ipſe quem vult ſequatur, vt ſit illi ſaltem in eligendo fratre ſalua libertas. Ego vetuſtiſſimam conſuetudinem putabam in ſanguinis pignus tranſiiſſe, nihil timui, immo conditionem præcipiti feſtinatione rapui, commiſique iudici litem: qui ne deliberauit quidem, vt videretur cunctatus, verum ſtatim ab extrema parte verbi conſurrexit, fratrem Aſcylton elegit. Fulminatus hac pronunciatione, ſicut eram ſine gladio, in lectulum decidi, & attuliſſem mihi damnatas manus, ſi non inimici victoriæ

inui-

inuidiſſem. Egreditur ſuperbus cum præmio Aſcyltos, & paulo ante cariſſimum ſibi commilitonem, fortunæq; etiam ſimilitudine parem in loco peregrino deſtituit abiectum.

Nomen amicitiæ, ſi quatenus expedit, heret,
Calculus in tabula mobile ducit opus.
Quum fortuna manet, vultũ ſeruatis amici,
Quum cedit; turpi vertitis ora fuga.
Grex agit in ſcæna mimum, pater ille vocatur,
Filius hic, nomen diuitis ille tenet:
Mox vbi ridendas incluſit pagina partes,
Vera redit facies, diſſimulata perit.

Nec diu tamen lacrimis indulſi, ſed veritus ne Menelaus etiam anteſcholanus inter cetera mala ſolum me in diuerſorio inueniret, collegi ſarcinulas, locumq; ſecretum & proximum litori mæſtus conduxi. Ibi triduo incluſus redeunte in animum ſolitudine atque contemtu, verberabam ægrum planctibus pectus, & inter tot altiſſimos gemitus frequenter etiam proclamabam: Ergo me non ruina terra potuit haurire? non iratum etiam innocentibus mare? Aufugi iudicium, harenæ impoſui, hoſpitem occidi, vt inter audaciæ no-

mina mendicus, exſul, in diuerſorio Græcæ vrbis iacerem deſertus? Et quis hanc mihi ſolitudinē impoſuit? Adu-leſcens omni libidine impurus, & ſua quoq; confeſſione dignus exſilio: ſtu-pro liber, ſtupro ingenuus, cuius anni ad teſſeramvenierunt,quem tamquam puellam conduxit etiam qui virū puta-uit. Quid ille alter, ô dij! qui tamq̃ to-gæ virilis ſtolam ſumpſit, qui ne vir eſ-ſet à matre perſuaſus eſt; qui opus mu-liebre in ergaſtulo fecit, qui poſtquam cōturbauit, & libidinis ſuæ ſolum ver-tit, reliquit veteris amicitiæ nomen, &, pro pudor, tamquam mulier ſecu-tuleia, vnius noctis pactu omnia vendi-dit? Iacent nunc amatores obligati no-ctibus totis, & forſitan mutuis libidini-bus attriti deridēt ſolitudinem meam. ſed non impune. nam aut vir ego liber-que non ſum, aut noxio ſanguine pa-rentabo iniuriæ meæ. Hæc locutus gladio latus cingor, &, ne infirmitas militiam perderet, largioribus cibis excito vires; mox in publicum proſilio, furentiſq; more omnes circumeo por-ticus. Sed cum attonito vultu effera-
toque

toque nil aliud quam cædem & ſanguinem cogito, frequentiuſq; manum ad capulum, quem deuoueram, refero, notauit me miles, ſiue ille planus fuit, ſiue nocturnus graſſator: &, Quid tu, inquit, commilito, ex qua legione es, aut cuius centuriæ? Cum conſtantiſſime & centurionem, & legionem eſſem ementitus: Age ergo, inquit ille, in exercitu veſtro phaecaſiati milites ambulant? Cum deinde vultu atque ipſa trepidatione mendacium prodidiſſem, ponere iuſſit arma, & malo cauere. Deſpoliatus ergo, immo præciſa vltione, retro ad diuerſoriũ tendo, paullatimq; temeritate laſſata cœpi graſſatoris audaciæ gratias agere. *

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infelix quem ſua vota premunt.
Diuitis hæc magni facies erit, omnia cernens
Qui timet, & ſicco concoquit ore famem.

* *

Nequaquam recte faciet, qui cito credit.

Nemo cælum putat, nemo iuſiurandum ſeruat, nemo Iouem pluris facit: ſed

ſedomnes opertis oculis bona ſua computant. *

Quod hodie non eſt, cras erit: ſic vita truditur. *

Quod non exſpectas, ex tranſuerſo fit, & ſuper nos Fortuna negotium curat.

*

Apes ideo pungunt, quia vbicumque dulce eſt, ibi & acidum inuenies. **

Semper hac in re qui vincitur, vincit.

*

Nemo noſtrum non peccat; homines ſumus, non dij.

Non multum oportet conſilio credere, quia ſuam habet fortuna rationem.

* * *

In pinacothecam perveni vario genere tabularum mirabilem. nam & Zeuxidos manus vidi nondum vetuſtatis iniuria victas, & Protogenis rudimenta cum ipſius naturæ veritate certantia, non ſine quodam horrore tractaui. Iam vero Apellis, quam Græci monocromon appellant, etiam adoraui. Tanta enim ſubtilitate extremitates imaginum erant ad ſimilitudinem præciſæ, vt crederes etiam animorum eſſe pictu-

picturam. Hinc aquila ferebat cœlo ſublimis Deum. Illinc candidus Hylas repellebat improbam Naiada. Damnabat Apollo noxias manus, lyramq; reſolutam modo nato flore honorabat. Inter quos etiam pictorum amantium vultus, tamquam in ſolitudine exclamaui, Ergo amor etiam deos tangit? Iuppiter in cælo ſuo non inuenit quod eligeret, & peccaturus in terris, nemini tamen iniuriam fecit. Hylam Nympha prædata, imperaſſet amori ſuo, ſi venturum ad interdictum Herculem credidiſſet. Apollo pueri vmbram reuocauit in florem, & omnes fabulæ quoque habuerunt ſine æmulo complexus. At ego in ſocietatem recepi hoſpitem Lycurgo crudeliorem. Ecce autem, ego dum cum ventis litigo, intrauit pinacothecam ſenex canus, exercitati vultus, & qui videretur neſcio quid magnum promittere, ſed cultu non proinde ſpecioſus, vt facile appareret eum ex hac nota literatorum eſſe, quos odiſſe diuites ſolent. Is ergo ad latus conſtitit meum, &, Ego, inquit, poeta ſum, & vt ſpero non humillimi ſpiri- EVMOLPVS.

ſpiritus, ſi modo coronis aliquid credendũ eſt, quas ẽt ad imperitos deferre gratia ſolet. Quare ergo, inquis, tam male veſtitus es? Propter hoc ipſum. amor ingenij neminẽ vmq̃ diuitẽ fecit.

Qui pelago credit, magno ſe fenore tollit,
Qui pugnas & caſtra petit, præcingitur auro,
Vilis adulator picto iacet ebrius oſtro,
Et qui ſollicitat nuptas, ad præmia peccat:
Sola ruinoſis horret facundia pannis,
Atque inopi lingua deſertas inuocat artes.

Non dubio ita eſt, ſi quis vitiorum omnium inimicus, rectum iter vitæ cœpit inſtitere, primum propter morum differentiam odium habet (quis enim poteſt probare diuerſa?) deinde, qui ſolas exſtruere diuitias curant, nihil volunt inter homines melius credi, quam quod ipſi tenent. Iactantur itaq;, quacumque ratione poſſunt, literarũ amatores, vt videantur illi quoq; infra pecuniam poſiti. * Neſcio quo modo bonæ mentis ſoror eſt paupertas. *

ENCOLPIVS. Vellem tam innocens eſſet frugalitatis meæ hoſtis, vt deliniri poſſet. Nunc veteranus eſt latro & ipſis lenonibus doctior. *

In A-

In Asiam quum à Quæstore essem stipendio eductus, hospitium Pergami accepi: vbi cum libenter habitarem, non solum propter cultum ædicularum, sed etiam propter hospitis formosissimum filium, excogitaui rationem, qua non essem patrifamiliæ suspectus amator. Quotiescumque enim in conuiuio de vsu formosorum mentio facta est, tam vehementer excandui, tam seuera tristitia violari aures meas obsceno sermone dolui, vt me mater præcipue, tamquam vnum ex philosophis, intueretur. Iam ergo cœperam ephebum in gymnasium deducere: ego studia eius ordinare, ego docere, ac præcipere, ne quis prædator corporis admitteretur in domum. * EVMPVS.

Forte cum in triclinio iaceremus, quia dies solemnis ludum artauerat, pigritiamque recedendi imposuerat hilaritas longior, fere circa mediam noctem intellexi puerum vigilare. Itaque timidissimo murmure votum feci; &, Domina, inquam, Venus, si ego hunc puerum basiauero, ita vt ille non sentiat, cras illi par columbarum donabo.

Audi-

Audito voluptatis precio, puer ſtertere cæpit. Itaque adgreſſus ſimulantem aliquot baſiolis inuaſi. Contentus hoc principio, bene mane ſurrexi, electumq; par columbarum attuli exſpectanti, ac me voto exſolui. Proxima nocte, cum idem liceret, mutaui optionem: &, Si hunc, inquam, tractauero improba manu, & ille non ſenſerit, gallos gallinaceos pugnaciſſimos duos donabo patienti. Ad hoc votum ephebus vltro ſe admouit, &, puto, vereri cæpit ne ego obdormiſſem. Indulſi ergo ſollicito, totoque corpore citra ſummam voluptatem me ingurgitaui. Deinde, vt dies venit, attuli gaudēti quicquid promiſeram. Vt tertia nox licentiam dedit, conſurrexi ad aurem male dormientis: Dij, inquam, immortales, ſi ego huic dormienti abſtulero coitum plenum & optabilem, pro hac felicitate cras puero aſturconem Macedonicum optimum donabo, cū hac tamen exceptione, ſi ille non ſenſerit. Numquam altiore ſomno ephebus obdormiuit. Itaque primum impleui lactentibus papillis manus, mox baſio inheſi,

deinde

deinde in vnum omnia vota coniunxi. Mane ſedere in cubiculo cœpit, atque exſpectare conſuetudinem meam. Scis quanto facilius ſit, columbas galloſque gallinaceos emere, quam aſturconem: & præter hoc etiam timebam ne tam grande munus ſuſpectam faceret humanitatem meam. Ergo aliquot horis ſpatiatus, in hoſpitium reuerti, nihilque aliud quam puerum baſiaui. At ille circumſpiciens, vt ceruicem meam iunxit amplexui, Rogo, inquit, domine, vbi eſt aſturco? * Cum ob hanc offenſam præcluſiſſem mihi aditum quem feceram, iterum ad licentiam redij. Interpoſitis enim paucis diebus, cum ſimilis nos caſus in eandem fortunam retuliſſet, vt intellexi ſtertere patrem, rogare cœpi ephebum, vt reuerteretur in gratiam mecum, id eſt, vt pateretur ſatisfieri ſibi, & cætera quæ libido diſtenta dictat. At ille plane iratus, nihil aliud dicebat, niſi hoc, Aut dormi, aut ego iam dicam patri. Nihil eſt tam arduum, quod nō improbitas extorqueat. Dum dicit, Patrem excitabo, irrepſi tamen, & male repugnanti gaudium extorſi.

At ille non indelectatus nequitia mea, poſtquam diu queſtus eſt deceptum ſe & deriſum, traductumque inter condiſcipulos quibus iactaſſet cenſum meũ, Videris tamen, inquit, non ero tui ſimilis. Si quid vis, fac iterum. Ego vero, depoſita omni offenſa, cum puero in gratiam redij; vſuſque beneficio eius in ſomnum delapſus ſum. Sed non fuit contentus iteratione ephebus plenæ maturitatis, & annis ad patiendum geſtientibus. Itaq; excitauit me ſopitum; Et, Numquid vis? inquit. Et non plane iam moleſtum erat munus. Vtcumque igitur inter anhelitus ſudoreſque tritus, quod voluerat, accepit. rurſusque in ſomnum decidi gaudio laſſus. Interpoſita minus hora, pungere me manu cœpit, & dicere, Quare non facimus? Tum ego totiens excitatus, piane vehementer excandui, & reddidi illi voces ſuas: Aut dormi, aut ego iam patri dicam.

ENCOLPIVS.

* Erectus his ſermonibus, conſulere prudentiorem cœpi ætates tabularum, & quædam argumenta mihi obſcura, ſimulque cauſſam deſidiæ præſentis excutere, cur pulcherrimæ ar-

miæ artes periissent, inter quas pictura ne minimum quidem sui vestigium reliquisset. Tum ille Pecuniæ, inquit, EVMOLPVS. cupiditas hæc tropica instituit. priscis enim temporibus, quum adhuc nuda virtus placeret, vigebant artes ingenuæ, summumque certamen inter homines erat, ne quid profuturum sæculis diu lateret. Itaque hercules omnium herbarum succos Democritus expressit: & ne lapidum virgultorumque vis lateret, ętatem inter experimenta consumpsit. Eudoxus quidem in cacumine excelsissimi montis consenuit, vt astrorum cælique motus deprehenderet: & Chrysippus, vt ad inuentionem sufficeret, ter helleboro animū detersit. Verum, vt ad plastas conuertar, Lysippum statuæ vnius lineamentis inherentem inopia exstinxit: & Myron, qui pæne hominum animas, ferarumque ære comprehenderat, non inuenit heredem. At nos vino scortisq; demersi, ne paratas quidem artes audemus cognoscere, sed accusatores antiquitatis, vitia tantum docemus, & discimus. Vbi est dialectica? vbi astrono-

mia? vbi ſapientiæ conſultiſſima via? quis vmquam venit in templum, & votum fecit, ſi ad eloquentiam perueniſſet? quis, ſi philoſophiæ fontem inueniſſet? ac ne bonam quidem mentem, aut bonam valitudinem petunt: ſed ſtatim, antequam limen Capitolij tangant, alius donum promittit, ſi propinquum diuitẽ extulerit: alius, ſi theſaurum effoderit: alius, ſi ad trecenties H-S. ſaluus peruenerit. Ipſe Senatus, recti bonique præceptor, mille pondo auri Capitolio promittere ſolet: & ne quis dubitet pecuniam concupiſcere, Iouem quoque peculio exorat. Nolito ergo mirari, ſi pictura defecit, quũ omnibus dijs hominibuſque formoſior videatur maſſa auri, quam quicquid Apelles Phidiasve, Græculi delirantes fecerunt. Sed video totum te in illa herere tabula, quæ Troiæ haloſin oſtendit: itaque conabor opus verſibus pandere.

CATA-CAVSMOSI [illegible]OS.

Iam decuma mæſtos inter ancipites metus
Phrygas obſidebat meſſis, & vatis fides
Calchantis atro dubia pendebat metu:
Quum Delio profante, cæſi vertices

Id

Idæ trahuntur; scissaque in molem cadunt
Robora, minacem quæ figurarent equum.
Aperitur ingens clostrum, & obducti specus,
Qui castra caperent. Huc decenni prælio
Irata virtus abditur. stipant graues
Equi recessus Danai, & in voto latent.
O patria! pulsas mille credidimus rates,
Solumque bello liberum: hoc titulus fero
Incisus, hoc ad fata compositus Sinon
Firmabat, & mendacium in damnum potens.
Iam turba portis libera, ac bello carens.
In vota properant: fletibus manant genæ,
Mentisque pauidæ gaudium lacrymas habet,
Quas metus abegit. iamque Neptuno sacer
Crinem solutus omne Laucoon replet
Clamore vulgus, mox reducta cuspide
Vterum notauit: fata sed tardant manus,
Ictusque resilit, & dolis addit fidem.
Iterum tamen confirmat inualidam manum,
Altaque bipenni latera pertemtat. fremit
Captiua pubes intus, &, dum murmurat,
Roborea moles spirat alieno metu.
Ibat iuuentus capta, dum Troiam capit,
Bellumque totum fraude ducebat noua.
Ecce alia monstra. celsa qua Tenedos mare
Dorso repellit, tumida consurgunt freta,
Vndaque resultat scissa, tranquillo minor.

Qualis silenti nocte remorum sonus
Longe refertur, quum premunt classes mare,
Pulsumque marmor abiete imposita gemit.
Respicimus, angues orbibus geminis ferunt
Ad saxa fluctus: tumida quorum pectora,
Rates vt altæ, lateribus spumas agunt:
Dant caudæ sonitum: liberæ ponto iubæ
Consentiunt luminibus; fulmineum iubar
Incendit æquor, sibilisque vndæ tremunt,
Stupuere mentes. infulis stabant sacri
Phrygioque cultu gemina nati pignora
Lauconte, quos repente tergoribus ligant
Angues corusci. paruulas illi manus
Ad ora referunt: neuter auxilio sibi,
Vterque fratri transtulit pias vices,
Morsque ipsa miseros mutuo perdit metu.
Accumulat ecce liberûm funus parens,
Infirmus auxiliator, inuadunt virum
Iam morte pasti, membraque ad terram trahũt.
Iacet sacerdos inter aras victima,
Terramque plangit. Sic profanatis sacris
Peritura Troia perdidit primum deos.
Iam plena Phœbe candidũ extulerat iubar,
Minora ducens astra radianti face,
Quũ inter sepultos Priamidas nocte & mero
Danai relaxant clostra & effundunt viros.
Tentant in armis se duces, ceu vti solet

Duro

Duro remissus Thessali quadrupes iugo
Ceruicẽ, & altas quatere ad excursum iubas,
Gladios retractant, commouent orbes manu,
Bellumq́; sumunt. hic graues alius mero
Obtruncat & continuat in mortem vltimam
Somnos, ab aris alius accendit faces,
Contraq́; Troas inuocat Troiæ sacra.

ENCOLPIVS. Ex his qui in porticibus spatiabantur, lapides in Eumolpum recitantem miserunt. At ille, qui plausum ingenii sui nouerat, operuit caput, extraque templum profugit. Timui ego ne me poetam vocarent. Itaque subsecutus fugientem ad litus perueni: &, vt primum extra teli coniectum licuit consistere, Rogo, inquam, quid tibi vis cum isto morbo? Minus quam duabus horis mecum moraris, & sæpius poetice quam humane locutus es. Itaque non miror si te populus lapidibus prosequitur Ego quoque sinum meum saxis onerabo, vt quotiescumque cœperis à te exire, sanguinem tibi à capite mittam. Mouit ille vultũ, &, O mi, inquit, adulescens, non hodie primum auspicatus sum: immo quotiens theatrum, vt recitem aliquid, intraui, hac me aduentitia

excipere frequentia ſolet. Ceterum, ne & tecum quoq; habeam rixandum toto die, mea ab hoc cibo abſtinebo. Immo, inquam ego, ſi eiuras hodiernam bilem, vna cenabimus. * mando ædicularum cuſtodi cenulæ officium. ** Video Gnitona cum linteis & ſtrigilibus parieti applicitum, triſtem confuſumque. ſcires nõ libenter ſeruire. Itaque, vt experimentum oculorum caperem, conuertit ille ſolutum gaudio vultum. & Miſerere, inquit, frater: vbi arma non ſunt, libere loquor. Eripe me latroni cruento, & qualibet ſæuitia pœnitentiam iudicis tui puni. Satis magnum erit miſero ſolatium tua voluntate cecidiſſe. Supprimere ego querelam iubeo, ne quis conſilia depræhenderet: relictoque Eumolpo (nam in balneo carmen recitabat) per tenebroſum & ſordidum egreſſum extraho Gnitona, raptimque in hoſpitium meum peruolo. Præcluſis deinde foribus, inuado pectus amplexibus, & perfuſum os lacrimis vultu meo cõtero. Diu vocem neuter inuenit. nam puer etiam ſingultibus crebris amabile

pectus

pectus quaſſauerat. O facinus, inquam, indignum quod amo te quamuis relictus; & in hoc pectore, quum vulnus ingens fuerit, cicatrix non eſt. Quid dicis peregrini amoris conceſſio? Dignus hac iniuria fui? Poſtquam ſe amariſenſit, ſuperciliū altius ſuſtulit * nec amoris arbitrium ad alium iudicem tuli; Sed nihil iam queror, nihil iam memini, ſi bona fide pœnitentiam emendas. Hæc quum inter gemitus lacrimaſq; fudiſſem, deterſit ille pallio vultum, &, Quæſo, inquit, Encolpi, fidem memoriæ tuæ appello: Ego te reliqui, an tu prodidiſti? Equidem fateor, & præ me fero, quū duos armatos viderem, ad fortiorem confugi. Exoſculatus pectus ſapiētia plenum, inieci ceruicibus manus: & vt facile intellegeret rediiſſe me in gratiam, & optima fide reuiuiſcentem amicitiam, toto pectore adſtrinxi. Et iam plena nox erat, mulierque cænæ mandata curauerat, quū Eumolpus oſtium pulſat. Interrogo ego, Quot eſtis? obiterque per rimam foris ſpeculari diligētiſſime cœpi, num Aſcyltos vna veniſſet. Demū, vt ſolum

 hoſpi-

hoſpitem vidi, momento recepi. Ille vt ſe in grabatum reiecit, viditque Gnitona in conſpectu miniſtrantem, mouit caput, &, Laudo, inquit, Ganymedem: oportet hodie bene ſit. Non delectauit me tam curioſum principium, timuiq; ne in cõtubernium recepiſſem Aſcylti parem. Inſtat Eumolpus, & quum puer illi potionem dediſſet; Malo te, inquit, quam balneum totum: ſiccatoque auide poculo, negat ſibi vmquam acidius fuiſſe; Nam & dum lauor, ait, pœne vapulaui, quia conatus ſum circa ſolium ſedentibus carmen recitare: & poſtquam de balneo tamquam de theatro eiectus ſum, circuire omnes angulos cœpi, & clara voce Encolpion clamitare. Ex altera parte iuuenis nudus, qui veſtimenta perdiderat, nõ minore clamoris indignatione Gnitona flagitabat. Et me quidẽ pueri, tamquam inſanum, imitatione petulantiſſima deriſerunt: illum autem frequentia ingens circumuenit cum plauſu & admiratione timidiſſima. habebat enim inguinũ pondus tam grande, vt ipſum hominẽ laciniam faſcini crederes. O iuuenem labo-

laborioſum! puto illum pridie incipere, poſtero die finire. Itaque ſtatim inuenit auxilium. neſcio quis enim eques Romanus vt aiebant, infamis, ſua veſte errantem circumdedit, ac domum abduxit: credo, vt tam magna fortuna ſolus vteretur. At ego ne mea quidem veſtimenta ab officioſo recepiſſem, niſi notorem dediſſem. tanto magis impedit inguina quam ingenia fricare. Hæc Eumolpo dicente, mutabam ego frequentiſſime vultum: iniuriis ſcilicet inimici noſtri hilaris, commodis triſtis. Vtcumque tamen, tamquam non agnoſcerem fabulam, tacui, & cenæ ordinem explicui. * * *

Vile eſt quod licet, & animus errore lentus iniurias diligit. EVMOLPVS.

Ales Phaſiacis petita Colchis,
Atque Afræ volucres placent palato,
Quod non ſunt faciles: at albus anſer
Et pictis anas enouata pennis,
Plebeium ſapit. vltimis ab oris
Attractus Scarus, atque arata Syrtis
Siquid naufragio dedit probatur.
Mullus iam grauis eſt: amica vincit
Vxorem: roſa cinnamum veretur.

Quic-

Quicquid quæritur, optimum videtur.

ENCOLPIVS.

Hoc eſt, inquam, quod promiſeras, ne quem hodie verſum faceres Per fidem, ſaltem nobis parce, qui te numquam lapidauímus. Nam ſi aliquis ex his, qui in eodem ſynœcio potant, nomen poetæ olfecerit, totã concitabit viciniam, & nos omnes ſub eadem cauſſa obruet. Miſerere, & aut pinacothecã, aut balneum cogita. Sic me loquentem obiurgauit Gniton mitiſſimus puer, & negauit recte facere, quod ſeniori conuitiarer: ſimulque oblitus officii, menſam, quam humanitate poſuiſſem, cõtumelia tollerem, multaque alia moderationis verecundiæq; verba, quæ formam eius egregie decebant· * O felicem, inquit, matrem tuam, quæ te talem peperit! Macte virtute eſto. Ratam facit miſturam cum ſapientia forma Itaque, ne putes te tot verba perdidiſſe, amatorem inueniſti. Ego laudes tuas carminibus implebo. Ego pædagogus & cuſtos etiam quo non iuſſeris, ſequar: nec iniuriam Encolpius accipit, alium amat. Profuit etiam Eumolpo miles ille, qui mihi abſtulit gladiũ, alio-

Eumolpus ad Gnitonem.

alioquin quem animũ aduerſus Aſcylton ſumpſeram, eum in Eumolpi ſanguinem exercuiſſem. Nec fefellit hoc Gnitona. Itaque extra cællam proceſſit, tamquam aquam peteret, iramque meã prudenti abſentia exſtinxit. Paullulum ergo intepeſcente ſæuitia, Eumolpe, inquam, iam malo vel carminibus loquaris, quam eiuſmodi tibi vota proponas. & ego iracundus ſum, & tu libidinoſus. vide quam non conueniat his moribus. Puta igitur me furioſum eſſe: cede inſaniæ, id eſt, ocius foras exi. Confuſus hac denuntiatione Eumolpus, non quæſiit iracundiæ cauſſam, ſed continuo limen egreſſus, obduxit repente hoſtium cellæ, meq; nihil tale exſpectantem incluſit, exemitque raptim clauem, & ad Gnitona inueſtigandum cucurrit. Incluſus ergo ſuſpendio vitam finire conſtitui: & iam ſemicinctio ſtanti ad parietẽ ſpondam iunxeram, ceruiceſq; nodo condebam, quum reſeratis foribus intrat Eumolpus cum Gnitone, meque à fatali iam meta reuocauit ad lucem. Gniton præcipue ex dolore in rabiem efferatus,

tollit clamorem, me vtraque manu impulſum præcipitat ſuper lectum. Erras, inquit, Encolpi, ſi putas contingere poſſe vt ante moriaris. Prior cœpi, in Aſcylti hoſpitio gladium quæſiui. Ego, ſi te non inueniſſem, petiturus præcipitia fui: & vt ſcias non longe eſſe quærentibus mortem, ſpecta inuicem quod me ſpectare voluiſti. Hæc locutus, mercenario Eumolpi nouaculam rapit, & ſemel iterumq; ceruice percuſſa, ante pedes collabitur noſtros. Exclamo ego attonitus, ſecutuſque labentem, eodem ferramento ad mortem viam quæro. Sed neque Giton vlla erat ſuſpicione vulneris læſus, neque ego vllum ſentiebam dolorem. Rudis enim nouacula, & in hoc retuſa, vt pueris diſcentibus audaciam tonſoris daret inſtruxerat thecam. Ideoque nec mercenarius ad raptum ferramentum expauerat, nec Eumolpus interpellauerat mortem mimicam. Dũ hæc fabula inter amantes luditur, diuerſitor cum parte cenulæ interuenit, contemplatuſq; fœdiſſimam iacentiũ volutationem. Rogo, inquit, ebrij eſtis, an fu-

an fugitiui, an vtrumque? quis autem grabatũ illum erexit? aut quid ſibi vult tam furtiua molitio? Vos mehercules, ne mercedẽ cællæ daretis, fugere nocte in publicum voluiſtis; ſed non impune. iam enim faxo ſciatis non viduæ hanc inſulam eſſe, ſed M. Manicij. Exclamat Eumolpus, Etiam minaris? ſimulque os hominis palma excuſſiſſima pulſat. Ille tot hoſpitum potionibus liberum vrceolum fictilem in Eumolpi caput iaculatus eſt, ſoluitque clamantis frontem & de cælla ſe eripuit. Eumolpus contumeliæ impatiens rapit ligneum candelabrum, ſequiturq; abeuntem, & creberrimis ictibus ſupercilium ſuum vendicat. Fit concurſus familiæ, hoſpitumque ebriorum frequentia. Ego autem nactus occaſionem vindictæ, Eumolpũ excludo, redditaque ſcordalo vice, ſine æmulo ſcilicet, & cælla vtor & nocte. Interim & coctores inſularijque mulcant excluſum, & alius veru extis ſtridẽtibus plenum in oculos eius intentat: alius, furca de carnario rapta, ſtatum prælianctis componit: anus præcipue lippa- ſordi-

ſordidiſſimo linteo præcincta, ſoleis ligneis imparibus impoſita, canem ingentis magnitudinis catena trahit, inſtigatq; in Eumolpum. Sed ille candelabro ſe ab omni periculo vindicabat. Videbamus nos omnia per foramē valuæ, quod paullo ante anſa hoſtij diſrupta laxauerat, fauebamque ego vapulanti. Gniton autem non oblitus miſericordiæ ſuæ, reſerandum hoſtium, ſuccurrendumque periclitanti cenſebat. Ego, durante adhuc iracundia, nō continui manum, ſed caput miſerantis ſtricto acutoq; articulo percuſſi, & ille flens quidem conſedit in lectum: ego autem alternos opponebam foramini oculos, iniuriamque Eumolpo aduocationemque commodabam: & veluti quodam cibo me replebam: quū procurator inſulæ Bargates à cęna excitatus, à duobus lecticarijs in mediam noxam perfertur: nam erat etiam pedibus æger. Is, vt rabioſa barbaraq; voce in ebrios fugitiuoſque diu perorauit, reſpiciens ad Eumolpum, O poetarum, inquit, diſertiſſime, tu eras? & non diſcedunt ocius nequiſſimi ſerui, manuſ-

Bargates procurator ad Eumolpum.

manuſque continent à rixa? *
Contubernalis mea mihi faſtum facit. Ita, ſi me amas, maledic illam verſibus, vt habeat pudorem. *
Dum Eumolpus cum Bargate in ſecreto loquitur, intrat ſtabulũ præco cum ſeruo publico, aliaque ſane modica frequẽtia, facemq; fumoſam magis quam lucidam quaſſans, hæc proclamauit: Puer in balneo paullo ante aberrauit, annorum circa xvj. criſpus, mollis, formoſus, nomine Gniton: Si quis eũ reddere aut commonſtrare voluerit, accipiet numos mille. Nec longe à præcone Aſcyltos ſtabat amictus diſcoloria veſte, atq; in lance argentea indicium & fidem præferebat. Imperaui Gnitoni vt raptim grabatum ſubiret, annecteretque pedes & manus inſtitis, quibus ſponda culcitam ferebat: ac, ſicut olim Vlyxes pro ariete adheſiſſet, extentus infra grabatum ſcrutantium eluderet manus. Non eſt moratus Gniton imperium, momentoque temporis inſeruit vinculo manus, & Vlyxem aſtu ſimillimo vicit. Ergo, ne ſuſpicioni relinquerem locum, lectulum veſti-

mentis impleui, vniuſq; hominis veſtigium ad corporis mei menſuram figuraui. Interim Aſcyltos, vt pererrauit omnes cum viatore cællas, venit ad meam: & hoc quidem pleniorem ſpem concepit, quo diligentius oppeſſulatas inuenit fores. Publicus vero ſeruus, inſertans cōmiſſuris ſecures, clauſtrorum firmitatem laxauit. Ego ad genua Aſcylti procubui, & per memoriam amicitiæ, perque ſocietatem miſeriarum, petij vt ſaltem oſtēderet fratrem; immo, vt fidem haberent fictæ preces, Scio te, inquam, Aſcylte, ad occidendum me veniſſe: quo enim ſecures attuliſti? Itaque ſatia iracundiam tuam: Præbeo ecce ceruicem, funde ſanguinem, quem ſub prætextu quæſtionis petiiſti. Amolitur Aſcyltos inuidiam; &, ſe vero nihil aliud quam fugitiuum ſuum dixit quærere, mortem nec hominis concupiſſe, nec ſupplicis, vtique eius, quem poſt fatalem rixam habuit cariſſimum. At non ſeruus publicus tam languide agit, ſed raptam cauponi harundinem ſubter lectū mittit, omniaq; etiam foramina parietum

ſcruta-

ſcrutatur. Subducebat Gniton ab ictu corpus, & reducto timidiſſime ſpiritu, ipſos ſcyniphes ore tangebat. Eumolpus autem, quia effractum hoſtiũ cællæ neminẽ poterat excludere, irrumpit perturbatus, &, Mille, inquit, numos inueni: iam enim perſequar abeũtem præconem, in poteſtate ſua eſſe Gnitonem meritiſſima propoſitione monſtrabo. Genua ego perſeuerantis amplector, ne morientes vellet occidere: &, Merito, inquam, excandeſceres, ſi poſſes proditum oſtendere. Nunc inter turbam puer fugit, nec quo abierit, ſuſpicari poſſum. Per fidem, Eumolpe, reduc puerum, & vel Aſcylto redde. Dum hæc ego iam credenti perſuadeo, Gniton, collectione ſpiritus plenus ter continuo ita ſternutauit, vt grabatum concuteret. Ad quem motum Eumolpus conuerſus, ſaluere Gnitona iubet. Remota etiam culcita videt Vlyxem, cui vel eſuriens Cyclops potuiſſet parcere. Mox conuerſus ad me, Quid eſt, inquit, latro? Ne depræhenſus quidem auſus es mihi verum dicere? Immo, ni deus quidam huma-

narum rerum arbiter pendenti puero excuſſiſſet indicium, eluſus circa popinas errarem. * Gniton longe blandior, quam ego, primum araneis oleo madentibus vulnus, quod in ſupercilio factum erat, coartauit, mox palliolo ſuo laceratam mutauit veſtem, amplexuſque iam mitigatum, oſculis tamquam fomentis adgreſſus eſt: &, In tua, inquit, pater cariſſime, in tua ſumus cuſtodia. Si Gnitona tuum amas, incipe velle ſeruare. Vtinam me ſolum inimicus ignis hauriret, vtinam hibernum inuaderet mare! Ego enim omniũ ſcelerum materia; ego cauſſa ſum. Si perirem, conueniret inimicis. * * *

EVMOLPVS. Ego ſic ſemper. & vbique vixi, vt vltimam quamque lucem, tamquam non redituram conſumerem. * * *

ENCOLPIVS. Profuſis ego lacrimis rogo quæſoque vt mecum quoque redeat in gratiam. neque enim in amantium eſſe poteſtate furioſam æmulationem: daturum tamen operam, ne aut dicam, aut faciam amplius quo poſſit offendi. Tantum omnem ſcabitudinem animo, tanquam bonarũ artium magiſter, deleret

ſine

ſine cicatrice. Incultis aſperisq; regionibus diutius niues herent: aſt vbi ea aratro domefacta tellus nitet, dum loqueris, leuis pruina dilabitur. Similiter in pectoribus ira cõſidit: feras quidem mentes obſidet, eruditas prælabitur. Vt ſcias, inquit Eumolpus, verum eſſe quod dicis, ecce etiam oſculo iram finio. Itaque, quod bene eueniat, expedite ſarcinulas, & vel ſequimini me, vel ſi mauultis, ducite. Adhuc loquebatur, cum crepuit hoſtium impulſum, ſtetitque in limine barbis horrentibus nauta: &, Moraris, inquit, Eumolpe, tamquam propudium ignores Haud mora, omnes conſurgimus, & Eumolpus quidem mercenarium ſuum iam olim dormientẽ exire cum ſarcinis iubet: Ego cum Gnitone quicquid erat, in altum compono, & adoratis ſideribus intro nauigium. * * Moleſtum eſt quod puer hoſpiti placet. Quid autem non commune eſt quod natura optimum fecit? Sol omnibus lucet. Luna innumerabilibus comitata ſideribus etiam feras ducit ad pabulũ. Quid aquis dici formoſius poteſt? In publico

tamen manant. Solus ergo amor furtum potius quam præmium erit? Immo vero nolo habere bona, niſi quibus populus inuiderit. vietus & ſenex non erit grauis: etiã quum voluerit aliquid ſumere, opus anhelitu perdet. Hoc vt infra fiduciam poſui, fraudauique animum diſſidentem, cœpi ſomnum obruto tunicula capite mentiri. Sed repente quaſi deſtruente fortuna conſtantiam meam, eiuſmodi vox ſuper conſtratum puppis congemuit: Ergo me deriſit? At hæc quidem virilis & pæne auribus meis familiaris animum palpitantem percuſſit. Cæterum eadẽ indignatione mulier lancinata vlterius excanduit; &, Si quis Deus manibus meis, inquit, Gnitona imponeret, quam bene exſulem exciperet! Vterque noſtrum tam inexſpectato ictus ſono amiſerat ſanguinem. Ego præcipue, quaſi ſomnio quodam turbulento circumamictus diu vocem collegi, tremuliſque manibus Eumolpi, iam in ſoporem labentis, laciniam duxi; &, Per fidem inquam, pater, cuius hæc nauis eſt, aut quos vehat, dicere potes? Inquietatus ille

ille moleſte tulit; &, Hoc erat, inquit, quod placuerat tibi, vt ſuper conſtratum nauis, occuparemus ſecretiſſimũ locum, ne nos patereris requieſcere? Quid porro ad rem pertinet ſi dixero Licam Tarentinum eſſe dominum huiuſce nauigii, qui Triphenam exſulem Tarẽtum ferat? Intremui poſt hoc fulmen attonitus, iuguloque detecto, Aliquando, inquam, totum me fortuna viciſti. Nam Gniton quidem ſuper meum pectus poſitus diu animam egit; deinde vt effuſus ſudor vtriuſque ſpiritum reuocauit, comprehẽdi Eumolpi genua, &, Miſerere, inquam, morientium, id eſt, pro conſortio ſtudiorum commoda manum. Mors venit, quæ, niſi per te licet, poteſt eſſe pro munere. Inundatus hac Eumolpus inuidia, iurat per deos deaſq; ſe neque ſcire quid acciderit, nec vllum dolum malũ conſilio adhibuiſſe: ſed mente ſimpliciſſima, & vera fide in nauigium comites induxiſſe, quo ipſe iam pridem fuerit vſurus. Quæ autem hîc inſidiæ ſunt? inquit, aut quis nobis Hannibal nauigat? Licas Tarentinus homo verecun-

dissimus, & non tantum huius nauigii dominus quod regit, sed fundorum etiam aliquot & familiæ negotiantis, onus deferendum ad mercatum conduxit. hic est Cyclops ille & archipirata, cui vecturam debemus: & præter hunc Triphena omnium feminarũ formosissima, quæ voluptatis caussa huc atque illuc vectatur. Hi sunt, inquit Gniton, quos fugimus: simulque raptim caussas odiorum & instans periculum trepidanti Eumolpo exponit. Confusus ille, & consilii egens iubet quemq; suam sententiam proponere: &, Fingite, inquit, nos antrum Cyclopis intrasse. Quærendum est aliquod effugium, nisi naufragium ponimus, & omni nos periculo liberamus. Immo, inquit Gniton, persuade gubernatori vt in aliquẽ portum nauem deducat, nõ sine præmio scilicet, & affirma ei impatientem maris fratrem tuum in vltimis esse. Poteris hanc simulationem & lacrimis & vultus confusione obumbrare, vt misericordia permotus gubernator indulgeat tibi. Negauit hoc Eumolpus fieri posse, quia magna, inquit, nauigia por-

tibus

tibus ſe grauatim inſinuant, nec tam cito fratrem defeciſſe veriſimile erit. Accedit his quid forſitan Licas officii cauſſa viſere languentem deſiderabit. Vides quam valde nobis expediat vltro dominum ad fugientes accedere. Sed finge nauem ab ingenti poſſe curſu deflecti, & Licam nõ vtique circumiturum ægrorum cubilia; quomodo poſſumus egredi naue, vt non conſpiciamur à cunctis? opertis capitibus, an nudis? opertis. & quis nõ dare damnum languentibus volet? nudis. & quid erit aliud, quam ſeipſos proſcribere? Quin potius, inquam ego, ad temeritatem cõfugimus, & per funem lapſi deſcendimus in ſcapham, præcioſoq; vinculo, reliqua fortunæ committimus? Nec ego in hoc periculum Eumolpum arceſſo. quid enim attinet innocentem alieno periculo imponere? Contentus ſum ſi nos deſcendentes adiuuerit caſus. Non imprudens conſilium, inquit Eumolpus, ſi aditũ haberet. Quis enim non euntes notabit? Vtique gubernator qui peruigil nocte ſiderum quoque motus cuſtodit. Et vtcumque

ENCOLPIVS.

imponi vel dormienti posset, si per aliam partem nauis fuga quæreretur: nunc per puppim, per ipsa gubernacula dilabendum est, à quorum regione funis descendit, qui scaphæ custodiam tenet. Præterea illud miror, Encolpi, tibi non succurrisse, vnum nautam stationis perpetuæ interdiu noctuq; iacere in scapha, nec posse inde custodem, nisi aut cæde expelli, aut præcipitari viribus. Quod an fieri possit, interrogate audaciam vestram. Nam quod ad meum quidem comitatũ attinet, nullum recuso periculũ quod salutis spem ostendit. Nam sine caussa quidem spiritum tamquam rem vacuam impendere, nec vos quidem existimo velle. Videte numquid hoc placeat. Ego vos in duas iam pelles coniiciam, vinctosq; loris inter vestimenta pro sarcinis habebo, apertis scilicet aliquatenus labris, quibus & spiritum recipere possitis, & cibum. Conclamabo deinde nocte seruos pœnam grauiorem timentes præcipitasse se in mare: deinde cum ventum fuerit in portum, sine vlla suspicione pro sarcinis vos efferam. Ita

vero,

vero, inquam ego, tamquam solidos alligaturus, quibus non soleat venter iniuriã facere, an tamquam eos qui sternutare non soleamus, nec stertere? an quia hoc genus furti semel mihi feliciter cessit? Sed finge vna die vinctos posse durare: quid ergo si diutius, aut tranquillitas nos tenuerit, aut aduersa tempestas: quid facturi sumus? vestes quoque diutius vinctas ruga consumit, & cartæ alligatæ mutant figuram. Iuuenes adhuc laboris expertes, statuarum ritu patiemur pannos & vincula? Adhuc aliud quod iter salutis quærendum est. Inspicite quod ego inueni. Eumolpus tamquam literarum studiosus vtique atramentum habet. hoc ergo remedio mutemus colores à capillis vsque ad vngues. Ita tamquam serui Æthiopes, & præsto tibi erimus in tormentorum iniuria hilares & permutato colore imponemus inimicis. Quin tu inquit Gniton, & circumcide nos, vt Iudæi videamur: & pertunde aures, vt imitemur Arabes; & incerta facies, vt suos Gallia ciues putet: tamquam hic solus color figuram possit peruertere,

& leg. increta:

tere, & non multa vna oportet consentiant, & non natione mendacium constet. Puta infectam medicamine faciē diutius durare posse: finge nec aquæ asperginem imposituram aliquam corpori maculam, nec vestem atramento adhesuram, quod frequenter etiam nō accersito ferrumine infigitur: age, nūquid & labra possumus tumore teterri-
mo implere? numquid & crines cala- 1
mistro conuertere? numquid & frontes cicatricibus scindere? numquid & crura in orbem pandere? numquid & talos ad terram deducere? numquid barbam peregrina ratione figurare? Color arte compositus inquinat corpus, non mutat. Audite quid dementi succurrerit. Præligemus vestibus capita, & nos in profundum mergamus.
Nec istud dii hominesque patiantur, 2
Eumolpus exclamat, vt vos tam turpi exitu vitam finiatis. Immo potius facite quod iubeo: Mercenarius, inquit, meus, vt ex nouacula comperistis, ton-
sor est. hic continuo radat vtriusque 2
non solum capita, sed etiam supercilia, sequar ego, frontes notans inscriptio-

ne so-

ne ſolerti, vt videamini ſtigmate eſſe puncti. Ita eædem literæ & ſuſpicionem declinabunt quærentium, & vultus vmbra ſupplicij teget. Non eſt dilata fallacia, ſed ad latus nauigij furtim proceſſimus, capitaque cum ſupercilijs denudanda tonſori prębuimus. Impleuit Eumolpus frontes vtriuſque ingentibus literis, & notum fugitiuorum epigramma per totam faciem liberali manu duxit. Vnus forte ex vectoribus, qui acclinatus lateri nauis exonerabat ſtomachum nauſea grauem, notauit ſibi ad lunam tonſorẽ intempeſtiuo inherentem miniſterio, exſecratuſque omen, quod imitaretur naufragorũ vltimum votum, in cubile reiectus eſt. Nos diſſimulata nauſeantis deuotione, ad ordinem triſtitiæ redimus, ſilentioq; compoſito, reliquas noctis horas male ſoporati conſumpſimus.

* * *

Videbatur mihi ſecundum quietem Priapus dicere, Encolpion, quem quæris, ſcito à me in nauem tuam eſſe perductum. Exhorruit Triphena: & Putes, inquit, vna nos dormiiſſe: nam & mihi LICAS.

mihi ſimulacrum Neptuni quod Baiſtor aſylo notaueram, videbatur dicere, In naui Licæ Gnitona inuenies. Hinc ſcies, inquit Eumolpus, Epicurum hominem eſſe diuinum, qui eiuſmodi ludibria facetiſſima ratione condemnat.

Somnia, quæ mentes ludunt volitantibus vmbris,
Non delubra Deûm, nec ab æthere numina mittunt,
Sed ſibi quiſque facit. nam quum proſtrata ſopore
Vrguet mēbra quies, & mens ſine pōdere ludit:
Quicquid luce fuit, tenebris agit. oppida bello
Qui quatit, & flammis miſerandas ſæuit in vrbes;
Tela videt, verſaſq; acies, & funera Regum,
Atque exundantes perfuſo ſanguine campos.
Quid cauſas orare ſolent, legeſq; forumque,
Et pauido cernunt incluſum corde tribunal.
Condit auarus opes, defoſſumq; inuenit aurū.
Venator ſaltus canibus quatit. eripit vndis,
Aut premit euerſam periturus nauita puppim.
Scribit amatori meretrix. dat adultera mun⁹.
Et canis in ſomnis leporis veſtigia latrat.
In noctis ſpatio miſerorum vulnera durant.

Cæte-

Cæterum Licas vt Triphenæ ſomniũ expiauit, Quis, inquit, prohibet nauigium ſcrutari, ne videamur diuinæ mentis opera damnare? Is, qui nocte miſerorum furtum deprǽhẽderat, Aeſius nomine, ſubito proclamat, Ergo illi qui ſunt qui nocte ad Lunam radebantur? peſſimo medius fidius exemplo. Audio enim non licere cuiquam mortalium in naue neque vngues neque capillos deponere, niſi cum pelago ventus iraſcitur. Excanduit Licas hoc ſermone turbatus; &, Ita ne, inquit, capillos aliquis in naue præcidit, & hoc nocte intempeſta? attrahite ocius nocentes in mediũ, vt ſciam quorum capitibus debeat nauigium luſtrari. Ego, inquit Eumolpus, hoc iuſſi; nec nõ eodem futurus nauigio, auſpicium mihi feci; quia nocentes horridos longoſque habebant capillos, ne viderer de naue carcerem facere, iuſſi ſqualorem damnatis auferri: ſimul vt notæ quoque literarum non adumbratæ comarum præſidio totæ ad oculos legentium accederent. Inter cætera apud communẽ amicam conſumpſerunt pecuniam

cuniam meam, à qua illos proxima nocte extraxi mero vnguentisque perfusos. Ad summam, adhuc patrimonij mei reliquias olent. Itaque vt tutela nauis expiaretur, placuit quadragenas vtrisque plagas imponi. Nulla ergo fit

ENCOLPIVS. mora. Aggrediuntur nos furentes nautæ cum funibus, temtantque vilissimo sanguine tutelam placare. Et ego quidem tres plagas Spartana nobilitate concoxi: Cęterum Gniton semel ictus, tam valde exclamauit, vt Triphenæ aures notissima voce repleret. Non solum ergo turbata est, sed ancillæ quoque omnes familiari sono inductæ ad vapulantem decurrunt. Iam Gniton mirabili forma exarmauerat nautas, cœperatque etiam sine voce sæuientes rogare, cum ancillæ pariter proclamant; Gniton est, Gniton, inhibete crudelissimas manus; Gniton est, Domina succurre. Deflectit aures Triphena iam sua sponte credentes, raptimq; ad puerum deuolat. Licas, qui me optime nouerat, tanquam & ipse vocem audisset, accurrit: & nec manus, nec faciem meam considerauit, sed continuo

ad in-

ad inguina mea luminibus deflexis, mouit officioſam manum: & Salue, inquit, Encolpi. Miretur nunc aliquis, Vlyxis nutricem poſt viceſimum annum cicatricem inueniſſe originis indicem, cum homo prudentiſſimus cõfuſis omnibus corporis indiciorumque lineamentis, ad vnicum fugitiui argumentum tam docte peruenerit. Triphena lacrimas effudit decepta ſupplicio: vera enim ſtigmata credebat captiuorum frontibus impreſſa, ſciſcitarique ſummiſſius cœpit, quod ergaſtulum intercepiſſet errantes, aut cuius tam crudeles manus in hoc ſupplicium duraſſent: Meruiſſe quidem contumeliam aliquam fugitiuos, quibus in odium bona ſua veniſſent. Concitatus iracundia proſiliit Licas, &, O te, inquit, feminam ſimplicem, tamquam vulnera ferro præparata literas bibe rint. Vtinam quidem hac ſe inſcriptione frontis maculaſſent! haberemus nos extremũ ſolatium. Nunc mimicis artibus petiti ſumus & adumbrata inſcriptione deriſi. Volebat Triphena miſereri, quia non totam voluptatem per-

diderat: ſed Licas memor adhuc vxoris corruptæ, contumeliarumque quas in Herculis porticu acceperat, turbato vehementius vultu proclamat: Deos immortales rerum humanarum agere curam, puto, intellexiſti, ô Triphena. nam imprudentes noxios in noſtrum induxere nauigium, & quid feciſſent, admonuerũt pari ſomniorum conſenſu. Ita vide vt proſit illis ignoſci, quos ad poenam ipſe Deus deduxit. Quod ad me attinet, non ſum crudelis, ſed vereor ne, quod remiſero, patiar. Tam ſuperſtitioſa oratione Triphena mutata, negat ſe interpellare ſupplicium, immo accedere etiam iuſtiſſimę vltioni: nec ſe minus grandi vexatam iniuria, quam Licam, cuius pudoris dignitas in concione proſcripta ſit.

* * *

EVMOLPVS. Me vtpote hominem non ignotum elegerunt ad hoc officium, petieruntq; vt ſe reconciliarem aliquando amiciſſimis. Niſi forte putatis iuuenes caſu in has plagas incidiſſe, quũ omnis vector nihil prius quærat, quam cuius ſe diligentiæ credat. Flectite ergo mentes ſa-

tisfa-

tisfactione lenitas, & patimini liberos homines ire ſine iniuria quo deſtinant. Sæui quoque implacabileſque domini crudelitatem ſuam impediunt, ſi quando poenitentia fugitiuos reduxit, & dedititiis hoſtibus parcimus. Quid vltra petitis? aut, quid vultis? In conſpectu veſtro ſupplices iacent, iuuenes, ingenui, honeſti, &, quod vtroque potentius eſt, familiaritate vobis aliquando coniuncti. Si me hercules interuortiſſent pecuniam veſtram, ſi fidem proditione læſiſſent, ſatiari tamen potuiſſetis hac poena quam videtis. Seruitia ecce in frontibus cernitis, & vultus ingenuos voluntaria poenarum lege proſcriptos. Interpellauit deprecationem ſupplicis Licas, & Noli, inquit, cauſſam confundere, ſed impone ſingulis modum. Ac primum omnium, ſi vltro venerunt, cur nudauere crinibus capita? vultum enim qui permutat, fraudem parat, non ſatisfactionem. Deinde ſi gratiam à legato moliebantur, quid ita omnia feciſti, vt quos tuebaris, abſcõderes? Ex quo apparet caſu incidiſſe noxios in plagas, & te artem

quæſiſſe, qua noſtræ animaduerſionis impetum eluderes. Nam quod iuuidiam facis nobis, ingenuos honeſtoſq; clamando, vide ne deteriorem facias confidentia cauſſam. Quid debent læſi facere, vbi rei ad poenam confugiunt? At enim amici fuerunt noſtri; eo maiora meruerunt ſupplicia. Nam qui ignotos lædit, latro appellatur: qui amicos, paullominus quam parricida. Reſoluit Eumolpus tam iniquam declamationem, &, Intellego, inquit, nihil magis obeſſe iuuenibus miſeris, quam quod nocte depoſuerunt capillos: hoc argumento incidiſſe in nauem videntur, nō veniſſe. Quod velim tam candide ad veſtras aures perueniat, quam ſimpliciter geſtum eſt. Voluerunt enim antequam conſcenderent, exonerare capita moleſto & ſuperuacuo pondere, ſed celerior ventus diſtulit curationis propoſitum. Nec tamen putauerunt ad rem pertinere vbi inciperent quod placuerat vt fieret: quia nec omen, nec legem nauigantium nouerant. Quid, inquit Licas, attinuit ſupplices radere? niſi forte miſerabiliores calui ſolent eſſe.

esse quamquam quid attinet veritatem per interpretem quærere? Quid dicis tu latro? quæ fora Salamandra supercilia tua excussit: cui Deo crinem vouisti: Pharmace, responde, Obstupueram ergo supplicii metu pauidus, nec quid in re manifestissima dicerem, inueniebam. Turbatus & deformis præter spoliati capitis dedecus, superciliorum etiã æqualis cum fronte caluities, vt nihil nec facere deceret, nec dicere. Vt vero spongia vda facies plorantis detersa est, & liquefactũ per totum os atramentum, omnia scilicet lineamenta fuliginea nube confudit, in odium se ira conuertit. Negat Eumolpus passurum se vt quisquam ingenuos contra fas legemque contaminet; interpellatque sæuientium minas, non solum voce, sed & manibus. Aderat interpellanti mercenarius comes, & vnus alterque infirmissimus vector, solatia magis litis, quam virium auxilia. Nec quicquã pro me deprecabar, sed intentans in oculos Triphenæ manus, vsurum me viribus meis clara liberaq; voce clamaui, ni abstineret à Gnitone

iniuriam mulier damnata, & in toto nauigio ſola verberanda. Accenditur audacia mea iratior Licas, indignaturque quod ego relicta mea cauſſa tantum pro alio clamo. Nec minus Triphena contumelia ſæuit accenſa, totiuſque nauigii turbam diducit in partes. Hinc mercenarius tonſor ferramenta ſua nobis, & ipſe armatus, diſtribuit: illinc Triphenæ familia nudas expedit manus. Ac ne ancillarum quidem clamor aciem deſtituit, vno tantum gubernatore relicturum ſe nauis miniſterium denunciante, ſi non deſinat rabies libidine perditorum collecta. Nihilominus tamen perſeuerat dimicantium furor; illis pro vltione, nobis pro vita pugnantibus. Multi ergo vtrinque ſemimortui labuntur, plures cruenti vulneribus referunt veluti ex proelio pedem: nec tamen cuiuſquam ira laxatur. Tunc fortiſſimus Gniton ad virilia ſua admouit nouaculam infeſtam, minatus ſe abſciſurum tot miſeriarum cauſſam: Inhibuitq; Triphena tam grande facinus, non diſſimulata miſſione. Sæpius ego cultrum tõſo-

rium super iugulum meum posui, non magis me occisurus, quam Giton, quod minabatur, facturus. audacius ille tamen tragœdiam implebat, quia sciebat se illum habere nouaculã, qua a iam sibi ceruicem præciderat. Stante ergo vtraque acie, quum appareret futurum nõ stlatarium bellum, ægre expugnauit gubernator, vt caduceatoris more Triphena indutias faceret. Data ergo acceptaq; patrio more fide, protendit ramum oleæ à tutela nauigii raptum, atq; in colloquium venire ausa;

Quis furor, exclamat, pacẽ cõuertit in arma?
Quid nostræ meruere manus? non Troius hostis
Hac in classe vehit decepti pignus Atridæ;
Nec Medea furens fraterno sanguine pugnat:
Sed contemtus amor vires habet, & mihi fata
Hos inter fluctus quis raptis euocat armis?
Cui non est mors vna satis? ne vincite pontũ,
Gurgitibusq; feris altos immittite fluctus.

Hæc vt turbata clamore mulier effudit, hesit paullisper acies, reuocatæq; ad pacem manus intermisere bellum. Vtitur pœnitẽtiæ occasione dux Eumolpus, & castigato ante vehementis-

ſime Lica, tabulas fœderis ſignat, queis hæc formula erat: Ex tui animi ſententia; neque iniuriam tibi factam à Gnitone quereris, neque ſi quid ante hunc diem factum eſt, obiicies, vindicabiſve, aut vllo alio genere perſequẽdum curabis: & vt nihil imperabis puero regugnanti, non amplexum, non oſculum, non coitum Venere conſtrictum, niſi pro qua re præſentes numeraueris denarios centum. Item Lica ex tui animi ſententia, vt tu Encolpion nec verbo cõtumelioſo inſequeris, nec vultu, neq; quæris vbi nocte dormiat; aut ſi quæſieris, pro ſingulis iniuriis numerabis præſentes denarios ducentos. In hæc verba fœderibus compoſitis arma deponimus: & ne reſidua in animis etiam poſt iuſiurandum ira remaneret, præterita aboleri oſculis placet. Exhortantibus vniuerſis odia detumeſcunt, epulæque ad certamen prolatæ conciliant hilaritate concilium. Exſonat ergo cantibus totũ nauigium, & quia repentina tranquillitas intermiſerat curſum, alius exſultantes quærebat ſuſcina piſces: alius hamis blan-

blandientibus cōuellebat prædam repugnātem. Ecce etiam per antemnam pelagiæ consederant volucres, quas textis harundinibus peritus artifex tetigit. Illæ viscatis illigatæ viminibus deferebantur ad manus. Tollebat plumas aura volitantes, pinnasq; per maria inanis spuma torquebat. Iam Licas redire mecū in gratiam cœperat; iam Triphena Gnitona extrema parte potionis spargebat, quum Eumolpus & ipse vino solutus dicta voluit in caluos stigmososq; iaculari: donec consumta frigidissima vrbanitate, rediit ad carmina sua; cœpitque capillorum elegidarion dicere.

Quod solum formæ decus est, cecidêre capilli:
Vernantésq; comas tristis adedit hiems.
Nunc vmbrâ nudata suâ iam tempora mæret:
Areaq; attritu ridet adusta pilis.
O fallax natura deûm! quæ prima dedisti
Aetati nostræ gaudia, prima rapis.
Infelix, modo crinibus nitebas
Phœbo pulchrior, & sorore Phœbi:
At nunc læuior ære, vel rotundo
Horti tubere quod creauit vnda,
Ridentes fugis & times puellas.

I 5 *Vt mor-*

Vt mortem citius venire credas,
Scito iam capitis perisse partem.

Plura volebat proferre, credo & ineptiora præteritis, quum ancilla Triphenæ Gnitona in partem nauis inferiorem ducit, corimbioque dominæ pueri adornat caput. Immo supercilia etiam profert de pixide, sciteque iacturæ lineamenta sequuta, totam illi formam suam reddidit. Agnouit Triphena verum Gnitona: lacrimisq; turbata, tunc primum bona fide puero basium dedit. Ego, etiam si repositum in pristinum decorem puerum gaudebam, abscondebam tamen frequẽtius vultum, intellegebamque me non tralatitia deformitate esse insignitum, quem alloquio dignum nec Licas quidem crederet. Sed huic tristitiæ eadem illa succurrit ancilla, seuocatumque me non minus decoro exornauit capillamento: immo cõmendatior vultus enituit, quia flauicomum corimbion erat. Ceterum Eumolpos & periclitãtium aduocatus, & præsentis concordiæ auctor, ne sileret sine fabulis hilaritas, multa in muliebrem leuitatem cœpit

iacta-

iactare: quam facile adamarent: quam cito etiam philorum obliuiſcerentur: nullamq; eſſe feminam tam pudicam, quæ non peregrina libidine vſq; ad furorem auerteretur: nec ſe tragœdias veteres curare, aut nomina ſæculis nota, ſed rẽ ſua memoria factam; quam expoſiturum ſe eſſe, ſi vellemus audire. Conuerſis igitur omnium in ſe vultibus auribusque, ſic orſus eſt. Matrona quædam Epheſi tam notæ erat pudicitiæ, vt vicinarum quoque gentium feminas ad ſui ſpectaculum euocaret. Hæc ergo cum virum extuliſſet, non contẽta vulgari more funus paſſis proſequi crinibus, aut nudatum pectus in conſpectu frequentiæ plangere, in cõditorium etiam proſequuta eſt defunctum, poſitumque in hypogæo, Græco more, corpus cuſtodire ac flere totis noctibus diebuſque cœpit. Sic adflictantem ſe, ac mortem inedia perſequentem non parentes potuerunt abducere, non propinqui: magiſtratus vltimo repulſi abierunt: complorataque ab omnibus ſingularis exempli femina quintum iam diem ſine alimento trahebat.

hebat. Adſidebat ægræ fidiſſima ancilla ſimulque & lacrimas commodabat lugenti & quotiens defecerat poſitum in monimento lumen renouabat. Vna igitur in tota ciuitate fabula erat; & ſolū illud adfulſiſſe verum pudicitiæ amorisque exemplum omnis ordinis homines confitebantur: quum interim imperator prouinciæ latrones iuſſit crucibus adfigi, ſecundum illam eandem caſulam, in qua recens cadauer matrona deflebat. Proxima ergo nocte quum miles, qui cruces ſeruabat, ne quis ad ſepulturam corpora detraheret, notaſſet ſibi & lumen inter monimenta clarius fulgens, & gemitum lugentis audiſſet; vitio gentis humanæ concupiit ſcire, quis aut quid faceret. Deſcendit igitur in conditorium; viſaq; pulcherrima muliere, primo quaſi quodam monſtro, inferniſq; imaginibus turbatus ſubſtitit: deinde vt & corpus iacentis conſpexit, & lacrimas conſiderauit, faciemq; vnguibus ſectam; ratus ſcilicet quod erat, deſiderium exſtincti non poſſe feminam pati; adtulit in monimentum cenulam ſuam

ſuam, cœpitque hortari lugentem, ne perſeueraret in dolore ſuperuacuo, & nihil profuturo gemitu pectus diducere: omnium eundem exitum eſſe: ſed & idem domicilium; & cętera, quibus exulceratæ mentes ad ſanitatē reuocantur. At illa ignota conſolatione percuſſa, lacerauit vehementius pectus, ruptoſque crines ſuper pectus iacentis impoſuit. Nec receſſit tamen miles, ſed eadē exhortatione temtauit dare mulierculæ cibū, donec ancilla vini certe ab eo odore corrupta, primū ipſa porrexit ad humanitatē inuitantis victam manum: deinde refecta potione & cibo, expugnare dominæ pertinaciam cœpit. &, Quid proderit, inquit, hoc tibi, ſi ſoluta inedia fueris? ſi te viuam ſepelieris? ſi antequam fata poſcant, indemnatum ſpiritum effuderis?

Id cinerem aut manes credis curare ſepultos?

Vis tu reuiuiſcere reluctantibus fatis exſtinctum? vis diſcuſſo muliebri errore, quam diu licuerit, lucis commodis frui? ipſum te iacentis corpus ammonere debet, vt viuas. Nemo inuitus audit, cum cogitur aut cibum ſumere, aut

viuere.

viuere. Itaque mulier aliquot dierum abſtinentia ſicca, paſſa eſt frangi pertinaciam ſuam: nec minus auide repleuit ſe cibo, quam ancilla, quæ prior victa eſt. Cæterum ſcitis quid temtare plerumque ſoleat humanam ſatietatem. Quibus blanditiis impetrauerat miles vt matrona viuere vellet, iiſdem etiam pudicitiā eius aggreſſus eſt. Nec deformis aut infacundus iuuenis caſtæ videbatur, conciliante gratiam ancilla, ac ſubinde dicente:

----Placitone etiam pugnabis amori?
Nec venit in mentem, quorū conſederis aruis?

Quid diutius moror? ne hanc quidem mulier partem corporis abſtinuit, victorque miles vtrumque perſuaſit. Iacuerunt ergo vna, non tantum illa nocte, qua nuptias fecerunt, ſed poſtero etiam ac tertio die, præcluſis videlicet conditorii foribus, vt quiſque ex notis ignotiſque ad monimentum veniſſet, putaſſet exſpiraſſe ſuper corpus viri pudiciſſimam vxorem. Cæterum delectatus miles & forma mulieris & ſecreto, quicquid boni per facultates poterat, coemebat; & prima ſtatim

nocte in monimentum ferebat. Itaque cruciarij vnius parentes, vt viderunt laxatam cuſtodiam, detraxere nocte pendentem, ſupremoque mandauerunt officio. At miles circumpectus dū reſidet, vt poſtero die vidit vnam ſine cadauere crucem; veritus ſupplicium, mulieri quid accidiſſet, exponit: nec ſe exſpectaturum iudicis ſententiam, ſed gladio ius dicturum ignauiæ ſuæ: commodaret modo illa perituro locum, & fatale conditorium familiari ac viro faceret. Mulier non minus miſericors quam pudica; Nec iſtud, inquit, dij ſinant, vt eodem tempore duorum mihi cariſſimorum hominū duo funera ſpectem: malo mortuum impendere, quā viuum occidere. Secundum hanc orationem, iubet corpus mariti ſui tolli ex arca, atque illi, quæ vacabat, cruci adfigi. Vſus eſt miles ingenio prudentiſſimæ feminæ; poſteroque die populus miratus eſt, qua ratione mortuus iſſet in crucem. Riſu excepere fabulā nau-
5 tæ, erubeſcente non mediocriter Triphena, vultumq; ſuum ſuper ceruicem Gnitonis amabiliter ponente. At non

Licas

Licas risit, sed iratum commouens caput, Si iustus, inquit, Imperator fuisset, debuit patrisfamiliæ corpus in monimentum referre, mulierem adfigere cruci. Non dubie redierat in animum moechile, expilatumq; libidinosa migratione nauigium. Sed nec fœderis verba permittebant meminisse; nec hilaritas, quæ præoccupauerat mentes, dabat iracundiæ locum. Cęterum Triphena in gremio Gnitonis posita, modo implebat osculis pectus, interdum concinnabat spoliatum crinibus vultum. Ego mæstus & impatiens fœderis noui, non cibum, non potionem capiebam, sed obliquis trucibusq; oculis vtrumque spectabam. Omnia me oscula vulnerabant, omnes blanditiæ, quascunque mulier libidinosa fingebat: nec tamen adhuc sciebam vtrum magis puero irascerer, quod amicam mihi auferret; an amicæ, quod puerum corrumperet: Vtraque inimicissima oculis meis, & captiuitate præterita tristiora. Accedebat huc quod neq; Triphena me alloquebatur tamquam familiarem, & aliquando gratũ sibi amatorem,

torem; nec Gniton me aut tralatitia propinatione dignum iudicabat, aut quod minimum eſt, ſermone communi vocabat. credo veritus ne inter initia coeuntis gratiæ recentem cicatricem reſcinderet. Inundauere pectus lacrymæ dolore paratæ gemitusque ſuſpirio tectus animam pæne ſubmovit. * *

In partem voluptatis temtabat admitti, nec domini ſupercilium induebat, ſed amici quærebat obſequium. * *

Ancillæ Triphenæ ad Encolpium.

Si quid ingenui ſanguinis habes, non pluris illam facies quam ſportam. Si vir fueris, non ibis ad ſpuitam. * * *

ENCOLPIVS.

Me nihil magis pudebat, quam ne Eumolpus ſenſiſſet quidquid illud fuerat, & homo dicaciſſimus carminibus vindicaret. *

Iurat Eumolpus verbis cõceptiſſimis. *

* * *

Dum hæc taliaque iactamus, inhorruit mare, nubeſque vndique adductæ obruere tenebris diem. Diſcurrũt nautæ ad officia trepidantes, velaque tempeſtati ſubducunt. Sed nec certos fluctus ventus impulerat: nec quo deſti-

naret curſum gubernator ſciebat: Siciliam modo vẽtus dabat, ſæpiſſime Italici litoris Aquilo poſſeſſor cõuertebat huc illuc obnoxiam ratem: &, quod omnibus procellis periculoſius erat, tam ſpiſſæ repente tenebræ lucem ſuppreſſerant, vt ne proram quidem totam gubernator videret. Itaque Hercules poſtquam maris æſtus conualuit, Licas trepidans ad me ſupinas porrigit manus: &, Tu, inquit, Encolpi, ſuccurre periclitantibus, id eſt, veſtem illam diuinam, ſiſtrumque redde nauigio. Per fidem, miſerere, quemadmodum quidem ſoles. Et illum quidem vociferantem in mare ventus excuſſit, repetitumque infeſto gurgite procella circumegit atque hauſit. Triphenam autem properam fideliſſimi rapuerunt ſerui, ſcaphæque impoſitam cum maxima ſarcinarum parte abduxere * certiſſimæ morti applicitus cum clamore fleui: &, Hoc, inquam, à diis meruimus, vt nos ſola morte coniungerent; ſed non crudelis Fortuna concedit. Ecce iam ratem fluctus euertet: ecce iam amplexus amantium iratum diuidet

mare.

mare. Igitur ſi vere Encolpion dilexiſti, da oſcula dum licet, & vltimum hoc gaudiũ fatis properantibus rape. Hæc vt ego dixi, Gniton veſtem depoſuit, meaque tunica contectus exſeruit ad oſculum caput: & ne ſic coherẽtes malignior fluctus diſtraheret, vtrumque zona circumuenienti præcinxit: &, Si nihil aliud, certe diutius, inquit, iuncta nos mors feret, vel ſi voluerit miſericors ad idem litus expellere, aut præteriens aliquis tralatitia humanitate lapidabit, aut, quod vltimum eſt, iratis etiam fluctibus, imprudẽs arena componet. Patior ego vinculum extremũ, & veluti lecto funebri aptatus exſpecto mortem iam non moleſtam. Peragit interim tempeſtas mandata fatorum, omneſque reliquias nauis expugnat. Non arbor erat relicta, non gubernacula, non funis, aut remus, ſed quaſi rudis atque infecta materies ibat cum fluctibus. *

Procurrere piſcatores paruulis expediti nauigijs ad prædam rapiendam: deinde vt aliquos viderunt, qui ſuas opes defenderent, mutauerunt crude-

litatem in auxilium * *

Audimus murmur inſolitum, & ſub diæta magiſtri ; quaſi cupientis exire belluæ gemitum. Perſequuti igitur ſonum inuenimus Eumolpum ſedentem membranæq; ingenti verſus ingerentem. Mirati ergo quod illi vacaret in vicinia mortis poema facere, extraximus clamantem, iubemuſque bonam habere mentem. At ille interpellatus excanduit, &, Sinite me, inquit, ſententiam explere: laborat carmen in fine. Iniicio ego frenetico manum, iubeoq; Gnitona accedere, & in terram trahere orcam mugientem. *

Hoc opere tandem elaborato caſam piſcatoriam ſubimus mærentes, cibiſque naufragio corruptis vtcumque curati triſtiſſimam exegimus noctem. Poſtero die quum poneremus conſilium, cui nos regioni crederemus, repente video corpus humanum circum actum leui vortice ad litus deferri. Subſtiti ergo triſtis, cœpique niuentibus oculis maris fidem inſpicere: &, Hunc forſitan proclamo, in aliqua parte terrarum ſecura exſpectat vxor: forſitan igna-

ignarus tempeſtatis filius: aut patrem vtique reliquit aliquem, cui proficiſcens oſculum dedit. Hæc ſunt conſilia mortalium, hæc vota magnarũ cogitationum. En homo quemadmodum natat. Adhuc tamquam ignotum deflebam, quũ inuiolatum os fluctus cõuertit in terram, agnouiq; terribilem paullo ante & implacabilẽ Licam pedibus meis pæne ſubiectum. Non tenui igitur diutius lacrimas, immo percuſſi ſemel iterumque manu pectus: &, Vbi nunc eſt, inquam, iracundia tua? vbi impotentia tua? nempe piſcibus belluiſque expoſitus es, & qui paullo ante iactabas vires imperii tui, de tam magna naue ne tabulam quidem naufragus habes. Ite nunc mortales, & magnis cogitationibus pectora implete. Ite cauti, & opes fraudibus captas per mille annos diſponite. Nẽpe hic proxima luce patrimonii ſui rationes inſpexit: nempe diem etiam quo venturus eſſet in patriam animo ſuo finxit. Dii deæque, quam longe à deſtinatione ſua iacet! Sed non ſola mortalibus maria hanc fidem præſtant. Illum bel-

lantem arma decipiunt: illum diis vota reddentem penatum ſuorum ruina ſepelit: ille vehiculo lapſus properantem ſpiritum excuſſit. Cibus auidum ſtrangulauit, abſtinentem frugalitas. Si bene calculum ponas, vbique naufragium eſt. At enim fluctibus obruto non cōtingit ſepultura. Tamquam interſit periturum corpus quæ ratio conſumat, ignis, an fluctus, an mora. Quicquid feceris, omnia hæc eodem ventura ſunt. feræ tamen corpus lacerabunt. Tamquam melius ignis accipiat. Immo hanc pœnam grauiſſimam credimus vbi ſeruis iraſcimur. Quæ ergo dementia eſt, omnia facere, ne quid è nobis relinquat ſepultura? * * *

Et Licam quidem rogus inimicis collatus manibus adolebat: Eumolpus autem dum Epigramma mortuo facit, oculos ad arceſſendos ſenſus longius mittit. * *

Hoc peracto libenter officio, deſtinatum carpimus iter, ac momento temporis in montem ſudantes conſcendimus, ex quo haud procul impoſitũ arce ſublimi oppidũ cernimus. nec quid

eſſet

eſſet ſciebamus errantes, donec à villico quodam, Crotona eſſe cognouimus, vrbem antiquiſſimam & aliquando Italiæ primam. Quum deinde dilig ẽtius exploraremus qui homines inhabitarent nobile ſolum, quodve genus negotiationis præcipue probarent poſt attritas bellis frequentibus opes; O mi, inquit, hoſpites, ſi negotiatores eſtis, mutate propoſitum, aliudque vitæ præſidiũ quærite. Sin autem vrbanioris notæ homines ſuſtinetis ſemper mentiri, recta ad lucrum curritis. In hac enim vrbe non literarum ſtudia celebrantur, non eloquẽtia locum habet, non frugalitas ſanctiq; mores laudibus ad fructum perueniũt, ſed quoſcumque homines in hac vrbe videritis, ſcitote in duas partes eſſe diuiſos. Nam aut captantur, aut captant. In hac vrbe nemo liberos tollit: quia quiſquis ſuos hæredes habet, nec ad ſcænas, nec ad ſpectacula admittitur, ſed omnibus prohibetur commodis, inter ignominioſos latitat. Qui vero nec vxores vmquam duxerunt, nec proximas neceſſitudines habẽt, ad ſummos hono-

honores perueniunt, id eſt, ſoli milita-res, ſoli fortiſſimi atq; etiam innocen-tes habentur. Videbitis, inquit, oppi-dum, tamquam in peſtilentia campos, in quibus nihil aliud eſt niſi cadauera quæ lacerantur, aut corui qui lace-rant.* Prudentior Eumolpus conuer-tit ad nouitatem rei mentem, genuſq; diuitationis ſibi non diſplicere confeſ-ſus eſt. Iocari ego ſenem poetica leui-tate credebam; quum ille, Vtinam qui-dem ſufficeret largior ſcema, id eſt ve-ſtis humanior, quæ præhiberet men-dacio fidē. Nō me hercules perā iſtam differrem, ſed continuo vos ad magnas opes ducerem. Atqui promitto quic-quid exigeret, dummodo placeret ve-ſtis rapinæ comes, & quicquid Lycur-gi villa graſſantibus præbuiſſet. Nam numos in præſentem vſum Deûm ma-trem pro fide ſua redditúram. Quid er-go, inquit Eumolpus, ceſſamus mimū cōponere? Facite ergo me dominum, ſi negotiatio placet. Nemo auſus eſt ar-tem damnare nihil auferentem. Itaque vt duraret inter omnes tutum menda-cium, in verba Eumolpi ſacramentum

ENCOLPIVS.

iura-

iurauimus, vri, vinciri, verberari, ferroque necari, & quicquid aliud Eumolpus iuſſiſſet, tamquam legitimi gladiatores domino corpora animaſque religioſiſſime addicimus. Poſt peractum ſacramentum ſeruiliter ficti dominum conſalutamus, elatumque ab Eumolpo filium pariter cōdicimus, iuuenem ingentis eloquentiæ, & ſpei. ideoque de ciuitate ſua miſerrimū ſenem exiiſſe, ne aut clientes ſodaleſq; filii ſui, aut ſepulcrum quotidie cauſſam lacrimarum cerneret. acceſſiſſe huic triſtitiæ proximum naufragium, quo amplius vicies ſeſtertiûm amiſerit. nec illum iactura moueri, ſed deſtitutum miniſterio non agnoſcere dignitatem ſuam. Præterea habere in Africa trecenties ſeſtertiûm fundis nominibuſq; depoſitum. Nam familiam quidem tam magnam per agros Numidiæ eſſe ſparſam, vt poſſit vel Carthaginem capere. Secūdum hanc formulam imperamus Eumolpo vt plurimum tuſſiat, vt ſit modo ſolutioris ſtomachi, ciboſque omnes palam damnet, loquatur aurum & argentum, fundoſque mendaces, &

perpetuam terrarum sterilitatem. Sedeat præterea quotidie ad rationes, tabulasq; testamenti omnibus diebus renouet; &, ne quid scænæ deesset, quotiescumque aliquem nostrum vocare temtasset, alium pro alio vocaret, vt facile appareret dominũ etiam eorum meminisse, qui præsentes non essent. His ita ordinatis, quod bene feliciterque eueniret precati deos, viam ingredimur. Sed neque Gniton sub insolito fasce durabat, & mercenarius Corax detractator ministerii, posita frequentius sarcina maledicebat properantibus, affirmabatque se aut proiecturum sarcinas, aut cum onere fugiturum, Quid vos, inquit, me iumentũ putatis esse, aut lapidariam nauem? hominis operas locaui, nõ caballi; nec minus liber sum quam vos, etsi pauperem pater me reliquit. Nec contentus maledictis, tollebat subinde altius pedem, & strepitu obsceno simul atque odore viam implebat. Ridebat contumaciam Gniton, & singulos strepitus eius pari clangore prosequebatur.

* * *

Multos

Multos, inquit Eumolpus, ô iuuenes, carmen decepit: nam vt quiſque verſum pedibus inſtruxit, ſenſumque teneriorem verborum ambitu intexuit, putauit ſe continuo in Heliconem veniſſe. ſic forenſibus miniſteriis exercitati, frequenter ad carminis tranquillitatem, tamquam ad portum faciliorem refugerunt, credẽtes facilius poema exſtrui poſſe, quam controuerſiam ſententiolis vibrantibus pictam. Ceterum neque generoſior ſpiritus vanitatem amat, neque concipere aut edere partum mens poteſt, niſi ingenti flumine litterarum inundata. Effugiendum eſt ab omni verborum, vt ita dicam, vilitate; & ſumendæ voces à plebe ſummotæ, vt fiat,

Odi profanum vulgus & arceo.

Præterea curandum eſt, ne ſententiæ emineant extra corpus orationis expreſſæ; ſed intecto veſtibus colore nitẽat. Homerus teſtis, & Lyrici, Romanuſque Virgilius, & Horatii curioſa felicitas. Ceteri enim aut non viderunt viam, qua iretur ad carmen, aut viſam timuerunt calcare. Ecce, belli ciuilis

ingens

ingens opus quiſquis attigerit, niſi plenus litteris, ſub onere labetur. Non enim res geſtæ verſibus compræhendendæ ſunt, quod longe melius hiſtorici faciunt, ſed per ambages, deorumque miniſteria, & fabuloſum ſententiarum tormentum præcipitandus eſt liber ſpiritus; vt potius furentis animi vaticinatio appareat, quam religioſæ orationis ſub teſtibus fides, tamquam ſi placet hic impetus, etiamſi nondum recepit vltimam manum.

De mutatione Reipub. Romanæ.

Orbem iam totum victor Romanus habebat,
Qua mare, qua terræ, qua ſidus currit vtrumque,
Nec ſatiatus erat, grauidis freta pulſa carinis
Iam peragrabãtur: ſi quis ſinus abditus vltra,
Si qua foret tellus, quæ fuluũ mitteret aurũ,
Hoſtis erat: fatisq; in triſtia bella paratis
Quærebantur opes. non vulgo nota placebãt
Gaudia: non vſu plebeio trita voluptas.
Aſſyria concham laudabat miles in vnda.
Quæſitus tellure nitor certauerat oſtro.
Hinc Numidæ cruſtas, illinc noua vellera Seres,
Atq; Arabum populus ſua deſpoliauerat arua.
Ecce aliæ clades, & læſæ vulnera pacis.

Quæri-

Quæritur in ſiluis Mauris fera: & vltimus
Ammon
Afrorum excutitur. ne deſit bellua dente
Ad mortes precioſa ſuas. premit aduena claſſes
Tigris, & aurata gradiens vectatur in aula,
Vt bibat humanum populo plaudente cruorē.
Heu pudet effari, perituraq́; prodere fata!
Perſarum ritu male pubeſcentibus annis
Subripuere viros; exſectaq; viſcera ferro
In venerem fregere: atq; vt fuga mobilis æui
Circūſcripta mora properātes differat annos,
Quærit ſe natura, nec inuenit. omnibus ergo
Scorta placent, fractiq; eneruı corpore greſſus,
Et laxi crines, & tot noua nomina veſtis,
Quæq; virū quærunt. Ecce Afris eruta terris
Citrea menſa, greges ſeruorum, oſtrumq́; reni-
dens
Ponitur, ac maculis imitatur vilibus aurum,
Quæ turbant cenſum. hoſtile ac male nobile
lignum
Turba ſepulta mero circūuenit: omniaq; orbis
Præmia, correptis miles vagus exſtruit ar-
mis,
Ingenioſa gula eſt. Siculo ſcarus æquore merſus
Ad menſam viuus perducitur, inque Lucrinis
Eruta litoribus vendunt conchylia cenas,
Vt renouēt per damna famē. iā Phaſidos vnda
Orbata

Orbata est auibus: mutoque in litore tantum
Solæ desertis adspirant frondibus auræ.
Nec minor in campo furor est, emtiq; Quirites
Ad prædã strepitumq; lucri suffragia vertunt.
Venalis populis, venalis curia Patrum:
Est fauor in precio. senibus quoq; libera virtus
Exciderat, sparsisque opibus conuersa potestas,
Ipsaque maiestas auro corrupta iacebat.
Pellitur à populo victus Cato: tristior ille est
Qui vicit, fascesque pudet rapuisse Catoni.
Namq; hoc dedecus est populi, morumq; ruina.
Nõ homo pulsus erat; sed in vno victa potestas
Romanumq; decus. quare tam perdita Roma
Ipsa sui merces erat, & sine vindice præda.
Præterea gemino deprensam gurgite prædam
Fenoris ingluuies, vsusque exederat æris.
Nulla est certa domus, nullum sine pignore corpus:
Sed veluti tabes tacitis concepta medullis
Intra membra furens hiris latrantibus errat.
Arma placent miseris, detritaq; cõmoda luxu
Vulneribus reparantur. inops audacia tuta est.
Hoc mersam cœno Romam, somnoq; iacentem
Quæ poterant artes sana ratione mouere,
Ni furor, & bellum, ferroque excita libido?
Tres tulerat Fortuna duces; quos obruit omnis

Armo-

Armorum strue diuersa feralis Enyo.
Crassum Parthus habet; Libyco iacet æquore Magnus;
Iulius ingratam perfudit sanguine Romam.
Et, quasi non posset tot Tellus ferre sepulcra,
Diuisit cineres. hos gloria reddit honores.
Est locus exciso penitus demersus hiatu,
Parthenopen inter, magnæque Dicarchidos arua,
Cocyta perfusus aqua. nam spiritus extra
Qui furit effusus funesto spargitur æstu.
Nō hæc auctumno tellus viret, aut alit herbas
Cespite lætus ager: non verno persona cantu
Mollia discordi strepitu virgulta loquuntur:
Sed chaos, & nigro squallentia pumice saxa
Gaudent ferali circumtumulata cupressu.
Has inter sedes Ditis pater extulit ora, Pater Ditis ad Fortunam.
Bustorum flammis, & cana sparsa fauilla,
Ac tali volucrem Fortunam voce lacessit:
Rerum humanarū, diuinarumq; potestas,
Fors, cui nulla placet nimium secura potestas,
Quæ noua semper amas, & mox possessa relinquis;
Ecquid Romano sentis te pondere victam?
Nec posse vlterius periturā extollere molem?
Ipsa suas vires odit Romana iuuentus,
Et quas struxit opes, male sustinet. aspice late

Luxu-

Luxuriam spoliorum, & censum in damna furentem.
Aedificant auro, sedesq; ad sidera mittunt.
Expelluntur aqua saxis: mare nascitur aruis;
Et permutata rerum statione rebellant.
En etiam mea regna petunt. perfossa dehiscit
Molibus insanis tellus, iam montibus haustis
Antra gemunt: &, dum varios lapis inuenit vsus,
Inferni manes cælum sperare iubentur.
Quare age, Fors, muta pacatum in proelia vultum,
Romanosq; cie, ac nostris da funera regnis.
Iampridem nullo perfundimus ora cruore,
Nec mea Tisiphone sitientes perluit artus,
Ex quo Sullanus bibit ensis, & horrida tellus
Extulit in lucem nutritas sanguine fruges.
Hæc vbi dicta dedit, dextræ coniungere dextram
Conatus, rupto tellurem soluit hiatu
Tum Fortuna leui defudit pectore voces:

Fortuna ad Genitorẽ Cocyti.

O Genitor, cui Cocyti penetralia parent,
Si modo vera mihi fas est impune profari,
Vota tibi cedent. nec enim minor ira rebellat
Pectore in hoc, leuiorve exurit flamma medullas.
Omnia, quæ tribui Romanis arcibus, odi;

Mune-

Muneribusq; meis irascor: destruet istas
Idem, qui posuit, moles Deus. & mihi cordi
Quippe cremare viros, & sanguine pascere luxum.
Cerno equidem gemina iam stratos morte Philippos,
Thessaliæq; rogos, & funera gentis Iberæ:
Et Libyæ cerno, & tua Nile gementia clostra.
Iam fragor armorũ trepidãtes personat aures,
Actiacosq; sinus, & Apollinis arma timentes.
Pande age terrarum sitientia regna tuarum,
Atque animas arcesse nouas. Vix nauita Porthmeus
Sufficiet simulacra virûm traducere cumbâ;
Classe opus est. tuq; ingenti satiare ruinâ
Pallida Tisiphone, concisaq; vulnera mande.
Ad Stygios manes laceratus ducitur orbis.
Vix dũ finierat, quũ fulgure rupta corusco
Intremuit nubes, elisosque abscidit ignes.
Subsidit pater vmbrarum, gremioq; reducto
Telluris, pauitans fraternos palluit ictus.
Continuo clades hominum venturaq; damna
Auspiciis patuêre Deûm, namq; ore cruento
Deformeis Titan vultus caligine texit.
Ciuiles acies iam tum spirare putares.
Parte alia plenos exstinxit Cynthia vultus,
Et lucem sceleri subduxit. rupta tonabant

Verticibus lapsis montis iuga, nec vaga passim
Flumine per notas ibant orientia ripas.
Armorum strepitu cælum furit, & tuba Martem
Sideribus tremefacta ciet: iamq; Aetna voratur
Ignibus insolitis, & in æthera fulmina mittit.
Ecce inter tumulos, atque ossa carentia bustis
Vmbrarum facies diro stridore minantur.
Fax stellis comitata nouis incendia ducit;
Sanguineoq; recens descendit Iuppiter imbre.
Hæc ostenta breui soluit Deus. Exsuit omnes
Quippe moras Cæsar, vindictæque actus amore
Gallica proiecit, ciuilia sustulit arma.
Alpibus aëreis, vbi Graio nomine, vulsæ
Ascendunt rupes, nec se patiuntur adiri,
Est locus Herculeis aris sacer, hunc niue dura
Claudit hiems, canoq; ad sidera vertice tollit,
Cælum illinc cecidisse putes. non solis adulti
Mansuescit radiis; non verni temporis aura:
Sed glacie concreta rigens, hiemisq; pruinis
Totũ ferre potest humeris minitantibus orbẽ.
Hæc vbi calcauit Cæsar iuga milite læto,
Optauitq; locum, summo de vertice montis
Hesperiæ campos late prospexit, & ambas
Intentans cum voce manus ad sidera, dixit:
Iuppiter omnipotẽs, & tu Saturnia Tellus

Armis læta meis, olimq; onerata triumphis:
Testor ad has acies inuitum arcessere Martem,
Inuitas me ferre manus, sed vulnere cogor,
Pulsus ab vrbe mea, dum Rhenum sanguine tingo,
Dum Gallos iterum Capitolia nostra petentes
Alpibus excludo: vincendo, certior exsul:
Sanguine Germano, sexagintaq; triumphis,
Esse nocẽs cœpi. quamquam quos gloria terret,
Aut qui sunt, qui bella volunt? mercedibus emtæ
Ac viles operæ; quorũ est mea Roma nouerca,
Vt reor, haud impune; nec hanc sine vindice dextram
Vinciet ignauus. victores ite ferentes,
Ite mei comites, & caussam dicite ferro.
Namque omnes vnum crimen vocat. omnibus vna
Impendet clades. reddenda est gratia vobis:
Non solus vici. quare, quia pœna tropæis
Imminet, & sordes meruit victoria nostra,
Iudice Fortuna cadat alea. sumite bellum,
Et tentate manus. certe mea causa peracta est.
Inter tot fortes armatus nescio vinci.
Hæc vbi personuit, de cælo Delphicus ales
Omina læta dedit, pepulitque meatibus auras.
Nec non horrendi nemoris de parte sinistra

Insolitæ voces flamma sonuere sequenti.
Ipse nitor Phœbi vulgato lætior orbe
Creuit, & aurato præcinxit fulgure vultus.
Fortior ominibus mouit Mauortia signa
Cæsar; & insolito gressus prior occupat ausu.
Prima quidem glacies, & cana iuncta pruina
Non pugnauit humus, mitiq; horrore quieuit:
Sed postquam turmæ nimi: os fregere ligatos,
Et pauidus quadrupes vndarũ vincula rupit,
Incaluere niues, mox flumina montibus altis
Vndabant modo nata; sed hæc quoq; iusta putares:
Vinctaq; mox stabãt, fluctus stupuere pruina,
Et paullo ante lues iam concidenda iacebat.
Tum vero malefida prius vestigia lusit,
Decepitq; pedes, passim turmaq; viriq;,
Armaq; congesta strue deplorata iacebant.
Ecce etiam rigido concussæ flumine nubes
Exonerabantur, nec rupto turbine venti
Deerant aut tumida confractum grandine cælum.
Ipsæ iam nubes ruptæ super arma cadebant,
Et concreta gelu Ponti velut vnda ruebat.
Victa erat ingenti Tellus niue, victaq; cæli
Sidera, victa suis herentia flumina ripis;
Nondum Cæsar erat: sed magnam nixus in hastam

Horri-

Horrida securis frangebat greßibus arua.
Qualis Caucasea decurrens arduus arce
Amphitryoniades; aut toruo Iuppiter ore,
Quum se verticibus magni demisit Olympi,
Et periturorum disiecit tela Gigantum.
Dum Cæsar tumidas iratus deprimit arces:
Interea volucer motis conterrita pinnis
Fama volat summiq; petit iuga celsa Palatî:
Atq; hæc Romano attonito fert omnia signa:
Iam classes fluitare mari, totasq; per Alpes
Feruere Germano perfusas sanguine turmas.
Arma, cruor, cædes, incendia, totaq; bella
Ante oculos volitant. ergo pulsata tumultu
Pectora per dubias scinduntur territa caussas.
Huic fuga per terras, illi magis vnda probatur;
Et patria est Pontus iã tutior. est magis, arma
Qui temtata velit: fatisq; iubentibus actus,
Quantum quisque timet, tantum fugit. ocior ipse
Hos inter motus populus, miserabile visu,
Quo mens icta iubet, deserta ducitur vrbe.
Gaudet Roma fuga, debellatiq; Quirites
Rumoris sonitu mærentia tecta relinquunt.
Ille manu trepida natos tenet: ille penates
Occultat gremio, deploratumq; relinquit
Limen, & absentem votis interficit hostem.
Sunt qui cõiugibus mærẽtia pectora iungant,

Grandæuosq; patres: onerisq; ignara iuuentus
Id, pro quo metuit, tantum trahit. omnia secũ
Hic vehit imprudens, prædamquẽ in prælia ducit.
Ac velut ex alto quum magnus inhorruit Auster,
Et pulsas euertit aquas, non arma ministris,
Non regimen prodest: ligat alter põdera pinus,
Alter tuta sinu tranquillaq; litora quærit:
His dat vela fugæ, Fortunæq; omnia credit.
Quid tam parua queror? gemino cum Consule Magnus
Ille tremor Ponti, sæui quoq; terror Hydaspis,
Et piratarum scopulus: modo quem ter ouantẽ
Iuppiter horruerat; quem fracto in gurgite Pontus,
Et veneratus erat summissa Bosporus vnda,
Pro pudor! Imperii deserto nomine fugit,
Vt Fortuna leuis Magni quoque terga videret.
Ergo tãta lues Diuûm quoq; numina vidit;
Consensitq; fugæ cæli timor. ecce per orbem
Mitis turba Deûm, terras exosa furentes
Deserit, atque hominum damnatum auertitur agmen.
Pax prima ante alias, niueos pulsata lacertos
Abscondit galea victum caput, atque relicto
Orbe fugax Ditis petit implacabile regnum.

Huic

Huic comes it ſummiſſa Fides, & crine ſoluto
Iuſtitia, ac mærens lacera Concordia palla.
At contra, ſedes Erebi qua rupta dehiſcit,
Emergit late Ditis chorus, horrida Erinnys,
Et Bellona minax, facibuſq; armata Megæra:
Letumque, inſidiæq;, & lurida Mortis imago.
Quas inter Furor, abruptis ceu liber habenis,
Sanguineum late tollit caput, oraq; mille
Vulneribus confoſſa cruenta caſside velat.
Heret detritus læuæ Mauortius vmbo,
Innumerabilibus telis grauis: atque flagranti
Stipite dextra minax terris incendia portat.
Sentit terra Deos, mutataq; ſidera pondus
Quæſiuere ſuum. namque omnis Regia cæli
In partes diducta ruit: primumq; Dione
Cæſaris acta ſui ducit. comes additur illi
Pallas, & ingentem quatiens Mauortius haſtam;
Magnaq; cum Phoebo ſoror, & Cylleniaproles
Excipit, ac totis ſimilis Tirynthius actis.
Intremuere tubæ, ac ſciſſo diſcordia crine
Extulit ad ſuperos Stygium caput. huius in ore
Concretus ſanguis, contuſaq; lumina flebant.
Stabant ærati ſcabra rubigine dentes;
Tabo lingua fluens, obſeſſa draconibus ora,
Atque inter torto laceratam pectore veſtem
Sanguineā tremula quatiebat lāpada dextra.

Hæc vt Cocyti tenebras, & Tartara liquit,
Alta petit gradiens iuga nobilis Appennini,
Vnde omnes terras, atque omnia litora poſſet
Adſpicere, ac toto fluitantes orbe cateruas:
Atq; has erumpit furibundo pectore voces:
Sumite nunc gẽtes accenſis mẽtibus arma;
Sumite, & in medias immittite lampadas vrbes.
Vincetur quicunque latet; non femina ceſſet,
Non puer, aut æuo iam deſolata ſenectus.
Ipſa tremat Tellus, lacerataq; tecta rebellent.
Tu legem Marcelle tene: tu concute plebem
Curio, tu fortẽ ne ſupprime Lentule Martem.
Quid porro tu Diue tuis cunctaris in armis?
Non frangis portas? non muris oppida ſoluis,
Theſaurosq; rapis? neſcis tu Magne tueri
Romanas arces? Epidauria mœnia quære,
Theſſalicoſq; ſinus humano ſanguine tingue.
Factum eſt in terris, quicquid Diſcordia iuſſit.

ENCOLPIVS. Quum hæc Eumolpos ingenti volubilitate verborum effudiſſet, tamdem Crotona intrauimus; vbi quidem paruo diuerſorio refecti, poſtero die amplioris fortunæ domum quærentes incidimus in turbam heredipetarũ, ſciſcitantium quod genus hominum, aut vnde veniremus. Ex præſcripto ergo conſi-

consilii communis, exaggerata verborũ volubilitate, vnde, aut qui essemus, haud dubie credentibus indicauimus. Qui statim opes suas summo cum certamine in Eumolpum congesserunt. certatim omnes muneribus gratiã Eumolpi sollicitant. * * *

Dum hæc magno tempore Crotone aguntur, & Eumolpus felicitate plenus prioris fortunæ esset oblitus statum, adeo vt suis iactaret neminẽ gratiæ suæ ibi posse resistere, impuneque suos, si quid deliquissent in ea vrbe, beneficio amicorum laturos. Ceterum ego, etsi quotidie magis magisque superfluentibus bonis saginatum corpus impleueram, putabamque à custodia mei remouisse vultum Fortunam: tamen sæpius tam cõsuetudinem meam cogitabam quam caussam. &, Quid, aiebam, si callidus captator exploratorem in Africam miserit, mendaciumq; depræhenderit nostrum? Quid si etiam mercenarius præsenti felicitate lassus indiciũ ad amicos detulerit, totamque fallaciam inuidiosa proditione detexerit? Nempe rursus fugien-

dumerit, & tamdem expugnata paupertas noua mendicitate reuocanda. Dii deæq; quam male eſt extra legẽ viuentibus! quicquid meruerunt ſemper exſpectant. *

Chryſis ancilla Circes ad Pollienũ.

Quia noſti Venerem tuam, ſuperbiam captas, vendiſque amplexus, non commodas. Quo enim ſpectant flexæ pectine comæ? quo facies medicamine attrita, & oculorum quoquo mobilis petulantia? quo inceſſus tute compoſitus; & ne veſtigia quidem pedum extra mẽſuram aberrantia, niſi quod formam proſtituis, vt vendas? Vides me? nec auguria noui, nec Mathematicorum cœlum curare ſoleo: ex vultibus tamen hominum mores colligo, & cũ ſpatiantem vidi, quid cogites, ſcio. Siue ergo nobis vendis quod peto, mercator paratus eſt: ſiue, quod humanius eſt, commodas, effice vt beneficiũ debeam. Nam quod ſeruum te & humilem fateris, accendis deſiderium æſtuantis. Quædam enim fœminæ ſordibus calent. nec libidinem concitant, niſi aut ſeruos viderint, aut ſtatores altius cinctos. harenarius aliquas accendit, aut

dit,aut perfusus puluere mulio, aut hi-
strio scænæ ostētatione traductus. Ex
hac nota domina est mea. vsque ab or-
chestra quatuordecim transilit, & in
extrema plebe quærit quod diligat.
Itaq; oratione blandissima plenus, Ro-
go inquam, numquid illas quæ me a-
mat, tu es? Multū risit ancilla post tam
frigidum scema, & Nolo, inquit, tibi
tam valde placeas: ego adhuc seruo
numquam succubui, nec hoc dii sināt,
vt amplexus meos in crucem mittam.
Viderint matronæ, quæ flagellorum
vestigia obosculantur: ego, etiam si an-
cilla sum, numquam tamē nisi in eque-
stribus sedeo. Mirari equidem tam dis-
cordem libidinem cœpi, atque inter
monstra numerare, quod ancilla habe-
ret matronæ superbiam, & matrona
ancillæ humilitatem. Procedentibus
deinde longius logis, rogaui ancillam
vt in platanona produceret dominam.
Placuit puellæ consilium. itaque col-
legit altius tunicam, flexitq; se in eum
daphnona, qui ambulationi herebat.
nec diu morata, dominam producit è
latebris, lateriq; applicat meo mulie-
rem

rem omnibus ſimulacris emendatiorem. Nulla vox eſt, quæ formam eius poſſit compræhēdere : nam quidquid dixero minus erit. Crines ingenio ſuo flexi, per totos ſeſe humeros effuderāt: frons minima, & quæ radices capillorum retro flexerat: ſupercilia vſque ad malarum ſtricturam currentia, & rurſus cōfinio luminum pæne permixta: oculi clariores ſtellis extra lunam fulgentibus: nares paullulum inflexæ: & oſculum, quale Praxiteles habere Dianam credidit. Iam mentum, iam ceruix, iam manus, iam pedum candor intra auri gracile vinculum poſitus, Parium marmor exſtinxerat. Itaque tunc primū Dorida vetus amator cōtempſi.

Quid factum eſt quod tu proiectis Iuppiter armis,
Inter cælicolas fabula muta taces?
Nunc erat à torua ſummittere cornua fronte,
Nunc pluma canos diſsimulare tuos.
Hæc vera eſt Danaë, temta modo tangere corpus,
Iam tua flamifero membra calore fluent.

Delectata illa riſit tam blandum, vt videretur mihi plenum os extra nubem Luna

Luna proferre. Mox digitis gubernantibus vocem, Si non faſtidis, inquit, feminam ornatam, & hoc primum anno virum expertam, concilio tibi, ô iuuenis, ſororem. habes tu quidem & fratrem, neque enim me piguit inquirere: ſed quid prohibet & ſororem adoptare? eodem gradu venio: tu tantum dignare & meum oſculum, cum libuerit, adgnoſcere. Immo, inquam ego, per formam tuam te rogo, ne faſtidias hominem peregrinum inter cultores admittere: inuenies religioſum, ſi te adorari permiſeris. Ac, ne me iudices ad hoc templum amoris gratis accedere, dono tibi fratrem meum. Quid? inquit illa, donas mihi eum, ſine quo non potes viuere? ex cuius oſculo pendes? quem ſic tu amas, quemadmodum ego te volo? Hæc ipſa cum diceret, tanta gratia cõciliabat vocem loquentis, tam dulcis ſonus pertemtatũ mulcebat aëra, vt putares inter auras canere Sirenum concordiam. Itaque miranti, & toto mihi cælo clarius neſcio quid relucente, libuit deæ nomen quærere. Ita, inquit, non dixit tibi ancilla

cilla mea, me Circen vocari? non ſum quidem Solis progenies; nec mea mater, dum placet, labentis mundi curſum detinuit: habebo tamen quod cælo imputem, ſi nos fata coniunxerint. Immo etiam neſciò quid tacitis cogitationibus deus agit: nec ſine cauſſa Polienon Circe amat. Semper inter hæc nomina fax ſurgit. Sume ergo amplexum, ſi placet. neque eſt quod curioſum aliquem extimeſcas. longe ab hoc loco frater eſt. Dixit hæc Circe, implicitumque me brachiis mollioribus pluma, deduxit in terram vario gramine indutam.

Idæo quales fudit de vertice flores
Terra parens, cum ſe confeſſo iunxit amori
Iuppiter. & toto concepit pectore flammas:
Emicuere roſæ, violæque, & molle cyperon,
Albaq; de viridi riſerunt lilia prato:
Talis humus Venerem molles clinauit in herbas,
Candidiorq; dies ſecreto fauit amori.

In hoc gramine pariter compoſiti mille oſculis luſimus, quærentes voluptatem robuſtam. * *

Quid eſt, inquit, numquid te oſculum

meum

meum offendit? numquid ſpiritus ieiunio macer? numquid alarum neglegens ſudor? Porro, ſi hæc non ſunt, numquid Gnitona times? Perfuſus ego rubore manifeſto, etiam ſi quid habueram virium perdidi, totoq; corpore velut luxato, Quæſo, inquam, Regina, noli ſuggilare miſerias: veneficio contactus ſum. *

Circe ad Pollienū

CIRCE.

Dic Chriſis, ſed verum. numquid indecens ſum? numquid incõpta? numquid ab aliquo naturali vitio formam meam excæco? noli decipere dominam tuam: neſcio quid peccauimus. Rapuit deinde tacenti ſpeculum: &, poſtquã omnes vultus temptauit quos ſoles inter amantes riſus frangere, excuſſit vexatam ſolo veſtem, raptimque ædem Veneris intrauit. Ego contra damnatus, & quaſi quodã viſu in horrorem perductus, interrogare animum meum cœpi an vera voluptate fraudatus eſſem.

Nocte ſoporiferâ veluti cùm ſomnia ludunt
Errantes oculos, effoſſaq; protulit aurum
In lucem tellus, verſat manus improba furtũ,
Theſauroſq; rapit, ſudor quoque perluit ora,
Et men-

Et mentem timor altus habet, nè fortè grauatum
Excutiat gremium ſecreti conſcius auri.
Mox vbi fugerunt eluſam gaudia mentem,
Veráque forma redit, animus quod perdidit optat,
Atque in præterita ſe totus imagine verſat.
* *

Gniton ad Encolpiũ. Itaque hoc nomine tibi gratias ago, quòd me Socraticâ fide diligis. Non tam intactus Alcibiades in præceptoris ſui lectulo iacuit. * *

Encolpius ad Gnitonem. Crede mihi frater, non intellego me virum eſſe, non ſentio. funerata eſt pars illa corporis, quâ quondam Achilles 1
eram. * * Veritus puer ne in ſecreto depræhenſus daret ſermonibus locum, proripuit ſe, & in partem ædium interiorem fugit. * * Cubiculum autem meum intrauit Chriſis, codicilloſque 2
mihi dominæ ſuæ reddidit, in quibus hæc erant ſcripta. CIRCE POLIENO SALVTEM. Si libidinoſa eſſem, quererer decepta. nunc etiam languori tuo gratias ago. In vmbra voluptatis diu- 2
tius luſi. quid tandem agas, quæro, & an tuis pedibus perueneris domũ. negant

gant enim medici ſine neruis homines ambulare poſſe. Narrabo tibi adoleſcens, paralyſin caue. numquam ego ægrum tam magno periculo vidi. medius fidius iam periſti. Quod ſi idem frigus genua manuſq; tentauerit tuas, licet ad tubicines mittas. Quid ergo eſt? etiamſi grauē iniuriam accepi, homini tamen miſero non inuideo medicinam. Si vis ſanus eſſe, Gnitonem roga: recipies, inquam, neruos tuos, ſi triduo ſine fratre dormieris. nam quod ad me attinet, non timeo ne quis inueniatur, cui minus placeam. nec ſpeculum mihi, nec famâ mentitur. Vale ſi potes. Vt intellexit Chriſis me perlegiſſe totum conuicium: Solent, inquit, hæc, frater, & præcipue in hac ciuitate, in qua mulieres etiam Lunam deducunt. *

Itaque huius quoque rei cura agetur: reſcribe modo blandius dominæ, animumque eiūs candida humanitate reſtitue. verum enim fatendū eſt, ex qua hora iniuriam accepit, apud ſe non eſt, Libenter quidem parui ancillæ, verbaque codicillis talia impoſui: POLIE-

NOS CIRCAE SALVTEM. Fateor me, domina, ſæpe peccaſſe: nam & homo ſum, & adhuc iuuenis: numquam tamen ante hunc diem vſque ad mortem deliqui. Habes, inquam, confitentem reum. quicquid iuſſeris, merui. proditionem feci, hominem occidi, templũ violaui. In hæc facinora quære ſupplicium. Siue occidere placet, ferro meo venio: ſiue verberibus contenta es, curro nudus ad dominam. Illud vnũ memento, non me, ſed inſtrumenta peccaſſe. paratus miles arma non habui. quis hæc turbauerit, neſcio: forſitan animus anteceſſit corporis morã. forſitan dum omnia concupiſco, voluptatem tempore conſumpſi. non inuenio quod feci. Paralyſin tamen cauere iubes, tamquam iam maior fieri poſſit, quæ abſtulit mihi, per quod etiam te habere potui. Summa tamen excuſationis meæ hæc eſt: Placebo tibi, ſi me culpam emendare permiſeris. Vale. Dimiſſa cum eiuſmodi pollicitatione Chriſide, curaui diligentius noxioſiſſimum corpus, balneoque præterito modica vnctione vſus, mox cibis validio-

lidioribus paſtus, id eſt, bulbis, cochlearumq; ſine iure ceruicibus, hauſi parcius merum. hinc ante ſomnum leuiſſima ambulatione cōpoſitus ſine Gnitone cubiculū intraui. Tanta erat placandi cura, vt timerem ne latus meum frater conuelleret. Poſtero die, cum ſine offenſa corporis animique conſurrexiſſem, in eundē platanona deſcendi, etiamſi locum inauſpicatum timebam, cœpique inter arbores ducem itineris exſpectare Chriſidem. Nec diu ſpatiatus conſederam, vbi heſterno die fueram, cum illa interuenit, comitem aniculam trahens. Atque, vt me conſalutauit; Quid eſt, inquit, faſtoſe, ecquid bonam mentem habere cœpiſti? Illa de ſinu licium protulit varii coloris filis intortū, ceruicemq; vinxit meam. Mox turbatum ſputo puluerem medio ſuſtulit digito, frontemque repugnantis ſignauit. hoc peracto carmine, ter me iuſſit exſpuere, terque lapillos conijcere in ſinum, quos ipſa præcantatos purpura inuoluerat, admotiſque manibus temptare cœpit inguinum vires. Dicto citius nerui paruerunt impe-

rio, manuſque aniculæ ingenti motu repleuerunt. At illa gaudio exſultans, Vides, inquit, Chriſis mea, vides quod alis leporem excitaui. *

Dum viuis ſperare licet: tu ruſtice cuſtos
Huc ades, & neruis tente Priape faue.

* *

Nobilis æſtiuas platanus diffuderat vmbras,
Et circumtonſæ trepidanti vertice pinus,
Et baçis redimita daphne, tremulæq; cupreſſus.
Has inter ludebat aquis errantibus amnis
Spumeus, & querulo verſabat rore lapillos.
Dignus amore locus. teſtis ſilueſter Iaſdon
Atque vrbana Progne: quæ circum gramina fuſæ
Et molles violas, cantu ſua rura colebant.

Premebat illa reſoluta marmoreis ceruicibus aureum torum, myrtoque florenti quietum verberabat. Itaque vt me vidit, paullulum erubuit, heſternæ ſcilicet iniuriæ memor: deinde vt remotis omnibus ſecundum inuitantem conſedi, ramum ſuper oculos meos poſuit, & quaſi pariete interiecto audacior facta: Quid eſt, inquit, paralytice, ecquid hodie totus veniſti? Rogas, inquam

quam ego,potius quam temtas? totoque corpore in amplexum eius immiſſus non precantis vſque ad ſatietatem oſculis fruor. * *

Encolpius de Endymione puero.

Ipſa corporis pulchritudine me ad ſe vocante trahebat ad Venerem. iam pluribus oſculis colliſa labra crepitabant. iam implicitæ manus omne genus amoris inuenerant: iam alligata mutuo ambitu corpora, animarum quoq; mixturam fecerant. * *

Manifeſta matrona contumeliis verberata, tandem ad vltionem decurrit, vocatque cubicularios, & me iubet catorogare. Nec contenta mulier tã graui iniuria mea, conuocat omnes quaſillarias, familiæque ſordidiſſimam partem, ac me cõſpui iubet. Oppono ego manus oculis meis, nulliſque precibus effuſis, quia ſciebam quid meruiſſem, verberibus ſputiſq; extra ianuam eiectus ſum. Eiicitur & Proſelenos, Chriſis vapulat, totaque familia triſtis inter ſe muſſat, quæritque quis dominæ hilaritatem confuderit. * *

Itaque penſatis vibicibus animoſior verberum notas arte contexi, ne aut

Eumolpus cōtumelia mea hilarior fieret, aut triſtior Gniton. Quod ſolum igitur ſaluo pudore poteram confingere, languorem ſimulare cœpi, conditusque lectulo, totum ignem furoris in eam conuerti, quæ mihi omnium malorum cauſſa fuerat.

Ter corripui terribilem manu bipennem,
Ter languidior coliculi repente thyrſo,
Ferrum timui, quod trepido male dabat vsū.
Nec iam poteram, quod modo cōficere licebat.
Namque illa metu frigidior rigente bruma.
Confugerat in viſcera mille operta rugis,
Ita non potui ſupplicio caput aperire:
Sed furciferæ mortifero timore luſus,
Ad verba, magis quæ poterant nocere, fugi.

Erectus igitur in cubitum, hac fere oratione contumacem vexaui: Quid dicis, inquam, omnium hominum deorumq; pudor? nam nec nominare quidem te inter res ſerias fas eſt. Hoc de te merui, vt me in cœlo poſitum ad inferos traheres? vt traduceres annos primo florentes vigore, ſenectæque vltimæ mihi laſſitudinē imponeres? Rogo te, mihi apodixin defunctoriam redde. Hæc vt iratus effudi;

Illa ſo-

Illa ſolo fixos oculos auerſa tenebat:
Nec magis incepto vultum ſermone mouetur,
Quam lentæ ſalices, laſſo ve papauera collo.

Nec minus ego tam fœda obiurgatione finita, pœnitentiam agere ſermonis mei cœpi, ſecretoque rubore perfundi, quod oblitus verecundiæ meæ, cum ea parte corporis verba contulerim, quam ne ad cognitionem quidem admittere ſeuerioris notæ homines ſolent. Mox perfricata diutius fronte, Quid autem ego, inquam, mali feci, ſi dolorem meum naturali conuicio exoneraui? aut quid eſt quod in corpore humano vētri maledicere ſolemus, aut gulæ, capitiq; etiam cum ſæpius dolet? quid? non & Vlixes cum corde litigat ſuo? Et quidem tragici oculos ſuos tamquam audientes caſtigant. Podagrici pedibus ſuis maledicunt, chiragrici manibus, lippi oculis; & qui offenderunt ſæpe digitos, quicquid doloris habent, in pedes deferunt.

Quid me conſtrictâ ſpectatis fronte Catones,
Damnatiſq; nouæ ſimplicitatis opus?
Sermonis puri non triſtis gratia ridet,
Quódq; facit populus, cādida lingua refert.

Nam quis concubitus, Venerisquis gaudia ne-
ſcit?
Quis vetat in tepido membra calere toro?
Ipſe pater veri doctus Epicurus in arte
Iuſſit, & hanc vitam dixit habere Deos.

Nihil eſt hominum inepta perſuaſione falſius, nec ficta ſeueritate ineptius. Hac declamatione finita Gnitona voco &, Narra mihi inquam, frater, ſed tua fide; ea nocte, qua te mihi Aſcyltos ſubduxit, vſque in iniuriam vigilauit: an contentus fuit vidua pudicaq; nocte? Tetigit puer oculos ſuos, conceptiſſimiſq; iurauit verbis ſibi ab Aſcylto nullam vim factam * * poſitoque in limine genu, ſic deprecatus ſum numina verſu;

Nympharum Bacchiq; comes, quẽ pulcra Dione
Diuitibus ſiluis nomen dedit, inclita paret
Cui Lesbos, viridisq; Thaſos, quem Lydus ad-
orat
Veſtifluus, templumq; tuis imponit Hypoepis:
Huc ades, ô Bacchi tutor, Dryadũq; voluptas,
Et timidas admitte preces: non ſanguine triſti
Perfuſus venio; non templis impius hoſtis
Admoui dextram, ſed inops, & rebus egenus
Attritis, facinus non toto corpore feci.

Quiſ-

Quisquis peccat inops, minor est reus. Hac prece quæso
Exonera mentem, culpæq; ignosce minori.
Et quandoque mihi fortunæ adriserit hora,
Non sine honore tuũ patiar decus: ibit ad aras
Sancte tuas hircus, pecoris pater ibit ad aras
Corniger, & querulæ fetus suis, hostia lactens,
Spumabit pateris hornus liquor: & ter ouantẽ
Circa delubrum gressum feret ebria pubes.

Dum hæc ago, solertique cura deposito meo caueo, intrauit delubrum anus laceratis crinibus atraque veste deformis; extraque vestibulum me iniecta manu duxit. *

Proselenos anus ad Encolpiũ.

Quæ striges comederũt neruos tuos? aut quod purgamentum nocte calcasti in triuio aut cadauer? Nec à puero quidem te vindicasti: sed mollis, debilis, lassus, tamquam caballus in cliuo, & operam & sudorem perdidisti; nec contentus ipse peccare, mihi deos iratos excitasti. *

ENCOLPIVS.

ac me iterum in cællam sacerdotis nihil recusantem perduxit, impulitque super lectum, & harundinem ab ostio rapuit: iterumq; nihil respondentem mulcauit. ac nisi primo ictu harundo quassata verbe-

rantis impetum minuisset, forsitan etiam brachia mea, caputque fregisset. Ingemui ego, vtique propter mascarpionem, lacrimisque vbertim manantibus obscuratum dextra caput super puluinũ inclinaui. Nec minus illa fletu confusa altera parte lectuli sedit, ætatisq; longæ moram tremulis vocibus cœpit accusare, donec interuenit sacerdos: Quid vos, inquit, in cællam meam tamquam ante recens bustũ venistis? vtique die feriarum, quo etiam lugentes rident? O, inquit, ô Enothea, hunc adulescentem quem vides, malo astro natus est: nam neque puero, neque puellæ bona sua vendere potest. Numquam tu hominẽ tam infelicem vidisti: lorum in aqua, non inguina habet. Ad summam, qualem putas esse, qui de Circes toro sine voluptate surrexit? His auditis Enothea, inter vtrũque consedit, motoque diutius capite, Istum, inquit, morbum sola sum quæ emendare scio. Et ne putetis perplexe agere, rogo vt adolescentulus mecum nocte dormiat. nisi illud tam rigidum reddidero quam cornu.

Proselenos ad Enotheam sacerdotem Priapi de Encolpio.

Quic-

Quicquid in orbe vides, paret mihi, florida tellus,
Quum volo spissatis arescit languida sucis:
Quum volo fundit opes; scopuliq; atque horrida saxa
Niliacas iaculātur aquas. mihi pontus inertes
Summittit fluctus: Zephyriq; tacentia ponunt
Ante meos sua flabra pedes. mihi flumina parent,
Hircanæq; tygres & iussi stare dracones.
Quid leuiora loquor? Lunæ descendit imago
Carminibus deducta meis, trepidusq; furentes
Flectere Phœbus equos reuoluto cogitur orbe.
Tantum dicta valēt. taurorum flama quiescit
Virgineis exstincta sacris: Phoebeia Circe
Carminibus magicis socios mutauit Vlixis:
Proteus esse solet quidquid libet. his ego callens
Artibus Idæo frutices in gurgite sistam,
Et rursus fluuios in summo vertice ponam.

Inhorrui ego tam fabulosa pollicitatione conterrirus, anumque inspicere diligentius cœpi. Ergo, exclamat, ô Enothea, imperio para te: detersisq; curiose manibus, inclinauit se in lectulum, ac me semel iterumque basiauit. Enothea mensam veterē posuit in medio altari, quam viuis impleuit carbonibus, ENCOLPIVS.

nibus, & camellam etiam vetuſtate ruptam pice temperata refecit. Tum clauum, qui detrahētem ſecutus cum camella lignea fuerat, fumoſo pariet reddidit: mox incincta quadrato pallio cucumam ingentem foco adpoſuit; ſimulque pannum de carnario detulit furca, in quo faba erat ad vſum repoſita, & ſincipitis vetuſtiſſima particula mille plagis dolata. Vt ſoluit ergo licio pannū, partem leguminis ſuper menſam effudit iuſſitq; me diligenter purgare. Seruio ego imperio, granaq; ſordidiſſimis putaminibus veſtita curioſa manu ſegrego. At illa inertiam meam accuſans improba tollit, dentibuſque folliculos perite ſpoliat, atque in terram veluti muſcarū imagines deſpuit. Mirabile quidem paupertatis ingeniū ſingularumq; rerum quaſdam artes. *

Nō Indū fulgebat ebur, quod inheſerat auro,
Nec iam calcato radiabat marmore terra
Muneribus deluſa ſuis: ſed crate ſaligna
Impoſitum Cereris vacuæ nemus, & noua terræ
Pocula, quæ facili vilis rota finxerat actu:
Hinc mollis ſtillæ lacus, & de caudice lento

Vimi-

iminiæ lances, maculataq; teſta Lyæo:
At paries circa palea ſatiatus inani,
ortuitoq; luto: clauus numerabat agreſtis.
t viridi iunco gracilis pendebat harundo.
ræterea quæ fumoſo ſuſpenſa tigillo,
onſeruabat opes humilis caſa, mitia ſorba
nter odoratas pendebant texta coronas,
Et tymbræ veteres, & paſſis vua racemis.
Qualis in Actæa quondam fuit hoſpita terra
Digna ſacris Hecates, quam Muſa loquentibus annis
Battiadæ veteris mirando tradidit æuo.

*

Dum illa carnis etiam paullulum delibat, & coæquali natalium ſuorum ſinciput in carnarium furca reponit, fracta eſt putris ſella, quæ ſtaturæ altitudinem adiecerat, anumq; ſuo pondere deiectam ſuper foculum mittit. frangitur ergo ceruix cucumulæ, ignemque modo conualeſcentem exſtinguit. vexat cubitum ipſa ſtipite ardēti, faciemque totam excitato cinere perfudit. Conſurrexi equidem turbatus, anumque non ſina riſu meo erexi: ſtatimque ne res aliqua ſacrificium moraretur, ad reficiendum ignem in vicinia cucurri.

vix ad

vix ad casæ hostiolum processeram, quũ ecce tres anseres sacri, qui, vt puto, medio die solebant ab anu diaria exigere, impetum in me faciunt, fœdeque, ac veluti rabioso stridore circumsistunt trepidantem: atque alius tunicam meam lacerat, alius vincula calciamentorum resoluit, ac trahit: vnus etiam, dux ac magister sæuitiæ, non dubitauit crus meum serrato vexare morsu. Oblitus itaque nugarum, pedem mensulæ extorsi, cœpique pugnacissimum animal armata elidere manu: nec satiatus defunctorio ictu, morte me anseris vindicaui.

Tales Herculea Stymphalidas arte coactas
Ad cælum fugisse reor, saniéq; fluentes
Harpyias, cum Phineo maduere veneno
Fallaces epulæ tremuit perterritus æther
Planctibus insolitis, confusáq; regia cæli.

Iam reliqui reuolutam, passimque per totum effusãm pauimentum collegerant fabam, orbatique, vt existimo, duce, redierant in templum, quum ego præda simul atque hac vindicta gaudens, post lectum, occisum anserem mitto, vulnusque cruris haud altum

aceto

aceto diluo. Deinde cõuicium verens, abeundi formaui conſilium: collectoque cultu meo ire extra caſam cœpi. Nec dum libaueram cællulæ limen, quum animaduerto Enotheã cum teſto ignis pleno venientem. Reduxi igitur gradum, proiectaq; veſte tamquam expectarem morantem, in aditu ſteti. Collocauit illa ignem caſſis harundinibus collectum, ingeſtiſq; ſuper pluribus lignis excuſare cœpit morã, quod amica ſe non dimiſiſſet tribus niſi potionibus è lege ſiccatis. Quid porro tu, inquit, me abſente feciſti? aut vbi eſt faba? Ego, qui putaueram me rem laude etiam dignam feciſſe, ordine illi totum prœlium expoſui; &, ne diutius triſtis eſſet, iacturæ penſionem anſerem obtuli. quum protuli anſerem, anus vt vidit, tam magnum æque clamorem ſuſtulit, vt putares iterum anſeres limen intraſſe. Confuſus itaque & nouitate facinoris attonitus, quærebam quid excanduiſſet, aut quare anſeris potius quam mei miſereretur. At illa comploſis manibus, Scelerate, inquit, etiam loqueris? neſcis quam magnum

magnum flagitium admiſeris. Occidiſti Priapi delitias, anſerē omnibus matronis acceptiſſimum. Itaque ne te putes nihil egiſſe, ſi magiſtratus hoc ſcierint, ibis in crucem. Polluiſti ſanguine domicilium meum ante hunc diem inuiolatum; feciſtique, vt me quiſquis voluerit inimicus ſacerdotio pellat.

Hæc ait, & tremulo deduxit vertice canos,
Conſecuitq́ genas, oculis nec defuit imber.
Sed qualis rapitur per valles improbus amnis
Quū gelidæ periere niues, & lãguidus Auſter
Non patitur glaciem reſoluta viuere terra.
Gurgite ſic pleno facies manauit, & alto
Inſonuit gemitu turbatum murmure pectus.

Rogo, inquam, noli clamare: ego tibi pro anſere ſtrutiocamelum reddam. Dum hæc me ſtupente in lectulo ſedet, anſeriſque fatum complorat, interim Proſelenos cum impenſa ſacrificii venit, viſoque anſere occiſo, ſciſcitata cauſſam triſtitiæ, & ipſa flere vehementius cœpit, meique miſereri, tamquam patrem meum, non publicũ anſerem occidiſſem. Itaque tædio fatigatus, Rogo, inquam, expiare manus pretio licet, ſi vos prouocaſſem, etiam

ſi ho-

ſi homicidium feciſſem? Ecce duos aureos pono, vnde poſſitis & deos, & anſeres emere. Quos vt vidit Enothea, Ignoſce, inquit, adoleſcẽs, ſollicita ſum tua cauſſa: amoris eſt hoc argumentũ, non malignitatis. Itaque dabimus operam, ne quis hoc ſciat. Tu modo Deos roga, vt illi facto tuo ignoſcant.

Quiſquis habet numos, ſecura nauiget aura,
Fortunamq; ſuo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipſumq; licebit
Acriſium iubeat credere, quod Danaen.
Carmina cõponat, declamet, concrepet omneis
Et peragat cauſſas. ſitq; Catone prior.
Iuriſconſultus PARET, NON PARET, *habeto,*
Atque eſto quidquid Seruius & Labeo.
Multa loquor: quiduis numis præſentibus opta,
Et veniet. clauſum poßidet arca Iouem.

*

Infra manus meas camellam vini poſuit, & quum digitos pariter extenſos porris apioque luſtraſſet, auellanas nuces cum precatione merſit in vinum: & ſiue in ſummum redierant, ſiue ſubſederãt, ex hoc coniecturam ducebat: nec me fallebat, inanes ſcilicet, ac ſine

medulla ventoſas nuces in ſummo hu-
more conſiſtere, graues autem & ple-
nas integro fructu ad ima deferri.

*

Recluſo pectore extraxit fortiſſimum iecur, & inde mihi futura prædixit. Immo, ne quod veſtigium ſceleris ſupereſſet, totum anſerem laceratum verubus confixit, epulaſque etiam lautas paullo ante, vt ipſa dicebat, perituro parauit. Volabant inter hæc potiones meracæ. *

Profert Enothea ſcorteum faſcinum, quod vt oleo & minuto pipere atque vrticæ trito circumdedit ſemine, paullatim cœpit inſerere ano meo. Hoc crudeliſſima anus ſpargit ſubinde humore femina mea. Naſturcii ſucũ cum abrotano miſcet, perfuſiſque inguinibus meis viridis vrticæ faſcem comprehendit, omniaq; infra vmbilicum cœpit lenta manu cædere. *

Aniculæ, quamuis ſolutæ mero ac libidine eſſent, candẽ viam temtant, & per aliquos vicos ſecutæ fugientem, Præhende furem, clamant. Euaſit tamen omnibus digitis inter præcipi-

tem

tem decursum cruentatis. *

Chrisis, quæ priorem fortunam tuam oderat, hanc vel cum periculo capitis persequi destinat. *

Quid huic formæ aut Ariadne habuit, aut Leda simile? quid contra hanc Helene, quid Venus posset? Ipse Paris Dearum libidinantium iudex, si hanc in comparatione vidisset tam petulantibus oculis, & Helenem huic donasset, & Deas. Saltem si permitteretur osculum capere, si illud cæleste ac diuinum pectus amplecti, forsitan rediret hoc corpus ad vires, & resipisceret partes veneficio, credo, sopitæ. Nec me contumeliæ lassant: quod verberatus sum, nescio: quod eiectus sum, lusum puto, modo redire in gratiam liceat.

*

Torum frequenti tractatione vexaui, amoris mei quasi quandam imaginem.

*

Non solum me numen, & implacabile fatum
Persequitur, prius Inachia Tirinthius ira
Exagitatus, onus cæli tulit: ante prophanam
Iunonem Pelias sensit: tulit inscius arma
Laomedon: gemini satiauit numinis iram

Telephus: & regnum Neptuni pauit Vlixes.
Me quoque per terras, per cani Nereos æquor
Hellespontiaci sequitur grauis ira Priapi.

*

Quærere à Gnitone meo cœpi, num aliquis me quæsisset. Nemo, inquit, hodie? sed hesterno die mulier quædam haud inculta ianuam intrauit: quumq; diu mecum esset locuta, & me accersito sermone lassasset, vltimo cœpit dicere, te noxam meruisse, daturumq; seruiles pœnas, si læsus in querela perseuerasset. *

Nondum querelam finieram, cum Chrisis interuenit, amplexuque effusissimo me inuasit, &, Teneo te, inquit, qualem speraueram: tu desiderium meum, tu voluptas mea: numquam finies hunc ignem, nisi sanguine exstinxeris. *

Vnus ex nouitiis seruulis subito accucurrit, & mihi dominum iratissimum esse affirmauit, quod biduo iam officio defuissem; recte ergo me facturum, si excusationem aliquam idoneam præparassem. Vix enim posse fieri. vt rabies irascentis sine verbere considat. *

Matro-

Matrona inter primas honesta, Philumene nominè, quæ multas sæpe hereditates officio ætatis extorserat, tum anus & floris exstincti, filium filiamq; ingerebat orbis senibus, & per hanc successionem artem suam perseuerabat extendere. Ea ergo ad Eumolpum venit, & commendare liberos suos eius prudentiæ, bonitatique credere se & vota sua. Illum esse solum in toto orbe terrarum, qui præceptis etiam salubribus instruere iuuenes quotidie posset. Ad summam, relinquere se pueros in domo Eumolpi, vt illum loquentem audirent, quæ sola posset hereditas iuuenibus dari. Nec aliter fecit ac dixerat, filiamq; speciosissimam cum fratre ephebo in cubiculo reliquit, simulauitque se in templum ire ad vota nuncupanda. Eumolpus, qui tam frugi erat, vt illi etiam ego puer viderer, non distulit puellam inuitare ad Pigiciaca sacra. Sed & podagricum se esse, lumborumq; solutorum omnibus dixerat, & si non seruasset integram simulationē, periclitabatur totā pænè tragœdiam euertere. Itaque, vt constaret menda-

cio fides, puellam quidem exorauit vt ſederet ſupra commendatam bonitatem; Coraci autem imperauit, vt lectũ, in quo ipſe iacebat, ſubiret, poſitiſq; in pauimento manibus, dominum lumbis ſuis commoueret. Ille lento parebat imperio, puellæque artificium pari motu remunerabat. Cum ergo res ad effectum ſpectaret clara Eumolpus voce exhortabatur Coraca, vt ſpiſſaret officium. Sic inter mercenarium amicamq; poſitus ſenex, veluti oſcillatione ludebat. Hoc ſemel iterumque ingenti riſu, etiam ſuo, Eumolpus fecerat. Itaque ego quoque, ne deſidia cõnſuetudinem perderem, dum frater ſororis ſuæ automata per cloſtellum miratur, acceſſi temtaturus an pateretur iniuriam. Nec ſe reiiciebat à blanditiis doctiſſimus puer, ſed me numen inimicum ibi quoque inuenit. *

Dii maiores ſunt, qui me reſtituerunt in integrum Mercurius enim, qui animas ducere & reducere ſolet, ſuis beneficiis reddidit mihi quod manus irata præciderat, vt ſcias me gratioſiorem eſſe quam Proteſilaum, aut quemquam

quam alium antiquorum. Hæc locutus sustuli tunicam, Eumolpoq; me totum approbaui. At ille primo exhorruit: deinde, vt plurimum crederet, vtraque manu deorũ beneficia tractat.

*

Socrates deorum hominumq; * gloriari solebat, quod numquam neque in tabernam conspexerat, nec vllius turbæ frequentioris concilio oculos suos crediderat. Adeo nihil est commodius quam semper cum sapientia loqui. Omnia, inquam ista vera sunt: nec vlli enim celerius homines incidere debent in malam fortunam, quam qui alienum concupiscunt. Vnde plani autem, vnde leuatores viuerent, nisi aut locellos, aut sonantes aere sacellos pro hamis in turbam mitterent? Sicut muta animalia cibo inescantur: sic homines non caperẽtur spe, nisi aliquid morderent.

* * *

ENCOLPIVS. Ex Africa nauis, vt promiseras, cum pecunia tua, & familia tua non venit. Captatores iam exhausti liberalitatẽ imminuerunt. Itaque aut fallor, aut fortuna communis cœpit redire ad poe-

EVMOLPVS. nitentiam ſuam. * * Omnes qui in teſtamento meo legata habent, præter liberos meos, hac conditione percipient quæ dedi, ſi corpus meum in partes conciderint, & aſtante populo comederint. Apud quaſdam gẽtes ſcimus adhuc legem ſeruari, vt à propinquis ſuis conſumantur defuncti, adeo quidem vt obiurgentur ægri frequenter, quod carnem ſuam faciant peiorem. His admoneo amicos meos, ne recuſent quæ iubeo, ſed quibus animis deuouerunt ſpiritum meum, eiſdem etiam corpus conſumant. Excæcabat ingens fama oculos, animosque miſerorum.

Gorgias paratus erat exſequi. *

De ſtomachi tui recuſatione non habeo quod timeam. ſequetur imperiũ, ſi promiſeris illi pro vnius horæ faſtidio multorum bonorũ penſationem. Operi modo oculos, & finge te nõ humana viſcera, ſed centies ſeſtertium comeſſe. Accedet huc, quod aliqua inueniemus blandimenta, quibus ſaporem mutemus. Neque enim vlla caro per ſe placet, ſed arte quadam corrũpitur,

pitur, & ſtomacho conciliatur auerſo. Quod ſi exemplis vis quoque probari conſilium, Saguntini oppreſſi ab Hannibale, humanas edere carnes; nec hereditatem expectabant. Petauii idem fecerũt in vltima fame, nec quicquam aliud in hac epulatione captabant, niſi tantum ne eſurirent. Cum eſſet Numãtia à Scipione capta, inuentæ ſunt matres, quæ liberorum ſuorum tenerent ſemeſa in ſinu corpora.

* * *

Licet mulierum verbalibus vndis, &c. Sola eſt Satyra; quæ modum imponit furentibus. Scilicet Petroniana ſubit Albutia: hac enim adlubente, & Plautinæ Saureæ dominatus obdormit, & Sulpicillæ Auſonianæ loquacitas deperit, Salluſtianæque Semproniæ, quamuis præſens ſit, melos rauceſcit.

* * *

Maſſilienſes, quotiens peſtilentia laborabant, vnus ſe ex pauperibus offerebat alendus anno integro publicis & purioribus cibis. Hic poſtea ornatus verbenis & veſtibus ſacris, circumducebatur per totam ciuitatem cum exſecrationibus, vt in ipſum reciderent

mala ciuitatis: & sic proiiciebatur.

* * *

Encolpius ad Albutiam.

Candida sidereis ardescunt lumina flamis,
Fundunt colla rosas, & cedit crinibus aurum,
Mellea purpureum depromunt ora ruborem,
Lacteaq; admixtus sublimat pectora sanguis:
Ac totus tibi seruit honor, formaq; Dearum
Fulges, & Venerem cælesti corpore vincis.
Argento stat facta manus, digitisq; tenellis
Serica fila trahens precioso stamine ludis.
Planta decens modicos nescit calcare lapillos,
Et dura lædi scelus est vestigia terra
Ipsa tuos quum ferre velis per lilia gressus,
Nulli sternuntur leuiori pondere flores.
Guttura nunc aliæ magnis monilibus ornent,
Aut gemmas aptent capiti: tu sola placere
Vel spoliata potes. Nulli laudabile totum
In te cuncta probat si quisquam cernere posit.
Sirenum cantus, & dulcia plecta Thaliæ
Ad vocem tacuisse reor, qua mella propagas
Dulcia, & in miseros telum iacularis amoris.
Cor graue vulnus alit, nullo sanabile ferro,
Sed tua labra meo sæuum de corde dolorem
Depellant, morbumque animæ medicaminis huius
Cura fuget, nec tanta putres violentia neruos
Dissecet, atq; tuæ moriar pro crimine caussæ
Sed si

Sed si hoc grande putas, saltē cōcede precanti,
Vt iam defunctum niueis ambire lacertis
Digneris, vitamq; mihi post fata reducas.

* * *

*

FRAGMENTA SVPERIORIS SATYRICI, quæ quibus in locis reponenda sint, incertum est.

Memphitides puellæ,
Sacris Deûm paratæ.

*

Tinctus colore noctis
Manu puer loquaci.

*

Aegyptias choreas.

*

Balneatricem.

*

Pollice vsque ad periculum roso.

*

Anus recocta vino.
Trementibus labellis.

*

Iuuerunt segetes meum laborem

*

Tripli-

Triplici vides vt ortu
Triuiæ rotetur ignis,
Volucrique Phoebus axe
Rapidum pererret orbem.

* 5

Non bene olet, qui bene ſemper olet.

*

Animam noſtro amplexam in corpore.

* 1

Qui vultur iecor intimum pererrat,
Et pectus trahit, intimasq; fibras,
Non eſt, quem lepidi vocant poetæ;
Sed cordis mala liuor atque luctus.

* 1

Ad libidinis incitamẽtum, Myrrhinum ſe poculum bibiſſe.

*

In aumarium memet conieci.

* 2

Obtorto valgiter labello.

*

Totus fere mundus mimum videtur implere.

* 2

Non duco cõtentionis funem, dum conſtet inter nos, quod fere totus mun-

mundus exerceat histrionem.

*

----O maxima rerum
Et merito pietas homini tutißima virtus.

*

---Horrificoq; infestant murmure tigres.

*

Nam comtum me vernales alucitæ molestabant.

*

Postquam ferculum adlatum est.

*

Tot Regum manubiæ penes fugitiuum repertæ.

*

Satis constat eos nisi inclinatos non solere transire cryptam Neapolitanam.

*

Petauroq; iubente modo superior.

*

Affer nobis alabastrũ Cosmianum.

*

Suppes.

*

Tullia.

*

----Ineluctabile fatum.

*

—Tremebunda superuolat hasta.

*

Qui præesse cupit, prodesse recusat.
Magnus in exemplo est, cui non suffecit orbis.

*

—Exciso defossa marmore petra
Quinque pedum fabricata domus, qua nobile corpus
Exigua requieuit humo.—

*

Atq; vt araneoli tenuem formauimus orsum.

*

Mille saporatam medicatis frugibus offam.

*

Nō est forma satis; nec, quæ vult bella videri,
Debet vulgari more placere sibi.
Dicta, sales lusus, sermonis gratia, risus,
Vincunt naturæ candidioris opus.
Condit enim formam, quicquid consumitur artis,
Et, nisi velle subest, gratia tota perit.

*

Non satis est, quod nos mergis furiosa iuuētus:
Transuersosq; rapit fama sepulta probris?
Anne etiam famuli cognata fæce sepulti
In testa mersas luxuriantur opes?

Vilis seruus habet regni bona; cællaq; capti
Deridet festram, Romuleamq; casam.
Idcirco virtus medio iacet obruta cœno:
Nequitiæ classes candida vela ferunt.

*

Primus in orbe Deos fecit timor: ardua cælo
Fulmina quum caderent, discussaq; mœnia flammis,
Atque ictus flagraret Athos, mox Phœbus ad ortus
Lustrata deiectus humo, Lunæq; senectus,
Et reparatus honos: hinc signa effusa per orbē,
Et permutatis disiunctus mensibus annus
Proiecit vicium hoc: atque error iußit inanis
Agricolas primos Cereri dare meßis honores:
Palmitibus plenis Bacchum vincire: Palemq;
Pastorum gaudere manu. natat obrutus, omni
Neptunus demersus aqua: Pallasq; cauernas
Vindicat. Et voti reus, & qui vēdidit orbem,
Iam sibi quisque Deos auido certamine fingit.

*

Nolo ego semper idē capiti suffundere costum:
Nec toto stomachum conciliare mero.
Taurus amat gramen mutata carpere valle,
Et fera mutatis sustinet ora cibis.
Ipsa dies ideo nos grato perluit haustu,
Quod permutatis hora recurrit equis.

*

Vxor legitimus debet quasi census amari.
Nec censum vellem semper amare meum.

*

Inuenias quod quisque velit. non omnibus vnum est
Quod placet. hic spinas colligit, ille rosas.

*

Nam nihil est, quod non mortalibus adferat vsum,
Rebus in aduersis, quæ iacuere, iuuant.
Sic rate demersa vulgam deponderat aurum,
Remorũ leuitas naufraga membra vehit.
Cum sonuere tubæ, iugulo stat diuite ferrum,
Barbara contemtu prælia pannus habet.

*

Linque tuas sedes, alienaque litora quære,
O iuuenis; maior rerum tibi nascitur ordo.
Ne succumbe malis: te nouerit vltimus Ister,
Te Boreas gelidus, securaq́ regna Canopi,
Quique renascentem Phœbum, cernuntque cadentem.
Maior in externas Itacus descendat arenas.

*

Nam citiùs flammas mortales ore tenebunt,
Quã secreta tegãt: quicquid dimittis in aula,
Effluit, & subitis rumoribus oppida pulsat.

Nec

Nec ſatis eſt vulgâſſe fidem: ſimulatiùs exit
Proditionis opus, famámque onerare laborat.
Sic commiſſa ferens auidus reſerare miniſter
Fodit humum, Regiſque latentes prodidit aures.
Excepit nam terra ſonos, calamique loquentes
Inuenêre Midam, qualem narrauerat index.

*

Fallunt nos oculi, vagique ſenſus
Oppreſſa ratione mentiuntur.
Nam turris prope quæ quadrata ſurgit,
Attritis procul angulis rotatur.
Hyblæum refugit ſatur liquorem,
Et naris caſiam frequenter odit.
Hoc illo magis, aut minus placere
Non poſſet, niſi lite deſtinatâ
Pugnarent dubio tenore ſenſus.

*

Iam nunc ardentes Autumnus fregerat vmbras,
Atque hiemẽ tepidis ſpectabat Phœbus habenis:
Iam platanus iactare comas, iam coeperat vuas
Adnumerare ſuas deſecto palmite vitis:
Ante oculos ſtabat quicquid promiſerat annus.

*

Sic & membra ſolent auras includere venis,
Quæ penitus merſæ, quum rurſus abire laborant,

Verberibus rimantur iter: nec desinit ante
Frigidus strictis qui regnat in ossibus horror
Quam tepidus laxo manauit corpore sudor.

*

Hæc ait, & tremulo deduxit vertice canos.
Consecuitq; genas. oculis nec defuit imber.
Sed qualis rapitur per valles improbus amni
Cum gelidæ periere niues, & languidus Auste
Non patitur glaciem resoluta viuere terra:
Gurgite sic pleno facies manauit, & alto
Insonuit gemitu turbatum murmure pectu

*

Sic contra rerum naturæ munera nota
Coruus maturis frugibus oua refert:
Sic format liugua fœtum cum protulit vrsa,
Et piscis nullo iunctus amore parit.
Sic Phoebæa chelys vinclo resoluta parentis
Lucinæ tepidis naribus oua fouet.
Sic sine concubitu textis apis excita ceris
Feruet, & audaci milite castra replet.
Non vno contenta valet natura tenore,
Sed permutatas gaudet habere vices.

*

Naufragus eiecta nudus rate, quærit eodem
Percussum telo, cui sua fata legat.
Grandine qui segetes & totum perdidit annũ,
In simili defiet tristia fata sinu.

Funera

Funera conciliant miseros; orbiq́ parentes
Coniungunt gemitus, & facit hora pares.
Nos quoq; confusis feriemus sidera verbis;
Et fama est iunctas fortius ire preces.

*

Omnia quæ miseras possunt finire querellas,
In promtu voluit candidus esse Deus.
Vile olus & duris hærentia mora rubetis
Pugnantis stomachi composuere famem.
Flumine vicino stultus sitit; & riget Euro,
Quum calidus tepido consonat igne rogus.
Lex armata sedet circum fera limina nuptæ,
Nil metuit licito fusa puella toro.
Quod satiare potest, diues natura ministrat,
Quod docet infrenis gloria, fine caret.

*

Iudæus licet & porcinum numen adoret,
Et cilli summas aduocet auriculas:
Ni tamen & ferro succiderit inguinis oram,
Et nisi nodatum soluerit arte caput,
Exemtus populo, Graiam migrabit ad vrbem,
Et non ieiuna sabbata lege premet.
Vna est nobilitas argumentumq́ coloris
Ingenui, timidas non habuisse manus.

*

Fœda est in coitu & breuis voluptas,
Et tædet Veneris statim peractæ.

Non ergo vt pecudes libidinosæ,
Cæci protinus irruamus illuc:
Nam languescit amor, peritque flama.
Sed sic sic sine fine feriati,
Et tecum iaceamus osculantes;
Hic nullus labor est, ruborque nullus;
Hoc iuuit, iuuat, & diu iuuabit;
Hoc non deficit, incipitque semper.

*

Accusare & amare tempore vno,
Ipsi vix fuit Herculi ferendum.

*

Heret detritus læuæ Mauortius vmbo
Innumerabilibus telis grauis, atque flagranti
Stipite dextra minax terris incendia portat.

*

——*Et scuta latentia condunt.*

*

——*Torua solum sub fronte latebat.*

*

Delos, iam stabili reuincta terra,
Olim purpureo mari natabat,
Et moto leuis hinc & inde vento
Ibat fluctibus inquieta summis.
Mox illam geminus Deus catenis
Hac alta Giaro ligauit, illac
Constanti Myconæ dedit tenendam.

Catil-

*

Catillat a geris vadimonia publicum proſtibulum.

*

Diuidias mentis conficit omnis amor.

T. PETRONII ARBITRI

EVSCIVS.

*

Cerberus forenſis erat cauſidicus.

*

EXPLICIT T. PETRONIVS ARBITER.

P. PETRONII RHETHORIS

DECLAMATIO.

*

Quid eſt, iudices, dolus? Nimirum vbi aliquid factum eſt, quod legi dolet. Habetis dolum; accipite nunc malum.

*

PETRONII GRAMMATICI FRAGMENTA.

*

Horatius: *Quis te redonauit Quiritem Diis patriis ?* cuius nominatiuus eſt hic Quirites.

*

Claſſica à calando, id eſt, vocando, ſunt dicta.

PETRONII AFRANII EPIGRAMMATA.

Ad Martiam.

Aurea mala mihi, dulcis mea Martia, mittis,
Mittis & hirſutæ munera caſtaneæ.
Omnia grata mihi ſed ſi magis ipſa venires,
Ornares donum pulchra puella tuum.
Tu licet adportes ſtringentia mala palatum,
Triſtia mandenti eſt melleus ore ſapor.
At ſi diſsimulas multum mihi chara venire,
Oſcula cum pomis mitte, vorabo libens.

Ad Deliam.

Si Phœbi soror es, mando tibi, Delia, caussam,
Scilicet vt fratri, quæ peto, verba feras:
Marmore Sicanio struxi tibi, Delphice, tēplum
Et leuibus calamis candida verba dedi.
Nunc si nos audis, atq; es diuinus Apollo,
Dic mihi, qui nummos non habet, vnde pe-tat?

Ad eandem.

Nescio quo stimulante malo pia fœdera rupta
Non capiunt vires crimina tanta meas.
Institit, & stimulus ardentibus impulit actum,
Siue fuit Fatum, seu fuit ille Deus.
Arguimus quid vana Deos? vis, Delia, verū?
Qui tibi me dederat, idē & ademit Amor.

De eadem.

Garrula quid totis resonas mihi noctib⁹ auris?
Nescio quem dicis nunc meminisse mei.
Hic quis sit, quæris? resonant tibi noctibus au-res,
Et resonant totis: Delia te loquitur.
Non dubie loquitur me Delia: mollior aura
Venit, & exili murmure dulce fremit.
Delia non aliter secreta silentia noctis
Submissa ac tenui rumpere voce solet.
Non aliter teneris collum complexa lacertis
Auribus admotis condita verba dare.

Agnoui; veræ venit mihi vocis imago,
Blandior arguta tinnit in aure sonus.
Ne cessate, precor, longos gestare susurros:
Dum loquor hæc iam vos obticuisse queror.

De columbarum nidò in galea.

Militis in galea nidum fecere columbæ:
Adparet Marti quam sit amica Venus.

In Cupidinem.

Lecto compositus vix prima silentia noctis
Carpebam, & somno lumina victa dabam:
Quum me sæuus Amor prensum sursumque capillis
Excitat, & lacerum peruigilare iubet.
Tu famulus meus es, inquit; ames quum mille puellas,
Solus, io, solus dure iacere potes?
Exsilio, & pedibus nudis, tunicaq; soluta,
Omne iter impedio, nullum iter expedio.
Nunc propero, nunc ire piget, rursumq; redire
Pœnitet, & pudor est stare via media.
Ecce tacent voces hominum, strepitusq; viarũ
Et volucrum cantus, turbaq; fida canum:
Solus ego ex cunctis paueo, somnumq;, torumq;
Et sequor imperium, magne Cupido, tuum.

Ad Nealcen puerum.

Sit nox illa diu nobis dilecta, Nealce,
Quæ te prima meo pectore composuit.

Sit torus, & lecti genius, secretaq; longa,
Queis tener in nostrũ veneris arbitrium.
Ergo age duremus, quamuis adoleuerit ætas,
Vtamurq; annis, quos mora parua tenet.
Fas & iura sinunt veteres extendere amores:
Fac, cito quod cœptum est, nõ cito desinere.

Ad Deliam.

Te vigilans oculis, animo te nocte requiro,
Victa iacent solo quum mea membra toro.
Vidi ego me tecum falsa sub imagine somni:
Somnia tu vinces, si mihi vera venis.

De Hesperie.

Hoc sibi lusit opus de stamine floricolore
Hesperies teneræ officiosa manus.
Et pulchro pulchras strophio producta papillas
Gaudet vtrumq; sui pectoris esse decus.

De eadem.

Hesperie lateri redimicula nectit eburno,
Facta suis manibus pectore digna suo.
Iam veteres iras Venus & Tritonia ponit:
Pectora nam Veneris Palladis ambit opus.

De eadem.

Intertexta rosa Tyrii subtegmine fuci
Inuoluet quoties mobile Zona latus,
Ambrosium gemino potabit ab vbere rorem,
Et vere roseo fiet odore rosa.

Ad quandam virifugam.

Pulcrior & niuei quum sit tibi forma coloris,
Cuncta pudicitiæ iura tenere cupis.
Mirandum est quali naturam lege gubernes:
Moribus vt Pallas, corpore Cypris eas.
Te neque coniugii libet excepisse leuamen,
Sæpius exoptans nolle videre mares.
Hæc tamen est animo quãuis odiosa voluptas,
Mumquid non mulier, quũ paris, esse potes?

De Neptuno marmoreo aquas fundente.

Quam melior Neptune tuo sors ista tridente;
Post pelagus dulces heic tibi dantur aquæ.

De sigillo Cupidinis aquas fundentis.

Igne salutifero Veneris puer omnia flammans,
Pro facibus proprias arte ministrat aquas.

De puteo excauato in montis iugo.

Hunc quis nõ credat ipsis dare Syrtibus amnes,
Qui dedit ignotas visere montis aquas?

Ad Iuliam.

Me niue candenti petiit modo Iulia. rebar
Igne carere niuem, nix tamen ignis erat.
Quid niue frigidius? nostrũ tamẽ vrere pectus
Nix potuit manibus, Iulia, missa tuis.

Quis

Quis locus insidiis dabitur mihi tutus amoris,
Frigore concreta si latet ignis aqua?
Iulia, sola potes nostras exstinguere flammas,
Non niue, non glacie; sed potes igne pari.

De Amphitheatro vicino mari.

Amphitheatrales mirantur rura triumphos,
Et nemus insignes cernit adesse feras.
Spectat arando nouos agrestis turba labores,
Nautaq; de pelago gaudia iuxta videt.
Fecundus nil perdit ager, pl⁹ germina crescũt,
Dum metuunt omnes hic sua fata feræ.

Funambulus.

Stupea suppositis tenduntur vincula lignis,
Quæ fido adscendit docta iuuenta gradu:
Quæ super aerius prætendit crura viator,
Vixq; auibus facili tramite currit homo.
Brachia distẽdens gressũ per inane gubernat,
Ne lapsa è gracili planta rudente cadat.
Dædalus adstruitur terras mutasse volatu,
Et medium pennis prosecuisse diem:
Præsenti exemplo firmatur fabula mendax,
Ecce hominis cursus funis & aura ferunt.

De cretata facie.

Dum sumit cretam in faciem Sertoria cretam
Perdidit illa simul, perdidit & faciem.

De Nar-

De Narcisso.

Inuenit propriis Narcissus fontibus ignes,
Et sua deceptum torret imago virum.

De gallo gallinaceo.

Candida Phœbæo præfulgent ora rubore,
Crista riget radiis, ignea barba micat:
Alæ, colla, comæ, pectus, femur, vngula, cauda,
Præstanis lucent floridiora rosis:
Flammea sic rutilum distinguit pinna colorẽ,
Vt vibrare putes ignea membra faces?

De cato.

Mordaces morsu solitus consumere mures,
Inuisum & domibus perdere dente genus,
Catus in obscuro cepit pro sorice picam,
Multiloquumq́; vorax sorbuit ore caput.
Pœna tamẽ præsens prædonem plectit edacem,
Nam claudunt rabidam cornea labra gulã.
Faucibus obsessis vitalis semita cessit,
Et satur escali vulnere captor obit.
Non habet exẽplũ volucris vindicta perenne?
Hostem pica suum mortua discruciat.

Vinum limphatum.

Infantem Nymphæ Bacchum, quo tempore ab igne
Prodiit, inuentum sub cinere abluerant.
Ex illo Nymphis cum Baccho gratia multa est,
Seiunctus quod sit ignis & vrat adhuc.

Muſarum elogia.

Clio ſæcla retro memorat ſermone ſoluto:
Euterpæ geminis loquitur caua tibia ventis:
Voce Thalia cluens ſoccis Dea Comica gaudet:
Melpomene reboans Tragicis ferueſcit iambis:
Aurea Terpſichoræ totam lyra perſonat æthrã:
Fila premẽs digitis Erato modulamina fingit:
Flectitur in faciles variosq; Polymnia motus:
Vranie numeris ſcrutatur munera mundi:
Calliope doctis dat laurea ſerta poetis.

In imbellem iactatorem.

Quum te Barbatæ referas de ſanguine cretũ,
Vt tibi cognatus ſit Varitinna ferox:
Cur tua femineo cæduntur pectora ſocco,
Infamiq; manu barbula vulſa cadit?
Deſine iam tibimet auctores fingere fortes,
Vimq; tuis membris ſtirpis ineſſe tuæ.
Illa ſed audaci mage ſit de ſtirpe creata,
Audet quæ proprium ſternere calce virũ.

De orbis diuiſione inter Saturni filios.

Iuppiter aſtra, fretũ Neptunus, tartara Pluto,
Regna paterna tenẽt; tres tria, quiſq; ſuum.

De elephante.

Monſtrorum princeps elephas proboſcidis armis
Horret mole nigra, dente micat niueo.

Sed

Sed vario fugienda malo quum belua gliſcat,
Eſt tamen ex certis mors pretioſa feræ.
Namquæ conſpicimus montani roboris oſſa,
Humanis veniunt vſibus apta ſuis.
Conſulibus ſceptrum, menſis decus, arma tabliſtris:
Diſcolor & tabulæ calculus inde datur.
Hæc eſt humanæ ſemper mutatio mortis,
Fit moriens ludus qui fuit ante pauor.

De electione coniugii.

Moribus & vultu mulier quæratur habenda.
Horrida nam facies multo celatur ab auro.
Si quis erit ſponſus talem qui ducat auarus,
Ipſe ſuam horrebit; feritas diſſoluet amorem.
Illa calens veniet, dorſum dabit iſte calenti,
Cogeturq́; ſuo ſuras ſubmittere aſello,
Concubitu turpi monſtrum paritura biforme,
Quemque ſuum mulier timeat pertingere natum.
Diſcite formoſas aurum ſuperare puellas.

PETRONII INDICI

EPIGRAMMA

Ad Apollinem Delphicum.

Indica purpureo genuit me litore tellus,
Candidus accenſo qua redit orbe dies.

Hic

Hîc ego diuinos inter generatus honores,
Mutaui Latio barbara verba sono.
Iam dimitte tuos, Pæan ô Delphice, cicnos;
Dignior hæc vox est, quæ tua templa colat.

M. PETRONII VENVSTIANI

EPIGRAMMA.

Liberta & coniunx Petronia cara patrono
Thallusa hoc tumulo condita luce caret.
Quæ bis vicenos complerat lucibus annos
Erepta est subito coniugis è gremio.
Hanc sic adsidue deflet Petronius, vt iam
Deficiant oculos lumina cara suos.
Desine per terras, infernas tendere ad arces:
Fata animā dederant, fata eademq; negant.

PETRONII ANTIGENIDIS PISAVRENSIS

EPIGRAMMATA.

De litterarum æternitate ad Appiam.

Hæc, vrbem circa, stulti monimenta laboris,
Quasq; vides moles, Appia, marmoreas,
Pyramidasq; ausas vicinum attingere cælum,
Pyramidas, medio quas fugit vmbra die:
Et Mau-

Et Mausolæum miseræ solatia mortis,
Intulit æternum quo Cleopatra virum:
Concutiet, sternetq; dies: quoq; altius exstat
Quodq; opus, hoc illud carpet edetq; magis.
Carmina sola carent fato, mortemq; repellunt.
Carminibus viues semper, Homere, tuis.

De Achille.

Cauta quidẽ genitrix, noceãt ne vulnera nato
Confirmat Stygio fonte puerperium.
Sed quia fas nulli est humanam vincere sortẽ,
In membris tincti dant sibi fata locum.

De Telefo.

Telefus, excellens Alcidis pignus & Augæ,
Externæ sortis bella inopina tulit.
Nam Graii Troiam peterẽt cum mille carinis,
Tangeret & classis litus adacta suum;
Occurrens Danais forti dum pugnat Achilli,
Syria pugnanti percutit asta femur.
Pro cuius cura consultus dixit Apollo,
Hostica quod salubrem cuspis haberet opẽ.
Mox precibus flexi Pelidæ robore sacro
Iniecto membris puluere plaga fuit.
Monstrant fata viri vario miracula casu:
Vnde datum est vulnus, contigit inde salus.

In Xerxem.

Perses magnus adest. totus comitatur euntem.
Orbis, quid dubitas, Græcia, ferre iugum.

Mun-

Mundus iussa facit: Solem texere sagittæ:
Calcatur pontus: fluctuat altus Athos.

Item.

Hîc, quē cernis, Athos, immissis peruius vndis,
Flexibus obliquis circumeundus erat.
Accepit magno deductum Nerea fluctu,
Perq; latus misit maxima bella suum.
Sub tanto subitæ sonuerunt pondere classes,
Cæruleus cana sub niue pontus erat.
Idem commisit longo duo litora ponte
Perses, & fecit per mare miles iter.
Quale fuit regnum mundo noua ponere iura?
Hoc terræ fiat: hac mare, dixit, eat.

C. PETRONII HILARI PISAVRENSIS

EPIGRAMMA.

DIs manibus Petronii Antigenidis.

Tu, pede qui stricto vadis per senta, viator
Siste rogo, titulumq; meum ne spreueris oro.
Bis quinos annos, mensesq; duos, duo soles
In superis feci, tenere nutritus, amatus:
Dogmata Pythagoræ sensi, studiumq; sophorū
Et libros legi, legi pia carmina Homeri,
Siue quot Euclides abaco præscripta tulisset:

Delicias habui pariter lususq; procaces.
Hæc Hilarus mihi contulerat pater ipse patronus,
Si non infelix contraria fata habuissem.
Nunc vero infernas sedes, Acherontis ad vndas,
Tetraq; Tartarei per sidera tendo profundi.
Effugi tumidam vitam. spes. forma valete.
Nil mihi vobiscum est; alios deludite quæso.
Hæc domus æterna est: hic sum situs, hic ero semper.

PETRONII APOLLODORI, PONTIFICIS Romani

EPIGRAMMA.

Μητέρι τῇ πάντων θνητῶν τε θεῶν τε γενέθλῃ
Ἀττεῖ θ' ὑψίστῳ καὶ συνιέντι τὸ πᾶν,
Τῷ πᾶσιν καίροις, θ' ἡμερώτερα πάντα θυόντι
Κριοβόλου τελετῆς ἤδ' ἔτι ταυροβόλου,
Μυσιπόλος τελετῶν τοῦτον συνθήματα βωμὸν,
Δῶρον Ἀπολλώνιος θεῖον ἔχων ἐπίκλην.

Petronius Apollodorus, vir clarissimus, Pontifex Maior, Quindecim vir sacris faciundis, Pater sacrorum Dei inuicti, mithræ taurobolio criobolioque percepto, vna cum Rufa Volusiana, Caij filia, conjuge, xvj. Kalendas Iulias,

lias, Dominis nostris Valentiniano & Valente Augustis tertium Consulibus aram dicauit.

Hos versus sic transtulit Benedictus Hegius Spoletinus.

Cunctorum Cybelæ genitrici hominumque Deumque,
Excelsoque Atti, quem nihil orbe latet,
Qui facit vt pura celebremus mente quotannis,
Crioboli festos Taurobolique dies,
Qui cognomẽ habet de munere Apollinis, arã
Sacrorũ Antistes marmoream hanc statuit.

PETRONII LEVITÆ EPIGRAMMA.

Leuitæ coniux Petronia, forma pudoris,
His mea discedens sedibus ossa loco.
Parcite vos lacrymis dulces cum coniuge natæ,
Viuentemq; Deo credite flere nefas.

PETRONIO TRIBVTA PSEVDEPIGRAPHA EPIGRAMMATA.

L. APVLEII MADAVRENSIS

Ἀνεχόμενος ex Menandro.

Amare liceat, si potiri non licet.

Fruantur alii: non moror, non sum inuidus:
Nam sese excruciat, qui beatis inuidet.
Quos Venus amauit, facit amoris compotes.
Nobis Cupido velle dat, posse abnegat.
Olli purpurea delibantes oscula
Clemente morsu rosea labella vellicent,
Malas odorent ore & ingenuas genas,
Et pupularum nitidas geminas gemmulas,
Quin & quum tenera membra molli lectulo
Compectorata adherent Veneris glutino;
Libido quum lasciuo instinctu suscitat
Sinuare ad Veneris cursum femina, femina
Inter gannitus & subantis voculas,
Carpant papillas atque amplexus intiment;
Arentque sulcos molles aruo Venerio,
Thyrsumque pangant hortulo in Cupidinis,
Dum crebros ictus conniuente lumine,
Trepidante cursu, Venere & anima fessula,
Eiaculent tepidum rorem niueis laticibus.
Hæc illi faciant queis Venus non inuidet:
At nobis casso saltem delectamine
Amare liceat, si potiri non licet.

DECIMI LABERII
Ex Platone.

Dum semihulco sauio
Meum puellum sauior,

Dul-

Dulcemq; florem spiritus
Duco ex aperto tramite:
Anima tunc ægra & saucia
Cucurrit ad labias mihi,
Rictumq; in oris peruium
Et labra pueri mollia,
Rimata itineri transitus,
Vt transiliret, nititur.
Tum si moræ quid plusculæ
Fuisset in coitu osculi,
Amoris igni percita
Transisset, & me linqueret.
Et mira prorsum res foret,
Vt ad me fierem mortuus,
Ad puerum vt intus viuerem.

ALCIMI
De Virgilio & Homero.

Mæonio vati qui par aut proximus esset,
Consultus Pæan risit, & hæc cecinit:
Si potuit nasci quem tu sequereris, Homere,
Nascetur qui te poßit, Homere, sequi.

EIVSDEM.

O blandos oculos & inquietos,
Et quadam propria nota loquaces:
Illic & Venus & leues Amores,
Atq; ipsa in medio sedet voluptas.

EIVSDEM.

Lux mea Puniceum misit mihi Lesbia malũ,
Iam sordent animo cætera poma meo.
Sordent velleribus hirsuta cidonia canis,
Sordent hirsutæ munera castaneæ.
Nolo nuces, Amarylli, tuas, nec cerea pruna:
Rusticus hæc Corydon munera magna putet.
Horreo sanguineo male mora rubentia succo,
Heu graue funesti crimen amoris habent!
Misit dente leui paulum libata placentæ
Munera, de labris dulcia mella suis.
Nescio quid plus melle sapit, quod contigit ipsa
Spirans Cecropium dulcis odore thymum.

RVFINI V.C.

Pasiphaës fabula ex omnibus metris Horatianis.

Filia Solis
Aestuat igne nouo,
Et per prata iuuencum
Mentem perdita quæritat.
Non illam thalami pudor arcet,
Non regalis honos, non magni cura mariti.
Optat in formam bouis
Conuertier vultus suos,
Et Prœtidas dicit beatas,

Ioque

Ioque laudat; non quod Isis alta est,
Sed quod iuuencæ cornua in fronte eleuat.
Si quando miseræ copia suppetit,
Brachiis ambit fera colla tauri,
Floresq; vernos floribus illigat,
Oraq; iungere quærit ori.
Audaces animos efficiunt tela Cupidinis,
Inlicitisq; gaudet.
Corpus includit tabulis efficiens iuuencam,
Et amoris pudibundi malesuadis
Obsequitur votis, & procreat, heu nefas! bimembrem,
Cecropides iuuenis quẽ perculit fractũ manu,
Filo resoluens Gnosiæ tristia tecta domus.

CLAVDII CLAVDIANI V.C.

Marcus amans puerum, natum mentitur amare,
Vultq; pater dici, nescius esse pater.
Et pietate nefas, & amorem velat amore;
Se pietas vmbram criminis esse dolet.
Nate, dies audit: nox & torus audit, Amice;
Et pro temporibus nomina mutat amor.
Stulte, quid ignaro non dicit Cincia fratri?
Ne credas noctis digna latere diem.
Qui pater est, huic filius est. à lumine primo
Filius, à thalamis incipit esse puer.

EVGENII V. C.

Occumbunt fixi iaculo, mucrone, sagitta,
Ora, latus, iugulum, Scæua. Rufinus, Atis.
Brutus Atim perimit, Milo Scæuam, Cotta Rufinum:
Græcus Atis, Medus Scæua, Rufinus, Arabs.
Iā vir Atis, sed Scæua puer, iuuenisq; Rufinus:
Dux Atis, armiger at Scæua, Rufinus eques.
Scæua nothus, generosus Atis, de plebe Rufinus,
Magnus eques, medius dux, famulusq; minor.
Flauus Scæua, niger Atis, inter vtrumq; Rufinus;
Blādus Atis, patiens Scæua, Rufinus atrox.
Absq; modo largus, lasciuus, parcus, auarus
Laudis Atis, formæ Scæua, Rufinus opum.
Arcu Scæua bonus, Atis armis, iure Rufinus.
Voce Rufinus, Atis carmine, Scæua lyra:
Scæua pila, cursuq; Rufinus, Atisq; palæstra,
Ore Rufinus, Atis corpore, Scæua coma.

DOMINI EVANTII V. C.

De Ambigenis.

Hæ sunt ambigenæ, quæ nuptu dispare constant.
Burdonem sonipes generat commixtus asellæ:
Mulus ab Arcadicis & equina matre creatus:

Tity-

Tityrus ex ouibus oritur hircoq; parente:
Musimonem capra ex veruegno semine gignit:
Apris atq; suis setosus nascitur Ibris:
At lupus & catula formant coëundo lyciscam.

Q. CICERONIS

De mulierum leuitate.

Crede ratem ventis, animum ne crede puellis,
Namq; est feminea tutior vnda fide.
Femina nulla bona est: &, si bona cõtigit vlla,
Nescio quo fato res mala facta bona est.

PENTADII,

De vita beata.

Non est (falleris) hæc beata, non est,
Quod vos creditis, vita, non est,
Fulgentes manibus videre gemmas,
Aut testudineo iacere lecto,
Aut pluma latus abdidisse molli,
Aut auro bibere, & cubare cocco,
Regales dapibus grauare mensas,
Et quidquid Libyco secatur aruo
Non vna positum tenere cella:
Sed nullos trepidum timere casus,
Nec vano populi fauore tangi,
Et stricto nihil æstuare ferro.

Hoc quisquis poterit, licebit illi
Fortunam moueat loco superbus.

P. CATVLLI VRBICARII.

PERVIGILIVM VENERIS.

Cras amet, qui numquam amauit; quique amauit, cras amet.
Ver nouum, ver iam canorum, ver renatus his est.
Vere concordant amores, vere nubunt alites;
Et nemus comam resoluit de maritis imbribus.
Cras amorum copulatrix inter vmbras arborum
Implicat casas virentes de flagello myrteo.
Cras Dione iura dicit, fulta sublimi trono.
Cras amet, qui numquam amauit; quiq; amauit, cras amet.
Tũc liquore de superno ac spumeo põti è globo,
Cærulas inter cateruas inter & bipedes equos,
Fecit vndantẽ Dionem de maritis imbribus.
Cras amet, qui numquam amauit; quique amauit, cras amet,
Ipsa gemmeis purpurantem pingit annum floribus:
Ipsa turgentis papillas de Fauoni spiritu
Vnguet in toros tepentes; ipsa roris lucidi,

Noctis

Noctis aura quem relinquit, spargit humentis aquas,
Et micant lacrimæ trementes de caduo pondere,
Gutta præceps orbe paruo sustinet casus suos.
In pudorem florulentæ prodierunt purpuræ.
Humor ille, quem serenis astra rorāt noctibus,
Mane virgines papillas soluit humenti peplo.
Ipsa iußit mane vt vdæ virgines nubant rosæ
Fusæ aprino de cruore, deq; amoris osculis,
Deque gemmis, deque flammis, deque solis purpuris.
Cras ruborem, qui latebat veste tectus ignea,
Vnico marite nodo non pudebit soluere.
Cras amet, qui numquam amauit; quique amauit, cras amet.
Ipsa Nymphas Diua luco iußit ire myrteo.
It puer comes puellis: nec tamen credi potest
Esse Amorem feriatum, si sagittas vexerit.
Ite Nymphæ, posuit arma, feriatus est amor.
Iussus est inermis ire, nudus ire iussus est,
Neu quid arcu, neu sagitta, neu quid igne læderet.
Sed tamen Nymphæ cauete, quod Cupido pulcer est,
Totus est in armis idem, quando nudus est Amor.

Cras amet, qui numquam amauit; quique amauit, cras amet.

Compari Venus pudore mittit ad te virgines:
Vna res est quam rogamus: cede virgo Delia
Vt nemus sit incruentum de ferinis stragibus.
Ipsa vellet vt venires, si deceret virginem:
Iam tribus choros videres feriatos noctibus,
Congreges inter cateruas ire per saltus tuos,
Floreas inter coronas, myrteas inter casas.
Nec Ceres, nec Bacchus absunt, nec poëtarum Deus,
Detinent, & tota nox est peruigil à cantibus.
Regnet in siluis Dione, tu recede Delia.

Cras amet, qui numquam amauit; quique amauit, cras amet.

Iussit Hiblæis tribunal stare Diua floribus:
Præses ipsa iura dicit, adsederunt Gratiæ.
Hibla totos funde flores, quidquid annus adtulit;
Hibla florũ rumpe restes quantus Ennæ campus est!
Ruris hîc erunt puellæ, vel puellæ montium,
Quæq; siluas, quæq; lucos, quæq; montes incolunt.
Iussit omnis adsidere pueri mater alitis;
Iussit & nudo puellas nil amori credere.

Cras amet, qui numquam amauit; quiq; amauit, cras amet;

Et re-

Et recentib: vergentes ducat vmbras floribus.
Cras erit qui primus Aether copulauit nuptiis,
Vt pater roris crearet vernus annũ nubibus,
In sinum maritus imber fluctus almæ cõiugis,
Vt fœtus immixtus omnis aleret magno corpore.
Ipse venas atq́; mentem permeante spiritu
Intus occultis gubernat procreatrix viribus;
Perq́; cælum, perq́; terras, perq́; pontum subditum,
Peruium sui tenorem seminali tramite
Imbuit iussitq́; mundum nosse nascendi vias.
Cras amet, qui numquam amauit; quique amauit, cras amet,
Ipsa Troianos nepotes in Latinos transtulit:
Ipsa Laurentem puellam cõiugem nato dedit:
Mox Marti de sacello dat pudicam virginem.
Romuleas ipsa fecit cum Sabinis nuptias:
Vnde Rhamnes & Quirites, proq́; prole posterûm
Romuli, matrem crearet & nepotem Cæsarẽ.
Cras amet, qui numquam amauit; quiq́; amauit, cras amet.
Rura fecundat voluptas; rura Venerẽ sentiũt:
Ipse Amor puer Dionæ rure natus dicitur;
Hunc ager, cum parturiret ipsa, suscepit sinu;
Ipsa florum delicatis educauit osculis.

Cras

Cras amet, qui numquam amauit; quiq́ amauit, cras amet.
Ecce iam ſuper geneſtas explicant aonii latus:
Quiſque cœtus continetur coniugali fœdere.
Subter vmbras cum maritis ecce balantum gregem.
Et canoras non tacere Dione iuſsit alites.
Iam loquaces ore rauco ſtagna cigni perſtrepunt:
Adſonant Terci puellæ ſubter vmbram populi,
Vt putes motus amoris ore dici muſico,
Et neges queri ſororem de marito barbaro.
Illa cantat, nos tacemus. quando ver venit meum?
Quando facit muta chelidon vt tacere deſinam?
Perdidi Muſam tacendo, nec me Phœbus reſpicit.
Sic amyclas, cum tacerent, perdidit ſilentium.
Cras amet, qui numquam amauit; quiq́ amauit; cras amet.

EXPLICIVNT.

ERRA-

SYLLOGE

ANNOTATIONUM ET OBSERVATIONUM IN T. PETRONII ARBITRI SATYRICON ET FRAGMENTA:

Ex Theologorum, Iurisconsultorum, Medicorum, Philosophorum, Politicorum, Historicorum, Oratorum, Poëtarum, Philologorum & Criticorum scriptis, qui Petronium vel emendârunt, vel illustrârunt, vel notauerunt, Collecta ac digesta

à

GEORGIO ERHARDO
Franco, Philosophiæ Magistro.

Cum quinq; Indicibus, Quorum præcedens est Interpretum: Auctorum verò, Rerum verborúmq; quæ illustrantur, in calce.

ANNO MDCXXI.

INDEX I. INTERPRETVM.

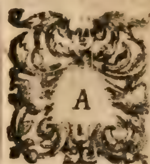
Asteriscus adiectus notat ἀνέκδοτα.

Extant tamen in Bibliotheca Bodleiana Oxoniensi ind: dicat Librorum ejusdem Catalogus pag. 39. col. 1. editionis Oxon. in 4to. 1620.

LILII GREGORII GYRALDI FERRARIENSIS

De PETRONII ARBITRI VITA.

AB Eudæmone & Libanio non longe aberat Petronius, Arbiter dictus, & Massiliensis à plerisque existimatus. Hic Satyricum opus varium, & (vt sic dicam) miscellum composuit. Cuius licet fragmenta ad nos tantum peruenerint, eademque parum castigata, multæ tamē eruditionis hominem fuisse facile cognoscimus. nam in taxandis moribus cum acrem tum festiuum maxime, & iocis seria miscentem videmus. Quo tempore vixerit, quodve institutum vitæ sectatus fuerit, haud sane compertum: in declamationibus tamen versatum, ex iis, quæ extant, elicimus. In Quintiliani quidem enarrationibus, literatores * quidam eum ante Quintilianum floruisse suspicantur. Sed Placidus Lactantius illum vult Statio posteriorem, vt à quo versus sumpserit, & suis inseruerit, vt illum, * *Raphael Rhegius.*

Primus in orbe Deos fecit timor.

Petronii certe versus in testimonium à Grammaticis veteribus afferuntur, Terentiano, Seruio, Fulgentio, aliis. Non parum, mea quidem sententia, hi à veritate absunt, qui hunc ipsum Petronium eum esse non modo putarunt, sed literarum etiam monumentis mandarunt, qui Bononiensium sanctissimus fuerit Antistes, cuius præclara pietatis monumenta in re Christiana nostris in Annalibus traduntur. Tali

sunt ignorantiæ, vt sic dicam, si pario recentes nostri scriptores obtecti, vt pro sanctissimo & integerrimo impium & nefarium Deorum cultorem aliquando nominent. Non alium, quam Petronium Arbitrum, significari putarim illis Apollinaris hendecasyllabis:

Et Massiliensium per hortos
Sacri stipitis Arbiter colonum,
Hellespontiaco parem Priapo.

Scripsit etenim Petronius lasciue admodum & impudice, vt ex ipsis fragmentis facile cognoscimus. Sed & de Massiliensibus eum scripsisse, testis est Seruius Maurus. Quin & eum, Macrobius ait, fictis casibus amatorum argumenta fabulasque scriptitasse.

Scripsit Anno 1590.

P. GVIRANDI ALOSIANI I.C. EPISTOLA.

ARNAVDO GVIRANDVS.

VENIT Petronius nouæ editionis in manus. Tu petis, vt mittam: & quasi querendo, quæris quid de Arbitro arbitrer. Placet, & tædet dicere. Placet quia multa placent. nam siue defæcati sermonis puritatem spectes, merus lepos: siue priscas negotiorum formulas, multæ & elegantes. Tædet, quia pleraque quorum me tædet: seu quæ abominor prorsus. Vis enim illas venerandæ antiquitatis gemmas legere? Has necesse est quæras in putore, seu stercore rabido & nefandi illius Cupidinis: cuius fœdissimæ faces, imo fæces, in eiusmodi quæstu tibi elucebunt. Proh Christiani pudoris candorem! Et hoc vidit Lipsianus * Dousa, * hoc Richardus: illius Præcidanea, huius Notæ librum exornant? At improbanda non approbant. Esto. Sed quid vetabat, turpia expungere? Hæc si demas, dicent, quid reliqui fiet? Verum, inquam quid impediebat, pro Gitone Gitonam reponere? Hei mihi! quam pessimo exemplo talia luce donantur: & quam carissimo precio hæ vetustatis reliquiæ & ci

* *Ianus Dousa Nordouix.*
* *Christophorus Richardus Bitrix.*

& cineres nobis emuntur. Quotus enim quisque est, qui eiusmodi ne quidem antea cogitata, semel tamen lecta stupefactus non admiretur: & inter admirationem & incrudelitatem fluctuans ad aliquid turpe cæca quadam cogitatione ebrius non pelliciatur? Erubescant igitur, qui talia legenda exhibent. In exercentes insurgant leges, armentur iura gladio vltore. Vel potius, ô

Flamine qui terras terres, & fulmine torres,
Fulmine fac subitò talia monstra peti.

Modestius ibi * Linocerus post phaleucos longè minus turpes, addit: *Cætera, nisi eloquenti Timantis silentio, dicere pudor non sustinuit.* Quid tandem? ais. Amica sermonis elegantia, amici sales, amica veterum monumenta: sed amicior naturæ honos, quem Christianus pudor æmulatur. Prisci nostræ fidei lumine quasi hoc sibi suo quasi iure arrogabant. Nos alio iure vtimur: & cum naturam, tum rationem optimas sequimur duces.

* *Geofredus Linocerus Viuariensis.*

Hoc etiam te moueat, Arnaude, quod in eodem codice extat *Lusus in puellæ lacrymas:* isque adhuc incerto autore. Extant oculi, non flammeoli, & sereni: sed nubili, lippi, & parum pristini honoris retinentes. Extant: sed ita pro derelicto, vt eos nullus commendatione vel tantilla dignetur. In re natura sua fœdissima non tam detergenda, quam detegenda toti lincei: rem casu deturpatam, alioqui mundissimam, nescio quo fastidio delicatuli contemnunt. Quales quales attamen mitto, vt eos conferas cum illis a se multis in locis restitutis. Nam autem distinctione nostra cum principium, tum cætera aliquantillum elucidentur, tu videbis. Vale.

EX ROBERTI TITII BVRGENSIS *PRÆLECTIONE II. IN CATVLlum, superiori Epistolæ opponendâ.*

QVOD eundem obscœnitatis insimulant, æui culpa ea fuit, in quod ille incidit, velut ex Ho-

ratio, Tibullo, Propertio, Catullo, aliisque sciri potest. Verum hæc obscœnitas nulli prorsus impedimento esse debet, quò minus hunc Poetam plurimum diligamus, atque ipsius plerasque scriptiones frequenter lectitemus, ac, quantum possumus, imitari conemur. Pluribus enim atque iis quidem nitidissimis ingenii, venustatis, elegantiæ, doctrinæ luminibus interlitæ sunt atque persperſæ. Nihil autem prohibet, quo minus bonos medicos imitemur, qui ex venenatis etiam vel herbis vel animalibus vtilia pharmaca persæpe conficiunt, & quod optimum sit, secernunt è singulis, ac vel insigniter perniciosa temperamentorum beneficio sanitati perquam commoda reddunt. Quinetiam virtus magis adhuc elucet è vitiorum quasi tenebris euoluta. Vnde factum fuisse reor, vt Homerus qui prudentem atque omnibus virtutibus exaggeratum Vlyssem fingere voluit, illi & Phæacum delitias, & Cyrces delinimenta obiecerit, & Cyclopum pericula proposuerit. Memorant Psyllos in Africa, Marosos in Italia, & qui Ophiogenes vocantur in Insula Cypro, cum quidã eorum arbitrantur suppositum esse aliquem in stirpe, admouere consueuisse, vt pungat colubra; si non sit, mori, cùm pupugerit; si de gente sit, viuere: atque Exagonẽ quendam ex familia Ophiogenum, cùm Romæ Legati munere fungeretur, à consulibus in dolium serpentium coniectum experimenti causa, circummulgentibus linguis miraculum præbuisse. Huiuscemodi pericula atq experimenta, velut lapis Lydius aurum, ita solida virtute præditorum virorum animos indubitanter explorant. Sed nos fucato quodam virtutis colore leuiter aspersi causas vndique aucupamur nostram culpam in alios deriuandi, & consulto quasdam rationes, quæ veritatis leuem modò speciem atque imaginem præ se ferunt, ita complectimur, vt ab eis nullo pacto nos diuelli patiamur. Petronius tamen hanc falsam quorundam persuasionem iampridem confutauit, cum cecinit

Quid me constricta spectati fronte Catones,
Damnatisq; nouæ simplicitatis opus?

Sermo

Sermonis puri non tristis gratia ridet:
Quodque facit populus candida lingua refert.

Et, quoniam fortasse non magnā in eius testimonio, qui crimen aliquod à se amoliri studet, subesse auctoritatem quispiam existimauerit, operæprecium fuerit Catullum audire ita loquentem;

Nam castum decet esse pium poetam
Ipsum, versiculos nihil necesse est.

Et Ouidium de eadem re;

Crede mihi, distant mores à carmine nostri,
Vita verecunda est, Musa iocosa mihi.

Sed & Martialis inquit;

Lasciua est nobis pagina, vita proba.

Ausonius quoq; vir Consularis, & antiquorum morum, priscæq; grauitatis, ac Diui Paulini amicitia in primis clarus, ait in eandem sententiam;

Nostra simul certant variis epigrammata nugis,
Stoicus has partes, has Epicurus agit.
Salua mihi veterum maneat modo regula morum,
Ludat permissis sobria Musa iocis.

Quod argumentum pluribus deinde prosequitur epistola ad Paulinum, cum Centone nuptiali coniuncta. neque non item L. Apuleius Apologia pro se ipso priore. Ac notū est illud D. Adriani in Voconium suū;

Lasciuus versu, mente pudicus erat.

Denique si quid bonis moribus nō consentaneum scripsit Petronius, illud certe mihi non scripsit, qui ab eo, tanquam à scopulo, diligenter cauebo. Neque tamen par est, vt paucorum gratia, tam bellæ scriptiones penitus abiiciantur, quomodo nec messores quidem manipulos omnes protinus abiiciunt, propterea quòd auena, loliū, atq; alia huiuscemodi frugum vitia spicis admista sint: alioqui nec Lucret. legeretur, nec Horatius, nec Ouidius, nec Martialis, nec vllus denique Poeta, qui hactenus summo in honore habitus sit. Sed nec Oratores quidē attingere fas erit, cum vix quemquam reperias, qui non aliquid, quod bonis moribus vtcumq; officiat, suis scriptis inseruerit. &c.

Scripsit Anno 1575.

PETRI PITHOEI I. C.
CONIECTANEA
De Petronio arbitro

* Pithoeo Salutem.

*P. S.

REmitto ad te Petronium tuum, immo nostrum, immo iam omnium. Adieci etiam, vt iracundia tua ingratissimo isto cumulo expleri posset, * Notulas tuas. Perfide, inquies, & loqueris? Pone tu potius supercilium, atque audi. Non meministi quæ Magnus Basilius de vtilitate ex huiusmodi scriptoribus capienda monet? Memini, ais, & probo: Sed Petronii obscœnitas, spurcities, &, vt vno verbo dixerim, nequitia ea est, vt ne Lampsaci quidem ferri publice posse videatur. At tu, ô bone vir, & Anacreontem, & Catullum, & Val. Martialem Coquum, cæterosque eius ordinis, etiam à pueris in schola decantari audis, nec irasceris. Hos tibi, credo, communis iam vsus tolerabiliores fecit, faciet hunc quoque cæteris aliquando minus improbum videri. Quanquam ego quidem nec spurcitiem istam tam accuratam laudo, & vt ab hac religiose omnes caueant, serio moneo, & quantum possum magna voce denuncio, Vtantur modo fruanturque viri boni arbitratu, dum ne quid eorum culpa deterius fiat. Quod ad me attinet, hoc testor, hoc adfirmo, id mihi potius animi fuisse, Latinæ elegantiæ Arbitrum, quam aut Neronis, aut Siliæ Petronium edere. Atque vtinam tam salacem, & Venereum hominem omnibus posthac infibulare liceat, quod forsitan ausuri sunt illi; qui, vt Plauti verbis dicam;

* Varietatem se ctionum.

Petroni nomen indunt verveci sectario.

Mihi quidem certe castrare non libuit, ne quod imperitis istis sectoribus & mangonibus accidit, simul & euitarem & occiderem. Bene vale, atque irasci tandem desine. CAL. MAII. M. D. LXXV.

DE PE-

DE PETRONIO ET EIVS SCRIPTIS, VETERVM AVCTORVM LOCI.

AVt valde me coniectura fallit, aut hic ipse est C. Petronius, de quo Tacitus libr. XVI. Annal. sic scribit:

C. Suetonio, L. Telesino Coss. *intra paucos dies eodem agmine Annæus Mella, Cerialis Anicius, Rufus Crispinus, C. Petronius cecidere.* Et cum de cæteris dixisset, de Petronio subiicit: *Illi dies per somnum, nox officiis & oblectamentis vitæ transigebatur. vtq; alios industria, ita hunc ignauia ad famam protulerat: habebaturque non ganeo & profligator vt plerique sua haurientium, sed erudito luxu. Ad dicta, factaque eius quanto solutiora, & quandam sui negligentiam præferentia, tanto gratius in speciem simplicitatis accipiebantur. Proconsul tamen Bithyniæ, & mox Consul, vigentem se ac parem negotiis ostendit: dein reuolutus ad vitia seu vitiorum imitationem, inter paucos familiarium Neroni assumptus est elegantiæ ARBITER, dum nihil amœnum & molle affluentia putat, nisi quod ei Petronius approbauisset. Vnde inuidia Tigillini, quasi aduersus æmulum & scientia voluptatum potiorem. Ergo crudelitatem* Principis, *cui cætera libidines cedebant, aggreditur, amicitiam Sceuini* Petronio *obiectans, corrupto ad indicium seruo, ademptaque defensione, & maiore parte familiæ in vincula rapta. Forte illis diebus Campaniam petiuerat Cæsar, & Cumas vsque progressus, Petronius illic attinebatur. Nec tulit vltra timoris aut spei moras: neque tamen præceps vitam expulit, sed incisas venas, vt libitum, obligatas, aperire rursus, & alloqui amicos non per seria, aut quibus constantiæ gloriam peteret. Audiebatque referentes, nihil de immortalitate animæ & sapientium placitis; sed leuia carmina & faciles versus. Seruorum alios largitione, quosdam verberibus affecit. Iniit & via, somno* al. vias. *indulsit, vt quanquam coacta mors, fortuitæ similis esset. Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem, aut Tigillinum, aut quem alium potentium adulatus est:*

sed flagitia Principis sub nominibus exoletorum fœminarumque & nouitate cuiusque stupri perscripsit, atque obsignata misit Neroni fregitque annulum, ne mox vsui esset ad facienda pericula. Ambigenti Neroni quonam modo noctium suarum ingenia notescerent, offertur Silia matrimonio Senatoris haud ignota, & ipsi ad omnem libidinem adscita ac Petronio perquam familiaris. Agitur in exilium tanquam non siluisset quæ viderat, pertuleratque, proprio odio. Hactenus Cornelius.

Atqui C. Plinii codices quidam, vt & Plutarch. in lib. de disc. amic. & adulat. *Titum* vocant. Sic in lib. XXXVII. Nat. hist. scriptum est: *T. Petronius Consularis moriturus, inuidia Neronis principis, vt mensam eius exheredaret, trullam murrhinam CCC. H-S. emptam fregit.*

Petronius alius, cuius Tacitus idem meminit libris XIII. & XV. est *Petronius Turpillianus.* Sic enim apud ipsum legendum est lib. XV. Ann. ex Plutarcho. Eum vero non sub Nerone, sed sub Galba periisse certum est ex lib. I. Hist. Petroniorum familia Equestris fuit, meminitque Plinius lib. VI. P. Petronii equestris ordinis & præfecti Augustalis sub Augusto ipso. Ex qua etiam familia fuisse verisimile est Petronios, quorum Gennadius presbyter Massiliensis honorifice meminit in libro de viris illustribus. Sed & Flauium, Sabinum, Probum, Maximum, Primulum, aliosque, quorum non apud scriptores modo, sed in ipsis lapidibus monumenta restant: itemque illum qui iussu Caracallæ ante templum Diui Pii occisus à Spartiano traditur. Sed & iureconsultum Petronium, ad quem leguntur Sollii Sidonii Epistolæ plures.

Sane Petronium Arbitrum Domitiani tempora præcessisse ex eo etiam intelligitur, quod eius Terentianus Maurus meminerit: si modo Terentianus is est, quem suo tempore Sienem rexisse Martialis testatur. Is igitur, quisquis tandem fuit, Petronii sic meminit, cum de dimetro Iambico claudo agit:

Hora-

Horatium videmus
Versus tenoris huius
Nusquam locasse iuges.
At Arbiter disertus
Libris suis frequentat.

Et paulo post de sexta tome Hendecasyllabi:

Nunc diuisio, quam loquemur, edet
Metrum, quo memorant Anacreonta
Dulces composuisse cantilenas.
Hoc Petronius inuenitur vsus,
Et plures alii: sed iste versus
Quali compositus Tome sit, edem.
Iuuerunt segetes meum laborem.

Aurel. Macrobius Theodosius lib. i. Commentar. in Somnium Scipionis : *Fabulæ, quarum nomen indicat falsi professionem, aut tantum conciliandæ auribus voluptatis, aut adhortationis quoque in bonam frugem repertæ sunt. Auditum mulcent, velut Comœdiæ, quales Menander eiusve imitatores agendas dederunt; vel argumenta fictis casibus amatorum referta, in quibus vel multum esse Arbitrum, vel Apuleium nonnunquam lusisse miramur. Hoc totum fabularum genus, quod solas aurium delicias profitetur, è sacrario suo in nutricum cunas sapientiæ tractatus eliminat.*

C. Sidonius Apollinaris Aruernorum Episcopus in carmine ad Magnum Felicem:

Non Licinius hic, Lucretiusque est,
Non Turnus, Memor, Ennius, Catullus,
Stella, & Septimius, Petroniusque.

Idem in Narbone:

Et te Massiliensium per hortos
Sacri stipitis Arbiter colonum
Hellespontiaco parem Priapo.

Vbi illi *Massiliensium horti* (vt hoc obiter dicam) non tam mihi Arbitri patriam significare videntur, quam mores, qui ex Plautino prouerbio, & Athenæi historia notati sunt.

Fabius Planciades Fulgentius lib. 1. Mytholog.

Licet mulierum verbalibus undis & causidici cedant, nec Grammatici mutiant, Rhetor taceat, & clariorem praeco compescat, sola est Satyra quae modum imponit furentibus. Scilicet Petroniana subit Albutia: hac enim adludente & Plautinae Saureae dominatus obdormit, & Sulpicillae Ausonianae loquacitas deperit Sallustianaque Semproniae, quamuis praesens sit, melos raucescit.

In veteri libro Defloratorum, qui fuit Iohan. Biturigum Ducis, non vsque adeo vetusto, Petronii frusta hanc inscriptionem habent: *Petronii Arbitri Affranii Satyrici.* quod probare non possum. Nam vt quæ de Afranio Quintilianus scribit, inquinasse eum argumenta fœdis puerorum amoribus mores suos fassum, de hoc quoq; Petronio dici posse videatur, longe tamen alium ab Afranio fuisse certum est.

Sunt & qui de Petronio dictum illud scribant:

Lasciuus versu, mente pudicus erat.

Quod tamen D. Adrianum de Voconio poëta amico suo scripsisse, testis est Apuleius Apologia. Cæterum nihil puto ad hunc Petronium pertinere, quod Raphael Volaterr. lib xviij. Comm. sic scribit:

Petronius Arbiter Poeta, cuius aliqua de medicina versibus conscripta ad nos peruenerunt

In veteri exemplari bibliothecæ Vaticanæ sequens Epigramma Petronii fragmentis quibusdam præfixum dicitur:

Petronii carmen diuino pondere currit,
Quo iuuenum mores arguit atque senum.
*Quare ille *prasa gaudet lasciua puella,*
At quoque delicias frigida sentit anus.
*Nam * iter diri scripsitque Neronis amictu*
Arbiter arbitrio dictus & ipse suo.

SATYRICON.

Quale sit hoc scribendi genus, Fabius sic expressit:

SATYRA *quidem tota nostra est: in qua primus insignem laudem adeptus est Lucilius, qui quosdam ita debitos sibi*

bi adhuc habet amatores, vt eum non eiusdem modo operis uctoribus, sed omnibus Poetis præferre non dubitent. Ego *uantum ab illis, tantum ab Horatio dissentio, qui Lucium fluere lutulentum, & esse aliquid quod tollere possis, utat. Nam & eruditio in eo mira & libertas, atque inde cerbitas & abunde salis. Multo est tersior ac purus mais Horatius, & ad notandos hominum mores præcipuus. Alterum illud est & prius Satyræ genus, quod nō sola carminum varietate mistum condidit Terentius Varro, vir Romanorum eruditissimus.* Hactenus M. Fabius. Huius est generis hic liber, itemque Martiani septem artes, quarum in veteribus plerisque membranis titulus st, *Martiani Minæi Felicis Capellæ Afri Carthaginensis atyricon lib. vij. de nuptiis Philologiæ lib. ij.* Sed & ipse sub nem libri sic canit:

Habes senilem Martiane fabulam,
Miscella lusit quam lucernis famine
Satyra Pelasgo dum docere nititur
Artis creagris vix amicas Atticis.

Tractum est hoc nomen à Satyra cibi, vel vt Acron it, lancis genere ex variis rebus condito: à quo & *per atyram aliquid dici* vel *fieri* veteres vsurpantur: quod & Diomedes latius persequitur lib. II. Cæterum quod Fabius ait de Satyricis Varronis, ad Menippeas pertiet, de quibus est & hic Ciceronis locus lib. I. Acad. quæst. sub persona ipsius Varronis: *Et tamen in illis veteribus nostris, quæ Menippum imitati, non interpretati, quadam hilaritate conspersimus, multa admixta ex intima philosophia, multa Dialectice dicta: quæ quo facilius minus docti intelligerent, iucunditate quadam ad legendum inuitati,* &c. Ex his etiam apparet, falli potuisse eos, qui inter veterum poetarũ carmina passim retulerunt quæcumque ex Menippeis Varronis à veteribus adducta sunt, frustraque alios tentare omnia omnino ad poetices normam exigere.

EX

EX PETRONIO REFERVNTVR HÆC A VETERIBVS QVÆ IN SVPERIORIS Satyrici fragmentis non extant.

Terentianus Maurus de Dimetro Iambico claudo:

At Arbiter disertus
Libris suis frequentat.
Agnoscere hæc potestis
Cantare quæ solemus:
,,*Memphitides puellæ,*
,,*Sacris Deum paratæ.*
,,*Tinctus colore noctis*
,,*Manu puer loquaci.*
,,*Ægyptias choreas.*

Seruius Honoratus in illud Virg. lib. iij. Æneid. Aur sacra fames. *Sacra, id est execrabilis. Tractus sermo ex more Gallorum. Nam Massilienses quoties pestilentia laborabant, vnus se ex pauperibus offerebat alendus anno integro publicis & purioribus cibis. Hic postea ornatus verbenis & vestibus sacris circumducebatur per totam ciuitatem cum execrationibus, vt in ipsum reciderent mala ciuitatis & si proiiciebatur. Hoc autem in Petronio lectum est.* Quæ tamen in quibusdam vetustissimis exemplaribus non leguntur.

Idem in illud lib xij. auctor ego audendi: *Nomina in, tor si à verbo non veniunt, communia sunt, vt hic & hæc Senator: hic & hæc balneator: licet Petronius vsurpauerit, Balneatricem dicens.*

Diomedes lib. iij. *Et illud est comma, quod Arbiter fecit, tale:*

Anus recocta vino
Trementibus labellis.

Vetus interpres Horat. Epod. v. *Habitum & modum expressit Canidiæ furentis.* Petronius vt monstraret furentem; *Pollice ait, vsque ad periculum roso.*

Sergius in arte secunda: *Item Quirites dicit numero tantum plurali: sed legimus apud Horatium hunc Quiri-*

ten

m. Vetus nominatiuus hic Quiris Idem Horat. Quis te Quiritem Cuius nominatiuus rit hic Quirites, vt dicit etronius. Quadrigas dicit numero tantum plurali, sed arro dicit numero singulari.

Pompeius item in arte. *Ait Petronius, hic Quirites umero singulari.*

Marius Victorinus de metris. *Anacreontio & apud os plerique vsi sunt, inter quos Arbiter Satyricon ita, Trilici vides vt ortu*

Triuix rotetur ignis,
Voluerique Phœbus axe
Rapidum pererret orbem.

Hieron. in Epist. ad Demetr. illud tanquam Arbitri citat: *Non bene olet, qui bene semper olet* Quod apud Martial. lib. ij. Epigr. extat. Sed & alia quædam habent ii auctores inter se communia, atque inter cætera hoc quoque: *Ingeniosa gula est:* & alia, quæ suo quæque loco notabimus.

Priscianus lib. viij. & x. *Petronius: Animam nostro amplexam in corpore:* vbi ait, *Amplexam.* passiue dictum.

Isidorus lib. v. Etymolog. cap. xxxvij. *Dolus est mentis calliditas, ab eo, quod deludat. Aliud enim agit & aliud simulat. Petronius aliter existimat, dicens: Quid est, iudices, dolus? Nimirum vbi aliquid factum est, quod legi solet. Habetis dolum, accipite nunc malum*

Fulgentius lib. I. Mythol. *Denique huius rei non immemor Petronius ait:*

Primus in orbe Deos fecit timor.

Quod & ex Petronio recitat Placidius Lutatius, qui & Lactantius, Statii interpres: putatque hoc ab ipso Statio mutuatum Arbitrum, apud quem idem hemistichium legitur lib. iij. Thebaid.

Idem in fabula de Coruo: *Petronius,*

Sic contra rerum naturæ munera nota
Coruus maturis frugibus oua refert.

Epigramma amplius posthac adscriptum est.

Idem lib. II. Mytholog. in fabula Promethei. Vnde & Petronius Arbiter ait:

Cui

Cui vultur iecur intimum pererrat,
Et pectus trahit intimasque fibras,
Non est quem lepidi vocant Poetæ:
Sed cordis mala liuor, atque luxus.

Lib.iij. in fabula Myrrhæ & Adonidis: *Ideo Venerem amasse Adonin dicunt, quod hoc genus pigmenti* (de succo Myrrhæ loquitur) *sit valde feruidum. Vnde & Petronius Arbiter ad libidinis concitamentum Myrrhinum se poculũ bibisse refert. Nam &* * *Furius Comœdiarum scriptor inducit Glyconem meretricem dicentem. Myrrhinum mihi adfers, quo virilibus armis occursem fortiuncula.*

Et post paulo in fabula Apollinis & Marsyæ de Mida: *Vnde & Petronius Arbiter ait:*

Sic commissa verens auidus reserare minister.

Et cætera quæ integriora adscribemus suo loco; quibus imitatus videtur Petronius Ouidii locum ex lib ij. Metamorph. Extant & apud Ioan. Salisber. lib iij. Pol cap. xij.

Idem Fulgentius in libro Continentiæ Virgilianæ: *Tricerberi fabulam iam supra exposuimus in modum iurgii forensisque litigii positam. vnde & Petronius in Eusçio ait, Cerberus forensis erat Causidicus.*

Idem Fulgen. in expositione sermonum antiquorum ad Calcidium Grammaticum: *Ferculum dicitur missum carnium. vnde & Petronius. ferculum allatum est,*

Valgia sunt labellorũ obtortiones in supinatione vel subactione, sicut & Petronius ait: Obtorto valgiter labello.

Allucinari dicitur vana somniare tractum ab allucitis, quos nos Conopas dicimus. Petronius, Nam comptum me vernali allucita molestabant.

Manubiæ dicuntur ornamenta Regum, vnde & Petronius ait: Tot Regum manubiæ penes fugitiuum repertæ.

Aumatium dicitur locus secretus. vnde & Petronius ait, In aumatium memet conieci.

In veteri glossario Petri Danielis. *Excelsissimus dicitur à Petronio in 1 Satyrar.* Et extat locus in hoc nostro.

Item, *Petronius: Satis constaret eos nisi inclinatos non solere transire cryptam Neapolitanam.*

Item,

Item, *Petronius, Petauroq; iulente modo superior.*

Et in alio Gloss. *Suppes suppumpus, hoc est, supinis pedibus Petron.*

Tullia, media vel regia. Petronius.

Citat etiam ex Petronio quædam * Pomponius Sabinus Grammaticus Virgilij interpres, quæ in nostro exemplari extant. Sed plura longe Ioannes Salisberiensis in libro de nugis Curialium, qui Policraticus inscribitur, quæ non adeo facile est recognoscere. Nam nec auctorem semper laudat: hæc tamen rescripsimus, Lib. iij. c. viij. *Totus fere mundus ex Arbitri nostri sententia, mimum videtur implere.*

* al. Prob. Gram.

Item. *Non duco contentionis funem, dum constet inter nos quod fere totus mundus, iuxta Petronium exerceat histrionem.* Respicit fortasse ad illud: *Grex agit in scena mimum.* &c.

Idem lib. iiij c v. Narrat Trimalcionis historiam, & addit quędam siue de suo, siue de integriore exemplari, itemque lib. viij. c. vij.

Vincent Beluac lib. xx Spec c. xx.

ô maxima rerum

Et merito pietas homini tutissima virtus.

Qui versus & a Iacobo quodam cognomento Magni, in sophologio lib. iiij. c. x. referuntur. Et alia quædam à Bartholomæo Vicecomite in libro Defloratorum. Ex Petronij etiam versibus quædam mutuatus est Erricus Benedicti, monachus in libris quos de vita Germani Autisiodori ad Carolum Franc. Imp. scripsit, maxime ex belli ciuilis periculo. Non desunt vero, qui ex iis, quæ supra retulimus, nonnulla putent esse Petronij alterius Grammatici, quo auctore & *Classica à calando dicta*, apud veterem quendam glossographum legimus.

Sed & hæc quoq; viri doctissimi inter Petronij Arbitri reliquias retulerunt, quæ vel eorum fide superioribus adiici patiamur, sed meliora aliquando & emendatiora, quamquam video in antiquis exemplaribus auctoris nomen plerisque nullum præferri.

*

Non est forma satis nec, quæ vult bella videri,
Debet vulgari more placere sibi.
Dicta, sales, lusus sermonis gratia, risus,
Vincunt naturæ candidioris opus.
Condit enim formam, quidquid consumitur artis,
Et, nisi velle iubest, gratia tota perit.

*

Non satis est, quod nos mergis furiosa iuuentus:
Transuersosq́ rapit fama sepulta probris?
Anne etiam famuli cognata fæce sepulti
In testa mersas luxuriantur opes?
Vilis seruus habet regni bona: cellaque capti
Deridet festram, Romuleamque casam.
Iccirco virtus medio iacet obruta cœno:
Nequitiæ classes candida vela ferunt.

*

Primus in orbe Deos fecit timor: ardua cœlo
Fulmina dum caderent discussaque mœnia flammis,
Atque ictus flagraret Athos, mox Phœbus ad ortus
Lustrata deiectus humo, Lunaque senectus,
Et reparatus honos: hinc signa effusa per orbem,
Et permutatis disiunctus mensibus annus
Proiecit vicium hoc: atque error iussit inanis
Agricolas primos Cereri dare messis honores:
Palmitibus plenis Bacchum vincire: Palemque
Pastorum gaudere manu. natat obrutus omni
Neptunus demersus aqua: Pallasque cauernas
Vindicat. & voti reus, & qui vendidit vrbem,
Iam sibi quisque Deos auido certamine fingit.

*

Nolo ego semper idem capiti suffundere costum,
Nec toto stomachum conciliare mero.
Taurus amat gramen mutata carpere valle:
Et fera mutatis sustinet ora cibis.
Ipsa dies ideo nos grato perluit haustu,
Quod permutatis hora recurrit equis.

*

Vxor legitimus debet quasi census amari.
Nec censum vellem semper amare meum.

*

Inueniat quod quisque velit. non omnibus vnum est
Quod placet. hic spinas colligit, ille rosas.

*

Nam nihil est quod non mortalibus adferat vsum.
Rebus in aduersis, quæ iacuere iuuant.
Sic rate demersa vulsam deponderat aurem,*
Remorum leuitas naufraga membra vehit.
Cum sonuere tubæ, iugulo stat diuite ferrum.
Barbara contemni prœlia pannus habet.

*

Linque tuas sedes, alienaque litora quære,
O iuuenis, maior rerum tibi nascitur ordo.
Ne succumbe malis. te nouerit vltimus Ister,
Te Boreas gelidus, securaque regna Canopi,
Quiq; renascentem Phœbum, cernuntq; iacentem.
Maior in externas Itacus descendat arenas.

*

Nam citius flammas mortales ore tenebunt,
Quam secreta tegant. quicquid dimittis in aula,
Effluit, & subitis rumoribus oppida pulsat.
Nec satis est vulgasse fidem: simulatius exit
Proditionis opus, famamque onerare laborat.
Sic commissa ferens auidus reserare minister
Fodit humum, Regisque latentes prodidit aures.
Excepit nam terra sonos, calamique loquentes
Inuenere Midam, qualem narrauerat index.

*

Fallunt nos oculi, vagique sensus
Oppressa ratione mentiuntur.
Nam turris, prope quæ quadrata surgit,
Detritis procul angulis rotatur.
Hybleum refugit satur liquorem,
Et naris casiam frequenter odit.
Hoc illo magis, aut minus placere
Non posset, nisi lite destinata

Pugnarent dubio tenore sensus.

*

Somnia, quæ mentes ludunt volitantibus vmbris,
Non delubra Deûm, nec ab æthere numina mittunt:
Sed sibi quisque facit. nam quum prostrata sopore
Vrguet membra quies, & mens sine pondere ludit:
Quicquid luce fuit, tenebris agit. oppida bello
Qui quatit, & flammis miserandas sæuit in vrbes;
Tela videt, versásque acies, & funera Regum,
Atque exundantes perfuso sanguine campos.
Qui caussas orare solent, legésque forúmque,
Et pauidi cernunt inclusum corde tribunal.
Condit auarus opes, defossúmque inuenit aurum.
Venator saltus canibus quatit. eripit vndis,
Aut premit euersam periturus nauita puppim.
Scribit amatori meretrix. dat adultera munus.
Et canis in somnis leporis vestigia latrat.
In noctis spatium miserorum vulnera durant.

*

Iam nunc ardentes Autumnus fregerat vmbras,
Atque hyemem tepidis spectabat Phœbus habenis
Iam platanus iactare comas: iam cœperat vuas
Adnumerare suas desecto palmite vitis:
Ante oculos stabat quicquid promiserat annus.

*

Sic & membra solent auras includere venis,
Quæ penitus mersæ, cum rursus abire laborent,
Verberibus rimantur iter: nec desinit ante,
Frigidus strictis qui regnat in ossibus horror,
Quam tepidus laxo manauit corpore sudor.

*

Hæc ait, & tremulo deduxit vertice canos,
Consecuitque genas: oculis nec defuit imber.
Sed qualis rapitur per valles improbus amnis
Cum gelidæ periere niues, & languidus Auster
Non patitur glaciem resoluta viuere terra.
Gurgite sic pleno facies manauit. & alto
Insonuit gemitu turbatum murmure pectus.

*

Sic contra rerum natura munera nota,
Coruus maturis frugibus oua refert.
Sic format lingua fœtum cum protulit vrſa,
Et piſcis nullo iunctus amore parit
Sic Phœbea chelis vinclo reſoluta parentis
Lucina tepidis naribus oua fouet.
Sic ſine concubitu textis apis excita ceris
Feruet, & audaci milite caſtra replet.
Non vno contenta valet natura tenore,
Sed permutatas gaudet habere vices,

*

Naufragus eiecta nudus rate, quarit eodem
Percuſſum telo, cui ſua fata legat.
Grandine qui ſegetes & totum perdidit annum
In ſimili defiet triſtia fata ſinu.
Funera conciliant miſeros, orbique parentes
Coniungunt gemitus, & facit hora pares.
Nos quoque confuſis feriemus ſidera verbis,
Et fama eſt iunctas fortius ire preces.

*

Omnia qua miſeras poſſunt finire querelas
In promptu voluit candidus eſſe Deus.
Vile olus & duris harentia mora rubetis
Pugnantis ſtomachi compoſuere famem.
Fulmine vicino ſtultus ſitit, & riget Euro
Cum calidus tepido conſonat igne rogus.
Lex armata ſedet circumſera limina nupta,
Nil metuit licito fuſa puella toro.
Quod ſatiare poteſt, diues natura miniſtrat:
Quod docet infranis gloria, fine caret.

*

Iudaus licet & porcinum numen adoret,
Et cœli ſummas aduocet auriculas.
Ni tamen & ferro ſucciderit inguinis oram,
Et niſi nudatum ſoluerit arte caput,
Exemptus populo, Graia migrabit ab vrbe,
Et non ieiuna ſabbata lege premet.

Vna est nobilitas argumentumque coloris
Ingenui, timidas non habuisse manus.

*

Candida sidereis ardescunt lumina flammis,
Fundunt colla rosas, & cedit crinibus aurum,
Mellea purpureum depromunt ora ruborem,
Lacteaque admixtus, sublimat pectora sanguis:
Ac totus tibi seruit honor, formaque Dearum
Fulges, & Venerem cœlesti corpore vincis.
Argento stat facta manus, digitisq; tenellis
Serica fila trahens pretioso stamine ludis.
Planta decens modicos nescit calcare lapillos,
Et dura lædi scelus est vestigia terra.
Ipsa tuos cum ferre velis per lilia gressus,
Nulli sternuntum leuiori pondere flores.*
Guttura nunc aliæ magnis monilibus ornent,
Aut gemmas aptent capiti: tu sola placere
Vel spoliata potes. Nulli laudabile totum:
In te cuncta probat si quisquam cernere possit.
Sirenum cantus, & dulcia plectra Thaliæ
Ad vocem tacuisse reor, qua mella propagas
Dulcia, & in miseros telum iacularis amoris.
Cor graue vulnus alit, nullo sanabile ferro.
Sed tua labra meo sæuum de corde dolorem
Depellant, morbumque animæ medicaminis huius
Cura fuget. nec tanta putres violentia neruos
Dissecet, atque tuæ moriar pro crimine causæ.
Sed si hoc grande putas, saltem concede precanti,
Vt iam defunctum, niueis ambire lacertis
Digneris, vitamque mihi post fata reducas.

Adiecimus hæc vt Petronij, ne quis desideraret, potius quam quod eius esse viderentur.

Indica purpureo genuit me littore tellus,
Candidus accenso qua redit orbe dies.

Hi

Hic ego diuinos inter generatus honores,
Mutaui Latio barbara verba sono.
Iam dimitte tuos, Paan ô Delphice, cicnos,
Dignior hac vox est qua tua templa colat.

*

Aurea mala mihi, dulcis mea Martia, mittis;
Mittis & hirsuta munera castanea.
Omnia grata putem: sed si magis ipsa venires,
Ornares donum pulchra puella tuum:
Tu licet adportes stringentia mala palatum,
Tristia mandenti est melleus ore sapor.
At si dissimulas multum mihi cara venire,
Oscula cum pomis mitte, vorabo labens.

*

Si Phœbi soror es, mando tibi Delia causam,
Scilicet vt fratri qua peto verba feras:
Marmore Sicanio struxi tibi Delphice, templum,
Et leuibus calamis candida verba dedi.
Nunc, si nos audis, atque es diuinus Apollo,
Dic mihi, qui nummos non habet, vnde petat?

*

Militis in galea nidum fecere columba,
Adparet Marti quam sit amica Venus.

*

Lecto compositus vix prima silentia noctis
Carpebam, & somno lumina victa dabam:
Cum me sauus Amor prensum sursumque capillis
Excitat, & lacerum peruigilare iubet.
Tu famulus meus, inquit, ames cum mille puellas,
Solus, io solus, dure iacere potes?
Exsilio, & pedibus nudis, tunicaque soluta,
Omne iter impedio, nullum iter expedio.
Nunc propero, nunc ire piget, rursumque redire
Pœnitet, & pudor est stare via media.
Ecce tacent voces hominum, strepitusque viarum,
Et volucrum cantus, turbaque fida canum:
Solus ego ex cunctis paueo, somnumque torumque.
Et sequor imperium magne Cupido tuum.

Sit nox illa diu nobis dilecta Nealce,
Quæ te prima meo pectore composuit.
Sit torus & lecti genius, secretaque longa,
Queis tenera in nostrum veneris arbitrium.
Ergo age duremus, quamuis adoleuerit ætas,
Vtamurque annis, quos mora parua tenet.
Fas & iura sinunt veteres extendere amores:
Fac, cito quod cœptum est, non cito desinere.

At videatur illud fortasse Eumolpi potius de muliebri leuitate.

Crede ratem ventis, animum ne crede puellis.
Namque est fœminea tutior vnda fide.
Fœmina nulla bona est: vel, si bona contigit vlla,
Nescio quo fato res mala facta bona est.

nisi sit potius Porphyrii poetæ sub Constantino in exilium missi, cuius pleraque video Petronio nostro ve à Criticis tribui. At Ciceroni tribuitur in veteri De floratorum Bartholomæi Vicecomitis exemplari. Se cur non & istud?

Non est falleris hæc beata, non est,
Quod vos creditis esse, vita, non est,
Fulgentes manibus videre gemmas,
Aut testudineo iacere lecto,
Aut pluma latus abdidisse molli,
Aut auro bibere, & cubare cocco,
Regales dapibus grauare mensas,
Et quicquid Libyco secatur aruo
Non vna positum tenere cella:
Sed nullos trepidum timere casus,
Nec vano populi fauore tangi,
Et stricto nihil æstuare ferro:
Hoc quisquis poterit, licebit illi
Fortunam moueat loco, superbus.

At est Pentadii ex Apollodoro magna parte.

PRA

PRÆFATIO IN VETERVM POETARVM CATALECTA.

QVandoquidem video inter eruditos conuenire, ex iis quæ in Priapum leguntur inter Catalecta veterum Poetarum, nonnulla huius esse Petronii: visum est & ea adiicere, simul & alia quædam non dissimilis argumenti.

EPILOGVS.

POrro, nam quis erit modus? hæc te ad extremum, Lector, iam scire atque attendere par est, istos nos lusus & errones quosdam à variis retractos, nec post annos quidem decem, vel dominis volentibus, manumittendos, quin & compunctos notis, & pedum quodammodo amputatione coercitos, in hoc ergastulum compegisse, non alio sane consilio, quam quo Hetrusci quondam aruspices Veneris fana extra murum collocari voluerunt; aut potius quo maiores nostri sanctissimi & prudentissimi viri lupanaria certis tantum & infrequentioribus vrbis locis esse: tolerabiliori aliquanto euentu, quã cum nuper nescio quo iam communi vltra modum pietatis prætextu, per omnes vrbis regiones pestis hæc sparsa diffusaque, contagione sui geniales toros, & sacrosancta larium penetralia infecit. Et sane, si verum amamus, quis probæ rectæque mentis non multo leuius ferat stigmatias istos in Massiliensium hortis delitescere, quam in Partheniæ sacrarum publice prostitui, & pueris ipsis Mineruæ templa ingredientibus:

Palam prostare nudos in nebula linea?

Alterum est, quod Catalectis istis nonnulla plane dubiæ antiquitatis, & nostri fortassis sæculi erotopægnia admisceri passi sumus, quædã etiam scholastica schedia non huius quidem ætatis, sed longe humilioris spiritus, quam sunt illa veterum, quæ nitore & elegantia sua vitia eleuant, id nos alieno potius iudicio indulsisse, quam nostro: cui postremas fere partes non

inuiti deferimus. Tu verò, Lector, quisquis es, ita vtere, vt dum hæc tanquam non omnino legibus improbatæ lectionis corrumpi non pateris, morum ipse integritatem, quæ cæteris rebus longe præstat, quantum in te est, corrumpi non patiaris. Bene vale.

HERMANNI BVSCHII PASIPHILI MONASTERIENSIS

*ANNOTATIONES IN PETRONII ARBITRI *SATYRAM

DE VITIIS ROMANORVM.

Recitatæ in Academia Lipsica, & ex ore eius exceptæ à M. P. an. 1501.
**Epos.*

PAg. 156. v. 12. *Orbem iam totum*] *Orbis* olim imperium Romanum appellabatur. Sic Aurel. Victor in Diocletian. *Vbi orbis Romani potentiam cepit.*

v. 17. *si quis sinus abditus vltra*] *Sinus* proprie pars ill dicitur, quæ est intra pectoris brachiorumque complexum. Per metaphoram littora curua vocantur, & quasi brachiis mare amplectentia. *Sinus* etiam prim producta vasis genus est sinuosum *galcila. Vergiliu Eclog.

Sinum lactis & hæc tibi liba, Priape,
Expectare sat est. ——

v. 19. *fatisque in tristia bella paratis*] *Fatum*, volunta hoc loco, & apud Vergil. —*Fatis Iunonis iniquæ.*

v. 22. *Spolia cum sæuus laudabat miles*] aliud exempla habet, *Ac spireum cum laudabat*, quod nullum habe sensum, & corruptum est.

v. 23. *Ostro*] *Ostrum* cruor muricis aut conchylij dicitur.

v. 24. *Hinc numide accusatius*] Corruptus & hic locu est. Potes legere, *Numidæ ac satius.*

ibid. *Vellera Seres*] *Seres* lanitio syluarum dediti sunt depectentes canitiem frondium aqua perfusa. * mu

fœm

fœminis laborem ducendi fila rurſuſque * ab iis *ſericum* ipſa lana arborum & *ſerica* veſtes ſunt appellatæ.

Pag 157. v 2. *& vltimus Hamon*] Eberhardus Græciſta non ineleganter;

Ammos vox Græca eſt, à nobis fertur arena;
Iuppiter hinc Ammon. Libyca regione vocatur:

Ergo *vltimus Hammon* poſſunt intelligi vltima Libyæ deſerta, in quibus Hammon Iuppiter colitur.

v. 3. *Afrorum*] Aphricæ, vnius orbis partis, Libya pars multa eſt, & vel eremis ſterilibus obducta, vel propter ſitum cœli deſerta, aut monſtroſo ac maleficio genere beſtiarum infeſta. Ex hac Romani animantes feras pro celebrandis ludis afferri curauerant.

ibid. *Excutitur*] *excutere*, mouere, Cic. *Explica atque excute intelligentiam tuam.*

v. 5. *vectator in aula*] emenda, *vectatur.*

v. 8. *male pubeſcentibus annis*] *malè* parum. Vergil,

Heu male tum mites defendit Pampinus vuas.

Etiam valde, ſed ſemper in malam partem.

v. 10. *In venerem fregere*] ſic melius quàm *fugere*, in vetuſto exemplari legitur.

v. 16. *renidens*] *nidere* & *renidere* dicuntur, quæ ſentiunt aliquem odorem. aliquando etiam fulgorem reddere ſignificant. Plautus: *Tota renidet domus.*

v. 25. *atque Lucrinis Pruta littoribus*] *Lucrinus lacus* ſitus eſt in ſinu Baiano contra Puteolos, adeò proximus, vt in maximis tempeſtatibus aliquando coniungi ſoleant.

v. VI. *iam Phaſidis ora*] *Phaſis* Colchidis flumen præter modum ingens & omnium Ponti amnium clariſſimus. oritur enim in Moſchis. à quo *Phaſiana* auis appellata eſt. Martialis.

Ægiuâ primùm ſum tranſportata carina,
Ante mihi notum nil niſi Phaſis erat.

Pag. 158. v. 1. *aſpirent frondibus auræ*] emenda, *aſpirant.*

Pag. 159. v. 7. *Eſt locus exciſo penitus dem. hiatu*] To-

pographia, id est, loci descriptio, in quo semel Orcus seu Pluto Proserpinam filiam Cereris rapuit vxorem, vel inferorum domus descriptio.

v.8. *Parthenopen*] *Parthenope* à Syrene sic nominata præclara vrbs est Campaniæ, quæ nunc Neapolis, id est Noua vrbs, nominatur. hanc Cumani à parentibus egressi condidisse feruntur: qui cum in eo loco Parthenopes copus in veteri monumento conditum inuenissent, nomen eius verbis indidere. hinc *Parthenopes*, id est, Neapolitanus.

v.10. *Cocyta perfusus aqua*] Cocytus fœda palus, in qua semper luctiferi bubonis gemitus, & aliarum dirarum auium turpissimus vlulatus auditur. Seneca: *Palus inde fœda Cocyti iacet. hic vultur, hic luctifer bubo gemit.*

v.17. *Ditis pater*] *Dis*, Pluto: inde *diuitiæ*, omnes è terra prouenientes opes. & *ditem* veteres diuitem appellauere. *Ditis pater* est Diabolus, sicut *mendacii pater* idem dicitur in Euangelio Iohannis.

v.19. *Ac tali volucrem Fortunam*] Compellatio Ditis & attentio ad Fortunam deam contra humanam pacimoniam.

Pag.160. v.21. *Tunc Fortuna leui*] Responsio Fortunæ.

Peg.161. v.23. *Solque ore cruento deformes titubans vultus, &c.*] in antiquo exemplari male erat, *namq; ore cruento deformis titubans.*

Pag.162. v.5. *Sideribus sic acta ciet:*] aliàs non rectè legitur, *sideribus armis acta ciet.*

ibid. *iamque ætna micabat*] non autem *voratur.*

Pag.164. v.11. *Sed hæc quoque missa putares Stagnis: deuicta fluctus stupuere pruina*] Hæc in exemplari corrupta erant.

Pag.165. v.3 *Qualis Caucasea decurrens arduus arce Amphitryonides*] Dum aquilam Promethei cor exedentem sagitta peremisset. *Caucasus*, mons est altissimus, asperque & inhospitalis, Indiam à Scythia diri-

mens,

nens in finibus Assyriorum. hinc *Caucaseus.* Vergil. Eclog.6.

Caucaseasq; refert volucres

Arduus, molestus, incommodus, intractabilis, vt exponit Gellius. *Ardue*, difficulter.

v.5. *tela Gigantum*] *tela*, machinamenta.

v.9. *Atque hæc Romano tonitru ferit omina signa*] sic melius quam in exemplari: sed *sciua* melius quam *signa*, id est, scæua.

v.14. *Pectora, perque duas*] malè aliàs, *per duas.*

v.16. *Et patria est Pontus & iam timor est magis: arma qui tentata velit fatisq; iubentibus acti*] ***

v.24. *Penates*] *Penates*, Lares esse vetustas putauit, quales Æneam in Italiam aduectasse Vergilius scribit: quasi penes nos natos; non autem naturæ nostræ Deos, vt quidam putant, qui propriè dicuntur *Genii.*

v.ul. *lugentia pectora*] vel *mœrentia.*

Pag.166.v.13. *sæuiq; repertor Hydaspis*] *Hydaspes* cum Hy. scribitur: fuit autem Rex Medorum: a quo fluuius Mediæ cognominatus est; & alius Indiæ.

v.15. *fracto gurgite Pontus*] *Pontus* propriè id mare dicitur, quod à Mæotide palude vsque in Tenedum protenditur: sed vbi primùm se arcet de Tenedo incipiens, post Helladis casum *Hellespontus* vocatur: vbi expandit, *Propontus:* vbi iterum premit, *Thracius Bosphorus:* vbi iterum effundit, *Pontus Euxinus.*

v.25. *Pax prima ante alias, &c.*] Ostendit Pacem à Romanis abiisse: similiter Fidem, & Iustitiam, & Concordiam.

Pag.167.v.2. *lacera Concordia palla*] *Palla*, muliebre vestimentum dicitur ad vestigia vsque demissum. Plautus: *Pallam ad phrygionem fert confecto prandio.*

v.3. *sedes Herebi*] *Erebus*, absque aliqua aspiratione aut diphthongo à Græcis scribitur: & ponitur pro parte inferni, in qua, teste Seruio super 6. Æneid. tantùm illi morabantur, qui bene vixerant: vnde ad Elysios campos non nisi purgati proficiscerentur. *NB. Purgatorium.*

v. *lurida Mortis imago*] *Luridum* supra modum pallidum,

dum quasi *loridum* id est, loro percussum. Ouid

Stulte quid est somnus, lurida nisi mortis imago?

v.10. *Mauortius vmbo*] *Vmbo*, media pars clipei. hinc *Vmbilicus*, quicquid in aliqua re est medium, & ligamentum instrumentorum.

Pag.168.v.2. *nobilis Apenini*] *Apoenius*, mons altissimo iugo ab Alpibus ad Siculum fretum tendens, à Pœnis ita dictus, vt quidam putant. Vnde Alpes primi Pœni peruias fecerunt, cum antea redderent Italiam inaccessam.

v.17. *Epidauria mœnia*] *Epidaurus*, vrbs est in Achaia, Noronico quasi marmore redemita, Æsculapi delubro percelebris. hinc *Epidaurius*, quod est cognomentum Æsculapii. Ouidius de Ponto lib.1.

Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas,
Sanabit nullâ vulnera cordis ope.

Scripsit Anno 1562.

HADRIANI IVNII HORNANI, MEDICI CL. OBSERVATIONES

IN PETRONII ARBITRI * *Satyricon.*

Editionis Chaldeuianæ Anno 1520. Parisiis curatæ.

Quot quibusque in locis abrumpitur narrationis series.

Pag.58.v.15. * *Quid faciant leges*, &c.
Pag.62.v.14.* *Vtiq; nostra regio*, &c.
Pag.64.v.6.* *Contemni turpe est*, &c.
Pag.70.v.12. * *Hodie enim post asellum*, &c.
v.17.* *Cur non deuirginatur Panichidis*, &c.
Pag.83.v.21.* *Comprobamus factum*, &c.
Pag.89.v.6.* *Nomen amicitiæ*, &c.
v.14.* *Nec diu tum lachrimis indulsi*, &c.
Pag.94.v.7.* *Qui pelago credit*, &c.
Pag.108.v.17.* *O felicem, inquit, matrem*, &c.
v.26.* *Profuit etiam Eumos miles*, &c.
Pag.110.v.23. * *Dum hæc famula inter amantes ludit*, &c.
Pag.135.v.6.* *Stante ergo vtraq; acie*, &c.

Pag

Pag.155.v.1.* *Multos inquit Eumolpus iuuenes*,&c.
Pag.176.v.19 * *Cubiculum autem meum Chrysis*,&c.
Pag.180.v.8.* *Nobilis æstiuas Platanus*,&c.
Pag.193.v.9.* *Quisquis habet nummos*,&c.

EMENDATIONES.

Pag. 48. v. 12. *Leuibus enim atque manibus*]Leg.*inanibus.*
v.13.*Certe neque Platona*]Leg.*Certum neque Pl.*
Pag. 49. v. 6. *corrupta eloq. reg.*] Leg.*incorrupta el.r. bstitit.*
v.8. *Tuchidis*]scrib.*Thucydidis.*
v.14.*tam magnæ ætatis*]forte,*magnæ artis.*
v.15.*Compendiarium*]forte, *compendia iam.*
v.16.*Agamen non*]scrib.*Agamemnon.*
v.15.*quæ adolescentuli probent*]Leg.*improbent.*
Pag.50 v.16.*quænihil esse magis conf.*] Leg. *quæ nihil odesse magnis conf.*
v.17.*induunt adhuc nasc.*]Leg.*indunt.*
Pag.51. v. 3. *improbasse studium Luciane*]forte,*probasse idium Asianæ.*
v.6 *si quis amat*]forte,*ardet.*
v.11.*per dictis abditus*]forte,*in popinis.*
v.13.*histrionea*]Leg.*histrioniæ.*
v.14.*rident Tritonid.*]Leg *arrident.*
v.18.*Socratico plenus grege imitet*] forte, *Socraticum, enásque immittat habenas.*
Pag.52.v.4.*Ascylti*]Leg.*Ascyltæ.*
v.8.*Nescio cur quis*]Leg.*Nescio eorum quis.*
v.9.*Agamennonis*]Scrib.*Agamemnonis.*
v.12.*Ascytam*]Leg.*Ascyltam.*
v.13.*Ducturam ego putabant*]Leg.*putabam.*
v.25.*Centonem anus*]Leg.*centoni manum.*
Pag.53.v.8.*lapsus ac moriens*]Leg.*mœrens.*
Pag.64.v.8.*iurgia flectit*] *flectit* legendum puto,non *ectit.*
Pag.71.v.15.*puella caput inuolu.*]Leg.*puellæ.*
v.19.*incesta exornau. veste*]Leg.*intexta.*

Pag.72.

Pag.72.v.4.*lenta manu*)Leg.*lentam*.

v.5.*quia considerantium hæserant*) forte, *qui considerans inhæserat.*

Pag.83.v.24. *Morsum trachem mem.*) forte, *tragicum.*

Pag.84.v.3.*Luxurie rictu*) forte, ***Luxuria & victu.***

v.4.*Clausus pauo*)fortè, *exclusus.*

v.8.*graciiis pes è t ta listria* † fortè, ***Histria.***

v.9.*trepua temp.*)fortè *tepidi.*

v.11.*trivacca Indica*)fortè, *tibi bacca Indica.*

v.12.*faleris pelagus*)fortè *pelagi*

v.14.*ad q. am rei*)fortè, ***ad quam rem.***

v.16.*Quo carchidomos*) Leg.*Quo Carchedonios.*

v.18. *Equum est inducere nuptam ventum*) fortè, ***Aequum est induere nuptam ad ventum textilem Pallam prostare nudam in thalami lectulo.***

Pag.89.v.6.*Nomen amiciæ*)Leg.***amicitiæ.***

Grex ait)Leg.*agit*

v.11.*dimittis ille tenet*) Leg.*diuitis.*

Pag.94.v.10.*peruinosis*)Leg *pruinosis.*

v.16.*sola extruere diuitias*) Leg *solas.*

Pag.99.v.9.*Itaque hercula alis*) Leg.***Hercule alii.***

Pag.100.v.10. *si ad trecenties sextercium salmis perv.* Leg.*summam perv.*

Pag.101.v.8.*hoc titulus fero*)fortè *penitus fero.*

v.9.*Intus hac*)fort.*Iuratus hac.*

v.10. *in damnum potens*) ita puto legendum, non, *in Danaum*

v.17.*tradunt manus*)Leg.*tardant.*

v.18.*Latusque resil.*) Leg.*Lentusque.*

v.21 *murmurant Robora, moles*) Leg. ***murmurat Roborea moles.***

Pag.102.v.6.*Rates vt aliæ*) Leg.*altæ.*

v.12.*Laconti*)fortè, *Laconte.*

v.26.*fundunt vires*) Leg.*viros.*

Pag.103.v.6.*auaris alius*) Leg.*ab aris.*

Pag. 108.verf. vlt. *qui mihi abstulis glad.*) Leg.*abstulit.*

Pag

Pag. 109. v. 8. *vel carminibus loquaris*) Leg. *ne carmin.*

Pag. 111. v. 24. *astis strident*) Leg. *extis.*

v. 26. *statum proeliantis componet*) Leg. *componit.*

Pag. 112. v. 1. *solers ni par viribus imposuit*) forte, *soletia paria viris reposuit.*

v. 7. *ausa hostialis*) Leg. *ansa.*

Pag. 135. v. 2. *vincite potum*) forte, *pontum.*

v. 26. *vtitur pœnitentia occas.*) Leg. *præsenti occas.*

ibid. *dux Eumolpo*) Leg. *Eumolpus,*

Pag. 136. v. 5. *neque si quid ante hunc diem factum est biicies*) Leg. *obiicies*

v. 12 *vt tu Eumolpon*) forte *vt tuum, Eumolpum.*

Pag. 137. v. 1. *compellebat prædem repug.*) Leg. *prælam.*

v. 4. *textis arundinibus*) Leg. *tectis.*

v. 12 *dicta voluerit in caluos*) Leg *voluere.*

verf. 13. *stiginos esque*) forte, *stigmososq́;*, vel *stigmaaque.*

v. 20 *ridet adusta pilis*) forte, *sordet*, vel *aret.*

v. 26 *Hortitulere quod cecauit*) forte, *Ponti sydere quod errauit.*

Pag. 138. v. 3 *ineptiora præteritius c anc*) Leg. *præteritis, cum anc,*

v. 4. *Triphena*) Leg. *Triphena.*

v. 6. *Cornubique domine*) Leg. *connubioq́; dominæ.*

Pag. 139. v. 19. *Hyppogeo*) Leg. *hypogæo.*

Pag. 140. v. 1. *Assidebat ægra lacrimas commendabat lug*) Leg. *ægra vna ancilla tantummodo lacrimas commend.*

v. 4. *lumon renouab.*) Leg. *lumen.*

v. 8. *Omnis ordinis*) Leg. *ordines.*

Pag. 141. v. 15. *victam manu*) Leg. *manum.*

Pag. 142. v. 10 *Caste videbatur*) Leg. *casta.*

v. 15 *ne hanc quidem partem*) † forte desunt quædam.

Pag. 144. v. 6. *red. in animum edile*) Leg. *debile.*

v. 7. *fœderis verba permittebam memin.*) Leg. *permittebant.*

Pag. 156.

Pag.156.v.10. *iamque si placet hic impet.*] † forte de est aliquid.

v.21.*plebeia trita*] Leg.*plebeio.*

v.22. *Ac spireum cum*] Leg.*Hesperia coccum,*

ibid.*in vnda*] Leg.*ora.*

v.24.*Numida accusatius*] † forte,*filices.*

Pag.157.v.1.*an reo fera*] Leg.*circo f.*

v.15. *Quæque iure quærit*] Leg.*Quæque viri quærunt.*

v.16.*astrumque renid.*] Leg.*ostrumque renid.*

v.26.*vendunt conchilia*] Leg.*condunt conchylia.*

Pag.158.v.1.*in littora tantum*] Leg.*in littore.*

v. 11. *Namque hoc dedecoris populo*] Leg. *dedecus e populo.*

v.15.*geminam depransam gurgite*] forte, *gemino*, id est orientali & occidentali.

v.16.*exciderat æris*] forte *exederat.*

v.20.*Curis latrantibas erat*] Leg.*errat.*

v.25.*excissa libido*] Leg.*excita.*

Pag.129.v.4.*perfugit sanguine*] Leg.*perfudit.*

v.8.*Parthenopen*] Leg.*Parthenopes.*

ibid.*Dicharchidos*] Leg.*Dicæarchidos.*

v.13.*verno persona cantu*] nota, *persona*, pro *resonatiue*

v.18.*& caua sparsa fa.*] Leg.*& cana.*

Pag.160.v.1.*Luxuriam spoliarum*] Leg.*spoliorum.*

v.6.*Et etiam mea reg pet*] Leg.*En etiam.*

v.7 *iam montibus austris*] *ἴσως*, *haustis.*

v.15.*Thessiphona*] Leg. *Tisiphone.*

v.16.*Et quo Syllanus*] Leg.*Ex quo Sull.*

v.23. *Si modo fas est mihi vera*] Leg.*vera mihi fas est.*

ibid *impune probari*] Leg.*profari.*

v.vl.*Omniaque trib.*] Leg *omnia quæ.*

Pag. 161.v.9 *personat auras*] Leg.*aures.*

v.8.*Et Libye*] Leg.*Ex Lib*

v.16.*Thessiphone*] Leg.*Tisiphone.*

v.23.*namque ore cruento*] forte debuerat subsequ huiusmodi versus;

Nostrum quadriiugo scandens Sol æthera curru.

Pag.162.v.5.*armis acta ciet*] forte, *demissa ciet.*

v.18

v.18.*cannoque ad sid. vertice*] Leg. *canoque*.
v.25.*Hesperiæ campos latæ*] Leg. *Latè*.
Pag.163.v.4.*dom. rhenum*] Leg. *dum*.
v.12.*Ac viles opere*] Leg. *opera*.
v.16.*Causam disciteferro*] Leg. *dicite*.
v.22.*Iudice Fortuna*] iacta forte alea.
v.23.*Et tantate*] Leg. *tentate*.
v.26.*Omnia læta*] Leg. *Omina*.
Pag.164.v.5.*insolito gressus*] Leg. *insoliti*.
v.10.*Fulmina mont. alt.*] Leg. *flumina*.
v.11.*missa putares*] Leg. *spissa*.
v.13.*Stabat victa fluit*] Leg. *Stabant, & vincta fl.*
v.17.*coniecta strue*] Leg. *congesta st.*
Pag. 165. v. 9. *Romano toniton ferit omnia signa*] Leg. *tonito fert omina scæua*.
v.10.*fluitare mare*] Leg. *mari*.
v.14.*perque duas scind.*] Leg. *per dubias*.
v.16.*Et patriæ est pontus*] † forte, *Et patria est timor sa*, &c
v.17.*fatisque iub. acti.*] Leg. *actus*.
Pag.166.v.1.*oneris ignara iuv.*] Leg. *humeris ign.*
v.13.*repertor Hydaspis*] Leg. *repertus*.
v.22.*exosa furentis*] Leg. *furentes*.
Pag.167.v.4.*Erynis.*] Leg. *Erynnis*.
v.26.*Atque inter toto*] Leg. *intertorto*.
Pag.168.v.22.*Cratona*] forte, *Certona*.
v.24.*ampliori fortitudine domum quær.*] forte, *fortuna*, vel *fortitudine*, pro, fortuna.
Pag.172.v.8.*& fusus confin. lumin.*] Leg. *fusius*.
v.15.*Parium marm. exstrinxerat*] Leg. *extinxerat*.
v.23.*tanta modo tang. corp.*] Leg. *tenta*.
Pag.173.v.4.*ô iuuenis sororem habet*] Leg. *habes*.
v.vl.*non dixi tibi anc*] Leg. *dixit*.
Pag.174.v.2.*nec mea mater*] Leg. *mea arte*.
v.3.*libentis mundi*] Leg. *labentis*.
v.8.*Belieno nece amat*] Leg. *Olienos me am.*
v.9.*inter hæc nomina*] forte, *inter hæc noctis*.
v.16.*Ideo quales funditur*] Leg. *fundit*.

v.19.*ciperen*]Leg.*cyperis*.
v.25.*mille oscuris.quar.vol.*]Leg.*osculis*.
Pag.176.v.vl.*peruenieris domum*]Leg.*perueneris*.
Pag.177.v.2.*Narro ibi*]Leg.*tibi*.
v.7.*ad tubicines*]Leg.*tibicines*.
v.10.*Gytona rogo*]Leg.*roga*.
v.17.*solent inquit fieri*]Leg.*inquit ista fi*.
Pag.178.v.20.*per quod etiam re habere*]Leg.*te hab*.
Pag.180.v.9.*trepident vertice*]forte,*crepidanti*.
v.13.*rore capillos*]Leg.*Capillos*.
v.14.*Iasdon*]forte,*Aedon*.
v.17.*sua rura colebat*]Leg.*colebant*.
v.18.*marmoreis ciuibus*]Leg.*ceruicibus*.
v.19.*myrtoq; floranti*]Leg.*florenti*.
v.vl.*& quid hodie*]Leg.*ecquid*.
Pag.182. v.6. *omniumve malorum causa*]Leg.*vel malorum*.
v.15.*timore lusis*]Leg.*lusus*.
v.17.*ac fere orat.*]Leg.*hac fere or*.
Pag.183.v.1.*fixas oculos*]Leg.*fixos*.
v.2.*incerto*]Leg.*incepto*.
v.13.*natali conuitio*]Leg.*tali conv*.
Pag.184.v.3.*membra colore thoro*]Leg.*iacere th*.
v.4.*Epirus in arce*]Leg.*Epicurus*.
v.10.*sed eam si de*]Leg.*sed bona fide*.
ibid.*Ascyltos*]Leg.*Ascylta*.
v.11.*vsque iniuriam*]Leg.*vsque ad iniur*.
v.14.*ab Ascylto*]Leg.*Ascylta*.
vers.16. *deprecatur sua victima versu*] forte, *sua crimina*.
v.20.*Cui Iesos*]Leg.*Lesbus*.
ibid.*Lydus adorat*]forte,*Nilus ad*.
v. 22. *templumque tuis imponit hipeplis*]forte, —*templisq; tuis imponit honores*.
Pag.185.v.7.*festus suis*]Leg.*fœtus suis*.
v.8.*spumabat pateris*]Leg.*spumabit*.
vers. 25. *arundinem rapuit ostio*] Leg. *rapi ocyus*.

Pag.18-

Pag.186.v.7.*altera per te lectuli*]Leg.*parte lect.*
v.10.*quid nos inquit in cell.meam*]Leg.*quid vos.*
vers.16.*puella bona sua vend.*] Leg. *puero puellave bona.*
Pag.188.v.12.*leguminis super mensam effugit*] Leg. *effudit.*
v.20.*singularemq; rerum*]Leg.*singularesque.*
v.22.*mermore terra*]Leg.*marmore.*
v.vlt.*molliscille*]Leg.*molliscella*, vel *mollicella*, in quo tamen i breue est.
ibid.*candice lento*]Leg.*candice.*
Pag.189.v.3.*Clauis numerabat agrestes*] forte, *clausos.*
v.6.*mitia seruo*] forte, *mitia porro.*
v.7.*Inter adoratas*]Leg.*odoratas.*
ibid.*Pendebat*] Leg.*pendebant.*
v.8.*ima racemis*]Leg.*vua rac.*
v.9.*Qualis in Actaa*]Deest versus, quo describebatur aus: & sequentes ita sunt emendandi;

Qualis in Actaa quondam fuit hospita terra
Digna sacris Hecale, quam Musa loquentibus annis
Battida veteri viuendam tradidit auo.

v.23.*excitato funere perfugit*]Leg.*cinere perfudit.*
Pag.190.v.17.*peneque fluentes*]forte *pœnasque luentes.*
Pag.192.v. 4.*si mag.hoc scierit, ibi crucem*] forte, *tibi crucem figet.polluisti.*
Pag.193.v.9.*paret non paret habento*] forte, *pauper non esset haberi.*

INCERTI AVCTORIS
CONIECTVRÆ
IN PETRONIVM ARBITRVM.

PAg. 49. v. 18. In excusis cum scribitur; *Quoniam sermonem habes non publici saporis, & quod rarissimum est, amas bonam mentem*] Suspicatus sum aliquando leg. *amas bona* (vel *bene*) *monentem.* quod non alienum erat à serie & ordine orationis: & laudantur ab Hesiodo in versibus vulgo notissimis etiam hi, qui recta monentes audiunt. Sed fortasse non malè retineri potest vulgata, quia alter superiore totâ declamatione conquerebatur de corruptione animorum in iuvenibus.

Pag. 53. vers. 6. Non longè vbi scribitur in excussi cod. *Per medium lupanar cœpi fugere in aliam, cum ecce in ipso aditu occurrit mihi æquè lapsus ac moriens Ascylta* interpretantur vulgo, id est, qui vt ego aberrauerat sed tamen falsam esse interpretationem licet coniicere ex sequentibus in manuscrip. cum Giton de Ascylto conqueritur apud Encolpum; *Tuus*, inquit, *frater, ac comes paulo antè in conductum accurrit, cœpitq; mihi velle pudorem extorquere.* Ex quibus quis non videt non lapsum esse Ascyltam & eo abductum, sed de industria. Puto leg. *æquè lassus ac moriens.* nam de seipso Gyton paulo ante dixerat: *Donec & cursu defatigatus & sudore iam madens,* &c. Et hac eadem pag. *Sudorem ille manibus detersit,* &c. Sed suspectus est locus ille alter, *in conductum accurrit,* nec satis intelligo.

Pag. 61. v. 18. In excusso vbi legitur; *Ego sum ancilla Quartillæ, cur vos sacram ante cryptam turbastis?* Lego *cuius vos,* &c. Sic supra rectè emendatus est error similis; *Nescio cur quis Agamemnonis suasoriam excepit:* sic *nescio cuius, qui* &c. *Sic Pithœus.*

Pag. 63. v. 10. Nō longè *Neui traducere velitis tot annorū cōsilia secreta quæ vix mille homines nouerūt*] Locus suspectus mihi fortasse legi posset, *quæ vix vlli homines*

v. 21. Ibi

v.Ibidem; *Adiuuaturos nos diuinam prudentiam vel ericulo nostro*] forte leg. *prouidentiam :* quia ipsa dice-at *se iussam esse eos perquirere, atque impetum morbi mon-rata subtilitate lenire.* Sic Pithœus.

Pag.67.v.17.In M.C.cum scribitur: *Ancilla totam aciem eius fuligine longa perfricauit, & non sentientis la-ra humerosque sopitionibus pinxit*] locus est mendosus. orte *scriptionibus* leg. Nam *manus* & *frontem scribere* Catull. dixit & Plaut. & Ausonius multis locis. Ad tunc pertinet locum, quod Nonius obseruauit in oce *subleuit: Subleuit*, inquit *significat illusit & suo ri-iculo habuit, tractum à genere ludi, quo dormientibus ora inguntur*, &c.

Pag.68.v.11.In M.C.vbi legitur de Syris, qui vene-ant ad prædam; *Postquam se deprehensos esse intellexe-unt, pariter secundum lectum conciderunt, vt putares hoc onuenisse, & flectere tanquam olim dormientes cœperunt*] Ita Pithœus. ego, *stertere* pro *flectere*, optimo sensu vt opinor.

Pag.69.v.7.Non longe in manuscr. Cod. quum le-gitur cinoedo; *Et super lectum venit, atque omni vi de-exit recusantes*] Forte verbum illud obscœnum, quod apud Catull. restitui,

——Patrui perdepsuit ipsam
Vxorem & patruum reddidit Harpocratem,

ita hic *depsuit* non male legeretur. Hoc verbum apud Apuleium Apolog. 2. videtur quoque restituendum in his verbis; *Olim in pueritia, priusquam isto caluitio deformaretur, emasculatoribus suis ad omnia infanda morigerus, mox in iuuentute saltandis fabulis exossis pla-ne & eneruis, sed (vt audio) indocta & rudi mollitia. Ne-gatur enim quicquam histrionis habuisse præter impudi-citiam. In hac etiam ætate, qua nunc est, qui illum deper-duint multi sunt:* ibi pro *deperduint* forte *depsuerint* le-gendum.

Pag.72. v.23. Cum loquitur de ludo pilæ in Ma-nusc.cod. *Alter numerabat pilas, non quidem eas quæ in-ter manus luxu expellente vibrabant*] Locus est suspe-ctus. Opinor forte leg. *lusu expellentes vibrabant.*

Pag.74. v.5. Vbi legitur in Manuscr.cod. *Ad sinistram enim intrantibus non longe ab hostiari cella canis ingens catena vinctus in pariete erat pictus, superq; quadrata littera scriptum CAVE CAVE CANEM*] Hæc pertinent ad illustrationem illius loci Varronis, qui ab Nonio citatur in voce *Præbitio*: *Quod eo die mea erat præbitio in ianuam CAVE CANEM inscribi iubeo.* quem morem Turnebus cap. 4. lib. 15. Græcis acceptum refert.

v.25. Cum legitur in Manuscr. Cod. *Præterea grande armarium in angulo vidi, in cuius ædiculo erant Pares argentei positi Venerisque signum marmoreum*] Locus est mendosus, opinor. forte *Paridis argentei positi*, &c. vt non temere Veneris Paridisque signa simul coniuncta sint propter iudicium Paridis. ita leg. esse indicant quæ sequuntur; *Et pixis aurea non pusilla, in qua barbam ipsius conditam esse dicebant.* nam de viro aliquo loquutum fuisse necesse est. Sic Plinius lib.34. cap.7. *Ab Euphranore sculptum ære Paridis iudicium refertur.* Hic autem *argentei positi*, id est, sculpti, interpretor: sicuti apud Horat.lib.4.Odar.

Hic saxo, liquidis ille coloribus
Sollers nunc hominem ponere nunc Deum.

Pag.75. v.15. Non longe cum legitur in Manuscr. Cod. *sub eodem titulo etiam lucerna bilignis de camera pendebat*] forte leg. *bilychnis.* quod epithetum aptius conuenit lucernæ. *Sic Pith.*

Pag.77. v.7. Cum legitur in Manuscr. Cod. *Ablata est hunc gustatio valde lauta nam iam omnes discubuerant præter ipsum Trimalcionem, cui locus nouomoræ primus seruabatur*] Locus obscurus propter insolens vocabulum, *nouomoræ.* & dubito ne valde hoc nomen corruptum sit: veruntamen dum quid melius edocear, ita leg. suspicor. *noua moræ locus*, in eam sententiam, vt dicat, Domino Trimalcioni locus postremus sit relictus, id est, ante quem omnes alii discumberent (vt loquitur) ipse autem nouissimus omnium. qui honos etiam solet exhiberi iis, quibus honos defertur hodie.

v.12. Quæ

v. 12. Quæ ſequuntur in Manuſcr. Cod. de vltimo ferculo, quod conſtabat *aſello Corinthio cum biſſaccio poſito, qui habebat oliuas*, &c. valet ad explicationem illius prouerbii, quod apud eundem Petronium excuſſum extat in illis verbis: *Mox manum dimiſit in ſinum, & pertractato vaſculo tam rudi hoc, inquit, belle cras in promulſide noſtræ libidinis militabit. hodie enim poſt aſellum diaria non ſumo.* Quod prouerbium nondum explicatum (vt opinor) eam habet ſententiam, ſe poſt nouiſſima fercula non cibos diurnos & conſuetos accepturam. Nam in ea ſignificatione *diariorum* nomen extat apud Horat. lib. 1. Epiſtol.

Cum ſeruis vrbana diaria rodere mauis.

Erant enim cibi diurni ſoliti dari ſeruis aut militibus. Quod prouerbium in obſcœnum ſenſum traxit meretrix, & quaſi per allegoriam ſententiam produxit. nam quia dixerat, *in promulſide libidinis noſtræ*, continuauit orationis allegoriam in illo prouerbio. nam promulſidem habuiſſe aliquid commune cum aſelli ferculo (forte tanquam condimentum) indicant verba M. C. hoc loco: *Cæterum in promulſi dari aſellus erat Corinthus cum biſaccio poſitus*, &c. quæ verba tamē corrupta credo & leui mutatione ita reſtituenda, *cæterum in promulſide ei aſellus erat*, &c.

Pag. 78. v. 23. Vbi legitur in Manuſcr. Cod. *Pro calculis enim albis aut nigris aureos argenteoſque habebat denarios. interim dum ille omnium teſtorum intercluſum conſumit*] neſcio quid ſibi velit nomen *teſtorum*. forte aliquid deeſt. Quid ſi legamus, *omnem teſſeram*? quia ſupra meminerat cryſtallinarum teſſerarum: aut forte, *omnem theſaurum inter luſum conſumit*, vt referatur ad denarios.

v. 26. Ibidem vbi legitur in Manuſcr. Cod. *In qua gallina erat lignea patentibus in orbem alis, quales eſſe ſolent quæ incumbunt oua*] Lego, *incubant*. *Ita Pithoeus.*

Pag. 80. v. 11. Vbi legitur in Manuſcr. Cod. *Amporæ vitreæ allatæ ſunt diligenter gypſata, quarum in ceruicibus pittacia erant affixa cum hoc titulo, Falernum*, &c.] ſuſpicor leg.

cor leg. πινάκια, id est, tabellæ quædam, quæ solebant etiam in horreis vinis apponi, vt cuius essent notæ indicarent, quod annotauit Brodæus.

Pag. 81. v. 13. Non longe cum legitur in Manuscr. Cod. *super geminos testiculos acriones*] Optime P. Dan. legit. *ac lienes*. fortasse etiam, *renes* legi posset, in quibus sita est libidinis cupiditas.

Pag 83. v. 5. Vbi legitur in Manuscr. Cod. *Conuersus ad eum vt plurima exciperem, longe arcessere tabulas cœpi*] Lego, *fabulas*.

Sic Pith.

v. 8. Vbi legitur in Manuscr. Cod. *Vxor, inquit, Trimalcionis fortunata appellatur, &c. Nunc nec quid nec quare, in cœlum abiit & Trimalchionis topanta est*] Locus valde mendosus. forte leg. Græce, ἐν τῷ παντὶ, id est, omnino, omni ex parte, vt loquuntur Græci.

Pag. 86. v. 11. Vbi legitur in Manuscr. Cod. *Quamuis non minus sudoris habuimus etiam postquam ad stabulum peruenimus. Anus enim ipsa inter diuersitores diutius ingurgitata ne ignem quidem admodum sensisset*] Primum leg. est, *Anus*. deinde forte, *ne signum quidem*. scilicet eorum, qui pulsabant hostium, *sensissent*. quam interpretationem confirmare videntur, quæ sequuntur; *& forsitan pernoctassemus in limine, ni tabellarius Trimalcionis venisset X. vehiculis diues. Non diu ergo tumultuatus stabuli ianuam effregit. non tumultuatus*, scilicet æquè ac nos. Venit tamen in mentem alio referre ea verba, vt legamus, *ne ignem quidem admotum sensisset*, adeo scilicet ingurgitata erat.

Sic Pithoeus.

HENRI-

IENRICI STEPHANI PARISIENSIS
EMENDATIONES IN PETRONII ARBITRI EPIGRAMMATA.

Henricus Stephanus Lectori.

QVi sequuntur Arbitri versus, omnes, præter paucissimos in fine collocatos, ex fragmento sumptæ sunt Satyræ cuiusdam ab eo scriptæ, sed quamuis lim excusæ, non multis tamen visæ. Eos autem alioui aureos quum indigne mendis fœdatos inuenisem, adeo vt multi loci Oedipo viderentur opus haere, tales tibi proponere non sustinui: nec prius uieui quam eos pristino nitori magna ex parte restiatos vidi. ita tamen vt textum ipsum præterquam in nendis manifestissimis, attingere ausus non fuerim, ed emendationes margini adscripserim: non veras uidem omnes fortasse, verisimiles certe omnes, & uæ inter coniecturas saltem locum teneant, dignas. Huius autem beneficii (ne fallaris) minimam partem nihi, maximam * amico cuidam meo debes, cuius nuitus (quia se nominari non patitur) nomen in præentia taceo.

* *Hadr. Iunio.*

Pag.51.v.6.*Artis seueræ*] Versus sunt Iambici.
ibid *Si quis amas effectus*] Legendum, *ardet eff.*
v.11.*Nec per dictis abditus*] Leg.*Nec in popinis abd.*
v.13.*Histrionea addict.* Leg.*histrionia.*
v.14.*Sed siue armigeræ*] Hexametri versus.
ibid.*Rident Tritonidis*] fort.*arrident.*
v.16.*Sirenumque domos*] scrib.*domus.*
v.18.*Mox & Socratico plenus grege mittet habenas*] Leg. *Socraticum, plenasque immittat hab.*
Pag.84. v.3. *Luxurie rictu*] Versus iambici: Legendum autem, *Luxurie & victu.*
v.4.*Clausus pauo*] Leg *exclusus pa.*
v.8.*gracialis pes è tota listria*] fort. *Histria.* *

v.9.*trepidi temporis*] Leg.*tepidi.*

v.11.*cara tribacca Indica*] Leg.*cara tibi bacca Ind.*

v.12.*phaleris pelagus*] Leg.*pelagi.*

v.14.*ad quam rei viridem*] Leg.*rem vir.*

v.16.*Quo carchedemos*] Leg.*Quo Carchedonios.*

v.18.*Æquum & inducere*, &c.] Legendum;

Æquum est induere nuptam ad ventum textilem
Pallam, prost. nud. in thalami lectulo.

Pag.89.v.10.*Grex ait in scena*] Leg. *grex agit.*

Pag.94.v.9. *Et qui sollicitat nuptas ad præmia, peccat* Distingue, *nuptas, ad præmia pecc.*

v.10.*peruinosis*] Leg.*pruinosis.*

Iam decima mœstus] versus iambici.

Pag.101.v.8.*hoc titulus fero*.Leg.*hoc penitus f.*

v.9.*Intus hæc adfata*] for.*Iuratus hæc a.f.c. Si non.*

v.17.*sed tradunt manus*] Leg.*sed tardant.*

v.18.*Latusque resilit*] Leg.*Lentusque.*

v.21.*& dum murmurant Robora, moles*] Leg.*murmurat Roborea moles, spir.*

Pag.102.v.6.*Rates vt aliæ*] Leg.*vt alta.*

v.12.*Laconti*] Leg.*Laconte.*

v.26.*& effundunt vires*] Leg.*viros.*

Pag.103.v.6.*auaris alius acc.fac.*] Leg.*ab aris.*

Pag.135.v.21.*nec vincite potum*] Leg.*pontum.*

Pag.137.v.20.*ridet adusta pilis*] for.*aret*, vel, *sordet ad.*

v.23.*Infelix modo crinibus nitebas*] Phalecij, seu hendecasyllabi.

v.26.*Horti tubere quod cecauit vnda*] fort. P*onti sidere quod errauit v.*

Pag.156.v.22.*Ac Spireum cum laudabat mil. in vnda*] Leg.*Hesperiæ coccum l.m. in ora.*

v.24.*Numidæ accusatius*] Leg.*Nu. silices.*

P.157.v.1.*in syluis an reo fera*] Leg.*in syl. circo f.*

v.2.*Hamon*] scrib. *Hammon.*

v.7.*Heu pudet affari*] Leg.*effari.*

v.13.*Factique ener. corp.*Leg.*Fractique.*

v.15.*Quaque iure querit*] Leg.*viri querunt.*

v.16.*astrumque renidens*] Leg.*ostrumque.*

v.26.

v.26.*Vendunt conchylia*]Leg.condunt.
Pag.158.v.1.*in littora tantum*] Leg.*in littore.*
v.11.*hoc dedecoris populo*]Leg.*dedecus est populi.*
v.15.*geminam deprensam gurgite*]Leg.*gemino.*
v.16.*exciderat ares*] Leg. *exederat.*
v.25.*excissa libido*]Leg.*excita.*
Pag.159. v.8 *Parthenopen inter magna Dicharchidos*] Leg.*Parthenopes inter magnaque Dicarchidos.*
Pag.161.v.24.*Deformis titubans vultus*]Deesse videtur versus ante hunc.
Pag.162.v.5.*Sideribus armis acta ciet.*] Leg. *Sideribus demissa ciet.*
v.25.*Hesperia campos lata*]Leg.*Late.*
Pag.163.v.16.*causam discite ferro*] Leg.*dicite.*
v.26.*Omnia lata dedit*] Leg.*Omina.*
ibid.*à mentibus auras*]Leg.*iras.*
Pag.164.v.5.*insolito gressus*]Leg.*insoliti.*
v.11.*hoc quoque missa putares*] Leg.*spissa putares.*
v.13.*Stabat victa fluctus stup.*]Leg.*Stabāt, & vincta fl.*
Pag.165.v.9.*Romano toniton ferit omnia signa*] Leg. *Ro.attonito fert omnia scaua*
v.14.*perque duas scind.*]Leg.*per dubias scind.*
v.17.*fatisque iubentibus acti*]Leg.*actus.*
Pag.166.v.1.*oneris ignara iuuentus*]Leg. *humeris ign.*
v.13.*repertor Hydaspis*]Leg.*repertus Hyd.*
v.22.*exosa furentis*] Leg.*furentes.*
Pag.167.v.26.*Atque inter toto*]Leg.*intertorto.*
Pag.174.v.19.*molle cyperen*]fort.*cyperis.*
Pag.180.v. 9.*trepidanti vertice*]fort. *crepitanti v.*
v.14.*Syluester Iasdon*]Leg.*Aedon.*
Pag.182. v.8. *Ter corripui terribilem manu biponem*] versus Sotadei, vel Ionici à maiore.
Pag.183.v.2. *Nec magis incerto*] Leg.*incepto.*
v.24.*Quid me constricta spect.*] *Quid me spectatis constricta fronte.*
Pag.184.v.3.*membra colore thoro*] Leg.*iacere th.*
v.4.*Epirus in arce*]Leg.*Epicurus in arce.*
v.20.*Cui Lesbos*]*Cui Iesos.*

ibid.

ibid. *quem Lydus adorat*] Leg. *Nilus ad.*

Pag. 185. v. 7. *querula festus suis*] Leg. *fœtus suis.*

Pag. 188. vers. 21. *Non Indum fulgebat*] *Indum non fulg.*

Pag. 189. v. 3. *clauus numerabat agrestes*] Leg. *clauso nu. ag.*

v. 6 *mitia seruo*] Leg. *mitia porro.*

v. 7. *Inter adoratas*] Leg. *odoratas.*

v. 8 *passis ima racemis*] Leg. *vua ras.*

v. 10. *Hecates*] Leg. *Hecale.*

v. 12. *Baccineas veteres*] Leg. *Battiadæ veteris.*

Pag. 190. v. 17 *peneque fluentes*] Legendum, *pœnasque luentes.*

Pag. 193. v. 15. *paret non paret, habento*] Legend. *habeto.*

Hactenus Arbitri versus, ex eius Satyra sumpti: qu sequuntur autem, ex Grammaticis sunt petiti.

INNOMINATI AVCTORIS EMENDATIONES

IN PETRONIVM ARBITRVM.

De Petronio vide Cornelium Tacitum. De Aduocatorum degenere genere, eundem in Dialog. de Oratoribus, & Plin. lib. 2. epist. 3. & Ammianum Marcellinum.

Pag. 48. v. 7. *Sampsucho*] Vet. *sesamo.*

v 25. *& iam grandis & **] leg. *etiam grandes video, & vt ita dicam.*

Pag. 50. v. 16.* *qua nihil esse maius*] leg. *& quia.*

Pag. 51. v. 6. *Artis seueræ si quis amat eff.*] leg. ex V. C. *Amat seueræ si quis artis effectus.*

Vide Turnebum.

Pag. 52. v. 23. *Ducturam ego putabam*] V. *diuinam ego* communem lectionem probo. Sic infra: *Putares ab eadem auia esse deductum.*

Pag. 53. v. 1. *inter viculos*] V. *internuculos* fort. *internuncii*, vel *internuncioli.*

v.22.*peculio*] sic in Obscœno Carmine ad calcem irgilij;

Pulchre pensilibus peculiati.

Est & apud Lampridium in Heliogabalo.

Pag.63.v.10.*tot annorum*]fort.*animorum.*

v.26.*tentata*]fort.*dentata.*

Pag.71.v.4.*iratam*]fort.iuratam.

Pag.84.vers.8.*gracilipes crotalistria*] hos versus citat iellius & Hadrian. Iunius in Animaduers. Vide & 'urneb.

Pag.99.v.24.*auemus*]*habemus.*

Pag.111.v.21.*scordalo*]apud Senec.epist.57.lib.7.*scorilion* legitur. Vide Turneb.

Pag.135. vers.12. *à tutela nauigij*] Nota pro hoc loco uod Pomponius Porphyrio in Horatium (pete à frae quo loco) scribit, lib.1.Od.5. *Quis multa gracilis*, ad erba; *Miseri quibus intentata*. In Glossario S.Benedicti verbis Petronij, *Troiæ halosin.*

v.26.*Eumolpos*]hoc verbum vsurpat Plinius in epist. 6.lib.10.pag.288.& 289.

Pag.137.v.8.*inani spira*]Leg.*immani spira.*

Pag.155.v.3.*teneriorem*]fort.*seueriorem.*

Pag.156.v.17.*peragrabantur*] Leg.*peragebantur*, vt in iargine.

v.22. *Aespyreum*] ad hunc versum nota crucem, vt spectum.

v.24.*acusatius*]Vet.*accurant.*

Pag.157.v.1.*arcufera*]Vet.*arcofera.*

v.4.*Ad mortes preciosa*, &c.] Legendũ & distinguenam, *Ad mortes preciosa, fames premit aduena classes, Tiis*, &c.

v.7.*Heu pudet affari*] Leg.*effari.*

v.12.*Quare se natam non*.&c.] Leg.forte, *Quærit se itura, nec*, &c.

v.15.*Quæque virum quærit*]Leg.*quærunt.*

v.18.*mutatur*]Leg.*imitatur.*

v.19.*hostile*]Leg.*sterile.*

v.22.*exstruit*]al.*esurit.*

Pag.

Pag.158.v.2.*Sola desertis*]nota in margine, *Aristides*.

v.9.*tristior ille est*] deterior. Publius in Mimis;

Ad tristem partem strenua est suspicio.

v.20.*latrantibus*] Leg. *lacerantibus.*

v.23.*Hac mersant*] Leg. *Hoc mersum.*

v.25.*excita libido*] *libido?* leg. per interrogationem.

Pag.159.v.5.*tot tellus*] Leg. *tellus tot.*

v.12.*auctumno*] Leg. *autumno*, non *auctumno.*

v.20.*diuinarumq; potestas, Qua noua, &c.*] Leg. forte,

—*diuinarumque potestas*

*Cui nulla nimium * nimium—potestas.*

P.162.v.8. *Vanus lapis inuenit vsum*] Leg. *Vanos lapis inuenit vsum*

v.10.*fatentur*] Leg *iubentur.*

v.24.*vota mihi*] Leg *tibi.*

Pag.161.v.5.*structos*] Leg *stratos.*

vers.12.*Porth meus*] in hoc verbo pone in margine *Hac emendatio est Baptista Pij* Poster. Annotat. cap.48.

v.16.*Vulnere*] Leg. *Vulnera.*

v.24.*titubans*] pone in margine, *Titan.*

Pag.162.v.5 *armis acta*] Leg. *facta.*

v.9.*comitata*] Leg. *crinita.*

v.15.*nomine pulso*] Leg *nomine sursum.*

Pag.136.v.10.*qui bella vident*] Leg. *timent.*

Pag.164.v.1.*frequenti*] Leg. *sequenti.*

v.5. *Occupat ausus*] Leg. *ausu.*

v.24.*victaque cœui*] Leg. *vinctaque*, quomodo supra dixerat;

—*Ne hanc sine vindice dextram vinciat ignauus*—

Pag.165.v.9. *Atque hac Rom.*] Leg. *hoc Ro.* & eoden versu pro *tonito* leg. *tonitru ferit omnia signa.*

v.14. *Pectora, perque duas*] Leg. *pectora perque duas.*

Pag.166.v.3.*Hinc vehit*] Leg. *Hic ve.*

Pag.172.v.8.*ad malarum scripturam*] al. *iuncturam* fort. *trituram*, à *terendo*, id est, molendo.

v.16.*extinxerat*] deleuerat pulchritudine & superauerat.

Pag.177.v.1.*sine neruis posse ire*] Leg. *iri.*

v.16.*Perlegisse*] Leg. *peregisse.*

Pag

Pag.178.v.2.*Peccasse,&c.deliqui*] *Peccare* minus, *Delinquere* leuius.

v.13.*Paratus miles*]Leg.potius *peritus.*

Pag.180.v.13.*Ore lapillos*]fort.*rore.*

Pag.184 v.26.*reb.egenis Attritus.*] Horatius; *Quam ibi accisis iuuenta manu duxit.*

Pag.187.v. 20.*fabulatione*] salutatione,etiam apud mbrosium 104.

Pag.188.v.8.*ad vsum reposita*]fort.*ad esum.*

Pag.189.v.10.*Digna sacris Hecale,*&c.] ad hunc verm scribe in margine; Hunc locum primus restituit apt.Pius apud Fulgent. in enarrationibus Fabularum legoricis ex Plutarcho,qui Callimachum scribit Healesia scripsisse.

OHANNIS SAMBVCI TVRNOVIENSIS PANNONII, CONSILIARIJ Cæsarei,

NOTÆ

AD PETRONII ARBITRI MASSILIENSIS SATYRICI FRAGMENTA.

AD CLARISSIMVM VIRVM *Ioannem Sambucum.*

En vestro redit arbitrio, Sambuce, politus
Arbiter, & criticos exiit ipse stilos.
Scilicet iniecisse tuas, dum istuc rediturit,
Perspicies, medicas adque bibuisse manus.
Namque vnus flos Chalcographôn Plantinius omnium
Communi æterna dum studet arte bono;
Et sua dum limata tibi, quem dotibus auctum
Præclaris seruet Iuppiter vsque, parat:
Ocius ergò suos adit, & compellat amicos,
Symbola conferret vt sua quisque, monet.
Iunius extremis sua mittit ab vsque Batauis:
Memmius & (qui vtinam plura aliquando dares)

Gallicus

Gallicus adspergit: quin & Craneburgicus: indè
Nos etiam, vt constet symbola, nostra damus.
Sic positis nouus exuuiis redit Arbiter: adfert,
Datque tibi gustum symbola & arbitrium:
Atque, his delitiis rogat vt satiatus amicorum
Agnoscas fidas pæoniásque manus.
Ante alios cupit hæc Gifanius; optat amicis
Qui dudum miserè adscribier, esse tuus.
Esse tuus cupit: & non sim re dignus vt apse;
Certè animi studium, quod pote, polliceor.
Sponsor erit Carus (nî fallit) idoneus; & cui
Nomen agellus, libris Attica terra dedit.

Tui studiosiss.

Ob. Gifanius.

D. IOAN. LISTHIO, SECRETARIO ET CONSILIARIO CÆSAREÆ MAIESTATIS, AMICO VETERI SUO

IOAN. SAMBVCVS PAN.

SYLVVLAM hanc Satyricam, eruditam, & variam, adeóque ob fictas narratiunculas, nec vulgaria imitationis poëticæ quædam exempla, insignem, restitutam, ac pænè integram ad te mitto. Nam cùm ante annos XLV. de vnico exemplari manuscripto Lutetiæ impressa esset, & nulla linea sine mendis, aut aliquo defectu legerentur: hortatu Pulmani, viri doctissimi, qui aliquot Hadriani Iunii, (quem honoris, & amicitiæ causâ, eruditionísq; nomino) obseruationes, atq; etiam suas mihi ostenderat, cũ vetusto meo codice diligenter contuli, integras paginas addidi, loca præter alios plus quam quinquaginta restitui, vt nihil ad sensum. & auctoris probitatem in his reliquiis lector sit requisiturus. Hanc opellam tibi voui, méque, vt facis, redamare nè desinas. Viennæ, 1564. in festo Martini.

PETRO-

PETRONII ARBITRI VITA.

P Etronij Arbitri vitam describere in tanta temporum obscuritate perdifficile est. Ne tamen nihil icamus, Petroniam gentem Romæ inlustrem inueio. nam Petronius Volusianus Consul fuit impeınte Gallieno, anno Christi 262. Eodem aut paullò ɔtè tempore floruisse nostrum non dubito. Nam ex oc fragmento satis apparet reip. Rom. à Christianis rincipibus nullam dum factam fuisse mutationem. ıeminit *crucis* & etiam *iudicum ex equestri ordine* sum:orum. ridet & *formulas iudiciorum*. Deinde testimoia ex eo proferunt Terentianus & Macrobius. illum ;o cũ Gyraldo Cypriani; hunc Prudentij facio æquam. Aliorum autem argumenta refellere non est locus. *isertum* vocat Petronium Maurus; nam & ex libello ɔc videtur versatus in declamationibus; posteáque se ıntulisse ad hoc Satyricum scribendi genus, Lucianũ, ı potiùs Lucium Apuleium imitatus. nam & *Lunæ improbitatis*, & *Psyches* (de qua Apuleius) memit. Scripsisse etiam de Massiliensibus, ait Seruius; & his rsiculis indicat Sidonius:

——Et Massiliensium per hortos
Sacri stipitis Arbiter colonum,
Hellespontiaco parem Priapo.

uibus locis confirmari videtur vulgi opinio, hunc assiliensem existimantis fuisse. quamquam, vt dixi, tronia gens Romæ fuerit nobilissima, cùm & Turiani, Mamertini, Septimiani, & Volusiani, omnes hac gente fuerint Consules: quicquid sit, nos vulrem opinionem secuti sumus. De isto autem opere, tor, ipse sis arbiter, & vale.

Pag 47. v. 1. *Cum alio genere furiarum*] multa videntur esse. hæc, quæ initio posita sunt, declamationis sunt gmenta.

Pag. 48. v. 10. *Leuibus enim*] forte *lenibus*.

v. 19. *Ingenia deleuerat*] fort. dolauerat.

v. 23. *Neque Platona, neque Demosthenem*] fort. *neque* ... *ito, neque Demosthenes*.

[Handwritten marginal note: i Pag. 51. lin. 4. At in hoc fallitur Sambuc(?): nam legendum (ut in ista editione) Lucilianæ humilitatis. Wgr.]

v.25. *Accessisse*]fort. *accessisset.*

ibid. *Et iamgrandis & ideo*] ita vetus codex, vulg cus, *grandus & velut.*

Pag 49.v.20 *& quod rarissimum*]*&, quia rar.*

P.50.v.16.*impellunt.* * *qua nihil esse maius*] * videt quid deesse.

Pag 51.v.6 *amat effectus*] fort. *ardet ef.* vt alterum ex glossa.

v.13.*histrionia addictus*[ita v.c.vulg.*histrionea.*

v.14.*arrident*]ita ex coniectura.vulg.*rident.*

Pag 52. v. 4. *Ascylta fulgam*] De Ascylta nulla ai mentio vnde perspicuum est deesse multa.

v.20 *Vbi ego habitem?*]vulg.*habito?*

Pag.53.v.8.*aque lapsus*]id est,qui vt ego aberraue

v.22.*prolatoque peculio*] ita vet.cod.vulg.*pecuo.*f *peniculo*

Pag.62.v.4.*attoniti exspectauimus lacrimas*] fort. *ctauimus.*

Pag.64.v.8 *iurgia flectit*] fort. *plectit*,id est,nectit Ouidius lib.2.Amor. *nectere iurgia* dixit.

Pag.70.v.19.*& quia non plus quam septem*]for.*&*

v.20.*& ea ipsa qua*]fort *vt ea ipsa.*

Pag.71.v.4.*Iun.meam iratam habeam*]ita coniect ducti scripsimus:vulg. *irritatam.*

v.10.*prouerbium illud dicatum, vt possit*] Erasmus *lud,vt posse dicatur.*

v.15.*flammeo vt iam embasico:atas praf.*]fort.*flamn lum basicum.*

Pag.72.v.8.*furtiuis subinde osculis*] ita vet. cod. vu *oculis.*

Pag.83.v.21.*varioque sermone * garrimus*] * De quid videtur.

v.24. *Morsum Thracem*]fort. *Mopsum.*

Pag.84.v 1 *alterum honestiorem*]scilicet Publium.

v.3.*Luxuria rictu*]Publii versus.

v.8 *gracilipes*]ita vetus liber.

v.18 *Induere nuptam*] ita leg. suadet ratio carmi vulg.*inducere.*

v

v.19.*in nebula linea*] sic vet.lib.vulg.*luna.*
Pag.89.v.10.*Grex agit in ſcena*] Ex,*ait*,fecimus,*agit*, ſæpe alias.
v.14.*Nec diu tum lacrimis* indulſi*] * videntur deeſſe nnulla.
v.19.*ibi triduo incluſa red.*]fort.*incluſus.*
Pag.94.v.10.*horret facundia*]ita v.c.vulg.*heret.*
v.20.*quacunque ratione poſſunt*] ita vet.codex:vulg. *acunque poſſunt.*
Pag.99.v.9.*Itaque harcula herbarum omn.*] ita vet. c. lg. *hercula alis genera herbarum*] fort. *Hercules alius, s herb* &c.aut fort.*Hercule herb.*
v.13.*in cacumen excelſiſſ*] v.c.*cacumine.*
v.14.*conſcendit*]v.c.*conſenuit.*
v.18.*vt adplaſtas reuertar,* ſtatua*]* deeſt quid: forſis nomen plaſtis.
v.24.*auemus cognoſcere*] ita coniectura ducti ſcripſius.vulg.*audemus.*
Pag.100.v.2.*quis,inquã,venit in templ.*] fort. vnquã.
v.13. *Capitolio promittere*]fort *Capitolino*,ſc.Ioui.
v.15.*peculio exorat*]fort.*exornat.*
v.27.*Delio præfante,ferro caſi*]fort.*fante*,vel *ferro* forſſe irrepſit ex gloſſa.
Pag.101.v.3.*ingens caſtrum*]fort.*clauſtrum.*
v.9.*Intus hac adfata*]fort.*iuratus,hac.*
v.17.*vteri notauit:fata ſed tardant manus,*] ita conieura ducti hunc locum ſcripſimus & interpunximus.
v.18 *Latuſque reſilit*]fort.*Laſuſque.*
v.26 *tumida cum ſurgunt freta*] ita coniectura ducti ipſimus.vulg *conſurgunt.*
Pag.102.v.11.*gemina nati pignora*]v.c.*gemini.*
v.15.*Vterque fratri:tranſtulit pietas vices*] ita vet.cod. lg.*pias vices.*
v.19.*In morte paſci*]fort *paſti.*
Pag.103.v.6.*at aris alius accendit faces*]ita vet.c.vulg. *aris*.fort.*ab aris.*
Pag.108.verſ.17.*O felicem,inquit,matrem*]* videntur eſſe multa.

v.19.*raram facit mixturam*] v.c.*peperit mix.*

Pag.109.v.14.*reddo insaniæ fidem*] v.c.*idem.*

Pag.110.v.23.* *Dum hæc famula inter amantes ludit,* * videntur deesse multa.

Pag.111.v.21.*scortillo*] v.q.*scordalo.*

v.23.*lictores insulariique*] ita vetus: vulg.*coctores.*

vers.24.*escis stridentibus*] sic coniectura ducti scripsi mus, vulg.*astis.*

Pag.112.vers.1.*præcincta sollers, impar viribus, imposu canem*] fort. *impos, canem*, nam verba sunt omnia præ sentia, *componit, trahit.*

v.17.*iniuriam Eumolpo aduocationemque*] ita coni ctura ducti restituimus. & infra *Eumolpus* dicitur *per clitantium aduocatus* & *dux.* vulg. *Eumolpi.*

Pag.135.v.21.*Cui non est mors vna satis? nec vincite p tum*] v.l. *me vinc*, totus hic locus mendosus. for. *pontu*

v.26.*dux Eumolpos*] vulg. *Eumolpo.*

Pag.136.v.2. *Ex tui animi sententia Tryphena vti n iniuriam*] ita restituimus, cum in v.c. vulg. *pelagi.*

v.8.*per inania inani spira torquebat*] ita vulg. in v cod. *per maria.*

v.13.*caluos stigmososque*] ita ex coniectura. vulg. *sti nosesque.* forte etiam, *erginososque. Ergini cani* prouerb sunt noti.

v.23.*Infelix, modo crinib. nitebas,*] ita hos versus sc psimus. vulgo perturbatus est ordo & scriptura.

Pag.138.v.6.*Corymbioq;*] ita v.l. *Corymbium est orn mentum capitis muliebre, deminutum à* corymba; *vt τρ πέζιον à τραπέζα,* &c.

v.8.*sciteque iactura*] ita v.l. vulg. *scitæ.* fort. etiam, *ſ ctura*, vt in Noct. Attic. fort. etiam, *natura.*

P.139.v.15.*non contenta vulgari more funeris officiu sparsis prosequi crinibus*] vide Seruium in Virgil.

Pag.140.v.2.*lacrimas commundabat lugentis*] ita pa tim ex vet. cod. partim coniectura ducti restituim. ∴ *Commundare* & Columell. & Vlpian. l.14. §. *impensa.* religios. & sumpt. fun. vbi tamen male vulgo *comme dandum*, vsus est.

∴ Emendationem istam non Sambuco sed Gifhanio auctori attribuit Conr. Rittershusius in Notis suis ad hunccce locum; uti Pag. 363. lin. 10. videre est. / Wgr.

v.4.

v.4.*in monumento lumen*] De huiusmodi luminibus
icianus, Dion, Persius, &c.

Pag.141.v.14.*victa manum*] vulg. *victa manu.*

v.17.*& quid proderit*] fort. *ecquid.*

Pag.142.v.5, *Scitis quod plerumque*] vulg. *quod pl.*

v.21.*ex ignotis cognatusq;*] fort. *ex notis.*

Pag.143.v.2. *Cruciati vnius*] id est, in crucem acti.

v.10.*ignauiæ suæ: commode ergo*] ita v.c. vulg. *cõmodet.*

Pag.144.v.5.* *Non dubie redierat in animum*] * fort. id deest.

v.12.*pectus modo concinnabat spoliatum*] ita vet. cod. lg. *interdum concernebat spol.*

Pag.155.v.3.*sensumque teneriorem verborum*] fort. *te-iore verb. ambitu.*

v.6.*ministeriis exercitati*] fort. *exerciti*, id est, defessi.

v.11.* *Ceterum neq; generosior spiritus*] * quædam dee videntur.

Pag.156 v.4.*historici faciunt quam poetæ*] ita vet. cod. ulgato absunt, quam poetæ.

v.11.*recepit vltimã manum**] *paucula deesse vidẽtur.

v.17.*Iam peragrabantur*] v.c. *peragebantur.*

v.22.*Æs pyrcum conlaudabat miles*] ita vet. cod. *con-dabat* coniectura ductus posui: cum vulg. esset, *Ac reum cum laud.*

v.24.*Hinc Numidæ accusatius*] mendosus locus.

v.vlt.*elisæ vulnera pacis*] leg. *& læsæ.*

Pag.157.v.1.*in syluis arcu fera*] ita vetus codex. vulg. *reo fera.*

v.4. *Ad mortes preciosa famens*] ita coniecturis ducti ipsimus. vulg *fames.*

v.7.*Heu pudet effari*] ita ex coniectura: vulg. *adfari.*

v.10.*mobilis aui*] v.c. *nobilis.*

v.14.*fractiq; enerui corp.*] vulg. *factiq;.*

v.15.*Quæq; virum quærit*] ita v.c. vulg. *iure q.*

Pag.158.v.23.*Hæc mersant cœno*] ita vet. cod. vulg. *Hoc rs.*

Pag.159.v.8.*magnaque Diarchidos arua*] ita fere v.c.

v.10.*Cocyta perfusus aqua*] fort. *Cocyti*, vel *Cocytea.*

Pag.160.v.3.*Ædificant auro*]de insanis Romanoru ædificationibus Cicero aliique multi.

v.7.*iam montibus austriis*]ita v. c.vulg. *austris.*

v.24.*Vota mihi cedunt*]v.c. *cedent.*

v.vlt.*Omnia, quæ tribui*] ita coniectura ducti scrip mus.vulg. *Omniaque.*

ibid.*Romanis arcibus*]v.c.*artibus.*

Pag.161.v.1.*destruet istas*]ita v.c.vulg.*destruat.*

v.2.*& mihi cordi*]fort.*est mihi.*

v.9.*trepidantes personat aures*]ita v.c.vulg.*auras.*

v.10.*vix nauita Porthmeus*]ita coniectura ducti sc psimus.vtitur & Iuuenalis ea voce Græca, Charonte portitorem designante.

Pag.162.v.5.*Sideribus armis acta ciet*]mendose.vet pro *armis*, *trinis*, habet.

ibid.*Ætna vocatur*] fort.*voratur.*

v.15.*Graio nomine pulso*]fort *pulsa.* (dett

v.22.*Totum ferre potest humeris*] locus mendosus v

v.24.*Orauitq; locum*]v.c.*Intrauitq;*.fort.*Optauitq;*

Pag.163.v.25.*De cœlo Delphicus ales*] id est, aquila.

v.26.*Omnia læta dedit*] ita coniectura ducti scrip mus.vulg.*Omnia*, mox, *Fortior ominibus* ——

ibid *pepulitq; meatibus auras*]ita v.c.vulg.*è mentib*

Pag.164.v.1 *sonuere frequenti*] sic v.c. vulg.*sequen*

v.5.*& insolito*]v,c.*aurato*.fort.*insolitos.*

v.13.*Vinctaq; mox stabant;*] ita vetus codex.

Pag.165.v.9.*Atque hæc Romano tonito ferit omnia, gna*]fort.*attonito fert omina scæua.*

v.16.*Et patria est pontus, & iam timor:est*] fort. *Et p tria pontus sed iam timor.est*,&c.

v.17.*fatisq; iubentibus acti*]v.c.*acti*.fort. *actus.*

Pag.166.v.13.*sæuiq; repertor Hydaspis*] fort. *repertus*

Pag.167.v.vlt.*Sanguineam tremula*] fort. *Sanguin tremulam.*

Pag.168.v.12.*Tu legem Marcelle tene*]De lege Cla dia seu Marcelli in Cæsarem , & Curionis tribuni p seditionibus, vide Sueton.Cæsare.

v. vlt.*Ex præscripto ergo consilii*]vetus Senatusconsul

fo

rmula;D.C.C.S. id est, *de communi consilii sententia.*
Pag.171.v.25.*flexitque se in cadophona*]v.c. *adophona.*
Pag.172.v.8.*malarum scripturam*]v.c *iuncturam.*
v.9.*& rursus confinio*]ita v.c.vulg *& fusus.*
v.16.*marmor exstinxerat*]ita v.c.vulg *exstrinxerat.*
Pag.173.v.23.*vtputares intus aures canere*]ita vet.cod. ulg. *inter aures.*
Pag.174.v 8.*nec sine caussa belieno nece amat*]v.c.*bolie* .puto leg. *Olienon Circe.* vide proximam paginam, ı, *Olienos Circe salutem.*
v.15.*vario gramine indutam*] Cicero, aliique dicunt, *stitam.*
vers.17.*confesso vinxit amori*]fort.*concesso.* vetus cod. *nxit.*
v.25. *quarentes voluptatem robustam**]Deesse quid detur.
Pag.176.v.21. *Codicillosque mihi domina sua reddit*] *ldidit.*
v.25.*nunc & gratias languori ago, in vmbra vol.*]fort. *od in vmb.*
Pag.177.v.7.*licet ad tubicines mittas*] id est, perieris tus.tubicines arcessebantur ad exequias.
v.23.*candide humanitate restitue*]v.c. *restituemus.*
Pag.178.v.13.*paratus miles arma nō hab.*] for.*parata.*
Pag.180.v.13.*rore lapillos*] ita coniectura ducti scriimus.vulg.*capillos.*
v.15.*circum gramina fusæ*] fort.*fusa.*
v.18.*Tremebat illa*]ita v.lib.vulg.*fremebat.*
ibid.*marmoreis ciuibus*]locus mendosus.for.*crinibus.*
vers.vlt.*ecquid hodie lotus venisti?*] ita ex coniectura ipsi.vulg.*totus.* ita & in Tibullo male est, *tota* pro *a.*
Pag.181.v.3.*non precantis*] fort. *comprecantis.*
Pag.182.v.4. *languorem simulaui*] ita vet.cod. vulg. *taui.*
v.14.*Ita non potui*]sic vet cod.vulg.*iam non p.*
Pag.183.v.2.*nec magis incerto*] vet.cod. *incepto.*
v.13.*natali conuiuio*]vet.cod.*naturali.*

Pag.184.v.3.*membra calere toro?*] ita vetus codex.

v.16.*deprecatur sua numina versu*]ita v.c.vulg. *victima*.fort.*depr.suauissimo versu.*

Pag.185.v.4.*Et quandoque mihi*]id est, quandocumque, vt alias sæpe.

v.7.*fetus suis*] ita leg.vulg. *festus.*

Pag.186.v.3.*masturbatorem*] ita v.c. vide tamen nun retineri possit vulgata lectio, *mascarpionem.*

v.33.*O inquit, Genothea*]ita vet.cod. vulg. *Genetra* si mox v.c.ô *Genothea.*

Pag.187.vers.4.*fundit aquas scopulus,*] ita coniectur ducti scripsimus:vulg.*scopulis.*

v.20.*Inhorrui ergo*] fort.*ego.*

Pag.188.v.18.*folliculos perite spoliat*]v.c.*pariter.*

v.20.*singulariumq; rerum*]ita vetus codex.

ibid.*quadam artes*]vulg.*quasdam.*

v.22.*Nec iam calcato*] vet.eod.*falcato.*

v.26.*finxerat actu*]vet.cod.*astu.*

Pag.189.v.7.*texta coronas*] vet.cod. *

v.12.*Battida veteris*] ita partim ex v.c. partim coniectura ducti restituimus. *Hecales* anus Atticæ cenam terrestrem Theseo adpositam *Battiades*, id est, Callimachus,celebrat.Vide Plinium.

vers.23.*excitato funere perfundit*] fort.*exc. cinere,* ve *puluere.*

Pag.190.v.1.*ad casa ostiolum processi*] fort.*processit.*

v.17.*pœneque fluentes*]fort.*pœnasque luentes.*

v 18.*cum furtiuo*]vet.cod.*Phyneo.*

Pag.193.v.11.*Vxorem ducat Danaen*] v.c.*Daphnen.*

v.15.PATET, NON PATET,] ita leg. Sunt verb ex formulis Iurisconsultorum.Vide Festum.

v.19.*Et veniet*] fort. *Eueniet.*

Dedimus, amice Lector, ea,quæ in præsentia habere potuimus; plura daturi, si, vti spero, eruditi viri nostram operam iuuerint.

FRAN

RANCISCI DANIELIS AVRELII IC. NOTÆ

IN PETRONII ARBITRI Satyricon.

PAg.48.v.6.*papauere & sesamo*] Impressi cod. habent *sansuco.* ego veterem lectionem maximè pro-o, quæ rationem habet. Significat autem soporife-ı & aurium delinifica. In vno ex veteribus scriptum ſt *sisamo*, vt & apud Plinium pluribus in locis. Plauıs in Poenulo.

v.8.*in Culina*]Vnus ex veterib.lib. *Curia.*

v.9.*Primi omnem eloq.*]vnus ex veterib.*primi eloq.*

v.16.*quibus deberent*]vnus ex veteribus,*deberemus.*

v.20.*Et nè Poëtas quidem*]impressi,*poëtas solùm.*

v.21.*Certè neq; Platona,* &c.] Hîc aliquid deesse vietur,aut certè corruptus est locus. Vnusquisque pro ıgenio aut emendabit, aut supplebit, aut interpreıbitur.

v.23.*Et ideò*]impress.*Et iam.*

Pag.49.v.17.*quàm ipse in schola*] vnus ex veteribus, *nam ipe.*fortasse, *qua ipse.*

v.24.*Nam nisi*] impress.*nam qui.*

Pag.50.v.5.*sic eloquentia magistri*] Impr. *sic eloq. magister.* vnus ex veteribus, *sic eloq. magistri, tanquam picator,qui non eam:*quod valde probo.

v.13.*Ambitione*]in pr.*ambitioni.*

v.16 *Qua nihil esse maius*] vnus ex veterib. *mag.*

v.19.*Mitigarentur*]impr. & vet.*irrigarentur:*quod nō deo placet.

v.22 *Vt quam vellent*]Impr.*quem.*

v.24 *Quod pueris placent*] vet.*placeret:* rectius.

Pag.51.v 1.*quisquis*]impr.*quisque.*

v.4.*Luciniana humilitatis*] Impr.*Luciana improbitatis.*idem pene error est apud L. Apuleium Apolog.1. & n loco Sidonii, quem alibi de Sidonio adscripsimus.

v.7.*Prius more*] vnus ex vet.*mera.*sed hi sunt scazones.

v.8.*Polleat*] vetus vnus, *palleat*.

v.10. *Impotentum ne captet*] Sic nos emendauimus. vet. libri habent, *Impotentum captet*. At si quis malit *impotentium*, vt illud, *nec*, ex priore versu hic tacite repetatur.

v.11. *Nec perditis addictus*] sic habet vnus ex veterib. & impr. Alter, *Nec prædictis abdictus*. quod rectum non videtur.

v.13. *Sedeat redemptus histr.*] vetus vnus, *Sedeat redimitus histrioni*. Impr. *histrionea*. nisi quis malit *histrionia* legere, quo verbo Plautus vsus est. Ceterum quod habet *redimitus*, non caret ratione: atque ideò reiiciendum non est. Coronæ enim Spectatoribus dabantur, sedebantque plerunque coronati, qui ludis aderant, maximè factionis auctores & plausores.

v.14. *Sed siue armigera*] vet. *sed seu crinigera*.

v.21. *Hunc Romana*] vet. *Huc*.

v.18. *Mittat habenas*] Impr. *Imitet*. malè.

Pag. 52. v.4. *Non notaui Ascylti*] Impr. *nō notaui mihi*: quomodo etiam posteà legitur. Ceterum vt hoc semel moneam, in vno ex vet. libris, & eo quidem integriore, constantissime scriptum est *Aschiltos* & *Gniton*.

v.5. *Motus incedo*] Impr. *in hortis*. iuxta veterum scholas hortos fuisse notum est.

v.16. *in cursu*] impr. *& cursu*.

v.23. *Diuinam ego*] impr. *dicturam*. al. *ducturam*.

v.26. *Reiecit*] impr. *iniecit*.

Pag. 53. v.1. *inter viculos*] sic habent impr. Vetus liber, quo solo hac in parte vti potui, habet, *inter titulos*.

v.2. *Spatiantes*] impr. *conspatiantes*.

v.21. *Perduxit*] vet. *produxit*: quod rectum est, siue hoc verbum simpliciter accipias, siue cum emphasi: Nam vt de mimis scenicisque, ita & de prostitutis vsurpatur, vt & paulò post.

v.23. *Assem exegerat*] Quadrans lauationis pretium & merces fuit: As, vt ex hoc loco apparet, cellæ meretriciæ.

triciæ. Sane locus Plutarchi in Cicerone ad prostibuli mercedem mihi pertinere videtur. Sic infrà; *Vos me hercule ne mercedem cellæ daretis*, &c. Brisson. emendat in lib. de Iure connub. malè.

v.27. *Satyrion*] Plinius Satyrion Venerem, etiam si omnino manu teneatur radix, stimulare scribit. & paulò post subiicit; *In totum quidem Græci, cum concitationem hanc volunt significare, Satyrion appellant.* Quod de Satyrio alii scripserunt, non est hîc necesse rescribere.

Pag.56.v.8.*Bona fide*] seriò vel, vt significantius verbis nostris dicam, *à bon escient*. hac voce etiam posteà aliquotiens vsus est.

Pag.57. v.23. *Nec futura*] Sic habet vetus exempl. quo vno hac in parte, vt in aliis pluribus, vsi sumus. fortasse leg. est, *nec furtiuè*.

Pag.58.v.13. *Ad interdictum*] Hoc valde mihi nouum est. Nam iure ciuili rei mobilis nomine nullum reciperandæ possessionis edictum proditum est. Nam *vnde vi* ad res tantum immobiles pertinet, l.1. §. *illud*, ff. *Vnde vi*. *Vtrubi* autem retinendæ est possessionis non reciperandæ.

v.17. *Tempora cera*] Impr. *cena*.

v.18. *Nonnunquam numinis*] Alter ex veterib.

Nonnunquam nummis verba solent emere.

Et paulò post;

Atque eques in cera, qui probat empta, sedet.

Pag.59.v.1. *Dispondium sicel supinosq́;*] Erat hoc ita emendatum in vet. libro. Quid si legatur, *dupondium quibus sicelion lupinosque*: vel, *quibus sisier lupinosq́;*, &c. quod longè verius puto. Imò legend. *dupondium sicel lupinosque*. *Sicel* autem pro *siclus* positum. Glossæ in libros Bibliorum; *Sicel, qui Latino sermone siclus corruptè dicitur, Hebræum nomen est, habens apud eos vnciæ pondus. apud Latinos verò & Græcos quarta pars vnciæ est & stateris medietas, dragmas appendens duas. vnde cum in diuinis libris legitur siclus, vncia est; cum vero in gentilium, quarta pars vnciæ est.*

Pag.

Pag.61.v.14. *Reclusaque*] vnus ex veterib. *remissaq.*
Pag.62.v.5.*ad ostentationem*]*ad ostensionem*, alii.
v.11. *& antecessura*] alias *etiam antecessuros*: rectius *duas institas protulit è sinu*] in vet. Lexico scriptum est *de sura*, aitque *institam interdum significare, qua manus ligant vel pedes, vt de Lazaro in Euangelio scribitur; Prodiit ligatus pedes & manus institis.* Vide Papiam & Fratris Notas.

Pag.71. v. 13. *in secreto*] impr. *in furto.* al. *in scorto*: malè.

v.14.*Iam Psiche*] Hi sunt ritus nuptiarum, de quibus plura, sed dicere instituto nostro non conuenit.

Pag.72.v.7.*Commouebat obiter labra*] hoc est, *valgiter* osculabatur. atque ita forte hoc loco leg. est. Nam hoc verbum apud Petronium alibi reperiri Fulgentius notat. *Valgium* etiam suauium Plautus dixit in Milite, quod non omnes intelligunt.

v.12. *Inter pueros capillatos*] Comam nutrire pueros solitos, qui in deliciis habebantur, ex Petronio, Catullo, Plinio, aliisque quam plurimis auctoribus notum est. Martial.lib.5. epigr.

Et pædagogo iniubente lasciui
Parere gaudent villico capillati.

Vmbrosius lib.6. Hexamer. *Haud inscitum extat adagium; Nullus comatus, qui non idem cynædus.* quod sane est Synesii: Vt autem viri pueros, ita mulieres puellulas comatas in deliciis habuisse indicat. l. 49. D. *de legat.*3. si modo vt Florent. legatur.

v.21.*Circuli*] spheristerii.

Pag.73. v.5. *Longum erat*] Fortasse est hoc ex scriptoris, non auctoris.

Pag.74.v.12.*Venalitium*] id est, vt quidem ego existimo, grex venalium, quod vsurpatur in l *vllo, De ædil. edict.* & l.5. §.1. D. *de iur. deliberand. Venalitium* etiam dicitur in l. 4. *De proximis sacror. scrin. Vectigal rerum venalium*, l. *inter cetera*, § primo, D. *de verb. signif.* Atque ita accipiendum puto hoc verbum in l.1. C. *de nundin.* vt & *proponendorum* in l. 1. Cod. *de veter.* qui locus in o-
mnibus

nnibus lib. admodum corruptus est. Nam & in l.8.C. *de indiciis; Nemo,* inquit, *precia statuit, cum venalia pro-ponuntur.* Esse verò hanc siliqualem præstationem indi-cat Cassiodorus lib.4. Variar.

Pag.75.v.7.*Procursator rationis*] sic vet. Lego, *procu-rator rationes accipiebat.*

l.13.VIRO AVG.] sic vet. Lego, VIVIRO AVG.

Pag. 76. v. 3. *in balneo*] hic igitur erat seruus capsa-ius, de quo in l. 1. *de Offic. Pr. vigilum,* & apud Epipha-nium lib.2.tit.1. contra Adamianos.

v.13.*Quid ergo est*] Leg. puto, *quicquid ergo est.*

v.25 *paronicia*] malim scribere, *paronichia.*

Pag.83.v.24.*Penes Mopsum*] impr. *morsum,* malè.

Pag.84.v.1.*& publicum*] sic vet. lib. Impr. *Publicum.* Quid si de Publio Mimo intelligas?

v.6.*Gallina tibi Numida*] Imp. *Mumicida* al. *municida.*

v.7.*Ciconia etiam.*] Hadr. Iunius lib. 6. cap.15. Crinit. lib.4. cap.13. Nos à veteri exemplari in exscribendis his versibus numquam discessimus.

ibid. *Peregrino*] Crinit. *peregrina.*

v. 8. *pietatis cultrix*] Crinit. *pietati cultrix*, & Cælius lib.12. cap.66.

ibid. *Crotalistria*] Hadr. Iunius *glotoristia.* Crinit. & Cælius *choralistria.* Impr. *è tota lystria.* veteris lib. lectio rectissima est.

v.9.*Tepidi*] Imp. *trepidi.* malè.

v.12.*Aut vt matron.* Impr. *aut vt matr. ornata.* Cæte-rum & vetus exemplar *pelagus* habuit. sed *pelagiis* legen-dum esse ratio carminis suadet.

v.13.*Tollas pedes*] Vide Manutium in Epist. Ciceron. & Turneb. in locis libri II. de Oratore.

v.17.*est carbunculos*] Impr. *est carbunculus.* quod pro-bè, si ita legatur;

Nisi vt scintillet? probitas est carbunculus.

Pag. 86. vers. 2. *per omnes scirpos*] Lego, *scruptos.* Apud Gellium lib.12. cap.6. vet. lib. habent *scriptos,* vt & apud Fabium & Cicer.

v.5. *Pru-*

v.5.*Prudens enim prude.*]Sic vet. Puto legendum.*prudens enim pridie cum luce*, &c. *Prudens enim partis.*

v.8.*Notauerat certaq;*] sic vet. Lego, *notauerat certa, qua linea.*

v.17.*inuenisset*]Lego, *interuenisset.*

Pag.89.v.7.*Mobile ducit opus*]sic vet.lib. Impr.*nobile*, quod omnino reiicere non possum.

v.10.*Grex agit in scena nimium*]vnus ex vet. *Grex ait*, vt & impr. Ego legend. censeo, *Grex agit in scena mimum.* est in hoc eodem idem error duob.in locis apud Apul.libris Floridor.

v.14 *Nec diu tamen*]impr.*diu tum.*

v.15.*Scholarius*]impr.*Scholanius.*

vers.20. *Solitudine*]vnus ex vet.*sollicitudine*,non tam bene.

v.26. *iudicium harena*] huc pertinet, quod suprà dixit Ascyltos, *quem de ruina arena dimisit.* sed totus ille locus deest.

Pag.90.v.6.*Cuius anni ad tesseram venerunt*] Lego, *venierunt.*

v.9.*Quid ille alter die qui*] malim, *qui toga virilis die stolam sumpsit.* nisi *tanquam toga virilis*, pro, togæ virilis loco positum est.

Pag.91.vers.10. *Phoeasiati*] quid si legas, *phocaliati*, id est, crispatis capillis, à *focali*, id est, amictu armatorum, quanquam ineptum fortasse videri possit emendare quem, quod non intelligat.

v.26.*Nemo ieiunium seruat*] sic habet vet.lib.quo vnico hac in parte vsi sumus. Cæterum vt id, quod sentio, libere dicam, vereor ne hoc nobis verbum Monachus exscriptor pro *iusiurandum* ex ingenio reposuerit.

Pag. 93. v. 11. *Et hylari*] Leg.puto, *& Hylam nympha prædata.*

v.13.*Ad interdictum*] Quodnam quæso interdictum liberum hominem exhibere postulasset?

Pag.94.

Pag. 94. v. 5. *Amor ingenij neminem inquam*] quid si leg. *vnquam*?

v. 11 *Disertas innocat aures*] vet. vnus *desertas*: quod postulat carminis ratio.

Pag. 98. v. 8 *vsque beneficio*] Lego, *vsusque*.

Pag. 99. v. 4. *Tropica*] id est, vmbram & imaginem antum. Imò potiùs conuersiones.

v. 14. *excellentissimi montis*] vnus ex veterib. *excelsissimi*.

v. 25. *Sed acc. antiquitatis vitia tantum*] impr. *sed acc. niquitatis vitia tamen*.

Pag. 100. v. 4. *si philosophiæ fontem inuenisset*] vnus ex veterib. *attigisset*.

v. 12. *recti bonique*] impr. *recti honestique*.

v. 21. *Halosim*] *Halosin* etiam *Ilij* dixit Sueton. in Nerone.

v. 25. *& vatis fides*] vnus ex veterib. *votis fid.* quod non ideò placet.

v. vl. *Cum Delio*] deleatur sane vel *ferro* vel *casi*: alioqui exuberat versus.

Pag 101. v. 3. *aperitur ingens antrum*] impr. *castrum*; malim, *antrum*.

ibid. *& obducti specus*] vet. *obductum specis*.

v. 15. *Crimen solutus*] malim *crinem*.

v. 17 *veterum notauit*] impr. *vteri*, quod probo.

ibid. *sed tradunt se* dele *sed*.

v. 25. *Ecce alta monstrat*] malim, *monstra*.

Pag. 102. v. 7 *Libera pontem iuba*] impr *ponto in*.

v. 12. *Laocoonti*] impr. *Laconti*.

v. 15 *pietas vices*] impr. *pias*.

versic. 18 *infirmis*] impr. *infirmus*. *Infirmis* & *infirmus* vtrumque dicitur. vide Gif. in Cassiod. librum de Institutione diuinar. literar.

v. 19. *Iam morte pacti*] impr. *In morte passi*.

Pag. 103. v. 5. *ad excursum iubas*] impr. *excussum*.

v. 3. *Com. orbes manu*] impr. *manus*.

Pag. 104. v. 25. *Contero*] quid si legas, *contergo*?

Pag. 106.

Pag.106.v.7. *Ascyltipartem*] id est, Ascylto similem Sic in l. 5. D. *de iis qui deiecer. vel effuder. Edicti portio*, id est, simile edicti, vbi not. Sic Tertullian. in Apolog. cap 5. *Domitianum Neronis portionem* appellat.

v.13. *ad solium*] veteres ad solium sedentes lauabant

Pag. 107. v. 24. *Atque arata sitis*] Leg. puto, *arata Syrtis.*

v. vl. *Rosa Cynannemum*] ratio carminis postulat, v legatur, *cynnamum. Cinamomum* porrò & *cinnamum* legitur.

Pag.108.v.9. *Aminothecam*] malo, *pinacothecam.*

v.25. *Eucalpius*] vel *Enclopius*, impr. *Circlopius*: sed es se hoc nomen fabularum narratoris ex aliis huius libri locis manifestum est, quanquam interdum *Encolpion* dicatur. Sic paulò post pro *Eumolpo, Eumospo* & *Eumo* perperam legitur. *Encolpius* Plinio lib. 8. epist. 1. *Encolpus* Martiali lib. 5. epigr. 49.

Pag.109. v.1. *Quem animum aduersus Ascyltum*] impr *alioquin quoque aduersus, quem*, &c. Lego, *quem animaduersurus Eumolpum.* sic enim loquebantur veteres, v in illa Proconsulis sententia; *Passium Cypriarum gladi animaduerti placet.* Et in Pandectis *animaduersi* dicuntur, in quos animaduersum est.

v.12. *Puta igitur*] vnus ex veter. *Putas igitur.*

Pag. 111. v. 10. *Tot hospitum potionib. liber*] impr. *liberum.*

v.21. *Redditaq; scordallo*] sic vet. lib. impr. *scortillo.*

Pag.112. v.7. *Ansa hostioli rupta*] vnus ex vet. *ansa hostiali.*

v.17. *iniuriaq; Eumolpi*] vnus ex vet. *iniuriamq; Eumolpi aduocationemq; commendabam.*

Pag. 113. vers. 14. *Nec longè à pracone*] Vnus est locus, ex quo intelligam, quid fuerit furtum per lancem conceptum. Nam de licio quidem probabile est, quod ex Gellio ab aliis adfertur, apud quem tamen *Limi* verbum corruptum est, vt ex authoribus *Limi* tamen apparet. vbi tamen perperam etiam *limis* pro *limum* vno loco scriptum puto. Cæterum quod hic verus

rſus fuerit mos furti perquirendi, qui à Petronio de-
:ibitur, indicant hi Plauti verſus . . . . Diſco-
ria etiam veſte vti ſolitos, qui quid publica auctorita-
facerent, indicio eſt l. 1. C. Theod *de habitu, quo intra*
·bes vti oportet. Porrò quod ex Verrio, Flacco adferri
ılgo eſt, Plauti eſſe verba ipſa indicant.

v. 16 *indicium*] id eſt, præconium indicinæ, vt in l. 9.
.de poen.

Pag. 114. v. 8. *inſertans commiſſuras*] ſi quid hic locus
ıendatione indiget, malim ita legere, *inſertans com-*
iſſuris digitos.

Pag. 117. v. 20. *In altum compono*] fortaſſe leg. *in alle-*
,id eſt, in vnum, in maſſam. vide Cælium.

Pag. 119. v. 21. *nec vllius dolum*] Leg. *nec vllum.*

Pag. 122. v. 19. *in duas iam pelles coniiciam*] *Pelles* ſunt,
ibus involvuntur veſtimenta, & loris conſtringi ſo-
ıt. vide Cuiac. lib. 9. Obſeruat. cap. 13.

Pag. 125. v. 15. *execratuſque omen*] vide Hadr. Iunium
Coma.

v. 24. *Eucolpium quid quæris*] Lego, *quem quæris.*

Pag. 132. v. 7. *vt maiora*] Lego, *eò maiora.*

Pag. 135. v. 8. *Non ſtaalaium*] Lego, *non tralatitium*,
ıs eſt hoc verbo pluribus in locis.

verſi. 12. *Protendit ramum oleæ*] ſunt huius moris apud
:gilium alioſque auctores multa veſtigia. Quam-
rem etiam *pacales oleæ* dicuntur, & oleagina corona
non ſolebant, qui in prœlio fuerant.

Pag. 136. v. 2. *Ex tui animi ſententia*] eſt hæc formula
iſiurandi. Gell. lib. 5 cap. 6.

verſi. 12. *Eucolpion*] ſic vet. impr. *Eumolpus*, quod ine-
ım eſt.

v. 24. *exonerat cantibus*] vnus ex vet. *exſonat ergo can-*
us totum nauig.

v. 25. *& quo*] fortaſſis leg. *quoniam.*

Pag. 137. v. 4. *quas teſtis*] vnus ex vet. *textis.*

v. 7. *pinnaſq; per maria*] aliàs *pennas per manas.*

v. 8. *inanis pluma*] alias *inani ſpuma.* impr. *macria ina-*
ſpira.

v.15.*Cœpit capillorum*]alias,*cœpitq; in capillos suos*.

Pag 139.v.15.*funus passis*]impr.*funeris sparsis*.

v. vlt.*sine alimento trahebat*] impr.*se alimento subtrahebat*:

Pag.140.v.12.*proxima ergo*]alias *proxima verò*.

vers 15 *notasset sibi*] impr.*ibi*. Ego veterem lectionem maximè probo, vel eò maximè quod hæc phrasis Petronio maximè placet,vt supra; *Non notaui mihi Ascyl. fugam*.

Pag 142.v.21.*Ex notis ignotisq;*]impr.*ex ignotis cognitisq;*.

Pag 143 v.2.*Itaque cruciarii*] sic lib.script. impr. *cruciati*.

v.20.*ex area*]leg.*ex area*.

Pag.148.v.15.*portam mugientem*]puto leg.*porcam*.

Pag.1 v.3.*Audebitis oppidum*]Leg.*adibitis*, vel potius,*videbitis*.

v.1 .*pœnam istam differrem*]quid si legatur,*peram?*

Pag.155.v.11 *sententiolis vibrantibus*] impr.*vmbrantibus*.

versic.13.*nec conspici aut edere*] impr.*concipere aut edere*.

v.15.*inundata*]vnus ex vet.*inundanter*.

v. 1 *extra corpus orationis*] impr *extra orationis mendace expressi*.al.*extra rationis modum expressi*.

v 22 *sed intexto vestib.*] vnus ex vet *sed intexto verbus colore niteant*

v.26.*Aut pressum tumulum calcare*]Iuuenalis Sat.1.
—— *Vt nudis pressit qui calcibus anguem*.

Pag.156.ver. 1 *tanquam si placet*]impr.*iamq;* desu verò hic nonnulla.

v.17.*Peragebantur*]sic vetus impr.*peragrabantur*.

v.21 *Non vsu plebeio tractabatur voluptas*]vetus vnu *non risu pleb*.

versic.22. *Ac sepiretum*] vetus vnus, *Ac sepyre cis* Impr.*Ac spireum*.

v.24.*Hinc Numidæ accusant*] vetus vnus,*accusati*

v.vlt,*& lasa vulnera pacis*]impr.*elisa*.

Pa

Pag. 157. versicul. 2. *& vltimus Hamon*] altet ex vet. 'amo.

v. 10. *Nobilis auo*] sic vet. Impr. *mobilis aui*.

Pag. 190. vers. 16. *Tales Herculea*] Est hoc ex sententia isandri Camirei, qui Stimphalidas in Arcadia non inrfectas ab Hercule sed Crotallorum sonitu fugatas adidit, vt auctor est Pausanias lib. 8.

ANONYMI AVCTORIS NOTÆ

IN PETRONII ARBITRI *Satyricon.*

PAg. 47. v. *Num alio*, &c. Eadem ferè reperies apud Tacitum in Dialog. de Clar. Oratorib. Plinium in anegyr. Fabium lib. 2. cap. 10. & lib. 1. cap. 12.

Pag. 48. v. 18. *qui in culina habitant*] Vsurpat hoc Io. ilisberiensis lib. 3. Policrat. c. 10. sub finem, non lauda- auctore. Sidoni⁹ epist. 11. lib. 8.

ibid. *pace vestrâ*] Plinius, 34. 11.

v. 13. *Nondum iuuenes*] Fab. lib. 5. cap. 12.

P. 50. v. 26. *Nunc pueri in scholis*] Seneca in proëmio b. 3. Controuersiar.

Pag. 52. v. 6. *in porticum venit*] subaudi palestræ siue ymnasii.

Pag. 53. v. 2. *nudásque meretrices furtim spatiantes*] staant nudæ meretrices ante lupanar. Xiphilin. in Auito 05.

v. 22. *prolatoque peculio*] vet. Lex. *Peculium pro asse el denario ponitur. Petronius; Prolatoque peculio.* Infra; *uem quoque peculio exorat.* Lamprid. in Heliogab. *Hoines ad exercendas libidines bene nasatos & maioris pecu- opponit.* In Priapeiis & apud Plautum.

Pag. 56. v. 1. *tardum est differre quod placet*] vet. Loisel. *uod habes.* Pithoe. *aues.* idem enim apud Senecam ontrouers.

v.22.*sic diuidere* | subobscena est allusio. Cic. ad Poetum, Plaut. in Aulul. 116. Vide caput Puteani.

Pag.58.v.19. *Ergo iudicium nihil est*] vsurpatur à Salisb. lib.5. cap.15.

Pag.59. v. 22. *Pannuciam*] Persius Saty. 4. *pannucia Baucis*. vet. Lex. hunc locum Petronii citat, & ait esse *pannum*.

Pag. 60. v. 2. *aduocati pene nocturni*] Seneca de Breuit. vit. *quos missi dum canes*.

Pag. 61. vers. 2. *Calumniantium*] malos causidicos loquaces & rabulas *calumniantes* siue *calumniatores* appellabant. In poem. Institut. *Calumniantium iniquitates pellat*. Donat. in Phorm. act. II. sc. 3. *Multa calumniatores declamandi causa dicunt & vociferandi, vt ipso strepitu terreant*. Posteriorib. temporibus *clamatores* dicti, vt in LL. Karoli Magni.

Pag. 63. v. 26. *temptata manu*] *lenta*, suspensa, vel *lenata* Paneg. vide Putean.

Pag. 64. v. 9. *Et qui non iugulat*] à gladiatoribus.

v. 24. *hieme Gallica*] *Gallicæ hiemes* prouerbio notæ sunt. Eunap.

Pag. 66. v. 14. *inuocare Quiritium fidem*] hinc *Quiritare* Sidonio.

v. 22. *Ballenatiam tenens virgam*] Rudes.

Pag. 67. v. 2. *& nos legitimo perfusos oleo*] tanquam legitimi gladiatores.

Pag. 68. v. 2. *duo Syri*] Scopa *Syrisci*. vet. portantias.

v. 22. *Quartilla ad bibendum reuocauit*] Turneb. lib. 4 cap. 21. tom. I.

Pag. 69. v. 10. *acaciæ riui*] Vet. Lex. *Acacia succus prunellorum immaturorum*.

v. 11. *erat creta*] Horat. in Epod. Od. 12. ——— *nec illi*
immanet humida creta.

v. 16. *Embasicœtam* [Vet. Lex. *Embasicœtam* interpretatur, *qui vel quæ frequenter dat basia*.

Pag. 70. v. 11. *in promulside*] Infrà de cœna Trimalcionis, *in promulsidari*, & in L. XVIII. *de auro & arg. leg.* Turn. d. tom. I.

Pag. 71.

Pag.71. v.11. *taurum tollere*] obſcœnum eſt & virile embrum ſignificat, vt Diomedes lib.2. & Sudas ſcriint. Prouerbii origo eſt apud Fabium lib.1.c.9. *Delben*

Pag.72.v.11. *videmus ſenem*] Salisber.lib.8. Policrat. ip.7. cœnæ Trimalcionis apud Petronium memit. & apud Martial.lib.3. epigr.40. Malchionis cœna ope eadem. An *Trimalcio*, ter malcio, vt apud eunm de *Hermete* & *ter vnus*. Multa enim inter ſe hi ommunia habent, vt; *Ingenioſa gula eſt.*

v.12. *ludentem pila*] Sidon.lib.1. epiſt. dum omnium um ordinem peruerti ſignificat; *Student*, inquit, *piſenes alea iuuenes, armis eunuchi.*

Pag 3 v.1 *digitos concrepuit*] Eraſm.1. Prouerb. *Ad giti crepitum*, 1. Martial. lib.3. in Zoilum;

Digiti crepantis ſigna nouit eunuchus.

li .14 de matella;

Dum p ſcor crepitu digitorum, & verna moratur. & a- d Petronium ſequitur; *Ad quod ſignum matellam pp nit*

v.5 *Longum erat excip.*] Seneca de Breuitat.vitæ.

Pag.74.v.8. *Caue canem*] Nonius in verbo *Albicar* citat Varronem, *Caue canem*, qui fabulæ (vt opior) titulus eſt. Notum eſt Baſſi apud Senemillud; *Si tamen ad hoſtium alligaſſes*, lib. 6. Conouerſ. *Delben* *Turneb.*

Pag 75. v.2. *in qua barbam ipſius conditam eſſe aieunt*] Veneris ſcilicet. Macrob.lib.3. cap. 8. *Signum iam Veneris eſt Cypri barbatum corpore, ſed veſte mulieri cum ſceptro ac ſtatura viri; & putant eandem marem r feminam eſſe*, &c.

v.5. *ad triclinium veneramus, in cuius parte prima ocurator*] Colum.lib.1. *Procuratori ſupra ianuam ſit abitatio, vt intrantium exeuntiumq; conſpectum habeat.*

Pag.77. v.26. *Pallio incluſerat caput*] Seneca de Mecenate homine luxurioſo & molli: *In omni publico coſic apparuit, vt pallio velaretur caput excluſis vtrimue auribus.*

Pag.80.v.22.*laruam argenteam*] Plutarchus in Conuiuio Sept. Sapient. ait Ægyptios osseum cadauer post epulas ita proponere solitos.

v.26.*Cathenatio mobilis*] neutro spasta Cœlius lib.4. cap.16. vide Gellium & infra pag. 114. *Oscillatio* Bud. in Comment. Aristotel. de Mundo. Seneca vocat *pegmata* lib.13. ep.89.

Pag.82.v.17.*processit statim scissor*] Iuuenal. Saty.5. *Chironomon*

Structorem intereà ne qua indignatio desit, &c.

Pag.83.v.13.*nunc nec quid nec quare*] quoy que ce soit & de quelque cause que cela vienne.

v.14 *topanta est*] c'est son fac totum.

Pag.84.v.9.*titulus tepidi temporis*] id est, index.

v.14.*Smaragdum ad quam rem viridem*] quo bonum

v.16.*quo Carchedonios*] Plinius lib.37.cap.7.

v.19.*nebula linea*] Plaut. in Casin. *Nebula haud est mollis atque cutis eius est.*

Pag. 86.v.24. *errantes animas*] Crinitus & Plato in Epigr. infrà; *Corpora animarum mixturam fecerant.*

v.25. *Mortales ego sic perire cœpi*] Martial. lib. 12. epigr.18.

Sic me viuere, sic iuuat perire.

Pag.89 v.6. *Nomen amicitiæ*] citatur è Salisberiens lib.3.cap.7.

v.10.*in scena nimium*] malim, *mimum*, quamuis idem error sit apud Salisber. vide vet. cod. Salisberiensis.

Pag.90.v.6.*Cuius anni ad tesseram*] Terent. *Symbolam dedit, cœnauit.*

Pag.91.v.4.*planus*] impostor.

v.10.*phocasiati*] *phecasium* est calciamentum rusticum non militare.

v.18. *Non bibit*] Citatur à Fulgent. Placiade lib. 2 Mytholog. in Tantali fabula.

ibid. *poma aut pendentia*] in vet. quodam ; *aut nec carpit pendula poma.* al. *aut poma natantia.*

v.21.*Cernens*] al. *late.*

v.22.*qui timet.*] al.*qui tenet.*

Pag.92.v.5.*Quod non expectes ex transuerso fit*] Auctor
Queroli; *Nunquid ex transuerso quispiam me heredem
istituet?* Quintilian. in Declamat *Deorum numen re-
us humanis etiam quà non apparet interuenit.*

v.8.*Apes ideo pungunt*] Apuleius; *Vbi mel, ibi fel; vbi
ber, ibi tuber.*

Pag.93 v.1.*Hinc aquila,* &c.] videntur esse Iambici.

v.11.*hilari nympha*] Hylas de lib. Sat. ex h.

Pag.94.v.8.*vilis adulator*] Salisber. lib.3. cap.13. non
udato auctore citat.

Pag.99.v.9.*Itaque hercula herbarum omnium*] impr.
om *Itaque hercula alis, σους Alpina*, ex Martiano Ca-
ella lib.2. cap.33. FF. vbi leg. *Abderita.*

v.20.*Miron*] Ausonius.

Pag 100 v.10.*trecentus sestertium*] equestris census.

Pag 100.v.vl. *Delio præsante profante.* Atqui Apollo
roianis fauebat, & Virgil. —*diuina Palladis
te.*

Pag.101.v.8.*hoc titulus fero*] titulus victi equi in-
sus.

Pag.160.v.7.*Ascylti partem*] *portio*, id est, similitudo,
Digest. *Neronis portio* apud Suetonium. *Puteanus.*

Pag.108.v.17.*O felicem*] In Bibliis; *Beata viscera quæ
portauerunt.*

Pag.110. v.23.*inimicam mortem*] *mimicam* notaui
ura. adde Sidon & infra pag.63.

Pag.111.v.21.*scordalo*] Seneca epist. 57. & 84. vbi
rasm.

Pag.112.v.21.*à duobus lecticariis*] Alciat. in tres po-
er. Cod. lib. ait legi *lectuariis*, & putat legend. *perle-
icarios*, 113.

Pag.113. v.9. *hæc proclamauit*] de eadem proclama-
one est apud Senecam lib 5. Controuers. pag. 538.
*ittis præconem, adducis illi omnia insignia, in caput ma-
s perdat.*

Pag.116.v.23.*furiosam æmulationem*] id est, zelo-
piam.

Pag.117.v.15 *tanquam propudium*] quid si legas, *proludium*, vt intelligatur celeusma illud, quo nautæ discessum significant?

ibid. *Haud mora*] Non dubium quin desint multa.

Pag.123.v.14. *pertunde aures, vt imitemur Arabes*] Iuuenal. Saty.1. — *quamuis*

Natus ad Euphratem, molles quod in aure fenestr
Arguerint.

Pag.125.v.1. *stigmate esse puniti*] quid si *puncti*? quo non probo.

v.24. *Eucolpion*] *Eucolpius* est qui hoc libro totus est suprà aliquotiens.

Pag.129.v 24. *inimici*] Lego, *mimicis*, vt supı pag.49.

Pag.135.v.8. *stalatarium*] ἴσως *statarium* vel *tralatarium*.

v.15. *Troius hostis*] in Græca vrbe. Supra; *in diuersori Græcæ vrbis iacerem desertus.*

Pag.137. v.10. *extrema parte potionis*] Horat. od.11 lib. 4.

Non ego te meis
Immanem meditor tinguere poculis
Plena diua vt in domo, &c.

Pag.138.v.6. *corymbioq;*] & post, *corymbion*, Gallic *faulse perruque.*

Pag.139.v.10. *Matrona quædam*] Citatur à Salisbeı lib.8. cap.11. qui ait Flauianum etiam auctorem esſ Ephesi ita ex facto accidisse, mulieremque impietatis suæ & sceleris parricidialis & adulterii luiſſ pœnas.

Pag.140.v.14. *ne quis ad sepulturam corpora detraheret.*] not. in L. §. *de Cadaueri punit.*

v.24. *faciemque vnguibus sectam*] prohibitum iı XII. Tabb.

Pag.141.v.5. *humanam satietatem*] Antiphanes Comicus ἐν πλησμονῇ κύπρις, *in satietate Venus. Sine Cereri & Baccho friget Venus.*

Pag.143.v.2. *Cruciati vnius*] Seneca lib. 4. Contro-

uerſ

erſ.*Cruciarios* dicit in crucem ſublatos: Apul.libr.10. ſin.aur.cruce dignos. vide Annotat. in exempl. Coinei.

v.20.*ex arca*]in ſarcophago.vide inſequentia.

Pag.147.v.13. *lapidabit*] *Monte ſub hoc lapidum iacet Bolliſta ſepultus.* Pro hoc loco de arcna oſſibus danda ide Od.28.lib.1.Horat.

Pag.150.v.7.*At enim fluctibus obruto*]Stobæ.λόγ.96. hilemonis illud adducit ex Ephebis; οὐδεὶς πλέουσι τὴν θαλάττην γίνεται μένοισιν χειμών.

v.10.*Conſumat ignis, an fluctus, an mora*]Minutius Otauio 298. *Non intereſt vtrum feræ diripiant, an maria onſumant* vnde forte leg.pro *mora mare.*

Pag.154.v.3.*omnibus renouet*] for. addendum,*horis.*

Pag.156. v.2. *non enim res geſtæ verſibus comprehendendæ*] Lucanus videtur reprehendi, quem etiam nonulli ob id putarunt non eſſe poëtam, vt Martial. de oait lib.14.

v.13.*Orbem iam totum*] Citatur à Pomponio Sabino d illud ſimile Virgilii lib.7.

—qua Sol vtrumq; recurrens
Aſpicit Oceanum—

v.20.*Quærebantur opes*]Ouid.lib.1.Metamorph.

Pag.157.v.5.*vectatur in aula*] Pomp. Sab. in Cyrim 976.legit *iactatur*, & explicat quæ explicatio ſi vera ſt,oſtendit ætatem Petronii, cuius vitam recenſet, um loqueretur ante bellum quod tangitur. Itaque eſt t illud*—portuſque require Velinos,* de quo Gellius & aterculus.

v.8.*Perſarum ritu*] Hoc Domitianus primus prohiuit,quod non iam oblitusſi tempore Petroni, id eſt, Neronis hoc celebrant temporis Domitiani Poetæ, tque inter ceteros Statius his maxime verſibus, qui uc pertinent ex lib.3.Syluar.de Coma Earini.

v.14.*& tot noua nomina veſtis*]Plautus in Epidico.

v.24.*ingenioſa gula eſt*]Martial.lib.13. de gallina alili;

—ingenioſa gula eſt.

ibid *ſcarus*]Plin.lib.9.c.17. Fab.lib.5.c.10. *Nec helo pem noſtro mari aut ſcarum ducas.*

Pag.158.v.9.*pellitur à populo victus Cato*] Plutarchu in Catone.

v.19.*ſed veluti tabes*]apud Liuium.

Pag.160.v.4.*expelluntur aquæ ſaxis*] Lucrinus lacu proſtmus.

Pag.161.v.12.*Porthmeus*]Bit.*Protheus*.Baptiſta Piu *Porthmeus*,id eſt, Charon,in Annot.poſter.248.

Pag.171.v.13 *flagellorũ veſtigia*] Vlpian. in Fragmer pro ſtigmatibus.

v.15.*in ſequēſtribus ſedeo*] Seneca lib. 7. de Benef. c.5 *Equeſtres omnium Equitum Ro. ſunt.*

Pag.172.v.4.*Crines ingenio ſuo*] vt *ſponte ſua ſandis* Non.

Pag.174.v.8. POLLIENVM] al. *Bolienum*. Verur hic fortaſſe eſt Eucolpius, qui nomen Crotone muta uerat.

Pag.179.ver.18 *licium variicoloris filis intortum*]vte bantur in magicis,vt in Pharmaceutria.

Pag.183.v.18.*Oculos ſuos tanquam audientes*] videtu deeſſe aliquid,vt, *tanquam videntes aut aures tanquar audientes.*

Pag.184.v.4. *Ipſe pater veri*] ſic Lucret.ſic ceteri ſu: ſectæ auctores *Patres* vocant vide Indicem Gifan. Cic lib.4.Acad.*Epicurus qui voluit ſubuenire erroribus,vide tur conturbare veri rationem*. Et lib. 1. de Finib. *inſecto ille veritatis.*

Pag.185.v.16 *purgamentum*] commoſtrum.

v.17.*in truno*]*intritum*,infauſtum eſt Plauto.

Pag 189.v.12.*Battiadæ veteris*] Scaliger admonuit

v.20.*frangitur ergo ceruix cucumulæ*]Politian. li. Mi ſcellan.c.30.Pius in Poſteri.c.61.

Pag.193.v.9.*Quiſquis habet nũmos*] Citatur à Salisb

Pag.198.v.12.*Oſcillatione*]Sex.Pōpeius. (lib.7.c.16

v.17.*automata*] νευροσπάστων.

ibid.*per cloſtellum*] Seneca lib.7. de benefic. c.21.*pe cloſtrum,qua ſe commiſſura laxauerat.*

PETR

Pierii Aureliani.

PETRI DANIELIS AVRELII IC.

NOTÆ IN C. PETRONII TVRPILIANI ARBITRI. SATYRICON.

MIrum est, qui Petronium in lucem emiserunt, nihil dũ certi de illius ætate prodidisse, ante quos ilius Giraldus hac in re valde allucinatus est, secutus lacidum Lactantium Statii interpretem, qui Statio osteriorem facit Petronium, vt à quo sumpserit hoc emistichium, & suis versibus inseruerit;

Primus in orbe Deos fecit timor.

ed iam constat Neronis temporibus vixisse è Corn. acito, qui in Nerone vitam eius describit, ideóq; loım integrum subiicere visum est. *De C. Petronio,* inuit, *supra pauca repetenda sunt. Nam illi dies per somnum, ox officiis & oblectamentis vitæ transigebatur. vtq; alios idustria, ità hunc ignauia ad famam protulerat, habebairque non ganeo & profligator, vt plerique sua haurienum, sed erudito luxu. Ac dicta factáque eius quantò soluora, & quandam sui negligentiam præferentia, tantò gra- ùs in speciem simplicitatis accipiebantur. Proconsul tamẽ ithynia, & mox Consul, vigentem se ac parem negotiis oendit: Dein reuolutus ad vitia, seu vitiorum imitationẽ, iter paucos familiarium Neroni assumptus est, elegantiæ Arbiter, dum nihil amœnum & molle affluentiâ putat, nisi uod ei Petronius approbauisset. vnde inuidia Tigillini, uasi aduersus æmulum & scientiâ voluptatum potiorem. rgò crudelitatem Principis, cui cæteræ libidines cedebant, ggreditur, amicitiam Sceuini* (de quo lib. 15. *Sceuino dis- oluta luxu mẽs, & proinde vita somno languida) Petronio biectans, corrupto ad indicium seruo, ademptâque defẽsioe, & maiore parte familiæ in vincla raptâ. Forte illis dieus Campaniam petiuerat Cæsar, & Cumas vsque progresus,* Petronius *illic attinebatur. nec tulit vltra timoris aut*

spei

i Fallitur Petrus Danielis: si n. ipsũ Luctatium (vel Lactantium) consulas in Coment. in Statij Thebaid. lib. II. statim illum deprehendes, Petronium non Statio sed Lucano facere posteriorem. / Wgr.

ſpei moras, neq; tamen præceps vitam expulit, inciſas venas vt libitum obligatas, aperire rurſum & alloqui amicos, nō per ſeria, aut quibus conſtantiæ gloriam peteret. audiebátq; referentes, nihil de immortalitate animæ, & ſapientium placitis, ſed leuia carmina & faciles verſus. Seruorū alios largitione, quoſdam verberibus affecit. Iniit & vias, ſomno indulſit, vt quanquam coacta mors, fortuitæ ſimilis eſſet. Ne codicillis quidem, (quod plerique pereuntium) Neronē aut Tigillinum, aut quem alium potentium adulatus eſt; ſed flagitia Principis ſub nominibus exoletorum fœminarúmq; & nouitate cuiuſque ſtupri perſcripſit, atque obſignata miſit Neroni, fregitque annulum, nè mox vſui eſſet ad facienda pericula. Ambigenti Neroni, quomodo noctium ſuarum ingenia noteſcerent, offertur Silia matrimonio Senatori haud ignota, °al. ignara. *& ipſi ad omnem libidinem adſcita, ac Petronio perquàm familiaris, agitur in exilium, tamquam non ſiluiſſet quæ viderat, pertulerátque, proprio odio.* Hactenus Tacitus: cui addendum, quod ſcribit Plinius Natur. hiſt. lib. 37. cap. 2. *Petronium virum Conſularem, Neronis inuidiâ moriturum, vt menſam eius exheredaret, trulam murrhinam CCC. ſeſtertiis emptam confregiſſe.* Taciti autem beneficio reſtitutum eſt Petronio CAII prænomen, TVRPILIANI cognomen, ARBITRI agnomen: denique eius ætas, ſtudium, dignitas & mors innoteſcit. Quidam tamen putant eundem Petronium Neronis *Arbitrum* ab officio ſic appellatum, & notitiæ atque dignitatis nomen in Aula Principis fuiſſe quod vt credam ſine auctore adduci adhuc non potui. *Turpiliani* vero cognomen & Taciti, & aliorum auctorum teſtimoniis ſatis clarum eſt. Vnde & Senatuſconſulti Turpiliani quidam auctorem volunt Petronium, quum Neronis temporibus Conſulatum geſſit, cum C. Iunio Cæſonio Pæto. Certè eo tempore Legem Iuniam Petroniam de libertate tulêre C. Iunius Cæſonius & Petronius Turpilianus Coss. Anno videlicet DCCCXIII. vt ſi diſſonantes pares iudicum exiſterent ſententiæ pro libertate pronunciaretur, l. 24. D. de manumiſſionibus. Petroniam quoq; de ſerui

tuliſſ

lisse fertur idem Petronius Turpilianus Cos. eodem nno DCCCXIII. nè dominis potestas esset ad beias depugnandas suo arbitratu seruos tradere: vt ei, ii iure viri delatum adulterium non peregisset, nunıam posteà deferre hoc crimen permitteretur. Filiam liquit Petroniam, cuius in Vitellio meminit Suetous, Vitellij scilicet vxoris, ex qua & filium Petroniaım altero captum oculo suscepit.

De scriptis eius fragmentum tantùm ad nos peruet ex Satyrarum opere, quod in libros diuisum fuisse edibile est: nisi fallunt veteres Glossarij, qui subin: Petronij testimonia citant & aduocant *è libro primo ıtyrarum*. Sic citatur in verbo *Excelsissimus*: sic etiam hoc versu,

Et thymbræ veteres, & passis vua racemis.

uin & in veteri Glossario S. Benedicti Floriacensis ıbetur hic locus desumptus è Petronio Arbitro lib. *r. Sed video te totum in illa herere tabula, quæ Troiæ hasin ostendit*: qui tamen in excussis extat fragmentis. x quo apparet, Petronij scripta magna ex parte condisse: quæ, vt opinor, multa erant in mulierum intiis leuitatéque ridenda & exprimenda, vtpote qui gumentis (vt ait Macrobius) fictis amatorum casiıs refertis multùm se exercuerat. Puto etiam supessa fuisse propter nimiam obscœnitatem & arguenta lasciuiis plena. Flagitia enim Neronis sub noinibus exoletorum feminarúmque, & nouitate cusque stupri perscripsisse, & obsignata misisse Nero, ex suprà citato Taciti loco & auctoritate constat: ıtántque nonnulli ea esse ipsa, tam quæ nunc exnt, quam quæ ampliora quibusdam doctis & antiıitatis studiosis videre licuit: sed an ea sint, valde adıbito. Eiusmodi quidem scripta Mimos appellare tustas consueuit, quod magna ex parte stuprorum tus contineant; & Petronium ipsum Mimograıum fuisse non præter fidem est, licèt hoc nomen eciali priuilegio Laberio tributum sit. Verosimile men est huic operi Satyrarum nomen impositum

ob

ob maledicentiam & carpta Neronis vitia, tum etiam propter variorum pœna, tum quasi per Satyram asper sionem, rerumque ridicularum & pudendarum narra tionem. Huius etiam Arbitri esse pleraque, quæ de Pria po extant, Epigrammata, mihi probabile est.

Fertur & alter Petronius (ne quem fortè fallat) d re grammatica nonnihil scripsisse, cuius auctoritat vtitur Sergius in Commentariis ad editionem secun dam Donati, itémque alter Grammaticus: hic, dur *Quirites* & *Quiritem* nominatiuo & accusatiuo singu laribus, rectè dici; ille, dum *Classica à calando, id est, vo cando* dicta esse tradit.

Ad extremum hoc prætereundum non puto, qui hac editione à nobis præstitum sit. Pleraque Petro nij non tantùm emendata & conlata cum veteri co dice eruditi cuiusdam amici nostri, cuius ope & be neficio magnâ ex parte restituta & aucta sunt hæ fragmenta, sed & sparsos vndique Petronij locos d ligenti operâ in vnum coactos exhibemus. Atqu vtinam, qui plura habent magnâ studiosorum frau de inuisa, speciosis quamlibet coloribus non tamd retineant, aut Catullum (si possint) & Martiale cum cæteris quoque eodem carcere damnent. Verù nè diutiùs querar, facit M. Anton. Muretus, vir vn decùmque doctissimus, quàm audio ex vetustissim & integerrimo codice Petronij editionem omniu absolutissimam publicè parare. quo nomine studio si omnes illi meritò plurimùm; vt à quo benignè liberaliter in communem Reipubl. literariæ vtilit tem erogatum sit, quod ab aliis inuidiosè suppressu fuerat.

SATYRICON) Quale sit hoc scribendi genus Fa bius expressit lib. 10. Institut. & sic docet, Diomed libr. 3. *Satyra dicitur carmen apud Romanos, nunc (f non quidem apud Græcos maledicum, & ad carpenda h minum vitia archeæ comœdiæ charactere compositum quales scripserunt Lucilius & Horatius & Persius; & oli carmen quod ex variis pœmatibus constabat Satyra voc batu*

atur, quales scripserunt Pacuuius & Ennius. Satyra au-
em dicta siue à satyris, quòd similiter in hoc carmine ridi-
ula res pudendaque dicuntur, quæ velut à satyris proferun-
ur, & fiunt: siue à satyra lance, quæ referta variis multisq;
rimitiis in sacris discordis (for. *Cereris*) *inferebatur, & à*
opia & à saturitate rei satyra vocabatur, cuius generis
incium & Virgilius in Georgicis meminit, cùm hoc modo
icit;

Lancibus & pandis fumantia reddimus exta.

Et; --lancésque & liba feremus;

ue à quodam genere farciminis, quod multis rebus refertū
atyram Varro vocitat. Est autem hoc positū in lib. 2. Plau-
inarū quæstionum; Satyra est vua passa & polenta & nu-
les pini ex mulso consparsi: ad hæc alij addunt & de (for. *è*)
alo punico grana. Alij autem dictam putant à Lege Saty-
a quæ vno rogatu multa simul comprehendat. quòd scilicet
atyra carmina multa simul & poëmata comprehenduntur,
uius Legis Lucilius meminit in primo; Per satiram ædilem
ctum qui legibus soluat. & Salustius in Iugurtha; Deinde
uasi per Satiram sententiis exquisitis in deditione accipitur.

Pag 47 v. 1. *Num alio genere*] *Contra delicatos lectores*
Petronius in primo Satyrarum, & Persius in illa Satyra;
Nempe hoc assiduè, & Plinius lib. 19. *Ep.* Ex vet. Gram-
natico.

Pag. 48. ver. 16 *quibus deberent loqui*] in v. Glossario
.Dionysii *loqui debemus.*

Pag. 49. v. 3. *animos iuuenum ad magna surgens*] Leg.
animosque i. a. m. surgentes. Delben.

v. 5. *simulatque corrupta*] V. C. MS. *semelque.*

v. 26. *vt ait Cicero*] Cicero pro Cœlio; *Illud vnum*
ad laudem cum labore directum iter qui probauerunt, prope
iam sibi in scholis sunt relicti. (Faber.

Pag. 51. v. 1. *Perperam discit*] Leg *puer iam disc.* Nicol.

v. 4. *Lucianæ improbitatis*] imo *Lucillianæ.* nam & Sa-
tyras scripsit Lucillius. Turneb legit, *Lucillianæ humi-*
litatis. nam in v. c. legitur *Luciniana.*

v. 26 *truci memorata canore*] Leg *Catone.* N. Faber.

v. 27. *verba minentur*] Leg. *imitetur.* N. Faber.

Pag.

Pag. 52. v. 3. *Dum hoc diligentius aud.*] Supple; *Dum hæc dil. audio, & dum hoc doctorum astu motus incedo, non notaui*, &c.

vers. 23. *ducturam*] Turneb. legit, *diuinam*, lib. 19. Aduersar. cap. 6.

v. 25. *Centonem*] *Cento* Iuuenal. Brisson. de ritu nupt. vel iure connub. vbi emendat Petronij locum.

Pag. 53. v. 1. *inter viculos*] Citat hunc quoque locum Turneb. lib. Aduers. 21. c. 28. *inter nuculos*, legit duob verbis. exponit autem meritorios pueros & concubinos, qui nondum reliquere nuces, sed etiamnum inte eas versantur. nam à Catullo scribitur; *Concubine, da nuces*. An legend. *quasdam in interniculis nudas meretrices*. *Interniculus* vel *Interniculum* est stabulum. quo verbo vsus est Plin. lib. 8. Nat. hist. c. 44. in fine his verbis *Mulum LXXX. annis vixisse, Atheniensium monumenti apparet. Eo gauisi cum templum in arce facerent, quod derelictus senecta, cadentia iumenta comitatu nisuq; exhortaretur, decretum fecere, quo caueretur, ne frumentarij negociatores ab interniculis eum arcerent*. In impress. cod. legitur *incerniculis*. Budæ. ἀπὸ τῶν τηλιῶν interpretatur in Comment. Ling. Græcæ, fol. 519. Vide exempl. vet. D Salignari & Mamati.

v. 22. *prolatoq; poculo*] recte, *peculio*. Vnde apud auctorem Priape. *peculiatus*. Obscœnum enim est verbum & apud Plautum in Pseudolo, pag. 633. *Mea quidem hæ habeo omnia meo peculio empta*.

versic. 23. *Prosella meretrix*] Brissonius libro de iur Connub. legit, *Proseda meretrix*. sed nihil mutandum puto. Meretricis enim *sella* proprie dicitur. Iuuenal. sat 3. lib. 1.

Et dubitas alta Chionem deducere sella.

Deinde *proseda* meretricem significat, vt non fuerit opus ad eam exprimendam & denotandam, substantiuo altero idem valente, cum hoc otiosum esset & παρέλκον quod vitium incidisse disertissimum Petronium non est verisimile. Scribendum vero *procella*, per *c*. Iuuenal sat. 1 lib. 2.

Intra

Intrauit calidum veteri centone lupanar
Et cellam vacuam atque suam, &c.
t paulo post; —*tamen vltima cellam*
Clausit, adhuc ardens rigidæ tentigine vuluæ.

Pag. 55. v. 24. *tanquam scholastici.*] Persius; —*in-entes trepidare Titos.* Cornutus; *Dicti Titi à membri irilis magnitudine: συνεκδοχικῶς autem Titos scholasticos, uod sint vagi, neque vno magistro contenti, & ad libidi-em proni, sicuti aues, quibus comparantur.*

Pag. 56. vers. 16. *Opertam me*] Glossarium S. Dionysij, *pertum.*

v. vlt. *fidem male ambulantem*] fort. *furem m. a.*

Pag. 57. v. 9. *cum muliercula comite*] Infra *mulier illa, ua paulo ante cum rustico steterat.*

v. 14. *examinatus*] fort. *exanimatus.*

v. 23. *futura*] *futura*, futella, id est, astutia.

v. vlt. *depositum*] mandatum.

Pag. 58. v. 11. *sed plane iure ciuili dimicandum*] Cuiac. b. 5. Emendat. aut Obseruat. hunc locum aliter citat ag. 123.

v. vlt. *in ambigua lite descendere*] in Sophologio Iac. Magni lib. V. cap. V. ex Petronio (vt puto) quem paulo nte citat; *Tutius est paruo ære rem perditam recuperare, uamuis ius ambiguæ præbere liti.* Sed Vincentius in Specul. histor. cap. XXV. lib. XX. sic citat, vt hîc est.

Pag. 59. v. 1. *sicel lupinosq;*] Turneb. lib. 19. Aduersar. ap. 7. pro *sicel* legendum putat *scilicet.* Sed in vet. Lexi-o sic habetur; *Sicel Latino sermone siclus appellatur cor-upte. Hebræum nomen est habens apud eos vnciæ pondus: pud Latinos autem & Græcos, quarta pars vnciæ est, & lateris medietas, dracmas duas appendens. vnde cum in lit-eris diuinis legitur siclus, vncia est; cum vero in gentilium, quarta pars vnciæ est.* Vide Cuiac. lib. 12. Obseruat. cap. 10. In alio Lexico legitur; *Siclus, id est, stater qui habet bolos XX. Stater siue siclus dragmas IIII. Dragma VIII. Latinam vnciam faciunt: ita vt vnus* (vetus, verus) *pa-is X vncias habere dicatur, quo trahitur magis anima quam sustineatur. cibi aquæ auget sterilitas. Hinc mensura*

est Hebraica, duos chois Atticos facit, quos nos possumus appellare duos sextarios Italicos, ita vt in mensura sint (sit) Iudaici sextarij nostriq; castrensis. cuius sexta pars facit tertiam partem sextarij Italici, qui potus iuxta inclitum Oratorem, non vires tribuit sed mortem prohibet. A tempore vsq; ad tempus comedes & bibes illud. id est, vsque ad vesperam à vespere LX sic iminam faciunt. Statera Hebraice dicitur mozene In his autem intelligitur, quæ appenduntur Esa Hebraice quæ certe dicitur in Græco æ fi, ad mensuram pertinet variarum frugum tritici ordei & leguminum. est autem decima pars cori, in speciebus quæ modio mensurantur, id est, tres modij. sicut bath, qui vocatur batus siue vadus idem est quod & e fi, decima pars cori in speciebus liquidis vini & olei & istiusmodi. Paulinus pag. 79 *siclus pondus regale.*

Pag.60.v 8.*in vtramq; partem*] malim, *in vtra parte.*

Pag.61.v. 13.*sera sua sponte delapsa*] Ouid.& Prospe de Prouidentia. *Demere seram* dixit Ouid. lib. 1. Fastorum fol.6. & 7.

Pag.65.v.17.*Psyche*] de Psyche apud Fulgent.in Mytholog.& Apuleium *in Metamorphos.*

Pag.66.v.15 *malas pungebat*] fort.*pingebat. acu pingere.*Iuuenal. pag. 2;.

Pag.68.v.14 *hoc conuenisse*] Leg.*hos conuenisse.*

Pag.71.versi.1.*Itaque, inquit, Quart.*] Leg.*Itane?* Putean.

v 4.*Iunonem meam iratam habeam*] Turneb.lib. Aduersar. 3. cap. 20 & Britannicus in Iuuenalem sat. 1 lib. ..

v.10.*prouerbium illud dicatum, vt possit*] Leg. *dicatu vt posse.*Putean.

v.16.*embasico ætas*] Leg. *embasicœtas.* Vet. Lexicon *Embasicœta, qui vel quæ frequenter dat basia.* ἐμβασικοίτη quæ inscendit grabatum, inscenstrix grabati, grabatinscenstrix.

Pag.72.vers.4.*lenta manu*] id est, tenaci & herent. Turneb.

v.7. *obiter labra*] *obiter*, id est interim. sic apud Iuuenale

lem accipi notat Cornutus ipsius interpres.
v.8.*Osculis verberabat*] Turneb.*oculis*, & rectius est.
v.25.*luxu expellente*] Leg.*lusu expellente.*
Pag.74.v.14.*tenia intrabat*]fort *thermas intrabat.*
Pag 75.v 25.*dextros gressus*] paulo post, *dextros pedes.*
omodo & Seneca locutus est.
Pag.76.v.5 *in precario*] fort. *in preciario*, vel *imprecam*, vt referatur ad dispensatorem, id est, qui precari flecti non possit: vel *precarios*, id est, mutuatos.
Pag.77 v.11.*in promulsidari*]fort *promulsidario.*
Pag.79.v.18.*vitelio*]fort.*vitello.*
Pag.80.v.9 *pradisum*]fort.*praclusum.*
Pag.81.v.12 *bubale*]fort.*bubulum.*
v.17.*scriblita*]Scrib.*striblita.*
Pag. 83. v. 17. *Cœnam Trimalchiona ingredere*] Salisriens. lib. 8. de Nugis Curial. ex vestigiis Philosoorum cap.7.
v.17 *porcum sic grauidari*] de porco Troiano vide Emum in Adag.& Cœl.Rhodiginum.
Pag.84.vers.6.*Gallina tibi Numidica*] quæ infra *Afra is*. Varro de re rust lib. 3 Gallinas Africanas appellat, Græcis μελεάγριδες dici scribit.
v. 11. *Quo margarita cara tribacca Indica*] Scal.*marrita Erythraa baca Indica.*
ver.21.*Fabrum fuisse*] Sæpe citat Petronium Io. Salesriens. etiam non laudato auctoris nomine, atque etn quandoque laudato, sed eorum, quæ laudato noine allegat, omnia extant, præter hæc, quod sciam. de eundem lib.4.cap.5.
Pag.85.v.11. *martiolum*] forte leg.*marculum*, vel pois *martulum.* vide Caprum & Turneb. lib. 1. Aduer:.cap 18.
Pag.86.v.3.*gastrarumque*] fort.*castrorumque eminenim.*
Pag.89.v.8.*Cum Fortuna manet*] Lambinus in Hot.pag.88 *fortuna m.* &c.
v.9.*nobile*] Scal.*mobile.* Turneb.legit *nobile*, vt hic exisum est.

Pag.91.verſ. 8.*Non bibit inter aquas*] Vincentius adducit in Specul. hiſtor. lib. XX. cap. XXV. & ante eum Fulgentius Mytholog. lib. 2. in fab. de Tantalo, vbi legitur;

Nec bibit inter aquas, nec poma natantia carpit.

apud Vincentium vero legitur;

Non bibit inter aquas poma aut pendentia carpit.

alias legitur *poma patentia.*

Pag.92. v 5. *ex trans verſo*] V. Cod. *tranſuerſo.*

v. 23. *monocremon*] forte leg. *monogrammon*, vt ſit pictura linearis Apellis.

Pag 94 v.22. *Neſcio quo modo*] Vet. Cod. *quo non.* ſe Vincent. in Specul. legit. *quomodo.*

Pag. 97. v. 14. *Nihil eſt iam arduum* &c.] Vincent. legit. *Nihil tamen tam arduum improbitas quod non extorqueat* lib. . cap. 18. Specul. doctrinal.

Pag. 98 v. 4. *ſenſum meum*] Scrib. *cenſum* per *c.*

Pag. 99. v. 9. Itaque *harcula*] Deeſt *harcula in* V C. C

verſ. 13 *Eudoxus q' idem in cacumen excelſiſſimi mont conſcendit*] V. *Eudoxius in excelſiſſimi montis cacumine conſenuit.* Vet. Lexicon; *Excelſiſſimus dicitur à Petron. in primo Satyrarum.* quod & a Macrobio 3. Saturnalio rum.

verſ. 16. *Chryſippus*] de Chryſippi elleboro Fulgentiu in Virgil continent. initio.

v. 24. *auemus*] vulg. *audemus*. & ita v. c. quod mag placet.

v. 25 *iniquitatis*] v. c. *antiquitatis.*

Pag. 100 v. 12 *recti honeſtiq;*] *boniq;* ſic habet V. Co S. Dionyſij ſic & meus.

v. 12. *mille pondo auri*] *pondo* libra, id eſt as vel aſſis.

verſ. 20. *ſed video te totum in illa hærere tabula*] Hoc i Vet. Lexico S. Benedicti Floriacenſis citatur ex libi XV. Petronij Arbitri.

v. 24. *Iam decima*] CATACLASMOS ILIACOS.

Pag 10 . v 3. *Aperitur.*] V Cod. *operitur.*

ibid *caſtrum*] fort. *clauſtrum*, vt Scalig. legit.

v. 8 *hoc titulus fero*] Leg. *bello liberũ hoſtili fore Iaratu*

v. I

v.18. *Lætusq; resilit*] al. *Lentusq;*. Legend. *Telumque*, nsent N. Faber & Delben. quæ coniectura illustrar Vergilij loco persimili.

Pag. 103. v. 3. *retractant*] V. *retranctant*, sed mendose, puto.

Pag. 107. v. 4. *Eques Rom. vt aiebat, infamis*] stupro ilicet. sic apud Quintilianum *infamis* pro adultera, p 3. lib. 6. Instit. Orator. fol. 374. *Dicebantur autem, um vixit, infames feminæ ad eam conuenire solitæ*. Et 2. p. lib. 9 fol. 525. *Vt si pater qui infamem in matrem fiim secreto occidisset reus malæ tractationis iacularetur in xorem obliquis sententiis Nam quid impurius quam retiuisse talem? Infames* personæ quæ sint vide Brisson. in erbo *Infames*.

v. 9. *Ales Phasiachis Clochis*] Leg. *Ales Phasiacus pota Colchis*. De *alite* vide Lactantium in Statium lib. 3. el in Hymnis Bebelij fol. 48. b. Sidonius in 23. Carmine, cui tit. Narbo;

Siue Æcetias & suus, Iason
Inducuntur ibi ferusq; Phasus
Qui iactos super arua Colcha dentes
Expauit fructuare cum duello
Spicis spicula mixta fluctuarent.

v. 20. *Aeriæ volucres*] & hoc male legitur in Vet. meo Cod. Cl. Puteanus vir doctissimus, *Afra* reposuit ex Horatio od. 2. Epod. *Non Afra auis non attagen Ionicus.* Iuuenali Sat. 11. —*Nec latus Afræ Nouit anus.*— llustrat autem Petroniũ idem Puteanus è Latini Paati Drepani loco à se emendato in Panegyr. Theoos. Augusto dicta, vbi Romanorum luxuriam carpit is verbis; *Namque appositas dapes non sapore sed sumtu: illis demum cibis acquiescebant quos extremus oriens, ut positus extra Romanum Colchus imperium aut famoa naufragiis maria misissent quos inuitæ quodammodo reuctantiq; naturæ hominum pericla rapuissent* vulgo male n impress. legitur.

Pag 108. v 6. *synœcio*] fort. *gynæcio*. vide Veget. Puean. & Brisson.

Pag.111. v.9. *palma excussissima*] fort. *excelsissima* v supra, *excelsissimi montis.*

v.10. *Liberum vrceolum*] id est, vacuum.

v.15. *igneum candelabrum*] fort. *ligneum*, aut fortass *igneum candelabrum* pro ardenti lumine.

v.21. *scortillo*] in Pithœi MS. Petronio legitur *scardalo*. quod Turnebus non approbat lib.7. cap.4. vbi corrigit *scordalo*, interpretaturque, homini alliato illuuieq; & squalore fœdo. Pith. etiam legit *scordalo.*

v.23. *lictores*] Baptista Pius in Comment. ad Fulgentiũ retinet veterem lectionem, *coctores*. tu vide Pium.

ibid. *mulctant*] Leg. *mulcant*, vt infra, *iterumq; nih. respondentem mulcauit.* quo verbo vtitur & Virgilius.

v.25 *furca de carnario rapta*] infra; *pannum de carnario detulit furca.* al. *carnaria*; vide Io. Ruellium in Commẽtariolo super Moret. Virgilij, quod excudit Colir

Pag.113. v.10. *Puer in balneo*] de puero perdito & quæsito per lancem & licium, simile est quiddam apu Lucianum in Dialogis meretricijs cum hac Petron fabula.

Pag.123. v.23.] *& circumcide nos, vt Iudæi videamu* &c.] Vide Plutarchum in Cicerone, vbi de iocis & dictis Ciceronis.

v.24. *Pertunde aures, vt imitemur Arabes*] vide Iuuenal. in Satyr.

Pag.124. v. vlt.] *frontes notans inscriptione, vt videami ni stigmate esse puniti*] Infra; *Impleuit Eumolpus fronti vtriusq; ingentibus literis, & notum fugitiuorum epigramma per totam faciem liberali manu duxit* Vide Vlpian. i fragmen tit. . vbi de Lege Æliã Sentia, cui stigmat scripta fuerunt, & Cuiac. lib.7. Obseruat. cap.13. de fugitiuorum epigrammate.

Pag.126. v.26 *leporis vestigia latrat.* fort. *tranat.*

Pag.128. v.4 *vt tutela nauis*] statim, *tentantq; vilissimo sanguine tutelam placare.* Paulo post; *ramum oleæ tutela nauigii raptum* videndus Turnebus.

Pag.135. v.21. *vincite potum*] Leg. *pontum*, vt in margine.

Pag.136.v.1. *tabulas fœderis signat*] Vide Cuiacium lib.1. Obseruat. de formulis fœderum.

Pag.137.v.13. *stigmosofque*] *stigmosus* Plinio lib. 1. Epistol. 5.

Pag.138.v.16. *non tralaticia deformitate*] Insignis est locus ille Ciceronis ex lib. 3. epist. ad Appium, *Etsi quantum*, pag.70. *Romæ composui edictum nihil addidi, nisi quod publicani me rogarant, cum Samum ad me venissent vt de tuo edicto totidem verbis transferrem in meũ. Diligentissime scriptum caput est, quod pertinet* &c *hoc vero, ex quo suspicio nata est, me exquisisse aliquid, in quo te offenderem, tralaticium est.* Sic *translaticium funus*, id est, vulgare, commune ac nullius sumptus apud Sueton. in Nerone cap.33. & *ius tralaticium* apud eund. in Octauio cap.10. vbi de M. Antonio Conf. *Ac ne publicum quidem ac tralaticium ius vlla in re sibi sine pactione grauissimæ mercedis impertiente ad Optimates se contulit.* Sic hoc loco apud Petronium *translaticia* vel *tralaticia deformitas* est non insignis sed vulgaris. Et infra; *Nec Giton me aut tralatitia propinatione dignum iudicabat.* Et iterum; *præteriens aliquis tralaticia humanitate lapidauit.* Asconius 3. in Verr. *Vetus edictum translaticiumque est.*] *Translatitia veteres dixerunt non noua, nec nuper inuenta, sed aliunde translata.*

v.vlt. *in muliebrem leuitatem*] Salisberienf. lib. 8. cap. 11. *Multus est in mulierum ineptiis ridendis aut exprimendis Petronius.* Virgil. lib.5. Æneid. —*Varium & mutabile semper Femina*— Calpurnius in Bucolicis; *Mobilior ventis mulier*— Videatur Vincentius lib. 5. cap.10. Specul. doctrin. *de moribus feminarum.* Donatus in Terent. Act. 2. sc.1. Hecyræ, in hæc verba; *Tum nequam mulier*, citat Euripidis locum, qui ascriptus non est, in cuius loco stellula posita est. tu quære. citat & dictum locum Virgilij, *Varium* &c.

Pag.139.v.10. *Matrona quædam Ephesi*] Eadem est fere fabula apud Apuleium in lib. de asin. aureo vel Metamorphos.

v.15. *funeris officium*] v. cod. *funus.*

v.19.*in hypogæo*]de hypogęo vide Egesippum, quem citat Gul. Philander Vitruuij interpres lib. 5. cap.9. pag.234.& lib.6. cap.vlt. pag.285. ὑπόγαια vocat Vitruuius. vide Egesippum meum manuscriptum cum ex.Morelij.

v.20.*custodire*]Vet.Cod *condire*.

Pag.140.v.2.*commundabat*] pro Cuiacio in Obseruat.vbi *commendare, commundare*.nam Vet. Cod. habet *commendabat lugenti*.

Pag.141.v.25 *commouere debet*]V.*commonere*, sed rectius puto *commouere*.

Pag.142.v.4.*se replebit cibo*]Vet.*impleuit se cibo*: & in Gloss.*repl*.

Pag.14 *Cruciati*]Vet.*cruciarii*,quod verbum reperitur & apud Apuleium deAsin. aureo in Colinei exempl.lin.antepenult.susum legendo, pag. 130. b.vb *amaciarius* legit Gif. Cuiacius Quintilianum citat tit de Obligat.l.7.11.B.

Pag.144.v.13.*spoliatum crinibus vultum*] Leg. *crinibus vultum*.Puteanus,& ita Cod.Calder.

Pag.147.v.9.*iuncta nos mors feret*] Legen. *cunctos no mare feret*. induxit autem errorem, quod præcedit ead pag.*vt nos sola morte coniungerent*.

v.12.*humanitate lapidabit*] *Humanitatis negotium gerere* dicitur,qui cadauer sepelit L. *& si quis*, §. *sed interdum*,de *Religios*.vbi scripsit P.Faber.*Humanitatis ratione multa* se I C.dicunt *admittere* L.6.de *Appella*.*Humanitate suggerente* L.1.vers.*quid ergo, Quando appell.sit*.Cicero *communis humanitatis iure* dixit pro Flacco pag 272.& 273 *Si quem infimo loco natum nullo splendore vitæ,nulla commendatione famæ defenderem, tamen ciuis ciuem à ciuibus communis humanitatis iure ac misericordia deprecarer, ne ignotis testibus* &c.*ciuem ac supplicem vestrum dederetis*.Vide Brisson.in verbo HOMINIS *appellatione*.Seneca epist.66.pag.325. *Itaque homines quidem pereunt,ipsa autem humanitas, ad quam homo effingitur permanet & hominibus laborantibus intereuntibus illa nihil patitur*.Apuleius Apolog.2. fol. 231. *Commune iu* *huma*

imanitatis & *fas commune* dixit, quod *cõmune omnium* *minum* nostri dicunt L.1. in fi. & L. *omnes populi*, D. *de* *stit. & iur.* & plerunque *ius gentium* dicitur verba A- leij hæc sunt; *Athenienses quidem propter commune* *is humanitatis ex captiuis epistolis Philippi Macedo- is hostis sui vnam epistolam, cum singula publice legeren- tr, recitari prohibuerunt, ne maritale secretum diuulga- nt: præferendum rati fas commune propriæ vltioni.* Et lib. de Asin. aur. pag. 357. *Lugubriter eiulantes per publi- m misericordiam, per commune ius humanitatis aiunt iseremini indigne cæsorum iuuenum. Contumeliosa hu- anitas* quid sit apud Senecam epist. 4. fol. 183. expli- ndum. Quintilian. cap. 11. & vlt. lib. 12. Institut. fol. 37. *Hos ille formabat quasi eloquentiæ partus, & vt vetus bernator littora & portus, & quæ tempestatum signa, uid secundis flatibus, quid aduersis ratio poscat, docebit on humanitatis solum communi ductus officio, sed amore uodam operis* In L. 2. Cod. Theod. de *postlim.* tit. 5. lib. 5. *umanitatis sit præstitum.* Spartianus in Antonino Ca- calla pag. 243. vbi de Papiniano & Petronio iussu aracalli occisis; *Tractaq; sunt* (ait) *eorum per plateam dauera sine aliqua humanitatis reuerentia.* Idem au- tor in Adriano pag. 64. & 65. *De militum etiam ætati- us iudicabat, ne quis aut minor quam virtus posceret aut aior quam pateretur humanitas, in castris contra morem eterem versaretur.* Seneca lib. 1. de Tranquillit. vitæ ap. 15. fol. 832. *Alienis malis torqueri, æterna miseria est: lienis delectari malis, voluptas inhumana, sicut illa inuti- is humanitas, fiere quia aliquis filium suum efferat & frõ- em suam fingere* Idem Epist. 86. fol. 446. *Humanitas ve- at superbum esse* &c. Vt *humanitas*, ita & è contrario *nhumanitas* dicitur ab eodẽ Seneca epist. 100. lib. 16. ol. 524. *Quid nunc ex duritia suadeo* &c. *Inhumanitas est sta non virtus* &c. Cicero Philipp. XI. pag. 481 *Nisi de- ique naturæ & humanitati inuentus esset inimicus.* Et ro Quintio, pag. 18. *Hæc in homines alienissimos viri bo- ni faciunt, & hominum existimationis & communis hu- manitatis causa.* Et sub finem pag. 36. *Aliquam si non*

propinquitatis at ætatis suæ, si non hominis at humanitatis rationem habeat. Negotium gerere humanitatis merito dicitur, qui mortuum sepelit. Nam qui cadauer aut reliquias alicuius sepulturæ tradit memoria humanæ conditionis id facit L. *quidam in suo*, 27. D. *de conditio. instit.* Seneca pag. 325. vbi de luctu; *Sæpe salua sapientes* &c. *& obliuisci quidem suorum, ac memoriã cum corporibus efferre* &c. *inhumani est animi.* & contra ius φιλανθρωπίας. Quintilianus in Ægro redempto, Declamat. 5. fol. 66. *Hinc & ille venit affectus, quod ignotis cadaueribus humum congerimus, & insepultum quodlibet corpus nulla festinatio tã rapida transcurrit, vt non quantulocumque veneretur aggestu*, id est, lapidet. Idem auctor verbo, *humanitatis* vsus est in Declamat. 6. Corporis proiecti, fol. 82. *Conuenerunt etiam alieni parentes, totum in spectaculum populus effusus est, & ignoto quoque corpori publica humanitas quasi quasdam fecit exequias.* Et paulo post; *Non sepelis? Vide quæso ne dum litigas, arenam fluctus aggerat, iniiciat humum misericors populus.* Et postea; *Nobis vero* (rerum natura) *exanimes genuit non solum miserationem, quæ cogitationi nostræ subit, sed etiam religionem. inde ignotis quoque corporibus transeuntium viatorum collatitia sepultura inde iniecta ab alienis.* Seneca lib. 5. de Benefic. cap. 20. *Patrem alicuius in solitudine exanimem inueni, corpus eius sepeliui* &c. *præstiti patri eius, quod ipse præstare voluisset, nec non & debuisset. Hoc tamen ita beneficium est si non misericordiæ & humanitati dedi, vt quodlibet cadauer abscõderem, sed si corpus agnoui, si filio tunc hoc præstare me cogitaui. At si terram ignoto mortuo inieci, nullum in hoc habeo huius officii debitorem in publicum humanus.* Lactantius cap. 12. lib. 6. Institut. *Et quamuis in homine ignoto necessariorum sepulturam nulli negandam munus implebimus, in quorum locum quia desunt succedat humanitas, & vbicumque homo desiderabitur, ibi exigi officium nostrum putabimus. In quo autem magis iustitiæ ratio cõsistit, quam in eo, vt quod præstamus nostris per affectum, aliis præstemus per humanitatem, quæ est multo certior iustiorque* &c. Iustinus lib. X

Eius

'iusq; mortem illachrimatum Alexandrum, benigne prose-utum, idq; eum non moris sed humanitatis causa fecisse.

v.14. *imprudens arena componet*] id est, sepeliet. Virgil. b.1. Æneid.

Ante diem clauso componet vesper Olympo.

Vide Turneb. lib.18. c.14.

Pag.155. v.1. *iuuenes carmen*] V. Cod. *nimiru carmen.*

v.3 *sensumq; teneriorem*] Samb. *teneriore*: vet. meus *te-eriorem*, vt in tex u.

v.9. *Odi profanum*] Horatius Od.1. lib.3.

v.26. *aut versum timuerunt*] Legen. *aut visam t.* N. 'aber.

Pag.156. v.17. *Iam peragrabantur*] Fort. *perarabantur.* ·c Virgil.—— *Æquor arandum.* Delbenius.

v.22. *Aes pyreum*] Scal. *Assyria concham.* Turneb. lib. ·. cap.19. *Ac sese pictum.* Fr. *Ac sepiretron.*

Pag.157. v.12. *Quare se natam non inuenit*] Vincent. n Specul doctrin. lib.4. cap. CXX. sub tit. de naturali-ous desideriis secundum philosophos;

Quærit se natura nec inuenit. omnibus ergo
Scorta placent, fractiq; nerui in corpore gressus.

v.13. *enerui corpore gressus*] apud Vinc. *nerui serpere g.*

v.15. *virum quærit*] Vincent. *viri quærunt.*

v.24. *Ingeniosa gula est*] Martialis —— *res est ingeniosa* ·*ula.*

Pag.158. v.3. *emptiq; Quirites*] Fort. *emptusq; Quiri-'es*, vt sit nominatiuus, locus à Sergio fortasse intel-ectus.

v.4. *suffragia vertunt*] Vincen. lib. xx. cap. xxv. vertit.

v.5. *curia patrum*] apud eundem legitur, *pramus.*

v.8. *corrupta iacebat*] idem, *iacebit.*

Pag.160. v.7. *iam montibus austrius*] al. *haustis.* Del-ben. *auctis.*

vers.8. *Antra gemunt*] sub mole scilicet & pondere montium.

Pag.161. v.1. *destruet istas*] *distruat*, vt in vet. cod.

v.12. *Porthmeus*] Sic restituit Bapt. Pius Annotat. poster. cap. 48. ex quo loco apparet Baptistam Pium vidisse

vidiffe plura Petronii fragmenta. Scaliger *Proreus*, Προρεῦς.

v.15.*satiare ruina*] Horat. Od.2. *Heu nimis longo satiare ludo.*

v.24.*Deformis titubans*] Leg. *Titan.* sic Delbenius et iam coniecit legend.

v.vlt. *rupta tonabant*] Legi posse videtur Delbenio
—*iam rupta tenebant*
Verticibus lassis montes iuga—

Pag.163.v.4.*dum Rhenum*] scrib. *Renum* fine h. vt est in vet.cod.

Pag.170.v.5.*semper expectant*] vet.cod. *super*. sed puto leg. *semper*

Pag.171.v.22.*vt platea noua*] Turneb.lib.26. Aduersar.cap.64. *in platanona*, id est, vbi platani crescunt; vt apud Sidonium lib.8.ep.9.
Myrtos & platanona peruagatus.

Pag.174.v.8.*nec sine causa balieno nece am* Leg. *nec sine causa Polianum Circe am.* Turneb. Aduersar. lib. 26. cap.6.

Pag.177.v.1.*sine neruis posse ire*] Bapt.Pius lib.4. Commentar. in Lucretium circa fin. fol.124. citat hunc Petronii Arbitri locum; *sine neruis aiunt stare nil potest.* quo loco idem Pius quosdam legere *venis* testatur, vt sit sensus, quæ voluptas in venarum interiori fomite bacchabatur.

v.vlt. *Olienos Circe*] fort. *Polianus* vel *Polianos*, vt ex suprascripta Turnebi emendatione.

Pag.178.v.15.*moram corporis*] Infra; *ætatisque longam moram* supra; *Ignis an fluctus an mora consumat corpus nihil interest.*

Pag.181.v.14.*catomoligare*] vide Turnebum in Iuuenale.

v.16.*quassitarias*] fort. *quæsitarias. Quæsitaria*, μεταίτης & ἐπαίτης, mendica, à quærendo, vt rogator à rogando.

Pag.182.v.26.*apodixin defunctoriam*] id est, remissionem senilis ætatis, vt explicat Cuiacius lib.10. Co

tit.2

:.22. de apochis publicis. In Passione S. Georgij; *O a-dixen carminum, ô inlecebra maleficiorum tuorum.* vbi *odoxis* videtur accipi pro liberatione, vt puto, Gallice, *a belle deliurance* : aut pro ostentatione, Gallice, *ô la lle monstre la belle parade.*

Pag. 184. vers. 22. *Septifluus*] Turneb. lib. 26. Aduersar. ıp. 6. legit, *Vestifluus* vt apud Ausonium *Vestifluus Ser.*

Pag. 187. v. 1. *Quicquid in orbe vides*] Lambinus pagi- a 285.

Pag. 189. v. 12. *Battiadæ veteris*] Leg. *Bat. vatis viuen-tbr. suo. Battiades*, id est, Callimachus, videtur de A-ıspicina scripsisse secundum Fulgent lib. 3. Mytholog. ı fab. Orphei. quin & idem Fulgent. Battiadem in Pa-dris citat, in principio Expositionis Virgil. continent. lecalesia autem scripsisse refert Plutarchus. *Battiades* ero a Batto nomen deflectit.

Pag. 190. v. 17. *paneq; fluentes*] Legend. *sanieque.*

Pag. 193. v. 9. *Quisquis habet nummos*] Vincentius lib. X. cap. XXV. Specul.

ibid. *nauiget*] Vincent *nauigat.*

versic. 10. *temperet*] Vincent. *temperat.* Et postea toto ersu.

Carmina componit declamat, concrepat omneis.

v. 15. *Paret non paret*] Vide Festum in verbo *parret*, xpresse.

v. 18. *Multa loquor quiduis*] Vincent.

Parua loquor, quoduis nummos præbentibus opto.

v. 19. *Et veniet*] Vincent. *Eueniet* : & recte. vide Hen-icum Stephanum in fragm. Comicorum Græcorum, ui versum Græcum adducit, à quo videtur Petronij Carmen desumptum. & tamen Henric. *Et veniet* male etinuit, cum versus Græcus *Eueniet* legat.

v. 21. *Camellam*] Ouidius lib. 4. Fastorum circa fin.

Dum licet apposita veluti cratere camella
Lac niueum potes purpureamq; sapam.

Gellius lib. 16. cap. 7. *camellam* vsurpat vbi vulgo ma-e *camelliam*. An legend. est, *scamellam*? de quo verbo consule Brissonium, quod reperitur in libro Adelardi de Vi-

de Virginitate, quem mihi oſtendit, & poſtea vidi in Bibliotheca Nauarræ.

Pag. 201. v. 5. *Petauij*] Leg. *Petelini*, de quibus Frontinus lib. 4. Stratagem. cap. 5. Athenæ. Dipnoſophiſt. libro 12.

verſ. 15. *Albutia*] Meminit *Albucillæ* multorum amoribus famoſæ Cor. Tacitus libro 5. quæ & ea fortaſſe fuerit, de qua Fulgentius lib. 1. Mytholog in præfatione ſcribit Petronium Arbitrum carmen amatorium luſiſſe.

v. 21. *Maſſilienſes quotiens peſtilentia*] ex Seruio Honorato ad verſum lib. 3. Æneid. *Auri ſacra fames.*

P. 202. v. 1. *& ſic proiciebatur*] puto leg *proſiciebatur*, id eſt, ſacrificabatur & immolabatur, & in partes diſſecabatur, a verbo *proſicior proſiceris*, cuius actiuum eſt *proſicio, cis*, quod in *porricio*, *proſlicio*, *prolicio*, perperam & corrupte mutatum paſſim apud bonos auctores reperitur. Eſt autem verbum antiquum ſacrificantibus ſolemne, vt docet Macrobius lib. 3. Saturnal. cap. 2. apud quem vulgo male *porricio* legitur. In Vet. *Exta proſicariet atque ea aſpicere.* leg. *ſpicere*, veteri itidem verbo. Idem Macrob. lib. 7. cap. 12. *Hoc & in Ponto fieri videmus, in quo fruſta quadam & (vt ita dixerim) proſicia gelida feruntur contracta de fluuialium vel paluſtrium vndarum multitudine.*

Pag. 203. v. 11. *Memphitides puellæ*] Ex Terentiano Mauro de verſibus extremo.

verſ. 19. *Balneatricem*] ex Seruio ad verſum lib 12. Æneid. *Auctor ego audendi:* vbi tamen videntur deſiderari Petronii verba. Conſulendi libri manuſcripti Memmii, Tilii, Loiſelii & aliorum.

v. 22. *Anus recocta vino*] Ex Diomede lib. 3.

verſ. 26. *Iuuerunt ſegetes*] & hunc verſum videtur Terentius indicare eſſe Petronii.

Pag. 204. v. 1. *Triplici*] ex eodem Terentiano. quanquam horum verſuum nonnullos Varronis eſſe Terentiani interpretes quodam Auguſtini loco innuere videtur.

v. 6

v.6.Non bene olet] ex Hieronymo in Epistola ad Detriadem de Virginitate seruanda. Qui versiculus id Martialem quoque reperitur lib. 2. epigramma-:2. Sed & multa Petronius & Martialis habent in-se communia, vt illud; *Ingeniosa gula est.* & de cæna imalchionis, cui apud Martialem lib. 3. epigr. 4. ılchionis cœna prope est eadem. Adde Cæl.Rhodi-ıum lib.7.cap.27.

v.11.*Cui vultus iecur vltimum*] ex Fulgentio Mytho-r. lib. 2. in fab.de Prometheo.vet.cod.*iecor intimum*, od probo.

v.12.*Et pectus trahit*] vetus codex. Horatius; *Et qua-pectus.*

v.13.*tepidi vocant poetæ*] ita vet. cod. P. Pithœus *lepi-* Scal.*timidi.* Baptista Pius in Comment. legit *tepidi*, exponit, insuaues, insipidos, non inflammanter, ar-nter, lacertose, nec omnibus neruis rei scopum attin-ntes. Putean. *trepidi.* sed *lepidi* ex Pithœi coniectura gendum videtur.

v.19 *In aumatium*] sic Fulgentius: quanquam in vno cod. manuscripto legatur, *In naumatium.* an ναυμα-ν? in altero *omacium.* Forte, ναυμάτιον. vnde ναυμα-ς, aprica, Arrianus lib.8.

versi.21.*Obtorto valgiter labello*] vulgo apud Fulgen-ım, *Abrosa valgia labello.* sed in vet. cod. & vet. Glos-:io legitur, *Obtorto valgiter labello.* alias, *Abroso valgi-lauello*, in impr.cod.quibusdam.

Pag. 205. v 8. *Nam centum vernales me allucitæ mole-ıbant*] Fulgentius in Exposit one sermonum anti-ıorum, in verbo *Hallucinari* vulgo, *centum venales.* in et. cod. *contum vernali me allucite molestabant.* in alte-, *comptum me vernali alicite mol. Allucere, iactare. Al-cinare, vane somniare. Allucinatio, lucis alienatio. Allu-naria, vana somniaria. Allucitæ, somniatores.* Vide Pa-iam, ex quo hæc sumpsimus.

vers. 13. *Totum Regum manubia penes fugitiuũ restite-int*] in vet.cod.manuscripto Fulgentii, *Tot regum ma-uuies penes fugitiuum.* sed altera manu postea *reperta* emen-

emendatum est. in altero v. cod, etiam legitur manu-bies, non *manubia*, vt in excussis.

v.16. *Satis constaret eos*] ex Glossario S. Dionysij.

v.17. *Cryptam Neapolitanam*] vide Erasmum in Adag Cœl. Rhodiginum, & Henricum Stephanum in Apo log. vbi *Cryptam* explicat.

vers. 19. *Petauroque iubente modo superior*] Glossar. S Dionysij; *Petaurus genus ludi Petronius*, &c.

vers. 21. *Affer nobis alabastrum*] Ambrosius Calepinu in dictione COSMVS, *qui nobilis vnguentarius Romæ fui hinc*, inquit, *Cosmianum vnguentum. Petronius*, &c.

Pag. 206. v. 4. *praesse cupit*] sub nomine *Plauti* addu citur a Iacobo Magni in Sopholog. pag. 74. vbi resti tuendum videtur *Petronius*.

v.12. *tenuem formauimus orsum*] id est, initium.

v.14. *Mille saporatam*] Dionysius Halicarnasseus.

Pag. 207. v. 6. *Primus in orbe Deos*] ex Fulgentio My tholog. lib. 5. vbi habet V. C. *in vrbe*. Habetur hoc he mistichium & apud Statium lib. 3 Thebaid. ad quer versum eius interpres Cœlius Firmianus Lactantiu Placidus scribit; *Negat Deos vlla alia re celebrari, nisi t more mortalium, vt Lucanus; Quæ finxere, timent. & Pe tronius Arbiter istum secutus;*

Primus in orbe Deos fecit timor——

Puto autem ex Fulgentij riuulo Lactantium siue Lu ctatium sumpsisse, non ex ipso Petronij fonte, quer numquam fortasse viderat. Nam & illic Mintanorer Musicum citat iisdem omnino verbis atque Fulger tius, vt Luctatius Petronium post Statium fuisse affir mare non possit, sed potius coniecerit neotericum auctorem Petronium esse, quippe à Fulgentio cita tum. Certe Lucanus & Petronius σύγχρονοι, fuerun imperante Nerone; Statius autem longe post vixi temporibus nimirum Domitiani. itaque omnino fa litur Luctatius, qui Statio facit posteriorem Petro nium, cum fieri potuerit, vt illi inferior tempore hun secutus sit, & versum ab eo sumpserit. Lilius Giraldu Dialog. 3. de Latinis Poetis de Petronio scribit, se

qu

uo tempore vixerit, non habet compertum. *In Quintiliani*, ait, *enarrationibus litteratores quidam eum ante Quintilianum floruisse suspicantur. Sed Placidus Lactantius illum vult Statio posteriorem*, &c. Sciendum, qui sint li literatores, an veteres an neoterici: deinde reprehendendus Gyraldus, qui non bene examinauerit Statii interpretem, quod ex Fulgentio hæc sumpserit, vti ictum.

Pag 209. v... *Sic commissa ferens*] Fulgentius Mythoog. lib. 3. in fab. de Apolline & Marsia. Quos versus mutuatus est Petronius ab Ouidio lib. 2. Metamorhos. vbi dedecus stolidi Iudicis Midæ describit.

Creber arundinibus tremulis ibi surgere lucus
Cœpit, & vt primum pleno maturuit anno,
Prodidit agricolam: leni nam motus ab Austro
Obruta verba refert, dominique coarguit aures.

otro vet. cod. pro *ferens*, habet *verens*, & pro *minister*, *agister*.

Pag. 212. v. 13. *Heret detritus*] Virg. lib. 2. Æneid.

v. 17. *& scuta latentia*] Virg. lib. 3. Æn. id est, late patentia. vide quæ notauit noster S. G.

v. 19. *torua*] sic emendaui, cum esset *curua* scriptum.

v. ibid. *latebat*] R. *latebant*, id est, late patebant.

Pag. 213. v. 2. *Catillata geris*] Fabius Planciades Fulntius in Expositione sermonum antiquorum, in ver, CATILLARE, citat Propertium,

Catillata geris vadimonia publicum prostibulum.

enim in omnibus excussis. forte pro *Propertius* subtuetur Petronius non male, vt & Scaligero visum. m Petronium & alibi in suis libris sæpissime laudat. uanquam in vet. cod. manuscripto legitur; *Propicius Catillata geris sua dominica publicam prostibulum.* st *publicam* in *publicum* mutatum est: sic forte scriium erat *Propicius*, quod postea altera manu mutan est in *Propertius*. in altero vet. cod. legitur, *Protius.*

v. 5 *Diuidias mentis*] sic apud eundem Fulgentium verbo DIVIDIÆ citatur Propertius. vbi etiam for-

tasse pro *Propertius* leg. *Petronius* (quomodo idem Scaliger non male iudicauit) quod altera quoque manu in *Propertium* commutatum esse facile apparet. Certe hi duo versus Petronium red olere non nobis tantum; sed & aliis viris sagacissimis videntur. Porro apud Fulgent. legitur; *Diuidias dixerunt tristitiam.* In vet. Lexico; *Diuidia, discordia, bellona.* Et; *Diuidiosus, qui per suam discordiam alios diuidit.*

v.10. EXSCIVS) apud Fulgentiũ in Expositione Virgilianæ continentiæ moral. secundum Philosophos, legitur, *Petronius in Euscio.* vbi alias in vno vet. cod. *Euscion.* in altero *Eustion.* fort. Ευσχιο. Et subiicit Fulgentius; *Ergo tunc iurgij calumnia discitur, & venalis lingu in alienis negotiis exercetur, dum studij doctrina profeceri sicut in aduocatis nunc vsq; conspicitur.* Quæ verba, it quam, sunt Fulgentii, non (vt quidã putarunt) Petroni

v.22. *Quid est, Iudices, dolus*] ex Isido. lib. 5. Etymol. 26. de Criminibus in lege constitutis: *Dolosus, insidi sus vel malignus, ab eo quod deludit: aliud enim agit, & liud simulat Petronius aliter existimat dicens: Quid est, I dices, dolus? nimirum vbi aliquid factum est, quod legi d let. Habetis dolum, accipite nunc malum.* Idem cap. 2 *Dolus est mentis calliditas, ab eo quod deludat. Aliud en agit,* &c.

P.214. v.6. *Quiritem*] Sergius in Editionem II. D nati; *Item Quirites dicit numero tantũ plurali: sed legim apud Horatium, hunc * Quiritem. vetus nominatiuus Quiris. Item idem Horatius; Quis te redonauit Quirit Diis patriis? cuius nominatiuus erit hic Quirites, vt dic Petronius.* Hunc putant quidam Grammaticum, qu citat Sergius. quod & facile crediderim, cum inueni in vet. libro Petronium citatum in explicatione vo buli *Classicum*, vbi sic habetur;

v. 11. *Classicum dicitur ex Vegetio de Re militari lib. quod buccinatores per cornu dent, quod insigne videtur i perii, quia classicum canit Imperatore præsente, vel cur militem capitaliter animaduertitur: & classica, aucto Petronio, à calando, id est, vocando sunt dicta.*

IOA-

IOANNIS TORNÆSII LVGDVNENSIS

VARIARVM LECTIONVM Libellus

IN PETRONII ARBITRI SATYRICON.

Io. Torneſius D. Lebeo IC. S.

ANNO ſuperiori, cùm per aliquot menſes hîc ſubſiſteres, & me ſemel atque iterùm Petronium, uem typis iam tum deſtinabam, legere atque relegee ſummo ſtudio videres, quæ tua facilitas humaniſſima eſt, haud grauatè me occupatiſſimum in eo negoio, & de illo te officio rogantem, adiuuiſti in confeendo eius Satyrico cum ſex exemplaribus, quæ tum d manum fuerunt. Horum primarium & vetuſtiſſinum in membranis deſcriptum nactus ſum à * claiſſimo viro, cui nos, & quotquot Muſas, Muſarúmve lios & alumnos in honore habent, tantum debemus, uantum vix dici poteſt. Alterum, quod imitandum neis operis tradidi, fuit * hominis doctiſſimi, & amiitiâ mihi coniunctiſſimi, cuius vigiliis ſi nos aliquano fruemur, innoteſcet eius ſingulare iudicium ac dotrina, præſertim ſi quæ in Plinium ac Theophraſtum ncredibili diligentiâ commentatus eſt, in lucem exie patiatur. Tertium fuit Antuerpienſe, quod Sambuus publico donauit. Quartum, editio Pariſienſis am olim vulgata. Ad me illam quidem miſit inſignis uius ætatis * Iuriſconſultus, quem ob eximiam erga ne beneuolentiam diligo, & ob raram omnium ſcienarum cognitionem, veneror. Cætera, fragmenta fueant. Meum quoque laborem valde leuârunt Ioſephi caligeri Catalecta, viri proculdubio eruditione prætantiſſimi, à quo præclara multa ſperamus, vel ingeiis fœliciſſimis nondum comperta, quamuis ampliſmam iam gloriam conſecutus ſit ob ea perſpicaciſſii iudicii ſui monumenta, quæ diutiùs latere noluit,

* *Iacobus Cuiacius IC.*
* *Iacobus Dalecampius Medicus.*
* *Franciſcus Roardus IC.*

Vſum etiam me fragmentis veterum Poëtarum ingenuè profiteor, quæ collegit Henricus Stephanus, typographorum noſtri temporis citra controuerſiam & inuidiam princeps. Cæterùm, prioribus huius Satyræ foliis iam formis excuſſis, priuſquàm obtinuiſſem exemplar, cuius primo loco ſupra mentionem feci, gnauiter illud conferendum putaui cum iis, quæ iam expreſſa fuerant: & quæ nobis prætermiſſa digna viſa ſunt oculis ſtudioſorum, in calce libri indicanda & adnotanda cenſui: & nequid deſideraretur, quod induſtria fideſque mea præſtare poſſet, quæ in Catalectis Ioſephi Scaligeri legi præter ea, quæ habebantur in noſtris exemplaribus, ea proximo folio exhibui. Cùm autem maximè cuperem noſtram editionem alicuius nomine patrocinioque tutam prodire, te vnum elegi, cui dicarem: haud totam quidem: nam ea tui iuris pars eſt, in qua caſtiganda & purganda, operam ſedulò nauâſti: ſed reliquum illud, quod mihi vindicare non immerito liceret, ob moleſtiſſimam operam, quam in eo reſtituendo & emaculando ſuſcepi ac pertuli. Hoc ergo, qualecumque eſt, tibi nuncupo, & vt ab amico hilari fronte accipias, obnixè precor. Vale. Lugduni, a.d. 11. Kal. Maij; Anno 1575.

Pag.47.v.10.*Nunc & rerum tumore*] al. *verborum tumore.*

Pag. 48. v.18.*ſed tyrannos*] MS. *& tyrannos.*

Pag.48. verſ.18.*quibus deberent loqui*] MS. *quibus loqui debemus.*

verſ.25.*certè neque Platona*] al. *certum eſt.* MS. dee *certè.*

Pag.49.v.3.*ex Aſia commigrauit*] MS. *emigrauit.*

v.11. *ad ſenectutem*] MS. *vſque ad ſen.*

v.21. *arte ſecretâ*] al *artis ſecreto.*

Pag.50. v. 4 *quod petunt ſic eloquentiæ magiſter niſi* MS *petunt, niſi quaſdam inſidias auribus fecerint: ſic eloquentiæ magiſtri tanquam piſcator qui niſi eam*, &c.

v.1 *inſ rum pr ſtant*] MS *impellunt.*

v.18. *ſtudioſi*] MS *vt ſtudioſi.*

Pag.5

Pag.51.v.3.*studium Lucilliana*] vet.cod.Pitthæi,*schelium Luc.*

v.6.*amat effectus*] al.*ambit.* Stephan.*ardet.*

v.7.*prius more*] M S.*mera.* Turneb. *morem.*

v.8.*polleat exacta*] M S.*palleat.* Turn.*pellat.*

v.10 *impotentium*] Turneb.*nepotentium.*

v.11.*Nec perditus addictus*] Stephan. *Nec in popinis ab litus.*

v.13.*redemptus*] M S.*redimitus.*

ibid.*histrionia addictus*] M S. *histrioni.* Turn.*histrionis.* al. *redemptus histrioniue add.*

v.14.*armigera*] M S.*crinigera.*

vers.18 *Mox & Socratico plenus grege mittat habenas*] Stephan.*Socraticum:plenasq; immittat hab.*

v.26.*memoranda*] Stephan.*memorata.*

Pag.52.v.3.*Cum hunc diligentius aud.*al *Cum hac dil.*

Pag.55.v.1.*video quosdam inter viculos*] v.c. Pitth. *inter titulos* al.*vitulos* al *puellulos.* fortassis *titulos*, vt tabernarium meretriciarum inscriptiones intelligat.

v.2.*nudasq; meretrices*] al *vdasq;.*

v.21.*me perduxit*] M S.*produxit.*

Pag.54.v.14.*aucucurrit*] M S.*accucurrit.*

v.21.*ne spiritus*]al *nec sp.*

Pag.55.v.3.*subduxisti te,inquam*] M S. *inquit.*

v.5.*Quid ergo homo*] al. *Quid ego.* •

v.17.*priuatis quæstionibus*] M S. *quæstibus.*

pag.56.v.10.*ad inuidiam fœlicibus*] al *feruentibus.* al. *sequentibus.*

pag.57.v.7.*splendida vestis*] M S.*splendor vest.*

v.10.*ac considerare pallium*] M S.*ac diligentius consid. pallium.*

v.15.*aliquo motu*] M S *metu.*

v.25.*nec futura quidem*] M S.*n furtiua q.*

pag.58.v.8 *quia non tantum prædam*] M S.*n t. quia pr.*

v.12.*alienam rem reddere*] M S *rem domino red.*

v.15.*Quid faciant leges*] M S *q faciunt l.*

v.16.*vincere nulla potest*] M S.*v.nuda p.*

v.17.*trad.temp cara*]al.*cena.*

v.18.*vendere verba solent*] Steph.*verba solent emere.*

v.19.*Ergo iudicium*] al.*Iam nunc iud.*

v.20.*eques in causa*] MS.*in cera.*

Pag.59.v.1.*dipondium sicel*] al. *cicer.* sed magis placet *sicel.* vide Cuiacium lib. 12. Obseruat. cap.40. An leg. *dip. ac sicilium, quibus lupinos destin. mer ni ad m. erat. Itaque, ne interim præda discederet, vel minoris pall add.?* ita habent qq. codd.

v.20.*ridebant inuidiam*] al.*inscitiam.*

Pag.60.v.8. *lõge aliud quæri*] al. *quæri, quod in vtraq.*

v.12 *aliquando & causas ag.*] al. *alioqui* &c.

Pag.61.v.2.*calumniantium*] al. *criminantium.*

v.10.*non satis audaci strepitu*] *non* videtur abundare.

v.vlt. *assentationem*] al. *assensionem.* al. *assentionem.*

Pag.62.v.8.*inter se vsq; ad artic.* MS.*interitus in artic.*

v.11 *& antecessura*] MS *etiam antec.*

Pag.63.v 7.*Protendo igitur*] MS.*Obtendo iugiter.*

v.26 *temptata manu*] al *temperata m.* al. *tentante m*

Pag.64.v.1.*annuissetis*] MS *admissetis.*

v.8.*iurgia flectit*] al *nectit.*

v.22 *Vt hæc dixi Quartilla*] malim, *Quadrantilla*, v apud Quintilianum *Quadrantaria*, quæ ob quadrantem sui copiam faceret.

Pag.65.v.3.*virilis sexus esset. Et præcincti*] al.*esset, quo illis auxiliaretur. Et.*

v.12 *cæpit abducere*] al.*obducere.*

v.16.*torti adire*] al. *tenti perire.*

v.22.*alienis interesse secr.*] MS.*peric. esse alienis interuenire secr.* ita & q. ed. l.

v.24 *de sinu*] al. *de sura.*

Pag.66.v.13.*& huic Psiche*] MS.*& hinc P.*

v.19 *gausapia*] al *gausapina.*

v.20.*extortis*] al. *extectis.*

v.22.*ballenatam.*] al. *belluatam.* al. *venenatam.* Quid *balenatam*, è balenæ setis confectam: quales in Gall & Batauia gestari solent à nobilibus fœminis equ vectis; *Venenatum*, φαρμακιώδη. Noricis *Belenus*, Deu Pithœus cap.4.lib.1.

Pag.6

Pag.67.v.3.*Iamq; igitur*]al.*Vtrumq; ig.*
v.4.*cenatoria*] al.*cenacula.*
v.19.*ſopitionibus)* al.*ſcriptionibus ſopiti.*
Pag.68.v.15.*cœperunt.* * *Iam & Triclin.)* Non eſt a-eriſcus in v.c.
v.vlt.*eiuſmodi carmen)* MS.*carmina.*
Pag.69.v.4. *Deliaci)* Spadones:nam capones Delia-manu caſtrabantur.Scalig.in Varron.
v.10.*ſudantes acacia)* al.*ſudantis.*
v.11.*tantum erat creta)* al *t.e porriginis.*
v.16.*Embaſicœtam)* cinædum. *Embaſicœtam*, Εμβα-κοίτην.
v.19.*non intellexeras)* M S.*non intelligis.*
v.21.*contubernali meo)* M S.*cont. modo mel.*
Pag.70.v.8. *Mox manum dimiſit)* al. *demiſit.* M S.*m. iam demiſit.*
v.9.*pertracto)* al. *pertractato.*
v.10.*tam rudi hoc)* al.*tum rudi hac.*
v.17.*Panichidis)* al. *Pannychidis.*al.*Pannichis.*
v.20.*& quia)* al. *& qua.*
Pag.72.v.1.*deductam)* al.*diductam.*
v.7.*Obiter labra)* al. *valgiter lab.*
v.16.*pila ſparſiua)* quam in ludentium iuuenum tur-mam ſpargeret & mitteret.
v.24.*luxu expellente vibrabant)* al. *luſu expellentes vi-brabantur.*
v.vlt.*Trimalcio)* *Trimalcio* videtur dictus, quaſi τρὶς ἁλακὸς.
Pag.73.v.2.*ludenti ſupp.)* al. *iubenti.*
v.3.*Exonerata illa veſica)* M S.*ex.ille v.*
v.6.*excipere.* * *Itaque)* non eſt nota in v.c.
v.16. *Chiramaxio)* geſtatoria ſella.
v.23.*cum Agamemnone)* Trimalcione regio faſtu in-cedente.
Pag.74.v.12. *Venalitium titulis pictum)* Cataſtorum ex cum titulis , cuius regionis , ætatis , artis,pretii, ent.
v.14.*ducente tenia)* al.*tania.*

Pag.75.v.1.*& pixis aurea*] scrib.*pyxis*. Sueton. Neron.*Barbam primam posuit, conditamque in auream pyxidem*, &c.

v.4.*in medica*]al.*media*, id est, porticu.

v.7.*procursator rationis accip.*] Pitth. *procurator rationes*, &c.

v.8.*in postibus triclinii fasces erant*] ad terrorem & supplicium seruorum.

v.13. TRIMALCIONI VIRO] Pitth. VI. VIRO.

Pag.76.v.13.*sed iam semel lota*]al *s. tantum s.* nempe, non dibapha.

ibid.*Quid ergo est?*] Pitth.*Quicquid ergo est, dono v.*

v.25.*paronicia*]al.*paronychia*, sordes vnguibus adhærescentes, non subliuiem aut reduuias.

Pag.77.v.4.*acido cantu*] leg. *arido*, quod assa voce caneretur.

vers.10.*cui locus nouo more primus*] prisco enim mor ὁ τῆς τρίτης πρῶτος μάλιστα τῦ ἑστιῶντος ἐστιν. Plutarch. Συμποσ. γ'.

v.11.*promulsi dari*] fort.*promulside danda*.

v.12.*bisaccio*] fort.*Bysantio*, aut *gemino sacco*.

vers.19 *trimatula*] al.*tomacula*; al.*trimetalla*, ex ære auro, argento, qua mixtura fit orichalcum. Lege, *trimetalla feruentia supra craticulam argenteam posita. Trimetalla* alii malunt vasa Corinthia, sic dicta ab eorum trium metallorum confusione, de qua Muretus cap. lib.3. Var.lect.

Pag.78.v.13.*vt deinde*] al.*& deinde.*

v.15.*absentius*]al.*diutius absens.*

vers.20. *omnem delicatissimam*] al. *omnino del.* al. *omnium del.*

Pag.79.v.1.*incumbunt oua*] al.*incubant.*

v.3.*scrutari paleam*] in qua oua iacebant abdita.

v 8 *temptemus tamen*]al *t. igitur.*

v.18.*piperatio*] M S *piperato.*

ibid.*vitelio*] pro.*vitello.*

v.26.*parapsis*] etiam *parapsis* in v.c.legitur.

Pag.80.v.6.*Equum, i Marsam*] al.*Æquum.*

vers

verſ. 8. *Obiter ei prædiſſum ſerui*] al. *Obiter & per diſceſſum ſ.*

v. 10. *ſua frequentia*] al. *ſublata freq.*

v. 12 *gipſata*] hoc eſt, gipſo litæ Porphyrio in Od. 20. Horatij lib. 1. Carm.

Pag. 81. verſ. 1. *Heu, heu nos miſeros, quam totus hununcio nil eſt*]

Quam fragilis tenero ſtamine vita cadit.

Hunc verſum aut alium conſimilem interponendum puto.

v. 12 *bubale*] al. *bubula.*

verſ. 13. *ſuper cancrum coronam*] turdorum. nam cum Sol cancrum permeat, coronarum frequens vſus eſt.

v. 15. *ſuper virginem ſericulam*] nempe ſerotinam, quę Auguſto matureſcit. al. *ficedulam.* M S. *ſtericulam.*

v. 17. *placenta: * ſuper ſagittarium*] * Deeſt fortaſſis, ſuper ſcorpium, eiuſdem nominis piſcem.

v. 26 *Laſerpiciario minio*] al. *laſerpitio & minio.*

ibid. *extorquet.*] al. *intorquet.*

pag. 82. v. 10. *ex quorum int culus, quarum pip. curr.*] l. *ex q. interulis aquatum curr.* M S. *ex q. interculis garum ip. curr.*

v. 16. *methodo*] methodio, tranſitu.

v 18. *ita geſticulatus*] Pitth. *geſticulatus ita lac.*

pag. 83. v. 3. *imperat * Non*] deeſt aſteriſcus in v. c.

v. 6. *arceſſere fabulas*] ſermonis occaſionem quærere.

v. 13. *in cœlum abiit*] al. *ſubiit.*

v. 14. *topanta*] al. *hierophanta.*

v 24. *memorata eſt*] deeſt *eſt* in v. c. Brit.

pag. 84. v. 3. *Luxuriæ rictu*] al. *Luxuriæ & victu.* al. *ritu.*

v. 4. *clauſus*] al. *excluſus.* al. *cautus.*

v. 7. *grata peregrina*] al. *peregrina grata.* al. *Græca.*

verſ. 8. *Crotal ſtria*] ſic verſus poſcit, nō *coralliſtria*, Cornelius. & apud Propertium ſic emendandum videtur lib. 4. eleg. 9. id eſt, ὀρχήστρις, quæ cum crotalis ſaltat. Macrob.

v. 11 *tribacca*] al. *tibi bacca.*

v. 12. *onerata*] al. *ornata.*

G 5 ibid.

ibid.*pelagiis*) al.*patagiis*.

v.18.*Æquum est enim ducem nuptam)* Pitth. *Æquum est inducere nu.*

ibid.*ventum textilem Palam?)* al.*ventum texti Pala ?*

Pag.86.v.2.*gastrumque)* stirpium, arundinum, aristarium. Lego, *caricum*.

v.8.*certaque lineamenta*) al.*creta, quæ lin.*

ver.24.*curæ, Mortalis*) al.*curæ Mortales, ego*. MS.*curæ. Mortalis ego sum sic per.*

Pag.87.v.5.*indormitauit*) M S. *indormiuit*.

v.11.*morti ingererem*) al. *mortis ing.*

v.25.*gladio contentus*) al *gl continuo.*

Pag.89.v.10.*in scæna mimum)* M S.*nimium*.

v.15.*Men.etiam, aut Scolanus*) M S. *Men. etiam antescolanus*.

v.25.*non iratum*) al.*num irat.*

Pag.90.v.3.*solicitudinem imposuit*) al.*solitudinem*.

v.7.*ad tesseram)* ad aleam sorte iactam.

ibid.*venerunt*) Pitth. *venierunt*.

v.13.*libidini suæ solum*) al.*libidinis*.

v.19.*solicitudinem meam*) al.*solitudinem*.

v.24.*cibis excito vires)* M S.auctior, *largioribus cibis*

Pag.91.ver.10 *phocasiati) phecasiati*, Turneb. 10. Aduers. vlt.

v.18 *non bibit)* al.*Nec bibit. a. neque poma.*

v.22.*Quæ timet)* al.*Qui timet.*

vers.24. *Nequaquam recte*) M S. *Nunquam r. f. q. e credit.*

v.26.*nemo iusiurandum seruat*) M S.*n. ieiunium s.*

Pag 92.vers.10.*Semper hac in re, qui vincitur, vincit* Deiurgio.

v.17.*vario genere fabularum*) al.*v.g.tabularum.*

ver.21.*cum ipsius natura certantia*) al.*cum ipsa naturæ cer.*M S. *cum ipsius naturæ veritate cert.*

v.23 *monocremon)* al.*monohemeron.* al.*monochromon*

Pag.93.v.3. *Naida)* M S.*Naida.*

v.4.*Damnabat Apollo noxias manus)* quod Hyacinthum disco interemisset.

v.11.*Hylari Nympha*) al. *Hylam Nympha.*

v.13.*ad interdictum Herculeum*) al.*ad interceptum Herculem.*

v.15.*& os fabulæ*) al.*& hos tabulæ.* M S.*& os fab.*quod forsan pro *omnes* scriptum est.

v.17.*recepi Lycurgo crudeliorem*] MS.auctior,*r. hospitem L.*

v.20.*senex canus*] *Eumolpus.*

v.21.*exercitati vultus*] rugosi,austeri.

v.25.*quos odisse diuites*] al.*quod od.diis.*

Pag.94.v.7.*præcingitur auro*] MS.*pr.ostro.*

v.9.*ebrius ostro*] MS.*eb.auro.*

v.12.*Atque inopi lingua desertas inuocat artes*] MS. *disertas.* Apud Henricum Stephanum sequuntur octo versus hîc præteriti.

v.26.*leonibus doctior*] al.*latronibus d.*

Pag.95.v.2.*stipendio conductus*] MS.*st. eductus.*

Pag.98.vers.2. *Vides tamen, inquit, non ero tui similis*] MS. *Videris tamen.*

v.8.* *vsque beneficio eius*] al.*vsusque.*

v.15.*Vtcunque is inter anhelitus*] al. *V.igitur inter.*

ibid.*sudoresq; tutus*] MS.*s.tritus.*

Pag.99.v.4. *hæc tropica fecit*] MS.*h.t.instituit.*

v.9.*Itaque harcula*] al. *I.hercule.*

v.13.*in cacumen excelsissimi montis conscendit*] MS. *in cacumine excellentissimi m consenuit.*

v.22.*ære comprehendit*] MS.*æ.comprehenderat.*

v.24.*auemus cognoscere*] MS *audemus cog.*

Pag.100.v.1.*vbi sapientissimæ consultissima via*] al.*sapientiæ c.v.*

v.4 *fontem attigisset*] MS.*f inuenisset?*

v.15.*Noli ergo mir.*] MS. *Nolite ergo.*

v.vlt.*præfante cæsi vertices*] Stephan.*pr. ferro cæsi.*

Pag.101.vers.6.*& in verbo latent*] in equo,quem vocaerant.

v.8 *hoc titulus fero*] al.*hoc penitus fero.*

v.9.*Incisus*] al.*Intus* vel *Iuratus.*Stephan.

v.10.*mendacium*] al. *mendacii.*

v.18.

v.18.*Latusque resilit*] al.*Lentusque*, vel *Telumque*.

Pag.102.v 18.*Infirmus auxiliator*]al.*Infirmus*.

Pag.103.v.3.*Commouent orbes*] id est,scuta.

v.13.*poetam vocaret*] al.*vocarent*.

v.26.*vt recitem*] M S *vt recitarem*.

pag.105.v.5.*peregrini amoris concessio!*] al.*concessor!*

pag.106.v.7.*Ascylti partem*]al. *Ascylto parem*.

v.vlt *laciniam fascini*]al.*lasciuiam f.*

pag.107.v.17.*errore lentus*] al *lenitus*.

vers.19.*Ales Phasiacis petita Colchis, Et pictis Atagen opaca pennis,&c*] Hi versus in M S.ita leguntur:

Ales Phasiacis petita Colchis,
Atque aeria volucres pl pal.
Quod n s.fac.at al anser
Et pictis anas renouata pennis
Plebeium. ———

pag.108.v,6.*in eodem synacio*]al.*gynacio*.

pag.109.v.22 *hemicyclo*] M S.*semicincio*.

pag.110. v.23. *mortem inimicam*] *mimicam*, legit Pitth.

pag.111.v.6.*iam enim faxo*] *iam iam faxo* , V.C.Brit

v.10.*liberum vrceolum*]al.*liber vrc.*

v.23.*Interim lictores*] M S. *Interim & coctores*.

ibid *mulcant*]al.*mulctant*.

pag.112.v.1.*soleis ligneis*]*ligneis* deest in V.C. Brit.

v.17.*iniuriaque Eumolpi, veluti*] *iniuriamque Eumolpi, aduocationemque commendabam, ac veluti*, V.C. Brit

pag.115.v. 3. *tangebat.* ** *Eumolpus*] Asteriscu deest in V.C.

v.9 *meritissima propositione*]al.*verissima p.*

v.12.*excandescens*]al *excandescis*.

v.19 *plenus,continuo ita sternut*.MS.*pl.ter cont.*

pag.116. v.7. *amplexusque iam mihi gratum*] al. *amplexuq; i m gratus*.M S.*a i mitigatum*.

v.13.*hibernum in vad.mare*]V.C.*hiberum*.

pag.117.v.3.*domefacta*]al.*mansuefacta*.al.*domita*.

v.13.*barbis horrentibus*] al.*verbis horrentibus*. vel leg *barba horridus*.

v. 1

v.14.*Et miraris*]al.*moraris*.
v.15.*propudium*]al.*properandum*.
v.20.*in altum compono*]al.*in alutam*.
v.26.*ducit ad pabulum*]al.*mittit a.p.*
Pag.118.v.4.*vnus & senex*]al.*victus & sen*.
v.7.*infra fiduciam*]al.*intra fid.pos.*
ibid.*fraudanique anim*]al.*firmaniq;*.
v.16.*mulier lacerata*]al *lancinata*.
v.17.*quis Deus manibus meis*]al.*nauibus m.*
v.19.*exulem exciperet*]al.*exciperem*.
v.25.*laciniam duxi*]al.*traxi*.
ibid.*Et hoc,inquit,placuerat tibi*] MS. *Et h. erat, inuit, quod pl. t.*
Pag.119.v.6.*Licham*]al *Lycam*.
v.7.*Triphanam exulem Tar.*]al.*Tr.vxorem Tar.*
v.16.*morientium,* i.pro consortio*] al. *morientium, & oc.*
v.21.*dolum illum malum*]al.*d.vllum malo*.
Pag.120.v.3.*familia negotiantis*]al.*f.negotiatorum*.
v.4.*ad mercatum conducit*]al.*conduxit*.
Pag 121.v.1.*portibus se curuatis*]al.*curatis*.
v.vl *siderum quoque motus*]al.*sid.quaque m.*
ibid. *Et vtcunq; imponi*]al.*Et vtique imp.*
Pag.122.versic.5.*scaphæ gubernacula tenet*] al.*sc.custoam t.*
Pag.123.v 14.*Aliud aliquod iter*]al.*Adhuc aliq.it.*
v.22.*Quid tu inquit Git*.al.*Quin tu*.MS.*Quidni tu*.
Pag.124.v.2.*& non natione mendacium*] al.*& non otione m.*
v.9.*tumore teterrimo*] al.*humore t.*
v.10.*crines calamistro conuertere*]al.*c c.comburere*.
v.15. *barbam peregrinatione*] al.*barbara peregrina ratione*.
Pag.125.v.4.*vmbra supplici tegent*]al.*simplici*.alii,*duci*,rasuræ & notarum.
v.18.*nauseantis deuotione*] execratione,detestatione.
v.24.*Encolpion quid quæris?*]al. *Eu. quem q.*
Pag.127.v 5.*Hesus nomine*]al *læsus omine*.

v.19.

v.19.*auspicium mihi feci*] al.*ausp. triste f.*

Pag 128.v.14.*ancillæ quoque omnes*] al *anc.etiam O.*

v.17.*mirabili forma*] al *miserabili.*

Pag.129.vers.7.*corporis iudiciorumque lineamentis*] al. *Cor.facieique li.*

v 24.*Nunc inimici artibus*] *mimicis*, Pith legit.

Pag.131.v.17.*deprecationem Lichas*] MS. auctior, *dep. supplicis Lichas.*

Pag.132.v.7.*amici fuerunt mei*] MS.*a.f.nostri.*

ibid.*eò maiora*] al.*& maiora.*

Pag.133. v. 15. *fuliginea nube confudit, in odium se ira conu.*] al. *fuliginis confusa redierunt, in iram se odium conu.*

Pag.134.v.23 *nouaculam insertam*] al.*no.infectam.*

v.26.*dissimulata missione*] al.*d. offensione.*

Pag. 135. v. 8. *non stlatarium bellum*] al.*nec cessaturum bellum.*

v.15.*non Troius hostis*] V.C.Brit.*heros.*

v.21.*nec vincite pontum*] al *ne v p.*

v.26.*Initæ pœnitentiæ occasione*] al.*Vtitur p.oc.*

Pag.136.v.7.*Vt tu nihil imperabis*] al.*& tu [illegible] imp.*

v.10.*pro qua re*] al *pro hac re.*

ibid.*numeraueris*] al.*numerabis.*

v.23.*hilaritate concilium*] al.*conuiuium.*

v. 24. *Exonerat cantus totum nauig.*] v.c.Brit.*exson. ergo cantibus t.n.*] Lego, *personat cantu t.n.*

v.25 *repentina tranquillitas*] al *tranquillitate.*

v.26.*exultantes*] al.*exultans.*

v.vlt.*quærebat*] v.c.Brit.*captabat.*

Pag.137.v.2.*Ecce etiam*] al.*Quin etiam,*

v.15.*cœpitq; capillorum elegiarion*] MS.*cœpitque in capillos suos eleg.*

v.20.*attritus ridet*] al.*extritus luget.*

Pag.138. versi. 16. *tralatitia deformitate*] translatit exigua, parua.

v.25.*flaucorum corymbion*] al.*flauum cor.*

Pagina 139. vers. 5. *ad furorem auerteretur*] al.*auerretur.*

v.7.*sed sua memoria facta: qua expositurum*) v.c. *sed rem sua memoria factam expositurum.*

v.25.*comploratáque ab omnibus*) in v.c. deest *ab*,

Pag.140.v.12.*Proxima ergo nocte*) MS. *P. vero. n.*

v.25.*scilicet quod erat*) MS *sc id quod erat.*

Pag.141.v.7.*consolatione percussa*) al. *perculsa.*

vers. 12. *incertum habeo odore*) al. *in. ab eod.* Desunt in vet. cod. MS. *incertum habeo.*

v. 20. *effuderis? cinerem aut manes credis curare sepultos*) MS. *Effuderis? id c. a m. c. sentire s.*

v.26.*commouere debet*) MS *co. potest.*

Pag.142 v.25.*forma mulieris*) in vet. c. abest *mulieris.* MS. *& forma mulieris & secreto.*

Pag. 143. v. 5. *circumpectus*) al. *circumscriptus*. al. *circumpecus.*

v.10.*commodet ergo illa*) v.c. *commodaret modo illa.*

Pag. 144. vers. 6. *in animnm edile*) al. *cubile.* vet. cod. *bedile.*

Pag.145.v.14.*non ibis ad spurcam*) fort *spinthriam.*

Pag.146.v.2.*ventus dabat*) al. *ostendebat.*

vers.3.*Italici littoris Aquilo possessor*) ventis aliis validior.

v.4.*obnoxiam partem*) al. *ob proram.*

Pag.147.v.7.*fluctus detraheret*) al. *distraheret.*

vers.9 *iuncta nos mors feret*) *iunctos nos mare feret.* Petr. Faber.

vers.12 *tralatitia humanitate*) obiter adhibita & perfunctorie.

v 13.*lapidabit*) al. *tumulabit.*

Pag.148.v.23.*leui vertice*) al. *vertice.*

v. 24.*viuentibus oculis*) al. *nictantibus*. al. *humentibus.* P.Fab. *liuentibus.*

Pag.149.v.5.*quemadmodum natat*) al. *q. natus.*

Pag.150 v.9 *qua ratio consumat*) al. *q. nato c.*

v. 22. *longius mittit* * * *Hoc peracto*) deest asteriscus in v.c. MS.

Pag.152.v.7.*Prudenter Eumolpus*) al *Prudentior.*

v.13.*vestimentum latius*) al. *instrumentum l.*

v.14.*pœnam istam differrem*] *peram i. d.* Pitth.

v.18.*rapina comes*]al.*rapinæ c.*

Pag. 153. v.5.*post peractum sacramentum*] al.*postquam est per.*

v.15.*vicies sestertium amiserat*]al.*v.s.amiserit.*

v.25.*vt sit modo solutioris stom.*]al.*& sit morbus s.st.*

Pag. 154. v. 18. *lapidariam nauem*]fort.*Iapygarum n.* quæ lapidibus oneratur.

vers. 15. *strepitu obscœno, &c.*] dum pederet præ anxietate.

Pag.55.v.12.*sanitatem amat*]al.*suauitatem a.*

vers.23.*neque concipere aut edere*]vet.cod.M S. *n. conspici a.e.*

v.14.*ingenti flumine*]al *ingens flumen.*

ibid.*inundante*]v.c.Brit.*inundauerit* al.*inundata.*

v.21.*extra rationis modum expressa*]al.*extra corpus orationis exp.*

v.22.*intexto versibus*]al.*intecto vestibus.*

Pag.156. vers. 4. *melius historici faciunt quam poeta* desunt hæc duo verba, *quam poeta*;in v.c.M S.

v.10.*fides,* tanquam*] vet. cod. *fides, tanquam.*deest aliquid.

v.21 *trita voluptas*]al.*tracta.*

v.22. *Assyria concham laudabat miles in vnda*] Henric.Steph.*Hesperia coccum l m.in ora.*alii; *Ac spireum.*

v.24.*crustas*] Stephan *silices.*Scalig.*accurrant.*

v.vlt.*elisa vulnera pacis*]al.*& læsa.*

Pag.157.v.1.*Mauri fera*]al.*auro f.*al.*circo f.*

v.4.*Ad mortes preciosa suas*]al.*Ad m p.fames.*

v.7.*Heu pudet effari*]in v.c.MS.hi tredecim versus sequuntur post illum,

Vulneribus reparantur.inops audacia tuta est.

vers.15.*Quaque virum quærunt*]Ante hunc versum in v.c.MS.leguntur illi tres,

Tres tulerat Fortuna duces——& sequentes.

v.19.*Quæ sensum turbant.hostile,ac nobile lignum*] alii *Quæ turbant sensum, hostile ac male nobile legunt.*

v.25.*perducitur:atq; Lucrinis*]al.*deducitur,inde L.*

v.2

v.26.*vendunt conchylia*]al.*condunt c.*

Pag.158.ver.11. *Namque hoc dedecus est populi*]al.*N.h. ledecori populo.*

v.13.*iam perdita Roma*]al.*tam p.R.*

v.15. *Porro tergemino deprens.g.pridem*] al.*Praterea gemino d.g.pradam.*

v.16 *Funeris illuuies*]al.*Fœnoris il.*

v.25.*excita libido*]al.*excissa l.*

Pag.159.v.4.*Iulius ingratam*]al.*Tertius i.*

v.7.*Est locus exciso*] Ante hunc versum legitur in v.c. M S.*Rerum humanarum*,&c.

v.8.*magnaq; Dicarchidos*]al.*magna Dicar.*

v.22.*Qua noua semper amas*]al.*Tu noua s a.*

Pag.160.v.8.*varius lapis inuenit vsum*] al.*varios l.inenit vsus.*

v.10 *sperare fatentur*]al.*iubentur.*

v.11.*Quare age Fors*]deest *age* in v.c.M S.

versic.15.*Nec mea Tisiphone sitientes perluit artus*]Post unc versum in v.c.M S leguntur.

Vota mihi cedunt— & sequentes.

v.24.*Vota mihi cedunt*]al.*V.tibi cedent.*

Pag.161. v.3. *Quippe cremare viros, & sanguine pascere ixum*]Hunc versum in v.c.M S.sequitur,

Pande age terrarum sitientia—

: sequentes.

v 5 *gemino iam strictos Marte Philippos*] al.*gemina iam ratos morte Ph.*

v.9 *personat aures*]al *p.auras.*

v.10.*arma trementes*]al.*a.timentes.*

v.12.*arcesse*]al.*accerse.*

ibid.*Porthmeus*]al.*Proteus*.al.*certa.*

v.15 *tuq; ingenti satiare ruina*]hæc desunt in v.c.M S. sque ad versum.

Vix dum finierat ———

v.24.*Deformis Titan*]al.*titubans.*

Pag.162.v.2 *Flumina per notas*]al.*Fulmina p.n.*

v.5.*transmissa*]al.*demissa.*

v.10.*Iuppiter imbre*]al.*I igne.*

H v.15.

v.15.*Graio nomine, pulsa*] al.*nomine pulso*.

v.24.*Optauitq; locum*] al.*Intrauit*, vel *Orauit*.

Pag.163.v.15.*Incidet ignauus*] al.*Vinciet i.*

ibid.*ite ferentes*] al. *i.frequentes*.

v.16.*Ite mei comitis*] al.*comites*.

v.26.*è montibus auras*] al.*meatibus auras*.

Pag.165. v. 6. *Dum Cæsar tumidas iratus*] hæc leguntur in v.c MS.post illum versum.

Intremuit nubes, elisosque, &c.

v.7.*volucer*] al.*volucris*.

v.9.*hæc Romano attonito fert*] al.*hoc R.tonitru ferit*.

v.10.*Iam classes fluitare mari*] desunt hi duo versus in v.c.MS.

v.14.*per dubias*] al.*perque duas*.

v.17.*tentata velit*] al.*tentare v.*

ibid.*fatisque iubentibus actus*] al.*f.i.vti*.

v. 24. *Ille manu trepida*] hi quatuor versus in v. MS sequuntur post—*in prœlia ducib.*

Pag.166.v.1.*oneris non gnara*] al.*onerisque ignara*.

v.3.*Hinc vehit*] al.*Hic vehit*.

versic.13.*saui quoque terror Hydaspis*] al.*sauique repertor H.*

v.15.*fracto gurgite*] al.*fr.in gurgite*.

v. 20. *Ergo tanta lues Divum quoque numina vidit*. Post hunc versum in v.c.MS legitur,

Iustitia & lacera, &c.

Pag.167.v.2.*& lacera mœrens*] al.*ac mœrens lacera*.

v.17.*Mauortius hastam*] al.*Mars obuius h.*

v.24.*Stabant irati*] al.*arati*.

v.26.*Atque inter toto*] al.*A.intertorto*.

Pag.168.v.13.*ne supprime*] al.*neu sup.*

v.14.*tu die tuis*] al.*tu Diue tuis*.

v.17. *Romanas acies? Epidauria*] *R. arces : Epidamn* Pascerat.

v.20.*volubilitate verborum*] al.*verborum bile*.

Pag.169. versic. 6. *omnes muneribus*] al. *O.heredip mun.*

Pag.170.v.11.*incessus tute comp.*] al *i tantum c.*

v.:

versic. 25. *nec libidinem concitant*) al. *n. libidine conci-antur.*
v. 26. *statores*) al. *stratores.*
v. vlt. *diutius cinctos*) al. *altius c.*
Pag. 171. v. 1. *puluere multo*] *p. mulio.* Pith.
versic. 22. *in platanona produceret*] al. *in platea noua du-eret.*
v. 25. *diphona*] *daphnona*, Pith. & Turneb. al. *daphona*, l. *adophona.*
ibid. *ambulationi har.*) al. *ambitioni h.*
Pag. 172. v. 8. *malarum scripturam*) al. *iuncturam.*
v. 22. *Nunc pluma*) al. *N. p. crines*
v. vlt. *extra nubem plenum os Luna proferre*) al. *e. nubem una caput prof.*
Pag. 173. v. 3. *feminam ornatam*) al. *mulierem o.*
v. 8. *tu tantum dignare*) al. *tu tamen d.*
v. 9. *cum libuerit, agnosce*) al. *c. libuerit, cognoscere.*
v. 17. *donas eum mihi*) al. *donec.* deest *mihi*, in q. c.
v. 23. *inter auras canere*) al. *i. aures c.*
Pag. 174. v. 8. *belieno nece amat*) al. *Polyænon Circe a.*
v. 17. *confesso iunxit amori*) al. *concesso vinxit a.*
Pag. 175. v. 3. *Puto, si hæc non sunt*) al. *Pooro, si h. n. s.*
v. vl. *perluit ora*) al. *proluit o.*
Pag. 176. v. 16. *Veritus puer*) al. *Vetitus. p.*
Pag. 177. v. 1. *sine neruis homines ambulare posse. Narr.*) *n. posse ire. Nar.*
v. 7. *ad tubicines*) *tibicines*, Pith.
v. 17. *solent, inquit, hæc fieri*) v. c. Brit. *solent, i. hæc fra-*

Pag. 178. versic. 5. *Habes confitentem reum*) al. *habe, in-im, conf. r.*
v. 7. *hominem occidi*) al. *homines oc.*
v. 11. *Illud vnum memento*) al. *Id tantum m.*
v. 15. *corporis moram*) al. *operis m.*
v. 19. *tanquam iam fieri*) aliis deest *iam.*
Pag. 180. v. 4. *a!is leporem*) v. c. MS. *aliis l.*
v. 14. *siluester Iasdon*) al. *s. Aedon.*
v. 23. *sec. inuitantem consedi*) al. *resedi.*

v.24.*oculos meos*]al.*oc.suos,*

v.26.*Quid est, inquit, Par*]aliis deest *est.*

v.vlt.*ecquid hodie venisti?*]al.*lotus ven.*al.*totus ven.*

Pag.181.v.3.*non præcautis*]fort.*comprecantis.*

v.14. *Catorogare*] Turneb. *catomoligare.*forsan, κάτω *rogare.*

verſ.16. *quassitarias*] Turneb. *quæsitarias.* al. *quassillarias.*

Pag.182.v.14.*Ita non potui*] al.*Iam n.p*

v.15.*timore lusus*]al.*t lusis.*

Pag.183.v.1.*auersa tenebat*]al.*diuersa t.*

v.11.*perfricata diutius fronte*]al.*perfricta d.f.*

v.13.*naturali conuitio*]al *natali c.*

v.17.*num & Vlixes*]al *num exul Vlixes.*

Pag.184.v.3.*Quis petat*]al.*petit.*

v.4.*Ipse pater veri doctus*]al.*vera d.*

ibid.*in arce*]Lamb.*amare.*al.*in arte.*

v.5.*habere deos*]al.*h telos.*

v.16. *deprecatus sum numina versu*] al. *deprecatur su victima v* forte,*suauissimo v.*

v.22.*Septifluus*]*Vestifluus*, Turneb.

Pag.185.v.4.*fortunæ arriserit hora*]Pith.*f.a.aura.*

v.12.*nigraq; veste*]al.*atraq; v.*

v.16 *mulcauit*]al *mulctauit* al *multauit.*

Pag 186.v.3.*mascarpionem*]al.*masturbatorem.*

v.22.*motoq; diutius capite*]al.*m.diu cap.*

v.25 *mecum nocte dormiat.*al.deest *nocte.*

Pag 187.v.3.*spissatis arescit*]al.*siccatis.*

v.4.*fundit aquas*]al *f opes*

v.6.*Niliades iaculantur*]al.*Niliacas iac.*

v.10 *& iussi stare leones*]al *iussi & seruire dracones.*

v. 8.*Idæos latices*]al.*I frutices.*

v.20 *tam fabulosa pollicitatione*]al.*tali fabulatione.*

Pag.188. v. 17.*folliculos spoliat*] al.*perite spol.* v. c. M *pariter spol.*

v.20 *singularumq;*]al *singulariumq;.*

v.21. *Indum non fulgebat ebur*]al. *Non nitidum ful.*

v.2..*calcato*]al.*falcato.*

v.2(

v.26.*finxerat actu*] al. *f.astu.*

v.vlt.*mollis Scyllæ*]al.*molli stilla*.Pith. *mollis tiliæ.*

Pag.189.v.3.*clauus numerabat*] al. *clausos n. agrestes*, al.*auos n a.*

v.6 *mitia seruo*] Pith.*sorba.*

v.7 *pendebant exta*]al.*pendebat testa.*

v.10.*Hecale*] al *Hecates.*

12.*Battiadæ veteris*]al.*Baccineas veteres viuendo t. a.*

v.20.*cucumulæ*] al.*cucumæ.*

Pag.190 v.16 *arte volucres*] al.*a.coactas.*

v.17 *poeneq; fluentes*]al *pœnasq; luentes.*

v.18.*cum furtiuo mad.*] al.*c. Phineo m.*

Pag.191 v.1.*Deinde concilium verens*] al.*conuicium v.*

Pag.193.v.11.*ducat Danaën*]al.*d.Daphnen.*

v.19.*Eueniet*]al *Et veniet.*

Pag.195 v.24.*Inachia Tirneius ora*] al.*Tirineius.* forsan,*Tirinthius ira.*

v.25 *ante prophanam*] al.*prophanus.*

Pag.197. v.3. *tamen anus & floris exstincti*] al. *tum anus.*

v.22.*ad Pigiciaca sacra*]al.*ad Pygiaca.*

Pag.200.v.11.*His admoneo amicos meos*] al. *His amoueo a m.*

Pag.201.v.5.*Petauii*]Putean.*Petilini.* Frontin.lib.4. cap.5. Liuius lib.23

Pag.206.v.vlt.*luxuriantur opes*] al.*luxurientur.*

Pag.207.v.18.*Pallasq; cauernas*] al. *tabernas.*

Pag.208.v.15.*Barbara contemnit prœlia*] al. *Bar.contemni p.*

v.23 *Maior in externa sita cui descendat arenas*] al.*externam sit qui d arenam.*

Pag.209.vers.3.*auidus seruare minister*]Fulgent.*referre mi.*

v.5.*Excepit nam terra sonos*]Fulgent. *Concepit nam t. num.*

v.6.*Inuenere fidem*]Fulgent *Inuenere Midam.*

v.7.*qualem narrauerat index*] Fulgent. *q.conceperat.*

His variis lectionibus inserui quædam superuacua:

quædam etiam, quæ non tam probo, quam quæ in mea editione: sed malui hoc extremum sequi, quàm eius contrarium.

GERMANI COLLADONII IC.

NOTÆ

IN PETRONII ARBITRI *SATYRAM.

* *Epos de vitiis Romanorũ.*

PAg 156.verſ.17. *Iam peragrabantur*] q.l. *peragebantur.*

v.18. *tellus quæ fuluum mitt.*] χς. *fuluum quæ mitt.*

v.21 *non vſu plebeio trita vol.*] q.l. *riſu pl. tracta vo.*

v.22. *Ac ſpireum*] χς. *Ac ſe Piretum.* al. *Ac ſe pyre ciõ.*

ibid *cum laudabat*] ἴσως *lauabat.*

ver.24 *Numidæ accuſatius*] χς. *accuſant.* al. *accuſatius* ἴσως, *accurant*, aut, *aduectant.* nam & verbo hîc opus eſt & illi pecuaria habebant ampliſſima, non ſolum marmora.

v.vlt. *eliſæ vuln pacis*] q.l. *& læſæ.*

Pag.157.verſ.1. *in ſyluis an reo fera*] q.l. *auro f.* ἴσως *caueæ f.*

v.3. *nec deſit bellua dente*] ἴσως, *bellua pœnæ.*

v.4. *Ad mortes pretioſa fames. premit aduena claſſes Tigris,* &c.] Leg. & diſtinguendum:

Ad mortes protioſa. fames premit aduena claſſes:
Tigris & aurata gradiens vectatur in aula,
Vt bibat——

verſ.9 *Surripuere viros, exactaq;*] q.l. *Surrip. v. exctaque.*

v.10. *In venerem fugere*] q.l. *fregere.*

ibid. *mobilis æui*] χς. *nobilis æui.*

v.12. *Quare ſe natam non inuenit*] q.l. *quærit ſe natur nec inu.*

v.13 *factique enerui*] q.l. *fractique.*

v.15. *Quæque iure quærit*] q.l. *virum quærunt.*

v.16. *Citrea menſa*] χς. *aurea.* ἴσως, *Cedrea.*

v.9. *hoſtile uc male, nobile lign.*] q.l. *ſterile ac male nob*

l.Ma

l.Male, id eſt, improbo more, vt ſupra; — *male pubeſcentibus annis.*

v.22.*miles vagus extruit armis*] q.l *eſurit armis.*

v.25.*atque Lucrinis*] γϱ.*inde Lucr.*ἴσως, *inque*, vel *æque Lucr.*

verſ.26.*vendunt conchilia*] perperam mutant in *condunt.Vendunt*,id eſt,pretioſos faciunt.

v.vlt.*Phaſidis*] γϱ. *Phaſides.*

Pag.158.v.2.*Solæ deſertus aſpirant frondibus auræ*] Similis ſententia apud Ariſtidem.

v.11.*Namque hoc dedecoris populo*] Leg.*dedecori.*

v.13.*quare tam perdita Roma*] ἴσως, *iam perdita.*

v.15.*geminam deprenſam gurgite*] γϱ.*gemino* : luxuria ſcilicet &ambitione.

v.16.*Fœneris illuuies*] ἴσως, *ingluuies.*

ibid.*vſque exciderat æris*] neque hoc recte in *exederat* mutatum.*Vſus*,id eſt, vſura.

verſ.20.*curis latrantibus*] ἴσως, *lacerantibus*, vel *latiantibus.*

v.23.*Hoc miſerant cœno Romam*] q.l.*merſam.*

v.25.*exciſa libido*] γϱ.*exciſa*,id eſt,coercita, conſtrata: ſic ſupra; *Vſuſque exciderat æris.*

v.26.*quos obruit omnis*] q.l.*omnes.*

Pag.159.v.1.*Ermnys*] γϱ. *Erimnys.*

v.8.*Parthenopen inter,magnæ Dicharchidos*] γϱ.*Parthenopen inter magnæque Dicarch.*

v.12.*autumno vellus viret*] γϱ.*tellus viret.*

ver.16. *circumtumulata*] ἴσως, *circumcumulata.* vt infra *cumulos*, dixit, pro, *tumulos.*

v.20.*Rerum humanarum diuinarumque poteſtas*] Adde verſum iſtum ex MS.cod.

Fors, cui nulla placet nimium ſecura poteſtas.

v.22.*& mox poceſſa*] *poſſeſſa.*

v.25.*perituram extollere molem*] ἴσως, *ruituram.*

Pag.160.v.8.*vanus lapis inuenit vſum*] q.l.*varios lapis inuenit vſus.*

v.10.*ſperare fatentur*] q.l.*iubentur.*

v.15.*ſitientes,perluit artus*] ἴσως, *ſitientes proluit art.*

v.16.*Syllanus*) γρ.*Sullanus.*

ibid. *horrida tellus*) ἴσως, *arida t.*

v.21.*Tunc fortuna*) q.l. *Tum Fort.*

v.24.*Vota mihi cedunt*) q.l. *tibi cedent.*

v.25. *leuiorque exurit*) ἴσως, *leuiorve.*

v.vlt. *Omniaque tribui*) q.l.*Omnia qua.*

Pag.161.v.5.*gemina iam strictos morte Phil.*) ἴσως, *gemino iam strictos Marte Phil.* q.l.*iam stratos.*

v.9 *Iam fragor armorum*) ἴσως, *Armenia.*

ibid.*personat auras*) γρ.*aures.*

v.8 *Et Libye cerno*] Leg. *& Libya, cerno Nile.*

ibid.*gementia castra*] γρ.*claustra.* mihi magis placet τὸ *castra,* Cleopatræ scilicet.

verſ.10. *Apollinis arma timentes*] ἴσως, *timentis*, Nili scilicet.

verſ.12. *Proteus*] γρ.*certe.* ἴσως *parua*, vel *picta.* ἴσως *Portmeus* vel *putri.*

v.16.*vulnera manda*] ἴσως *funera* vel *viscera mande.*

v.19 *intremuit nubes*] ἴσως, *infremuit.*

v.23.*Ore cruento*] γρ. *ora.* ἴσως.

——namque ora cruentus

Deformi Titan vultum caligine texit:

verſ.25.*Ciuiles acies iam tum spirare putares*] id eſt, diceres cruentum Solem iam ſpirare bella ciuilia.

Pag.162.v.1. *lassis montis*] ἴσως, *quassis montes.*

v.2.*Fulmina per notas*] q.l.*Flumina.*

v.3.*& tuba mortem*] q.l.*Martem.*

v.5. *Sideribus*] ἴσως, *Fulguribus.*

ibid.*armis acta*] γρ.*tumefacta.*

ibid.*Ætna vocatur*] q.l.*voratur.*

v.7.*Ecce inter tumulos*] q.l.*cumulos.*

v.9.*Fax stellis comitata nouis*] ἴσως, *crinita nouis.*

verſ.10.*recens desc. Iuppiter igne*] ἴσως, *ruens d. Iuppite imbre.*

v.11. *Hac ostenta*] q.*promissa.*

verſ.15.*Alpibus æreis vbi Graio no.puso*] Legend. & distinguendum:

Alpibus aereis (vbi Graio nomine pulsa

Desce

Descendunt rupes, & se patiuntur adiri)
Est locus —

v.19.*Cœlum illinc cecidisse putes*] hæc includenda sunt parenthesi.

ibid. *non Solis adusti*] ἴσως, *adustus*, locus scilicet.

v.20. *Mansuescunt radii*] q.l. *Mansuescit radiis.*

v.21. *sed glacie concreta rigens*] ἴσως, *concretâ algens.*

v.22. *humeris minitantibus*] id est, trepidantibus.

v.24. *Orauitque locum*] ἴσως, *Lustrauitque.*

v.25. *Hesperiæ campos latæ*] γρ. *late.*

Pag.163.v.2. *arcessere Martem*] q.l. *accersere.*

v.9. *quanquam quos gloria terret, Aut* γρ. *terret? Aut.*

v.10. *bella vident*] ἴσως, *timent.*

vers.15. *ite ferentes*] ἴσως, *frequentes*, vel *nocentes*, vel *sequentes.*

v.23. *Et tentate manus*] ἴσως, *Intentate.*

v.26. *Omnia lata*] γρ. *Omina*

ibid. *è mentibus*] γρ. *meatibus*, id est, volatu suo.

Pag.164.v.1. *Insolita voces*] q.l. *insolitæ.*

ibid. *flamma sonuere seq.*] ἴσω , *Luna son.*

v.5. *insolito gressus prior occupat ausus*] ἴσως, *ausu.*

v.6. *cana iuncta pruina*] q.l. *vincta pr.*

v.7. *quieuit honore*] q.l. *horrore quieuit.*

v.10. *fulmina montibus altis*] q.l. *flumina.*

v.11. *Sed hæc quoque missa putares*] γρ. *iussa p.* ἴσως *iusta*, id est, legitima. Ouidius:

Quid si legitimum flueret, si nobile flumen.

v.13. *Stabat victa fluctus*] γρ. *Stabant & vincta.*

vers.14. *Et paulo ante lues*] ἴσως, *Quæ p.a. fluens*: pruina scilicet.

v. 15. *Tum vero malefida prius vestigia lusit.*) pruina prius malefida, quod erat liquefacta & male sustinebat vestigia.

v.16. *passimque turmæq; viriq;*) q.l. *pariter turm.*

v.19. *nec rupti turb. venti*) ἴσως, *nec rapti.*

v.23. *gelu ponti*) *

v.24. *Victa erat ingenti*) ἴσως, *Vincta.* & mox, *Vinctaq; cœli.* Iterum, *vincta suis.*

v.26.*Nondum Cæsar erat*] vinctus scilicet. dixerat supra;

—Nec hanc sine vindice dextram
Vinciet ignauus.—

Pag.165.v.6.*deprimit arces*]id est, *alpes.*

v.7.*Interea volucer*] q.l.*volucris.*

v.8.*summiq; p.i.c. Palati*]id est,Romani.

v.9.*Atque hæc Romano toniton ferit omnia signa*] ἴσως
Atque hoc Romano tonitru ferit omnia, signa
Et classes fluitare mari—

v.14.*perq; duas scind.territa causas*] ἴσως, *ter.curas.*

v.16.*Et patria est pontus, & iam timor*] q.l. *Et patri. est pontus iam tutior.*

v.17.*Qui tentata velit,fatisq; i.acti*] γρ. *Qui tentare v f.i.vti.*

v.21.*Quo mens icta iubet*] id est,insana.

v.vlt. ἴσως aliquid deest, vel hic versus non suo loc collocatus est.

Pag.166.v.1.*Oneris ignara iuuentus*] id est,oblita o neris,non sentiens pondus præ amore.

v.2.*Id pro quo metuit tantum*] hæc verba sunt paren thesi includenda.

v.3.*Hinc vehit imprudens*]q.l.*Hic vehit.*

v.7.*non arma ministris*] ἴσως, *magistris.*

v.10.*Hic vela dat*]γρ.*Hic dat vela.*

vers. 13. *repertor Hydaspis*] non recte mutatur in *re pertus.*

v.21.*Consensitq; fuga cœli timor*]id est, Pompeius.

v.22.*terrasq; exosa furentis*] q.l.*furentes.*

v.26.*Abscondit galea*] ἴσως, *Absconditq; olea.* quid e nim Paci cum galea?

ibid.*victum caput*] q.l.*vinctum c.*

Pag.167.vers.1.*comes it sincera Fides*] q.l. *& summiss Fides.*

vers.7.*abruptis,ceu Liber habenis*] q.l.*abruptis ceu l ber habenis.*non enim Bacchum intelligit.

v.13.*mutataq; sidera pondus*] ἴσως,*mirataq;.*

v.15.*In partes deducta*] q.l.*diducta.*

v.16.C

v.16.*Cæsaris acta sui ducit*] ἴσως, *astra sui.*
v.20.*ac totis similis Tirynthius actis*] Cæsari scilicet.
v.21.*Intremuere tubæ*] q.l.*Infremuere iubæ*. al. *lubæ.*
v.24.*Stabant irati*] q.l.*ærati.*
v.26.*Atque inter toto*] mutant, *intertorto*, perperam.
Pag.168.v.5.*Atque has erupit*] q.l.*erumpit.*
verſ.17.*Epidauria mœnia*] γϱ. *Epidauni nomina.* ἴσως, *Epidamni.*

CLAVDII BINETI BELLOVACENSIS IC.

NOTVLÆ

In C. Petronii Arbitri Epigrammata.

Cl. Binetvs Lectori S.

SCitè L. Gyraldus eorum putidam opinionem arguit, qui Petronium laſciuioris nequitiæ auctorem, Bononienſium ſanctiſſimum Antiſtitem ſomniant. nec diſſimili ferè periculo hallucinantur, neâ ſententiâ, qui Auſonio Conſulari cognominem quendam Burgundienſium Epiſcopum ſubſtituunt. Næ verò omnium ſcitiſſimè vir noſtræ ætatis quàm plurimis peritis antiſtes, qui Petronium non quidem antiſtitem (niſi qui Veneris libidinúmque pervigiliis & ſacris præeſſet ſic appelles) ſed ex Tacito conceptiſſimis verbis Neroni elegantiæ arbitrum fuiſſe adſcitum oſtendit, veriſſimâ coniecturâ. Ego & illius ſententiam confirmabo epigrammate Iulii cuiuſdam, quod Romæ in Vaticana Bibliotheca cum Petronii fragmento deſcriptum legi. Illud corruptum licèt & inelegans, vt hiſtoricum tamen teſtimonium adſcribam.

Petronî carmen diuino pondere currit,
Quo iuuenum mores arguit atque ſenum.
**Quare illo praeſa gaudet laſciua puella,*
At quoque delicias frigida ſentit anus.
*Nam * rbter diri ſcripſitque Neronis amictu*
Arbiter, arbitrio dictus & ipſe ſuo.

Vbi

Vbi pro, *amictu*, quis non videt, vel cæcus, si modo aures & mentem habeat, legendum esse, *amicus*? At nè quid dissimulem, Petronii Arbitri aliorúmque Epigrammatum bonam partem ex Bibliotheca Ecclesiæ Bellouacensis habui: quæ cum veteri Isidori Etymologico connexa erant. Vnde patet, Goueanum alicubi, illud ad Iuliam, cuius initium est,

Me niue candenti &c. ——

legisse, & vt inauditum aliis, duobus versibus minùs, quibusdam commutatis, audaci nimium parodiâ imitatum esse. Inueni & illud Florentiæ inter ἄδηλα quædam, vt iam cuius non sit dubitare non debeam, auctorem non adfirmo, iudicabunt docti. Cæterùm iudicio amicorum illa cùm apud neminem hactenùs reperiri posse, nisi precariò à me possideat, crederem: vt testes mihi sunt clarissimi viri, Iac. Cuiacius, Ios. Scaliger, Ludouicus Castaneus prudentissimus iuxta & doctissimus Regis ad Summum Pontificem Orator, M. Antonius Muretus, Achilles Statius, & Aldus Manutius: quibus ea isto ordine ostendi. Has, inquam, delicias, eorum consilium sequutus diutiùs situm & tineas pati non permisi, plura editurus, si, quæ deposita apud me iacent, medicum inueniant. Et hæc bonâ fide omnia. At perfidè nunc, inquies, qui* æs tuum cum his puris nummis in solutum obtrudis. Fateor, sed scis incontinentissimum Poëtarum genus in morbo periculum quærentium. fallor, nec enim Poëta dici velim, nè vt Eumolpus Petronii alio quàm Orphei miraculo in caput meum moueam, & concitem lapides iracundiæ tuæ. Verùm & hoc aloës & absynthi bolos, si vis, vt ægrotis fit, deglubere facillimo negotio poteris, quos priùs veteris elegantia melle, & priorum epigrammatum sapore inuoluas & contingas. Bene vale.

**Id est, tua Epigrammata, quæ scil. in fine suæ editionis adiecerat.*

Pag. 202. v. 3. *Candida sidereis*] Amatorium.

v. 4. *& cedit è riuibus aurum*] Leg. *è crinibus aur.*

vers. 12. *lædis cœlum & vestig.*] Legend. *lædi scelus ei vestig.*

Pag. 210

Pag.210.v.13 *Sicut sunt rerum natura*] extabant illi duo priores versus, vbi legitur;

Sic contra rerum natura munera nota
Coruus maturis frugibus oua refert.

Reliquum expleui ex meo v. c.

Pag.211.v.1.*fortique parentes*]fort. *orbique parentes.*

v.4.*Et fama & constans fortius*] Leg. *Et fama est iunctas fortius ire preces.*

v.10.*Effugit Euro*]forte, *& riget Euro.*

v.15.*Quod docet inferius gloria*]Leg *infranis glor.*

v.17.*porcinum nomen* Leg.*proc.numen.*

v.18.*aduocet agricolas*] Leg.*auriculas*, siue quod idem est, *auriculas*. Sic in iure tit.*de iud.& cælicolis.*

v.19.*inguinis aram*] Leg.*oram*, & forte, *arram*, quia circumcisio est veluti quidam arrabon, vt & Scriptura vocat.

v.21.*Graia migrabit ab vrbe*] Leg.*Graias migrabit ad vrbes.*

v.26.*Fœda est in coitu*]Sequebantur ista in v.c.sed sine Petronii titulo. at priores illi duo phalæcii vix alius fuerint quàm Petronii.

Pag.212.v.7 *Hoc iuuit, iuuit*]Leg.*Hoc iuuit, iuuat.*

v.21.*Delos iam stabili*]de Delo insula.

Pag.123.vers.1.*Hic ego diuinos intergeneratus honores*] fort.*gener.odores.*

v.4.*Dignior hæc vos est*]Leg *vox est.*

Pag. 214. v. vlt. *Os quali compremis multe v.l.*] forte, *Oscula cum pomis mitte, vorabo libens.*

Pag.217. v.1.*secretaque longa*]Leg.*secr. lingua.*

v.11.*Vidi egomet tecum*]Leg.*ego me tecum.*

v.14. *Hoc sibi lusit opus*] Sequentia tetrasticha separanda visa sunt quæ in exemplari coniuncta erant.

v.15.*Hesperies teneras*]Leg.*Hesp.certans.*

v.24 *sub tegmine fuci*]Leg.*subtemine.*

v.25.*Inuoluit*]Leg.*Inuoluet.*

v.26.*Potauit ab vbere rorem*]Leg.*potabit ab ub.ro.*

Pag.219. v. 12. FVNAMBVLVS] ista, quæ subiiciuntur, vel ex v. c. manuscr. Clarissimi I.C. Iacobi Cuiacii,

vel ex

vel ex munere Iof. Scaligeri habui, nonnulla & in Italia conquifiui.

v. 13. *Stupea ſuppoſ. tend. vinc. lini*] Leg. *vincula lignis.* nam inde applicabantur funes.

Pag. 220. ver. 11. *De Cato*] qui comedens picam mortuus eſt.

v. 20. *Non habet exemplum volucris vindicta prehentis*] Leg. *perenne.*

Pag. 222. v. 10. *De electione coniugii*] imitatio ſcholaſtica.

v. 14. *fœditas diſſoluet amorem*] Leg. *feritas.*

v. 16. *Crura ſubmittere aſello*] Leg. *ſuras ſubm.*

Pag. 227. v. 22. PETRONIO *Pſeudepigrapha*] in his, quæ ſequuntur, adpoſiti ſunt Auctores.

Pag. 228. v. 3. *fecit amoris compotes*] Leg. *facit.*

v. 6. *roſea labella*] Leg. *roſa.*

v. 10. *Cum pectora * adhærent*] * hic interponendum *vnà* vel quid ſimile.

v. 11. *laſciuia inſtricto*] Leg. *laſciuio inſtinctu.*

v. 12. *Sinuare at Veneri*] Leg. *Sinuent ad Veneris.*

v. 15. *Hærentq; ſulcos*] Leg. *Iterentque,* vel ſi mauis. *Arentque.*

v. 16. *horto in Cupidinis*] Leg. *hortulo in Cup.*

v. 17. *Dum crebros ictus*] Leg. *Dent crebros ictus.*

ibid. *conhibente lumine*] Leg. *conniuente lum.* vt in C Theodoſ. ſæpe.

v. 18. *Crepidante curſu*] Leg. *Trepidante.*

v. 19. *niueis laticibus*] Leg. *lactibus.*

Pag. 229. v. 24. *Oblandos oculos & infacetos*] al. *infícetos.* Leg. *inquietos.*

Pag. 230. v. 2 *miſi tibi Lesbia malum*] Leg. *miſit mih L. malum.*

v. 7. *Nectare*] Leg. *Munera.*

v. 12. *dulcia membra ſuis*] Leg. *dulcia mella ſuis.*

Pag. 231. v. 8. *Inlicitiſque gaudet ſtabulis effigies iuuenca. Corpus includit **] Leg. *In licitiſque gaudet **

Corpus includit ſtabulis efficiens iuuencam.

Sic emendat diuinus Scaliger. Plura fortaſſe ali eiu

ius generis Epigrammata luci debeo, quæ postquàm xcusserint puluerem & situm, vnà cum quibusdam Claudiani in publico deponam. Verùm huius, credo, uctoris adscribam, & illud, quod ad manum fuerit ex .c. Cuiaciano. Item sequentia duo, quæ mihi credidit octissimus Barnabas Brissonius.

v.22. *& totus audit*] Leg. *& thorus audit.*

v.24. *Cincia fratri*] Leg. *Cinthia fratri.*

Pag.232. v.15 *parcus, auarus*] Leg. *parcus amore.*

Pag.233. v.2. *Musinonem capra verbeno*] Leg. *capra ex ervegno.*

CHRISTOPHORI RICHARDI BITVRIGIS

NOTÆ

IN PETRONII ARBITRI SATYRICON.

PATISSONIO S.

PEtronii Arbitri Satyricon, sanè eruditissimum, relegi: ac tuæ in primis voluntati satisfacere dum cupio, nonnulla obiter adnotaui, quæ si tibi digna prelo io videbuntur, excudes. Memineris tamen, me coniecturis eiusmodi non plus tribuere, quàm somniis; quæ, neque naturâ suâ, neque coniectoris ingenio, sed casu, aliquando vera solent euadere. Vale. Cal. Decemb.

Pag.50. v.2. *quam id quod putant gratissimum auditoribus fore*] Editio Lugdunensis in vetere codice scritum esse testatur, *auribus*, quod ego emendatius puto quàm *auditoribus*.

vers.8 *sine spe prædæ moriatur in scopulo*] Video sententiam: *moriatur*, ad mortem vsque permaneat. Alteram tamen lectionem, *moratur* improbare nequeo. Ouid. lib.3. Metam. (de piscatore) *Ne scopulis hærerem semper in iisdem.*

v.13. *spes quoque suas ambitione donant*] mihi rectius videtur, *ambitioni*, vt edidit Plantin.

Pag.51.

Pag.51.v.7.*prius mora——*
Frugalitatis lege polleat exacta.]
Scribendum est fortasse vno verbo *prius-more*: hoc est, more prisco, & veterum Poetarum consuetudine, vt apud Propertium, *prius-domina, ante-cupidinibus, ante-lino, nunc-dea*, apud Plautum in Truculento.

Vt ante-parta demus post-partoribus.

apud Terentium, *semper-lenitas*, & alia id genus trecenta. *Palleat* vero, quod est in c. v. magis placet, quam *polleat*. id enim sentit; ei qui velit magnum aliquod moliri, & efficere in litteris, more veterum exacte colendam esse frugalitatem, ita vt eam rem pallor indicet ex studiorum collectus vigiliis. Cassius Parmensis de Orpheo:

——omnis & illuc
Per litus incumbens Musa pallebat amore.

Tenebricosus Satyricus.

At te nocturnis iuuat impallescere chartis.

Idem,

Iratum Eupolidem vegrandi cum sene palles.

Pag.52.versic.15.*quia nec quo loco*] libentius legerim *quin nec quo loco.*

Ead.pag.v.16.*donec in cursu fatigatus*] alii libri: *donec ex cursu fatigatus*: probo: vt apud Ciceronem: *fessus de via*, & apud Plautum; *ex cursura anhelitum ducere*. Alteram tamen lectionem, *in cursu fatigatus*, hoc Ciceronis exemplo tueri licet, in Topicis: *Nam & verberibus torti, & in igni fatigati qua dicunt, ea videtur veritas ipsa dicere.*

Pag.62.v.8. *& manibus inter se vsque ad articulorum strepitum contritis*] Dictum vt est pag.68. *qui vt infractis manibus congemuit*. malo tamen, *constrictis*: vt in Tholos. exempl.

Pag. 63. v 26. *descendentes ab aure capillos meos tentata manu duxit*] Legit vir doctus, *lentata*: ego vna syllaba minus, *lenta*: vt Pag. 72. *me quoque ad idem spectaculum lenta manu traxit*. Et, *omniaque infra vmbilicum cœpit lenta manu cædere.*

Pag 6

Pag 64.v.9.*Et qui non iugulat, victor abire solet*] Scio quam ex his verbis sententiam eliciant alii: neque etiam me latet mutata interpunctione longe diuersam effici.

—*Et qui non iugulat victor, obire solet.*

Nam in editione Plantini legitur, *obire*, quanquam abire idem valere potest, vt è Festo, & aliis notum est.

P.66.v.22.*ballenatiam tenens virgam*] Quid si, *Ballenariam?* Nimirum vt ab arena *arenarius:* à verbena, *verbenarius:* sic à balena, *balenarius.*

Pag.69.v.21.*Deinde vt contubernali meo melius succederet*] non est aspernanda v.c.lectio, *Contubernali modo* quia nuper Ascyltos eius contubernalis fuerat, & esse desiderat. ita enim loquitur ipse Ascyltos, p.55.*Cras autem, quia hoc placet, & habitationem mihi prospiciam, & aliquem fratrem,*

Pag.71.v.12, *igitur ne maiorem iniuriam in secreto frater acciperet, consurrexi ad officium nuptiale*] probabilior est lectio quam excudit Plantin. *in scorto*: non absimili sententia, qua scripsit Virgil.

Coniugium vocat, hoc prætexit nomine culpam.

Et Ouidius;

Coniugiumne vocas, speciosaque nomine culpæ
Imponis Medea tuæ?

M. Antonius in epistola quadam ad Augustum? *Quid te mutauit? quòd Reginam ineo? vxor mea est. Nunc cœpi, an abhinc annos nouem? Tu deinde, solam Drusillam inis? ità valeas, vti tu hanc epistolam cùm leges, non inieris Tertullam, aut Terentillam, aut Rufillam, aut Saluiam Titiscenam, aut omnes. An refert vbi, & in quam arrigas?* Hæc leguntur apud Suetonium in Augusto, cap. 69. quibus sub specie matrimonii detractam, imponere collegæ ignominiam, & infamiam conatur Antonius. *Iniuriam* autem vsurpasse Petronium apparet pro infamia: nempe genus pro specie, si modo recte definitur iniuria in l.4. Rhet. ad Herennium: *Iniuria est quæ aut pulsatione corpus, aut conuicio aures, aut aliqua turpitudine vitam cuiuspiam violat.*

Pag.74.versi.19. *Leuatum mento in tribunal excelsum Mercurius capiebat*] Fallor? an legendum, *rapiebat*. Quemadmodum enim raptus ab alite sacro Ganymedes dicitur in obscœno carmine, sic Trimalcio raptus à Mercurio dicitur, qui deus ales in eodem carmine vocatur. Sic certe Horat. se raptum quoque a Mercurio & è medio belli periculo ereptum significat his versiculis:

Sed me per hostes Mercurius celer
Denso pauentem sustulit aere.

Dictum autem à Petronio, *leuatum rapiebat*, vt à Plauto. Terentio, Virgilio, *rapere sublimem.*

Pag.78.v.vlt. *patentibus in orbem alis, quales esse solent, quæ incumbunt oua*] Hæc non damno, si, Gallinæ incubantes, orbicularem referunt figuram. Opinor tamen Petronium scripsisse, *patentibus in orbem alis* .quoniam superiore dixit versiculo, *repositorium allatum est cum corbe.*

Pag.79.vers.5. *Conuertit ad hanc cœnam vultum Trimalchio*] An hîc *cena* est pars cenæ? An potius scribendum est, *scenam*? vt Pag.125. *Vtinam quidem sufficeret largior scena.* Eadem illa P. mimum interpretatur. *Quid ergo, inquit Eumolpus, cessamus mimum componere?* ludos enim vocat Pag. 82. *At ille qui sæpius eiusmodi ludos spectauerat.* Suetonius quoque in Caligula cap. 15. p[...] specie & pompa, scenam dixit. *Confestim Pandatarias & Pontias ad transferendos matris fratrisq; cineres festinauit: tempestate turbida, quo magis pietas emineret: adytq[...] venerabundus, ac per semet in vrnas condidit. Nec min[...] scena, Hostiam, præfixo in biremis puppæ vexillo, & in[...] Romam Tiberi subuectos, per splendidissimum quemq[...] equestris ordinis, medio ac frequenti die, duobus for[...] Mausoleo intulit.* Ausonius in Protreptico ad nepote[...]

Pompa tibi, & vani fugiatur scena timoris.

Pag 80.vers.17. *Verum est vinum Opimianum præ[...]* Vellem illud *præsto*, abesset, vel ea conditione, vt i[...]lius locum, *profecto*, succederet.

Pag.81.v.3. *Ergo viuamus, dum licet esse, bene*] Mis[...]
m[...]

ie illorum, qui hunc versum emendare conati sunt, mihi quidem persuasum est non esse Petronii, sed ineti cuiusdam versificatoris, qui falso putabat non esse absolutam duobus superioribus versiculis sententiam.

Pag. 83. vers. 24. *diuq; summa carminis penes Mopsum bracem memorata est*] Melius editio Plantini, *commota est.*

P.84.v.3. *Luxuria rictu Martis marcent mœnia* | Rerio in variis lectionibus, *ritu*, item *luxuria victu*: & isterius probo, mutata litera, hoc pacto:

Luxurie victa Martis marcent mœnia.

Ead. Pag. v.4. *Tuo palato clausus pauo nascitur*] Adstilatorem me habent qui reponunt, *pascitur*: loquitur im de saginatione pauonum, de qua Plinius cap. 20. .10.

Pag. 86. vers. 18. *Non diu ergo tumultuatus, stabuli iam effregit, & nos per eandē terram admisit*] Quæ hæc *per terram* admissio? Parum abest, quin audeam lege- *festram*; quod ostium fuisse minusculum in sacra 10, 1 alii ex Macrobio docuerunt: & epitoma Festi, fetram interpretatur. Ab hoc autem non est alienus gilii locus in libro secundo Æn.

Ipse inter primos, correpta dura bipenni
Limina perrumpit, postesq; à cardine vellit
Æratos: iamque, excisa trabe, firma cauauit
Robora, & ingentem lato dedit ore fenestram

Pag. 87. v. 10 *somnumq; morti iungerem*] alii libri: *somnumq; mortis ingererem.* Sed prior lectio confirmatur .103.

——hic graues alius mero
Obtruncat, & continuat in mortem vltimum
Somnos.——

Pag. 88. v. 26. *attulissem mihi damnatus manus.*] Legi etiam, *damnatas*, quæ lectio Propertii versu combatur.

Dicet damnatas ignea testa manus.

89. v. 8. *Cum fortuna manet, vultum seruatis amici:*
Cum cecidit, turpi vertitis ora fuga.]

Pæne affirmarim pro, *cecidit*, legendum videri, *cedit*, hoc est, recedit. Ista enim inter se comparantur, manet, cedit: venire, manere, abire, redire, recedere ac reuisere dicitur. Virgil.

Tene, inquit, miserande puer, cum læta veniret
Inuidit fortuita mihi?

Horatius (de fortuna:)

Laude manentem, si celeres quatit
Pennas, resigno quæ dedit.

Idem:

Vt redeas miseris, abeat fortuna superbis.

Virgil.

Illæ, vt opes fractæ Teucrûm, & fortuna recessit.

Idem:

—multos alterna reuisens
Lusit & in solido cursus fortuna locauit.

Ead. pag. v. 11 *nomen diuitis ille tenet.*] Nomine *Diuitis* inscriptum fuisse mimum, è Seneca intelligere est, epistola 115. vbi suo more Mecenatem exagitat: *Hunc esse qui in tribunali in rostris, in omni publico cœtu sic apparuerit, vt pallio velaretur caput, exclusi vtrinque auribus, non aliter, quam in mimo Diuitis fugitiui solet.*

Ead. pag. v. 26. *Aufugi iudicium*] Hic sermo non sine exemplo. Propertius;

Quisquis es, assiduas aufuge blanditias.

Q. Cicero apud M. fratrem lib. 1. de natura deorum.

Andromeda aufugiens aspectum mæsta parentis.

Pag. 89. v. 3. *traductumque inter condiscipulos, quibus iactasset sensum meum*] Sensus hic, opinione quidem mea, sensu caret. Proinde arbitror legendum esse: *quibus iactasset censum meum*, id est, apud quos me fecisset vnum beatiorum, vt loquitur Catullus.

Pag. 101. v. 7. *O patria! pulsas mille credidimus rate*] Exclamatio hæc, *O patria*, sumpta è veteri poëta Ennio, opinor, in Andromacha: *O pater, ô patria O Priami domus!* apud Ciceronem in secunda disputatione Tuscul

culana. quod imitatus etiam Virgil. *O patria. ô diuum domus Ilium!*

Pag.104.v.2.*Cæterum, ne & tecum quoq; habeam rixandum, toto die me ab hoc cibo abstinebo*] Vereor ne particula, *dum*, male adhæserit verbo, *rixam*, sitque diuellenda, vt ab ea tertia periodus incipiat, hoc modo: *Cæterum ne & tecum quoque habeam rixam, toto die me ab hoc cibo abstinebo. Imo inquam ego, si eiuras hodiernam bilem vna cenabimus. Dum mando ædicularum custodi cœnulæ officium, video Gytona*: & quæ sequuntur. Profecto, sic collocata hac particula, *dum*, locus videtur integer, nec quicquam opus est asteriscis. Præterea τὸ *dum*, sæpe inchoat comprehensionem, & narrationem connectit, vt: *Dum hæc fabula inter amantes ditur*, & pag.113. *Dum Eumolpus cum Bargate in secreto loquitur.*

Pag.108.v.2.*Hoc est, inquam, quod promiseras, ne quẽ hodie versum faceres*] Acrior & incitatior erit oratio cum interrogatione *faceres?* Verum & sine interrogatione potest esse εἰρωνία.

Pag.111 v.10. *Ille tot hospitum potionibus liber vrceolum fictilem in Eumolpi caput iaculatus est*] Editio Plantini, & Lugdunensis *liberum*, rectius: id est, vacuum & haustum.

Pag.112.v.17. *Iniuriamque Eumolpi, aduocationemq; commendabam*] Auet animus legere, *Iniuriamque Eumolpo, aduocationemque commodabam*: Cõmodabat enim iniuriam Eumolpo, quia eum excluserat, quo nomine competere actionem iniuriarum docet M. Tullius in Oratione pro Cæcinna. Commodabat aduocationem, quia illi quodammobo aderat spectans per rimam, &, vt ipsius verbis vtar, fauebat vapulanti. Iniuriam autem & *aduocationem alicui commodare* ita dictum, vt pag.121. *commodare manum* & pag. 143. *commodare locum perituro.* & pag. 170. *commodare amplexus.* Huc accedit quod verbum *commodare* pulchre conuenit aduocationi. Asconius in Ciceronis diuinationem: *Qui defendit alterum in iudicio, aut patronus*

 dicitur,

dicitur, si orator est: aut aduocatus si aut ius suggerit, aut præsentiam suam amico commodat: aut procurator, si negotium (absentis) suscipit: aut cognitor, si præsentis caussam nouit, & sic tuetur vt suam.

Pag.115.v.8. *Et in potestate sua esse Gytona meritissim. propositione monstrabo*] Si attenderis quæ sequuntur vix dubitabis quin ita legendum sit : *Et in potestate tua esse Gitonem meritissima proditione monstrabo.* Nar statim dicturus est, *meritò, inquam, excandesceres, si po. ses proditum ostendere.* Tria hæc, *merito, proditum, osten dere*, tribus illis respondent, *meritissima proditione mon strabo.* Sic pag.169 *totamque fallaciam inuidiosa proditi ne detexerit.*

Ead.pag.v.18. *Gyton collectione spiritus plenus conti nuo ita sternutauit, vt grabatum concuteret*] Inserendu aduerbium, ter, ex v.c. *ter continuo ita sternutauit.*

Pag.117.v.14. *Moraris, inquit, Eumolpe, tanquam pr pudium ignores*] Verba sunt nautæ vectores vrgentis, nauem propere conscendant. Quare facessat illu *propudium* & in eius locum remigret, *prope diem*; qu significat non longe abesse lucem. Nondum eni plane diluxisse proxima hæc verba declarant, *& a oratis sideribus intro nauigium.*

Pag.123.v.13. *adhuc aliquod iter salutis quærendum* Malim, *aliud* pro *adhuc*, vt in editione Lugdunensi.

Pag.133. v.3. *Quid dicis tu latro? quæ sola salamand supercilia tua excussit*] τὸ *sola* videtur inducendum, natum è repetito temere initio sequentis verbi, *Salamandra.*

Pag.134.v.22. *Gyton ad virilia sua admouit noua lam insertam*] libri quidam, *insertam*, alii *insectam*: v similius est, *infestam.*

Pag.135.v.8. *Cum appareret futurum non tralatiti bellum*] Ego quidem *tralatitium* non reprehendo, tamen v.c. lectio, *stlatarium*, ipsa vocis nouitate se hi commendat, *bellumque stlatarium*, lentum dic deri potest, à *stlata* genere nauigii, cui latitudo men dedit, auctore Festo. Ita enim à lembo siue stl bo, equ

bo, equum grauem, & tardum pedibus *stlembum* Lucilius vocauit.

Nec dissimile illud in Plauti Pœnulo:

Tardiores quam corbitæ sunt in tranquillo mari.

Ac paullo post:

Obsecro hercle, operam celocem hanc mihi, ne corbitam date.

Imo enimuero cum cogito, stlatarium bellum & :ralatitium idem fere est, ludicrum videlicet certamen, it is quædam festucaria. Nam in vetere glossario, *stlatarius*, exponitur, ἐυγγωκ@.

Ead. pag. v. 23. *Hæc vt turbato clamore mulier effudit.*] Mulier ipsa turbata potius erat, quam turbatus clamor. Itaque magis probarem, *turbata clamore*. Nec enim diuerso sermonis genere vtetur.

Pag. 138. infrà. *Agnouit Triphæna verum Gytona: lacrimisque turbata, tunc primum bona fide puero basium dedit.* Nam τὸ *clamore* per se stat, idemque valet, ac si dixisset, *cum clamore*.

Virgil. 1. Æn.

—— *& templum clamore petebant.*

Idem 8. Æn.

Discessu mugire boues; atq; omne querelis
Impleri nemus, & colles clamore relinqui.

Pag. 147. v. 24. *Percurrere piscatores*] fortasse, *procurrere*.

Pag. 155. v. 20 *præterea curandum est, ne sententiæ emineant, extra corpus orationis expressæ, sed intecto vestibus colore niteant.*] Editio Plantini, & Lugdunensis, & exempl. Auris. *intexto*. quod verius puto. Sic enim hac *sensumque teneriorem verborum ambitu intexuit*. Plin. cap. 48. lib. 8. *Aurum intexere (vestibus) in eadem Asia inuenit Attalus Rex, vnde nomen Attalicis.* Idem cap. 11. lib. 13. *Et tamen adhuc malunt Parthi literas vestibus intexere.* Vtitur & M. Tullius eo sæpe verbo metaphoricῶς.

Ead. pag. v. 26. *Cæteri enim aut non viderunt viam, qua iretur ad carmen, aut versum timuerunt calcare*]

Longe probabiliorem censeo lectionem v.c. *aut visam timuerunt calcare. Calcare viam*, vt Horatius,

Et calcanda semel via leti.

Ead.p.v.vl.*Ecce belli ciuilis opus quisquis attigerit*] Interpungendus ita videtur locus: *Ecce belli ciuilis ingens opus: quisquis attigerit.*

Pag.156.v.10.*tanquam si placet hic impetus*] Tollendum esse asteriscum puto: nihil enim deest, sed *tanquam*, valet, exempli gratia: quemadmodum apud Plautum, *veluti*, &, *sicut*:

In Aulularia:

——facinus audax incipit
Qui cum opulento pauper cœpit rem habere aut negotium,
Velut Megadorus tentat me omnibus miserum modis.

In Pænulo:

Ita me dii ament, tardo amico nihil est quicquam iniquius:
Præsertim homini amanti, qui quicquid agit properat omnia,
Sicut ego hos duco aduocatos.

Pag.157.v.1.*Quæritur in syluis Mauri fera*] Ita editi Lugdunensis. Aliquantò rectius, nisi fallor: vt sit Enallage numerorum, *in syluis Mauri*, pro Maurorum & Mauritaniæ. Potest etiam legi, *Mauro*, tertio casu pro quæritur à Mauro venatore. Vel, *in syluis Mauris Maura sylua*, vt apud Horat. *Maura iacula, Mauri angues*, & *Maura vnda*. Nam de venatione leonum hi Petronium loqui, ea quæ de tygride subiicit facile fidem fecerint. In Mauritania autem multi & magni leones, vel teste Horatio,

Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit æsculetis:
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.

Pag.159.v.10.*Cocytia perfusus aqua*] Aut duæ vocales in vnam contrahuntur, aut secunda syllaba hui

voc

rocis, *Cocytia*, non conuenit versiculi modulo. Quare probo quod est in aliis editionibus, *Cocyta*, pro *Cocytia*, vt *Ceraunum saxum*, pro Ceraunio dixit Propertius,

Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno?

Et vt idem dixit *Partham tellurem*, & *Parthos focos*: sic Virgilius, *Romulam tellurem*.

Pag. 160. v. 9. *& dum varios lapis inuenit vsus*] Rectius editio Lugdun.

ac dum varius lapis inuenit vsum.

Nisi *varios* scriptum sit, ἀρχαικῶς pro, *varius*: vt p. 25. *probitas est carbunculos*.

Horat sat. 4. lib. 2.

Ten' lapides varios lutulenta radere palma?

Et ep 10. lib. 1.

Nempe inter varias nutritur sylua columnas.

Quibus in locis, *Parios*, & *Parias*, qui reponunt, Parii harmonius sensum habent. Varium autem lapidem videtur significasse p. 157.

ac maculis imitatur vilibus aurum.

Mendose, vt suspicor. At editio Plantini emendatius, *ac maculis mutatur vilibus aurum*, id est, auro emitur vel permutatur, varius lapis Plinius cap. 1. lib. 36. *quos ad vsus, quasve ad voluptates alias, nisi vt inter maculas lapidum iaceant*. Et c. 7. eiusd. lib. *Differentia eorum est ab Ophite, cum sit illud serpentium masculis simile.*

Pag. 161. v. 10. *Actiacosq; sinus & Apollinis arma timentes*] Quo referatur illud, *timentes*, non dispicio. In edit. quidem Lugdun. legitur, *trementis*, vnde forsitan legendum est, *frementis*: frementem enim & iratũ hostibus Apollinem in Actiaca pugna describit Propertius in Eleg. 3. lib. 4.

Non ille attulerat crines in colla solutos,
Aut testudineæ carmen inerme lyræ.
Sed quali aspexit Pelopeium Agamemnona vultu,
Egressitq; auidis Dorica castra rogis.
Aut qualis flexos soluit Pythona per orbes
Serpentum, imbelles quem timuere lyræ.

 Quin-

Quinetiam eo progredior, vt totum locum illum Petronij hoc modo ac ordine legendum putem:

Cerno equidem gemina iam stratos morte Philippos.
Thessaliaq; rogos, & funera gentis Iberæ:
Et Lybiæ cerno, & tua Nile gementia claustra.
Iam fragor armorum trepidantes personat aures:
Actiacosq; sinus, & Apollinis arma timentes.

Pag.162.v.2.——*nec vaga possim*
Flumina per notas ibant morientia ripas.]

Morientibus illis fluminibus opem ferre conabimur non absurda prorsus opinione scriptum fuisse à Petronio,

——*nec vaga passim*
Flumina per notas ibant torrentia ripas.

hoc sensu: vaga flumina, passim torrentia, tunc no ibant per notas ripas. non amplius, inquam, alueo su & ripis, flumina continebantur, sed effusa per agros & syluas omnia sternebant & rapiebant secum. Loquitu enim de prodigiis bellorum ciuilium, de quibus etiar Virgil. lib. 1. Georg.

Proluit insano contorquens vortice syluas
Fluuiorum rex Eridanus, camposque per omnes
Cum stabulis armenta tulit.

Idem in lib. 2. Georg.

Nec non & torrentem vndam leuis innatat alnu
Missa Pado——

Plinius de eodem Pado, siue Eridano, cap. 16. lib. *Augetur ad Canis ortus, liquatis niuibus, agris quam na uibus torrentior,* id est, turpiditate & impetu nocentio Vt autem *torrentem* vndam dixit Virgilius, sic & Sene ca in epist. 40. *Habeat vires magnas, moderatas tamen oratio sit perennis vnda, non torrens.*

Idem Virgil in Eclog. 7.

Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum
Aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripa

Torrentia flumina, vt Homero, χείμαρροι ποταμοί. ι &. Petronius vero *notas ripas* dixit imitatione Horat torrentem amnem describẽtis, in laudatione Pindar

Mor

Morte decurrens velut amnis, imbres
Quam super notas aluere ripas,
Fertur, immensusque tulit profundo
—— Pindarus ore.

Pag. 64. v. 11. —— *mox flumina montibus altis*
Vndabant modo nata: sed hæc quoque iussa putares.
Stabant] ——

Neque lectionem neque interpunctionem improbo. Hoc enim sentit flumina quasi magico aliquo carmine iussa & coacta, stetisse. Verum in v. cod. Douza legi asserit,

—— *sed hæc quoque iusta putares,*

quod damnare mihi religio est: præsertim cum v. c. in editione Plantini sequentia ita concipit,

Vinctaque mox stabant.

Flumina, inquit, modo nata, vera & perennia flumina videbantur: eadem tamen mox concrescebant & consistebant. *Iusta* vero *flumina*, dixit Petronius, vt Ouid. in Eleg. 5. lib. 3. Amorum, vbi torrentem obiurgat, flumen legitimum:

Quid si legitimum flueres si nobile flumen?

Iustum quoque amnem dixit Liuius in libro primo: *Forte quadam, diuinitus, super ripas Tiberis effusus lenibus stagnis. nec adiri vsquam ad iusti cursum poterat amnis.*

Pag. 165. v. 7. *Interea volucris motis conterrita pennis Fama volat.*] ——

Nunc primum editum est, *volucris*, cum antea legeretur, *volucer:* quod tamen expungi non debuit. Ita enim dictum, *volucer* genere fœminino, vt *acer hyems.* Ennius apud Priscianum:

Æstatem autumnus sequitur, post acer hyems fit.

quem versum laudat quoque Seruius in 6. Æneid. scribitq; veteres etiam dixisse, *alacer*, tam fœminino, quam masculino genere.

Pag. 166. v. 11. —— *gemino cum Consule Magnus*
Ille tremor Ponti, sæuique repertor Hydaspis,
Et piratarum scopulus] ——

Repertor Hydaspis, vocatur Pompeius, quia fabulosum illum

illum fluuium existimabant: qua ex opinione vulgi scripsit Horatius:

—vel qua loca fabulosus
—Lambit Hydaspes

Alii tamen libri, vt editio Lugdun.

—saui quoque terror Hydaspis.

Alii vero, vt editio Steph.

—sauique repertus Hydaspis.

Repertus terror, qui præter opinionem ei terror extitit. Virgil.

Dic age, namque mihi fallax haud ante repertus
Hoc vno responso animum delusit Apollo.

Ennius apud Festum, in Nauus:

Nauu' repertus homo est, Graio patre, Graius
—— homo, rex.

Cæcilius, in Epistola, apud Priscianum:

Nam nouu' quidem deus repertus est Iouis.

Plautus in captiuis:

Tu repertus, qui Philocratem superes veriuerbio.

Eleganter autem, *scopulus piratarum* dictus Pompeius, vt eodẽ tempore tribunal L. Cassi, scopulus reorum, qui Valer. Max.

Pag. 167. v. 26. *Atq; intertorto laceratam pectore vestem Sanguineam tremula quatiebat lampada dextra*] Editio Lugdun. *inter toto*, quomodo legisse etiam Lilium Gyraldum apparet, commoda & aperta sententia. Inter vestem, inquit, toto pectore laceratam, quatiebat lampada. Nam vestis, vtpote lacera, non obstabat quo minus per illam vibraret facem. De lacera veste Discordiæ, Virgilius:

Et scissa gaudens vadit Discordia palla.

Porro scio esse, qui illud *sanguineam lampada*, concoquere non possint, legantque;

Sanguinea tremulam quatiebat lampada dextra.

A quibus dissentio: Nam *sanguinea lampas*, ob sanguinei coloris flammam dicitur, vt apud Virgilium,

Non secus ac liquida si quando nocte cometæ
Sanguinei lugubre rubent.

Pag.168.v.14. *Quid porro, tu Diue, tuis cunctaris in armis?*] *Diue*, retineri potest κατ' ἀπόληψιν, quia Discordia, vt dea futurum diuum sciebat: magis tamen probo quod est in editione Lugdunensi, *Die*: quoniam Iulo prognatus Cæsar, & à Venere ac ipso Ioue ducebat originem. Sic eiusdem gentis Ilia, dîa vocatur ab Ennio, apud Nonium in Nepos feminini generis.

Ilia dîa nepos, quas ærumnas tetulisti?

Dium inquit Festus, *antiqui appellabant, vt à Deo ortum.*

Ead.pag.v.14 *nescis tu Magne tueri Romanas acies*]

Monui iampridem, & nunc moneo, legendum videri, *Romanas arces*, vt pag.160.

Omnia quæ tribui Romanis arcibus, odi.

Magnificentius enim Romanæ arces dicuntur, quam vrbs Roma: vt Carthaginis arces, quam Carthago: & Pergameæ arces, quam Pergama. Virgilius:

Imbellem auertis Romanis arcibus Indum.

Item,

Ascanione pater Romanas inuidet arces. Et,

Cum fera Carthago Romanis arcibus olim
Exitium magnum, atque Alpes immittet apertas.

Notissimum est vt Pompeius aduentante Cæsare, vrbem reliquerit, quid tamen impedit Ciceronem audire in epistola decima, lib.7. ad Atticum: *Per fortunas, quale tibi consilium Pompeij videtur? Hoc quære, quod vrbem reliquerit. Ego enim ἀπορῶ. Tum, quid absurdius? Vrbem tu relinquas? Ergo idem si Galli venirent.* Et in epist. 5. lib. 8. ideo vocat Pompeium ἀπολιτικώτατον καὶ ἀστρατηγικώτατον, quibus ista plane respondent, *nescis tueri Romanas arces*. Et epist.2. eiusdem libri: *nihil vlla in gente vnquam ab vllo auctore Reipub. ac duce turpius factum esse videtur quam à nostro amico factum est: cuius ego vicem doleo, qui vrbem reliquit, id est, patriam, pro qua, & in qua mori, præclarum fuit.*

Ead.pag.v. 20. *Cum hæc Eumolpus ingenti volubilitate verborum effudisset*] Temerarium non est, quod in v. c. legitur, *ingenti bile.* si quidem per bilem, insaniam, poëti-

poëticam intelligit, de qua pag. 104. *Imo, inquam, si eiuras hodiernam bilem vna cœnabimus.* Horat. in arte Poetica:

—ô ego lauus,
Qui purgo bilem sub verni temporis horam?
Non alius faceret meliora Poemata.

Quare illa verba, *volubilitate verborum*, inducenda puto, vt quæ huc irrepserint ex versu 31. eiusdem p. *Ex præscripto ergo consilii communis, exaggerata verborum volubilitate.*

Pag. 173. v. 23. *vt putares inter auras canere, Sirenum concordiam*] Variant libri. alij: *inter auras*: alii *inter aures*: quidam, vt editio Plantini, *inter aures.* eamque affirmat esse v. c. scripturam. Sic tamen locutos esse Latinæ linguæ auctores præstare non ausim: eo labor potius, vt neutrum illud, *auras*, & *aures*, existimem esse Petronii. Etenim multo argutius videtur, *intus canere*, multis de causis. primum, *intus canere*, id erit, in ipso quasi ore & gutture Circes canere. Deinde, valde perite & artificiose canere. Postremo furtum quoddam animorum indicabit, & pæne subreptos omnes audientium sensus suauissima illa modulatione. Allusum autem ad Græcorum Prouerbium ἀσπένδιοι κιθαρισταί; de quo satis sit ad hunc locum adferre, quæ in Ciceronis 3. Verrin. scribit Asconius: *Cum canunt Citharistæ, inquit, vtriusque manus funguntur officio. Dextro plectro vtitur, & hoc est foris canere: Sinistra digitis chordas carpit: & hoc est intus canere. Difficile autem quod Aspendius citharista faciebat vt non vteretur cantu vtraq; manu, sed omnia, id est, vniuersam cantionem intus, & sinistra tantum manu complecteretur. Vnde omnes quotquot fures erant, à Græcis Aspendij citharistæ in Prouerbio dicebantur, quod vt ille carminis, ita isti furtorum occultatores erant.*

Pag. 174. vers. vlt. *Quid est, inquit: nunquid te osculum meum offendit? Nunquid spiritus ieiunio macer?*] corpus quidem ieiunio macessit, spiritus vero, anima, & anhelitus, qui potest? An legendum *spiritus ieiunio acer?* vt acrem

ut acrem spiritum grauioris odoris dicat, quomodo dixit Virgilius.

Sæuamque exhalat opaca Mephitin.

Et Catullus:

Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
Valle sub alarum trux habitare caper.

Item:

Quare aut crudelem nasorum interfice pestem.

Dicitur *sæua Mephitis, trux caper, crudelis nasorum pestis*, ut *acer spiritus*. *Spiritus* quoque *acer* dicitur ab Horatio, quamuis alia notione verbi:

Idcirco quidam, Comœdia, nec ne Poëma
Esset, quæsiuere. quod acer spiritus, ac vis
Nec verbis, nec rebus inest.

Videri possit etiam legendum *marcet*, pro putret ac putet, vt Plinius ait: *auis Lagopodis accisæ corpus statim marcessere.* Ieiunis autem acrior fœtidiorque spiritus. Martialis:

Quod sicca redolet palus lacunæ,
Quod ieiunia sabbatariorum.

Cæcilius Plotio, apud Gellium:

Sed tua morosane vxor? Quam, rogas?
Qui tandem? tædet mentionis: quæ mihi
Vbi domum adueni ac sedi, exemplo suauium
Datat, ieiuna anima. Nil peccat suauio:
vt deuomas volt, quod foris potaueris.

Pag. 182. v. 8. *Ter languidior coliculi repente thyrso*] Pace grammaticorum mihi liceat ex aduerbio participium facere, minima mutatione, & scribere, *tepente thyrso*. Thyrsus enim coliculi vbi intepuit, fit languidior. Dissimile autem non illud Catullianum:

Languidior tenera cui pendens sicula beta.

Pag. 183. v. 18. *Et quidem Tragici oculos suos, tanquam audientes, castigant*] Dicere videtur, Tragicos interdum oculos suos obiurgare, tanquam oculi verba eorum audiant. Sed fortasse scriptum fuit *audientes* pro *odientes*, id est, odio habentes, & inuisos sibi: vt contra veteres dixerunt, *Rodus, orum, oricula, orata* pro Raudus, aurum,

Licas riſit, ſed iratum commouens caput, Si iuſtus, inquit, Imperator fuiſſet, debuit patrisfamiliæ corpus in monimentum referre, mulierem adfigere cruci. Non dubie redierat in animum moechile, expilatumq; libidinoſa migratione nauigium. Sed nec fœderis verba permittebant meminiſſe; nec hilaritas, quæ præoccupauerat mentes, dabat iracundiæ locum. Cęterum Triphena in gremio Gnitònis poſita, modo implebat oſculis pectus, interdum concinnabat ſpoliatum crinibus vultum. Ego mæſtus & impatiens fœderis noui, non cibum, non potionem capiebam, ſed obliquis trucibuſq; oculis vtrumque ſpectabam. Omnia me oſcula vulnerabant, omnes blanditiæ, quaſcunque mulier libidinoſa fingebat: nec tamen adhuc ſciebam vtrum magis puero iraſcerer, quod amicam mihi auferret; an amicæ, quod puerum corrumperet: Vtraque inimiciſſima oculis meis, & captiuitate præterita triſtiora. Accedebat huc quod neq; Triphena me alloquebatur tamquam familiarem, & aliquando gratũ ſibi amatorem,

torem, nec Gniton me aut tralatitia propinatione dignum iudicabat, aut quod minimum eſt, ſermone communi vocabat. credo veritus ne inter initia coeuntis gratiæ recentem cicatricem reſcinderet. Inundauere pectus lacrymæ dolore paratæ gemitusque ſuſpirio tectus animam pæne ſubmovit. * *

In partem voluptatis temtabat admitti, nec domini ſupercilium induebat, ſed amici quærebat obſequium. * *

Ancillæ Triphenæ ad Encolpium.

Si quid ingenui ſanguinis habes, non pluris illam facies quam ſportam. Si vir fueris, non ibis ad ſpuitam. * * *

ENCOLPIVS.

Me nihil magis pudebat, quam ne Eumolpus ſenſiſſet quidquid illud fuerat, & homo dicaciſſimus carminibus vindicaret. *

Iurat Eumolpus verbis cõceptiſſimis. *

* * *

Dum hæc taliaque iactamus, inhorruit mare, nubeſque vndique adductæ obruere tenebris diem. Diſcurrũt nautæ ad officia trepidantes, velaque tempeſtati ſubducunt. Sed nec certos fluctus ventus impulerat: nec quo deſti-

v.15. *Non est passus Agamemnon* | Infra, *Sed veritus n… Menelaus etiam ante-scholanus.* Iuuen.-*surgis tu pallidu… Aiax Dicturus dubia pro libertate.* –

Pag. 50. vers.7 *Quod si paterentur*] Author dialogi d… oratorib. *Nec in Authorib. cognoscendis, nec in euoluend… antiquitate, nec in notitia vel rerum vel hominum v… temporum satis opera insumitur: sed expetuntur quos Rhe… toras vocant.*

Pag. 51. v. 4. *Schedium Lucilliana humilitatis*] Apul. a… polog. 1. *Omnifariam noueritis, & in isto, vt ait Luciliu… schedio experimini.*

v. 16. *Det primos versibus annos*] Seruius in illud E… log. 4. *At simul heroum laudes. Bono ordine* (inquit) *pri… mo poetas, deinde historicos, deinde philosophos legen… dicit.*

v. 20. *Demosthenes arma*] Propert. *Persequar aut st… dium lingua, Demosthenis arma.*

v. vlt. *Grand. verba minentur*] Martial. *Loqueris, son… que grandibus minax verbis.*

Pag. 52. v. 2. *Plenus Pierio*] Auctor Dialogi de orat… *Hac sibi illa veteres persuadebant, ad hac efficienda inte… gebant opus esse, non vt Rhetorum scholis declamarent, … vt fictis, nec vllo modo ad veritatem accedentibus cont… uersiis linguam modo & vocem exercerent: sed vt iis a… bus pectus implerent in quibus de bonis ac malis, &c.*

v. 22. *Cœpit me pracedere*] genus loquendi frequ… Petronio. sic eadem p. *& per medium lupanar fuge… cœpi.* Et rursus: *Cœpit rogare stuprum.* p. 6. *cœpitque n… velle pudorem extorquere.* p. 8. *& me cœpit non perfunct… verberare.* ead. p. *Diligentius considerare pallium cœpi…* p. 11. *praclusisque foribus ridere, acumen non minus … cionum, quam calumniantium cœpimus.*

v. 25. *Centonem anus vrb. reiecit*] Dositheus magi… in arte: ἐξ οὕτως ἡρμοσμένῳ κέντρωνι εἰσῆλθον, ἐξ … καθηγητές. Virgil.

—*duplicem ex humeris reiecit amictum.*

Pag. 53. v. 5. *Operui caput*] Alibi, *operuit caput, extr… templum profugit.* Plaut. Mostell. *Capite obuoluto v…*

iat cum summo metu. & , *Caue respexis, fuge atque operi* *iput.* Næuius: *Amborum vxores noctu Troiade exibant,* *ipitibus opertis flentes ambæ, abeuntes lachrimis cum* *ultis.*

v.23. *Meretrix assem exegerat*] Arnob. ℣. *Cypria Vene-* *is abstrusa illa initia præterimus, quorum conditor iudi-* *itur Cyniras rex fuisse: in quibus sumentes certas stipes* *ferunt vt meretrici.* Clemens, νόμισμα δὲ εἰσφέρουσι αὐτῇ μυούμενοι ὡς ἑταίρᾳ ἐρασταί.

v.25. *Nisi valentior fuissem*] Ouid. *Insequitur fugio:* *rtior ille fuit.*

v.25. *Dedissem pœnas*] Catal. *Nimirum apertam conuo-* *tis ad pœnam.* & : *Furatum venis huc amore pœna.* Mart. *nmatura dabant infandas corpora pœnas.*

Pag.54.v.3. *Crepidine semitæ*] Seruius: *Crepidines viam, ipsæ eminentiæ dextra sinistraque.*

v.8. *Lacrymas pollice expressit*] an potius *extersit*? Ouid.
—— *& lacrymæ vocem impediere loquentis,*
Quas vbi marmoreo detersit pollice virgo. Idem:
rytidos lacrimas admoto pollice siccat Alcmene.
itull.
vt tersti lumina sæpe manu.

v.9. *habitu fratris*] Scholiastes Lycoph. τοὺς ξένους ἀδελ-ς τοὺς ἐρωτικοὺς ποιοῦσιν. οἱ γὰρ ἐρῶντες φωνεῖσθαι λέγουσιν, ἀδελ-μου ἢ συγγενής μου ἐστίν.

vers. 21. *Cuius ne spiritus purus est*] Sueton. Neron. *Ex* *multis comperi, persuasissimum habuisse eum, neminem* *ninum pudicum, aut vlla parte corporis purum esse.*

v.vlt. *Cum fortiter fac.*] Apul. lib.2. de Asin. *Abi ergo,* *te compara, tota enim nocte tecum fortiter & ex animo* *liabor.* & alio loco: *Præliare, inquit, & fortiter præ-* *re. Nec enim tibi cedam, nec terga vertam.*

Pag.55.v.2. *Eadem ratione*] Martial. --- *here qui puer* *le fuisti, Dic nobis hodie qua ratione Vir es.*

v.3. *In diuersorio puer*] Seneca, *Tota nocte peruigilat,* *am inter ebrietatem domini, ac libidinem diuidit, & in* *biculo, vir in conuiuio puer.*

v.7. *Vitream factam*] Xiphil. in Claud. ὥστε τὸ λογο-

ποιηθῆναι. ὅτι κἂν ὑαλίνα σκεύη ᾖ συντετελεσμένα τινὰ, πολ της ἔσται.

v.21. *Rumoribus different*] Tacit. *Pars multo maxim imminentes dominos rumoribus differebant.* Terent. *Na quod rumore distulerunt maleuoli.*

v.23. *Tanquam scholastici*] Scholastica lege. quod libi à me lectum memini.

Pag.56. v. 1. *Tardum est inquam differre, quod placet* Seneca, *Affectus non sustinet moram.*

v.2. *Diuersionem libido*] *Nec enim bene cum sociis reg Venusque manent.*

v. 8. *Osculisque tandem bona fide ex*] Alibi: *Tunc p mum bona fide puero basium dedit.* Item, *Optima fide uiuiscentem amicitiam toto pectore adstrinxi.* Laberi *Tollet bona fide vos Orcus nudas.* Florus, *P. R. cum bo fide adoleuisset.* Plinius, *optima fide nos respirasse in ha riendo.*

v.10. *Vsque ad inuidiam*] Plaut. Mostell.

Ph. *Age accumbe igitur. cedo aquam manibus puer, ap ne hic mensulam.*

Ph. *Qui inuident, ne vnquam eorum quisquam inuid prorsus commodis.*

Catull.

Dein cum millia multa basiorum,
Conturbabimus illa, nesciamus,
Aut ne quis malus inuidere possit,
Cum tantum sciat esse basiorum.

Martial.

Hoc tua saeue puer Diadumene basia flagrant:
Quid si tota dares illa sine inuidia?

v.11. *Nec adhuc quidem omnia erant facta*] Alibi. *for tan dum omnia concupisco.* Catull. *Haerent ad latus, omn experiris frustra.* Ouid. Epist.

Vlteriora pudet narrare: sed omnia fiunt.

v.18. *Vesti-contubernium*] sic *Vesti-cibaria* Caesari.

v.22. *Sic diuidere*] *Diuidere* αἰσχρὸν est. Pompon. *ta quam frater mihi sis, medium abdomen cum diuida* Plaut. Aulular.

v.ult.*fidem male ambulantem*] Allusit fortasse ad am-
ilatores illos, de quibus Martial.

Hoc quod Transtiberinus ambulator;
Qui pallentia sulfurata fractis
Permutat vitreis.

pag.58.v.21.*Quis hoc loco nos nouit*] Plautus Pœn.
Quid me hac re facere deceat, egomet mecum cogito:
Si volo hunc vlcisci, lites in alieno oppido sequar.

pag.59.v.17.*Sed nullo genere par erat causa nostra*] Iu-
s Firmicus, *Sed nullo genere matris dolor vincitur.*

v.22.*Pannuciam*] *Pannucia nuncupata, quod sit diuer-
pannis obsita.* Isidor.

v.25.*Suam cuique rem esse cariss*] Plaut.
Meus mihi, suus cuique carus est.

Pag.60 v.2. *Aduocati iam pæne noctur*] Leucipp.
καλός γε καὶ ὀνυκτεριλνὸς δικαστής. Calpur.

Vt mala nocturni religauit brachia Mopsi
Tityrus, & medio furem suspendit ouili.

Senec.de Breu.Vit.*Non est qa:d me solos putes dicere
upatos quos à Basilica emissi demum canes eiiciunt.*
leg.

v.10.*Iam sequestri placebant*] Plaut.Rudente,

Non probare pernegando mihi potis es, nisi pars datur.
Aut ad arbitrum itur, aut sequestri ponitur.

Vide totam scenam, & cum hac confer.

v.18.*Veniemus ad constitutum*] Varro, *Alius conuicia-
esset, qui tam sero venisset ad constitutum.*

v.25.*Litem faciebat* Curius Fortunat. *Quod prima
s proponit, qua litem facit*: Fab.7.2.

pag.61.v.13. *Sera sua sponte delapsa*] Ouid.

Et iam contigerant portam, Saturnia cuius
Dempserat appositas inuidiosa seras.

Ibidem: *Tota patet dempta ianua nostra sera.*

Nonius, Patibulum; *sera, qua ostia occluduntur, quod
c remota valua pateant.*

Pag.62.v.13.*Impune adspexit*] Ouid.

O sacros vultus Baccho, vel Apolline dignos,
Quos vir, quos tuto fœmina nulla videt.

v.24.*Medicinam somno petii*] Suetonius; *E plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure, sedenten pro tribunali adierunt, orantes opem Valetudini, demonstratam à Serapide per quietem: restituturum oculos, si inspuisset.*

Pag.63.v.4. *Iuuenili impulsi licentia*] Tacit.lib.13 *quidam per iuuenilem licentiam, quæ tunc passim exercebatur, inanem motum fecerant.*

v.14.*Torum meum pressi.*] Alibi. *Premebat illa resolut marmoreis ceruicibus aureum torum.* Ouid.

Cum premeret mollem lassus ab hoste torum. &,
Vtq; torum pressit, ferrum Lucretia mecum est.

Item,

Cum pressus prior est interiorq; torus.

Pag.62.ver.10.*Complosis manibus in risum*] Leucip ἀνακροτήσας οὖν τὰς χεῖρας ἐξεγέλασε.

verſ.19. *Ideo vetui*] Simile fere quiddam Heliodo ἐπεστείλασαι πρότερον τὴν θυρωρὸν εἴ τις βούλοιτο παρεισιέναι μηδαμῶς ἐπιτρέπειν.

v.24.*Frigidior hieme Gallica*] Seruius in illud Virg *& Frigora Rheni. Quæ amatorem* (inquit) *spernis, Gallicana potes frigora sustinere.*

Pag.65.v.5. *Paria composueram*] Plinius: *Natur spectaculum sibi ac paria componentem.*

Pag.66.v.20.*Extortis nos clunibus*] Arnob. *Lasciu* inquit, *deinde luxuriantis adsumpta, huc atque illuc c nes torquent.*

verſ.22.*Ballenatiam tenens virgam*] Hygin. *Nonnu cum faciunt caducos, duos dracones implicitos virgula ciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Eius exempl athleta, & in reliquis huiusmodi certationibus virgula tuntur.* Ser. in illud Virg. *Tum virgam capit. Hodieq;* (quit) *tam athletarum quam gladiatorum certamina, ga dirimuntur: & præfecti gentium Maurorum cum fu virgam accipiunt & gestant.*

ver.24.*Infelicibus dari missionem*] Apul. *Grassare g uiter & occide moriturus: hodierna pugna non habet sionem.*

Pag. 7

Pag.67.v.ult.*Lucernæ quoque humore def.*] Lucernas
on extinguebant, ſed eas ſinebant langueſcere. Plin.
lutarch.Galienus Imp.Epithal.

Pag.68.v.2.*Duo Syri*] Martial.

Munera pergrandes octo tulere Syri.

v.ult.*Eiuſmodi carmina effudit*]Plaut.*Suauem cautio-*
:m occipito cinædicam, vt perpruriſcamus vſque ex vn-
iculis.

Pag.69.v.4.*Molles*]Mart.*Mollem credere te virum vo-*
*bam, Sed rumor negat te eſſe cinædum.*Vib.Sequeſt. *Sal-*
acis Cariæ,ex quo qui bibit molleſcit, id eſt,obſcœnus fit.

v.eod.*Veteres.*]Mart.

Vrbanus tibi Cæcili videris.
Non es crede mihi.quid ergo? verna es &c.
Quod buccæ eſt vetuli dicax cinædi.

ed & *Ceuetes* quidem molles & obſcœni dicuntur: &
etus exemplar hoc loco habet *Vet.es.*

v.6.*Me baſio conſp.* Catullus: *quod puræ impura puellæ,*
uauia coniunxit ſpurca ſaliua tua.

v.9.*fruſtra moluit*] Hinc *moltus* in illo Catulli ioco.

Moltus homo es Naſo,neq; tecum moltus homo: ſed
Deſcendis Naſo.moltus es & Pathicus.

v.11.*Tantum erat cretæ*] Horat.——*cum pene ſoluto*
Indomitam properat rabiem ſedare: nec illi
Iam manat humida creta,colorq́;
Stercore fucatus crocodili.

v.16.*Embaſicœtam*]Vet.lex.*Embaſicœtas,qui vel quæ*
equenter dat baſia.

Pag.70.v.8. *Mox manum demiſit in ſinum.*] Lucian.
φωσι.ἡ δεξιὰ κατὰ κόλπου δῦσα, &c.

v.10.*Rudi*]Catalect.*Sed lignum rude.*& , *vtetur veris*
ſibus haſta rudis.

v.11.*In promulſide libidinis*] Apul.*Proluuium libidinis*
uſcitaram.

v.15.*Neſcio quid*]Catull.

Carum neſcio quid lubet iocari.

Max. *Neſcio quid Græco murmure dulce canens.*
Mart. *Neſcio quid dominæ teneram qui garrit in aurem.*

v.18.*producta est puella*] Alibi, *Vt in platanona produceret dominam.* Donatus in illud Terent. *Produxi ac vendidi.*

ver.24.*Nuptias fecerunt*] Musæus, ἀλλὰ λέχος στορέσασα πλεοστιγάμοισιν ἐν ὥραις. Erycius; εἰς γάμον σὺν ἀνέτυμον.

Plautus:

Vltro ibit nuptum, non manebit auspices.

Idem,

Sed nuptias hodie quin facimus?

Pag.71.v.4.*Iunonem meam*] Tibull.

Hæc per sancta tuæ Iunonis numina iuro,
Quæ sola ante alios est mihi magna Deos.

Et:

Et si perque suos fallax iurauit ocellos,
Iunonemque suam, perque suam Venerem.

v.11.*Posse taurum tollere*] Ne pueri, ne tam spurca à teneris assuescite. Horat.

Nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
Circa virentes est animus tuæ
Campos iuuencæ, nunc fluuiis grauem
Solantis æstum, nunc in vdo
Ludere cum vitulis salicto
Prægestientis.

Taurus etiam Græcis ac Latinis dicitur αἰδοῖον, sicut & *Vitulus.* Nequiter vero meretrix inflectit Prouerbium *Posse aliquem taurum tollere, quem vitulum tulerit.* Phauorin. χρεὼν ἵνα φασὶν μόσχον μικρὸν ἀειρομένω καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν ποιοῦσαν λαθεῖν βοῦν φέρουσαν, Lucia. μηδὲ ἐλπίδα οὐχ ὅπως ζῶον ἐπαίρειν δυνάμενος. Quintil. lib. 1 c.15. *Milo quem vitulum assueuerat ferre, taurum ferebat.*

v.14.*officium nuptial.*] Apul. *Nuptiæne illæ fuerunt, an aliud celebratum officium, an conuiuium tempestiuum?* Iuuenal.—*officium cras*

Primo sole mihi peragendum in valle Quirini.
Quæ causa officii? quid quæris? nubit amicus.

Pag.72.v.12. *Pueros capillatos*] Martial lib.5.

Et pædagogo non iubente lasciui,

Pare

Parere gaudent villico capillati.

mbrof.6.Hexam.

Haud inscitum extat adagium, comatus nondum cinædus.

v.14.*Soleatus*] Martial. *referet lapsum de puluere follem, t si iam lotus, iam soleatus erit.*

Eod.v. *Pila sparsina exerceb* Sido. Epist. *Student pilæ nes, aleæ iuuenes, armis Eunuchi.*

v.21. *Circuli*] Isidor. de pila, *dum ex circulo adstantium ectantiumque emissa.*

v.23. *Numerab. pilas*] Senec. *Si vero pilicrepus superue- rit, & numerare cœperit pilas.*

Pag.75.v.1. *Digitos concrepuit: ad quod signum matel- m*] Martial. lib. 14. de matella: *Dum poscor crepitu di- torum, & verna moratur.*

v.3. *Aquam poposcit ad manus*] Alibi *tanquam aquam teret.* Sidon. *Retrorsusque conuersus tanquam manibus iuam peteret.* Caper, *in manus aquam poscimus. Veteres item manibus pedibusque dixerunt.*

vers.9. *Trimalcio*] fortasse *ter Malcio* ille de quo Val. lartial. Vt Varronis *sesqui-Vlysses* & *Trismegistus*, & *riparcus*, Plaut. in Pers. Ad Trimalcionis vero cœnam ertinet Senec. Epist. 47. & 57.

v.15. *præcedentibus faleratis curs.*] Cæsarius: ἀπηκε(ο)ϑ . νῦν δὲ ὅπως ἐπὶ τῶν βασιλέων δεδοξ πέφυκε. φωνεῖ μὲν καὶ ἐξηγεῖται ὁ θεῖος κήρυξ ἐπὶ τὸν βασιλέα τινάς. ἐπειδὰν δὲ ἰ τῆς πύλης τῶν πλατῶν πλατειῶν γένονται, ἀφιησι τοὺς κλη- τῆρας ἐπὶ τῶν προαυλίων ἑστάναι, μέχρις αὖ μηνύσῃ τῷ βασι- ἑ τὴν αὐτῶν παρουσίαν.

v.16. *Deliciæ*] Cicero: *Amores autem & ea quæ deliciæ ppellantur.*

v.25. *In aditu ipso*] Atheneus 4. δεῖ δὲ τὸ πρῶτον εἰς ἀλλό- τριαν οἰκίαν ἐρχόμενον μὴ γαστριζόμενον εὐθὺς ἐπὶ τὸ συμπό- σιον χωρεῖν, ἀλλὰ τί δεῖναι πρότερον τῷ φιλοθεάμονι καὶ κα- τανοῆσαι τὴν οἰκίαν. ὃ δὲ γὰρ οὕτω παρέλιπε ὁ ποιητής, αὐ[...]οι δ' ἦλθον θεῖον δόμον. οἱ δὲ ἰδόντες ἐθαύμαζον.

Pag.74.v.8. *Caue, caue canem*] Varro Eumenid. *Quod odie mea est prabitio, in ianua caue canem inscribi iu- beo.*

beo. Notum illud Cassij apud M.Sen.*6*.contr. *Si canem ad ostium alligasses.*

verſ.13.*Caduceum tenebat*]Athenæus lib.XII.Sueton. Calig.*Plerumque vero aurea barba fulmen tenere aut fuſcinam, aut caduceum, deorum inſigne, atque etiam Veneris cultu conſpectus eſt.*

Pag.75.v.1.*Pixis aurea* &c.*in qua barbam*]Suet.Neron. *Inter Buthyſia apparatum barbam primam poſuit, conditamque in auream pixydem, & pretioſiſſimis margaritis adornatam Capitolio conſecrauit.* Xiphilinus.

v.7.*Procurator rationes accip.*]Plaut.Pſeudol.*Condus promus ſum, procurator peni, &c. Mihi hercle vero qui dies rationeſque heri Ballionis curo, argentum accepto expenſo.*

v.10.*Embolum nauis*]τὸ χάλκωμα τὸ περικείμενον κατὰ τὴν πρῶραν.

v.13.*Lucerna Bilychnis*]Tertull. *Cur die læto non laureis poſtes adumbramus, nec lucernis diem infringimus? honeſta res eſt, ſolemnitate publica exigẽte, inducere domui tuæ habitum alicuius noui lupanaris.* Græco autem ſermone vſus eſt, ne vile aliquid intro ferret: vt Virgil. *Pendent lychni laquearibus aureis.*

Pag.76.verſ.11.*Natali meo*]
Martial.

Vt poſcas Clyte munus, exigasque,
Vno naſceris octies in anno.
Et ſolas puto, tresve, quatuorve
Non natalitias habes Kalendas.

v.22.*pueris Alexandri*] Capit.in vero: *Adduxerat ſecum & fidicinas & tibicines, & hiſtriones, ſcurraſque mimarios, & præſtigiatores, & omnia mancipiorum genera quorum Syria & Alexandria paſcitur voluptate.*

v.23.*Aquam in ma.niuatam*] *Multa niue incluſam, vt rigore,* inquit Seneca, *refrigeraretur alieno.*

v.25.*Inſequentibus ad pedes, ac paronyc.*] Ioh.Sarisber ex antiquo, vt videtur ſcriptore: *Recumbentis pedes calamiſtratus comatulus excipit, nitorem inuidens meretrici hiſtrioni habitum, cultum procis, viginibus ornatum, triumphalem quoque Principibus apparatum: & in aliorum conſp*

onspectu pedes, & ne plus dicam, teneris manibus tibias *ractat.*

Pag.77. v.13. *Oliuas in alt.par. albas*] Oliuarum alarum meminere Plinius & Celsus, nigrarum Dihilus.

v.19. *Tomacula supra erat feruentia*] Mart.

Quod fumantia qui tomacla raucus
Circumfert tepidis cocus popinis.

v.24. *Ad symphoniam allatus est*] Sed & ad Symphoiam efferebantur à cœna. Seneca: *Pacuuius qui Syiam vsu suam fecit, cum vino, & illis funereis epulis se seelisset, quasi sibi parentaret, sic in cubiculum ferebatur à* *œna, vt inter plausus exoletorum hoc ad Symphoniam cacretur, βεβίωκε, βεβίωκε, nullo non se die extulit.*

v.16. *Pallio coccino adrasum incluser. cap.*] Idem de Mecenate, *in omni publico loco sic apparuit, vt pallio vel are*-*ur caput, exclusis vtrinque auriculis.*

Pag.78. v.1. *Laticlauiam*] Sueton. *Etiam cultu notailiorem ferunt. Vsum enim lato clauo ad manum fimbria*-*, nec vt vnquam aliter, quam vt super eum cingeretur.*

v.8. *velut stell. ferruminat*] Samothracium.

v.10. *Lacertum armilla*] Athen. περὶ δὲ τῶν σαμίων τρυφῆς Δοῦρις ἱστορῶν παρατίθεται Ἀσίου ποίημα, ὅτι ἐφόρουν χλιδῶνας περὶ τοῖς βραχίοσι.

v.13 *spina argentea*] Penna quoque dentes leuabanır. Martial.

—*suggeritque ructanti*
Pinnas, rubentes, cuspidesque lentisci.

t,

Lentiscum melius, sed si tibi frondea cuspis
Defuerit, dentes penna leuare potest.

vers.26. *Gallina erat lignea*] Arist. περὶ ζώων. τοῖς δ' ἀεκτρόσι ὑποτιθέασιν αὐτῶν τὰ ᾠὰ ἐπῳάζειν οἱ τρέφοντες.

Pag.79. v.4. *Pauonina oua*] Athen ἐπαινεῖται δὲ καὶ Ἡρακλείδης ὁ συρακούσιος, ἐν ὀψαρτυτικῷ τῶν ᾠῶν, φησὶ πρωτεύειν ι ἢ τῶν ζώων.

v.6. *Amici*] Alibi, *Amici, inquit, nondum mihi suaue* *rat in triclinium venire.* Vet. lap. *Amici dum viuimus viuamus.*

uamus. Tiberius apud Senecam; *Amici, inquit, omnia fallunt, nisi istum mulum au Apicius emerit aut P. Petanius.* Titus apud Sueton. *Amici diem perdidi.*

v.11. *Ouaque ex farina*] Sic & Polluci, κρῆπις ἐξ ἀλεύρου καὶ μέλιτος ᾗ ἐνέκειντο ἀμπελίδες τινὲς ἢ συκαλίδες ὀπταί.

v.18. *ficedulam piperato*] Martial.

Carea quæ patulo lucet ficedula lumbo
Cum tibi forte datur, si sapis, adde piper.

v.22. *Mulsum sumere*] Morte antiquo dixit: quia veteribus non in manus dabantur pocula, sed mensis apponebantur, vt hodie apud plures pocula in canistris argenteis apponuntur: quæ canistra, *siccaria*, dicuntur Seruius.

ver.23. *Cum subito sig. symph. datur*] Hippolochus de Carani cõuiuio: ἐντα῀ῦθα οὖν οἱ παῖδες εἰς εὐτυχεῖς σπυρίδα ἕως ἐσάλπισε τὸ εἰωθὸς τοῦ πλουτοῦ δείπνου σημεῖον. In Romanis etiã castris buccina conuiuiũ dimittebatur. Tacit

vers.10. *Argentumque inter reliqua purgamenta*] Agatharchides narrat: ὡς οἱ ἐπιῶντες Ἀλέξανδρον τοῦ Φιλίππου τῶν φίλων τὸ μέλλον παρατεθήσεσθαι τῶν τραγημάτων περιεχρύσουν. ὅτε δὲ θέλοιεν ἀναλίσκειν περιελόντες τὸν χρυσὸν, ἅμα τοῖς ἄλλοις ἐξέβαλον, ἵνα τῆς μὲν πολυτελείας οἱ φίλοι θεαταὶ γένωνται, οἱ δὲ οἰκέται κύριοι.

Pag.80.v.4. *Suam cuique mensam*] Cicero in Pison *Nihil apud hunc lautum, nihil elegans, nihil exquisitum &c. Græci stipati quini in lectulis sæpe plures; ipse solus.*

v.13. *Cum hoc titulo*] Galenus alibi: Nec enim liber a manum est.

Eod. vers. *Falernum Opimianum*] Cicero, *Vt si quis Falerno vino delectetur, sed eo nec ita nouo, vt proximis Consulatũ velit: nec rursus ita vertere, vt Opimum aut Anit. Cons. quærat.* Sed cur titulo non admodum conuenienter additum est, ANNORVM CENTVM?

v.17. *Diutius viuit*] Martial.

—*scelus est iugulare falernum:*
Conuiuæ meruere cui fortasse perire,
Amphora non meruit tam pretiosa mori.

vers.22. *Laruam argenteam attulit seruus*] Herodot

le Ægyptiorum inſtitutis : ἐν δὲ τῇσι συνουσίῃσι, τοῖς εὐδαίμοσι αὐτέων, ἐπεὰν ἀπὸ δείπνου γένωνται περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῷ ξυλινὸν πεποιημένον, μεμιμημένον ἐς τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργῳ. μέγεθος ὅσον τε πάντῃ πηχυαῖον δίπηχυ. δικνὺς δὲ ἑκάστῳ τῶν συμποτέων λέγει ἐς τοῦτον ὁρέων, Πῖνέ τε καὶ τέρπευ. ἔσεαι γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος.

Pag.81.v.1.*Heu, heu nos miſ.*]Eurip.
φεῦ, φεῦ, βροτείας πημάτων ὅσαι τύχαι.

v 3. *Ergo viuamus*] χαίρωμεν ἕως ἔνεστι τὴν ψυχὴν τρέφειν. Sotion.

v 8. *Duodecim habet ſigna*]Alexis.

——— ἀλλὰ παρετέθη
ὑπερηφανὸς ὄζουσα τῶν ὡρῶν λοπάς
τὸ τοῦ πόλου τοῦ παντὸς ἡμισφαίριον
ἅπαντ' ἐνῆν τἀκεῖ γὰρ ἐν ταύτῃ καλὰ
ἰχθῦς, ἔριφοι διέτρεχε τούτων σκόρπιος
ὑπέφαινεν ᾠῶν ἡμίσεων, εἰς τοὺς ἀστέρας
ἐπεβάλομεν τὰς χεῖρας.

v.10. *Structor*] Seruius : *Struere, ordinare, componere, inde & ſtructores dicuntur ferculorum compoſitores.*

v.11.*Cicer.ariet.*]Meminere Theophr.& Athenæus.

verſ.13. *Teſticulos ac renes*] καὶ ὄρχεις ἥδιον, οὓς καὶ νεφροὺς καλοῦν. Athen.

v.21.*In medio fauum*]Ouid.*Et de purpureis collecta vitibus vua, Candidus in medio fauus eſt.* Varro de re ruſtic. *Fauus venit in altaria, & mel ad principia conuiuij, & in ſecundam menſam adminiſtratur.*

v.23.*Circumferebat Ægypt.puer*]Zenobius, ἐν τοῖς γάμοις ἔθος ἦν ἀμφιθαλῆ παῖδα ἀκάνθαις μετὰ δρυΐνων καρπῶν στέφεσθαι καὶ λίκνον ἄρτων πλῆρες περιφέροντα λέγειν, ἔφυγον κακόν, εὗρον ἄμεινον.

Pag.82.v.3.*Ad ſymphoniam*]Iuuenal.

Structorem interea ne qua indignatio deſit.
Saltantem ſpectes & Cheironomonta volanti
Cultello, donec peragat dictata magiſtri
Omnia, nec minimo ſane diſcrimine refert
Quo geſtu lepores, & quo gallina ſecetur.

verſ.7.*Sciſſor*]*Scindendi obſonii magiſter.* Senec.Mart.

Vnguentum fateor bonum dedisti.
Conuiuis here, sed nihil scidisti.

v.19. *Hydraule*] Organario.

Pag. 83. v. 13. *Nunc nec quid nec quare*] Epigrammat. ἀγαπῶμαι. τίς δ' ἐ ἦς, ἐ πῶς ἢ θεὸς οἶδε μόνη. &, ποδ' ὀκ τινὸς ἢ ποτε καὶ πῶς ὀυκ οἶδα.

v. 14. *Trimalcionis topanta est*] Caricl. lib. 7. εἰμὶ τοι τῇ δεσποίνῃ τὰ πάντα. ἐ μόνον ὀυκ ἀναπνεῖ μὲ ἐ ὁρᾷ, ἀλλὰ καὶ ἰὼς ἐκείνη, ἐ ὦτα ἐ πάντα τυγχάνω. Leucipp. lib. ὡς πάντα νομίζειν ἐκείνην αὐτῷ. & libro octauo: ὁ δὲ γυναικ@ ὅτ@ πάντα ἑαυτῷ γίνεται, δῆμ@, βουλή, πρόεδρ@ στρατηγός. Ouid.

Deseror amissis regno patriaq; domoq;
Coniuge. qui nobis omnia solus erat.

Pag. 84. v. 3. *Luxuriæ rictu*] Votus Interpres Iuuenal in illud sat. 11. *Si laudes siliquas. Ideo*, inquit, *siliquas p fuit luxuriæ rictu.* Sic habet antiquissimum exemplar.

v. 8. *Crotalistria*] Io. Salisber. *Croton, &c. musicum n tat instrumentum, quod in sono vocem ciconiæ imitatu Nam ipsa apud Ægyptios Crotalus dicitur.*

v. 13. *Tollat pedes*] Plaut. *Sustolli solent.* Cic. ad Atti eodem. *in strato Ind.* Vet. exemplar. duo, *in Sirato. Sira* Gloss. τὸ αἰδοῖον dicitur.

v. 14. *Smaragdum ad quam rem*] Vatro ταφῇ μὀνίππ *Ad quam rem nobis confluuium, ad quam rem vrnariun*

v. 19. *Prost. nudam in neb. lin.* Horat. *Cois tibi cerne pene est Vt nudam*—— Dio: γυμνὸς τε ἀεὶ ἐπὶ τ' θύρας αὐτ ἑστὼς ὥσπερ αἱ πόρναι, ἐ τὸ σινδόνιον χρυσεῖς κρίκοις ἐξηρτημένον διαφανῶν. Lucia. ἔρωσι. Ouid.

Vellera mollibat nebulas æquantia tactu.

Pag. 86. vers. 21. *Qualis nox fuit illa Dij*] Apul. *Dii bo qualis ille, quamq; præclarus apparatus.*

v. 23. *Et transfundimus hinc &*] Phauorin. τί γὰρ ἄλλο ποιοῦσι οἱ τῷ στόματι φιλοῦντες συνάπτουσι τὰς ψυχάς. Eustath. ἐ ὅλην κατέδακνον, ἐ ὅλην ἀνερρόφων τοῖς χείλεσι καὶ ὅλ@ ὅλην ὡς κιττὸς ξυνεῖχον κυπαρίσσου ξυνεπλεκόμην τῇ κόρῃ, ξυνερριζούμην αὐτῇ ἐ τὴν φύσιν ἐζήτουν κοινώσασθαι.

V. 2

vers.25. *Et ego sic perire cœpi*] Martial. *Sic me viuere, sic iuat perire.*

Pag. 87 v. 5. *Indormiuit alien. amplexib*]Horat. Epod. *ndormit vnctis omnium cubilibus Obliuione pellicum.*

v. 8. *Pertrectaui gaud.*] Auson. Ephemeride:

—totum bene conscia lectum.
Pertractat secura manus, probrosa recedit
Culpa tori.

vers. 9. *Si qua est amantibus fides*] Martial. *Si qua fides, ulnus quod feci non dolet, inquit,*

Ouid. *Si qua fides, (neque enim ficta mihi gloria voce Quaeritur,)* &c.

v. 10. *Somnumque morti coniungerem*] Notum illud iorgiæ, ἤδε μὲν ὁ ὕπν☉ ἄρχεται παραχωρεῖν τ᾽ ἀδελφῷ.

vers. 17 *Alium locum*] Sunt & qui impurum quid hic otant. Arnob. *Quæ causa ratioque monstrabitur, cur ingniti sint his locis, quibus sexus solent libidinum propriaum admonitionibus recognoscere.*

v. vl *Intorto circa brach. Pall.*] Pacuuius, *Chlamyde ntorta clypeat brachium.*

Pag. 89. v. 10. *Agit in scena mimum*] Iohan. Salisber. *erè totus mundus ex Arbitri nostri sententia mimum vietur implere.* Et. *Fere totus mundus iuxta Petronium excet histrionem.* Pallad. σκηνὴ πᾶς ὁ βί☉ ϗ παίγνιον. Et lius. ἔοικεν θεάτρῳ. Ful. *Beatinus augur dicere solitus erat, iuersarum vrbium honores somnialiter peragi vrbicario imologo, &c. Credo etiam quod de Theophili Philosophi ntentia legerat* μῖμ☉ ὁ βί☉.

v. 12. *Ridendas inclus. pag. partes*] *Exodiarius apud veeres in fine ludorum intrabat, qui ridiculus foret, vt quicuid lacrimarum atque tristitiæ coegissent ex Tragicis affectibus, huius spectaculi risus detergeret.* vetus interpres Persii.

v. 13. *Vera redit facies*] Seneca: *Nemo ex istis, quos purpuratos vides, felix est non magis quam ex illis quibus sceptrum & chlamidem in scena fabulæ assignant, cum præsente populo elati incesserunt & cothurnati simul exierunt xcalceantur, & ad staturam suam redeunt.*

v. 15.

v. 15. *Anteſcholanus*] *Proſcholus, ſiue ſubductor.* Auſonio: vnde & *proſcholium* Doſitheo magiſtro. ἐν τῷ προσχολίῳ ἐπέθηκα βίρριον, καὶ κατέψηξα τρίχας.

P. 90. v. 1. *In diuerſorio Græcæ vrbis*] Tacitus xv. Annal. de Nerone, *Romæ incipere ſcenas non auſus: Neapolim quaſi Græcam Vrbem delegit.* In vet. gloſſ. ex Petronio. *Satis conſtat eos niſi inclinatos non ſolere tranſire cryptam Neapolitanam.* Et hoc eodem Satyrico. *Non Troiæ hoſtis.*

Hac in claſſe venit decepti munus Atridæ.

Et in alio loco. *Siciliam modo ventus dabat, ſæpiſſime Italici litoris poſſeſſor Aquilo, &c.*

verſ. 6. *Anni ad teſſeram*] Tale ferre illud Leucipp. l. αὕτη δ' οὐχ ὑπὸ σάλπιγγι μόνον, ἀλλὰ καὶ κήρυκι μοιχεύεται.

v. 9. *Quid ille alter*] μέσον Verbum Ouid.

Tu quoq; nomen habes cultos Narciſſe per hortos.
Infelix quod non alter & alter eras.

v. 10. *Qui ne vir eſſet*] *Fœmina cum non ſis, vir tamen eſſe nequis.*

v. 13. *Poſtquam conturbauit*] Plaut.

Hodie hercle, opinor hic conturbabit pedes.

v. 15. *Tanquam mul. ſecutuleia*] quæ amicum ſequitur. Virgil. ——— *tua cura Lycoris:*

Perq; niues alium perq; horrida caſtra ſecuta eſt.

Propert. *Et ignotum nonne ſecuta virum eſt?*

Pag. 91. v. 10. *Phocaſiati*] φαικάσιον, ὑπόδημα τὸ εἶ. γεωργικοῦ.

v. 13. *Malo cauere*] Plaut. *Omitte Lyde, ac caue malo. Caue malo ac tace tu.* Catalect. *Quare qui ſapiet, malo cauebit.*

Pag. 92. v. 6. *Super nos fortuna*] Senec. *iam fortuna ſupra te fuit.*

v. 8. *Vbicumque dulce eſt*] Antiphon, ἔνθα τὸ ἡδὺ ἐστὶ παρεῖον πού καὶ τὸ λυπηρόν.

verſ. 14. *Non multum oportet*] Conuenit cum illo Menandri.

οὐ παντὸς ἀγαθοῦ, τὴν πρόνοιαν αἰτίαν
χεῖνων ἂν ὀρθῶς ὑπολαβεῖν τις μοι δοκεῖ,

ἀ-

ἀλλ' ἐςὶ ϗ πνευτίματον ἐνίοτε χρήσιμον,

vers.33.] *Monocremon*] Sic vet. non *Monochromon* aut *Monochromada*, quod Hygemoni cognomen tribuit Plinius, qui celebriores Apellis tabulas quatuor coloribus constitisse notat.

Pag.93.vers.18. *Lycurgo crudeliorem*] fuerit Lycurgus crudelis Homero, Virgilio, aliis. Hæc tamen potius referenda ad illum Lycurgum, de quo postea: *Et quicquid Lycurgi villa grassantibus præbuisset.* quæ narratio deficit.

v.20. *exercitati vultus*] Caper, *Exercitus laboribus, exercitatus studiis.*

Pag.94.v.3. *Quare ergo tam male vestitus*] Mart.

Tune es tune, ait ille Martialis:
Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?
Ibi, Insanis: omnes gelidis quicunq; lacernis.
Sunt tibi, Nasones, Virgiliosque vides.

v.8. *Vilis adulator*] Menand.

Ἄνθρωπος ἐὰν ᾖ χρηςὸς, εὐγενὴς, σφόδρα
ἔχων αὐτὸς, οὐδὲν ὠφελεῖ ἐν τῷ νῦν γένει,
πράττει ἀεὶ ὁ κόλαξ ἄριστα πάντων.

v.16. *Qui solas extruere*] Io. Salisber. ex hoc loco: *Qui his diuitias congerere curant, nihil vita potius credi vovent via, quam cæteris prætulerunt.*

v.23. *Bona mentis sor.*] Menander, μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει.

Pag.95.v.11. *Tam seuera tristitia*] Terent. *Tristis seuerus.*

v.17. *Prædator corporis*] Alibi, *Non frueris, inquit, hac da.* Athen. τούτοις ϗ τὸν τοῦ σώματος κόσμον ὑπὸ τοῦ πάθους ἐξαγόμενοι ϗ σκυλεύοντες, ἑαυτοὺς ἀνατιθέασι. Heliodor. τί δὲ τὸ ἐπαφρόδιτον νεὸς οὕτω ϗ καλὸς καὶ ἀκμαῖος εἰς ὁμιλίαν ϗ προσέτι ἡμῖν ἀποθεῖται ϗ οὐχ ἅρπαγμα οὐδὲ ἄξιον ἡγεῖται τὸ πρᾶγμα.

v.25. *Domina Venus*] δέσποινα ἀφροδίτη,
Alciphar. Achill. Alexandr. lib.8.

Pag.96.v.8 *si hunc tractauero*] Plaut. Casin.

Corpusculum mellitulum Ol. mea vxorcula.

St. Quid est? Ol. institit plantam St. quasi iocabo,
Nebula haud est mollis atq; cutis huius est.
Aedepol papillam bellulam! Ol. hei misero mihi!
St. Quid est? Ol. pectus mihi agit nunc hac cubito.
St. Quid tu ergo hanc quaeso tractas iam?
At mihi qui belle hanc tracto non agit.

Idem Bacchid. *Vide quaeso ne quis tractet illam indiligens.*

v.20. *Coit, plenum*] Ouid.
Tunc plena voluptas,
Cum pariter victi, &c.

Et: *Gaudia re dominae pleno si corpore sumes.*
Te capiant———

Maximian. *Quae mihi gustanti basia plena daret.*

Tu vero lector quisquis es, falleris si de simplicib verbis mores nostros spectas, feros quidem ista obs dent, bono praeterlabuntur.

v.26. *Impleui lact. papill. manus*] Martial.
Fascia crescentes dominae compesce papillas,
Vt sit quod capiat nostra legatq; manus.

Maxim. *Vrebant oculos durae stantesq; papillae,*
Et quas adstringens clauderet vna manus.

Plaut. *Nisi identidem manus ferat ad papillas, labra labris nusquam auferat.*

Pag. 97. v. 1. *Omnia vota coniunxi*] Alibi, *Fruorqu votis vsque ad inuidiam felicibus* Ouid.
Gaudet & à pedibus tracto velamine, vota
Ad sua felici ceperat ire via.

Idem. *Et potitur votis, ingentique implet Achille.*

vers. 20. *Satisfieri sibi*] Ouid.———*qui dicit m puellae,*
Probra, satisfieri postulat ille sibi.

v.23. *Aut dormi aut dicam*] Non omnino absimil vetus Persii interpres: *Nutrices infantibus vt dormia solent dicere saepe Lalla lalla. Aut dormi, aut lacte.*

v. 15. *quod non improbitas extorq;*] Ouid.
Qui sapiens blandis non misceat oscula verbis?
Illa licet non det, non data sume tamen.

Pug

Pugnabit primo fortassis, & improbe, dicet?
Pugnando vinci se tamen illa valet.
Et: *Quæcunque est Veneris subitâ violata rapinâ,*
Gaudet & improbitas muneris instar habet.
v.vl. *Male repugn.*] Tib.—*rapias tum cara licebit*
Oscula, pugnabit, sed tamen apta dabit:
Rapta dabit primo, post offeret ipsa volenti.
Post etiam collo se implicuisse valet.

Pag.98.v.1. *Nequitia*] Martial. *Nequitias tellus scit dare nulla magis.*

Et.

Cuius nequitias vincere nulla potest.

v.16. *Quod voluerat*] Idem. *Quod voluit fecit.* Catullus: *Ibi illa multa tum iocosa fiebant,* Auson. *Da fruar, & si non quod volo, quod volui.*

v.17. *Gaudio lassus*] Alibi:
Nam quis concubitus, Veneris quis gaudia nescit?
Nemesian. *Venerisque immitis vterque.*
Tum primum dulci carpebant gaudia furto.
Mart. *Addideris super hæc Veneris si gaudia vera.*

Pag.99.v.9. *Hercula herbarum om.*] Mart. Capell. lib. satyrici, *Sed aduersum illa, quoddam Abderitæ senis anima, cui multa lapillis surculisque permixtis herbarum ...am membrorumque concesserat, præparauit.* Et est de ...c re epistola Hippo. nomine: & apud Plutarch. lo... in simp. 7. sap. Sed quid si legamus *hortulo*: Diog. ...ert. in Democrit. λέγει δὲ ὅτι τοσοῦτον ἦν φιλόπονος, τό περικήπιον δωμάτιον τι ἀποτεμόμενος κατεκλείετο.

Pag.100.v.5. *Ac ne bon. quidem mentem*] Seneca: *Vo...um tuorum veterum licet Diis gratiam facias. alia de...egro suscipe. Roga bonam mentem, bonam valetudinem ...imi, deinde corporis.* Vide Iuuen. Satyr. de Votis.

v.13. *Capitolio*] Sueton. Neron. *Barbam adornatam ...pitolio consecrauit.*

Pag.103.v.21. *saxis ornabo*] Plaut. Pœnul.
Neque nos populus proceritis insectabit lapidibus.

Pag.104.v.4. *Si eiuras bil. hodie canab.* Mart.

Tolle tuas artes, hodie canabis apud me.
Hac lege vt narres nil Philomuse noui.

v.5. *Vna canabimus*] Iuuen. *Vna simus ait.*

v.24. *Inuado pectus ampl.*] Ouid.
Occupat amplexus, lacrimasque per oscula siccat.

v.25. *Vultu meo contero*] Alibi, *basiis distriuit.* Martial.
Frustra blanditiæ venitis ad me
Attritis miserabiles labellis.
Seneca: *Alius eorum manus osculis conterit.*

v.11 *diu vocem neuter inu.*] Epod. Horat.
—amantem & languor & silentium
Arguit & latere petitus imo spiritus.

Heliodor. καὶ εἴχοντο ἀλλήλων ἄναυδοι μὲν, ἀλλ' ὥσπερ ἡρμόμενοι· καὶ μικρὸν ἔδει ἀποθνήσκειν αὐτοὺς οὕτως. ἄρα καὶ τὸ χαρὲς ὑπερβάλλον εἰς ἀλγεινὸν περιέστη πολλάκις, καὶ τῆς ἡδονῆς τὸ ἄμετρον ἐπίσπασμα λύπην ἐγέννησεν.

v.106. v.20. *Clamor. Gyt flagitab*] Plaut. Menæc *Propterea illius nomen memini facilius, Quia illum vi clamore flagitarier.* Idem Pseud. *Flagitare sæpe clamore foro.*

v.24. *Cum plausu*] Martial.
Audieris in quo Flacce balneo plausum,
Mutonis illic esse mentulam scito.

v.25. *Ing. pondus*] Ouid. *Onus inguinis aufert.*

Pag. 107. v.1. *Laboriosum*] Catal. *Deinde est difficile laboriosum.*

Eod. v. *pridie incipere.*] Idem: *Ibat vt inciperet lo: deus Hellesponti*

v 4. *Infamis*] Fortunatian. *Adulteros liceat occider Infamis fuit quidam in nurum.* Quintilianus Declan tion cui titulus debet esse, *Infamis in nurum: To* inquit, *filium meum. Breuiter iud. ratio reddatur, in mem. Quid refert an innocentem si aliud omnibus licet.* vet. ex.

versic. 9. *Nisi notorem dedissem*] Senec. *Qui notorem* [illegible] *ign tus est.*

Pag 108. v.12. *Seniori conuiciari*] Plaut. Pers. *Malea maiori. PE prior promeritus perpetiare.*

v.17. *O felicem matrem*] Musæus, ὀλβίη ἣ τέκε μήτηρ.

v.24 *Etiam quo non iusseris sequar*] Epigramm.

εἰ καὶ τηλοτέρω μερόης πτὸ ἴχνος ἐρείσεις,
    πτηνὸς ἔρως πτηνῷ κεῖσε τάχει με φέρει.
εἰ καὶ ἐς αὐτολίην πρὸς ὁμόχροον ἵξεαι ἠῶ,
    πεζὸς ἀμετρήτοις ἕψομαι ἐν σταδίοις.

Pag.109.v.10. *Et ego iracund. sum & tu libid.*] Plaut. Menæch. *Tu magnus amator mulierum es Messenio, Ego autem homo iracundus.*

v.16. *Adduxit rep ostium*] Apul. 1. de Af. aureo: *Ego vero adducta forte pessulisque firmatis.*

Pag. 110. v. 1. *Me vtraque manu impulsum*] Habet aliquid simile Apuleius: *Accepto*, inquit, *funiculo mortem sibi nexu laquei comparabat Nec tamen latuit fidam vxorem casus extremus mariti sed funestum nodum violenter inuadens manibus ambabus.*

v.25 *Cum parte cœnulæ*] Apul. *Abi*, inquit, *fatue, qui domo funesta cœnas & partes requiris.* Et al. *caseum, atque alias prandii partes diuiserat.*

Pag 111. v. 11. *Redditaque scordalo vice*] vet. Lexic. *Scordalus, ferox.* Seneca epist. 84. *Tullius Cimber erat in viuo scordalus.*

Pag 115. v. 3. *Maledic illam versib*] Plaut. Aulular. *Bono animo es & benedic nunc quæ res tibi & gnatæ tuæ Bene feliciterque vortat Ita di faxint, inquito.* Et in Casina. *Benedice. dius sum fretus: deos sperauimus.* idem in Rudente, *bene equidem tibi dico, qui vt te digna eueniant precor.*

v.4. *Vt habeat pudorem*] Martial.

Facere in Lyciscam Paulle me iubes versus,
Quibus illa lectis rubeat, & sit irata. Catul.
Adeste Hendecasyllabi, &c.
Quod si non aliud potest, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.

v.14. *Accipiet nummos mille*] Apul. *Cedo præmium. mille, inquit nummi deponentur tibi.* Fortunat. *Dixit datutum se denarios mille ei qui ad se seruum perduxisset.* Est & declamationis eiusmodi exemplum apud M. Senecam 1. Controu.

Pag.114. verſ.1. *Vniuſquiſque hominis veſtig.*] Propert
Apparent non vlla toro veſtigia preſſo,
Signa voluptatis non iacuiſſe duos.

Pag.115. v.19. *Continuo ita ſternut.*] Simile quiddam Apul. *Intercluſo ſpiritu diffluebat, vtque eſt ingenium vi nacis metalli, crebras ei ſternutationes commouebat, & quod cum putaret ab ea profectum, ſolito ſermone ſalutem e fuerat imprecatus.*

Pag.116. v.2. *Eluſus per popi. err.*]
Ego nolo Florus eſſe,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Culices pati rotundos.

Firmic. *Faciet propinarios, & qui alienarum voluptatu curam ſolicitudinemque ſuſtineant.*

verſ.13 *Hiberum inuad. mare*] *Hibernum.* Muſæu χειμερίην ἄπιστον ἀλυσκάζων ἅλα ναύτης. Apud Plaut. A cturus: *Increpui hibernũ & fluctus moui maximos.* Glo ſator in illud Perſij: *Hibernat, Sauit, inquit, vel à nau giis vacat.*

v.17. *Ego ſic ſemper*] Horat.1.epiſt.
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.

Pag.117. v 15. *Propudium ignor.*] Nonnihil ad iſtu locum facere videtur, quod ex turpilio refert Iſid rus: *Quaſi*, inquit, *cum ventus fert nauim in mari ſecu dus, ſi quis propedon miſit, ſi veli ſiniſtrum.* Sane Serui *podia* interpretatur funem, quo tenditur velum. ſ quæramus.

v.20. *Adoratis ſideribus*] Euſtat. καὶ δὴ περὶ τὸν λιμ γενόμενοι, καὶ τὰς χεῖρας ὅλας πρὸς αὐτὸν ἀνατεινάμενοι λαμπρὸν οὐρανόν, Ζεῦ πάτερ, λέγοντες. &c. Leucipp. lib παιανισμὸς ἦν καὶ πολλή τις εὐχὴ, θεοὺς σωτῆρας καλοῦν εὐφημοῦντες αἴτιον τὸν πλοῦν γενέσθαι.

v 21. *Moleſtum eſt quod p. hoſp. pl.*] Martial.
Quid rogo? quid ſcelus eſt mollem ſpectare miniſtrum?
Aſpicimus ſolem, ſidera, templa, deos.

Pag.118. v.6. *opus*] Amph. ὑπουργίαν. Martial.
Acceſſi quoties ad opus. &,

Post opus & suas palestras.

Pag.119.v.2.*Supra constrat.nauis*] ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

v.12.*super pectus meum*] Tale illud Leucipp. libro 5. ὥστε ἔλεγε καὶ ἔκλαιεν, ἐπιθεῖσα μου τοῖς στέρνοις τὴν κεφαλήν. ustath. ταῦτα εἶπε, καὶ περὶ τὸ στέρνον τοῦτο τοὐμὸν τὸ ὅλον, ἐπιθεῖσα τὸ πρόσωπον κατέβρεχέ με τοῖς δάκρυσι.

Pag.121.v.1.*Portibus se curuat*] Seneca, *Ipso litore quod ter Cumas & Seruilii Vatiæ villam curuatur*. Leucipp. itio libro 1. δίδυμος λιμὴν ἐν κόλπῳ πλατὺς, ἠρέμα λείων τὸ πέλαγος. ἡ γὰρ ὁ κόλπος κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιᾷ ελαύνεται.

Sed & *curuum* notat Seruius quasi perpetuum litorum Epithetum.

Pag.122.v.8.*Interdiu noctisque*] *Quid noctis videtur,* pud Varronem.

v.19.*In duas pelles*]Segestria.Festus.

Pag.123.v.2.*Iniuriam facere*] Non dissimile illud laut.Pœnulo.Co.*Fores hæ fecerunt magnum flagitium odo.*Ad.*Quid est flagitii?*Co. *Crepuerunt clare.*

v.18.*A capillis vsque ad vngues*]Plaut.Epid. *Contem- a Epidice,vsque ab vnguiculo ad capillum summum est liuissima.*

v.23.*Circumcide nos*]Isidor.Origin. *Nonnullæ etiam ntes non solum vestibus sed & investibus aliqua sibi pro- ia vendicant.Circumcidunt Iudæi præputia, pertundunt ares Arabes,&c. Mauros habet tetra nox corporum,Gal- s candida cutis.*

Pag.124.v.20.*Crines calamistro con.*]Tertull.*Simulq; mulieres intellexerunt capillum vertunt.*Propert.

Quæ mentita suas vertit inepta comas.

Pag. 125. vers.9. *Et notum fugitiuorum Epigram- a*] ΦF.

v.26.*putes,inquit, vna*] Simile illud Leucipp.lib.4. ς δ᾽ ἤκουσα τὸ ὄναρ, ἀναμιμνήσκομαι προσόμοιον ἰδὼν ἐνύπνιον.

Pag.127.vers.1.*Triphon,somnium expiauit*] Sueton. *uumque exterritus luce prima ad expiandum somnium, amissis qui rem diuinam appararent, Tusculum excu- rrisset.*

v.10. *Neque capillos deponere*] Libanius, περὶ τῆς ἑαυτῆς τύχης.

vers.23. *Notæ quo.lit.non adumb.comar pr.*] Diphilus

κόμην τρέφων μὲν πρῶτον ἱερὰν τοῦ θεοῦ
ὥς φησιν, οὐ διὰ τοῦτο γ᾽, ἀλλ᾽ ἐστιγμένος
πρὸ τοῦ μετώπου παραπέτασμ᾽ αὐτὴν ἔχει.

Pag.128.v.17. *Forma exarmauerat naui.*] Στησίχορος περὶ τὴν Ἑλένην καταλεύειν μελλόντων φησὶν, ἅμα τῷ τὴν ὄψιν αὐτῆς ἰδεῖν αὐτοὺς, ἀφεῖναι τοὺς λίθους ἐπὶ τὴν γῆν. Sane πρὸς τὴν ἐράσμιον θέαν ὁ ἀπρόσφιλος ὀφθαλμὸς ἡμερωται. Heliod.lib.5.

v.20. *Giton est*] Gi. *Hic hic, quem quærimus hic est.*

v.26. *Nec faciem meam consider.*] Martial.

Aspicit nihil sursum,
Sed spectat oculis deuorantibus draucos. &c.

Pag.130.v.3. *quas in Herculis porticu*] Fuerunt & alibi porticus Herculis templi, veluti Tiburi. Suet. *Tibu ubi etiam in porticibus Herculis templi persæpius dixit.*

Pag.131.v.1. *Liberos homines ire quo destinant*] Plaut

Liber esto, atque abito quo voles.

vers. 22. *Vultum qui permutat*] Habet aliquid simi Philostrat. καὶ πάνυ δεῖ, inquit, δυσχεραίνειν τὴν φαρμασσομένην εὐμορφίαν ὡς πανουργίας ἐχύς.

Pag.132.v.8. *Qui ignotos lædit, latro*] Apul. *Crimin latrocinii in hospitem mihi charissimum postulabar. Qu crimen non modo latrocinium, verum etiam parricidiu quisque rectius nominaret*

v.20. *superuacuo pondere*] Porphy. ξυράμενοι τοῦ σώματος περιττά.

Pag.133.v.3. *salamand. supercil excus.*] τὰ δ᾽ ἔντερα αὐτῆς ψιλοῖ τὰς τρίχας. Scholiast. Nicand.

v.4. *Cui Deo crimen vou.*] Var. *Ambraciæ primum capillum puerilem demptum, item cirros ad Apollinem pon solebant.* Statius:

Accipe laudatos iuuenum Phœbeie crines,
Quos tibi Cæsareus donat puer, accipe latus.

sed & ἔθος ἦν τοῖς ἀρχαίοις μετὰ τὸ παρακμάσαι τῆς νεότητος, τὰς κόμας ἀποκείρειν τοῖς ποταμοῖς.

v.

v.12.*spongia vda facies*] Athen. ἡρακλεις ὃ σπογγιά τίς παρελθὼν τὸ πρόσωπον ἐκκαθαρείση μεμολυσμένον μαγειείαις πολλαῖς.

Pag.134. ver.24. *Tot miseriarum caus.*] Tale fere illud nobii: *Et sub pinu arbore genitalia sibi dissecat, dicens: Acdesti hæc habe, propter quæ motus tantos furialium criminum concitasti.*

Pag.135. v.8. *Tralatit. bell.*] al. *stlatarium.* Gloss. *stlata*, ἐργόμενος, quam tamen graphiam non probat per: *Stalataris*, inquit, *sine c litera scribendum est, a ta rate piratica.*

v.9. *Caduceatoris more*] Heliodor. κηρύκειόν τι εἰς εἰκὸν διαλεξέων σύμβολον αὐ ἀδείξασα.

v.11. *protendit ramum*] Virgil.

Et vitta comptos voluit prætendere ramos.

Pag.136. v.20. *Abolere osculis*] Plaut. Pœnul. *Non sum ta.* Ag. *da ergo, vt credam, suauium.*

Pag.137. v.10. *Extrema parte potion.* Epigram.

χθιζά μοι ἑρμώνασσα φιλακρήτους μετὰ κώμους.
στέμμασιν αὐλείας ἀμφιπλέκοντι θύρας
ἐκ κυλίκων ἐπέχευεν ὕδωρ, &c.
ἐφλέχθην δ' ἔτι μᾶλλον ὑφ' ὕδατος, ἐκ γὰρ ἐκείνης
λάθριον εἶχε κύλιξ πῦρ γλυκερῶν στομάτων.

noris indicia fuere, & hæc inter pocula vt solerent ἐρῶντες, ὑπὲρ τῶν ἀγαπωμένων πλείονας κυάθους ἐπινεῖν, vt Scholiast. Theocr. notat. vel vt amatori resiuum poculum darent. Plaut. Horat. & alii.

v.17. *Formæ decus*] Leucipp. lib. 8. σεσύληται τῆς κεφαλῆς τὸ κάλλος τὴν κουρὰν ὁρᾷς.

v.18. *Vernantesque comas*] Philostrat. κεφαλὴ γὰρ αὐξουσα ἡδέων πολὺ τῆς Ἀθηνᾶς φυτοῦ. Idem, τί ἔδει μαχαίρας ἐς τὰς τρίχας οἷον θέρος ἐξένοψας.

v.eod. *Tristis abegit hiems*] Philost. πρὶν οὖν σου τὸ ἔαρ πλησθῆν ὅλον καὶ χειμῶνα ἐπιστῆναι, δὸς αὐτὸ πρὸς ἔρωτος ἐγγειείων.

v.20. *Areaque attr*] Martial.—*nec vllus.*

In longa pilus area notatur.

v.21. *Fallax natura deum.*] Tibull.

Crudeles diui: serpens nouus exuit annos:
Formæ non vllam fata dedere moram.
Solis æterna est, Phœbo Bacchique iuuenta:
Nam decet intonsus crinis vtrumque deum.

Pag.138.v.7.]*Supercilia profert è pyxide*] Mart.

Vt lateas centum condita pyxidibus:
Nec tecum facies tua dormiat, innuis illo,
Quod tibi prolatum est mane, supercilio.

ver.23.*Flaucor.corymbion*] *Flauum* fuisse corymbion opinor. Apul. *Flauum & inaffectatum capillitium.* Et *flauis crinibus vsquequaque conspicuus.* Ouid.

Forma placet niueusque color, flauique capilli.

Matronis quidem nunquam flaua coma dabatur, sed nigra. Interpr. Iuuenal. in illud: *Sed nigrum flauo: Crine* (inquit) *supposititio rotundo, muliebri capitis tegumento in modum galeæ facto, quo vtebantur meretrices flauo. nam nigro crine matronæ vtebantur.*

Pag.139.v.4.*Peregrina libidine*] Terentius, *Adeon' est demens ex peregrina:* vbi Donatus. *Et bene, adeo: quia tam demens est quod amat ex peregrina.*

v.20.*Corpus custodire*] Papinian. *Titio centum relicta sunt, ita vt à monumento meo non recedat.* Tertullian. de anima, Lucian.

Pag.140.v.4.*Lumen renouabat*] Modestinus: *Vt monumento meo alternis mensibus lucernam accendant, & solemnia mortis peragant.*

v.13.*Ne quis ad sepulturam corp. detrah.* Tacit. lib. 5 *Damnati publicatis bonis sepultura prohibeantur.* Augustus tamen corpora damnatorum cognatis se non negasse libro 10. vita sua scripsit.

v.15 *Notasset sibi*] Ouid.

Oculisque notat sibi quisque puellam.

v.17.*Vitio gentis humanæ*] Sall. histor. 1. *Vitio generis humani.*

Pag.141.v.22.*Reuiuiscere*] Apud Io. Salisber. additur *reluctantibus fatum extinctum.*

Pag.142.v.2.*Abstinentia sicca*] Catull.

Atqui corpora sicciora cornu,

Aut

Aut si quid magis aridum est, habetis
Sole & frigore & esuritione.

Pag.143.v.2.*Cruciarii vnius par.* Calpurn. Flacc. de-
ımat.17.*Pædagogus cruciarius.* Et apud M. Senec.4.
ontrou.& Apul.

v.6.*Dum desidet*] vet. duo exempl *dum residet*. Attius,
ʼsidiuus somno.

v.10.*Commodaret modo illa perituro locum*] Patercul.
ıl.11. *Manum morituro commodaret sibi.*

v.12.*Familiari ac viro*] Apul. *Tecum ipsa videris, quem*
ıe meo consilio pigrum & formidolosum familiarem
um sortita es, qui & amoris languidi desidia tuos volen-
t amplexus discruciat.

Pag.144.v.11.*In gremio Gyton.pos.*] Sicut & noua nu-
a, nuptiali conuiuio. Apul. *Accumbebat summum*
ʼorum maritus, Psychen gremio suo complexus. Iuuenal.
ʼd & gremio iacuit noua nupta mariti.

v.18.*Oscula vul.omn.blanditiæ*] Alibi,
Nec se reiiciebat à blanditiis.
ʼuid. *Quas mihi blanditias, quam dulcia verba parabat!*
Oscula dii magni qualia quotque dabat!
Et mihi blanditias dixi, &c.
Et quæ præterea publica verba iuuant.

Pag.147.v.1.*Tralatitia propinatione*] Lucian. καὶ ἐπι-
πιοῦσα παρὰ δεῖλω τῷ Γανυμήδει τὸ ἔκπωμα, οὐδὲ ἤτοι ἐν
ἴτῳ ἐκείνῳ πιεῖν, καὶ λαβὼν ἐφίλει μεταξὺ, καὶ πρὸς τοὺς
ὀφθαλμοὺς προσῆγε, καὶ αὖθις ἀφεώρα ἐς ἐμέ. ταῦτα ἤδη συνίλω
ωτικὰ ὄντα.

v.14.*Quam sportā*] Gloss. *Sportellarius*, κοπελάινετος.

v.eod. *Si vir fueris*] Apul. *Cominus in aspectum si vir*
ı dirige. Heliodor. ἀλλ' ὅπως ἀνὴρ ἔσῃ καραλάκυ.

v.22.*Inhorruit mare*] Pacuuius, *Inhorrescit mare. Te-*
ebræ duplicantur, noctuque & nimbum occæcat nigror,
cc. Vndique omnes venti erumpunt.

Pag.148.v.6. *Tam spissæ repente tenebræ*] Tale quid-
am Leucipp. lib.3. ἀεὶ τὸν θάνατον προσδοκῶντες, καὶ ἦν
ἰς εἰκὸς οὐ μακρὰν. περὶ γὰρ μεσημβρίας δείλην ὁ μὲν ἥλιος τέ-
εον ἀρπάζεται. ἑωρῶμεν δὲ ἑαυτοὺς ὡς ἐν σελήνῃ.

V.9.

v. 9. *Postquam manifesta conual* Forsitan repoı dum, *postquam maris æstus conualuit*. Pacuuius: *Sæui stunt turbines; Feruet æstu pelagus.* nisi quis legat, *quam tempestas conualuit.*

v. 26. *Ecce iam amplexus*] Conuenit cum illo Eust σῶσον ὑσμίνην τὴν ὅλην πνεῦμα θρασὺ τῆς σῆς χειρὸς πάζει με. μέγα κῦμα θαλάσσης πῦρ ἐρωτικὸν ἐπικλύσαι λονεικεῖ.

Pag. 147. ver. 2. *At oscula ac vlt hoc gaudium*] Sii illud Heliod. περισπᾶ φέρηται με καὶ τὰ τελευταῖα περὶ λειῶν ἐσχάτων φιλημάτων καὶ ἄψυχον ἀπεστερήθην.

v. 5 *Mea tunica contextus*] Epigramm. ἡδὺ δὲ καὶ τὰν κρύψη μία τοὺς φιλέοντας χλαῖνα. Ouid.

Diripui tunicam nec multum rara nocebat,
Pugnabat tunica se tamen illa tegi.

v. 6. *Si cohærentes*] Propert.

Atque vtinam hærentes sic nos vincire catena
Velles, vt nunquam solueret vna dies

v. 9. *Si nihil aliud*] Simile quiddam Eustat. lib. 7. L cipp. lib. 3. ἐλέησον, ἔφην, δέσποτα πόσειδον. ἢ δὲ ἡμᾶς κλεῖσαι θέλης, μὴ διαφύσης ἡμῶν τὴν τελευτὴν ἐν ἡμᾶς κ καλύψαι. εἰ δὲ καὶ θηρίων ἡμᾶς βορὰν πεπρωται γεν εἷς ἡμᾶς ἰχθὺς αὐτοὺς ἀναλώσαι, ἵνα καὶ ἐν ἰχθύσι κοινῇ ταφῶμεν.

ver 12. *Tralatitia humanit*] Suet. *Comitiali morbo consuetudine correptum, apud conuiuas ementitus posi die raptim inter maximos imbres tralatitio extulit funer*

v. 13. *Lapidabit*] Dionysius Halicarnas. ἀλλ' οἱ παρ τες αὐτὴν ἐρριμένην ἐν ᾧ δι χρηναῖ χωρίῳ λίθους ἐπιφορεῖ καὶ γῆν ἐκεῖ δυσαν ὡς πτῶμα ἔρημον κηδομένων.

v. 14. *Arena componet*] Tacitus *Pisonem Vrania, v. ac frater Scribonianus T. Iunium Crispina filia composu*

Pag. 148. v. 4. *Bellua gemitum*] Senec. *Vocem null terrestris animalis, sed qualis esse marinis belluis solet, r cam & implicatam.* Dositheus magister: *Bellua mari* κῆτος. Glossar. *Bellua* κῆτος κνώδαλον, Fest. *Balenã b luam marinam ipsam dicunt esse pistricem, ipsam esse cetu* Glossar. κῆτος *Pistrix, de bellua.*

Pag. 149. vers. 5. *En homo quemadmodum natat*] Su

m ex Plauto, vt & alia plura, *Hui homunculi quanti iecti, vt natant.*

.18. *Ite nunc*] Iuuenal. *I nunc, & ventis animam comte.* Propert. *I nunc, tolle animos.* Virgil. *I nunc, ingratis rte irrise periclis.*

v 26. *Sed non sola maria*] Philemo: οὐ τοῖς πλέουσι τὴν ἄπλαν γίνεται μόνοισι χειμὼν ὡς ἔοικεν.

Pag. 150. vers 8. *Tanquam intersit*] Teles: τί διαφέρει ὑπὸ πυρὸς κατακαυθῆναι, ἢ ἀπὸ κυνὸς κατὰ βρωθῆναι ἢ ἐπάνω γῆς ὄντα ὑπὸ κοράκων, ἢ κατορυχθέντα ὑπὸ σκωλήκων. Seca de Fortuit: *Quid intersit ignis me an fera consumat, tempus omnium sepultura?*

v 14. *Imo hanc pœnam*] Senec. *Vtilem ac salubrem temturam non hanc quæ nuper inuenta est similis incendio, o quidem vt conuictum in aliquo scelere seruum, viuum ari oporteat. Nihil autem videtur interesse, ardeat balim an caleat.*

vers. 25. *In montem sudantes*] Tale illud Apul. *Siluosi ntis asperum permensi iugum, iam vespera tenebrante uenimus ad quoddam castellum.*

Pag. 151. v 8. *Post attrit. bell. ciuil. opes* Alibi. *in regione lo attrita.* Tacit. *mox attritis opibus.* Sic alio loco Petr. *l inops & rebus egenus attritis.* vbi vet. quædam exemhabent, *& rebus egenis attritus.* vt alibi, *libidinibus atti.* Tacit. *Popinis & comessationibus & principis imitane deteritur.*

v. 24. *Omnibus prohibetur commodis*] Scæuola lib. 17. igestor. *Idem quæsiit an & commoda & principales libelitates, quas libertus ex eadem tribu vsque in diem mortis e consecuturus fuisset,* &c.

Pag 152. v. 14. *Peram istam differrem*] Martial.

Ne mendica ferat barbati prandia nudi.
Dormiat & tetrico cum cane pera rogat.

P. 153. v. 1 *Viri, vinciri*] Sacramentum est auctoranam se lanistæ apud Senec. epist. 57. & Tertull.

v. 12. *Causam lacrimarum cerneret*] Martial.

—seruos via perdidit omnes,
Et pecus, & fructus, non amat inde locum.

Pag. 155.

Pag.155.v.15. *Flum. litterar.inund*] Timocles: Κόμποις παφλάζων ἠπίεις πυκνώμασι περιπανδύσεις, ἔχει, μισθωτὸς ἄρδει πεδία τοῦ δεδωκότος.

eod.v.*Effugiendum est ab omni verb.vilitate*] Seneca lib. 1. Controuerf. *De alia re longe recedendum est ab omni obscœnitate verborum, & sensuum, quadamque satius est cum caussæ detrimento tacere, quam cum verecundiæ dicere.*

Pag.156.verf.6.*Et fabulosum sentent.tormentum*] Fabius lib.x.de eodem, vt videtur, Lucano: *Lucanus*, inquit, *ardens & concitatus, & sententiis clarissimus, &, vt dicam quod sentio, magis oratoribus quam poetis annumerandus.* Seruius in 1. Æneidos: *Quod diximus poetica arte prohiberi, ne aperte ponat historiam, certum est. Lucanus namque in numero poetarum esse non meruit, quia videtur historiam composuisse, non poema.*

Pag.157.ver.5. *Tigris & aurata*]Pomponius Sabinus in Cirin.Virgil. *Tigris velocissima omnium quadrupedum est. Q. Tuberone, Fabio Max. Coss. primus Romæ Tigrim ostendit diuus Augustus, in dedicatione theatri Marcelli. post eum diuus Claudius quatuor mansuefactas in caueis aureis, in circo: quarum meminit Petronius, cum ait:*

—— & aurata tigris iactatur in aula
Vt bibat humanum populo plaudente cruorem:

quod tamen belli illius ciuilis ætati non congruit. & priora quidem Plinii sunt. quæ sequuntur ex Petronio, Sabini illius minorum gentium Grammatici.

v.9.*Surripuere viros*] Statius 3.Sil.de Domitiano:

Nondum pulcra ducis clementia ceperat ortu
Intactos seruare mares, nunc frangere sexum,
Atque hominem mutare nefas. gauisaque solos
Quos genuit natura videt, nec lege sinistra
Ferre timent famulæ natorum pondera matres.

v.14.*Et tot noua nom.vest.*]Plaut.Epid.*Quid istæ, quæ vesti quotannis nomina inueniunt noua?*

ve.f.18.*Et maculis*] Tertul.de pallio *Heu quantis facultatibus æstimauere ligneas maculas.* Vide Plin. lib.13. cap.14.Plutarch in Cicer.Lucanus de ead.re lib.1.

men-

—mensasque priores
Aspernata fames— & lib.9.
In nemus ignotum nostra venere secures,
Extremaque epulas mensasque petiuimus orbe.
vers.21.*omniaque orbis Præmia*] Sulpicia. *Omnia bello ... terra quæsita marique Præmia.*
vers.24.*Ingeniosa gula*] Mart.lib.13.de gallina altili: *scitur & tenebris.Ingeniosa gula est.*
vers.eod.*Siculo scarus æquore mersus.*] Fab.lib.5.Inst. p.10.*Nec helopem nostro mari, aut scarum ducas.* Iuue. l.Satyr.5.
—quando omne peractum est,
Et iam defecit nostrum mare, dum gula sæuit
Retibus adsiduis.
...de Plinium lib.9.cap.17.Columellam lib.8.cap.16.A... ell.lib.7.cap.16.Macrob. lib....cap.16.
Pag.158.vers.14.*Ipsa sui merces*] Florus lib.3.*Et misera esp.in exitium suum merces erat.*
vers.23.*Hoc mersam cœno Rom.*] Idem Florus: *Illæ opes que diuitiæ afflixere sæculi mores, mersamque vitiis suis ...asi sentina Rempublicam pessum dedere.*
Pag.159.v.22.*Quæ noua semper amas*] Menand.
ὡς μεταβολαῖς χαίρουσα παντοίαις τύχη.
Pag.167.ver.21.*intremuere iuba*] Ex illis Virgilianis, ...b.5.Æneid.
—& discordia demens
Viperium crimen vittis innexa cruentis.
...t VIII.
—& scissa gaudens Discordia palla,
Quem consanguineo sequitur Bellona flagello.
v.24.*scabra rubigine dentes*] Ouid.
—scabri rubigine dentes.
Pag.168.v.17.*Epidamni nomina quare*] Fuit hoc nomen ominosum & infaustum, ob idque in *Dyrrachium* mutatum, vt Plin. Auctor est. Allusit & Plautus Menæchmis, *Ne mihi damnum in Epidamno duas.*
Pag.170. v.4. *Quicquid meruerunt expectant*] Senec. *Conscientia aliud agere non patitur, ac subinde respicere ad se co-*

se cogit. Dat pœnas quisquis expectat. quisquis autem meruit, expectat.

vers. 9. *Facies medicamine attrita.*] Athen. ὥστε πρόσωπον ἐντετριμμένοι, καὶ πρόσωπα περιθέντες τι λαβόντες.

vers. 11. *Incessus tute compos.*] Aristænet. βάδισμα τι ἠρεμαῖον. βραχὺ δὲ ὥσπερ κυπάριττος ἢ φοίνιξ, σειόμενα ἡσυχῆ.

v. 13. *Formam prostit. ut vend.*] Propert. *Quid iuuat &c. Teq́ peregrinis vendere muneribus.* Tibull.

Sit procul à nobis formam cui vendere cura.

v. 15. *Nec auguria noui*] Martial. *Non sum diuinus, sed scio quid facias.*

v. 21. *Beneficium debeam*] Non absimiliter Leucipp. εἰς μακρὰν ὁ χαρμίδης εἶπε, δίδως τὴν χάριν. lib. 4.

vers. 26. *Aut statores altius cinctos*] Catalect. *Iam primum stator hic libidinosus, &c.*

Pag. 171. vers. 13. *Flagellorum vestigia*] Vlpian. lib. 1 Regul. *De ditiorum numero sunt, quibus vestigia scripta fuerunt.*

v. 1[illegible]. *In equestrib. sed.*] Martial. *Hectoreo quoties sederat vxor equo.* Senec. VIII. de benef. *Equestria omnium equitum Romanorum sedes.*

v. 20. *Humilitatem*] Senec. *Si quis nulla se amica fecit insignem, nec alienæ vxori annulum præstat, hunc matronæ humilem, & sordidæ libidinis & ancillariolum vocant.*

v. 22. *Platon. produc*] Martial.

Daphnonas platanos, ac aërias cyparissos,
Et non vnius balnea solus habes.

Pag. 172. v. 6. *Frons minima*] Martial.

Audi quem puerum Flacce, locare velim:
Lumina sideribus certent, mollesq́ flagellent
Colla comæ: tortas non amo, Flacce comas.
Frons breuis, atq́ modus breuiter sit naribus vncis:
Pæstanis rubeant æmula labra rosis.

Lucian. ἐρωτ. Arnob. *Imminuerent frontes nimbis.* Sic enim legendum videtur. Isidor. *Nimbus est fasciola transuersa ex auro assuta in linteo, quod est in fronte feminarum.*

v. 15

'.15. *Parium marmor*] Horat. *Vrit me Glycera nitor, ·ndentis Pario marmore purius.*

r.vl. *plenum os luna prof.*] Horat.

Simulac vaga luna decorum protulit os.

Pag.173. ver.3. *Feminam hornam*] Apud Plaut. Phile-tium læna ſcorto. *Euentus rebus in omnibus, velut in reo horna meſſis magni fit.* Lucillius, *Horno abſtuleris viro.*

r.4. *Concilio tibi*] Plaut. Milite.

·enit tibi mea virtute ſuper hac vicina, quam ego conci-ibi. Feſtus, Seruius.

r.17. *ſine quo non potes viu.*] Tale illud Alciph. ζῶ δὲ ἀς ἐκείνης μὴ δύναμαι.

rerſ.18. *Ex cuius oſculo pendes*] Non diſſimiliter Leu-p. lib.1. ἐ συνεστέναξεν ὁ κλεινίας, ὥσπερ ἐκ τῆς ἐκείνου ψυχῆς ιρεμάμενος.

Pag.174. v.7. *Poly. Circ.*] Apud Hom. odyſ. μ. Vlyxes irenibus πολύαινος appellatur. Vid. Ouid. el.6. lib. ım.

verſ.11. *Curioſum aliquem extimeſ.*] Martial. *Spectas Philomuſe cum lauamur*, &c. *Pædicant Philomule cuſos.*

v.13. *Mollioribus pluma*] Mart. *Vincas mollitie tremen-lumas.* Ouid. *Mollior cigni plumis.*

verſicul.16. *Idæos quales*] Tale quiddam in Diris Val. tonis.

v.24. *Mille oſculis luſimus*] Catull. *Multa millia ludi.*

Pag.175. v.7. *Regina*] Martialis.

Quem regem & dominum prius vocabam.

Sollicitus donas, dominum regemq; ſalutas.

ybrias, δεσπότην, ἐ βασιλέα μέγαν φωνέοντι. Diogenes idem τοὺς εὐμόρφους τῶν ἑταιρῶν ἐκάλει βασιλίσσας, πολλοὺς πράττει ἃ αὖ προστάττωσι.

v.18. *vexatam veſtem*] Martial.

A te vexatas malo tenere roſas.

uenal.

Humida ſuſpectis referens multicia rugis
Vexataſque comas.

Pag.176.verſi.21.*Non tam intactus*] Alcib. ἐρωτικὸς γὰρ ἦν ὥσπερ καὶ ὁ Σωκράτης, καὶ ὑπὸ μίαν Αλκιβιάδης αὐτῷ χλανίδα κληθεὶς οὐκ ἀπλήξ ἀνέστη. Lucian.

v.13.*Non intelligo me virum*] Tertul. *Simulque ſe mulieres intellexerunt.*

v.14.*Non ſentio*] Ouid. *Nec iuuenem nec me ſenſit amica virum.*

v.eod. *Pars illa corporis*] Alibi, *Cum illa parte corporis* Ouid. *Quin iſtic pudibunda iace pars peſſima noſtri.*

v.20. *Chryſis*] Ouid. *Vna miniſtrarum*, &c.

Flaua comes aderat faciendis ſtrenua iuſſis.

v.23. *Silibidinoſa*] Αἲ αἲ τάλαν, exclamat Droſe apud Lucianum, οὐδὲ τὸ χαίρειν ϖερὶ σέχραψε.

Pag.177.verſ.7.*Ad tubicines mitt.*] Mortui ad tubam deducebantur Perſius Saty.4.*Hinc tuba candela.*

v.12.*ſi triduo ſine fratre*] In Peruigil. Veneris: *Ipſa vellet vt venires, ſi deceret virginem, Iam tribus choros videres feriatos noctibus.*

v.15.*nec ſpeculum mihi, nec fama*] Theocr.

καὶ γὰρ θὴν οὐδὲ εἶδος ἔχω κακὸν, ὥς με λέγοντι,
ἦ γὰρ πρᾶν ἐς πόντον ἐσέβλεπον.

v.25.*Ex qua hora iniur. accep.* Heliodor. α΄. χρησαὶ, λέγουσα, καὶ φιλόνεοι γυναῖκες ἀμείλικτοι γίνονται, καὶ βαρυμήνιδες ἀποτυγχάνουσαι, καὶ τοὺς ὑπερόπτας ὡς ὑβριστὰς ἀνηλῶς ἀμύνονται.

Pag.178.v.3.*& adhuc iuuenis*] Epigrammat.

ἐλήλυθεν ἡ λιπεῖν ἡ νεότης.

v.12.*Inſtrumenta*] Arnob. *Ergone Deum mater genitalia illa diſiecta cum floribus, ipſa per ſe mærens officioſa ſedulitate collegit, ipſa ſanctis manibus, ipſa diuinis contractauit & ſuſtulit flagitioſi operis inſtrumenta fœdique, abſcondenda etiam mandauit terræ.*

v.14. *Paratus miles*] Catul. *Nam quamuis videar ſatis paratus.* Ouid. *At deus obſcæna nimium quoque parte paratus.*

v.eod. *Arma non hab.* Priap. *Hæc mei te ventris arma laxabant.* Sutrius. *Mirrhinum mihi adfers, quo virilibus armis occurram fortiuſcula.* Nicander.

τὸ δ'

——τὸ δὲ πυ ἐπὶ μέσσοι ὄνειδος
ὅπλον βρωμήταο διεκπέλλον πεφάτισται.

.20. *per quod te habere potui*] Catull.

Quid tum si carpunt, tacita quod mente requirunt.

.21. *Te habere*] ἔχειν. Aristot.

Pag. 179. v. 2. *Hausi parcius merum*] Martialis:

Interponis aquam subinde Rufe,
Nunquid pollicita est tibi beatam
Noctem Næuia? &c. Arist. Proble.

.10. *locum inauspicatum timeb.*] quasi omen haberet. id.

Ire per hanc noli, quisquis es, omen habet.

.18. *licium var. col.*] Ouid.

Scit bene quid gramen, quid torto concita rhombo
Licia——

. 22. *Ter me iussit expuere*] Plin. lib. 28. c. 4. *Torporem tri quocumque membro in stupente, si quis in sinum exit, aut si superior palpebra saliua tangatur.* Vet. Interp. illud Iuuen. *Conspuiturque sinus: Propter fascinum, in t. verborum ter sibi in sinum spuunt, & videntur fascinarcere.* Scholiast. Theocr, εἰώθασι αἱ γυναῖκες ποιεῖν ἐν βασκανθῶσι, εἰς τὸν κόλπον ἐπιπτύειν τρὶς, τὸ νεμεσητὸν ἐκτρεπόμεναι.

vers. vlt. *Nerui paruerunt imp.*] οὐδὲν σ' ὀνήσει βολβὸς ἂν νεῦρ' οὐκ ἔχῃς.

uid.

Quid vetat & neruos magicas torpere per artes.

Pag. 180. v. 4. *Quod alis lepor. excit.* Vet. Ex. *Aliis.*——

uid. 3. de AA.

Credula si fueris, aliæ tua gaudia carpent,
Et lepus hic aliis exagitatus erit.

v. 9. *Trepidanti vertice pinus*] Sept. Seuer.

Pinea brachia cum trepidant.

ver. 19. *Myrtoque florenti qui verb.*] Sic Calliope ludindo palmulæ tactu vaporans Fulgentij pectus poëæ pruriginis dulcedine spargit.

v. vlt. *Ecquid hodie totus venisti*] Apul. *Arctissime name complexatum me prorsus, sed totum recepit.* Alciphr.

ἐ οὐχ' ἡγησάμενος δεινὸν ἐντυγχάνειν τοῖς ἐμοῖς γράμμασ ὅλη μοι ἐντυγχάνων.

Pag.181.v.7.*Pluribus osculis coll.lab.*] *Poppysma* Iu nali. Tibull. *——vt lenis negatur*

Spiritus, vt ne dent oscula rapta sonum.

v.8.*Implicitæ manus*] Aristænet. ἐ τοῖς ἐκείνοις δακ λοις τοὺς ἑαυτῆς περιπλέξαι. Eustath. ἡ δ' ἀντιφίλει καὶ κα φίλει με, ἐ καὶ κιτὸν συνεπλέκετο, ἐ οὕτως ἡμῶς μυρίαι περὶ χόρδον χάριτες.

v.14.*Me iubet catorogare*] Id est fortassis, *me iubet tomis cadi.* Scriptor passionis S. Viti: *Tunc iratus Valer nus iussit infantem catomis cadi.* Et in passione S. Af *Catomis te cadi iubeam.* Subsequitur enim, *verberi sputisque eiectus sum.*

v,18.*Oppono ego manus oculis*] Ouid.

Virgineas oculis opposuisse manus.

v.21.*Verberibus sputisque*] Sen. *Cum modo per populi natus manus, & obrutus sputis per forum traheretur.* M son. πληγῆναι, ἐμπτυσθῆναι ὡς τὸ χαλεπώτατον πληγή.

Pag.182. v. 1. *Hilarior fieret aut tristior*] Theogn μηδὲ σύ γ' ἀπρήκτοισιν ἐφ' ἔργμασιν ἄλγος ἀέξων, &c. μη φίλους ἀνία, μηδὲ ἐχθροὺς εὐφραίνε.

vers.8.*Ter corripui*] Hippocrates de Scythis in lib. I aere, aquis, loc.

v.eod.*Terribilem*] Catalect.

Heu heu me miserum, quod ista lignum est,
Quæ me terribilem facit videri.

Et, *Huc adde quod me terribilem deum fuste.*

v.eod. *Bipennem.*] Martial.

Draucinata sui vocat bipennem.

v.17.*Erectus igitur in cubitum*] Fulgent. *Adstiti propter ego erectus in cubitum veneratus verbosa viraginem.*

v.26.*Apodixin*] Apocham.

Pag.183 v.11.*Mox perfricata fronte*] πεπατευσάμενος τρίψας τὸ πρόσωπον.

vers.17.*Cum corde litigat*] στῆθος δὲ πλήξας καρδίην ἠνίπαπε μύθῳ.

Pag 184

'ag.184.v.4. *Ipse pater veri*] Lucretius. *Tu pater & re-* *s inuentor.* Cicer. de finibus. *Inuentor ille veritatis.*

r.5. *Dixit habere telos*] Varro περὶ αἱρέσεων. *Porro inde vnoquoque compito ternæ viæ oriuntur è quibus singulæ imæ exitum ac telos habent proprium. A primo compito tram viam munit Epicurus.*

v.11. *vsque in iniuriam*] Sic alibi: *Accessit tentaturus pateretur iniuriam.* Plaut. Aulul. *Ego me iniuriam fe- filiæ fateor tuæ, Cereris Vigiliis per vinum.*

v.12. *Vidua pudicaq; nocte*] Ouid.

Cur ego tot viduas exegi frigida noctes.

Pag.185.v.10. *Deposito meo caueo*] Ouid.

Nessoq; paranti fallere depositum.

v.17. *In trunco aut cadauer*] An, *in triuio*: Athenæus. ὅθι τινὲς αὐτοῖς πρὸς ἀλήθειαν ἐγένοντο πλήρεις πάντων καθαρμάτων. Vnde ἱδρύοντο τὴν Ἑκάτην ἐν ταῖς τριό- ;. Plutarch. χθονίᾳ δὲ δεῖπνον Ἑκάτῃ πεμπόμενον εἰς τριό- ; ἀποτροπαίων καὶ καθαρσίων ἐπέχει μοῖραν. Sane apud etonium in Vespasiano sic habet optimus codex: *andente eo canis è triuio manum humanam intulit, ensæq; subiecit.* Auson.

Abiecta in triuiis inhumati glabra iacebat
Testa hominis nudum iam cute caluitium.

v.19. *Caball. in Cliuo.* Ouidius.

Principio cliui noster anhelat equus.

Pag.186.v.12. *Die feriarum quo & lug. rid.*] Non ab- niliter Tacitus: *Vbi inter sacra & vota, quo tempore iam profanis abstinere verbis mos est, vincla & laqueos ducat.*

v.14. *Hunc adolescentem quem vides*] Sic vet. ex. & est ntiptosis: vt, *Vrbem quam statuo vestra est.* Virg.

v.16. *Bona sua vendere*] Tibull.

Quid tenera tibi coniuge opus, tua si bona nescis
Seruare, an frustra clauis inest foribus?

laut. Casin. *Vt ego hodie Casinam deosculabor, vt mihi ona multa faciam clam meam vxorem.*

v.18. *Lorum in aqua, non inguina*] Martialis.

—— *madidoq; simillima loro*

Inguina—— Et,

Loro cum similis iacet remissus.

vers.20.*Sine voluptate surrexit*]Lamprid. Heliogal *Mulieribus vteretur & ipse & amici cũ iureiurando, qu efficerent voluptatem.* Apul. *& libidinem incitantes, & v luptatem integrantes.*

Pag.187.ver.16.*Socios mutauit Vlyxis*] Virgil.

Carminibus Circe socios mutauit Vlyssis.

vers.24.*Inclinauit se in lectul.*] Apul. *Inclinatam dol pronam vxorem fabri superincuruatus secure dedolabat.*

Pag.188 v.5. *Quadrato pallio*] Athenæus, τῶν δὲ ἄλ λων ῥωμαίων οἱ μὲν θεῶν ἀγάλμασι περιπεπλώκασι, οἱ δὲ λο ποὶ μεταμφιεσάμενοι τετράγωνα ἱμάτια, τὰς ἐξ ἀρχῆς πατε δας πάλιν ὀνομάζουσιν.

v.vlt.*Hinc molli stilla latus*]Leg forsitan *lacus.*

Pag.189.v.12.*Bacchineas veteres*] Quidam cod. *B tineas.* Plane hîc mendum est, cui purgando forsita adiumentum feret, quod Σῆμος ἐν δευτέρῳ δηλιάδος ἐν τῇ τῆς ἑκάτης φησὶ νήσῳ τῇ ἴριδι θύουσι Δήλιοι τοὺς βασι νίας καλουμένους. ἐστὶ δὲ ἑφθὸν πύρινοι σταῖς σὺν μέλιτι. Si mo dō recte nouus interpres Athenæi secutus fere anti quiorem: *Semus*, inquit *lib.2. Deliadis scribit: Delios i insula Iride Hecatæ sacrificare placentas, quas vocant bas nias. fiunt hæ ex farina tritici aqua subacta & cum melle cocta.* Nos nacti emendatiores codices, lectionem red demus emendatiorem.

v.18 *suo pondere deiectam*] Martialis:

Victa est pondere cum suo repente.

Pag.190. v.16. *Tales Herculea*] Est hoc ex Pisand sententia, quam refert Pausan. lib.8.

v.17.*Paneq. fluentes*] Videtur leg. *pennaque fluent Harpyas cum Pen eo mad.*

Pag.191.v.1.*Aceto diluo*]Plin.23.1.

v.6.*Cum testo igni pleno*] Ouid. *Hic ignem curto fert rustica testo.*

v.12.*Tribus nisi potionibus è lege siccatis*] Cicer. *Iste e nim Prætor seuerus ac diligens, qui populi Romani legibu*

num

:mquam paruisset, illis diligenter legibus, quæ in poculis nebantur, obtemperabat.

v.26 *Complosis manibus*] Apul. *Suosque casus grauiter gemiscens, depensis pro prandio lacrimis, vacuasque manus complodens.* Heliod. βαρύ δή τι πρὸς ζῶντα ἀνοιμώξας ὁ χαμμένης, καὶ τὼ χεῖρε διατρίψας.

Pag.192 v.20. *Cum impensa sacrificii*] Arn. *Quid cum ltibus deo sit, quid cum libis, quid diuersis cum fratribus nfectionis iure multiplici atque impensarum varietate nditis?*

Pag.193.v.18. *Quiduis nummis præsentibus opta*] Menander:

ἐγὼ δ' ὑπέλαβον χρησίμους εἶναι θεοὺς
τὸ ἀργύριον ἡμῖν καὶ τὸ χρυσίον.
ἱδρυσάμενος τούτους γὰρ εἰς τὴν οἰκίαν
εὔξαι ὅ,τι βούλει, πάντα σοὶ γενήσεται,
ἀγρὸς, οἰκίαι, θεράποντες, ἀργυρώματα,
φίλοι, δικασταὶ, μάρτυρες. μόνον δίδου.
αὐτοὺς γὰρ ἕξεις τοὺς θεοὺς ὑπηρέτας.

v.vl. *Nec me fallebat*] Non omnino absimilis mos ile Palicæ apud Stephanum. ἔστι γὰρ ὅρκος ἅγιος αὐτόθι. τα γὰρ ὀμνύει τις εἰς πινάκιον γράψας, βάλλει αὐτὸς εἰς τὸ ὕδωρ. ἐὰν μὲν εὐορκῇ, ἐπιπολάζει. ἐὰν δὲ μὴ εὐορκῇ, τὸ μὲν πινάκιον ἀφανίζεται, αὐτὸς δὲ πίμπραται.

Pag.194.verſ.15. *Vrticæ trit.*]
Ouidius 2. de Arte am.

Sunt qui præcipitant herbas satureia nocentes
Sumere, iudiciis ista venena meis.
Aut piper vrticæ mordacis semine miscent,
Tritaque in annoso flaua pyretra mero.

v.19. *Cum abrotano*] Plinius:
v.21. *Infra vmbilicum*] Martialis:
Et prurit tamen vsque ad vmbilicum.

v.26. *Prehende furem Clam*] Leucipp. lib.7. οἱ δὲ φυλάσσοντες ἰδίαν ἤδη νομίζοντες ἀποδιδράσκειν, καὶ ἐβόων τοὺς ἐντυγχάνοντας λαβεῖν.

Pag.195.v.10. *Tam petulantibus oculis*] Alibi, *Oculorum quoque mollis petulantia.* Rutilius Lupus ex Lycur-

go: *Cuius omnes corporis partes ad nequitiam, sunt appositissimæ: oculi ad petulantem lasciuiam.*

v.16. *Nec me contumeliæ lassant*] Epigram.

οὐδεὶς ἔρωτας ἔλυσε. μάτην ὁ δὲ μῦθος ἀλᾶται.
οὐδεὶς ἐμὴν ἐρέθει μᾶλλον ἐρωμανίην.

v.20. *Torum frequen. tractatione vex.*] Ausonius:

Defectos sic fama viros, vbi cassa libido
Fœmineos cœtus, & non sua bella lacessit,
Irrita vexato consumere gaudia lecto.

Pag.196. v.3. *Hellespontiaci*] Sidonius Apollin.

Et te Massiliensium per hortos
Sacri stipitis Arbiter colonum
Hellespontiaco parem Priapo.

v.19. *Nunquam finies hunc ign.*] Nō absimiliter Leucipp. lib.5. ἀρκεῖ μοι κἂν μία συμπλοκὴ μικροῦ δέομαι φάρμακου πρὸς τηλικαύτην νόσον. σβέσον μοι ὀλίγον τοῦ πυρ. Eustath. ἀλλ' ὕδωρ αἰδοῦς ἔρωτος πῦρ οὐ κατέκλυσεν. Zeno οἰόμενος παύσειν τοῦτο τὸ πυρ ὕδατι.

Pag.197. v.22. *Pigiaca sacra*] Non admodum dissimiliter Leucip. lib.5. μυηθῶμεν οὖν, ὦ φίλτατε, τὰ τῆς Ἀφροδίτης μυστήρια.

Pag.198. v.11. *officium*] Ouidius:

At nuper bis flaua Clide, ter candida Pitho,
Ter libas officio continuata meo est. Propertius:
——experta puella
Officium tota nocte valere meum.

v.12 *Oscillatione ludebat*] Fest. *Oscillum Santra ait dici, quod oscillent, id est inclinent præcipitesque in os ferātur. Oscillantes, ait Cornificius, ab eo quod os calare sint soliti personis, propter verecundiam, qui eo genere lusus vtebantur.* Seruius.

v.17. *Automata*] Hesych. αὐτοματήσαντες ἀφ' ἑαυτῶν πράξαντες, αὐτοματίζει σπέρμα ἀνδρός. Senecæ Epist. 89. *Pegmata.*

v.eod. *Per clostellum*] Seneca 7. de Benef. *Per clostrum qua se commissura laxauerat.*

Pag.199. v.5. *At ille pri. exhorr.*] Claudianus:

——vinci patiare rogamus:

ic vxor, sic mater eris: quid lumina tingus?
'irgo crede mihi, quem nunc horrescis, amabis.

.5.*Vtraque manu*] Martialis:

Hac vtraque manu complexuq; adsere toto.

'.17.*Leuatores*] Nullibi istud vocabuli legere me-
ıi, nec quod vetus Glossarium habet. *Silatarus*, ἰν⊗.

rers.19.*Sicut muta animalia*] Xenoph. κυρ. παιδ'. τοῦ-
ε ποιοῦτόν ἐστιν, οἷόν περ εἴ τις κύνας ἐν θήρᾳ ἀνακαλοῖτο ἀεὶ ελήσει.

rers.21.*Non caperentur spe*] Supra. *spe preda moratur copulo*. Seneca. *Et fera & piscis spe aliqua oblectante de-tur.*

Pag.200.v.23.*Centies sestertium comesse*] Martialis:

O quanta est gula centies comesse!

Pag.201.v.5.*Petauii*] De *Petilinis* Liuius lib. 23. Po-lib.7. Valer. Max. lib. 6. De *Petauiis* aut *Petausis* ne-ɔquis.

Pag.209.v.8 *Fallunt nos oculi*] Sext. Empir. ἀντίθεμεν ι φαινόμενα φαινομένοις, ἢ νοούμενα νοουμένοις, &c. φαινό-α μὲν φαινομένοις ὅταν λέγωμεν, ὁ αὐτὸς πύργος πόῤῥω-μὲ φαίνεται στρόγγυλος, ἐγγύθεν δὲ τετράγωνος.

Pag.211.v.17. *Et cæli summas*] Quid si legas, *Et Cilli nmas aduocet auriculas?* κίλλος, ὄνος. Somniarunt e-n Nationes caput asininum Deum fuisse Iudæo-n: quod refutant Iosephus, Tertullianus.

ANI DOVSÆ NORDOVICIS, PRO SATYRICO PETRONII ARBITRI, viri consularis,

Scripsit Anno 1583.

PRÆCIDANEORVM Liber III.

ANnos abhinc, nî fallor, iam factum est septem, quum tibi meane, an publica felicitas dicam ne-io, eam cogitationem immisit, vt Batauiam nostram :ebro reuisendo de præsentia nobis tua gratiam fa-ere & velles & posses, mi suauissime DANIEL, quam

rem studiorum meorum rationi opportunissima feliciter aliquamdiu atque ex sententia nobis sub m nus successam, cupientissimisque adeo ac lubentis mis animis vtrinque porro continuatam ac culta in ipsa pene (vt sic dicam) Epitasi inopinatus reuis scentium armorum ciuilium clangor, patriæque i fœlicis fortuna mediis peregrinationibus istis tuis transuorso incurrens desubito abrupit atque exsti xit; summo adeo meo bonorumque omnium cu dolore, tum illorum hominum flagitio, qui tumult hos nobis Tagœdiasque conciuere. Me miserum, t ne (ô ROGERS) animo meo carissime: tene inqua ista doctrina, fide, comitate, industriæque indole, (quod rei caput est) ista beneuolentia dico, tantu temporis, tam multa adeo millia à LIPSIO ac DO SA tuo dispretum, seiunctum, & quasi abalienatum: externo solo vitam degere? Musasque ac studia nostr ex cuius consuetudinis solatio tantas voluptates hau rire ac participare solita, ex eius distractione ac diss dio tantos percipere luctus? Atqui paullo etiam pra sentiæ tuæ desiderium tolerarem facilius, si modo i ipsum mutua scribendi assiduitate lenire ac commit gare possemus. Nũc isti malo hoc insuper adiunctu est incommodi, quod ne per literas quidem interpre tes colloqui inter nos confabularique liceat. ita vnd que & terra & mari interceptus est commeatus,

Nec quicquam in Clario numine præsidii est.

Næ iam ego reapse nimisquam verum esse experio Plautinum illud:

Tum denique homines nostra intelligimus bona,
Cum quæ in potestate habuimus, ea amisimus.

Itaque nec te mihi succensere, æquum arbitror, ne caussæ dictionem exspectare, quod biennium prop iam totum literarum officio defuerim. Tantum rog quæsoque, vt satisfactionem quam dico animo, qu decet, accipias; flectasque mentem iustissima depre catione lenitam. ea lege, vt bona fide pœnitentiam emendem, hoc est, superiorum temporum veternum

noua

ũa ac ſuccidanea diligentiæ vſura ſarciam porro
; compenſem, ſimulatque primum per illos licue-
,quibus eſt ea res in manu. qua in re ſi tuæ fortunæ
ceſſus opinioni ac votis reſponderit meis,

Rex ſum: Regem autem quid loquor? imo Deus.

: ne me iudices gratis aut ſine mercede hacce noxa
ſolui velle; en tibi, mi Patrone, PETRONIVM hunc
ſtrum, qui caduceatoris more inducias faciat te-
m: ac ROGERTEM DOVSÆ tranquillet ſuo re-
cemq;, vt antea, propitium concinnet nobis. Quid
(inquies) eum dones Scriptorem mihi cuius qui-
m à capite ad calcem curatiſſime deſcripti meo ſo-
s beneficio Exemplar indeptus primitus? iam tum,
ũ Patriæ nomine ad Britannos meos Legatus miſ-
s Publicæ Auctoritatis munus ſuſtinebas. Fateor, ac
æ me fero. Itaque redit (vt vides) ad te depoſitum
ndem tuum: non quidem ſartum tectum, hoc eſt, in-
olatum modo; ſed vero, præter haud pœnitendam
erarii fœnoris acceſſionem, noua inſuper politura
fictum, ac DOVSIANIS denique COMMENTA-
IIS illuſtratum. & quidem poſt geminatas (vt ſcis)
ATYRICI illius Editiones multo electiſſimas, LV-
DVNENSEM ac LVTETIANAM inquio. quæ res in
uſſa fuit, vt publicationis iſtius propoſitum in hæc
ſque tempora differre fuerim coactus. Accipies pro-
ide (vt dixi) hanc PRÆCIDANEORVM TRIGAM:
uibus hercule aliud nihil obfuturum intelligo ma-
is, quam quod ARBITRVM auctorem habent. No-
i hoc ſæculum quibus moribus ſit:

Pergula pictorum: veri nihil omnia ficta.

d DOVSA curat ſcilicet. Et tamen ita res abibit, niſi
nihi præſidium ipſe contra occupare propero in tem-
pore. quod ne ab ipſo PETRONIO petam, ecqua cau-
a eſt, iſtiuſmodi nobis ſic quaſi ex tripode Oraculum
uggerente? *Nihil eſſe hominum inepta perſuaſione fal-
ſius, nec ficta ſeueritate ineptius.* Quod te per prætexta-
æ amicitiæ memoriam, per communia Muſarum Sa-
cra, ac ſtudiorum noſtrorum ſocietatem obſecro ob-
teſtor-

testorque; vt Salinarum Arbitri possessionem, tar quam legitimus procurator, defendundam suscipia neu contra fas legemque Ciuem Patricium, & (qu ratio maxima est) Consularem infibulari, multo mi nus euitari vlla porro ratione patiaris. quem non tr laticia ædepol deformitate insignitum, ac vix Mass liensibus suis cognitum MEMMIANA munificent primitus à Fatali adeo meta reuocauit ad lucem. Na quod ad me attinet, nullam recuso inuidiam, quæ spei salutis modo aliquam ARBITRO nostro ostenda Quod si vtique facinore opus est, cur non (quia belli sima est occasio) ipsimet Intestabiles fiant potius, q tam seuera tristitia violari aures suas obscœno serm ne palam ac publicitus assimulantes, suæ atque ali næ lubidini nihil nō in secreto condonant? Scis, qu dicam. Quô maiore opere ex parte tua adnitendun vt & Sectores omnes frustra sint, & SATYRICVS n ster in patrocinio tuo ac fide tuto audeat conquiesc re, ALBIMONTANI GENII Perennitate securu vtique aduersus istos, qui nouam nobis Histrionia commenti, aliorum simpliciter dicta in crimen rapt re non cessant; ipsi adeo factorum innocentes, vt eodem plane contubernio cum EVMOLPO PETR NIANO stipendia iam olim factitasse videri possin cui generi ipsius hercule iampridem aduocatus ven re cupio, si qui mea opera citius addici possint, MOR BONIAM porro vt abeant rectâ viâ. *Vale ocelle noste imo ocelle* MVSARVM. LVGDVNO BATAVORV

IVSTVS LIPSIVS
ad Iuuentutem.

En PETRONIVS, *Arbiter Leporum,*
Et salsus pater & salax iocorum:
Quos nouit latium, vetusque Roma,
Pædore obsitus impolitiaque
Dudum, nunc melior politiorque
In nouam properat venire lucem.
Non quidem magica recoctus arte,

ed DOVSÆ *medica recoctus arte.*
)OVSÆ, *qui veterum arbiter Leporum est.*
)OVSÆ, *qui pater elegantiarum est.*
At tu nostra faue & caue Iuuentus.
Merum mel latet hîc, latet venenum.
'robis mel merum, aut improbis venenum.

Idem Cent. I. Epist. LXX.

)usa noster Commentarios ad Petronium scripserat, c totus in Historiâ concinnandâ suæ gentis.

Σ ΤΟΥΣ ΕΛΛΟΓΙΜΟΥΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΑΝΕΙΣ ΠΕΤΡ. ΑΡΒΙΤΡΟΝ ΚΑΙ ΙΑΝΟΝ ΤΟΝ ΔΟΥΣΑ.

Ἐπίγραμμα διαλογιστικόν.

Ἔννεπε ξεῖνε τίς ἐσσί; Β. Πετρώνιος, ὃν ποτὲ Ῥώμη
Τίμιον ὑπατικῇ βλέψεν ἐν ἀγλαΐᾳ.
Οἶδ' ἀπὸ Μασσαλίας τὸν ῥήτορα, τὸν σιγαοιδὸν
διζυγέος δ' ἐπίας ῥυθμοῖς ἀγαλλόμενον.
Πῶς δ' ἔλαθες συνεχῆ τόσον χρόνον εἴνοχος ὄρφνῃ,
Ἐλλογίμοις, οὐδ' αὖ γνωρίμοις ὑμνοπόλοις;
Δήϊος, ἑσπερίης ἀπελάσσας πατρίδος αἴης,
δηρὸν βαρβαρικαῖς ἐγκατέερξε πέδαις.
Ὀψὲ δὲ δή με φιλόφρονες εἰς φάος φῶτες ἔνεγκον,
Καί ῥα δουλοσύνης λύτρα χαρισσάμενοι.
δηθὰ δὲ λυτρωθεὶς, κεκαλυμμένος αἶαν ἀμείβων
Πλάγχθην, οὐ πεδανὸν λώπιον ἑσσάμενος.
Εἰσότε Δούσα μ' ἑοῖς φιλίως μεγάροισι ξενίσσας
(Τοὔνεκα οἱ δοῖεν χάρματα πολλὰ θεοί)
Ῥωμαλέον προτέρην μετενέγκατ' ἐς ἀξιότητα,
Τὴν δ' ἐμὲ λαμπροτάτην τήβεννον ἀμφιέσας.
Ὡς ἐτεόν γ' ἔπος ἐστὶν, ὁμοῖον ὡς τὸν ὁμοῖον
Προσπελάειν μεγάλων αἰὲν ἕκητι θεῶν.
Μουσοπόλοι ξείνῳ συγχαίρετε, Δουσιάδῃ τε
Ἀμφότερον, ξενίῳ σπένδετε, καὶ λογίῳ.

IANI DOVSÆ NORDOVICIS PRO SATYRICO PETRONII ARBItri viri consularis Præcidaneorum Liber Primus.

CAPVT I.

Satyram Petronianam haud vnius quidem, sed vero con plurium librorum opus fuisse. Dictorum factorumqu quasi papauere & sesamo sparsorum *ad ioci Plauti similitudinem accommodatio.* Frictam nucem, *pro co cta, siue tostapotius tam apud Horatium, quam Plau tum sumi portere.* Madidum, *seu* Tepidum cicer, *pi fricto in Martiali. Dictionis Petronianæ cum octauiar el quendi genere conlatio; adiecta suspectioris insuper a terius loci emendatione.*

S*Atyricon* istud Petronii Arbitri in libros plures di stributum, tributum ac dispartitum fuisse satis ma gno argumento est nobis veteris Glossarii fiducia quod apud literatissimum antiquæ fidei custodem Pe trum Danielem nostrum in publicos potius, quam pr uatos vsus adseruari intelligo. Inde enim sic quasi e aumario depromta festiua illa ablectissimorum Fra gmentorum symbola, de qua post omnes omnium col lectas nouissime ac recens nobis gratiã fecit is, qui Lu tetianæ Editioni architectus cluit Ibi igitur inter cæte ra & hoc exemplum sub Satyrici illius spicilegii exo dium Petronianis amatoribus occurrit:

Excessissimus, dicitur à Petronio in 1. *Satyrarum.* Vnd manifestum, hoc opus certo librorum ordine (vt di xi) à compositore suo distinctum & quasi interiun ctum fuisse. quod quoniam in tanto eius scriptorun defectu competitioribus argumentis præstare hau facile est, ambagibus ac diuerticulis relictis de semi ta in viam me sistere appropetabo, hoc est, in ren præsentem venire pergam : non vt œconomiam no uam hic vllam instituam scilicet, sed vero vt ordinen mihi ab ipso auctore præscriptum ac præstitutun

conser

seruem, studiose vtique ac sedulo. Proinde ab Eupianæ Declamationis fragmento telam hancce au:ato orsuri, post *rerum tumorem*, *& sententiarum vissimum strepitum* in Arbitri nostri arbitrio conescere cogitamus, scæuam peruersamque huius, illius?) seculi eloquentiam iunctis in vnum copiis, nibusque pariter cachinnis flagellaturi. nec *mels istos verborum globulos, & omnia dicta factaq; quasi auere & sesamo sparsa vel vnius assis æstimaturi: imo noris etiam quam vitrea fracta & somniorum interprenenta Ascyltos.*

Pag. 48. vers. 6. Et quoniam *Papaueris ac sesami* nos in :moriam induxit Arbiter, haud alienum instituto stro videtur Satyricam Petronianæ metaphoræ similitudinem Comico Plautinæ vrbanitatis suffragio iutum porro ire atque defensum. Id exstat Pœnulo ioco non absimili| εἰρωνικῶς vsurpatum. cui etiam :umque tam *Sesamum* istud, quam *Papauer* aspersum peritabis. verbi caussa:

AG. Obsecro hercle vt mulsa loquitur? MI. Nihil nisi laterculos,
Sesamum papaueremque triticum & frictas nuces.

d exemplum Plautinum etiam Horatii illud spectavidetur ex Arte:

Nec si quid fricti ciceris probat, & nucis emtor.

eque enim *Frictum* istud ad *Cicer* modo, quod prædit, sed verò etiam ad *Nucis* mentionem, quæ porrò quitur, pertinere autumo; hoc Plautino potissimum stimonio persuasus; interpretorq;, *Coctum, seu tostum icer.* adstipulante nobis Martialis loco, quem libro pigr. primo reperias huiusmodi:

Quod otiosæ Vendit qui madidum cicer coronæ.

Item alibi: *Asse cicer tepidum constat & asse Venus.*
Madidum enim, seu *Tepidam* Martiali, quod Hoatio *Frictum.* & scimus *Madidum* pro cocto vsurpaum antiquis, item Comico nostro non semel; sed & Vergilio:

Et quamuis igni exiguo properata maderent.

Vnde

Vnde liquido dilucet error eorum hominum, qu
Frictum pro nouello & recenti in Horatio positum sui
interpretati. Sequitur deinceps in eapse Declamatio
ne illa, quam contra vmbraticos & præposteros sæcu
sui Declamatores in nescio qua *Porticu* ab Eucolpi
habitam palam deprehendimus, argutissima hæc sim
litudo.

v.8. *Qui inter hæc nutriuntur, non magis sapere possun
quam bene olere, qui in culina habitant*] V.C. vno verb
auctior, *Tantum.* interpositum habebat, hoc mod
Qui inter hæc tantum nutriuntur, neque id abhorret sen
tentia.

vers.10. Legitur porro ex ordine. *Pace vestra liceat d
xisse, primi omnem eloquentiam perdidistis. Leuibus eni
atque inanibus sonis ludibria quædam excitando effecist
vt corpus orationis eneruaretur & caderet*] Idem hoc
psum de Asiatica ista tolutiloquentia Octauian
Cæsar: cuius (quantum quidem ex eiusdem Fragmen
tis est coniectare) vniuersam prorsus dictionis imag
nem à Petronio nostro possideri, iampridem satis-ac
ceptum est mihi. Scribit igitur ille in quadam ad M
Antonium epistola (Suetonium auctorem sequo
ludens malum & inconstans in eligendo genere d
cendi ingenium eius: *Tuq; dubitas, Cimberne Annius, a
Verrus Flaccus imitandi sint tibi? ita vt verbis quæ C. Sa
lustius excerpsit ex Originibus Catonis, vtaris? an poti
Asiaticorum oratorum inanibus sententiis verborum vo
lubilitas in nostrum sermonem transferenda?* Quibu
mox item succinit Arbiter porro hic noster inquien
*Nuper ventosa istæc & enormis loquacitas Athenas ex A
sia commigrauit, animosque iuuenum ad magna surgent
veluti pestilenti quodam sidere afflauit.* Cæterum quo
dixi Petronianum scribendi genus ad Octauianæ di
ctionis similitudinem examussim mihi conforma
tum videri, neminem demiraturum arbitror, qui qui
dem bona animi mente, hoc est, iudicio ac ration
vtatur; denique Suetonianum illud eiusdem loci d
Augusto Principe testimonium memoriter comme

mine

nerit satis : *Genus eloquendi sequutus est elegans & temperatum : vitatis sententiarum ineptiis, atque inconcinnitate, & reconditorum verborum (vt ipse dicit) fœtoribus. Præcipuamque curam duxit, sensum animi quam apertissime exprimere. quod quo facilius efficeret, aut necubi lectorem vel auditorem obturbaret ac moraretur, neque præpositiones verbis addere, neq; coniunctiones sæpius iterare dubitauit. quæ detracta adferunt aliquid obscuritatis, etsi gratiam augent.*

Quæ quidem omnia ita graphice, & quasi ad vivum Petronianam nobis orationem ob oculos repræsentant, vt nisi de Augusto ea memorata esse constaret nobis ex Historicæ fidei auctoritate, in alium potius hominem, quam in Arbitrum nostrum conuenire ex animi sententia iurati asseuerare possimus. Ita velut *Vno ludulo erudituli ambo* sirempse prorsus mihi, nec quicquam minus, quam publici saporis sermonem habere videntur. Habes inter eiusdem porrò indignationis argumenta.

v. 15. *Nondum iuuenes declamationibus continebantur, cum Sophocles aut Euripides inuenerunt verba, quibus deberent loqui*] Placet legi, *Conterebantur*, Metaphora vere Petroniana.

CAPVT II.

Interrupta argumentorum aliquot recensio carptim & quasi per Satyram facta; rerumque sub vno aspectu positarum veluti Breuiarium quoddam; earum dico, quarum perpetuæ in Petronio narrationes (quantum quidem ex centunculis eius superstitibus exsculpere atq; exterebrare potuimus) hac tempestate nequicquam desiderantur. Græcæ vrbis *appellatione haud aliam quam* Neapolim *significari. Id Corneliano quoque testimonio firmatum. Lutetianæ lectionis assertio.* Verba atroci stylo effodere, *quomodo intelligendum. Quandam Arbitri nostri sententiam de Horatio adumbratam videri.*

EVcolpicam Declamationem Agamemnonis interpellatione abruptam fuisse fidem nobis faciunt hæc verba.

Pag. 49. vers. 15. *Non est passus Agamemnon me diutiu declamare in porticu, quam ipse in schola sudauerat*] *Porticum* quam dicat nescio, præsertim quum nec pes, ne caput Eucolpianæ dissertationis, in tanta tamque de formi Satyrici istius decurtatione, vspiam gentiur compareat hodie. Nam nec de *Agamemnonis sua sori* reliquum nobis quicquam fugitiua obliuio fecit. Quic quod maiorem insuper ac meliorem *superioris Decla mationis* partem Petronio, imo vero nobis, amator bus inquam eius, deperiisse credibiliter augurari po sumus. Iam de *obscœna illa, modisque omnibus flagitio Eucolpij seruitute, eodemque ad arenam* (sicuti appare *condemnato; de fuga eius, ac iudicio deluso: de nocturna ho spitis cæde: de vxore Lichæ corrupta, tum iniuriis eidem i latis, expilatoque contumeliosa migratione nauigio*, nec ve la, nec vestigium, quod aiunt Quid *de damnatione Tr phenæ; de exilio ac dignitate eius in concione proscripta: de Lycurgi villa despoliata, ac rapinis communibus; de Mene lao anteseholano* loquar? quid vero aliud, nisi horum o mnium nobis ac doctis omnibus nihil præter inani simum desideriũ restare? Sed & *de propudiosa illa, quam que stupro emeruerat, Gytonis manumissione, deque prim impudicitiæ eiusdem tyrociniis, præposteraq; ac nefaria cu Eucolpio consuetudine: de Ascylto infamiæ notis coopert quin e vir esset à matre persuasus. ipso virilis Togæ die stol assumpta in muliebris patientiæ scortum transierat, opus e iam muliebre in ergastulo fecerat:* omnia hæc inquam i perpetuum euanuerunt, haud radicitus quidem, ve rum hercule eradicitus. Taceo *conturbationem Ascylt solique versionem multo perditissimam*: taceo *fraterna cum Eucolpio sub præceptoris vmbra initam societatem*, e *viridarium fœdissimis vtriusque voluptatibus inquina tum*: postremo, *quod ex turpissima lite in risum iurgant conuorterat, laudationem Poetæ, cuius adeo subitissimæ r citationi cum auritis, imo vero dentatis plagis interfuera ambo, neque id frustra: quippe quam vocatio etiam fuerit subsequuta, ex vtriusque captatoris sententia, parasiticis po tius, quam scholasticis artibus quæsita.* Neque minor ia

ctur

a facta in argumentorum sequentium amissione, *llio loquor per latrocinium harpagato, de tunicula A- intactis aureis plena deperdita, eademque porro mox à co quodam in solitudine inuenta: de Sacro Priapi ante tam turbato, de nocturnis in sacello magni illius Dei re- nibus inspectis, proditisque.* Ex quibus tum vniuersis, singulis facile est adfirmare, ipsa hæc tantula, quæ qua etiamnum possidemus Fragmenta vix meher- s in decima eius Satyræ parte censeri posse, quam sola carminum varietate mistam condidit Petro- noster, Varronis (vti arbitror) Menippæas sequu- Atqui essent omnia faciliora, si vel in his ipsis, quæ anto corpore supersunt, reliquiis aliqua fabella- cohærentia, seriesque continuatæ porro historiæ areret. nunc protasi quasi, atque epitasi amissa; rum potiorem adeo partem argumenta, quæ po- , olim occupasse videntur; catastrophen insuper tonis in morem virgatis vndique veluti pannis cō- m, pessimeque sane ac discorditer conciliatam ha- aus. Ita interrupta omnia, ac passim lacunis defor- ta, quarum vicem explent asterisci, quibus hercule lumbos adeo omnes defractos vellem, vt vel no- imum Actum integrum saltem inuiolatumque ha- emus. cuius nunc, sicuti Aulularię Plautinæ, ne- cquam atque irritis votis exodium misere deside- ius. Cæterum de *eapse Porticu* habes aliquanto et- post, pagina 49. Nam ne de *Porticu Herculis Romæ hilippo quondam extructa* dictum credam, cuius me- nit pag. 130. obstat *Græcæ vrbis* mentio. *in cuius di- sorio se desertum iacere lamentatur Eucolpius postea* didisset saltem vrbis appellationem, cætera porro mpertiora haberemus. Vtut est, gnarum hoc saltem bis, *situm eius proximum littori fuisse.* & fortassis hæc erit, quam Satyricus ipse pagina 111. *Insulam M. Ma- rij* indigitat. vnde ductore Eumolpo naui aliquando nscensa Tarentum cogitantes, facto per tempesta- n naufragio, Crotona adpulsi, de credula Corano- m ac hæredipetarum turba, hoc est, de prædonibus

ipsis prædam capturi, fœlicitate pleni, ne dicam eb
prioris fortunæ statum facile porro obliuiscantur.
si forte tamen *Insula* id loci, pro domo publico pri
to ve circuitu cincta, eamque quæ parietum commun
ne careat positam interpretemur. qua notione nom
illud accipi haud raro solere, ex Cicerone nobis, Tra
quilloque, tum Petronianæ ætatis scriptoribus claru
Commodum hæc sic scriptitaram, quum mihi hu
ce controuersiæ caussa ad commune Academiæ nost
oraculum profecto, ac vix primam dum hercule *Gr*
vrbis syllabam eloquuto *Lipsius aurem*

Vellit, & admonuit de loco Cornelij Taciti. vnde s
tior factus sum tandem *nobilem illam Cumanorum*
loniam, ac primariam Magnæ Græciæ ciuitatẽ, (Parthe
pen, seu Neapolim dico) peculiari *Græcæ vrbis* appellat
ne insignitam antiquitus credo, ob *Gymnicos ludos* n
xime, tum *Musicum illud quinquennale certamen* mag
Græcarum vrbium frequentia ibidem solitum ce
brari. vel (quod vero proprius videtur) ob vetusti
mam Græcæ prosapiæ iam inde ab ipso vsque The
ac priscis Atheniensibus (quorum coloni Calchid
ses cluebant) repetitæ altius originationem. Loc
quem dico, Taciti lib. 15. Annalium hisce verbis co
ceptus exstat: estque sermo omnis de CL. Nero
contra decus Imperatorium Scenaturiente, vel B
chanal factitante verius: *Nam adhuc per domos aut h*
tos cecinerat Iuuenalibus Ludis, quos vt parum celebres
tanta voci angustos spernebat. Non tamen Romæ incipe
scenas ausus, Neapolim quasi Græcam vrbem delegit. Ad
la *Agamemnoniæ dissertationis* verba aliquando ven
mus paginæ 50. v. 18.

Quod si paterentur laborum gradus fieri, & studiosi i
uenes lectione seuera mitigarentur] Ita lego, proboq
hanc lectionem præ veteri ac Lugdunensi illa: *Irrig*
rentur. Persistit enim in metaphora Petronius nost
& *Maturitatem* istam, quam per verbum *Mitigari* e
primit, opponit *studiorum cruditati*, qua iuuentute
de parentum consilio obnoxiam laborare questus fu

rat a

antea, verbis illis: *Deinde quum ad vota properant, da adhuc studia in forum propellunt & eloquentiam, a nihil esse maius confitentur, pueris induunt adhuc na-ntibus.* *Mitigari* ergo pro *Mirificari* (quo vocabulo ıs Gellius) hoc est, maturescere positum accipiemus. quitur exinde.

v. 20. *Vt sapientiæ præceptis animos componerent, vt ver- atroci stylo effoderent*] Idem cum Horatiano illo pe-fsime:

Sæpe stylum vertas, iterum quæ digna legi sint,
Scripturus, &c.

lo enim (id quod à Turnebo, magno illo doctri-um ac leporum omnium parente, sagacissime in-gatum) in ceratis tabellis literas faciebant, vel pan-bant potius; cuius adeo styli cuspis, qua æquor il-cereum inarabatur, *Acumen* cluebat. vnde & M. llius: *Omnia sub acumen styli subeant necesse est*: Al-a pars retusa erat, qua veluti transuerso calamo iu-abant, id est, inducebant, eradebantque obliteran-si quæ minus ex sententia videbantur: ipsamque ce-n illam denuo complanabant, sartam (vti prius) æ-bilemq; concinnantes, ad nouam scripturam sup-endam quasi succidaneam, veteri ac fugitiua illa uncta scilicet. *Stylum* ergo *vertere*, est interpolare ne emendare quod scripseris: nec mucronem (vt ea) sed vero alteram styli partem, inuersam dico, ue ideo obtusiorem ad delendum adhibere. Præ-it proinde cum Horatius, tum Arbiter frequentes cribendo lituras faciundas, verbaque (*quamuis in-a recedant*) *atroci stylo effodienda*, hoc est, crebro in-tendum graphium, nec stylo, aut ceræ parcendum, uis digna modo posteritatis auribus conscribilla-postulet sese. Vide exemplum Prudentij prudentis-ne apud eum se Turnebum illum Aduersar. suorum .14. cap. 24. interpretatum in hanc, quam posuimus ntentiam. Pergit narrare porro apud Petronium A-memnon:

v. 24. *Nunc pueri in scholis ludunt: iuuenes ridentur in*

foro, & quod vtroq; turpius est, quod quisque perperam *scit, in senectute confiteri non vult.*] Exprimere vid voluisse dictum Horatianum. cuius quantopere diosus fuerit Arbiter, testis est Elogium illud mı liberalissimum. quo *curiosam* in Poëta isto Biform *licitatem* idem admiraturus postea. Illud igitur H tianum (vt dixi) exprimere voluisse videtur hic nos

Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, duci
Vel quia turpe putant parere minoribus, & qua
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.

CAPVT III.

Licinianc improbitatis (*an*, Humilitatis, *potius?* *priuam, hoc est, in veterem suam sedem reductio* : probitate *illa* Luciana, *seu* Lucilliana *etiam* hum tate, *vna cum Turnebi Imperatoris sui præsidio ac* *pugnaculis, tam hic, quam in proximi Scazontis con* *tutione, de statu deiecta, infirmata, ne dicam subu* *funditus.* *Contrà*, Lucillianum nomen *postlimini* *Sidoniano carmini restitutum*, *Caluo*, *qui alienum* *mere v urpauerat, pariter cum titulis suis gentilitiis* *iusta possessione pulso deniq; ac deturbato*, Perditi, *q* *genus vocitentur.* Addictus Histrioniæ. *Salisberie* *exempli integratio.* Mittere habenas.

PAg. 51. v. 3. *Sed ne me putes improbasse schedium Lu* *lianæ improbitatis, quod sentio & ipse carmine ef* *gam.*] Ita nobis refert curatissima illa, ac Parisien Editio.

Turnebus, pater eruditionum,
Idemq; ARBITER *omnium Leporum;*
Non horum modo, sed quod aut fuerunt,
Aut posthac aliis erunt in annis,

priorum exemplariorum fidem sequutus non *Impr* *bitatis*, verum *Humilitatis*, rescribebat. idque Petr nianæ etiam sententiæ haud paullo accommodati visum. Nam (sicuti idem argute subiicit) *Lucillius* *Satyris interdum se ad humilitatem Iamborum demitt* *bat; hodieque in Grammaticis quidam eius Iambici ref* *riuntu*

ntur. Alii non *Lucilliana*, sed vero *Luciana improbi-is* potius maluere, & ita in contextu posuerunt; ud quidem suo verum hercle communi vitio in er-:em imprudentes compulsi, inscitia ætatis maxime, a Petronium hunc nostrum Luciano posteriorem :didere. Quare venia digni: & fuit tempus, quum & è scripturæ eorundem vestigiis insistens ex *Luciana*, *ciniana* concinnandum hariolarer. atque eo me-rcules audacius, quoniam in codice quodam mem-naceo, *Luciniana*, deprehenderam iam antea. quan-am quid graue, si de *Diserto illo Catulli Salicippio*, *Salaputio* dictum accipiamus? Licinio inquam luo cognomine, qui multum & diu cum ipso Cice-re, & quidem ambiguo certamine, de Eloquentiæ ncipatu contentiones exercuit. & cuius *Delicati -siculi* passim à Catullo, familiari suo, de meliore fa-nota commendantur. quippe qui & oratione sum-im illum Oratorē (vti dictum est) æmulus, & Poë-nsuper non humillimi spiritus fuit. Nam (vt testis Seneca) *carmina quoque eius, quamuis iocosa sint, ple-sunt ingentis animi*. Proinde *Improbitatis* istud non probo; quam etiam in Poëmatibus eius agnouisse iidius videtur, quum scribit:

Par fuit exigui, similisq; licentia Calui,
Detexit variis qui sua furta modis.

oc est, variis modorum, seu numerorum generibus igrammati conuenientibus, ad exemplum Catulli licet. Quod si quis *Humilitatis* mordicus retinen-m contenderit, ad Liciniani styli mediocritatem & itorium dicendi genus verbum istud accommoda-lebebit. quod an humile fuerit, haud facile dixe-n. hoc compertum habeo tamen, Ciceroni ipsi & curatum & exquisitum visum oppido: & cuiusmodi on nisi abs summo Atticismi cultore manare potuis-est verisimile. eundemque & *violentum & incitatum dicendo* à Seneca perhiberi, etiam scio. neque aliter ne de Orationibus eius Plinius Nepos. Sed enim *umilitatem* hanc potius in Poëmata Calui cōuenire

crediderim, in quibus & priscæ illius Latinitatis im ginem examussim expressam, & simplicitatem Catu lianæ æmulam, (cuius ætati suppar vixit) ad viuu oppido enituisse, & Epigrammatum ipsius Fragme ta, & residua de eo veterum testimonia fidem nol abunde facere atque adstruere possunt. Cæterum hic *Lucillius* pro *Licinio* perperam obiectus nobis, i in versu quodam Sidoniano, quem Petronii Edit producit, contrarius admissus error, hoc modo:

Non Licinius hîc, Lucretiusq; est.

Qum eo loci haud dubie *Lucillii* nomen repone dum, tum ipsius sententiæ ratio, tum legitima Phale ciorum dimensio commonefacere nos possint.

Paginæ eiusdem versu decimo hic porro Scazon prodit:

Ciensq; cœnas impotentium captet.] Examussim opt me. Neque enim Turnebi commentum probare po sum, *Nepotentium*, audacissime rescribentis. Et ver *Impotentium*, valde potentium interpretor. qua sign ficatione hoc verbum Horatio alias familiare. S quitur P.

v. 11. *Nec perditis addictus obruat vino*
Mentis calorem.] *Perditis*, id est, nequam & di solutis hominibus, & quos *Asotorum*, ac *Nepotum* c gnominibus pro dignitate insignire possis. Eo dic quod animaduertam hanc etiam lectionem in co trouersiam à Petronianis Correctoribus vocitata fuisse, imo adeo præter omne meritum suum mala m nu solicitatam. Sequitur etiam:

v. 12. *Neue plausor in scena*
Sedeat redemtus Histrionia addictus.] Quoru versuum explicationem Præcidaneis nostris Plaut nis reseruabimus, Amphitruonis Prologo id omn cuiuscunque modi videtur, de nostro gratificatur interim hocce pro tempore admonuisse contenti, n quis porro Turnebo insistat credere, Tò *Histrioni* hunc in locum magna cum fiducia inducenti; atqu adeo, *Addictus* istud non participationem, sed voca

bulu

lum esse adseueranti: hæresi præpostera, nec tanti i acumine condigna. quum *Histrioniam facere*, apud autum etiam iteratum offendas, & ipse Arbiter eam voce alibi præterea vsus reperiatur, non quidem his Fragmentorum ruderibus, sed vero in exemplo odam, quod à Ioanne nescio quo Salisberiensi deuate productum ita corrigendum plusquam Turpica fiducia pronunciamus: *Non duco contentionis iem, dum constet inter nos, quod fere totus mundus, iuPetronium, exerceat histrioniam.* Nam & illic, & in strema Lutetiana Editione, *Histrionem*, perperam die publicatum legitur.

v.18. *Mox & Socratico plenus grege mittat habenas Liber, &c.)* *Mittere habenas* Petronio & Protio idem quod Ouidio *Immittere*: aliis *Permittere*, *Remittere*, i. laxare ac concedere habenas. Hinc et hoc loco, *Mittat*, non *Mutet* retinendum, quod topere tamen quibusdam complacitum.

CAPVT IV.

tare sibi. Petronii cõplures loci aut correcti, aut nouo interpretamento illustrati. Mos in re trepida ac subitaria capitis operiundi. Nonariarum Cellæ, Distingui Titulis quæque suis solitæ. *Eas adeo* (cellas *dico*) *meritorias, statàque ac certa mercede, hoc est, asse vno parabiles fuisse. Res quasi* per nebulam, seu caliginem *videre. Omnes Gytonis mores ad subdolam ac fucatam vernilitatem facti oppido.*

Pag 52 v.3. *Dum hæc diligentius audio, non notaui mihi Ascylti fugam*] Phrasis Petroniana, quamque hic em scriptor,

Tantum non in delitiis habuisse videtur:

s vtique vsurpatam postea, primum pag. 125. *Notauit iad Lunam tonsorem intempestiuo inhærentem ministe-* Iterum deinde pag. 140. *Proxima ergo nocte quum iles notasset sibi & lumen inter monumenta clarius fulns, &c.* Seruandum itaque Pronomen, neque de hoc ctionis cuere delibandum quidpiam.

N 5 Habes

Habes deinceps verſ. 4. *Et dum in hoc dictorum a motus incedo*] Præpoſitionem *In*, inducendam ar tror, at cætera retinenda: mirorque, quid eos m uerit, qui, Tò *Motus*, loco mouere ſunt auſi. Sequi porro:

v. 6. *Ingens ſcholaſticorum turba in porticum venit, apparebat ab extemporali declamatione neſcio cuius, qui gamemnonis Suaſorium exceperat*] *Suaſoriam* accipi quam Agamemnon neſcio quis in Schola exſudaue ſupra, pagin. 49. interim dum in Porticu declamat E colpius, eius, quam ibidem habuimus Declamatio particulam.

Pagina porro eadem, verſ. 13. legitur: *Sed nec vi diligenter tenebam, quia nec quo ſtabulum eſſe ſciebar* Videtur aliquantillum deſiderari; & neſcio, an interp nendum huiuſcemodi quidpiam: *Quia nec, quo iter ſtabulum eſſet, ſciebam.* Vel certe adiectandum, *Loco*, h modo: *Quia nec, quo loco ſtabulum eſſet, &c.* Sic en idem pagina item ſequente: *Cum errarem per totam uitatem, nec inuenirem quo loco ſtabulum reliquiſſem.*

Pag. proxima 53. v. 3. *Tarde, imo iam ſero intellexi in fornicem eſſe deductum*] In veteri Codice erat, *Ta dem*, non *Tarde*.

Sequitur mox verſ. 5. *Exſecratus itaque anicula in dias, operui caput: & per medium lupanar fugere cœpi in liam partem*] De more operiendi capitis in re crepera ſubita antiquitus frequētato diximus quiddam in N tulis noſtris ad Horatium plura (vti ſpero) dicturi ſu loco ad Moſtellariam Plautinam. quo etiam referur dum exemplum illud pag. 65. in hoc ipſo Petronio: C peruerat Aſcyltos pallio caput, ammonitus ſcilicet periculo ſum alienis interuenire ſecretis. Sed tamen neque illud pi gebit aſſcribere, quod apud Fabium lectum nobis hui loco illuſtrando mirabiliter facit, libro 5. cap. 1. *It neque illum probauerim, qui quum eſſet cruentus gladiu eius ab accuſatore prolatus, quo is hominem probabat occi ſum, ſubito ex ſubſelliis vt territus fugit, & capite ex part velato quum ad agentem ex turba proſpexiſſet, interroga uit, a*

,an iam ille cum gladio recessisset. Fecit enim risum, sed iculus fuit.

Pag. eadem v. 23. *Iam pro cella meretrix assem exege-*]Locum liberum designat, in quo homines venerei voluptuarii nequam faciebant clam (vt inquit Co-cus) remotis arbitris. Hoc enim genus *Cellæ* dice-ntur; easque à Lenis, siue etiam Lenonibus conduci os erat, assis vnius (sicuti hinc patet) pretio. In eius-odi ergo secretum se à patrefamilias perductum cō-morare pergit Ascyltos: &, absque pertinacia sua sset, daturum pœnas, & quidem *penîtas*, parato præ-tim, imo promto peculio in rem præsentem. Facit dem quoque Senecæ patris locus II. Contouersia-n: *Deducta es in lupanar, accepisti locum, pretium est stitutum, Titulus inscriptus est.* Quo loco *Titulum* ellige, quem planius expressum reperias Satyra illa enalis, vbi de indomita Messalinæ *Induperatricis ie, an tentigine dicam?* agit grauissimus publicæ lu-riæ castigator Satyricus, quem dixi, his verbis:

Intrauit calidum veteri centone lupanar,
Et cellam vacuam atque suam. tum nuda papillis
Constitit auratis, Titulum mentita Lyciscæ.

liice & Martialis ista:

Intrasti quoties inscriptæ limina cellæ,
Seu puer arrisit, siue puella tibi, &c.

Pergit porro Petronius:

Pag. 54. v. 1. * *Iunctis viribus molestum contemsimus*] * 3o, & Ascyltus scilicet. Intelligit autem pullipre-onem, vel subulonem illum potius, patremfamilias co, qui Ascylto paullo ante hillas cædere voluerat; ndem porro obstinate etiam persequutus. frustra; uippe *valentiorem nactus aduersarium*; iamque insuper cursu & quasi intercessione Eucolpii fratris nouis ccenturiatum copiis, animisque ac viribus solidissi-e confirmatum.

Pag. eadem. v. 3. * *Quasi per caliginem vidi Gytona in epidine semitæ stantem*] Plautus noster, *Per nebulam*, xisset.

v.4. *Et in eundem locum me conieci*] Sic dictum, quo modo ab eodem alibi: *In aumarium memet conieci.*

v.7. *Consedit puer super lectum, & manantes lacrymas pollice expressit*] Ergo simulatas, atque ad ostentationem doloris comparatas modo, & velut vi quadam extritas; neque dissentaneas nimium illis Ouidianis quas lib.1.de Arte, amatorum deliciis vnicus ille Venerearum rerum magister præiuit hoc præcepto suo:

Si lachrymæ (neq; enim ueniunt in tempore semper)
Deficiunt, vda lumina tange manu.

Vnde perspicere est, quam condigne ædepol, atque ex disciplinæ pullariæ regula personæ seruiat Gytonis quem nusquam non sui similem, hoc est, nequam malumque ac versipellem, & (vt vno verbo absoluam) pathicum & quasi Comœdicum inducit Petronius prorsus; rota figulina vorsutiorem, & in quem mertissimo Horatianum istud conuenire putandum?

Verna ministeriis ad nutus aptus heriles.

& reliqua, quæ de argillæ vdæ imitatione ibidem ordine deinceps operæpretium sit lectitare.

CAPVT V.

Intentare, *siue* Intendere manus alicui, *vel* in aliquem. Inhorrescere. Nocturnus percussor, grassator, Aduocatus. Fortiter facere; Cum pura muliere pugnare, *quo sensu acceptanda.* Fratris nomen *in obscœnis vbique apud Petronium.* Vitrea fracta *solidata, ad pristinæ suæ integritati restituta. Eiusdem loci per se obscuri liquidissima declaratio.*

PAg. eadem, v.18. *Quibus ego auditis, intentaui in oculos Ascylti manus*] Ex hac nota est, quod ab eodem iteratur pag. 133. *Nec quicquam pro me deprecabar sed intentans in oculos Tryphænæ manus.* Item 111. *Aliu veru extis stridentibus plenum in oculos eius intentat*] Vsi quoque eadem phrasi Tacitus haud semel, Hirtius Liuius, ipse Cicero denique. neque aliorsum trahenda *Digitorum intentatio* apud Senecam. Habes hauc multo post.

v.21. *In*

v. 21. *Inhorrescere se finxit Ascyltus*] Idem pag. 187. *Inrrui ego tam fabulosa pollicitatione conterritus.* Item as plus vice simplici, pro *Cohorrescere*, & quasi mentota atque omnibus artubus contremiscere,

Quod fit, vbi subito conrepunt membra pauore.

Arrectaq́ horrore coma, & vox faucibus haret:

Genua tremunt gelidusq́ coit formidine sanguis. Legimox ibidem:

v. 26. *Non taces nocturne percussor?*] *Nocturnus grassaest pagina* 91. Etiam *Aduocati panè nocturni*, pagina .Quod vero idem mox subdit:

v. 27. *Qui ne tum quidem, quum fortiter faceres, cum a muliere pugnasti*] Nouo, neque vsitato more diim videtur; vtique mihi, qui, *Fortiter facere*, hac sentia nullus alibi, quod sciam, memini lectitare: poim (vt apparet) pro, *Muliebre aruum conserere*, arsque virilibus agere res mariti; atque in robusta (vt em loquuturus postea) hoc est, in mascula hercule, n autem pathica voluptate deditum esse. *Pura* vero ilier, libera est immunisque à fœditate *morbi Camni*, ac *luxu illo Capitali*, quem Nolanis assignat Auiius, Lesbiis vsurpatum antiquitus: vnde & λεσβιάν. quod dissimulanter innuere volentes Latini illi vees Plautus, Varro, Seneca, Tranquillus denique mprimere linguam; *Offendere buccam*; *Ori seu Capiti iuspiam illudere*: (quibus respondent; *Mergere caput*, mprimi; *Ore alicui morigerari*) periphrasi multo hostissima circumscripsere. Martialis lib. ix.

Improbius quiddam ridensq́ rubensque rogaui:
Pollicita est nulla luxuriosa mora.
Sed mihi pura fuit.

Vbi hoc quoque obseruabis, non de nihilo esse, od *Luxuriosa* Epithetum attribuerit fellatrici. Item a huius generis passim, at non eadem circuitione nper quo etiam referundum id quod antea Ascylto ite exprobrauerat Eucolpius dictis illis: *Cuius nec ritus purus est* Eodem quoque honestatis velamen- in diuerso * *Ligurum* genere, hoc est, Varronianis

* *Cunnilingorum.*

Labdis

Labdis notandis vsa Latinorum verecundia: Exempli gratia; *Occultare se demisso capite, Perdere caput in aliqua Molas lingere. Obligurire* : cuius rei infamia Tiberic quoque hircoso ac olido seni clare & publicitus *Attellanico Exodio* exprobrata apud Suetonium hisce verbis:

Hircus vetulus naturam Capreis ligurit.

Veniamus ad Petronianum illud paginæ sequentis.

Pag. 55. v. 1. *Cuius eadem ratione in viridario frater sui quæ nunc in diuersorio puer est*] Vnde apparet non Gytona modo, sed vero & Ascyltum puerili morigeratione id est, pygiaco obsequio, quod Eucolpio iam olim in viridario officiosissime præstiterat, *Fratris* appellationi iure quodam suo ex pathica disciplina indeptum antea Quam rem in priori huiusce narrationis serie (quę nunc ab stirpe interiit planissime) pluribus haud dubie Petronius noster fuerat exsequutus. *Sed hæc prius fuere, &c.* Legitur eadem pagina.

v. 5. *Quid ergo homo stultissime facere debui, quum fame morerer? an videlicet audirem sententias, id est, vitream fractam* (lege *Vitrea fracta*) *& somniorum interpretamenta?*] Agamemnonis dissertationem intelligit de caussis corruptæ Eloquentiæ paullo ante cum Eucolpic habitam. vnde quum se præter opinionem fratris, vel præceptoris potius (nam & hanc quoque appellationem ipse sibi Eucolpius attribuerat modo) ad Gytonem inforandum, stabulum vorsus, hoc est, in diuersorium furtim & quidem curriculo volabundus subduxisset; vt hoc saltem colore aliquo probabili fecisse videretur, dentes suos dentientes, ac lippientes fame fauces, ventrisque esuritoris inanias callide, nec non rationabiliter obtendit. cui iampridem latranti explementum quæritare maius operæpretium fuisse cauillatur sibi, quam tædium illud scholasticæ auditionis deuorare diutius, in excipienda primum præceptoris sui (Eucolpii inquam) Declamatione, deinde eampse mox consequutis Agamemnonis

ionis sermonibus, soluta partim, partim vincta o-
ione bifariam puta conceptis. Vnde & *Vitrea fracta*, *Somniorum interpretamenta* appellat, multo vrbanissi-
:: vt quasi *Scopas solutas* dicas,

Inanes inquam Præficarum Nanias,
Plautique Mortualia.

CAPVT VI.

Ivberiorem Petroniani loci intelligentiam curiosa felicitate euasum. De more locupletum Poemata sua recitantium vulto antiquitus, indidemque pullatæ ac pannosæ multitudinis assensum atque approbationem aucupantium & quasi ementium sibi; non quidem vlla Poeticæ facultatis virtute, aut scientiarum meritis, sed vero gratuita cibi ac vestimenti præbitione, Conlectanea accuratissima.

ORdinem continuare pergamus porro. Subiungit igitur Petronius v. 9. *Multo me turpior es tu hercu- qui vt foris cœnares, Poetam laudasti*] Odiosum aliquē citatorem intelligit, cui frequentem aurium ope- m locauerat Eucolpius; non quidem carminum uibus hercle nihil inuenustius) sed vero multo val- us Genio ipsius cœnæ illectus: secundum illud Mar- lis nostri:

Quod tam grande Sophos clamat tibi turba Togata,
Non tu Pomponi, cœna diserta tua est.

uius adipiscendæ gratia à semet ipsus impetraue- t idem ille, quem dico, frater Ascylti, vt præter ani- i sui sententiam inculta & male nata Poëmata plau- etiam immeritissimo prosequeretur, *Sophocles ex Eu- lpio; ex auditorio Laudicœnus factus* subito. Hæc enim omina in *Cœnipetas* vulgo detorquebāt, id est, in cœ- rum captatores; eosque, qui (vt Catullus loquitur)

Quærunt in triuiis vocationes:

qui deterius nihil, quam *domicœnia* odere. cuius- odi à Martiali plurimos adeo in Epigrammate aphice prorsus, omnibusque suis coloribus depi- ctos vi-

ctos videmus: præque cæteris *Selium* quendam, fa miliam eo in genere strenuissime ducentem. Quid mi rum vero? quum non deessent iis temporibus homin lauti ac locupletes, qui re nulla alia, quam carmina su vt recitarent, assidua cœnarum præbitione auditoru studia emererentur: interdum lacernarum etiam, v similium rerum largitionibus gratiam eorundem ac f uentiam aucupantes. Exemplo fuerit nobis vnicus pı pro omnibus Ligurinus ille Martialis, de quo ita salsi simus Poeta.

Hæc tibi, non alia est, ad cœnam caussa vocandi,
Versiculos recites vt, Ligurine, tuos.

Neque omittenda illa Horatii, de semet in Episto prædicantis;

Non ego ventosæ plebis suffragia venor
Impensis cœnarum, & tritæ munere vestis.

Qui mos etiam Persio non intactus, ineptum ac di tem recitatorem his dictis Satyrice compellanti:

Calidum scis ponere sumen.
Scis comitem horridulum trita donare lacerna.

Quibus insuper alterum quoque ab Horatio locu appingas licebit, qui in Arte legitur istiusmodi:

Vt præco, ad merces turbam qui cogit emendas,
Assentatores iubet ad lucrum ire Poeta
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
Si vero est, vnctum qui recte ponere possit.

& cætera, quæ sequuntur eodem pertinentia, in N tis nostris ad Horatium plus vno in loco liberalis me explicata. Huius proinde laudationis turpitu nem, siue indignitatem verius etiam hîc Eucolp obiicit Ascyltus. Neque alio mehercule referundu quod idem haud multo sane post: *Hodie (inquit) qu tanquam scholastici ad cœnam promisimus, non perdam noctem.* *Ad cœnam*, Poetæ illius scilicet, ab Eucolp (vti diximus) cœnæ gratia collaudati. cuius haud c co versus, sed verò & nomen pariter cum melio huiusdem Satyrici parte (id quod ex superioribus a gumentis satis superque antea nobis ostensum) v

sin

t; vtrum ſint, an non ſint, id vero Lethen ſcire o-
rtet ſcilicet. Nam ne de Trimalcionis cœna, qui &c
us Poeta videri volebat, aut perbelle certe amorem
minum ſimulabat, dictum credam, obſtat tempo-
ntatio. Hæc enim, qua-de agitur cœna in hodier-
m veſperam condicta; at altera illa triduo, an quatri-
o poſt? indicio ſint (præter ea quæ ab ipſa vſque
pe interciderunt) tot interiectæ in medio feſtiuiſſi-
narratiunculæ, in quibus dies, veſperas, noctesque
quot abſumtas; ſuperſtites etiamnum reliquiæ atte-
ntur. Arguta porro, atque oppido prudens commo-
tiuncula illa.

rerſ.25. *Non perdamus noctem*] Eam vero & Martialis
ter ſcitiſſime aliquoties expreſſit. vt:

Et nihil ex tota perdere luce voles.

tem: *Et nihil extremes perdidit ante rogos.*

Poſtremo: *Perdiderit nullum vita reuerſa diem.*

Quo etiam reſpexit Plautus noſter, quum ſcribit:

Diem perdidi optimum.

CAPVT VII.

raſeos Plautinæ cum Petroniana conlatio. Quæſticuli *in Arbitro, depulſo* Quæſtionum *frigore, certo potius, quàm arbitrario iure repoſiti.* Collidere cum aliquo, ἀντὶ τοῦ Confligere, *abſolute poſitum in Seneca.* Rumoribus differre. Habitationem ac ſedem proſpicere ſibi. Fraternitas Eucolpiana *quouſque debeat extendi.* Colluſio *in re voluptatum.* Veſtæ contubernium, *pro* Veſtæ contubernali, *felicis coniecturæ alite in Petronio reſtitutum. Addita & alterius loci emendatio.* Diuiſionis *munus inter nequitiæ vocabula, atque ad eos, qui Sectiones ambituriunt, ablegandum.*

VLterius in Petronio progrediamur. * *Rurſus in memoriam reuocatus iniuriæ, &c.*] Phraſis vetus, & a Plautus etiam vſus in Perſa:

Ne ſuarum ſe miſeriarum in memoriam inducas.

rgit Petronius v.16. *Ac paupertatem noſtram priuatis aſtibus conemur expellere*] Ita nouiſſima illa Pariſien-

ſis Editio, Aliæ, atque in his Lugdunenſis, *Quæſtio bus.* Quæ lectionum diuerſitas me adigit, vt *Quæſtu lis* reſcribendum harioler, voce examuſſim probil ma, & qua Lucillius, Varro, ipſe Cicero vſus deniq Probarem *Quæſtubus*, niſi idem vocabulum in pro ma etiam linea repetitum viderem. Quæ iteratio Arbitrum noſtrum condeceat ſatis, doctioribus ar tris arbitrandum porro ac diſcutiendum relinquim Eſt ſub eiuſdem pagellæ finem.

v. 20. *Alioqui mille cauſſæ nos quotidie collident, & totam vrbem rumoribus deferent*]Sic Silius:

Concurſuſque viros colliſerat acer.

nec non Papinius: *Gloria collidit fratres.* Abſolute v Seneca lib. de Diu. Prouidentia, quo loco de Cat diſſerit, Vticenſi dico: *Quem ſibi rerum natura delegi cum quo metuenda collideret.* Quod ſupereſt, mal inibi *Different*, quam *Deferent*, vti hodie vulgo legi idque haud paullo (meo quidem animo) ſignifican efficaciuſque. Ad verſum vſque ſequentem grad porro capeſſamus:

v. 25. *Cras autem, quia hoc libet, & habitationem n proſpiciam, & aliquem fratrem*] Proba, & Romana quutio, qua nec refugit Liuius: *Qui ſedem* (inque *ſenectuti v ſtræ proſpiciunt. Fratris* vero cognominat nem cum germana cognatione confundas, caue. hil enim abſurdius. & docuit iampridem, tertio A quarum ſuarum, vnico magis vnicus Lipſius noſ nomen illud inter vocabula nequitiæ paſſim à veteri celebratum. Et haud ſcio, an *Fraternitatem* iſtam Arbitro poſitam alio ſignificatu vſpiam in hoc oper reperturus.

Pag. 56. v. 15. *Diſcuſſiſque fortiſſime clauſtris inuenit cum fratre ludentem*] Honeſta ſane rei turpiculæ p phraſis ex eius ſæculi conſuetudine (vt apparet) na indidemque porro in vulgum recepta. quam in Se ca etiam Patre deprehendas lib. III. Controuerſiar. *omnes infamauerunt rapta patrem, quaſi cum raptore co dentem.* Item ſub eiuſdem Controuerſiæ finem: *H*

mago

goras solebat interdum diu schomata persequi, interdum uiter & fortius attingere, sicut in hac sententia fecit, i suspicionem facere vellet, inter rapta patrem & rapto- i collusionis.

Eadem pag. versi. 17. *Et quid agebas, inquit, frater san- ßime? quid vesticontubernium facis?*] Quod quidem urnebus verbo iuncto venuste de iis dictum autu- t, qui sub eadem veste cubant. Mihi non fit verisi- e, suspicorque duobus potius verbis rescribendum *'a contubernium* per irrisum appellet eum, quem vi- i vult à Vestalium castimonia quam longissime ab- :.

Habes ibidem, v. 20. *Et me cœpit non perfunctorie ver- tire, adiectis etiam petulantibus dictis: Sic diuidere cum 're nolito*] Ita Editiones, quas quidem mihi vsque tuc inspectare contigit. Cæterum haud placet hæc usula, & pro *Nolito*, perlubenter hercule, *Cogito*, le- im. Latet autem spurcities, ne ipsi quidem Petro- dissimulata. Addit enim: *Petulantibus dictis.* Quam- 'em autem? Id vero non iam meis, verum hercule Ci- onis ipsius verbis enucleare conabor tibi. Sic enim Epist. libro 9. ad Pætum suum: *Ergo in verbis honestis cœna ponimus. quid enim? non honestum verbum est Di- o? At inest obscœnum. cui respondet Intercapedo.* Vnde Plautus Aulularia:

Me tu quidem hercle, hîc tam palam non diuides.

nc etiam *Diuisores* dicti *Hillicidæ*, qui Pullariam erent scilicet.

Pag. 57: v. 8. *Nec diu moratus rusticus quidam familia- oculis meis, &c.*] Id est, quem vidisse alias videbat hi, quique (cum Plauto dicam) oculis meis haud sa- ignorabilis obiiciebatur. Inuenias idem loquendi nus infra pagina 118. *Vox pæne auribus meis familiaris.* oc est (vti dictum modo) auribus antehac meis com- uries vsurpata.

CAPVT IIX.

: Metus, *an* Motus *prærogatiua disputatum. Alterius*

loci enarratio. Mos priscus Fures, seu Latrones etia deprehensos flagitandi, *ab hodierni sæculi censuet dine non abhorrens* Inspicere querelam, Morbum. controuersiam esse. *Manusc. Codicis lectio repræsent ta. Fragmenti alterius* Petroniani *cum huius ipsius l argumento conciliatio, per caussam* Cryptæ Neapo tanæ: *vnde Lipsiana quoque de* Græca Vrbe *suspi validissime confirmetur. In* sacrum Qartillæ ante cı ptam turbatum *Inquisitio paullo curiosior.* Manus i ter se vsque ad articulorum strepitum contritæ *p sens animi stomachantis indicium. A Scaligeri sent tia in Propertio discessum.*

VEntum ad pagellam 57. Eam vero sed & duas dine consequentes tralaticia opera, hoc est, p functorie, & quasi vlterius properantes percursita mus. Pergit casus proinde suos commemorare E colpius: v. 15. *Ac ne ipse quidem sine aliquo metu hor nem conspexi.* Ita est in editione nuperrima. & forta probe in altera, *Motu.* quod si recipimus, quid rel aliud, quam vt pro leui animi commotiuncula desu to obiecta, positum interpretemur?

Pag. 58. v. 7. *Exhilaratus ego, non tantum quia præd vidsbam, sed etiam quod Fortuna me à turpissima suspic ne dimiserat, &c.*] Id est, liberauerat, exsolueratque. V de patet, Ascyltum iam antea *tuniculam istam inta aureis plenam* sibi non à Præmiatore aliquo ignoto, vero abs Eucolpio ipso astu manticulatam, manuc improba sublectam, falso sane persuasum habuisse. que misero profuisse *Fraternum* illud *sanctum ac ve rabile nomen*, quo minus in suspicione furti apud ca simum commilitonem, ac contubernalem suum i meritissimo poneretur.

Pag. 59. vers. 10. *Iniecit vtramque lacinia manum, n gnaq; vociferatione Latrones tenere clamauit*] Si, *Ten* retineamus, subaudiendum videtur, *Se*; vt manife in noxia Latrones sese tenere significet, tanquam prehensos. Alii tamen, *Tenete*, malunt potius. idq ad n

ostri huius sæculi consuetudinem referre haud irde possis, quoties trium literarum homines in furto deprehensos persequimur ac reflagitamus, ore voce conclamantes: Hout den dief. Cui opinio-pse quoque Arbiter hic noster succenturus postea ina 194. vbi scribit: *Aniculæ, quamuis solutæ mero ibidine essent, eandem viam tentant, & per aliquot vi-sequutæ fugientem, Prehende furem clamant.*

Pag. 60. v. 5. *Ac postero die iudex querelam inspiceret. que enim res tantum, quæ videretur, in controuersia esse,*]Eadem ratione dictum, qua apud Plautum: *Mor-i inspicere.* Quod reliquum est, vtraque manu Tur-i emendationem amplector, accusandi casum Pe-nio redonantis, rescribentisque: *In controuersiam* hoc loco, more loquendi Plauto, Ciceroni, ac ve-bus illis perquam vsitato, qui, *In mentem fuit*, non o, *In mente*. consimiliter dictitabant.

Pag. 6 . v. 17. *Et me derisisse inquit, vos putabitis? Ego ancilla Quartillæ, cuius vos sacram* (lege, *sacrum*) *ante tam turbastis*] In veteri Codice: *Et derisisse, inquit, me putatis* plane & probe exaratum visebatur. Cæ-im hoc leue; illud aliquanto pensius magisque (vt od res est dicam) κρύφιον, de *Crypta*: quod quidem de nulla sane alia, quam Neapolitana illa accipi-dū, habeo persuasum mihi, Veteri P. Danielis Glos-io inductus maxime, huiuscemodi nobis Fragmen-n subministrante ex 1. Satyrarum Petronij: *Satis staret eos nisi inclinatos non solere transire cryptam Nea itanum.* ad cuius ipsissimum loci argumentum hæc à quoque pertinuisse euidens suspicio est mihi. Vn-magis etiam interpretationis eius auctoritatis suf-lcitur de Petroniana *Græcæ vrbis* commemoratione. iam eampse vtiq; cum Neapoli fuisse, antiquissima, quod supra ostensum, Græci generis colonia (vbi æcce omnia, quæ Protasi continentur, gesta ac pa-ata) nec Lipsianum nobis, nec Cornelianum oracu-im mentitur. *Sacrum* vero nocturnum & penetrale Sacello Priapi, (cuius *Genio Peruigilium deberi* mo-

net Quartilla postea) à sequiore sexu ex ritu & disc plina patratum intellige. Eius enim Dei sanctuariu ac religionem *iuuenes isti vrbani* interuentu suo vitiau rant scilicet. qui non contenti tanti Semonis myst ria, ceremonias, totque annorum secreta oculis pr fanis vsurpata dignissime contaminasse, etiam an *Cryptam Neapolitanam* (vt diximus) turbellas dare s stinuerant insuper: alienissimo & loco & tempore vi publicas grassatura sua infestas habere ausi: nec sec quam *Præmiatores nocturni* viatorum loculis ac vest mentis insidias facere. Cuius rei testis *Pallium* fueri mala manu, hoc est, nefario latrocinio, ne sacrileg dicam ab iis ipsis harpagatum antea. Quo item ref rendum, quod Eucolpio & Ascylto mox ab eadc Quartilla obiectari videmus: *Quænam est, inquit, h audacia? aut vbi fabulas* (*rapinas*, lego) *& antecessura* l *trocinia didicistis?*

Præcesserat ibidem pag. 62. v. 6. *Vt ergo tam ambit sus detonuit imber, retexit superbum pallio caput, & ma bus inter se vsque ad articulorum strepitum contritis: Qu nã est, inquit, hæc audacia?*] Hoc ipsum inter alia cor moti vehementius animi indicia recenset quoq Seneca lib. III. de Ira, his verbis: *Adiice articulorum c pitum, quum se ipsæ manus frangunt.* Item ibidem cap lib. I. *Horrent ac subrigũtur capilli spiritus coactus ac st dens, articulorum seipsos torquentium sonus, gemitus, m gitusque, &c.* Vnde liquet illustrissimi viri error, qui Propertianum illud:

Spirantisque animas, & vocem misit, at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus:

interpretamenti vicem adiecit, eum proculdubio g stum fuisse componentium se ad dicendum, more e iamnum hodie plerisque familiari.

Pag. 63. v. 7. *Protendo igitur ad genua vestra supin manus.*] Imitatio Horatiani illius:

Cœlo supinas si tuleris manus.

CAPVT IX.

nebica correctioni assensum. In certamine gladiatorio, Qui non iugulat, victorem abire, *quam potissimum ob caussam censuerit Arbiter neq; aliunde natam emendationem illam, quam corruptissimo Martialis loco nos adolescentuli imputauimus iam olim, pro Coniunctione caussali Disiunctiuam Negationis particulam primitus substituere ausi. Tectioris sententiæ exploratio. Emendatus Petronii locus, non sine exemplorum tam à Plauto, quam Martiali festiuissima conlatione.* Mutare equum, *quid?* Horribilis secreti *enunciatio.*

Ag. 64. v. 8. *Nam sane & sapiens, cum tempus, iurgia flectit;* (ita enim haud dubie cum doctissimo Turne locus ille rescribendus) *Et qui nō iugulat, victor abire t.*] Alludere autem videtur ad morem ac disciplim gladiatorum, quorum sollertiæ, industriæ, peri:q; vis omnis, ac præcipuum porro ad victoriæ conquutionem momentum, non inferiundo, aut etiam gulando; sed vero habili quadam membrorum agiate potius, modicoque corporis inflexu ac declinaone aduersarii petitiones; hoc est, ictus impetusque ntra obiectos eludendo, exeundoque; atque ita traim ac sedato nisu par suum dilassando fatigandoque quasi ad languorem dando positum id temporis pubatur. Vnde & recte inter alia gladiatorij artificii enmia illud etiam à Martiali haudquaquam præteritm, vel dissimulatum:

Hermes vincere, nec ferire doctus.

Quanquam eo loci perperam in omnibus volgatis exmplaribus nullo sensu, *Sed ferire*, iam inde ab antiuo typis publicatum exstet. Vnam Iunianam editioiem excipio modo, quæ correctiunculam hanc nottam, ex Petroniani loci conlatione & conceptam nihi & edolatam iam olim, paginarum margini adextam præfert. Neque id adeo mirandum; quippe in qua adstruenda viuus ille bono sane atque obsequeni chirographo vsus fuerat exemplari. sed tū denique,

 postea-

posteaquam eidem antea de fugitiua hacce, quam di co, lectione primulum certe aurem vellissem. quam il le porro tanti æstimasse visus, vt eam fastidiose etiam pro sua publici iuris facere neutiquam sit dedignatus.

Impetrabilis porro ac clemens illa paginæ sequentis supplicatio, qua non quidem mortem, sed (quæ morte ipsa intolerabiliora) tormenta à se, cruciatusque corporis deprecatur Eucolpius noster.

Pag. 65. v. 12. *Rogo inquam, domina, si quid tristius paras, celerius confice. Neque enim tam magnum facinus admisimus, vt debeamus torti perire.*] Ita enim legendum cui scripturæ Curtianum quoque illud adstipulari videmus: *Callistenes quoque ante tortus interiit.*

v. 20. *Operuerat Ascyltos pallio caput, ammonitus scilicet, periculosum alienis interuenire secretis.*] Hoc enim & ipsius suo & Eucolpii periculo perdoctus fuerat iam antea, ob inexpiabile scelus, nec consilio, sed casu ab imprudentibus admissum, id est, ob sacrum Quartillæ in honorem Priapi institutum, (id quod supra planius ostensum nobis) nimium alieno tempore, adde oculis profanis, indignissime vsurpatum. Itaque iam inde cautiori facto placuit operire caput porro, ne quid in oculos denuo fortuitum incurreret, vnde periculum aliquod sibi in posterum crearetur. Prudenter vtique atque ex disciplina præcepti eius, cuius Quartilla ipsum commonefecerat prius: *Neque enim impune quisquam, quod non licuit, adspexit.*

Pag. 66. v. 18. *Vltimo cinædus superuenit, myrtea subornatus gausapina, cinculoque subcinctas modo extortis nos clunibus cecidit, modo basiis olidissimis inquinauit.*] Huic consentaneum quod habes infra pagina 69. *Ab hac voce equum cinædus mutauit, transituque ad comitem meum facto, clunibus eum basiisque distriuit.* Sed videtur legendum potius in Fragmento illo priore: *Modo extritis nos clunibus cecidit.* Ad exemplum Martialis scribentis:

Culus tritior Hadili lacernis.

Item Plauti ex Fragmentis amissarum Fabularum:

Cum

Cum extritis talis, cum todellis crusculis.

uod si quispiam, *Extortis*, malit, referendum erit ad gæ eiusdem macritudinem, ita porro à Martiali meo asi penicillo expressam:

Habere amicam nolo, Flacce, subtilem,
Quæ clune nudo radat & genu pungat:
Cui serra lumbis, cuspis eminet culo.

eterum quod *Equum mutasse Cinædum* prædicat, ea ro metaphora à Vertumnis, hoc est, equorum desul- ibus, & (quod Propertius ait)

Traiicit alterno qui leue pondus equo;

umpta videri potest. De re taceo, quippe flagitiosa, quam, nostri pudoris non est, explicare.

Pag. eadem v.25. *Vterque nostrum religiosissimis iura- verbis inter duos periturũ esse tam horribile secretum.*] rribile, id est, sacrum, verendum, & quod hominum entibus tacitam quandam à se religionem incutiat. ide & Catullus ἀρχαϊκῶς scilicet:

Dî magni horribilem & sacrum libellum.

: & Petronius postea: *Et Protogenis rudimenta cum ius naturæ veritate certantia non sine horrore tractaui.* est, non sine religione, metu, ac reuerentia, quæ re- s sacris potissimum ac diuinis debetur. Sic *Horrifice*, o *Venerande* apud Lucretium: item *Religionem* pro *etu*, & contra; plus semel positum inuenias. idque um non sine æmulo ac riuali, Vergilio primum, cu- s hoc de *Lauro* exemplum occurrit modo.

Multosq; metu seruata per annos.

est, Religionis ergo. deinde & Valerio Flacco libro idecimo de Sacris Bonæ Deæ in Samotracia institu- primulum:

Mane sacrisq; metum seruemus opertis.

CAPVT X.

eteris ludi mos, quo dormientibus ora fuligine oblinebantur, *ad Plauti, ac Petronii plenam solidumque exemplorum intelligentiam nunc primum Noniano in-*

dicio patefactus; accommodatusque ad ritus aui præse-tis, & Regalium nostrorum festiuitates.

PAg.67.v.15. *Cum Ascyltos grauatus tot malis in somnum laberetur, illa, quæ iniuriâ depulsa fuerat, ancilla totam faciem eius fuligine longa perfricuit, & nõ sentientis labra humerosque sopitionibus pinxit.*] Spero me gratiam à Lectore non nimium ingrato initurum, si e confragosa planam fecero loci huiusce interpretationem, retracto fugitiuo Ludi veteris more. neque medius fidius Petroniani magis, quam Plautini honoris gratia, meretricem Adelphasium inducentis in Pœnulo, forma ferocem, eoque nomine plus æquo blandientem sibi; non sine contemnifica sane, plenissimaque fastidii gloriatione: quam huiusmodi castigatiuncu retundit demum Antherastilis soror:

Stulta, soror, es magis quam volo, an vero pulcra videre obsecro,
Si tibi illic non os oblitum est fuligine?

Cæterum huiusdem loci sententiam, ad Petronianæ exempli illustramentum mirifice faciuntem, fuliginea somniorum suorum nube solens nobis obleuit Lambinus. quam Marcelliana tandem spongia absterfurus, Grammaticam eiusdem obseruationem huicce chartæ illinere non grauabor: *Subleuit, significat illusit & pro ridiculo habuit, tractum à genere ludi, quo dormientibus ora pinguntur.* Vnde perspicue dilucet, hoc pigmenti genus per ioculum & ludum iis allini solere quos aliis deridendos propinare volebant. idque turpiculis puellis potissimum, quas hoc contumeliæ genere à procaci iuuentute affici mos erat: credo, vt hac quasi Censione monitæ, deformitatis suæ in memoriam reuocarentur. Confirmat opinionem hanc nostram Adelphasium, quam ibidem ob amabilitatis successum hæc de semet satis gloriose prædicantem Comicus induxerat modo:

Certo enim, quod quidem ad nos duas
Attinuit præpotentes, pulcra, pacisque potentes, soror, fuimus.

Neque

Neque ab iuuētute ibi irridiculo habi'a, quod pol, soror,
Cæteris omnibus factum est.

...nc mos ille, quasi per manus iam inde ab antiquo ...ditus nobis, dimanasse videri potest, quem in ioco ...vino pridie Regalium, *optimo dierum* scilicet, vsur...e consuemus etiamnum hodie, Morionem sortito ...omni numero creandi ac deligendi, cui inter cæte...reræne, an simulatæ stultitiæ commoda, etiam hæc ...asi Prærogatiua data, vt triclinio in orbem lustra... oculisq; quaquâ vorsum circumactis, si quidpiam ...te ab incurioso, maleque sedulo conuiua contra ...mmunis Regis (Dialis inquio) Edicta vel dicto, vel ...to per incogitantiam (vt fit) titubatum animaduer...it, ei vero homini multam imponat illico; hoc ..., carbone aliquo teterrimo, seu fuligineo potius me...camine (vt in Plauto & Petronio fit) os ei totum fa...emque perfricatam denigret, cum ingenti accuban...m plausu: quibus tamen pariter delinquentibus, Le...sq; communibus suffragiis latas migrantibus ea...m porro decoloratio impendet, solo Rege excepto ...odo, quippe exlege & quasi sacro. Atq; hæc ipsa ad ...*uliginem* satis. Restat, vt *Sopitionibus*, quæ sequuntur, ...anum applicem; quas lubenter equidem, *Scipionibus*, ...ommutarim, si tamen, quid id esse verbi dicam *Scipio...bus*, satis pro comperto haberem. Nam in Catullo ...uxilii quær specula, grauissimam adeo hanc pœnam ...uellæ suæ deprædatoribus interminante:

Namque totius vobis
Frontem tabernæ Scipionibus scribam.

Qua enim ratione *frons Tabernæ Scipionibus* conscri...illari possit, nõ video: non vtique magis, quam con...ignus ille doctissimo Poeta Interpres Scaliger no...ter. cui secundas agere, & mendum potius tam hic, ...uam in Catullo latere suspicari mauolo, quam enar...are, quæ non intelligo.

CAPVT XI.

Concrepare æra. Cymbalistria: Crotalistria. *Horatii ...ac Mar-*

ac Martialis locorũ ad sententiam Petronianam adco: modatio. Vrbanitatis vernulæ *vera ac luculenta en: ratio, correctusque Arbiter, eademque Seneca locis di bus. Mancipiorum id genus in probris meditate fun: tandis liberrima atq; impunissima dicacitas. Alia qu dam nota haud proletaria.*

PAg.68.v.19. *Cum intrans cymbalistria, & cõcrepa æra omnes excitauit.*] Eadẽ fere loquutio apud Pr pertium:

Cymbala Thebana concrepuere Deo.

Item Ouidium: *Themesæaque concrepat æra.* Quod Martialis sequutus: *Et Tartessiaca concrepat æra man* *Cymbala* proinde ex ære. quemadmodum & Crota (vnde *Crotalistria*, simili modo conformatum) Sed *Sistra*, instrumentum tinnulum concauum Matris De rum sacris consuetum adhiberi antiquitus.

Pag.69.v.10. *Perfluebant per frontem sudantis acat riui, & inter rugas malarum tantum erat creta, vt putar detectum parietem nimbo laborare.*] Similitudo aptissi ma, quo aptari etiam haud incommode sane poteri Horatianum illud ex Epodis, de Vetula huic Cinœd non nimium dissimili:

Quis sudor victis, & quam malus vndique membris
Crescit odor, quum bene soluto
Indomitum properat rabiem sedare: nec illi
Iam manet humida creta, colorque
Stercoreque fucatus crocodili. Item Martialis:

Quam cretata timet Fabulla nimbum.

deque eadem alibi:

Crassior in facie vetulæ stat creta Fabullæ.

Plura qui volet, Succidaneas ad Horatium Notas nostras consulito.

Pagina eapte, vers. 16. *Complosit illa tenerius manus, &: O (inquit) hominem acutum, & vrbanitatis vernulæ fontem*] Ego, *Frontem*, malim: εἰρωνικῶς. neque aliter sane fuerat in manuscripto. Cæterum *Vernula vrbanitas* quæ sit, video quæri posse. Ego eam interpretor, quæ

æ *Salibus* (vti est apud Iuuenalem) *natis intra pomœ-ı constat*: quæque proprie, auctore Fabio, *Vrbanitas* rhibetur. qua idem notari vult sermonem præferen-min verbis, & sono, & vsu proprium gustum *Vrbis*, c cui contraria sit *Rusticitas*. Nisi potius tamen ad *rnarum dicacitatem* allusum, quibus impunissime et-m in dominos iocularia funditare ius erat. sicuti & orionibus quoque, Cinædisque, ac mancipiis deni-e eum in vsum præstinatis conciliatisque, quo ini-ım videlicet ab ipso conuiuii præbitore facientes in nuiuas porro singulos scommata ac dicteria viritim ibrarent. quibus tantum abest, vt perstricti offende-atur, vt etiam risu eapsa prosequerentur ac plausu; ioco quippe & vino vernaliter, hoc est, argute ac ri-culariter profusa. Probo istuc ipsum ex Seneca ita ›.II. de Tranquillitate vitæ differente: *Eadem caussa ᵗ, cur nos mancipiorum vrbanitas in dominos contume-ˈsa delectet, quorum audacia ita demum sibi in conuiuas s facit, si cœpit à domino. Vt quisque contemptissimus, & t maxime ludibrio est, ita solutissima lingua est. Pueros ıidam in hoc mercantur procaces, & eorum impudentiam ːuunt, & sub magistro habẽt, qui probra meditante effun-ınt. Nec has contumelias vocamus, sed argutias.* Adde tuc ex eiusdem de Diuina prouidentia libro: *Itaque uum videris bonos viros, acceptosq; Diis laborare, sudare, ːr arduum conscendere. malos autem lasciuire, & volupta-bus fluere, cogita filiorum hos* (emendo, *nos*) *modestia de-ˈctari vernularum licentia. Illos disciplina tristiori cõtine-ː, horum ali audacia.* (malim, *audaciã.*) *Idem tibi de Deo queat.* Hactenus liquidissime Seneca. Neque enim enus istud laxo imperio modo, verum soluto quo-ue; imo etiam *sub magistro* (vti ex eodem Seneca de-ıonstratum modo) habebatur: quo videlicet præeunte ıequitiæ omni, ac scurrilibus cauillis, Mimicisque licteriis iam inde à prima ac tenella ætate assuefierent trenue. Vnde arbitror planum fieri, cur scripserit Mar-ialis lib. 10.

Vernaculorum dicta, sordidum dentem,

Et fœda linguæ probra circulatricis.

Item 1. *Vrbanus tibi, Cæcili, videris.*

Non es, crede mihi, quid ergo? verna es.

Neque omittendum id hominum genus, *Vernas* *quites*, ioculari, imo Satyrico conuicio indigitatos e dem Martiali, ac Iuuenali auctoribus. Proinde haud i scite Horatius:

Vernasque procaces
Pasco libatis dapibus. nec non Tibullus:
Consuescet numerare pecus, consuescet amantis
Garrulus in dominæ ludere verna sinu.

Ad Petronium denuo conuortamur: v 22. *Per fide: inquam nostram, Ascyltos in hoc triclinio solus ferias agit.* Sententia efflagitare videtur, vt, *Vostram*, rescriba mus.

Pagin. 70. v. 12, *Hodie enim post asellum diaria non su mo*] Id est, Quoniam quidem ex sententia per dien totum robusta me voluptate expleui: ipsaque adeo vs que ad satietatem quinta Venerei nectaris parte, lepidis simo inquam illo Ityphalli flore à molitoribus mei onusta ac plena naui discessi, vltra igitur promulsidi lo cus non est, in satura præsertim ac saburrata probe. cras vero primo cum diluculo, simulatque integram famem ad ouum attulero, tum igitur gustatione hacce matutina primulum, sic quasi *Rude* aliqua *Velitari*, satis pol in tempore more porro meo initiabor solens.

CAPVT XII.

Rima improbe diducta *vnde, quomodoque interpretandum.* Acus *cognomento* Lasciuæ, *ex Martiali & Tertulliano declaratio.* Valgia *Petroniana fuse ac dilucide explicata. Turnebi expositio defensa; alia reiecta, vnà cum suffragatore suo Monstroiuliensi.* Valga sauia *non pro meretricia collabellandi actione (vti volunt alij) sed vero pro ore ac labellis ipsis valgiter, hoc est, ad irrisum conformatis in Plautino Milite accipiunda.* Aliquem labiis ductare.

Pag. 71.

) Ag.71.v.25.*Itaque, cum inclusi* (Sic & Persius: *Scribimus inclusi numeros ille, &c.*) *iacerent, consedimus ite limen thalami, & imprimis Quartilla per rimam improbe deductam applicuerat oculum curiosum, lusumque puerilem libidinosa speculabatur diligentia*] Placet lectio tæ Lugdunensis Editionis prætexta, in qua, *Per rimam improbe diductam*: legitur. Atque istuc facit exemplum ud à Martiali lib. 11.

Oblinitur minimæ, siqua est suspicio, rimæ,
Punctaq; lasciua quæ tenebrantur acu.

Vbi cur *Lasciua acus* cognominata Martiali in controuersiam vocari posse video. Mihi vero iam id ex hristianissimo scriprore Tertulliano planum facere t benignitas, in opusculo de Virginibus velandis æeunte nobis in hæc verba: *Simulque se mulieres intellexerunt, vertunt capillum, & acu lasciuiore comam sibi iserunt, crinibus à fronte diuisis apertam professæ mulieritem.*

Pag. 72. v. 5. *Et quia considerantium hæserant vultus*, simile apud Ouidium: *Hæsit, & in vultu constitit vsque uo*) *quicquid à spectaculo vacabat, commouebat valgiter abra, & me tanquam furtiuis subinde osculis verberabat*] Hoc est, Quoniam reliqui qui aderant aliouorsum nentes oculosque diuiserant suos, totique adeo in Gytonis ac nouæ nuptæ automatis per rimam libidinosa curiositate inspectandis, lususque puerili exigendo dediti videbantur; Quartilla interim quicquid temporis nuptiarum spectaculo clanculum suffurari poterat, id porro omne ocuhssima in me contemplatione iniecta auide & quasi catillatim consumebat; oris habitu in lasciuiam conformato, hoc est, *obtortis valgiter labellis*, & quod Catullus *Micantibus* amat dicere, semihulcum sauium lingula leniter leuiterque protensa eminus amatori suo obiectans. Neque aliorsum spectat illud Aquinatis Satyrici:

Blandaq; deuexæ iactaret basia rhedæ.

De motu oris ad fœdissimam patientiam comparato etiam Martialis lib. 1.

Vna la-

Vna lauamur: aspicit nihil sursum,
Sed spectat oculis deuorantibus draucos:
Nec otiosis mentulas videt labris.

Denique idem Iuuenalis Satyra ix.

Quamuis te nudum spumanti Virro labello
Viderit, &c.

Locum fusius enarraui, mollium exemplorum c lation evti coactus, probiorum inopia. eo ma quod videam in *Valgiis* h sce Petronianis explican valgiter nimis hallucinatum amicum quendam strum, qui rem se factam habere est arbitratus, si ea illa cum *Valgis* Plauti *sauiis* confunderet; non f grauissima Turnebi reprehensione, quasi valgiter, est, praue Interpretis hicce officio functi. At ego: recte, & Turnebum ab iniquissima calumnia libe hactenus quidem, quod ad furtiuas istas Quarti osculationes scilicet. Nam de *Valgiis* Plautinaru Meretricum prudentius consuli potuisse, quis ve est, qui dubitet, qui quidem hæc viri illius verba a quanto præsentiore animo ruminetur, v I I. Aduers libro lectitata: *Valga sauia, obtortiones sunt oris ad de sionem. Nam suauium interdum est conformatio oris & l brorum ad suauiandum.* Sapienter sane vsque adhuc. i la, quæ sequuntur, non item: *Meretrices autem du Gloriosum Militem ductabant atque captabant, per illusi nem tamen inter osculandum os obtorquebant, valgumq reddebant, eum ex animo non basiantes atque ludificante* Neque mouet me sententiæ eiusdem succidaneu Lambinus; quam hoc ipso etiam Petronii exempl confirmare adnititur. perperam, vti dictum ac do ctum est modo. *Suauia* enim non pro suauiationibu (proinde vt vulgo solet) verum potius pro *Labiis* ipsis accipi oportere ipsa sententia clamitat. idque diuinitus (vt omnia) à principe illo Scaligero animaduersum. Non igitur de *Valgiis* inter basiandum Militem à Meretricum turba per irrisum & contumeliam conformatis, sed vero de *posticis sannis* intelligendum, sine basiatione: quibus fastidiosæ illæ ac contemnificæ Mili-

litem absentem, seu præsentem etiam, sed auersum
ıen, atque (vt fieri solet) à tergo ludos faciebant as-
ue. quas quidem (*Sannas* dico) oris obtortione la-
ıum morem adumbrare mos erat. indidemque in-
pretandum, id quod antecesserat modo.

Itaque meretrices labiis dum ductant eum.

Quod prouerbialiter dictum aliud significare vide-
:mihi, quam quod ipse mox porro explicat Comi-
s, *Valgis suauiis*, hoc est, praue distorto ore Militem
sannant scilicet, habentque miserum & Gloriosum
m omnibus modis ludibrio ac despicatui.

CAPVT XIII.

scæ beatulorum delitiæ, solo nutu, vel digitorum
erte crepitu, si quid vellent, poscendi ac significan-
li. *Eam in rem Martialis, Tacitus illustrati.* Aquariæ
rouinciæ Præfectura ad Eunuchos. De Linteorum
n balneis vsu: *nonnulla item de* Mappis, *hodiernæ*
consuetudini penitus aduersantia. Sellæ, *ac* Lecticæ *dis-*
crimen. Cursores falerati. *Locus Tranquilli cum cura*
discussus, imo (vt spero) cum fructu. Ministri Cathe-
dralitii, *quod genus? Ios. Scaligeri coniectura* in Arcuma
Festi, Chiromaxio Petronii *interpretando subscri-*
ptum.

Agin.73. v.1. *Trimalcio lautissimus homo digitos con-*
crepuit, ad quod signum matellam spado ludenti sup-
uit] *Concrepuit digitos*, sic dictum: vt supra: *Concrepa-*
era; & quod nos vulgo dictitare consuemus: Op zyn
igheren knippen. Mos vtique ex Martialis disticho li-
.XIV. planissimo planior, cui Lemma.

atella fictilis:

Dum poscor crepitu digitorum, ac verna moratur,
O quoties pellex culcita facta mea est!

ıde & alterum eiusdem Poetæ locum in promptu sit
pedire:

Cum peteret seram media iam nocte matellam
Arguto madidus pollice Panaretus.

 A lau-

A lautioribus porro Eunuchos in delitiis habitos q
nescit? atque id genus Aquariæ prouinciæ præsu
potissimum, eiusdem quoque Epigrammatarii te
monio adstruere posse videor, in re & persona h
prorsus consimili, imo etiam cognomini ita more o
deliciantis:

Digiti crepantis signa nouit Eunuchus,
Et delicatæ suscitator vrinæ
Domini bibentis ebrium regit penem.

Huc accommodandum illud Taciti de superbia P
lantis lib.13.pag.459.

Respondit, nihil vnquam se domi, nisi nutu, aut m
significasse.

v. 9. *Iam Trimalcio vnguento perfusus tergebatur,*
linteis, sed palliis ex mollissima lana factis] A lauation
nim tenuiores oleo, ditiores contra vnguento per
sos, pro re puta atque opibus vnosquosque, carbasi
velis, id est, linteis sudariisque setabis detergeri n
erat; quemadmodum & hodie: non autem palliis
neis. vnde hoc ipsum quoque inter quæsitissimas T
malcionis elegantias lautitiasque ponit Arbiter n
ster. De Linteis Balneariis, quod dixi, confirmat M
tialis lib. x.

Lintea ferret Apro vacuus cum vernula nuper,
Et supra togulam lusca sederet anus.

Item alibi:

Lintea si sumas, niue candidiora loquetur,
Sint licet infantis sordidiora sinu.

Vnde hanc quoque ducere est coniecturam, eos q
lauandi causa balnea publica ingrediebantur, linte
quibus extergerentur, secum prius domo adporta
consueuisse. ne quis ea forte a balneatore subministr
ta opinetur: Quod mirum nemini videri debet, quand
alienas etiam epulas adituri mappam quisque suam ab
se ad mensam adferre cogebantur. Eius moris testem
facio eundem Epigrammatarium meum:

Ad cœnam Hermogenes mappam non attulit vnquam,
A cœna semper retulit Hermogenes.

Ne

ec *Mappam* modo, sed vero & lagenam, indicio eius-
:m:

Sed mappa quum iam mille rumpitur furtis,
Rosos tepenti sphondilos sinu condit, &c.

t mox *Nec esculenta sufficit gulæ præda,*
Misto lagenam replet ad pedes vino.
Hæc per ducentas quum domum tulit scalas, &c.

ddatur fidei insuper causa ex Lapithis Luciani de appa, seu mantili in rem præsentem testimonium ulto apertissimum.

Καὶ ἅμα λέγων, τὴν ὀθόνην περιεσπᾶν ἐπεχείρει, ἣν ὁ παῖς ὁ Ζηνοθέμιδος, μεστὴν οὖσαν παντοδαπῶν κρεῶν. ἔμελλε, ὡς αὐτὴν μὲν, ἀπερρίπτειν αὐτὰ ἐς τὸ ἔδαφος, ἀλλ' ὁ παῖς ἀνῆκε, καρτερῶς αὐτὰ κατεχόμενος.

v. 13. *Hinc inuolutus coccina gausapa lecticæ impositus* .] Sicut hic *Lecticæ* solius, ita *Sellæ* quoque mentio ecticæ coniuncta legitur apud Senecam libro de Breitate vitæ: *Nec illos quidem inter otiosos numeraueris qui la se & lectica huc & illuc ferunt, & ad gestationũ suam, quasi deserere illas non liceat horas occurrunt, quos & ando lauari debeant &c.* Et mox: *Audio quendam ex liciatis (si modo delitiæ vocandæ sunt vitam & consuetuiem humanam dediscere) quum ex balneo inter manus itus, & in sella positus esset, dixisse interrogando: Iam seo?* Vnde in *Sellis* sessitare, in *Lecticis* vero resupinos stari cubantium in morem solitos, prorsus persuam est mihi. De cæteris Lipsianum Oraculum adınto. cuius *Electa* non compilo. Subiungit deinceps rbiter:

v. 15. *Præcedentibus faleratis cursoribus* IIII. *& chiraiaxio, in quo delitiæ eius ferebantur, puer v tulus, lippus, omino Trimalcione deformior.*] De *Cursoribus*, qui in omitatu nobilium quondam visebantur, & quidem sicuti hic) faleratis meminit etiam Tranquillus in ira Neroniana: *Nunquam carrucis minus mille iter feisse traditur, soleis mularum argenteis, canusinatis muliomibus, armillata & phalerata cum Ma acum turba, atque ursorum.* Qui locus præter Egnatium & Glareanum

 etiam

etiam Phœnicem illum Europæ, Turnebum dico, r
ſerrimis modis exercitum, & quaſi in equuleo tort
habuit. idque adeo haud mirandum, in tanto chi
graphorum Codicum diſſidio, ac varietate. quor
alii; *Phalerata comazacum*; alii *Phalerata hamaxicoru*
ſunt etiam, qui *Phalerata cum amaxicorum* nobis
præſentant. nec defuere, qui *Cymazacum* præferre
Ex quorum omnium pariter lectionum farragine, h
iuſce Petroniani loci fiducia maxime ac ſubſidio fi
tus, in Suetonio reſcribendum præſtare nullus dul
tem, *Phalerata chiramaxicorum turba*, vel certe, *Chi*
maxeorum, &c. vt Rhedarios, Eſſedarioſque intellig
mus (ἁμαξεῦς enim quidnam aliud, quam *Eſſedariu*
Eos dico, qui *Chiramaxiis* cum herili præerant imp
rio, & cælatorum vehiculorum aurigationi quaſi Pr
fecti cluebant: in quibus infælicium catamitorum P
dagogia (quos Martialis meus *Cathedralitios miniſt*
indigitat) oblita facie vectari conſueuerant. vt ne ſ
videlicet, aut frigus teneram ac delicatam cuticula
perſtringeret. cuius eximiæ cautionis commonefec
nos Seneca. neque aliena adeo viſa, quæ huc per cau
ſam infarciretur. Sic igitur ille libro Epiſtolar. XXI
Omnes iam ſic peregrinantur, vt illos Numidarum præcu
rat equitatus, vt agmen curſorum antecedat. Et mox li
neis aliquot interiectis: *Omnium pædagogia oblita facie*
vehuntur, ne ſol, ne frigus teneram cutem lædat. Turpe eſt
neminem eſſe in comitatu puerorum, cuius facies medica-
mentum deſideret. Sed enim hoc nihil ad pompam & co-
mitatum Trimalcionis, quem haud longius ſane, quam
è balneo ad triclinium proficiſcentem inducit Petro-
nius, vno exoleto contentum modo, qui non *Lectica,*
aut *Rheda*, ſed vero *Chiromaxio* feratur. Atque equi-
dem quid id eſſe dicam verbum *Chiramaxicum*, ne-
ſcio. & pœnitet expoſitionis, qua id genus geſtatorij
cum *Rheda* aut *Eſſedo* confudiſſe videor prius. tametſi
non ignorem *Eſſedis* etiam in *geſtatione* locum fuiſſe
æuo veteri: & *Geſtatores* nominatos eiuſcemodi gene-
ris ve-

vectores: indicium nobis præeunte Martiali versi-
lis illis libri I.

Illinc Æmiliæ, Salariæq;
Gestator patet essedo tacente.

dmulto etiam certius, magisque Historica ex fide
etonio Tranquillo, cuius narratio ista de Claudio
ibi commodum hercule succurrit modo: *Solitus et-*
m in gestatione ludere, ita essedo alueoque adaptatis, ne
us confunderetur. Quocirca à Scaligero Principi hîc
stro satius esse duco subscribere; qui Festi *Arcu-*
m, *Chiramaxii* vocabulo interpretatur, pro modici
ustri genere, neque plurium, quam vnius hominis
aci: adde, à seruis, non à mannis trahi, ac prouehi
ito: vnde & caussa nomini.

CAPVT XIV.

gamemnon *quisnam apud Petroniū?* Picæ Variæ *con-*
sideratio. De adoptiuo Trimalcionis Prænomine
haud languidæ sane fidei coniectura. Cœnatoria *cuius-*
modi fuerint; & an eadem cum Vestimentis Cubito-
riis *quæsitum.* Cautum Romanis olim Legibus fuis-
se, ne Quæstoribus, vel Prouinciam sortitis mune-
ra porro vlla accipere à Prouincialibus liceret. Tri-
malcionis Petroniani cum Martialis Malchione
affinitas. *Habitus vtrorumque, ornatusque in persona*
Mecænatis à Seneca tanquam penicillo expressus. Ar-
millarum mollities *à fœminis paulatim ad viros quo-*
que traduci cœpta. Cochlearia *quid, & cui potissimum*
vsui apud Romanos? Eapse comesorum ouorū, tum Co-
chlearum maxime (vnde & etymon rei) calycibus per-
terrebrandis, superstitionis ergo, seruisse antiquitus. Pon-
dus eorundem in Petronio expensum. *Dubius &*
controuersus Martialis locus Lucilliani testimonii simi-
litudine defensus pariter, ac declaratus.

[Ad Pag. versu 22. *Sequimur nos iam admiratione sa-*
turi, & cum Agamemnone ad ostium peruenimus.] *A-*
gamemnon hic Trimalcio non est; sed is, quem *Suaso-*

riam in ſchola habuiſſe nobis narrauerat antea, ac
eiuſdem inſuper *de cauſſis corruptæ Eloquentiæ Diſſ*
tione: quam Eucolpianæ Declamationi conſequa
ſubiectam ibidem initio huius operis inuenias.

Pag. 74. v. 1. *Super limen autem cauea pendebat au*
in qua pica varia intrantes ſalutabat.] De hoc ge
Plinius lib. x. cap. xxix. *Nuper, & adhuc tamen rara*
Apennino ad Vrbem verſus cerni cœpere picarum gen
quæ longa inſignes cauda Variæ appellantur. Nos pa
ſermone, *Bonte exters*, nominitamus, famoſa garru
te amabiles. nec mentitus Martialis lib. 14.

Pica loquax certa dominum te voce ſaluto
Si me non videas, eſſe negabis auem.

Pag. 75. v. 12. G. POMPEIO. TRIMALCIONI. VIRO. AVGVSTALI. CINNAMVS. DISPENSATO
neque multo poſt: III. ET PRIDIE KAL. IAN
NOSTER FORAS COENAT. Repono vtrol
GN. vt *Gnæus* fiat denique, quem cognomentum eti
Pompeii ferre videmus. nec vero mirum cuipiam
deri debet de Prænomine. cuius ſolius nota in
nouiſſima Inſcriptione Petronianus iſte Trimal
inſignitur. In eo enim ingenuorum dignitas po
antiquitus. credo, quod ſerui generis homines ir
piam Prænominum paterentur: & cognomine hor
ſtiores appellare familiarius, quam pro dignitate l
bebatur: contra ac nos hodie factitamus. Qua de
plura ac compertiora noſſe qui volet, eum porro e
Aduerſaria magni illius Turnebi accedere iubeo l
II. cap. XIX. ad huncce Horatii locum: *Quinte puta, a*
Publi (gaudent Prænomine molles Auriculæ,) &c.

Pag. 76. v. 10. *Veſtimenta mea cubitoria perdidit, q*
mihi Natali meo donauerat cliens quidam Tyria, &c. Cc
natoria appellitauerat ſupra: cuiuſmodi patroni locu
pletiores, vel etiam aduocati ab anteambulonibus
clientulis ſuis quotannis muneri accipiebant diebu
Natalitiis, ex more & diſciplina munificentiæ Roma
næ. Martial. lib. x.

Pugnorum reus, ebriæque noctis

Cœni

Cœnatoria mittat aduocato.

ide, quæ notauimus ad illum Horatii locum:

Natales grate numeras, ignoscis amicis.

Quibus tamen & hæc quoque ex Plinio Iuniore adscribi oportuerat insuper, per incogitantiam (vt fit) silentio nobis prætervecta id temporis, quæ libro Epistolarum eiusdem IV. de Iulio Basso, qui Bithyniam ... itus repetundarum reus redierat, ad hoc exemplum leguntur: *Multis enim, atque etiam Principi dixerit, sola se munuscula, duntaxat Natali suo aut Saturnalibus accepisse, & plerisque misisse.* Item paullo antea de eodem: *Hoc illum onerabat, quod homo simplex & incautus quædam à Prouincialibus, vt amicis* (Male enim in I. Stephani Editione; *vt amicus*; procusum exstat) *acceperat. nam fuerat in prouincia eadem Quæstor. Hæc accusatores furta ac rapinas, ipse munera vocabat. sed Lex munera quoque accipi vetat.* Vnde hoc quoque præter ia docemur, Præsidibus, seu Procuratoribus Prouinciarum istud iuris vtique non fuisse, vt à Prouincialibus suis, quibus aut cum Principis, aut cum Populi præerant potestate, aliaque porro munera acceptarent; *ne Natali quidem suo, aut Saturnalibus*, optimo *iterum:* ab amicis tamen & familiaribus licuisse. Sed nos ad Petronium nostrum reueniamus denique: in quo credo fore, qui *Vestimenta* ista *Cubitoria* diuersa à *Cœnatoriis* fuisse asseuerabunt, & illa quidem *Cubicularibus* hæc vero *Tricliniaribus Lectis* conuenisse ex vtriusque vocis etymo fidem haud dubie sunt facturi. Neque ego huic sententiæ repugno. Sed quid diutius ...ricor? quasi vero Lis ista non abs Lipsio nostro in Saturnalibus suis publicitus decisa iampridem! Fateor: & , *Accubitoria*, literula in Petronio retracta, pro *Cubitoriis* reponenti meritissimo vtique ac lubens suffragatorium addo calculum.

Pag. 77. vers. 25. *Positusque in ceruicalia minutissima,* (nostrarum Puerperarum in morem) *expresse imprudentibus risum. Pallio enim coccino adrasum incluserat caput, circaque oneratas veste ceruices Laticlauiam immiserat*

mappam] Huc spectat Martialis illud de Malchic huius, pene dixeram, germano & quidem gemino:

Iacet occupato galbanatus in lecto,
Suffultus ostro, sericisque puluinis.

Caput vero *pallio inclusum* Mecænatico cultui respo det penissime; qui tamen non risum, sed iustam in gnationem potius Senecæ stomachanti expressisse detur. Testes hæcce ipsissima eius verba, lib. xx. Ep cxv. *Hunc esse, qui in Tribunali, in Rostris, in omni pub. cœtu sic apparuerit, vt pallio velaretur caput, exclusis vt que auribus, non aliter, quam in Mimo Diuitis fugitiui ient. Laticlauiam* etiam *Map am* inter munuscula a Saturnalitia, & quidem vilissima, pretiique minimi Piceno ciente muneri missam Sabello Caussidi commemorat salsissimus Poëtarum Martialis, lib. Epigram. 46.

Et lato variata mappa clauo.

Pag. 78. vers. 9 *Et ne has tantum ostenderet diuitias, a xterum nudauit lacertum armilla aurea cultum, & ebor circulo lamina splendente connexum*] *Armillæ* sequioris xui antiquitus in vsu tantum, mox etiam gliscente lu xuria ad virorum ornamenta traductæ. Vide Pliniu lib. xxxiii. cap. iii. Historiæ Natural. Eadem mollitie in Caligula quoque notata à Suetonio scribente: *Sæ pe depictas gemmatasque indutus penulas manuleatus & armillatus in publicum processit.* Necnon à Seneca lib. i In sapientem nō cadere iniuriam: *Chæreæ Tribuno mi litum Caius signum petenti, modo Veneris, modo Priapi da bat aliter atque aliter exprobrans armato mollitiem. Ho ipse pellucidus, crepidatus, armillatus, &c.* Quo loco, *Al ter atq; aliter*; vtraq; Venere studiosum, hoc est, mo do *agentẽ*, modo *patientem* interpretor. Per *Priapum* enim, Diuisorem; siue Admissarium; per Venerem, & mollem & impudicum designari res ipsa vociferatur.

Pag. 79. vers. 10. *Accipimus nos cochlearia, non minus sex libras pendentia, ouaque ex farina pingui figurata pertundimus.*] Hinc *Cochlearium* vsum apud veteres qui fuerit, planissime deprehendimus. neque hinc modo, verum

rum etiam ex Martiali, ita lib. 14. sub Lemmate Coclearis disputante:

Sum cochleis habilis, sed nec minus vtilis ouis.

Nunquid scis potius, cur Cochleare vocer?

icit eodemque & locus Plinii ex libro 28. capite 2. *effigi quidem diris deprecationibus nemo non metuit. Huc rtinet ouorum, vt exsorbuerit quisque, calyces, cochlearumque protinus frangi, aut eosdem cochlearibus perforari.* Cuius superstitionis manifestissima vestigia nostrarum omnum mulierculárum animis firmissime impressa hodie est animaduertere; quibus prima huius quoque rei cautio esse consueuit, vsque adeo, vt quoduis nerium etiam Vadimonium deserere præoptaturæ leantur prius, quam non post ouorum exsorbitionem testas eorundem siue adeo putamina pertusum protinus, imo vero frustillatim comminuere. ne *ris* illis *Plinianis* scilicet, id est, carminibus Deuoto s Thyestæo ritu conceptis obnoxiæ factæ defigi, aut guæ malignantis execrationibus fascinari porro ab idis, vel maleuolis possint. Cæterum omnis *Coclearium* virtus pro ratione ponderis, & argenti mo æstimata. atque in hoc ipso quoque pars aliqua eegantiæ posita fuisse videtur. non quod singula apud rimalcionem Cochlearia singulas sex libras pependisse autumem (apage istam ponderis imnanitatem, udiculæ, seu Truæ alicui magis, quam Cochleari onuenientem) sed quod de plurium potius Cochlearum strue, non autem de singulis Petronium fabulari ersuasum sit mihi. Et tamen malum *Cochlearis* pondus *Saturnalibus, optimo dierum*, dono missi sibi in Posthumiano exagitat Martialis, lib. 8.

Octauus (s. annus) ligulam misit sextante minorem.

Nonus acu leuius vix cochleare tulit.

ic enim legendum autumo. quasi diceret Poëta, vix ignum esse, quod *Cochlearis* nomine censeatur ad exemplum (sicuti opinor) Lucillii, ita in re dissimillima περιβολικῶς argutantis:

Vix viuum hominem, ac monogrammum.

Vndeadditum ab Epigrammatario: *Acu leuius:* ad vtilitatem more suo, hoc est, Poëtico magis magis etiam eleuandam. Ad Lucillianæ quoque Hyperb imitationem Ouidianum illud non insulse compa tum iudices:

Si pata est, Veneri similis: si flaua, Minerua:
Sit gracilis, macie quæ male viua sua est.

Ita enim postrema Pentametri eius particula rec cinnanda: neque iis assensus commodandus, qui nouæ loquutionis gratia ex huius loci interpolatio ingeniose potius, quam *Verisimiliter* quæsita, *Nisa*, *Viua*, ausis rescribillare. deceptis (opinor) proleta illius scripturæ vanitudine, quæ maiorem fere ac r liorem exemplarium nostrorũ partem, impune & v dice nullo, ad hoc vsq; tempus perperam insedit, l exemplo: *Macie quæ male visa sua est.* Nam (vt meus animus) absque illa lectione fuisset, coniectura ista ta non foret.

CAPVT XV.

Promulsis, *vnde dicta.* Gustatoria. *In veterum* Cœr rum *legibus fuisse, vt conuiuarum nemo ferculi suipa fraudaretur. quam haud modo in profundum conde sed domum etiam asportare ius erat. Eam in rem Ma tialis pro testimonio adducta auctoritas.* Rectæ Cœr *obseruatio. Erasmus in Lucianici loci versione notati De festiuissima Epigrammatis cuiusdam, in fine lab rantis, enarratione, Martialis Genio gratificatum.*

EAdem pag. 79. vers. 20. *Iam Trimalcio eadem omn lusu intermissi poposcerat, feceratque potestatem clai voce, si quis nostrum iterum vellet Mulsum sumere.*] Hin patefit etymon *Promulsidis*; & curnam ita dicta pric pars Cœnæ. Sequitur enim euestigio de *Gustatoriis*, *choro cantante pariter raptim sublatis.* Quo etiam respe xit Horatius noster, ex disciplina Catiana conuiuio rum strategis hoc quoque inter cætera nepotinun præceptum Satyrice instillans:

Vacu

Vacuis committere venis
Nil nisi lene decet. leni præcordia mulso
Prolueris melius.

Necminus Seneca, lib. XXII. Epist. XII. de Spanio quodam è genere Lucifugarum, prorsus contra consuetudinem, ordinemque naturæ sic quasi ex professo viuentium: ideoque non ab octaua hora vespertina, sed à prima luce auspicantium cœnas: *Circa lucem discurritur. Pueri vocantur, cellarii, coqui tumultuātur. Quæro, quid sit? Dicitur, Mulsum & alicam poposcisse, à balneo exisse.* Postremo etiam Plinius Iunior lib. Epistol. I. de eadem ista *Gustatione*, siue adeo *Promulside* verba faciens: *Paratæ erant lactucæ singulæ, cochleæ ternæ, oua bina, alica cum mulso & niue.* Quo etiam pertinebit illud Martiali Distichon:

Nos alicam, mulsum poterit tibi mittere diues.
Si tibi noluerit mittere diues, eme.

Ad superiorem Arbitri locum aliquando reueniamus: quo etiam ille mos declaratur non ita vulgo vulgatus, lautiores olim Dominos conuiuis suis voce clara potestatem facere solitos, in Cœnarum præsertim Rectarum exhibitione, poscendi quæ vellent, interdum etiam iterata. idque priusquam *Gustatione* sublata nouum mensæ ferculum inferretur. *Quadram* enim singulis, partemque suam palam flagitare ius erat: eamque non in ventrem ablatam modo, verum mappa madente conditam domum quoque asportare, si vellent. Clara omnia de Martiali. exempli gratia:

Nihil est miserius, nec gulosius Santra:
Rectam vocatus quum recurrit ad cœnam,
Quam tot diebus noctibusque captauit,
Ter poscit apri glandulas, quater lumbum,
Nec erubescit peierare de turdo.

& reliqua ad finem vsque. *Cœnam* porro *Rectam* eandem esse suspicor, quam Graii homines τὸ ἐντελὲς ἢ πολυτελὲς δεῖπνον appellitant; in qua nihil desideres scilicet mensæ apparatui necessarium. Colligo ex Luciano narrante: *Καὶ ἅμα ἀπεκεκήρυκτο ἡμῖν τὸ ἐντελὲς ὀνομαζόμενον*

ζόρδινον δεῖπνον. Quo loco Eraſmus tamen, dum vim cabuli Græci nequicquam exprimere ſatagit, *Abſ tam cœnam*, reddidit inſcitiſſime. Ex iis vero quæ di re occœperam prius, alterius quoque in Martiali n Epigrammatis ſententia illuſtratur, quod lib. 11. in C cilianum quendam exſtat huiuſmodi:

Quicquid ponitur hinc & inde verris,
Mammas ſuminis, imbricemque porci;
Communemque duobus attagenam;
Mullum dimidium, lupumque totum,
Murenæque latus, femurque pulli,
Stillantemque alica ſua palumbum.
Hæc quum condita ſunt madente mappa,
Traduntur puero domum ferenda.
Nos accumbimus otioſa turba.
Vllus ſi pudor eſt repone cœnam.
Cras te, Cæciliane, non vocaui.

Exemplum integrum adſcripſi, non tam ioci face inductus, quam Iunianæ Editionis prauitate: vbi p ſtrema hæcce clauſula, in qua totius Epigrammat conſiſtit lepos, inficetiſſime concepta legitur, præt rito in futurum perperam commutato, hanc ad f ciem:

Cras te, Cæciliane, non vocabo.

Nihili enim iſtuc; nec tanto minus Exhibitor quam Poeta ipſo lectio indigna cuius hæc ſententi fuerat iam olim: Si quando à nobis vocatus es ad cœ nam forte, nullum ita nec facetum, nec lepidum men ſæ noſtræ ferculum inferri poteſt, quod non vixdum appoſitum ad te trahas illico, atque in mappam iſtam tuam harpagatim conuertas, domum porro à puero eueſtigio auferendum. haud ſecus, quam ſi non in commune obſonatum, ſed vero quantum in lancibu eſt epularum ac ſcitamentorum, vni & ſoli tibi ante poſitum foret. Vnde relinquitur, vt ipſe conuiuator e go, ac parochus, cæterique item, quantum eſt, conui uæ mei dentibus dentientibus, Tantali in morem, ringentes ac famelici, maleque feriati accumbamus: quum

um tu vnus omnium nostrum pariter munus ini-
issime fungaris ; haud quidem ambabus malis ex-
etis tuburcinans modo , verum etiam catillans in-
per , mappaque ac manibus pariter gypsatissimis
rcumverrens vniuersa ; oblitus Iuris humani , imo
leo contra communes Leges Cœnaticæ disciplinæ,
ıæ iubent partem cuique suam adsignari ex æquo,
fiat Trimalcionis illud: *Equum Mars amat.* Quare,
quid ingenui etiamnum pudoris est tibi , cœnam i-
ım , non tibi solum , sed vero mihi quoque in par-
n, reliquisque item conuiuis meis destinatam atque
structam , fac de manibus tuis reglutines ac remit-
ıaliquando : vt & nos de ea , non minus quam tu ô
eciliane, bene esse possimus in commune. Quid e-
m ? non in crastinum etiam , verum in hodiernam
speram tantum esse te volui , atque expetiui conui-
m mihi. Salse, arguteque. quasi dicat : O bone Cæ-
iane , si hanc tecum rationem pergis instituere in
sterum , vt mappam vsque tuam , ita vnctam effer-
nque ab alienis epulis redux domum porro com-
ırtare pertendas ; faxo cras in totum etiam diem de
ısonio abunde ampliterque cautum ac prouisum sit
ıi, hoc est , vt ipse haud de vesperi hoc meo prandeas
odo , verum laute adeo, atque opipare insuper cœ-
ım facias postridie. Atqui te (si nescis)ego , non vt
ısterum in diem ventrem etiam domi saginares tuæ,
burraresque de meo , verum vti hoc vespere apud
e pari cum cæteris iure hilarem conuiuam ageres
miliariter vocitaui. Quid hac quæso vrbanitate vr-
ınius?

CAPVT XVI.

*ignum ministrantibus symphonia dari solitum ad infe-
rundam cœnam.* Obiurgare colaphis. Lecticarius *de
conuiuio abdicatus , suaque* Supellecticario *dignitas
restituta. Arbiter correctus.* Carptores , Structores,
Scissores, Chironomantes, *singuli pro* Cibicidis. Pe-
tronii cum Iuuenali, ac Martiali meo super Stru-
ctoris

ctoris munere *controuersia.* Structuræ *huiusce M*[illegible] *stros, & quasi Professores Publicos in pergulis prostare litos Romæ, compluribus ac luculentis testimoniis dem stratum. Eadem Iuuenali larga diffusa lucis claritas* [illegible] *Senecæ luminaribus accensa.* Longe arcessere. Nu mos metiri modio. Abire in cœlum.

E Ad. pag. 79. v. 23. *Cum subito signum symphonia* [illegible] *tur, & Gustatoria pariter à choro cantante rapiunt* Res omnis manifesta ex Seneca, lib. de Breuitate [illegible] tæ: *Conuiuia me hercule horum non posuerim inter vaca tia tempora, quum videam quam solicite argentum ord nent; quam diligenter exoletorum suorum tunicas succi gant:* (quod postremum expressit Flaccus: *Vt omi præcincti recte pueri, comtique ministrent*) *quam suspe sint, quomodo aper à coco exsus exeat, quanta celeritate gno dato glabri ad ministeria decurrant.* Item epistolarū eiusdem libro xv. *Transeo pistorum turbam, transeo m nistratorum, per quos signo dato ad inferendam cœna discurritur.*

Pag. 81. v. 1. *Colaphisque obiurgare puerum, ac proiice rursus parapsidem iussit*] Vsus eodem loquendi gene & Persius:

Solex puer obiurgabere rubra.

Nec non Tranquillus: *Ferulis obiurgari.*

Sequitur deinceps v. 3. *Insequutusque est Lecticarius argentumque inter reliqua purgamenta scopis cœpit verre re*] Inter tot res conuiuii multo electissimas *Lecticari* quis locus? Et certe (vt quod res est, fabuler:)

Poterat cœna [illegible] *e illo.*

Sed deformatus haud dubie locus, & quem in decorem pristinum non aliter sane reponi posse arbitror, quam si in *Lecticarij* vicem *Supellecticarius* succedat. eum dico, istiusmodi supellectilem qui curet, quique prouinciæ adeo mundulæ præfectus iure optimo, suoque plus meritissimo cluat. ne videlicet abs Eucolpio & cæteris inicio *laudatus ob elegantias Dominus* existimetur, Lecticarium argento admouere ausus,

,,ὅιον (quod dicitur) πρὸς λύραν. quo quid absurdius?
scribatur proinde: *Insequutusque est Supellecticarius.*
uam vocem & Pandectæ Veteres pro Romana iden-
lem agnoscunt; asseritque præterea probæ & anti-
iæ fidei, monetæque Glossarium illud multo ele-
antissimum, quod Rei nostræ Literariæ in commu-
:, præsertim Antiquariæ, gratificatus est non ita pri-
em industriosissimus Typographorum Henricus Ste-
anus.

Pag.81.v.1.*Heu heu nos miseros, quam totus homuncio est!*
(In V. C. pro *Totus*, *Cæcus* exaratum legebatur:)
Sic erimus cuncti, postquam nos auferet Orcus:
Ergo viuamus, dum licet esse bene]
Versus insulsissimi, nihil adeo minus, quam Genii
troniani. Itaque suspicatus aliquando fui, Pentame-
clausula hoc modo interpolari posse, haud paullo
ncinnius:

Ergo viuamus, dum licet, estq; bene.

est, dum per occasionem, perque valetudinem licet;
mq; *virent genua.* Nunc & me frustra fuisse, & Petro-
um Trimalcionis, hoc est, hominis omnium subitis-
ni *burras, quisquilias, ineptiasq;* in ioco & vino expri-
ere voluisse, video demum atque intelligo, hercle ve-
serio. Itaque recepta scriptura seruetur.

Pag.82.v.15.*Non minus & Trimalcio eiusmodi metho-*
o latus] *Methodium*, vt *Exodium*, pro *Methodo*, id est,
ctione, seu ludificatione, eo dico, ne quis de Editionis
agdunensis sententia, pro *Transitu*, porro interpreta-
pertendat. Clara explicatio hæc nostra ex narrationis
perioris argumento. Sequitur:

v. 16. *Carpe, inquit. Processit statim scissor, & ad sym-*
oniam ita gesticulatus lacerauit obsonium, vt putares
arium, (Quid si, Daren, vel Dareta, legamus?) hydrau-
cantante pugnare. Ingerebat nihilominus Trimalcio len-
ssima voce, Carpe] Proprie, atque oppido Latine Tri-
alcio. Ab eiusmodi enim munere, *Carptores*, hoc ge-
us dictitabantur. Iuuenalis: *Librarius, archimagiri.*
Carpto-

Carptores. Carpere enim nihil aliud, quam quod P tronius, *Lacerare*, dixerat antea. neque aliter sane a tiquissimos illos Romuli nepotes loquutos scito. a gumento vtique est illud XII. Tabularum: MVLIE FACIEM NE CARPITO. Eò dico, vti ab errore i subito eos aliquando in viam reducam, quibus *Ca pere*, & *Lacerare*, tantum non contraria esse persuasu video iampridem, Ouidiano illo testimonio subnixi *Carpe cibum digitis*. Quos potius ad verbi istius con posita mentem atque animum conuortere oportebat puta *Concerpere*, ac *Discerpere*, eadem cum τῷ *Lacerare* significantia. Notandum porro, quem *Scissorem* hoc lo co indigitat Petronius, eundem à Iuuenali non *Carpto rem* (vt diximus modo, sed vero & *Structorem* simul, Chironomanta Græco nomine perhiberi. quomodo Martiali versu illo:

Et quæ non egeant ferro Structoris ofellæ.

contra mentem Petronii nostri, qui paulo prius *Stru ctoris* meminens, eum non pro *Cibicida Lucilliano*, at obsoniorum Diuisore, sed pro *Archimagiro*, & pene quem *patinariarum struicum* concinnatio; quo scili cet rite omnia ordineque fierent, gabatis & lanci bus singulis apte ac suo loco dispositis, hoc est, pro artifici ferculorum mensæ imponendorum ordina tore, instructore, & quasi arbitro visus accipere. idque (sicuti apparet) non sine ratione, & quidem (vti ani mus meus est) cumprimis probabili, si modo verbi ipsius etymon pressius aliquanto inuestigare velimus. Verum ad Iuuenalem reuoluamur, quo mos gesticulatoriæ istius, inter tam anxias rerum electissimarum lanienas, planior atque illustrior fiat. Scribit igitur ille Sat. 5.

Structorem interea (ne qua indignatio desit)
Saltantem spectas: & chironomanta volanti
Cultello, donec peragat dictata magistri
Omnia. nec minimo sane discrimine refert,
Quo gestu lepores, & quo gallina secetur.

Item XI. *Sed nec Structor erit, cui cedere debeat omnis*

Pergula,

Pergula, discipulus Trypheri doctoris, apud quem
Sumine cum magno lepus, atque aper, & pygargus,
Et Scythicæ volucres, & Phœnicopterus ingens
Et Getulus oryx, hebeti lautissima ferro
Cæditur, & tota sonat vlmea cœna subura.

uæ tum vniuersa, tum singula lumen desiderant, a-
ɔqui per se nebulosa oppido; & (absque Seneca In- rprete foret) Platonis numeris obscuriora. Proinde rentem illum Philosophiæ Romanæ audiamus VI. iistol. libro has nobis explicationes præeuntem: *im ad cœnandum discumbimus, alius sputa detergit, a- s reliquias temulentorum subditus colligit, alius pretio- aues scindit per pectus & clunes certis (f certisq;) ducti- s circumferens eruditam manum in frustra excutit Infe- , qui huic vni rei viuit, vt altilia decenter secet; nisi quod serior est, qui hoc voluptatis caussa docet, quam qui ne- sitatis discit.* Vnde liquido edocemur, inter cæteras ɔmæ conturbantis lautitias, seu Luxuriæ verius ɔbra, etiam doctores in pergulis prostitisse, qui dæ- læ huiusce *Structuræ* scientiam profiterentur. ad am item decuriam pertinere videntur *Popinæ Præ- li*, tum *Culinariæ Artis Magistri.* de quibus idem Se- ca XV. Epistol. *Innumerabiles esse morbos non miraberis, quos numera. Cessat omne studium, & liberalia professi si- vlla frequentia desertis angulis præsident. In Rhetorum Philosophorum scholis solitudo est. At quam celebres* (id :, frequentes) *culinæ sunt! quanta circa nepotum focos iu- ntus premit.* Emendo, *Quanto circo*, vel certe, *circulo*, est, quam spissa, ac frequente corona. Sic Mar- ılis:

Nec calculator, nec notarius velox
Maior quisquam circulo coronetur.

Rursus de Structoribus alibi Seneca: *Quare ars est ud te ministrare, nec temere, & vt libet collocatur argen- m, sed perite seruatur* (corrige *Struitur*, vel mea, vel Li- iana fiducia potius) *& est aliquis scindendi obsonij ma- ster?* Idem de Breuitate vitæ loco antea laudato: *uum videam quàm suspensi sint, quomodo aper à coco ca- sus ex-*

ſus exeat, quanta celeritate ſigno dato glabri ad miniſt decurrant, quanta arte ſcindantur aues in fruſta non er mia. His ſuperaddatur Plinianum illud, de Gallinis te ſecandis: *Poſtea culinarum artes inuenerunt, vt clu ſpectentur, vt diuidantur in tergora, vt à pede vno dila ta repoſitoria occupent.* Ad Eucolpii narrationem reg diamur denuo.

Pag. 83. v. 3. *Non potui amplius quicquam guſtare, conuerſus ad eum, vt plurima exciperem, longè arceſſere bulas cœpi*] Idem loquutionis genus vſurpatum a Se ca Patre Controuerſiarum IIX. *Hoc vt aliquando faci dum eſt, quum res patitur, ita ineptiſſimum eſt luctari c materia, & longe arceſſere.* Nec nō ipſe Petronius poſ quoque: *Eumolpus autem dum Epigramma mortuo fa oculos ad arceſſendos ſenſus longius mittit.*

v. 9. *Vxor, inquit, Trimalcionis, Fortunata appellat quæ nummos modio metitur*] Ad hoc exemplum ſcrip rat Horatius antea: *Diues, Vt metiretur nummos.*

Ibidem paulo poſt de eadem Trimalcionis vxore.

v. 13. *Nunc nec quid, nec quare, in cœlum abijt.* Id eſt rem ipſam vernaculo ſermone ſtrictim attingam m do: **Dy en kent haer ſeluen niet.** Cui loquutioni adfi quoque illa Senecæ philoſophantis: *Subſilire in cœlu ex angulo licet.* Vide an & hinc Dialogi Fabiani de O ratoribus defectus ſarciri poſſit huiuſmodi expleme to: *Tum mihi ſupra Tribunatus & Præturas & Conſu tus aſcendere videor, tum in cœlum abire.* Nam in libr noſtris lacuna eſt id loci aſteriſco inſignita.

CAPVT XVII.

In M. Tullij cum Publio Syro comparatione Trimalcion iudicium ſuis, hoc eſt, Petronianis ponderibus examina tum. Eiuſdem Mimici ingenij acrimonia cum Senec tum duorum Iuliorum, & quidem Cæſarum, Caij in quam Dictatoris, ad Scaligeri noſtri æternũ præconiũ co honeſtata. Eius rei luculentiſſimum ſpicimen præbitu à Petronio. Publiani Genij elegantia, & eruditus luxu

Pagin

Agina 83.v. 22. *Et Poetarum cœpit esse mentio, diuq; summa carminis penes Mopsum Thracem immorata* (ita enim Lipsius nost*er*) *donec Trimalcio; Rogo, inquit, Magister, quid putes inter Ciceronem, & Publium interesse. Ego alterum puto disertiorem fuisse, alterum honestiorem. Quid enim his melius dici potest?*] Vide, & ride ıi Lector) præposterum inscitissimi conuiuatoris iu- cium nec vero Arbitrum nostrum, sed Trimalcionē ıgas blatientem te audire existimes velim. quem qui- m modis omnibus ridiculum ex professo vt faceret, ıetarum commemoratione abrupta, nouum prorsus ıue inexspectatum de M. Tullio sermonem subito ıectantem inducit; vt *Florem* scilicet.

Delibatum illum populi, Suadaq; medullam

m Mimicis sordibus, & Publiana tolutiloquentia ntenderet. quo quid ineptius, vel absurdius fingi ssit, haud video sane; nisi (vt meus est animus) fieri n posse arbitror. At tu fortasse nouum istud atque olens comparationis genus non ad prorsam Tullij ctionem, verum potius ad Poesin eiusdem, haud inde quo merebatur plausu à posteris exceptā, perti- re contendes: cuius hercle sententiæ me subscripto n minime es habiturus. Et tamen Trimalcioni no- o etiam aduocatus vt veniam, nullam mihi linguam e fateor, qua horundem Publij Iamborum argutias, felicem verborum compositionem satis pro virtute ædicare possim. Nam (vt ne à Petronii imitatione re- dam) *quicquid dixero, minus erit.* Ita publici saporis hil, itaque nouo vrbanitatis sale sparsa omnia, atque præstationem Elogii eius, quod de Syro hoc nostro statum reliquit sanctissimus Romani Theatri Cen- r Seneca libro 1. de Tranquillitate vitæ, his verbis: *ublius Tragicis Comicisque vehementior ingeniis, quo- es Mimicas ineptias, & verba ad summam caueam spe- antia reliquit, inter multa alia cothurno, non tantum si- ariis fortiora & hoc ait:*

Cuiuis potest accidere, quod cuiquam potest.

'bi tamen, *Sipario*, ad marginem adscriptum legitur,

idque verius. Eſt enim *Siparium genus veli, quo in ſc* *Mimi vtuntur.* teſte Pompeio. Credo te iam exſpec re, vti & alteram quoque magni illius I. Cæſaris S ligeri laudationem hic imputem referamque expe ſam tibi. Merito. Neque enim decere, aut vllo mo conuenire videtur nobis, vt tanti Herois Cenſura minoris, quam ipſius Senecæ iudicium faciamus. S igitur ille libri primi Poetices ſuæ, cap. x. de Mim grapho hoc noſtro, Equitis Romani, Laberii dic haud quidem ęmulo ſolum, ſed & victore: idque de D ui ipſius Iulii liberaliſſima ſententia: *Translata in It liam argumenta adeo ſalibus, ac dicacitate aucta ſunt vt vnus Publius vniuerſam Græciam ea laude ſpoliarit* Sed iam tempus, eius rei ſpecimen aliquod vt ſpeci mus, Arbitri noſtri beneficio maxime. Nam abſq illo foret, quid reliquum erat, quam vt ita lepidi venuſti Poematis inopiam in perpetuum porro pat remur?

Pag. 84. v. 3. *Luxuriæ rictu Martis marcent mœnia:*
Tuo palato clauſus pauo naſcitur, (*f. paſcitur*
Plumato amictus aureo Babylonico:
Gallina tibi Numicidica, tibi gallus ſpado:
Ciconia etiam grata peregrino hoſpita,
Pietaticultrix, gracilipes crotaliſtria,
Auis exſul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitiæ nidum in cacabo fecit meo.

Video Publio iſti idem, quod noſtris Scauris hodie vſu veniſſe propemodum, qui grauiſſimi alienæ nequitiæ obiurgatores in propatulo viſi, ſibi ſuæque lubidini nihil non in ſecreto condonant: nec cito, aut temere cuiquam, niſi ſcelerum ſuorum adminiſtro, vel conſcio, gratiam offenſæ alicuius facturi. Huic enim generi flagitium quoduis impune, modo occultum, ac ſine arbitris: nam *Teſtibus* non audeo dicere. credo, illam vt Plinianam ſententiam nobis veriſimilem faciant ſcilicet: *Multi famam, conſcientiam pauci verentur.* De Publiana vero inſolentia, (Ciceroniano more me loqui ſcito) ſeu verius elegantia, quam in alijs

s potius quam semetipso Mimus ille tanto dicto-
n acumine exagitasse videtur, ita Plinius: *Publii* (in-
t) *Mimorum Poëta cœna, postquam seruitutem exue-*
(malim, *Seruitute exierat*. Sic enim & Cicero: *Exire*
mna, pro liberari) *nulla memoratur sine abdomine,*
cabulo etiam summis ab eo imposito. Vt mirum non sit,
m etiam *Ciconiarum* meminisse; quas id primum
nporis edules, factas, nouamq; ex earundem con-
ura ὀψοποιΐαν Romæ institutam didicerat de Sem-
nio Rufo, auctoritatem eam haudquaquam vti-
e defugiente, & quidem Prætoriam. quo cogno-
nto insignem ipsum Horatius facit. ad quem lo-
n consule obseruatiunculas nostras. Adiice Fra-
entum quoddam Cornelianum, Nepotis dico, a-
l Plinium maiorem, ita lib. x. cap. xxııı. differen-
ı: *Cornelius Nepos, qui Diui Augusti Principatu obiit,*
n scriberet, Turdos paullo ante cœptos saginari, addidit
conias magis placere, quam grues, &c. Cæterum *Thrax*
ëta iste qui fuerit, cui *summa carminis* in Trimalcio-
; conuiuio delata, diuinare non est meum. & scin',
id verear; ne pro *Eumolpo* scilicet præpostera scio-
um diligentia *Mopsum* obiectauerit nobis. *Eumol-*
inquam, de quo nõ infrequentem sane, nec infesti-
m in posteriore huius Satyrici parte mentionem ha-
uri postea. qui an *Thrax* etiam fuerit, ignoro: hoc
o, non indignum, qui in principum Poëtarum lu-
o haud postremus censeatur.

Caput XVIII.

Margaritum inter faleras pelagias. Pedes tollere. Indomita. Stratũ extraneum. Carbunculi vnde Carchedoniorum cognomento famigerati potissimum. *Eorum flagrantia, & quasi ignitus fulgor. Septuosioris cuiusdam loci in Publiano versu edissertatio.*

PErgamus auscultare Mimum porro publicæ Luxuriæ accusatorem:

Pag. 84. v. 11. *Quo margarita, cara, tribacca, Indica?*

An, vt matrona onerata faleris pelagiis
Tollat pedes indomita in strato extraneo?

Margarita, numero plurali posita accipio, vtpote g neris neutri quando, *Margaritum*, in singulari qu que veteres extulisse constat. Vel Mecænatis Fragm tum specta, in nuperis ad Horatium Notis integri ti suæ primitus à nobis restitutum. In eo enim ita sc ptum deprehendes:

Lugens te, mea vita, nec smaragdos,
Nec percandida margarita quæro, &c.

Adde quod eiusdem casus continuatio deinceps quatur. argumento sunt ista:

Smaragdum ad quam rem viridem, pretiosum vitru

Cæterum vbi idem:

v. 13. *Tollat pedes indomita in strato extraneo?*] dixerat modo, Mimica quædam sententiæ obscœr tas subesse videtur: vt, *Indomita* significet, necdum d mita, vel satiata saltem tot ac tam assiduis libidinibu haud quidem in lecto martiali, sed vero in strato e: traneo, id est, apud adulterum, vel adulteros veriu quorum (id quod de Clodia sua Catullus.)

Nullum amat vere, sed identidem omnium
Ilia rumpit.

Nam *Tollere pedes* quid sit, operam interpretando pergam sumere, nugas egero. Itaque, Scriptorum ali quot exemplis contentus, pausam facere appropera bo. *Nonius in Atellanarum Fragmentis:*

Mammeas teneas, pedes extollas, congenues, sauies

Cicer. Epistolar. II. ad Atticum: *Noli, inquam, de vn pede sororis queri, licet etiam alterum tollas.* Quibus ad das, si voles, illa à Martiali:

Tolluntur q; pedes. ô medicina grauis.

Item:

Ille pedem sustulit, hic tunicam.

Idem porro Græcis αἴρειν σκέλη valere, facete ab eruditissimo omnium Victorio obseruatum, hocce Aristophanis exemplo, ex Fabula, quam ἐκκλησιαζούσας vocauit, eam in rem producto examussim scitissime:

Ἐκεῖνο

Ἐκεῖνο δ' οὐ πεφροντίκαμεν, ὅτῳ τρόπῳ,
Τὰς χεῖρας αἴρειν μὴ μαγνεύσομεν τότε:
Εἰθισμένοι γὰρ ἐσμὲν αἴρειν τὰ σκέλη.

rgit Publius Romanas dilitias flagellare porro huiusmodi castigatione:

v.16. *Quo Carchedonios optas ignes lapideos,*
Nisi vt scintillent? Probitas est carbunculus.]

orum Senariorum nemo (quod sciam) clarius, quam inius illustrationem præiuerit tibi. Ita enim ille lib. .cap.7. *Principatum habent Carbunculi, à similitudine nium appellati, cum ipsi non sentiant ignes, ob id à quisdam Apyroti vocati. Horum genera Indici, & Garamntici, quos & Carchedonios vocauere propter opulenm Carthaginis magnæ:* & reliqua, quæ deinceps ibim sequuntur. Quod vero subiungit Mimographus ster, v.17. *Probitas est, carbunculus.* omnibus credo odis obscurum plerisque visum iri. Videor tamen cile à memetipsus impetrare posse, vt *Probitatem* o Pudore, siue adeo pudicitia Matronali positam istimem. cui innuere videtur, scintillantibus gemis exoticis, aut lapidibus pretiosis opus non esse: vt uæ, nullis etiam externis adminiculis adiuta, ipsa er se carbunculi in morem flagret, atque scintillet imen:

Purpureum toto fundens de corpore lumen.

ed monendus Lector, perperam nimis in nupera ac ostrema illa, quam politissimæ Lutetiæ debemus, Peronii Editione, *Carbunculos,* impressum residere. nisi amen *Carbunculos* id loci recto casu ἀντὶ τοῦ *Carbunulus* antiqua declinandi forma positum existimemus.

CAPVT XIX.

Ternæ in Petronium correctiones. Gradum ad prælian-dum, *siue* statum præliantis componere. Eucolpius, ac Ascyltus non fortunæ modo, sed & vitiorum similitudine,

Par inter sese quam bene compositum?

Ex Luciani exempli conlatione clarum Satyrico nostro lu-

men accensum: simul mendum sublatum. Breuis Encol[...] rum scelerũ enumeratio, quasi tu Elenchum dicas. De ei dem ab arena liberatione, ducta ex argumentorum fugi tium signis non aliena sane, neque incredibilis coniectura

PAg.86.v.1. *Itaque quum hora pene tota per omnes sc pos, gastarumque eminentium fragmenta traxissem cuentos pedes, &c.*

Vidi oculis, vidi, ipse meis exemplar membranaceu in quo liquido *Scruptos* expressum legabatur. vnde psius, *Scrupos*, concinnaui illico: arbitrorque porr pro *Gastrarumque, Glarearumque* reponendum, vt te ræ petrosæ scruposæque calculi, seu lapilli intelligar tur cuiusmodi in ripis nostris spectare ac littoribus e frequentes, iter faciuntibus molestos. *Carices* aliorur nullus moror.

Pag. eapte, ver. 15. *Et forsitan pernoctassemus in limin nî tabellarius Trimalcionis inuenisset x. vehiculis diues.* Restituo, *Interuenisset*: ita postulante sententia, manc alioqui, ac imperfecta. & vidi librum, qui fidem face ret, haud aliter verba hæcce ab auctore concepta. Por ro, *x. vehiculis diues*, sic dictum, vt:

Diues agris, diues positis in fœnore nummis.

Pag. 87. vers. 26. *Idem ego ex altera parte feci, & intorto circa brachium pallio, composui ad præliandum gradum.*] Simile illi, quod habituri postea. pagina 111. *Alius furca de carnario rapta statum præliantis componit.* Vtrique etiam consentaneum Plautinum illud Milite:

In statu stat senex,
Vt adoriatur mœchum manifestarium.

Quod quidem pudentissimæ tralationis genus ab Gladiatorum pugnaturientium positura ductum qui nescit, næ illi Lipsianis Saturnalibus quantum potest conuentis, imo vero intellectis potius, quam pellectis est opus. in quibus omnia, maxima, minima, ad *Statum* istum quæ faciant, non Pœna sed Græca fide, vel Romana potius, sigillatim tradita atque excussa.

Pag. 89. vers. 1. *Egreditur superbus cum præmio* (*i. præda*) *A-*

Aſcyltos, & paullo ante chariſſimum ſibi commilito-
n fortunaque etiam ſimilitudine panem in loco peregrino
ituit abiectum.] Recte, atque ex argumento. vteique mfugitiuus. hic (*Eucolpius ſcilicet*) *obſcœnus gladia-*, *arenarius & homicida*: alter (putà Aſcyltos) *ergaſtu-ius, impudicus*, tum *conturbator*. Quæ omnia ex inſe-enti Eucolpii querimonia atque indignatione, in quæ priore Satyrici huius parte deſiderantur, Pe-nium noſtrum perſequutum, ſatis acceptum eſt iidque à nobis etiam ſuperius indicatum. Quod o ſubiicit Eucolpius, *In loco peregrino deſtitutum ſe quaſi abiectum ab Aſcylto*, id vero aliquanto etiam nius explicat nobis poſtea, vbi eiuſdem Aſcylti, tum tonis opera potiſſimum, *mendicum ſe atque exſulem iuerſorio Græcæ Vrbis deſertum iacere, lamentatur.* cui uendi modo conſonat Propertianum illud:

Deſertum Eoa paſſa iacere domo eſt.

Pag. eadem, verſ. 10. *Grex agit in ſcena mimum, pater ille vocatur,*
Filius hic, nomen diuitis ille tenet.
Mox vbi ridendas incluſit pagina partes,
Vera redit facies, diſſimulata perit.

ex, proprie. etenim *Gregem Hiſtricum* (vt Plautus us loqui conſueuit) hoc eſt, & Chorum, & Cater-n Hiſtrioniam faciuntium deſignat. Quod ſuper-, videor fidem meam hoc loco obſtringere quam-audacter poſſe, atque aſſeuerare legendum: *Aſſi-ılata*, nõ *Diſſimulata*. & ſententiam ipſius Epigram-itis appello. quam etiam in Necromantia ſua ex-eſſit Lucianus, haud alia ſane vſus ſimilitudine. Sic im inibi: Οἶμαι δὲ καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς πολλάκις ἑωρακέ- τοὺς τραγικοὺς ὑποκριτὰς, τούτους πρὸς τὰς χρείας τῶν δρα-μάτων ἄρτι μὲν Κρέοντας, ἐνίοτε Πριάμους γιγνομένους, ἢ Ἀγα-μέμνονας. καὶ ὁ αὐτός, εἰ τύχοι, μικρὸν ἔμπροσθεν μάλα σε-μνῶς τὸ τοῦ Κέκροπος, ἢ Ἐρεχθέως σχῆμα μιμησάμενος μετ' ὀλίγον οἰκέτης προῆλθεν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κεκελευσμένος. ἤδη δὲ πέρας ἔχοντος τοῦ δράματος, ἀποδυσάμενος ἕκαστος αὐτῶν ὼ χρυσόπαστον ἐκείνην, καὶ τὸ προσωπεῖον ἀποθέμενος, καὶ

καταιβάς, ἀπὸ τῶν ἐμβατῶν πένης, καὶ ταπεινὸς περιέρχ-
οὐκ ἔτι Ἀγαμέμνων ὁ Ἀτρέως, οὐδὲ Κρέων ὁ Μενοικέως, ο
Πῶλος χαρακλέως συνιδὼς ὀνομαζόμενος, ἢ Σάτυρος
Θεωγείτω ὁ Μαραθώνιος.

Pag. eadem, verſ. 26. *Aufugi, iudicium harenæ in ſui, hoſpitem occidi, vt inter audaciæ nomina mendicus, ſul, in diuerſorio Græcæ Vrbis iacerem deſertus.*] Elegar *Nomina audaciæ* appellat, *aufugiſſe à domino, operam ι næ inter Gladiatores, & quidem obſcœnos* (id quod Euc pio, pag. 6. ſupra obiectauerat Aſcyltos) *auctoratum caſſe; hoſpitem per fidem necaſſe.* vnde ibidem quoq; I *cturnus percuſſor* ab eodem commilitone ſuo, iure op mo indigitatus. Cæterum ſubdubito, an locum tot reſcribere potius, atque interpungere auſim h modo:

Effugi iudicium, harenæ impoſui, hoſpitem occidi, &
Quid enim? an non ita Horatius quoque?

-Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
Fugerit.

Vtut eſt, aqua mihi hæret vtrobique. & videtur ha obſcure ſignificare, ſeu ſuam illam ad gladios locati nem ſeu caſu fortuito (Deo ſcilicet, id quod in Pr uerbio eſt, ἀπὸ μηχανῆς opitulante ſibi) ſeu calido, ca lidoque neſcio quo commento, atque effugio ludi catum, incolumem ac ſine noxa euaſiſſe; eaque ratic ne ſalutem peperiſſe inſperatam ſibi. Quo ēt ſpecta quod idem ſucceſſus ipſe ſuos miſeratus fuerat mod querimonia huiuſmodi: *Ergo me non ruina terra potu haurire?* Itē exprobratio illa Aſcyltica paginæ ſextæ: *N taces gladiator obſcœne, quē de ruina arena dimiſit?* Quā quam hæc ex Lipſii Epiſtolicis iam nota. Vt videatu ruina fortaſſe penſilis neſcio cuius Theatri, momen to aliquo luxatis machinis, arena elapſus fuga porro conſuluiſſe ſibi Eucolpius, & (quod Plautus inquit) exercuiſſe ſe protenus ad curſuram. eodemq; fortean pertinuerit Fragmentum illud extra operis huius ordinem, è veteri doctiſſimi P. Danielis Gloſſario, Satyrico noſtro attributum: & inter alia Petroniana exempla

npla sub Lutetianæ Editionis finem ab eruditissimo ollectore relatum huiusmodi: *Petauroq; iubente (iurante, malim) modo superior.* Nec non alterum quoque lud a Turnebo emaculatum ad hanc faciem: *In aumatium* (*aumarium* est in exemplaribus nostris) *rhe ... ieci.* quod quidem & *Petauri* mentionem antecessse sane verisimile fit mihi. Scin; quid suspicer: ad *Aumati forte alicuius*, siue *Pegmatis ruinam*, coagmentis ter se nimio machinamentorum pondere elisis ac lutis scilicet, hanc Eucolpiani effugii imposturam nam dicit, pro argumenti ratione probabiliter accommodari posse. vnde turbella aliquanta, nouaque rti in re subita solet) concurrentis, inuicemq; se collentis exorta populi spectatoris trepidatione, versillis ille, atq; in omnes furtorum occasiones intenis, (ne dicam ipsis pene mechanicis ac scansilibus ils, in quæ impositus fuerat, Tabulatis versatilior) lubricitate sua, quasi anguilla, ac pressantis (vt dixi) multudinis beneficio, perturbam tacite, ac latenter vt t, inuisus atque ignorabilis dilapsus, hoc est, fugitios imitatus inflexa pedum pernicitate salutem porro epererit sibi.

CAPVT XX.

Macula vna, altera, eluta è Petronio. Mutuis libidinibus attriti. *Inter* Sicyonia, *ac* Phæcasia *discrimen, & vtriusque generis æstimatio. Quæstioni acceptus Seneca. Additum nonnihil præterea de colore calceatus Romani.*

PAg.90.v.3. *Et quis hanc mihi solitudinem imposuit? Adolescens omni libidine impurus, & sua quoque confessione dignus exilio.*] Apage *Exilium* istud. Leuius hoc enim, quam pro delicto Gytonis, vel etiam iusta ac seria Eucolpii indignatione. Itaque nihil dubito, quin, *Exitio*, scripserit Arbiter. Hoc enim est illud quod pagina 28. manifesta pro noxia commeritum semet Gyton ipse professus fuerat prius, Fratrum duorum fatali rixæ intercedere ausus, atque ita sese quasi medium facere,

facere, hac personata deprecatione proclamãs: *Si utique facinore opus est, nudo ecce iugulum, conuerti huc manus, imprimite mucrones. ego mori debeo, qui a... tiæ sacramentum deleui.* Quæ Deprecatio non *Exilii* *Exitii*, & quidem præsentarii res erat. neque alio v... Gytonis hæcce confessio referunda.

Pag. eadem, vers. 9. *Quid ille alter? die qui tanquam toga virilis stolam sumsit; qui, ne vir esset, à matre persu... est; qui opus muliebre in ergastulo fecit.*] Scriptura ... dubie transposita, & vide, an huiusmodi additame... spes sit restitui posse concinnius: *Quod ille alter? ipso inquam togæ virilis die stolam sumsit, &c.* Nisi si forte Lectionem hanc Lipsianam potius animat... est sequi: *Quid ille alter, ô Dii! qui tanquam togæ viri... &c.* Videtur proinde Ascylto idem quod *Græcorum p... mo* (vt cum Crispo hoc dicam) Achilli euenisse. qu... parens fati præscia, quod filium ad Pergama, *Troiæ mœnibus altis*, oppetiturum prædidicisset, periculi h... ius declinandi, ægre ab eodem vixque maternis ta... dem precibus obtinuerat, vt assumto habitu virg... nali in Scyro insula tantisper inter lanificas occult... tus falleret, dum decennale bellum cum Troianis o... sessis positum esset denique. Sed ille virum se esse m... sculo facinore Deidamiæ serio aliquando approb... uit: Ascyltos contra, accepta semel muliebris patien... tiæ lege, intercutibus probris vsque & vsque flagitan... porro, post fœdissimas adeo Diuisiones, ne capite qui... dem suo iniuriam abstinuisse videtur. Scires & auer... sum & aduersum pariter impudicum fuisse, hoc est, *pe... caulas corporis omnes* (vti apud Carum est) lubidinem a... lienam sine vlla exceptione excepisse. Patet hoc ex su... periore quoque illa Eucolpii increpatione, qua eum ... pse inclamauerat prius: *Quid dicis inquam, muliebri patientiæ scortum, cuius nec spiritus purus est?* Pergit secum porro Eucolpius stomachari.

vers. 17. *Iacent nunc amatores obligati noctibus totis, & forsitan mutuis libidinibus attriti derident solitudinem meam.*] Eandem in suspiciosissimo amore solicitudi-

nem,

m, multis magnisque experimentis percognitam, am expressit Propertius, Cynthiam suam probri, stu- i, dedecoris manifesto visus insimulare:

Quin etiam multo duxisti pocula risu.
Forsitan & de me verba fuere mala.

dumbrauit & popularis noster, delitiæ meæ, nulli itarum secundus tenerrimo hocce disticho?

Forsitan & de me teneros motura cachinnos
Miscetur vestris fabula nequitiis.

otanda porro phrasis illa: *Mutuis libidinibus attriti,* am Propertio familiaris, de virosissima Cleopatra iusmodi nobis Elogium perhibenti:

Et famulos inter fœmina trita suos.

:nique ipsi quoque Petronio infra pagina 26. *Vtcun- e igitur inter anhelitus sudoresque tritus, quod voluerat :epit.* Ad *anhelitus* istos etiam referendum Iuuenalis id; *Nec queritur, quod*

Et lateri parcas, nec quantum iussit anheles.

Pag. 91. vers. 10. *Age ergo* (inquit ille) *in exercitu vestro ɔæcasiati milites ambulant?*] Ita enim princeps nobis inc locum restituit Turnebus. Rite, atque ex disci- ina Romana. *Militem* enim non *Phœcasiatum*, sed *ca- ;atum* esse conueniebat. Neque iis assentior tamen, ii *Phœcasia*, muliebre calceamenti, seu solearum ge- ıs fuisse volunt, ac tantum non cum Sicyoniis con- ındunt. Perperam. *Sicyonia* enim leuioris pretij, tam- si Lucretius reclamare videatur, ac duarum drachma- ım opus: *Phœcasia* vero bis tanti. Et illud quidem oceo ex Dialogis Meretriciis Luciani:

Δα. Εὖγε ὦ Μυρτάλη, λογισώμεθα. ὑποδήματα ἐκ Σικυῶνος τὸ πρῶτον δύο δραχμῶν. Alterum ex Seneca de Be- eficiis VII. cap. XXI. ita rem istam computante: *Pytha- oricus quidam emerat à sutore Phœcasia (rem magnam) on præsentibus nummis.* Et paullo post de eodem ad ta- ernam Sutoris interdiu occlusam nominis expe- iundi gratia nequicquam reuorso: *At Philosophus oster tres, aut quatuor donarios (non inuita manu) do- num retulit, subinde concutiens. Rem magnam*, subdit

Sene-

Seneca, εἰρονικῶς, & suo more argutias faciens. crec quia pretiosiores fortasse, quam pro persona Philo phi videbantur; quem *Crepidis* potius, vel *Baxeis* c ceatum incedere conueniebat. Et tamen idem il quem dico, Romanæ sapientiæ antistes, lib.xx. Epi 1. ipsus à sese hac quidem in re seorsum mihi sentire detur, quo loco monet: *Puto quædam esse, quæ decen phæcasiatum, palliatum.* Vnde in communi etiam o nium Philosophantium vsu fuisse videri possunt, ha aliter, quam amictui *Pallium*, peculiare huic generi g stamen: cum quo, *Phæcasia*, coniunxit (vt vides) Sen ca. Vtut est, Græcanicum genus, ex Plutarcho; ex A piano coloris etiam candidi fuisse condiscimus. *Al* certe *calceis* Romanos quoque in publico vsos de Ma tiali cognoscas, ita in Cinnam quendam ludente, mo suo:

Sordidior cœno quum sit toga, calceus autem
Candidior prima sit tibi, Cinna, niue, &c.

Et fortasse Phœcasiatum voluit dicere.

CAPVT XXI.

Insperata ex trauerso fieri. Vita truditur. Protogen rudimenta cum Naturæ ipsius varietate certanti Lycurgus *quisnam fuerit, de cuius* crudelissima so cietate *Eucolpius secum & cum animo suo conqueri tur.* Literarum studia & odio, & molestiæ sempe iam inde ab antiquo fuisse opum ac diuitiarum stru ctoribus. *Mendum è Petronio submotum. Alia haud pauca explanata.* De Pinacothecarum positura *quid dam non protritum.*

PAg.91.v.26. *Nemo cœlum putat, nemo iusiurandum seruat, sed omnes opertis oculis bona sua computant.*] Frequens hæc apud probos omnes tam veteres, quam nouos scriptores querimonia. neque dissentanea Ouidianæ illi ex libris Tristium.

At reditus iam quisque suos amat: & sibi quid sit
Vtile sollicitus computat articulis.

Et de-

Et deinceps iuterposita lacuna Arbiter:
Pag. 92. v. 3. *Quod hodie non est, cras erit: sic vita truditur.*
Ad exemplum credo istius Horatiani: *Truditur dies &c.* Sententiolæ porro istæ, interiectis passim asteris, lacunasque explentibus dispositæ vsque ad poemam illam:
Non multum oportet consilio credere, &c.
Eucolpii derelicti personam pertinere videntur, netipsum demum consolantis de vi atque iniuriis, o contumeliis ab Ascylto illatis sibi, deque perfidia dissidio pulli sui, Gytonis. Habes ibidem.
vers. 5. *Quod non expectas ex transuerso fit, & super nos rtuna negotium curat*] Sic & Seneca quoque loquutus prehenditur lib. de vita beata: *Morbos dico, funera, deitates, & cætera ex transuerso in vitam humanam inrrentia.* Est itidem apud Plautum: *Ex transuerso incere.*
v. 17. *In Pinacothecam perueni vario genere Tabularum irabilem*] *De Pinacothecis* consulendus Plinius lib. 35. ip. 2.
v. 20. *Et Protogenis rudimenta cum ipsius natura veritte certantia non sine quodam horrore tractaui*] Quamis τῇ *Veritate*, non alienum huic loco, ego tamen as:ntationem in eam partem flecto, vt *Varietate* potius escribendum existimem. Consule eundem Plinium iper Protogene, Statuariæ non minus, quam Picturæ rtibus famigerato.
Pag. 93. v. 15. *Et hos Fabula quoque habuerunt sine anulo complexus*] Non vt ego inuenustus, infœlix, desertusque, cuius amores ad se per summam iniuriam translatos æmulus Ascyltos interuortit. vnde abs eodem subiungitur statim.
v. 17. *At ego in societatem recepi Lycurgo crudeliorem*] Atque hic *Lycurgus* ille fuisse videtur, de quo mentio pagina 73. cuiusque adeo *villam à se dispoliatam, vestesque latrocinio harpagatas*, ipsus apud Eumolpum postea indicium professurus Eucolpius. eo dico, ne quis teme-

temerarium Thracem illum Dryantis filium, Lit patris osorem,

Vesanumq́; noua nequicquam in vite Lycurgum;

Legum etiam Lacedemoniarum latorem *extranſu* ſomniet nobis.

v.22. *Sed cultu nonproinde ſpecioſus, vt facile appart eum hac nota literatum eſſe, quos odiſſe diuites ſolen* Confer cum his ſententiam illam multo argutiſſim: Epiſtolæ Plinianæ libri VII, de Cornelio Minutiar *Natus ſplendide, abundat facultatibus, amat ſtudia, n pauperes ſolent*. Vnde apparet, iam inde à Plinianis te poribus, humanitatem ac literas odio ſemper diuit rum amatoribus fuiſſe. proinde non eſſe, quod nof modo ſæculi faſtidium ac contemtum tantopere mi mur. nec quicquam expediendo huic loco accomm datius inuenies. qui tamen ad veterem hancce forma interpolandus videtur:

v. 24. *Vt facile appareret eum ex hac nota literatoru eſſe, &c.* Qua phraſi itidem infra vſurus, pagina. 171. I *hac nota domina mea eſt, &c.* Igitur Eumolpum interr gare properat Eucolpius:

Pag. 94. v. 3. *Quare ergo, inquio, tam male veſtitus es?*

Sic Martialis quoque in re prorſus huic ſimili, ne d cam gemina, & quidem ipſus de ſe:

Cur ergo, inquit, habes malas lacernas, &c.

Nec Satyrice minus magnus ille Auruncæ alumnu:

Scit ποιητικὸν eſſe, videt tunicam. & toga quid ſit.

Quæ ſequuntur porro, cum iis deſiderantur, in quo rum vicem aſteriſci vacuas lacunas explentes ſucceſ ſere, ea vero omnia partim aſtricta numeris, partin ſoluta oratione concepta, ex perſona Eumolpi prolata videntur, fortunam caſuſque ſuos Eucolpio commemorantis. in quibus exſequendis binas propemodum horas inſumtas, ex caſtigatione illa Eucolpiana, quam habituri ſumus infra pagina 103. dncere audere videor coniecturam. Sic enim inibi: *Minus quam duabus horis mecum moraris, & ſæpius Poetice, quam humane loquutus es.* Vbi *Humane*, pro, Hominum more ac ritu,

itu, simpliciterque capiundum, & quod nos pa- sermone dictitamus, Mensch elrcker wys. quasi duo ista, *Humane* inquio, & *Poetice loqui*, contra- inter se ac pugnantia forent. Ridicule. & iocus o- is (vt vides) ex nouitate dicti atque insolentia quæ-. Ex quibus tum singulis, tum vniuersis apparet, olpum istum Petronianum narrationem instituit longius insuper producturum fuisse, nisi eampse apisset subito *hominum in Porticibus spatiantium; verba, verum lapides loquentium*, odiosa interpella- qua ille *aduentitia*, interim dum *Halosim Troiæ* reci- exceptus, plausu ingenii sui cognito, caput operuis- extraque templum curriculo sese proripuisse inibi enietur. Vnde item manifesto docemur, Pinacothe- templis fere ac Porticibus publicis annexas, seu tinuatas fuisse. credo, quo augustiores intrantibus icet, maioremque adeo religionis speciem habere erentur: simul, ad frigus in vmbra captandum animi sa (vt fit) sub iisdem inambulare volentibus, æstiuis sertim caloribus.

CAPVT XXII.

onum in Lenones *commutatio. Locorum aliquot ex- positiones.* Indelectatus. *Illustramentum sententiæ Pli- nianæ.* Tropica *Petronii dilucide enarrata. De verbo* Audere, *pro* Velle; *tum Arbitro, quam Plauto noui in- terpretamenti gratia facta.*

Ag. 94. v. 16. *Deinde, qui solas exstruere diuitias cu- rant, &c.*] Proprie, & antique. id quod ad illud Ho- ii planum fecimus:

Et exstructis in altum
Diuitiis potietur hæres.

Vide Festum in dictione *Struere*.

Pag. eadem v. 26. *Nunc veteranus est latro, & ipsis leo- bus doctior*] Quid si, *Lenonibus*, legas? *genus quod im- obissimum est*, siquidem Plauto credimus.

Pag. 95. v. 15. *Iam ergo cœperam ephebum in gymna-*

sium deducere, ego studia eius ordinare, ego docere ac pr pere, &c.] Ex œconomia sequentium satis super apparet legendum : *Iam ego cœperam, &c.* Ita ei haud paullo concinnior fuerit ter iterata Prono nis repetitio. Pagin. 96. v.17. *Vt tertia nox licentiam dit, consurrexi ad aurem male dormientis*] Idem pag. p xima:

Irrepsi tamen, & male repugnanti gaudium extorsi,

Id est, simulate repugnanti, siue obluctanti potius. que ex disciplina adeo puellari, cui respondet Ouic num istud:

Quæ cum ita pugnaret, tanquam quæ vincere nollet,
Victa est non ægre proditione sua.

Etiam Horatii illud Odarum primo:

Pignusue dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

Pag. 97. v. 6. *Et præter hoc etiam timebam, ne tam gr de munus suspectam faceret humanitatem meam*] F est, ne me munificentia largitasque tam profusa in qua probri poneret suspicione apud pathicissimi pu mei inquam discipuli, parentes. Ad fine illi, quod i inde ab initio fuerat professus pag. 95. *excogitasse se uam rationem* scilicet, qua non esset patrifamiliæ sus ctus amator.

Pag. 98. v. 1. *At ille non indelectatus nequitia mea, &* Nota nouitatem verbi, *Indelectari.* Nec enim apud lium scriptorem Romanum temere compositione eam reperias, condignam mehercule venustissimo i genio Arbitri nostri.

v. 26. *Simulq; caussam desidiæ præsentis excutere, qu pulcerrimæ artes periissent, inter quas Pictura ne minimu quidem sui vestigium reliquisset*] Eadem fere de insipie tia sæculi sui atque infacetia apud Plinium conqu stio lib. xxxv. cap. II. & quidem pæne toto: *Ita est pr fecto, artes desidia perdidit, & quoniam animorum imag nes non sunt, negliguntur etiam corporum. Animoru imagines*, id est, quoniam omnes, qui nunc sunt, h mines communi hac diuinæ auræ particula ad ign

uiar

m & voluptates corporis pręposterè abutentes, ani-
rum veluti inopiam pati, sensusque prorsus ac ratio-
expertes videntur; *Nil nisi Cecropidæ, &c.*
Pag. 99. v. 3. *Pecuniæ, inquit, cupiditas hæc tropica insti-
t*] Hoc est, vmbras rerum atque imagines tantum, simulacra quædam inania, surdo figurarum discri-
ne. Qua de re superius Plinii caput, qui volet con-
lo
.23. *At nos vino, scortisque demersi, ne paratas quidem
is auemus cognoscere*] In peruulgatis hoc loco, *Au-
ius*, antea lectitabatur quo magis subit admirari
um hominum audaciam, ne imperitiam dicam,
principes illud in *Auemus* commutare instite-
t. quo in numero Buttrhum nostrum nollem equi-
n fuisse frustra: quippe sero, ac depugnato iam pri-
n prœlio. Sed hoc beat saltem, quod ita coniectu-
luctum de ingenio, (quo supra Sicambrum prædi-
) ipsius se restituisse inficias non eat. nam (ita me
us amet) à blattariis Codicibus male metuebam
ser. quos ille, quoties videtur, perpetuos auctores
bet, & quidem in mundo; ne apud Parthos, aut Ar-
nios censeas. Cæterum in rem præsentem. *Aude-
us*, inquam reuocandum censeo, & retrahendum è
ga. atque eo audacius, quo compertius mihi, ver-
m istud not one longe diuersa priscis illis, quam
bis hodie in vsu atque in consuetudine fuisse. Ar-
mento, quod dico, abunde fuerit Plautinum illud
enechmi:

Ecquid audes de tuo istuc addere?

oc est, Numquid sustines addere istuc insuper ali-
id de tuo? vel: Nunquid nam abs tete impetrare po-
s, vt prærerea de tuo istuc vel corollarii vicem addas
uidpiam? Item alibi?

Nunquid audes gratiam mihi aliquam facere hic
(scribo: *hinc*) *argenti?*

ic, *Sodes*, eidem pro *Si audes*, Comico more toties ce-
ebratum, an vero aliud, quam *Sis* notare censeas, quod
ro *Si vis*, antique positum capiunt Literatores?

Pag.100.v.12. *Ipse Senatus, recti boniq; præceptor, n pondo auri Capitolio promittere solet*] *Promittere* in Vo id est, addicere seu Vouere. Sic Tibullus:

Interea nigras pecudes promittite Diti,

Cæterum de sollenni Promissionis huius ritu, qu tangit Arbiter, nihil aliunde extrico, hectenus q dem, quod ad Senatum nam, ad Imperatores ipsos, r ausim ducere inter quos Augustum memorat Sue nius; *in cellam Capitolini Iouis xvj millia pondo auri; ge masq; ac margaritas quingenties* LLS. *vna donatione c tulisse.* Quo item referri poterit Horatianum illud lib. Carm. III. Oda. XXIV.

Vel nos in Capitolium,
Quo clamor vocat & turba fauentium:
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile
Mittamus, &c.

CAPVT XXIII.

Halosis Ilii. Suspectiorum aliquot locorum *restitu partim ab ingenio, partim à Manuscriptis.* Ferus, *Equo positum, substantiue: indidemque &* Semifer *pro* Lapitha ac Centauro *conflatus, etiam* Semif IANI PANNONII, *& Pontificis, & Poetæ* Qui queecclesiensis *meritissimum Encomium. Fugitiuæ no nullæ Lectiones retractæ; retractatæ aliæ.* Correctionu Triga, *vel quadriga verius.*

PAg.100.v.20. *Sed video te totum in illa hærere Tabu quæ Troiæ halosin ostendit:*] Etiam *Halosin Ilij* dix Suetonius in Nerone.

Pag.101.v.1. de Equo Durateo: *Cæsi vertices*
Idæ trahuntur, scissaq; in molem cadunt
Robora] Vidi Manuscriptum, in quo *Spissaque*, no *Scissaq;* plane & probe exaratum habebatur Et dubita mus adhuc, vtri scripturæ adhæreamus potius? Legi mus ibidem:

v.5. *Huc decenni prœlio Iurata virtus abditur*] Mihi val

diu:

sarridet, *Iurata virtus*, id est coniurata: Simplex pro
mposito. Nec multo post:

v.8. *Hoc titulus fero*
Incisus, hoc ad fata compositus Sinon
Firmabat, & mendacium in damnum potens]
enim ablectissima illa Parisiensis Editio, quomo-
& nos ante decennium emendaueramus iam olim:
mussim optime. vt sit sensus: *Hoc Titulus Equo durio*
riptus, hoc ipsum & Sinon Troiæ proditor confirmabat.
que pro *Hæc*, quod est in aliis, *Hoc* repetendum; tum
o postrema copula ante τὸ *Mendacium* inducenda:
sque vicem, *Hei*, siue etiam, *Heu*, rescribundum cum
interpunctione:
Firmabat. hei mendacium in damnum potens:
est, detrimentosum Iliensibus, imo calamitosum
bido: sensu manifesto, atque etiam pereleganti.
od cur de nostro alius adscriberet sibi, caussa non
t. Sed tamen credo fore, qui *Mendacium* istud, ac-
andi casu positum interpretabuntur, coniunctque
n superioribus construendum: vt intellexerit Arbi-
, Sinonem tum ad *Fata*, hoc est, ad implendum Fa-
n, (*nouissimum illud de tribus dico, quo Portæ Scææ li-*
n superum scinderetur) tum ad *Mendacium* pariter *in*
mnum potens, id est, Troianis (vt diximus) calami-
sum, siue exitiale & funestum potius, docte medita-
que instructum atque compositum fuisse. Neque
o sane huic sententiæ repugno. pax sit potius: & se-
ti ipse malo adeo, quam trahi; vel rei tantillæ caussa
ntentionis funem ducere, cum aduersario præsertim
lentiore. Et quoniam in mentionem *Feri*, pro *Equo*
ositi, occasione oblata potius, quam quæsita in-
dimus, etiam ad partes vocitetur Prudentii locus
libro περὶ στεφάνων, Hymno XI. qui Hippolito Martyri
scriptus legitur:

Postquam composito satis instruxere paratu
Martyris ad pœnam verbera vincla, feros:
Instigant subitis clamoribus atq; flagellis.

ic enim hunc locum ex Vet. Cod. doctissimi Giselini

R 3 primi-

primitus reſtituit Giſanius noſter, quum *Feras* a[…] in Prudentio imprudenter excuſum ſerio cum A[…] quariis ſtomacharemur. Quod vt ita eſſe mihi cum […] mico conueniat meo, ita ſeorſum rurſus ab eo […] ſentire neceſſitas ſubigit me, in verborum ſimul ip[…] rumque verſuum conſtructione. quam quidem c[…] tinenter ipſus atque coniunctim conſtituendam c[…] ſeo, eoſdemque huncce in modum interpungendos

Martyris ad pœnam verbera, vincla, feros
Inſtigant ſubitis clamoribus atque flagellis.

Feros enim pro *Equis* antiquitus vſurpatos haud […] tulli modo; Virgiliique auctoritatibus confirm[…] poſſis; ſed & liquidius multo eius Epitheti conte[…] platione, quod Hippocentauris Lapithiſque om[…] vno ore contribuunt Poëtæ. Etenim genus iſtud […] *miferos* indigitant, non quidem à *Feritate* vocabul[…] ius etymologia petita, ſed vero à forma ipſa, qua[…] *ros* (vt diximus) hoc eſt, Equos dimidiata ſui parte ſimulaſſe finguntur. Vnde illorum hominum er[…] caſtigandus pariter, quibus in compoſitione iſta, *Ferus*, adiectiuum potius, quam ſubſtantiuum eſſe, f[…] ſo quidem hactenus, ſed tamen ſerio fuerat perſ[…] ſum. quorum offenſa tamen non minus tolerabil[…] quam felix illorum hominum audacia laudanda, c[…] rectum eius verbi caſum admutilantes nouiſſimæ ſ[…] labæ detruncatione bimembre hoc genus *Curto* H[…] ratii *Mulo* prorſus adſimile reddiderunt, ita vt *Ape*[…] propemodum videantur, *Semifer*, pro *Semiferus*, nob[…] triſyllabum nominatiuum commenti. Vtq; non me[…] dice, ſed plena manu tecum porro agere perſeueren[…] mi Lector, etiam recens quoddam ſuperioris ſæcu[…] exemplum iſtuc pertinens in commune hoc loco pr[…] ponam, à Poëta vna omnium elegantiſſimo IAN[…] PANNONIO petitum, in cuius Elegiarum opere verſ[…] iſtiuſmodi exſtare inuenitur:

Nec niſi duratum Lambro thoraca volebam,
Nec niſi ferrato ferreus ire fero.

V. 25. *Ecce alia monſtra, celſa qua Tenedos mare*

Dorſ

Dorso repellit, &c.] Lectio & proba & plana. at in ...tiana Editione, *Repleuit*, legitur. non recte, neque ...sertissimi Poëtæ Genium.

Pag. 102. v. 14. De geminis Lacoontis filiis in Ver... no illo anguium totidem improbo atque inexpli... ...li nexu satagentibus laborantibusque:

Neuter auxilio sibi,
Vterque fratri transtulit pias vices.

Editiones Gallicanæ. Mihi tamen nescio quo pa... Antuerpiensis scripturæ interpunctio arridet im... ...sius, ea ipsa inquam, quam Clarissimi Sambuci Bi... ...othecæ debemus. in qua ita hæc distincta obseruaui... ...is iam olim:

Neuter auxilio sibi;
Vterque fratri transtulit pietas vices.

v. 27. *Tentant in armis se duces, ceu vbi solet*
Nudo remissus Thessali quadrupes iugo
Ceruicem, & altas quatere ad excursum iubas.]

...acet scriptura libri veteris, in quo diserte calamo exa... ...tum legebatur:

Tentant in armis se duces, seu solet vbi.

...eque istud satis, nisi versus item proximus in pristi... ...um tandem decorem me porro coniectore reponatur ...oc modo:

Nodo remissus Thessali quadrupes iugi
Ceruicem, &c.

Iam & hæc quoque correctio à nobis erat; verum ...nteuortit nescio quis, qui eampse in rationum suarum ...abulas referre sustinuit non ita pridem; expensi, haud ...xcepti inquio; *oblitus Iuris humani.*

Pag. 103. v. 4. *Hic graues alius mero*
Obtruncat, & continuat in mortē vltimam Somnos.]

...ic & paullo prius pagina 87. *Et dubitaui an vtrumque ...raiicerem gladio, somnumq; morti iungerem.* Malim ta... ...nen in Petroniana Troiæ Halosi, *Noctem*, legi. Nam quanti obsecro est illud, *Mortem vltimam?* An vero mors vlla (naturalis inquio) homini euenire possit, quæ vltima non sit?

v. 12. *Timui ego, ne me Poëtam vocarent.*] Ita (malo, quam (quod omnes vsq; adhuc Editione sedit) *Vocaret* legere, vt ad Eumolpi Lapidatores ratur, non ad Eumolpum ipsum, eo quod in com eius Eucolpium vidissent antea; ex persuasione P miæ illius coniecturam ducentes, qua vulgo dict consueuimus. *Aues concolores vna fere volitare (cili*

v. 16. *Rogo inquam, quid tibi v... rum isto morbo? M quã duabus horis mecum moraris, & sæpius Poetice, q humane loquutus es*] *Humane* & *Poetice* opponit. F te, ad exemplum opinor sententiæ illius Horatianæ

Surge, & inhumanæ senium depone Camœnæ.

Qui locus quantus est, huic Petroniano explica mirabiliter facit. Vide Notulas nostras in biform Poetam illum Venusinum. Habes ibidem:

v. 26. *Imo quoties Theatrum, vt recitem aliquid, int ui, hæc me aduentitia excipere frequentia solet.*] Rescril *Hæc me aduentitia, &c.* Argute. Etenim ad *Cœnæ* præ tionẽ quæsita allusio, quæ *Aduentoria* Martiali, Pl to *Viatica* indigitatur. & persistit in Metaphora sen instituta Eumolpus subiectans porro è vestigio: *Ca rum ne & tecum quoque habeam rixandum, toto die m ab hoc cibo abstinebo.*

CAPVT XXIV.

Illustramentum Historiæ Petronianæ. De Linteis, ac Stri gilibus balneariis *cum cura & fide dissertum.* Terge ri, Fricari, *item* Destringi *peculiaria iisce rebus voca bula.* Gyton quid Ascylto? *De* Gutto, *atque ampull nonnihil. Vestimentis asseruandis cautio cuiusmodi in balneis publicis adhiberi solita antiquitus.* Capere experimentum *Obscurioris argumenti declaratio. Hominum quorundam importunitas, nulla aut loci, aut temporis habita ratione, frequentes, imo assiduas alienis auribus Poematum suorum recitatione argutias, hoc est, molestias exhibentium. Idonea eiusce rei exempla ab Horatio, & Martiali. Ambigua alterius loci interpolatio.* Pag. 104.

)Ag.104 v.7. *Video Gytona cũ linteis & strigilibus parieti applicitum, tristem confusumque. Scires non libenter servire.*] s. Ascylto. Ergo in balneo erat Gyton, quum hæc acciderent. vnde statim ab Eucolpio extractus, qui inde in hospitium porro, interim dum carminum suorum recitationi intentus Eucolpus, corporis vero lauationi Ascyltus dans operam, non notat fugitiuam fratris harpacitatem. Quæ mox caussa iam fuisse videtur, cur ostreosus ille palã vestimentis circumductus magna clamoris indignatione regitatum puerum vestigiis fuerit persequutus: cuius lapsu ac perfugio tantam porro iacturam fecisset miser. quam æquiore animo tamen laturus videbatur. quidẽ pro veste modo inuestem sibi pullum recipere contingeret. Faci. huc locus Iuuenalis Satyræ III.

Et sonat vnctis
Strigilibus, pleno componit lintea gutto.

Item Flacci:

I. Puer, & strigiles Crispini ad balnea defer.

Denique Epigrammatarii illud:

Lintea ferret Apro vacuus quum vernula nuper,
Et supra togulam lusca sederet anus.

Illustris enim *Strigilium, Linteorumque,* ad desquamandum, fricandum, exsaniandum, purgandumque corpus, in balneis vsus temporibus illis. haud paulo illustrior futurus tamen Pliniani huius loci commonstratione libri Epist. III de Plinio auunculo: *In secessu solum balinei tempus eximebatur. Cum dico balinei, de interioribus* (id est, quæ in secreto sine arbitris fieri solent) *loquor. Nam dum distringitur tergiturque, audiebat aliquid, aut dictabat.* Vbi diserte rem vtramque sic quasi indice digito designari videmus. *Destringitur* enim ad *strigilum* (vnde & etymon nomini) *frictionem*; *Tergitur* vero ad *Lintea*, & sudariorum post balnea abstersionem referundum. Adde, fidei caussa, ex magni illius Turneb. Aduersar. lib. 26. cap. 20. *Apud Senecam lib. 12. Epist. 13. Elegantissime, Destringere est sudorem strigilibus siccare & detergere. Vt (inquit) sudorem quem mouerit poti-*

 tioni-

tionibus crebris & feruentibus subinde destringant. E-*pud Plinium lib.34.c.8 Se destringentem.* ἀποξυόμενος *strigilibus se defricat & sudorem sordesque deterget.* Et-ctenus quidem ille. Nunc ad Gytona inuite atque gratiis (quæ quidem somnia de nihilo sibi fingit colpius) hero suo seruientem remigremus denuo: vtrique vtique huic ministerio ab Ascylto (qui et pro culcitella erat, omnibus & horis & locis offici faciundo suum) præfultus fuisse à nobis existima quo videlicet lauanti domino præsto esse posset, *p gutto* (id quod ex Iuuenali docuimus supra) hoc ampulla vase oleatione, an aquario potius ad ablu das infusione sordes; *linteis componendis*, *strigilibus* ad detergendum delicatissimum sudorem prom parateque, quum vsus posceret, *expediendis.* simul, malas balneariorum furunculorum sinistras vestim tis herilibus (quomodo anus illa Martialis, quam C *nana in Togula præsidentem* induximus prius) curi obseruatione prohibitum iter ac defensum. Quæ men omnia perfidia eiusdem & transfugio maxin Ascylto contraria, ac præter omnem exspectation etiam flagitiosa euenerant. Sequitur in Petronio.

vers.10. *Itaque vt experimentum oculorum capere &c.*] Eadem loquendi ratione non indelectatus P nius: sed & Seneca *Remed. fortuit. Ægroto: venit te pus quo experimentum mei caperem.* Habes deinceps ordine Petroniano:

vers.11. *Conuertit ille solutum gaudio vultum, &, M serere, inquit, Frater: vbi arma non sunt, libere loquor* Blanda & amatoria præteriti metus simulatio. He enim dicit Gyton, se tandem sine cura ac corde liber contra consistere, cominusque & ex propinquo mag Eucolpium compellare audere, quoniam inermem eum ac sine telo obuiam occessisse videt sibi, quem ar matum ac districto gladio ferocem pueriliter nim expauerat antea. Vel referundum certe ad deleniment illa Satisfactionis Gytonicæ, quam proxime conse quente pagina habituri. idque verius puto, cæterun

rem vi

em vide: *Equidem fateor, & præ me fero, quum duos armatos viderem, ad fortiorem confugi.* Vt significet Gyton, se iam primum denique, remoto amatorum metu, atque Ascylto maxime, fidem amoremque suum erga Eucolpium libere atque ex animo depromere gaudere scilicet: quem præsente, & (qua ratio maxima) armato Ascylto nimis hercule præter animi sui sententiam dissimulare fuerat coactus; seque in fidem ipsce patroni tradere, quem minime voluisset, præsertim fortioris. *Delitiæ pueri.*

vers. 20. *Relictoque Eumolpo (nam in balneo carmen recitabat) per tenebrosum &c.*] Aduerte mirificam obseruationem decori in homine *nimis* Poëta, & quem ita totum recitandi cacoethes, vel morbus potius pessime occupatum tenet, vt nullo non & loco & tempore hominum auribus molestias argutiasque vel ad fastidium vsque, ne languorem dicam, versuum suorum prælectione exhibeat. Quod genus etiam à Flacco vrbanissime in Satyra perstrictum:

Non recito cuiquam nisi amicis, idque coactus:
Non vbiuis, coramve quibuslibet. in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi, quiq; lauantes.
Suaue locus voci resonat conclusus. inanes
Hoc iuuat, haud illud quærentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno.

Lauantes inquit, hoc est, in balneo ac circa solium sedentibus carmina sua vel ingratiis ad nauseam vsque ingerentes. ad exemplum credo Eumolpi Petroniani, qui etiam *in vicinia mortis, lethiq; modo non limine in ipso* carmen facere vacabat, sicuti narrabitur postea: item Ligurini illius, de quo apud Martialem meum festiua mentio lib. 3. Epigram. 44. Eius tibi hic etiam gustum aliquantum dabo.

Et stanti legis, & legis sedenti;
Currenti legis, & legis cacanti:
In thermas fugio, sonas ad aurem:
Piscinam peto, non licet natare.
Ad cœnam propero, tenes euntem:

Ad cœ-

Ad cœnam venio, fugas sedentem:
Lassus dormio. suscitas iacentem, &c.

Vnde præterea, mi Lector, ea quæ ad superiorem H ratii locum suo in loco adnotauimus. Pagina eade Petronius porro:

v. 24. *Inuado pectus amplexibus, & perfusum os lachr mis vultu meo contero.*] Quid si vero nobiscum lega *Contergo.* tametsi cum recepta lectione faciat loci superior, quem retro habes pag. 16. de vno exolet rum omnium insulsissimo Embasicœta: *Transituq. ad comitem meum (s. Ascyltum) facto, clunibus eum basi que distriuit.* Nec non venustissimus ille Venerum o mnium ac Leporũ pa er Aristænetus in Epistolis su vero Eroticis: Τοι γὰρ ἐκ ὑπεβάκχευσ᾽ ἴσα τῷ ἔρωτι, ἀλλὰ κλ σεπε πρὸς ἑαυτὴν τ αὐχέ α, κὴ πεφίληκεν. ἔτω προσφύ μανικῶς, ὥστε μόλις ἀποσπᾶσαι τὰ χείλη. κὴ κατέτριβε τὸ στόμα.

IANI DOVSÆ NORDOVICI PRO SATYRICO PETRONII ARBITRI, viri Consularis, Præcidaneorum Liber Secuadus.

CAPVT PRIMVM.

Draucos, *hoc est, grandioris peculii homines in balineis publicis communi pariter lauantium plausu exceptari solitos & Petronii & Martialis indiciis patefactum: eadem alter eiusdem Epigrammatarii locus per caussam explicauit. Lucillii versus tentati; correctusque Arbiter.*

ET nuptis & prætextatis verbis vsurus hoc Capite, veniam hercule (*Prudenter simul, vt puto, ac pudenter*) antea præfabor mihi: Socratemque imitatus, *in re mollicula & parum seuera*, caput operire insistam, Arbitri nostri arbitratu maxime, ita scriptitantis.

Pag. 109. vers. 23. *Illum autem frequentia ingens circumuenit cum plausu & admiratione timidissima, &c.*] Ascyltum refert plausu & admiratione secundissima à fauente vndique circumstantium corona exceptum, quos

os commendata supellectilis eius bonitas ad gra- ssimum sibi spectaculum (Romanè loqui me scito) em præsentem porro frequentesque ac congloba- excierat. nemine non Votorum conceptione ta- , hoc est, timidissimo murmure (quæ illius sæculi ollities fuit) rutabulum istiusmodi in postfurnium um oculis deuorantibus muliebriter exoptante. stra: quandoquidem non nisi in Equestribus sede- solitus Ascyltos, omnes porro à se admissarios sper- re ac segregare quam longissime: neque quenquam ita fortuna dignum iudicare, præter Equitem Ro- num istum, Ordinis sui dehonestamentum; qui ipse veste dispoliatum, tunicaque & pallio circum- ctum, simulque improbissima clamoris indigna- ne Gytona flagitantem miseratus, suis sibi ipse exu- s nudum destitutum circumdedit; atque in pena- , imo in cubile transtulit suum. credo, ne diutius e integumento circa balneas expalliatus erraret ser, homo Equestri tantum culcitella dignus. quip- à peculio ac pensilibus ita basilice opipareque in- uctus, vt non cum sui sæculi Draucis modo, sed & m Hercule illo Goropiano de vasorum luculenti- e in ambiguum certamen descendere posset. Atque nc, veluti de plano, cuiuis illustre iam tandem fa- um confido, in quam sententiam à Celtibero Poeta iptum fuerit:

Audieris in quo, Flacce, balneo plausum,
Mathonis illic esse mentulam scito.

eque aliunde, quam ex hocce Arbitri loco versuum orum explicationem commodius peti posse existi- o, mire alioqui frigentium. Quanquam quisnam leo in Re Antiquaria hospes obsecro, vt nesciat, E- uites istiusmodi sessorem pati solitos; hocque mor- o vsque ad infamiam laborantes, Magiricis, vel *Saliis* otius domesticis non contentos, emissarios insuper abuisse, qui impensa mercede ostreosos vndique ac ene vasatos conquirerent sibi, ad se euestigio do- um perducendos suam; quo videlicet fortuna tam

magna

magna soli porro, ac sine æmulo potirentur. Atq is delectus, eaque Censio in balineis publicis exig batur potissimum, vbi loturos omnes, quasi Venal inspectare, palamque ac cominus, & veluti ocula die pretium pro virtute, atque *ad mensuram ingui* (vti apud Iuuenalem est) vnicuique facere erat cop Probo ex Seneca lib. 1. Natural. Quæst. *de diuite neq quo obscœnitatis vsque in Scenam producta, & per vtran que cauernam*(id quod Ausonius ait)*moli consueto.* S enim inibi: *In omnibus quidem balneis agebat ille de ctum, & aperta mensura legebat viros* Et reliqua, qu sequuntur. Etenim pudet ac piget adscribere. Qu vero subdit Arbiter:

v. 25. *Habebat enim inguinum pondus tam grande &* cum illa Martialis loquutione germanitus consenti qua ait lib. 7.

Sed meus (vt de me taceam) Lecania, seruus
Iudæum nulla sub cute pondus habet,

Vbi curnam *Iudæum pondus* dicat, in controue siam vocari posse video. nec quicquam à Domiti auxilij; qui *Inguina Iudæa id est circumcisa & aperta.*(*Iudæus est*) *Epithetum istud Ponderis interpretatur.* qua intellexerit Martialis *seruum suum Iudaicæ superstitio ni addictum; ideoq́; quamuis ex gentis illius Lege præputi circumcisis, sine scorte tamen subligaculo, multo minu theca aliqua (quam Fibulam appellitabant) ahenea mu nitum palam atque in publico lauari.* Seu cum *Gutto* po tius, & *Linteo* ad herilem sudorem destringendum ex tergendumque, *Strigilesque* (vti docuimus) expedien dos domino coram lauanti adsistere, media etiam parte corporis nuda. Neque enim aliam sententiam vllam commodiorem ex ipsius verbis elicere possum Vtut est, *solennia insanit Domitius*, & quidem solens. Non enim hoc vult Poeta noster: sed *Iudæum pondus* vocat falsissime partem eam, qua viri sumus, non quidem *testa Samia circumcisam*, tanquam hominis recutiti, & cui Sabbatarium in morem decorticata fuerit pellicula illa verendorum scilicet; verum glandem

potius

...tius præputio ſuo vi contiginis retectam, ſuaque ...te magis, quam Iudaicæ circumciſionis admini... denudatam vnde & vocabuli *Verpa* originatio de... ...a. & τὸ *Verpus*, nũc contumelioſe pro Apella, id eſt, ...o ac recutit Iudæo: nunc viciſſatim pro eo, cui *ἀ*... ...λαπεψωλημένον, καὶ ἐσκολυμμένον, quaſi tu λ πολεμῶ dicas, ...patum antiquitus. eadem nimirum ratione, qua a... ...d Catullum Leſbia

Glubit magnanimos Remi nepotes.

...aque Pœnum illum Plautinum in Fabula ſibi co...omine, inter alia Militaria opprobramenta, *Deglu*... quoque *Mana* cognomento inſigniri videmus. ...uo etiam ψωλὸς & ἀπεψωλημένος Ariſtophanis; tum ...licatiſſimi illi Lucillii verſus pertinere iudicandi, à ...nio noſtro apud Marcellum reſtitui primitus ad hanc ...ciem:

Cum poclo bibo eodem, amplector labra, labellas
Fictrices compono, hoc eſt, tum (lego, *cum*) ψωλοκοπῶμαι

...lalim tamen, ita vt antea legebatur, priorem partem ...linquere, huiuſcemodi interpunctione ſcilicet:

Cum poclo bibo eodem, amplector, labra labellis
Fingens (*f. figens*) *compono, hoc eſt cum* ψωλοκοπῶμαι.

...dque haud paullo ſimplicius. vt nouiſſimum O, & ...*Compono* dico, in numerorum dimenſione nullum ex...eratur. Cæterum deinceps quo loco in Petronio le...gitur.

Pag. 107. v. 2. *Itaque ſtatim inuenit auxilium, neſcio ...uis enim Eques Romanus, vt aiebat, infamis, &c.*] Ec...quis vero homo tam matula, qui hìc ſtatim, *Aiebant*, ...eſcribendum non videat: vti ſubaudiatur, *Vulgo, atque ...in turba ſcilicet.* Neque enim ad Helleniſmum illum Catullianum apte ſatis accommodari poſſe opinor, quo idem in Phaſeli vſus Dedicatione,

Ait fuiſſe nauium celerrimus.

CAPVT II.

Officium Petronio factum in noua, imo vero antiqua, &

Officio-

Officiosi, *enarratione. Vestimentorum in balneis de*
sitorum custodia cuiusmodi hominum fidei delegata
tiquitus. Notores *eam quoque in rem cautionis l*
dari atque adhiberi solitos. Ei generi fulcimentum, fi
caussa, à Seneca petitum, atque impetratum: Iunij, t
Rhenani coniecturis (tam hic, quam in voce Iurato
apud eundem Senecam) in perpetuum porro explosis, a
eiuratis denique.

PAg.107.v.7. *At ego ne mea quidem vestimenta ab*
ficioso recepissem, nisi Notorem dedissem, &c.] *Offici*
sum qua notione hoc in loco accipi velit, necdum
tis etiam liquere mihi pronuncio lubens: hillas a
se cæsas fortasse significat ei, apud quem, tantisp
dum lauatur, vestimenta sua deposuerat Eumolpu
Hoc enim cognomentum, paullo ante Petronii æt
tem primitus, impudicis atque inforati solitis ind
tum qui nescit, is certe Senecæ Patris Controuersi
vel nullus legisse; vel, si oblitus, legisse quasi per ne
bulam modo; caliginemque mentis potius, quam
corporis luminibus infestam habuisse videtur. Lo
quitur autem de Aterio Declamatore libro earun
dem Controuersiarum IV. hisce verbis: *Memini illum*
(quum Libertinum reum defenderet, cui obiiciebatur quo
patroni concubinus fuisset) dixisse: Impudicitia in ingenu
crimen est in seruo necessitas, in liberto officium. Res in iocos
abiit: Non facis mihi officium; &, Multum ille, hic in offi-
ciis versatur. Ex eo Impudici, & obscœni aliquamdiu Offi-
ciosi vocitati sunt. Cæterum hoc verisimile non est: videorque potius eam in partem assentationem flectere debere, vt *Seruum Capsarium* hic notari existimem, penes quem erat vestimentorum custodia, eorum videlicet qui in balneis publicis calida macerabant sese; quo elixi potius, quam assi suauiores existerent scilicet At hoc ipsum haud sine mercedula, inquiet aliquis. Fateor. atque ideo tenuioris notæ homines vernam ad pedes, vel vetulam certe aliquam peculiarem secum ductabant: quibus eius rei cura potissima in

cumbe-

nbebat, operam obſeruationi vt darent, ne quis rur-
n grauior aut propenſior, quam adueniſſet, domum
›alineo ſe receptarent, Corniculæ illius Æſopicæ
morem furtiuis lauantium plumis haud decore exor-
tus, fures balnearij vt conſueuere.

Lintea ferret Apro vacuus quum vernula nuper,
Et ſupra togulam luſca ſederet anus.

Quo magis demiror Eumolpum iſtum non Cora-
n mercenarium ſuum huic negotio præfulſiſſe. ve-
n is fortaſſe, quam hæc fierent, alio quopiam ab-
atus fuerat antea. niſi eumpſe autumemus tamen
ſtrigilibus, linteis, atque olei ſtilla, hero, ſeu po-
s conductori ſuo ſubminiſtrandis deditum atque
:upatum fuiſſe. quod non arbitror. & patet ex ſe-
:entibus Eumolpum ſolum poſtea ſine aſſecla ali-
o, aut pediſſequo ad hoſpitium Eucolpii, cui cœ-
lam condixerat, plena ſe demum nocte recepiſſe.
oniam ob importunam recitationem de balneo,
ıquam de theatro, eiectus fuiſſet. Vnde & nobis
üper, quorſum lauatio iſta pertinuerit, clare ac
ſpicue dilucet. nimirum ad morem illum tam
æcienſibus, quam Italicis hominibus frequenta-
n, quo non niſi munditer prius eloti ac lixati pro-
ad cœnas itare condidicerant, iam inde ab anti-
o. Quod vero addiderat Eumolpus: *Niſi notorem
diſſem.* nihil potuit feſtiuius: ſignificatque, omnes
npridem ſeſe furum balneariorum mores experi-
entis certiſſimis prouiſos probe antea atque explo-
tos habuiſſe. ac propterea de veſtimentis ſuis ſoli-
:um, priuſquam eaipſa exuta *officioſo* illi aſſeruanda
ıncrederet, cautionem iſtam conſulto adhibuiſſe, vt
otorem depoſito apponeret ſuo: hoc eſt, præſentium
iquem teſtem, & quidem oculatum vt faceret, qui
orro ſeſe poſtea (ſiquidem vſus veniret) & Eumol-
ım res ſuas vindicantem probe cognitum habere
ſeueraret: eidemque, quantum pote, ſuffragio ſuo
duerſus veſtirapos omnes, tricones nempe atque in-
ciatores leniτiſſimos, in partem præſto foret illico;

S conuin-

conuinceretque caussa vtique liberali Eumolpi c
spolia, qua Harpax ille balnearius possideret. H
adeo genus hominum *Notores* dicebantur. cui rei
mandæ *Notorem* quoque à me Senecam Philosophi
dabo; ita in Ludo de morte Claudiana, ex eiusdem cc
clamati persona Herculis Fidem appellitantis, iocose
lepide cauillantem: ***Ego te, fortissime Deorum Hercu
speraui mihi adfuturum apud alios; &, si quis à me No
rem petisset, te fui nominaturus, qui me optime nosti.*** Qu
igitur? vincone iam argumentis *Notorem* retinendu
in Seneca? neque Iunium nostrum audiendum, c
Petroniano *Notore* destitutus, ac singulari vocabu
non contentus binas ex vna nobis dictiones exsculp
in quas, si in alias vllas, Plautinum illud conuen
penitissime: ***Ne spes, nec caput.*** Sic enim vult legi: ***Et si***
à me noto rem petisset, &c. Descensurus alioqui (
quod ipsus de se fatetur) in multo absurdiorem Rh
nani sententiam: & cum eodem quamuis audacter a
xilium etiam à Græcis petiturus huiusmodi: ***Et si q***
ἀμιώτορα petisset, &c. Nodum in scirpo. Quanqua
vtriusque Manibus ignoscendum, qui abs se porro *I
ratores* exigi vetuere: quos vna cum *Notoribus*, qu
dixi, ab eodem Senecæ Ludo exclusissimos fecerun
ἀντὶ τοῦ Iuratores castigationem multo inscitissimam,
parissimam priori illi, quam posuimus modo, à se su
stituere ausi ad hoc exemplum:

Quis vnquam ab Historico iurato res exegit?

Nec satis, accessit etiam tertius, qui nescio quo iu
(more tamen Correctoribus nostris non insolito; qu
si quid ignorant, statim de vicino mutuantur) *Iure au
ctores*, in Seneca scriptitandum pronunciauit. qua
vero *Iuratores* omni Romanæ Ciuitatis iure experte
imo extra numerum Quiritibus illis fuerint. Vide
Plautinæ Latinitatis inscitia scriptoribus priscis quan
tum detrahat gratiæ: quantum denique emendan
rationi noua hæc, qua vulgo vti consuemus, Hyper
critici acuminis insolentia: quicquid auribus nostri
minus familiare obijcitur, statim extra Romanam
Decu

ecuriam exigentes, quasi aut Barbarum, aut exoletum, vt nunc quidem Antiquitati facimus nomina. Neque pol aduortimus, nobis id ipsis vitium hærere, quius alios insimulamus: imperitiamque ac sordes nostras caussam esse, quo minus munditias illas germanas, ac meras Latinæ linguæ Veneres (quibus architectus Plautus) sagaciter adorari, ac persentiscere valeamus. Nam nisi à Plautinæ Scenæ facetiis ac festiuitatibus homines, quos dixi, manum sic quasi iurati abstinuissent; nunquam ædepol ita madida memoria, adeoque sublesto iudicio fuissent, vt non meminissent *Iuratores* hosce, pro *Iuratis testibus* accipi oportere: quos *Sacramentum adigi*, solenne etiam hodie.

CAPVT III.

Maculatus Arbiter. Idem enarratus. Exhibita veteris libri scriptura. Formosis olim pueris Tonsorium quoq; ministerium ab heris impositum, ex Petronij, & Martialis auctoritatibus fides facta. Pauoris *proprietas excussa. Mendum exstirpatum.* Coctores, *pro Cocis.* Mulcare *à* Multare *diuersum.* Considit, *pro* Consedit *repositum. Petronianæ metaphoræ illustratio à Plauto.* Rixa, *ex definitione Iuuenalis. Vnius, alterius loci de Manuscripti Codicis sententia restitutio.* Scrutatores.

PAgina 107.v.10. *Tanto magis impedit inguina, quam ingenia fricare.*] Elegans in re turpicula παρήχησις, si tamen *Expedit*, pro *Impedit* rescribatur. Enimuero hocce colliculi genus frictionibus vel ad ruptionis periculum vsque grandiri, aiunt qui sciunt. eo impensius, siquidem tractatrix accedat. scin, cuiusmodi? haud dico amplius.

v.19. *Ales Phasiacis petita Colchis,*
Atque Afræ volucres placent palato,
Quod non sunt faciles, &c.] Hoc est, facili, vili, seu minuto pretio parabiles: eodemque plane sensu, quo Horatius ipse de se prædicat:

Namque parabilem amo Venerem, facilemque.

Pag. 110. v. 6. ex persona pathicissimi Gytonis: *E si te non inuenissem, periturus per præcipitia fui.*] Ita in G licanis Editionibus. at in manuscripto, quod mihi o lis vsurpare contigit: *Petiturus præcipitia fui.* diserte e: ratum legere memini iam olim.

vers. 18. *Rudis enim nouacula, & in hoc retusa, vt pu discentibus audaciam tonsoris daret, instruxerat thecam* Mollitiem sæculi illius perditissimi considera. Hon nes enim elegantes haud contenti olim Catamitis pocula, calonibus ad Lecticam forma & patientia co spicuis ex lubidine sua ad omne ludibrium ac flagitiu impunissime abuti; etiam Tonsores insuper in minist riis, imo in delitiis habebant. quorum frequenti op non in tondenda coma, pilisque vellendis modo; a barba rasitanda, æquandisque simul atque expungen genis; sed vero & pygiacis sacris Cinædice, ne nefa dicam, de nocte administrandis vtebantur. Cæteru quoniam *mortalium nemo* (vt in Prouerbio est) *ar fex nascitur*, antequam artis experimentum caperet collumque nouaculæ submitterent, strictim, aut p pectinem attondendi; impuratos istos veteranis to soribus in magisterium prius ac disciplinam tradeban qui eosdem & præceptis suis, & quotidiano operæ ei vsu exercitatos porro, idoneosque in posterum redd rent herili occipitio tradundo. videlicet, ne quid pe imperitiam (vt solet) titubarent, *tanquam virum ton derent* Martialis lib. XIX.

Tonsorem puerum, sed arte talem,
Qualis nec Thalamus (Lipsianam correctionen sequimur) *fuit Neronis* (malim Neroni)
Drusorum cui contigere barba, &c.

Proinde quum res ea à periculo non abesset. Tyrocinium artis acie nouacularum retusa auspicabantur. (id cum ex hocce Petronij loco, tum vero exsequentibus manifesto docemur) quo videlicet audaciores redderentur: nec ad strictum ferramenti mucronem, animo non minus, quam corpore effœminati (pueriliter, an muliebriter dicam?) de nihilo expauescerent.

Vnde

nde non inſcite ex argumento ſubtexitur porro:

v.21. *Itaque nec mercenarius ad raptum ferramentum :pauerat, nec Eumolpus interpellauerat mortem mimi- ım.*]Proprie: *Expauerat. Pauor* enim (vt quidē Fron-) interpretatur) *puerilis eſt.* Sic Horatius 1. Odarum de leopatra virilis audaciæ Heroina differens:

Quæ generoſius
Perire quærens, nec muliebriter
Expauit enſem, &c.

em Suetonius de muliebris ignauiæ Imperatore laudio: *Quaſdam inſidias temere delatas adeo expauit, deponere Imperium tentauerit.*

Pag 111. v 17. *Fit concurſus familiæ, hoſpitumq; ebrio- m frequentia.*]Reſcribo, *Hoſpitum ebriorum*; comma- copulaque inductis. aberatque eadem etiam a MS. *equentia* auferendi caſu accipiatur.

v.23. *Interim coctores, inſulariiq; mulcant excluſum*] *ctores*, coquos interpretor, ac pro eo hominum ge- ere, qui (vt noſter fabulatur Comicus) *non machæra l Legionem, ſed vero veru in culina acres bellatores cluūt.* tiam *Mulcant* (vnde Mulciberi quoque appellatio- em deriuant Grammatici) ſignificantiſſime vſur- auit: vti idem Comicus ſæpe, item Liuius, Tacitus, enique ipſuſmet infra: *Et harundinem ab oſtio rapuit, erumq; nihil reſpondentem mulcauit.* Quod propterea iſum eſt ponere, ne quis verbum iſtud cum *Multa- e,* confundere de communi porro ſententia inſiſtat. Habes ibidem:

v.15. *Et ille flens quidem conſedit in lecto.*] *Lectum*, ha- bebat V. C. vnde fit, legendum vt ſuſpicer, ſed ſuſpicer antum; haud certa inquam, verum arbitraria ſenten- tia potius: *Conſidit in lectum.* præteritum iſtud verbi perfectum non à *Conſideo*, verum à *Conſido* deflectens. Idem eadem:

v.17. *Iniuriamq; Eumolpi, aduocationemq; commenda- bam & veluti quodam cibo me replebam.*] Sæpe eſt apud Plautum, *Iſtuc mihi cibus eſt, quod fabulare.* Item: *Qui pro cibo habeas te verberarier.* & alia talia. Sequitur:

verſ.21.*A duobus lecticariis in mediam rixam pe... tur.*]Proprie,ac ſignate *Rixam* vſurpat; ſiquidem ... *eſt*,ex Satyrica illa Iuuenalis definitione,

Vbi tu pulſas,ego vapulo tantum.

Quod tamen non ex mea, ſed ipſius perſona dict... poſtulo.Nihil enim eſt tanti. Sequitur ſubinde:

Pag.113.v.2.*Contubernalis mea mihi faſtum facit ... ſi me amas,maledic illam verſibus, vt habeat pudore...*] Nota verbum *Male dicere*, cum accuſandi caſu coni... ctum.cui reſpondet *Bene dicere*,eidem caſui à Tibu... copulatum verſu illo:

Sed bene Meſſallam ſua quiſqae ad pocula dicat.

v.6.*Intrat ſtabulum præco cum ſeruo publico, aliaq; ne modica frequentia.*] Concinnior ſane veteris libri ... ctio,quæ negationem interpoſitam oſtendit, hoc m... do:*Aliaq; ſane non modica frequentia.*

v.22. *Extentus infra grabatum ſcrutantium eludei... manus.*] Huc refer *Scrutatorum* nomen apud Tra... quillum in Claudio.

Pag.114 v.7.*Publicus vero ſeruus inſertans commiſſi... ris ſecures,clauſtrorum infirmitatem laxauit.*] *Firmita... tem*,erat in Chirographo. idque haud paulo opportu... nius ad ſententiæ concinnitatem facere nobis viſum.

CAPVT IV.

De Pertica oſtiarii, *ſiue* harundine *foribus præfigi ſolita, quædam moneta non protritæ. indidemque Propertiani loci obſcuritas in partem diſcuſſa, atq; illuſtrata.* Ritum bene ſternutantibus dicendi, *ſolennem nobis etiamnum hodie, multo vetuſtiorem eſſe, quã vulgo exiſtimetur: neque aliunde, quam à religioſa illa Gentilium conſuetudine natum primitus, progagatumque in hæc tempora. Id ſuperſtitibus tam Plinianis, quam Petronianis teſtimoniis liquidiſſime demonſtratum.*

PAg.114.verſ.25. *At non ſeruus publicus tam languide agit, ſed raptam cauponi harundinem ſubter lectũ mittit, omniaq; etiam foramina parietum ſcrutatur.*] Harundinem

iem ostio appensam affixamque intellige : de qua
nius idem infra quoque pagina 185. *Et harundi-*
n ab ostio rapuit, iterumque nihil respondentem mulca-
:. ac nisi primo ictu harundo quassata verberantis impe-
m minuisset, forsitan etiam brachia mea, caputque fre-
set.

Ea *Virga* appellatur Senecæ, Ianitoris, siue ostiarii
stamen lib. II. de Tranquillitate vitæ : *Ille pusilli a-*
mi est, qui sibi placet, quod hostiario libere respondit, &
rgam eius fregit, &c. Vide, quæ cultissimo Poëtarum
ibullo in Præcidaneis nostris imputauimus nuper.
eque aliouorsum Propertianum illud attinere faci-
ipsus persuaserim mihi, quod libro IV. ex persona
ynthiæ defunctæ Poetæ amatori obiectum legitur:

Nec crepuit fissa me propter arundine custos,
Læsit & obiectum tegula curta caput.

vers. 17. *Dum hæc ego iam credenti persuadeo, Gyton, col*
ctione spiritus plenus, continuo ita sternutauit, vt graba-
im concuteret. Ad quem motum Eumolpus conuersus, Sal-
ire Gytona iubet.] Vnde disertissime apparet etiam
unc in vsu antiquitus fuisse morem, vt *sternutantibus*,
qui in re præsenti forent ; bene comprecarentur, ac
lutem subinde ingererent , conceptissima illa voti
ormula dicentes : *Salue.* Qui ritus à Paganis ac Gen-
libus illis ad nos, qui Christiani cluimus, deuolutus,
c quasi per continuas successorum manus traditus
orro, vsque in hunc etiam diem sanctissime simul, ac
eligiosissime custoditur. Argumento est solenne il-
ud, quo vulgo *sternutantes* afficere consueuimus, bene
ominatis verbis vernaculam phrasim vsurpante : De
Here wild segenen. quasi si Latine dicas: *Seruet, aut so-*
spitet te Deus. quod quid quæso aliud fuerit, quam *Sa-*
lutatio ista priscorum: *Seruari* enim, item *Saluere*, *ger-*
mana inter se, ne dicam pæne gemella. vtrunque *in Deo po-*
situm, Salutis omnis ac conseruationis auctore. Vnde
& ab Arnobio verissime iuxta, ac augustissime *Sospita-*
toris cognomento insignitus. Neque vero sublestæ il-
lorum fidei fides habenda, qui Precationis istius glo-

riam priscis illis Latinis adimentes, eam in nuper ac nouitios auctores transtulerunt; antiqui moris in scitia maxime. quibus propterea errationem istan vt cætera quoque, haud grauatim condonamus. tan tum peruicaces esse desinant; amentque condiscei aliquando, quod nesciunt. quo in numero etiam Pli nianum illud esse comperient, ad hanc ipsam (quar dico) consuetudinem, si quod aliud, accommodatur cumprimis, è lib. xxiix. c. ii. Histor. Natur. *Cur sternu tamentis salutamur? Quod etiam Tiberium Cæsarem, tri stissimum (vt constat) hominum, in vehiculo exegisse tra dunt. Et aliqui nomine quoque consalutare, religiosius pu tant.* Hactenus ille. Nec abhorret a vero huius iten *religionis* (ne *superstitionis* dicam) *ceremoniam in sternuen te Gytone salutando* adhibuisse callentissimum sane Eu molpum: eundemque nomine etiam suo caute con sultoq; ac meditate compellitasse scilicet; & quiden ad hoc exemplum: SALVE GYTON. Quod & insun consequa Petroniana narratio aperte ac palam indi care videtur, qua scribitur: *Saluere Gytona iubet, &c.*

CAPVT V.

Veteris cuiusdam medicinæ obseruatio ad præsentis æui consuetudinem accommodata. Copulæ inductio. Periphrasis zelotypiæ. Auxilium Petronio opportune latum: eademque tam Tibulliano quam Iuuenalis loco.

Per caussam, lucis copia facta nouæ.

Trium quatuor mendorum purgatus Arbiter. Idem variis interpretamentis illustratus. Circumamictus somnio. *Iterum emendatus Satyricus noster.* Adducere laciniam. Constratum puppis, *quid?* Fulminatus. *Macula quæ Patissonii Editione infuscauerat, deleta: nõ sine nebulosioris loci declaratione.*

PAg. 118. vers. 3. *Gyton longe blandior, quam ego, primum araneis oleo madentibus vulnus, quod in supercilio erat, coartauit.*] *Araneas*, pro textricibus ipsis, caue interpreteris hoc loco, potius est, vt Vescas earundem telas

ias (quam *Vietam aranei vestem* indigitat Lucretius) rbitrum intellexisse credamus. Et vero, quum recoto, eandem quoque & nos medicinam vulgo factitare consuemus, si quando digitulum forte, aliudve jod membum temere (vt fit) atque imprudentes incimus nobis.

vers. 12. *Vtinam me solum inimicus ignis hauriret, & tinam hibernum inuaderet mare.*] *Hibernum* placet, prę uod in Parisiensi Editione legitur, *Hiberum*. tantum opula inducenda ante secundum, *Vtinam*. neq; aliter atissonius.

vers. 22. *Neque enim in amantium esse potestate furiom æmulationem.*] Eleganter amentium potius, quam mantium zelotypiam hacce circuitione describit, seu otius circumloquitur.

Pag. 117 vers. 7. *Vt scias, inquit Eumolpus, verum esse uod dicis, ecce etiam osculo iram finio.*] Et prisca amoris ost offensiunculas (vt solet) integrandi consuetudine. uo idem quoque respecturus postea pagina 136. *Et ne esidua in animis etiam post iusiurandum ira remaneret, raterita aboleri osculis placet.*

Pag. 118 vers. 4. *Vnus, & senex non erit grauis: etiam, uum voluerit aliquid sumere, opus anhelitu perdet.*] Placet legi, *Prodet*. neque id sine auctore sane, Editione nquam Lugdunensi; nec non MS. Codice toties à nobis laudato. quibus etiam sententiæ ipsius ratio astipulari videtur cumprimis. Senes enim (vt scimus) astmatici, hoc est, anheli. Spiritus autem timide reducendus tam in reddendo, quam recipiendo anhelitu, illud *reciprocando* volui dicere: præsertim si furti res fuat. Vnde de semet cautissime multis magnisque experimentis hac quoq; in parte firmus ac prudens cognitus Tibullus noster:

Nota Venus furtiua mihi est, vt lenis agatur
Spiritus, vt nec dent oscula rapta sonum

Aliter Iuuenalis Satyra VI. quum scribit:

Nec queritur, quod
Et lateri parcas, nec quantum iussit, anheles.

Ibi enim de obstinatione ac perseuerantia in re vo ptatum est sermo. hic vero de collectione spiritus ta tum, quem nisi intra pulmones penitissimos suspensi retro pertinaciter inhibeas, cum sonitu erumpere r cesse sit, teque ipsum manifesta in noxia, veluti soric tuopte indicio deprehensum perire.

Pag. 117. vers. 15. *Haud mora, omnes consurgimus.*] Rogertiano Codice, *Hac*, pro *Haud*, visitabatur. cæt rum quum copulam negatiuam flagitet sententia, l bor, vt, *Nec*, ex *Hac* concinnandum hariolor.

Pag. 118. vers. 6. *Hoc vt infra fiduciam posui fraudaui animum diffidentem.*] Quid si, *Diffidentem*, scribas? Se quitur:

vers. 8. *Cœpi somnum obruto tunicula capite mentiri.* *Obruto* non placet, & fortasse, *Obnupto* legendum, hc est, velato, obtectoque antique.

v. 12. *Ergo me derisit?*] Licet sermo abruptus de in iuria Eucolpii, tanquam absentis (quippe quem i naui, hoc est, in potestate sua esse nesciebat) apud Try phenam cum iustissima indignatione conquerentis Et mox:

v. 17. *Et, Si quis Deus manibus meis, inquit, Gytona imponeret, quam bene exsulem exciperet!*] Scilicet me Triphenam: Recte ergo erit, *Exciperet:* nisi si quis *Acciperet* malit, ac Plautum sequi potius. Itē sub paginæ finem:

vers. 22. *Ego præcipue, quasi somnio quodam turbulento circumamictus, diu vocem collegi.*] Loquutio vero Poëtica, atq; ad exemplum (vti apparet) illius Tibullianæ:

Et cum te fusco somnus velauit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus.

Atq; huiuscemodi translationibus efferta fere omnia Poëtarum volumina. Sequitur euestigio:

vers. 23. *Tremulisque manibus Eumolpi iam in soporem labentis laciniam duxi.*] Ambigo de lectione veritate eo magis, quod in Editione Lugdunensi asteriscus ad postremam vocem adpictus. & credo reponendum: *Adduxi*, id est, vorsus me attraxi adprehensam laciniam. proprie, ac significanter.

Pag. 119.

Pag.119.verſ.1.*Et, Hoc, inquit, placuerat tibi, vt ſuper nſtratum nauis occuparemus ſecretiſſimum lccum, &c.*] ıcidem quoque eloquutus antea: *Eiuſmodi vox ſuper nſtratum puppis congemuit.* Videtur autem *Foros*, ſeu *'abulata* potius intelligere. Vnde *Conſtratæ*, & *Contectæ aues* dictæ ſcilicet.

ver.8.*Intremui poſt hoc fulmẽ attonitus.*] Eodem Meıphoræ genere vſus fuerat & ſupra: *Fulminatus hac ronunciatione, &c.* Sequitur deinceps:

verſ.9.*Aliquando, inquam, totum me Fortuna viciſti.*] *lliquando*, pro *Tandem*: quomodo & Plautus Ruden-:: *Aliquando oſculando, vxor, melius eſt pauſam facere.* :em M. Tullius: *Collegi me aliquando.* Compluries taıen hæc duo in vnum coniuncta, & quaſi inter ſe conıliata reperias: puta, *Tandem aliquando*, vel, *Aliquando ındem.*

verſ.25.*Quæ autem hîc inſidiæ ſunt? (inquit) aut quis obis Hannibal nauigat?*] Emendabis de Lugdunenſis ditionis ſententia: *Aut quis nobiſcum Hannibal nauiat?* Videtur ad Punicam calliditatem Hannibalis alıſum à Petronio: qua veteranus Imperator ille, *omnib Pœnis pœnior*, inſidias theſauris ſuis furtim comaratas vaferrimo commento traditur eluſiſſe: non quidem ex *Harpacum theſaurariorum* manibus elapſus nodo, ſed vero eos ipſos etiam probe atque ex animi ſui ſententia vltus oppido. Vitam vide, reſq; eiuſdem geſtas ac patratas apud Plutarchum & Æmilium Probum.

CAPVT VI.

Petroniani exempli integratio. Alia explicata. Crura in orbem pandere, *ex Martiali meo interpretatum. Quatuor plus minus locorum reſtitutio, partim ex chirographa fide, partim ex coniectura.* Manus literalis.

PAg.122.v.6. *Præterea illud miror, Eucolpi, tibi nõ ſuccurriſſe, vnum nautam ſtationis perpetuæ interdiu noctiſque iacere in ſcapha.*] Quis tam ſtipes, vel plumbeus, qui non videat reſcribendum eſſe? *Interdiu noctuq;, &c.*

v.12.

v.12. *Nam quod ad meum quidem comitatum attin. nullum recuso periculum*] Nouo more dictum, vel per tiquo potius, pro societate, seu communione peric li mei cum vestro Cicero: *Societas & Comitatus alici ius*. Item alibi: *Abstrahere se ex comitatu amplissimoru virorum*. Ibidem sub finem:

Pag. 123. v. 3. *An tanquam eos qui sternutare non sole mus, nec stertere? an quia hoc genus furti semel mihi fœl citer cessit?*] De Sternutamento Gytonis, cuius indici proditus fuerat Eumolpo, subter grabatum abscond tus, diximus antea ad paginam 115.

Pag. 124. v. 9. *Age nunquid & labra possumus tumore teterrimo implere?*] In Chirographo exemplari hæc po strema transposita legebantur hunc in morem: *teterri mo implere tumore?* Et paulo post:

v. 12. *Nunquid & crura in orbem pandere? nunquid & talos ad terram deducere?*] Poplites diuaricatos, cruraque Lunæ diuiduæ in morem, sic veluti in cornua extrorsum sinuata intellige. infra coëuntibus talis: vitium Æthiopum genti (ad eos enim spectat hæc oratio) proprium ac genuinum. qui maximam fere partem diuersas, seu displicatas habent suras, prauis & vitiosis talis subnixi. quo fit, vt cancros, siue etiam lacertos in incessu imitari videantur. cuiusmodi genus hominum *Valgos* Plauto indigitatos reperimus. Talem & Phœbum quendam omnibus Poëticis coloribus depictum proposuit Epigrammatarius nobis lib. 11.

Cum sint crura tibi, simulent quæ cornua Lunæ,
In Rhytio poteras, Phœbe, lauare pedes.

Rhytium enim vasis genus pandum, incuruum, ac simillimum cornui. vnde & à nonnullis κέρας, hoc est, cornu vocitatum. Quod quidem Martialis Epigrammation loco huic explicando vniter vniceque comparatum videtur.

v. 17. *Audite quid timenti succurrerit*] Chirographæ membranæ manifesto, *Dementi*, repræsentabant: neque aliena mehercules ab hocce loco sententia, si quidem

idem ad loquendi rationem popularibus nostris in
nsimilibus rebus vsitatam respicere nos postulemus.
ıa vulgo dictitare soliti: Degghet/dat het veen dwaes
ıesent heeft. quum tamen diuersum prorsus, & contra
ıam verba hæc sonant, intelligi volumus.

v. 27. *Sequar ego, frontes notans inscriptione solerti, vt ideamini stigmate esse puniti*] Puto restituendum, *Stigate esse puncti.* neque aliter Cicero, *Notis compunctum,* o Stigmatico vsurpans. Sequitur exinde.

Pag. 125. v. 2. *Ita eadem litera & suspicionem declinaınt quærentium, & vultus vmbra supplici tegent*] Quid *Supplicij* legamus?

v. 7. *Impleuit Eumolpus frontes vtriusque ingentibus liris, & notum Fugitiuorum Epigramma per totam faciem ierali manu duxit*] Epigramma quod dicit, reperies fra pagina 116. inter reliquias eas, quæ extra opusculi tius ordinem leguntur in lectissima illa Patissonij Etione, quam vni omnium eruditissimo Pithæo meıores sane ac grati acceptam ferimus meritissimo. Cærum commonendus Lector exemplar manuscriptum oc loco non *Liberali*, sed *Literali*, diserte adeo, ac sine tura vlla repræsentasse. neque aliter sane Petronium :ripsisse, animus induci potest. *Literalis* ergo, vt *Virgialis, Verbalis,* alia apud vnum Plautum infinita, ad eanem speciem conformata atq; composita. Vnde & *Literatus*, pro Inscripto, ac Stigmoso apud eundem Conicum. ad quod ipsum Arbiter etiam noster haud dissinulanter allusisse videri debet.

CAPVT VII.

Bini Petronii loci (quorum alter interpunctionis, alter superfluæ negationis vitio laborabat) opinione correcti. Facere sibi auspicium. Plagas imponere cuipiam. Mille hominum. Tutelæ naualis expiatio. *Inuicta Laconica iuuentutis ad flagellorum ictus sufferendos fortitudo. Facile, quod quisque vult, credit. Alterius loci castigatio.* Porticus Herculis, *vbi gentium? Aliorum exemplorum collatione Petronianæ Historiæ lumen accensum.*

Pag. 125.

PAg.125.v.18. *Non dissimulata nauseantis deuotion[e] ad ordinẽ tristitiæ redimus*] Emendo, *Nos dissimul[a]ta, &c.* mecum faciunte sententia, ac receptam lectio[-]nem contumaciter repudiante. Legitur subinde.

v. 23. *Videbatur mihi secundum quietem Priapus dic[e]re: Eucolpium quem quæris, scito à me in nauem tuam esse perductum*] Ita enim hæc legenda ac distinguenda: cre[-]doque esse verba Licæ somnium suum Triphenæ, a[c] Eumolpo narrantis.

Pag.127.v.18. *Ego (inquit Eumolpus) hoc iussi, nec nõ eodem futurus nauigio, auspicium mihi feci*] Sic Horatius:

Cui si vitiosa libido
Fecerit auspicium, &c.

Pag.128. v.4. *Itaque vt Tutela nauis expiaretur, plã cuit quadragenas vtrisque plagas imponi*] Antiquus & verus loquendi modus, quippe à Lucillio, in cuius Fragmentis hic Senarius inuenitur:

Cui sæpe imposui mille plagarum in diem.

Appone ex Propertio: *Imponitque notam collo.*

Mille vero *plagarum*, sic dictum, quomodo *Mille hominum* apud Quadrigarium: nec non apud Horatium, *Mille ouium.* Vide Agellium libro Noctium I.

v.I. *Aggrediuntur nos furentes nautæ cum funibus, tentantque vilissimo sanguine Tutelam placare*] *Vilissimo sanguine*, id est, seruili, & (quod vilius etiam) Fugitiuorum: vt quidem de compacto perbelle ab Eumolpo assimulabatur: phrasi & Suetonio & Tacito perquam familiari. *Tutelam* vero *nauis placare*, est *Expiare*, quomodo ipsusmet prius interpretatus fuerat modo.

v 10. *Et ego quidem tres plagas Spartana nobilitate concoxi*] Nota enim Spartanorum animi firmitudo ac tolerantia in sufferendis plagis: quibus a teneris etiam in ore, hoc est, in conspectu parentum adsuefacta tantum non occalluerat iuuentus Lacedæmonia. Seneca de Diuina Prouidentia cap. IV. *Numquid tu inuisos esse Lacedemoniis liberos suos credis, quorum experiuntur indolem publice verberibus admotis?* (al. *admotos*) *Ipsi illos patres ad-*

s *adhortantur, vt ictus flagellorum fortiter perferant, &* :eros *ac semianimes rogant perseuerent vulnera præbere &* *ulneribus.* Vnde merito Horat. Odar. I.

Me nec tam patiens Lacedæmon.

Nec non Martialis noster:

Vel non cæsus adhuc matre iubente Lacon.

Habes subinde in Arbitro:

v. 22. *Deflectit aures Triphena, iam sua sponte credentes, &c.*] Quemadmodum vsu venire solent in rebus, quas ıpienter nimis, atque auariter obtingere nobis desidemus, Galla credulitate tumidi. Merito. *Quis enim* (vti :re à Poeta Hispano scriptum) *damnet sua vota libenti?* Sed & Ouidio:

Cur ego non votis blandiar ipse meis?

Pag. 129. v. 3. *Miretur nunc aliquis, Vlyxis nutricem post icesimum annum cicatricem inuenisse, originis indicem, um homo prudentissimus, &c.*] Non equidem dubito, uin scribendum sit, *Pudentissimus.* Hoc enim Elogio ındem supra quoque honestum fecerat Eumolpus ag. 119. quum diceret: *Licas Tarentinus homo verecunissimus.*

v. 26. *Volebat Triphena misereri, quia non totam volutatem perdiderat*] Malim, *nondum totam.* Sequitur subnde.

Pag. 130. v. 1. *Sed Licas memor adhuc vxoris corruptæ, :ontumeliarumque, quas in Porticu Herculis acceperat, &c.*] Ergo facinora hæc in Vrbe, terrarum domina, patrata ab Eucolpio. Romæ enim Porticus Herculis, quã Æde eiusdem Dei instaurata Martius Philippus exstruxerat, Augusti vitricus. Vnde & Philippi apud Martialem titulo insignita libro Epigr. v.

Vites censeo Porticum Philippi:
Si te viderit Hercules, peristi.

Cui vrbanæ iniuriæ altera quoque ab eopse Eucolpio Licæ Tarentino per summam contumeliam illata, sic quasi succidanea, subiungitur postea pagin 144. *Non dubie redierat in animum* * *edile, expilatumque libidinosa migratione nauigium.* Quo item referri debere videtur,

videtur, quod habes pagina 146. ex persona ipsius Lic: in propinquo naufragii articulo suppliciter prolatur. *Et tu (inquit) Eucolpi, succurre periclitantibus, id est, ve illam diuinam, sistrumque redde nauigio. Per fidem, miser re, quemadmodum quidem soles.* Ex quibus verbis liqu do est coniectare, antea item eodem quoque Licæ n: uigio vectum cum Gytone Eucolpium : sed enim trumque maritumis moribus cum illo, ac Triphæ expertum, furtim inde se subduxisse, abacta insup præda (cui *Sistrum* istud, *vestemque diuinam* infuisse e verisimile) & compilato per fidem Lica, quasi Fugit ues, & quibus in odium bona sua venissent. id quc paullo superius iisdem exprobratum à misericordiss ma fœminarum Triphæna scilicet. Ait ibidem Licas.

v. 12. *Quod ad me attinet, non sum crudelis, sed vereor quod remisero patiar*] Superstitiosus hic quidem est, ve prædicat. Euenit enim, cuius metuens fuerat maxim scilicet, vt in profundum, hoc est, in maximam mala crucem ipse nauigii dominus pessum ac præceps sir viatico diuorsus abiret miser; piscibus in alto (opino pabulum præbiturus : captiui contra salui ac superstit in sospitale littus eiecti ex inimici manibus per tempu sane elaberentur.

CAPVT IIX.

Ciceronis locus cum Petroniano collatus. Interuortere pe cuniam. *Enucleatus Arbiter idemque correctus.* Pharmacus, *pro scelesto.* De Triphenæ damnatione *non nulla.* Vti viribus suis. *Alterius loci integratio.* Pelagia volucres. *Petronius ope Propertiana illustratus.*

PAg. 130. v. 24. *Nisi forte putatis iuuenes casu in has plagas incidisse, cum omnis vector nihil prius quærat, quam cuius se diligentiæ credat*] Verisimiliter vtique, atque ex solenni nauigantium consuetudine. Vnde & Cicero Tyroni suo consuadet, vt non nisi caute atque explorato itineri committat sese. Quo enim alio spectent quæso cautiones illæ toties iteratæ? verbi causa Epist.

ı Epiſt. lib. 16. *Reliquum eſt, vt te hoc rogem, & à te peam, ne temere nauiges. Solent nautæ feſtinare quæſtus ſui auſa. Cautus ſis, mi Tyro: mare magnum, & difficile tibi eſtat. Si poteris cum Meſſinio (caute is ſolet nauigare) ſi miıus, cum honeſto aliquo homine, cuius auctoritate nauicuarius moueatur.*

Pag. 131. v. 11. *Si mehercules interuertiſſent pecuniam veſtram, ſi fidem proditione læſiſſent, &c.*] In Manuſcriotis membranis erat, *Pecunia.* vnde ſuſpicor deſiderai, *Vos,* aut aliud aliquid, affine huic quod ſit, hoc molo: *Si mehercule vos interuortiſſent pecunia, veſtram ſi filem proditione læſiſſent.*] Et tamen, *Interuortere,* cum ac:uſandi caſu in Plauto offendas haud ſemel, exempli gratia: *Interuortere argentum.* Item Aſinar. *Vnde ſumam, quem interuortam?* Nihil ergo immutandum.

Pag. 133. v. 1. *Quanquam quid attinet veritatem per inerpretem quærere?*] ſ. tete, qui vicem Interpretis ſuſtiıens, pro deprehenſis ac conuictis cauſam audes dicee, tanquam ſi ipſi pro ſemet loqui non poſſent? Pergit innire Licas:

v. 3. *Quid dicis tu latro? quæ ſola ſalamandra ſupercilia ua excuſſit?*] Corrigendum, *Exuſſit*; atque interpreandum ex Plinio, ita libro x. cap. LXVII. ſcribente: *Saamandræ ſanie, quæ lactea ore vomitur, quacunque parte :orporis humani contacta, toti defluunt pili; idque quod con:actum eſt, colorem in vitiliginem mutat.*] Reſpexit haud alio ſane Epigrammatarius Celtiber:

Hoc Salamandra notet, vel ſæua nouacula nudet,
Vt digna ſpeculo fiat imago tuo.

Subdit deinde cum ſtomacho Licas iſte Petronianus:

v. 4. *Cui Deo crimen vouiſti? Pharmace reſponde.*] *Pharmace*, id eſt, ſacrilege, ſceleſte, piacularis, ſacer. Vtitur voce ea in Βατράχοις ſuis Ariſtophanes:

Καὶ πονηροῖς κ᾽ ἀκ πονηρῶν εἰς ἅπαντα χρώμεθα,
Ὑστάτοις ἀφιγμένοισιν, οἷσιν ἡ πόλις πρὸ τοῦ
Οὐδὲ φαρμακοῖσιν εἰκῆ ῥᾳδίως ἐχρήσατ᾽ ἄν.

Sed & Hipponax ille: βάλλοντες ἐν χειμῶνι, καὶ ῥαπίζοντες
Κράδῃσι, καὶ σκίλλαισιν, ὥσπερ φαρμακόν.

Sub finem eiusdem paginæ:

v. 25. *Sed intentans in oculos Triphena manus, vsuru me viribus meis clara liberaq; voce clamaui, nî abstinere à Gytone iniuriã mulier damnata, &c.*] Multa enim ex lio Triphena : vnde & supra lamentata fuerat miser *se non minus, quam Licam, grandi iniuria vexatam; qui pe cuius pudoris dignitas in concione fuisset proscripta.* id Eucolpii istius potissimum, tum Gytonis opera ac cc mitate euenisse ex argumento ipso posse videor coni ctare. Cæterum, quod Triphenæ interminatur Euco pius, *viribus suis sese vsurum* tandem, ea forma dictur qua Senecæ illud de Diuo Augusto apud Pollione cœnitante: *Fuit Cæsari sic castigandus amicus, bene vs est viribus suis.*

Pag. 135. v. 19. *Sed contemtus amor vires habet, &c* Ex persona Triphenæ, secundum Maronianum illu

Spretaq; iniuria formæ.

Quo pertinent & illa paginæ 118. *Ergo me derisit?* & qu sequuntur.

Pag. 136. v. 26. *Alius exsultans quærebat fuscina pisce* Probior (meo quidem animo) Lugdunensis Edition scriptura, quæ non *Piscatorem*, sed *Pisces exsultantes* f cit, quomodo & Martialis noster.

Et piscem tremula salientem ducere seta,

Fuscinam vero cum Cicerone appellat, quam *Triden tem* Plinius, pro instrumento, quo pisces, aut anguill confodiuntur. nota etiamnum nostris hominibus ca ptura, qui hoc genus, *Elgers*, patrio sermone indigitant terna dentium serie insigne. Et mox:

Pag. 137. v. 2. *Ecce etiam per antennam pelagiæ consede rant volucres, quas textis arundinibus peritus artifex teti git.*] Frequens Epithetum istud apud Iunium Columel lam, etiam *Pelagicus*. Sed & in Senariolis illis Publiani supra an non disertim lectum?

An, vt matrona onerata faleris pelagiis, &c.

Ouidius noster *Volucres Marinas* appellitat quinim & Propertius versu illo in Pætum naufragio prære ptum sibi:

Sed tu

Sed tua nunc volucres astant super ossa Marinæ.

Etiam *Arundinum* mentionem ex hoc Propertiano explices licebit:

Sed arundine sumta.
Faunus plumoso sum Deus aucupio.

CAPVT IX.

Bina ex vno disticho maculæ elutæ. Calliblephara. Corymbion. *Compluris emendationum cumulus.*

HAbes subinde ab Eumolpio capillorum Elegidarion multo hercule festiuissimum: cuius primum distichon hunc in more typis diuulgatum exstat:

Pag. 137. vers. 17. *Quod solum formæ decus est, cecidere capilli,*
Vernantesq; comas tristis abegit hiems.

Ratio peruerse nimis, improbeque subducta. Neque enim omne puerilis formæ decus in sola positum cæsarie. Miror proinde hoc mendum tanto iam tempore insedisse exemplaria nostra. Itaque tollatur quamprimum, haud quidem mea, verum manuscripti Codicis fiducia maxime, in quo diserte, *Summum*, non *Solum* exaratum legebatur; sententia aptissima, nec sine quadam ambiguitatis gratia, quæ voculæ huic subest, quam *Præcipuum*, tam *Supremum* pariter significanti. Videturque inquam ad *Capitis posituram* allusum, quæ in homine pars summa. Repono etiam deinceps, ab eodem exemplari veluti manu in hanc correctionem inductus:

Tristis adedit hiems.

In illo enim, *Adegit*, comparebat planissime. vnde nuperi *Abegit*; priores, *Ademit*, exsculpserant. Neutrum ad Bacchum. Accessit tamen tertius, qui coniecturam hanc nostram in * Racemationes transtulit suas, dissimulato vnde acceperat, nomine.

* *Palmerium notat in Spicileg.*

Pag. 138. v. 7. *Imo supercilia etiam profert de pyxide, scite q; iacturæ lineamenta sequuta, totam illi formam suam reddidit.*] *Calliblephara* designat, quibus supercilia ad

ornatum denigrant mulieres interpoles. quod gen
medicaminis tetigit etiam Iuuenalis in Satyra:

Ille supercilium madida fuligine tinctum
Obliqua producit acu.

Nec non Martialis meus lib.IX.

Nec tecum facies tua dormiat; innuis illo,
Quod tibi prolatum est mane, supercilio.

Deniq; disertissimus Christiani generis scriptor Te
tullianus de habitu muliebri, quo loco de Angeli
quæ ad fœminas hominum se penetrarunt, agitat: I
li (inquit) *proprie & peculiariter fœminis instrumentu
istud muliebris gloria contulerũt, lumina lapillorum, qu
bus monilia variantur, & medicamẽta ex fuco, quibus l
na* (*f. mala*, vel certe *Gena*) *colorantur, & illum ipsum n
grum puluerem, quo oculorum exordia producuntur*. Sed
ibi fortasse *Ciliorum exordia* (nisi si cui, *Exodia*, arride
potius) ex altero Petronii loco emendandum; quem h
bes pagina 172. his verbis conceptum: *Supercilia vsque
ad malarum scripturam currentia, & rursus confinio li
minum pæne permixta*. Vide Plinium præterea, non vn
in loco *Calliblephara* ista sequiori sexui concinnanten
Ait ibidem Arbiter:

v.32. *Imo commendatior vultus enituit, quia flaucorun
corymbion erat*] In Codice MS. duabus literulis mi
nus, quam *Flaucorum* referebatur, ad hoc exemplum
Flaucor. Vnde nos *scripturæ vtriusque lineamenta sequu-
ti totam Gytoni formam suam reddere posse* videmur, hac
leuicula commutatione rescribendo scilicet: *Glaucum*.
nisi forte Germanicæ cuiusdam gentis nomen repo-
nendum, *Cauchorum* puta, aut simile aliquod: vnde
tanquam à victis deditisque sibi flaua potissimum ca-
pillamenta petere gaudebant Romani, iuxta illud Na-
sonis:

Iam tibi captiuos mittet Germania crines.
Culta triumphatæ munere gentis eris.

Qui mos apud Poetas, tum Historicos ita tritus atque
obuius passim, vt in re nota plura nos verba deperdere
pudeat pigeatque.

Pag.141.

Pag.141.v.12.*Donec ancilla vini certe ab eo odore corrupta,&c.*] Ita nouissima quidem Editio. Lugdunensis autem,*Incertum habeo.* Quæ verba insiticia videntur.certe à manuscripto, quo ego vsus, aberat vtrumque; legebaturque hoc modo, & quidem probissime: *Donec ancilla vini odore corrupta,&c.*]Nisi forsscripserit arbiter:*Vini adeo odore corrupta.* Omisso τοῦ *Certe.* quod quasi glossema quoddam fuisse videtur τοῦ *Adeo*, a studioso aliquo (opinor) extra lineæ ordinem superne collocatum vnde postea in contextum ipsum ab Exscriptoribus relatum denique.

v.25.*Ipsum te iacentis corpus commouere debet, vt viuas.*] Quid si?*Commonere.* *Admonere* enim est in Editione Sequanica.Sequitur:

v 26.*Nemo inuitus audit cum cogitur aut cibum sumere, aut viuere*] Omnia mira sunt, nisi ad illam forte Trogi Pompeii sententiam respexerit, quam de Poro Indorum Rege hostium potito commemorat nobis abbreuiator eius Iustinus libro XII. *Qui victum se adeo doluit, vt quum veniam ab hoste accepisset, neque cibum sumere voluerit neque vulnera curari passus sit: ægreque sit ab eo obtentum, vt vellet viuere.*

Pag.142.vers.15. *Quid diutius moror? ne hanc quidem mulier partem corporis abstinuit.*] Membranæ calamo exaratæ: *Ne hanc quidem,&c.* Cæterum non nauci illud; sed nec istud,quod apponam insuper:

v.21.*Vt quisque ex notis ignotisq; ad monimentum venisset,*] Quo loco liber idem, *Quisquis,* nobis representabat tametsi haud ignorem alterum interdum pro altero, & quidem promiscue sumi. Videtur &, *Notis, agnatisque,*non incommode rescribi illari posse.

Pag.143. v. 14. *Nec istud, inquit, Dii sinant, vt eodem tempore duorum mihi carissimorum hominum funera spectem.*]*Hominum,* in Chirographo non erat. & credo ab aliquo Librariorum Arbitro condonatum.

Pag.144. v.5. *Non dubie redierat in animum * edile, expilatumque libidinosa migratione nauigium.*] *Mœchile* legendum puto,monuimus supra,pro *Mœchimonio*, vt

quidem loquitur Lacerius. vt referatur ad *vxorem L ca corruptā.* qua de re vide retro paginam 130. Ibiden ver. 16. *Sed obliquis trucibusq; oculis vtrumque spect bam.*] Hinc & Flaccus: *Non istic obliquo oculo mea con moda quisquam Limat.*
Item Ouidius: *Obliquo lumine cernit.*

Pag. 146. v. 5. *Et quod omnibus procellis procellosus* (enim & V.C. alii, *Periculosius*) *erat tam spissæ repente t nebræ lucem suppresserant, vt ne proram quidem totam g bernator videret.*] Huic non dissimile Curtianum illu ex libro Histori. IIX. *Deinde momento temporis repress est imber. Cæterum adeo spissæ intendere se nubes, vt co derent lucem. vixque colloquentium inter ipsos facies nosc taretur.*

CAPVT X.

Propertio duobus in locis ex Petronii collatione lumē præl tum. De religiosa priscorum pietate, vt corporibus inh matis ac sepulturæ honore carentibus de puluere glebæ ter iniecta, gratia à prætereuntib. fieret, religiosissime d sertum. Diæta magistri. Diætarii. *Obscurissimi loci a claratio, alterius etiam correctio.* Eumolpus mente iussus habere bonam. *Superfluentis pronominis exsti patio. Verbi cuiusdam reuocatio de manuscripti Codi dissensione nata primitus.* O mi hospites, *sic dictun quomodo* Mi dulcis anus, Mi fidus. SVOS HÆR DES habere. Commoda, *quid? Bina maculæ fuga de Petronio.*

PAg. 146. v 15. de Lica pelagiis fluctibus per temp statem absorpto: *Et illum quidem vociferantem mare ventus excussit, repetitumque infesto gurgite procel circumegit atque hausit.*] Atque hoc illud est, quod consimili casu nobis iteratur à Propertio.

Tu Pætum, ad Pharios tendentem lintea portus,
Obruis insano terq; quaterq; mari.

Pag. 147. v. 12. *Aut præteriens aliquis tralaticia hum nitate lapidabit; aut, quod vltimum est,* (ita enim disti

guo a

uo atque interpungo) *iratis etiam fluctibus imprudens arena componet.*] Hoc ex veterum religione, vel superstitione potius; Iurisque adeo Pontificii cautionibus prædicat. Fraudem enim plusquam capitalem, ne Piaculum dicam sibi capitique suo accersere censebatur, si quis naufrago, seu cadaueri alioqui insepulto, temere fortuitoque (vt fit) in via obiecto sibi, de glebæ, seu pulueris iniectione, & quidem ter repetita (quam *Lapidationem* hic vocat Arbiter) gratiam facere quasi per contemptum neglexisset. Vnde rite etiam Horatius 1. Carm. ex persona naufragi ad nautam præteruenientem:

At tu nauta, vagæ ne parce malignus arenæ
Ossibus, & capiti inhumato
Particulam dare, &c.

Nec non sub eiusdem Odæ exordium:

Quanquam festinas, non est mora longa, licebit
Iniecto ter puluere curras.

Iam quod de *Imprudentis arenæ Libitinaria opera* subiungitur à Petronio, explicat nobis Propertianum illud libri III.

Reddite corpus humo, positaque in gurgite vita
Patum sponte tua vilis arena tegas.

Pag. 148. v. 2. *Audimus murmur insolitũ, & sub diæta magistri, quasi cupientis exire belluæ gemitum. Persequuti igitur sonum inuenimus Eumolpum sedentem, membranæque ingenti versus ingerentem.*] *Dietam* pro Cænatione hoc loco, an cubili potius, in quo nauicularius, hoc est, nauigii magister conquiescit, sumere videtur. Vnde & *Dietarii apud Iurisconsultos, qui in nauibus custodiæ caussa præponuntur.* Lege 1. §. *Et sunt quædam.* De *Bellua* porro *gemitu* nescio quid è Senecæ Ludo mihi de morte Claudiana videor electâsse. & credo Eumolpum significari, alienissimo tum loco, tum tempore, quippe in ipsa mortis vicinia, Poëtantem: imo & cum mugitu quodam versus suos, naucleri Diætæ tanquam Musæo inclusum, ridiculè ingerentem membranæ. Idem enim propemodum illic de stupore illo Cæsare, oui-

cula mera, Cordubensis noster Philosophus: *Tum Hercules, primo adspectu sane perturbatus est, vt qui etiam no: omnia monstra timuerit*(lego, *domuerit) vt vidit noui generis faciem, insolitum incessum, vocem nullius terrestri animalis, sed qualis esse marinis belluæ solet, raucam & implicatam, putauit sibi tertium decimum laborem venisse* Adiuuat suspicionem nostram haud timide sane quo sequitur, de eodem Eumolpo lepidissime confictum *Iniicio ego frenetico manum, iubeoque Gytona accedere, & in terram trahere porcam mugientem.* Siquidem & illi forte *Phocam* , ἀντὶ τοῦ *Porcam* rescribendum, vt *Bellu.* (quod præcesserat) *gemitui* omni ex parte respondeat

v. 8. de eodem: *Extraximus clamantem, iubemusqu bonam habere mentem.*] Id est, sanam & validam; quasi dicas, ad pristinam sanitatem redire. Sic & supra pag 49. *Et(quod rarissimum est) amas bonam mentem.* Ne minus pagin. 194. *Nescio quo modo bonæ mentis soror es paupertas.* Item 100. *Ac ne bonam quidem mentem, au bonam valetudinem petunt.* Vbi postremum τὸ *Bonam* puto abundare. Sed & Propert. lib. 3. *Mens bona, si qu. Dea es.* denique passim alibi Ouidius.

Pag. 149. v. 1. *Aut patrem vtique reliquit aliquem, cu proficiscens osculum dedit.*] *Aliquem*, aberat à Manuscripto. & sine illo vtique per se constat sententia.

Ipsa suis pollens opibus , neque Pronominis alicuius indiga.

Pag. 150. v. 1. *Illum Diis vota soluentem penatium suorum ruina sepelit.*] Variare hoc loco ex Chirographi Codicis auctoritate liceat mihi. Namque in eo non *Sepelit*, verum *Cœperit*, memini lectitare. Vnde & mihi scripturæ huiusce lineamēta quasi vestigiis persequuto visum est emendare: *Cooperit.* Nec tamen (vt ne hoc quoque dissimulem) hac manuscripta deterior cusa lectio. Habes ibidem:

v. 7. *At enim fluctibus obruto nō contigit sepultura. Tāquam intersit periturum corpus quæ ratio consumat, ignis, an fluctus, an mora. Quicquid feceris, omnia hæc eodem vētura sunt. feræ tamen corpus lacerabunt. Tanquam melius ignis*

nis accipiat.] Totam fere huiusce loci sententiam ab rbitro mutuatus Minut. Felix, quum scribit: *Inde idelicet & exsecrantur rogos, & damnant ignium sepultu-is. quasi non omne corpus, etsi flammis subtrahatur, annis imen & ætatibus in terram resoluatur: nec intersit, vtrum ræ diripiant, an maria consumant, an humus contegat, n flamma subducat: quum cadaueribus omnis sepultura, si ntiunt, pœna est, si non sentiunt, ipsa conficiendi celeritate edicina.*

v. 18. *Et Licam quidem rogus inimicis collatus manibus doleuit.*] f. meis, qui paullo antea cum eodem inimici-as, & quidem capitales, in gratiis vtique, nimisq; ad-) aduorsus animi mei sententiam exercere fueram)actus.

Pag. 151. v. 9. *O mi (inquit) hospites, si negotiatores estis, &c*] *Mi*, singulari pro plurali posito, antique. quomo-o sæpicule Plautus noster, vt vel Cistellaria:

Mi homines, mi spectatores, &c.

Nec minore insolētia Apuleius neutro genere, & qui-em numero singulari, eundem vocatiuum efferre au-is Apologia prima in lepidissima illa Platonici Epi-rammatis versione:

Astra vides: Vtinam fiam (mi fidus) Olympus,
Vt multis sic te luminibus videam.

Quomodo & fœminino Tibullus lib. 1.

Viue diu, mi dulcis anus, &c.

Quod quidem vni omnium sollertissimo Castigatori Ios. Scaligero assentior lubens. Nam absque illo foret, *Mi*, pro *Mei* à Plauto vsurpatum poteram suspicari, virtute contractionis scilicet: sicuti *Di* quoque pro *Dei*, seu *Dii*, monosyllabum pro dissyllabo scriptitatum animaduertimus.

v. 21. *In hac vrbe nemo liberos tollit, quia quisquis suos heredes habet, &c.*] Notū apud I C. quid sit, SVVS HÆRES. Sequitur exinde:

v. 22. *Nec ad scenas, nec ad spectacula admittitur, sed omnibus prohibetur commodis.*] *Scenæ*, & *Spectacula*, quanam inter se nota distingui possint, haud sane video:

suspicorque non *Scenas*, verum *Cœnas* scriptitasse P
tronium. eas dico, quas & orbis & locupletibus max
me senibus assidue ingerebant turpilucri cupidi capt
tores, hæreditates aliorum animis auidis præcipiente
atque inhiantes vulturinum in morem. *Commodis* po
ro, I. honoribus atq; immunitatibus. pro quêis nos *Pr*
uilegia (opinor) diceremus.

Pag. 152. v. 8. *Genusque diuinationis sibi non dispicer*
confessus est.] *Diuitionis* habebat exemplar Manusc
ptum. Vnde nos, *Ditationis*, exterebrare ausi fuimus.

CAPVT XI.

Largior, *seu* laxior scena. Scema, *fœminino genere. Glo*
sema, quod in contextum irrepserat, submotum. Pitha
na coniectura subscriptum Familiæ, *nec non* ꝙ Famili
ris *significatio haud sane familiariter accepta. Lacun*
explementum. Tribus locis redintegratus Arbiter.

PAg. 152. v. 12. *Vtinā quidem sufficeret largior scena,*
est, vestis humanior, quæ præberet mendacio fidem.] It
enim lego, inductis superfluis illis è glossemate, vt ap
paret procusis: *Vestimentum latius.* Verum tempesta
memini quum quondam fuit, quum *Scema* reponen
dum arbitrarer, motus cum Veterum auctoritate, tun
Comici nostri cumprimis, apud quem τὸ *Scema, Scema*
hoc est, genere fœminino prolatum memineram le
ctitasse. vt Amphitr.

Quod ego huc processi sic cum seruili scema.

Pro vestimenti genere. Nunc Plinianæ potius sententiæ accedo, Nepotis dico, ita Epist. lib. VII. argumentantis: *Nonne quum surgis ad agendum tum maxime tibi ipse diffidis? tum commutata, non dico plurima, sed omnia cupis? vtique si latior scena, & corona diffusior.* Suspicorque de comitatu suo loqui Eumolpum, quem ampliorem, id est, frequentiorem, minusque adeo æstiue viaticatum sibi, tum cultius aliquanto exornatum desiderare prædicat sese, ne videlicet simulatas diuitis domini partes, & quasi Mimicam personam actitare videatur.

deatur. tametsi non ignorem, sumi quoque interdum pro loco ipso, vbi quispiam se ostentat, suique specimen facit. Vnde, *In Scenam prodire*, μεταφορικῶς. quomodo & ipse Arbiter aliquanto post pag. 154. in eodem adhuc argumento versans: *Et ne quid scenæ deesset, &c.* Sequitur:

v. 14. Non me hercules pœnam istam differrem, sed continuo vos ad magnas opes ducerem.] Ita Editiones, quas correctissimas nobis exhibuit Gallia. pro quo vnus atque vnicus ille Pithæus noster, *Peram*, restituit. cui etiam Codex Chirographus toties à me ob probitatem laudatus hac vtique in parte assentabatur. Cuius vicem haud inscite mihi supplere videtur posse Græca dictio, in hunc locum (si qua alia) conuenientissima; πεῖραν inquio, hoc est, tentamentum, siue adeo Experimentum, atque id quod Gallico, *La preuue*: vernaculo sermone, **Een proeue** / perhibere vulgo solemus, facta à gustatu in alienum migratione. Neq; aliam sane Pithæi mentẽ super hocce loco fuisse, persuasum mihi.

Pag. 153. v. 20. *Nam familiam quidem tam magnam per agros Numidiæ esse sparsam, vt possit vel Carthaginem capere*] Proprie *Familiam* dicit. neque enim alio Titulo seruæ conditionis homines censi antiquitus, nimirum à *Famulando* auctoribus I.Ctis & Vlpiano in L. I. ff. *de vi, & vi arma.* Vnde & *Gladiatorem Familiæ* apud Ciceronem. Cuius rei caussam hanc reddit Seneca lib. VI. Epistol. XLVII. *Ne illud quidem videtis, quam omnem inuidiam maiores nostri dominis, omnem contumeliam seruis detraxerint. Dominum, Patremfamiliæ appellauerunt. Seruos (quod etiam in Mimis adhuc durat) Familiares.* Confirmat hoc ipsum Plautus Amphitr. *Aduenisse familiares dicito.* Item Epidico; *Quis properantem me reprehendit pallio?* TH. *Familiaris.* Denique alibi compluries.

Pag. 154. v. 2. *Sedeat præterea quotidie ad rationes, Tabulasque testamenti omnibus* renouet*] Videtur desiderari, *Horis*, vel aliquid tale ad lacunæ explementum. Ibidem:

v. 24. *Ri-*

v.24. *Ridebat contumaciam Gyton, & singulos strepi eius pari clamore prosequebatur*] Malim *Clangore*: idq Petronianæ ſententiæ haud paullo accommodatius.

Pag.155.v.13. *Neque concipere, aut edere partum m potest, nisi ingenti flumine literarum inundata*] Ita quide rectiſſime poſtrema Editio, quum in prioribus omr bus, *Inundante*, antea legeretur. Vtitur ea ipſa Met phora ſolens Petronius. vt vel paullo prius: *Inundat hac Eumolpus inuidia*. Item initio: *Vino etiam Faler. inundabamur*.

v.25. *Cæteri enim aut non viderunt viam, qua iretur a carmen, aut verſum timuerunt calcare*] Scio, cuiuſmo ſententiam ex hocce loquendi genere nobis exculc uerit Turnebus, receptæ ſcripturæ vanitate deceptus quæ mihi ipſa *Via* illa, quam & Homerum principen ſequutoſque mox Lyricos, ac Romanum Vergiliu cum Horatio legitime inſtitiſſe vult credi Arbite aſperior ac petriciosior videtur. Quis enim *bona men tis* ad hunc quidem modum loqui ſe poſtulet? *Verſu calcare?* Non ego: nam quod ad me attinet, ſane nc lim. Proinde magna cum fiducia reponendum pro nuncio atque edico: *Non viderunt viam, qua iretur a carmen, aut viſam timuerunt calcare*. Idque non mihi ſed vero Lectioni manuſcriptæ credi, atq; acceptun referri cupio.

CAPVT II.

De Lucani coætanei ſui Pharſalia, ab Arbitro hoc noſtro, haud arbitrario, ſed certo Cenſoriæ animaduerſionis præiudicio notata grauiſſimæ ſuſpicionis cõiectura. Iniquiſſima amborum inter ſe commiſſio, fati ſimilitudine parium potius, quam laudis. Inops audacia tuta eſt, *ad confinem quandam Salluſtianæ Hiſtoriæ ſententiam opportuniſſime traductum: in eaque enarranda quantum Glareani acies caligauerit, oſtenſum. Locorum aliquot cum Martialis, tum aliorum feſtiuiſſima cum Petronianis collatio.* Simplex, *pro Compoſito: ſimul* Peragere, *pro* Perora-

Perorare positum. Totidem quo ego, ac tu sumus (mi Lector) menda de Petronio sublata.

PAg.156.v 1. *Ecce belli ciuilis ingens opus quisquis attigerit, nisi plenus literis, sub onere labetur. Non enim res gesta versibus comprehendenda sunt; quod longe melius Historici faciunt, quam Poeta, &c.*] Aut frustra sum ego, ut ad Lucanum Poetam, notissimum illum Ciuilium bellorum compositorem, trahendum hanc digressionem, qua Satyrice eiusdem Pharsaliam perstringit hic noster; ἀνωμεὶ quidem, & quasi ex trauerso, verum ita tamen, vt eum ipsum veluti digito indicare videatur. a quo Petronium quantum à corrupto, & quidem communi ætatis suæ iudicio abfuerit, haud obscure est animaduertere. quo tanti æstimatus Lucanus, vt nō defuerint illis, sequutisque temporibus viri doctrinæ nomine cumprimis celebres, atque in his Papinius, & Martialis illi conterraneus fere, qui eum & Vergilio (si Diis placet) & Homero ipsi parem facere ne dicam anteponere, haudquaquam dubitauere. qua fiducia suffultus ipse virtutis suæ etiam præconium facere, atque in has iniquissimæ contentionis inanias erumpere veritus non est:

Et quantum mihi restat ad Culicem?

Iuuat opinionem hanc nostram Censoria illa, quam ibidem præmiserat Eumolpus, principum Poetarum commemoratio, non vltra *Romanum Vergilium, & curiosam Horatij* fœlicitatem à Petronio extensa. Subdit enim, *Cateros* (Lucanum, vt dixi, & totam illam Poetarum manuum haud dubie designans) *aut non vidisse viam, qua iretur ad carmen, aut visam timuisse calcare.* idque mihi Oraculi instar; & (si mei arbitrii res fuat) vnam mehercule à Petronio *Eumolpicam Troia Halosin*, aut hanc ipsam potius vere Poeticam belli ciuilis vaticinationem multo mauelim mihi,

Quam vel trecenta Cordubensis illius
Pharsalicorum versuum volumina.

Quod ipsum & Quintilianus circumspecte conside-

rans,

rans, Oratoribus, quam Poetis potius hunc Cæsaria ni belli scriptorem censuit adnumerandum. Vtut est σύγχρονοι certe Lucanus ac Petronius noster. indidem que fortasse in contentione studiorum communiu aliquanta æmulationis simultas. Vtrique enim, impe rante crudelissimo Nerone, tum vitæ, tum Genii s militudine dispares, parem vitæ exitum sortiti. se hic (Arbitium dico) vertente anno post C.Suetoni L. Telesino Coss. quum alter Annæus ille Silio Ne ua, & Attico Vestino Coss. anno qui præcesserat mo do, ab V.C.DCCCXIIX. eiusdem Principis iussu fata lia Parcarum fila venis ante diem incisis abrupisset sc licet.

vers. 26 in descriptione belli ciuilis: *Atque Arabu populus sua despoliauerat arma*] Quis vero mente vsq adeo exsensa, vt *Populus*, statim emendandum non v deat? Et mox:

Pag. 157. v. 8. *Persarum ritu, male pubescentibus ann Surripuere viros, exsectaq; viscera ferro In Venerem freg re*] Cuius sententiæ acrimoniam in animo habuis videri potest sanctissimus Martyr Cyprianus lib. Ep stol. 11. ad Donatum, de exossi ac Cinædica illa H strionum saltatione condignos homine Christiar sermones differens: *Videte contra fœdus iusque nascen patientiam incestæ turpitudinis elaboratam Euirant marcescit omnis honos & vigor sexus, euirati corporis dedeco emollitur, plusquam* (lego *plusq;*) *illic placet, quisquis ma virum in fœminam fregerit.* Sequitur in Petronio.

vers. 10. *Atque vt fuga mobilis aui Circumscripta mo properantes differat annos, Quarit se natura, nec inuenit* Huc spectat capitalis illa Legis pœna Constantio Constante auctoribus perlatæ, quam Variarum su rum ex Codice *ad L. Iuliam de adult.* laudat nobis ex ctissimæ eruditionis Censor Durant. Casellius, ex v teri quadam membranula, noua hacce forma à se interpolatam primitus: *Cum vir nubit in fœminam v ris porrecturam quid cupiatur, vbi sexus perdidit locu vbi scelus est id quod non proficit scire, vbi Venus mutat in alt*

alteram formam? vbi amor quæritur, nec inuenitur? quum in libris, quantum est, formularis: *Vbi amor quæritur, nec videtur?* perperam inibi vulgo procusum stet. Legitur ibidem:

v.14. *Et laxi crines*] Pro quo ego *Fluxi*, lubenter re-fuerim ad illud Martialis mei accommodandum: *ollesque flagellent Colla comæ.* vel certe *Lixi* rescriben-um, id est, lixiuio (quam *Causticam* seu *Batauam spu-mam* idem Poeta appellitat) loti atque imbuti crines, rbi caussa:

Et mutat Latias spuma Batauæ comas.

isi si tamen, *Laxos*, pro solutis interpretari malimus.

Pag. 158. v. 22. *Inops audacia tuta est*] Sententiam me-rcule scitam oppido, argutamque ac breuem. nec inore adeo elegantia à Principe illo Historicorum consimili pæne Catilinariæ coniurationis argumen-expressam quasique enarratam dicto istiusmodi: *am semper in ciuitate quibus opes nullæ sunt, bonis inui-nt, malos extollunt: vetera odere, noua exoptant: odio sua-m rerum mutari omnia student: turba atque seditionibus ie cura aluntur, quoniam egestas facile habetur sine dam-*). Quam tamen sententiam haudquaquam fueram udaturus, nisi in luce mera misere caligasse hoc loco Mareani aciem aduorterem, qui tam argutæ clausulæ ntellectum ignotum sibi, ac supra captum esse fateatur: uum; nisi post, *Habetur*, distinctioni locus fiat, ac po-tea inferatur ἀσωϑήτως *Sine damno.* Ridicule, & vere ideo *Nodus* (quod dicitur) *in scirpo.* Habes eadem porro apud Petronium pagina:

v.26. *Tres tulerat Fortuna duces; quos obruit omnes*
Armorum strue diuersa feralis Enyo.
Crassum Parthus habet: Lybico iacet æquore Magnus:
Iulius ingratam perfudit sanguine Romam.
Et, quasi non posset Tellus tot (ita v.c.) ferro sepulcra, Di-uisit cineres] In membranaceo Codice:

Tres dederat Fortuna duces

liquido referebatur. A reliquorum vero versuum ar-gutia Epigrammatis vnius acumen Martialis noster mutua-

mutuatus videri poteſt, quod Magni Pompeii, eiuſc
filiorum Manibus merito hercule ac lubens à ſe ſuac
Muſa imputandum cenſuit hoc exemplo:

Pompeios iuuenes Aſia atque Europa ſed ipſum
Terra tegit Lybiæ, ſi tamen vlla tegit.
Quid mirum, toto ſpargitur orbe? iacere
Vno non poterat tanta ruina loco.

Quid mirum verò? qui vel acutiſſimum etiam Her
ſtrchium illud ex hoc ipſo Poemate ad alterius item
pigrammatis concluſionem transſcripſerit ſibi:

Ingenioſa gula eſt.

Alterum præterea quoddam à D. Hieronymo, in Epi
ad Demetriad. de virginitate ſeruanda, Arbitro, n
Martiali auctori condonatum:

Non bene olet, qui bene ſemper olet.

Quem tamen verſum nulla ſui parte minutum, aut i
mutatum, apud Martialem reperias etiamnum hoc
lib. II. Epigram. XII.

Pag. 160. v. 24. *Vota mihi cedunt*] Ita Editio Lugd
nenſis. Ego tamen Pariſienſi potius, tum Chirograp
Codici meo ſubſcribendum autumo: in quo, *Vota ti
cedent.* diſertiſſime legebatur, id eſt, ſuccedent, euenie
que tibi ex ſententia, quæ vouiſti omnia.

Pag. 163. v. 23. In eodem Poemate ex perſona Cæſ
ris iam Dicta furientis: *Certe mea cauſſa peracta eſt*] Ho
eſt, *perorata.* Quomodo apud Callimachum illum Ro
manum: *Cauſſa perorata eſt. Agere* enim ſiue *Orare cau
ſas*, germana, imo gemina eſſe.

Nec pueri ignorant, niſi qui nondum ære lauantur.

Pag. 164. v. 4. *Fortior omnibus mouit Mauortia ſign
Cæſar, & inſolito greſſu prior occupat auſus.*] Aliis *Hau
ſtus*, placet: neutrum mihi, verum iſtuc potius quo
ponam:

Et inſolito greſſus prior occupat auſu.

v. 10. *Mox flumina montibus altis
Vndabant modo nata. ſed hæc quoque miſſa putares.*]
Quo loco alii, *Spiſſa*, legunt: at Rogertis mei Codex
calamo exaratus, *Iuſta*, habebat. Vnde nouiſſima Edi
tio, *Iuſ-*

,,*Iussa*, nobis concinnasse videtur. Mihi vero, si quis tanta dissentientium scripturarum varietate coniectare locus est reliquus, *Stare*, stat restituere. idque promte sequentis versus causa maxime, quem in optima a Parisiensi Editione hac forma conceptum memini recitare:

Stabant, & vincta fluctus stupuere pruina.

Pag.168.v.14. *Quid porro tu Diue tuis cunctaris in arvis?*] Apostrophe Poetica ad Diuum Iulium, infesta triæ signa inferre satagentem.

CAPVT XIII.

aculæ binæ, quæ Petronium inquinabant, deletæ. Alterum huiusdem Satyrici locum ad Tibullianæ sententiæ similitudinem conformatum videri. Libidinem concitare. Obosculari. *Turnebicæ opinioni assensum.* Digiti gubernantes vocem. Conciliare, *quid?*

PAg.169.v.15. *Cæterum ego, etsi quotidie magis magisq́ superfluentibus bonis saginatũ corpus impleueram, putabamq́ à custodia mei remouisse vultum fortunam: tamen sæpius tam consuetudinem meam cogitabam, quam caussam.*] Non mehercules intelligo (de clausula postrema loquor) nisi porro (mi Lector) negatiuæ particulæ es locum, ante τὸ *Tam*, collocandæ, hocce exemplo scilicet: *Tamen sæpius non tam consuetudinem meam cogitabam, quam caussam.*

v.26. *Totamq́ fallaciam inuidiosa proditione detexerit*] I.C. *Ambitiosa proditione.* in ipso contextu præferebat planissime.

Pag.170.v.6. *Quia nosti Venerem tuam superbiam captas; vendisq́ amplexus non commodos.*] Rescribo, atque interpungo: *Vendiq́ amplexus, non commodas.* ipsa adeo sententia hanc nobis coniecturam præeunte. quam & Lipsio pariter nostro in mentem venisse gaudeo, gratulorque merito mihi; etiam sequenti insuper ratione corroboratam; hoc inquam non inani argumento, quod mox ab ea ipsa ancillula amatrice obii-

citur Polyęno: *Siue ergo nobis vendis, quod peto; merca paratus est: siue (quod humanius est) commodas, efficer beneficium debeam.*

v.11. *Quo incessus tute compositus?*] Quid est, *Tute?* N hil id quidem, atque adeo Petronio indignum. cui p ro commodare vt pergam, pro *Tute, Arte,* de opinic restituere haud grauabor. Habes inibi:

v.16. *Vides me? nec auguria noui, nec Mathematicor cœlum curare soleo: ex vultibus tamē hominum mores c ligo; &, cum spatiantem vidi, quid cogites, scio.*] Eadem se fere Tibullum promittentem operæ pretium fue auscultare lepidissimis versiculis illis:

Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra Deorum;
Præcinit euentus nec mihi cantus auis.
Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non sine verberibus.

Sub eiusdem paginæ finem:

v.24. *Quædam enim fœminæ sordibus calent: nec libi nem concitant, nisi aut seruos viderint, aut statores alt cinctos.*] *Libidinem concitant,* ea forma vsurpatum, q Poetarum Deus; *Martemque accendere cantu?* Martia vero:

Inde lego, Musasq; cio, Phœbumq; lacesso,

dictare ausi.

Pag.171.v.13. *Viderint matronæ, quæ flagellorum ves gia osculantur.*] In M S. exemplari. *Obosculantur,* vis sum legere. sic fere dictum, quo-modo, *Obligurire* apud Suetonium. Et mox:

versi.20. *Procedentibus deinde longius iocis, rogaui vt platanona produceret dominam. Placuit puellæ consiliu itaque collegit altius tunicam, flexitq; se in eum daphnôn qui ambulationi hærebat.*] Ita est in Editione Gallic na, & quidem vtraque. in prioribus vero: *Vt platea n ua duceret,* lectum hactenus. Vnde fuit tempus, quun *In prata noua,* emendandum hariolarer. nunc Turn bi potius sententiæ accedo, lectione nouissime pr cusam auctoritate sua stabilientis, docentisque porr *Platanôna,* item *Daphnôna,* nihil aliud quicquã, qua

loc

:a Platanis, ac Lauris consita significare, Latinæ Ci-
:atis iure, haud sane repugnantibus Græcis, donata
n olim; & quidem ab antiquo. Addo fidei cauſſâ bina
'oëta Celtibero testimonia. vt:

Exornant picta quà Platanôna fora:
:m: *Disposuit daphnôna suis Torquatus in hortis.*

Pag. 173. v. 1. *Mox digitis gubernantibus vocem, &c.*] gure, de actione, seu gesticulatione digitorum ve- is, nimium illecebrosa, concinnaque, ac prorsus me- ricia. cui non multum absimile, in dissimili licet ar- mento, illud Tibulli nostri:

At postquam fuerant digiti cum voce loquuti.

biungitur deinceps à Circe:

v. 2. *Si non fastidis, inquit, fœminam ornatam, & hoc mum anno virum expertam, concilio tibi, ô iuuenis, soro- n.*] Propriè, *Concilio*, in re lenocinij vsurpat Petro- us. Sed enim & Ouidius, non minus vrbanè de Ti- oni nuptiis apud Auroram expurgans sese:

Cur ego plector amans, si vir tibi marcet in armis:
Non me nupsisti conciliante seni.

nde & *Conciliatrix*, pro *Adductrice*, id est, lena, seu upri sequestrâ (quod genus nos patrio sermone Cop- lerssen/ vulgò hodiè indigitamus) Plauto, Comicisq; ıtiquitùs frequentata.

CAPVT XIV.

n amoris curiositatem seuera seriaque habita quæstiones; productis eius rei à Plauto, Horatio, Ouidi- auctoritatibus. Cultores, *pro amatoribus. Diuûm suspectæ fidei locorum repurgatio. Item de* Fascino *nonnihil.*

PErgit delitias porro Polyæno dicere Circe:

Pag. 173. v. 5. *Habes tu quidem & fratrem, neque enim me piguit inquirere.*] Nequiter sane, atque ex præ- scripto disciplinæ Lenoniæ, ita in Menechmis adum- bratæ a Plauto; vbi quum herus admirans dixisset:

Sed miror, qui ille nouerit nomen meum:

Ecce seruus non paulo sapientior;

Minime hercle mirum: (inquit) *morem hunc me-*
trices habent;
Ad portum mittunt seruolos, ancillulas:
Si qua peregrina nauis in portum aduenit,
Rogant, cuiatis sit, quid ei nomen sciet.
Post illæ (scribo, *Post illa*) *exemplo se adplicant, aggl-*
tinant.
Si pellexerunt, perditum amittunt domum.

Quo etiam applicare possis Ouidianum illud, ex ipsi Helenes persona benignius sane, quam necesse fuei probæ, ad captiosissima Paridis blandimenta resc: ptum:

Nec tamen ipse negas: & nobis omnia de te
Quærere, si nescis, maxima cura fuit.

Ain vero, mi Helena? tantumne à re domestica op ræ otiique fuisse tibi, vt oblita pudicitiæ tuæ matr nalis, ac Genialis thori immemor, res omnes relict habuisse te fatearis, præ istorum facinorum cogniti ne, quæ Paris iuueniliter per anteactam vitam ben an sequius, turpiter certe ac libidinose patrata dei gnarit? Cui bono autem? quidve curatio isthæc ad M nelai coniugem, de Barbaro & alieno adolescentu ita anxie isse inquisitum singula? quo nisi vt per lit ras quoque interpretes turpitudinem ipsa denud tuam? tibique inuicem res amationesque Iliensis hc spitis curæ atque adeo solicitudini haud minori, quan illi tuas fuisse tuopte manifesta indicio ostendas. vt que ex insano insaniorem Alexandrum tum concin nes scilicet, quem sic tu amas, quemadmodum ille t vult: cuiusque adeo pulcritudinis propius ac penitiu percognoscendæ multo cupientior videris, quam puel læ Horatianæ Barri illius formosi, quem lib. Sermon. I Sat. VI. a Satyrico illo huiuscemodi coloribus depictun habemus:

Vt, si qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formosus: eat quacunque, puellis
Iniyciat curam quærendi singula, quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo, &c.

v.10. *Imo inquam, ego per formam tuam te rogo, ne fa-dias hominem peregrinum inter cultores admittere.*] ota *Cultores* pro Amantibus positos, tralatione ve-cunda. à qua haud longe sane abludere videtur, quod os, seruile hoc hominum genus Gallico sermone de-gnare volentes, pro *Amatorculis, Seruos*, seu *Famulos* exhibere consuemus. sicuti & puellas quoq; in delitiis ibitas, non quidem *Amicas*, sed *Dominas* eâdem ra-one vulgo appellitamus; loquendi forma (credo) ab sis vsque Latinis accersita. Sed enim hic non ad *Cul-tum*, quæ Reges, Dominosque, id est, potentiores nicos sequi fere, & quasi comitari solita; verum po-us ad nescio quam Religionis speciem, Numinum agis, quam hominum venerationi debitam (quæ *ultus* nomine proprie ac signate Romanis exprimi-r) vocabuli huius virtus referunda. cuius Metaphoræ ontinuandæ porro, *Religiosam* etiam *Adorationem*, & scio quid de *Templo* insuper subiungit Polyænus. eque id adeo iniuria; quippe qui & *Deæ*, & *Reginæ*; on solum *Dominæ* titulo mactam, augustamque fa-am Circen aduenerаturus postea.

v.16. *Quid nî, inquit illa, donas eum mihi, sine quo non otes viuere: ex cuius osculo pendes: quem sic tu, amas, quem-dmodum ego te volo?*] Delitiæ meretricis. Sed videtur mendandum: *Quid? inquit illa, donas eum mihi, &c.* Neque aliter sane fuerat in manuscripto, nisi quod, ἀντὶ τοῦ, *Eum mihi, Mihi illum*, transpositum inibi lege-batur. Quid? quod *Dones* potius, quam *Donas*, rescri-bendum videtur? si tritam lectionem retinere porro, mordicusque defensitare velimus. In eodem exempla-ri pagina sequente huiuscemodi visitabatur scriptura:

Pag. 174. v. 1. *Non sum quidem solis progenies, nec mea mater, dum placuit, labentis mundi cursum detinuit.*] Quę placet; vtique præ ea, quæ exstat in impressis omnibus: *Dum placet*. impensius etiam placitura, siquidem, *Cum placuit*, rescribatur: hoc est, quotiescunque matri meæ aut visum, aut cõplacitum fuit. ad exemplum (opinor) Tibulliani illius in materia huic prorsus parissima:

Cum libet, hæc tristi depellit nubila cœlo:
Cum libet, æstiuo prouocat orbe niues.

Denique Ouidii quoque ex libro Amorum I.

Quum voluit, toto glomerantur nubila cœlo.
Quum voluit, puro fulget in orbe dies.

vers. 10. *Sume ergo amplexum, si placet: neque est, qu quriosum aliquem extimescas: longe ab hoc loco frater est* De hac ridicularia veterum superstitione, qua nim fœlicitatis successum, certumque ac præfinitum b narum rerum numerum *Fascino* obnoxium opinaba tur, consulendus æui nostri Phænix Ios. Scaliger, Votum illud Basiaturientis Catulli:

Tam te basia multa basiare
Vesano satis & super Catullo est,
Quæ nec pernumerare curiosi
Possint, aut mala fascinare lingua.

CAPVT XV.

Loca non pauca de opinione correcta, plura interpreta Quasillariæ. *Immoderata muliebris libidinis intem rantia, ne dicam importunitas in* Tribunatum *qu* Verberalem *erumpere denique: atque in insontis fam litii terga languorem siculæ maritalis expiare solita ant quitus: ne quis nunc censeat.* Frons constricta.

PAg. 175. ex persona Polyæni, *Militis quidem præ parati,* sed nec arma, nec rem (vbi re cum primis pus) habentis in mundo: *Lorum*, quod dicitur, *in qua, &c.*

v. 4. *Perfusus ego rubore manifesto, etiam si quid habu ram virium perdidi, totoque corpore velut laxato, &c.* Eur dem *Languoremne*, an *Paralysin* dicam, sibi in Corin quoque alias obuenisse tota Elegia v. libri Amoru III. secum post irritas minas lamentatur Ouidius:

Huc pudor accessit facti: pudor ipse nocebat.
Ille fuit vitii caussa secunda mei.

Etiam de *Veneficio*, & cæteris quæ sequuntur, eande Nasonis Elegiam consulas licebit. Ea enim, quam quar

anta est, haud alio sane, quam ad hæc Arbitri expli-ıdą, nata mihi prorsus, ac composita videtur.

v.15. *Rapuit deinde taceti speculum, & postquā omnes ıltus tentauit, quos solet inter amantes risus frangere.*] *Ri-*ſ, huic loco quid faciat, nobis necdum in mentem nire potuit. itaque mihi quoque *omnes vultus ten-nti, Nisus,* tandem visum est emendare, pro eo, quod pra scilicet, *Furtiuam molitionem,* appellitauerat, in-rpretandum Sequitur porro:

v.18. *Excussit vexatam solo vestem, &c.*] *Vexatam,* in-iit quod nos opinor, Ghecreuckt / diceremus; scili-t superiori illa in gramine volutatione, malo astro, eaque Persica non fauente, hoc est, sine *robustæ* adeo *luptatis* effectu, præter speciem, ætatem, atque vtri-q; sententiam denique, cum Polyæno amatore suo ntata siue inchoata potius, quam ad *Patratum* perdu-a. Et mox:

vers.20. *Ego contra damnatus, & quasi quodam visu in rrorem perductus, &c.*] Quid, si hoc potius est, vt, *Viso,* ponatur, pro *Spectro,* & quasi somnio quodam tur-ılento? proinde vt idem loquutus supra pagina 50. *isa,* certe, pro *Insomniis* poni quis nescit, qui Musæas ɔres vel primis digitis impulerit modo?

Pag.177. v.2. in Epistola illa multo vrbanitatis sale umulatissima: *Narrabo tibi adolescens, paralysin caue. Nunquam ego ægrum tam magno periculo vidi.*] Eadem oquutionis forma vsus quoque ad Ciceronem suum M. Cælius, de absoluto Messala scribens: *Itaq; relictus Lege Licinia, maiore esse periculo videtur.*

Pag.181. vers.15. *Nec contenta mulier tam graui iniuria mea, conuocat omnes quassitarias, familiaq; sordidissimam partem, ac me conspui iubet.*] Ita est in Editione Lugdu-nensi; in Lutetiana vero, *Quassillarias:* vnde nos, *Qua-sillarias,* extricaueramus iam antea: hoc est, genus an-cillularum omnium spurcissimum simul ac despica-tissimum: quas *Robustum* ad *Codicem* detrusas, inibiq; herilibus pensis in perpetuum damnatas interpreta-bamur ex Plauto, Tibullo, Propertio, Ouidio, Iuue-

nali denique. vnde & *Codicariarum* cognomento in signitæ antiquitus. Hactenus hæc ſcripſeramus, quum ecce potiorem eiuſdem item ſententiæ fundum nobi liſſimum Ioſ. Scaligerum eſſe percepimus deniq;, qu ad locum illum Albianum:

Sit tibi cura togæ potior, preſſumq; quaſillo Scortum, &c.
Hoc ipſum Petronii exemplum, (quod inani ſtrepi tu aures Turnebi verberauerat iam olim) ita vt nc emendauimus, Lectori porro arripiendum reliqui Reſcribo deinceps:

v.18. *Oppono ego manus oculis meis, multiſque precibu effuſis. quia ſciebam quid meruiſſem, verberibus ſputiſqu extra ianuam eiectus ſum.*] Male enim in omnibus Edi tionibus, *Nulliſque precibus*, hodie cuſum comparet noſtraque correctio iſta non audacis ingenii curioſi tatem, ſed vero Chirographum optimæ & notæ & fi dei, Rogertinum inquam Codicem auctorem habe Pergit narrare porro:

v.22. *Eiicitur & Proſelenos, Chryſis vapulat, totaq; fa milia triſtis inter ſe muſſat, quæritque quis dominæ hilari tatem confuderit* *] Ridicule; ſed tamen ex eius ſæcul conſuetudine ſtolatis pariter ac togatis mulieribu recepta: quæ libidine indomita atque inexſtincta a furorem vſque prurientes, nihil peius adeo deteriuſq metuebant ſibi, quam ne vir ſuus, vel adulter vtiqu haud paullo virilior vidua pudicaque contentus no cte fundum familiarem hoc eſt, officium ſuum coler negligens parcuſque exiſteret:

Neu tenuem texens riualis aranea telam
Deſerto in Veneris hortulo opus faceret.

Ideoque (quæ illius temporis inſolentia fuit) quotie eueniſſet forte, vt admiſſarius ſuus virum ſe eſſe quo dammodo quaſi oblitus videretur, parte illa corpori funerata ſcilicet, quam potiſſimam in nobis fœmina appetunt ſibi; reliquum erat, vt in ſeruorum ancilla rumque inſontium gregem herilis expeteret culpa hoc eſt, vt *Caudicariæ* omnes cum librariis, ac ornatri cibus, cæteraq; familiæ pars multo ſordidiſſima, pia culare

ares ob alienam ignauiam fierent: vtque tot mini-
iorum infœlicium terga capitis vnius lenitudini,
id secus vtique quam succidanea, subderentur. Cui
ciplinæ etiam lux fœneranda à Iuuenali meo, hanc
am matronarum impotentiam, atque insatietatem
hoc exemplum Satyricè castiganti, *Censione* dico,
n *bubula*, sed *papyrina*, vt vides:

Est operæpretium penitus cognoscere, toto
Quid faciant, agitentque die si nocte maritus
Auersus iacuit, periit libraria; ponant
Cosmetæ tunicas; tarde venisse Liburnus
Dicitur, & pœnas alieni pendere somni
Cogitur. hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
Et scutica. sunt, quæ tortoribus annua præstent.
Verberat, atque obiter faciem linit, audit amicas,
Aut latum pictæ vestis considerat aurum:
Et cædens longi relegit transuersa diurni.
Et cædit, donec lassis cædentibus; Exi,
Intonat horrendum, iam cognitione peracta, &c.

v. 26. *Itaque pensatis vicibus animosior verberum no-*
arte contexi, &c.] *Vibicibus*, edendum esse tam scio,
am me amare Petronium.

Pag. 183. v. 24. *Quid me spectatis constricta fronte Cato-*
?] Id est, adducta, seu contracta, & quasi caperata
nte. Vsus eodem loquendi genere & Martialis, li-
decimo:

Et numeras nostros adstricta fronte trientes.

ec minus Propertius libro Elegiarum II.

Differet hæc nunquam, nec posces garrula, quæ te
Astrictus ploret sæpe dedisse pater.

dde hæc *Adductus*, ex Cornelio Tacito, pro seuero,
tricoque ac superciliosо, cuiusque frons semper adeo
atutina, id est, striata, seu corrugata Catonianam
uandam, ac plusquam Censoriā præferat grauitatem.
uærit in eodem Epigrammatio Arbiter noster.

Pagin. 184. vers. 1.

Nam quis concubitus, Veneris quis gaudia nescit?
Quis vetat in tepido membra calere thoro?]

* P.Victorius.

Ita repono, itaque reposui iam olim, antequam cert * Pictorius nescio quis hac ipsa, quam quidem à m acceptauerat, coniectura Racemationes porro suas au ctiores facere instititisset. Sequitur:

v.4. *Ipse pater veri doctus Epicurus in arte*
Iussit, & hoc vitam dixit habere telos.]

Perpera hæc Sequanicæ Editionis scriptura, quam e Lugdunensi partim, partim ex ingeniosis cum mei tum alienis suspicionibus, ita porro me præeunte i pristinum honorem restituas licet:

Ipse pater veri doctos Epicurus amare
Iussit, & hanc vitam dixit habere Deos.

Qua lectione nihil verius, nihil adeo argutius. Scias, Petroniana officina profectum bonum pedem ad n porro Gallobelgas attulisse.

CAPVT XVI.

Fidei Tutamen *appositum.* Volenti neque vim, neq vllam iniuriam fieri. Res attritæ. Culina mortual sine bustuaria. *Locorum alia explanata, alia refecta*, *incudem dico Petronianam.* De Clauo numerali, a norum indice, *prisca quadam ac moneta Romana* Fo tuitum, Gratuitum, Pituita *denique, penultima pr ducta enunciari debere: ideoque hæc, aliaque talia trisy laba fieri, quoties in Hexametris occurrant.* Tegi Plautini *consideratio.*

PAg. 184. v. 8. *Hac declamatione finita Gytona voco, & Narra mihi, inquam frater, sed tua fide, &c.*] Qu vero est? *Tua fide.* Apage tam frigidum schema à P tronianis facetiis, & quidem quam longissime. nil enim indignius. Mihi certe dubium non est, quin p *Tua, Tuta fide*, debeat emendari, hoc est, quæ ex sese n hil incommodi tibi, tuæque adeo existimationi posterum sit paritura: quippe arcano dicturo, atq ei, qui culpis tuis & veniam simul & silentium præsta condidicerit solens.

v. 13. *Tetigit puer oculos suos, conceptissimisque verbis i rau*

uit, sibi ab Ascylto nullam vim factam] Nihil hoc mi-
im; quippe cupienti omnia Gytoni facta; neq; quic-
uam adeo graue, vel præter animi sui sententiam paſ-
is. Sic supra idem de Ioue:

Et peccaturus in terris nemini tamen iniuriam fecit.

estiue; atque ex opinione nostris etiamnum ICtis
elebrata, qui, *Volenti nullam fieri iniuriam*, serio nobis
vero vultu aſſeuerant. Habes eâdem pagina:

v. 26. *Sed inops, & rebus egenis*

Attritus facinus non toto corpore feci.

Lego: *Et rebus egenus Attritis, &c.*]
Phrasi Poëtis omnibus vsitatiſſima; item Liuio Hi-
orico, qui *Attritas opes*, alibi dictitaſſe inuenitur;
uomodo & ipse Petronius antea: *Post attritas bellis*
equentibus opes, &c. Et tamen recepta lectio vel Plau-
auctoritate defendi poſſe videtur, qui, *Res dubias, e-*
nas coniunxit non semel. Denique quid vetat Arbi-
um nostrum obſcœnitatis (vt solet) latebram sub ho-
estiſſimæ translationis sipario quæſiuiſſe?

Pag. 186. v. 10. *Quid vos inquit, in cellam meam tan-*
iam ante recens bustum venistis?] *Culinam* his verbis
rcumſcribere videtur, vnde & *Inquilini* etymon de-
uctum. Ita enim *Loca quadam sub Vrbe in pum funeri-*
us destinata, vbi ferales, siue sepulcrales Epulas comburi
iors erat, antiquitus indigitata, ex Festo, & Aggeno Vr-
ico docuit nos omnium doctiſſimus Ioſ. Scaliger.
Quasi innuat Enothea, Eucolpion, & Proselenon ex
ac esuritorum nota eſſe, *quos cibum è flamma petere*
poſſe, vrbane sane cauillatur Terentius: hoc est (vt Ca-
ulli quoque interpretamento in rem Petronii vtamur)
in sepulcretis, tuburcinandi causa, quamuis *semiraso vsto-*
re prohibente, *ipso carpere è rogo cœnam*.

v. 24. *Et ne putetis perplexe agere, rogo vt adolescentulus*
mecum nocte dormiat, nisi illud tam rigidum reddidero,
quam cornu] Eadem similitudine in Fauni quoque Sa-
tyriaſmo vsus Ouid. vbi narrat:

Et tumidum cornu durius inguen erat.

Verum huiuſmodi commentanti venia præfanda fue-
rat prius,

rat prius, caputque Socratico exemplo operiundu

Pag.187.v.17. *Hu ego callens*

Artibus, Idæo frutices in gurgite sistam,

Et rursus fluuios in summo vertice ponam.]

Ita Editio Parisiensis. malim tamen cum Lugd nensi, *Latices*, in *Fruticum* locum reponere; tum *Æ* potius quam *Idæo* legere, ex coniectura. Male est il dem in Editione postrema:

v.22. *Ergo exclamat, ô Enothea, imperio parete.*]

Reuocanda enim priorum Editionum scriptura, qu *Imperio parate*, liquido nobis antea repræsentabat.

Pag.188.v.21. *Non Indum fulgebat ebur, quod inha rat auro*] Fallor? an ad Horatianum illud spectauit *A* biter libri Carm. II.

Non ebur, neq; aureum

Mea renidet in domo lacunar, &c.

Pag.189.v.2. *Et paries circa palea satiatus inani.*

Fortuitoque luto: clauus numerabat agrestis.] *Cla* proculdubio emendandum, distinguendumque h modo:

Fortuitoq; luto clauos numerabat agrestes.

Vt de *Clauis Annalibus* loquatur, qui pangebant id est, figebantur in parietibus sacratum Ædium, p annos singulos, vt per eos numerus colligeretur a norum. qua de re Festum, qui volet, adito, in dicti ne *Clauus annalis*. Adde ex Liuii lib. VII. *Volsinius qu clauos indices numeri annorum fixos in templo Nurs Etrusca Dea diligens talium monimentorum auctor Ci cius adfirmat*. Plura darem, istius nisi quantula coni cturæ Gloriola est, alio nuper migrasse viderem: op ra inquam, & comitate hominum eorum, qui Adue sariis nostris per fidem inspectis, partem horũdem di tius sub signo esse, atque intra Vestæ penetralia

Versari æquo animo non potuere pati.

credo, non parum in largiendo prothymi, parum munifici viderentur, de alieno præsertim. nam qua ti id refert? modo Lectori constet, *omnia inter amic communia esse debere*, iure familiaritatis maxime: qu

quide

ıidem hoc genus, vel ad plagiorum vſque infamiam, .iberaliſſime abuſi. Quod ſupereſt, illud indictum no-is abire non debet, *Fortuîto*, hoc loco trium in ſe ſyl-.barum numerum habere, non quatuor: quomodo & *ituîta*, apud Horatium. Fallunt enim, atque adeo fal-ıntur ipſimet, qui verbum illud, quotieſcunque au-rendi Caſu poſitum occurrit, aut ex Ionico minore, ıt ex Choriambo conſtare ſic quaſi pro comperto onfeſſoque (vt contra ſi quis ſentiat, nil ſentiat) per-ıaſum habent ſibi: priorem quidem ſyllabam pro ver-ſicantis arbitrio communem, tertiam vero vbique euem facientes; ſola (ſicuti apparet) pronunciatio-:ſeducti: qua nos hodie ſane graue nimis ac præpo-ere vti, omnium Poetarum teſtimoniis conuinci-ur: in verbis præſertim hoc exemplo formatis, *Gra-îtum*, *Fortuîtum*, aliiſque talibus: quæ omnia tertiis llabis correptis publica exprimit conſuetudo, quum trauerſo tamen debeant produci. Indicio fuerit hoc ſum, quod inter Petronianos Hexametros laudaui-us modo. clarius vero Horatianum illud ex II. Car-inum Oda XV.

Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſinebant, &c. Sequitur verſu interiecto:

V. 5. *Præterea quæ fumoſo ſuſpenſa tigillo*
Conſeruabat opes humilis caſa, mitia ſorba
Inter odoratas pendebant texta coronas]

Pithæanæ Editionis ſcripturam vides: in qua nihil eſideres vtique, niſi forte ſingularis literæ ſuppoſitio-em in prouocabulo *Quæ*, E. ſcilicet in S. commutata, ad anc faciem:

Præterea quas fumoſo ſuſpenſa tigillo
Conſeruabat opes humilis caſa, &c.

Ɩt *Mitia ſorba*, & *Veteres*, quæ mox ſequuntur, *Thym-ras, vuamq; non ſine paſſis racemis, pariter inter odoratas oronas pendentia*, appoſitione decentiſſima appellet *Opes Tugurij iſtius paupertini*: quas ego ſane (ſi quidem optio triuſque eueniat mihi) adipatis Regum Epulis, omni-ue Perſico apparatu recuſem commutare:

Sat,

Sat, ô, beatus vnicis Camœnis.

Atque ita, *Humilis casa ista fumoso suspensa tigillo* aptissi me congruet: eademque Plauto meo opera commod bitur, ita in Aulularia argutanti:

Quin Diuûm atq; hominum clamat continuo fidem,
De suo tigillo fumus si qua exit foras.

Qui quidem totus super triparca Euclionis auarit inter Coquos, seruumque Megadori ceditur serm Plura enim hîc à nobis eam in rem exspectes, caue; h vnum didicisse contentus, *Tigillum* istud haud aliund quam à *Tigno* formatum, quasi tu *Diminutiuum* dica quod ego pro *Transtillo*, hoc est, longurio transuers vnde Lardum, Tomacula, Succidias, alia id genus diuturnitatem vsus in carnario salita suspendere sol mus: lubentissime hercule interpretarer, si tamen istiu modi annonæ aut apud sordidissimum Euclionem, a in prisci illius sæculi consuetudine locum omnino v lum faciundum existimarem. Tibullus quidem pr *Transuersarij* aut *Perticis* certe; quibus ex more, pect nata villarum pergulasumque culmina inniti, fulciri, quasi suffundari solent, *Tigilla* accepisse videtur, quum de primis illis rusticis, ac Saturniis architectonibu prædicat:

Illi compositis primum docuere tigillis
Exiguam viridi fronde operire domum.

Catullus vero pro Hyperthyro, cu generi, *Liminis su peri* nomen inditum à Plauto. verbi caussa:

Dixerit hic aliquis: Qui tu isthæc Ianua, nosti?
Cui nunquam domini limine abesse licet:
Nec populum auscultare sed huic suffixa tigillo
Tantum operire soles aut aperire domum.

Quocirca non etiam defuturos arbitror, qui *Tegillum* in Plauto conscribillandum pronunciabunt, pro *Tecti genere exiguiore*, vti apud Varronem explicat nobis Mar cellus; quem sirempse hoc verbum in mente habuisse suspicari quid vetat? quum alterum illud, *Ligellum* in quam suum, pro *Tuguriolo*, *ac domicilio breuiore per pe ram nobis suppositum ire ausus.*

CAPVT

CAPVT XVII.

Locorum aliquot obscuriorum illustratio. Libare limen, *Attico quoque Aristophanis patrocinio defensum.* Pen-*sio, pro* Pensatione. *Anser Priapi pariter ac Matronarum delitia. Eius rei aliqua rationum verisimilitudo quæsita, relataque ad* Verecundiæ *notam scilicet, qua præ cæteris hoc* pennipotentum genus *vulgo insignitum nobis concinnat Plinius. Additum præterea de Censoria cibatus Anserini locatione, eidem animanti omnium sacerrimo* OB MERITVM, *ac Capitolij defensionem antiquitus decreti præbitique ex publico.*

) Ag. 190. v. 21. *Iam reliqui* (s. anseres) *reuolutam, passimque per totum effusam pauimentum collegerant fa-m, &c.*] *Effusam* Mensæ euersione scilicet: cui, obli-s anilium editionum, purgandique leguminis cu-ad tempus seposita, (haud quidem præliandi stu-o, neque quó pugnacissimo animali vllum capitis :riculum crearet; sed vt semetipsum potius, tum fol-:ulum suum à rabioso impetu, ferratisque Trigæ tius Anserinæ morsibus sartum tectum præstaret) pe-em, opinor, tertium extorserat Polyænus. ita vt de *'ripede*, iam *Bipes* reddita videretur, ad exemplum illud Aartialis mei:

Ibat tripes grabatus, & bipes mensa.

'eterem Mensulam illam dico; quam, Enotheæ Sacer-lotis opera maxime, binis etiam carbonibus imple-am, positamque sacrificii caussa in medio item alta-i, habuimus supra pagina 99. Ex quorum singulo-:um pariter consideratione planum de confragoso o-mnibus iam concinnatum opinor locum pagellæ sequentis, vbi Enothea denuo in cellam suam reuorsa; *quidnam se absente Faba factum sit*, scitari pergit ex Polyæno, *Faba* inquam, cuius nec volam adeo, nec vestigium vllum reliquum inibi notabat sibi. neque mirum; vt quæ è Sacra Mensa illa (quam tertii pedis defectu perculsam subuersamque memorauimus modo) in terram vniuersa reuoluta exciderat. vnde in procli-

procliui adeo Anseribus fuit, partem illam legumi temere humi dispersam, passimque per totum pa mentum effusam in profundum ilicet, hoc est, in v racem ventrem condere, sibique auferre porro, & q dem cum ipsis folliculorum quisquiliis, quos periph si multa festiuissima *Muscarum imagines* supra indigi uerat Petronius.

Pag. 191. v. 4. *Necdum libaueram cellulæ limen, &* Ita in vtraque Gallicana Editione probissime cus exstat. Proinde, an Turnebus apud se fuerit, dubi quum pro *Libaueram, Superaueram,* obiectare ausus nobis. quasi vero non sirempse Metaphora ista aliqu ante Petronium seculis. & quidem Athenis Atticis,

Vsus item in Ranis priscus Aristophanes?

Verbi gratia Οὐ μὴ 'περιψῇς, ἀλλὰ γεύσῃ τῆς θύρας.

v. 17. *Et ne diutius tristis esset, iacturæ pensionem an rem obtuli, &c.*] *Pensionem,* pro *Pensatione* posuisse vid tur. qua voce idem quoque vsurus postea pag. 200. *quetur imperium; si promiseris illi pro vnius horæ fasti multorum bonorum pensationem.* Ibidem porro.

v. 26. *At illa complosis manibus, Scelerate, inquit: & queris? Nescis quam magnum flagitium admiseris. Occid Priapi delitias, anserem omnibus matronis acceptissimu* Cur vero *Matronis anserem acceptum* prædicat? an *V recundiæ* caussa fortasse, quam animanti huicce ant quitus tributam, vnicus ille Naturalium Rerum scr ptor memorat nobis Plinius lib. x. cap. xx. quo loc Pauonina pariter ingenia describit? *Ab auctoribus n gloriosum tantum animal hoc (pauo) traditur, sed & m leuolum: sicut & Anser verecundum: quoniam has quoq quidam addiderunt notas, &c.* Credo equidem. neque nim aliud quod dicam, habeo in mundo. an potiu quoniam Isidi hoc alitum genus peculiariter sacra tum? quam Deam curatissimis vtique ceremoniis co lebant Stolati ordinis Matronæ: nimis quidem ad uersus animi Properriani sententiam. vtpote quer votiuum illud Puellæ suæ in Casto Isidis Peruigilium ac Decemnoctialis secubitus in istiusmodi contrari

san

ie vota, ne dicam Thyeſtæas preces ſtomachoſum iatorem coegit erumpere:

Atque vtinam, Nilo, pereat, quæ ſacra tepente
Miſit matrouis Inachis Auſoniis.

:d quum *Priapi* etiam *delitias*, idem pugnaciſſimum udanimal appellitet Petronius, haud ſine cauſſa ſuicari poſſit aliquis, improbius neſcio quid ſub Maonalis ſchematis integumento occultari. nec alio ttaſſe accommodandum, quam quod auis eiuſce linain cibo, vel potione certe aſſumta, fœminarum lilinem concitare, maximumque adeo pruriginis muoris ſuſcitabulum eſſe credatur. Ego tamẽ priori ſentiæ meæ, à nemine hactenus tentatæ, acquieſcere tiſper cogito, donec aliquid veriſimilius ſeſe obtulemihi. Vtut eſt, Anſeres iſtos ſacros fuiſſe, ac propte alimenta *ob meritum* ſibi decreta accepiſſe ex publi- (ſicuti in Prutanio Athenis bene de Re Populi merifieri ſolet) ex priore Arbitri pagina didicimus iam :ea. illud non item, cibaria horundem locare publias rem Cenſoriæ inprimis curationis fuiſſe. idque in e Flaminum, ac Sacerdotum potiſſimum. quo fiebat, hocce *Ganſarum* genus nemini coquo in ius vocare eſſet; id quod de Lydis piſcibus prædicat Varro. De ıcatione vero alimentorum ita Plinius li. x. cap. XXII. *& anſeri vigil cura Capitolio teſtata defenſo: per id temſ canum ſilentio proditis rebus. Quamobrem cibaria Anum Cenſores inprimis locant.* Adde ex Arnobii lib. VI. *ur canes in Capitolio paſcitis? cur anſeribus victum alioniamque præbetis?* Cæterum hoc ipſum Romæ, quum ec omnia Crotone geſta: vbi an ritus idem obtinue- , vel Petronium interrogato, ne quæras foris.

CAPVT XIIX.

liquam multi loci apud Petroniũ luſtrari correctiq;. Mero ac libidine ſolutus. Regnum Neptuni pauit Vlyſſes, *quo pacto oporteat interpretari.* Effectus *pro* Patratu *in re nuptiarum.* Cloſtellum. Dei Lampſacii

numen *Licæ pariter ac Tryphenæ propitium* : *Polyæ* *contra terra marique iratum infestumque.* Eucolpium & Polyænum *pro vna eademque persona indiscrimin* *tim sumi debere.* Carnis Etymologia, *eiusdemque vo* *proprietas , Donato maxime adminiculante, excuss* Pseudogalli tum nostrorum hominum Latinitas r ferenda : *simul eorundem in vocabuli istius vsurpatio* *insolentia atque impuritiæ detecta.*

PAg. 192. v. 25. *Itaque tædio fatigatus: Rogo, inquan* *expiare manus pretio licet.*] Ecqua vero caussa es quin, *Liceat*, hunc in locum restituere liceat nobis?

Pag. 193. v. 21. *Infra manus meas camellam vini posu* *& cum digitos pariter extensos porris apioq; lustrasset.*] est, hoc Piamenti genere februatos expiasset, siue r purgasset, quippe impiatos, consceleratosque ac poll tos anserina cæde scilicet. Habes exinde:

v. 23. *Auellanas nuces cum precatione mersit in vinu* *& siue in summum redierant, siue subsederant. ex hac co* *iectura dicebat : nec me fallebat, inanes scilicet, ac sine m* *dulla ventosas nuces in summo humore consistere, &c.*] ego quoque quamuis nec superstitiosus, nec hariol cluens, coniecturam tamen ex his Arbitri ipsius ve bis ducere haud dubitanter ausim, locum qui in m dio est hoc modo repurgandum : *Ex hac coniectura ducebat , &c.* Cæterum quod hic de *Nucibus* Petr nius, id ipsum de *Ouorum* ingenio refert M. Varro i lib. Rei Rust. verbi gratia : *Ouum inane natat, plenu desidit.*

Pag. 194. v. 9. *Epulasq; etiam lautas, paullo ante (vt ip* *dicebat) perituro parauit*] Recte, atque ex fide argume ti superioris. Etenim *malam Crucem* Polyęno interm nata fuerat Enothea.

v. 23. *Aniculæ, quamuis solutæ mero ac libidine essent* *eandem viam tentant, &c.*] Vsus eadem phrasi & sup pag. 86. *Nam cũ solutus mero amisissem ebrias manus, &* Item 180. *Premebat illa resoluta marmoreis clunibus (i* enim cum Lipsio legendum) *aureum thorum.* Nec nc

Oui

uid. *Turpe iacens mulier multo resoluta Lyæo.* Idem in rte: *Sentiat ex imis Venerem resoluta medullis Fœmina.* eque aliorsum illa quoque alterius loci improbitas thenda:

Odi concubitus, qui non vtrinque resoluunt, &c.

Pag. 195. v. 7. *Ipse Paris Dearum libidinantium iudex, c.*] Quid, *Libidinantium*, faciat hoc loco, sane non vio. Quocirca frustra eos haudquaquam futuros arbimur, qui *Litigantium* se legere nobiscum potius sunt eoptaturi; vel certe *Licitantium*, cum Lipsio. Subdit rro Polyænus:

v. 9 *Si hanc in comparatione vidisset, tam petulantibus tlis, &c.*] Ab eodem habitu sidera quoque ista plus am Circeia commendauerat & supra pag. 170. *Et lorum quoque mollis petulantia, &c.*

Pag. 196. v. 1. *Gemini satiauit numinis iram*
Telephus, & regnum Neptuni cauit Vlysses.]

stituo, *Pauit*, à *Pauendo*, imo vero hercule à *Pascen*ne quid mentiar. nimirum, quod (vti Plautus autuit) piscibus in alto pabulum præbuerit toties cum suis, n sociorum naufragiis apud Homerum:

Nobilis, ac nusquam non famigeratus Vlysses.

non iniuria de ipso Romanus Philetas prædicasse iucetur:

In mare cui soli non valuere doli.

uæ coniectura eo firmior videtur mihi, quoniam, *Sauit*, video etiam antecessisse, Metaphoram sequenti iicce tantum non confinem ac geminam.

Pag. 197. v. 7. *Ea ergo ad Eumolpum venit, & commenre liberos suos eius prudentiæ, bonitatique credere se & ota sua.*] Prouocabulum *Suos*, aberat à Manuscripto: oteſtque etiam à libris nostris salua sententiæ integrite abesse.

Pag. 198. v. 8. *Cum ergo res ad effectum spectaret, &c.*] loc est, Quum gaudia sua (Lucretiana saltem ciritione vti vt liceat mihi) toto corpore præsagien- ; in eo iam Venus esset, vt hortum virginalem, & muebria arua aspergine seminali consitum iret Eumolpus.

pus. Per *Effectum* enim plenam *voluptatis robustæ*, rei Venereæ, consummationem honestissimi vocabı ambage circumloquitur: *Patratum* dico: idque ex D ui ipsius Isidori definitione obseruatum pol memorit mihi.

verſ.16. *Dum frater sororis suæ automata per clostellu miratur, &c.*] *Clostellum*, diminutiuum à *Claustro* e dem formatione cum *Plostello*, *Mostello*, *Castello*, *R stello*, quorum origo adeo in promtu, atque in confesſ Et mox:

v. 19. *Nec se reiiciebat à blanditiis doctissimus puer, j me numen inimicum ibi quoque inuenit.*] Videlicet *Imp cabilis illa (Licæ vltrix, anne Triphenæ?)*

Quæ me per terras, per cani Nereos æquor
Hellespontiaci sequitur merita ira Priapi.
Præsens heu nimium vindex in partibus illis,
Quas sinus abscondit. nam nec puero, nec amicæ,
Nec mea Fratri in Pygiacis bona vendere possum.

nedum vt Eumolpo, velut antea, totum approbare ı postulem. De Triphena, ac Lica addidi: qua vero co iectura adductus? inquies. hac scilicet, quod in suȷ riore illa Eucolpii cum Gytone & Eumolpo nauig tione aurem in somnis Licæ à Priapo vulsam coı meminerim iam antea: eumque serio cum Triphe per quietem admonitum, Eucolpium quem quæı bant, eiusdem Dei opera ac consilio maxime, in n uim suam esse perductum, quæ quidem res & iram v toris Numinis aduorsus hunc nostrum, contra in T rentinum negotiatorem illum, eiusque vectricem mnium fœminarum (vel Eumolpo teste) formosisſ mam studium diuinum præsens; ac propitiam voluı tatem nobis, velut in tabella, plenissime simul ac pl nissime ostentat. Quid enim? Caue Polyænum istu diuersum esse ab Eucolpio illo priore existimes: n mirere, si vnum fugitiui caput aliter atque aliter p tempore & loco duarum personarum munus partesqı sustineat pariter. Ita enim rem natam intelligas v lim, vt Scenę seruiendum fuerit, vetusque illud & quą

ıotidianum nomen suum Eucolpio commutandum. ui bono?inquies. Nimio vero. quo integra videlicet nulatio seruaretur, vtque fallere facilius inter igno- ›s posset: quippe cuius rebus minime conducebat, ıteactæ vitæ suæ flagitia Crotoniatibus innotesce- ,latrociniaque ac cædes, & inquietem illam obscœ- e ad arenam damnationis, tum fugæ, ac tot adulte- orum infamia conscientiam dispalescere in vulgum: llaciamque ex præscripto consilii communis callis- sime institutam inuidiosa proditione à peregre ad- n'antibus denudari: atque ita inchoatam Tragœ- am personis capiti detractis indignissime subuerti. uius adeo rei periculum non erat, quam diu quidem ıcolpius mutato nomine Coranis illis, Galla credu- ate tumidis, pro suppositițio nescio quo Polyæno, ıem perbelle sese esse assimulabat.

Et Titulo, & specie ignorabilis obiiceretur.

Pag.2[illegible]0.v.6. *Apud quasdam gentes scimus adhuc le- m seruari, vt à propinquis suis consumantur defuncti, le quidem vt obiurgentur ægri frequenter, quod carnem am faciant peiorem*] De Lege ista, & Gentibus, qua- m exemplum Coranis suis, hoc est, Captatoribus umolpus imitandum proponit, plenius consulen- us Solini Polyhistor. capite LV. Quod reliquum re- at igitur, in *Carnis* vocabulo summam Latinitatis itionem à Petronio habitam, defunctorio ictu re- oluendum non est. Etenim probe & signate verbum ei conuenientissimum vsurpasse, fidem abunde fa- turus nobis Donatus illa ad Terentianam Heauton- imorumenon explanatione: *Caro dicta est, eo quod ca- eat anima, & Caro proprie dicitur mortuorum. vnde & Excarnificare deductum, item Carnifex, pro eo qui Carnes x homine facit.* Hactenus Donatus. Vnde animaduor- as licet barbariem ac sordes nescio cuius Maximia- ni, qui vsque adhuc tamen pro principe illo Elegio- grapho Cornelio Gallo, non dico mihi,

Nec bardo iuueni neque naris obœsæ,

sed stolidæ imperitorum turbæ obtrusus. in cuius im-

purissimis, Carminibusne, an criminibus dicam? hi quoque inter cætera Pentameter occursurus est tibi:

Carnis ad officium carnea membra placent.

Vt enim *Carnea membra* ista, pro carnosis & succiplenis auctoritate Martialis, qui *Carnarius sum*, eoden fere significatu princeps visus procedere, defensitar facultas sit nobis: illud tamen qua ratione ferri possit, non video, *Carnis officium*, pro Veneria corporis oblectatione, reque Voluptatum positum esse apud eos vtiq; qui Latine, quam Barbare loqui potius, vel scriptitare se student:

Queis hæc (cum Flacco dicam) sint qualiacunque
Arridere velim: dolituru, si placeant spe
Deterius nostra. Beleago, teque Gotalsi
Morosophorum inter iubeo plorare cathedras.

IANI DOVSÆ NORDOVICI PRO SATYRICO PETRONII ARBITRI, viri Consularis, Præcidaneorum Liber Tertius.

CAPVT PRIMVM.

Multum esse in re aliqua; *inibique emendatus Macrobius.* Saurea Plautinus *sexui quodammodo suo restitutus apud Fulgentium.* De Albutia Petroniana, *anne eadem* cum Albutilla Taciti, *quæsitum, ac pronunciatum denique. Narrationum complurium, de incertis Arbitri atque extraordinariis Fragmentis in vnam veluti struem congestarum, Doûsica desideratio.*

HActenus quasi per scrupos Petronianos, atque (vt ipsus loqui amat) *glarearum eminentium fragmenta* semicalceatos traximus pedes, myrmico & molesto incessu auctoris lineamenta atque ordinem paginarum persequuti. quæ quanquam interrupta oppido, nobis tamen ad callem musteum quodammodo inuestigandum præeunte clarissimo Pithæo, ac veluti faculam ad spississimas tenebras euincendas non sine succus-

ccussu, vel potius successu cominus prælucente, se-itam aperire visa. nam absque illo manuductore issct,

Nos cœca ante oculos, nec Numinis vlla vialis
Copia, nec misero Lucifer vllus erat.

aque parum abfuit, qui cum *Depontano illo Catulli funicipe.*

Præceps pessum ierim in lutum per caputq; pedesq;.

que imprudentia locorum maxime, etiam interdiu scura. Reliquum est, vt quæ præterea à Veteribus issim in exemplum adducta eiusdem nobis monstra-o, fumosam magis quam lucidam facem quassantis, tra Satyræ huius ordinem liberalissime præiuit, su-ensis per timorem vestigiis casabundi porro atten-mus; haud quidem continenti serie (vt antea) sed ro saltuatim potius: ne non reapse videlicet sic qua-per Satyram grassari iudicemur, ad destinatum finem operantes deniq; : qui quô eueniat, Diis etiamnum manu est.

QVOD IGITVR FAVSTVM, FOELIX, AC ORTVNATVM FVAT *cum Editori, tum spectatoribus,* el (si mauoltis) *Arbitris*, locum quendam Macrobia-um, ab eopte, quē dico, laudatissimo Tædigero no-ro in rem præsentem laudatum, præmittere stat sen-ntia; in quo perexiguam, imo duarum modo literu-rum Præpositionem soleo desiderare, recte, necne. iderint doctiores, atque in primis ille, cuius nomen Sanctum nobis in perpetuum futurum) edissertaui-nus modo, inter Arbitri nostri Arbitros,

Quantum est, aut erit, aut fuit priorum.

itra controuersiam consultissimus. namque vt nunc egitur: *Auditum mulcent* (de fabularum ratione in-stitutus hic fuerat sermo) *velut Comœdiæ, quales, Me-nander eiusve imitatores agendas dederunt: vel argumenta fictis casibus amatorum referta, quibus vel multū esse Ar-bitrum, vel Apuleium nonnunquam lusisse miramur.* ferri quî pote? At vero modica tantum Præpositionis ac-cessiuncula fiat, iam omnia in procliui existent. Sed

rem vide: *Vel argumenta fictis casibus amatorum referi in quibus vel multum esse Arbitrum, &c.* Nã & in Cic rone; *Multus in eo fuit*, siue, *in ea re*: & Sallustio; *Mu tus in opere*, etiam cum fauentia lectitamus: & Græco τὸ πολὺς consimiliter vsurpantes,

Haud veniam modo, sed laudem meruisse fatemu

Monendus Lector eadem pagina, in notabili illa Fu gentii Censura, Plautinum Sauream, ne vir esset, præ postere à Lutetiano Librario persuasum. Sic eni inibi:

Pag. 201. v. 15. *Scilicet Petroniana subit Albutia: h enim alludente & Plautinæ Saureæ dominatus abdormit* *Saurea* autem *Seruus dotalis* in Asinaria apud Plautum quem de communis dominæ sententia domino ip suo dominantem more suo concinnat Comicus. Vn de merito hercule *Dominatus* eius à Fabio Planciad haud obscure incessitur. Proinde è fœmina in marem me vindice, denuo tandem transire vt possit *Domina tor* iste *Atriensis Demaneti*, iterum dico omnibus, gene ris rationem ante omnia commutandam: ne, exem plo Petroniani Ascylti, à sexu ipse suo fugisse videatu scilicet. Cæterum quæ hîc *Albutia* vocitata Petronio Eandem, cum Albucilla Taciti esse (nisi & illic forte *Albutillam*, ὑποκοριστικῶς scribillandum) facile adduco vt credam, ob has notas maxime, quibus ipsam Histo ricus ille insignem magis, quam honestam facit, ita scribens sexto Annali suo: *Dein multorum amoribus fa mosa Albutilla, cui matrimonium cum Satrio Secundo cõ iurationis indice fuerat, defertur impietatis in Principem connectebantur vt conscii & adulteri eius, Gn. Domitius Vibius Marsus, L. Arruntius, &c.* & quidem hoc ipso fa cilius, quod Sallustianam Semproniam, eiusdem pene farinæ matronam, statim porro ibidem subiunga Mythologicus ille scilicet. Mirum vero in vniuersa hac Fragmentorum Farragine nec vestigium, quod aiunt, nec volam elegantiæ illius (quam in eapse mu liere tantopere ab amatoribus expetitam agnoscere videtur Planciades) imo ne nomen quidem, quo mi nimum

num fuerat, vspiam locorum comparere. Sed pro-
to verum erit, id quod iam inde ab initio *Præcida-
orum* meorum conquestus sum prius; vix decimam
iscelli huius operis partem in manus nostras perue-
isse. nam qui pote? quum neque de *Cerbero illo latra-
e Trifauci*, quem *Causidicum*, seu *Rabulam Forensem*
isse, facile fidem nobis (expertis inquio) facturus erat
biter: neque de *tot Regiis illis manubiarum struicibus
us fugitiuum* (Ascyltumne an Eucolpium?) *repertis:
Allucitis eundem molestantibus*: aut *quinam Longu-
nes illi fuerint, quos nisi inclinatos nō solere transire cry-
m Neapolitanam*, ex veteris Glossarii Petri Danielis
atu cognoscimus, residuum nobis quicquam pu-
cæ calamitatis iniuria fecerit. vt de *Petauri* interim
umactu nil dicam: de *Tullia*, nescio quam *Regiam*
n ficante: de *Definitione Doli, & Mali, apud Iudices*,
i apparet) & quidem legitime instituta: de *Auma-
, in quod semetipsum coniecerat Eucolpius*: de *Myrrhino
ulo, quod quidem ad libidinis concitamentum epotum si-
profeſſus fuerat Satyricus noster*: de *Sacerrimo illo Massi-
isium ritu in Pharmaci vnius verbenis vestibusq; sacris
iati, eoque cultu per totam ciuitatem circumducti deuo-
n ac succidaneum caput vniuersam pestilentiæ publicæ
tagionem à se despuentium atque exsecrantium quam
igissime: posteaquam ille inopia ac necessitate (quas ven-
ærumnas creat) ad extrema compulsus, in saginam se
niicere non dubitasset; alendum antea, quasi in πρυτανείῳ,
blicis & purioribus cibis, & quidem per annum integrū,
ferens locansque sese: atque inde Piacularis Victimæ in mo-
m depromendum ad lanienam porro, aut saxo deturban-
um in maximam malam crucem*. vt fiat illud: *Vnum pro
nctis dabitur caput* cui ritui ea quoque consona, quæ
bro XIIX. de Carthaginensibus narrantur à Iustino.
uem nam deniq; *Furentem illum* fuisse suspicabimur,
ui ad periculum vsque (id quod ab Acrone refertur)
ollicem arroserat sibi. de quibus omnibus singillatim in
xtraordinariis Fragmentis istis mentio non infelici-
ta, & quasi gustus quidam præbitus nobis, si tamen

 Gustum

Guſtum appellare poſſis, minuta neſcio quæ Analeć (quorum nec pes, nec caput in tanta vſpiam vaſtituc ne compareт) & quaſi ramenta quædam Petroni na de copioſiſſimis Epulis reſidua nobis modo; qı Paſſerini prandii reliquias vix ęquare poſſe videantı

Capvt II.

Pithœanæ coniecturæ de ætate Petroniana confirmatio. I dem Satyrico noſtro maculæ aliquot inſigniores deter, Hallucitæ, quid? indidemque verbi Hallucinari *o ginatio deflexa. Vera* Manubiarum *ſignificatio oſtenſ* Excelſiſſimus. Ducere contentionis funem.

EX D. Hieronymo in Epiſt. ad Demetriad. de Virg nitate ſeruanda:

Pag. 204. v. 6. *Cincinnatulos pueros, & calamiſtratı & peregrini muris olentes pelliculas, de quibus illud Arbi eſt. Non bene olet, qui bene ſemper olet: quaſi quaſdā peſtes. venena pudicitiæ virgo deuitet.*] Hæc Hieronymi citat doctiſſimi Pithœi coniecturam de ætate Arbitri noſt validiſſime confirmat; ipſum nempe Martialis ten pora anteceſſiſſe, imo plane eundem eſſe, quem int paucos familiarium Neroni aſſumptum, tanquam *legantiæ* ARBITRVM, teſtis eſt Tacitus. nam niſi i eſſet, Martialem, non Petronium Pentametri iſtiı auctorem laudaſſet Hieronymus. quemadmodum ŧ Papinium (vti opinor) Fulgentius lib. I. Mythol. in ſe quentis Hemiſtichii relatione, vtrique Poëtæ com munis:

Primus in orbe Deos fecit timor.

ſi tamē Papinio, de Placidii Lutetii Statiani Interpre tis ſententia (qui Hemiſtichium iſtud ab ipſo Stati mutuatum Arbitrum vaniſſime hariolatur) ætate po ſteriorem iudicaſſet hunc noſtrum, qua perſuaſion nihil abſurdius vtique, aut ſtolidius.

Habes ibidem protinus, nempe pag. 110. Fragmen tum eiuſdem ab Iſidoro Hiſpalenſi Epiſcopo prola tum, paullo aliter quam in Etymologici illius context hodie cuſum legitur, exempli gratia:

Pag. 213

Pag.213.v.21 *Quid est iudicis dolus? Nimirum vbi aliid factum est, quod Legi dolet. Habetis Idolum, accipite nemalum.*] At nobis receptam potius Isidori Editiom, consilium est sequi; in qua ad ipsos *Iudices* direis hic sermo, & *Dolum*, pro *Idolum*, disertissime pucatum hoc exemplo: *Quid est, Iudices, Dolus? &c.*

Pag.204. vers.11.

Cui vultur iecur vltimum pererrat,
Et pectus trahit, intimasque fibras,
Non est quem lepidi vocant Poetæ;
Sed cordis mala, liuor atque luxus.

lepidissima illa Parisiensis Editio. contra Bap. Pio cebat, *Tepidi*, hoc est, insuaues, insipidi, non inflamntes ardenter, lacertose, nec omnibus neruis rei pum attingentes. qua lectione nihil mehercule teius: ita vt in ipsum Pium potius, nec cœlum, nec ram, nedum scopum Petroniani acuminis attinatem, *Insuauitas ista eneruis*; quam in *Poetas Fabulaes* conuenire videatur. Quid mirum? quum neque e Scaliger (at quantus iaculator!) satis εὐστόχως nohoc loco vel oculos, vel manum collimasse censeri ssit, qui *Timidi* legit. quam scripturam Editio quoq; igdunensis amplexa,

Haud timide, vt tanto tibicine suffundatam.

go vero post tot tantasque pugnantium opinionum ntentias, si quis correctioni quartæ locus est reliius, nihil equidem addubito, quin ad istuncce odum:

ver.13. *Non est, quem Tityum vocant Poetæ, &c.*] claulam hanc suam conceperit Petronius. Atque hanc oniecturam mihi diuini illius Scaligeri hariolatio aud timide suggesserat iam olim. quam quum postea d horum versuum marginem iure, & quidem optimo, pro mea (vti res erat) solens adtexuissem: ecce ab psis vsque Vipsaniensibus vulturem tibi, qui Tityum nostrum vsu facere ausus est suum, non quidem iecur lli, sed mihi coniecturam inuolans meam. qua in re ingulari sum fato, meapte culpa maxime*, qui per fidem to-

dem toties istiusmodi Laconibus libros meos pertr: ctandi fecerim copiam.

Repono ibidem in Furii Comœdiarum scriptoi exemplo,ita Gliconem Meretricem (si qua Plancia fides)loqui facientis:

v.16. *Myrrhinum mihi adfer,quo virilibus armis occu sem fortiuscula.*

Nam in Editione Patissonii, *Adfers*, legitur ; se perperam. In versibus illis vero:

Pag.209.v.5 *Concepit nam terra sonum, calamiq; l quentes.*

Inuenere fidem, qualem narrauerat index.

nondum in scirpo mihi videntur quæsiuisse,qui lectic nem hanc ipsam examussim probissimam in dubiu vocare ausi.dignissimi vtique, quorum calida con menta non nisi apud auritos Midas inueniat fidem.

Pag.205.v.8. *Allucinari, dicitur vana somniare. tr ctum ab Allucitis,quos nos Conopas dicimus. Petronius:*

Nam centum me vernali allucitæ molestabant.

Aut plane hallucinor ipse, aut aliter rescribendus h locus,& fortasse interpolandus ad hoc exemplum:

Nam centum me vernæ hallucitæ molestabant.

Protinus ibidem legitur:

vers.14. *Manubiæ dicuntur ornamenta Regum vnde Petronius Arbiter ait: Tot regũ manubiæ penes fugitiuum reperta.*

Credo *Eucolpium*, vel certe Ascylton significari. Et enim (vt ille ait) *maculæ pares vtrisque*. Quid? quod d amborum *Manubiis* etiam habuimus supra, pag. 87 vbi de semet, & Fraterrimo illo Fratre suo narrat Eu colpius: *Non repugnauit Ascyltos, sed postquam optima fi de partiti manubias sumus, &c.* Proprie, ac signate oppi do. *Manubiæ* enim à *Manu* etymon suum sortitæ; quas *Spolia* dicas furtim, aut per vim, hoc est, per latrocinia seu rapinas quæsita: sed vero magnifica ea, atque opu lenta,&, proinde vti hinc discimus, Basilica prorsus neque aliter Cicero: *Qui manubias sibi tantas ex L. Me telli manubiis fecerit.*

Citatu

Citatur indidem porro ex Veteri Glossario P. Da-
lis:

Pag. 99. v. 14. *Excelsissimus, dicitur à Petronio in 1. Sa-
trum.* Credo non alium locum Glossarii huiusce
ctorem in animo habuisse sibi, quam quem nos in
tronio habuimus prius pag. 99. *Eudoxus quidem in
umine excelsissimi montis consenuit, &c.* Ita enim ma-
quam quod in Mamertina Editione spectant: *In ca-
men excellentissimi montis consenuit.*

Pag. 204. v. 26. ex Ioannis Salisberiensis Policrati-
: *Non duco contentionis funem, dum constet inter nos,*
Ducere contentionis funem, est velitari, siue altercari
giaque cum aliquo exercere super re quapiam con-
uersa. Quo etiam Horatianum illud perlubenter
retim:

Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.

turque eapse metaphora alibi Tertullianus.

CAPVT III.

Festa Palmerianæ correctioni subscriptum, enarrationi non item. Casæ Romuli à Seneca ac Dionysio Historicæ substrictionis statumen quæsitum.

PAg. 207. v. 1. *Vilis seruus habet Regni bona: Cellaque capti*
Deridet festam, Romuleamque casam.

Probe, & sincere omnia, si *Festam* excipias tamen:
o quo Ianus Palmerius emendandum coniiciebat
estram, positum videlicet pro re quauis antiqua & vi-
; quoniam de *Festra* Ant. Gnipho integrum librum
liderit olim. vbi (vt cognoscimus è Macrobio) de
erisque id genus, quibus vetustas eludebat, satis pòl
ariose disputauerat. vt non magis ad ipsam *Festram*,
uam ad eum librum Gniphonis (quem cum ipso au-
tore, & quicquid casca illa Antiquitas exoletum ha-
uerat irrideri autumat Palmerius) respexerit Arbi-
er. Et hæc quidem mens, sicuti apparet, Melleri no-
stri. Ego

ſtri. Ego autem ingenioſi adoleſcentis coniecturãt prout debeo, amplector, hactenus quidem, ad voc buli *Feſtræ* reſtitutionem quod attinet. nam enarrãt iſtiuſmodi (dicam libere) haud-placet, qui ſeorſun capite amico ſentire audere, nullum piaculum eſſe d puto: arbitrorque Arbitrum noſtrum ſęculi ſui inſolei tiam ſumtuſque intolerabiles more ſuo ſugillare, in criminoſe, & quidem palam ac publicitus inceſſere; a que hoc velle ſignificare, eo iam luxuriæ ventum, a que in tantum à maiorum ſuorum moribus degenera ſe ſuæ ætatis ingenia, vt viliſſimum quamuis manc pium, mediaſtinus puta, aut cellarius alioqui & caten: tus Ianitor, non quidem *Gniphonis librum de Feſtra* (v Palmerio placet) *aut rancidas omnino Antiquitate* ſed vero *Feſtram ipſam potius, hoc eſt Oſtium illud* *Sacrario Romano minuſculum, ac vetuſtiſſimam Romi li Regiam*, tanquam caſam, aut gurguſtium aliquo præ tegete & tegillo ſuo contemnificus ac faſtidii ple nus naſo ſuſpendat adunco: nauſeans propemodu: ad Saturniam ſimplicemque illam priſcæ Reipubl. cor tinentiam ac frugalitatem paruiſſimo contentam. ne que id adeo iniuria: quippe quem Cella laxiore, ne ar guſtiore dicam temporibus noſtris (ex Arbitri perſc na diſputo) pandiculari, lumboſque ac neruos ſuos ex porrigere videmus, quam *Aula* quondam Vrbis noſtr: Conditoris fuerit ſcilicet. id quod facile crediturun ſcito, qui modo loci illius apud Iuuenalem, & ipſun corruptiſſimos ſæculi ſui mores perpetuo deteſtantem meminerit memoriter:

Ipſe (ſ. Curius) *focis breuibus ponebat oluſcula, qu*
nunc
Squalidus in magna faſtidit compede foſſor,
Qui meminit, calidæ ſapiat quid vulua popinæ, &c.

Sed hoc ad malaciam, ſeu faſtidia eduliorum plebeium ſapientium. nunc vero *Regiam* iſtam *Quirini Caſan* cuiuſmodi fuerit, propius aliquanto conſideremus Tradit igitur Seneca Pater II. Controuerſiar. *Inte: hac tam effuſa mœnia, nihil eſt humili caſa nobilius, faſti-giati*

·is supra templis auro puro fulgens praluceet Capitolium.
·s obiurgare Romanos, quod, quum humilitatem suam
·urare possint, ostendunt. De eadem insigne quoque
·imonium habes Fastor. III: vbi Romuli patrem,
·tem ipsum inquio, ita loquentem inducit Oui-
s:

Quæ fuerit nostri si quaris Regia nati,
Aspice de canna straminibusq; domum.

·tem I. *Dum casa Martigenam capiebat parua Quirinum,*
Et dabat exiguum fluminis vlua thorum.

·nique efferti argumento isto, quantum est, Poeta-
· libri. Quibus tamen singulis fœneranda lux ab
·torica illa Dionysii Halicarnassæi narratione, quæ
libro Antiquit. I. in Romuli & Remi fratrum men-
·e scilicet, à Scriptore Græco verbis huiuscemodi
uti penicillo adumbrata.

·ιος δὲ αὐτοῖς ἦν βουκολικὸς, καὶ δίαιτα αὐτουργὸς, ἐν ὄρεσι
τὰ πολλὰ πηξαμένοις διὰ ξύλων καὶ καλάμων σκηνὰς αὐτορό-
φους, ὧν ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ ἦν τις ἐκ τοῦ παλλαντίου ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν ἱππό-
δρομον στρεφούσης λαγόνος, Ῥωμύλου λεγομένη, ἣν φυλάτ-
τουσιν ἱερὰν οἷς τούτων ἐπιμελὲς, οὐδὲν ἐπὶ τὸ σεμνότερον ἐξάγον-
τες· εἰ δέ τι πονήσειεν ὑπὸ χειμῶνος ἢ χρόνου, τὸ λεῖπον ἐξακούμε-
νοι καὶ τῷ πρόσθεν ἐξομοιοῦντες εἰς δύναμιν.

CAPVT IV.

·ti, item alteri Emendationi manus iniecta; caussaque liberali postliminium auctori sua res vindicata. Inops audacia tuta est. *De duorum, qui perperam diremti fuerant, locorum reconciliatione, coniectura. Sententiam quandam Petronianam de Ennio adumbratam videri.*

PAgina 208. v. 9. *Nam nihil est, quod non mortalibus adferat vsum.*
Rebus in aduersis, quæ iacuere, iuuant.

Quæ iacuere, Id est, quæ despicatui, & quasi derelictui nobis, nulloque in honore aut pretio fuerant an·
·a, tunc quum eorum vsu facile carere poteramus.

v.12. *Sic*

v.12. *Sic rate demersa vulsam deponderat aurem;*
Remorum leuitas naufraga membra vehit.
Cum sonuere tubæ, iugulo stat diuite ferrum:
Barbara contemni prœlia pannus habet.

Alterum prioris Hexametri Hemistichium hoc mod emaculandum: *Fuluum deponderat aurum*: indicau antenos alii, posteaquam id ipsum à nobis, & quide in re præsenti præmoniti fuissent prius. quemadm dum nouissimi item Pentametri clausulam, quem h exemplo corrigendum ad oram Editionis Lugdune sis papyro interposita in Aduersariis meis notauera planissime:

v.15. *Barbara contemtu prælia pannus habet.*

Quam tamen restitutionem nostram idem ille, que dixisse me sentio, in ipsissimi huius Petroniani Ep grammatis per caussam à se laudati contextum nu lus referre veritus: auctoris sui nomine per frauder ne, an contemtum maligne dissimulato. Cæteru quod dixit Petronius, *Pannum* (quo pannuceam, h est, pannis centonibusque obsitam ac sordidatam Pl beculam designat) *barbara prælia habere contemtui*, est, bellicorum tumultuum vnice securum degere, n barbariem præliorum curare, quasi nihil ad se attine tium; haud inscite (meo quidem animo) applicare po sis ad Hemistichii illius sententiam, quam habes pa 158. in Carmine illo Belli Ciuilis longe omnium ing niosissimo:

Inops audacia tuta est.

cuius nos hancce inibi ex Sallustio rationem redd dimus: *Quoniam egestas facile habetur sine damno.* Cu illud quoque ab Aquinate Satyrico succenturies li cebit:

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Hoc enim dicto *Viatoris vacui securitas* multo facetis sime exprimitur, qui etiam coram immanissimo via rum insessore, ac sicario publico in ipsa mortis vici nia constitutus cantillare; & quidem fidenter ac sin noxa sustineat. *Pannus* igitur in Petronio, pro eo, cu

depre

rehenso nihil præter pannum, id est, scissam ac sor-
im tuniculam auferre possis. Quis enim ita imma-
obsecro, aut barbarus, detrahere vti nudo vestimen-
postulet? In diuite vero, atque opulenter viaticato
atoque, ratio prorsus dispar; *in cuius iugulo ferrum*
, hoc est, sicas in vnius caput vndique ac mucrones
ringi:

laroq; & caro potius, quam sanguine vili,
Noxia Bellona tela tepefieri,

lligit Petronius noster.

equitur porrò Poetici styli, imo stimuli, ab exem-
Ductoris Ithaci ad longinquas peregrinationes ex-
atio:

.17 *linque tuas sedes, alienaque littora quære,*
iuuenis; maior rerum tibi nascitur ordo,
'e succumbe malis. te nouerit vltimus Ister, &c.

icorque hanc APERTÆ ipsius DICTIONEM fuisse,
est, Responsum ex Tripode, & Apollinis persona
itum scilicet, qui Delphicum Oraculum consule-
tanquam Tiresiam Horatianus Vlysses, quibus ar-
s atque vndenam potissimum opes ac diuitias sibi
re vel corruere posset, huiuscemodi captiosæ quæ-
nis argutiola grassatus: Pag. 215. v. 6.

Iunc si nos audis, atq; es diuinus Apollo,
Dic mihi, qui nummos non habet, vnde petat?

am lepidissimi Epigrammatii clausulam vna cum
trasticho præcedenti, ac festiuo Petronianorum
suum auctario, imo Thesauro boni, de Blattario-
ı Codicum penu depromtam, ac gypsatissimis
spilionum manibus opportune præreptam, alius ne-
iis quam Claudii Bineti doctrinæ, comitati, iudi-
, ac diligentiæ debemus. Sed de toto hoc genere
ximo Capite singillatim videbimus, vnam prius
ematii sequentis sententiam excussuri, quam de En-
no penu penissime adumbratam quamuis audacter
im dicere. Ea vero hæc est:

V. 25. *Nam citius flammas mortales ore tenebunt,*
Quam commissa tegant.

Nunc Ennianam, si videtur, audiamus, lib. II. de O
tore relatam à M. Tullio: *Dicere aiunt Ennium fla*
mam à sapiente facilius ore in ardente opprimi, quam be
dicta teneat.

CAPVT V.

In Petronianam Cl. Bineti Symbolam seriæ ac seueræ ha ta quæstiones: nouusq; ac Censorius quidam velut de ctus adhibitus. Eius exempli primum Epigramma (qu & ἀκέφαλον esse demonstrauimus) de Prisciani ac F gentij Auctoritatibus pristino tandem nitori restitutu auctumq; vnius insuper Hexastici supplemento: quo reliquo corpore suo diuulsum facile ex rei ipsius coniic argumento. Alia quædam.

RECeperam superiori Capite, proxime me aliquid Cl. Bineti Collecta dicturum. Id reapse aliquan vt pręstem & res & locus pęne dixeram efflagitare, n tantum postulare videntur: ipse inquam Arbiter Pet nius noster, cuius liberalissimo Genio quin maior n liorque Epigrammatum istorum pars debeatur,

Relligio sane est addubitare mihi.

In eo proinde assensum Editori nostro haud grauat videor cõmodaturus. vnũ è primoribus excipio, qu ne Petronio assignem ipsa cõstructionis totius inuer stas in causa, nihil minus quam Petronium resipienti quo vitio structorẽ hunc nostrum abesse quam long sime, cognitum habent omnes, quibus aut palatum, pectus sapit, ad Genium inquio, sed Petronianũ. Sci quod dicam? Epigrammmatium illud Martiæ nom inscriptum, super pomis & castaneis à delicata illa m neri missis nescio cui, Versificatori huic scilicet

Pleno ruris, & inficetiarum.

Eius hoc est initium:

Pag. 214. v. 19. *Aurea mala mihi, dulcis mea Mart mittis,*
Mittis & hirsuta munera castanea.

Qu

ʒod ipsum tamen cum Tetrasticho sequenti aliqua one tolerabile videri poterat, nisi conclusio Gallica meilla Petroniana frigidior,

Hei, cor pane mihi finderet, ac cerebrum.

iid enim istis languidius obsecro, vel inconcinnius?

At si dissimulas multum mihi cara venire,
Oscula cum pomis mitte: vorabo libens.

rum de hoc satis: ad primum Epigramma conuortur, cui ædepol principium deesse, videre qui neat, næ vere cœcum illum, haud luscitiosum esse otebit: commonefaciundum insuper prioris Hexa:ri contextum, virtute Lectionis margini asscriptæ, Prisciani ipsius sententia, ac Fulgentii laudatoris celeriter repurgandum, ita nobis Petronium e:leantis: *Solus Coruus contra rerum naturam in me-æstiuis feruoribus ouiparos pullulat fœtus. vnde & Penius:*

Pag. 210. v. 13. *Sic contra rerum Naturæ munera nota*
Coruus maturis frugibus oua refert,

n quod ad finem eiusdem attinet, is vero (me iudi- haud absurde adeo agglutinari posse videtur ad alten Poetæ nostri Hexastichon quoddam de Catales magni illius Scaligeri depromtum, atque indidem rro inter Petronianæ cænulæ reliquias, extra Satyræ ius ordinem tamen, ab obsonatore Lugdunensi relam primitus, cum Lemmate istiusmodi:

DE VITANDO FASTIDIO.

t enim omni sane ex parte huius, quo de agitur, Carinis argumento respondet penissime: quod ipsum arius adeo vt liqueat, Epigrammatis prioris exoro sequentis ausim sub vno quasi aspectu lecturis proonere:

v. 21. *Non vino contenta valet Natura tenore,*
Sed permutatas gaudet habere vices
Nolo ego semper idem capiti supponere costrum,
Nec noto (id Mellero placebat) *stomachum conciliare mero.*
Taurus amat gramen mutata carpere valle, &c.

Sequitur deinceps in Editione Bineti Epigrammati multo argutissimum, *Psittaci* (vti apparet) *honori con cratum.* quod quia obscuritatis nihil habet, elegant plurimum, glossematis meis corrumpere supersedet tantum ab ipso contextu manum abstinere Lectore velim, vbicunque alterius ad marginem adscriptæ I ctionis suppetierit copia. Ea enim optima ac Petron sima esse persuasum tibi habeas, mi Lector, (generati hoc est, de toto opere in vniuersum prædico) quæ si gulis paginarum oris prætexta aliquem scripturæ v riantis præferunt Titulum.

ET HOC PVTA VATEM DIXISSE.

Nec minor tertij Carminis luculentitas, quam in pri ris tamẽ Hexametri particula cogimur desiderare. Na quanti obsecro pretii est illud?

V.24. *Naufragus eiecta nudus rate, &c.*

Ego certe (si & fidei & notæ priscæ Codices auctor in mundo haberem mihi) lubenter adeo emendarem

Naufragus euersa nudus rate.

Neque enim, *Eiecta* quid siet, hoc vtique tempore diu nare possum.

CAPVT VI.

De controuersæ Lectionis veritate in versu Petroniano ... *ῥᾳδίξως, varie, atque in omnes partes disceptando certa tum. Quid Romanis* Orea. Aras, *pro* Cancellis, *quos Priscorum Quiritũ exemplo, patrio sermone* Kaios *vulg nominitamus;* Auricolas, *pro* Nubeculis *positos vider Locis aliquot laborantibus suppetiæ lata.*

AD octauum Epigramma saltuatim porro trans eamus. etenim reliquis, in medio quæ sunt, ab unde Binetus ipse medicinam fecit. Id adeo in *Curto Iudæos*, (genus apud Romanos quod contemptissimum erat; vnde & *Recutitorum, Verporum, Apellarum Sabbatariorum* inditis ex re cognominibus per summam contumeliam appellitati) detortum apparet. Quic enim?

Pag.211.

Pag. 211. v. 17. *Iudæus licet, & porcinum Numen adoret,*
Et cœli summas aduocet auriculas;
Nî tamen & ferro succiderit inguinis aram,
Et nisi nodatum soluerit arte caput, &c.
enim est in contextu. vnde Binetus, *Arram*, nobis ricauit scilicet, quod *Circumcisio* (vel Scriptura tesit velut *Arrabo* quidam nationi Iudaicæ. sed &, *m*, id eadem ora adcusum legimus. *Ego vero quid ur, aut quem?* Ipsum me potius, atque hocce porro d apponam denique.

.19. *Nî tamen & ferro succiderit inguinis oream, &c.*] lentissima translatione, pro pellicula glandis sphæcooperiunte; quod ea sit veluti frœnum, siue lum potius (hoc enim *Orea* est) iis dico, qui recuti-l circumcisi non sunt. idque ipsum eo fit verisiminobis, quod Metaphoram inchoatam porro conare voluisse videatur Petronius; nec, quod semel sperefub manum atque ex sententia cessit, relinre, præsertim quum de *Nodato capite* continenter ie è vestigio subiungat: Quid vetat & pro *Labio*, *am* interpretari hoc loco, figura nõ absimili? quod *putium* glandi nihil aliud, quam *Labrum*. quippe od duplici seu bipartito Bifrontis Dei cognomine ic *Clusium*, nunc *Patulcium* pro re nata possis indiare. *Oreas* vero ab *Ore* sic dictas, ac vtramque quam posui significationem habere tam Latini, quam æcis (qui *Labra* etiam χαλινοὺς vocant) gnarum noex Festo, principis illius Ios. Scaligero Commeniis, vti ipsus Illustris est, illustriore reddito, *Quam s radii esse, olim cum sudum est, solent.* Nec tamen vel *am*, vel (si malis) etiam *Aram* in Petronio defensari sse abnuerim. sed pro *Ara inguinis Iudaici*, sic tanam pro Aris & focis patriis, vorsis gladiis depugnavelle, id vero æquum sane haud arbitror:

Neque illi qui faciunt, mihi placent, plane loquor.
imo tamen æquiore hoc ipsum passurus, si præliares istos modo, vel Pugiles potius, quanam ratione *ra* hoc loco locum habere possit, satis pol cognitum

atque exploratũ habere cognouero prius, quod q
dem persuaderi mihi ipse vix posse opinor. Ego igi
huic generi tanquam in tempore auxiliaris ventur
aio asseroque *Aram*, siue *Oram Iudæo inguini* non 1
nus apte mehercule, quam *Oream* illam nostram co
gruere. vt videlicet primum illud (*Aram* inquio)
Cothone Seruiano, hoc est, pro margine, labro, seu c
pidine aggestu terræ in altum editius aliquanto
structa, *qua flumina* (vti Carus loquitur) *oppilantur*,
vndarum exæstuantium impetus potissimum co
cendos, dictum interpretemur. Quod quidem ge
nos populari sermone *Kaios*, indigitare consueuin
iam inde ab antiquo. quam Romanæ item notæ v
cem esse, ab eodem Sermone illo quem dixi, edc
fuimus iam olim. *Caiare* enim apud Quirites Pris
illos, *Comprimere, coartare, compescere*, vnde & *Caieta*
ætatis coartrice; & *Caiatio*, *coercitio*. Ita siquidem
malo, quam *Puerilem cædem* cum Fulgentio interp
tari; *Qui capite ipse suo instituit vestigia retro*.
Vtut est, eleganter mehercules *Aram* appellat pe
culam illam, cuius Apellæ, id est, Iudæi ex discipl
maiorum, ac patriæ Legis necessitate inopiam qu
dammodo patiuntur: quasi si *Labrum*, seu *Crepidin*
dicas, supremam struthei partem integumento 1
probissime adeo ac pudicissime velantem. Idem f
de lectione illa altera τοῦ *Oram* scilicet, dictum cup
quod proinde vt vestimentorum extremitas *Limbi*
vel *Instita*; sic & folliculus, seu membranula illa pe
culamenti instar fimbriata ac laciniosa fascinum c
cumquaque ambire: imo vero coronæ, siue causiæ
morem, vel cuculli potius capitellum ipsum prætex
re videatur. Cæterum ecquidnam Pentametro illo si
voluerit Petronius:

v. 18. *Et cœli summas aduocet auriculas*: non mediu
fidius intelligo: nisi si rescribendum forsitan:

Et cœli summos aduocet auriculas: pro *Aurarum*, h
est, ætheris ac nubium cultoribus: idq; ex sententia
lius, quod in Iudæos detortum prædicat Iuuenalis:

Nil pr

Nil præter nubes, & cœli numen adorant.

]rgit eo ipso in Carmine de eadem gente porro com-
:morare Petronius noster:

v.21. *Exemptus populo Graia migrabit ab vrbe, &c.*

eapolim significari opinor periphrastice. Huic si-
idem *Græcæ Vrbis* cognomentũ peculiariter & quasi
ciatim antiquitus tributum de Varrone nostro,
psio inquam, didicimus nuper. Vide quæ ad locum
m superiorem paginæ 31. notata à nobis antea: *vbi
ndicum exsulem in diuersorio Græcæ Vrbis desertum sese
desolatum iacere, secum lamentatus Eucolpius:* Habes
itionis eiusdem pagina quinta:

Pag. 217. vers. 10.

Vidi ego me tecum falsa sub imagine somni:
Somnia tu vincis, si mihi vera venis.

o loco, *Vinces*, rescribi malim. Et mox altero ab hoc
Epigrammate:

21. *Iam veteres iras Venus, & Tritonia ponat.*

o quo, *Ponit* inibi iam lectitatur. Denique tertii,
›c est, sequẽtis Tetrastichi initio, *Intertexta*, coniun-
im scribendum. Sed hoc vilius, quam pro monentis,
ıt legentium etiam dignitate: quemadmodum & al-
rum illud in venustissimis illis oppido, ac vere Ero-
cis Hexametris nescio cuius amatoris Poetæ, quos
ıuenias pag. 13.

Pag. 202. vers. 15.

Guttura nunc alia magnisve monilibus ornent,
Aut gemmas aptent capiti, &c.

llic siquidem, *Magnis monilibus*, palam hodie procu-
um exstat, repugnante initialis syllabæ mensura, &
[uidem contumacissime, in dictione *Monilibus*. Nec
ninus leuiculum illud Disticho, cui *Cæsaris* præmissus
Titulus, pag. 7. in honorem (vti apparet) Lucani Cor-
dubensis:

Mantua da veniam fama sacrata perenni, &c.

vbi, *Fama*, potius placet. tametsi non ignorem rece-
ptam lectionem vel Tullii ipsius præsidio atq; aucto-
ritate defendi posse, scribẽtis: *Consecrare aliquem omni*

 genere

genere monumentorum. Illud vero magis nugas etia quod pro *Arte, Ante* repoſuimus hocce Pentame paginæ 14.

Pag.222. v.9. *Fit moriens ludus, qui fuit arte pauor.*

CAPVT VII.

Poema quoddã Madaurenſis Philoſophi de Menandro ce uerſum; longe illud quidem omnium venuſtiſſimum, c terum pleriſque ignotum inuiſumque hactenus ideoq post nuperam Bineti Editionem formis recudi iuſſum a nuo. Loca in eo non pauca explicata, correcta, vel ill ſtrata.

EXemplum hocce Capite Phœnicis illius Iuſti L pſii imitari decretum eſt mihi: atque vt ille PE VIGILIVM VENERIS ab eruditiſſimo IC. Pitha ſubminiſtratum ſibi ablectiſſimis ELECTIS ſuis i ſeruit nuper: item & ego alterum quoddam haud m noris elegantiæ Poematium non lectum antea, ne viſum, doctis (vti ſpero) ac bonis omnibus cupientiſſ mis, imo cum ſumma adeo ipſius Bineti (ab eo eni hic argenti riuus) voluntate, gratiâ, fauentiâ in publi cum adoptabo mihi. Dabo hocce primum Roman Poeſos ac communium ſtudiorum cultoribus: dab etiam Genio ipſius meo: dabo denique, imo merit lubens redonabo Auctori ſuo ſcilicet, quem quun antehac dilexerim ſemper, nunc etiam,

Ob vnici huius Carminis facetiam,
Dignum Latinis, haud Batauis auribus,
Et amare capior pariter, & admirarier.

Is autem L. Apuleius cluit, Philoſophus ille Madaurenſis nobiliſſimus: atque ab illo architectone Poema iſtud, quod dico, exſtructum. in cuius partibus aliquot ſigillatim caſtigandis, ne opera noſtra largiores eſſe, neue induſtriam apud Lectorem oſtẽtare velle videamur, Carmen integrum, præmiſſa antea inſcriptione, ante logio huic noſtro protinus ſubiiciemus: non quidem vti hoc ipſum in Editionis ſuæ cõtextum retulit

ulit Binetus, sed quomodo nos partim ex variis e- dem Lectionibus ad oram libri attextis; partim ex uiingenioli coniectura vniuersum porro illud re- ibendum existimamus. Exemplum vide.

Pagin. 227. vers. 25. L. APVLI Ἀνεχόμενος EX MENANDRO.

Amare liceat, si potiri non licet;
Fruantur alii: non moror: non sum inuidus.
Nam sese excruciat qui beatis inuidet.
Quos Venus amauit, facit amoris compotes.
Nobis Cupido velle dat, posse abnegat.
Olli purpurea delibantes oscula
Clemente morsu rosea labella vellicent;
Malas odorent ore & ingenuas genas.
Et pupularum nitidas geminas gemmulas.
Quin & cum tenera membra molli lectulo,
*Cum pectora * adhærent Veneris glutino;*
Libido quum lasciuo instinctu suscitet
Sinuare ad Veneris cursum femina, fœmina
Inter gannitus & subantis voculas,
Carpant papillas atque amplexus intiment:
Arentque sulcos molles aruo Venerio:
Thyrsumque pangant hortulo in Cupidinis;
Dum crebros ictus combibente lumine,
Trepida in decursu Venere, & anima fessula,
Eiaculent tepidum rorem niueis laticibus.
Hæc illi faciant, queîs Venus non inuidet.
At nobis casso saltem delectamine
Amare liceat, si potiri non licet.

unc quid in his ipsis po issimum variatum sit, videa- us, correctionum nostrarum rationes in loco atq; in mpore reddituri.

*Cum pectora * adhærent, &c.*

acunam in medio vides; sed vero modicam eam, & ui explendæ sesquipedali verbo neutiquam sit opus. aque statim auxilium à Bineto inuenit: *vna*, inter- onere auso. huc ipsa illum manu quasi ducente sen- ntia. M... vero idem iuris istuc ab Hypercriticis no-

ſtris ſi tribuatur,quid vetat, quo minus *Arte*, ſiue *A*
Ele, ἀντὶ τοῦ Vna,in vacuum porro venire Veneris gluti
agglutinatum iubeam?

Libido quum laſciuo inſtinctu ſuſcitet
Sinuare ad Veneris curſum femina, &c.

Ita reſtitui,ac diſtinxi,niſi me animi mens fallit, *ὦ*
χῶς. Neque vero eſt, quod quenquam nouitas eius l
quutionis offendat:

Suſcitet ſinuare femina ad Veneris curſum:

qui modo in tractatione Poetarum ingenii aciem
neruos ſubactos habeat probe: pro *Incitet*, *ſeu ſolici*
ſinuare,hoc eſt,ad lunanda implexu ſinuoſo, & qu
pectinatim conſerenda, atque *flexipedum hederarum*
morem contortiplicanda inter ſe femora, ſiue adeo j
mina,amantes vt ſolent.quod *Congenuare*, vel eti
Congenulare caſca dictitabat Latinitas. Quod ſi q
Bineto ſubſcribere ſeſe maluerit potius, emenda
præmiſſo commate:

Sinuent ad Veneris curſum, &c.

ecce hîc etiam ſecundas agere paratum Doûſam. h
enim ſatius conſultiuſque eſſe deputo, quam in amb
guam litem deſcendere, aut in diuidiam porro ven
cum homine ignoto:

Atque amplexus intiment.

Nouiter dictum, at rationabiliter tamen. eſtq; *oſc*
(vti apud Ouidium meum eſt) *linguis lactantia*,

Valgiter obtortis alte inſinuare labellis:

&(quod Plautus perhibet) *proſerpentem beſtiam face*
duplicem vt habeas linguam.

Thyrſumque pangant hortulo in Cupidinis.

Latine,ac ſignate oppido, ſi modo eorum hominu
acumini credendum, qui à *Thyrſo* iſto non Bacchic
ſed Ithyphallico vernaculum illum noſtrum, qu
hodie fœminis præcipue ad quemuis ſubitum caſu
puta ſi pedem offenderint, aut teſtum forte manib
prolapſum confregerint, temere ac muliebriter p
clamantibus, vulgo in ore eſſe cõſueuit. haud quide
iis T

is Togatis dico, aut vili de plebe modo; sed vero his tolaris etiam,

Quêisque tegii medios instita longa pedes:

hoc est, de summo Matronis loco ac ordinis primarii, multo in speciem honestissimis. Neque id adeo mirandum, quum *Thyrsus* nihil aliud, quam *Scapum*, siue *Caulem* in morem columnæ supinatum ac subrectum Latinis hominibus designat. Sed neque minor proprietas in verbo *Pangant*, pro *Figant* posito. qua ratione & *Plantæ*, & *Taleolæ pangi, vel depangi* dicũtur quum inhumantur, hoc est, deferuntur aut defiguntur in terram. Vnde & Strategus ille Poetarum Mantuanus noster:

Pange ordine vites.

Vide Festum. De *Hortulo* vero *Cupidinis*, metaphorice ad rem voluptatum translato, quod eodem addit Apuleius, posteaquam Venerei arui arationi *Vim illam Lucillianam*, id est, satum genitalem rite atque ordine subiecisset, consulendus flos ille Belgarum vnicus Lipsius noster Antiq. Lectionum libro III. Sequitur deinceps:

Dum crebros ictus combibente lumine,

Trepida in decursu Venere, & anima fessula, &c.

Ita enim emendare potius visum nobis, quam retinere id quod in contextu est modo: *Conhibente lumine*, aut quod ad oram à Bineto ad textum legitur: *Connitente.*

Combibere porro ictus lumine.

Translatio omnium elegantissima: à quo etiam Lucretianum illud alienum videri non debet:

Sic igitur & Veneris qui telis accipit ictum,
Siue puer membris muliebribus hunc iaculatur,
Seu mulier toto iaciens è corpore amorem
Vnde feritur, eo tendit, &c.

Sic, *Amorem bibere*, Virgilius: *Ignem totis ossibus, imo medullis bibere, aut vocare.* Ouidius, Papinius, & cæteri omnes, quicquid est Poetarum. Apuleius hîc igitur, *Patres in Venerem, fractosque ac vere patrantes* oculos denotare vo-

tare volens, eorum exprimit habitum, *qui validis Veneris compagib. hærentes* (vti apud eumpse Carum nostrum legimus) *sollicitant spatium decurrere amoris.* hoc est quum res ad effectum iam spectat, Poetæ Sulmonensi haud ignarum. Sic enim ille II. de Arte:

Aspicies oculos tremulo fulgore micantes.
Vt sol in liquida sæpe refulget aqua.

Sed & Iuuenalis:

Oculosque in fine trementes.

Ad superiorem Lucretii *Decursum*, illa etiam sequenti opportune possis accommodare:

Trepida in decursu Venere, & anima fessula, &c.

Quæ quidem restitutio fœliciter (vti spero) nata nobis sub manu; quum in Bineti Editione:

Trepidante cursu, Venere & anima fessula, &c.

illepida hercule, ac coacta nimium constructione legatur. Etiam, *Laticibus*, scripsimus contextum potius quam succidaneam, quæ margini adhæret, Lectionem sequuti. ea vero, *Lactibus*, refert. quod vti barbarum ac inuenustum, hoc vtique significatu, nec ipsa quidem Amorum mater aut nobis, aut Apuleio vnquam opinor persuaserit.

CAPVT VIII.

Alterius item lepidissimi Poematii Exemplum, Carminum Horatianorum genera omnia ac modos singulis versibus complexi: nuper à Cruquio primum, mox à Bineto, tertio nunc denique à nobis editum, & plenius & emendatius: non sine curiosa difficillimorum locorum explanatione.

PErgam officium meum exsequi porro, & quando semel iam exorbitare institi, alterum quoddã Poetæ quidem incerti, cæterum venustate & vetustate nihil (vti spero) priori illi Apuleii Poematio concessurum, in commune proponam. Promulgatum id non ita pridem, & quidem bis eodem anno iterata Editione, primum dum comitate atque industria liberalissimi Cru-

i Cruquij nostri; iterum ab vnico superiorum Car-
inum Editore Cl. Bineto: non sine lituris, mendis,
lacunis aliquot, quas tamen facta vtriusque exem-
aris conlatione nos & exsarcire & integrare posse
onfidentia est. ita alterum alterius auxilio eget. Argu-
entum ex Titulo haud ignotum. Ipse candidissime
i Lector, consideres licet.

Pag. 230. v. 16. PASIPHAÆ FABVLA EX OMNIBVS METRIS HORATIANIS. *Exstat apud Rufinum de Metris.*

Filia Solis
Æstuat igne nouo,
Et per prata iuuencum,
Mentem perdita, quæritat.
Non illam thalami pudor arcet,
Non Regalis honos, non magni cura mariti.
Optat in formam bouis
Conuertier vultus suos:
Et Prœtides dicit beatas;
Ioque laudat, non quod Isis alta est,
Sed quod iuuenca cornua in frontem leuat.
Si quando misera copia suppetit
Brachiis ambit fera colla tauri,
Floresque vernos cornibus illigat,
Oraque iungere quærit ori.
Audaces animos efficiunt tela Cupidinis:
Illicitisq́; gaudet
Corpus includi stabulis, se faciens iuuencam.
Et amoris pudibundi malesuadis
Obsequitur votis, & procreat (heu nefas) bimembrem
Cæcropidæ iuuenis quem perculit fractum manus,
Filo resoluens Gnossiæ tristia tecta domus.

Restituimus (vt vides) *Et per prata iuuencum*, legiti-
im Bineti lectionem præ Cruquina illa subditicia:
& perpetrata iuuencum, merito hercule ac perluben-
:amplexi. Atque vt hic Pictauiensis illa Antuerpia-
:, ita contra Antuerpiana Pictauiensi septimo abhinc
rsu multis millibus mea quidem sententia antistat, in
cce exemplo:

Ioq; laudat, non quod Isis alta est, &c.

Etenim in Editione Bineti defectus hoc loco, que ex Cruquiana suppleuimus, antiquo Memphiti Deæ nomine retracto è fuga. Etiam *Iuuenca* ibide αὐτὴ ἡ *Iuuenca*, restituere ausi, huiuscemodi interpr tationis fiducia maxime: *Pasiphaë Ius felicitatem* n cessat prædicare ac magnificare præ sua, laudibusq in cœlum vehere assidue; non eo quidem nomine, qu primaria Ægypti Dea, ac quasi Præsestrix, nouo pr terea Isidis cognomento insignis cluens; verum p tius, quod vaccina forma, lacteoque candore nota lis cornua superbe ac gloriose elata atque in fronte subrecta gerere conspiciatur. Quid vero? annon co nuta vtrobique Inachis,

Siue iuuencam illam, siue Deam facias?

Iuuencam, quod de puella omnium formosissima candidæ iuuencæ faciem ob furiosam Iunonis æm lationem conuersa primitus: *Deam* autem, quod, quu ipsius Isidis personam omnemque imaginem geri non alius cœlestis Numinis, quam Lunæ nobis h bitumque ac personam repræsentet: quæ candida e & cœrula, hoc est, humida, maximeque diebus prim corniculata. At Pasiphaë hanc ipsam non vt Iside lunatis atque in frontem eleuatis cornibus consp cuam; sed vero vt patalem bouem laudibus in cœlu tollit; ac Iuuencæ potius, quam Deæ similem fieri e optat sese: quo non homini, sed tauro adultero su vaccina scilicet specie totam approbare se possit. Re qua in libris Formulariis bene se habent vsque ad Di stichon illud:

Illicitisq; gaudet

Corpus includit stabulis efficiens iuuencam.

Ita enim est in vtriusque idque ex diuini illius Scalige ri castigatione maxime, quam nos pæne integram se quuti sumus; excepto, quod pro *Includit*, postrema ex clusa litera, *Includi*; pro *Efficiens*, transpositis sic qua per μετάθεσιν priori syllabæ elementis, diuisim, *Sefa ciens iuuencam*, Fatali huic monstro probabiliter con

dona

naui mus: hoc est, assimulans sese, quasi reuera Iu-
nca fiet. Nota enim prodigiosæ quidem, sed antiquæ
lei Historia, qua abiegnæ bouis Dædali artificis si-
ulacro fallaciter inclusa, ac bouillo integumento ve-
ta indomita hæc Minois vxor ductori Regii armenti
forandam se præbuit, ex cuius compressu grauida fa-
non hominem, sed Minotaurum in gremium cur-
tæ mariti profuderit denique. Possit & lectio consti-
iac reconcinnari hoc modo:

Illicitisque gaudens
Corpus includit stabulis, &c.

Participium τὸ *Gaudens*, accusandi, haud nominan-
Casu acceptum, ad vocem *Corpus*, non vero ad ipsam
siphaen referamus, eadem permanente sententia scili-
t. τοῦ *Stabulis*, vero etiam ambiguitas nonnulla subes-
videri possit. & fortasse ad penitiorem *Stabulorum* si-
ificationem allusum, vnde & *Prostibula, & Prostibu-*
deriuatæ, quasi *prostabulis prostantes* ad capturas eme-
ndas exigundasque à prætereuntibus. de prostitutis
quor; ac Togatis hisce, quæ meretricium quæsti
i gratia in propatulo facere condidicerunt scilicet:
iod genus vniuersum ita graphice verisque ac genui-
s coloribus expressum ab vnico illo Comicorum
incipe habes in Pœnulo:

Prosedas, pistorum amicas, reliquias halicarias,
Miseras, schœno delibutas, seruilicolas sordidas.
Quæ tibi olant stabulum statumque, sellam & sessibulum
merum,
Quas adeo haud quisquam vnquam liber tetigit, neque
duxit domum.
Seruolorum sordidulorum scorta Diabolaria.

ed & *Præsepim*, siue adeo *Præsepium* apud eundem pro
ansiuncula meretricia, hoc est, pro fornice, lustro-
ue ac loco libero vsurpatum reperias non semel, nec
pud Plautum modo, sed vero apud Varronem quo-
ue, & ipsum M. Tullium, *Omnia enim loca clausa &*
uta Præsepia vocitata antiquitus, teste Nonio. Neque
liouorsum Iuuenalis illud, mea quidem sententia,
inter-

interpretandum: *Qui bona donauit præsepibus, &c.*

Porro ne quis postremum Hemistichium istud ita posuimus modo, legere addubitet nobiscum, loquutionis fortasse insolentia offensus; eum vero ego Latinorum Comicorum Principe melius Latine addiscere, indidemque has phrases in animum suum immittere, ac fideli memoriæ commendare iubebo: *Bardum, Vilem, Gloriosum, Facetum atq; magnificum virum facere sese*: interdum omisso etiam Pronomine, quo modo *Ferocem facere*, in Mostellaria. id quod nostri quoque Idiotismis consentit planissime, queis vulgo dictitare soliti: *Faire la pretieuse, le braue*, **Den praccheri oft den haen maken.** Nam quod in Pictauiensis Editionis contextu, *Effigies iuuencæ*, quasi per appositionem superiori sententiæ connexum appensumque legitur quid vero ad emendationem hanc nostram? quæ tamen si cui obæsioris naris Lucumoni arriserint minus, poterit, me quoque hoc ipsum præeunte sibi *Effigie iuuencæ*, hoc est, sub mendaci iuuencæ ligneæ velamento, falsoque adumbrata vaccinæ personæ specie ac simulacro extrinsecus, contentus, sibi potius approbare, quam mihi. nam ipsus sane ad me quod attinet, à prioris sententiæ statu haud facile dimouebor.

Habes subinde:

Et amoris pudibundi malesuadis, &c.

Pudibundi, non in laude, sed in vitio positum videtur, pro pudendi ac merito erubescendi amoris morbo scilicet. quod silentio prætereundem haud quaquam putauimus.

Versu vero antepenultimo, qui sequitur, geminam in Pictauiensi exemplari lacunam Cruquij nostri comitate expleuimus: cui hostimentum par pari de alieno aliquando vt redderemus, manuductore Bineto in proximo Sapphico synarteto vicissim auxilio fuimus, primum pro recto patrium, deinde pro auferendi casu rectum in extremo substituentes: hoc amplius, deleto commate, quod versus sententiam in medio contur-

aturbare vtrobique ac destruere visum hactenus. E-
;auter vero *Bimembrem*, hoc est, biformem, seu bi-
rporum vocat portentosum Pasiphaes partum: quem
n ingeniosissimo Poetarum Ouidio,
Semibouemq; virum, semiuirumq; bouem,
possumus interpretari.

CAPVT IX.

Vitri flexilis temperamento *Tiberij Principis tempo-ibus reperto. Eius adeo rei caussa quatuor Scriptorum ductoritates producta atque inter se conciliata mutuo.)ictorum aliquot Io. Salisberiensis Arbitro auctori suo illuc vnde bonum pedem attulerant)* liberali ac literali ausa *assertorum enumeratio.*

Etrus Crinitus, magni illius Politiani auditor ac discipulus, inter cętera industriæ atq; ingenii sui fa- ora libros nobis cōplures HONESTÆ DISCIPLINÆ ulo honestos reliquit. In iis, præter Grammaticę rei erborum veterum tractationem, multa item ad Hi- ias reconditiores pertinentia passim lectitantibus urrunt, quibus Sallustianum illud iure optimo oc- tari possit: *Fides sit penes auctorem.* Ea excipio modo, non abs semet, sed vero ex certorum monumento- 1 relatu casci æui ritus, vel res etiam interdū gestas, iosa fœlicitate conquisitas, recenset quo in numero d quoque (vti spero) memoria haud sane indignum eri poterit, quod idem de *Vitri ductilis*, seu *flexilis* in- tione, ea qua à Scriptoribus priscis acceperat fide, ɔis porro examinandum proponit. quæ res quoniam aculo affinis, eademque nostro quoque Arbitro na æstimata, quam conuiualibus Trimalcionis festiuitatibus interponeret, ne nobis quidem alie- videri debet, quam paullo altius fusiusque repeti- ı adductis vndique in vnum testimoniis asseramus ue corroboremus in posterum. & quidem eo her- curiosius, quod de gestæ rei veritate ipse Plinius *Ad pagin. 84. v. 21.*

nonnihil vtique visus subdubitare. Sic enim vnic
ille ac fidelissimus Naturæ arcanorum scrutator l
xxxvi.cap xxvi. *Ferunt à Tiberio Principe excogitatū*
tri temperamentum, vt flexibile esset: & totam officin
artificis eius abolitam, ne æris, argenti, auri metallis pr
detraherentur. eaque fama crebrior (restituo, *celebrior*) *a*
quam certior fuit. Vbi clare Imperatoris nomen, i
hoc ipsum acciderit, habes expressum, id quod vn
modo, culpa Exscriptoris puto, in Petroniano exe
plo desideratur. Sed & Græcis verbis eiusdem Hist
riæ narrationem aliquanto adstrictius à Dione p
tractata operæpretium fuerit cognoscere. eo mag
quod nulla Historici eius mentio apud Crinitu
Tradit igitur Cassius iste, sed quasi pro comperto: K
κα τὸν χρόνον τοῦτον καὶ στοὰ μεγίστη ἐν τῇ ῥώμῃ, ἐπειδὰν
ϛοχλινὴς ἐγένετο θαυμαστὸν δὲ τινὰ τρόπον ὠρθώθη. ἀρχ
χτων γὰρ τις, οὗ τὸ ὄνομα οὐδεὶς οἶδε. τῇ γὰρ θαυματοποιίᾳ
τοῦ φθονήσας ὁ Τιβέριος οὐκ ἐπέτρεψεν αὐτὸ ἐς τὰ ὑπομ
ματα ἐσγραφῆναι. οὗτος οὖν ὅς τίς ποτε ὠνομάζετο, τ
θεμελίους αὐτῆς πέριξ κρατύνας, ὥστε μὴ συγκινηθῆναι. κ
λοιπὸν πᾶν πόκοις τε καὶ ἱματίοις παχέσι περιλαβὼν, σχοι
τε πανταχόθεν αὐτὴν διέδησε, καὶ ἐς τὴν ἀρχαίαν ἕδραν ἀν
ποις τε πολλοῖς καὶ μηχανήμασιν ὠσάμενος ἐπανήγαγε. τ
μὲν ὁ Τιβέριος καὶ ἐθαύμασεν αὐτὸν καὶ ἐζηλοτύπησε, καὶ διὰ
ἐκεῖνο, χρήμασιν ἐτίμησε, διὰ δὲ τοῦτο, ἐκ τῆς πόλεως ἐξή
σε. μετὰ δὲ ταῦτα προσελθόντος οἱ αὐτοῦ, καὶ ἱκετείαν ποιουμ
κἀν τούτῳ ποτήριόν τι ὑαλοῦν καταβαλόντος τε ἐξεπί
δες, καὶ θλασθὲν πῶς, ἢ συντριβὲν ταῖς τε χερσὶ διατρίψ
τος, καὶ ἄθραυστον παραχρῆμα ἀποφήναντος. ὡς καὶ συγγνώ
διὰ τοῦτο τευξόμενον, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Meminit & I
dorus lib.xvi.cap.xv. his verbis: *Fertur autem sub Ti*
rio Cæsare quendam artificem excogitasse vitri tempe
mentum, vt flexibile esset & ductile. Qui, dum (*f.cum*) *a*
missus esset ad Cæsarem, porrexit phialam Cæsari. Qu
ille indignatus in pauimentum proiecit. Artifex autem
stulit phialam de pauimento, quæ complicauerat se, t
quam vas æneum: deinde malleum de sinu protulit, & ph
lam correxit. Hoc facto Cæsar dixit artifici: Nunquid (*l*

Nu

umquis) alius scit hanc condituram vitrorum? postquam e iurans negauit alterum hoc scire, iussit eum Cæsar decolri, ne dum hoc cognitũ fieret, aurum pro luto haberetur, omnium metallorum pretia abstraherentur. pro quo, *straherentur*, antea dixerat Plinius. & mirum, ni ita rigendum in hoc Isidori loco. Omnium vero discrimi Ioannes Salisberiensis, quamuis ab exemplis ra dictis in partem nonnihil dissentiens, libro *de gis Curialium* IV. cap. V. qui *Policraticus* inscribitur, a quidem de suo, ne quid erres, sed vero de alieno quod Corniculæ isti cum fartoribus illis semipri-, Solino puta, Macrobio, Isidoro, atque aliis eiusa farinæ mangonibus commune) solens vtique, sertim de Satura Arbitri nostri, quam ex hac eiusa edissertatione auctiorem porro instructioremq; loco, hoc est, Trimalcionis cœnæ reddas licebit: *ud Petronium Trimalcio refert fabrum fuisse, qui vitrea a faceret tenacitatis tantæ, vt non magis, quam aurea argentea frangerentur. Cum ergo phialam huiusmodi de o purissimo, & solo, vt putabat, dignam Cæsare fabrit, cum munere suo Cæsarem adiens admissus est. Lau-a est species muneris, commendata manus artificis, accea est deuotio donantis. Faber vero vt admirationem intium verteret in stuporem, & sibi plenius gratiam conret Imperatoris, petitam de manu Cæsaris phialam ret, eamq; validius proiecit in pauimentum tanto impetu, nec solidissima & constantissima æris materia maneret la. Cæsar autem ad hæc non magis stupuit, quam expa- At ille de terra sustulit phialam; quæ quidem non fracta, sed collisa, ac si æris substantia vitri speciem induisset. nde martiolum* (lege, *marculum*) *de sinu proferens, vin correxit aptissime; & tanquam collisum vas æneum ris ictibus reparauit. Quo facto se cœlũ Iouis tenere aratus est, eo quod familiaritatem Cæsaris & admiratio- omniũ se promeruisse credebat. Sed secus accidit. Quæsienim Cæsar, an alius sciret hanc condituram vitrorum. ed cum negaret, eum decollari præcepit Imperator, di- quia si hoc artificiũ innotesceret, aurum & argentum*

 vilesce-

vilescerent, quasi lutum. Et vt palam demonstret, se q
que supradictæ Historiæ fidem, non minus quam i
nium, suspectam merito ac controuersam habere, s
iungit suis verbis protenus: *An vera sit relatio & fid
incertum: & de facto Cæsaris diuersi diuersa sentiunt.* Q
ternas (vt vides) Auctoritates produximus, Crir
duorum testimoniorum suffragiis superato. idque
troniani honoris causa maxime. cuius an Salisberi
sis iste pro rei merito, aut scriptoris etiam digni
rationem habuerit satis, prudentioribus porro in
niis considerandum relinquo: hoc vnum præstare c
tentus modo, priorem huiusce narrationis partem
ctori suo Arbitro acceptam referundam videri, r
qua ad sententiam tantum, sed vero qua etiam ad
ctionis simplicitatem, ipsumque verborum ambitu
tametsi stellis multo candidissimis nebulam à Brit
ni illius fullonia aspersam non negauerim: sed ita
men, vt pannum in purpura positum haud obscuris
tique indiciis deprehendas. quemadmodum & lil
Policratici VII. cap. XV. sub finem, vbi aliam quand
sententiam tacite ac dissimulato auctoris nomine
vsus accommodat suos. verbi gratia: *Nam, vt dici so
amor ingenij nunquam hominem diuitem fecit.* pro quo
Satyrico nostro inuenias:

Pag. 94. v. 5. *Amor ingenij neminem vnquam diuit
fecit.* Denique initio capitis sequentis quis obsecro n
videt latibulum furti quæsitum verbis illis: *Qui so
diuitias congerere curant, nihil in vita potius credi volu
via, quam cæteris prætulerunt*: qui quidem Petronianu
istud memoriter commeminerit modo?

Ibid. v. 16. *Deinde qui solas exstruere diuitias curant
nihil volunt inter homines melius credi, quam quod ipsi t
nent.* Pæne præterieram immemor, quod prius mon
tum oportuit, ad *cænam quoque Trimalcionis* alteru
eiusdem Centonum sarcinatoris exemplum pertin
re, à Fragmentorum Arbitri Editore, per incogita
tiam credo, silentio prætermissum. Id vero libro II
cap. IIX. *Policratici,* quem dico, reperitabis huiusmoc

Pag. 8

Pag.83.v.17. *Cœnam Trimalcionis apud Petronium, si otes, ingredere, & porcum sic grauidari posse miraberis, nisi rte admirationem multiplex, ignota & inaudita luxuria llat.* Ad quam *Cœnam* etiam retrahendum autumo ragmentum minutulum, quod à Fulgentio Grammatico sub Petronii nomine citatur his verbis:

pag.205.v.11. *Postquam ferculum allatum est.*

ODA.

IN EDITORIS OPERISQVE COMMENDATIONEM.

Ergóne Dousa sic totiens reus
Inertis oti murcidus arguar?
Surdaque suspensam Vacunæ
Æde chelyn paries habebit?
Vox nulla vocem non unus hinc sonum
Ciebit? ecquid languidulis situ
Grauatus veterno oppressus usque
Spiritus in numeris fatiscet?
Nec hæc Apollo non cupiant nouem
Camenæ amœna olim mihi numina:
Non Horæ, & uda transmarino
Rore Venus; Charitumque Triga.
Hoc illa non vult quæ miserum in rota
Me versat Ægle usque Cupidinis,
Lepore quæ cessura nulli,
Nulli adeo Charitum secunda,
Ipsam poli ipsam prouocat æmula
*(*PRÆFISCINE *hoc, lux ô mea, dixerim)*
Forma Dionem; apta vna nobis
Exanimes animare versus.
Age ergo toto, Calliope mea,
Te literarum flumine prolue:
Quâ leniter crepante lympha
Aonidas beat Hippocrene;
Quâ succulenta Apollineûm ebrie
Vatum tumescunt pectora; quos stupes

Ferire nubes, intumosque.
Iam penetrare poli recessus.
Quos vnus cum inter Doûsa, velut iubar
Thaumantiæ almum, supra Amathusidos
Elatus orbem, dio atrocem
Præripit ingenio ruinam:
Lucesq; Phœbi flammeus obruit:
Victum vnde iam se Tyndareus stupet
Nitor, decore inusitato
Astra noui feriuntis ignis.
O ille felix bis ter & amplius,
Cui, Doûsa, lucem fax præeat tua,
Cœloq; donet, imminentis
Fati abolens timidam querelam.
Plaude ô Salusti, si quis adhuc super
Sensus relictus morte obita est tibi:
Catulle, & Albi plaude, fœlix
Tuq; tuis numeris Horati:
Eruderatis queis iterum licet
Clarum sereno ferre caput polo;
Nunc & per ora obambulare
Omnium, & omne, duce hoc, per æuum.
Plaude elegantis nequitiæ pater,
Atque eruditæ luxuriæ Arbiter,
Qui vix tibi notus tuisve
Quam miser, hei, misere peribas?
En redditus pæne ipse tibi; & simul
Detersa toto corpore, quæ lues
Diducta corruptos pet artus
Vitam adeo fugientem alebat.
Laus hæcce Doûsæ debita, qui tibi
Vnus salutarem applicuit manum:
Iam iamq; sub duro iacentem
Limine te reuocauit Orci.
Qui te putri dum vindicat à situ,
Ipse horridis met se eripuit rogis.
Fallorne? an hæc Apollo Deli
Creditur intonuisse ab arce:

Tu Duõsa viues (macte) tuo ARBITRO.
Viuesq; Dôusâ (macte) tuo ARBITER:
Nec iuris in vos quidquam habebunt
Funeris imperiosa fata.

Hadr. Blyenb. Scobb.

CONRADI RITTERSHVSII IC.

NOTÆ,

IN PETRONII ARBITRI SATYRICON.

PAg.48.v.9. *Primi omnem*] G.S. *primum omnium*. for. *primi omnium*.

vers. 6. *inter hæc nutriuntur*] Leg. ex vet. cod. *hæc tantum nutr.*

v.13. *Nondum iuuenes*] hoc dicit: multos præstantes im poëtas & oratores euasisse, etsi non ità declamationibus exercerentur.

v.14. *continebantur*] fort. *conterebantur.*

v.18. *deleuerat*] fort. *dolauerat.*

v.21. *neque Platona, neque Demosthenem*] fort. *neque Plato, neque Demosthenes ad h.g. ex. accessisset. nam grand.*

Pag.49.v.22. *Nimirum in his*] l.G. *minimum.*

v.24. *Cum insanientibus fuere*] quia ὁ τοῖς μαινομένοις μὴ μμαινόμενος, οὗτος μαίνεται.

v.vlt. *ficti adulatores*] vide Plautum, vbi Parasitus inicit librum suum, vt vnum de dictis melioribus indè expromat.

Pag.50.v.8. *moratur in scopulo*] l.G. *molitur.*

vers. 9. *Quid ergo est? parentes*] vide similem modum apud Cuiacium in Paratitl. Cod. in præfatione.

v.17. *induunt*] S. *indunt.*

v.20. *sapientiæ præceptis*] vt viuerent secundum præcepta melius.

Pag.51.v.1. *Quod quisquis perperam discit*] Horatius similiter.

v.4.*Luciniana*]fort.*Liciniana*.

ibid.*humilitatis*] Legend. ex vet.cod. Pitth. *impr bitatis*.

v.6.*amat*]Leg.*hamat*,ex Nonio,Giph.

v.18.*mittat habenas*] I.G.*mutat*.

pag.52.v.4.*in hoc dictorum æstus motus*] τὸ *in* παρέλκ vt mox,*in cursu fatigatus*.

v.14.*quia nec quo stabulum esset*] S. *qua*, id est,vbi.

vers.13.*diligenter tenebam*] τὸ *diligenter*,proprie& el ganter vsurpat.

v.23.*putabam.at subinde*] leg.*putabam : & subsequo inde vt in locum secretum*.

pag.53.v.22.*prolatoquepeculio*]vulgo,*pecuo*. quida coniicit,*peniculo*.sed *peculium* est optimum. nam *pecu lium* est τὸ αἰδοῖον vt & infra,& apud Plautum; *Peculiu quod feminæ summa sustinent*.

pag.54.v.25.*de ruina arena*] S.*arena ruina dimisit*.

pag.56.v.8.*bona fide*] τὸ *fides*, venerium. infra; *per f dem miserere,quemadmodum quidem soles*.

v.vlt.*quarum fidem male ambulantem*, id est, furtiu & mala fide possessæ.

pag.58.vers.15.*Quid faciant leges*] hos versus ita ali quando imitatus sum ;

Quid faciant leges,vbi vis aut gratia regnat,
Aut vbi præstinguunt munera iudicium?

ver.20.*qui sedet*]Iudicium est proprie *sedere*. deind nota, Equites solitos esse iudicia exercere.

pag.59.v.25.*videamus*] Leg.*videmus*.

pag.60.v.18.*ad constitutum*] putat S. hîc nonnull desiderari.

pag.61.v.1.*ridere acumen*] ironia.

pag.62.v.4.*expectauimus*]for.*spectauimus*.

v.5.*lacrymas*]lacrimæ puto exoratæ.

pag.63.v.9.*risumque facere*] puto omissum esse,pu blicum.

v.11.*mille vix*]al.*vix nulli*.Sch.*vix vlli*.

v.14.*concussa*]Schop.*confusa*. infra ; *confusus hac de nuntiatione*.Et alibi;*perfusus puluere multo*.

v.22.pe

v.22. *periculo nostro*] fort. *peculio*, vt supra.
v.24. *spissius*] id est, crebrius. Sic infra, *spissare officium*, est, frequentare, densare: *Exhortabatur Coraca, vt spissaret officium.*
pag.64.v.8. *flectit*] fort. *plectit*, id est, nectit, vt Ouid. Amor. *nectere iurgia* dixit.
pag.67.v.13. *in mente est*] fort. *in mentem est.*
pag.68.v.1. *extremum lumen*] id est, minimum.
v.15. *olim dormientes*] id est, iamdiu.
pag.81. v.3. *Ergo viuamus*] *Amici dum viuimus, viuamus*, ἐν ἀρχαίῳ marmor Narbone.
ibid. *esse bene*] γενικῶς omnem vitam voluptuariam complectitur. Plautus, Bacchid. & Captiu.
pag.84.v.3. *Luxuriæ rictu*] Publii versus.
pag.89.v.2. *cum præmio*] *præmium* pro præda, sicut vetera loquebatur.
v.16. *agit mimum*] sic infra *componere mimum* dixit; *quid ergo, inquit Eumolpus, cessamus mimum componere.*
pagin.90. vers.22. *ne infirmitas militiam perd.*] fort. *malitiam.*
pag.91. vers.20. *Tantalus infelix, quem sua*] hoc sic in versi accipiendum monuit Matth. Bergius;

Tantalus (infelix quem sua vota premunt)
Diuitis hæc facies, &c.

pag.92.v.10. *Semper hac in re qui vincitur, vincit*] Recte. nam

Si iurgiis prouocet te, da manus:
In iurgiis est victor is, qui vincitur.

pag.94.v.14. *inspicere*] fort. *insistere.*
v.22. *Nescio quomodo bonæ mentis soror*] vide Aristotel. Probl.4. sect.29.
pag.95. vers.8. *Quotiescumque enim in conuiuio, &c.*] sic fit, teste Victore in Augusto; *Cumque esset luxuriæ seruiens, erat tamen ocii & vitii seuerissimus vltor; more hominum, qui in vlciscendis vitiis, quibus ipsi vehementer indulgent, acres sunt.*
pag.99.v.14. *Eudoxus quidem*] Eudoxus is, qui Græcis annum constituit.

Pagin.100.vers.13.*Capitolio*] fort. *Capitolino*; licet Ioui.

Pag.101.vers.3.*ingens antrum*] al.*castrum*. fort. *el* *strum*.

v.18.*ictusq;*] al.*laetusque*. vnde Schop. *lususq;*. mal *laesusq;*.

Pag.103.v.vl.*hac me aduenticia*] Leg. *hac me adu* *titia*, scilicet cœna.

Pag.104.v.2.*habeam rixandum*] phrasis Pliniana, de lib.1.epist.7.

Pag.106.v.2.*grabatum reiecit*] Schop.deiecit. Hig *molli demissa grabato*.

vers. 25. *inguinum pondus*] vide Lexicon Iuris *Pondus*.

Pag.107.v.20. *Afra volucres*] Horat. *Non Afra a* *descendit in ventrem meum*.

Pag.113.v.10. *puer in balneo*] forma præconii.

Pag.123.v.25.*increta facies*] *incretare faciem*, est c ta illinere vel pingere.

Pag.124.v.17.*tementi*] fort. *dementi*.

v.18.*praeligemus vestibus*] Sic Damasippus Horati nus 2.Satyr.3. -*Cum vellem mittere operto Me capite* *flumen*- De velationibus capitis vide Iac. Scheckhiu

Pag.125.v.2.*puniti*] fort.*puncti*.

Pag.133.v.3.*qua sola Salamandra*] τὸ *sola* videtur a undare. Salamandra crines excutit. vide Serenum.

v.4 *excussit*] fort. *exussit*.

Pag 137.v.13.*stigmososq;*] fort. *erginososq;*. *Ergini ca* prouerbio quoq; noti. vel fort. *Silanosq;*, vt Plaut. Ri dent. *Recaluum ac Silanum senem*, Giphan.

v.17.*Quod solum formae*] v.c.*summum*.

Pag.138.v.6.*Corymbioq;*] *Corymbium* est ornamer tum capitis muliebre, deminutum à *corymba*, vt τρα πέζιον à τράπεζα, &c.

v.8.*iacturae lineamenta*] fort.*naturae* vel *facturae*, vt a pud Agellium.

Pag.139.v.8.*si vellemus audire*] sollemnis etiam ne stris aniculis præfatio fabulæ. *Narrabo vobis fabulan*

si vult

vultis audire. Jcke weet ein meercken/ will gy se hören/ k will se ju seggen.

v.10. *Matrona quædam*] lepidissima fabula de leuitate muliebri.

v.15. *funus passis*] al. *funeris officium.* vide Seruium in Virgil.

v.17. *Conditorium*] Seneca epist. 61. & 83. *conditiuum* vocat, id est sepulchrum, monumentum. μνημεῖον.

Pag.140.v.2. *commendabat lugenti*] fort. *commodabat.* Giphan. legit *commundabat lugenti*, vt Columella loquitur, & Vlpian. l.14. D. de sumpt. fun. vbi vulgo male *commendandum.*

v.4. *monumento lumen*] de huiusmodi luminibus Lucianus, Dio, Persius, &c.

v.12. *proxima ergo*] v.c. *autem.*

v.15. *notasset sibi*] fort. *ibi.* al. *ibi sibi.*

v.17. *audisset*] v.c. *audiret.*

ibid. *vitio gentis humanæ*] id est, curiositate.

v.22. *substitit*] al. *subsistit.*

Pag.141.v.3. *gemitu pectus diduceret*] sic dicimus *ilia ducere*, & *ilia suspendere.* Lucanus lib.4.

Pectora rauca gemunt, quæ creber anhelitus vrget,
Et defecta grauis longe trahit ilia pulsus.

Statius; —*Nec tam integer illis*
Impetus, & longi suspendunt ilia fletus.

v.7. *illa ignota*] fort. *inopinata.*

v.21. *Id cinerem*] Virgil. 4. Æneid.

pag.142.v.13. *Placitóne*] Virgil. 4. Æneid.

v.21. *vt quisq;*] id est, quisquis vel quicumque.

pag.143.v.4. *supremoq; mandauerunt officio*] id est, sepelierunt.

v.16. *Nec istud, inquit, Dii sinant*] Ne istuc Dii sinant, Das wolte Gott nicht/ da sey Gott für.

v.20. *ex arca*] id est, loculo. Græcis σορός.

pag.146.v.19. *prope iam*] i. G. *properam*, id est, propere, vt *protinam* & *protinus*, *promiscuam* & *promiscue.*

pag.154.v.9. *quod bene feliciterq; eueniret*] Cicero pro Muræna.

[Handwritten marginal note:] Giphanio licet emendationem istam attribuat Rittershusius: videtur tamen primitus fuisse à I. Sambuci manu; uti suprà (pag. 52. lin. 3. à fine) videre est. Ni fortean I. Sambucus plagii insimulandus sit, quod ab altero acceptam emendationem inter suas, celato veri auctoris nomine, retulerit; siquidem Ob. Gifanium Symbola sua in Petronium ad Sambucum misisse constat ex ipsis ad eundem Elegia, pag. 48. lin. 2. suprà. / WGr.

Pag.155.v.1.*Multos, ô iuuenes*] vide Horatium.

v.12. *Cæterum neque generosus*] quid requiratu Poeta.

v.26.*versum timuerunt*] for.*visam tim.* Coler.

pag.170.v.3.*Dii Deæque quam male*] NB. mala c scientia.

pag.171.v.15.*in equestribus sedeo*] *Equestria*, locu scena Equitibus destinatus. vide Senecam.

pag.172.v.1.*simulacris emendatiorem nulla vox est formam*] *Forma emendatior* etiam à Nazario dicitu Panegyr. *Nullam matronarum, cui forma emenda fuerit, boni sui piguit.*

pag.173.v.7.*sororem*] *Frater* & *soror* amatoria.

pag.174.v.3.*Cursum detinuit*] vt scilicet mater H culis Alcmena.

pag.175.v.8.*veneficio contactus sum*] id est, frigidu maleficiatus.

v.25.*perluit ora*] al.*proluit artus.*

pag.177.v.7. *licet ad tubicines mittas*] id est, peri totus tubicines arcescebantur ad exequias.

v.26.*verbaq; codicillis*] NB. *Codicilli.*

v.vl.*Polienos*] al.*Olienos.*

pag.178.v.13.*paratus miles arma*] fort.*parata.*

v.vl.*mox cibis validissimis*] cibi libidinem irritante

pag.179.v.13.*hesterno die*] id est, pridie.

v.14.*Comitem aniculam*] al.*comitem proselenon ani lam*, id est, antelunarem.

pag.181.vers.16.*quasillarias*] Turn. *quæsitarias.* fo *quæstuarias.*

pag.183.v.9.*ad cognitionem*] fort.*cogitationem.*

pag.185.v.4.*Et quandoq;*] id est, quandocunque.

pag.187.v.20.*Inhorrui ego*] al.*ergo.*

pag.188.v.22.*calcato*] v.c.*falcato.*

v.26.*actu*] v.c.*astu.*

pag.189.v.10.*Hecates*] al.*Hecale.* & mox pro *Baccl neas, Battiadæ.* Hecales anus Atticæ cœnam terrestre Theseo appositam *Battiades*, id est, Callimachus, cel brat. vide Plinium.

v.23.E

v.23. *Excitato tinere*] fort. *cinere* vel *puluere*.

Pag. 190. vers. 3. *diaria exigere*] Horatius; *Serui diaria scunt*.

Pag. 193. v. 9. *Quisquis habet nummos*] Horat. libr. 2. rmon. Satyr. 3.

—*Diuina humanaq; pulchris diuitiis parent*.

vers. 15. *paret, non paret*] verba desumpta ex formulis risconsultorum. vide Festum.

Pag. 197. vers. 26. *periclitabatur euertere*] Græcismus, ὀλίγου δεῖ παρατρέπειν, id est, parum aberat, quin euerset.

Pag. 198. vers. 12. *oscillatione*] *Oscillatio* quid sit, vide uson. lect. Scalig.

v. 23. *Mercurius qui animas ducere*] ἑρμῆς ψυχαγωγός.

Pag. 199. v. 7. *Socrates Deorum hominumque*] scilicet *timonio* vel *iudicio sapientissimus habitus, gloriari*, &c.

vers. 16. *vnde plani*] id est, deceptores. verbum Plinianum & Horatianum.

Pag. 200. v. 1. *omnes qui in testamento*] exemplum contionis turpis legato adscriptæ.

IANI DOVSÆ FILII IN PETRONII ARBITRI SATYRICON, Spicilegium.

PAg. 47. v. 10. *nunc & rerum tumore*] alii *verborum tumore*. Simile in Seneca lib. 2. de Benef. quamuis issimili notione: *Quid opus arrogantiâ vultûs, quid tuore verborum?*

v. 11. *& sententiarum vanissimo strepitu*] Quid si *inaissimo* legas? sic posteà: *Leuibus enim atque inanibus sois ludibria quadam excitando*. Augustus Cæsar apud uetonium: *an potiùs Asiaticorum oratorum inanibus ntentiis verborũ volubilitas in nostrum sermonem transrenda*.

Pag. 48. v. 20. *Et ne poetas quidem ad testimonium citem*] Macrob. Saturn. 1. cap. 4. *Et vt ipsos quoque Gramaticos in testimonium citem*.

Pag. 53.

Pag.53. v. 8. *Occurrit mihi æque lapsus ac moriens scyltos*] forte, *lassus*.

Pag.54.v. 21. *cuius nec spiritus purus est*] Cicero v. Verrem: *Apronium hominem vix liberum, contamin tum perditum flagitiosum qui non modo animum integr sed ne animam quidem puram conseruare voluisset*. Vbi cet notes hallucinationem viri magni, qui animæ f cultatem hic innui existimat animi appellatione Qu in Tusculana clarius dixerat: *Animis anima continetu* Etenim longe aliud & flagitiosum quiddam atque ἀ ῥητον intelligitur per animæ impuritatem.

Pag.63.v.9. *Quæ mille vix homines nouerunt*] alii: *qu vix nulli homines nouerunt*, malim, *vix vlli*.

Pag.64.v.14. *Omnia nimio risu exsonuerant*] Apuleiu Metam.10. *Interim conuiuium summo risu personabat*.

Pag.67.v.vl. *Lucernæ quoque humore defectæ*] Paul Silentiarius Anthol.7.

——— οὐδὲ τρίτος ἄρχεται ἤδη
λύχνος ὑποκλάζειν ἦκα μαραινόμενος.

Pag.76. v. 7. *Superbus ille sustulit vultum*] quid si le gas: *Superbum?* sic supra dixerat, *retexit superbum palli caput*.

Pag.81.v.20. *Super capricornum, locustam marinam* Locustam marinam capricorno ideo videtur assigna re, quod id genus aduersis cornibus inter se dimice arietum modo Plin. lib. IX. cap. 30. *Locustæ reptantium modo fluitant: si nullus ingruat metus, recto meatu, cornibus, quæ sunt propria rotunditate præpilata ad latera porrectis: iisdem erectis in pauore oblique in latera procedunt. Cornibus inter se dimicant*.

Pag.86.v.12. *Et transfudimus hinc & hinc labellis Errantes animas*] Similis affectus quamuis à diuersa causa apud Manil. lib.v.

Pernoctesq́ patres cupiant extrema suorum
Oscula, & in proprias animam transferre medullas.

Pag.92. v. 20. *Protogenis rudimenta cum ipsius naturæ veritate certantia*] Cicero in Bruto. *Quis enim eorum qui hæc minora animaduertunt, non intelligit Canachi signa rigidio-*

idiora esse, quam vt imitentur veritatem? Calamidis du-illa quidem, sed tamen molliora quam Canachi. Non-m Myronis satis ad veritatem adducta, tum tamen qua dubites pulcra dicere.

Pag. 99. v. 17. *ter elleboro animum detersit*] Quod hîc Chrysippo Petronius, idem de Carneade Academi-scripturo aduersus Zenonis Stoici libros tradunt llius lib. XVII. cap. XV. & Valerius Maximus lib. IIX. VI.

. v I. *Vbi est dialectica? vbi astronomia? vbi sapientia cō-issima via*] Primum ad Chrysippum, secundum ad doxum, tertium ad Democritum refertur, quem gni in philosophia nominis fuisse constat, quem- aliis omnibus etiam Platoni ipsi in opinione ıdam præfert Aristoteles lib. I. cap. 2. de Ortu & In-itu.

Pag. 102. v. 8. *Consentiunt luminibus, fulmineum iu-*] Elisio hæc consonantium durior illius sæculi auri-s atq; insolentior facit vt legendum potius credam: *eum iubar.* sic Virgil. de iisdem;

Ardentesq; oculos suffecti sanguine & igni,

ıeocritus idyll. XXXIV de anguibus Herculi immis-

αἰπ' ὀφθαλμῶν ἢ κακὸν πῦρ
ἐρχομένοις λάμπεσκε.

Pag. 103. vers. 5. *& continuat in mortem vltimam So-ıos.*] malim *vltimos*, aut sane *noctem vltimam*, quod em erit cum morte.

Pag. 108. v. 17. *O felicem matrem tuam, quæ te talem erit*] Homerus:

τρὶς μάκαρες μὲν σοί γε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ.

Pag. 119. v. 8. *Intremui post hoc fulmen attonitus.*] E-endandum hinc illud Sallustii Fragmentum Histor. *Sic vero quasi formidine attonitus, neque animo neq; au-bus aut lingua competere.* Cum enim locutio sit figura-, legendum sane est: *quasi fulmine.* Apuleius Meta-orph. IIX. *Sed Charite vocem nefandam & horruit & testata est; & velut graui tonitru procellaque sideris, vel am ipso Diali fulmine percussa, corruit corpus & obnu-bilauit*

bilauit animam. Latinus Pacatus in Panegyrico: *H reorum vsque ad damnationem metus, postea attonitus ſ. por.* Cæterum de animi consternatione seorsim hal apud Senecam Natur. Quæst. lib. 2. cap. 27. De a rum autem stupore Ammianus Marcellinus lib. *In Tagetis Thusci libris legitur Veiouis fulmine tangen. adeo hebetari, vt nec tonitrum, nec maiores audire possin fragores.* Item Q. Curtius lib. 8. *Erat prope continuus c fragor, & passim cadentium fulminum species visebantı attonitusque auribus stupens agmen nec progredi nec con stere audebat.*

Pag. 123. v. 18. *A capillis vsque ad vngues.*] Plautus pidico: *Vsque ab vnguiculo ad capillum summum est fest uissima.* Posidippus Anthol. 7. Ἐκ τριχὸς ἄχρι ποδῶν ἰε θῆλος, Horatius Epist. l. 2. ep. 2. *talos à vertice pulcher imos.* Cicero pro Roscio Comœdo: *Nonne ab imis v guinibus vsq; ad verticem summum, si quam coniectura adfert hominibus tacita corporis figura, ex fraude, fallacı mendaciis totus constare videtur.* D. Hieronymus in qu dam præfatione: *Contuli cum eo à vertice, vt aiunt, v ad extremum vnguem.* Apuleius Metamorph. 3. *Ab in vnguibus sese totum ad vsque summos capillos perlinis.* Lı cianus in Asino: ἐκ τούτου λαβοῦσα χρίεται ὅλη ἀπὸ τῶν ὀν χων ἀρξαμένη τῶν κάτω. Callistratus in Descriptionibu παῖς δὲ ἦν ὁ καιρὸς ἥβην ἐκ κεφαλῆς ἐπὶ πόδας ἐπανθῶν τὸ τ ἥβης ἄνθος.

Pag. 136. v. 24. *Exsonat cantibus totum nauigium.*] Si supra dixerat: *omnia nimio risu exsonuerant.*

Pag. 172. v. 7. *Supercilia vsque ad malarum scripturan currentia, & rursus confinio luminum pene permixta.*] A nacreon:

Τὸ μεσόφρυον δὲ μή μοι
Διακόπτε, μήτε μίσγε.
Ἐχέτω δ' ὅπως ἐκείνη
Τὸ λεληθότως σύνοφρυν
Βλεφάρων ἴτυν κελαινήν.

Aristenætus: Τὸ δὲ μεσόφρυον ἐμμέτρως τὰς ὀφρῦς διο-ρίζει.

Pag. 173

'ag.173.v.23. *Vt putares inter auras canere Sirenum cordiam.*'] Idem in Fragmentis: *Sirenum cantus & cis plectra Thalia Ad vocem tacuisse reor.* Agathias thol.7. ἤμαρτι γὰρ σέο φέγγος ὁμοῖιον, ἀλλὰ τὸ μῦθων ἄφθογ- σὺ δέ μοι ἐ τὸ λάλημα φέρεις, κεῖνο τὸ σειρήνων γλυκερώ- ν. id est:

Quippe tua iubare exæquas, diem at ille soni expers
Iuncta est clariori blanda loquela tuo,
Sirenum illa sua superans dulcedine nectar.

ιristænetus: ἡνίκα δ' φθέγγεται, βαβαί, ὅσαι τῆς ὁμιλίας αὐ- ήσειρῆνες. Cęterum ad Agathiæ versus alludit & illud d sequitur: *Itaq; miranti & toto mihi cælo clarius nequid relucente.*

'ag.174.v.16. *Idæo quales fudit de vertice flores*] Philotus in Epistolis: ἐ τοῦ διὸ ὅτε ἐκοιμᾶτο ἐν τῇ ἴδῃ τοῦ ὄρει, ἡ γῆ ἀνῆκεν λωτὸν ἐ ὑάκινθον ἐ κρόκον.

.25. *Mille osculis lusimus quærentes voluptatem robu-ι,*] Tacitus Annal.14. *Iamque lasciua oscula, prænunflagitij blanditias annotantibus proximis.*

'ag.177.v.14. *Nec speculum mihi nec fama mentitur.*] :illius: ψεῦδες ἔσοπτρον ἔχει Δημοσθένης.

'ag.182.v.21. *Hoc de te merui, vt me in cælo positum ad ros traheres.*] Pallades Anthol.7. εἰς τύχην. Τοὺς δ' ἀπὸ τ :λῶν εἰς ἀΐδην κατάγει.

'ag.183.v.13. *Si dolorem meum naturali conuitio exoneι.*] Aristænetus: ἅπας γὰρ δι' ὁπουοῦν ἀχθόμενος τὴν ψυχὴν ὁπουοῦν ἐγκαλῶν, ἐπικουφίζει τῇ διανοίᾳ τὸ βάρος. & vt ιeca ait; *Omnis aduersa fortuna habet in querelis leuaιtum.*

?ag.184.v.5. *Et hanc vitam dixit habere telos.*] Athe-ιus lib. 12. Ἐπίκουρος ἐν τοῦ περὶ τέλους φησὶ, τιμητέον τὸ ὸν ἐ τὰς ἀρετὰς ἐ τὰ τοιουτότροπα ἐὰν ἡδονὴν παρα- κάζῃ.

ι.15. *Iurauit sibi ab Ascylto nullam vim factam.*] Su-:or hic inserendos versus qui leguntur in Fragmen-*Naufragus eiecta*, &c. sed nihil adfirmo.

Pag.188. vers. 19. *Miserabile quidem paupertatis inge-m.*] Forte hîc interponendum Epigramma illud

 ex Fra-

ex Fragmentis: *Omnia quæ miseras possunt finire querel*

Pag. 192. v. 8. *Inimicus sacerdotio pellat*] Post hæc v ba commodissime inferentur hi versus:

Hæc ait, & tremulo deduxit vertice canos,
Consecuitq; genas. & quæ sequuntur.

Pag. 195. v. 5. *Quid huic forma habuit aut Ariadne Leda simile?*] Similis huic locus alibi apud Nicet Choniatem, qui iam non succurrit.

v. 18. *Modo redire in gratiam liceat.*] Vix dubito, q & hic interponendi sint illi versus è Fragmentis:

Candida sidereis ardescunt lumina flammis.

Nam omnino, idem eos dicere cum eo quod Petron hic vult, manifestum est.

Pag. 196. vers. 15. *Teneo te, inquit, qualem speraueras* Apul. Metam. 10. *Teneo te, inquit, teneo meum palum lum, meum passerem.*

Pag. 198. v. 2. *Vt sederet supra commendatam boni tem.*] lego: *commodatam bonitatem.* Quod explicandu ex his duobus locis: *Vendisq; amplexus, non commod* quod supra dixerat. Item: *Nam neque puero neq; puellæ na sua vendere potest.*

Pag. 199. v. 17. *Vnde lenatores viuerent.*] Vetus Poeta

Gracule consueta lenandi callidus arte.

Pag. 202. v. 14. *Nulli sternuntum*] Forte; *sternuntur*, a *tanguntur.*

Pag. 204. v 1. *Triplici vides vt ortu.*] Videtur eo allu dere, quod Lunaris motus periodus triplex sit, vnde Lunaris mensis triplicis generis. dicitur enim aut περιπάτος seu περίοδος σελήνης, aut σύνοδος, aut φάσις.

v. 11. *Qui vultur iecur vltimum pererrat.*] Non ablu dunt hinc ista Eustathii in Odyss. α. Ματρέας ὁ Ἀλεξανδρεὺς κατὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀθηναίου ἔλεγε πρὸς αἴνιγμα θηρίον τρέφειν ὅπερ αὐτὸ ἑαυτὸ ἐσθίει, ὡς δὲ ζητεῖσθαι φησὶ μέχρι τοῦ νῦν Ματρέου θηρίον, τὸ δὲ ἢ θυμὸν ἴσως ἢ φθόνον δηλοῖ, ἢ λύπην, ἢ καὶ χυμικώτερον ἐμπαθές. Quæ magis etiam illustrando Pe tronio fecerint, si legatur in vltimo versu: *liuor atque lu ctus.* non *luxus.* Alia quædam ad hunc locum diximu in Notis ad Tibullum.

Pag. 208

'ag.208.ver.21.*cernuntq; iacentem*] Forte:*cadentem.*
nilius: *Quaq; cadit Phœbus.*

'ag.209.v.8. *Fallunt nos oculi*] Sextus Empiricus in
o contra Mathematicos ſcribens ex opinione Epi-
: Οὕτως οὐκ αὖ εἰ ποιεῖ ψεύδεσθαι τὴν ὄψιν, ὅτι ἐκ μακροῦ
διαστήματος μικρὸν ὁρᾷ τὸν πύργον καὶ στρογγύλον, ἐκ δὲ τοῦ σύ-
ς μείζονα καὶ τετράγωνον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀληθεύειν ὅτι καὶ ὅτε
εται μικρὸν αὐτῇ τὸ αἰσθητὸν καὶ τοιουτόσχημον, ὄντως. (for.
rponendum ἐστὶ) μικρὸν καὶ τοιουτόσχημον τῇ διὰ τοῦ ἀέρος
ἀποθραυομένων τῶν κατὰ τὰ εἴδωλα περάτων. Tertullianus
nima cap.17. *Item vt turris habitus eludat, interualli*
litio compellit in aperto, æqualitas enim circumfuſi ae-
ari luce veſtiens angulos, obliterat lineas. Similis fere
o & à Lucretio redditur lib.5. Meminit vero huius
dem Empiricus Pyrrhon. Hypotheſ. lib.1.c.13. No-
lum etiam in Petronio *rotatur* poni pro rotunda-

'ag.211.v.9. *Pugnantis ſtomachi compoſuere famem*]
o: *Pungentis.*

'ag.213.verſic.12. *Cerberus forenſis erat Cauſidicus.*]
cill. Anth.2.

Οὐ δέχεται μάρκον τὸν ῥήτορα νεκρὸν ὁ πλούτων
εἰπὼν, ἀρκείτω κέρβερος ὧδε κύων.

Varro Atacinus: *latrant fora, claſſica turbant.* Ter-
lianus de Pallio: *Iura non conturbo, cauſſas non elatro.*
nc *canina facundia* Appio & Prudentio, *caninum ſtu-*
m Columellæ libr.1. *canina contentio* Firmico libr.4.
dicitur hoc *forenſe litigium.* Similia quædam
habes apud Marcellinum
libro 30.

IOANNIS A WOVWEREN H[AMBVRGII]
MABVRGII

IN

PETRONII ARBITRI SATYRICON

ANIMADVESIONES.

In quibus leuia quæque, aliis inuiſa aut contempta.

VIRO ILLVSTRI

IOSEPHO SCALIGERO IV[LII] CÆSARIS FIL. IOAN. à Wouweren,

S. D.

FAMA ſublimis, eruditione nobilis, nobilitate [i]luſtris Ioſèphe Scaliger, Ariſtippum ſaltare c[o]ctum in purpurá dixiſſe ſcribit Laertius: *καὶ γὰρ ἐν β[α]κχεύμασιν ὁ νοῦς ὁ σώφρων οὐ διαφθαρήσεται.* Putabat ni[mi]rum probum & virtuti addictum nullis lenociniis [de]lectari, aut corrumpi poſſe. Quam vellem hanc v[o]cem preſſius aduertiſſent triſtiores iſti, qui hunc ſc[ri]ptorem, quem damus, non tantum infamem fecera[nt], ſed perpetuis tenebris æternæque obliuioni dam[na]rant, præpoſtero mehercles pietatis obtentu. Atq[ue] vtinam ille ignis intepuiſſet! nunc grauius eſt ince[n]dium per omnes regiones ſparſum diffuſumque, nec mare huic exſtinguendo: ſunt enim ſeuerioris n[o]tæ homines, quibus ſatis non eſt, ne quidem ad cogn[i]tionem hunc ſcriptorem admittere; ſed renatum [ex] parte, nonnulli monſtrum clamare, more maioru[m] comburendum aut diis ſacrandum. alii porro pr[o]ſcribere, vinctum in ergaſtulum & carnificinam dar[e] imo quem euirârunt, prorſus occidere, adeo vt plu[ra] parata ſupplicia, quam membra. periiſti, miſer peri[i]ſti, vel indicio tuo, vel illorum præiudicio. Iacet pra[e]ter[

atque occisa libertas. Quis enim quæso tantis
ibus qui contra tendat? Quis tantis humeris
s, qui tot malorum montes sustineat, vt saltem
ciâ humanitate languentem erigat? Quanquam
ari viri, postquam conuertissent mentem ad Ar-
m omnis elegantiæ, nullum recusarunt pericu-
, quod salutis spem ostenderet. itaque in carce-
& ergastulum datum vindice dextrâ veræ liber-
asseruerunt, confossum togatorum spiculis, velut
feris reduxerunt. equidem, denuo audere facinus
um Censorum notâ, imo tunicâ molestâ merito
nunquam enim inauditum & indefensum Petro-
n dirissimâ tristiorum conspiratione damnari pa-
Itaque vt decretoriis armis pugnem, quid in eo
sent dicant quæso clarius. Opus nouæ simplici-
, seu, vt illi malunt, nequitias & accuratam spur-
m? Velim sane tam candide ad mentem admit-
, quam simpliciter ab eo scriptum sit, magisque
sent libidinem principis, cuius flagitia sub nomi-
us exoletorum fœminarumque perscripsit. De-
docus apud Phæacas Martis & Veneris collusio-
cantabat, non quod vitiis adularetur, sed vt cau-
um adhiberet libidini, similia eorum moribus in-
ebat. credo vel solo recogitatu improbos mores
buisse. Atqui quid caussæ cur Iuuenalem, diligen-
imum luxuriæ interpretem non accusent, qui ea-
n & sæpe grauius prosecutus? Quid dicam? hunc
n solum legi, sed in sinu gestari, ne irascuntur qui-
m. Aristophanem, Anacreontem, Catullum, Mar-
lem, totamque illam cohortem publice prostitui,
m pueris in ipsis Mineruæ sacrariis præcantari pa-
ntur. Quæ ergo dementia est huic salutem negare,
m iis vitam concedamus? Sane nescio quis fatalis
orbus veteres tenuerit, vt pudicitiæ sacra multo-
es profanare ipsis suaue: taceo quam frequentes sco-
li in Poetarum scriptis, quos castæ mentes facile
eclinant, improbæ minime; taceo quam obuiæ can-
ones, haud dissimiles illis, quas Vlisses nisi alliga-

 tus præ-

tus præteruehi noluit, ad quas iam olim probor aures occalluerunt; improbi vero non facile son istum excutiunt, imo prosequitur & diutius hær haud aliter affecti, quam ii qui symphoniam aud runt, in quorum animis durat illa modulatio, atc ex interuallo recurrit. Solonem petulantes ver scripsisse, Platonem amatorie lusisse, D. Hadrian versu lasciuum fuisse refert Madaurensis Philosoph qui, cum eiusdem criminis insimulatus, aiebat se vita philosophum, in epigrammatis amatorem. At guunt & vrgent iudiciorum spiculis reum Petroniu eius nequitiam palam prostare nudam. facinus hercles dignum proscriptione. Sed crimen excuso, ille olim Platonis versus petulantiores, scilicet tai pudicitius composuisse, quanto apertius; *Namqu genus omnia occultare peccantis, promulgare ludentis* Quanquam quid attinet veritatem per interpret quærere? Si verum amamus, multa in his scriptis, q menti impudicæ proluuium ad omne genus nefan libidinis. Sed vt apes ex omnium arborum satoru que floribus liquamen confingunt dulcissimum, ai neæ venenum: ita probis, in quorum animis ne mit mum quidem sui vestigium relinquit hæc scripti mel; improbis, quibus inhæret, venenum. Quid v litatis ex huiusmodi scriptoribus capiendum, viri sa cti iam olim monuerunt. Viderit si forte qui hic mnino nudas ineptias putabat, quas proprias poet rum affirmat philosophia, qui solas aurium delici profitentur, & dulces nectere fabulas anne frustra Sane in scurrilibus his iocis præcepta sapientiæ, nc solum in vita vtilia, sed necessaria. Iam vero quis ta superciliosus, quem tot amabiles lusus, ioci, & vrb nitas tota non flectat? *Magna pars*, ait Plinius, *studi rum amœnitates quærimus*. Suadeo deduce oculos a que huc diuerte, peream nisi omnia tam venuste d cta, vt non tantum ingenium alant, sed infinitam v luptatem & iucundissimum adferant oblectamer tum. Denique quem non capiet oratio ista pudic non m

maculosa, non turgida, sed naturali pulcritudi- xsurgens, ornata hoc ipso, quod ornamenta ne- terit, quam tam facilem, tam probe temperatam no Latio frustra quæras, is mihi omnino mor- ,aut elephanti corio circumtectus videtur. Di- ,ne eius manes obmussitent. Quam alti sublimis- spiritus poeta, specimen reliquit, cupiens proba- osteritati, se nouisse viam qua iretur ad carmen, se in Heliconem venisse ingenti flumine litera- inundatum. Sed vt in gemmis & lapidibus sæpe i, nec proinde omnino viles: ita in hoc scriptore s haud paucæ, quæ tamen totum minime detur- t. Bene olim Naso, qui aiebat decentiorem esse fa- n, in qua aliquis næuus. Cæterum dic mihi quis improbæ mentis, qui spurcitiem istam non pa- damnet? ego sane hoc aio, hoc testor, id potius ni cum aliis fuisse, elegantiæ & omnis lepôris, non tonis nequitiæ Arbitrum edere, tantum vt omnes giose caueant, ne quod deliquium morum inte- as ex frequenti huius tractatione patiatur serio tor. Sed profecto nimis multa oratio est. Neopto- ius Ennianus malebat paucis philosophari. Quid- d ergo est, tibi Vir Ill. Iosephe Scaliger, cuius in- nparabilem eruditionem, ingenium supra morta- prius defessi sunt homines laudando (vsurpabo il- l Salustii ad Cæsarem) quam ipse gloria digna fa- ındo, Petronium Arbitrum à me recognitum, & a- naduersionibus illustratum dicare libuit. Pom- ius, cui ex virtute cognomentum Magni accesserat, m theatrum, arcem turpitudinum, extruxisset, veri- s memoriæ suæ censoriam animaduersionem, Ve- ris ædem superposuit: ita ego illustris nominis tui ulo damnatum hoc opus prætexui; atque haud llit augurium. viuat viuat diutius per æternum hoc omen. Tu vero Vir Ill. patere exiles quasdam strictu- is tui splendoris Petron. illuminare: nam & sol ra- ios suos in loca deformia defert, nec inquinatur. Te uidem in excelso fastigio generis & eruditionis posi-

tum, religiose adiri debere scio. Verum & diis lac fit, nec putem vlli vitio fuisse eos colere, quoquo m do posset. Itaque ne toties ad hoc templum gratis a cedam, laborem tenuem & exiguum obfero, veri le timique muneris obsidem, quod meæ quidem tem ritati haud recuso accedere; tamen si non prorsus i stidias votoriam hanc tabellam nominis tui templo c catam, in cœlum abire videor. Vale Vir Illustr. L gduni Batauorum CIƆ IƆ XCV.

AD LECTOREM.

CVRANTI mihi nouam Petronii editionem, an mus principio fuit haud pauca adiicere, quo n ua luce hunc auctorem suffunderem, nescio qua le ductus insania; cum iam laboraret in fine opus, co tenderemque quid alii ante me (nam Parisiensis Ed sero nimis in manus meas venerat) nihil mihi residu præter exiles quasdam ineptias, quæ vel cuiuis in f cili congerere continuo seuera obiurgatione me r prehendens cœpi velle refragari, consilium mutar imo prorsus abiicere; tum demum illam vocem or culi existimans, quam toties alii insusurrassent; actu me scilicet acturum, commentaturus in scriptore traductum tot tantorumque ingeniis. Equidem fate bor tibi simpliciter, serio pœnituit stultitiæ meæ, tan dem nonnulli instantiâ vrgere, exoluerem quod in consulta pollicitatione promisissem; compulsus de nuo adgredi, quod ex desperatione deserueram. Itaqu *quod adsolet apud prudentes viros esse, in operibus elaborat iudicatio restrictior, in subitariis vena prolixior:* idem hi spero. totum enim hoc proxima & repentina fœtu natum, quod vereor, monstrum. Tethys ipsa iurab haud ablui posse omnibus vndis. Cæterum nulliu hortamina tantum apud me potuissent, vt auderet hoc facinus, nisi dulce cum plerisque qui ante me i hoc campo *difficiles habere nugas*, dicam quod senti in quibusdam illorum vix risum, in quibusdam vix sc

Apuleii verba initio de Deo sent. *Similiter loquitur Mellerus spicileg.* 10. *præfat.*

mnu

num teneo : satis non fuit illis nihil dicere, sed et-
a lacera pleraque & disrupta religare pro nefas in-
icissima & fallaci manu ; adtexere præterea nescio
& carminum quisquilias , ne ineptissimis dignas,
quis me hercles, si in auctione venirent, neque A-
nius nauci daret; ea Petronii adseuerare, quid aliud
it dixerit , quam insaniam ? tamen parum abest,
in audeant pallidi isti & ieiuni concinnatores. Cre-
e, hoc artificium vobis periit. Lector, ignosce ri-
uti. Atqui vtinam vere errarent, qui calumniantur
cscriptionis genus. Pace quorundam liceat dixisse,
dii huius dignitatem perdiderunt; miris enim arti-
s suis effecerunt, vt totum eneruaretur & caderet.
mum genus illorum , qui circa litterarum apices
gladiantur , quibus litterulæ immutio triumphus,
tidiosa natio. si quid tale etiam aliis in mente , cla-
int furta, plagia, & tot nomina criminum grauio-
n. si quid forte imprudentius exciderit (vt maxime
ricum hoc scribendi genus , nec scio an quis vn-
am sine lapsu euaserit) conqueruntur vt de vi pu-
ca, delictum vsque ad mortem. si quid in medio re-
iquas, ne vel hac via offensam incurras, quod omnia
xripueris, protinus paratum illud Velleii : *Quid a-
d quam nimium occupatum dicam, quem vel mendum
cis fefellit, aut hoc vel illo loco somnus obrepsit ?* Iam tot
nbitus sermonem per sententiam tormenta , verba
sa calamistrata tam apte posita, vt iurares de singu-
s illos iuisse in consilium. Dic mihi, anne fanaticus
te medicus, qui dum vrit & secat lentis ductibus agit?
mplex illa mundicia, quæ sine cerussa & fuco , tum
õstricta breuitas propria huius materiæ, vbi res con-
enta doceri. Si qua nota melior, quanto præfamine
la exprimitur, parturiunt quod peperere, *habens arti-
cium quo prius persuadeant, quam edoceant*; primo cum
udieris, haud ante gnarus quid nascatur, grande ali-
quid animo voluas: at cum offenderis, deus bone, ri-
debis illico fastum : litterulæ mutatio est, aut syllabæ
transpositio. Sunt qui diaria texunt actuum , qui elo-

quentiam oftentant in alienis laudibus. Porro in pro-
fligandis aduerfariis vfque ad faftidium & inuidiam
nimii. non tanti conftitit Pompeio victoria. de fubat
trectatione alienæ fcientiæ, vt ait Plinius, famam fib
aucupantur; quibus inftar mortis fi videant alibi cla
rum oriri fidus, plerofque figuratis perftringunt lau
dibus: nouum maliciæ genus, laudare quod accufes
haud oftendunt vulnera, fed infligunt fcriptorem, cu
manus commodabunt. fi alius tangat, iniuriam fuan
putant, cum ipfi vix decem annis abortum faciant: mi
ramur, quod horum libri lectorem inueniant. nam le
gentium contumelia funt, quos putant optimi cuiuf
que conuitiis gaudere. Reliqua fino præterfluere, ne
in faftidium adducta videantur; fatiufque mea tege-
re, quam aliorum vicia indagare. *Accufamus fæpe quo*
facimus, & contra nos diferti in vitia noftra inuehimur, ai
D. Hieronymus. Sane his moribus medicinas dicere
cum ventis litigare arbitror: Hipprocratis potius fo-
mentis, quam monitis aliorum indigent. Nos exe-
quemur reliqua propofiti. Plerifque is morbus fami-
liaris, vt tanta in operibus fuis promittant, propter
quæ merito vadimonium deferi poffet. At cum intra-
ueris, dii deæque quam nihil in medio inuenies. Non
eft quod te ante rem fufpenfum teneam, aut vana fpe
ductem: nihil damus nifi friuola quæque & leuia aliis
contempta potius quam non vifa. ita fane oportuit
poft tam curiofæ diligentiæ viros, qui vberem meffem
ex hoc agro collegerunt. idem nos voluiffe, licet non
adfecuti, abunde pulcrum atque magnificum, omnis
hic triumphus illorum, nos armillis & hafta donari
ferio recufamus. Itaque legendi modum hic ponas li-
cet, aut huic

——exarationi
Diftrictum bonus applicare theta.

Vulnera coacta prorfus, quæ vt fcopuli aliorum quo-
que acumina fregerunt, refcindere non libuit, ne no-
uas plagas incuterem. Quæ ordini obftreperent, le-
ctorifque intentionem difpargerent malui differre,
dum ple-

implenius in hunc scriptorem, melius nactus exem-
ar; Itaque fraudi non erit si intacta multa relinquam.
uidem *si bonus est Lector, quæ omisi non oblita nobis*
præterita existimet. At mihi nunc aggressuro venia
us erit (sæua enim & infesta virtutibus tempora)
am vt benigne indulgeas obtestor. Indubie sæpius
ccaturus, quippe qui homo & adhuc iuuenis. Cæte-
m *placebo tibi, si me culpam emendare permiseris.* Hoc
rogo lector.

Pag. 47. v. 2. *Declamationes*] *Declamatio iudiciorum*
ago. Quinctil. lib. i. cap. x. *Forensium actionum medi-*
tio. lib. iv. cap. ii. Eumenius Rhetor: *Neque enim tan-*
m me aut negligentia aut confidentia tenet, vt nesciam,
anta sit inter hanc aciem fori & nostra illa secreta stu-
rum exercitia diuersitas. Ibi armantur ingenia, hic præ-
ntur; ibi prælusio, hic pugna cõmittitur. Seneca: *Ita ar-*
tratum est scholam quasi ludum, forum quasi arenam
e. Accessere ad hoc exercitationis genus personæ
incipes. Suetonius Nerone Cap. x. Spartian. Seuero,
apitolinus Gordiano: *In Athenæo controuersias decla-*
auit. Cicero i. Tuscul. Quæst. *Declamitabam caussas,*
. ix. Epist. ad Pætum: *Hirtium & Dolabellam dicendi*
scipulos habeo, cœnandi magistros. Puto te audisse, illos a-
d me declamare, me apud illos cœnare. hos innuit Sene-
Controuers. procem. *Potuissem audisse* (Ciceronem)
illo atriolo, in quo duos grandes prætextatos ait secum
clamare solitos. cuius iudicium fecit Suetonius libr.
e Claris Rhetor. Cicero Bruto: *Commentabar decla-*
itans cum M. Pisone, aut cum aliquo quotidie hinc *quo-*
idiana declamatio. lib. xvi. ep. xxi. *& quotidiana,* com-
nentarii puerorum in quos ea, quæ aliis declamanti-
us laudata erant, regerebant, vt ait Quintil. libr. ii.
Colloquiis priscis: βιβλίον ἔλαβον; ἔγραψον καθημερ. . .
ero declamandi exercitatio ad Romanos, prorsus
iuersum iter ad eloquentiam antiquitus. Auctor dia-
ogi de Oratorib. Quinctil. lib. ii. c. iv. *Fictas ad imita-*
tionem fori materias apud Græcos dicere circa Demetrium
Phalerea institutum. Latinos dicendi præceptores extrem s

L. Crassi

L. Crassi temporibus cœpisse Cicero auctor. Quem vide lib. III. de Orat. Suetonius de L. Plotio. *Cicero refert: Memoria teneo pueris nobis primum Latine docere cœpisse L. Plotum.* Ergo quæ circa Demetrii Phaleri tempora in scholis frequentari cœperunt exercitationes, post ea Romanis Cicerone puero vsurpatæ, Caussæ seu Controuersiæ dictæ. Seneca Controuers. *Declamabat Cicero non quales nunc controuersias dicimus, nec tales quidem quales ante Ciceronem, quæ Theses vocabant. Hoc autem genus materiæ, quo nos exercemur, adeo nouum est, vt nomen quoque nouum sit. Controuersias nos dicimus, Cicero caussas vocabat.* Nam veteres ex morali parte materias petebant, vt virtutum vitiorumque laudes & vituperia. Sueton. de claris Rhet. *interdum Græcorum scripta conuertere, ac viros illustres laudare ac vituperare. Quædam ad vsum communis vitæ instituta, dum vtilia & necessaria, dum perniciosa & superuacanea ostendere. Quod genus* θέσεις & ἀνασκευὰς καὶ κατασκευὰς *Græci vocant, donec sensim ad Controuersiam ventum est.* Dialogo de Oratorib. *Ad hæc efficienda veteres intelligebant opus esse, non vt fictis controuersiis linguam modo & vocem exercerent, sed vt his artibus pectus implerent in quibus de bonis & malis, de honesto, de turpi disputatur.* Seneca libr. II Controuers. III. *Declamabat Naso controuersias ethicas.* Itaque aut ex mortali parte, *veteres controuersiæ aut ex historiis trahebantur, ex veritate aut ex re, si quæ forte recens accidissent, eas Græci* συντάξεις *vocabant.* Sueton. de claris Rhetor. Post ingenia fastidire consueta, diuersa à forensibus causis tractare, imo ad mera nugamenta deflecti; quo pertinet hæc Petronii indignatio. Ridet eandem insaniam Quinctil. multis locis. Synesius περὶ ἐνυπνίων, & eius Scholiastes. Huius generis vero controuersiæ Senecæ, Quinctiliani Declamationes, & passim apud Rhetores Græcos. Et quamuis recta declamandi ratio ita celebrata, vt plerisque ad formandam eloquentiam videretur vel sola sufficere. Quinctil. lib. II. c. X. tamen L. Crassio & Domitio Censoribus ludum impudentiæ claudere iussi sunt. Auctor Dialog

alogi de Oratoribus S. C. forma apud Gellium lib. .cap. XI. Sueton. de claris Rhetor. Atque hæc illu-ando huic loco, non rei.

v. 3. *Hæc vulnera pro libertate publ. excepi*] Quinctil. .7.cap.I.

v. 10. *nunc & sententiarum vanissimo strepitu*] p. 7. *an lirem sententias, id est, vitrea fracta & somniorum in-bretamenta.* Quinctil. lib. IX. cap. V. *Lumina præcipue lausulis posita sententias vocamus. Quæ minus crebra id antiquos, nostris temporibus modo carent.* Hierony-is ad Pammach. *More puerorum argutas sententiolas lausulis struis.* Idem ad Nepotianum: *Ne à me quæras riles declamationes, sententiarum flosculos, & per fines itulorum acuta quædam breuiterque conclusa.* Sueton. g. cap. LXXXVI.

v. 11. *Vt cum in forum venerint, putent se in alium ter-um orbem delatos*] Seneca lib. II. Controu. *Agedum duc istos declamatores à schola in forum, cum loco mutantur, velut in assueta classe, & dilecta umbra, corpora dio stare non possunt. Non enim imbrem ferre, non solem unt, vix se inueniunt. Assueuerunt enim suo arbitrio diti esse. cum in forum ventum, aut deficiunt, aut labant.*

v. 16. *Quia nihil ex iis quæ in vsu habemus aut aud. a. d.*] vide Dialogum de Corrupta eloquentia.

Pag. 48. v. I. *Sed piratas cum car. in lit. stantes, & tyran-s edicta scribentes*] Huius thematis Controu. IV. a-d Senec. libr. IX. alludit Sidonius ep. VIII. ad Lu-m.

Nunc flammant Satyræ: & tyrannicarum
Declamatio controuersiarum.

v. 4. *responsa in pestilentiam data*] Illust. Scaliger L. *res. pestilentia d.* Quinct. lib. II. cap. X. *Sint ergo & ipsæ ma-ria quæ fingentur, quam simillimæ veritati. Nam magos, in pestilentia responsa, aliaque magis adhuc fabulosa fru-a inter sponsiones & interdicta quæremus.* Ita potius ribo; non vt vulgo: *& pestilentiam & responsa.*

versi. 5. *Vt virgines tres a pl. immolentur*] Quintilianus eclam. CCCXCIV. *In pestilentia responsum est virginem*

immo-

immolandam, forte ductam pater virginem negauit, mag- stratus immolauit. non finiebatur pestilentia. iterum sorti sunt, altera immolata est. vide Declam. CCCXXVI.

v.7. *sed mellitos*] v. *& mell.*

v.8. *sesamo sparsa*] recte. Quidam codices *sansuco*, i est, sampsycho. Scal.

ver.11 *primi omnem eloquentiam perdidistis*] Quincti lib. 11 cap. x. *Eo quidem res ista culpa docentium recidit. vt inter præcipuas quæ corrumperent eloquentiam caussa. licentia atque inscitia declamantium fuerit.* Ill. Scal. ex V L. *Primi omnium.*

v.12. *Leuibus enim atque inani sonis*] Omnino allusum ad prouerbium: *Fluctus in simpulo excitare.* Scaliger.

v.15. *caderet*] Seneca Controuers. IX. *Præmium pulcer rimæ rei cecidit.* Lactant. lib. 4. cap. 1. *in totum sapienti ceciderat.*

v.17. *Cum Sophoc. aut Eurip. inueni verba*] vide Cice de Orat.

v.19. *vimbraticus doctor*] scholasticus. videntur enim in vmbris erudiri, cum nunquam in forum procedant apud Senec. *In exercitationibus scholasticis ingenia tan delicata enutriuntur, vt cœlum pati nesciant.* Plin. lib. 9 Epist. 11. *Volumus scholasticas atque vmbraticas littera mittere* Iuuenalis Saty. 7. *Ad pugnam qui rhetorica descendit ab vmbra.* Seneca apud Tacit. Annal. libro XIV. *Ego quid aliud adhibere potui, quam studia, vt sic dixerim, in vmbra educata?*

v.20. *Nouemque Lyrici*] Senec. ep. 27. in Hygini Mytholog. nudum lemma. *Septem Lyrici:* quod falsum est. Ausonius gripho ternarii numeri:

Et Lyrici vates numero sunt Mnemosynarum.

Pag. 49. v. 1. *naturali pulcritudine exsurgit*] Seneca lib. 9. Controuers. *omnia vsque ad vltimum tumorem perducta, vt non extra sanitatem, sed extra naturam essent.*

v.2. *Nuper ventosa isthæc & enorm. loq. Athen. ex Asia comm.*] Cicero passim lib. Orator. Quinctil. lib. 10. c. 10. Emporius, aliique. Iulius Seuerianus: *An sequenda Atticorum actio, qui breues astrictique sunt & acres? An imitanda*

da nobis *Asianorum licentia, qui vagi, ac fusi*? Hieron. Rusticum: *Asianum tumorem Attico siccabant sale.*
vers. 5 *pestilenti quodam sidere afflauit*] Nonnunquam isi ex ipsis stellis ignes defluunt, qui fulminum mo- animalia ferire solent, & arbusta, videntur ipsæ stel- lecidere aut transilire, quod tamen putidum existi- te, nam infra istas hæc nascuntur. huc sane respexit ron. Apuleius Miles. 8 *Velut graui tonitru procellaque ris, vel ipso Diali fulmine percussa.* Martialis libr. 7. 93.
Hoc opus est subito fias vt sidere mutus.
Libro 2. epistola 86. *Sidere percussa est subito tibi. Zoile lingua.* Hi autem, qui perculsi, *siderosi.* Glossæ: *rosus* ἀστρόπληξ, ἐπιληπτικός. In arboribus *sideratio.* libro 7. cap. 24. Auctor γεωπονικῶν, libro 10. Ἀστρο- ιγα δένδρα μύρῳ ποτιζόμενα ἀναζήσει. Quanquam *side-* io etiam τὸ θέμα τοῦ ἀνθρώπου. Firmicus. lib. 4. cap. 13. lib. ap. 29.
vers. eod. *afflauit*] de fulminibus proprie. Spartian. A- ano: *Fulmen decidens hostiam & victimarium afflauit.*
v. eod. *semelq; cort. eloq. reg.*] L. *semelq; cor. el. r. stetit & inuit* seu: *simulq;*. quod rectum insequentia probant. i Senecæ Controuers. l. 1. procem. *eloquentia regula*, vt rtial. lib. 6. ep. *regula morum.*
v. 11. *Vsque ad senectutem*] ad iustam senectutem per- tare. apud Cic. lib. 1. de Leg. *Canescet seclis innumera- bus.*
v. 15. *Compendiariam*] Gloss. *Compendiaria*, συντομία. rro: *Hoc dico, compendiaria sine vlla sollicitudine ac lestia dicundi ad eandem voluptatem perueniri posse.* Se- ca ex 27. *Hanc compendiariam inuenit.*
v. 17. *Quam ipse in schola*] L. *Qua ips.*
v. 20. *amas bonam mentem*] Seneca ep. 17. procem. lib. Natural. Quæst.
Pag. 50. v. 9. *parentes obiurgatione digni*] Tacitus de o- tor. multis.
versi. 14. *cum ad vota properant*] Vide Sueton. Orbilio ipillo, Pers. Saty. 2.

v. eod.

v. eod. *cruda adhuc studia in forum propellunt*] Theo
Sophista : οἱ μὲν παλαιοὶ τῶν ῥητόρων, οὐκ ᾤοντο δεῖν ἐφικέσ
θαι ἀπτεν τινὰ τῆς ῥητορικῆς, πρὶν ἁμωσγέπως ἅψασθαι φιλοσοφία
νῦν δὲ οἱ πλείους τοσούτου δέουσι τῶν τοιούτων ἐπαΐειν. ὥστε οὐδὲ τῶν ἐγκυ
κλίων καλουμένων μαθημάτων ὁτιοῦν μεταλαμβάνοντες ἅπτ
σιν ἐπὶ τὸ λέγειν. καὶ τὸ πάντων ἀγροικότατον, ὅτι οὐδὲ οἷς προσῆκ
ἐστιν ἐγγυμνασάμενοι, ἐπὶ τὰς δικανικὰς καὶ δημηγορικὰς ἴενται
ὑποθέσεις.

v. 19. *Vt studiosi iuuenes lectione seu. mitigarentur*] Seu
rianus: *Veteres Oratores legendi sunt, & præsentes audie*
di. Super hæc frequenter scribendum, agendum & decl
mandum. vide Tacitum de Orator.

P. 51. v. 1. *Quod quisquis perperam discit, in senect. co*
fiteri non vult.] Claudianus Mamertus lib. 1. de statu
nimæ: *Tenellis adhuc infantiæ quondam suæ persuasion*
bus in senectute putrescunt.

v. 7. *Frugalitatis lege p. e.*] Iul. Seuerianus. *Oratoris a*
tibus nemo instrui potest, nisi cui ingenium, & frequens st
dium. Primum animi sit quædam naturalis potentia. Tu
vox, latus, decor, frugalitas, laboris patientia.

v. 13. *Sedeat redemptus histrion. add.*] Tacitus de Ora
Iam vero propria & peculiaris huius vrbis vicia pene in
pso vtero matris mihi concipi videtur. histrionalis fauor, e
gladiatorum, equorumque studia, quibus occupatus anim
quantulum loci bonis relinquit.

v. 16. *det primos versibus annos*] Lucianus Lexiph. ἐξ
ξάμενος δὲ ἀπὸ τῶν ἀρίστων ποιητῶν, καὶ ὑπὸ διδασκάλοις αὐ
τοὺς, ἀναγνοὺς, μέτιθι ἐπὶ τοὺς ῥήτορας, καὶ τῇ ἐκείνων φων
συντραφεὶς, ἐπὶ τὰ Θουκυδίδου, καὶ Πλάτωνος ἐν καιρῷ μέτιθ
Seuerianus : *Necessaria orationum frequens lectio, & Hi*
storiarum & Carminum.

Pag. 52. v. 6. *scholasticorum turba*] Pag. 55. *tanquan*
scholastici ad cœnam promisimus. *Scholastici* sunt decla
matores, qui & *sophistæ*. Antonius Imperator lib. de vi
ta sua : καὶ τὸ μήτε αὖ, τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστὴς, μήτε ὅ
οἰκογενὴς οὐερνάκλος : μήτε ὅτι σχολαστικὸς, ἀλλὰ ὅτι ἀνὴρ πέ
πειρος. & *Rhetores*. Lucianus Rhetor. præcept. ἐρωτᾷς, ὅ
πως ἂν ῥήτωρ γένοιο, καὶ τὸ πάνδημον ὄνομα σοφιστὴς εἶνα
δόξῃ

s. Tacitus de orator. *Adolescentuli nostri deducuntur* *cenas scholasticorum, quos rhetoras vocãt.* Ideo coniun- Tertullian. de pallio: *Primus informator litterarum, ammaticus, & rhetor & sophista,* Marius Victorinus mmentar. ad libr. I. Ciceronis de Inuent. ita definit: *tor est, qui docet literas, atque artes tradit eloquentiæ. hista est apud quem dicendi exercitium discitur.* Aduo- etiam *scholastici.* L. II. Cod. Theodos. de concuss. oc. L. Præter. Cod. de lucr. aduocat. Scholasticis o omnis virtus in sola sententiarum verborumque ura; quod stringit Petronius pagina prima: *sed itos verborum globulos, & omnia dicta factaque,* &c. o, vt communi conuicio *scholastici,* quibus omnis io sola verborum virtute staret. Suetonius de Al- io: *Declamauit modo, splendide atque ornate, tum ne uequaque scholasticus existimaretur, circumcise & sor- , ac tantum non triuialibus verbis.* Saluianus libro I. *i id facere adnisi, vt salubres & salutiferi; sed vt schola- ac diserti haberentur.* Hieron. ad Nepotian. *Calenti- adhuc rhetorum doctrinis, quadam scholastico flore de- ximus.* Vegetius de re veterinaria lib. 3. *Collegi, pede- que sermone in libellum contuli: cuius erit præcipua feli- us, si eum nec scholasticus fastidiat.*

v. eod. *in porticum venit vt appareb. ab extemporali de- matione*] Quia porticus loco vbi recitabant adiun- . Plinius lib. 36. cap. 5. apertum ex his Martialis lib. 3. igr. 20.

An ociosus in schola Poëtarum
Lepore tinctos Attico sales narrat,
Hinc si recessit porticum terit templi.

olloquiis puerilibus: περιῆλθον καλῇ κλῃδόνι, ἀκολου- ντος μοι παιδαγωγοῦ ὀρθῶς διὰ τῆς στοᾶς, ἤ τις ἤγεν εἰς τὴν όλιν. Tertullian. aduersus Hermogenem cap. II. Pe- on. pag. 103.

v. 9. *suasoriam*] Auctor Dialogi de Oratorib. *Duo ge- ra materiarum apud Rhetoras tractantur, suasoria & ntrouersia: ex his suasoria pueris delegantur, controuersia bustioribus assignantur.*

vers. 14. *nec quo loco stabulum esset*] pag. 52. *quo loco st*[a]*bulum reliquissem.* est cauponium, seu diuersorium. A[p]pul. Miles. 1. *Quod ingressu primum fuerit stabulum.* C[y]prian. ad Stephanum: *stabula in itinere appetunt tutior*[a] eâ notione Tertullian. Apolog. cap. 42. August. libr. [ ] de ciuitate Dei. apud D. Lucam cap. 10. ἤγαγεν αὐτὸν πανδοχεῖον. recte vertit Euseb. Emissenus: *Duxit eum* [in] *stabulum.* hinc *stabularius. caupo* πανδοχεύς. in Gloss. *Stabularij qui cauponam & stabulum exercent,* ait Vlp. [ ] Nautæ Caup. stab. Seneca de beneficiis lib. 1. cap. 1[ ] *Nemo se stabularij hospitem indicat* Apul. Miles. *Man*[sio]*nis pretio stabulario persoluto.* hoc est, locario solu[to]. Varro 4. de Lingua Latina: *Locarium, quod datur in st*[a]*bulo & taberna vbi consistant.* apud D. Lucam: δύο δη[νάρια] ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ. Interpr. *Duos denarios dedit stab*[u]*lario.* Stabulum πανδοχεῖον exponunt Glossæ, quæ v[ox] cauponis & meretricis domum notat. ergo non οἶκ[ον] aut σταθμὸν tantum, sed lupanar. ita vsurpat Plaut[us] Pœnulo: *Quæ tibi colant stabulum.* nam in hospitiis [et]iam meritoria. Glossæ Isidori: *Meritoria, loca tabern*[a]*rum vbi adulteria committuntur.* nec perperam *stabu*[la]*rij* lenones dicuntur. hinc *prostibulum.* Nonius. *Prost*[i]*bulum, quod ante stabulum stet quæstûs diurni ac noctu*[rni] *gratiâ.* Scholiastes. Aristoph. in Equitib. Κασαλβάδες [...] τὰς ἑταίρας εἶπεν, αἳ ἀεὶ ἐπὶ τῶν οἰκημάτων ἑστῶσαι, ἐπὶ μισθῷ πα[ρέ]χουσι τοῖς βουλομένοις, *Stabulum* ergò, vt Varro, quod i[llic] bi consistant, vti & *statio*, & *stare* recte de lupis. Hora[t.]

——— *nullam nisi olenti in fornice stantem.* apud Sen[e]cam Controu. *Meretrix vocata es, in communi loco ste*[ti]*sti. stetisti puella in lupanari stetisti cum meretricibus.* Te[r]tull. Lupanar, *consistorium libidinum.* 3. ad vxorem: *Pr*[o]*cedat de ianua laureata & lucernata, vt de nouo consistor*[io] *libidinum publicarum.* Tamen etsi non semper steteri[nt] meretrices; interdum enim sellis insidebant. vnde Pla[u]tus Pœnulo:

Prosedas, seruilicolas, sordidas,
Quæ tibi olent stabulum, statum, sellam & sessib[u]*lum merum.*

i vtrumque notari vides: in V. C. leg. *cellam*, haud l. Iuuenalis Satyr. 3.

Et dubitas alta Chionem deducere sella.

imment. *Inde sellaria dicuntur. vnam meretricem à sua abducere cunctaris, cum alij adulteri ement.* Vide tum.

ersic. 19. *Rogo, inquam, mater*] solemne videtur com antibus matres salutare, Apuleius Milef. 1. Plautus dent. alii.

ersi. 23. *Diuinam ego putab.*] Fatidicam. Martial. *Non diuinus, sed scio quid facias.* Seneca de vita beata, . 27. *Cum aliqua per viam genibus repens vlulat, lau- que linteatus senex præferens clamat iratum aliquem rum, concurritis & diuinum esse affirmatis.* Apuleius 1. *parce in fœminam diuinam.*

ersf. 25. *centonem anus vrbana reiecit*] al. *iniecit*, quasi it Eucolpium induere legitimum habitum eorum, in lupanari, scilicet vt intelligat se in fornicem de- ctum. Nam mæchi, & ii qui lustrabantur, obnu- capite esse ex Sueton. & Caligul. notum. Capito- us Vero: *Intantum vitiorum Caianorum & Neronia- um fuisse æmulum, vt vagaretur nocte per tabernas & anaria obtecto capite cucullo vulgari.* C Fortunatia- s lib. 1 Rhetor. *Inuenit filius adulterum obuoluto ca- e, nec eum occidit.* Et hoc ritu forte Næuius, apud Gel- m lib. 6. cap. 9.——*eum suus pater cum pallio ab amica duxit.* Vide Isidor. libro 19. cap. 2. hunc respexit Sene- de vita beata cap. 13. *Non timide nec obscure luxuriatur am inoperto capite.* Imo & meretrices obnuptæ. Iuue- l. Satyr. 6.

Sumere nocturnos meretrix Augusta cucullos:
Sed nigrum flauo crinem abscondente galero,
Intrauit calidum veteri centone lupanar.

ertullian. de cultu fœminarum cap. 12. *Thamar illa, ia se expinxerat, idcirco Iudæ suspicione visa est quæstui dere adeo quia sub velamento latebat, habitus qualitate uæstuariam mentiente.* &c. multa Petronii ex hoc ritu audienda, quæ tamen interpretes ad alia trahunt.

Pag.53.v.2.*nudasq; meretrices*] Tacitus Annal. lib. 1 *Scorta visebantur nudis corporibus*. Cyprianus de spe(cap.6.*Per prostitutarum nuda corpora*. Artemidorus lib 11. ἡ δὲ ὅλη γυμνὴ, (ἀφροδίτη) ἑταίραις καὶ μόναις ἀγαθὴ, καὶ ἱ γασίας σημαντική. Philemon;

στῆσαι πεπορισμένον γυναῖκας, κατὰ τόπους
κοινὰς ἅπασι, καὶ κατεσκευασμένας
ἑστᾶσι γυμναί.——

ver.23.*cella*] οἴκημα, in cuius aditu scorta prostabat titulis inscriptum. ideo Martialis *inscripta limina cel* In Senecæ controu. lib. 1. *Superpositus est cellæ tuæ tit lus*. Tertullian. de Pudic.lib.1.*Sub ipsis libidinum titul* Iuuenalis Satyr.6. *Intrauit———cellam*. Interpres: *n sellam. quoniam in cellis nomina meretricum suprascrip erant*. vnde apparet, quid *tituli* appellatione notet nimirum stupri precium, & nomen meretricis. Senec lib. 1. Controu. *Nomen tuum pependit in fronte, stet cum meretricibus*. Inscriptionum insigne exemplum Historia Apollonii Tyrii: *Puella prosternit se ad ped Miserere virginitatis meæ, ne prostituas hoc corpus sub ta turpi titulo. Leno vocauit villicum puellarum, & ait: A cilla exornetur, scribatur ei titulus: Quicumque Tarsia deflorauerit, mediam libram dabit, postea populo patebit singulos solidos*. vide Senec.lib.1.Controuers.11. Πορνεῖ seu vt Plautus, *lustrales cellæ* arcuatæ erant. Isidorus. bro 10. *Fornicatrix est cuius corpus publicũ. Hæ subarcu tis prosternebãtur, quæ loca fornices dicuntur*. Glossæ: *Fo nicaria*, πόρνη ἀπὸ καμάρας ἢ ἵνται. Hinc Martial. *mon menta*, quod adinstar hypogæorum. lib.1. epistol.35.

A Chione saltem vel Laide disce pudorem.
Abscondunt turpes hæc monumenta lupas.

Quanquam loca ædilem metuentia remota & adit obscuri. Petron. pag.24. *ac subinde vt in locum secreti rem venimus*. pag. 25. *per anfractus obscurissimos in hu locum perduxit*. Isidorus lib.10. *Ganeo. luxuriosus, & ta quam in occultis degens, quæ ganea Græci vocant.*

v.eod.*assem exegerat*] Iuuenal. Saty.6.

Excepit blanda intranteis, atque æra poposcit.

Sene

neca lib.I.Controu.*pretia stupri accepisti.* Notandum id Tertull. *Ipsa etiam prostibula publicæ libidinis hostiæ scena proferuntur, locus, stipes, elogium etiam quibus ... non est prædicatur.*

v.vlt.*satyrion*] Hesychius: σατύριον πόα τις συνεργὸς εἰς τὰς ἀφροδισίας ὁρμάς. Cælius Aurelianus lib.III. *Satyriasis est vehemens Veneris appetentia. Vocatur autem ab ... virtute, quam satyrion vocant. Hanc enim accipientes in Venerem prouocantur, cum tentigine genitalium ...tium. Sed antecedentis istius passionis sunt epota medicamina ob vsum Venereum excitandum, quæ satyrica vocant, quæ sunt acria atque incentiua, & neruis improba.*

Pag.54.v.3.*Quasi per caliginem*] V.C. habet interiectum nomen ENCOLPIVS. quasi quæ sequuntur sint ex persona Encolpii. Scal.

v.18.*Intentaui in oculos Ascylti manus*] Sueton. Cæsare c.14. *Strictos gladios vsque eo intentans.* Virgil. III. Æneid. *Præsentemq; viris intentant omnia mortem.* Pacuuius Atalanta: *Mortem intentant, regno expellunt, consanguineum ne esse abdicant.* Ita L. apud Nonium *Abdicare.*

v.16.*Cum ego proclamarem*] Apul. *Poteras saltem proclamare suppetiatum.* Vlp. L.4.§.Idem Diuus.ad L.Corneliam de sicar. *Plane si ipsi, qui hanc iniuriam passi sunt proclamauerint, audire eos præses Prouinciæ debet.* Atque ... proclamare *Quiritare* dicitur, hoc est, Quiritium fidem inuocare, vt Petron.pag.66. Tertull. aduersus Valentin.cap.XIV. *Vt etiam inclamarit, quasi Porro Quirites aut fidem Cæsaris.* Lucianus: ἐπὶ δὲ πολλάκις ὦ Καῖσαρ, ἀναβοήσω ἐπεθύμουν, ἢ ὠγκέμην, καὶ τὸ μὲ ὦ ἰδόων, τὸ δὲ Καῖσαρ οὐκ ἐπεκηλύθει. Sed hæc vulgatissima. Inde *proquiritare legem*, promulgare, verbum decemuirale. Sidonius lib.VIII.ep.VI.

v.20.*muliebris patientiæ scortum*] Vide Ausonii epig. XXIII. Firmicus Astr.lib.3.c.7. *Patiantur quæ mulieres ...ati consueuerunt, præposteris libidinum ardoribus.*

v.21. *Cuius ne spiritus purus*] propter fellationem, ...ut oris stuprum, vt loquitur Arnob.l.II. Minut. Oct.

Qui medios viros lambunt, libidinoso ore, inguinib. inhære scunt. Seneca de ira l. II. c. 8. *Raptus ad stupra. & ne o quidem libidini exceptum.* Petron. pag. 54. *Quine tum qui dem*+ *conformiter faceres, cum pura muliere pugnasti.* No pura mulier, est fellatrix. Catull. —*pura impura puel la Sauia comminxit spurca saliua tua.* Iuuenalis Satyra x —*quot longa viros absorbeat vno Maura die.* Comm *Hanc ostendit ore fuisse impuram.* eandem innui puto Firm. lib. 3. cap. 7. *Erit impure libidinosa.* Adde Martia lib. VII. ep. 66.

+ leg. cum fortiter

v. vl. *fortiter facere*] *Fortiter facere*, pugnare, frequen apud Rhetores. Senec. lib. I. Declam. 8. *Qui ter fortite fecit, militia vacet.* probe vero, vt multa a re militari Apul. *præliabor fortiter & ex animo.* ego, *fortiter facere* seu, *fortiter prœliari*, ἀφροδισιάζειν.

Pag. 55. v. 2. *viridario*] *Viridaria*, ἄλση, loca gramini bus arbustisque consita. Pl. l. v. ep. VI. Macr. Saturn. l. c. IV. in Pandecto Florentino L. 13. §. 4. D. de vsufruct *viridia*. L. 79. §. vlt. D. de verb. signif. *viridia*.

v. 23. *tanquam scholastici ad cœnam promisimus.*] De clamatores, vt auditorum laudibus, & probationum signis disertissimi haberentur, cœnas exhibebant, au sportulas aut nummos dabant. v. 6. *cum fama morerer an videlicet audirem sententias.* Plinius ep. XIV. lib. XI. *Se quuntur auditores actoribus similes, conducti & redemt mancipes, conueniunt in media basilica, vbi tam palam spor tulæ quam in triclinio dantur. Ex iudicio in iudicium par mercede transitur. Inde iam non inurbane σοφοκλεῖς vo cantur: iisdem Latinum nomen impositum est laudicæni Heri duo nomenclatores mei ternis denariis ad laudandum trahebantur: tanti constat, vt sis disertissimus.* vide inte grum locum. Hunc morbum etiam poetas tenuisse ex Hor. Mart. aliisque notum: quo respexit Petroniu pagina 193.

Quisquis habet nummos, secura nauiget aura,
Fortunamque suo temperet arbitrio.
Carmina componat, declamet, concrepet omneis
Et peragat caussas.

Vid

de Iun. Satyr. VII. eo ventum, vt auditores, & locum nduxerint. Tacitus dial. de Orator.

Pag. 56. v. 22. *adiectis petulantibus dictis: Sic diuidere*] *tulantia dicta*, verba ad omne genus nequitię accomodata, quale illud *diuidere*, quod inter turgia & obena. Pla. Aul.

ST. *edixit mihi*
Vt dispartirem obsonium hic bifariam,
Cog. *Me tu quidem hercle, dicam palam, non diuides.*
ST. *Bellum & pudicum vero prostibulum popli.*
Post si quis vellet te, haud non velles diuidi.
Atque ego istuc Anthrax aliouorsum dixeram.
Non istuc quod tu insimulas.

Pag. 57. vers. 5. *laciniam extremam*] *Lacinia extrema*, extimum seu extrema ora vestimenti. Glossæ: *Laci- ι κϱάσπεδον*. Idem Glossarium: *Instita ἀκϱοζώνη*, non *ita. Fimbria, limbus, instita κϱάσπεδον.* ergo hæc eadē. te nihil aliud, quam fasciæ vestimentis adsutæ ad natum. at instita licet adsuta vesti non sit, recte faola quæuis appellatur, non autem lacinia aut lims. itaque pag. 65. *duas institas protulit de sinu, alteraq; les alligauit.* in V. Gloss. *protulit de sura.* quod indubie ctius interpretor fascias crurales; vt est apud Vlp. L. §. 4. D. de aur. & arg. leg. Horat. *Quarū subsuta talos tat instita veste.* Acro: *Instita dicitur περιπόδιον, quod sto- subsuebatur: qua matronæ vtebantur. erat enim tenuissi- a fasciola, quæ prætextæ adiiciebatur.* Sed & Gloss. *Lim- u, περιπόδιον.* insuitur enim ea parte quæ pedes tanit. vnde Ouid. de arte amandi l. I. *Quæque tegit medios stita longa pedes.* Isidorus. *Limbus est quam nos ornatu- m dicimus: fasciola contexta aut ex filis, aut auro, adsutaue extrinsecus in extrema parte vestimēti.* Vlp. l. Vestis. §. D. de auro & arg. leg. *Instita, pictura clausique, quæ vesti nsuuntur picturæ*, Isidoro *ornaturæ*, hoc est, limbi. Sane utacius ad illa Statii lib. VI. Theb. ——*picto discingit ectora limbo*, *Limbus*, inquit, *fascia picta dicitur.* in Isilori Gloss. *Limbus, clauus in veste regia.* adeo vt limbus,

non tantum quod oræ vestis, sed quod ornatus causſ assuitur notet.

v.9.*Familiaris oculis meis*] in vet. exemplari erat, *ocu lis temnis*. puto: *oculis teneris*. vt μύωπα intelligat, & lu ſcitioſum; qui propterea oculos propius admouebat a inſpiciendum pallium. Scalig.

P.58.v.5.*Intactis aureis*] Horat. lib.3.od.xxiv. *Intact opulentior theſauris Arabum*.

ver.11.*Iure ciuili*] *Interdicta* non ſunt iuris ciuilis, ſe iuris prætorii. At Petronius prætorium ciuile ius facit opponens ei ſcilicet ius naturale vel gentium.

v.13.*Ad interdictum veniret*] pag.93. *Si venturum a interdictum Herculem credidiſſet*. *Ad interdictum venire* eſt iure ordinario agere. Frontinus de limitibus agro rum: *De poſſeſſione controuerſia eſt, de qua ad interdictum hoc eſt, iure ordinario litigatur*.

v.17.*traducunt tempora cena*] v.c. *ſera*. fortaſſe, *ſect* quod valde placet Scalig.

v.18.*vendere verba ſolent*] Mart. lib.5.c.17. *Sollicitij velim vendere verba reis*. Seneca, Herc. Furente:

Hic clamoſi rabioſa fori
Iurgia vendunt improbus, iras
Et verba locat.

v.20.*Atque eques in cauſſa qui ſedet*] Conſilium ir nuit. Vlp. fragment. tit.1. *In conſilium adhibentur Rom quinque ſenatores, & quinque equites Rom. in prouinci viginti recuperatores*. Theoph. Gr. interpr. κονσιλιόν ἐστι συ νέδριον φανερῶν ἀνδρῶν. *Recuperatores*, quia per eos ir ſuum quiſque recipiebat. proprie itaque pag. 60. *recu perato vt putabamus theſauro*. Vide Feſt. Gloſſ. δικαστὴ *Iudex recuperator*. Plautus in Bacch. *Prætor recuperator dedit*.

Pag.59. v.1. *præter vnum dipondium*] Recta lecti aliorum codicum, *præter vnum, dipondium ſicilium, qui bus lupinos*. id eſt, dipondium cum ſicilico. ita loque bantur. vel ſine dubio legendum, *præter dipondium ſici licumque, quibus lupinos*. Scaliger.

v.eod.*Dipondium*] Gloſſarium: *Dipondium* διπλ

χξύο

πο͂ν, ἤγουν ὀβολός. Διώβολον. *Dipondius. Depondium*, ... *ον*. hinc contemtim viliores, *dipondii*. Sen. cont. ... 10. *Itane peribunt decem iuuenes propter dipondios*

... eod. *Sicel*] Glossæ, *Sicilicum* οὐγκίας τέταρτον. D. Eu... tius l. 11. Instruct. *Sicel, qui corrupte siclus, vnciæ pon... habet, scrupula decem*. Vide Volusium Metianum.

... 3. *Ne interim præda discederet*] Optimus Codex ha... at, *ne viritim*. Luxata autem hæc sunt suo loco. ... ntinuentur igitur cum superioribus ita; *quam in ... iguam litem descendere, ne viritim præda discederet*. id ... ne præda diuideretur ex euentu litis. Hæc Ill. Scal. ... quidē certa & indubitata esse quisquis sane men... ateatur oportet.

... 5. *Addicere*] proprium in emptionibus. Sueton. Iu... cap. 1. *Amplissima prœlia nummo addixit*. passim apud ... Firmicus: *Pudorem suum quotidianæ pecuniæ gratia ... mi addicent*.

... 17. *nullo genere*] nullo modo, οὐδενὶ τρόπῳ. Cicer. ad ... icum, *Quod optimo genere facere non licuit*.

... 22. *Pannuceam*] Pers. Satyr. VI. *Dum ne deterius sa... panucea Baucis*. Mart. lib. 11. epigr. 47.

Pag. 60. vers. 2. *Aduocati iam pene nocturni*] Tacit. seu ... int. de Orat. *Hinc leges assiduæ, hinc conciones magi... tuum pene pernoctantium in rostris, hinc accusationes ... entium reorum*.

v. 8. *in vtraque parte*] L. *in vtra parte*.

vers. 12. *Qui solebat & caussas agere*] al. *& ad c. a* al. *ad ... ussas agere*. dictum vt Propertio: *Pastorem ad bacu... m*. Scal.

v. 16. *Vestis inter prædones strangul.*] L. *veste, is interpr... an*. Scal.

Pag. 61. v. 8. *Gitonis*] Hoc nomen non est Græcum. ... egend. *Cnython*. Γνύθων. Nam semper vetus exemplar ... abet *Gniton*. Scal.

vers. 9. *Ostium non satis*] Videtur negatiua, *non*, ab... ndare.

v. 15. *Mulier erat operto capite, quæ cum rustico steterat*]

pag.10.*mulier aperto capite, quæ cum rustico steterat*, a glossema est, aut leg. *operto capite*.

Pag.62.vers.1.*vna comitata virgine*] Iuuen. Satyr. —*comite non amplius vna*. non prodibant sine pedisl quis. in Plauti Casina Murrhina ait:

Sequimini comites in proximum me huc.

Myron apud Rutilium Lupum: *Ornatus eius opib abundabat, magnus ancillarum, quæ sequebantur comit tus. nunc graui casu afflicta, vix mediocris ancillæ dignita retinet*. ne meretrices quidem. Lucian. ἐπεὰν διὰ λ, ἀ λὰ νεῶ ὁρᾷς, οἷα πρόεισι, χρυσοῖς, ἐσθῆτες εὐανθεῖς, καὶ θερ παιναι τέσσαρες.

v.7.*imber*] Catull. —*tristique imbre maduere gen* Seneca Troad.

—*irrigat fletus genas,*
Imberque victo subitus à vultu cadit.

Statius Silu. lib. v. —*oculis vxorius instat Imber.*

vers.8.*manibus inter se vsque ad articulorum strepitu contritis*] Videtur moris fuisse, vt huiusmodi signis d cturi audientiam pararent. Hieron. ad Rusticũ: *Testua neo Grannius ad dicendum incedebat gradu, & per inte ualla quadam vix verba carpebat. Et tamen cũ mensa po ta, adducto supercilio, contractis naribus, duobus digitu concrepabat. hoc signo ad audiendum discipulos prouocan*

vers.10.*aut vbi fabulas*] Vet. cod. *Aut vbi fabulas e iam antecessuras latrocinia didicistis*. Ita omnino le Scalig.

v.24.*medicinam somno petii, iussaque sum vos perquir re*] Per quietem à diis monstrata medicina. Xiphilinus τυφλόν τε ἰνα καὶ ἕτερον σὺν δεξιὸν, προστεθῆναι, οἱ ἐξ ὄ ψεως ἐνυπνίων, ὑγιεῖς ἀπέφηνε. Itaque ægrotantes i templo Æsculapii cubare solebant, vbi somniantibu medicina indicata. Philostratus de Vita Apollon: Tyan. lib. 1. ὑδέρω δὲ ἄρα εἴχετο, καὶ μέθῃ χαῖρον, αὐχμοῦ ἠ μελεῖ. ἠμελεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ διὰ ταῦτα, καὶ οὐδὲ ὄνα αὐτῷ ἔφοιτα. Vide Plaut. Curcul. Sc. *Migrare*. hinc for tassis apud Artemid. lib. 1. ἐν ἱερῷ δὲ καθεύδειν, νοσοῦντι χρείαν πρόσφορον. Antoninus Imp. τὸ δὲ ὀνειράτω. βοηθή

μα

ἐλθοῦσα, ἄλλα τε καὶ ὡς μὴ πλύειν αἷμα, καὶ μὴ ἰλιγγιᾶν.
rod.lib.4. ἠπεόχθη εἰς Πέργαμον τῆς Ἀσίας, χρόνου δὲ βου-
λῇ θεραπείαις τοῦ Ἀσκληπιοῦ. ... ἐκεῖ, καὶ ἐς
... τῶν ὀνειράτων ἐμφορηθῆναι ... εἰς ἵλεον.

ag.63.v.8. *Ne nocturnas religiones iocum risum fac.*] ...cismus: ὕθλον καὶ παιδίαν. Porro connecte his Ho-
...ina:

Inultus vt tu riseris Cotytia
Vulgata, sacrum liberi Cupidinis. Illust. Scal.

.11 *quæ mille vix homines norunt*] rescribo · *quæ my-*
...ix omnes norunt. Nam licet initiati, non tamen
...l omnia sacra tradebantur, nec arcana promiscue
...ibus patebant, sed reducta, & in intimo sacrario
...sa. Seneca Natur. Quæst. l. VII. c. XXXII. *Non semel*
...dam sacra traduntur. Eleusina seruat, quod ostendat
...sentibus Tertull. aduersus Valentin. cap. 1. *Nam &*
Eleusinia, hæresis & ipsa Atticæ superstitionis, quod ta-
...pudor est. Idcirco & aditum prius cruciant, diutius
...iant, quam consignant, cum & portas ante quinquen-
...m instituunt, vt opinionem suspendio cognitiones ædifi-
...t. Quæ sane vel doctissimos non intelligere arbi-
...r, nisi L. *cum epoptas ante q. inst.* ita omnino Tertull.
...psisse contendam. Hoc tu me docuisti Ill. I. Scal.
...per incomparabilem eruditionem facilius ad quæ-
...è re nata respondes, quam nos interrogamus.
...id autem ἐπόπται, & ἐποπτικὰ in sacris, neminem
...orare puto.

v.25. *descendentes ab aure capillos*] παρωτίδας. Pollux
.II. Varro παραπέτασμα, ... ἐγχωρίων: *Ante aures*
...do ex subolibus paruuli intorti dimittebantur. Hierony-
mus de vitando suspecto contubernio. *Capilli vel in*
...ntem, vel in aures defluunt. Sidonius ep. lib. 1. *Aurium*
...ulæ, sicut mos est gentis, crinium superiacentium flagel-
...operiuntur. Legulæ vel *Ligulæ aurium* sunt quæ Arno-
...o *lamnæ*. lib. 11. *laminas pertunderent aurium.* Glossar.
...ος ὠτός. *Lamna.*

v.26. *tentata manu*] L. *lentata manas*, id est, γναμπτῶς.
...calig.

Pag. 64.

Pag.64.verſ.24.*frigidior hieme Gallica*] Tale illı Theocriti:

Πᾶσα μὲ ἐψύχου χίονος πλέον. ——

Eunapius: ἀνυπόδητος τρυφῆς περιουσίαν ἐπῆγε τοὺς Γ λατικοὺς χειμῶνας.

Pag.26.v.4.*præcincti certe altius eramus*] Parati adp gnam. Seruius ad Virg. IX. Æ. *diſcinctos Afros. Diſcinct inhabiles militiæ. nam omnes qui militant cincti ſunt.* Fe Iſidor. Horatius: *altius ac nos præcinctis.* hoc eſt, expec tioribus, Rufinus: *Militiæ cingulum non dari, niſi imm lantibus iuſſit*, hoc eſt, ius militandi: nam apud Her dianum lib. XXI. vbi milites exauctoratione puniu tur, στρατιώταις κελεύω ἀποζώσαι τε ὑμᾶς. & paſſim apı eundem ἀπέζωσεν exauctorauit. Hieronymus epita Nepot. *Quod alteri militauerit & ad hoc habuerit cing lum vt miſeris ſubueniret.* Sanè & Græcis ἄζωνος ſtr nuus, & ἐνδῦναι τὰ ὅπλα οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν, ζώσασθαι.

v.5. *paria compoſueram*] proprie de gladiatoribı Horat. lib. I. Sat. VII.

——Bruto prætore tenente
Ditem Aſiam, Rupili, & Perſi par pugnat, vti non
Compoſitus melius cum Bitho Bachius. ——

Minut. Felix: *Hic eorum paria compoſuit.* Seneca lib III. Contr. I. *Componis in domo par.*

v.19. *ſollicitauit inguina mea*] Mar. ——*inguina ſa tem Parce futurici ſollicitare manu.* Ouidius III. Amo *molliter admota ſollicitare manu.* Horatius lib. IV. od. I ——*Cupidinem lentum ſollicitas.*

Pag.66.v.2.*& appoſui quidem adoleſ.*] L. *& Appoſ quidem adoleſcens. Solus tamen medicamentum ebibiſt* Sine dubio vera lectio. Appoſui, inquit, potionen quam tu totam obduxiſti.

verſ.13.*acu comatoria*] Apul. *Acus crinalis* libr. VII Mil. *Acu crinali de capite prompta.* Martiano Capell. *cr nalis ſpica.* Varii vſus hæ aciculæ: nam acu caput ſca pebant. Feſtus, *Cnaſonas, acus qua mulieres ſcalpunt c put.* Acu crines fingebant, quæ καλαμὶς. Iuuenalis S ty. III.

Ille ſ

Ille supercilium madida fuligine tinctum
Obliqua producit acu, pingitq; trementeis
Attollens oculos——
e Ouid. Amor. lib. 1. Eleg. 14. In Isidori Glossis: *A-*
calamistratorium. Xiphilinus: βελόνη, ᾗ τὰς τρίχας ἀ-
. Martialis lib. 6. epig. 66.
nus de toto peccauerat orbe comarum
Anulus incerta non bene fixus acu.
sidorus libro 19. *Acus sunt quibus in fœminis ornando-*
crinium compago retinetur, ne laxius fluant. Lucill.
erniculum. Tertull. *Cedo acum crinibus distinguendis.*
ronymus aduersus Rufinum: *Fecerunt hoc & Ful-*
in Ciceronem, & Herodias in Ioannem, quia veritatē
poterat audire, & linguam veriloquam acu discrimi-
i confodiebant. ergo acum discriminalem innuit Xi-
linus, qui de eadem Fuluia: ϗ ταῖς βελόναις, αἷς ἐς τὴν
αλὴν ἐχρῆτο, κατεκέντησε. Acus illas gemmis ornabant.
. L. Argumento. D. de aur. & arg. leg.
v. 19. *gausapa*] Glossar. *Gausapa* βαρβαρικὸν παλλίον.
rtial. mappa: *Nobilius villosa tegant tibi gausapa ci-*
m. Horat. Sat. 8. l. 2. *Gausape purpureo mensam perter-*
Sed hoc pueri norunt.
vers. eod. *cinguloque succinctus*] Seneca de breui. vitæ
. 12. *Quam diligenter exoletorum suorum tunicas suc-*
gunt.
Pag. 67. v. 2. *legitimo perfusos oleo refecerunt*] al. *lecyti.*
lecythino perfusos oleo, id est, balneari. λήκυθος, vas o-
rium. Gloss. Isidor: *Lecythus, ampulla olearia.* Scho-
stes Theocriti: ὄλπαν. ἴσως τὴν λήκυθον. τὴν ἔχουσαν τὸ
αιον ἐχρῶντο ἐν ταῖς παλαίστραις.

Lecythi isthæc forma: Hac figura in ve-
tibus monumentis & lapidibus conspi-
, indicium fecit illustris Scaliger. Quod
eo vncti dimicaturi, Scholiastes, Theo-
iti: λιπαρὰν δ' λέγει παλαίστραν, ἐπεὶ οἱ παλαί-
τες, ἐλαίῳ πρότερον ἢ λείφοντο, εἶτα ἐπάλαιον. Huius moris
tio apud Clem. Alex. Pædag. lib. II. c. II. Καὶ τὸ ἔλαιον
ὑπὸ τῆς μελίττης, ϗ τοῖς ἐντόμοις ἐστὶ πολέμιον ζώοις; ἀν-
θρώπων

θρώπων δὲ, τοὺς μὲν ὠνησεν, ἔστι δὲ οὓς εἰς μάχλην ἐξεκαλέσατο τοὺς πρότερον φίλους ἀλλήλοις μηδέπως τοῦτο ἐν τοῖς σταδίοις τρέπει εἰς τὸ τῆς ἀγωνίας πάμμαχον. Seruius inediti Annalib. citat. *Confricati oleo, ientati, paratique a ma*, quod Liui. *pransi paratique ad pugnam.* Nar gnaturi cibis vires excitabant. Petron. p. 53. *Ne inj tas militiam perderet, largioribus cibis excito vires.* P Gallienis : *Militare prandium, quod dictum ab eo, milites ad bellum paret* Iuuen. Saty. 11. *Sic veniunt a scellania ludi.* Comment *Miscellania cibus gladiato id est, vltima cœna.*

v. 9. *gustatione mirifica*] Porphyrio ad illud Hor. II. Satyr. xi. *Ab ouo vsque ad mala. Ab initio cœnæ nem. Ouum enim hodie initium cœnæ, quippe cum in statim à balneis offeratur.* Apul. lib. 9. *Vt primum ant soriam potionem, & inchoatum gustum extremis labiis tigerat. antecursoria potio*, vt Ammianus libro xx *bamenta præcursoria*, est autem προπόμα. Athen. lib προπόμα τι πρὸ τοῦ δείπνου προσεφέρετο, καθὼς εἰώθει τὸ ... πον.

v. 17. *Priapi genio peruigilium deberi*] Peruigiliis colebant Plautus Curcul. *Veneri peruigilare vouisti* Iul. *Qui illam stuprauit noctu Veneris peruigiliis.* Gel II. cap. 23. *In peruigilio vitiata est.* Suet. Calig. cap. 4 nobius lib. 5.

v. 34. *iacebant*] Varro apud Seruium ineditum: *In temulentos iacere, ebrios cubare consuescere.*

Pag. 68. vers. 3. *dumque inter argentum auid. rixan* id est, inter argentea vasa. Horat. *Hunc capit arg splendor.* Interp. *argentea vasa delectant.* Cicero in V rem 4. *Exponit multum argentum, non paucula pocu auro.* Auctor Rhet. ad Herenn. libr 4. L. Quæsitur 28. D. de Inst. vel Inst leg.

v. 5. *cecidit etiam mensa cum argento*] Mensæ qu baci, politæ, in quibus omnis generis, præclarique tificii vasa, aurea, argentea, crystallina exposita, a sum simul & splendorem. Lucianus Lexiph. ποτήρια ... ἔκειτο ... ἐπὶ τῆς δελφινίδος τραπέζης, &c. Sido ep

li. 1. *Non ibi impolitam congeriem liuentis argenti men-sedentibus suspiriosus minister imponit.* Quæ in Ms. ita *Non ibipolitam. c. l. a. m. cadentibus.* Hę mensę *delphi-* dicebantur. Martialis l. 10. 11. ep. 69.

Aurum atque argentum non simplex delphica portat. lossæ: *Abaci, delphica,* μλωιστέριον, ὡς Ιουβεναλιος. In iis alibi: *Deluca* μλωιστέριον. L. *Delphica.* Iuuenalis Sa-t. ——*vrceoli sex Ornamentum abaci.* Comment. *quod nos delficam dicimus.* Horatius——*& lapis al-bus, Pocula cum cyathis duo sustinet.* Acro: *Lapis albus, mensa marmorea quam nos delphicam dicimus.* Paul. libr. ient. §. instructa domo. t. de vsufr. leg. Procopius: παλαπω τῆ ἐπὶ ῥώμης, ἔνθα σωυέβαινε σιβάδας τὰς βασιλέων εἶναι. τρίπους ἐκ παλαιοῦ εἱστήκει, ἐφ' ὃ δὴ τὰς κύλικας οἱ σιλέως οἰνόχοοι ἐτίθεντο. Δέλφικα δὲ τὸν τρίποδα καλοῦσι ῥωμαῖοι, ἐπεὶ πρῶτον ἐν δελφοῖς γέγονε. Quem locum suggessit mihi Ill. Scaliger, vir per omnia diis, quam homini-bus similior.

v. 14. *Tricliniarches*] ἀρχιτρίκλινος. V. inscriptio: M. VL-O. AVG. LIB. DIVI. TRAIANI. AVG. A PO-IONE Item: A. LAGVNA TRICLINIARCH. versi. 17. *pueri detersis oculis red. ad minist.*] Apul. libr. 2. Miles. *Perfrictis oculis, & obarmatis ad vigilias.* Cleome-des lib. 2. ἐστι. ὅτε καὶ τὰ ὄμματα ἐκτρίβονται.

v. 24. *Intrat cinadus homo omnium ins.*] Clemens Pęd. lib. 2. ἀνδρογυνῶν σωουσίαις ἥδονται παρεισρέουσιν δὲ ἔνδον κιναίδων ὄχλοι ἀθυρόγλωσσοι, μιαροὶ μὲν τὰ σώματα μιαροὶ τὰ φθέγματα, εἰς ὑπουργίας ἀκολάστους ἐνδρώμενοι, μοιχείας διάκονοι, κιχλίζοντες καὶ ψιθυρίζοντες, καὶ τὸ πόρνικον αὐαίδιαν διὰ ῥινῶν ἐπιψοφοῦντες ἐπικινούμενοι μὲν, ἀκόλαστοι ῥήμασι καὶ σχήμασι τέρπειν πειρώμενοι, καὶ εἰς γέλωτας ἐκκαλούμενοι πορνείας πρόδρομον, &c. Quæ mirifice hæc Pe-tronii illustrant.

v. 26. *qui vt infractis manibus congemuit*] Scio hoc tra-hi ad habitum componentium se ad dicendum, quam-quam in conuiuiis digitis crepantes luserint. Lucia-nus Lexiph. ὁ μὲν τις ἐπὶ τὴν κοτύλην... ἀνακρίχησάμενος, ἐπιφόρημα ἐζήτει, ὁ δὲ ληκίνδα ἔπαιζεν ἄλλος, ἐρριχεῦτο σὺν

γέλωτι

γέλωτι τὴν ὀσφύν. Quid innuat τὸ *congemuit*, ex Cl
ment. verbis hauriendum.

v. vlt. *eiusmodi carmina effudit*] Introducebant cin
dos aut alia mancipia huic operi destinata, qui lasc
uis carminibus impudico corporis motu, Venere
excitarent, aut spaltrias, quæ numeris obscœnis m
tibus respondebant. Arnobius libr. II. *Et simphonic
agerent & fistulatorias artes, cantionibus vt prairent o
scœnis numerositer, & scabillorum concrepationibus son
ris, quibus animarum alia lasciuiens multitudo incompo
tos corporum dissoluerentur in motus, & ad vltimum cl
nibus & coxendicibus subleuatis lumborum crispitudin
fluctuaret.* Sed hæc proprie de lasciuia mimorum. I
uen. Sat. II. ——*vt caditana canoro*

Incipiant prurire choro, plausuque probata
Ad terram tremulo descendant clune puella
Irritamentum Veneris languentis.

Pag. 69. v. 1. *spatalo-cinædi*] Glossæ: *Delicatus, σπάταλ*
λος, ἀπὸ τοῦ σπαθᾶν. vnde & *spathalium*. Tertullian. *man
spathalio circumdari solito. spatalocinœdi*, qua licentia L
cill. *machocinœdi*.

v. 3. *clune agili*] Arnobius lib. II. *Lasciuia deinde lux
riantis adsumpta, huc atque illuc clunes torquet.* Iuuen
Sat. II. *Et de virtute locuti Clunem agitant.* Commen
Ad patiendum stuprum.

v. 4. *Molles*] Glossæ: *Mollis, effeminatus, aut qui barb
non habet.* Iuuen. Sat. 6. *Medullina crissantis.* Interp. *Cri
sare mulierum: ceuere virorum est. Hinc Ceuetes molles, e
obscæni vocantur.* Tertull. aduers. Valent. c. 15. *Et Salm
cis inde se soluerit, qua masculos molles facit.* Vitruu. lib. 1
cap. 8. *Salmacidis fons putatur Venereo morbo implicare
eos qui ex eo biberunt.* &c. *Non enim molles & impudic
ex ea fieri aqua.*

v. eod *Veteres*] Exoleti. Vide Lamprid. in Elagab.

v. 7. *basio conspuit*] Lucret. lib. 5. *Adfigunt auide corpu
iunguntq; saliuas oris.*

v. 9. *Perflueb. per frontem sudantis acacia riui*] Eubulu
apud Athen. lib. 13.

Μὰ

...δὲ οὐχὶ περιπεπλασμέναι ψυμμιθίοις,
... ὥσπερ ὑμεῖς συγχρίνω τὰς γνάθους κεχειμέναι,
... ἐξίῃ τοῦ θέρους, ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑδρορρόαι
... ῥέουσι μέλανος, ἐκ δὲ τῶν γνάθων
... ὡς ἐστι τὸν τράχηλον ἄλοκα μιλτώδη ποιεῖ.
...e Xenophont. Oeconom.
...11. *tantum erat cretæ*] Mulieres terra Chia se incru-
...ant. Plin. lib. 35. cap. 16.
...12. *detectum parietem*] tectorio solutum. Quod fit
...nimbo perpluit. *Tectoria*, κονιάματα, τῶν τειχῶν
... χρίματα. id est, fiebat calce macerata. Vitruu. lib.
...ap. II. III. Plin. l. XXXVI. cap. XXIV. At tectorum et
parietes incrustare, imo quodcumque ad politio-
...perficere. Vitruu. l. VI. c. III. IX. VI. L. Si seruus. D.
...g. Aquil. hoc opus albarium dicitur. Vitruu. l. 5. c. X.
...adius l. c. XIV. & *album opus.* Vitruu. l. 8. c. 3. κονιάται
...ini. L. Architecti. C. de exc. artif. & albarii tectores.
...tull. *Scit albarius tector & tecta sarcire & tectoria in-
...ere, & cisternam liare, & cymatia distendere, & multa
ornamenta parietibus incrustare.* Forte L. *cisternam
...re.* nisi quod in Apicii lib. V. c. I. *permisces, & lias vt
...si succus videatur.* κυμάτια verò αἱ ὑπεροχαὶ παρὰ
...οσι καὶ λιθοποιοῖς, ait Hesychius.
...19. *Vrbanitatis vernulæ*] L. *vernilia. Vernilius*, verni-
vulgarius, vulgaris Scal.
...ag. 70. v. 11. *in promulside libidinis militabit*] Apul. lib.
Mil. *Gladiatoriæ Veneris antecœnia* Seneca Controu.
...arium libidinis.
...17. *deuirginetur*] Glossæ: *Deuirginare*, διαπαρθενεύ-
...Higinus Mytholog. *Medeam noctu in antro deuirgi-
...tit.* Paul. l. vlt. D. de offi. præsid. Laberius *depudica-*
... Gell. lib. XVI. cap. VII. Pollux lib. III. τὸ δὲ παρθενίας
...ελεῖν διακορῆσαι λέγουσιν, καὶ διαπαρθενεῦσαι ἡρόδοτος
... Homerus Il. λ. λῦσε δὲ παρθενίην ζώνην. Glossæ αὐ-
...διεπαρθένευσεν. optime. nam zonam, qua præcin-
...noua nupta, soluebat maritus. Catull. Fest. Varro
...ad August. *Virgini vxori zona soluitur.* Plutarch. ἔλυε
...ζώνην ὁ νυμφίος. quod Theocrit Idyll. X. λῦσε μίτρην.

 vt Mu-

vt Musæus:—ὁ δ' αὐτίκα λύσατο μίτρην. Interpres [...]storiæ, quæ Apollon. Tirio contigerunt, vertit; *nod[...] virginitatis soluit.*

v.18. *producta est puella*] pag. 94. *rogaui vt in platan[...] produceret dominam.* Iuuenalis Satyra 6. *Filiolam t[...] vetula producere.* Comm. *Producere meretricē.* hinc [...]*ductor* προαγωγὸς Gloss. προαγωγὸς, πορνοβοσκός, *Len[...] nator.* Asconius in 3. contra Verr. *Lenones sunt sco[...]rum, perductores etiam inuitarum personarum, & in [...]bus stupra exercita legibus vindicantur.* Tertull. Apol[...] cap. 43. *Lenones perductores, aquarioli.* Itaque *perducto[...]* aut *productores* dicas rectum est, nam *per* & *pro* vt Gr[...] περὶ & παρὰ vtuntur.

Pag. 71. v. 3. *cum primum virum passa sum*] Tertull[...] hort. ad Castit. c. 13. *Inuita alium virum passa est.*

v. 14. *consurrexi ad officium nuptiale*] Frequens hui[...] verbum. Suetonius Calig. cap. 25. *Liuiam Orestilla[...] Pisoni nubentem cum ad officium & ipse venisset, ad [...]duci imperauit.* Apul. 6. Metam. *Speciosus adolescens [...]ptias officio frequenti cognatorum stipatus, ædibus pub[...] nuptias parabat.*

v. 15. *inuoluerat flammeo*] Scholiastes. Iuuenalis [...]tyra 6. *Flammeum genus amicti, quo se cooperiunt m[...]res die nuptiarum. Est enim sanguineum propter rubo[...] custodiendum.* Tertullian. aduersus Valentin. cap[...] Festus. Plinius, libro 21. cap. 9. Glossæ: *Flammeum [...] vorte virginale. Maforte* posterior ætas quoduis op[...]mentum capitum mulierum vocat. Glossæ Isid[...] *Mauorte operimentum capitis muliebris.* In gestis Col[...] Cæcilii & Felic. *Tunica muliebres* XXCII. *mafo[...]* XXVIII. Nonius: *Ricinium, quod nunc mafurtium [...]cimus.*

v. 16. *Embasicœtas præferebat facem*] Plinius libro [...] cap. 18. Apuleius l. 10. Milesiarum: *Faces nuptiales [...] illuminarunt thalamos.* lib. 10. *Velut nuptiales epulas [...]tura domina prælucebant facibus.* Seneca libro 7. C[...]trouersia 6. *Cum infelici face ad dotalem suum noua [...]pta deduceretur.* Heliodorus libro 2. ᾠδαὶ, αἱ τὸ

μὲν

ει ἐκλάμψασῃ φῶς. &c. Faces præferebant patri- & matrimi pueri: qui ἀμφιθαλεῖς, hoc est, Interpr. mo histor. lib. 2. ἀμφοτέρους τοὺς γονεῖς ἔχοντες περιόντ- ti & Sybilla apud eundem, & Hesychius. Sed apud eos nubentium matres. Apollonius Argonaut.

——αὐτὴ δ' σέλας χείρεσσιν ἀνίσχεν
νυμφίδιον κείνης ἀγανόφρον@ εἵνεκα τιμῆς.

liastes: ὅτι τὸ παλαιὸν τὰς μητέρας τῶν γαμούντων ἐν τοῖς ς δᾳδουχεῖν, ἔθος ἦν, ὡς Εὐριπίδης ἐν Φοινίσσαις φησίν: Ἐγὼ σοι πυρὸς ἀνῆψα φῶς νόμιμον ἐν γάμοις, ὡς πρέπει μητρὶ εία. Plutarchus Quæst Roma. 2 o. auctor quinque præferri solitas. reperio tamen nonnunquam qua- adhibitas. Lapis Patauinus:

S. AVG. PVBL. CLAVD. QVÆS. ABR. ANTONI- I. VOLVMNIAM. VIRGINEM. VOLENT. AVSPI. E. ENT. SVIS. COEMIT. ET. IIII. FAC. IN DO DVXIT.

17. *longum agmen plaudentes fecerant*] Artem. d lib. 2. τὰ αὐτὰ ἀμφοτέροις συμβαίνει, τῷ τε γαμοῦντι καὶ ἀποθνή- ι. οἷον παραπομπὴ φίλων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. Hiero- us ad Demetriadem: *Quam habitura pronubam, deducenda comitatu? Strider Punica lingua procacia Fescennina cantabit.*

er. 18. *thalamumque*] Scholiastes Pindari: θάλαμ@ ως ἐστὶν οἶκ@, ἐν ᾧ κατακλείονται αἱ νυμφευόμεναι. Lu- us Æthiop. θάλαμός ἐστι περικαλλής, καὶ κλίνη νυμφική. brosius lib. de Viduis: *Cum accensis funalibus nox tur, nonne pompæ funebris exequias magis putat, quam amum præparari?* θάλαμ@ Latinis *lectus Genialis*, eca libr. 6. Controu. 6. *Versa sunt in exequias nu- , genialisq; lectus mutatus in funebrem.* Iuuenalis Sa- . 10.——*Sedet illa parato Flammeolo, Tyriusq; palam ialis in herbis Sternitur.* Struebatur autem in atrio duersum ianuæ, vnde *lectus aduersus* Propertio, c quæ sternunt thorum. *Ianitrices* Græcis θαλαμοῦ- κ. Pollux lib. 3. Glossæ: *Ianitrices* δύο ἀδελφῶν γυνα- ῖκες σύννυμφοι. probe vero. nam horum munus ster- e lectum genialem. Non ausculto Isidoro libro 9.

Duorum inter se fratrum vxores innitrices vocantur, qui eandem ianuam terentes, vel per eandem ianuam iter h bentes. quod sane ridiculum.

vers. 19. *incesta exornauerant veste*] Iul. Scal. L. *ingest* Lucanus: *Stat thorus, & picto veste discriminat auro.* A nob. lib. II. *Cum in matrimonium conuenitis, toga stern tis lectulos.*

vers. 25. *Itaque cum inclusi iacerent*] Nuptias facient includebantur, vt restinctus omnis pudor, quem for præsentia aliorum incuteret. Apul. lib. x. *Nec domina v luptates diutina sua præsentia morati, clausis cubiculi for bus facessunt.* Itaque & diligenter cellarum fores occl debant. Seneca lib. I. controu. II. de sacerdote prostitut *Quid inclusa feceris nec quærere debemus nec scire poss mus.* vide Martial. lib. XI. epig. XLVI.

v. 26. *consedimus ante limen thalami*] An ex more v teri, quo receptum vt quispiam; ex sponsi amicis co sideret, qui compesceret mulieres nouæ nuptæ co clamantes? Pollux libro III. καλεῖται δέ τις τῶν νυμφ φίλων καὶ θυρωρὸς, ὁ ταῖς θύραις ἐφεστηκὼς, καὶ εἴργων τὰς γυνα κας βοηθεῖν τῇ νύμφῃ βοώσῃ. Ideo autem acclamaba ne nouæ nuptæ patientis vox audiretur. Scholiast Theocriti: τὸ ἐπιθαλάμιον ᾄδουσιν αἱ παρθένοι, πρὸ τοῦ θα λάμου, ἵνα τῆς παρθένου βιαζομένης ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἡ φωνὴ μ ἐξακούηται.

Pag. 72. v. I. *oculum curiosum*] Apul. lib. II. Mil. *Cunct curiosis oculis arbitrabar.* & passim alii.

v. 7. *commouebat obiter labra*] al. *valgiter labra.* quo non improbo. Quid autem sit *valgiter osculari* expri mit Lucianus: ἑταιρ. διαλ. ἐφίλουν μὲ τὸ πρῶτον, ὥσπερ ἄνδρες, οὐκ αὐτὰ μόνον προσαρμόζουσαι τὰ χείλη, ἀλλ' ὑπα νοίγουσαι τὸ στόμα. atque ita valgiter osculantes collisio ne linguarum ludebant: Apul. Miles. VI. *Accepturus a ipsa Venere septem sauia, & vnum blandientis linguæ aa pulsum longe mellitum.* Idem lib. II. *Artius eam comple xus cœpi sauiari, iamq; patientis oris inhalatis cinnameo, & occursantis linguæ illisu nectareo prona cupidine adlube scente.* Tibullus: *Et dare anhelanti pugnantibus humid*

lingu

ris Oscula—hoc graphice Cn. Matius: *Colum-
bę labra conferens labris.* vnde Mecænas: *Si quisfœmi-
rro crispata labris columbatur.*

.11. *tunica vest. russea*] vide Charisium lib. I.

.12. *inter puer. capil. ludentem pila*] Hist. Apoll. Tyrii:
rex ludum sphæra cum seruis suis exerceret.

16. *pila sparsiua*] Artemidorus lib. IV. φιλονείκως γὰρ
ἀμελίζοντες παίζουσιν. ὁσάκις δ' ἂν λάβωσι τὴν σφαῖραν,
υτάκις ἀντικρούουσι.

.21. *In diuersa parte circuli*] Plinius ep. lib. V. *Apody-
superpositum sphæristerium, quod plura genera exerci-
inis, pluresq; circulos capit.*

.22. *Matellam argenteam*] Abominanda luxuries,
m merito ridet Clemens Pæd. lib. II. c. II. χλιδὴ δέ, καὶ
ς, πλατὺς, οὐροδόχας ἀργυρᾶς, καὶ ἀμίδας ὑελᾶς ἐπιφέ-
τοὺς ἄνδρας.

.vlt. *Trimalcio*] Vetus inscriptio: C. ASINIVS. MAL-
O. CONIVGI. Martialis lib. III. ep. XXC.

Hos Malchionis patimur improbi factus.

lchio, est mollis. Glossæ: *Malchio* ἀηδής. *Trimalcio*, vt
orpor, triparcus.

Pag 73. v. 2 *matellam supposuit*] Hi dicebantur lasa-
phori, à lasano vasculo. Horatius libro I. Satyra VI.
quinque sequuntur. *Te pueri lasanum portantes a-
horumque.* Puta autem sordidum & vile hoc mini-
ium. Arian. Dissert. Epict. l. I. c. 3. Epicrates: τί γὰρ ἔχ-
ἢ ποῦ ποτ' ἀκολουθεῖ παρὰ πότοις, καὶ τὴν ἀμίδα φέρειν.—

v. 1. *digitos concrepuit*] Tibullus: *Et vocet ad digiti me
iturna sonum.* Clemens Pæd. lib. II. ποππυσμοὶ δὲ καὶ
συριγμοὶ, καὶ οἱ διὰ τῶν δακτύλων ψόφοι τῶν οἰκετῶν οἱ προ-
στικοὶ, ἀλόγων σημεῖα ὄντα, λογικοῖς ἀνθρώποις ἐκ-
στέον.

v. 3. *aquam poposcit ad manus*] Latini manus lauatu-
aquam in manus dicebant, vti & Græci Aristoph. Ve-
s: ὕδωρ κατὰ χειρὸς μετὰ τραπέζας εἰσφέρειν. Plutarchus lib.
ς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου. Ἀλλὰ μὴ τοὺς συν-
ληκύθους τούτους λεγομένους, καὶ τραπεζέας, καὶ μετὰ τὸ κατὰ χει-
ρὸς ὕδωρ ἀκουομένους κόλακας νομίζωμεν. Athenæus lib. IX.

παρὰ γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὸ μὲν περὶ ἀρίστου καὶ δείπνου λέγεσθαι χρόνος, τὸ δὲ μετὰ ταῦτα λοῦσασθαι.

v.6. *Itaque intrauimus balneum*] Antiqui postqu se exercuissent, ad balnea. Plaut. Sticho: *Postea ibi la. tum à pila.* à balneis ad cœnas, quæ impresse ing Petr. Artemidorus: νῦν δὲ οἱ μὲν, οὐ πρότερον ἐσθίουσιν, εἰ λούσαιντο. οἱ δὲ, καὶ ἐμφαγόντες εἶτα δὴ λούονται μέλλοντες δειπ.., καὶ ἔτι νῦν τὸ βαλανεῖον ἐστὶν ἄλλο, ἡ ὁδὸς ἐπὶ τροφήν.

v.7. *sudore calefacti ad frigidam eximus*] Insolens cutio; nisi leg. *madefacti.* pag. 3. *sudore madens.* Tres des seu cellæ in balneis; Prima est caldaria, τὸ λακωνικόν. Vitruu l.5. c.x. Dioni lib. LIII. πυριατήριον. Sen *sudatorium*, nam sicco calore in eo sudorem eliciebat Secunda est media, quæ & tepidaria. Tertia est fri daria. num ergo Petr. à sudatoriis statim ad frigida exiisse, an potius prouocato tantum sudore frig perfusos? Seneca ep. LXXXIV. *Ab hac fatigatione in fri dam descendi.* nam frigida κατ' ἔλλειψιν, frigida aqua. neca Nat. Quæst. libro IV. *Animo relictos frigida spa mus.* Plin ep. *post Solem frigida lauabatur.* Itaque luc ci pete ex Celsi lib. I. c. 4.

v.9. *Trimalcio vnguento perfusus*] ἐλαίῳ ἐχρῶντο οἱ λ σπώμενοι. Nonnunquam vncti lauabantur. Plaut. Po Sc. Iam istuc: *Quid multa verba faciam vbi tu laueris, vt balneator faciat vnguentariam,* Celsus lib. I. c. 11. E *ercitationem recte sequitur modo vnctio, modo balneum.*

v 10. *tergebatur non linteis*] Aul. lib. I. Mil. *oleum v ctui, lintea tersui profer.* Iuuenal. Satyra III. — *iam nat vnctis Strigilibus, & pleno componit lintea gutto.* Vi Lucian. Lexiph.

v.12. *iatralipta*] Plinius lib. XXIX. cap. I. vertit *vnc ves medicorum.* puto designari vnctores Trimalcion nam homo lautus eos adhibuit, qui cum curâ & ex te. alioquin vngendi officio serui functi, qui Al pt Senec. Iuuenal. Satyr. 6.

v.15. *faleratis cursoribus*] Antiqui in comitatu curs res seruos habuerunt. Martial lib. III.

Hac feriatus ibat ante carrucam.

Sed t

Quo me non mouet æstimatione,
Verum est mnemosynum mei sodalis.
v.12.*Tyria sine dubio sed iam semel lota*] Quasi tanti æstimet ac si dibapha; ideo facilius culpæ ignosci. ens scriptoris semel lota, vt notet dibapham non de qua Virgil. Culice
Si non Assyrio fuerint bis tincta colore.
i.lib.IX. c.XXXIX.
v.22.*Pueris Alexandrinis*] Deliciæ veterum. Lucia- περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων: Ἰωνικὰ ξυνείρων, Ἀλεξαν- δρινὸς ἀνθρωπίσκος.
v.23.*puer Alexandr. aquam in man. niuatam inf.*] De- ti huic muneri ætate grandiores, sed καλοῦνται παῖ- δες οἱ δοῦλοι, καὶ ὅσοι πρεσβύτεροι, ait Pollux. Ministra- es plene describit Philo περὶ βίου θεωρητ. καὶ πρὸς ἃς σημειωτικῶν ἀνδρῶν ἠκριβωμένα διακονικὰ ἀνδράποδα θρεπτά, ... τούτων οἱ μὲν παῖδες ... χοῦσι, ὑδροφοροῦσι. οἱ μὲν ... λελουμένοι, ... λελειασ- μένοι, τά τε πρόσωπα ἐντρίβονται καὶ ὑπογράφονται, καὶ τὰς κεφαλῆς τρίχας εὖ πως διαπλέκονται σφηκούμενοι, βα- θαῖται γὰρ ἔστιν, ἢ μὴ κειρόμενοι, &c. Quæ commodum istrant illa pag. 72. *inter pueros capillatos.* Impendio im curabat, vt haberent calamistratos in mini- rio, Seneca epist. CXX. *Si pertinere ad te iudices, quam initus puer poculum tibi porrigat* Hieronymus ad Sa- nam: *Non ambulet iuxta te calamistratus procurator.* puleius de deo Socratis: *Familias calamistratas.* uod præter Iuuen. Lucian. Apul. Hor. quoque libr. Satyr. VIII. —*vt omnes Præcincti pueri recte comti- ue ministrent.* Cæterum quod Petr. p. 20. *Nec tam pueri is quanquam erat operæ precium, ad spectaculum duxe- int.* & Iulianus Misop. οὐ κρεῖττον ἦν ἰδεῖν ... μύρων τὴν γορὰν βαδίζοντάς σου, καὶ παῖδας ἡγεῖσθαι καλοὺς, εἰς οὓς ἀπο- λίπουσιν οἱ πολῖται. Alebant enim prisci cœtus puero- um, quos *Pædagogia* dicebant. Vlp. L. Quæsitum. §. 32. D. de inst. vel instrum. leg. Deligebant elegantes & ximia specie; sane quam sollicite eos habuerint, Se- eca epist. CXXIII. quanta cura culti idem epist. CXI.
Hinc

Hinc puerorum perspicuos cultus atq; forma greges. De\`
ta beata: *Quare pædagogium preciosa veste succingitur.*\`
de de Tranq. vitæ lib. I. cap. I. epist. CXX. XCVI. Ap
Mil. lib. II. Erant autem deliciæ dominorum, ad \`
ria ministeria, imo illicita. Pædagogiani pueri eti:
ministratores. Vlp. dict. l. Cicero II. de finibus: *Ad*
etiam formosi pueri qui ministrent. Lucianus Asino: :
παῖδες ἡμῖν παρειστήκεσαν οἰνοχόοι καλοί. Gell. libr. XI.
XII. Clem. Alexand. Pædag. lib. III. Cap. IV. Iuuen. S
ty. IX. —*puerum te Et pulcrum & dignum cyatho*—
Tertull. de ieiun. cap. IX. *Fratres eius potum preferen*
œnophoris regiis, atque exinde formosiores, ne qui de spe
quoque corpusculi metuat. Legimus & puellas ministr:
se. Apul. Mil. II. *puellæ scitulæ ministrantes.* Hieron. :
Rustic. *Simul inire conuiuia, ancillas iuuenes habere*
ministerio. Pherecrates:

κόραι δ' ἐν ἀμπεχόναισι τετριχύφοις ἀρτίως.
ἡβυλλιῶσαι, καὶ τὰ ῥόδα κεκαρμέναι.
πλήρεις κύλικας οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου.
ἤντλουν διὰ χώνης τοῖσι βουλομένοις πιεῖν.

v. 24. *aliisque in sequ. ad pedes*] Veteres accubituri m
nus pedesque lauabant. Fab. Pictor: *Aquam manib.*
pedibusque dato. vtrumque hic factum Petron. innu
nam *pedibus* & *ad pedes*, vt *manibus* & *ad manus aqua*
dare dicebant veteres.

v. 25. *paronichia*] Glossarium: παρονύχια *redubiæ.* vic
Fest.

Pag. 77. vers. 6. *pantomimorum non patrisfamil.*] Anti
quorum epulis varia adhibita oblectamenta. vt canto
rum, ludionum, & id genus. Manilius:

Ille dabit cantus inter conuiuia lætus.

Seneca de vit. beata cap. XI. de Apicii & Nomentan
luxu: *Vides hos è suis lectis spectantes popinam suam, aur*
vocum sono, spectaculis oculos oblectantes. Idem ep. *In co*
messationibus nostris plus cantorum est, quam in theatr
spectatorum, lib. IX. Controu. II. *Si tribunal conscender*
conuiuiali veste, si cum classicum canere debet, symphoniar
canere iussit. Sidonius lib. I. ep. II. de Theodorici con
uiuiis

iiis: *Sic tamen quod illic nec organa hydraulica sonent, sub phonasco vocalium concentus meditatum acroama mat. Nullus ibi lyristes,* &c. L. ex v. c. *vocalium concen- medietatum.* In hoc conuiuio nihil nisi sympho- strepente agitur. Serui cantores, *symphoniaci*: Ma- b. lib. II. c. IV. *Delectatus inter cœnam pueris sympho- cis.* Cicero in Pison. & pro Milone. Ludionum vero ia genera. Capitol. Vero: *Adduxerat secum & fidici- & tibicines, histriones, scurrasque mimarios & præsti- ores, & omnia mancipiorum genera, quorum Syria & xandria pascitur voluptate* Sidonius epist. II. libro I. e intromittuntur inter cœnandum mimici sales, vt nullus conuiua mordacis linguæ felle feriatur. mens Pæd. lib. III. c. IV. Καὶ συνανακλίνονται τοῖς φο- πύζουσι, σκίννοις τέρασι γαννύμεναι, καὶ τὸν μὲν θερσί- ακοῦουσι, γελῶσιν. Thersiten appellat mancipium. id scommatis & dicteriis ludebat. nam Pæd. libr. .VI. καὶ γὰρ αὐτῇ τῇ φωνῇ δικαιοσύνης μεθεκτέον, τοὺς τε κε- κτας ἐπιστομιστέον. ταύτῃ γὰρ αὖ, τὸν θερσίτην πληγαῖς ἠκί- ο ὁ σώφρων Ὀδυσσεύς. Nec tantum dicaces serui ad- iti, sed etiam alii, quorum ars mordaci sale lude- Seneca epist. CXXIII. *Varus eques Romanus, cœnarum arum assectator, quas improbitate linguæ merebatur.* s ille apud Iuuen. Saty. IX.——*conuiua ioco mor- te facetus Et salibus vehemens.*——Huiusmodi em cœnarum assectatores, *Assecula.* Iuuen. Sat. IX. oss. Isidori: *Assecula, buccellarius.* Iuuen. Saty. III. *ca.*

Perpetui comites, notaque per oppida buccæ.

Isidorus in gloss. *Scurra, parasitus, bucellarius.* At Orig. lib. X. *Iscurra, qui causa cibi quemlibet conse- tur.* Græcis πειθάλλος. vide Hesych.

Ver. 10. *cui locus nouo more primus*] Vide Plutarch. l. I. uæst. Conu. Quæst. III.

Verss. 11 *in promulsidari*] *promulsidario*. Glossæ Isidori: *nsorium, promulsidarium.*

Ver. 12. *Asellus erat Corinthius*] *Asellus* vas vt apparet tans promulsidem, siue gustationem. De quo su- pra *post*

pra, *post asellum diaria non sumo.* id est, post opiparam gustationem non opus est mihi cibariis seruilibus. Scaliger.

v. 13. *oliuas in altera par. alb. in altera nig.*] Ouidius: Metam.

Ponitur hic bicolor sinceræ bacca Mineruæ.

Varro de Re rust. lib. 1. c. 66.

vers. 15. *in quarum margin. nomen Trim. insc.*] Lucian Hermotimo. Plaut. Rud. *Nam hac* (vrna) *literata est, a se cantat cuia siet.* ita & pocula litterata Græcis γράμματικὰ ποτήρια, vt Athenæus tradit.

ver. 18. *glires*] Ammian. Marcell. lib. 28. Var. de re rust lib. 3. cap. 15. Apicius de re culinar.

v. 19. *melle & papauere spars.*] Vide Athen. lib. 3.

versi. eod. *tomacula*] Iuuenal. Satyr. 10. *tomacula porci* Comm *pinguia viscera.* Martial. lib. 14.

v. 20. *craticulam argent.*] Clemens Pæd. lib. 2. cap. 3.

vers. 26. *pallio coccino adras. incl caput*] Nonnunquam palliati ac ubuere. Spartianus Hadrian. *Aut pallio tectus discubuit aut toga submissa.* Seuero: *Cum rogatus ad cœnam Imperatoriam palliatus venisset, qui togatus venire debuerat.*

Pag 78. vers. *habebat in minimo digito grandem*] Mirum, quod in minimo digito grandem habuerit, cum Pollux scribat lib. 5. περὶ δὲ τῷ σμικρῷ δακτύλῳ ἐφόρει, ἀγωγὲς ὄντας διὰ σμικρότητα. sed ideo tribuit, quia notat hominem luxuriosissime diuitem: nam & Lucianus de huiusmodi πτωχ. διαλ. εἶχε δὲ καὶ αὐτὸς Παρμένων δακτύλιον ἐν τῷ μικρῷ δακτύλῳ μέγιστον, πολύγωνον, & ψῆφος ἐνεβέβλητο τρίχρωμος, ἐρυθρὰ δὲ ἦν ἐπιπολῆς.

v. 6 *extremo vero articulo*] Clemens Pæd. lib 3. cap. 2. ἀλλὰ δὲ & ὃν δακτύλιον οὐκ ἐπ' ἄρθρῳ φορητέον τοῖς ἀνδράσι. γυναικεῖον γὰρ τοῦτο. εἰς δὲ τὸν μικρὸν δάκτυλον, καὶ τοῦτο εἰς τὸ ἔσχατον καθιέναι. *Multitudo annulorum*, inquit Acro ad illa Horati Sat libr. 2. *sæpe notatus. Cum tribus ancillis, eius vitiosa* Seneca Nat. Quæst. lib. 7. c. 31 *Exornamus anulis digitos, & in omni articulo gemma disponitur.*

v. 8. *fer*

v.8 *ferreis velut stellis*] vide Plin. libro 33. cap. 1. Eius-
modi annulos aureos stellis ferreis ferruminatos in
...ibus Abrah. Gorlæi Vltraiecti, item Massiliæ ali-
...ot vidisse se testatur Ill. Scalig. Stellis autem orna-
caussa etiam alia insigniri solita, hinc apud Trebell.
Il. in Galie. *Aureos constellatosque baltheos rapuisse*
itur.

v.10. *lacertum armilla aur cul.*] hinc arbitror in Gloss.
...ιον ἀνδρος, *Brachionarium.*

v.11. *eboreo circulo lamina spl.* Tertull. de habitu mul.
.11. *Circulos ex auro, quibus brachia artantur.*

v.13 *spina argentea dent. perf.*] Omnia hic ad luxum
...parata, nam alii lentisco aut penna dentes laua-
...t. Martialis dist. Lemmate, *Dentiscalpium.*

v.25. *repositorium allatum est*] Vide Fauorinum apud
Il. lib 15. c.8

Pag. 79. v. 6. *pauonis oua gall. iussi supponi*] Athen. libr.
Plin. lib. 10. c. 59.

v. 13. *proieci partem meam*] Sueton. Calig. c. 18 *Equiti*
mano auidius vescenti, partes suas misit. Apul. libro 7.
il. *Partesque subreptas & pragustatas portiones offere-*
..., ita Græcis μοῖραι. Homerus Odyss. θ. Οἱ δ' ἤδη μοίρας
...νέμον, κερόωντό τε οἶνον.

v. 21. *si quis nostrum iterum vellet mulsum sumere.*] In
...tecæna mulsum, aut mel cum vino ad conficiendum
...ulsum ponitur, deinde etiam in mensa secunda: adeo
...iecit, *iterum.* Cato *Nunc in conuiuiis poni vides sal &*
...*el.* Varro de Re rust. lib. 3. *Mel ad principia conuiuij, &*
secundam mensam administratur.

vor. 23. *cum subito signum datur*] Seneca: *Aderit mini-*
...*orum turba linteis succincta, per quos signo dato ad infe-*
...*ndam cœnam haud obstrepenter discurritur.* vide epist.
...de breu. vitæ: cap. 12.

versi. 24. *à choro cantante rapiuntur*] Ad symphoniam
...oque illata cœna. Serenus Sammonicus apud Ma-
...ob. Saturn. l. 3. c. 16. *Quippe qui dignatione vestra cum*
...*tersum conuiuio sacro, animaduertam hunc piscem à co-*
...*natis ministris cum tibicine introferri.*

Pag. 80.

Pag.80.v.1. *Colaphis obiurgare*] Cicero libro II.ep. 1.ad Attic. *molli brachio obiurgare.* Suetonius Calig.c. 21. *Nisi ferulis obiurgari maluissent.* Othon.cap.II. *Vt flagris obiurgaretur.* Mira sæuities dominorum in suos ministrantes impolite. Plutarchus περὶ ἀοργησί. Seneca de Ira lib. II. cap. XXV. Nec contenti colap. obiurgasse, in aquam præcipitârunt. Lucian. Saturna. διακονουμένων τοὺς μὲν ἄλλους ἐς τὸ ὕδωρ ἐμπεσεῖν, ὅτι γὰρ τὸ πίμιον τῆς ἀδεξίου διακονίας.

v.5. *scopis cœpit verrere*] huic ministerio inseruien proprie *scoparij*, hoc est, μεσαύλα σαίροντες. vt inter Græci. vide L.8.D de inst. vel instr.leg.

v.eod. *Laudatus propter eleg. dominus*] Infra; *Lau tionem ferculum insecutum.* Seneca de breu. vitæ, cap. *Quanta arte scindantur aues in frusta non enormia, qu curiose infelices pueri ebriorum sputa detergant. Ex his gantia, lautitiaque fama captatur, & vsque eo in omnes ta successus mala sua illos sequūtur, vt nec edant nec bib sine ambitione.* Plin.lib.II.epist.v. *Nam & in ratione c uiuiorum, quamuis à plerisque cibis singuli temperemus, men cœnam omnes laudare solemus.* Philo. περὶ βίου θε multis. Lucianum περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντ.

v.11. *amphora vitrea*] Horat.I.Satyr.—*astat Ec nus vilis.* Interpres. *Echinum dixit vas salis in modum chini marini, alij ampullam vitream, alij lignum dicun cum vncinis in quo ponuntur calices, alij ampullam sc team, iuxta illud Lucilij. Echinus chinabam infectus L. chinus cinnabari infectus.* Diuersa vasa effigiata fuere formam echini, vnde & passim *echini*, vascula varii sus, ita vasa in quæ ἀσφαλίσματα coniiciebantur ἐχῖν Aristoph. Vespis: —μή φεῦγ' ἐν συεφεῖ γυνή ποτε Κ πεαξ' ἐχῖνον. Scholiastes: ἄγγος τι χαλκοῦν, ἢ καὶ ἐκ κερ μου, εἰς ὃ καθιᾶσιν οἱ δικασταὶ τὰ γραμματεῖα τῶν μαρτυριῶ ἀπὸ τῆς ἐμαρτύρησαν, &c. quæ etiam in Suida legimus, sæpe in Demosthene, vt in Orat. κατὰ Ολυμπιοδώρου: τὰ ἀντίγραφα ἐμβάλλεσθαι εἰς τὸν ἐχῖνον. Moschopulus: ἐχῖνο σκεῦός τι παρ' Ἀθηναίοις χαλκοῦν τῆς δικαστικῆς τραπέζης, ᾧ τὰ γραμματεῖα ἀπετίθεσαν. Hesychius vero σκεῦός μ

γει

...κὸν: quem vide. Scorteas ampullas *pilascas* vocabat ...sterior ætas. Isidori glossæ: *Pilasca, vas vinarium ex* ...ν. Græcis ὄλπη. Scholiastes Theocr. Pharm. ὄλπη κυ... ἢ δερματίνη λήκυθος. Hinc lucem do Plauto Rud. Sc. ...è fano:

Nisi erit tam sincerum, vt quiuis dicat ampullarius
Optimum esse operi faciundo corium.——

...ro apud Non. Cupas: *Antiquissimi in conuiuis vtres* ...*primo, postea tinas ponebant*. L. in Lucill apud Non. ...ia. *terginus calix*, non *troginus*. D. Matth. cap. 9. οὐδὲ ...λουσι οἶνον νέον, εἰς ἀσκοὺς παλαιούς. Apul. 7. Mil. *vinarios* ...*es ferentes*. Artemidorus lib. 5. ἀπὸ νεκρῶν σαρκῶν ὁ ἀσκὸς ...ται, ἐ οἴνου ἐστὶ δεκτικός. & Polluci ἀσκός inter vasa vini ...ditoria. tametsi sacco vsi ad eliquanda seu percolan...vina.

...ers. eod. *diligenter gypsata*] Gypso vasa illita. Auctor ...τονικῶν. Horat. Carm. l. 1. od. 30.——*Græca quod ego testa Conditum leui*. Porphyrio: *Dicit hoc vinum per* ...*et ipsum inueteratum. leuisse ergo se gypso vtiq; vult in*...*gi*. Marcellus de Medicam. *Operculo superstito &* ...*tso, vel gypsato diligenter de argilla*.

...ersi. 12. *Pittacia erant affixa*] Glossæ: πιττάκιον, *Pitta*... *Breuis*. Glossæ Isidori: *Pictacia epistola breuis & mo*...*i*. quid vero breuis, expressit Iuuenalis Satyra 7. ...*magno comites in fasce libelli*. Com. *Breues, intelle*... *Pittacia* Lamprid. in Alex. Seuer. λευκώματα. *album* ...ecæ. Petron. scedium affixum ampullis, cui inscri...ętas vini. Horat. *notas* vocat lib. 1. Sat. 10. *Vt Chio no*...*mista Falerni est*. Acro: *Nota: Ideo quod aut vina no*...*tur in lagœnis aut consules*. Plautus appellat *literatas* ...*olas* Pœnulo Sc. satis spectatum.

Ibi tu videas litteratas fictiles epistolas
Pice signatas, nomina insunt cubitum longis litteris,
Ita vinariorum habemus nostra delectum domi.

...r. 15. *Dum titulos perleg.*] Iuue. Satyr. 5.

Cras bibet Albanis aliquid de montibus, aut de
Setinis, cuius patriam titulumq; senectus
Deleuit, multa veteris fuligine testæ.

 v. 17. *Ve*-

v.17. *Verum est vinum Opimianum praesto*] L. *Verum es se v. o. praesto*. id est. ἐγγυῶμαι. Scalig.

v.18. *heri non tam bonum posui*] Martialis:

Potaui modo consulare vinum.
Quaeris quam vetus atque liberale?
Ipso consule conditum; sed ipse
Qui ponebat erat Seuere consul.

v.22. *laruam argenteam*] Plutarchus ἐν ζ΄ συμπ. ὁ Αἰγύπτιος σκελετὸς, ὃν ἐπιεικῶς εἰσφέροντες εἰς τὰ συμπόσια προτίθενται, καὶ παρακαλοῦσι μεμνῆσθαι τάχα δὴ τοιούτους ἐσομένους καὶ περὶ ἄχαρις, κἂν ἄωρος ἐπίκωμος ἥκων, ὅμως ἔχει τινὰ καιρὸν, εἰ μὴ πρὸς τὸ πίνειν, κἂν ἡδυπαθεῖν, ἀλλὰ πρὸς φιλίαν προτρέπεται, καὶ παρακαλεῖ τὸν βίον μὴ τῷ χρόνῳ βραχὺν ὄντα πράγμασι κακοῖς μακρὸν ποιεῖν. Quae vnice Petr. illustran Ioannes Tzetzes:

Ὁ συγγραφεὺς ἡρόδοτος ὁ παῖς ὁ τοῦ Ὀξύλου
Τοῖς αἰγυπτίων ἱστορεῖ δείπνοις τελεῖσθαι τόδε.
Οἰκέτης ξύλινον νεκρὸν τοῖς δείπνοις περιφέρων.
Ἀνακειμένους σύμπαντας οὕτω πως σωφρονίζει
Βοῶν, πρὸς τοῦτον βλέποντας, καὶ τρώγειν χρὴ καὶ πίνειν.

Et hoc ritu Lucianus περὶ πενθ. vbi de vario modo sepe liendi: ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος, οὗτος μέν τοι λέγω δὲ ἰδὼν ξηράνας τὸν νεκρὸν, σύνδειπνον καὶ συμπότην ἐποιήσατο.

Pag. 81. v. 10. *structor*] Lamprid. Eleg. *Vt quaecunque coqui de diuersis edulis exhibuissent, vel structores, vel pomarij, illi de lactariis exhiberent.* Iuuen. Sat. 7. ——— *qui fercula docte Componat.* ——— Comm. *Structura, vt coe cus*, hinc Plauto, *struices patinariae*: Lucill. *exstructa mensa*. Columel. lib. 1. *fercula struentes*. Structor Athen τραπεζοκόμος, Clementi & Polluci τραπεζοποιός. nam vt idē Pollux τραπέζας ἐκάλουν καὶ τὰ σιτία τὰ ἐπ᾽ αὐτῶν τιθέμενα vti & Latinis, in Virgil. 3. Aeneid. *absumere mensas*. Hesychius vero τραπεζοποιὸς, οὐχ᾽ ὁ μάγειρος, ἀλλ᾽ ὁ τῆς πάσης περὶ τὰ συμπόσια παρασκευῆς ἐπιμελούμενος.

v.12. *bubale frustum*] L. *bubula fr.* Scalig.

versic. 15. *super virginem stericulam*] Etsi variae adduci possent coniecturae, vt desperatissimo loco mederetur, veluti si L. *rusticolam*: quae ex perdicum genere

Martia

artial. Distic. 76. vel quod in gloss. Isidori: *Suericu-n, edule.* vel *histriculum,* quia de virgine sermo. notat tem puerum grandiorem. tamen desipere puto his so-iis veram lectionem quærere; erui potest ope M S. ius est illud quoque ignorare, *super sagittarium odo-m,* ne nihil agam, L. *otopetam.* Glossæ: *Auritus ὠτο-ς.* vt canem venaticum innuat. quia is competens ittario. sed per fidem nugæ & ineptiæ meræ.

'ers. 19. *Super capricornum locustam marinam*] Glossę: *usta marina* κάραβος. Cur autem locusta marina ricorno conueniens, est apud Aristotelem de hi-ia Animal. libro VIII. cap. II. μάχονται δὲ οἱ κάραβοι ς ἀλλήλους, ὥσπερ οἱ κριοὶ, τοῖς κέρασιν, ἐξαίροντες καὶ τύ-ντες. ὁρῶνται δὲ μετ' ἀλλήλων πολλάκις καὶ ἀθρόοι, ὥσπερ λη.

'. 21. *duos mulos*] L. *mullos.*

'er. 23. *Ægyptius puer.*] Æthiops. Festus: *Ægyptiacos, hiopas.* Pueri Æthiopes veteribus in deliciis Autor Herenn. *Vt ab auunculo rogetur Æthiops, qui ad bal-s veniat* Athenæus. πᾶσι δὲ λαμπτηροφόρους παῖδας Αἰ-των παρέστησεν. Mart lib. 4. ep. 42.

v. 24. *clibano arg.*] Moschopulus: Κλίβανος σκεῦός τι ιρὸν, ἐφ' ᾧ τοὺς ἄρτους ὀπτοῦσιν πῦρ ὑποκαύσαντες, καὶ πυρα-ώσαντες αὐτόν.

versi. 25. *teterrima voce*] L. *tenerrima.* nam Ægyptiaci eri suauitate cantionum commendantur. Martial.

Cantica qui Nili, qui Gaditana susurret.

v. 26. *minio canticum extorque*] L. *mimo.* Scal. ex V. C. Pag. 82. versicul. 10. *Marsyas quatuor ex quorum vtri-is*] puto intelligendum de personis seu sigillis quo-n mentio apud Vlp. L. Fundi, §. Item constat. D. de ion. emp. & vend. Quæ personæ seu sigilla, ex quo-n rostris aut alia parte corporis aqua salire solet ie effícta. Aut enim Marsyas fingeb. vti hic, aut Sa-os, vnde in Gloss. *Siluanus, fons, tubus.* Festus *Silanus* ibit, quem vide in *Tullios.* & Cels. li. 2. cap. 19. aut At-ites, de quibus est apud Martial. lib. 6. epig. 79. aut irones. de quîs Iuuen. Satyr. 3. aut Hermas. Cicero

ſæpe epiſt ad Attic. Iuuen. Saty.8 L. autem in Petronio *ex quorum veretillis*, aut, *veretriculis*. Nam ſigilla in fontibus & puteis, quæ putealia appell ita fieri videmus, v ex eorum roſtris aut verendis aqua fluat. Huiuſmod ſigna in theatro fuiſſe ad ſparſiones croci, colligere eſ ex his Luciani lib.9.

Vtq; ſolet pariter totis ſe effundere ſignis
Corycij preſſura croci.——

Niſi quiſpiam aſſerat Marſyas in modum aſcaularun effigiatos fuiſſe.

v. 11. *garum*] Quid *garum*, diuidiæ inter ſcriptores Strabo lib. 3. Dioſcor. l.2.c.31. Artemidor. lib.1. ἔστι γὰρ οὐδὲν ἄλλο ὁ γάρος, ἢ σηπεδών. probe vero Manil. lib.5.

Hinc ſanies precioſa fluit floremq; cruoris
Euomit, & miſto guſtum ſale temperat oris.

Seneca ep 96. *Garum precioſam malorũ piſcium ſaniem* Cur *precioſam ſaniem* vocarint. Plinius docet lib.31.c.3 hinc Martialis, *nobile garum & faſtoſum*, *garum* autem *piperatum*; quia condiri ſolitum aromatis aliiſque præparatione cibi videtur, nam in Gloſſario legitur ἐλαιόγαρον *Oleum & liquamen.*

verſ. 12. *ſuperpiſces*] Garo piſces condiri. Lucian. Aſin. λό... δας, ἰχθῦς. τούτους μὲν γάρῳ καὶ ἐλαίῳ καταχεομένους, Horat. Sat.8 l.2.

Affertur ſquillas inter murana natantes,
His miſtum ius eſt oleo, quod prima Venafri
Preſſit cella garo de ſucco piſcis Iberi.

addo & oua Martial.——*ſcombri temperet oua liquor.*

v. eod. *in Euripo*] de Euripo & eius fluxu Plin. Strabo, alii. ab eo quemuis riuum Euripum vocat. Plin. epiſt. nam & lacus ſeu foſſæ, quibus ad munimentum arena circumdata Euripi. Suet Cæſ. cap.39. Tertull aduerſus Hermog. *Ciuitas exſtruxit theatrum. ſcena erat talis, & ſtatuæ ſuper Euripum*, &c. Ita feſtiue Petr. *Euripum* appellauit laciorem repoſitorii ſeu patinæ fundum.

ver. 14. *res electiſſimas*] Apul *Partes electiores ſurripuit.* Idem *partes electibiles comparere nuſquam.* Plau. Moſtel.

Vino & victu probo piſcatu electili.

In eadem

eadem fabula Sc. Ex i. *Neque tam facetis quam tu vi-ivictibus*, repono ex V.C. Florentino : *Neque tam se-ctis.*

v. 16. *eiusmodi methodio*] L. *metodio*. μετωδείῳ, id est, triecto cantico.

v. 17. *processit statim scissor*] Clemens Pæd lib. III. c 2. ὄψαρτες γὰρ αὐτοῖς [illegible] ... Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντ. ... Vbi perperam rtunt *structorem*.

Pag. 83. v. 1. *Carpus*] Iuuen. Sat. 9. —*archimagiri, Car*ires. Comm *Infertores qui inlata carpunt*

v 10. *Nummos modio metitur*] Prouerb. ἀργύριον μεδί-ῳ ἀπομετρεῖν. Lucian. ... Horat libro 1 Satyra 1. —*diues Vt metiretur nummos*. quod Plaut. *aris aceruos it*, imitatur Horat. l. 2 Sat. 5. *Tu protinus vnde Diuitias, usque ruam aic augur aceruos.*

v 14. *Tapanta*] Quinctil. *Principes in Cæsaris amicitia unt fueruntque cuncta* Lucian. περὶ τῆς Περεγρίνου τελευ-ς. Προφήτης, καὶ ξυναγωγεὺς, καὶ τὰ πάντα μόνος αὐτὸς ὤν. ... ἀνὴρ, δεσπότης, πάντ' ἢ ἐγώ.

v. 22. *poetarum cœpit esse mentio*] Vide Pers. Satyr. II.

v. 25. *Rogo inquit Magister*] Alloquitur Grammati-um, aut censorem quendam poetarum. nam & Eu-olpum compellat in Eucolp. pag. 116. *Omnem scabi-dinem animo, tanquam bonarum artium magister, dele-t sine cicatrice* Aut βασιλέα συμποσίου, qui Varr. *odimperator*: nam & is *magister*. Lamprid Elagab *Præ-ctum vrbi ad bibendum vocabat, adhibitis & præfectis præ-rio, vt si recusarent Magistri eos cogerent*. Martial. li. XII. *agister cœnæ*.

Pag. 84. v. 5. *Plumato am. aur. Babylonico*] Tertull. de allio. *Pauo pluma vestis, & quidem cataclitis, imo omni nchylio depressior qua colla florent & omni patagio inau-atior, qua terga fulgent*. proprie igitur cum de aue. At

 delica-

delicatioribus etiam vestes, ex variis plumis contexta Senecæ epist. XCI. *Non auium plumæ in vsum vestis conseruantur.* & graphice Prudent. Hamartig.

—hunc videas lasciuas præpete cursu.
Venantem tunicas, auium quoque versicolorum
Indumenta nouis texentem plumea pennis.

hinc ipsi textores *Plumarii.* Varro de liber. educ. *Nulli quæ non didicit pingere potest iudicare, quid sit bene pictum à plumatio.* Firm. lib. 3. Astron. *Linteones aut Plumarii vel cororum inuentores.* cap. 13. *Linteones, vel tunicarum textores, tum plumarios.* & Constant. Imp. in L. 1. de excus. artif. Quamquam aliter Glossæ: *Plumarius πλουμάριος βάφος.*

vers. eod. *Babylonico*] Glossæ: *Babulonicum ψιλὴ πολύμιτος.* Martial. *Babylonica picta superbe texta.* Nobiles enim hoc artificio Babylonii. Tertull. de habit. mulier. *Phryges insuerent & Babylonii intexerent.* Clem. Alex. Pæd. lib. 12. cap. x. *aureo Babyl.* quia auro picta varie ea opera. Hieron. ad Lætam: *in quibus non auri & pellis Babylonicæ vermiculata pictura.* Hipparchus Comicus: —*δαπίδιον ἐν ἀγάπηθον ποικίλον Πέρσας ἔχων, καὶ χρῦσας*— vnde Plaut. —*Alexandrina belluata consutaque tapetia.*

v. 6. *Gallina Numid.*] Mart. lib. 3. epig. 58.

v. eod. *Gallus spado*] capo. Mart. ibid. & dist. 63.

v. 7. *Ciconia etiam*] Plin. lib. x. cap. XXIII. Horat. lib. II Satyr. II.

v. eod. *hospita*] ita Varro apud Arnob. lib. VI. *hirundines hospitas* vocat.

v. 8. *pietaticultrix*] Plin. Cicero, aliique complures multis Philo περὶ τοῦ δίκαιος λόγων. Aristot. de histor. Anim. lib. 6. c. 13.

v. 9. *Auis exul hiemis*] Plin. lib. x. c. XIII. Arist. de hist. Anim. lib. VIII c. 15.

v. 10. *Nequitiæ.*] Luxuriæ.

v. eod. *cacabo*] Gloss. *Cacabum χύτρον.* Vas quod igni appositum. hoc ex multis Scribonii Largi locis colligere est. hinc lucet, vnde Tertul. de Ieiuniis: *Apud te agap*

ꝑpe in cacabis feruet, fides in culinis calet. Paul. L. 18. D. einstruct. vel instrument. leg. *Nec multum refert inter cabos & aenam quod supra focum pendet : his aqua ad tandum calefit, in illis pulmentarium coquitur.* ex quis rum eius vsum haurimus. Isid. *Enulum, caldarium.* loss. *Æneum* λέβης. L. *Aënum*. Ad eandem rem milia- vsi : Athen. τὸ μιλιάριον καλούμενον ὑπὸ ῥωμαίων τὸ εἰς τοῦ ὕδατος κατεργασίαν κατασκευαζόμενον. Gloss. *Mirium* θερμηρόν. & alibi τέρμιτρον, L. θέρμητρον. Comm. uen. *Cacabum patinam* interpretatur, & Satyr. XI. *ba- udas, vasa vbi calices lauabantur, & cacabos*. minus ꝫte.

v. 11. *tribacca Indica*] L. *cara tibi, bacca Indica*. Scalig. cca, vnio. Horat. lib. 2. Sat. 3. *diluit insignem baccam.*

v. 13. *Tollat pedes*] Mart. lib. 11. epist. 72.

Protinus accedunt medici, medicaque recedunt,
Tolluntur que pedes: ô medicina grauis!

v. 16. *ignes lapideos*] Manil. ——*Phœbais certantia lu- ina flammis, Gemmarumque illis radiãtes lucibus ignes.* laud. paneg. in IV. Hon. Cons.

Quis iunxit lapides ostro? quis miscuit ignes
Sidonii rubrique maris?——

ieron. ad Demetriad. *Ardentes gemmæ redduntur iniis.*

v. 17. *probitas est carbunculus*] vt Theogonetus : σο- α δὲ χρύσεα λίθ@. & ipse Publius : *Frugalitas est inserta ma bona.* nam *inserta*, ἔμβλημα, emblemata vero quæ : auro & gemmis argento infixa. vt apud Xiphilinum iberio: τῷ ἀργυρέῳ χρυσοῦν τι ἔμβλημα ἔχοντι. Paull. lib. 7. :ntentia. tit. 6.

v. 18. *Æquum est induere nupt. vent. text.*] Quia id me- tricum. Horat. lib. 1. Satyr. 2. *Altera nil obstat; Cois tibi ne videre est, Vt nudam*——Propert. lib. 4. eleg. 2.

Indue me Cois, fiam non dura puella.

entum vero pro tenui veste, etiam Tibull. lib. tertio, leg. 2.

Post hæc carbaseis humorem tollere ventis.

vers. 19. *nudam in neb. lin.*] Plinius lib. 11. de Coa: *Vt*

 denudet

denudet feminas vestis. Hieron. ad Lætam: *Vestiment paret, quibus pellatur frigus, non quibus vestita corpora nu dentur.* ad Heluid. *Ingrediuntur expolita libidinum victi ma, & tenuitate vestium nuda oculis ingeruntur*, memini etiam in Marcellæ vid. epitaph. Seneca 2. contr. 6. *Ve stem nihil in matrona tecturam concupiuit.* controu. 8. *V tenni veste perspicua sit.* Philemon apud Clement. Alex ἱμάτια διαφανῆ ὄντα. Tibul. Senec. *pellucida.* Tertul. Pa *Textu pellucido tegendo nudauit.*

v. eod. *in nebula linea*] Fulgentius Mythol. lib. 1. *Asti terant itaque syrmate nebuloso lucida terna viragines.*

Pagin. 86. v. 2. *per omnes scriptos gastrarumque*] L. *pe omnes scrupos gastrorumque eminent frag. Gaster* vas fi ctile rotundum Aristoph. *gasterium.*

v. 24. —*valete curæ Mortalis*] ita distingue.

pag. 87. v. 9. *Si qua est amantibus fides, dubitaui an q. t.*] Arell. Fuscus apud Senec. VII. Controu. *Cum tra ditus esset mihi frater, imperatumque vt sumerem suppli cium, si qua est fides, tentari me putaui, an facerem parri cidium.*

vers. 17. *locum*] Putant innui partem inhonestiorem Cæl. Aurel. acut. passionum lib. 3. *Indecenter ipsa in loc. manus mittunt, prurientibus verendis.* Tertul. de Anima *Fœtus in locis matris tumultuatur.*

v. vlt. *intorto circa brachium pallio*] Liuius lib. XXV. *Pa ludamento circum læuum brachium intorto in hostes impe tum fecit.*

pagin. 88. v. 1. *compos. ad præliandum gradum*] pag. 49 *statum prœliantis componit.* Pugnaturi ita se constitue bant, ne aduersarius statum conturbare posset. Sene Consol. ad Polyb. *Vtrumne percussus arma submiseris, an i statu & gradu steteris.* allusit Hieron. ad Demetr. *Qua in procinctu & acie stemus semper ad pugnam. Vult nos loc mouere hostis, & de gradu decedere, sed solitanda sunt vesti gia.* Lucifer. Caralit. *Hoc tu putasti de gradu pellere, ho prosternere.* Idem: *Volumus Christiani nec prosperis nec ad uersis de gradu dimoueri.* vt Laber. *mouere potuit de stat* Sene. lib. 2. de tranq. vitæ, cap. 9. *Sane tanta cura fuit i*

grad

du constare, vt contenderint casi eundem obtinere locũ.
] ut. Amphitru.

Quisque vti steterat iacet obtinetque ordinem.

l. coniur. Catil. *Quem quisque viuus pugnandi locum* *rat, eum amissa anima corpore tegebat.*

etf. 24. *Fulminatus hac pronun.*] Heliodorus lib. VI, τῷ βέλει τῷ ῥήματι βληθείς.

Pag 89. verf. 12. *ridendus inclus pag p.*] In fine fabula mimi risum mouebant salibus & facetiis, eaque tetia, *exodia* dicebantur; scurra qui intrabat, vt ridi- is foret *exodiarius*. Iuuen.

Vrbius exodio risum mouet Attellana.

ıl. Florid. lib. II. *Si mimus est riseris: si comœdia, faue-* rgo *ridendas partes*, extremas. Glossæ Isidori: *Exo- m cantio in theatris ludicra & scurrilis*: at in aliis Glos. *dium, officium Exodiarius, impositor officii.* de quis cle impræsentiarum ampliandum censeo.

ersf. eod. *pagina*] Scena. Ruffinus de metris Terent. *in Eunucho Terentii statim in prima pagina hic versus netrus: Exclusit reuocat, redeamne? &c.*

. eod. *partes.*] Asconius ad illa Cic. in Verr. *Sæpe illũ, est secundarum, & tertiarum partium Comœdia quin- actus habet. Est ergo persona primarii partium, quæ sæ- s de actu regreditur, & quæ subnectit.* Varro de Re rust. 2. *Cum accepissem conditionem, vt meæ partes essent pri-* . Horatius: *partes mimum tractare secundas.* Iuue- is Satyra IV. *est mihi sæpe vocandus ad partes.* Com- ntar. *Metaphora à Comœdia, quia scenici ad partes is solent reuocari.*

Pag. 90 v. 1. *Græcæ vrbis*] Iuuen. *non possum ferre Qui- es Græcam vrbem.*

v. 9. *die qui tanqu. togæ virilis stolam sumpsit*] Qui eo e, quo adolescentes prætextam ponunt, pro toga olam induit, vt naturam concuteret, & cum sexu lu- aretur.

v. 10. *qui ne vir esset à matre persuasus*] Allusit ad fa- ılam Achil. Notum Achil. suasu & sollicitudine ma- is in virginem mutasse.

v.11. *Qui opus muliebre in ergast. fecit*] vt Hercules c ptus amore Omphales. quo allusit.

v.13. *Postquam conturbauit*] *Conturbare*, decoquer Serui, qui dominorum pecunias interuertunt, *contu bare* dicuntur. L.5.§. Idem Labeo. D. institor. L.16. l de in rem verso. Et apud Mart. *Conturbator Aper*. hi ducta locutio.

verſ.17. *Iacent*.] Propert. *Nunc iacet alterius felici ni lacerto*.

v.20. *Nam aut vir ego*] Apul. lib. 5. Metamor. *Nec su mulier ego, nec omnino spiro, nisi eam pessum de tantis op bus deiecero*.

pag. 91. v.4. *siue ille planus, siue nocturn. grassator*] *Pl nus*, qui discurrit sine noxa aliorum. *Grassator*, qui c dem molitur vel ex lubidine vel propter præmia. vn proprie, prædones nocturni, *præmiatores*: Nonius de l Manil. lib. 4.

Sed pecorum membris media grassentur in vrbe,
Et laceros artus suspendant fronte taberna,
Luxuriæque parent cædem, mortesque lucrentur.

Vide Plautum Amphitr. Sc.1. Arnob. lib. 2. Apul. M libro 2.

pag. 92. v.4. *sic vita traditur*] Inscriptio:

VIXI. VT. VIVIS.
MORIERIS. VT. SVM. MORTVVS.
SIC. VITA. TRVDITVR.

v.14. *Non oportet consil. cred.* Sallust. ad Cæs. *Sæpe pr ua magis, quam bona consilia prospere eueniunt, quia pl rasque res fortuna ex consilio suo agitat.*

v.17. *In Pinacothecam*] *Pinacotheca* seu *tablinum*, l cus vbi tabulæ pictæ positæ. Varro de Re rust. libro c. 2. *Cum spectatum veniunt villas, vt videant pinacoth cas*. vide Fest.

verſ.18. *Nam & Zeuxidos manus vidi*] Sinesius epis CLIV. καὶ παραδεικνύντα τὶ τῆς ἀρχαίας χειρὸς, ὅσπερ τῶν αὐδε άντων λέγειν εἰώθαμεν.

v.21. *cum naturæ veritate*] Plin. lib. 35. *Accessit ars p ctura. Didicit homo naturam prouocare.* Cicero libro 1 de Inuen

Iuuent. *Prabete ex istis formosissimas, dum pingo quod licitus sum vobis, vt mutum in simulacrum ex animali mplo veritas transferatur.*

v.23. *Quem Graci monocremon*] L. *monocnemon.* Vt in- igatur pictura Apellis, in qua αὔθρωπος μονόκνημος, st, pictura λίσπη. Ita longe corruptiss. locum, recte endat Scaliger.

pag. 93. v. 19 *cum ventis litigo.*] Haud absimile apud ulum ad Corinth. cap. 14. εἰς ἀέρα λαλοῦντες. Lucret. 4. —*ne ventis verba profundam* Propert. libro I. g. 16. *At mea nocturno verba cadunt Zephyro.*

v. 20. *exercitati vultus*] Vide comm. Iuuen. Sat. VII. *dignus venias hederis & imagine macra.*

v. 22 *promittere*] προσδοκίαν παρασχεῖν. Iuuen. Sat. VI. *-dura per brachia fera promittunt atrocem animum.*

v. eod. *cultu*] vestitu Plaut. *Exerce vocem, per quam vi-, & colis* Lucanus x. Phras.

Diuitias Cleopatra gerit, cultuque laborat.

Tertull. de pallio? *Scytalosagittipelliger ille, qui totam theti sui sortem cum muliebri cultu compensauit.*

v. 25. *quos odisse diuites solent*] Horatius lib. I. Sat. IV.

pag. 94. v. I. *si quid coronis credendum*] Sueton. Neron. ap. XII. *Instituit & quinquennale certamen primus o- nium Roma more Graco triplex, Musicum, Gymnicum, questre.* In iis certaminibus oratores, poëtæ, & omne nus artificum de coronis contendebat, vti & in a- nibus Capitolinis, qui exemplo ludorum Olym- corum à Domitiano instituti. Sueton. cap. IV. Vetus scriptio: L. VALERIO PVDENT. HIC. CVM. ESSET NNORVM. XIII. ROMÆ. CERTAMINE. IOVIS. CAPI- OLINI. LVSTRO. SEXTO. CLARITATE. INGENII. CO- ONATVS. EST. INTER. POETAS. LATINOS. OMNIBVS NTENTIIS. IVDICVM. Tacitus Annal. XVI. *Senatus, opinquo iam lustrali certamine, vt dedecus auerteret, of- rt Imperatori victoriam cantus, adiicit facundia coro- m, qua ludicra deformitas velaretur.* Idem refert Sue- n. Neron. cap. XII. Quo forte ille morsus: *Quas non- umquam ad imperitos gratia deferre solet.*

v. 8. *Vilis*

v.8.*Vilis adulator*] Lucianus de Parasito : ὁ μὲν βίος παρασίτου κρείττων ἐστὶ τοῦ τῶν ῥητόρων, καὶ τῶν φιλοσόφων.

v.13.*rectum iter vitæ*] Firmic.lib.3.c.1.*ut rectum i. vitæ mortalitas ingressa*

v.14.*inspicere*] Legendum, *insistere*.

Pag.95.v.2. *timidissimo murmure votum feci*] Sup stitio veterum qua semper taciti aut murmurantes v ta faciebant. Iuuen. Sat.x.

Formam optat modico pueris, maiore puellis
Murmure, cum Veneris fanum videt anxia mater.

Pers. Satyra 2.

Haud cuiuis promptum est murmur tacitosque susurr
Tollere de templis, & aperto viuere voto,

vid Senec.ep.x.

v.25.*Domina Venus*] apud Lucia. Amoribus δέσποινα Ἀφροδίτη. Ouid.lib 1.de Arte amandi.

Pag.96.v.1.*Audito volupt.precio*] Confer. Iuuen. S tyra v.

v.9.*Gallos pugnacissimos*] Varro de Re rust. *In cert mine pertinaces, & ad pugnandum maxime idonei.* Phi περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον εἶναι ἐλεύθερον. Οἱ γοῦν ἀλεκτρυόνες οὕτως εἰώθασι φιλοκινδύνως ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ὑπὲρ τοῦ μὴ εἶξαι καὶ παραχωρῆσαι, κἂν ἡττῶνται ταῖς δυνάμεσιν, οὐχ ἡττῶνται ταῖς εὐτολμίαις, ἄχρι γὰρ θανάτου παραμένου quem si lubet vide. Plin.lib.x.c.xxi. Ælian. Variar. hi libro 11.

v.22.*Asturconem*] Mart.distich.Plin.l.8. c.42. Su Ner.c.46.

v.26.*primum impl. lact. papillis manus*] Ineptiæ ama tium. Ouid.1.Amor. *Forma papillarum quæ fuit ap premi.* Lucian. ἐποίει διαλ. καὶ περιέβαλλον, καὶ τοὺς μαστοὺς ἐ λίβον, καὶ ἔδακνε μεταξὺ κατα φιλοῦσα. eadem Plaut. coniu git Pseud.

Teneris labellis molles morsiunculæ,
Papillarum horridularum oppressiunculæ.

v.vl.*Lactentibus papillis*] Catull. *lactantes vincta p pillas.*

Pag.97.vers.21.*libido distenta*] tumens. nam *tume*

Tibu

bull. ὀργᾶν. & *tumor*. in Priap. *Et inquietus inguina* *iget tumor*. Horat.l.2.Sat.2. *tument. tibi cum inguina*. erpr. *libidine inflammantur*. apud eundem, *nolis ten-* *ne rumpi*. Interpr. *tentigine, id est, distentione membri* *ilis*.

'ag.98.v.10. *Plena maturitatis*] ἔνακμος.

eiſ. 11. *annis adpatiend. gestientibus*] ὀργῶσι. *Gestire ad* *endum*, πασχητιᾶν, Latinis *subare*. Horat. 12 Epod. —*subando Tenta cubilia, tectaque rumpit* Hieron. .aduerſus Iouian. *Subantem in hortulis inter adole-* *tulos*. Ipſi vero ἔφηβοι hoc eſt, παῖδες ἐν τῇ ἀκμῇ, *Hir-* *alli*, ſeu *Irques*, vt auctor Gloſſarii, & quod Ariſto- s τραγίζειν, antiqui *hirquitallire*. Cenſorinus de die ali cap.14. Feſt. *Hirquitallus*.

.eod. *adpatiendum*] Infra *Accessi tentaturus an pate-* *r iniuriam*. Firmicus lib. 3. *Patiantur quæ mulieres* *consueuerunt*. Seneca Natur.lib.1.cap.16 *Toto corpo-* *tiente spectabat nefanda*. Idem: *Obscœnitas mea pa-* *tiam suam miratur*, omnino frequens in hac re ſcri- :ibus.

.19. *Quare non facimus*] Iuuenal. Satyra 6. *Et lateri* *as*. Commentator: *Si parum feceris, non irascitur vt* *r*.

'ag.99.v.9. *Itaque hercule Democritus*] Lucian. Phi- ceu. Laertius eius vitâ.

.13. *Eudoxus in cacumine excels. montis*] Strabo Geo- ph lib.17. δείκνυται γὰρ σκοπή τις πρὸ τῆς Ἡλιουπόλεως, καθάπερ καὶ πρὸ τῆς Κνίδου, καθ' ἣν ἐσημειοῦτο Εὔδοξος τῶν οὐρανίων τινὰς κινήσεις.

.20. *Myron*] Cicero Bruto. Lucianus Hermoti. Stra- ib.14.

.23. *At nos vino scortisque demersi*] Sen. Nat. Quæſt. 7.c.32. Plin.lib 2..c.1.

'ag.100.v.5. *Ac ne bonam quidem mentem*] Omnino entia Perſii, Sat.

Haud cuiuis promtum est murmur, humilesq; susurros
Tollere de templis, & aperto viuere voto.
Mens bona, fama, fides, hæc clare & vt audiat hospes

Illa

Illa sibi introrsum, & sub lingua murmura: ô si
Ebullit patrui præclarum funus: & ô si
Sub rastro crepet argenti mihi seria dextro,
Hercule! pupillumve vtinam, quem proximus hæres
Impello, expungam.——

Iuuen. Saty. 10. *Prima fere vota*——*Diuitiæ crescan*
& opes.——

ver. 12. *Mille pondo auri Capitolio promittere solet*] Vi
Lips. ad Tacit. Annal. lib. 15.

vers. 14. *Iam decuma mœstos*] Virgil.——*tot iam labe*
tibus annis Instar montis equum——*Ædificant.*——

v. 27 *cæsi vertices Idæ*] Statius:——*vertice sacro Dind*
mon, & cæsis decreuit frondibus Ida.

Pag. 101. v. 3. *Aperitur ingens antrum*] Ingens omn
no moles fuit equi Duratei, vnde, *Qui castra caperent*
nam Scholiast. Lycophr. εἰς τὸν Δούρειον ἵππον πεντήκοντα
τρισχίλοι, ἢ κατ' ἐμὲ κγ' ἄνδρες ἐλθόντες Ἕλληνες ἐνάθλων.
Petr. *Roborea moles.* Homer. μέγαν ἵππον. Virg. *Et mole*
mirantur equi———*immensam attollere molem.* Senec
dona molis immensæ.

v. 5. *Irata virtus*] Ipsi Achiui forte, vt Horat. *Virt*
Catonis. Virtus Scipiadæ & mitis sapientia Læli. Virgi
Huc delecta virûm sortiti corpora furtim Includunt cæ
lateri.——Homerus:

Δουράτεον μέγαν ἵππον, ὅθ' εἵατο πάντες ἄριστοι
Ἀργείων.

vers. eod. *stipant graues equi recessus*] hoc est, grauido
Virg. *scandit fatalis machina muros Fœta armis*——Ou
dius 3. Fast. *Iacet ipsa grauis.* Gratius: *vltroque grau*
succedere Tygri Ausa canis, maiore tulit de sanguine fœ
tum.

v. 8. *fero*] Manil. *Quadrupedum medicas artes in mem*
bra ferorum Nouerit———innuit mulomedicum. A
nob. lib. 2. *Saturnus in adulterio comprehensus, induit*
formam feri.

v. 11. *Iam turba portis libera*] Virg. *Nos abiisse rati:*—
Ergo omnis soluit se Teucria luctu. Panduntur portæ: iuu
ire.——

vers. 1

ver.14. *Neptuno sacer*] Virgil. *Laocoon, ductus Neptuno* *esacerdos.*

r.23. *iuuentus capta*] Horat. *Græcia capta ferum victo-* *cepit.*

r.26. *Dorso repellit*] Stat. *Isthmos, & à terris maria in-* *ata repellit.*

Pag.102. vers. 3. *Pulsumque marmor*] Mare. Virgil. 1. org. *Et quando infidum remis impellere marmor Con-* *iat,*

ers. 4. *angues orbibus geminis*] Virgil. *immensis orbibus* *ues*

.7. *liberæ pontem iubæ*] L. *liberæ mento iubæ.* Scalig.

r.10. *infulis stab. sacri*] vide Festum.

r.11. *Phrygione cultu*] Tutulati. Fulg. de prisco serm.

r. eod. *geminæ nati pignora*] Statius: *gemino natorum* *iore fultus.*

r.18. *Infirmus auxiliator*] Virg. *Post ipsum auxilio sub-* *tem, ac tela ferentem, Corripiunt.*——

v.23. *Iam plena Phœbe*] Senec. Agam. *Vidimus patriam* *ntem nocte funesta.* Virgil. *Vertitur interea cœlum, ruit* *eano nox,* &c.

v.25. *sepultos nocte & mero*] Virgil. *Inuadunt vrbem so-* *no, vinoque sepultam.*

v.26. *relaxant claustra*] Virg. *Laxat claustra Sinon.*

v. vl. *Tentant in armis se duces*] πείρηθεν δ' ἑῆος.

Pag.103. v.1. *Nudo remissus*] V. *Duro r.*

v.8. *Ex his qui in porticib. spatiab.*] Vide, si tanti, quæ us adduximus.

v.9. *lapides in Eumolp. recitant. coniecerunt*] Ad id mo- obtinuit recitantes insectari lapidibus, si quid pa- m probe, aut ad mentem audientium? apud Senec. Controuers. *Pueri scholas frequentant; hi Ciceroni Ca-* *um præferrent, nisi lapides timerent.* An ceritos lapidi- is obruebant, vt hunc poetam, quem à se exiisse pu- bant?

vers. 22. *Vt quotiesc. cœp. à te exire sang. a cap. mittam*] uia furentibus vena incidi solet, vt docet Celsus, & uenal. Saty. 5.

v.vl.*aduenticia*] Sueton. Vitell. *Famosissima super cæ ras cœna ei data aduenticia à fratre.*

Pag.104.v.5.*Vna cœnabimus*] Martial. *Octauam po ris seruare: cœnabimus vna.*

ver.7.*Strigilibus*] His vsi ad fricandum veteres, vn nata vox *distringendi*. Seneca epist.88. Marcell. de mec cam. *Cum locum perunxeris, cito destringas.* Comme Iuuen. Satyr.3. *Strigil est, quem Xystra dicunt, quo oleu deteritur.* ita hunc locum legimus. Strigilem graphi describit Apul. Floridorum lib. II. seu potius libro Nam, vt in transcursu moneam, in horum libroru distinctione peccatum. sane initium lib. II. annecte dum libr. I. in facili cognoscere vel ex ipsa oratior ἀνθολογία. itaque scribo, & distinguo: *Plura enim extan mea in Camœnis, quam Hippia in opificiis.* (*operibus*) i duco, vt spurcum. *Quid istud sit animo attendatis, di gentius & accuratius disputabo. Hippias è numero sophist rum.* & quæ sequuntur. Exordium lib.II. *Sol qui mica tem candido curru.——Strigileculam, recta fastigation clausula, flexa tubulatione ligula, vt & in manu capi moraretur, & sudor ex ea riuulo laberetur.* Strigiles a tem, & reliqua vtensilia, serui aliptæ ad balneas def rebant, quod ex Luci. Lexiph. aliisque claret. Sparti nus Hadriano: *Publice & cum omnibus lauit, cum ve veteranum quendam dorsum, & cæteram corporis parte vidisset sibi atterere, percontans cur se marmoribus destri gendum daret, vbi hoc idcirco audiuit fieri quod seruu non haberet, & seruis eum donauit, & sumtibus.* Sciei dum huic ministerio addictum Gytonia. hinc Art mid. lib. I. Στλεγγίδας, ἢ ξύστρα, καὶ χαπεμάγεια, θεράποντ σημαίνει.

Pag.105.v.6.*Postquam amari se sensit, supero, sustulit* Lucian. ἐτεὴ διὰ ... πλὴν ἀλλ' εἰ ... τἀληθὲς εἰπεῖν, σὺ δι... θειος αὐτὸς ὑπεργαπῶντα, καὶ τοῦτο ἐμφαίνουσα. ἐχθ... μὴ πάνυ αὐτὸν ζῆν ... ὑπερῆπτη ... αἰδούμενοι γίγνονται

vers.7 *supercilium sustulit*] Pollux libro 2. ὀφρὺς αἴρειν ὑπερήφανον.

v.10.*siccatq; auide poculo*] ita loquitur Martialis l.6 ep.91. lib.7. ep.70.

rerſ.21. *Et me quidem pueri imit. petulantiſſ. deriſerunt*] emidorus li. 3. Μαίνεσθαι ἀγαθὸν τοῖς παιδεύειν βουλομένοις. ἢ καὶ παῖδες τοῖς μαινομένοις ἀκολουθοῦσι.

Pag. 107. verſ. 8. *ab officioſo*] Malim ex Paul l.3.D.de f Virg. §. vlt. capſarium interpretari, quam ex Se- a impudicum, ſane quemuis miniſtrum *officioſum* igetari poſſe nihil prohibet. Interp. hiſtoriæ Apol- 1. *Accepto ceromate dextrâ manu circumleuit ei deinde lio fouit, & exeunte rege ab officio diſceſſit. Rex vero ciens ad famulum ait, Iuuenis ille qui mihi officium fe- vide quis ſit.*

. 15. *cenæ ordinem explicui*] Dominus conuiuii præ- ciare ſolebat ordinem cœnæ, hoc eſt quæ ordine, uid vltimum coquus miſſurus. Hac propter domi- xhibitum ſcedium, quod deſcripta ordine obſonia ere, apud Athen. legimus. Cum itaque ordinem cœ- xplicuiſſet, reſpondet Eumolp.

.19. *Ales Phaſiacis*] Manilius:

Quomodo militia Numidarum paſcimur oris,
Phaſidos & damnis arceſſitur inde macellum,
Vnde aurata nouo conuecta eſt æquore pellis.

Clemens Pædag. lib. 2. cap. 1. ὄρνεις ἐπὶ τούτοις συνωνοῦν- τες ἀπὸ Φάσιδος, ἀτταγᾶς, αἰγυπτίας. Hieron. ad Sal- um: *Procul ſint à conuiuiis tuis Phaſidos aues, Attegen cus.* Martial. l.7. ep. 57.

.20. *Afræ volucres*] Horat. Epod. Carm. 2.

Non Afra auis deſcendat in ventrem meum,
Non Attagen Ionicus.

o: *Afra auis: gallina Numidica.*

.13. *vltimis ab oris Attractus Scarus, atque arata Syr-* Horat.

Non me Lucrinis iuuerint conchylia,
Magis ve Rhombus aut Scari,
Si quos Eois intonata fluctibus,
Hyems ad hoc vehat mare.

ta Syrtis, vt Virgil. Æneid. 3.—*nullum maris æquor idum.*

ag. 108. verſ. 1. *Quicquid quæritur.*] Lucian. Cynico:

πᾶσι χρῆσθαι ἀξιοῦντες, καὶ τοῖς ἀπανταχοῦ μὴ τοῖς παρ' ὑμῖν
νον, οὐ γῆν, οὐ θάλασσαν τὴν καθ' αὐτοὺς αὐτάρκη νομίζον
ἀλλ' ἀπὸ περάτων γῆς ἐμπορευόμενοι τὰς ἡδονὰς, καὶ τὰ ξενικ
ἐπιχωρίων ἀεὶ προτιμῶντες, καὶ τὰ πολυτελῆ τῶν εὐτελῶν, κ
δυσπόριστα τῶν εὐπορίστων. Seneca cap.91.

v.8. *ſub eadem cauſa*] Elogio, ſeu titulo.

v.23. *Ego pædag. & cuſtos, etiam quo non iuſſeris, ſeq*
Pædagogi ſequebantur pueros Horat. Saty. lib. 1.

——veſtem, ſeruoſq; ſequenteis
In magno populo ſi quis vidiſſet, auita
Ex re præberi ſumtus mihi crederet illos,
Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus omnes
Circum doctores aderat.——

Manilius——*teneros etiam qui nutriet annos,*
Et dominum dominus prætexta lege ſequatur.

vide Vlpian. l. 15. §. Comitem. D. de iniuriis. Colloq
pueril. μετὰ ταῦτα γραφεῖον ἐπεζήτησα καὶ σωμάτιον, καὶ τ
παρέδωκα ἐμῷ παιδί. Εὐθὺς μαθεὶς οὖν εἰς πάντα προῆλθον
λουθοῦντός μοι παιδαγωγοῦ. παῖδα dicit *capſarium*, qui e
ad ſcholam libros portabat. Iuuen.

Quem ſequitur cuſtos anguſtæ vernula capſæ.

Pag. 109. verſ. 12. *Puta igitur me furioſum eſſe, ced*
ſaniæ] dixerat: *ego iracundus ſum.* Seneca vſquequa
iram inſaniam eſſe diſputat. Horat. *Ira furor breuis*
Senec. lib. 1. de Ira c. 1. *Hic totus concitatus, & in im*
eſt doloris, armorumq; ſanguinis, ſuppliciorum minime
mana fruens cupiditate. L. ex V. C. *furens cupid.* Furit
quit, minime humana cupiditate. idem Seneca a
rit, iram ſpeciem eſſe furoris minimi. Philemo: μαι
μεθα πάντες ὁπόταν ὀργιζώμεθα. Apollonius Macedo
ὀξυθυμίας τὸ ἄχθος μανία. vide Cicer. libro 3. Tuſ
Quæſtion.

verſ. 22. *ſemicinctio ſtanti*] Locus deſperatus, qu
complures in hoc ſcriptore, adeo vt in ſingulis tr
demus, nec magis certi ponere pedem, quam ii qu
tenebris. Fateor multa intacta nobis abiiſſe, quor
tamen tam ardua difficultas, vt aliorum quoque a
mina hebetarint.

Pag. 1

Pag.110.verſ.25. *diuerſitor*] πανδοχεὺς *Diuorſoriarius*. oſſar.

Pag.111.v.4.*ne mercedem cellæ*] ἐνοίκιον, ſeu στεγανόμιον. ıll.lib.1.

v.15.*ligneum candelabrum*] Cæcilius: *Memini ibi can-abrum ligneum ardentem*. Mart. Apophor.

v.23.*Inſulariiq;*] L.203.L.166.D.de Verb.ſignif.

verſ.26.*carnario*] *Carnarium* κρεμαστήριον. Vide Non. *lia*.

Pag.112.v.1.*ſoleis ligneis*] Autor Rhet. ad Heren. *Pe-us ſoleæ ligneæ inductæ ſunt*. Gloſſ. *Solea* σανδάλιον. n: σανδάλιον *Gallicula*, quæ vox etiam in Gloſſ.Iſi-i:*Calces gallicæ militum*. Idem Gloſſarium:*Gallicu-* ϐοχάς. Heſych. πεοχάδες αἱ σανδάλια ἀπὸ αἰγείυ δέρμα-·ita L.hunc locum. Soleæ igitur ligneæ, ſunt, Galli-, aut ſculponeæ. nam & ità rectè appellantur, licèt er Fulgentius exponat, vtrumque vocabulum reti-ıt Vaſcones. à gallicula, *gallicularius*. Gloſſæ Iſidori: *llicularius, cerdo*. etſi minùs proprium hoc interpre-ıentum.

v. 14. *ſtricto acutoque articulo percuſſi*] Κονδυλίζω. hoc κονδύλοις πλήγω: Suidas. Mart. Capella lib. 1 *Iiſdemq; bus fuerat eblandita ictibus crebris verticem complica-q; in condylos digitis vulnerabat*.

vèr. 17. *iniuriamq; Eumolpi aduocation.comm.*] Locus e dubio corruptus. Fortaſſe: *Iniuriæque Eumolpi ad-ationem commodabam*. Id eſt, fauebam. Sequentia clarant. Scalig.

Pag.113.verſ. 2 *Contubernalis*] Quippe Bargates ſer-s. inter ſeruos autem matrimonium non eſt, ſed ntubernium. L. Quæſitam. §. 33. D. de inſtr. vel in-um.leg. *Contubernales* quoque ſeruorum, id eſt vxo-. Vlp. l. 14. §. Seruiles, D. de ritu nupt. & fragm. titu. Tutel.

v.eod. *faſtum facit*] id eſt, deſpicit & repellit. *Faſtus*, pulſa. Propert. lib. 11. Eleg. 14.

Nec mihi iam faſtus opponere quærit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta ſedere poteſt.

Nemesianus: *Quisquis amat pueros: ferro præcordia dure*
Perferat & fastus——

v.3. *maledic illam*] Vide Martial. lib. 4. epig. 17.

ver. 7. *cum seruo publico*] Artemid. lib. 5. Iuliano in Epist. δοῦλος δημόσιος. Frontinus de Aquæductibus: *Lictores binos, & seruos publicos, & scribas habeant.* Plinius lib. 10. Epist. *Quidam vel in opus damnati vel in ludum publicorum seruorum officio funguntur.*

v. 9. *hæc proclamauit*] Is est legitimus ritus fugitiuos perquirendi, Græci vero σάλπιγγα admouerunt. Apollodorus lib. 3. de deor. Orig. Ὀδυσσεὺς δὲ μηνυθέντα τὰ λεγόμενα ζητῶν ἀχιλλέα σάλπιγγι χρησάμενος εὗρε. ex hoc ritu interpretor Artemid. lib. 1. σαλπίζειν δοκεῖν σάλπιγγι τῇ ἱερᾷ, ἀγαθὸν τοῖς βουλομένοις συγγενέσθαι τισι. καὶ τοῖς ἀπολωλεκόσιν ἀνδράποδα, ἤ τινας τῶν οἰκετῶν.

v. 16. *indicium*] Apul. lib. 9. *Indicina*, præmium, μήνυτρον, εὕρετρον.

v. 20. *institis quibus sponda culcitam fereb.*] Lecti funibus tenti Martial. lib. 5. ep. 63.

Nulla tegit fractos, nec inanis culcita lectos,
Putris & abrupta fascia reste iacet.

Fasciæ quibus lectus tenditur, *instita*. Gloss. Isidori: *Instita, grabati resticulæ.* Horat. epod. 12.

Iamque subando
Tenta cubilia, tectaque rumpit.

Comment. *Cubilia: lectum intortis funibus, vel fasciis tentum tectaque: coopertoria lectuli stragula.* Iuuen. *Cadurcum* nominat & institam. Locus est Satyra 6.

Magnaque debetur violato pœna cadurco.

Comment. *Membrum mulieris intelligitur, cum sit membri velamen, vel vt alij, est instita, qua lectus intenditur.* Vnde ait Sulpitia:

Ne me cadurcis destituam fasciis
Nudam Calæno concubantem proferat.

Quamuis idem Scholiastes Saty. 7. *Cadurcum dicunt cucullum candidum: propter hiemes & niues comparatum: alij tabernaculum, aut tentorium, quibus merces protegere consueuerunt.*

Pag. 11

Pag.114. verſ.4. *cum viatore*] Columella libro 1. *illis* *nporibus proceres ciuitatis in agris morabantur, & cum* *ıſilium publicum deſiderabatur à villis arceſſebantur in* *natum Ex quo qui eos vocabant viatores nominati ſunt.* nt fere iidem cum lictoribus. Lat. Pacatus: *Nec ocio-* *viatoris manus plebem verbere ſummouebat.* Sane ſub- ouendi munus lictorum notum. Lego in V. inſcrip. am *Viatrices* fuiſſe.

v.7. *Publius vero ſeruus inſertans comm.*] Notanda ıt illa in geſtis Collat. *Curator Reip. Boui ſeruo publi-* *dixit, Intra, quære, ne plus habeant. Seruus publicus dixit,* *uaſiui & non inueni.*

v.15. *Quo enim ſecures attul.*] Seneca lib. 4. Contr. 7. *ılit ſecum gladium ſic enim occiſuri veniunt.*

Pag. 115. v. 3. *ſcyniphes*] Ea vox Exodi VIII. Origenes *uſcas minutas, ſed acerbiſſimo terebrantes ſtimulo* ait, vti Eucherius lib. 2. Inſtruct. *culicum genus aculeis per-* *leſtum.* Forte Petr. nomen animalis effigiati in le- o. Quid ſi L. *ipſos ſcimpodes* Heſych. σκι... κ.... Schol. Ariſtoph. τον κράβατον σκί...ποδα, λέγουσιν ατ- ωι. Quanquam alii σκιμπόδιον, lectum triclinarem, vt ud Gell. lib. 19. cap. 10. & Heſych. σκιμπόδιον εὐτελὲς ...ιδιον. alii lecticam.

Pagina 116. verſ. 4. *araneis oleo madentibus*] Seren. ımmon.

Si vero caput infeſtus colliſerit ictus,
Ex oleo necti veſtis debebit Arachnes,
Neſcit hæc illic niſi cum ſanarit abire.

Quod exſcripſit Marcellus de Medicam. cap. 1. *Fracto* *ıpiti tela aranei ex olea & aceto impoſita non recedit, niſi* *ınauerit.*

Pag. 117. v. 20 *in altum compono*] V. ſced. m. S. *ad al-* *um comporto.*

v. eod. *ad ratis ſideribus intro nauigium*] Puto Caſto- em & Pollucem. Propertius nauigaturus deos maris nuocat lib. 3 Eleg. 19.

Ergo ego nunc rudis Adriaci vehar æquoris hoſpes.
Cogar & vndiſonos nunc prece adire deos.

Plaut. Trin. Sc. *Salsipotenti*] apud Apol. Argon. lib. I. in gressuri mare Apollini Embasio faciunt. vide Scho Imo & fluctibus ipsis faciebant. Cicero III. de Natur deorum. *Nostri duces mare ingrediẽtes immolare fluctibu hostium consueuerunt.*

v. 24. *Sol omnibus lucet*] Ouid. VI. Metam.—*usu communis aquarum est, Nec solem proprium natura nec aera fecit, Nec tenues vndas.* —

pag. 118. v. 6. *sumere*] inter verba nequitiæ. Martia lib. X. ep. XVIII.

Cum duo venissent ad Phyllida mane futurum,
Et nudam cuperet sumere vterque prior.

Nemes. *sic gaudia sumet.*

vers. 18. *constratum nauis*] στέγη, Fulgent. de prisco ser mone. hinc Cicer. in Verr. *nauis constrata*, quæ Cæsar *tecta*, in Gloss. *Casana* σκέπη πλοίε.

pag. 119. v. 8. *post hoc fulmen attonitus*] Florus lib. 2. c 12. *Regem attonitum tanquam subito malo stupentem* Celsus lib. III. c. XXVI. *Attonitos quoque videmus quorum corpus & mens stupet.* Fit interdum ictu fulminis, inter dum morbo, vide Senec. Natur. Quæst. lib. 2. cap. 27 Glossæ: *Attonitus* ἐμβρόντητος, ἐμβροντηθείς. *Attonitu* ἐμβροντηθείς, ἐκρογιαρίους. locus corruptus. *egregiariu* forte ἀγελάρχης. Glossa: ἀγελάρχης, *armentarius, grega rius, dux gregis.* transposita vox, nam verbum *attonitus* minime interpretatur. Xenophon ἑλληνικῶν VI. πίπτει κεραυνὸς εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ οἱ μὲν τινες πληγέντες, οἱ μὲν ἐμβροντηθέντες ἀπέθανον.

pag. 120. v. 6. *Vecturam*] Varro lib. IV. de lingua Lat Hinc *vectura* quas soluebant ii, qui ratibus transibant Plaut. Mostel. Sc. Melius: *Tris minas pro illis duobus præ ter vecturam dedi.*

v. 22. *in vltimis esse*] Seneca li. 2. controu. 5. *Cum subi to nunciatum est in vltimis esse filium.* Saluianus ad Ec clesiam: *Vel moriens & in vltimis situs.*

pag. 121. ver. 1. *portibus se grauatim insin.*] Seneca epi stol LIV.

v. 25. *Vtique gubernator, qui peruigil.*] Saluianus lib. I *Guberna*

bernator & auras captans, & saxa vitans, & astra suiens. Theon: κυβερνήτην ἢ ἡ τῆς νεὼς ἀρχὴ βλέπειν ἐπαινάζει πρὸς τὰ ἄστρα. Idem de gubernatore: ὄμματα στάνελβῶς πρὸς τὰ ἄστρα.

pag.122.v.5. *funis, qui scaphæ custod. gerit*] Maioribus ugiis scaphæ & id genus minora alligata, quæ hinc λκια. Hesych. ἐφόλκια, μικρὰ πλοιάρια, παρὰ τὸ ἕλκεσθαι ὑπὸ τῶν μεγάλων πλοίων, idem tradit Scholiast. Ariph.

v.11. *interrog. audaciam*] Seneca Controu. 8. lib.2. *An austis viribus perierit, interrogate rumorem.*

verf.12. *nam quod ad meum comitatum*] Fortaf. *conan*. Scal.

verf.15. *spiritum impendere*] Seneca libro 11. Controu. *ilius potes carere eo qui spiritum debet, quam eo qui imdit.*

verf.1. *solidos*] id est, ναστούς. Plinius *concretos* diceret. atrarium vacuo. Scal.

pag.123.v.2. *quibus non sol. venter iniur. f.*] v. c. *soleat itus*. recte Scal.

v.5. *semel mea*] τὸ *Mea*, redundat. Scal.

v.12. *statuarum ritu pannos patiem. & vin.*]Velaminis & pannis simulachra induta. Lactant. lib.2. cap.4. *s peplos & indumenta preciosa, quib. vsus velaminis nul est.* Comment. ad Iuuen. Sat. x. *Tunicam Iouis togam lmatam dixit auro confectam.* hinc in Firm. Astron. lib. .12. *Prophetas, & vestitores diuinorum simulacrorum.* rum quod Artemid. lib. IV. ὁ ἐν μαγνησίᾳ δόξας χαλκοῦ χίτα περικεῖσθαι, ὀρθῶς ἀπέθανεν. ἢ γὰρ αὐτὸν τὰ περιέχοντα ἐλύπησε, οἷα τοῖς ἀγάλμασι περιτίθεται. Quia sæpe aurea, t argentea, vel ærea auro inducta hæc amicula. Laant. *Cum Ioui Olympio aureum amiculum detraxisset, nium iussit imponi* Iuuenal. Sat. xi. —— *nullo violatus ippiter auro.* Interp. *Cum nec dum auro tectus esset, sed tofictilis Iouis compago.*

v.24. *pertunde aures*] Arnob. *laminas pertunderent auium* hoc est, perforarent. Familiare Iudæis, Pœnis, aisque qui Romanis barbari, aures perforare; vnde

Plautus Pœnulo: *incedunt cum anulatis auribus.* Cæterum hoc proprium insigne Arabum fuisse quis veterum tradat adhuc quæro: nam quod apud Isidorū legitur ex Pers descriptum.

v.25. *in creta fac.*] Amm. Marcell. lib. XVI. *Candidi pe. Galli sunt omnes.* D. Eucher. Instruct. lib. 2. cap. 4. *Galli candore corporis primum Galatæ appellati.*

Pag. 114. v. 9. *Torquia & labra*] Auctor Moreti:

Afra genus tota patriam testante figura,
Torta comam, laboque tumens & fusca colore,
Pectore lata iacens mammis compressior aluo,
Cruribus exilis spatiosa prodigia planta.

vers. 10. *crines calam. inuert,*] Quippe Æthiopes sunt crispi capilli. Vel vt Martial. *retorto crine.* Aristot. de historia Animal. lib. v. c. 3. Αἰθίοπες οἱ ἐν τοῖς θερμοῖς, οὐλότριχες, ξηροὶ γὰρ οἱ ἐγκέφαλοι, καὶ ὁ ἀὴρ ὁ περιέχων.

vers. 13. *crura in orbem pandere*] Aristoteles Problem. Sect. 14. Quæst. 4. Διὰ τί Αἰθίοπες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, βλαισοί εἰσιν, ἢ διότι ὑπὸ θερ. ὡς ὥσπερ καὶ τὰ ξύλα διαστρέφεται, ξηραινόμενα, οὕτω καὶ τὰ τῶν ζώων σώματα. δηλοῦσι δὲ αἱ τρίχες οὐλότριχες γὰρ ἔχουσιν. ἡ δὲ οὐλότης ἐστὶν, ὥσπερ βλαισότης τῶν τριχῶν.

vers. 18. *praligemus vestibus capita.*] Horat. lib. I Satyr. III.

Nam male re gesta, cum vellem mittere operto
Me capite in flumen.

Capitibus velatis mori consueuisse videtur, si mors violenta aut voluntaria. Lucanus de Pompeio:

——vbi vidit cominus enses,
Inuoluit vultus, atque indignatus apertum
Fortunæ præbere caput.——

Quod etiam Plutarch. Pompeio. vide Sueton. Iul c. XXCII.

vers. 25. *radat vtriusque non solum capita*] Viliores servos per ignominiam semirasos habebant. Apul. lib. de iis qui in pistrinis: *Frontes litterati, & capillum semirasi, & pedes anulati.* ex hoc ritu capio Iuuenal. licet interpr. aliter visum, Satyr. V. *——pulsandum vertice r.*

præ

ibebis quandoq; caput, nec dura timebis Flagra pati——
oui equidem ex Plauti Amphitr. seruos dum manu-
itterentur capita rasos fuisse, imo & mento raso. Lu-
inus dial. qui Timon : ἢ κεκαρμένον οἰκέτης ἐκ παιδικῶν
ὢν, ὑπεξυρημένος ἔτι τὴν γνάθον. & loquitur de seruo
i libertas testamento data. Tonderi certe & radi a-
d plerasque gentes ignominiosum. Philostratus de
ta Apol. Tyan. lib. VII. ἄρχεται τὸ ἐν Θένδε τ' ἐς τὸν ἄνδρα
ὕβρεως, γενείων τε ἀποκείρας αὐτὸν καὶ χαίτης, ἔν τε τοῖς κα-
κούργοις δήσας. adeo vt κουρὰ seu ἀπόκαρσις pœnæ no-
ine adhibita; potissimum in iis, quæ ad ignominiam.
icolaus Damascenus : τὸν δὲ μέγιστα ἀδικήσαντα, ὁ βασι-
ὺς κελεύει κείρεσθαι, ὡς ἐσχάτης οὔσης ἀτιμίας. Harmeno-
lus lib. 6. tit. 6. §. 18. τυπτόμενος καὶ κουρευόμενος ἐξο-
ζέσθω. tit. 5. §. 8. tit. 7. §. 10. titul. 8. §. 7. & passim. Hæc
ena etiam adulterii. Harmenop. lib. 6. tit. 2. §. 20. οἱ
ιχοὶ τυπτόμενοι, καὶ κουρευόμενοι ῥινοκοπείσθωσαν §. 25. γυ-
μοιχευθεῖσα τυπτομένη καὶ κουρευομένη, &c. Hoc etiam
Taciti German. Cedreno, LL. Langobard. aliisque
ctum.

vers. 26. *sed etiam supercilia*] Non tantum caput vult
di, contentus vulgari ignominiâ, sed etiam superci-
a, vt viderentur grauius puniti. nam & hoc cumpri-
is ignominiosum. Herodianus lib. VIII. γυμνοὺς ἐξέλ-
σαι, παίοντες καὶ ἀποσκώπτοντες. γενείων τε καὶ ὀφρύων σπα-
ραγμοῖς, καὶ πάσαις ταῖς τοῦ σώματος λώβαις ἐμπαροινοῦντες.
upercilia in luctu rasa Artemidorus auctor, lib. I. ἔθος
παλαιὸν ἐπὶ πένθει τὰς ὀφρύας ψιλοῦσθαι.

ver. vlt. *Frontes notas inscript.*] Iuuenal.——*inscripta
rgastula*. Plinius lib. 18. cap 3. *inscripti vultus*. recte au-
em, *notans*: nam *nota*, seu vt Caius l. C. *indicia* sunt στί-
γματα. Auson. Epist. XV. *Ergo notas scripto tolerasti Perga-
ne vultu*. notare igitur *inscriptione*, χαράττειν στίγματα.

Pag. 125 v. 8. *Impleuit frontes ing. literis*] Val. Max. lib.
6. c. 8. *Seruus ab eo vinculorũ pœna coercitus, inexpiabiliq;
litterarum nota per summam oris contumeliam inustus*.
Scribon. Largus: *Ponemus quo stigmata tolluntur. In er-
gastulo deprensum, & litteras habentem*. Quid autem illæ

litteræ continerent, docet ipse Petr. *notum fugitiuo rum epigramma per totam faciem liberali manu duxit.* vere, *totam faciem* : inscriptæ enim litteræ & verba toti vultui. I. Lipsius, amor & delicium generis humani cuius feliciter curiosa doctrina, & polite accurata diligentia nihil nobis residui in hac refecit, & Zonar. Annal. III. docet Elect. I. Theophilum facies Monachorum compunxisse, & Iambicos versus atrament infuso expressisse. Non falso igitur epigramma libera manu duxisse ait, quamuis Suidas: *πάντα τὰ ἐπιγραφόμενα τισὶ, κἂν μὴ ἐν μέτροις εἰρημένα, ἐπιγράμματα λέγεται.* Solenni itaque ritu inscriptæ literæ, imo verba, quæ causam crimenque ostenderent compunctionis. Colume Hortulo: *Deletura diu fronti data signa fugarum. Sign fugarum*, h. e. fugitiuorum epigramma. etsi vir magnu L. *focorum*, doctiss. sane interpretatione. Plato de LI libro 8. *ὃς δ' αὖ ἱεροσυλῶν ληφθῇ, ἐν τῷ προσώπῳ καὶ ταῖς χερσὶ γραφεὶς τὴν συμφορὰν, καὶ μαστιγωθεὶς*, &c.

pag. 126. vers. 1. *quod Baistor asylo notau.*] Puto: *quo Baiis cestro ac stylo nataueram.* Scaliger.

vers. 4. *Epicurum hominem diuinam*] Tertull. de anima cap. XLVI. *Vana in totum somnia Epicurus iudicaui liberans à negotiis diuinitatem.* Vide Lucian. Pseudom Propertius:

Ibat & hinc casta narratum somnia Vesta,
Non sibi, neve mihi, qua nocitura forent.

vers. 15. *Quicquid luce fuit, tenebris agit*] *πεφύκασι γάρ πως αἱ καθ' ὕπνον φαντασίαι, ὡς τὰ πολλὰ ἀπηχήματα εἶναι τῶν μεθημερινῶν φροντίδων. ὁποῖα γὰρ ἂν ᾖ τὰ κατὰ τὸν βίον ἡμῶν ἐπιτηδεύματα, τοιαῦτα ἀνάγκη εἶναι καὶ τὰ ἐνύπνια.*

pag. 127. v 1. *Triphana somnium expiauit*] Varia superstitio expiandi somnia. Rem diuinam faciebant Tibull.

Ipse procuraui ne possent sæua nocere
Somnia, ter sancta deueneranda mola.
—omina noctis Farre pio placant.

Aqua lauabant. Pers. Sat. 2. *—& noctem flumine purgas.* Propert. l. 4.

Sæpe illa immerita caussata est omina luna.
Et sibi tingendas dixit in amne comas.

Plutarch.idem tradit περὶ δεισιδαιμονίας. Non au-
n omnia tantum aqua expiabant, sed omni lustra-
oni adhibebant. Dion.l.39. πρὸς τε ὕδωρ ἀφικνεῖσθαι, κα-
ιμὸν καὶ ἐν ζώου τινα σφῶν ποιεῖσθαι. Seruius ineditus
n.lib.XII. *Pura vestis, qua vti consueuerant ad sacrifi-
idum. Ea autem purpurea. Purpura enim maris vicem
piandum præbet.* Sane quæuis scelera aqua expia-
nt. Varro Rer. humanar. lib. x. *Iuxta Rhegium fluuii
it continui septem, in his à matris nece dicitur purgatus
estes.* Idem Cato refert Orig.III.apud Prob. ad Virg.
de Tertull. de Baptis.cap.5. Virg. Æneid.VI. & inibi
u.Lact.l.V.c.20. Sene.Herc.Furent. Apul. Mil.lib.
Dion.lib.48. Eurip.Taur. Sed & lustratio quæ per
am, varia forma modoque peracta; aut enim par-
liqua immersi aut aspersi tantum. Cum parte ali-
a, aut caput, aut manus abluebant. Quod caput
Sat.2. Iuu.S.6. Apul.lib.x.Mil.Fulg. libro.2. My-
ol. Theoph. Char. περὶ δεισιδαιμονίας. Quod manus,
noliastes Soph. ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς, ὅτε ἢ φόνον ἀνθρώ-
, ἢ ἄλλας σφαγὰς ἐποίουν, ἀπονίπτειν τὰς χεῖρας εἰς κάθαρ-
τοῦ μιάσματος. Matth. c.27. λαβὼν ὕδωρ ἀπονίψατο τὰς
ρας, λέγων, ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου. Quo
te illud quod Hesychius: χερνίβιον τὸ ἀγγεῖον ἐν ᾧ . δι
ὰ τὸ ἔχοντος κελίδας καὶ ἅλας. Notâ dignum quod far-
& salis iniectione aquam piatticem pararint. Me-
nder: ὕδατι περιῤῥᾶναι, ἐμβαλὼν ἅλας, φακοὺς. vide Cle-
ent. Alexandr. Stromat.lib.7. Cur salem adiecerint
tio in procliui; nam Proclus in Platon.auctor, aquam
arinam purificare propter igneam portionem; tan-
igitur magis ignis, quod verum est, iccirco veterib.
equens in omni lustratione. Varro apud Charis. *Fax
hibetur propter purgationem.* Vide eundem apud in-
rp. Persii Sat.1. Diphil.apud Clem. Alex.lib.7.Strom.
t quia sacra nisi caste tractari non poterant, lauabant
anus antequam facerent. Tibull.

Casta

Casta placent superis, pura cum veste venite,
Et manibus puris, sumite fontis aquam.

Ita hic locus disting. Plaut. Amph. *Inuocat deos.— Manibus puris* ——Pol. l. 1. Sed de his latinus ali Pompon. Haruspice: *Fac puriter bucco vel pectore ru co. Vti tractes laui iamdudum manus.* Emendo:

Fac puriter vacca vel pecore rustico
Intacto laui iamdudum manus.

Haruspex hortatur vt faciat se iamdudum paratu *Facere vacca.* Virgil. Eccl. 3. *Cum faciam vitula pro fru bus.* Vacca autem Proserpinæ sacra fiebant. Virg. A neid. VI. —— *sterilemque tibi Proserpina vaccam.* Atq vt hic perperam *pectore* pro *pecore*, ita quoque ap Varro *pecora* pro *pectora*. Non *Pull.* Varro sesquiulyss *vbi nitide Phœbi veste pulla candidi modeste amictus p scunt pectore.* L. *Vbin. Ph. v p. c. Modeste amicti pascunt cora. Intacto pecore,* puto, impolluto. Quare huiusm di victimas postularint, abunde Philo. περὶ ζώων τῶν θυσίμων, καὶ τίνα τῶν θυσιῶν εἴδη. Virg. VI. Ænei. *Nunc greg de intacto septem mactare iuuencos Præstiterit.* ——Si potius: *intactum pecus,* quod iugum non sensit. Fulge *Mineruæ iniuges boues sacrificari,* id est, iugum nunq ferentes. qui caussam addit. vide Fest. hinc lucem Senec. Agamem. —— *ad tua coniux Candida tauri d lubra cadit, Nescia aratri nullo collum subacta iugo.* Sil lib. 13. *Caditur Ætna casta ceruice Mineruæ. Casta ceru ce,* iniugi, intacta. Virg. Georg. IV. *intacta totidem ceru ce iuuencæ* Nisi potius in Pompon. L. *fac..... rustico v mactes.* Denique quod nonnunquam sola aspergi vsi: Cicero. II de LL. Incestum atque aspersione toll

Iustinus martyr Apol. II. Καὶ τὸ λουτρὸν δὴ τοῦτο ἀκ πάντες οἱ δαίμονες διὰ τοῦ προφήτου κεκηρυγμένον ἐνεργ καὶ ῥαντίζειν ἑαυτοὺς τοὺς εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῶν ἐπιβαίνοντα καὶ προσφέρειν αὐτοῖς μέλλοντας λοιβὰς καὶ κνίσας ἀποτελοῦντα τέλεον δὲ καὶ λούεσθαι ἀπιόντας πρὶν ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ἱερὰ οὗ ἵδ ρυνται ἐνεργοῦσι. Quæ quidem expiatio ad victimas ipsa Dionys. Halicarn. l. 8. χερνιψάμενοι τε γὰρ αὐτοὶ, καὶ τὰ ἱε κοθαρῷ περιαγνίσαντες ὕδατι. Aspergeb. autem potiss

mu

im caput, quod fuse Ouidius Fastor. libr. 5. Sed hæc ne tractanda suo iam nouimus titulo, pauca quin tanquam in gustum data occasione, interspersi, et hoc votiuum nobis non fuerat Plutarchus vero more expandi somnia, περὶ δεισιδαιμονίας. Horribus spectris turbati postquam surrexerint, inquit, ἐξαπατῶσι ἑαυτὲς, καὶ δαπανῶσι, καὶ περιάγουσι εἰς ἀγυρτας ἐμπίπτοντες, λέγοντες: Α᾽λλ᾽ εἴτ᾽ ἐνύπνιον φάντασμα φοβῇ, χθονίας θ᾽ Ἑκάτης κῶμον ἐδέξω, τὴν περιμακτρίαν κάλει γραῦν, καὶ βάπτισον σεαυτὸν εἰς θάλασσαν, καὶ καθίσας ἐν τῇ γῇ διημέρευσον. De reliqua superstitione expandi somnia Clariss. Isa. Casaubonus immortale sul nostri decus Comment. ad Theoph. Char. περὶ δεισιδαιμ.

v. 9. *Non licere in naui neque vngues*] Ad vitandum vicet omen, nam salsugo maris vngues consumit, od ex Solino colligere est, Polyhist. c. 4. *Cum salsiores s edit grauida. vnguiculis caret partus.*

v. 11. *neque capillos, nisi cum ventus mari irascitur*] pag. *naufragorum vltimum votum* quod verum esse Lu. περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων καθάπερ ναυαγίαν τε ἅμα καὶ σωτηρίαν διηγουμένων. οἷον εἰσὶν οἱ περὶ τοῖς ἱεροῖς ἐξυρημένοι τὰς κεφαλάς. Hermotimo: δοκῶ δὲ μοι οὐκ ἀλόγως ἂν καὶ ξυρήσασθαι τὴν κεφαλὴν, ὥσπερ ἐκ τῶν ναυαγίων ἀποσωθέντες. Radebant tem caput, non vt mortem effugerent, sed naufram. ξύρασθαι δὲ δοκεῖν τὴν κεφαλὴν, πλέουσι ναυάγιον σημαίνει, ὡς οὐκ ἀποθανεῖν. ναυαγήσαντες μὲν γὰρ, ἢ ἐκ μεγάλης σωτηρίας νόσου, ξυρῶνται.

v. 20. *horridos nocentesque capillos*] Sordidus & passus pillus reorum. Plin. l. 7. epist. 27. *Reis moris est submittere capillum.* Idem Panegyr. Iuuen. Comm. *Cum rei tenur, capillos demittimus.* Gell. lib. 3. cap. 4. Prudent. 1. uers. Symmach. Nec tantum rei sordidi, hoc est, solicultu reorum, capillo nimirum promisso & veste obleta. Cicer. pro Cluent. sed etiam eorum propinqui. art. lib. I.

Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum,
Squallidus harebo, pallidiorq; reo.

Quinct.

Quinct. lib. 8. Imo ipsi accusatores, sorditati, ne re habitu inuidiam facerent, & facilius iudices flecte rentur. Cicer. in Verr. *Aspicite squallorem sociorum.* sæp inspersus crinis, quo miserabiliores. Apul. libr. 7. *Ambabus manibus trahens cinerosam caniciem.* Miles. l. x. & ix. Virg. Æn. x. obuium in S. scriptura. Tertull. de ieiu niis cap. 16. *Cum stupet cœlum & aret annus, ritu annu saccis velati & cinere conspersi idolis inuidiam supplicet obiiciunt.* Apol. c. LX.

Pag. 128. versi. 4. *tutela nauis*] Nauium proris effigiat aut picta deorum, quibus se mancipabant signa im posita, idque *tutela* Latinis. Gloss. *Tutela* παράσημον πλοίου. recte. nam & nauigio nomen imponebat. Lucian. Nauig. τὴν ἐπώνυμον τῆς νεὼς θεὸν ἔχουσα, τὴν Ἶσιν Statius Thebaid. 8.

——solus stat puppe magister
Peruigil: inscriptaque deus qui nauigat aluo.

Lutacius: *Tutelam nauis intelligimus cum gubernatore nauigare. habent enim pictos præsules, quorum nominibu nuncupantur & naues.* hos intellexit Artemid. cui hinc facem præfero, lib. 2. οἶδά τινα ναύκληρον, ὃς ἔδοξε τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ θεοὺς ἱδρυμένους ἀπολωλέναι. Persius Sat. 6. —— *iacet ipse in littore, & una Ingentes de puppe dei.* Gloss. *nauium tutelam dicit, quam in puppibus habent vel pingunt* Procopius in Esaiæ cap. 12. ἐπιβῆναι τὸ φησὶν Παῦλον ὁ Λουκᾶς ἐν πλοίῳ Ἀλεξανδρινῷ παρασήμῳ διοσκόροις. τοῖς γὰρ παρασήμοις ἀεὶ θεῶν εἰκόνας ἐνέγραφον, ὡς καὶ νῦν ἁγίων μαρτύρων. Lucæ verba in Actis Apost. c. 28. vide Fest. in Europa. Obseruo non semper deorum signa imposita. sed etiam animalium. Lactant. libro 1. cap. 11. *Nauis in qua impositus tutelam habuit in aquila figuratam de anseris effigie.* Lucian. Virgil. Æne. 10. *ærata princeps secat æquora Tygri.* Seruius: *Cuius rostrum erat in similitudinem tygridis; namque solent naues nomina accipere à tutelarum pictura.* quæ verba valde corrupta leguntur. Licæ nauis tutelam forte habuit efficiem Palladis manu ramum oleæ tenentis, quod ex sequent. p. 64. claret. nam ἐλαίαν φυτὸν τῇ Ἀθηνᾷ ἀνακείμενον Artemid. lib. 5.

V. 5. qua-

ver.5.*quadragenas vtrisque plagas imponi*] Nota quod gas numerarint. Paullus 2. ad Corinthios capite ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ὑ- Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, Zo-as Tom. 3. τοῖς δὲ λοιποῖς ἐκκόψας τὰ ὄμματα, καὶ περι- πτυς ὀρύξας συγκλείσας αὐτοὺς ἔνθα κατ' ἐνιαυτῆς πέμπων τὸν βουδύροις ἥκιστον ἕκαστον. sæpe in LL. Georg. tit. περὶ ν ζώων: λαμβανέτω μάστιγας ρ. ibid. λα ... μά- ις ιβ. verbatim LL. Boioariorum tit. 18. *Si quis mulieri onem dederit, vt abortum faceret, si ancilla est*, CC. *fla- a suscipiat*.

ver. 8. *vilissimo sanguine*] Seruili. ita capio apud Senec. Clem. lib 1. cap. 1.

v. 10. *tres plagas Spartana nobilit. concoxi*] Cur Sparta- nobilitate? Tertull. ad Martyras cap. 4. *Nam quæ ho- apud Lacedæmonas sollennitas est maxima*, διαμαστί- ις, *id est flagellatio non latet. In quo sacro ante aram no- s adolescentes flagellis adfliguntur*. Quod illud sa- m, quæ solennitas? Plutarchus: οἱ παῖδες παρ' αὐ- ; (Lacedæ.) ξαινόμενοι μάστιξι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπὶ τοῦ ιοῦ ὀρθίας Ἀρτέμιδος, μέχρι θανάτου πολλάκις διακαρτε- , ἱλαροὶ καὶ γαῦροι, &c. καλεῖται δὲ ἡ ἅμιλλα διαμαστί- ς. Vide eundem Lycurgo. Lucian. Icaromenip. Ar- n. Diss. Epict. l. 1. cap. 2. Cuius instituti originem ra- nemque apud Philostr. libro 6. vbi Apollon. τὸ δὲ μα- ων ἔθος, τῇ Ἀρτέμιδι τῇ ἀπὸ Σκυθῶν δρᾶται, χρησμῶν φασὶν γουμένων, ταῦτα οὐ σοφοὺς ἔφη τοὺς τῶν Ἑλλήνων θεοὺς εὑρηκότας, εἰ σίγων ἐγίνοντο ξύμβουλοι τοῖς τὴν ἐλευθερίαν ἀσκοῦσιν. οὐ μα- ων εἰπεῖν ἀλλὰ τῷ αἵματι ἀνθρώπων τὸν βωμὸν ῥαίνειν. ἐπειδὴ καὶ ερὰ Σκύθαις, τούτων ἠξιοῦτο. σοφισάμενοι δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπαραίτητον τῆς θυσίας, ἐπὶ τὸν τῆς καρτερίας ἀγῶνα ἧκου- , ἀφ' ἧς ἔστι μή τι ἀποθνήσκειν καὶ ἀπάρχεσθαι τῇ θεῷ τοῦ σφῶν τῶν αἵματος.

v. 17. *mirabili forma exarmau. nautas*] Plane est illud Helena Eurip. p.——ἐκκεκώφωται ξίφη. Heliodo- s libr. 5. τῶν δὲ ἐπανελθόντων ἐπανετείναντο μέν τινες ὡς- ατίζοντες. οἱ δὲ ἐπιβλέψαντες οἱ νέοι κατηύγασαν τοὺς ἐπι- ερομένους, ὤκλαζεν αὐτοῖς ὁ θυμός. καὶ παρεῖντο αἱ δεξιαὶ

τοὺς

τοὺς καλοὺς ἢ βάρβαροι χεῖρες ὡς ἔοικε δυσωποῦνται, καὶ πρὸς τὸ ἱεροπρεπὲς θέαν ἀποστρέφεται, ὀφθαλμὸς ἡμερουται. Lib. 6. κάλλους ὄψις λῃστρικὸν ἦθος οἶδεν ὑποτάττειν.

v. eod. *exarmauerat*] arma excusserat. Lamp. Elagal *exarmati leones*. Paul. L. 2. §. 1. D. L. Rhod. *Nauis si qu: exarmauerit*. Senec. controu. *exarmata nauis*. ep. 30. *Et exarmauit, tamen reliquias nauigij aptat ad cursum*. S: *dearmare*. Apul. lib. 5 Metam. *Pharetras explicet, & sagitas dearmet*. L. *phar. expilet*.

v 22. *Deflectit aures sua sponte cred.*] Optime expressi adfectum amantis. ἃ γὰρ ἐπιθυμεῖ ψυχὴ, ἢ πιστεύει φιλεῖ: ait Heliodor.

Pag. 129. v. 2. *confusis lineamentis*] Calp. Flaccus Dec 7. *Ita confusis lineamentis proiici iussit, vt ne pater agnosceret.*

vers. 11. *stigmata cred. impressa*] Caius instit lib. 1. tit. *Dedititij qui post admissa crimina suppliciis subditi, & pu blice pro criminibus cæsi sunt: aut in quorum facie quæcun que indicia aut igne aut ferro impressa sunt, & ita impressa sunt, vt deleri non possint.*

v. 15. *in supplic. durassent*] Quinct. decl. 279. *Non omnium animos durare ad sanguinem.*

Pag. 131, v. 6. *deditit. hostibus parcimus*] Grat. *O qui quis misero fas vnquam in supplice fregit.*

Pag. 132. v. 10. *Resoluit*] Verbum Rhetorum. Quinct lib. 5. cap. 13. *resoluere diuersa dicta difficile.*

Pag. 133. v. 3. *salamandra supercil. excussit*] Proba lectio Sammonicus.

Seu salamandra potens, nullisque obnoxia flammis
Eximium capitis tactu deiecit honorem.

v. 4. *cui Deo crinem vouisti*] Capillum diis consecrabant aut fluminibus. Pollux: ἔτρεφον δέ τινες κόμην τοῖς ποταμοῖς ἢ θεοῖς. Diis Herculi & Apollini. Herculi vulgus Athenienfium, vt ex Hesych. eruditiss. Casaub. docuit Apollini sortis maioris. Plutarchus Thes. μειρακιοῦντες ἐκ παίδων ἐλθόντες εἰς δελφοὺς ἀπάρχεσθαι τῷ θεῷ κόμης. Callimach. εἰς δῆλον. Quod fluminibus, Scholiastes Pindari: τὰς μὲν γὰρ πρώτας κόμας τοῖς ποταμοῖς

ἀποκεῖ

κείρονῦ, σύμϐολον ῦ ἐξ ὕδατῦ εἶναι πάντων τὴν ἄσκη-
Homerus Iliad.ψ. eiusque interpr. Voluebant au-
ı sacrum crinem prima constitutione infantis super
am, aut cum nomina imponebantur. Lucian. de dea
ia: τοῖσι ᾗ νέοισι, πλοκάμους ἱερὰς ἐκ γενετῆς ἀπιᾶσι. Ter-
. de anima, cap. 40. quem suadeo videas. Seruius ad
.Æn. 4. Stat. Thebaid. lib. 6. Quin addo in nuptiali-
sacris comarum primitias Iunoni, & Dianæ obtu-
: virgines. Pollux. libr. 3. Καὶ τῆς κόμης ᾗ τότε ἀπήρχοντο
θεαῖς αἱ κόραι. Nec virgines tantũ, sed iuuenes quo-
. Lucianus de Syria dea: τῇσι παρθένοισι & τοῖσι νέοισι
ν ἐποιήσαντο μὴ μὲν ἄλλως γάμον ἰέναι, πρὶν Ἱππολύτῳ κό-
κείρασθαι.

'ag. 134. v. 19. *sine morte*] v. c. *semimortui*.

'ag. 135. ver. 9. *Caduceatoris more*] *Caduceator*, κῆρυξ ὁ
ρ εἰρήνης ἀποστελλόμενος, & τὸ κηρύκιον φέρων.

. 12. *protendit ramum oleæ*] Hic habitus supplicium &
:m rogantium. hinc Stat. Theb. lib. 12. *supplicis arbor*
a. & —— *ramos oleæ vittasque precantis Tradit*. Virgil.
.. XI *Velati ramis oleæ, veniamq; rogantes*. li. 12. *Pacife-*
manu ramũ prætendit oliuæ. Liuius: *Legati Locrẽsium*
ıos oleæ valamenta supplicum porrigentes. Idem libr. 4.
. 5. Apul. Mil. 3. Heliodor. lib. 9. ἀθροισάντες οὖν πᾶσαν
ίαν & κλάδους εἰς ἱκετηρίαν ἀναλαβόντες, κηρούς τε & δᾷ-
ἀψάμενοι,

. 19. *contemptus amor vires habet*] Propert.

Irritata venit quando contemnitur ipsa,
Nec meminas iustas ponere læsa minus.

'agin. 137. versicul. 4. *rectis arundin.*] Martialis lib. 9.
:r. 56.

ver. 10. *extrema parte potionis*] Sane & κοτταβίζειν anti-
tus amantium, auctor Athen. libr. 10. & prægustata
a exhibere aut residuum poculum. Heliodor. lib καὶ
φιάλην ἐπιτήδες οὐκ ἐκπίνουσαν. ἀλλὰ σὺν τέχνῃ & διὰ
ροῦ λειψαύου τῷ θεαγένῃ προπίνουσαν.

1. 12. *Dicta*] ioca. Martial. lib. 1. epist. 5. *Materiam di-*
nec pudet esse ducem. Cicer. ad Attic. libr. 2. *Hominem*
ulantem modestum reddo, non solum grauitate orationis,

Ff *sed hoc*

sed hoc genere dictorum. Itaque cum ipso cauillor & ioci nisi fortasse an leg. *dicta voluit in caluos stigm. iocular* Lactant. lib. 2. *Sacrilegia sua iocularibus dictis prosequ batur.* apud Sueton. Ner. c. 42. *Iocularia carmina lascin que modulata.*

v. 15. *capillorum elegidarion*] Synes. φαλακ. ἐγκωμ. τὸ γῦα ποιῶ θρῆνον ἐπὶ τῇ κόμῃ.

v. 17. *Quod solum formæ decus*] Clemens Alexand. τ χεῖς κόσμος τοῦ σώματος. & calui ἄκοσμοι, teste Pollu libro 11. Late hoc prosequitur Apuleius Milesi rum 2.

Pag. 138. v. 1. *Vt mortem citius venire credas, scito i capit. per. p.*] Verticem eorum qui in vicinia mortis, c debant veteres radi à Proserpina: Ad hanc superstiti nem allusit hîc Petronius. Virgilius Æneidos 4. diffi les ait obitus Didonis, quia

Nondum illi flauum Proserpina vertice crinem
Abstulerat, Stygioq; caput damnauerat Orco.
Ergo Iris croceis per cœlum roscida pennis
Deuolat; & supra caput astitit, hunc ego Diti
Sacrum iussa fero; teque isto corpore soluo:
Sic ait, & dextra crinem secat.——

Seruius: *Traxit hoc de Alceste Euripidis, qui induc Mercurium comam secantem, quia fato peribat mar* Cui suffragatur Macrob. Sat. lib. 5. ca. 19. Quanquan Orcum non Mercurium ab Euripide induci auct verba Euripidis.

Ἱερὸς γὰρ οὗτος τῶν κατὰ χθονὸς θεῶν.
ὅτου τόδ' ἔγχος κρατὸς ἁγνίσει τρίχα.

Scholiastes ὡς ἔθους ὄντος τῶν θανάτων τοῦ μέλλοντος ἀποθ σκειν τὴν κόμην τέμνειν. Stat. 11. Siluar. de Glaucia, q in confinio mortis: *Iam complexa manu crinem tenet: fera Iuno.* Notandum quod Apul. cadauer homi mortui ita describat Miles. 11. *Et cum dicto iuuen quendam linteis amiculis intectum, & adusque ment deraso capite producit in medium.*

vers. 7. *supercilia profert*] Artemid. lib. 1. ὀφρύες δασεῖ καὶ εὐανθεῖς, πᾶσιν ἀγαθαί, μάλιστα γυναιξίν. αὗται γὰρ ὑ

δύμ

ϐρφίας, καὶ μέλανι χρίονται τὰς ὀφρύας. Tertull. de ha- mul. cap. 11. *Nigrum puluerem, quo oculorum exordia lucuntur.* de cultu fœmin. cap. 5. *Oculos fuligine col- ni.* Menander. τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπογράφεσθαι. Alexis Athen. lib. 15. τὰς ὀφρῦς πυρρὰς ἔχει τις ζωγραφοῦσιν λῳ. vide Clemen. Alexand. Pæd. lib. 2. cap. 10. Cypr. ono pudicit. c. xi.

.8. *de pyxide*] Pyxides in mundo muliebri. Paul. lib. .tit. 6.

.21. *decoro exornauit capillamento*] Solebant crinem giare, seu in summum verticem adstringere in mo- galeri, aut turris, vnde Iuuenal. Satyr. 6. —*tot- ic compagibus altum Ædificat caput*——conuo- isti crines ad verticem capitis, *tutuli* Romanis. o 4. de ling. Lat. Fest. hoc appellauit Tertullian. de *comam struere.* & lib. de cultu fœm. *structores capil- a.* Hieronym. Epist. ad Demetriad. *Ornare crinem, lienis capillis turritum verticem struere.* vt Lucianus: *itamque gerens frontem*—& Nazianz. Μὴ κεφα- λουργοῦσαι νότοις πλοκάμοις γυναῖκες. Ex quibus hau- is, adscitos crines insuisse, quibus promissi non e- , Quod verum est. Apul. lib. xi. Mil. *Adtextis capi- inibus fœminam mentiebantur.* Habebant insuper terinorum crinium sutiles quasdam formas, has ca- vt veras adponebant; idque *capillamentum.* Sueton. g. cap. 11. Græcis πήνικη Scholiast. Aristoph. φενάκη ὡς ἡ προσθετὴ καὶ ἐπιτηδευτὴ κόμη ἀπὸ τοῦ κατερρυκαμένων ὑκων, καὶ οὕτως ἀπατώντων διὰ τὸ ἐπισκιάζειν τῆς κόμης. Lu- ἑταιρ. διαλ. ὑπέρρεον γὰρ αὐτῇ αἱ τρίχες. νῦν δὲ καὶ τὴν πήνη- πιθεῖσ. Idem Pseudoman. Manilius:

Illis cura sui vultus, frontisq; decora,
Semper erit, tortosq; implexum ponere crines,
Aut nodis reuocare, & rursus vertice denso
Fingere, & appositis caput emutare capillis.

a. Astr. l. 8. c. 7. *Appositis alienis crinibus fictam pulcri- nem mentiantur.* Tertull. de cultu fœm. *Adfigitis io quas enormitates sutilium capillamentorum, nunc in ri modum: nunc in ceruicem retro suggestum.* Interp.

Iuuenal. *Crine suppositicio rotundo in modum galeæ fac*
Artemidor. libr. 1. ἀλλοτρίαις τριξὶν αἱ γυναῖκες χρῶντ
Clem. Alex. Pæd. l. 2. c. 11. ἀλλοτρίων δὲ καὶ προθέσεις τρίχ
&c. Xiphil. Neron. & lib. 24. eadem refert de quoda
Nectareo.

vers. 23. *quia flaucorum erat corymb.*] Corymbion fl
uum, & ideo commendatior vultus. Flauum enim c
pillitium commendat Apul. in Saluia Miles. 11. Tibu
in amica sua Eleg. 5. lib. 1. Valer. Flac. lib. 5. *Tum non
impleuit vultus honor, ac sua flauis. Reddita cura comis.*
adeo, vt quibus ingenio flaui crines non essent, arte a
quirerent. Tertull. de cultu fœm. cap. 6. *Video quasda
capillum croco vertere.* Hieron. ad Lætam: *Ne capilli
irrufes.* Menand. apud Clem. Alex.——— ἔδει τὰς τρίχ
ξανθὰς ποιεῖν. hoc inuentum Plin. Galliarum adscr
cætero quin auri ramentis illuminabant. Capitol. V
ro: *Dicitur tantam habuisse curam capillorum flauoru
vt capiti auri ramenta inspargeret, quo magis coma illum
nata flauesceret.* Lamprid. Commodo. Matronarum
men capillitium nigrum. Virgil. *Nondum illi flauu
Proserpina crinem.* Seruius: *Matronis nunquam flaua c
ma dabatur, sed nigra. Didoni ergo dat vt turpi.* Quid si
fabiorum erat corymb. Glossarium *Fabius* παῖς. Sch
Thucydidis: κρώβυλος εἶδος πλέγματος τῶν τριχῶν. ἐκ
λεῖτο δὲ τῶν μὲν ἀνδρῶν κρώβυλος, τῶν δὲ γυναικῶν κόρυμβος,
παίδων σκόρπιος. igitur *corymbion* non est puerorum. S
ne Hesychius Κρώβυλος, ὁ ὁμαλὸς τῶν παίδων. Cum itaq
varie exponant, liquet indiscriminatim scriptores vsu
passe. Pollux: ἐκαλεῖτο δὲ (κορύμβη) πηνήκη καὶ προκόμ
πρόσθετον, οὐ γυναιξὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδράσι, &c. hoc stabi
mentum lectionis nostræ: ergo corymbion est capil
mentum, hoc est, προκόμιον πρόσθετον.

Pag. 139. v. 14. *extulisset*] Donatus in Terent. An
A. 1. S. 1. *Efferri proprie cadauera mortuorum dicunt.*
Quinct. lib. 8. cap. 5. *Infelicissima fœmina nondum ext
listi filium, & iam ossa legisti.* Sen. ad Alb. cap. 2. Petron
81. Senec. de morte Claud. *Mathematici, postquam pr
ceps factus, cum singulis mensibus efferunt.*

V. 1

v.16.*nudatum pectus in consp. freq. plangere*] *Planctus* itur omnis collisio: ait Lutatius. est autem hic gestus iter lugentium. Q. Sulpit.

Mœret & ad cineres plangit sua pectora palmis.

ul. Mil. 4. *Quid canitiem scinditis, quid pectora tūditis? eiulans tunsis uberibus.* lib. 8. & 9. Lucian. ἐπεῖρ διασ. ἀραττε τὰς κόμας, καὶ τὰ στέρνα ἐτύπτετο, καὶ ἐπένθει. Virius Æneid. ——*tristes & tunsæ pectora palmis.* Firm. *i dolore perculsi caput plangant, & pectora pugnis obtun it.* Martial. lib. 2. epist. 65. At quod ait *nudatum pe-s.* Propert.——*plangas pectora nuda.* Ouid. 4. *Fast. & iunt mœsta pectora nuda manus* hoc innuisse puto Siliū. 2.——*sparsaque solutis crinibus exulant matres atque era nudant.* Iuuen. *laceratis ipsa capillis Nuda humeros cas, nudisque papillis.*

v.19 *positum in hypogæo Græco more*] Miror equidem r *Græco more*: nam ex Homero aliisq; constat, Græ-s combussisse cadauera, & impresse Lucianus: περὶ ιθ. ὁ μὲν Ἕλλω ἔκαυσεν. Obtinuisse tamen hunc mo-m sepeliendi, cognoscere est ex Phlegonte Trall. ἐι θαυμασίων καὶ μακροβίων: ἀνοιχθέισης ὑφ' ἡμῶν τῆς μάρας, εἰς ἣν πάντες οἱ οἰκεῖοι μεταλλάσοντες ἐτίθεντο, ἐπὶ ὑ τῶν ἄλλων κλινῶν ἐφάνη τὰ σώματα κείμενα. τὸ δὲ παλαιῶν ν τετελευτηκότων τὰ ὀστᾶ.

vers. 20. *Carpus custodire*] Vlpian. lib. 14. D. de relig. sumpt. Firmicus lib. 3. cap. 9. *Pollinctores ac funerarios, iortuorum cadauerum custodes, ac sepulcrorum faciet iaitores.* lib. cap. 26. *Monumentorum faciet custodes, vellones.*

vers. 22. *mortem inedia persequentem*] Lugentes cibis bstinebant. Lucianus: καὶ πάρεισιν οἱ προσήκοντες, καὶ πίθουσι γεύσασθαι, ὡς οὐκ ἀειδῶς, ὁδ' αὐτοὺς ἀναγκαζομένους, ἀλλ' ἤδη ὑπὸ λιμοῦ τριῶν ἑξῆς ἡμερῶν ἀπηυδηκότας. Eurip. Medea Act. 1. Sc. 1.

κεῖται δ' ἄσιτος, σῶμ' ὑφεῖσ' ἀλγηδόσι.
τὸν πάντα συντήκουσα δακρύοις χρόνον.

Vide Apul. Metamorph. libro 11. & VII. Homerus Iliad. Ω.

v.24.*propinqui*] Luciano προσήκοντες. περὶ πένθ. καὶ πα ρεισιν οἱ προσήκοντες, καὶ τοὺς γονέας παραμυθοῦνται τοῦ τελευτη κότος. Cicer. *necessarii*. Lactant. lib. 6. cap. 12. *Non pati mur figuram dei iacere feris in prædam, sed reddamus terra, & quamuis in homine ignoto necessariorum mun implebimus*. Horum lugentes amicos consolari. Sen ca de Consol. ad Mart. *Fatigata allocutiones amicorun auctoritates affinium tibi virorum*. nam *alloqui* παραμυ θεῖσθαι. Seneca: —*parentes alloqui in luctu decet*.

Pag. 140. v. 2. *lacrimas commend. lugenti*] Plutarchi παραμυθητικῷ πρὸς τὴν ἰδίαν γυναῖκα. οὐκ αὖ φοβηθεῖσαν γ γαικῶν εἰσόδους, καὶ φωνάς, καὶ συνεπιθρήνησεις, αἷς ἐκτελοῦσι παροξύνουσι τὴν λύπην.

ver. 4. *positum in monum. lumen renou.*] Pers. Saty. II *Hinc tuba, candelæ: tandemque beatulus alto Composit lecto*—Modestinus Basilικῶν XLVIII. tit. 3. *Seruim sint liberi, si in monumento meo solemnia manere fecerin* V. Interpr. *Saccus seruus meus, & Irene & Eutychia anci la mea. omnes sub hac conditione liberi sunto, vt monum te meo alternis mensibus lucernis accendant, & quæ fie consueuerunt peragant*.

v. 6. *pudicitiæ exemplum*] Inscript.

FÆMINÆ. RARISSIMÆ.
SINGVLARIS. EXEMPLI.
PVDICITIÆ.

Item: GRÆCIÆ. ALEXANDRIÆ. INSIGNI EXEMPLI. AC. PVDICITIÆ.

v. 9. *Imperator prouinciæ*] Cic. in Pisonem: *Appellat est hic vulturius, si diis placet, Imperator prouinciæ*. Pa 144. *Præses prouinciæ*. Sic *rector prouinciæ*. lib. 5. c. in qu bus caus. pig. vel hypoth. tract. collat. ita semper in ge stis Collat. inter Catholicos & Donatist. coram Ma cellino.

vers. 10. *latrones crucibus adfigi*] Latrones in crucer acti. Firmicus lib. 6. c. 31. *Homicidam, latronem efficie istis facinoribus comprehensus patibulo suffixus in crucei crudeliter erigitur*. lib. 8. c. 22. *latrones faciet crudeliter f ritate grassantes: hi in crucem tollantur*.

v. eod

v.eod.secundum illam eandem casulam, in qua recens lauer matr. dest.] Casulas & ædificia monumentis suponi præter hunc locum expresse indicat V. Inscr. AVRELIVS. ROMANVS. ET. ANTISTIA IRESIME. VXOR. EIVS. FECERVNT. SIBI. BERTIS. SVIS. POSTERISQVE. EORVM. ONVMENTVM. CVM ÆDIFICIO. SVPER. PO-
O.& c. Elicitur præterea ex L. libertis, §. vlt. D. alim.leg.& L. Titio centum.§.20. D. de conditio. & nonstr.

v.17. vitio gentis humanæ concup. scire] Apul. Flor.4. *bius accessit, vt etiam cognosceret more ingenii humani snam esset.*

vers 24. *faciemque vnguibus sectam*] Artemid. lib.1. τοῖς πένθεσι, λωβῶνται τὰς παρειὰς οἱ ἄνθρωποι. Glossæ: *efica* ἡ περὶ τ̃ κλίνης ἐν τῇ ἐκφορᾷ κοπτομένη. Æneid. XII. *—flauos Lauinia crines, Et rosea lacerata genas—* gil. Æneid. 3. *inferimus tepido spumantia cimbia lacte, nguinis & sacri*— Seruius ineditus: *Varro dicit lieres in exequiis & luctu ideo solitas ora lacerare vt sanine ostenso inferis satisfaciant. quare etiam institutum vt apud sepulcra victimæ cedantur.* hoc Var. fragmenn apud Lutac quoque si recte leg. Statius Theb. VI. *—mollem feminarum brachia planctum.* Lutac. *Non cussionem manuum significat. Planctus enim dicitur onis collisio, Varronis opinio. Ideo mulieres solitas in luctu a lacerare, vt sanguine ostenso inferis satisfiat.* Distinio: *Planctus e.d.o. collisio.* reliqua annecto iis verbis, æ præcedunt v.8. hoc modo. verba Statii, in quis itatus Virg.

Spumantesq; mero pateræ verguntur, & atri
Sanguinis: & rapti gratissima cymbia lactis.

utac. *Et atri sanguinis. Duas res mittit. Vnam qua nutrit nimam, id est, lac. alteram, qua constat, id est, sanguis. Nec irandum quia sanguinem ad inferos placandos intulerit: am sanguis proprie videtur esse animæ possessio, vnde exanues mortuos dicimus. Varronis opinione ideo mulieres solitæ n luctu ora &c.*

v.25.*desiderium extincti*] Cice. *Ipse amore ardens, confirmabat quod desiderium tui dissidii ferre non posset.*

pag.141. vers. 8. *lacerauit vehement. pectus*] Artemi γυναῖκες ἐν πένθει τοὺς μαζοὺς λαβῶνται.

vers. 9. *ruptosq; crines super pectus iacentis impos.*] τρί δὲ πάντα νέκυν καταείνυον, ἃς ἐπιβάλλον κειρόμενοι Statiu Thebaid. l. VI.

—tergoq; & pectore fusam
Cæsariem ferro minuit, sectisq; iacentis
Obnubit tenuia ora comis—

Præterea ἔθος ἦν τέμνειν τὰς κόμας, καὶ ἐπιτιθέναι τῷ τάφῳ ἵνα διὰ τούτου πένθους ἵλεως αὐτοῖς ὁ νεκρὸς ᾖ. Euripides Iphigenia Taurica:

Τύμβον τε χῶσον, κἀπίθες μνημεῖά μοι,
Καὶ δάκρυ᾽ ἀδελφὴ, καὶ κόμας δότω τάφῳ.

Statius Epiced. in patrem, *crines Pone super tumulum* hinc est quod de Achil. Sines. τρίχας ἱεροῖς ὁσιωθείσας ἱ ρίοις ἀπάρξασθαι. Vide Homerum Iliad. ψ. eiusq; interp Interdum in rogum proiiciebant, aut impositos cadaueri cremabant. Homer. στὰς ἀπάνευθε πυρῆς ξανθὴ ἀπεκείρατο χαίτην. Herodian. lib. IV. πανύ τε ὁ φιλογέρ σης, πλόκαμον ἐπιθεῖναι τῇ πυρᾷ (rogo Festi liberti) ξυ τῶν ἐγελᾶτο. Atqui hac sectione crinium inferias faciebant. Heliodorus lib. 6. ὦ μόνη μοι γλυκεῖα φροντίς. εἰ τέθνηκας, τὰς ἐπιφέρω χοὰς καὶ ἅμα ἔτιλλε τὰς τρίχας, καὶ ἐν κλίνῃ ἐπέβαλλε. in absentis locum, quasi in iacentem ipsum Theagenem; l. VII. ἀλλ᾽ ἰδοὺ σοι τροφεῦ καὶ σῶτερ, εἴθ γοῦν ἔξεσι καὶ ὡς ἔξεστιν, ἀποσπένδω τῶν ἐμαυτῆς δακρύων, καὶ ἐπιφέρω χοὰς ἐκ τῶν ἐμαυτῆς πλοκάμων. καὶ ἅμα ἀπεσπάρατ᾽ εν ὅτι πλείστας τῶν ἑαυτῆς τριχῶν.

pag.143. v.2. *cruciarii*] Seneca Contr. III. lib. VI. *Fec se similem seruis, sororem raptis, libertum cruciariis.*

v.4. *supremoq; mand. officio*] Curt. lib. III. *Apparatum funerum quo Persæ suprema officia celebrarent.* Hieron. epitaph. Paulæ: *Sacrilegium putabat, qui non tali fœmin vltimum reddidisset officium.* Apul. l. 8. Mil. *officia feralia* l. 9. *peractis feralibus officiis tradunt sepultura.*

vers. 20. *tolli ex arca*] Glossæ: *Arca & Arcela* Κιβωτὸ σωρὶ

ὀς, κάμπτρα, λάρναξ. L. *Arca & arcula* κ.σ. κάμψα. vi-
Hesych. Frontin. de limit. agr. l. 1. *In campis statuent terminos quadratos, & interiectis locis arcas & momenta.*

pag. 145. vers. 15. *Si vir fueris*] Apul *Cominus in aspectum, si vir es, dirige.* Heliodor. ἀλλ' ὅπως ἀνὴρ ἔσῃ καλά ἐξ.

vers. 22. *inhorruit mare*] Seneca l. 8. Contr. vlt. *Subito flatibus inhorruit mare, ac discordes in perniciem nostram uêre venti. Dimissa est nox cælo, & tantum fulminibus is redditur.* Vide eund. libro 7. controuers. 1. Senec. gamemnone.

v. 24. *Discurrunt nautæ ad offic. trepidantes*] Seneca Am. —*omnis officio stupet Nauita relicto* —

pag 146. vers. 1. *quo destinaret cursum magister sciebat*] icanus: —*nescitq; magister Quam frangat, cui cedat ua.*—Seneca: *Nil ratio nec vsus audet, ars cessit alis.*

v. 2. *Siciliam modo vent. dabat*] Musæus:

Αἰθέρι μίσγετο πόντος, ἀνέγρετο πάντοθεν ἠχή,
Μαρναμένων ἀνέμων. ζεφύρῳ δ' αὖ τε πνέεν εὖρος,
Καὶ νότος ἐς βορέην μεγάλας ἐφέηκεν ἀπειλάς.

ide Senec. Agam.

pag. 147. v. 3 *satis properantibus*] Propertius: *Quod si rte tibi properarent fata quietem.* Vopiscus Probo: *Fatalem properauit necessitatem.*

v. 12. *tralatic. humanitate lapid.*] Sacrum & execrabile, cadauer hominis mortui prægredi, nec sepelire: chol. Sophocl. οἱ γὰρ νεκρὸν ὁρῶντες ἄταφον, καὶ μὴ ἐπαμησάμενοι κόνιν, ἐναγεῖς εἶναι ἐδόκουν. Ælian. Var. hist. l. v. c. 14. Νόμος καὶ οὗτος Ἀττικὸς ὃς ἂν ἀτάφῳ περιτύχῃ σώματι ἀνθρώπου, πάντως ἐπιβάλλειν αὐτῷ γῆν, θάπτειν δὲ πρὸς δυσμὰς βλέποντας. Hoc maxima religione seruatum apud omnes gentes. Hieron. ad Sabin. *Fossam humum lapidibus construentes, ex more tumulum parant.*

v. 14. *imprudens arena comp.*] Seneca Contr. 4. l. 9. *Omnibus natura sepulturam dedit. naufragos idem fluctus, qui expulit sepelit.*

v.eod.*Comomponat*] Horat.l. 1. Sat. 9. —— *haud mihi quisquam Omnes composui.* Acro: *in vrnis condidi, & sepeliui.* Tacit. de Vita Agric. *Paucioribus hominum lacrimis compositus es.*

Pag 148. vers. 2. *Audimus murmur*] Fulgent. de Allegor. librorum Virgil. *Quales vatum imagines esse solent dum adsumtis ad opus conficiendum tabulis, stupida fronte arcanum quoddam latranti intrinsecus tractu submurmurant.* Stat. Sylu. 3. ad Vxorem:

——tu procurrentia primis
Carmina nostra sonis: totasq; in murmure noctes
Aure rapis vigili.——

vers. 3. *diæta*] *Diæta* habitatio in hortis. Plin. ep. lv. *Contra mediam fere porticum zeta recedit, quæ quatuor platanis inumbratur.* L. 55. §. Lignis, D. de leg. III. *diætæ sunt hypocausta,* Plin. *vaporaria. Diæta* est quæ aliis cœnatio. Sidon. *Ex triclinio in diætam siue cœnatiunculam fit transitus.* Seruius ad Virg. Æneid. 1. —— *vocemq; per ampla volutant Atria* —— ex Catone adserit veteres in atrio epulari solitos. At *atrienses*, principes serui tricliniares. Plaut. Pseud. *Condus promus procurator peni.* HA. *Quasi te dicas atriensem.* PS. *Ego? imo ego atriensi impero.* hinc liquet cur in Glossis: *Atriensis* διαιταριος, διαιτάρχης. *diætarii* meminit Vlp L. Quæsitum, §. Idem. D. de instr. vel instrum. leg. Paulo Sent. lib. 3. tit. de Legat. *zetarii*, vt Plin. *zeta* & *zetula*, diæta, diætula. In quo hallucinatus vir doctus, qui adserit *zetam* ἀπὸ τοῦ ζῆν, vt *diætam* ἀπὸ τοῦ διαιτᾶν. Nihil enim aliud, nisi scriptionis mutatio, vt apud Phœbadium contra Arrian. in principio: *Nisi illam zabolicæ subtilitatis fraudem viderem.* pro diabolicæ. Ergo omnis mansio appellari potest *diæta*. Petron. οἴκησις μετὰ τῶν πεύμενων. hinc forte *diætarii*, Vlpian. L. 1. §. 3. D. Nautæ caup. stabul. vt rec. rest. qui custodiæ gratia nauibus præponuntur.

v. eod. *magistri*] Gloss. *Magister, gubernator.* Glossarium: *Magister* ἐπιστάτης: Hesych. Gloss. *Magister nauis,* κυβερνήτης. L. 3. de Naufr. l. 37. de Nauic. C. Theod. Virgil. Æn. v. Valer. Flacc. l. 8. *Puppe procul summa vigilis post terga magistri.*

v. 4.

v.4.*bellua*] Suet.Ner.cap.12.*Exhibuit naumachiam arinis aquis, innantibus belluis.*

verſ.15.*porcam mugientem*] Optimus codex, *portam ugientem*.L.*poëtam mugientem* Scal.

v.25.*maris fidem*] Hiſtor.Apoll. *Intuens mare tranillum, ait: O maris fides!* adduco interpr. Tertull.de ll *Sic & mari fides infamis, & flabris æque mutantibus, tranquillo probum, de fluſtris temperatum, & extemplo decumanis inquietat.*

Pag.149.v.2.*cui proficiſc.oſculum dedit*] Sueton. Ner. 37.*Neque proficiſcens quenquam oſculo impartiuit.* Stat. heb.l.12. *Iam* [illegible] *coniugibus ſuprema, nec oſcula natu ngit*—Plaut.Mercat lib.III.Regum cap.XIX. Ouid. riſt.I.

v.14.*nempe piſc.belluiſq; expoſ.*] Plaut. *Piſcibus in alto edo præbent pabulum.* Apul.libro V. *Per ſaxa cautium embris iactatis, alitibus beſtiiſq; obuium ferens pabulum.* iartius vates apud Li.l.25.*Piſcibus feriſq; fiat eſca catua.*

v.26.*Sed nõ ſola maris mortal.hanc fidem præſt.*] Sene lib.7.Controu.I.*Multas rerum natura mortis vias aruit, & hæc eſt conditio generis humani, quod naſcimur no modo, multis morimur; laqueus, gladius, præceps locus, enenum, naufragium? mille aliæ mortes inſidiantur miſe: huic animæ.* Firmic.Aſtron.l.I.c.4. *Quidnam de morum*(L.*mortalium*)*vario exitu dicemus? Ille cogente fa ſuſpenditur laqueo, at ille gladio percutitur, ille mari fluinibusq; ſubmergitur, ille ſæuientibus flammis igniq; traitus in cinerem fauillaſq; conuertitur: ille per præcipitia iaatur, ille cadentium tectorum ruina comprimitur;* & quæ :quuntur. Vide locum. Simonides, Anacreon apud tobæum, Stat.Theb.lib.IX.

v.8.*Tanquam interſit*] Lucifer. Caralit. lib.Morienum eſſe pro Dei filio: Quantum ad exitum nihil intereſt, clauo an lancea moriar, &c.

v.14.*Immo hanc pœnam grauiſſ.cred. vbi ſeruis iraſc.*] .Capitalium.§.Igni cremantur. D. de pœnis. recte utem *pœnam grauiſſimam.* Summa ſupplicia ſunt,

crux,

crux, crematio, decollatio. Mediocrium delictorum pœnæ, metallum, ludus, deportatio. Minimæ, relegatio, exilium, opus publ. vincula, inquit Paul. Sent. lib. v. de abolit. quos gradus pœnarum constituit etiam Callistr. lib. Capitalium. D. de pœnis. At inter summas pœnas grauissima viuicrematio. Paul. lib. v. Sent. Ad l Cornel. de sicar. & venef. *Magicæ artis conscios summ supplicio affici placuit, id est, bestiis obiici aut cruci suffigi Ipsi autem magi viui exuruntur.* Grauius crimen magum esse, quam magicæ artis conscium. ideo mag grauissima pœna puniuntur, nempe igne, vti & aruspices: L. nullus, C. de Malef. & Math. At magicæ arti conscii summo quidem supplicio afficiuntur, id est bestiis subiiciuntur, aut cruci suffiguntur, sed non grauissimo, id est, vt Tertull. de anima, viuicomburio Petron. p. 38. *Conclamabo seruos pœnam grauiorem timentes præcipitasse se in mare* Per *pœnam grauiorem*, au crucis, aut ignis, aut bestiarum supplicium innuit.

v. 16. *omnia facere*] Græci ἅπαντα δρᾷν. de irrito conatu, vt docuit Ill. Scal. Martial. lib. 2. ep. 14. *Omnia cum fecit, sed renuente deo.* Idem: *Vt peccare velis cum fecer. omnia, falli Non potes* —Seneca ep. cxxv. *Quid formam colis? Cum omnia feceris, à multis animalibu vinceris.*

v. 20. *dum Epigramma mortuo facit*] Lucian. περὶ πέν χρήματα μὲν γῆ, καὶ πυραμίδες, καὶ στῆλαι, καὶ ἐπιγράμματα περὶ ὀλίγον διαρκοῦντα. Id Dipsad. Athen l. 2. Iuuenal. Sat. 3 tituli. —*titulo res digna sepulcri.* ita semper V. inscrip.

vers. 23. *Hoc peracto officio*] Lact. l. 7. c. 12. *Vltimum e maximum pietatis officium est, peregrinorum & pauperu sepulturam.*

Pag. 151. v. 2. *Crotona vrbem antiquiss.*] Strabo Geogra. li. vi. Cicero lib. ii. de inuent. *Crotoniatæ, quonda cum floreret omnibus copiis, & in Italia in primis numerarentur.* Iustinus lib. xx.

v. 25. *Qui vero nec vxores vnquam duxer*] Ammianu Marcell. libr. 14. *Vilia omnia existimant præter orbos e cœlibes; nec credi potest qua obsequiorum diuersitate cola.*

t.

ir homines, sine liberis. Plutarch. περὶ τ̃ εἰς τὰ ἔκγονα φιλοστοργίας: ἀτέκνους οἱ πλούσιοι θεραπεύουσιν, οἱ ἡγεμόνες θεραπεύουσι, οἱ ῥήτορες μόνοις τούτοις προῖκα συνηγοροῦσιν, &c.

Pag. 152. v. 22. *mimum componere*] Sueton. Oth. c. 22. *lepœna acrior omnem mimum diuulgaret.* ita passim a-ud scriptores.

Pag. 153. versic. 3. *tamquam legitimi gladiatores domino rpora animasque religiosis. addicimus*] *Legitimus gladia-r* est auctoratus, id est, αὐθαιρέτως εἰς δοῦλον ἑαυτὸν ἀπ' ὤν. erant enim hi liberi: itaque cum sponte liber-item penitus vendidissent, seruili hoc sacramento bstringebantur, corpora animasque addicentes. apte gitur Petron. cum seruiliter hîc omnia fingantur. a-oquin damnati ad ludum auctoramento non ob-ricti, nec qui bestias depugnare locabant, aut spon-e in arenam descendebant. nam quod bestiis confi-iendis operas suas locabant, desperata quidem au-acia quæstus gratia manus arena locab. tantum, at uctorati seruiliter, totos se ludo vendebant. Glos-æ Isidori: *Auctoratio, venditio.* nam sub auctoratione unt gladiatores qui se vendunt. Manil.—— *caput in nortem vendunt & funus arenæ.* vide Comm. Iuuen. ad at. 11. *Scripturus leges & regia verba lanistæ.* Itaque & Ilp. apud Rufinum. Collat. 51. Mosaic. & Roman. t. 8. *Qui depugnandi*, inquit, *caussa auctoratus erit, [quiue be-tias depugnare locauerit*: distinguit auctoratum ab eo qui bestias depugnare locauit, quorum merito L. Si-ie ingenua, §. Qui operas, D. ad SC. Tertyll. L. Te-stium fides, parag. 5. D. de testib. Ergo destinati arenæ, damnati, serui, captiui, & liberi. Qui damnati ad be-stias, seu vt Tertull. de spect. c. x. ad ludum serui pœnæ efficiebantur. Tertull. Apol. c. XLI. Sen. ep. 10.71. ἐπι-θανάτιοι Paulo I. ad Corinth. cap. 4. vt docuit Ill. Scali-ger: προσδοκίμοι τ̃ ἀποθανεῖν, ait Suidas. De Seruitiis & Captiuis notum; dati enim ad ludum libidine Impp. & dominorum. Tert. de spect. c. 10. Liberi aut precio inducti, aut sola libidine pugnandi. Qui precio indu-cti, hoc est, οἱ διὰ πόρον εἰς ἀγῶνα κατιόντες, vt Græcus in-terpr.

terpr. sunt auctorati, aut qui manus arenæ locant tantum de quibus diximus. rectè ergo Firmicus libr. septimo: *Gladiatores efficiet, sed qui damnati ad hoc exitium transferantur.* distinguit damnatos ad bestias, ab iis qui se vendunt, aut locant manus arenæ, aut sponte pugnāt. Idem Firm. l. 8. cap. 13. *Qui se ob alienæ gratiæ voluntatem nundinati sanguinis iactura ad mortis spectaculum vendant. Si vero Saturnus hic fuerit, in ludum sententia iudicantis adducuntur.* Quanquam hæc de aliis etiam intelligi posse, haud nego. De ingenuis qui adfectatione pugnandi in arenam, Tertull. Cyprian. alii complures. Asin. Pollio ad Cicer. *Qui eum ludum bis gratis depugnasset.* Quæ quidem à me huic fini adducta, vt plene Petro. caperemus. haud inficior quæpiam aliis tacta, non tamen, vt ait ille, omnia vulgata.

v. 13. *accessisse proximum naufragium*, &c.] Theophr. περὶ ἀλαζονείας, ὁ δὲ ἀλαζὼν. τοιοῦτός τις οἷος ἐν δείγματι ἑστηκὼς διηγεῖσθαι ξένοις ὡς πολλὰ χρήματα αὐτῷ ἐστιν ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ περὶ τῆς ἐργασίας τῆς δανειστικῆς διεξιέναι, ἡλίκη, καὶ αὐτὸς ὅσα εἴληφε.

v. 19. *nominibus*] hoc est, positis in fœnore. Ascon. *Tituli debitorum nomina dicuntur, præsertim in iis debitis in quibus hominum nomina scripta sunt, quibus pecunia commodata.* Nomina igitur debitorum tabulis inscripta. hinc Apul. *tabulis flagitari*, Apolo. *Pater eius plurimis creditoribus defœneratus dum vndique tabulis flagitaretur.*

v. 24. *vt plurimum tussiat*] Hoc potentiorum erat, vti & procul spuere. vide Casaub. ad Theoph. Char. περὶ δυσχερείας.

v. 25. *Vt sit modo solutioris stomachi*] Lucian. Chronosol. οἴνου δὲ αὐτοῦ πίνειν ἅπαντας μηδὲ ἔστω πρόφασις τῷ πλουσίῳ, ἢ στομάχου, ἢ κεφαλῆς ὀδύνη, ὡς μόνον δι' αὐτὴν πίνειν τοῦ κρείττονος.

Pag. 154. v. 4. *scenæ*] Apul. l. 8. *Omnemque scenam sceleris illuminat scena feralium nuptiarum.* passim alii.

v. 5. *quotiescunque aliquem nostr. voc. vellet*, &c.] Auctor Rhet. ad Heren. libr. 4. Notatione ostentatoris pecu-

curiosi: *Cum puerum respicit hunc vnum quem ego no-, vos non arbitror nouisse, alio nomine appellat, deinde atque alio, heus tu, inquit Sannio, ne quid isti barbari turbent, vt ignoti qui audient vnum putent eligi de ultis.* Seneca de breuit. vitæ: cap. 17. Horat. libro 1. s.3.

verf.13. *Corax detractator ministerii*] Antiquitus mos t, vt iter facientes seruum comitem secum trahe-nt, qui sarcinas seu φορτία aut σκεύη ὁδοιπορικά ferret; rcinæ autem loris constrictæ. Catull. *Aptis sarcinu-* Festus *Apex: Comprendere vinculo antiqui aperte dice-nt.* Proba igitur lectio Apul. de Mundo: *Soluta com-ge simulac totius incolumitas interiret. Ad hoc instar undi salutem tuetur deus apta & reuincta sui numinis estate.* Ennius: ——— *si quando vinclis venatica velox bta silet canis* ——— Petron. p. 147. *Patior vinculum, ac luti lecto funebri aptatus*, hinc Græcis sarcinæ στρωματόδεσμα. ea inuoluta stragulis aut pellibus. Petron. p. . *Ego vos in duas pelles coniiciam, vinctosque loris pro rcinis circumferam.* De seruo qui sarcinas ferebat Lu-anus Asin. ἵππος δέ με κατῆγε, καὶ τὰ σκεύη: καὶ θεράπων ἠκολούθει. Apul. Mil. 1. *Thessaliam ex negocio petebam, pue-vnico sequente.* Dixi etiam vasa reficiundo corpori cessaria circumtulisse. Apul. 1. Milef. *Ac simul profer eum vnctui, linteum tersui & cetera huic vsui. Nihil re-m istarum, inquam, quæ vbique itineris nos comitantur, memorab.* ἀκόλουθος ἠκολούθεις φέρων τὰ στρώματα καὶ τὰ ἄλλα σκεύη. &c. adi locum. Hinc liquet hos seruos ab officio ἀκολούθους appellasse. Huic ministerio inseruit Corax. ide Petronium. p. 54.

v 23. *strepitu obscœno*] honesta locutio. *Strepitus ob-scœnus* est πορδή. Glossæ: *Pedibus peditum*, πορδή.

P. 155. v. 2. *Vt quisque versum pedibus instruxit*] Hier. d Eustoch. ex Fabio: *Poetam non potest nosse, nisi qui ver-um potest struere.* sic, *poema extrui posse.*

ver. 7. *ad carminis tranquillitatem tamq. adport.*] Vide Plin. lib. 9. ep. 7.

v. 15. *Effugiend. est ab omni verb. vilitate*] Iuue. Saty. 7.

Sed

Sed vatem egregium cui non sit publica vena,
Qui nil expositum soleat deducere, nec qui
Communi feriat carmen triuiale moneta.

Pag.156.vers.11. *etsi nondum recepit vltimam manum* Quinctil.lib. 1. *summam eloquentiæ manum imponeren* Auson. Paullino. *Quamuis per te summa manus contig rit.* hinc Seneca ep. 12. *Deditos vino potatio extrema del ctat, quæ ebrietati summam manum imponit.* Inscripti Viennæ. *Ad summam manum perduxerunt perfectiones.*

v.13. *Orbem iam totum*] Florus in eadem hist. *Iam pe toto orbe pacato, maius erat imperium Romanum, quam vllis externis viribus extingui posset.*

v.14. *si qua foret tellus*] Galgacus apud Tacit. Vita Iu Agric. *Romani raptores orbis postquam cuncta vastantib defuere terræ, & mare scrutantur: si locuples hostis est, au ri; si pauper, ambitiosi.*

v.24. *Numidæ crustas*] Seneca ep. 87. *Pauper sibi vid tur ac sordidus, nisi parietes magis & preciosi orbibus resu ferint, nisi Alexandrina marmora Numidicis crustis d stincta sint, nisi illis vndique operosa & in modum pictu variegata circumlitio prætexatur.*

v.eod. *noua vellera Seres*] Plin.lib.6.c.17.

v.vl. *Ecce aliæ clades*] Seneca: *O fata, victus Hercule peremit Lycas: Ecce alia clades, Hercules perimit Lycam.*

Pag.175. v. 1. *Quæritur in siluis Mauri fera*] Saluianu l.vl. *In spectaculis primum deliciarum genus est mori homi nes; impleri ferarum aluos humanis carnibus cum circum stantium voluptate, & conspicientium lætitia. Atque vt hoc fiat orbis impendium est. Adeuntur loca abdita, lustran tur inuii saltus, peragrantur siluæ inexplicabiles: Et vt de uorari possint homines, non licet naturam rerum habere aliquid secretum.*

v.8. *Persarum ritu male p.a.*] Claudianus:

——seu prima Semiramis actu
Assyriis mentita virum, ne vocis acutæ
Mollities, leuesque genæ se prodere possent,
Hos sibi coniunxit similes: seu Persica ferro
Luxuries vetuit nasci lanuginis vmbram.

v.S

.9. *Surripuere viros*] Arnob. l. 1. *Attyn spoliatum viro.* 5. *Attys virum sibi abstulit.* ita Græcis ἀνὴρ, & ἀνδρο-νοῦ, euirare.

.12. *Quærit se natura*] Clem. Pæd. l. 3. cap. 2. πάντα μεκίνηκεν ἡ τρυφὴ, κατῄσχυνε τὸν ἄνθρωπον. ἀβροδίαιτος ἐργία πάντα ζητεῖ, πάντα ἐπιχειρεῖ, βιάζεται πάντα, συνέχει φύσιν. τὰ γυναικῶν οἱ ἄνδρες πεπόνθασιν, καὶ γυναῖκες ἀνδρί-ζονται παρὰ φύσιν. &c.

.13. *fractique eneruicorpore gressus*] Manil. l. 5.

œmineæ vestes nexæ sine tegmine plantæ,

t species fictiq; placent ad mollia gressus.

er.15. *Ecce Afris eruta terris*] Stringit insanam luxu-n Romanorum. Sunt autem hæc aliquantisper tur-a, & forte manca. Quis vsus ostri ad has mēsas quæ-χειρόμακτρα posuisse coccoclauata, ex Vopisc. Tacito iet: Lamprid. Alex. Seuero: *Conuiuium summi nito-uit, ita tamen vt pura mantilia mitterentur sæpe cocco-tata.* an oblique petit luxum instruendis lectis tri-iaribus. illi enim magnifice picti & conchyliatis Vir-*stratoque super discumbitur ostro.* recte vero, *amaculis tatur vilibus aurum.* Plin. l. 13. cap. 15. *Atlas mons pe-iari proditur silua.* Confines ei Mauritani, quibus rima arbor cedri, & mensarum insania, quas fœminę ritis contra margaritas regerunt.

v.18. *maculis*] Senec. de Tranq. c. 1. *Placet minister in-tus, & mensa varietate macularum conspicua.*

vers. 19. *Quæ sensum turbant*] Mire variat scriptio. L. *æ turbant censum, hostile ac male nobile lignum,* hoc , Quæ exhauriunt & lancinant facultates, seu vt Ta-. opes proluunt. Quid autem *turbare*, ostendimus. *le nobile*, vt Terent. Eunuch. *male conciliate.* Donat. *ale significat magno.* Plaut. Amph. *Scorto conducto ma-* Pseud. *male habiti, male conciliati.*

v.20. *lignum*] Seneca de Benef. *Video istic mensas. ac li-um æstimatum senatorio censu.* Tertull. de Pall. *ligneas aculas.*

Pag. 159. v. 14. *ferali cupressu*] Ouid. *ferali cincta cupres-* Sammon. ——— *feralis fronde cupressi.* Horat. ———

cupressus funebris. Acro: *Inferis cõsecratas & funeri ap*: *quia funeribus adhibebãtur : nam vt cupressus recisa nu quam repullulat, ita mortui non redeunt ad vitam.* h Stat. Theb. *cupressus Intexit plorata latus.* Lutacius: *pollo misertus Cyparissi, vertit eum in arborem sui nomi de qua Virg. Funesta fronde coronat. Hæc caussa est qua cupressus diutum funeribus adhibetur. Lucanus: Et plebeios luctus testata cupressus. Quia incestatas fami Romani hac notabant. Quidam volunt ad hoc electam borem, quia infructuosa apta defunctis, vel quod in tute dixerint inferorum.* L. *funestatas famil.* nam quod *in fam.* eâ notarint, nullibi lectum. Seruius ad Vir Æn.——*fronde coronat Funera*. Seru. Roman. *m fuit, vt potissimum cupressus, quæ excisa renasci non sol in vestibulo mortui poneretur, ne quis sacram rem facti imprudens domum introeat.* Antiquissimus cupressi in funerib. sed apud alias gentes diuersus. Legimus cas confecisse ex cupressu. Theodor. Serm. 8. de M tyr. καὶ ὁ Θουκυδίδης τῶν ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ τετελευτηκό διηγεῖται τὸ γέρας, &c. ἡλίκην δὲ τοῖς ἥκιστα εὑρεθεῖσιν ἐκει νοντο τιμὴν καὶ παρεξοσίνας μὲν κατασκευάζοντες λάρνακ κοινὴ δὲ πάντες, οἱ μὲν ἡγούμενοι, &c.

Pag. 160. v. 3. *Ædificant auro*] Manil.——*tricli templi.*

Concertant, tectiq; auro iam vescimur aurum.
Ac ne materies tali sub munere desit,
Quærere sub terris, furtoq; latentem
Naturam eruere omnem, orbemq; inuertere præ
Imperat——Apul. de Deo Socrat.

v. eod. *sedesq; ad sidera mittunt*] Seneca libro 2. Co trou. *Sedes ipsas in tantum extruxere, vt domus ad vsu & munimentum paratæ sint nũc periculo non præsidio : ta ta altitudo ædificiorum est, tantaque viarum angustia, neque aduersus ignem præsidium, neque ex ruinis vllum fugium sit, ad delicias dementis, luxuria lapis omnis er tur, cæduntur que gentium siluæ : æris ferriq; vsus, iam a in extruendis domibus.*

Pag. 162. v. 5. *iamque Ætna voratur Ignibus insoli*

›c inter portenta citat Xiphilin. καὶ τὸ τῆς Αἴτνης πῦρ ... ῥυὲν, καὶ πόλεις λυμηνῆ ...
v.7. *Ecce inter tumulos*] Lactant. l. 2. c. 2. *Vulgus existi-* *t mortuorum animas circa tumulos, & corporum suo-* *r reliquias oberrare.* Sed eadem inter ostenta nume- Ouid. 2. Fast.
Pag. 165. v. 5. *Et Bellona minax*] Virgil. Æneid. lib. 8. t. Theb. 1. Seneca de ira lib. 2. c. 35.
Pag. 168. v. 12. *Tu legem Marcelle tene*] Suet. Iul. c. 28. on. lib. 40.
v. 13. *Curio*] Hic C. Curio violentissimus Tribuno- n pleb. quem sibi inimicum ingenti mercede Cæsar ensorem parauit. de huius seditionibus & turbis, t. Iul. Dion. lib 40.
v. 25. *heredipetarum*] *Hæredipetæ* κλῆρον θηρῶντες.
Pag. 169. ver. 4. *opes suas in Eumolp. congesserunt*] Hoc rtial. appellat *mittere munera in hamo.* Vide lib. 6. e- . 36.
Pag 170. v. 6. *Quia nosti Venerem tuam*] τὴν ἀφροδίτην ... σοῦ εἶναι.
v. 9. *medicamine attrita*] Iuuenal. ——— *inducitur at- e fouetur Tot medicaminibus.* Tertull. *Cutem medica- nibus vngunt.* Antipater: ψιμμυθίῳ τὰς παρειὰς ἐντρι- ψαμ. Artemidorus lib. 1. ἔδοξε καταχρίεσθαι τὸ πρόσωπον, ... αἱ γυναῖκες.
vers. 11 *Quo incessus compositus, & ne vest.*] Senecæ *in- sus compositus*, qui Ambros. 3. de Virg. *sobrius.* Vetus cript. *incessus commodus* epist. 69. *modestus incessus ac- mpositus, ac probus vultus.* At Petr. fictus ad molitiem. pul. Mil. *superfluo incessu fœminam mentiebatur.* Hie- n. ad Eustoch. *solutis genibus fractus incessus.* aduers. eluid. *gressum frangere.* Idem: *ludentibus pedibus ince- unt.* Seneca Natu. Quæst. l. 7. c. 31. *Tenero & molli in- ssu suspendimus gradum.* Fir. l. 8. c. 7. *Molliter ambulãt. estigia sua cum delicata quadam moderatione suspendunt.* en. ep. 15. Clem. Alex. Pæd. l. 2. c. 2. Philo, περὶ τῆς μισθω- ... πορνης εἰς τὸ ἱερὸν μὴ προσδέχεσθαι.
v. 15. *Mathemat.* Gellius l. 1 c. 9. *Vulgus quos gentilitio*

vocabulo Chaldæos dicere oportet, Mathematicos dicit

ver.26.*ſtatores*] Puto innui ſeruos, qui præſentes dominis ad cuſtodias, eorumque nutus & iuſſa exſequendos: atqui vt apparitores ab apparendo, ita ſtatores ſtando. Certe Ciceroni ſunt magiſtratuum nuncii. Epiſt. lib. 11. epiſt. 17. *Litteras à te mihi ſtator tuus reddidit.* Plancus lib. 10. epiſt. 21. *Statores* ſerui qui *latrones* quod vt ait Varro 6. de Lingua Lat. circum latera erant regûm, aut quod ad latera habebant ferrum. hoc expreſſit Ouid. *Quando non fixus lateri ſpatiantis adhæret Ipſe tuus cuſtos*—Sen. epiſt. 22. *Nudum erit latus? Incomitata lectica?* hinc liquet cur δουλεύειν *laterare*. hos poſtea ſtipatores à ſtipando appellatos. idem Varro auctor. Horat.---—*nec te quiſquam ſtipator ſectabitur* Gloſſ. *Stipator, ſatelles*, σωματοφύλαξ, δορύφορος. Sidonius l. 1. ep. *Circumſiſtit ſellam comes armiger: pellitorum turba ſatellitum ne obſit admittitur, ne obſtrepat eliminatur.* L. ex MS. Suidas: *ne abſit adm.* Suidas: δορυφόροι, φύλακες, ὑπηρέται βασιλέως, ὁπλοφόροι. Antoninus Imp. ὅ, τι δυνατόν ἐστιν ἐν αὐλῇ βιοῦντα, μήτε δορυφορήσεως χρήζειν. Ariſtot. περὶ κόσμου. οἱ μὲν ἀμφ' αὐτὸν βασιλέα δορυφόροι. Apul. interpr. *Ante fores viri fortes ſtipatoresq; regalium laterum, tutela peruigili cuſtodiam per vices ſortium ſuſtinebant. Erant inter iſtos diuiſa officia, in comitatu regio armigeri*, &c. Plaut. Caſ. quem mox armigerum ſeruum ſcutigerulum vocat. Sidonius quoque & plerique eius ætatis ſcriptores, qui eoſdem quos Tacit *excubitores armatos regiæ domus.* ep. l. 1. *Armati regiæ domus adſiſtunt aditibus, quibus hora primi ſoporis vigilabuntur.* Firmico dicuntur *ſcutarij*. Aſtron. l. 3. cap. 4. *Facies ſcutarios vel Imperatorum protectores, vel qui proprio excubitu principibus ſalutem ſeruent.* Zoſimus lib. 3. συναποκλιναντα αὐτῷ ἐκ τῶν ἀμφὶ τὸν βασιλέα δύο ταγμάτων, οὓς σκουτερίους προσαγορεύουσιν. Quamquam & gladiatores qui ſcutarii. Antoninus Imper. de Vita ſua παρὰ τοῦ τροφέως, τὸ μήτε πρασιανὸς, μήτε βενετιανὸς, μήτε παλμουλάριος σκουτάριος γενέσθαι. Sueton. ſpeculatores Claud. cap. 34 *Neq; conuiuia inire auſus, niſi vt ſpeculatores cum lanceis circum-*

umſtarent. Suidas: σπικυλάτωρ, ὁ δορυφόρος. At Ammiano lib. 14. *ſcutariorum rector*, forte is poſte-ibus σκρίβων. Suid. σκρίβων, ὁ τῶν σωματοφυλάκων ὑπερ-ασπιστής.

.vlt *altius cinctos*] ſuccinctos, h.e. velociores, ma-expeditos; vt Acro ad Hor. *Serui veterũ cincti.* Phi-περὶ βίου θεωρ. ἄζωστοι δὲ καὶ καθειμένοι τοὺς χιτωνίσκους σιν, ὑπηρετήσοντες ἕνεκα τοῦ μηδὲν εἴδωλον ἐπιφέρεσθαι πρ. τοῦ σχήματος εἰς τοῦτο τὸ συμπόσιον.

ag. 171. v. 1. *aut perfuſus puluere multo*] h.e. lucta-Palæſtritæ puluere ſe aſergebant poſt vnctio-, vt firmius lubricos alioquin artus tenerent. Plu-h. Sympoſ. probl. l. 2. quæſt. 4. κεκλῆσθαι γὰρ ἀπὸ τῆς ης τὰς παλαίστρας, οὐχ' ὅτι πρεσβύτατον ἐστι τῶν ἄλλων, ἀλλ' ᾤον τῶν τῆς ἀγωνίας εἰδῶν πηλοῦ καὶ κονίστρας καὶ κηρώματος τυγχάνει δεόμενον. Idem: αἱ μὲν γὰρ παλαιόντων ἐπί-ψεις καὶ ἕλξεις κονιορτοῦ δέονται. apud Heliod. lib. 10. vbi eagenes parat ſe luctæ: ὁ ἀμφικνίειν ἀνελόμενος, καὶ ις τε καὶ πήχεσιν ἔτι πρὸς τῆς βοηλασίας ἱδρῶτι νεοδευμένοις κάμενος, προσβάλλει τε ἐκπάλην τῷ χειρέ. Tertull. de . *Studia palaſtræ male ſeneſcentia, & lutea vnctio, & terea volutatio.* Apul. libr. 9. Mil. *In modum pugilum, puluiſculo perſperſi dimicant.* Lucia. περὶ γυμνασίων. .. Orig. l. 15. c. 2.

r. eod. *aut hiſtrio*] Iuuenalis Sat. 9.

v. 13. *flagellorum veſtigia*] σημεῖα τῶν πληγῶν. Tertull. de l. *veſtigia ceſtuum viria occupauit.* Ouidius 3. Amor.

Cerne cicatrices veteris veſtigia pugnæ.

verſ. 21. *Rogaui ancillam, vt produceret dominum*] Has cillas honeſtius habebant vtpote conſcias non ſo-n libidinum, ſed conſiliorum & mentis dominæ: cebantur autem *Fabiæ*. Gloſſ. *Fabia* παιδίσκη. Talis apud Plautum Milite:

Quaſiq; hunc anulum Fameſæ ancillæ dederit, ea porro mihi
Militi vt darem.

a V. E. Florentina. L. *Quaſique hunc an. fabiæ ſuæ d.* a-d Iuuenalem Satyra 6. —— *& flauam cui det mandata*

 data

data puellam. Fortassis an leg. *& fabiam cui d.m.p.*

Pag.172.v.2. *Nulla vox est quæ formam eius p.compr.* Heliod. οὕτως οὐκ εἶναι τοῦ κάλλους ὑπερβολὴν, οὐδὲ αὐτῷ δυνατὸν εἶναι τῷ λόγῳ φράζειν.

v.3. *Quicquid dixero minus erit*] Hieronym. epitaph Nepotia: *Vincitur sermo rei magnitudine & minus est omne quod dicimus.*

v.4. *ingenio*] Gloss. *Ingenia* αὐφυΐα, φύσις. Næuius *Ingenio arbusta consita.* Sallust. *Ingenium loci.* Tertull.de habitu mul.c.2. *Herbarum ingenia traduxerant.* ita *ingenuus* αὐτοφυής. vt Aus. *Ingenui fontes. Crines ingenio flexi* sponte aut natura flexi, Apul. *inaffectatum capillitium.*

vers.5 *flexi*] *Quorum inflexi crines torqueātur in ostro* Flectebant autem calamistro. Varro IV. de Ling.Latin. *Calamistri heis calefactis in cinere capillus ornatus* forte: *tornatur.* Hieron.ad Eustoch. *Crines Calamistri vestigio rotantur*, hinc finxit Iuuenal. Sat.6.——*taurc punit continuo flexi crimen facinusq; capilli.*

vers.eod. *per totos se humeros effuder.*] Heliod. lib.3 ἡ κόμη δὲ οὔτε πάντη διάπλοκος. οὔτε ἀσύνδετος, ἀλλ' ἡ πολλὴ καὶ ὑπαυχένιος, ὤμοις τε ἐνώτοις ὑπεκέχυτο μέχρι νε. Apul. Mil x. *crines sensim intendi per colla passim dispersi.* multis ho in Fotide describit lib.11. Tertul.de cultu fœm. 6.

v.12. *osculum*] Ouid.1. Metam.——*videt igne micāte Siderib.similes oculos, videt oscula, quæ non Est vidisse satis*

v.4. *pedum candor intra auri gracile vin.*] περισκελίοι Manil. *Et pedibus niueis fulserunt aurea vincla.* Plin.lib 13.cap.3. *Habeant fœminæ* (aurum) *in armillis* (L. *armis*) *digitisque totis collo, auribus, spiris: discurrant catenæ per latera & inserto margaritarum pondera è collo dominarum pendeant: etiamne pedibus induitur?* Catenæ aureæ, si in collo, *monilia* & *torques:* si in laceretis, *viriæ, armillæ*, & *brachionaria:* si in cruribus *periscelides.* Glossæ: *Periscelides, ornamenta vel circuli aurei crurū muliebrium.* Tertul.de cultu fœm. *Nescio an crus de periscelio in neruum patiatur artari.* Senec. Hippol. *Crura distincto religaui auro.* Chares Mytilenæus apud Athen.lib. 3. θηρεύεσθαι κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν. τὸ δ' ἐστὶν ἀδροὶ καὶ πρόμηκες, ἔχει ἐν αὐτῇ

ἰτὰ σπείραι καὶ μεγάλην καὶ λόχμην, ἐξ ὧν ἐξαιρεῦντες ὀστᾶ ... γὰρ, περιστρηνιάζουσι μὲν καρχαρίτην, καθασκευάζουσι δὲ ... ἰτὸν ὁρμίσκους τε καὶ ψέλλια περὶ τὰς χεῖρας καὶ τὰς πό-
Cyprian de habitu Virg. cap. 16. *Nec brachia inclu-* *aut colli de armillis & monilibus catena preciosa sint &* *pedibus aureis pedes liberi.* F. rectius ex vestigiis V. ... turæ: *Nec b. includantur armillis. nec colla monilibus,* *na preciosa f. à c. aureis p. liberi.* Clemens Alexandr. l. lib. 2. c. 12. πέδας δὲ περισφυρίους τὴν περὶ τοὺς πόδας ... μίαν τῶν γυναικῶν, φιλήμων ἐν συνεφήβῳ περιστεῖπεν. ... πα διαφαίνονται, καὶ πέδην τινὰ χρυσῆν, &c. Aristoph. ... m πέδας χρυσῆς. verbatim Cypr. *compedes aureos.*

... 15. *Parium marmor*] Scholia Pindari. πάριος δὲ λί-... ὁ καλούμενος λύγδινος. Hunc *candidissimum* Ser-... s ait ad Virg. Æneid. 1. hinc Anacr. λύγδι Θ τράχη-... Arnob. libro quarto: *Vlnarum niuei marmoreique* ... *dores.*

Pag. 173. ver. 4. *virum expertam*] Horat. lib. 3. od. 14.
——*& puella Iam virum experta.*

Pag. 175. v. 2. *nunquid alarum negligens sudore?*] V. *su-* *is.* Glossæ: *Ala* ἔξεδρα, Εἰλεμός. Σχόλη, Πτέρυξ ὄρνιθος. *Ala* ἔξεδρα, ὀσμὴ μασχάλη. π. ο. Item: Μάλη ἀνθρώπου *braco, Subalo.* L. Μάλαια. *Subbrachia, Subala.* Isidor. .xi. cap. 1. *Alæ subbrachia sunt,* &c. Fœtor sub alis na- tur, qua parte pilant, iis quis per ætatem licet cum ... lieribus rem habere, grauior si sæpius, si corpore ... doro. fœtor iste Græcis τράγος, Latinis *hircus.* Ho- ... 12. Epod.——*hirsutis cubet hircus in alis.* apud Plaut. ... en. *Sine pennis volare haud facile est, meæ alæ pennas nō* ... *bent.* MI. *Nolito ædipol. deuellisse iam duobus mensibus* ... *olucres tibi erunt hircinæ.* Firmicus lib. 6. cap 31. *Quo-* ... *m corpora hircini odoris tristem elquuie, desudatis graui-* ... *us sudoribus euaporent.* Glossæ: *Hircosus quod sit ore &* ... *rpore fœtido.* Marcel. de Medicam. *Ad hircos & alas fœ-* ... *ntes remedium.* Itaq; φιλόκαλοι, vt odorem abigerent ... ellebant alas pice aut resina, quod Clemens Pæd. lib. ... cap. 2. πιττοῦσθαι. Martial. lib. 2. *Et splendent vulso bra-* *hia trita pilo.* Tertul. de Pal. *Vnde apud hirtos & hirsutos*

tam rapax ab ala resina, tam furax à mento volsella. Iuuenal. Satyr. XI. Capitol. Pertin. Vasa calefactandæ resinæ diuellendis hominibus. hinc δεδρωπακισμένοι, *resinati.* Iuuen, *resinata iuuentus.* Volsi leuigabantur punicibus vnde φιλοκαίθαροι, qui Senecę *Volsi* & *expoliti,* Plinio *pumicati.* Manil. *Pumicibus cauis horrentia membra polire.* Horat. Expod. *Horrens capillis:* Apul. Apo. *Capillus horrore implexus.* & *horripilare,* hoc est, ὀρθοτριχεῖν, quæ vox in Gloss. & Apuleio, Isidoro in Gloss. *Horripilatur, horret.* Vegetius lib. I. cap. III. de Molumed. *Fit gracilis horrentibus pilis.* apud eundem : *pilus erectus & horridus* Fest. *Hircipili duorum pilorum homines.* l. *Horripili* φρίξοτριχες, id est. ὀρθοῦντες τὰς τρίχας, vt Suid. interpr. vel potius: *Hirtipuli durorum p. h.* Plin. lib. XI. *Pili à cute exeunt crassa hirti.* nam quod ingerunt de hircorum setis, sententia est. *Hirtus; hirsutus, hispidus,* αὐχμηρός. Ergo Iuuen. *hispida membra* δασεῖα. Sane τὰς μασχάλας θηριώδεις καὶ δασείας ἔχειν ἄχρι ἐπὶ πολὺ τῶν πλευρῶν, inter signa τῆς δυσχερείας à Theophr. refertur.

v. 10. *Dic Chrysis nunquid indecens?*] Puellas habuerunt in ministerio tū ornatrices, tum quæ velut à consiliis formæ; quod stringit Iuuen. Sat. 6.

Est in consilio materna, admotaque lanis.
Emerita quæ cessat acu; sententia prima
Huius erit post hanc ætate atque arte minores
Censebunt, tanquam famæ discrimen agatur,
Aut animæ: tanta est quærendi cura decoris.

Hieron. *Crines disponebant ancillæ.* edoctæ autem certis magistris ad hoc ministerium, velut ad artificium. L. 65. §. Ornatricibus. D. de leg. III. Dicebantur *Ornatrices* ab officio, vti & Græcis κομμώτριαι. Hesych. κομμώτρια κοσμοῦσα τὰς τρίχας. Clemen. Pæd. libro 3. cap. 2. κομμώτριαι δὲ καὶ κομμώδιαι περὶ τὰς γυναῖκας ἄμφοιν λαθοῦσιν αἱ μὲν τὰ κάτοπτρα εἴτηχε κρυφάλου βάλλαι τοὺς κτένας Lucian. μισθ. αὐτῷ δὲ δεσποίνης κομμωτῇ. Iuuenal. Sat. 6.
——*ponunt Cosmetæ tunicas.* Interpr. *Eos dicit qui ornamentis præsunt, non tamen & ornatrices.* Ego proprie *ornatrices,* quæ crines disponebant. Sueton. Claud. cap.

40. *Ha-*

40. *Hæc matris meæ ornatrix fuit.* V. Inscript. CINERIBVS. HAMILLÆ. ALPIONIÆ. QVINTÆ. ORNATRICI. FESTVS. M. SEPTIMI. GALLI. DISPEN. CONTVBERNALI. B. M. F. Iuuenal. Ornatrici nomen *Pseca* ab arte imposuit. nam ψεκάζειν Græci dicunt quando minutum siue rarũ pluit. Ornatrices igitur componentes rarum ac paruum aquæ solent mittere, ac velut ψεκάζειν. vt est apud Interpr. Glossæ: κοσμήτρια *ornatrix.* Item: *Cinisfcnes ornatrices.* Acro ad orat. lib. 1. Sat. 2. *Cisiones & cinerarii, eadem significatione apud veteres dicebãtur ab officio calamistrorum, qui acus & veruta flando calefaciebãt, quibus matronæ capillos crispabant.* Varro 4. de ling. Lat. *Qui calamistros calefactos in cinere ministrabat, à cinere Cinerarius est appellatus.* Glossæ: *Cinerarius* δοῦλος ἐταίρας. Charis. l. *A Cinere cinerarius, muliebre ministerium.* Cato in Orig. *Mulieres capillum cinere vngebant, vt rutilus esset crinis.* vbi sane quia diuersum eorum munus, diuersa origo. Senec. de Tranq. Vitæ cap. 14. Tertul. 2. ad vxor. Glossæ: *Cinifo*, ἐμπλέκτης. Item, γυναικῶν κοσμητής *Cimnifo.* L. *Cinifio.* Plaut. Aulul. Sc. Narraui amicis? *Caupones, patagiarii, indusiarii.* L. omnino vt V. E. Flotent. *Cinifiones,* p. 1. Sciendum itaque Ornatrices puellas, quæ composuere capillum, Ciniflones & cineratios, qui acus calefactas subministrarunt ornatricibus quamuis Gloss. pene confundant.

v. 15. *rapuit tacenti speculus*] Propertius:

Delitiaque meæ Latris, cui nomen ab vsu est,
Nec speculum dominæ porrigat illa noua.

Pag. 177. v. 7. *licet ad tibicines mittat*] id est, cogites de exequiis. nam tibicines in funeribus canebant. Statius Thebaid. v. *Cum signum luctus cornu mugit adunco Tibia*—&c. vide Lutacium. Seneca de morte Claud. *Et erat omnium formosissimũ Claudii funus, vt scires deum efferri; cornicinum, tibicinum tanta turba.* Xiphilin. ἱ μὲν ἐν ἄλλοι περὶ τὴν κλίνης περιίεμενον, καὶ τινες ἐκόπτοντο, ἑτέρων πενθίμων ἐπαυλούντων. Artemidor. lib. 1. αὐλεῖν δὲ πενθικοῖς αὐλοῖς, πένθος σημαίνει. Respondebant autem

planctu præficæ aliæque lugentes mulieres lamentabili tubæ clangori. Lucian. περὶ πενθ. τὶ δὲ μετὰ κωκυτὲς ὑμῶν ὀνίνησι, καὶ ὁ πρὸς τὸν αὐλὸν αὕτη στερνοτυπία, καὶ ἡ τῶν γυναικῶν περὶ τὸν θρῆνον ἀμετρία. Non. Præfica. Dicuntur autem θυμβαῦλαι. qui Apul. Flor. *monumentarii ceraulæ*, proprie *siticines, quod apud sitos canere soliti, h.e. vita functos & sepultos*. Gell. libro vicesimo, capite 2. D Matth. c. 7.

v. 14. *nec speculũ mentitur*] Tertull. de habitu mul. c. 1 *Iam & speculo tantum mentiri licet.*

Pag. 178. v. 5. *Habes confit. reum*] Ambros. lib. 5. epist 28. ad Theod. *Quid mandas in absentes indicium? Habe præsentem, habes confitentem reum.*

vers. 8. *arma*] Propert. *Osculaque admota sumere & arma manu.*

v. 20. *te habere potui*] Lucian. ἑταιρ. διαλ. Κρωβύλη δύο τάλαντα αἰτήσασα εἰ βούλεται μόνος ἔχειν αὐτήν. Terentius Adelph. Scena Disperii. *Eho an domi est habiturus* Donat *Haberi uxor* (L. *habere uxorem*) *& vir dicitur & haberi mulier cum coit.* Aristot. λέγεται δὲ ὁ ἀνὴρ γυναῖκα ἔχειν καὶ ἡ γυνὴ ἄνδρα. Idem Donatus: *Habere stuprare intelligimus.*

Pag. 129. v. 1. *bulbis*] Alexis: —βολβούς, κοχλίας, ὅσα Τοιαῦτα τούτων αὖ λέγουσι φάρμακα Ἐρωτικά. —apud Athen. l. 2. οἱ βολβοὶ δὲ ὅπως ἐπιτεταμένοι εἰσί, διεγερτικοί τ' ἀφροδισίων. ἡ δὲ παροιμία φησίν, οὐδέν σ' ὀνήσει βολβὸς ἂν μὴ νεῦρ' ἔχῃς Mart. l. 3. ep. 74. & passim apud eundem.

v. 2. *hausique parcius merum*] Sammon. *Languidus antiquo curatur penis Iaccho.*

v. 14. *comitem amiculam trahens*] Sic Græci Heliod lib. 1. συνεφέλκετο τὸν νεανίσκον.

v. 18. *Illa de sinu protulit litium*] Lucian. ἑταιρ. διαλ. εἶτα ἐκ τοῦ κόλπου προκομίσασα ῥόμβον ἐπιστρέφειν ἐπῳδὴν τινα λέγουσα ἐπὶ τρόχῃ τῇ γλώσσῃ βαρβαρικὰ ὀνόματα.

v. eod. *Licium var. col. filis intortum*] Liciorum vsus a magica nobilis poetarum locis.

Virgil. Pharm. Ceiri. Nemesian.

Hæc eadem nobis, quæ versicoloria fila.

Et mi

Et mille ignotas Mycale circumtulit herbas.

Quanquam inguinum morbos ligaturis curarint. Plin.l.28. c.4.

v.20 *turbatum sputo pulu* &c.] Proper. *Aut nomas arcanas tollat versuta salivas.* Plin.l.28.c.11 c.4.

v.22.*Ter me iussit expuere*] Tib.*Ter cane, ter dictis despue carminibus.* Sane latissimi vsus hæc superstitio. *terna despuere deprecatione in omni medicina mos est,* ait Plin. Marcell. de medicam. *Varulis remedium tale facies. Annulos digitis eximes, & digitis tribus oculum circumtenebis, & ter despues.* Idem: *Quum hæc dixeris, tribus digitis terram tanges, & despues, idq; ter.* Ad cædes expiandas ter despuebant. Apollon. Argon. IV.

ἥρως δ' Αἰσονίδης ἐξάργματα πέμνε θανόντος.
τρὶς δ' ἀπέλειξε φόνου, τρὶς δ' ἐξ ἄγος ἔπτυσ' ὀδόντων
ἣ θέμις αὐθέντῃσι, δολοκτασίας ἱλάεσθαι.

multis. Scholiast. quem vide. Quod vero Iuuen. interpr. *propter fascinum verborum ter sibi in sinum spuunt.* Theocr. Idyll.6. eiusque Scholiast. item Idyll. VII.

γραία τε παρεῖη ἅτις ἐπιφθύσδοισα, τὰ μὴ καλὰ νόσφιν ἐρύκοι etiam Callim. *τὰ κόλποισιν ἐπιπτύουσι γυναῖκες.* Hanc vim sputi etiam ex Æliano haurimus, qui de columbis, l.1.cap. 15. *ἐκ διαδοχῆς φασὶν ἐπωάζειν τὰς περιστεράς, ἥ τε τῶν νεοττῶν γε ὀρθῶν, ὁ ἄρρην ἐμπτύει αὐτοῖς ἀπελαύνων αὐτῶν τὸν φθόνον, ἵνα μὴ βασκανθῶσι.* Nec tantum ad fascinum arcendum, sed etiam omnia expuere familare, quo forte allusit Senec. Consol. ad Marc c.9. *Quis non admoneatur vt de suis cogitet, tanquam dirum omen respuat, & in capita inimicorum abire illa iubeat?* imo ad omnia quæque dira, horribilia aut auersanda, vt si rabiosum, si comitiali morbo correptum vidissent. Theophr. Char. *περὶ δεισιδαιμονίας. μαινόμενόν τε ἰδὼν ἢ ἐπίληπτον φρίξας εἰς κόλπον πτύσαι.* Plin.l 28.cap.IV. *Despuimus comitiales morbos, hoc est, contagia regerimus.* Plautus Capt. Sc. Quo illum.

v.23.*terque lapillos coniicere*] Lapidum in magicis vsus varius. Philostr. de vita Apoll. Tyan.l.7. [illegible] *τέχνη τοὺς ἐρῶντας μάλιστα. νοσοῦντες γὰρ δύσπειρα* [illegible]

πόσον ὡς ἐ γεγηθίοις ὑπὲρ αὐτοῖς διαλέγεσθαι, θαύμασον οἶμαι οὐδὲν πεπόνθασι προσιόντες τοῖς σφισιν τύποις, οἱ κἴσοι τι αὐτοῖς φέρειν δώσουσιν, ἐ λίθους, τοὺς μὲν ἐκ τῶν τῆς γῆς ἀπορρήτων, τοὺς δὲ, ἐκ σελήνης τι καὶ ἀστέρων.

pag.180.v.18.*aureum thorum*] καλὸν. Vt Virg. *aurea Venus.*

pag.181.v.13.*ad vltionem decurrit, vocatque cubicularios*] Lucian. Aſino καὶ καλεῖ ἤδη δύ᾽ αὐτοὺς τοὺς οἰκέτας, καὶ κελεύει μετὰ τῶν νώτων μετεώρων, καθιμᾶσαι ἔξω τῆς οἰκίας. Nam & hic turbarat dominæ hilaritatem.

v.14.*catorogare*] al. *catamolidiare*. L. *catamidiare*. h. e. ludi. Spart. in Hadriano. poſſemus vel alio modo ſanare hanc vomicam, ſed ſilere optimum. nam huiusmodi deſperatiſſimis locis medelam coniecturis quærere, Andabatarum more digladiari arbitror.

v.21.*Verberibus ſputiſque eiectus ſum*] Summum contumeliæ genus verberari & conſpui. D. Marcus c. 14. καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ ἐ κολαφίζειν αὐτόν. cap. 15 καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ Lucian. κατὰ τὸ ... ἐ κατὰ κόῤῥης ἔπαιε. καὶ καταπτύσας μου. Conuiu. ſeu Lapith. προσέπτυσέ τε τὸν Ζηνόθεμιν, καὶ ἔμελλε παίσειν κατὰ κόῤῥης. Idem Aſino: ἐπειδὴ οἶδέ με πάντα ἀνθρώπινα ἔχοντα, προσπτύσασά μοι, &c. Seneca libro. Quod in ſap. non cadat iniu. lib. 3. de Ira, c. 28. Xiphil. Auguſto.

Pag.182.v.8.*terribilem*] Columella lib. x. *Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalli Terribilis membri.*

v.eod.*bipennem*] Iuuenal. Sat. 6.

Hoc tantum refert quod Tyndacis illa bipennem
Inſulſam & fatuam dextra leuaque tenebat.

v.9.*coliculi*] Gloſſ. *Coliculus καραμβίς, καυλία.*

v.17.*Erectus igitur in cubitum*] Lucian. περὶ πενθ. περὶ δὲ ὅς δ᾽ ἂν λέγῃ ταῦτα ὁ νεκρὸς ἐπιστραφεὶς, ἀνακλίνας αὐτ᾽ ἐπ᾽ ἀγκῶνος.

v.26.*apodixin defunctoriam*] ἀποδεῖξαι. eſt I.C. proteſtari: & ἀπολυτικὴ ἀπόδειξις, eſt ἀποχὴ ſeu cautio receptæ pecuniæ *Apodixis defunctoria*, libellus quo oſtendit quiſpiam ſe defunctum eſſe; quod eſt; profiteri defunctoriam.

Pag.183

Pag.183.v.1. *Illa solo fix*] Suprà *illa metu frig.* Arnob. *Priapum circumferentem res illas præliorum expeditione paratas.* Catull.

—vnde foret neruosius illud.

versi.8. *cum parte corporis*] Cæl.Aurel.acutor.pass.l.3. *Pati eas partes, quarum vsu congressus Venerius celebratur.* Ouid.2.de Arte amandi: *Inuenient digiti quid agant in partibus illis, In quibus occulte spicula tingit amor.* Arnob.l.5. *Partem illam corporis, per quam sexus fœmineus sobolem solet prodere.*

versi.9. *quam ne ad cogn. quidem admittere s.n.h.s.*] Arnob. lib. 5. *Propudiosa corporum monstratur obscœnitas, obiectanturque partes illæ quas pudor communis abscondere: quas naturalis verecundiæ lex iubet: quas inter aures castas, sine venia nefas est, ac sine honoribus appellare præfatis.*

vers. 11. *Mox perfricata diut. fronte*] apud Lucia. quispiam de re simili verba facturus. ὁ δὲ ξίας τὸ πρόσωπον ἀποτρίψας, ἡσυχῇ ἐπισχὼν, ἄρχεται δὲ ἐπῃ σὲ δ᾽ ἄσπονα Ἀφροδίτη, &c.

Pag.184.v.1. *gaudia*] Lucret.l.4. *Denique tum membris collatis flore fruuntur Ætatis, iam cum præsensit gaudia corpus.* Catull.nupt.Manl. Cato Dir. & alii.

Pag.185. v.8. *Spumabit pateris hornus liquor*] Hieron. ad Heliod. *Non est tantum in eo seruitus idoli, si quis duobus digitulis thura in bustum aræ iaciat, aut haustum pateræ poculo fundat merum.* Varro 4.de Ling.lat.

v.eod. *Et ter ouantem circa del.g.f. ebria p.* Herodian. lib.5. Virg.7.Æn. Callina. εἰς Δῆλον.

v.11. *intrauit anus laceratis crinibus, nigraque veste deformis*] Hic habitus miseriarum, vt loquitur Arnob. apud Cic. Tusc. Quæst. *Scindens dolore identidem intonsam comam.* Apul. Mil. 2. *Genialem canitiem reuellens senex.* hoc obuium passim. Sed de veste quæ luctum & miserias vestit, haud mediocres diuidiæ inter scriptores, de quis plene I. Lipsius ille ingenii, & omnis politioris doctrinæ princeps, comm. ad Annal. Taciti l.2. Apule. Mil. 2. *Matronam flebilem fusca veste contectam.*

Macrob.

Macrob. l. 3. *Mortuam atratus tamquam filiam luxit.* Græcos atratos in luctu minus ambigimus. Xenophon de Athenienſ. qui parentes lugeb. μέλανα ἱμάτια ἔχουσι. Euripid. in Iphig. Aulid. vbi moritura ad matrem:

Μήτ' οὖν γε τὸν σὸν πλόκαμον ἐκτέμῃς τριχὸς,
Μήτ' ἀμφὶ σῶμα μέλανας ἀμπίσχῃ πέπλους.

Artemid. lib. 1. τὸ δὲ μέλαν ἱμάτιον σωτηρίαν προσημαίνει. οὐ γὰρ οἱ ἀποθανόντες, ἀλλ' οἱ πενθοῦντες τοὺς ἀποθνήσκοντας τοιούτοις χρῶνται. At Lucianus obtendit, Philoſp. νενεκρωκὼς ἐσθῆτα μελαίνην. Pollux vero lib. 4. οἱ δὲ ἐν δυστυχίαις ὄντες ἢ λευκὴν δυσπινῆ εἶχον, μάλιστα οἱ φυγάδες, ἢ μέλανα, ἢ γλαύκινα.

v. 16. *quod purgam. calcaſti in triuio*] καθάρματα in triuia proiecta aut fluenta. Suidas: ὀξυθυμία, ὅσα καθαίροντες τὰς οἰκίας ἀθλωσίῳ, νύκτωρ ἔθος εἶχον ἐν ταῖς τριόδοις τιθέναι. quem vide & Heſych. Sed & ἐν τῇ τριόδῳ Ἑκάτη δεῖπνον κείμενον, vt ait Lucian. mortuorum dial. Schol Ariſtoph. Pluto: κατὰ δὲ νουμηνίαν οἱ πλούσιοι ἔπεμπον δεῖπνον ἑσπέρας ὡς θυσίαν τῇ Ἑκάτῃ ἐν ταῖς τριόδοις: ἱδρύοντο γὰρ τὴν Ἑκάτην ἐν ταῖς τριόδοις, ὅτι ἐπὶ τῶν καθαρμάτων καὶ μιασμάτων ἡ θεός. ait Scholiaſt. Theocr. & ὅρκος παρὰ Κόλχοις, ἡ Ἑκάτη ταῖς φαρμακίσι εὕρετις γὰρ τῶν φαρμακῶν ἡ θεός, ait Scholiaſtes Apollon. Huc pertinet quod Burchardus Decret. lib. 10 c. 11. *Perſcrutandum eſt ſi aliquis ſubulcus, ſiue venator vel cæteri huiuſmodi dicant diabolica carmina ſuper panem aut ſuper herbas, aut ſuper quædam nefaria ligamenta, & hæc aut in arbore abſcondat, aut in biuio aut in triuio proijciat, vt ſua animalia liberet à peſte & clade, & alterius perdat.* Plato l. 11. de LL vbi de veneficis: ἄν ποτε ἄρα ἴδωσι που κήρινα μιμήματα πεπλασμένα εἴτ' ἐπὶ θύραις, εἴτ' ἐπὶ τριόδοις. Vide Horat lib 1. Sat. 8. Quod influenta Homerus: —— ἐς ἅλα λύματα ἔβαλλον. Nemeſianus:

Quid prodeſt quod me pagani mater Amyntæ
Ter vittis, ter fronde ſacra, ter thure vaporo
Luſtrauit, cineresq; effudit in amnem,
Incendens viuo crepitantes ſulphure lauros.

Claudi

Claudianus:

Trans caput auersus manibus iaculatur in altum
Secum rapturas cantata piacula tædas.

Vide locum pleniſſime vero Theocritus Idyll. 25. quem operæ inſpexiſſe.

verſi. 17. *aut cadauer*] An δημοσίους φαρμακοὺς intelligit? δημοσίους] τοὺς λεγομένους φαρμακοὺς, οἵπερ καθαίρουσι τὰς πόλεις τῷ ἑαυτῶν φόνῳ ἢ τοὺς δημοσίᾳ, καὶ ὑπὸ τῆς πόλεως τρεφομένους· ἔτρεφον γὰρ τινὰς ἀθλίους λίαν ἀγεννεῖς καὶ ἀχρήστους. καὶ ἐν καιρῷ συμφορᾶς τινὸς ἐπελθούσης τῇ πόλει λοιμοῦ λέγω ἢ τοιούτου τινὸς, ἔθυον τούτους ἕνεκα τοῦ καθαρθῆναι τοῦ μιάσματος, οὓς ἐπωνόμαζον καθάρματα. Schol. Ariſtoph. Equit. Quæ illuſtrant illa pag. 117. *Maſſilienſes, quoties peſtilentia laborabant*, &c. Quanquam ominoſum mortuum tangere, imo domum funeſtam ingredi, adeo vt mirum quam formidârint buſta aut ſepulchra. Theophr. Char. περὶ δεισιδαιμ. καὶ οὔτε ἐπιβῆναι μνήματι, οὔτ' ἐπὶ νεκρὸν ἐλθεῖν. Gellius lib. 10. cap. 15. *Locum in quo buſtum eſt nunquam ingreditur: Mortuum numquam attingit.* Apul. Apolog. *omnia noctium occurſacula, omnia buſtorum formidamina, omnia ſepulcrorum terriculamenta.* Ammian lib. 31.

v. 21. *deos iratos extricaſti*] L. *excitaſti.*

Pag. 186. v. 12. *die feriarum quo & l. r.*] Plut. περὶ δεισιδαιμονίας. παίζων καὶ γελῶν, ὥσπερ ἐν ἑορτῇ τὸν βίον διετέλεσε.

v. 14. *malo aſtro natus*] Iſidorus lib. 10. cap. 1. *Aſtroſus ab aſtro dictus, quaſi malo ſidere natus.*

v. 18. *lorum in aqua*] Mart. lib. 1. epig. 61. l. 7. ep. 59. l. 10. ep. 55.

verſicul. 26. *niſi illud tam rigidum redd. quam cornu*] C. Aurel. Acut. paſſ. l. 3. *Tenſionem autem veretri fuiſſe nimiam, vt cornu putaretur.*

Pag. 187. v. 1. *Quicquid in orbe vides*] Prorſus his gemina apud Tibul. l. 1. eleg. 2.

verſic. 8. *mihi flumina parent*] Apoll. Arg. libro 3. de Maga.

καὶ ποταμοὺς ἵστησιν ἄφαρ κελαδεινὰ ῥέοντας,
ἄστρα τε καὶ μήνης ἱερῆς ἐπέδησε κελεύθους.

v. 11. *Lu-*

ver.11.*Lunæ descendit imago Carm.d m.*] Lucian.Philopseud. καὶ τὴν Ἑκάτην ἐναργῆ παρεστῶς, καὶ τὴν σελήνην καταπατῶν. Horat.5.Epod. Apul.Mil.2.Stat.—*Thessala victrix. Ridet anhelantes audito carmine bigas.* Τινὲς δὲ τὰς ἐκλείψεις ἡλίου καὶ σελήνης καθαιρέσεις ἐκάλουν τῶν θεῶν, τὸ παλαιὸν ᾤοντο αἱ φαρμακίδες τὴν σελήνην καθαιρεῖν. Cleomedes: ὁπόταν ἐκλείπῃ ἡ σελήνη, ὅτι φαρμακίδες εἰσὶν αἱ καθαιροῦσαι αὐτήν. Ideo tinnitu æris & clamoribus defectum lunæ adiuuabant. Ouid.

Et quamuis aliquis Themesæa remouerit æra,
Numquam luna suis excutietur equis.

Seneca Hippol.

At nos solicitis lumine turbido,
Tractam Thessalicis carminibus rati,
Tinnitus dedimus, tu fueras labor.

Quia multis in locis Græcorum vetustissimi æri sonos tanquam rem validissimam adhibere soliti Mac Saturn.lib.5.cap.19.quem vide.

v.18 *Ideo frutices in gurg sist.*]Nemesianus:

Cantant quod luna timet, quo rumpitur anguis,
Quo currunt scopuli, migrant sata, vellitur arbos.

Claud.lib.1.in Ruf.Virgil.Æneid.Lucan.lib.6.Mani lib.1.

v.26.*mensem veterem*] ἐσχάραν Tertull.

—festas extruet alte Cespitibus mensas—

Lusit Ouid. de arte amand. *Tange manu mensam, tangunt quo more precantes.* optime Festus, quem vide. Aristoph. Ἀχαρ. τὴν ἐσχάραν κοι δεῦρο καὶ τὴν ῥιπίδα. Schol. ἐσχάραν τὴν νῦν καλουμένην ἄρουλαν. Prudent.contra Symmach.

Omnibus ante pedes posita est sua cuique vetusta
Arula—

Vocatur & *altarium.* Glossæ: *Altarium* ἐπιβώμιος. Auson.Ephem.

Foculamq; viui cespitis
Vanus relinquo altaribus.

Nam & *foci* ἐσχάραι, vt Glossæ exponunt. Ouid.lib. 4 Metam.—*focos totidem de cespite ponit.* Stat. 4. Theb

ara pro-

ara profunda Erigitur Cereri. Lutacius: *Tria sunt in sacrificiis loca, per qua piationem facimus. Scrobiculo facto inferis aris tribus sacrificamus, cælestibus, extructis focis, vnde etiam nominata sunt altaria, ad qua sacrificantes manus porrigimus in altum.* L. *Scrob. f. inferis, aris terrestribus sacrificamus, cælitibus e. f.* hæc vera est lectio, quam nos eruimus. Festus: *Altaria ab altitudine dicta sunt, quod antiqui diis superis in ædificiis à terra exaltatis sacra faciebãt, diis terrestribus in terra, diis infernalibus in effossa terra.* Sane hoc veteres sollicite seruasse ex Homero apparet. Heliod. lib. 9. Lucian. Necromant. Apul. Mil. lib. 1. *Deuotionibus sepulchralibus in scrobem procuratis.* libr. 12. de Pag. sacrif. C. Theod. *Redimita vitis arbore vel erecta effossis ara cespitibus.* Iuuenalis Satyra 12. Horat. Sat. lib. 1. Ecl. 8.

Pag. 188. v. 3. *camella lignea*] Sacrificiis lignea vasa adhibita vel hinc lucet, tum quod Festus: *Patella vasa picata sacrificiis apta.* Frequens vsus vasorum Samiorum in sacris: Plaut. Capt. *at ea non tantum operis figlini, sed linea.* Cic. ad Q. Fr.

ver. 5. *quadrato pallio*] Tertull. de pall. c. 1. *Nec iam calcato radiab. marm. terra.* Senec. epist. 16. *vt terram marmoribus abscondas, nec tantum habere tibi liceat, sed calcare diuitias.*

v. 9. *Hinc molli stella latus*] Non libet meminisse quid alii dixere. restituo ex vestigiis veteris scripturæ: *Hinc mollis stilla lacus.* Varro 4. de Ling. Lat. *Lacus, lacuna magna, vbi aqua contineri potest.* Glossæ: *λάκκος lacuna, lacus, cisterna.* hinc *laccarij λακκόποιοι*, qui in iisdem Glos. *lacunarij.* Innuit Petr. prisca ætate non fossis inducta fuisse maria, nec tantis impensis piscinas habuisse, sed contentos lacuna, qualem stillæ confluuia fecerant. Incredibile quanta luxuria piscinas habuerint, quem luxum festiue increpat Seneca libr. 2. Controu. 1.

Pag. 189. ver. 2. *At paries circa pal. sat. inani*] Vereor ne frustra sint, qui hic subtile acumen exercent. Vitruuius leg. 2. c. 1. vbi de priscorum hominum vita. *Furcis*

erectis, & virgultis interpositis, luto parietes texerunt. Ali luteas glebas arefacientes, struebant parietes, materia eo tegumentantes, vitandoq; imbres & astus, tegebant arundinibus & fronde. Plin. lib.35. cap.14. *illini quidem crate parietum luto, & lateribus crudis exstrui quis ignorat?* Seneca epist. 92. *virgeam cratem texuerunt manu, & vi oliuerunt luto.*

v. 3. *clauus numerabat agrestis*] Si recte aduertas pro ba etiam hæc lectio. In V.C. *Clauis numer. agr.*

v. 4. *Et viridi iunco gr. p. ar.*] Prisca ætate tecta arundinea aut straminea. Seneca: *stipula aliisque siluestribu operuere fastigium, & pluuiis per deuexa labentibus, hi mem transire securi.*

vers. eod. *Pendebat*] Seneca epist. 91. *Vt lacunaria pen derent.*

Pag. 190. ver. 2. *tres anseres sacri*] p. 109. *occidisti Pria delicias anserem omnibus matronis acceptissimum.* Laude quæ alii curiose indagarunt his interpr. sed fallor, au nouam facem præfero ex Artemid. lib. 4. γυνὴ ἐν γασ ἔχουσα, ἔδοξε χῆνα τετοκέναι. ἐγένετο, εἰ μὲν ἱερέως εἴη ἡ γυνὴ, τεχθὲν ζῆσαι· ἱεροὶ γὰρ οἱ χῆνες, καὶ ἐν ναοῖς ἀνατρεφόμενοι. εἰ δὲ μ θήλυ εἴη, ζῆσαι μὲν, ἐπιμελῶς δὲ χρήσασθαι βίῳ, διὰ τὸ περιεργ τῶν χηνῶν.

v. 7. *vincula calceamentorum*] Fasciæ, quibus in ca ceatu vtebantur. Plin. lib. 9. cap. 37. Pollux lib. 2. Me nander apud Theodoret. Serm. 6.

ὑποδέμενος τὸν ἱμάντα τῆς δεξιᾶς
ἐμβάδος διέρρηξε.——

Plutarch. συμποσ. περὶ βλήμ. διαρρήξασθαι τῶν ὑποδημάτων το ἱμάντας.

Pag. 191. vers. 12. *tribus nisi potionibus è lege siccatis* Horatius l. 2. Sat. *Siccat inæquales calices cõuiua, soluti Legibus insana.*——Plutarch. Symp. problem. libr. quæst. 9. οἱ περὶ τὸν Διόνυσον ἁρμονικοὶ τρεῖς κατεῖδον ὀδ συμφωνίας πρὸς ὕδωρ διὰ πέντε, καὶ διὰ τριῶν, καὶ διὰ τε σάρων, οὕτω μὲν λέγοντες καὶ ᾄδοντες, πέντε πιεῖν ἢ τρία, ἢ μ τέσσαρα, &c. Hesych. τρίτος κρατήρ. συνοχλῆς ναυτλίῳ κα ταπλέοντι. ἐν ταῖς συνουσίαις ἐκεράννυντο κρατῆρες τρεῖς,

τῶν μ

τὸ μὲν πρῶτον διὸς ὀλυμπίου καὶ θεῶν ὀλυμπίων, ἔλεγον τὸ δὲ δεύτερον, ἡρώων. τὸ δὲ τρίτον σωτῆρος. ex his claret cur Ausonius hanc bibendi legem *mysticam* dixerit.

v.26. *At illa complosis manibus*] *Complodere manus* solent, quos ira possidet. Seneca de Ira.l.1.cap. 1. *Articulorum seipsos torquentium sonitus, complosæ sæpius manus, & pulsata humus pedibus.*

Pag.192.v.26. *expiare manus pret. licet, etiamsi homicidij*] Tertull. cap. 5. de Baptismo. *Penes veteres quisquis homicidio infecerat purgatrice aqua se expiabat.* Seneca Herc.fur. *Et tota Thetis per meas currat manus, hærebit altum facinus*—vide si tanti quæ p 45.

Pag.193 vers. 9. *Quisquis habet nummos*] Horat.lib.2. satyr.—*omnis enim res.*

Virtus fama decus, diuina humanaq; pulcris
Diuitiis parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit fortis, iustus, sapiensve etiam, & rex
Et quicquid volet.—

Pag. 194. v. 5. *extraxit iecur*] Notissimum ex iecoris forma diuinasse. Iuuen. Sat. 5. Plin. l. 10. c. 22. Apul. Mil. Cic. 1. de diuina.

v 13. *scorteum fascinum*] φαλλὸν, Suidas: φαλλοί, μέγεθα ἱμάντινα. αἰδοῖον σκύτινον. ὕστερον δὲ ἐκ δερμάτων ἐρυθρῶν.

v.20. *vrticæ*] Iuuen. Sat. 11. *Irritamentum Veneris languentis, & acres Diuitis vrticæ*—hinc Sat. 2. *Hæc tetigit gradiue tuos vrtica nepotes.* id est, hæc prurigo.

Pag.195. v 16 *Quod verberatus sum nescio*] Ouid. 2. de arte amandi: *Nec maledicta puta, nec verbera ferre puellæ turpe*———

v.20 *frequenti tractatione*] Mart. l. 11. c. 30.

Pag. 196. v. 16. *Amplexu eff. & Teneo te*] Totidem proverbis Heliodor. προσδραμοῦσα περιφύεται, καὶ ἐχέτω ἐπεὶ τὴν, καὶ ἡ μὲν, ἔχω σε Θεάγενες. Apul. Mil. lib. 8. *Maritem non tenebis, non frueris nuptiis.* lib. 2. *Nequeunti tenere Fotidem.*

ver. 17. *Tu desiderium, tu voluptas*] D. Hieron. ad Nepotianum: *Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delitias & lepores & risu dignas vrbanitates, & cæteras*

teras ineptias amatorum, in comœdiis erubescimus, in secu li hominibus detestamur.

Pag.197. vers. 4. *anus floris exstincti*] Apul. Apol. *Nou nupta flore exoleto.* Philo. Iud. ἀπομαρανθείσης ὥσπερ τινὰ ἀνθρῶν τῆς ἀκμῆς.

v.22. *Pigiciaca*] Πυγησιακὸς.

Pag.198. v.12. *oscillatione ludeb.*] Seru. ad Virg. Georg 2. Erat autem lusus, quo impositi, transuerso tigno d arbore suspenso, alternis se mutuo submittebant. hin Tertull. de Pall. *oscillum penduli impetus.* Græcis αἰώρα Hesych. Hyginus Mytholog. cap.130.

vers.17. *sororis suæ automata*] *Automata* sunt confixa aut confixiles machinæ, vt Apul. quæ sua sponte mo uentur. vel, vt Seneca, tabulata per se surgentia. Dion ἴκελα. Petron. hunc motum puellæ automata indigita quia dum eam mercenarius commouendo subleua αὐτομάτως, hoc est, sua sponte & per se videtur surger Sane αὐτόματα, quæcunque sponte & per se facta. vt αὐ τοματήσαντες, ἀφ' ἑαυτῶν πράξαντες. & αὐτόματον, αὐτοφυὲ Philo. Iconium lib. 2. οὔτι ἐφύτευσαν, ἀλλὰ αὐτόματα ἡ σφίσιν ἀναπέμπει ταῦτα.

v.18. *tentaturus*] vt in illo Tibull. *Illis Iunonem tenta Ixionis ausi,* &c.

v.22. *Dij maiores*] Seru. ad illa Virg. lib.3. Æn. *Cum so cio natoq; & magnis diis.* Macrob. Satur. lib.3. c.4. Scho Apollon. Arg. lib.2. Sect.25. Sed de his alias.

v.23. *Mercurius qui animas duc. & red. solet.*] Hora. d Merc. *Tu pius lætas animas reponis Sedib.* Hinc Græci πομπαῖος. apud Eurip. Aiax, vbi se interimere gestii —καλῶ δ' ἅμα πομπαῖον Ἑρμῆν χθόνιον εὖ με κοιμίσαι Artemid. lib.2. νοσοῦσι τοῖς δὲ ἀναιρεῖ (ἑρμῆς) διὰ τὸ ψυχοπομ πὸς νενομίσθαι. Luc. dial. mortuor. Lutacius ad Stat. Theb 4. Phornutus lib.4.

Pag.199. v.20. *homines non caperentur spe*] Tibul. lib 2. Eleg.6.

Pag.200. v. 6. *Apud quasdam gentes*] Tertul, Apolog c.9. *Aiunt apud quasdam gentiles Scytharum defunctum quemque à suis comedi.* Lucian. περὶ πενθ. Solin. Simili

imma

immanitas Massagetarum. Tertull. libro I. aduersus Marcionem. Hieron. aduersus Iouian. 2. *Massagetæ miserrimos putant qui ægrotatione moriantur, & parentes, cognatos, propinquos cum ad senectam venerint iugulatos deuorant.* Theodoretus Sermone IX. qui est de LL. Strabo libro 2.

pag. 201. vers. 3. *Saguntini*] *Seneca Controu. Necessitas magnum humanæ imbecillitatis patrocinium est. Hæc excusat Saguntinos quod patres occiderint.* Iuuen. Satyra 15. eiusque interpres.

v. 25. *ornatus verbenis*] Harum vsus vulgatiss. in sacris. Apul. Apol. *Si posueris donum aliquod, si sacrificaueris, si verbenam sumseris.* Eurip. Alcest.

v. eod. *vestibus sacris*] Infulis. nam eæ & hostiarum & sacerdotum. Fest. Glossæ Isid. *Infula, sacerdotalis vitta* in iisdem: *Infulat, propiciat.* Emporius de loco communi: *Inspiciendi sunt personarum habitus, vt sacerdotis vitta & infula.* hinc Senecæ Agam. *Sacratæ infulæ.* Florus lib. 4. *Quæ omnia velut infula in destinatam morti victimam congerebantur.* Sueton. Calig. c. 27. *Alterum qui periturum pro salute sua vouerat, cunctantem pueris tradidit, verbenatum infulatumque, qui votum reposcentes per vicos agerent quoad præcipitaretur ex aggere.*

pag. 203. v. 14. *Tinctus colore noctis*] Ægyptius tibicen, qui in deliciis. Iuuen. Sat. XV. *ede virorum Saltatus nigro tibicine.* Apul. libro I. Florid. de Indis: *in corpore colore est noctis.*

v. 15. *Manu puer loquaci*] Luc. περὶ ὀρχήσεως. ἀκούω ἄνθρωπε, ἃ ποιεῖς, οὐχ ὁρῶ μόνον, ἀλλά μοι δοκεῖς ταῖς χερσὶν αὐταῖς λαλεῖν. Cyprianus de spect. *Loqui digitis elaborat.*

pag. 204. v. 6. *Non bene olet, qui semper olet*] Cic. ad Attic. *Mulieres ideo bene olere, quia nihil olent.* ita sæpe ludunt, vt Varro: *Bellaria maxime mellita, quæ mellita non sunt.*

pag. 205. v. 17. *cryptam Neapolitanam*] Seneca. epist. LVIII. *A ceromate nos apte excepit in crypta Neapolitana. Nihil illo carcere longius, nihil istis faucibus obscurius, quæ nobis præstant, non vt per tenebras videamus, sed vt ipsas.*

v.19. *Petauroq; iubente modo superior*] optime interp[...] Manil. lib. v.

Corpora, quæ valido saliunt excussa petauro,
Alternosq; cient motus, elatus & ille
Nunc iacet, atq; huius casu suspenditur ille.

Pag. 207. v. 2. *Romuleamque casam*] Vitruu. *Item i[...] Capitolio commonefacere potest, & significare mores vetu[...] statis Romuli casa in arce sacrorum stramentis tecta.*

Pag. 209. v. 10. *Nam turris prope quæ quadrata surgit* Lucret. lib. IV.

Quadratasq; procul turres cum cernimus vrbis,
Propterea fit, vti videantur sæpe rotunda,
Angulus obtusus quia longe cernitur omnis.

Isidor. Orig. lib. 15. c. 2. *Turres quamuis quadratæ aut la[...]tæ construantur, procul tamen videntibus rotundæ existi[...]mantur, ideo quia omne cuiusque anguli simulacrum pe[...] longum aeris spatium euanescit atque consumitur, & ro[...]tundum videtur.*

EIVSDEM PRÆFATIO IN VARIORVM IN P. ARBITRVM * OBSERVATIONES AB SE DIGESTAS.

** Quas nos omnes & singulas in* SYMBOLAS *nostras contulimus.*

† Scripta hæc est epistola anno 1595.

ANni fere † XXCV postquam renatus Petronius sed prô nefas tam ruptus & multifariam truncatus, vt potius informe pecus ex matris visceribus excisum, quam legitimus fœtus. Itaque docti viri, public[...] bono nati, continuo dilaniata & dispersa eius membra cum cura conquisiuerunt, fracta & luxata obligarunt: quorum acumen, & feliciter curiosas manus expertus Arbiter, vt anguis, conuertit corium & æuum[...] Quam damus, editio septima est, ea vt purior & amplior prodiret, imo ne quid omnino deesset, votum & animus mihi fuit. Quidquid igitur emendationum & explicationum ad Petronium pertinentium, apud nostri æui præclaros viros sparsum, excerpsimus, digessimus, & hoc fasciculo comprehendimus, quo in promptu essent, & velut sub vno oculorum ictu. Selegimus autem

autem necessaria; nam omnia adiicere nec libuit, nec per formam libelli licuit.

GASP. BARTHII IN PETRONII ARBITRI SATYRICON Racemationes.

NOB. CLARISSIMOQVE MELIORI Goldasto ab Heiminsfelt.

S. P. D.

PEtronium Arbitrum gaudeo tandem à te percensitum. VCI. & amicissime. Multa in eo olim ego disputaui, multa in aliorum Animaduersiones animaduerti. Omnia nunc dispunxi vsque ad mancas has Notas, quas tibi iugulandas mitto, potius nè promisso meo desim, quàm vt operæprecium in iis me fecisse arbitrer. Gratulor autem & Tibi famam & Iuuentuti Egregium suum, quòd genuino nitori tandem abs te restitutus lepidissimus scriptor in ora virum exibit. Ego nihil pro tempore quæro, nisi vt nomen meum expungam, quod in tabulas relatum, & à claritate nominis tui splendorem adulescentiæ meæ mutuor. De reliquis tu videris. Qui ab immortali hoc Charitum nullo numquam periturам Famam habebis. Salue ab eo, qui tibi commendatus esse cupit, téque admiratur,

GASPARE BARTHIO.

PAg. 47. vers. 1. *num alio genere furiarum Declamatores inquietantur*] à nocturnis lemuribus & Empusis traductum. Sallustius; *animus impurus, diis hominibúsque infestus neque vigiliis, neque quietibus sedari poterat.* Egesippus lib. 1. cap. VII. *tanti sceleris immanitas mentem exulcerabat, non somnus oculis, non quies animo dabatur.* Vide D. Hieron. in vita Ioan. Mon. Horat. Epod. V. & eius Comment. Sueton. Neron. XXXIV. Ouid. in Ibin.

v. 11. *vanissimo strepitu*] Dusa F. *inanissimo*. Ouid. lib. V.

Raucáque garrulitas, studiúmque inane loquendi.

ità MS. & malè Gios. qui mutat.

vers. 10 *rerum tumore*] pessimè mutant. Focas in vit.

Virg. *quis tantum eloquii potuisset ferre tumorem.* Senec. Pat. *tumor & abundantia Sermonis.* Quintilian. lib. IX. c IV. *Itaque, vbi est necesse, etiam tumorem adfectamus.* Minut. Felix. *Sententiam non eloquentiæ tumore, sed rerum ipsarum soliditate libremus.* Fulgentius Myth. *nec immemor cuius verbosas fabulas propter scholaribus rudimenti tumidas ferulis gestauerim palmas.*

vers. II. *strepitu*] Horat. IV. Carm. III. *testudinis aureæ strepitum* dicit. Virgil.

—argutos inter strepere Anser olores.

Pag. 48. v. 4. *In pestilentiam*] non corrigend. *pestilentia.* vt voluit vir Ill. Nam & hoc genus phraseos probum bonis & idoneis imitari auctoribus. Vel in iure nostro quoties comparet? l. II. §. XXXI. de O. Iur. L. IX. de Acquir. Possess. l. XIV. de Probat. L. XXXV. de O. & A. L. XL. de Adopt. L. III. de suis, & leg.

v. 4. *verborum globulos*] à genere cupediarum, quod describit Cato de RR. c. LXXIX. vnde ductum Chian quod de pauauere & melle hic dicitur. Mirum hoc nemini obseruatum.

v. 5. *omnia dicta quasi papauere & sesamo sparsa*] Cato *eos melle vnguito, papauer infriato, ità ponito.* Adi & Luciani locum, Græci Petronii. Lexiph. *μὴ δὲ σε θελγέτωσαν αἱ ἀνεμῶναι τῶν λόγων, ἀλλὰ κατὰ τὸν τῶν ἀθλητῶν νόμον ἡ στεῤῥά σοι τροφὴ συνήθης ἔστω.* Litem tamen de discrimine Anemonæ & papaueris non faciamus.

v. 10. *leuibus sonis*] fortè, *lenibus.* vt *volubilitas & tolutiloquentia* Næuii fiat: Sic D. Augustus ad Antonium *an potius Asiaticorum oratorum inanibus sententiis verborum volubilitas in nostrum sermonem transferenda?* Extant. in Suet. cap. LXXXVI. & ipse Cæsar iungit inane & volubile serm. genus.

ver. 13. *caderet*] Sen. Pater. *nec dii tantum mali permittant, vt cadat Eloquentia.* Priscian. præf. Gramm. *cadentibus studiis litterarum.*

v. 24. *Pudica oratio*] Sic *castitatem arrogantiæ,* (vt Petr. *granditatem & pudicitiam*) opponit Vitruu. libr. I. cap. I de Impudicâ oratione, Orator. de causis Corr. Eloq

ad

adeò melius oratorem vel hirtâ togâ induere, quàm fucatis & meretriciis vestibus insignire. Neque enim oratorius iste, nec virilis quidem cultus est, &c. Is scriptor ex professo docet quæ Petron. aliud agens tangit.

v. vlt. *maculosâ*] contrà *puram* dicit Cæsar apud Sueton. vitâ Terentii.

Pag. 49. v. 6. *Eloquētiæ regula*] Iuuenal. Sat. VII. *vt præceptori verborum regula constet*. Sic *morum regula*. Manil. lib. II. *Iuris regula*. Cic. I. de LL. *recti regula*. Minut. Felix. Similia & in Theognide.

v. 9. *carmen sani coloris*] forsan: *caloris*: nam is proximus insaniæ, de qua loquitur Ouid.

Est deus in nobis agitante calescimus illo.

Stat. I. Thebaid.

Pierius menti calor incidit.

Nec minùs tamen & illud bonum; quare non sollicitamus.

v. 10 *eodem cibo pasta*] Eunapii similem locum notauit Iunius Adagiis.

v. 12. *pictura quoque*] ea solita iungi artibus liberalibus. Pacatus panegyr. *rectè profectò germana illa Pictorum Poëtarúmque commenta victoriam finxêre pennatam.* Lucianus de Imaginibus: καὶ ἴσθι παλαιὸς ἔτος ὁ λόγος ἰσοθύμους εἶναι ποιητὰς καὶ γραφέας. Horat. art. Poet.

vers. 23. *necesse habet cum insanientibus furere*] Horat. libro II.

—pudor, inquit, te malus vrget,
Insanos qui inter vereare insanus haberi.

Symposius ænig.

Insanos inter sanum non esse necesse est.

v. vlt. *cœnas captant*] Martial.

Capto tuam, pudet heu, sed capto, maxime, cœnam.

Pag. 50. lin. 6. *tamquam piscator*] sic aliquoties Martial. munera piscationibus componit. lib. V. ep. XIIX. *imitantur hamos dona*. lib. VI. c. LXIII.

Munera magna tamen misit, sed misit in hamo,
Et piscatorem piscis amare potest?

Pag. 50, v. 9. *moratur in scopulis*] Oppian. III.

ἔνθα δ' ἐπεὶ θ' ὁ μὲν αἰὲν ἐπημοιβὸς ποτὶ πέτρην.
simile quid in eiusdem Cynog. II.

v. 13. *spes ambitione donant*] quid si, *domant*.

v. 18. *Laborum gradus*] vt paulatim comprendi possent, à scutis deductum. Hilarius:

Progenies sequitur, gradibus per crimina crescens.

Paterculus lib. II.

v. 21 *atroci stilo*] inclementi. Non memini alibi obseruare hoc vocabulum tam clementi significatu. In Plauto tamen, *atrox astutia*, pro insigni Capt. Actu 3 Scena 4.

pag. 51. ver. 6. *Artis seuera si quis amat effectus*] Mirum tam diu hæc non probabili saltim coniectura tentata. L. *artis seuere si quis ardet affectu*. Vel sane *effectus* retineatur, quod pro summa scientiæ positum. Vitruu. libro I. c. I. *non tantum Architecti non possunt in omnibus rebus habere summum effectum*. Sic *salutis effectus* apud Boeth. lib. III. de Consf. prof. X.

v. 7. *prius more*] lego, *prius morem*.

Frugalitatis lege calleat exacta.

de *Moris* vocab. alibi.

verf. 13. *histrioniæ*] alia quam vulgo fortassis hæc *histrionia*. Sic *histrionales modos* agnoscit in Oratore auctor Dial. quem vide multis.

verf. 14. *armigera rident*] leg. *arrident*. Athenæ, πόλις παλλάδος Eurip.

v. 17. *fontem*] omnis enim ab eo Poetarum posteritas. nude *Pater vatum* Claudiano. Vide Manil. libr. II Quintil. lib. X. c. I.

v. 18. *mittat habenas*] *effranata Eloquentia* apud Fulgent III. Myth. X.

verf. 20. *Demosthenis arma*] Sic *arma Eloquentiæ* auct Dial. Seuerus apud Senecam, de Cic.

Publica vox cuius æternum obmutuit armis.

verf. 25. *Fortuna celeri distincta*] omnino L. *discincta* Libera.

v. 26. *epulas & bella*] quæ in Poetis grandioribus totos libros faciunt.

v. vlt

v.vlt.*minentur*] *minari* promittere. Comm. Horatii lib.II. Sat.III.

Pag.52.v.2. *Pierio defundes pectora verba*] & hęc hactenus male habent. Lege. *pierio defundes nectare verba.* *Defundere, diffundere*, vt *decernere discernere* apud Frontin.I. de aquæ duct. Nectar autem carmen quam suauiss. Paulinus:

Referensque paucos de tuis scriptis logos,
Quasi labra melle sparserit,
Sic de fauorum mihi tuorum guttulis
Dulcissimum gustum offerens, &c.

Calpurn. Ecl.IV.

Tam liquidum tam dulce canit, vt non ego malim
Quod Peligna solent examina, lambere nectar.

Seneca in Epigram.

Cuius cecropio pectore melle madent.

Germana autem verba apud Varron. Atacin.

Pierio liquidam perfundis nectare mentem.

Qui versus de correctione Petronii vix sinit dubitare. Sic Græci sæpe. Aristænet. Heliod. Achill Tat. Lucian. imag. καὶ τὸ γλυκὺ ἀπὸ τῆς γλώττης περὶ αὐτοῦ μᾶλλον ἢ περὶ τοῦ Πυλίου γέροντος ἐκεῖνον ὁ Ὅμηρος ἂν εἴρηκε. Hesiod. Theogon.

——ὁ δ' ὄλβιος ὅν τινα μοῦσαι
Φιλεῦνται, γλυκερή οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.

Theocritus:

μελπὰν τὰν μοῦσαι, μαὶ ἀεὶ ποθέοισι διδοῖεν
τὰν γλυκερὰν μελπὰν——

Lucret. lib.I. *& quasi Musæo dulci cõtingere melle.* *Nectar* autem quia omnium suauissimum putabatur, ad cantus dulcedinem translatum. Pindarus Olympionic. VII.

καὶ ἐγὼ νέκταρ χυτὸν μοισᾶν δόσιν ἀεθλοφόροις
Ανδράσιν πέμπων, γλυκὺν καρπὸν φρενὸς.

Theocritus Thalysiis:

οὕνεκα οἱ γλυκὺ μοῖσα κατὰ στόματος χέε νέκταρ.

Schol. αἱ μοῦσαι αὐτὸν γλυκύτατον ποιητὴν ἐποίησαν. δηλοῖ δὲ διὰ τοῦ νέκταρος ὑπερβολικὴν τὴν μελιχρότητα, ἢ τὴν γλυ-

τὴν γλυκυφωνίαν,&c. Sic è Latinis alii non pauci. Ca pella lib.xi.de Musica. *post hos honoratior fontigenaru virginum chorus Pegaseæ vocis nectare diffluebat.* Licen tius ad Augustin.

Scripta salutiferi sermonis, & illa priorum
Æquiparanda fauis, reputans quæ pectora in alto
Conceptum in lucem vomuisti nectareum mel.

Sic transfertur & ad odorem vt notauit Gifan. & add locum Marii Victoris,lib.1.

Vnum ex diuerso nectar permiscet odore.

v.10.*dum ergo iuuenes sententias rident.*]Scribo: *iuu nis.* Enim de illo declamatore sermo est.

v.11.*infamant*] conuiciantur, explodunt, Vincen tius Lirinensis: *quæ silentio sepeliri oportebat rediuiua op nione diffamant.* Hieron.Hilarionis vita: *Aduersari hoc ipsum irridens diffamauerat.*

v.23.*diuinam*]vatem,diuinatricem: Iuuenal. Sat.:
Exta & candiduli diuina tomacula porci.

Querol.*Secreta queroli ac familiaria tamquam diu nus loquitur.* Arnob.lib.vi.*Apollo diuinus.* Idem. libr. *res diuinæ.* Claud.*diuinum pectus*,&c.

v.26.*reiecit*] eum scilicet centonem quo amictus rat Eucolpius. Itaque postea refugiens ait, *oper caput.*

Pag.54.ver 14.*cæpit velle pudorem extorquere*]Higy c.iv.*cæpit velle filios eius necare.*

v.vl.*fortiter faceres*] à militari disciplina, vbi auden aliquid magnanimum, *FORTITER facit.* Martia lib.xi.

Fortiter ille facit qui miser esse potest.

Seruius ad illud iv.Georg.*Cæsar ad altum Fulmina Euphraten bello fortiter facit.* Quintil. Decl. clxxxvi: ccxciii. ccxciv. ccciii. Rufinus Hist.Eccles.lib.xi c.xxxiii.Ammianus libro.xxxi.

Pag.55.v.2.*qua nunc in diuersorio puer est*] fugit han Scripturam Ratio. Non enim tam humiliter de sentit bene peculiatus iste furcifer. Legam, vni ea lit tera transposita, & paullum immutata: *qua nunc in di uersor.*

sterforio pueri es. Sic digna exibit hominis arrogantiæ sententia.

Pag. 56. v. 1. *tardum est differre*] similis sententia in Polyb. lib. 4. Senec. Agam.

v. 4. *custodem*] Iuuen. *quis custodiet ipsos custodes? cauta est & ab illis incipit vxor.*

vers. 6. *rationem diducerem*] Pacat. *cum ductam chiam rationem ipsorum videamus annorum.* Martial. lib. 12. *accipe rationem.* Sen. 1. de clem.

v. 10. *votis vsque ad inuidiam felicibus*] Egesipp. libro 1. c. 17. *in multis apud Magnum supra libertorum modum vsque ad inuidiam excellens.*

v. 15. *ludentem*] nequam vox, vt obseruatum doctis. Adiice ista. Maximian.

Cum media tantum dilexi ludere forma.

Iuppiter apud Lucian. ἔτι γὰρ σὺ μέμνησαι ἐκείνων, ἔτι ἐγὼ ἔπαιξα εἰς τὴν γῆν κατελθών. Sulpicius Seuerus Sacræ Hist. lib. 1.

vers. 18. *vesticontubernium*] veram huius vocis lectionem & interpretationem adhuc quæro. *Contubernium* quidem pro concubitu apud Sueton. Calig. cap. 36. lib. 23. C. Iust. ad L. Iul. de Ad. Legere memini. Alias militantium proprie cohabitatio. Apul. Sulpic. Seu. de vit. Martin. Alii. Et pag. 32. *Commilitonem* suum eumdem vocat.

v. 21. *perfunctorie*] Egesippus lib. 1. cap. 17. *non perfunctorie itaque in ipso prælio iuuit hostes suorum.* Vincentius Lirinensis. *sed hæc forsitan perfunctorie prolocutus est. Perfunctoria salutatio* Optat. Afer. lib. 4.

v. 22. *Diuidere*] sane non adeo hic impium vt volunt, sed vt Seneca lib. 1. de Ben. cap. 14. *meretrix ita inter multos se diuidit vt nemo non aliquod signum familiaris animi ferat.*

Pag. 57. v. 14. *examinatus conticuit*] vt solemus in magno & insperato casu. Valerius Flaccus. v. Arg.

attonito quamuis pauor ore silentem
Exanimat? Apollonius. 3. Argonaut.
ἄναυδοι εἰς ἀλλήλους ὁρόωντο.

Minut

Minut. Felix Octau. Claud. 3.de Rapt. Pros. Sym. Epist.

Pagin. 58. versi. 11. *circuitu agendum*] Martial.libro 40.epig.16.

nec per circuitus loquatur illam.

versicul. 18 *vendere verba*] vide quæ ad Manil.in lib. Ablegm.Incertus Poeta.

Ius ruit ordo perit sceleri placet ora manusq;
vendere——

Pag.59.v.1.*Sicel.*] vide Rhembium de Pondd.Cæterum in hac periodo illustre mendum, cui exstirpando nunc non sumus.

vers.13.*nihil agere*] ociosi esse.Demosthen. ἐν τῷ μηδὲν ἤδη ποιῆσαι λήσομεν πάντα ταῦτα. Vide si tanti, quæ ad Claud.in Eutrop.notamus.

Pag.61 v.9.*ostium non satis audaci strepitu*] τὸ *Non* officere sensui recte vidit doctiss. WoW. itaque id delet: Ne tam audaces simus! *Ostiolum satis.*

v.11.*Cum & ipsi ergo pallidi*] f. *cum & ipse & ego palladi.* Nam de nemine hactenus timente locutus est.

Pag.62.v.4.*Expectauimus lachrymas paratas*] contrariantia hæc, f. *exputauimus.* vt de lacrymis Quartillæ non suis & socii loquatur iuuenes. quas scilicet non ad dolorem, sed eius friuolam ostentationem dixerit paratas.

v.6. *detonuit imber*] quia *AMBITIOSVM* dixit, placuit viro docto: *DETVMVIT* quod verbum quamquam eodem modo in Prudentio, Statio, Plinio, Gellio, lectum, hic tamen non recipimus. Quis enim nescire potest socia esse imbres & tonitrua?

v.11 *vbi fabulas & antecessura latrocinia didicistis*] latet aliquid propter fractum Satyricon hoc, suspiciendum non sciendum. At dubio procul: *dedidicistis.* Minatur enim in hominibus paulo ante perditæ audaciæ tantam iam pusillanimitatem. Leg. *ante secura latrocinia dedidicistis.* Sic Sulpicius Lupercus.

Ante feri ceruis submittent corda leones
Sæuaque dediscet prælia toruus aper.

v.13.*ne.*

v. 13. *neque enim impune quispiam quod non licuit adspexit*] Callimachus.

κρόνιον δ' ὧδε λέγοντι νόμοι
Ὅς κε τιν' ἀθανάτων, ὅκα μὴ θεὸς αὐτὸς ἕληται,
Ἀθρήσῃ μισθῶ τοῦτον ἰδεῖν μεγάλῳ,

viderant autem Priapi secretum in cryptâ isti. *Vexare* est inter Nupta Ouidius.

Parcius Andromachen vexauit Achaia victrix.

Latro in Catil. *cædes ciuium domorum incendia, vexationes virginum.* Idem. *seruate pudicitiam necessitudinū vestrarum à teterrimis vexationibus.*

Pag. 63. v. 1. *maior in præcordiis dolor sæuit*] Silius lib. 1. de Annib.

Romanum sæuit puerili in pectore bellum.

v. 7. *Supinas manus*] Virg. 4. Æn.

multa Iouem manibus supplex orasse supinis.

Apollon. Arg.

πολλὰ μάλ' ἀθανάτοισιν ἐς αἰθέρα χεῖρας ἀείρον
εὐχόμεναι. vide Aristotelem & Apul. *περὶ κόσμου.*

v. 10. *traducere*] diffamare. sic 39. & 109. Martial.

Quæ tua traducunt manifesto carmina furto.

v. 11. *quæ mille vix homines norunt*] vera lectio, firmatur à Martial. 1. 66.

Secreta quære carmina & rudes curas,
Quas nouit vnus.

v. 13. *gemitibus concussa*] Capella lib. 1. *tanta gratulatione alacritateque concutitur.*

v. 26. *dentata manu*] recte qui ita legit.

Pag. 64. v. 6. *Contemni turpe est*] Pacatus. *cuius quidem ita maiores nostros semper pertæsum est, vt grauiorem putauerint seruitute contemtum.* Cæterum epigramma optime emendauit magnus Turneb. Clausula est. *victorem etiam eum haberi & palmam referre certaminis, qui non iugulet statim vt superarit aduersarium:* Par quodammodo sententia in epigrammate Senecæ.

Desere confossum, victori vulnus iniquo,
mortiferum impressit mortua sæpe manus.

v. 11. *in risum effusa est*] Sueton. Caligul. 32.

v. 14.

v.14.*omnia mimico risu exsonuerant*] Pacatus. *cuncta cantu & crotalis personabant.*

v.24.*Ego autem frigidior*] Ouid.

Sanguis abit, mentemq; calor corpusq; relinquit,
Inque nouo iacui frigida facta toro.

Pag. 65. v.11. *attonitis*] rei nouitate. Sen. Apoc. *stupebant omnes nouitate rei attoniti.*

v.eod. *mors non dubia*] Ouid. *Non dubia est Ithaci prudentia.* ——

Pagin. 66, versicul.5. *Satyrij*] vide P. Æginet. libro 1 cap. 36.

v.13. *acu comatoriâ*] Quinctil. lib.2. cap.5.

v. vltim. *horribile secretum*] sacrum & sanctum. M. Victor. lib.3.

attonitum venerabilis attrahit horror. Claud.6. Con 10. *Et sacer horror aquis.* —— Lucan. 3. *arboribus suus horror inest.* ——

Pag.69. v.3. *clune agili*] vide Arnob. lib.5.

v.4. *molles veteres*] L. *molles, ceuetes,* Schol. Iuu. Sat. *ceuetes molles & obscœni appellantur.*

versicul. 11. *creta*] Martial. libro 11. epist 41. libro epist.33.

v.18. *hominem acutum*] Roman. Aquila. *inuentio cum acutis hominibus communis est.*

v.19. *vernulce*] Iuuenal XI. *ad quod lasciui ludebant ris alumni.*

Pag.71. v.18. *thalamum ingesta veste*] Claudian.2. d Raptu. —— *alii prætexere ramis*
Limina & in thalamum cultas extollere vestes.

Pag.72. v.20. *res nouas*] ante non visas. Prosper.

Insolitum si quid labentia tempora promunt.
Hoc mirum mundus dicit, habetq; nouum. Eurip. ἄπιστα καινὰ δέρκομαι.

v. vltim. *Trimalcio lautissimus homo*] an ista postrem non glossemata.

Pag.73. v.15. *cursoribus*] Sen. Epist. 87.

v. 23 *admiratione Tutori*] Plautus prol. Pseudoli. v quisquis auctor.

v. 25. *Ostiarius*] ianitor, catena Solitus ostio alligari. Sueton. Clar. Rhetor. Ouid. 1. Amor. Nonius *tinnire*.

Pag. 74. vers. 6. *canis ingens catena vinctus*] catenarius canis Sen. 3. de irâ. 37.

ver. 13. *Ipse Trimalcio capillatus caduceum tenebat Mineruaque ducente* * *tenia intrabat*] asteriscum exstirpa: teniæ autem solennes in imaginibus, ita hominem tenia comprehensum introducebat Dea. Pausanias Att. ἀπόλλωνα ἀναλέμενον ταινία τὴν κόμην. Lucianus Philopseude, *de statuâ Pelichi*: ἀναδεδεμένον τὴν κεφαλὴν τῇ ταινίᾳ. Paulo post εἶδόν τινα ἐπὶ τῇ δεξιᾷ παρ' αὐτοῦ ταινίας καὶ στεφάνους ξηρούς ἔχοντα. Ælianus Poicil. lib. 9. c. 39. vbi adolescens amans statuam bonæ fortunæ: ἀναδήσας πολλαῖς ταινίαις καὶ στεφανώσας τὸ ἄγαλμα ἑαυτὸν ἀπέκτεινε. Sic amatores Athenis amasia ternis incinxisse, iudicio adfectus e eo more clarum, quem ad Theocritum illustrat D. Heinsius. ὁ θαυμάσιος.

vers. 20. *capiebat*] L. *rapiebat*. Fulgent. Myth. *sequax sideris celeriter raptum ex mortali cœlestem efficient*.

versi. 22. *aurea pensa*] rebus lætis ea Parcis dabant. Sidon. Senec. Apocol. Tristibus autem pulla. Horat. Martial.

v. 26. *ædicula*] pretiosioribus effigierum ædiculas faciebant Pausan. Corint. ἑρμοῦ δὲ ἐστιν ἀγάλματα χαλκοῦ μὲν ὀρθὰ ἀμφότερα. τῷ δὲ ἑτέρῳ καὶ ναὸς πεποίηται. Herodot. Eur. τὸ δὲ ἄγαλμα ἐὸν ἐν νηῷ μικρῷ ξυλίνῳ κατακεχρυσωμένῳ ἀποκομίζουσι. Tibullus.—*paupere Cultu*
Stabat in exigua ligneus æde Deus. Iuu. S. 8.
Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum,
Si quis in ædicula Deus vnicus.

Pag. 75. v. 4. *quas in* * *medicâ*] lege: *quas in porticâ pictas haberent. Iliada & Odyssæam respondit.*

v. 26. *ante pedes*] ritu supplicum.
ante pedes supplex similisq; roganti concidit. Martial. ect.

Pag. 76. v. 5. *precario*] *Sacrarium* in ædibus suis agnot Auson. Ephem. Puto idem esse. Cicer. Fam. libro 13. pist. 2.

v. 13. *Sine dubio*] Portius Latr. *Athenienſibus vrbi ſi dubio doctiſſima.*

v. 19. *ad ſummam*] συλλήβδην. Vitruu. lib. 7. *ad ſumma mors eius vt parricidij damnati varie narratur.*

v. 25. *ad pedes*] vetuſtiſſ. mos ante epulas pedum loti Geneſ. 43.

Pag. 77. verſ. 6. *pantomimorum*] conuiuatum ad Syr phoniam clarum poſt aliis not. ex Heliodoro lib. 3. L cian. περὶ Ορχ.

v. 24. *poſitus*] *ponere* conuiuale verbum. Iuuen.

--- *quanta eſt gula quæ ſibi totos Ponit apros*-- Idem.

-- *natalicium conuiuis ponere nardum.* Tale *MITT RE* apud Apic. & *miſſus* pro ferculo, quod & *PAT NAM* idem vocat.

Pag. 79. v. 9. *Si adhuc*] ſi valet *an*. Prop. lib. 2. Eleg. v Gratius Cyneg.

Pag. 80. v. 1. *colaphis obiurgare*] l. *obiurgari.*

v. 17. *verum Opim.* pro miro, cum ſua ætate iam n fuiſſe dicat Velleius. 2.

Pag. 81. v. 3. *eſſe bene*] Catullus.

eſt pulcre tibi cum tuo parente.

Pag. 82. v. 13. *damus plauſum*] Horat. *datus in thea cum tibi plauſus.*

v. 14. *res electiſſimas*] cibos. Iuuen. XI.

conuiuam caueo qui me ſibi comparat & res
deſpicit exiguas—— Publius.
Bonarum rerum conſuetudo peſſima eſt.

Non aliter hoc exponendum, quod crux fuit nupe Criticorum perduelli.

Pag. 83. v. 2. *genius tuus*] Apul.

Carmina dono tibi ſerta tuo genio.

v. 14. *Trimalcionis Topanta eſt*] valeat cum *Sycopha ta* alter, Lipſii lectio probiſſima τὰ πάντα eſt. Eius Ex plis iſta adiice. Auſon. Grat. Act. *ſenatus, curia, vnus m hi omnia Gratianus.* Plin. Paneg. *omnia pariter ac ſtat factus.* Heliodorus lib. 7. εἰμὶ γὰρ τὰ τῇ διανοίᾳ τὰ πά τα, ὃ μόνον σὺ αὐχπνεῖμε καὶ ὁρῶ, ἀλλὰ ὃ νοῦς ἐκείνη καὶ ἀ καὶ πάντα τυγχάνω. Lucianus ἐπιμελκεῖς. ἐρώμενος, διὰ της πᾶ

πάντ' ἦν ἐγώ, Achilles Tatius libro 5. πρὸς γὰρ τὴν μεγάλως οὕτως ἔχει ὡς πάντα νομίζειν ἐκείνην αὐτῷ. Lucan. lib.3. *Omnia Cæsar erat.* Prosper contra Ingratos.

Dum nulla sibi tribuit bona, fit Deus illi
Omnia——

Macrob.3. Sat. 11. *at hic vester, flamen, & pontifex & omnia.* Paterculus libro 2. *id vnum dixero, quam ille omnibus omnia fuerit.* Sic Trismegistus etiam in Poenandro.

v.12. *Pactarum esse capit mentio*] Persius:——

Ecce inter pocula quærunt
Romulidæ saturi quid diu poemata narrent.

Iuuenal. Sat. 6.

Eum discumbere cœpit, Laudat Virgilium——

In carmine Publii notata quæpiam alibi publicauimus.

Pag 84. ver. 12. *faleris pelagiis*] Hieron. *vt taceam de aurium preciis, candore margaritarum, rubri maris profunda testantium. Smaragdorum virore, Ceauniorum flammis Hyacynthorum pelago, &c.*

v. eod *pelagiis*] Manil. lib. 5.

Vix quisquam est locuples, oneratur terra profundo.

v.13 *indomita*] ob libidinem equæ indomitæ similis. Horat. de eadem libidine.

Indomitam properat rabiem sedare.

Attius apud Non. *Tereus indomito more atq; animo barbaro Compexit in eam Amore vecors flammeo.*

v.16. *ignes lapideos*] fulgores gemmarum. Claudian.

——acies stupet igne metalli.

Martial.

Miratur Schyticas virentis auri
Flammas Iuppiter.

Lapides, gemmæ. Ouid.

Elapsusq; caua fingitur aure lapis.

Manil. lib. 4.

Nec lapidum pretio pelagus cœpisse pigebit.

Pag. 86. v. 2. * *gastrarumq; eminentium.*] f. *grumorumque*. vide Nonium.

v. 23. *& transfudimus hinc & hinc labellis errantes a nimas*] Deliciæ compotum Amoris ἐρασῶν. Theocri Oarist. εἴτ' αὐτὰν δυνάμαν ἐς τὰν ψυχὰν ἐπιβάλλειν. Bion Epit. Adon. τοσοῦτον με φίλασον ὅσον ζώει τὸ φίλαμα, ἄχρις ἀπὸ ψυχῆς ἐς ἐμὸν στόμα κ' εἰς ἐμὸν ἧπαρ πνεῦμα τε ῥεύσῃ. Sic Aristænet. Heliodor. Tacitus, Apuleius. Ma nil lib. 5.

Oscula, & in proprias animum transferre medulla

Vide Platonis versus apud Gellium (ab ipso fortassi interpretatos lib. 19. c. 11. Macrob. 2 Saturn. 2.

v. 25. *perire cœpi*] hoc est, *perij*, vel *pereo*. Sallust. *sæui fortuna ac miscere omnia cœpit.* Phædrus fab. 2. *Sed qu niam graue omnino insuetis onus, & cœpissent queri.* Hc genus hic Pithœo in Phædro doctiss. Rigaltio notatum Ita Græci. Diodorus Siculus lib. 11. ἤρξατο δὲ ναυπηγ... κατὰ πᾶσαν τὴν παραθαλάττιον, &c.

Pag. 87. v. 3. *volutatus*] in ἀῤῥήτοις hoc verbum. Lu cilius. 30. *Quid tu istuc curas vbi ego oblinar atque volu ter.* Cic. 2. de Republ. *cupido autem & libenti, & libidin so, & volutabundo in voluptatibus.*

v. 17. *alium locum*] Subtiles sunt, qui hic quid nequit imaginantur. *Loci* tamen talis intellectus creber apu Medicos. Prudent. Peri steph. 14. Columell. l. 8. c. 7. l. ; c. 3 l. 6. c. 27. &c.

v. 24 *solus incumbis*] Vt draco ille in fabulis. Phædru lib. 4. Sulpicius Seuerus lib. 1 sacr. histor. *inhiant posse sionibus prædia excolunt, auro incubant.*

ver. 25. *contentus*] mire dictum, ac si dixerit in conti nenti, vno impetu. Germanicus Cæsar.

Subsequitur rapido contenta canicula passu.

Rutilius lib. 1.

Voluitur ipse tibi qui continet omnia,
Phœbus.—id est, contento cursu emetitur.

v. vlt. *intorto circa brachium pallio*] Cornific. 4. ad He renn. Appian. Mithr. Liu. lib. 25.

Pag. 88. v. 1. *composui gradum*] à Gladiatoribus sen. d Prou. *Ignominiam iudicat gladiator cum inferiore compo ni.* Lucan. lib. 3. de Argonaut.

Primaq

Primaq; cum ventis pelagiq; furentibus vndis
Composuit mortale genus.——

v.3.*tangebat genua*] supplicium more Eurip. Hecub. ἅψω δὲ γονάτων τῶν ἐμῶν, τί πτήν@ ὤν;

v.5.*par.*] à gladiatoribus, quorum paria dicuntur componi. Sidon. lib. II. epist. IX.

v.23.*ab extrema parte verbi*] Aristænet. lib. II. epist. VII. ἅμα ἔπ@ ἅμα ἔργον. Vide CVM DICTO. Ind Apul.

v.24.*fulminatus hac pronunciatione*] Similiter Heliod. lib. I.

Pag 89.v.6.*nomen amicitiæ*] ipsa quæ per nomen indicatur. Sic XXXIII. *reliquit veteris amicitiæ nomen.* Augustin. de ciu. lib. I. c XV. *multo minus nomen criminandum est Christianum.* Statius VI. Theb.

——*quorumq; ingentia tellus*
Aonis & Tyriæ suspirant nomina matres.

Arnobius lib. I. *postquam nomen in terris Christianæ religionis occœpit.* Stat. Achill I.

——*meq; inter prisca parentum*
Nomina cumq; suo memorat Amphione Thebæ.

ib. II. *Illic ingentia certant Nomina*——

vers. 8.*cum fortuna manet*] vid. Ouid. Tristium I. & IIII.

v.13.*vera redit facies*] Vincentius Lirinensis. *Cum actor Tragicus sacerdotem effingit aut regem, non est sacerdos aut rex. Nam desinente actu, simul & ea quæ susceperat persona, desinunt.*

eod. *dissimulata*] optime rescribunt *assimilata.*

v.17 *collegi sarcinulas*] Iuuenal. *collige sarcinulas dicet libertus & exi.*

vers. 21.*verberabam planctibus pectus*] Sic Q. Cicero *verberare aliquem conuiciis.* fallitur qui solemnem lugentibus pulsum pectoris putat.

v.26.*aufugi iudicium*] pro effugi. Cicero strat. *Andromeda aufugiens adspectum mœsta parentis.*

Pag. 90. v.7.*tanquam puellam*] videtur leg. *puellum.*

vers. 10.*togæ virilis stolam sumsit*] vtut ista maculosa, non dubium tamen quin respexerit ad Cic. Philip. II.

sumsisti virilem togam, quam statim muliebrem stolam reddidisti.

eod. *cui nec vis esset*] plane Eunuchum hic circum loquitur.

v.11. *à matre*] statim à natiuitate. Iuuenal.

—& adhuc à matre rubentem.

eod. *opus*] ἄῤῥητον. Lucian. Dea Syr. ἐσθῆτα δὲ οὐκέτι αὖ ἀνδρῶν ἔχουσι, ἀλλὰ καὶ εἴματά τε γυναικεῖα φορέουσι καὶ ἔργα γυναικῶν ἐπιτελέουσι. Longus Poem. IV. ἐς μιτυλήνην αὖ τὴν ἄγειν ἐπὶ γυναικῶν ἔργα σπουδάζει.

pag. 91. v. 5. *nocturnus grassator*] horum mentio apud Festum, Focam Virg. vita Caton. apud Gell. lib. XI. c. II Ausonium periculi. Iliad. X.

vers. 4. *notauit me miles*] sæpe ita loquitur Pag. VIII p. XX. p. XXV. pag. XXIX.

ver. 21. *diuitiis hac magni facies erit*] Paulinus Natali IX. Fel.

—vrit
Defectus miseri metus & miser ardor habendi,
Atque ita & inter opes inopes, quasi Tantalus ille
Inter aquas sitiunt nec habent quod habere videtur

ibid. *omnia cernens qui timet*] vid. Higenum fab LXXXII.

v. 26. *nemo cælum putat*] Deum. Claud *prouidus æther*
Noluit humano titulos auferre labori.

v. vlt. *nemo Iouem pluris facit*] adhibendus est gestus vt intelligas γνωμολογῶντα. Sic in illo Publii.

A morte semper homines tamtumdem absumus.

Ita in sacris litteris. Esaiæ. LI. ver. VI. οἱ δὲ κατοικοῦντες ὥσπερ ζῶντα ἀποθανοῦνται.

vers 5. *quod non exspectas*] Eurip. Alcest. & Androm. πολλὰ δὲ ἀέλπτως κραίνουσι θεοί. Heliodor. lib. VII ἐπειδὴ πολλὰ καὶ παράδοξα πολλάκις αἱ κατ' ἀνθρώπους τύχαι καινουργοῦσι.

v. 6. *Fortuna negociũ curat*] Demost. Olynthiaca II. μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. Philostr. Heliod.

v. 8. *apes ideo pungunt*] Claud. Fescenni.

Non

Non quisquam fruitur veris odoribus
Hyblaos latebris nec spoliat fauos
Si fronti caueat, si timeat rubos,
Armat spina rosas, mella tegunt apes.

v.12. *nemo nostrum non peccat, homines sumus*] Xenophon. παιδ. ε. τὸ γὰρ ἁμαρτάνειν ἀνθρώπους ὄντας οὐδὲν οἶμαι θαυμαστόν. lib. VI. ὁρῶ γὰρ τῶν ἀνθρώπων οὐδένα ἀναμάρτητον διατελοῦντα.

v.18 *Zeuxidos manus*] Schol. Pindari. Olymp. χεῖρες ἐπὶ πράξεων.

pag. 93. vers. 6. *pictorum amantium*] melius fortassis: *liuorum* am.

v.5. *modo nato flore*] Hyacintho. Elegantissime Coluthus de Rapt. Hel.

v.10. *nemini tamen*] l. *talem*. cæteroqui falsissimum docent omnes fabulæ.

v.20. *Exercitati vultus*] ob vigilias in studio, ita pictos poetas auctor. Schol. Iuu.

pag. 94. v. 6. *magno se fœnore tollit*] ita loquitur Cassius Parmensis.

Non leuis adscensus si quis petit ardua, sudor
Plurimus hunc tollit. ——

v.7 *pracingitur*] militare verbum: militiam sequitur uri amore.

v.9. *sollicitat nuptas*] hinc *sollicitatoris* Paullo ICto. .Sent. IV. §.

v.13. *rectum inter vita inspicere*] forte: *insistere.*

v.20. *quacunque ratione possunt*] L. *quacunqua rationes possunt.*

vers. 14. *propter morum differentiam*] vide Boeth. de Consl. lib. I. prof. III.

v.22. *nescio quo modo*] Q. Cic.

Nescio quo pacto res mala facta bona est.

v.23. *bona mentis soror est paupertas*]. vid. Apuleium Apolog. Æneam Gazæum alios.

pag. 95. vers. 9. *vsu formosarum*] Ouid. *ipsoque fit vtilis vsu.* Saluianus lib. VII. de Gub. *Quis credere aut etiam audire possit, conuertisse in muliebrem tolerantiam viros,*

non vsum suum tantum atque naturam, sed etiam vul tum,&c.Saxo Grammat.lib.v.Dan.Hist.

v.11.*tristiciæ*]seueritate. Arnobius lib. vi. *formas qu cuiuis tristi esse possint derisui.*Imp. in præf. Cod. Theod Pacatus pan.*seueri patres his quos plus diligunt, tristio res sunt.*

v.17.*prædator corporis*] felis pullaria.Sic xxxv.*Hylas Nymfa prædata est.*

pag.96.v.15.*ingurgitaui*]Longus lib. ii. γευσάμενος τῆς ἐν Φιλήμασι τέρψεως, ἀπλήστως ἐνεφορεῖτο τῆς ἡδονῆς.

v.18.*male*]ad Nequitiam. Ouid.

Et si quis male vir quærit habere virum.

Pag.97.v.12.*domine*]ita appellati pædagogi discipu lis. Manil.

Et dominum dominus prætextæ lege sequatur.

v.26.*irrepsi tamen*] ignaro quasi aut inuito. Teren tianus:

Qua potui tamen obrepens incœpta peregi.

ibid.*inter quas pictura*] Plin.xxxv.c.i.

Pag.99.v.2.*vestigium*]iudicium Claud. *vestigia ma gnæ Indolis agnosco*——Pacatus.*nullum toto terrarum orb superbiæ, libidinis, crudelitatis, exstare vestigium.*

vers.6.*artes ingenuæ*] Ouid. *ingenuas didicisse fidelite artes.*

v.9.*hercula*]non dubito veram lectionem quam ii epist. Criticâ ad Apul. Sciceradus olim reposuit. *arculâ* de *arcâ*.vide Vitru.lib.v. c.xii.

v.12.*ætatem*] vixit annos C.Laert.ix.

vers.21.*hominum animas*] vide epigramm. Eueni & aliorum ab Ausonio interpretata in Buculam My ronis.

v.23.*vino demersi*] German.*nec iam Semina virtutum vitiis demersa resistant.*

v.24.*paratas artes*]quæ in facili.supra, *nec victoria m placet parata.*

pag.100.v.5.*Bonam mentem aut valetudinem*] Iuuen

Orandum est vt sit mens sana in corpore sano.

v.9.*Extulerit*]Morticinum. Manilius:

Ex ipsi

Ex ipsis quidam elati rediere sepulcris.

v.11.*Senatus recti boniquepraeceptor.*] XII. Tabul. IS. ORDO. VITIO. VACATO. CETERIS. SPECIMEN. ESTO.

v.21.*Troiæ Halosin.*] Anacreon:

σὺ μὲν λέγεις τὰ Θήβης, ὃ δ' αὖ

Φρυγῶν αὐτὰς, ἐγὼ δ' ἐμὰς ἁλώσεις. Suet.Ner.

v.24.*ancipites metus*] Statius:

Anceps nutus ad maiores tulisset.

Silius:——*ancipiti mentem labefacta timore.*

v.26.*atro metu*] C.M.Victor. *Ecce niger terror.* Valer. *Aruaq; nigro vasta metu.*

v.vlt.*Cari vertices idæ trahuntur*] Sidonius. *decrescens cui Dyndimon reciso fertur vertice texuisse classem.* Stat. Eq. M.

Pag.101.v.1.*in molem cadunt*] Claud.*in ciuem rubuere gena.* Sidon.

In tua lucra feris exarmat guttur alumnis.

Minut.Fel.*Æsculapius vt in Deum surgat fulminatur.*

v.eod.*molem*] Centones Virgiliani hi Iambi.

Quo molem hanc immanis equi statuere?

v.5.*irata virtus*] ipsi Danai. Empedocles apud Laert. lib.VIII. ἄξεις δ' ἐξ ἀΐδαο καταφθιμένου μένος ἀνδρός. Sic crebro Apollon. Orpheus Arg. Catul. Epit. P.

v.eod *graues*] recte expon *grauidos*. Virgil.

Marte grauis geminam partu dabit Ilia prolem.

v.7.*ô patria*] Virg.*ô patria ô diuum domus.*

v.13.*gaudium lacrymas habet*] Claud.

Singultus varios, lacrimosaque gaudia miscent.

Orosius lib.II.c.XVII.

v.15.*crinem solutus*] propter luctum patriæ: Tibull. *& fleat effusis ante sepulcra comis.* vel ritu antistitum aut de Calasiri Heliodor lib.VII.

v.22.*roborea moles*] Virg.

hanc tamen immensam calchas attollere molem

Roboribus textis cœloque attollere iussit.

v.26.*dorso repellit*] Osor.lib.I.cap.II. *angustum terra dorsum.*

Pag.102.v.1.*silenti nocte*] Virg.

Tacitæ per amica silentia Lunæ.

Silius lib.VIII.*sub nocte silenti irrupere feræ.*lib.XVII.

Arderent cum bina in nocte silenti Castra.

Valer.Flacc lib.II.

Altæ per opaca silentia noctis.

M.Victor lib.III.*de nocte silenti.*

v.3.*marmor.*] pelagus. Manil.

Perfudit liquido Perseus in marmore corpus.

vers.7.*libere pontem iubæ*] an dicit Dracones iubis vi ponte vsos? Non credo. Et latet aliquid. L. *liberæ ponto iub.*

pag.103.v.1.*Thessali quadrupes*] Claud. *& gens exercita campo Thessala.* Apud eundem similis comparatio libro de Nupt. Hon.

v.5.*Continuat in mortem vltimam somnos*] Statius lib. X.*somnique & mortis anhelitus voluitur.*——

v.8. *in porticibus speciabuntur*] Propert.

Nec tu Pompeiâ speciabere lentus in vmbra.

v.22.*à te exire*] lib.II.epist.68.

Reges & dominos habere debet,

Qui se non habet.

pag.104.v.3.*cibo*] Sic Psalmogr.Regius. *lacrymus cibum suum* dicit & Plaut.similiter, *amatori cibum copiam amata.*sic.p.75.

v.16.*tua voluntate.*] Virgil.

Feras solatia mortis ad vmbras

Æneæ magni dextra cadis.

Quem allusit Petr.Ouid.lib.XII.

Solamen habeto——

Mortis ab Æmonio quod sic iugulatus Achille.

Attius apud Macrob.

pag.105.v.4.*quid dicis*]ita pag.6.

pag.106.v.7.*Ascylti partem*]l.*parem.*Sidon.

Hellespontiaco parem Priapo.

v.26.*pondus*] Querolus *suscipe Paphiru, Cytheren, Briseiden sed cum pondere Nestoris.*

pag.107.v.4.*vt aiebat*]L.*aiebant.*

v.9. *im-*

v.9.*impedit*] salsa ironia hic latet, quare Dusæ correctio, *Expedit* auerruncanda.

v.20 *Afræ volucres*] Pacat. *horum gu[...]gustus noster orbis, namq; appositas dapes non sapore sed sumptu æstimantes, illis demum cibis acquiescebant, quos extremus oriens, aut positus extra Romanum Colchus imperium aut famosis naufragiis maria misissent, quos inuitæ quodammodo reluctantique naturæ hominum pericula rapuissent*, Iuuen. Satyr. xi.

Schytica volucres & Phœnicopterus ingens. Idem:
Nec frustum capreæ subducere nec latus Afræ.
Nouit auis noster tirunculus.——

v.22.*pictis anas enouata pennis*] in Catal. Scal.
Et pictis atagen opaca pennis.

Neutrum satis arridet Ari:
Et pictis anas incoata pennis.

Vt non perfectam formam anatis dicat.

v.24 *arata Syrtis*] nõ est vt aliam pro hac lectionem amplectamur. Auson. Mosel.
Quod sulcata leui crispatur arena meatu.
Inclinata tremunt viridi, quod gramina fundo.

Idem, si satis bene memini, *nouales* in qua agnoscit.

v.vlt.*cinnamum veretur*] Iuuen. Sat. xi.
Nil Rhombus nil damna sapit, putere videtur.
Vnguenta atque rosæ——

ibid. *quæritur*] Sallust. *vescendi caussa terra marique omnia exquirere*.

ibid. *errores lentus*] fort. *lenitus*.

pag. 108. v.12. *negauit recte facere*] Alibi: *nequaquam recte faciet qui cito credet*. Horat.
Si recte facies hic murus aheneus esto. Sæpe IC.

v.eod. *negauit*] Al. *negaui circuitu agendum*.

v.20. *raram facit mixturam*] Claud. *quem vultus honestat dedecorant mores.*——

v.25. *iniurium Eucolpius accipit, alium amat*] omnino scribendum: *animum amo*. Philosophicum nemini ignotum, & hic talis. Vel sane melius.——*animi amas*. Altera ex his coniectura res ipsa est.

Pag. 109.

Pag.109.v.22.*semicincto stanti ad parietem*] leg. *hiãt* nam interferebat collum, facilis lapsus, correctio legitima. Simil. apud Apul. lib.I. Met. *Spondam* autem pedibus subdebat, qua mox depulsa, penderet furcifer.

pag 111.v.23.*mulcant*] Gloss. Isidor.*mulcat, percuti*

v.26.*carnario*] auctor Moreti.

pag.112.v.2.*imposita*] vt notet senilis facinoris impotentiam.

v.26.*tu eras*] Terent. Ad. *ehem mi pater, tu hic eras.*

pag.113.v.2.*fastum*] Firmicus. *mulieris diuitis ac reginæ suæ amorem, qua fastus amati adolescentis tyrannice voluit vlcisci.*

v.4.*habeat pudorem*] Iuuen. Sat.II. *habeat iam Roma pudorem.*

vers.11 *mollis*] effœminati. Ouid.IV. Met. —*tacta subita mollescat in vndis.* Velleius lib.II.*molliciis pene vltra fœminam fluens.* Macrob.2. Saturn.IX. Martial. lib. epist. XLII.

pag.114.v.8.*claustrorum*] valuarum. Germ. *foribus reducit vincula claustri.*

pag.115.vers.5.*irrumpit perturbatus*] omnino l. *perturbaturus.*

v.9.*propositione*] Gellius lib.I.cap.V. de Hortensio *maledictis appellationibusque propositis iactatus est.* Quare superuacuum viri docti: *proditione.*

pag.116.v.11.*incipe velle seruare*] supra notauimus ex Higen. Hieron. *vita* Iohann. Mon. *cœpimus velle ab e proficisci.*

v.18.*tamquam non redituram*] Dion. Cato.

Cum dubia incertis versetur vita periclis
Pro lucro tibi pone diem quocunque laboras.

pag.117.v.13.*barbis horrentibus*] German. *Horrẽtesque iubas & fuluum cerne Leonem.* Isidor. lib.x *hirsutus ab eo quod sit hirtus & pilis horridus.* Apul. *capillus horrore implexus atque impeditus.* Solin. cap.XXII. *villosos habent armos, & menta promissis hirta barbis.*

v.14.*moraris, inquit*] de naturarum talibus conuitiis Martial. lib.x.c.IV. *Hæc sunt, iam tumidus vocat magister ca*

ster, castigatque moras & aura portum laxauit melior, va-le libelle, Nauem scis puto, non moratur vnus. Sermo autem hic τὸ πρέπον nautæ seruat ideoque turbatior est atque solet.

verſ.15. *haud mora*] medium nautæ sermonem interrumpit, vt properans.

v.20. *adoratis sideribus*] male vir d. hinc colligit noctu rem geri. Nam & diu sidera possunt nocere nauigantibus. Sic pacem eorum nauigaturo Maroni precatur Horat. Placabant autem & fluctus ipsos. Vide talia apud Catull. Faselo. Lucret. lib. 5. Pacat. panegyr.

v.25. *Luna innum.*] toti huic narrationi conuenit Epigr. 26. l. 9. Mart.

Pag. 118. v. 25. *per fidem*] LII. *per fidem Eumolpe reducuerum.*

P. 119. v. 17. *commoda manu*] χεὶρ χεῖρα νίπτει. Senec. apocol.

Pag. 120. v. 6. *cui vecturam debemus*] L. *inuidemus*. omnino ex sententia. Lapsus facilis: *vecturam debemus.*

Pag. 122. v. 4. *à quorum regione*] Higen. Astron. lib. 3. cap. 2.

v.16. *rem vacuam*] vacantem, nullius precii. Capell. *irascire deis vacuum est.* Horat. *semper vacuam semper amabilem sperat.* Sic pag. 106.

Pag. 123. v 2. *venter*] male in Catalectis, *ventus.*

v.13. *adhuc aliquod*] l. *adhuc aliud Aliquod.* vetus scriptura, *Adhuc* ALIQVOD.

v.24. *pertunde aures vt imitemur Arabes*] de Lybibus hoc Macrob. lib. 7. cap. 3. Dio in Macrino de Mauris. τὰ γὰρ ἄλλα καὶ τὸ οὖς τὸ ἕτερον κατὰ τὸ τοῖς πολλοῖς τῶν μαύρων ἐπιχώριον διετέτρητο. Iuuenal. & Scho.

v. 26. *Gallia*] Galli enim candidi facie. Manil. lib. 4.

Gallia vicino minus est infecta rubore.

Isidor. lib. 19. cap. 23. Dionys. Alex. λευκά τε φῦλα νέμονται Γερμανῶν γερμανῶν.

Pag. 124. v. 8. *accersito*] ita 112.

v. 9. *tumore*] vide Sulpic. Luperc. lib. 1. Veterum epigramm.

v.10.*crines calamistro conuertere*] Capell.lib.4.

Pag.125.vers.1.*inscriptione solerti*] *solenti*.sic vocat no- *tum epigramma*, infra.

v.18 *non dissimulata*[melius:*nos diss.*

v 24 *quod quaeri*]spe ita ... *Quod*. Plaut. Apul.de cro codilo ... *amplo & elingui & plerumque i aqua recl... arundines dentibus implectuntur*.

v. 27. *vna nos dormiisse*] LXXIII.*iacuerunt ergo vn non tantum illa nocte*.

Pag.127.v. ; *diuinæ mentis*.] Virg *totamque infusa p artus mens agitat molem, Deus est animus*: Cato. Capel la lib. 6. ad Mineruam, *mens & solertia fati ingeniu mundi* Vide Leontium in fine Sphæræ Arateæ.

vers. *furtum*] omne quod clam fit. Sic Manil.libr. *mundum furto clepere*, pro clam eum cognoscere.

versi 1,.*Auspicium mihi feci*] omnino scrib.*auspiciu nihili feci*. cæterum nihil lætum aut delicatum in na uig o faciebant Achilles Tatius libro 5. πολλάκις ἤκε σα παρὰ τῶν ναυτικωτέρων καθαρὰ δεῖν ἀφροδισίων εἶναι τ σκάφη, τάχα μὲν ὡς ἱερὰ, τάχα δὲ ἵνα μήπης ἐν τηλικύτ τρυφᾶ.

Pag.128.v.10. *Spartiana Nobilitate*] celebris Sparta norum Patientia. Pacatus paneg. *ad hoc aulam omne Spartanis gymnasiis duriorem, laboris, patientia, frugalit tis exemplis abundantem*. Aristænet. lib. 2. epistol. 17 τὴν ἀνδρείαν μιμήσομαι τῶν λακώνων. Maximus Tyriu Serm. 35. ... Nicolaus ἐθνικοῖς αἱ δὲ παῖδες ... βωμὸν ... vide Plura apud Stob serm.42. Ista Nicolai haud dubio animo habuit Petro- nius.

Pag.129.v.26.*voluit Triphæna misereri*] nota τὸ *Mise- reri* παθητικῶς positum.

Pag.130.vers.25.*omnis vector*] videntur Interpp. VE- CTORIS vocabulum hic non recte satis accepisse. Si- gnificat *eum qui vehitur*, non *Locatorem* nauigii. Sic pag

pag.66.*vnus alterque infirmissimus vector*, pro sodalibus in vectura suis. Sic l. 1. §. vltim. l. 3. in pr. D. Nautæ caup. Stab. &c.

Pag. 131. v. 15. *seruitia*] seruos. Sallust. *Catilina credebat seruitia vrbana posse sollicitari.*

v. 27. *incidisse noxios in plagas*] Ouid.

Incidit in casses præda petita meos.

Pag. 132. versi. 9. *latro, parricida*] Eadem crimina iunguntur l. V. D. ad L. Pomp. de Parr.

Pag. 133. vers. *quæ sola salamandra*] quid est *quæ sola?* f. *quo oleo Sal.* Dioscorides lib. 2. c 54. auctor Salamand. conditam oleo crines exstirpare. De eâ vid. Plin. lib. 10. c. 67. Nicand. Ther. & Alex. Arist. Hist. An lib. 5. c. 19. Dioscorid. lib. 6. c. 4. Antigonum Admirand. c. 91. Cassiodor. lib. 3. epist. 47. Philen Iambis. Constantin. Geopon. lib. 15. c. 1. &c.

v. 4. *cui Deo crinem vouisti*] præter eos qui laudati ab Interpp. vid. Herodotum lib. 2. Herodian. lib. 4. Euripid. Oreste Silium libro 4. Martial 1. Epist. 31. Valer. Flacc. lib. 1.

ibid. *seruitia*] Seruos. Sallust. *Catilina credebat seruitia vrbana posse sollicitari.*

vers. 5. *Pharmace*] venefice. Ita venenorum nomine contra medicamenta quoque veniunt. Gaius I.C. 50. cap. 36. de V. S. sic *medicamenta* pro venenis nociuis Varro περὶ ἐξαγωγῆς. *quærit ibidem ab Annibale cur biberit medicamentum? Quia Romanis me Prusiades tradere volebat.* vide Quintilian. Declam. 246. venenum pro medicamento apud S. Augustinum libro 18. de Ciu. D. cap. 18. huic vbi nocens illud significatur, adiicere solent. *Malum Venenum.* vid. l. 7. ad L. Pomp. de Parricid. &c.

Pag. 134. v. 10. *familia*] serui & ancillæ. Cato de RR. cap. 5.

Pag. 135. vers. 10. *data acceptaq; fide*] Virg. *accipe daque fidem.*

ver. 12. *Romum oleæ*] oleæ ramus, insigne pacis præsentissimum. Val. Flaccus lib. 5. Statius. 2. Theb. Appian.

pian. Punico. Silius lib. 13. paciferam hinc indigitar vates Christiani Hilarius: M. Victor, Alcimus Auitu lib. 4. Drepanius Florus, &c.

ibid. *tutela nauigij*] plurimi iam de hac scripserunt. vi de Illust. Scal. ad Euseb.

v. 24. *hæsit acies*] virg.

Hectoris Æneaq; manu victoria Graium Hæsit. Clau

Nullis victoria Nodis Hæsit.——

Pag. 139. v. 9. *Venere constrictum*] Anechom. *compecti vata adhærent Veneris glutino.* Sic *nodi Veneris* Lucre lib. 4.

Pag. 137. v. 12. *dicta*] Scommata, Salsa conuicia rect exponunt. Augustinus Vet. Epig. lib. 1.

Quisquis amat dictis absentem rodere vitam.
Hanc mensam vetitam nouerit esse sibi.

versicul. 14. *vrbanitati*] vrbanitas quædam iocan cum felle festiuitas, sic *Vrbanum Lucilium* vocat M Tullius.

v. 17. *Solum formæ decus*] Serenus *capitis honorem* vo cat capillos. Achill. Tat. l. 8. τὰ δὲ λευκίππης ἐμοῦ μείζ να, πέπραται, δεδύλευκεν, γλῶ ἔσκαψεν, σεσύληται τῆς κεφα λῆς τὸ κάλλος.

v. 20. *area*] vide Celsum lib. 6. c. 4.

v. 18. *vernantes comas*] Prudent. *vernantes flore iuuen ta.* vt *aream* Petron. ita *campum* vocat Martial. lib. 1c epist. 83.

——*latum nitida, Marine, calua*
Campum temporibus tegis comatis.

ver. 21. *fallax natura Deum*] interpretare vt illud ve Poet.——*Saturnia sancta Dearum.* Vel *Natura Deorum* ipsi omnes Dii. Sic *Natura crinis* apud Virgil. Ceiri v CXXIV vide ibi Not.

v. 22. *ætati*] *iuuentuti.* Sen. ad Helu. c. XVI. Cæcil. apu Gell. lib. 2. c. 23.

Pag. 138. vers. 23. *flaucorum*] l. *flauicomum*: Nam flau capilli tam in fœminis, quam viris decentissimi puta bantur. Theocrit. ξανθοκόμος πτολεμαῖος ἐπιστάμενος δόρυ βάλλειν. Idem, ξανθότριχι παρθενικᾶ. Catullus de Ia sone

one in Epith. Pel. Silius lib. 4. Capitol. Vero. Herod. Commod. De fœmellis omnia notissima.

ver. 24. *aduocatus*] Vid. Cuiac. parat. in lib. 2. Cod. & Obs. 40. *Aduocare*, patrocinio exposcere. Beda & groct. de Orth. vt hodie vulgo dicunt, pro præstare atrocinio videtur vsus Lucil. lib. 29. *amicos hodie auiuimus cum improbo illo Lucilio aduocasse*. frustra ibi est onius.

versi. 27. *muliebrem leuitatem*] Q. Septim. lib. 6. de B. roi. *mobile suapte natura ingenium muliebre.*

Pag. 139. v. 5. *auerteretur*] ab officio puta. Sic sup. p. *Vernanteisq; comas tristis abegit hiems.*
qod magno piaculo mutat acutiss. iuuenis. Traduum enim ab hieme, & ita Nicetas Choniates Androci Conueni caluitiem *aridæ quercui* comparat. lib. 2. eius Imp.

eod. v. *vsq; ad furorem*] sic sup. *vota vsq; ad inuidiam licia* dixit: Boeth. *Sirenes vsq; ad exitium dulces.* De Aore & furore vide Menandrum & Archilochum aid Stob. Sermone. 62.

v. 14. *extulisset*] Manil.
Ex ipsis quidam elati rediere sepulcris. lib. 4. Lamprid. ommod. *Antonirius quadrimus est elatus.* Augustinus C. D. libro 1. cap. 12. *extulerunt in marmoreum tumum.*

ver. 15. *funus passis prosequi crinibus*] Vita S. Sebastiani S. *aduenit ergo mater & soluto capillo, scissisq; vestibus, vberibus obtunsis aiebat; ô prædulces filij, &c.*

v. 16. *nudatum pectus plangere*] Orpheus. Arg.
τοῦ δ' ὡς κλύε σύγγαμος αἰνὴ
Στήθεα δρυπτομένη λίγ' ἐκώκυεν, ἀμφὶ δὲ δειρῆς
ἁψαμένη μέλλεν θαι βρόχῳ ἀπὸ θυμὸν ὄλεσσε.

vers. 19. *Græco more*] at à Græcis combusta funera clam, Thucid. l. 2. Parthen. Erot. c. 6.

ver. 20. *corpus custodire*] quod certis alioqui personis orientes demandabant. Modestinus IC. l. 44. de Mamiss. Test. Papinian. l. 71. de Condic. & demonstrat. ropert. lib. 3. El. 14.

Afferet huc vnguenta mihi, sertisq́ sepulcrum
Ornabit, custos ad mea busta sedens.

Id inuehitur Antonin. lib. 8. τῶν εἰς ἑαυτόν. μήτι νῦν παρακάθηται τῇ τοῦ κυρίου σορῷ Πάνθεια, ἢ Πέργαμος; τί δὲ; τῇ Ἀδριανοῦ χαβρίας, ἢ Διότιμος; γελοῖον. &c.

Pag. 140. v. 5. *in tota ciuitate fabula erat*]
Hæc erat in toto notissima fabula cœlo. Ouidius.

versic. 2. *commendabat*] f. *commodabat*. vt aduocati præsentia sua commodare alicubi dicit Ascon. Pæd.

v. 17. *vitio gentis humanæ*] Eutyches Gram. *curio humanæ familiaris Naturæ.*

ver. 21. *quodam monstro*] fieri hoc solet monstris ...cturnis visis, vide Phlegontis Tralliani fabulam. ... ei historia est.

v. 25. *ratus quod erat*] Sulpit. Seuer. lib. 1. S. H. *ratus quod erat, aquas decedere* sæpius Apul.

v. 26. *desiderium exstincti*] Horat. *quis desiderio sit p... aut modus Tam cari capitis.*

Pag. 141. v. 7. *percussa*] Horat. 1. Carm. 7.

v. 5. *domicilium*] Acheruncicum puta.

v. 18. *viuam sepelieris*] D. Hier. in vit. Ioan. Mon. *t... quam viuens sepultus de inferno iam quodammodo m... tum cordis, gemitumq́ reddebat*

ver. 26. *audit*] obtemperat. Virgil. *nec audit currus habenas.*

Pag. 142. v. 15. *ne hanc quidem mulier partem corp...* adhuc quærimus interpretem huic loco.

Pag 143. v. 6. *desidet*] Iuuen.
Principis angusta Caprearum in rupe sidentis.

Pag. 144. v. 23. *corrumperet*] Auson.
Corrumpit totum qui puerile secus.

Pag. 145. v. 20. *conceptissimis verbis*] Sen. *conceptis ...bis iurauit se non iudicaturum, etiamsi in medio foro h... nem vidisset occisum.*

v. 22. *inhorruit mare*] Virgil. lib. 5. *& inhorruit ... tenebris.* Boët. lib. 2. pros. 2.

Pag. 146. ver. 17. *repetitumq́*] Ex Virg. lib. 1. *illum fluctus ibidem.*

Torquet agens circum & rapidus vorat æquore vortex.

v.19. *prope iam*] for. *properam.*

Pag.147.v.2. *ad oscula dum licet*] Pariter Bion. Tapho Adonid.

ἔγρεο τυτθὸν ἄδωνι, τὸ δ' αὖ πύματόν με φιλάσον,
τοσσῦτον με φίλασον ὅσον ζώει τὸ φίλαμα.

ver 20. *Non arbor erat relicta non gubernacula*] paria in fragmento Alexi. τὸ μὲν γὰρ ἔνθεν κῦμα κυλίνδεται, τὸ δ' ἔνθεν: ἄμμες δ' αὖ τὸ μέσσον ναὶ φορήμεθα σὺν μελαίνᾳ χειμῶνι μόχθευντες μεγάλῳ καλῷ πᾶς μὲν γὰρ ἄντλος ἱστοπέδαν ἔχει λαῖφος δὲ πᾶν ἄδηλον ἤδη καὶ λακίδες μεγάλαι κατ' αὐτὸ χαλῶσι δ' ἄγκυραι.

Pag.148. versic.15. *porcam mugientem*] sine caussa hoc mutarunt viri doctiss.

Pag.150. v.6. *Si bene calculum ponas*] Boeth. *vis cum fortuna ponere calculum?*

Pag.152. versic.12. *largior scena*] quæ sequuntur quid ossæ olent.

Pag.153.v.24. *plurimum tussiat*] Hor.lib.2.Sat.5.

Pag.154.v.16. *cum onere*] f. *cum vno onere.* Vetus Scriptura. *cum onere.* Cum integro sane non poterat, qui vix cedere ob eius grauitatem.

Pag.155.v.22. *intecto*] leg. *intexto.*

ver.27. *Calcare*] contemnere. ait eos limæ pepercisse. nec potuisse auersa styli vti parte. sic vsitatiss. *Calcandi* verbum Ind. Apul. docemus.

Pag.156. ver.12. *vltimam manum*] Supremum & exactissimam Censionem. Virgil. libro 7. *Nec minus interea extremam Saturnia bello imponit Regina manum.* Plinus præfat. *opusculum impolitum prius in medium dederunt quam incoata rei summa manus imponeretur.* Prudent. Psych. *sola duello impositura manum nequid iam triste supersit.* Boeth. libro 2. pros. 7. *hoc vnum est quod præstantes quidem natura mentes, sed nondum ad extremam manum virtutum perfectione perductas, allicere possit.*

vers. 13. *Orbem iam totum*] Sallust. *ea tempestate mihi imperium P. R. multo maxime miserabile visum est. Cui*

cum ad occasum ab ortu Solis omnia domita armis pare-rent domo otium atque diuitiæ adfluerent, &c. Latinus Pacatus, de Imp. Rom. *quia gentibus adoratur cui toto ORBE terrarum priuata & publica vota redduntur*. Hinc *ORBIS ROMANVS* Vlpiano l. 17. de Stat. Hom. Lucan lib. 7.

Haud multum terræ spacium restabat Eoæ.
Vt tibi nox tibi tota dies, tibi curreret æther,
Omni atque errantes stellæ Romana viderent.

Rutilius lib. 1. Itin. *ipse videtur,*

Quem sibi ROMA facit purior esse dies.

Pari Ambitione. Vet. Epigr. lib. 11.

Sol citra nostrum flectitur imperium.

Sic *Romana dies* apud Stat. 1. Silu. 1. Mart. lib. 9. ep. vid. Egesipp. lib. 11. c. 9. Claud. 4. Cons.

v. 14. *Sidus*] Sol. *vtrumque*, oriens, & occidens. Rutilius lib. 2.

Quæ fert atque refert Phœbus vterque diem.

Virgil. Cul.

Tendit ineuectus radiis Hyperionis ardor,
Lucidaq; æthereo ponit discrimina Mundo.
Qua iacet Oceanum flammas in vtrumq; rapaces.

v. 16. *grandis freta pulsa carinis*] Manilius lib. 5.

Prudentem & cæco raptabit in æquore piscem
Cumq; suis domibus concha valloq; latentes.
Protrahit in morsus nihil est audere relictum
Quæstus naufragio petitur, corpusq; profundo
Immissum pariter quam præda exquiritur ipsa, &c.

v. 19. *Hostis erat*] Sallust. Iug. *paulo ante Carthaginenses, item Regem Persen, post vti quisque opulentissimus videatur, ita Romanis hostem fore.* vide eum epistola Mithridatis ad Arsacen ex lib. 4. Histor.

eodem. *Fatis Paratis*] Feliciter rebus succedentibus quocunque etiam iure.

versic. 21. *vsu plebeio*] nudo vsu, nihil ad voluptatem Virg. Cul.

O bona pastoris si quis non pauperis vsum
Mente prius docta fastidiat.

V. 22. A

v.22. *Assyria concham*] audacissime ita ad suum sen-
m interpolauit acumen Palmerii. *Assyriarum gem-*
arum mentio apud Sidonium paneg. Maior. Purpurę
eadem Regione Maro Culice.

Si non Assyrio fuerint bis lauta colore
Attalicis opibus data vellera.

eod. *miles*] forte huc facit illud Manil. *Luxuriæ quo-*
e militia est. lib. IV.

v.24. *Numadæ crustas*] Sidon.

Iungitur his Synnas Numadum lapis additur istis
Antiquum mentitus ebur.——

v.25. *Seres*] vid. Pausan. Eliac. β.

v.27. *Ecce alia clades*] Iuuen. XII. *genus ecce aliud dis-*
minis, audi Et miserere.

ibid. *læsæ vulnera pacis*] quasi constupratæ, hoc enim
dendi verbum. Tertullianus in Sodoma.

Antequam vel Circæa nouas per pocula formas
Sumere, quam læsum Sodomis amittere sexum.

Pag. 157. v. 1. *in silius Mauri*] Iuuen. XI.

Dentibus ex illis quos mittit porta Syenes
Et Mauri celeres & Mauro obscurior Indus.

ibid. *humanum cruorem*] Prudent.

Funditur humanus Latiali in munere sanguis.

v.7. *prodere fata*] *fata* hîc verba signant μύθους, non
ἔπεας. Ita *famina* aliis vsurpantur.

v.8. *male pubescentibus*] Ouid. lib. IV. *quare male forti-*
s vndis Salmacis eneruet. Idem.

Et si quis male vir quærit habere virum.

v.9. *viros*] virilem potentiam. Iuuen. *plenusq; Nerone*
opinquo. Ouid. *& melior matre fuisse soror.* Sic Arnobio
ir pro crepundiis illis Pyrogopolinicæis.

v.10. *In Venerem fregere*] Pacatus. *nisi æstiua in gemmis*
apacibus glacie Falerna fregissent. Eadem translatio.

v.12. *quærit se natura*] Tale illud Ouid. lib. 8. *inq; epu-*
s epulas quærit. Stat. II. Theb.

Iam trepidi sese quærunt numerantque.

Martial. lib. II. ep. 83.

Et se, qui fuerant prius, requirunt

Trunci naribus auribusque, vultus.

eod. *quærit se naturâ*] de pari portento Cypr. siue Tertull. Sodoma.

Pulsabant cælum inuidiâ connubia mixta
Incestu parili generis natura rebellis
In sese, læsumq; viri cum corpore nomen.

v.13. *Scorta*] adolescentes exsecti Sic pag. VI. & pag. XXXIII. quod hactenus non obseruatum.

v.14. *laxi crines*] impudicitiæ aut luxuriæ argumentum. Iul. Firm. *Exornant muliebriter nutritos crines & delicatis amicti vestibus vix caput lassa ceruice sustentant,*

v.15. *virum quærunt*] Ouid. lib. I. de Arte Aman.

Et si quis male vir quærit habere virum.

Firmicus.

Dic mihi, hoccine est quod in viro fœminam quærũt.

Mox: *deinde cum se alienos à viris fecissent*. Lucian. Pseudolog. ἡ βελτίστη ἐκείνη γυνὴ, σὺ καὶ προστίμων, ἔφη, ἄνδρα καὶ αὐτὸν ἀνδρὸς δεόμενον. Manil. lib. V.

Atque odisse virum sterilesq; optare lacertos.

v.18. *maculis*] vid. Plin. lib. XXXV. c. I.

v.19. *sensum*] optime acutiss. & amiciss. Wow. *censum*. Vt alibi *Conturbatores*. Quomodo Ennius.

—Magnam peruertet opum vim.

eod. *hostile lignum*] fortasse huc facit locus Æliani lib. XII. ποικ. cap. I. μετὰ γὰρ τὸ ἐμπλησθῆναι τροφῆς οἱ πέρσαι τῷ τε οἴνῳ καὶ ταῖς προπόσεσιν εὖ μάλα ἀποσχολάζουσιν, οἷον εἰ πρὸς τὸν ποτὸν ὡς πρὸς ἀντίπαλον ἀποδυόμενοι. Optime autem Wow. *hostile ac male Nobile.*

v.24. *mersus*] f. *versus*. Horat. *Scari.*

Si quos Eois intonata fluctibus
Hyems ad hoc vertat mare.

vers. 26. *vendunt conchylia cænas*] totarum cœnarum pretiis conchylia comparantur. mira est phrasis.

v.27. *Per damna*] omnino allusit huc Diuus Hieronymus ad Nepotianum de vita Clericor. *noui & genera & nomina piscium. In quo littore concha sit lecta, calleo, saporibus auium discerno prouincias, ciborum me raritas ac nouissime damna ipsa delectant.*

Pag. 158.

Pag.158.v.3.*in campo*] *Martio* vbi Comitia æmulatur ucanum, apud quem ambitiosæ querelæ de suffragiis rruptis libro I.Pharsal.

v. 4. *ad prædam*] auctor declam. in Sallust. *Ita igitur it vt nilil non æquum ac verum duxerit, quod ipsi facere libuisset neque aliter vexauit ac debuit, si quis præda lo-m accepisset magistratum.* Male ibi Manut. *vexandi* rbum in *viuendi* commutat.

v. 5. *Venalis populus*] simil me Appian. ἐμφυλ.β.

v 6. *libera virtus*] *Libertas*. Sic *prouida virtus* pro *pru-ntia* apud Prudentium Psychom.

v. 7. *sparsisq; opibus*] vide Florum lib. III. c. XII.

eod. *potestas*] magistratus. Claud. *potestates priscus dis-minat ordo.* Sic Arnobio Angeli potestates cælestes. ptatus Afer. lib. III. *potestatibus & regibus iniuriam fa-e.* Saluian. lib. VII.

v. 9. *tristior*] Seuerior. *Tristis Cato. Boeth.*

v. II *Quorum ruina*] Saluianus libro VI. *quid in alia-m longè sed prope eiusdem magnificentiæ ciuitate? nonne dem & rerum ruina & morum?*

v. 12. *qui vicit*] L. *quos.*

v. 14. *ipsa sui merces erat*] Sallust. Or. Lepidi. *plebis in-xiæ patrias sedes occupauere pauci satellites, mercedem lerum.* Merces præmium, Apul. lib. I. Manil. lib. V.

Hic dedit Andromedæ cælum stellisq; sacrauit
Mercedem belli. ———

v. 16. *vsus*] notandum pro *vsura*. obtinent enim lo-m fructuum vsuræ. l. 34. ff. de vsur.

v. 17. *certa domus*] nullius domus certum dominium eneratoribus omnia obtinentibus.

v. 20. *latrantibus*] vide Fest.

v. 21. *detrita*] consumta, exstincta, Prosper.

Nec iam illis possunt attriti illudere fures.

v. 22. *inops audacia tuta*] exemplum apud Horatium b. 2. Epist. 2.

v. 23. *inuersam cœno*] vitiorum. Saluian. lib. VII. *ingres-s hæc loca Wandalos quis non putet omni se vitiorum & npuritatum cœno immersisse.* Cyprianus de Vanitate

Idolorum. *Spiritus sordibus terrenis immersi.* Germanicus.

Ærea sed postquam proles terris data, nec iam
Semina virtutum vitiis demersa, resistunt.

Seneca de Breu.vit.c.II. Alii.

v.26.*Tres*] Pompeius, Crassus, Cæsar. vide Lucan libro I.

Pag.159.v.I.*strue*] à lignis, vide Charisium lib. I.

v.5.*non posset tot tellus ferre*] Martial. de Pompeiis.

Quid mirum toto si spargitur orbe iacere
Vno non potuit tanta ruina loco:

lib.v.ep.LXXVI.vid.lib.III. vet.Epigr.

v.10.*Spiritus*] Virg. —— *saui spiracula ditis.*

v.11.*astu*] pestilenti calore. Vide Thucyd. II.

v.14.*virgulta loquuntur*] Manil. li.III. *totumq; canora Voce nemus loquitur.* Locus I. Parmen. εἴκασεν αὖ τις κ̀ τοὺς ποταμοὺς ᾄδειν, ἠρέμα ῥέοντας κ̀ τοὺς ἀνέμους συρίττειν ταῖς πίτυσιν ἐμπνέοντας.

v.21.*fors cui nulla*] hunc versum totum omisit Scaliger in Catalectis.

v.22.*mox*] f. *vix*. Sed non opus.

Pag.168.v.I.*censumq; in damna*] supra 84. Seneca epist.XCVI. *memini quondam fuisse nobilem Æsopi patinam, in quam quicquid solet apud lautos diem ducere properans in damnum suum popina congesserat.*

vers.4.*mare nascitur aruis*] Sen.v. Controu. *alunt in summis culminibus mentita nemora, & nauigabilium piscinarum freta.*

eod.*aqua saxis*] ad viuum Papin.I.Silu.III.

v.5.*mutata rerum statione*] contra naturam. Sen.epist.CXXIII.

eod.*rebellant*] qui? vide ad Cirin. Claudianus de Laud.Stil.lib.II. *quis deuius esset*

Angelus aut regio qua non pro numine vultus
Dilectos colerent. —— Non addit: *populi.* Ingenio patactos aliquis leg. *rebullat.* vt sequenti flammis. ita hoc versu nudis componat Fortunam scilicet.

v.7.*insanis*] Vsque ad miraculum magnis. vide Amicum

um nostrum, incomparabilem Casaub. ad Athen. li-
ro XIII. c. V.

v. 27. *Romanis arcibus*] Romae supplicia: *in freta Sica-*
la & Carthaginis exiit arces.

Pag. 161. v. 5. *cerno equidem*] Enthusiasmus Poeticus.
at. 1. Ach. *video iam mille carinis Ægaeum Ioniumque*
emi. Horat. 1. Carm. XV.

v. 9. *trepidantes*] ita alibi *timidissimam admirationem*
xit.

v. 8. *Libyae gementia*] Statius. *cui luget complexa suos?*
ıcr. *tibi rident aequora Ponti.*

v. 10. *Apollinis arma*] alludit Virgil. lib. VIII.

GEORGII ERHARDI FRANCI SYMBOLAE

ANNOTATIONUM ET OBservationum,

IN. T. PETRONIUM ARBITRUM.

[PETRONII ARBITRI] ita legit Lambinus Comment. ad Lucret. lib. 4. in vulgatis quibus-m editionibus legitur, C. PETRONII ARBITRI, ud Scaligerum in Catalect. C. PETRONII ARBI-RI AFRANII. Iust. Lipsius ad lib. 16. Annal. Tacit. e C. Petronio] *Quē viri docti eum censent, cuius fragmē- hodie purissimae impuritatis. De quo etiam delibero: sicut de praenomine, quod apud Plinium lib. 37. cap. 2.* TITUS *, itemque Plutarchum*, Lambinianam lectionem, veriorem, comprobat atque confirmat Dn. Goldaus. Porro de Petronio scribit Scaliger in Priapeia di-ersor. Poetar. *Scripserunt huius argumenti poematia plu-s veterum, Catullus, Tibullus, Ouidius, Petronius Ar-ter, alii. Itaq; ex illorum Epigrammatis totus hic liber cō-nnatus est, & conflatus ab eo, qui Epigramma libro prae-fuit*, &c. *Sane Petronium huiusce argumenti & nominis uadam lusisse auctor Sidonius:*

Et te Massiliensium per hortos

Sacri stipitis, Arbiter, colonum
Hellespontiaco parem Priapo.

SATYRICON] *Satyra dicitur genus lancis, id est, discus vel clarnus, multis ac variis frugum generibus plena, quæ sacrificiis Veneris cõsueuit inferri, dicta à saturitate, id est, abundantia, vel eo quod sit plena conuitiis & reprehensionibus hominum, & nulli parcat.* hæc Sæbius Ianensvetus Persii Interpres, quem in membrana scriptum nobis ex copi & festiua sua Bibliotheca nobilissimus simul & eruditissimus Goldastus commodauit. *Satyricon appellatur, in quo quasi per Satyram varia argumenta vario ac multiplici stili genere pertractantur, cuiusmodi sunt Petronii Arbitri, Marciani Capellæ, & Boethii de Consolatione Philosophiæ libelli:* vt scribit Scioppius præfat. in Element. Philosoph. Stoic. moral. Sidonius Apollinaris lib. 8. epist. 11. *Nunc flammant Satyræ* —— & lib. 1. epist. vl. t *Pæonius exarsit, cui Satyricus ille morsum dentis igniti impresserat.* Ennius Satyr. lib. 3.

Enni Poeta salue, qui mortalibus
Versus propinas flammeos medullitus,

id est, mordaces & satyricos. Sisenna lib. 2. *Non dignus, in quem debeam satyram calente vi adingerere.* Interpres Iuuenal. *Lucernam dicit, quia Satyrici ad omnium vitia, quasi lucernam admouent, & vt adurant, & vt ostendant crimina,* &c.

Hæc Sauaro Notis in Sidon. lib. 8. epist 11. *Petronii libellus mera est satura Varroniana. vt suo loco dictum. ipse tamen Saturicum siue Satiricon maluit inscribere: quomodo Commentarium dicitur pro Commentario libro; Apologeticus pro Apologetico libro. At qui Satyricon titulum Petronii libris imposuerunt, ii sine dubio Græcam vocis Satiræ originem spectant; cuius rei nunquam auctori venisse in mentem pro certo habeo:* verba sunt Casauboni de Satyra lib. 2. cap. 4. *Petronius Arbiter cur opusculum suum, quo Neronis & aliorum Procerum flagitia horrenda, non minore flagitio publicauit, Satiricon potius quam Satyrã inscribere maluerit, frustra fortasse quæsierimus: neque est tanti:* vt ait idem d. lib. 2. c. 2. In hoc Satiricon epigrammate

lusit

ſit quidem Iulius, quod exſtat pag. 7. Id antequam orro pergamus, nobis obiter emaculandum erit. le-itur;

Pag. 7. ver. 12. *Quo iuuenum mores arguit atque ſenum*] luſa ad Martialem:

At tu Romano lepidos ſale tinge libellos:
Agnoſcat mores vita, legatque ſuos.

ios tamen ita deſcribit, vt parcat perſonis, exponat tia. Hoc Petronius fecit, petulantius tamen. Raderus omment. in Martial. lib. 8. epigr. 3.

Ead. pag. v. 13. *Quare ille * praſa*] leg. *illo pro ſe gaudet*, c. Putſchius. Vel,

Quare illi in proſa gaudet laſciua puella,
Et quoque delicias, &c.

rum eſt, Petronii carmina omnia, fere exceptis epi-ammatis pauculis, virorum & iuuenum circa Rem-bl. errata caſtigant, vt illud præcipue quod ſub no-ne Eumolpi ſpecimen belli ciuilis decantandi eſſe lit: at proſa oratio integra pene in exoletorum & ortorum, anuumque decrepitarum narrandis Vene-s expeditionibus, occupatur. Barthius Ablegmin. iticor. lib. 2. c. 16.

Ead. pag. v. 15. *Nam iter * duri*] leg. *Nam vitam diri ipſitque Neronis amictum:* Putſcius. Vel,

Illam inſtar diri, ſcripſitque Neronis amictu,
Arbiter arbitrio dictus ab ipſe ſuo.

oſam omnem, vt inſtar quoddã & ſimulacrum Ne-nis proponeret, conſumpſit. reliqua enarrat Corn. acitus, Barthius Ablegmin. Criticor. lib. 2. cap. 16. o *amictu* Binetus reponit *amicus*, teſtaturque in Va-ano eod. pro *iter* ſcriptum eſſe *rbter*. an leg. *rector d. ſ. amicus?* an vero *dexter?* ſcripſit dexter amicuſque ar-ter diri Neronis *Dexter*, ideo, quia ſine ambagibus & cumſcriptione libere cuncta eloquitur.

Pag. 47. v. 2. *Declamatores inquietantur*] ... due enim ſcholis Rhetorum auditores, decl... cauſ-que fictis exercebantur. quibus Rh... hoc lo-iraſcitur Petronius, quod miſſis neceſſariis inutilia

conſe-

consectarentur, genusque dicendi nimis pomposum & turgidum, & à forensi consuetudine alienum affe-ctarent. Iustæ exercitationis vsum, vtilitatem, necessi-tatem exponit Fabius, Iuuenal. &c. Raderus ad Martial lib. 70. epigr. 60.

ibid. *inquietantur*] id est, (vt verbo minus Latino ex-plicem) circumamiciuntur. Sciopp. Element. Philo-soph. Stoic. moral. c. 132.

vers. 7. *succisi poplites*] Sidon. carm. 5. *Pars poplite sect. Mortis ad inuidiam viuit*,—Sauaro in Notis.

v. 9. *ad eloquentiam ituris*] Infra; *Ceteri aut non vide runt viam qua iretur ad carmen, aut visam timuerunt cal care.* Sueton. de illustrib. Grammat. cap. 11. *Visus est per idoneus perceptor maxime ad poeticam tendentibus.* Por ro *viam facerent*. id est, viam consequendæ eloquentia ostenderent.

v. 10. *& rerum tumore, & sententiarum vanissimo stre pitu*] sublime dicendi genus etiam *grande* dicitur. Per sio vero in vitio ponitur hæc vox, & orationis idear non vere grandem denotat, sed vægrandem, id est, tu midam & falsa specie sublimitatis blandientem. qui enim apex facultatis dicendi, seu versu seu prosa, ei magniloquentia, atque, vt Longinus ait, ἀκρότης κο ἐξοχή τις λόγων ἐστὶ τὰ ὕψη: ideo multi Petronii & Pers ætate, non quod magnarum virium sibi essent consci sed auiditate gloriæ eum characterem affectaban Recte autem Quinctilianus iudicat, cum pronuntia *quo quisque ingenio minus valet, hoc se magis attollere & dilatare conari*: vt statura breue in digitos erigunt & plura infirmi minantur. Casaubon. Comment. i Persium. Ab hoc studio dicendi videtur Martialis car pere Mathonem caussidicũ, qui suum studium refere bat eo, non vt bene, sed vt belle diceret, quod quid si ostendit Persius Sat.—*crimina rasis:*

Librat in antithetis doctas posuisse figuras
Laudatur bellum hoc: hoc bellum?—

Bellum, inquit Pers. hoc putant Oratores, cum sche mata oratoria & antitheta, figurasque oratorias sentе

ſententias oſtentant, & nihil de cauſſa dicunt? non eſt bellum, non eſt. Idem factitabat Matho, qui conabatur belle dicere, artem Rhetoricam, & artis omnia lenocinia expromere, Martialis ait hoc *belle* non bene fieri. *Dic aliquando* non *belle*, ſed *bene*, de re nempe propoſita, nec artem ſemper, ſed rei naturam inſpice. *Dic male*, neglige artis fucos & præcepta, quod ipſum eſt nonnunquam bene dicere, cum tali ratione maledicis. Sicut in ipſo neglectu quidam cultus eſt, & in contemptu artis artificium. Hæc eſt vera Martialis mens, quam illuſtrat hoc loco Petronius. Rader. ad Martial. lib. 10. epigr. 42.

Ibid. *ſententiarum vaniſſimo ſtrepitu*] ſic infra; *Audirem ſententias, id eſt, vitrea fracta & ſomniorum interpretamenta.* Item; *Fabuloſum ſententiarum commentum.* Iuuenal. lib. 3. Satyr. 8.

Quod modo propoſui, non eſt ſententia, ſed verum eſt. Interpres vetus; *Non ſunt nuda verba.* P. Pithoeus Notis in Iuuenal. Adde & hoc Petronii; *Dum ergo iuuenes ſententias rident.* ſimiliter & iſtoc; *Credentes facilius poëma exſtrui poſſe, quam controuerſiam ſententiolis vibrantibus pictam.* Douza F. corrigit, *inaniſſimo ſtrepitu.* quod non placet. Quod ad rem, Bucerus in Matth. cap. 5. v. 2. in fin. *Ridiculum eſt, ſi nos quicquam de ſalute, citra rationem, eamque ductam ex verbis Dei, quippiam ſtatuamus; & non paulo plus ridiculum, quam ſi in rebus aliis puer aut adoleſcentulus iudicet in dicendo, & quodammodo præcipiat, hoc eſt, creber ſit in ſententiis, id quod Quintilianus nō ferendum putat. Nam vti ſententiis decet eos, in quibus eſt authoritas, vti rei pondus etiam perſona confirmet: iam nullus puer eſt vel adoleſcentulus; qui in grauiſſimis etiam ſeculi rebus, non plus veri teneri poſſit, quam ſapientiſſimi quique in rebus Dei.* Hæc ille.

ver. 11. *hoc tantum proficiunt*] Cicero ad Attic. *Qui vt nihil aliud, hoc tamen proficiet, dedit ei dolorem.*

v. 12. *vt cum in forum venerint, putent ſe in alium terrarum orbem delatos*] vide Hieronymi Grosloſii epiſtolam, ad Iac. Lectium I C. quæ exſtat Philolog. epiſtolar. Cen-

lar. Centur. 1. & de nostrorum Iuris interpretum vitioso ac ab ipsis Imperatoribus interdicto docendi modo Goldasti præfatione in Rationale Constitut. Imperial. eleganter Seneca Pater libro 2. Controuers. in procem. *Velut ex vmbroso & obscuro prodeuntes loco claræ lucis fulgor obcæcat, sic istos à Scholis in forum transeuntes omnia tamquam noua & inusitata perturbant.* De caussidicis Mathonianis pulcherrimus hic Petronii locus & totæ paginæ primæ sunt intelligendæ, in quibus mirifice exagitatur declamatorum, atque tota Rhetorum natio. Raderus ad Martial. libro 14. epigr. 66. & libro 10. epigr. 49.

vers. 14. *Et ideo ego adolescentulos existimo in scholis stultissimos fieri*] quia consueta fastidiuntur, diuersa à forensi rerum vsu tractantur, imo ad mera nugamenta antiquitatum & sophismatum deflectitur. Nonne enim & hodie disputationes nostrorum Academicorum pari eodemque modo iuuenum animos ad magna surgentes deterunt atque corrumpunt? *Ne in sutoria quidem,* inquit Caselius, *magister tyronem ferat sibi obloquentem: quin dicto sibi audientem esse iubet: interrogandi fort ei potestatem faciat, si humanior sit. In paulo honestioribus diu docent, diu exercent alumnos: nec iis iudicij partes infimas permittunt, vbi tamen in sensus incurrunt omnia. Pythagoras idem fecit. Hinc disputationes tyronum non minus ridiculæ videntur, quam instructa acies gruum & Pygmæorum, de qua Poetæ fabulantur: ac male nouitius consuiunt, qui eos in acie disputationum collocant, quasi egregia facinora designaturos, qui nec clypeum tenere, nec hastam librare, ac ne pedibus quidem firmiter consistere valeant.* in Προδιδασκάλῳ: vbi per omnes artes progrediens docet, de quam paucis possit disputari, idque tantum inter seniores. Declamatores quoque nostri iuuenilis nonne eundem errorem cum antiquis istis Petronianis errant? Videte mihi & Ianii themata, & Iesuitarum gymnasmata, & Classicorum exercitia, in quibus fere nihil ex iis, quæ in vsu habemus, aut legitur, aut videtur, aut auditur. In Logicorum siue

ine Dialecticorum λεπτολογίας (hoc est, Ramistarum syllogisticationes) & Scholasticorum Doctorum ineptias, quibus generosa ingenia velut pestilenti quodam sidere afflauerunt, iam olim scripsit Felix Faber Monachus Dominicanus Histor. Sueuor. libro primo, cap. 11. vbi inter cætera; *Vniuersitatibus*, inquit, *nostris oratoria & poetica penitus incognita est, & omne studium iuuenum in elenchis est vanisque cauillationibus. Sic periit à nobis ornata oratio, & habundat vana & sterilis cauillatio, qua nihil solidum, nihil delectabile, nihil verum apparet, etiamsi sit verissimum.* De Criticorum leuibus atque inanibus studiis, quibus ludibria quædam excitando hoc tantum proficiunt, vt cum anni ad tesseram venerunt, nullam ad rem bonam apti atque idonei habeantur. De quo hominum genere non iniuria illud Ciceronis de Amicit. vsurpauerio; *Nihil altum, nihil magnificum ac diuinum suscipere possunt, qui suas omnes cogitationes obiecerunt in rem tam humilem, atque contemptam.* Porro de praua Scholasticorum & Ludimagistrorum institutione, quam hoc loco Petronius perstringit, eleganter agit Goldastus in Notis ad Hierodis Αστεῖα, quem consule.

Pag. 48. v. 4. *in pestilentiam data*] Auctor de Orator. *Sic fit vt tyrannicidarum præmia, aut vitiatarum electiones aut pestilentiæ remedia, aut incesta matrum, aut quidquid in schola cottidie agitur, in foro vel raro vel numquam, ingentibus verbis persequantur.* Quintilian. lib. 2. cap. 10. *Sint & ipsæ materiæ, quæ fingentur quam simillimæ veritati. nam magos, & pestilentiæ responsa, aliaque magis adhuc fabulosa, frustra inter sponsiones & interdicta quæremus.* Curt. Pichena Notis ad Tacitum de Oratorum num. 44.

v. 6. *mellitos verborum globulos*] Eleganter à gustu ad auditum suauitas mellis trahitur. Barth. ad Claudian. n. 1339. *Mellitos*, i.e. suaues dulces. Aristophan. Auibus, μελιγλώσσων ἐπέων, id est, *mellitorum carminum*, vt Horat. dixit *poetica mella*, & Tertullian. de Anima *mella facundiæ*. ad quam conditionem μελίφρως κύκν@, & μελ-

& μελίχρους Σοφοκλῆς in Epigrammat. appellantur. μελίφθογγοι, qui voce sunt mellita & dulci. γλυκυμείλιχος, dulcissimus. Homer. Iliad. α.

Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή. Cicer. de Senect. *Ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio*. μελιγάρυες ὕμνοι, id est, dulcisoni, Pindar. Olymp. ια. An inde μέλος pro Cantico modulato, ab eius carminis suauitate ac dulcedine? Ita videtur Goldasto. Quos Petro. *mellitos globulos*, Cic. lib. 1. ad Attic. dixit ληκύθους, quasi dicas, vncta verba & oleo sparsa. & nescio quis ληκύθους λόγων. *Globuli* autem Placentulæ erant ab orbiculari figura vocatæ. Muret. Var. lect. 17. c. 15. *melliti*, melle & saccaro conditi, Zuckerknödlin.

v. 7. *Papauere & sesamo sparsa*] Ouid. 4. Fastor.

Nec pigeat tutum niueo cum lacte papauer,
Sumere, & expressis mella liquata fauis.

Rob. Titius Assertio. l. 9. c. 14. Villiomarus Animaduers. l. 9. animad. 17. Antiqui videntur operibus præsertim dulciariis, & placentis interdum palati gratia sesamum aspersisse. Homerus Batrachomyom.

Οὐδὲ πλακοῦς τανύπεπλος ἔχων πολλὴν σησαμίδα.

Turneb. Aduersar. l. 19. c. 6. *Sesamum*, principem locum inter bellaria obtinuisse, ex hoc Petronii loco, Athenæo & Polluce notissimum est. Muret. Var. lect. l. 17. cap. 15. inter condimentarias herbas papauer & sesamum non postremum locum tenebant. Multa de vario esu papaueris Galenus lib. 7. de facult. simpl. medic. Ideo cum aliquid studiose politum significare vellent, σησαμόεντες & *papauere ac sesamo sparsum* dicebant. Casaub. Animaduers. in Athen. l. 3. c. 27. Plautus Pœnulo; *Sesamum papaueremque tritum*. vbi valde cæcutit Lambinus de *sesamo*. Recte tamẽ Muretus dicto loco. Iungermannus. Ipse Petronius infra de cœna Trimalcionis; *Glires melle & papauere sparsos*. Adde l. Dalechampii annotat. in Plin. l. 22. c. 25.

v. 10. *quam bene olere, qui in culina habitant*] Ioannes Salisberiensis Episcopus de Nuque. Curial. l. 3. cap. 10. in fin. *Vnum tamen certum est illis, qui huic vitio dediti sunt,*

nt, non magis placere virum, quam illos, bene olere, qui culina habitant. Isidorus Gloss. *Culina, latrina, secessum.* Scaliger castigat. ad Festum. *Culina*, est priuatum sella familiarica. Gloss. ἀπόπατος, *culina. Culinæ* tetrum odorem vt plurimum exhalant. Palladius de Re rust. tit. 37. *Ab apium castris longe sint omnia odoris horridi, balneæ, stabula, coquinæ, fusoria.* Sidon. lib. 8. ep. 11.

Et claudens geminas subinde nares
Propter fumificas gemas in culinas.

inc Plautus Mostellar. de vetulis incrustatis & interlibus:

Vbi se sudor cum vnguentis consociauit,
Itidem olent quasi quem vna multa iura confuderit coquos.

uaro Notis ad Sido. l. 8. ep. 11.

v. 14. *vt corpus orationis eneruaretur & caderet*] omnia, æ ab ordine & constantia vacillant, aut degenerant, *dere* dicuntur. Priscianus; *Cadentibus studiis literarum.* neca præfat. Controuer. *Nec Dij tantum mali pertant, vt cadat eloquentia.* Barth. ad Claudian. numer. 24.

v. 16. *declamationibus continebantur*] Rittershus. corit, *conterebantur.* sic *in causis conteri*, apud Cic. est ne re autre chose que plaider, & en estre quasi tout vsè. *atione aliquem conterere*, ennuyer de parolles. Robert. ephanus in Dictionario Latino Gallico. adde eunm in Thesauro Ling. Lat. Vulgatam lectionem combare imitatione videtur Eryc. Puteanus Suad. Auc. orat. 4. quem non audimus.

vers. 19. *Vmbraticus doctor*] sic *vmbraticum negotium* ellio l. 3. cap. 1 *vmbratilis miles* Ammiano libr. 18. *vmatile imperium* lib. 21. *vmbratilis consul* Adoni Viennsi in Chron. Sauaro Not. ad Sidon. l. 2. ep. 10. *Vmaticus doctor*, scholasticus, pedanto. Senec. in procem. ontrouers. lib. 11. *Vsque eò ingenia in schola exercitanibus delicata enutriuntur, vt clamorem, silentium, rim, cœlum denique pati nesciant.* Et paulo infra; *Velut vmbroso & obscuro prodeuntes loco, clara lucis fulgor*

obcœcat, sic istos à scholis in forum transeuntes, omnia tam quam noua & inusitata perturbant. Plin. epistol. 2. lib. 9 *Volumus scholasticas tibi atque (vt ita dicam) vmbratica litteras mittere.* Tacit. li. 14. Annal. *Studia (vt sic dixerim in vmbra educata.* pro *vmbra* scholam declamatorun intelligit. Pichena Not ad Tacit. n. 97.

v. 21. *Homericis versibus canere timuerunt*] Infra; *aut non viderunt viam qua iretur ad carmen, aut visam ti muerunt calcare.*

v. 22. *ad testimonium citem*] Macrob. l. 1. c. 4. *Et vt ipsi quoque grammaticos ad testimonium citem.* I S. Pontanu Not in Macrob.

ibid. *Certe neque Platona, neque Demosthenem ad hc gen. exercit. accessisse. Ideo grandis*] ita vett. editt. *Certe* cu infinitiuo, vt *scilicet, videlicet. fortasse.* Schoppius Veri sim. l. 1. c. 16. Sed prauato deceptus codice. *accessisse vide* primus restituit Turneb. quum in Memmii cod. reperi set, *accessisse & ideo*, Aduersar. l. 19. c. 6.

vers. 25. *Grandis &, vt ita dicam pudica oratio*] Infr. *Iam illa grandis oratio haberet maiestatis sua pondus.* I paulo post;

Grandiaq; indomiti Ciceronis verba minetur.

Pag. 49. v. 1. *ventosa isthæc & enormis loquacitas*] ἀερο λέσχης, sublinuloqua, & in dicendo superba, vt cui quis

Proijcit ampullas & sesquipedalia verba.

Suidas; Αερολέσχης, ὑψηλὸς ἐν τῷ λέγειν. Themistio ὑψηλογεῖσθαι & βρενθύεσθαι. in Sophista; Ἀκήκοατέ τινος ἐμοῦ ἐπιτηδείων ὑψηλογουμένου καὶ βρενθυομένου ἐπὶ τοῖς συνωνύμοις καὶ ὁμωνύμοις in *Sophista*, inquam, id est Scholastic siue Rhetorico declamatore, de quibus hoc loco P tronius.

ver. 3. *animosque iuuenum ad magna surgentes*] Sido carm. 7.

Surgentes animi Musis formantur.

v. 5. *sidere afflauit*] vide Raderum Comment. in Ma tial. l. 7. epigr. 75. Barth. ad Claudian. num. 2440. Buce Comment. in Matth. v. 24.

vers.

verſ. 6. *Corrupta eloquentiæ regula*] Sic Nouatiano de
nnit in princ. *regula veritatis.* Chriſtoph. Pflugius pro
rupta, legendum cenſet *correpta*, quam cenſuram non
mittimus. Iungerman. malit, *ſimulq; corruptâ eloquen-*
regula, in ablatiuo caſu, vt verba *ſtetit & obtinuit*, ad
uacitas referantur.

v. 7. *Quis poſtea ad ſummam Thucididis*] *ſummam* ab-
ute vſurpat pro perfectione & conſummatione &
ſolutione. quod nouitate quidem blanda conciliatri-
placet intelligenti: non attendenti ſurdum & inane
cabulum eſt. Turneb. Aduerſar. l. 19. cap. 6. Iuretus ad
mmachum. l. 3. epiſt. 40. Infra Petron. *Diuque ſum-*
carminis penes Mopſum Thracem memorata eſt.

v. 9. *ne carmen quidem ſani coloris*] *Sanum* appellabant
icquid rectum, moderatum, caſtigatum & ſince-
n. Quo ſenſu Cicero de Clar. Orat. dixit, *Aſiaticos*
tores nimis redundantes, Rhodios ſaniores. Et alio lo-
; *Atticos oratores ſanos & ſiccos.* Iuret. ad Symmach. l.
piſt. 48.

v. 12. *Pictura quoque*] Ariſtol. Problem. cap. 10. εἴ τις ἰ-
τ̃ ἀρχαίων γραφίων ἢ ἀνδριαντοποιιῶν σκοπεῖ τὰ ἔργα.
γ̃ ἦν πώποτε ἡ τιμὴ γραφὴ σπουδαία, ὐδὲ ἀνδρίας. φαῦλα
ἦν. Ipſe Petronius infra; *Conſulere prudentiorem cœpi*
tes tabularum, ſimulq; cauſam deſidiæ præſentis excute-
cum pulcherrimæ artes periiſſent, inter quas pictura ne
nimum quidem ſui veſtigium reliquiſſet. Tum ille, Pe-
niæ, inquit, cupiditas hæc tropica inſtituit. & quæ ſe-
untur. Felix Faber Monachus Vlmenſis in Hiſt.
euor. l. 1. c. 8. *Reuixit in Germania ſcientia & eloquen-*
& ex conſequenti quæque ingenioſæ artes, vt pictura &
lptura. Amant enim ſe artes hæ ad inuicem. Ingenium
ura expetit; ingenium eloquentia cupit non vulgare, ſed
um & ſummum. Mirabile dictu eſt, dum viguit eloquē-
, viguit pictura ſicut Demoſthenis & Ciceronis tempora
cent. poſtquam cecidit facundia iacuit & pictura. Vide-
us picturas & ſculpturas ac ſcripturas ducentorũ anno-
m nulla prorſus arte politas, nec hominum ſed monſtro-
m portentorumque facies. Scripta illius ætatis rudia ſunt,

inepta, incompta. priscis vero seculis Apellem, atque Zeu xim, Pollicretum, Phidiam, & Praxitelem magnos fuisse comperimus. & de statuariis, sculptoribus & pictoribu Dorem Liddum, &c.

v.15. *Compendiariam*] Philoxenus Gloss. *Compendia ria,* συντομία. Cyrillus Gloss. συντέμνω, *concido, compen dio.* Tertullian. lib. 4. aduersus Marcionem; *Compendia tum est nouum testamentum.*

ibid. *Non est passus Agamemnon*] imitatur aperte La ctantius Instit. diuin. l. 1. c. 1. *Non est passus hominem Dei lumen sapientiæ requirentem diutius oberrare.*

v.16. *Agamemnon*] Agamemnona Regem prædic Homerus corporis proceritate, omnes heroas Græ cos antecelluisse: tum oratione grauem fuisse & vehe mentem. Hinc personam Agamemnonis inducebat Declamatores vt magni & constantis patroni: quod e nostro Arbitro licet colligere, & Varronis Virgula d uina. Auson. Popina Coniectan. ad Varron. Frequens a pud optimos auctores, vt sub personis Homericis ali intelligant. Læu. Torrentius in Suetonii Tiber. cap. 6 De hoc etiam mediæ ætatis vetera nomina adsciscen more quodam notauit Hen. Canisius Antiq. lect. ton 1. in Not. ad Alcuini epist. 3. & 46. Goldastus in Sueu car. rer. scriptorib. de Velleio Gallo. Sic infra. *Et cu Agamemnone ad ianuam peruenimus.* Et alibi; *Recepi ho spitem Lycurgo crudeliorem.* Iterum; *Quicquid Lycur villa grassantibus præbuisset*: ad Lycurgi crudelitatem re spiciens.

v.17. *declamare in porticu, quam ipse in schola sudau rat*] habuit enim in auditorio orationem suasorian Ergo non idem *porticus* ac *schola,* vt interpres putat lo cum istunc, qui bene habet, emendans. *Schola* est au ditorium, in quo fiunt ἀκροάσεις & recitationes: *Po ticus* ante scholam, vt in Academia Altorphiana. Sue ton in Tiberio cap. 11. Infra; *ingens scholasticorum tu ba in porticum venit ab extemporali declamatione nesc cuius, qui Agamemnonis suasoriam exceperat.* in scho scilicet. Auctor Dialog. de Orat. *Non vt Rhetorum scho lis a*

declamarent. Wouw. corrigit, *qua ipse in schola.* Pflu-
s, *quia ipse in schola litigarat.* vterq; contra mentem
toris. Nec ante scholas tantum, sed & ante pina-
becas *porticus* habebant. infra; *Ex his qui in portici-
spatiabantur, lapides in Eumolpum recitantem mise-
r.* Christiani etiam ante templa, quas Scriptores Ec-
iastici *ambitus* vocant, nos Creutzgang.

r.22. *Nimirum in his exercitationibus doctores peccant*]
Minimum in his. Nihil, ait, aut minimum peccare
gistros; plurimum parentes. nam sequitur; *Quid er-
st? parentes obiurgatione digni sunt.* Gulielmus Plaut.
est. in Epid. cap. vlt. vel leg. *Non mirum si in his*, ex
uentibus. Iungermannus. sed profecto neutrum
n concoquere possum.

v.23. *doctores peccant*] multitudinis iudicio impulsi,
quæ plurimis placuerant, maxime adfectamus, &
entum præceptis imbuti ad illorum instituta &
ores deducimur; qui præpostera ambitione & præ-
itatis votis, pueris adhuc locis matrum inuolutis,
pla patrimonia, prætextas ac trabeas promittunt.
os secuti præceptores, ne artificium periret, suum
oque furorem insaniæ seculi adiecerunt, omnisque
næ mentis & optimarum artium, quarum institu-
es esse debebant, institores esse maluerunt. Animis
eris insidias tendunt, & quos incontaminatos ac-
erant, inficiunt & flectunt ad communes errores,
parentum improba vota, &c. Wouwer. in Poly-
ith. cap. 30.

v.24. *nisi dixerint, quæ adolescentuli probent*] quid hoc
ud, quam quod apud Agellium Taurus Philoso-
us conqueritur, legem discipulos dare, qua discant?
*lius, ait, hoc me primum doce: item alius, hoc volo, inquit,
cere, istud nolo. Hic à symposio Platonis incipere gestit
pter Alcibiadis comessationem: ille à Phædro propter Ly-
orationem* Pudean. Suad. Auspic. Orat. 2.

v.26. *vt ait Cicero*] al. *Cicio.* sic pag. seq. pro *Ciceronis*
3. MS constanter legitur *Titionis*, menda ex com-

 pendio

pendio scribendi nata. Sunt enim hæc Ciceronis verba in Orat.pro Cœlio.

v.27.*Sicut ficti adulatores cum cenas diuitum captant, nihil, &c.quam quod putant gratissimum auditoribus fore.*] Adducitur hic locus à Thoma Hibernico in Floribus Patrum ex Cassiodori Epistolis, legiturq; hunc ad modum; *quam illud quod putant grat. aud. fore. nam nec aliter impetrabunt quod petunt, nisi quasdam insidias auditoribus fecerint* &c. Quæ eodem pacto & in quadam Hildeberti Cenomanensis Episcopi Epistola leguntur.Iacobus Magni Sopholog.l.4.c.13. *Qui sapiens est, adulatoribus minime credat. Fictis enim sermonibus adulantur homines, sicut prætextu pabuli hamo capiuntur pisces. Vnde Petronius: Adulatores ficti cum cenas diuitum captant, nihil prius vel posterius meditantur, quam id quod grauissimum adulatoribus putant fore.* Sidon.in Epist.libro 2. *Sectator epularum laudabilem profert sententiam, non de bene viuente, sed de bene pascente. Tales enim cum aliquid volunt, prius laudant, postmodum postulant.* Senec. epist.123. *Varus eques Romanus, cœnarum bonarum sectator, quas improbitate linguæ merebatur.* Adde Auson. Popmam in Varronem pag.159.

Pag 50.v.6.*eam imposuerit hamis escam*] τὸ δέλεαρ τῷ ἀγκίστρῳ περιθεῖναι, *hamo escam corrumpere*, prouerbialis est locutio, pro, insidiis aliquem circumuenire, & blanditiis verborum in errorem inducere. Hadrian. Junius in Adag.

v.8.*moratur in scopulo*] variant mire libri. alii enim, *moriatur*, alii *moritur*, nescio an vlli *moratur*. Vide ergo si remotius verbum excidit, & fortasse fuit, *sine spe prædæ in scopulo molitur. Moliri* enim operari, & industrie aliquid conari, aut tractare est. Sic Virgil.in Georg.dixit *moliri insidias auibus*, ita videlicet vt hic Petron. piscibus. Vtitur iterum inferius pari venustate; *Si gratiam à legat. moliebantur*.&c. Gulielm. in Epidic. cap. vlt. ego cusam lectionem improbare nondum audeo.

v.9 *parentes obiurgatione digni sunt*] à doctoribus eloquentiæ in partes culpam transfert. qua de re videndus Ca-

s Casaubon in Persium Sartyr. 1. Iustinianus Imp. in nstit. ad Antecessores discipulis definit quinquenım, quo scil. dent operam audiendis professoribus, perlegendis libris conditorum iuris. Erat definitum adriennium. nec nisi qui probasset tantum se tempolegum studiis impendisse, admittebatur in numen aduocatorum, l. *iubemus pro tempore*, l. *petitiones*, de aduocat diu. iud si quinquennium vel quadrienım illa ætate, qua mores & iura & verba ciuilia saerant notiora aut facilia perceptu, quid non erubenus ista, qua horrere spinis omnibus videntur oia, quæcunque de iure ab antiquis prodita sunt, vix nen in eis nos transigere triennium, plurimum vitio entum, qui, vt hoc loco Petronius ait, *cum ad vota perant* &c. Cuiac. Obseruat. l. 12. c. 20. Adi eiusdem efat. in Paratit. Cod.

v. 13. *ambitione donant*] L. *ditant*. Gruter. Suspicion. 2. c. 10. sed admodum inepte.

v. 17. *pueris induunt adhuc nascentibus*] Sic Claudian. mphis induit. Barth. n. 2335. Deinde L. aut *lactenti-*, aut *dentientibus*, aut *vagientibus* & postremum il-. proxime accedere videtur ad vulgatæ scripturæ lias pronuntiationemque. Gruterus Suspic. l. 2. c. 10. umen Criticum! Leg. *pascentibus*, ita omnino imi exaratum Arbitro. *nascentibus* enim enormis esset ura ac oppido intempestiua, quod aliis quoque vin. deinde literæ *p*. facilem & crebrum esse deflexum r. annotaui aliquot locis in veterũ scriptis. If. Ponius Not. in Macrob. l. 7. cap. 16. imo leg. *nascentibus*, od nihil aliud est, quam quemadmodum dixit Arbius lib. 1. *Cui non sit ingenitum, imo ipsis pæne in genibus matris non impressum*. Meursius Crit. Arnobian. c. 8. vel, adhuc locis matrum inuolutis. Wouwer. in lymath. c. 30.

v. 18. *Quod si paterentur laborum gradus fieri*] vt recte erocles Pythagoræus; ὡς ἡ μικρὰ πρὸ τῶν μεγάλων ἐν τάξει τοῖς αὐτῶν: ita nec Philosophia de plano adiotest, per gradus ad illam enitendum est, & quod

Synesius in Dione, οὐδὲν παρασκευάζεσθαι, καὶ κλιμακηδὸν ἀνιέναι. Ardua & excelsa non petimus aditu expedito Augustinus de Ordine lib.2. *Hinc se illa ratio ad rerun diuinarum contemplationem rapere voluit. Sed ne de alt caderet, quæsiuit gradus, atque ipsa sibi viam per possessiones molita est.* Ita in ipsis artibus certi gradus. Wouwer. in Polymath. c.26. quem vide sis.

v.19. *mitigarentur*] Sic Plato dixit in fi. lib. 3. de Repub. loquens περὶ τῶν ἐπικούρων suæ Reipub. quos & φύλακας appellat: ὁ μέντοι ἄρτι ἐλέγομεν ἄξιον (διϊσχυρίζεσθαι) ὅτι δεῖ αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς τυχεῖν παιδείας, ἥτις ποτέ ἐστιν, εἰ μέλλουσι τὸ μέγιστον ἔχειν πρὸς τὸ ἥμερον εἶναι αὑτοῖς τε καὶ τοῖς φυλαττομένοις ὑπ' αὐτῶν. Et Ouid. de Ponto lib. 2.

Adde quod ingenuas didicisse fideliter artes
Emollit mores, nec sinit esse feros.

Et alibi;

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitasq; fugit.

Hen. Stephanus Schediasmat. l.3. c 11.

v.21. *atroci stylo effoderent*] Stylo scribebant in ceratæ tabella, cuius stili pars, qua scribebant, *acumen* dicebatur. Cic *omnia sub acumen stili subeant.* Altera pars erat obtusa, qua in cera quæ non placebant, verba delebant, ac ceram rursum complanabant, vt est in Prudent. περὶ στεφάνων, hymn. 10. Hinc. Horat. Satyra. 10 lib.1. *Sæpe stilum vertas. Vertit stilum,* qui cum ante eius acumine scriberet, vertit, & alteram ad delendum partem adhibet. Turneb. aduersar. l.14. c.24.

ver.23. *sibi nihil esset magnificum*] L. *ibi nihil.* Pflugius vet. ed. *iam sibi nihil.* quod forte interponendum, aut leg. *sibiq; nihil,* vel *vt sibi nihil.*

Pag.51. v.3 *schedium Lucilianæ humilitatis*] ita correxi. olim legebatur, *studium Lucinianæ hum.* in aliis editur, *Lucianæ impobitate. Lucillius* in Satyris interdum se ad humilitatem iamborum demittebat, hodieque in Grammaticis quidam eius iambici reperiuntur. Turneb. Aduersar. l.19. cap. 6. & Scalig. Auson. lect. lib. *Schedium* est inconditum exemplar & inelabora-

oratum.Sidon.l.8. ep.3. *Apollonii Pythagorici vitam, non vt Nicomachus senior è Philostrati. sed vt Tascius Victorianus è Nicomachi schedio exscripsit.* Sauaro in Not. ad Sidon. Vide tamen Casaubo. de hoc loco lib.2.de Satyr.cap.3.In v.c.Pithœ.legitur, *Luciliana improbitatis.* An accipiendum pro *inhumanitate*, eo sensu, quo Horat.dixit;

Surge & inhumana senium depone Camœna?

ver.6.*Actis seuera*]sunt iambici: & est protrepticon. Scalig.in Catal.

ibid.*si quis amat*] al.*si qui hamat.* sic infra in v. eod. legitur,

Hos inter fluctus qui raptis euocat armis?

pro,*quis raptis.* Et supra in MS.cod Bongarsiano, *Qui postea ad summam Thucydidis,* &c.pro,*quis.*

ibid.*amat effectus*] L.*hamat adfectus*,vt Cicer.apud Nonium,*adhamare honores* Scalig.ad Catal.

v.7.*prius more*] L.*morem* & dein *pellat* mensura versus postulat,nec improbat sententia. Turneb. Aduersar l.19.c.6 ita & Scalig. ad Catalecta, & interpretatur,morem luxus pellat noua frugalitate. Leg.*more Frugalitatis lege polleat exacta. More*, est vitæ quadam honesta ratione atque instituto. Horat.l. 4. Odar. *Mos & lex maculosum edomuit nefas.* Varro apud Macrob.lib.3. Saturn.*Mos est in iudicio animi, quem sequi debet consuetudo*,id est,cultus moris. Edict. Dioclet & Maximiani Cæs. *si cunctos sub imperio nostro agentes castam in omnibus more colere perspexerimus vitam.* Pet.Pithæus Not.ad Collat.Mosaic.& Rom.leg.tit. *de Nuptiis*,Leg.

Artis seueræ si quis amat effectus,
Mentemq; magnis aptat prius amore
Frugalitatis legem pellat exactam.

Et videtur idem voluisse Poeta Venusinus ad Mœcenatem;

Fastidiosam desere copiam.

Legem enim *exactam*,dixit,q; exactum illud siue plenum, vt ita dicam,dimensum intelligo. Meminit etiam ali-

 bi Pe-

bi Petron. *Vellem tam innocens esset frugalitatis meæ ho-stis.* sed aptissime huic loco Romanæ philosophiæ Si-ren Seneca; *Non potest studium salutare fieri sine frugali-tatis cura.* I S. Pontan. Not. in Macrob. libro 7. cap. 1
Leg. —*prius morem*

Frugalitatis, lege calleat exacta.

morem pro virtute aut disciplina posuit. Barthius in Ceir. Virgil. num. 10. & ad Claudian. num. 1129. Ri-chardus legit iuncto verbo, *prius-more*, hoc est, more prisco & veterum poetarum, vt infra, —*prius--vestigi-lusit* id est, priora. & alibi, *Contubernali modo*, si vera est eiusdem Richardi emendatio, de qua dubitare licet. si *prope-vicinus* in Catull. Priapo:

Vicinus prope diues est. ——

Et §. 2. Instit. de donation. *retro-principis*, id est, supe-riores vel anteriores.

v. 10. *impotentium*] L. *ne potentium*. Turneb. Aduers. lib. 19. cap. 6. Vel,

Cliensve cœnas impotentiam captet, Aut:
Cliensque cœnas ne impotentiam captet.

Nam in v. c. est:

Cliensque cœnas impotentium ne captet.
Repugnante versu. ——

Impotens esse videtur ad inuidiam potens, ὑπερδύνης, vt & Donatus docet. Grotius in Februis ad Capellam, lib. 5. pag. 137. Imo *impotentium*, id est. valde potẽtium, quemadmodum obseruauit Sosipater Charisius lib. 2. vbi admonet præpositionem IN esse modo derogati-uam, modo adiectiuam. Seruius 1. Æn. *Impotens, & sa-tis, & nimis, & nihil potens. Impotentissimi Principes* M. Tullio lib. 10. epist. 1. Exempla multo plurima nota-runt Iuretus ad Symmachum lib. 2. epist. 95. Sauaro ad Sidonium lib. 5. epist. 12. Ach. Statius ad Catul. epig. 36. Sic *inutilis* pro valde vtili: Interpres Sapientiæ cap. 13. *Diligenter fabricet vas inutile in conuersationem vitæ.* quod siue Philo siue Septuaginta dixerant χρήσιμον σκεῦος. Lyranus vetustissimis codd. eam lectionem es-se adserit, sed in eo errauit, quod diuellendam vocem existi-

existimarit: cuius auctoritate falsus Dionys. Richelius exposuit *intus vtile*. Fr. Lucas in Notationib. testatur quidem, se in vetustissimis & optimis libris reperisse, *inutile*, & à Glossematis exponi, *valde vtile*, recipere tamen dubitauit. Per me nunc licet confidentiam sumat, & Interpreti suam sibi vocem redonet, quam ne quidem Auctor Mammotracti ausus fuit damnare; cogitetque ad eandem faciem Tertulliano *in bonum*, Ciceroni *infractum*, aliis alia esse dicta. Huguitio: *Imprudens, non prudens vel valde prudens: in quo sensu raro inuenitur. Virg. in Georg. Numquam imprudentibus imber Officit.*

v. 11. *Ne perditis addictus*] ita Memmii liber sine dubitatione eleganter & integre scribit. vulgo *per dictis addictus*. Turneb. Aduers. lib. 19. c. 6.

v. 12. *neue plausor in scena*] apertum hoc fiet ex Plauti prologo Amphitr. docente Douza in Centurion. libro 1. cap. 1.

v. 13. *histrioniæ addictus*] al. *histrionis addictus*. ita lego magna fiducia, cum in Memmiano repererim, *histriones addict. Addictus* autem non participatio, sed vocabulum erit. Turneb. Aduersar. lib. 19. cap. 6. An *histrioniæ addictus* est studiosus & amans, vt dicimus *doctus histrioniæ, litterarum* &c. quemadmodum Goldasto placet? an vero leg. *additus*, id est, præsens & molestus? Lucil. apud Gellium; *Si mihi non prætor fiet additus*. Ascon. in 2. Verrin. *Adsiduum molestum additum*.

vers. 14. *Tritonidis arces*] Athenas, quarum Minerua conditrix & tutela. Barth. ad Claudianum num. 2644. Auson. *Præses Tritonia bellis*. Claudian. de Minerua in Raptu Proserp. lib. 2.

Et Pandionias quæ cuspide protegit arces
——tristibus aspera vellis—— Tritonia casside fulua
Cælatum Typhona gerit——

Arces antiqui Mineruæ consecrauerunt, quod eam mundi mentem atque in summo capite sedem habere credebant; siue quod ratio, quæ eorum designatur, Respublicas & Vrbes amplificet, vt ait Capella. Plato

scribit,

ſcribit, in mediis editiſque locis oppidi ſolitos ædes ponere Ioui, Veſtæ, Mineruæ, ſub quorum tutela credebant vrbes eſſe. Ian. Parrhaſius Comment. in Claudian. de Raptu Proſerpin. Virg. Eclog. 2.——*Pallas, quas condidit arces, Ipſa colat*——vbi Seruius; *Ideo dea arcium Minerua dicitur, non quia de capite Iouis nata eſt, ſed quia dea eſt artium & ingenii, ideo iſta finguntur. Nihil enim eſt excellentius ingenio, quippe quo reguntur vniuerſa.* Locum adſcripſi, vt a Goldaſto eſt reſtitutus. Probus; *Pallas primum ædificationem inueniſſe ſcribitur.* Idem. 6. Eclog. *Templum in arce Mineruæ conditum.*

v.16. *det primos verſibus annos*] Hic erat ordo veteris inſtitutionis, vt primum poeticam auſpicarentur, à poetica ad Rhetoricam, à Rhetorica ad Hiſtoriam gradus eſſet. Videatur tamen Eryci Puteani Suad. auſpical. orat. 1. ſiue Panegyr. 1. ad Senatum Mediolanenſ. vbi de ſtudiorum inſtituto ad iuuentutem agit.

v.18. *Mox & Socratico plenus grege mittat hab.*] Leg. *Mox & Socratico plenas immittat habenas.* Præceſſit enim;

Mæoniumque bibat felici pectore fontem.

Itaq; ἀπὸ κοινοῦ repetitur τὸ *fonte*: mox & Socratico fonte plenus. Adſcripſerat quidam ad marginem *Græce*; id abiit in *grege*. Palmerius in Spicileg. quem tacito nomine perſtringit Gulielmus legitque ex Sambuci cod. *mutet habenas.* Mutare habenas iubet adoleſcentem philoſophia imbutum, & è curriculo poetarum in Oratorium tranſcendere. Plaut. quæſt. in Epid. cap. vlt. Sed *mittat habenas*, verum eſt & elegans, vt apud Corn. Seuerum in Ætna, *flexit habenas.* metaphora eſt à re equeſtri, & prouerbialis quædam locutio. Scalig. Comment. in Ætnam. Sicut Petron. retinendæ eloquentiæ & *immittendæ habenas* commentus eſt, ita eius exemplo Fulgentius *effrenatam loquacitatem.* Mythol. lib. 3. cap. 10. dixiſſe viſus. Barth. Animaduerſ. ad Claudian. num. 966.

v.20. *Demoſthenis arma*] quibus vel petebat vel defendebat. *Arma* dicuntur, quod iis inſtructa cauſa neceſſita-

ceffitatem quandam cognofcentibus afferat, vt pro iis iudicent, hinc *exarmare accufationem* dixit Plin. lib. 3. Franc. Polletus hift. Fori Rom lib. 4. c. 14. Symmachus libro 7. epift. 9. *Quatere arma facundiæ.* vbi Iuretus in Mifcellan. Alanus Anticlaudiano lib. 2.—*noftri Demofthenis iras.* Sido. lib. 4. epift. 3. *vt Demofthenes irafcitur.* vbi Sauaro.

verf. 21. *Hunc Romana manus circumfluat*] Ordinem ftudiorum Petronius hunc facit, vt poetice initium fit; tunc philofophia; mox oratores Græci; dehinc ad eloquentiam Latinam veniatur, vbi aut verti de Græco, aut controuerfias componi cenfet. ea fententia eft in his verfibus. tamen ita potius leg. *Hunc R. m. circumftruat,* hoc eft, Romani coronam faciant. Palmarius in Spicileg. Minerua non ducente tenia.

v. 25 *Et fortuna fonet*] Leg. *Et cortina fonet.* Cortinam theatri dixit Seuerus in Aetna. *Cortinam* Tacitus locum in quo dicatur; *Cum vix in cortina quifque adfiftat, quin elementis ftudiorum imbutus.* Palmer. in Spicileg. parum læto Apolline.

Pag. 52. v. 1. *fic flumine largo plenus Pierio defundes pectore verba*] Leg. *mox f. l. plenus, P. diffundis nectare v.* Barthius ad Claudian. n. 1248. & n. 1328.

verfi. 3. *non notaui mihi Afcylti fugam*] elegans phrafis *notare fibi.* fic infra; *Notauit fibi ad lunam tonforem intempeftiuo inhærentem officio.* Item; *Proxima nocte cum miles notaffet fibi & lumen inter monumenta clarius fulgens,* &c. Agellius l. 17. cap. 2. *Hæc verba, quæ meminiffe potui, mihi notaui.* Sic ibi ex 5. Cod. legendum eft.

v. 4. *in hoc dictorum æftu*] Iuftinus li. 23. *In hoc æftu periculorum tutiffimus portus.* Ammianus lib. 15. *In hoc æftu mentis ancipitis* (fic leg. Goldaftus) *ad effectum tendens confilium occulta fcrutabamur indagine.* quod annotare libuit aduerfus Doufæ interpolationem.

verf. 5. *motus incedo*] v. ed. *in hortis.* Bartholom. Schobinger emendabat, *immotus*, præ ftupore fcilicet, id eft, cogitabundus. In Ioach. Vadiani codice ad marginem fcriptum repperi, *intortus*, id eft, nullam in partem

me fle-

me flectens. Ioan. Sichardus legebat, *insors*, αὐτὶ τοῦ solus Barthius *totus incendor*: quod omnes adfectus æquiperentur ignibus. in Ceir. Virg. nu 436. Palmer. *totus incedo*, vt Horat.

Nescio quid meditans nugarum totus in illis.

in Spicileg. quod quidem non est sententia, sed verum est. Sic enim & infra loquitur Petron.

Atq; in præterita se totus imagine versat.

vers. 6. *scholasticorum turba*] Augustin. lib. 6. Confess. *Ecce adolescens quidam ex numero scholasticorum*, &c. In Passione S. Valentini Episcopi Interamensis; *Athenienses quidam nobiliter nati, Proculus, Ephebus & Apollonius, scholastici viri, apud Græcos Latina studia desiderantes, apud Cratonem ciuem suum, oratorem vtriusque linguæ, in vrbe Roma hospitabantur cuius & magisterio & hospitio fouebantur. Factum est autem, vt vnicus Cratonis filius, Cheramon nomine iuuenis scholasticus*, &c. Ergo *scholastici* propriè Rhetores dicti hinc *Epiphanius Scholasticus, Euagrius Scholasticus*, &c. Apud Græcos veteriores etiam *sophistæ*, id est, λογογράφοι καὶ ῥήτορες: vt *Theon Sophista*, &c. Reperio tamen & aduocatos dici *scholasticos*. Isidorus Gloss. *Iuraticus, scholasticus, legisperitus.* Postrema ætate, id est, ante annos CCCC præter propter, *scholastici* dici cœpti sunt sapientiæ & philosophiæ professores ac doctores, vnde nata illa nomina, *Theologia scholastica, Philosophia scholastica, Doctores scholastici*, quorum auctor atque princeps Petrus Lombardus fuit, vulgo *Magister sententiarum* dictus. Nam & *Magistri* vocitati. Hinc Petrus Comestor, *Historiæ Scholasticæ* auctor, κατ' ἐξοχὴν *Magister* dicitur, propter illam historiam, vt puto, id est, Commentarium in sacra Biblia, quo sensum S. Scripturæ historialem persequitur, *Commentum Scholasticum* nonnulli appellant. vnde & *Commentatores* appellati philosophi scholastici, opinor quod nihil de suo excogitarent, sed Aristotelem tantum & Lombardum commentarentur. Nec apud Latinos modo, verum etiam Arabas, quibus Aben-roes siue (vt imperitum vulgus vocat)

vocat) Auerroes secundum excellentiam *Commentator* nuncupatur. Apud Hebræos vero, qui nobis Doctores & Magistri scholastici, nominãtur *Rabbini*, quos διδασκάλους reddiderunt Græci, & exempla Euangelistę exhibent. Quin *Rabboni* ita in Synagoga Iudæorum soleuerat, vt honoris & dignitatis ergo hac compellatione salutari gauderent, non aliter atque in Vniuersitate scholasticorum Christianorũ *Magister noster*. Ioannes Euangelii c. 20. v. 17. *Conuersa illa dicit ei; Rabboni, quod dicitur Magister:* Ex recepta nimirum vulgo consuetudine. Tantum de his.

v.7. *in porticum venit, vt apparebat, ab extemporali declamatione*] ὕστερον πρότερον συντακτικὸν, pro eo quod dicere solemus, *ab extemporali (vt apparebat) declam.* Talis constructio est & apud Cic. in Paradox. *Nec non sæpe laudabo sapientem illum Biantem, vt opinor qui numeratur inter septem sapientes.* pro, *qui numeratur* (*vt opinor*) *inter*, &c.

Ibid. *ab extemporali declamatione*] D. Hieronymus præfat. in librum Ester; *Quem librum editio vulgata laciniosis hinc inde verborum finibus trahit, addens ea, quæ ex tempore dici poterant & audiri, sicut solitum est scholaribus disciplinis sumpto themate excogitare, quibus verbis vti potuit, qui iniuriam passus est, vel qui iniuriam fecit.* D. Augustinus lib. 6. Confession. *Cum medio die Alypius cogitaret in foro quod recitaturus erat, sicut exerceri scholastici solent.* Iacobus Gaudensis lib. 3 Ærarii aur. Poet. *Extemporales dicebantur Oratores, qui responderunt ac si meditati essent.* Ergo *Extemporalis declamatio* est αὐτοσχεδιαστική. videndus Cellarius in Lexica

v.13. *Cursim Ascylton persequi cœpi*] sic infra; *cœpit me procedere.* vbi adeundus Fr. Pithœus in Collectan. Salmasio Not. ad Sidon. l. 4. c. 24. Rigaltius Not. ad Phædrum fab. 2. Iterum Petronius; *per medium lupanar fugere cœpi*, id est, fugi. Sic Plaut. Bacchid. a. 2. sc. *Inficiasre cœpit filio*, i. e. inficiatus est. Schopp. in explanation. Hoc genus loquendi nec Ebræis est insolens. Esdras Iunior lib. 2. (qui vulgo 4.) cap. 4. *Quam magnam a-*

ream

ream incipient facere. & cap. 6. *Cœperunt dominari nostri* & cap. 9. *Inchoaui dicere coram Altissimo*. Lucas in Act Apostol. cap. 1. ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν: Latinus: *Quæ Iesus cœpit facere & docere*, hoc est, quæ fecit & docuit. Tale videtur & illud eiusdem Esdræ d. l. cap. 8 *Initium verborum Esdræ*, hoc est, sequūtur verba Esdræ quorum initiū hoc erit. Et illud Marci 1. ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου, *initium Euangelij*. vbi Seb. Castalio in Annotation. *Incipere* pro facere vsurpat, vt *inceptum* est factum Virgilio. Sic Sallust. *sæuire Fortuna ac miscere omnia cœpit*. Barthius in Ceir. Virg. n. 456.

v. 14. *quia nec quo loco stabulum*] L. *nec qua stabul. Qu.* pro vbi. Schopp. Verisim. l. 1. c. 16. & in Arte Crit. Non placet. Notant in nonnullis codd. omitti τὸ *loco*. Si quid ergo mutandum sit, malim legere, *nec quo stabulum esset*. Beda de Orthographia; *Quo aliquando pro vbi ponitur. Augustinus; inuenis domum famosam, quo boni habitant: id est, vbi habitant.* Sed nihil necesse est interpolatione.

ibid. *stabulum esset*] diuersorium, πανδοχεῖον. Ch. Colerus Parerg. cap. 8. *Stabulum* non solum significat receptaculum equorum & iumentorum, vt vulgo dicitur, sed etiam pro caupona & hospitio accipitur, à stando. Stuckius Antiquitat. conuiual. l. 1. cap. 28. quod ante eum annotarunt Henric. Bebelius de Abusione ling. Lat. cap. 24. & Iac. Pamelius Annotat. in Cyprian epist. ad Stephanum. Baccharius de Recipiend. lap. *Magister noster à latronibus vulneratum non solum curare dignum iudicat. verum etiam ad stabulum suum restituit ac datis stabulario duobus denariis, maius ei præmium pollicetur.* ita Goldastus emendauit istum locum, qui vulgo pessime interpunctus & interpolatus legebatur. σταθμὸς Græcis eodem sensu vsurpari docebit te Suidas.

vers. 15. *quocumque ieram, eodem reuertebar*] idem accidit Cnemoni apud Heliodorum lib. 5. in domo Nausiclis sibi ignota.

v. 18. *accedo aniculam, quæ agreste olus vend.*] quam *fo*
racian

ciam dixere. Calepinus in Dictionario; *Foracia, à fo-*
, mulier villatica, quæ fructus villæ venales, vt pulla-
os, pipiones, poma, nuces, olera, & huiusmodi in forum de-
t. Porro locum hunc transtulit & expressit Lud. Vi-
s in exercitat. ling. Lat. dialog. 4.
v. 19. *&, Rogo, inquam, mater, numquid scis*] Leg. *Te*
go, inq. mater ecquid scis. Formula blande adeuntium
:, *Te rogo*, cum quid exquisituri veniunt. Gulielm.
aut. quæst. in Pseudol. cap. 4. Plaut. *Ecquem in angi-*
rtu hominem nouisti, te rogo? nihil tamen in Petronio
utandum est.
versic. 25. *diuinam ego putabam*] præsagam. Barth. ad
laudian. num. 2361. quæ sciret omnia, Pflugius. Dicit
im se existimasse eam scire diuinitus. Turneb. Ad-
rsar. l. 19. c. 6.
v. 24. *at subinde vt in locum secret.*] al. *& subinde.* fort.
subsequor. inde vt, &c. Gulielm. Plaut. quæst. in Epid.
p. vl. tametsi nihil admodum affirmet.
vers. 25. *Centonem anus vrbana iniecit*] Leg. *reiecit*, id
t, sublatum reiecit à tergo, vt intraremus. Hispane, *he-*
o la antepuerta. Mart. l. 1. epig. 34.

At meretrix abigit testem veloque seraque.

: l. 2. epist. 46.

Intrasti quoties inscriptæ limina cellæ,
Seu puer arrisit siue puella tibi:
Contentus non est foribus veloque seraque.

Hoc *velum* ex centonibus conficiebatur, & *cento*
pellabatur: erantque plurimi centones in lupana-
, tam in quaque cella, quam in ipsa maiori lupanaris
nua. Disco id ex veteri Iuuenalis scholiaste ad illum
cum Sat. 6. v. 121.

Intrauit calidum veteri centone lupanar.

Veteri, inquit, *centone, vt velo ex pannis facto.* Lege-
e mibi, *veteri velo ex pannis f.* Suffragabatur hic Pe-
onii locus. Eiusmodi velis cubiculorum ianuæ te-
ebantur, & eo ponebantur, ne sc. per forium rimas in-
picere possent curiosi quid intus ageretur. Iuuenal. Sat.
. v. 105. —*Claude fenestras,*

Vela tegant rimas, iunge ostia, tollite lumen
E medio——

Ramirez Hypomnem. ad Martial. lib. 1. epig. 35. n. 5. At *Centonem reiecit*, est quod infra dicit de Psyche, *Retexi pallio caput*. Feminæ enim in publico obnuptæ apud Orientales gentes. in Genesi cap. 24. v. 65. de Rebecca *At illa tollens cito pallium, operuit se.* qui mos durat hodieque apud Turcas & Persas. nec honestæ tantum matronæ ac virgines, verum etiam meretrices. Ibidem cap 38. v. 15. de Thamare ad viam prostante; *Quam cum vidisset Iudas suspicatus est esse meretricem: operuerat enim vultum suum.* Fingit autem Petronius, hæc in vrb Græca contigisse & Græci moris.

Pag. 53. v. 1. *inter titulos*] in v. c. reperi, *internuculos*, v & apud Apuleium de Deo Socrat. *Internuculos recen cognitos.* Sed vtrumque locum corruptum existimo. P Pithæus Subsec. siue Aduersar. l. 2. cap. 10. Sic diceban impudicos. omne enim medium *nucleum* vocabant *Internuculi* ergo impudici, impudicati, intercutibu stupris flagitati, intercutiti, stuprati. Scalig. ad Pria per. Censeam potius duabus vocibus; *inter nuculos* leg & meritorios significari pueros, concubinos, qui non dum reliquere nuces, sed etiamnum inter eas versantur. Nam à Catullo in epithal. Iul. & Mallii scribitur *Concubine, da nuces.* Tuneb. Aduersar. l. 21. cap. 28. Fort legen. *quosdam Tirunculos.* Coluius Not. ad Apule. d Deo Socrat. sed titubandi animo. Leg *inter Scitulos* id est, pueros. pueri enim *Sciti* dicuntur. Pflugius v. c *quosdam, inter titulos, nudasq; mer.* ita esse restituendum asserit idem Pithœus. Fornices enim titulis inscriptæ vt ex Iuuenali & Seneca notum: in Not. ad Collat Mosaic. & Rom. leg. lib. de *Falso testim.* & cellæ nominibus meretricum. Tertullian. de Pudicit. l. 1. *sub ipsis libidinum titulis.* Ramirez Hypomnem. ad Martial. lib 1 epig. 35. nu. 5. Quid si legamus, *quosdam intercutulos?* v intelligat παιδικὰ vel scorta mascula, qui se intercutiri patiuntur. Balbus Catholico; *Cutitus, stupratus, corruptus.* Isidorus in Gloss. *Subcus, subcutaneus, subcutatus*

atus, intercus, intercutaneus, intercutatus, subtercus, subtercutaneus.

versi. 4. *in fornicem*] lupanarium. Bernartius Schol ad Statium lib. . Theb. Haymo Halberstadensis in epist. ad Rom. cap. 1. *Fornicatio à fornicibus, id est, arcuatis domibus dicitur, quæ fornices appellantur, vbi publicæ meretrices prosternebantur.* Erant autem loca abdita & occulta. Euagrius Hist. Ecclesiast. libro 3. cap. 39. *Impositum fuit cum aliis compluribus, qui quæstu victum sibi quærebant; tum meretricibus, quæ corporis pulcritudinem habebant venalem, & effuse ac libidinose stupris in abditis & occultis locis ciuitatis, id est, ganeis, se debebant, tum præterea omnibus, quos scortari non pudebat.* Apostolus Paulus vocat *cubilia: Non in cubilibus,* &c. ad Rom. 13.

v. 5. *Operui caput*] Balbus Catholico; *Ludix quædam vestis est, & dicitur à ludo, & dicuntur ludices vestes à ludis theatri. Quum enim egrediebantur de ludiprostibulo iuuenes, harum velamento tegebant caput & faciem ne cognoscerentur: quia solebat erubescere, qui lupanar intrauit.* Euagrius Hist. Ecclesiast. l. 1. c. 21. de Monachis Palæstinæ; *Adeo etiam sine delectatione cibum capiunt, atque ea tam austeram exercent disciplinã, vt siue ad cauponam, siue ad lupanar eos diuertere cogat necessitas, nec locum refugiant, nec operiant faciem, nec quicquam prorsus erubescant.* Aimoinus de Gest. Francor. l. 3. c. 71. *Quin potius aperto, ne agnoscaris, capite festinus siluam pete.* De ritu veterum velandi & operiendi se propter subitam, crepeam & desperatam aliquam rem, vide Iac. Schegkium Præmessor. cap. 10. Gul. Ranchinum Variar. lect. l. 1. c. 3. Taubmannum ad Plaut. captiu. Act. 3. scen. 1. Barth. ad Claudian. n. 1208.

v. 8. *lapsus ac moriens*] Leg. *lassus ac moriens.* Palmer. in Spicileg. Barth. ad Claudian. num 210. vel *lassus ac malens.* quia sequitur; *sudorem ille manibus detersit.* Meursius Animaduersion. miscell. 3. cap. 7. *Lassus ac moriens* est fessus & lassitudine confectus & tabescens. Idem Barthius in Ceir. Virgil. nu. 236. & ad Claudianum nu. 62. Quare hunc locum non bono exemplo mutauit

Laur. Ramirez de Prædo Commentar. in Martialem

v. 48. *Putares ab eadem anicula esse deductum*]ita ele ganter secunda persona vtuntur, cum quid generatin de omnibus exprimunt. Sic infra, *Video puerum pariet applicitam: scires non libenter seruire.* Schopp. Explanat in Plaut. Mostell. a. 1. sc. 3. Micch. Piccartus epist. ad Goldastum. & Periculor. Criticorum cap. 8. Iterum Petronius; *Pantomimorum non patrisfamiliæ triclinium crederes.* Valer. Maximus l. 5. cap. 1. de Pisistrato conuitii Thrasippi inter cœnam lacerato; *Ita & animam & vocem ab ira cohibuit, vt putares satellitem à tyranno male audire.* Sulpitius Seuerus in Vita S. Martini lib. 2. cap 3 *Iamq; se malum serpentis per omnia membra diffuderat, cerneres omnibus venis inflatam cutem.* Guilhelmus Malmesburiensis in lib. de Pontificib. *Terra omnis frugum opima, &c. vt quemuis tædiosum prouocet ad laboris illecebram, vbi centuplicato fœnore respondeat copia. Cernas tramites publicos vestitos pomiferis arboribus.*

v. 18. *accessit ad me paterfamilias*] al. edit. & MS. *paterfamiliæ.* ad quam conditionem & infra de Trimalcione; *Ipse paterfamiliæ,* &c. Et post illa; *Pantomimorum non patrisfamiliæ triclinium.* Puto tamen hoc loco Graiam inflexionem à Petronio seruatam δι' φωνίας ἕνεκα.

v. 21. *egressus*] L. *ingressus.* Iungermannus vulgatæ lectioni fauet, quod infra legitur, *per tenebrosum & sordidum egressum extraho Gnythona.*

v. 22 *prolatoq; peculio*] *peculium* etiam ad eam rem vsurpatur à Plaut. in Pseud.

Meo peculio empta. BA. nempe quod feminæ summæ sustinent.

Lamprid. in Heliogab. *Homines bene vasatos & maioris peculij.* Qui *pulchre peculiati* Priape. Scalig. in Catalect. ad Priap. *Peculium* inter Romana nequitiæ vocabula vsurpatum antiquis, testimonio est illud è Carmine libero;

Pulcre pensilibus peculiati:

vbi de vasatis probe ac mutoniatis est sermo. Duza Centurion. l. 4. cap. 9. *Peculium* proprie dicitur id quo vir

viri sumus. Schopp. Explanat. in Mostell. a. 1. sc. 3. *Prolatoq; peculio*, i. e. mentula. hinc *peculiare* aliquem pro stuprare dixit Plaut. Persa. & *peculiati* sunt peculio instructi siue mentulati in Priap. carmine 52. vbi idem Scopp. in Comment.

v. 25. *pro cella*] camera lupanari, in quam se à pullipremo quodam Ascyltos deductum ait, vbi pœnas penitas, prompto præsertim in rem præsentem peculio, laturus fuerat. porro talibus cellis eius, qui eas conduxerat, nomen, quem *titulum* vocat Sen. inscribebant, vt docet Douza. Schoppius in Miscellan. In aliis legitur, *iam pro sella meretrix*. vnde Brissonius *iam prosella mer.* ex Plauti Pœnulo; lib. de Iure connub. cap. 6. Potest etiam retineri *procella* iuncto vocabulo, vt dicatur sicut *prostibulum*, quod ante stabulum stet, ita *procella* quod ante cellam: quemadmodum & *ancillam* dictam volunt, quasi ante cellam. In scriptis Patrum ancillas obseruamus concubinarum munia subiisse: sed & *ancillam* pro meretrice positam. Symphosianus in Hist. Apollonii Tyrii; *Leno vocauit villicum puellarum, & ait: Ancilla exornetur scribatur ei titulus. Quicũque Tarsiam deflorauerit* &c. Nihil tamen muto.

ibid. *meretrix assem exegerat*] Infra; *Ne mercedem cellæ laretis*. Hinc *multiuolæ* dictæ meretrices. Iesus Sirachides cap. 9. *Nec respicias mulierem multiuolam ne forte incedas in laqueos illius.*

v. vlt. *Satyrion bibisse*] ad libidinem esse incitatos & inflammatos è vi illius herbæ. Turneb. Aduers. l. 19. ca. 6. Petronius infra; *Illinc puella penicillo quod & ipsam satyreo tinxerat, Ascylton opprimebat.* Theodorus Priscianus lib. 2 Logico: cap. 11. *Satyriasis, gonorrhœa vel priapismus, quibus similis est sub immoderata patratione molestia his accidentibus disterminantur. Gonorrhœa sine veretri extensione vel vsus venerii desiderio, spermatis affluentissima sub effusione corpora debilitat, & per chronica tempora producitur. Satyriasis vero ex certa corporis incommoditate, quæ etiam mulieribus aliquando contingit, quam metromaniam aliqui appellauerunt, & desiderium insa-*

tiabile, & tensionem particula cum assidua patratione facit. hanc passionem priapismum aliqui appellauerunt. Apuleius Medicus de Herbis cap.15. *Græcis dicitur satyrion, Itali priapiscon, alii torminalem, alii testiculum leporinum nominant.* An igitur ex herba ista potus eiusmodi confectus, quo frigentibus ad officium virile membris mederentur? An ipsius herbæ expressus succus ei rei faciebat? Idem Apuleius ibidem; *Si quis mulierem subagitare non poterit, herbæ priapisci radicem, id est, testiculum dextrum, quia maior est* &c. Vide omnino Isidor. Etymolog.l.17.c.9.

Pag.54.v.3. *quasi per caliginem*] V.C. habet hîc præpositum nomen ENCOLPIUS. Sed Encolpii persona in toto hoc Satyrico loquitur sub auctoris facie, sicut Asinus in Milesiis sub Apuleii.

v.4. *in crepidine semitæ*] Vgnitio; *Crepido ponitur quandoque pro cauerna, vbi viæ conueniunt, in qua solent pauperes latitare vel mendicare.* Vnde Iuuenal. *Nulla crepido vacat.*——Sed hoc loco *crepido* est locus excelsior. In Historia Iudith.cap.7. *Et venerunt per crepidinem montis vsque ad apicem, qui respicit super Dothain.* Hinc & *crepidæ* dictæ soleæ eminentiores.

v.6. *nunquid*] v.c. *num quid*, recte, dispessis nimirum vocibus, pro, num aliquid.

v.8. *manantes lacrymas pollice expressit*] Scio quid interpretamenti adferant Scholiastæ; sed fortasse non absurde à Terentio lucem accipiet, sc.1. act.1. Eunuch.

——*Vna mehercule lacrymula,*
Quam, oculos terendo misere, vix vi expresserit:

Adrian.Brehotius Apophoret.lib.3. cap.14. Leg. *Pollice extersit*, quod puerorum esse quisque nouit. Piccartus Periculor.Crit.cap.17. Hinc totum effictum est illud Martialis epigramma:

Sæpe mihi queritur non siccis Castus ocellis,
Tangi se digito Mammuriane tuo.

Ant.Barthenius in Catulli epigr.ad Aurelium.

v.9 *perturbatus ergo habitu fratris*] Leg. *ego. Habitu* dixit, modo loquendi Romano, qui *habitum* corporis

& vni-

& vniuersi corporis dispositionem vocant. Puteanus in Genial. serm. & Piccartus Pericul. Crit. c. 17.

v. 13. *in conductum*] in hospitium. Sidon. lib. 5. epist. 7. *Placuit ad conductorium Syagrii Consulis ciuium primi oire. Conductor*, hospes & stabularius. Rutilius;

Hospite conductor durior Antiphate.

Sauaro Notis ad Sidon.

v. 14. *accucurrit*] al. *aucucurrit*. fort. *obcucurrit*. Lucre. lib. 4.—— *Nobis obcurrit imago.* Virg. 3. Æn.

Vittis & sacro redimitus tempora lauro

Obcurrit——pro, accurrit. *ob* pro *ad* poni notum est.

vers. 16. *Proclamarem*] L. *porro clamarem*, Volebat Eucolpius quiritare siue Porro Quirites clamare, sed impetu Ascylti interueniente priorem tantum dictionem absoluit. *Porro Quirites*, clamabant opem Quiritium seu ciuium Romanorum implorantes. Schopp. Verisimil. lib. 1. cap. 16. sed inepte. vide Wouwer. hoc loco, & Coler. in Parerg. (vbi tacito nomine Schoppium flagellat) & Scip. Gentilem in Apuleii Apolog.

v. 18. *intentaui in oculos Ascylti manus*] Infra; *Veru extis stridentibus plenum in oculos eius intentat.* Alibi; *Intentans in oculos Tryphanæ manus.*

v. 20. *Muliebris patientiæ*] sic vocat extremæ mollitiæ arguens. Sic Claudian. Eunuchum vocat *feminam* à mollitie, non sexu. Sic *femineas querelas*, quæ non deceant virum, Statius dixit. & similia, quæ congessit Barth. ad Claudian. n. 1478. Petron. infra;

Quæque virum quærunt.——

v. 21. *Cuius ne spiritus purus est*] propter fellationem scilicet. ita intelligo quod infra de cynædo ait; *basiis olidissimis inquinauit*, hinc fellatores dicuntur homines *malæ linguæ*, id est, fœtidæ & male olentis, Martiali & Minutio. *Spiritus* & *anima* pro oris habitu & odore. Plaut. Mercat. *Iam plenus ætatis, animaque fœtida senex hircosus.* Tertullian. de Spectac. *Harenarios illos amantissimos, quibus viles animas feminæ, aut ipsa etiam corpora substernũt.* Flagitium ipsum spurcidicum & im-

memorabile quidem, expressit tamen Arnobius lib. 1 *Nihil pati renuentes, ad oris stuprum parata.* Et eius discipulus Lactantius lib. 6. cap. 23. *Quorum teterrima libido & execrabilis furor ne capiti quidem parcit.* vide Wouwerii Not. ad Minutium, Elmenhorst. ad Arnobium, Ramirez Hypomnem ad Martial. libro 2. epigramm. 61 num. 6.

v. 23. *longe maiore risu clamauit*] legend. *nisu*, hoc est conatu, impetu vehementiore. Gulielm. Plaut. quæst. in Epid, cap. vlt.

v. 25. *quem de ruina arena dimisit*] pegmata machin. è ligno, quibus vsus in theatris, in quibus varia inuenta & stupendi lusus ingeniorum crescebant in sublime: subsidebant eadem, quin interdum chasmate & ruina subita dehiscebant, siue tota pegmata, siue homines, qui impositi, de hominibus hic Petronii locus: Significat enim aperte, fugitiuum illum in arenam damnatum, & cum fœda muliere aliqua commissum ruina pegmatis præter spem euasisse. Lips. de Amphitheatr. cap. 23. Leg. traiectis voculis, *de arena ruina dim.* Pegmati impositi si forte præcipitati essent, & incolumes euasissent tamen, vitam cum libertate quodam populi fauore dono quasi acceperint. talem Eucolpium hunc fuisse ait Ascyltus. Schopp. Verisim. libr. 1. cap. 16. Vide tamen Scalig. ad Manilium, & quæ infra adscripsimus ad illa verba; *Ergo me non ruina terra potuit hauriri?*

v. 26. *nocturne percussor*] Alibi Petron. *Notauit me miles, siue ille planus fuit, siue nocturnus grassator.* Plinius panegyr. Traian. *Vidimus delatorum iudicium quasi grassatorum, quasi latronum,* Phocas in vita Virgilii; —*Qui mox armabat in vmbris Grassari solitum*— *Grassatores sunt λωποδύται.* sic optime explicat Glossarius; *λωποδύτης, grassator. λωποδυσία, grassatio, grassatura.* Fr. Lindenborg. Not. in Catalect.

Pag. 55. v. 1. *cum pura muliere*] immuni à morbo Lesbio, qui deinde Campanus, postea Hispanus, tū Neapolitanus, nunc Gallicus dicitur, Frantzosen/ Petr.
Herp

lerpo Monacho Dominicano in Chronico Franco-
urtens. *malfranzosa*. Goldastus. Imo *puram mulierem*
ocat quam ipse non irrumasset. Ramirez ad Martial.
b.2.epigr.61.n.6.

v. 2. *in viridario*] pro prato distinctis florum & arbo-
um coloribus variegato Lustgarten/ Columellæ quo-
ue, Plinio, Spartiano & Capitolino. Barthius ad Mu-
æum num.60. *Viridaria*, quæ & *viridaria*, & *viridia*,
λαι, loca graminibus arbustisque consita. Brisson. de
erb.signific.lib.19. Gothofred. ad l.26. in princ. D. de
nstruct. & ad l.79. §. vlt. D. de V.S.

v.3. *subduxisti te à præceptoris colloquio*] vt Pistoclerus
pud Plautum Bacchid. act. 1. sc. 2. quam vide sis, quia
ppido ad hunc Petronii locum facit illustrandum.

ver.6. *Cum fame morerer*] hinc prouerbialis locutio,
ro pane rogare aliquam, id est, de stupro compellare, a-
ud Bebelium in Facetiis, vbi hi versus non nuperi, sed
ntiquitus facti leguntur;

MONACHI.

En sumus hic nos tres, vos tres pro pane rogantes;
Nos sumus ex illis, qui trudimus illud in illis.

MONIALES.

Adsumus & nos tres, vos tres supponite nos tres:
Nos sumus ex illis, quæ cludimus illud in illis.

v.7. *vitrea fracta*] ita lepide & vrbane legitur. Res
ihili friuolæque, & nugæ, perquam scite a veteribus
lictæ sunt, *vitrea fracta*: & adhuc hodie moris est Gal-
is, de neglectis dicere, *Non darem vitreum fractum*.
Martial.

—*sulphurata fractis permutat vitreis*.

Turneb. Aduersar. lib 19. cap. 6. Gilbert. Cognatus in
Adagior. συλλογῇ, Raderus Martial. lib.1. epigr.35. & lib.
10. epigr.3.

Et ὁ δεῖνα, ne-
scio quem Poëta;
— rupto poscen-
tem sulphura vi-
tro.

vers.10 *qui vt foris cœnares poetam laudasti*] corroga-
bant Romani auditores, & impensis cœnarum suffra-
gia illorum redimebant, quod & in causidicis notat
Iuuenal. Satir.13. Vide Casaubon Comment. in Persii
Satir. 1. De Poetarum recitationibus, auditoribus &

acclamationibus, de recitationum origine, vsu, & co
suetudine tam apud Græcos quam Romanos fusissir
ad hunc locum dissertat Raderus Commentar. in M:
rial. lib. 10. epig. 60. quem vide.

v. 12. *Rursus in memoriam reuocatus iniuriæ*] Iustin
lib. 7. *Reuocatus in memoriam oraculi.* Idem lib. 1. *In n*
moriam somnii responsiq; reuocatur.

v. 14. *intelligo nobis conuenire non posse*] Modestin. t
pro Socio; *Dissociamur renunciatione.* Huius formu
hic apud Petronium & Apuleium Milesiar. lib. 10.
tibi societas ista displicet, possumus omnia quidem cæte
fratres manere, ab isto tamen nexu communionis discede
Sic amicitia renuntiabatur, & inimicitiæ denunti
bantur. Durantius Var. lect. lib. 2. cap. 11. Lipsius
Taciti Annal. li. 2. Vide infr. ad illud; *Res tuas ocius tol*

Ibid *nobis conuenire*] Infra; *Vide quam non conuen*
his moribus. Et inferius; *Si perirent, conueniret inimic*
Sic Martialis dixit; *Miror, non bene conuenire vobis.* R
der. ad Mart. l. 8. epig 35.

v. 17. *priuatis quæstib. temptemus expellere*] *priuatis*,
est, seorsis, singuli suis, quod veteres dicebant *priuis*,
docet Festus. Papias; *Priuus, priuatus, vel proprius. Pr*
uatim, proprie singulatim, ad verb. discretiuum. Cic. 3.
Finib. *verbis in dicendo quasi priuatis vtuntur & suis.*

vers. 19. *aliquid aliud promittam*] qui professores su
artium, *promittere* dicuntur: id est, aliquam aliam arte
pollicebor. Turneb. Aduersar. lib. 19. cap. 6. imo, pro
tebor, ne, si & ipse literas doceam, lucro tuo obsim at
officiam.

vers. 21. *collident*] id est, committent inter nos. vi
Douzam.

v. 22. *rumoribus different*] *vt venti nubes.* Pflugius.
rasius lib. 3. c. 1. *Differt vt proditorem.* Bongarsius Not.
Iustinum lib. 6. ante Pithœum.

Pag. 65. v. 5. *veterem cum Gytone meo rationem*] Inf
idem Encolpius *vetustissimam consuetudinem:* & alit
veteris amicitiæ nomen, Gnithonis sui familiaritate
appellat.

v. 6. r

v.5.*rationem deducerem*] quod Plutarchus in Agesio dixit, ἐκκαθᾶραι καὶ διαλῦσαι τὰς ἀμφιλογίας. Wouwer. Polymath.c.6.

v.8.*bona fide*]i.e.sine fraude.

vers.9. *alligo artissimis amplexibus*] Apul.lib.2. *Artius m amplexus cœpi sauiari*, &c.in Priapeiis.

Prendam te tamen, & tenebo prensam,
Totamque hanc sine fraude, quantacumque est,
Tormento citharaque tensiorem,
Ad costam tibi septimam recondam.

v.10.*fruorque votis vsque ad inuidiam felicibus*]Hesyius Illustrius; ὅπως αὐτοῖς χρῷτο ἀεὶ νεαζούσαις. Propert. .2.

Fruar, ô, solus amore meo.

cretius lib.4.

Denique cum membris conlatis flore fruuntur
Ætatis—— Barth.ad Claudian. nu.1548.

infra in lusu cum Circe; *Totoq; corpore in amplexum s immissus, non precantis vsque ad satietatem osculis or.* Consimilis est Eumolpi nequitia cum discipulo; *vnum omnia vota coniunxi.*

ver.11.*nondum omnia erant facta*] prouerbialis locu- .sic infra; *Quid ita omnia fecisti, vt, quos tuebaris, abideres.* exempla plurima collegit Barthius in Cer. gil.n.188.

v.15.*Cum fratre ludentem*] συνουσιάζοντα. Quo significatu & infra dicit; *lusumq; puerilem libidinosa specular diligentia,* i.e. congressum & συνουσίαν Gnythonis n Pannychide. Galienus Imp. in Epithalamio;

Ite, agite, ô iuuenes: pariter sudate medullis
Omnibus inter vos. non murmura vestra columbæ,
Brachia non hederæ, non vincant oscula conchæ:
Ludite, sed vigiles nolite exstinguere lychnos, &c.

ximianus Etruscus Eleg.4. de amica ad venerem itante amorem;

Quin potius placito noli, inquit, parcere ludo;
Parcite tristitias & renouate iocos.

Sic accipe in Sardanapali epitaphio;

Ede,

Ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas.

Et in illo Monastico versu barbaro, quem refert Gardinerus & Neander in Prouerbiis antiquis;

Ludere cum schellis res est pergrata puellis.

Vetus Interpres Bibliorum pro eo dixit *iocari.* Gen 26.v.8. de Isaaco; *Prospiciens Abimelech Rex Palæstine per fenestram, vidit eum iocantem cum Rebecca vxore si Et accersito eo ait: perspicuum est, quod vxor tua sit: c mentitus es eam sororem tuam esse?*

v.18. *vesticontubernium*] verbo iuncto de iis, qui s eadem veste cubant. Turneb. Aduersar. l.19.c.6. aut iam super eadem veste Ouidius;

Veste subiniecta dulce peregit opus.

Goldast. In Peruigilio Veneris, quod à nobili ac d cto adolescente Hieronymo Groslotio Lislæo int grum aliubi in Gallia extare comperi;

Nemo tentis mentulis det, nemo neruis otium
Ecce passeres salaces, ecce rauci turtures
Hac super virente myrto nos amoris admonent
Cum puellis dulce inire vesticontubernium.

Hoc quid sit, explicat Epigrammatarius Græcus;

Ἡδὺ δὲ καὶ ὁπόταν κρύψῃ μία τοὺς φιλέοντας
Χλαῖνα.——

Dousa F. Comment. in Peruigil. Veneris Catulli V bicarii.

v.21. *non perfunctorie*] accurate, non obiter.

vers. 22. *adiectis etiam petulantibus dictis*] de quibu consule Cuiacium Obseruat. l.8.c.7. & l.13. c.3. Cor tium ad L. *si duo.* §. vl. D. de iureiur. & Gothofredum a L.16. C. ex quib. caus. infam. irrogat. Inter cædendur enim præco pœnæ causam dicere solebat. quem mor obseruauit Ascyltos.

v.25. *diuidere cum fratre nolito*] latet spurcities, in quit Douza. sed Ciceronis verba ab eo adducta pror sus aliter interpretatur Scaliger, cuius vide Castiga tion. in Catull. Leg. *diuidere fratrem voluisti?* spectat a id, quod præcessit, ob iniuriam Ascylti commune cum eo sarcinulas partiri voluisse. Itaque, hoc erat

inquit

quit, quod diuidere tu volebas? *Diuidere* autem, quod aberi. *cadere hillas*. Palmer. in Spicileg.

v. 24. *Veniebamus in forum deficiente iam die*] puto rem furtiuarum forum intellegi, quæ in Saburra, deficiente iam die, venales proponerentur. Horat. libro Sat.

Fallacem circum, vespertinumq́; pererro
Sæpe forum——

quod interpretes de Saburra maiore accipiunt, in qua vesperi furtiuæ res venundabantur. hinc Plaut. *vesperè* *o viuere*, pro furtis suis vitam sibi parare. ea de caussa Propert. *vigilacem Saburram* dixit. Durantius Var. lect. .cap. 5.

ver. vlt. *quarum fidem male ambulantem*] Leg. *quarum rem*. Meursius Animad. misc. l. 4. c. 6.

Pag. 57. v. 5. *in quodam angulo*] v. edit. *in remoto angu-* quod omnino displicet, si alicuius scripti codicis auoritate confirmetur.

ibid. *laciniam extremam*] *lacinia*, ora siue extimum estis aut panni, κρᾳσπεδης Cuiac. Obseruat. l. 12. cap. 24. quæ fortean in hoc pallio ex auro vel purpura, ſendin der gûldin paſament Porten. nam infra vocatur *pretiosissima vestis*. Heluetii vocant *plegam*, quam Latini *laciniam*, à verbo (vt opinor) belegen. Ergo *concutere laciniam* est concutiendo puluerem detergere, atque æruine discussa splendorem induere.

v. 7 *si quem forte emptorem splendida vestis*] al *splendor vestis*, quod magis arridet, & sensus exigit.

v. 9. *familiaris oculis meis*] i. e. quem vidisse alias videar mihi, quique oculis meis haud tunc ignorabilis obiciebatur. Infra; *Vox pœne auribus meis familiaris*, hoc est, non ignota. Nam ibidem mox sequitur; *notissima voce*. & post ibi; *familiari sono*. Ergo *familiaris* hoc loco est γνώειμ☉, nec audimus Scaligeri emendationem.

v. 10. *Diligentius considerare pallium*] *Considerare* dicitur pro diligentissime aspicere. Schopp. Explanat. in Epidic. a. 5. sc. 1.

v. 11. *inuicem iniecit contemplationem*] *inuicem* hic dicitur

citur pro, ex altera parte. Plaut. eodem modo verbo *cissim* vtitur. Idem in Mostellar. Act. 5. sc. 2. Petron. iterum; *Specta inuicem, quod me spectare voluisti.*

verſ. 20. *prius tamquam emptor propius accessit*] sim quid apud Martialem legere memini.

verſ. vl. *depositum*] tunicam, quam apud Eucolpi depoſuerat: vnde nata erat ſuſpicio, quæ ſequitur.

Pag. 58. verſ. 4. *de quo querebar*] *queri* verbum iuris pro agere, accuſare. vnde *querela*, pro actione accuſati ne. Infra; *postero die iudex querelam inspiceret.* Et, mo *& liberatos querela iussit pallium deponere.* Eſt aute *queri*, quod Gallis *complaindre.* vnde *complaignant complaincte* pro actore & actione.

v. 11. *iure ciuili*] atqui tribuuntur *interdicta* iuri Pr torio. Sed Petron. ius ciuile pro Prætoris ordinario i re vſurpat, vt M. Tullius pro Cæcinna. Cuiac. Obſer lib. 5. cap. 17.

v. 13. *ad interdictum veniret*] bene, Latine etiam, p in ius ad Prætorem. Turneb. Aduerſar. l. 19. c. 6.

v. 15. *Quid faciant leges*] in auaritiam & pecuniæ st dium. Scalig. in Catalect. Gualtherus Alexandrei libr. 1.

Munus enim à norma recti distorquet acumen
Iudicis, & tetra inuoluit caligine mentem.

Item; *Pestis auaritiæ, quæ sola incarcerat omnes*
Virtutum species, spreto moderamine iuris
Curritur in facinus, nec leges curia curat.
Ligatur iustus, absoluit curia mendax
Iniustos, &c.——— Et lib. 7.—— *Censor iniquus*
Auertit surdas à causa pauperis aures,
Et fouet iniustam corruptus munere caussam.

Iacob. Magni Sopholog. lib. 5. cap. 3. Porro princi pium huius epigrammatis petitum eſt ex imitation Virgilii in princip. Georg. *Quid faciat lætas segetes.* &c.

verſic. 17. *Ipsi qui Cynica*] verſus eſt in primis elegans quo quidem eos ſignificari puto, qui miſere viuunt vt ſiliquis & leguminibus, quique viliſſimis cibarii ſe tolerant atque ſuſtentant. nam talis erat Cynico

rum

um Philosophorum victus, quod è Luciano in Dia-
g. mortuorum intelligi potest. Turneb. Aduersar. lib.
cap. 15. Hinc *Cynice viuere* in prouerbium abiit de iis,
ui misere victitant. Gilbert. Cognatus in Adagior.
lloge.

v. 19. *Ergo iudicium*] Corrupta Romanorum iudicia
xat, vt & Martialis hoc versu,

Et iudex petit, & petit patronus, &c.

aderus ad Martial. lib. 2. epigr. 11. notat iudices leues
iniquos, qui non iudicant ex præscripto iuris & le-
um, sed corrupti muneribus iudiciorum relligionem,
uasi mercem, vendunt: de quibus etiam Varro in Se-
agesf. Auson. Popma in Coniectan. Vide Sarisberien-
m de Nug. Curial. lib. 5. cap. 16. & Iac. Magnum So-
holog. lib. 8. cap. 1. *Non possum neque debeo silentio præ-
rire auiditatem ingluuiemque quorundam leguleiorum,
uo iura venditant. quo pauperes opprimũt, inopis causam
erelinquunt. cum iudice corrupto clam coniurant. & pa-
m consentiunt, apud egentes & nil æris habentes se mutos
eddunt, occupatos se clamant collum fasciis obstringunt,
erbum Demosthenis fingentes, aduersus hanc corrupte-
am Petronius cecinit Arbiter. Amore iustitiæ nequaquam
xcitantur ad operam, sed talpis segniores virtutis vexillum
vt desertores fugiũt Vbi autem lucrum apparuerit, splendor
auri dolosusq; nummus refulserit, vbi sapor vini & preciosi
muneris adorea narium fores pulsarit, non solum codices &
chartas, sed & pedes, manus, os, linguam, totamque corporis
substantiam promittunt*, &c. Iacobus Locher Philomu-
sus præfat. in Vdalrici Tengleri Speculum Laicorum,
(Layenspiegel) vernacula lingua confectum.

v. 20. *Atq; eques in causa*] *Causa est* δικαστήριον, locus,
in quo iudices sedent ac ius dicunt, quem ᾠδεῖον dici
Suidas annotauit. Hinc forte capiendus Xenephon
Hellen. 2. ἐξενυκτέρευσαν δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς ἐν τῷ ᾠδείῳ.

Ibid. *qui sedet empta probat*] id, vt alia huius scriptoris,
mutauit Cyprianus epist. ad Donat. *Iudex? sed senten-
tiam vendit. qui sedet crimina vindicaturus, admittit.* I S.
Pontan. Analect. lib. 2. c. 17.

verſ.25. *paruo are recuperare*]apud Iac.Magni Sophc log.l.5.c.3.legitur; *Tutius eſt paruo are rem perditam r cuperare, quam ius ambigua prabere liti.* Videndus Iur tus in Symmach.l.7.epiſt.129.

Pag.59.v.1. *prater vnum dipondium, ſicel, lupinoſq;*] i antiquitus cuſis, *vnum deſponendum ſicel*: ſed tame non minus falſa eſt iſta ſcriptura, quam lupinaria mc neta: ac ſi coniecturæ conceditur venia, legendu crediderim, *vnum dupondium ſcilicet lupinoſque.* Lup nos autem ex Horatio Plautoque alibi docuimus v ros aſſimilare nummos, id quod & hic locus confi mat. Turneb. Aduerſar.l.19.ca.7. *Dipondium* à vilitat quod penderet drachmas duas, ita per contemptu *Dupondij* appellati, primo anno noui auditores iuri Hieronym. *Qui te oro dupondij ſupputabit?* Seneca epiſ *dupondio ſatur*, id eſt, exiguo ſumptu. Cuiac.obſerua l.12.c.40.

verſ.2.*mercari*] nota proprietatem huius verbi, p negotiari vel lucri cauſa merces emere, quæ deind carius diſtrahantur.

ver.8.*mulier aperto capite*]omnino leg.*operto*, vt infr *Mulier autem erat operto capite, illa ſcilicet, qua paulo an cum ruſtico ſteterat.* Feminas in publico opertas fuiſ dixi ſupra.

v.10.*iniecit vtramque lacinia manum*] *Inijcere manu* proprio antiquo verbo iuris eſt quoties nulla iudici exſpectata auctoritate rem nobis debitam, aut etia noſtram vindicamus: quod Tertullianus dixit, *man iniecta detinere.* Andr. Hoyus in Prouerbial. Tertullia ni formulis, cap.123.

v.13. *ne videremur nihil agere*]ſæpe in *nihili* vocabu lo antiquorum luſum fecit ingenioſitas. Vetus eſt *Nihil agendo homines male agere diſcunt.* Terentius; *Valde occupatus in nihil agendo.* Arnob.lib.6. *Vni tantummodo exauditi abeant ſoli, nihil egerint cateri.* Auſon. *Vt, qui agis nihil, hac legas; &, ne nihil agas, defendas.* Quæ omnia in ſpeciem tantum *nihil* illud præferunt, cum & is, qui otioſus ſit, non poſſit nihil agere, nec qui irritis

conati-

ratibus orauit, non orauit minus, nec qui legit, quod
iolum est, minus legit. Barth. ad Claudian. nu. 1590.
:m tamen alibi notauit, *nihil agere* Petronio vsurpari
) affluentia otii, Ablegmin. Critic. l. 2. c. 8.
v. 15. *eadem inuidia*] sic statim; *nostram, scilicet de mo-*
ridebant inuidiam. Inuidia plerumque apud Petro-
im est. virulenta quædam publici priuatiq; odii con-
atio. Sic Tacit. libro 4. Annal. *Profusis diu ac per silen-*
:m lacrymis, mox inuidiam & preces orditur. Pichena
ot. ad Tacit. 3. Annal. num. 62. Familiaris hæc Petro-
› phrasis. Quintilian. declam. 279. *Non vociferatione*
tem inuidiam facere apud populum conatus est. vocifera-
dixit, quod Petron. *proclamare*. Sauaro Not. ad Sidon.
.epist. 7. Infra; *Amolitur Ascyltos inuidiam, &, se vero*
hil aliud quam fugitiuum suum dixit quærere. &c. Et in-
rius; *Inundatur hac Eumolpus inuidia, iurat per deos*
asq; se neque scire quid acciderit, &c.
vers. 20. *quod pro illa parte vindicabant*] *quod*, id est, eo
iod, ideo quod, propterea quod. est particula Comica
lauto ac Terentio familiaris.
vers. 22. *pannuceam*] vide Pet. Perrenonium Animad-
ers. & Var. lect. l. 1. c. 13.
v. 24. *pene risum discussit*] Iungermannus leg. *bene ri-*
im, optime.
v. 25. *Videamus, inquit, suam cuique rem*] Idem censet
:g. *videmus*. quod & ipsum comprobo.
Pag. 60. v. 2. *aduocati tamen iam pene nocturni*] leg. *be-*
ie nocturni, id est, qui iam sero & multam in noctem
imbulant. est enim αὐξητικὴ hæc particula. Schopp. Ve-
isim. l. 1. c. 16. *Nocturnos* pro furibus dixit, quod & no-
ctu grassantur fures, & atrociores fures nocturni ha-
bentur. id de aduocatis dicit, qui vestes auertere cona-
bantur. Hoc autem eo est lepidius & vrbanius, quod
iam aduesperauerat, vt ambiguitatis sensus duplici gra-
tia augescat, & aduocatorum nocturnorum & noctur-
norum furum. Turneb. Aduersar. l. 1. c. 7. Vide Scaligeri
Castigation. ad Catull.
v. 6. *querelam inspiceret*] id est, cognosceret.

v.7.*in controuersia esse*]leg.ex Memmii cod.*in contro uersiam esse*,pereleganter Ciceronisque modo, pro con trouersum esse & litigiosum. Turneb. Aduersar. lib.19 cap.7.

v.10.*iam sequestri placebant*] vide L. *sequester* 109.D de verb. sign. & Iuris interpretes. Est hoc elegans ex emplum sequestrationis conuentionalis, de qua in L *si soluturus*, 39. D. de solution. L. *interesse*, 39.D.de ac quir.vel amitt.possess.

ibid.*placebant*]sc.rustico & mulieri,ex vna: postea se quitur, *idem plane & nos volebamus*, hoc est, & nobi quoque sequestri placebant,ex altera parte.

vers. 11. *ex concionibus*]ex hominibus,qui ad concic nem & turbam confluxerant.Paulo ante; *Conciones qu ad clamorem confluxerant*. Et paulo infra; *Ridere acum non minus concionum, quam calumniantium cœpimu* Ad eum modum, quo *seruitia*, *ministeria*, *officia*, *virtu tes*, & sexcenta tanta,pro seruis,ministris,officiosis,vi tuosis,ab aliis frequentantur.

v.12.*solebat aliquando & causas agere*]al.*ad causas*:p contemptum.nam *agere ad causas* minus est quam *age causas*.

v.17.*vestis inter prædones strangularetur*] id est,abde retur & reconderetur, sicut *strangulare diuitias in arc* apud Statium 2. Siluar. est perpetuo clausas seruar Schopp.verisim.lib.1.c.16.vide Bernartii Comment.i Stat.ad d.lib.2.in Surentino Pollii. Excusa namque le ctio optima est. nec adsequor, quid velit sua emend tione Scaliger.Iungermannus.

ver.17.*metu criminis*]id est,propter commissum cr men vel pœnam criminis.Sic *crimen* pro pœna dixit Iu stinianus Imp.in Const.de confirmat. Digest. §.19 *n temerator velit falsitatis crimini subiectus*,&c.quod §.2: *eandem pœnam falsitatis constituimus*,&c. Est vero Græ corum κρίμα,quod ἀντὶ τοῦ κατάκριμα siue ποινὴ poni,ol seruauit Goldastus.

v.18.*non veniremus ad constitutum*]id est,vt vadimo nium desereremus.P.Pithœus Subsec.siue Aduersa.l.

cap.1

p. 18. *Constitutum*, pro confl:ctu aut litigatione fo-nsi. Tertulliano *constitutio*, de Præscript. aduersus æret. vbi caussam reddit cur cum hæreticis non sit sputandum; *Hoc de consilio diffidentia, aut de studio a-er ineunda constitutionis induxerim, nisi ratio constite-t, inprimis illa quod fides nostra obsequium Apostolo de-at prohibenti quæstiones inire, Hæreticum post vnam cor-ptionem conuenire, non post disputationem.* Petronius fra, *Facio inducias vobiscum, & à constituta lite di-itto.*

v. 22. *centonem exhibendum*] vide tit. Digest. *ad exhi-endum.*

ver. 24 *iussit pallium deponere*] id est, sequestrare. vide t. D. *Depositi & contra.*

v. 25. *& recuperato*] Putschius leg. *Ergo recuperato.*

Pag. 61. ver. 5. *Nolo quod cupio*] quomodo potiundum t. Scalig. in Catalect. vide Iac. Magni Sopholog. lib. 5. .5. Barth. ad Claudian n. 870.

vers. 6. *victoria parata*] facilis & parabilis. Barthius ad Claudianum Commentar. num. 2339.

v. 8 *Gitonis*] Scalig legit. *Gnythonis* Sane Lexicogra-hi habent, Γιθίσιον, Διορύσιον. Iungerman.

v. 10. *exsonuit*] infra; *Omnia nimio risu exsonuerat.* Et libi; *Exsonat cantibus totum nauigium. exsonuit*, ἐξήχη-τε, vel ἐξήχηται, quo verbo in eadem notione Chrysostomum vti animaduertit Car. Perrotus in suis ad eum Annotationibus.

v. 13. *Dum loquimur*] Infra; *Dicto citius neruiparue-runt imperio.* quo pacto & Apuleius amat loqui, vel *cum dicto.* Alibi Petron. *Dum loqueris, leuis pruina dilabitur.* Sic Marci cap. 1. vers. 42. de Iesu leprosum sanante; *Ait illi; Volo mundare. Et cum dixisset, statim discessit ab eo le-pra:* hoc est, vt alibi loquitur Petronius, statim ab ex-trema parte verbi discessit, &c. Vide quæ notamus ad il-lud infra; *Ab hac voce.*

Ibid. *sera sua sponte delapsa cecidit*] sic videntur anti-quorum seræ fores occlusisse, vt exemptiles essent, & quoties fores reserarentur, seræ remouerentur, libe-

rarentque è catena pendentes: cum non ita, vt nur impagibus ostiorum vncis adfixæ ferreis hærere: Ouid. 1. Amor.eleg.6. *Excute poste seram.* Hoc eo a monendum duxi, ne iuuenes, cum legerent, mirare tur & obstupescerent attoniti, cum ad veteris non huius temporis consuetudinem & memoriam ista r uocanda sint. Turneb. Aduersar.lib.19.cap.7. Mihi P tronius videtur notare. sagam istam sacerdotem, qu magico artificio & incantamento seram remouerit Ergo venefica fuit Quartilla, & ad conciliandam si auctoritatem religionis hoc artificio vsa est. Respexi etiam ad illud Virgilii videtur, ---———— *sponte s patuere fores.* Homerus Iliad.ε. Αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ.

v. 19. *cuius vos sacram ante cryptam turbastis*] Cryp est costa, in qua Priapi sacra abdita. κρύπτειν enim e abdere & recondere. Iam vero Deorum quorunda sacra mystica erant, nec cuiquam ea fas enuntiare, si ut Horat.de Baccho lib.1.od.18. Sic in libro Sapient: cap.14. vers.23. de gentili impietate; ἢ κρύφια μυστήρια θύοντες. Mystica autem & arcana Priapi quoque sac fuisse, infra docemur. Dicit ergo ancilla, Encolpion Ascylton turbas ante cryptam illam sacram dedis *Turbastis* enim absolute dictum, pro turbas dedisti excitastis. Schop. Verisim.lib. 2.cap.2. Num audiemu sententias, id est, vitrea fracta & somniorum interpre tamenta? vbi etiam Germanicus Interpres, cuius au ctoritatem laudat, est Lutherus, quem nominare pro fanis istis nefas.

ver.vl. *Assentationem*] sincerius arbitror, *assensionem* Gulielmus Plaut.quæst.in Epid.cap.vlt. imo *assentatio nem* dixit pro assensione. Sic *assentari* pro assentiri v surpauit Plaut.Mostel. act. 1. sc. 3. vbi Schopp.contr Lambin. qui pro *assentari* apud Plaut. semper *assentir* substituit: pessime, vt etiam Douza ostendit. Quo ver bo & Tertullian. in eo sensu vtitur, & in lib.aduersu Hermogen. *assentator mali*, est qui malo consentit, v recte ibi adnotauit Rhenanus. Sic Anonymus, sed ve

auctor de Origine Sueuor. *Huic assentationi quidam ushelmus intererat*, id est, consensui Procerum Et st; *Nil ei posse respondere, nisi Principum suorum assentane.* Ad eandem faciem statim Petron. *ostentationem oris*, pro ostensione dixit.

Pag. 62. v. 4. *exspectanimus lacrymas*] vt in nimia contnatione oboriri solent. Barth. ad Claudian. num. 96. Leg. *aspectauimus.* Gruterus Suspicion. lib. 8. c. 8. nihil necesse esse interpolatione Goldastus docet.

v. 6. *detonuit imber*] L. *detumuit.* Similitudo est à fluinibus, quam aliter prosequitur alibi; *Inundauere peus lacrimæ dolore paratæ.* Gruter. Suspicion lib 8. cap. Imo tralatio est, a tempestate, quum imber sequitur onitrua. Hieronymus Stridonens. *Et tum persecutionis etonaret procella, in villam remotiorem secessit.* Nota est ibula de Socrate, qui ab vxore rixosa perfusus; *Sciebam*, inquit *post tantum tonitru venturam pluuiam.*

vers. 8. *manibus inter se vsque ad articulorum strepitum ontritis*] Infra; *Vt infractis manibus congemuit.* Gestus rat componentium se ad dicendum. Propert. ——*at illi*

Pollicibus fragiles increpuere manus.

Scalig. ad lib. 4. Propertii. Ex more veterum, qui huiusmodi signis siue crepitibus audientiam dicturi præparabant. Idem iisdem, imo & nobis istud signum frequens & in procliui ad indicandum, vocandum, aut reuocandum. sic apud hunc nostrum infra; *Trimalcio lautissimus homo digitos concrepuit, ad quod signum matellam spado ludenti supposuit.* Puteanus in Genial. serm. Malim autem legere, quod in aliis est, *constrictis.* Laertius in Socrate; πολλάκις δὲ βιαιότερον ἐν ταῖς ζητήσεσι διαλεγόμενον κονδυλίζεσθαι καὶ παρατίλλεσθαι, τὸ πλέον τε γελᾶσθαι καταφρονούμενον. An id est, σωλαλάζειν apud Hesychium? Signum autem, quo ad audiendum vocabant, non erat constrictio digitorum vtriusque manus, sed duorum digitorum vnius concrepatio. Hieronym. ad Rusticum; *Duobus digitulis concrepabat, hoc signo ad audiendum discipulos prouocans.* Silentium autem & fauentia auditorum extensione manus conciliabatur.

Lucas in Actis Apostol. cap.19.vers.33. *Alexander autem manu silentio postulato, volebat reddere rationem populo.* vbi Græcus codex; κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. Ibidem cap.26.in princip. *Agrippa Paulum ait; Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tu Paulus extenta manu cœpit rationem reddere.* Cap.12.17.de Petro; *Annuens eis manu vt tacerent narrauit,* & Cap.13.v.16. *Surgens autem Paulus, & manu silentiu indicens, ait,* &c. Cap.21.in fin. *Rogo te permitte mihi loq ad populum. Et cum ille permisisset, Paulus stans in grad bus, annuit manu ad plebem, & magno silentio facto, alloc tus est lingua Hebræa, dicens,* &c. Adde Fr. Raguellu Indice des droicts Royaux & Seigneuriaux, verbun *Bouche.*

v.11. *vbi fabulas & antecessura latrocinia didic.*] vbi ista mendacia & furta didicistis, de quibus supra? Qu re leg. *& antecessa ea latroc. Antecessus* pro eo qui ant cessit Schop.Verisim.lib.2.cap 2. Nobis legend. cor stat; *vbi ante exercita latrocinia dedidicistis?* Barthius a Claudian.n.2438.

Ibid *latrocinia*] sic Sallust.in Iugurth. *Furtum & pe latrocinia potius, quam bonis artibus ad imperia & hono res nituntur.*

v.15. *tam præsentibus plena est numinibus*] Mox sta tim; *Deorumque consilia proferatis in publicum.* vide Den in Dissertatione de idolo Hallensi Iusti Lipsii, pag.50 & Goldastum in præfation. Decretorum Imperiali. de Cultu Imaginum.

ver.20. *Imprudentes enim, vt adhuc puto*] id est, ignorantes & inscii. Infra; *Accedebat ebrietas & imprudentia locorum, etiam interdiu obscura.* Et inferius; *Imprudentes noxios in nostrum induxere nauigium.* Sic alibi de Trimalcione; *Positusque in ceruicalia minutissima expressit imprudentibus risum:* id est, nobis ignaris, qui non prius videramus. Sic Terentius: *Peccatum imprudentia est.*

vers.24. *Medicinam somno petii*] Suetonius in Vespas. *Orantes opem valetudini demonstratā à Serapide per quietem, re-*

m restituturum oculos si inspuisset. Vide Aristophanem Pluto, idque Scholiasten & Interpretes.

v.26.*monstrata subtilitate*] fort.*vtilitate.*

Pag.63.v.4 *iuuenali impulsi licentia*] Tacitus Annal. lib.13. *Per iuuenilem licentiam, quæ tunc passim exercebatur.* Pichena Not n.83.

v.9.*iocum risumque faciatis*] Itali dicunt, *diuentar fauola & riso del mondo*, id est, dar dir & dar direr à tutti, *ibire in ora hominum*, dicit Liuius. Pflugius. vide Gollasti Not.in Basilii Ammonitiones, part.1. Parænetior.veter.

v.10.*traducere velitis tot.an.secreta*] id est, ne manifesta faciatis secreta & in pompâ palam irridenda ducatis. metaphora à damnatis ducta, qui *traduci* dicuntur, cum populo spectandi ignominiæ caussa exhibentur. Ramirez ad Martial. Amphitheatr. epigramm.4. num.1. Infra: *deceptum se & derisum, traductumque inter discipulos.* Et alibi, *Histrio scenæ ostentatione traductus.* Matth.1.vers.19. de Iosepho D. Mariam virginem sibi desponsatam & de Spiritu sancto grauidam relicturo; *Cum esset iustus, & nollet eam traducere*, &c. vbi adeundus Theod. Beza in Annotat.maioribus eruditissime de hoc verbo dissertans.

v.11.*quæ mille vix homines nouerunt*] legend. *mystæ vix omnes nou.* Scaliger verissime. Interpres Iuuenal. Satyr. 6. *Sacerdotes siue mystæ.* Ibidem; *Sic enim Symmistæ quando Osirim quærunt.* Sidon.carm.19. Sacerdotes Bacchi vocat *mystas*, vbi videndus Sauaro. *Mysta* etiam Seneca Tragœdo pro sacerdote vsurpatus. Petronio sunt sacerdotes Priapi. *Secreta* autẽ sunt, quæ aliis *mysteria*, id est, sacra. Sic enim ipsemet interpretatur post paulo; *neque sacra quemquam vulgaturum.* Itaque recte Leunclauius Notator.lib.1.cap.1. pro illis verbis in L. 2. C. de summa Trinit. *Nullus hæreticis ministeriorũ locus*, legit *mysteriorum* Et quæ Græci Christiani vocant μυστήρια, Latini reddiderunt *sacramenta.* Dicta autem *mysteria*, quod oporteat μύειν τὸ στόμα. huc respexit Petronius.

v.12. *Secundum hanc deprecationem*] *secundum*, pr post. Infra; *Secundum hanc formulam imperamus E molpo.* Salluſt.in Iugurth. *Secundum ea*, i.e. poſt ea.

v.17. *bonum animum habere*] Sic infra; *Iubemusqu bonam habere mentem.* Itali dicunt, *hauer buon anin* id eſt, buona ſperanza, confidere animo & bene ſpe re. Pflugius. Etiam Germani, gut Hertz haben.

v.21. *Deus illi monſtraſſet*] Æſculapius ſcilicet.

ibid. *adiuuaturos*] pro, adiuturos.

verſ. 22. *diuinam prouidentiam*] V.C. *prudentiam*. L ctantius l. 2. c. 9. *cum eſſet Deus ad excogitandum prude tiſſimus, ad faciendum ſolertiſſimus*, &c. ita V.C. vul *prouidentiſſimus.*

v.23. *poſt hanc pollicitationem*] vide tit. D. *de pollicit tionibus.*

v.25. *deſcendentes ab aure capillos*] ante aures dem tebantur capilli paruuli, velut cincinni, intorti ex il capillis, qui in ima parte temporum iuxta aures a naſcantur. Hos vocabant *ſoboles*, à ſtolonibus ſump metaphora, quos veteres ſolebant criſpare: quema modum etiam hodie plerique Germaniæ & Belgiæ p puli faciunt. *Antias* vocant Feſtus, Philoxenus, & I dorus. Auſ. Popma in Varron. Ab aure pronos & pe dulos capillos veteres demiſerunt. Senec. Natur. quæ l.1.c.vlt. *Coniugum manu crinis ille, quem effundere oli mos viris fuit, attrectabatur.* Quæ Wouwer. hic affert Varron. de mulierum cirris & ſenis capillis intelliger da ſunt, non de virorum cincinnis ab aure penduli Sauaro in Sidon. l.1. ep.2.

v.26. *temtata manu duxit*] al. *lenta manu traxit*; quo eſt, manu tenaci & hærente, vt apud Flaccum Epo od.15.

Lentis adhærentes brachiis:

quod eſt, ſequacibus, inhærentibus. At ab Flaua lib 1. Satyr.9.

Et preſſare manu lentiſſima brachia—

valet, pigra, tarda, ſurda, ſegnia, nihil commota me preſſu, vt ab Ouid. epiſt.1. ſcriptum eſt; *Aut vbi lentu*

ab.

es—Veteres tamen interpretes pro *lentissime*, quod it tenacissime & pressissime, audiunt, nomine aduerbii cario. Turneb. Aduersar. l. 1. cap. 15. Leg. *dentata manu* *xit*, i. e. in modum pectinis dentatim formata. Lipsius Antiquar. lect. l. 1. c. 8. Elegans est emendatio ista im pectinis & dentis metaphora est reciproca, quoim alterum de altero mutuo dicitur. Zinzelingus Miellan. Critic. l. 2. c. 14. Rader. ad Martial. l. 14. epig. 22. go vero illud, *lenta manu dixit*, quod quidam codd. æferunt, aio elegantius esse ac probius, h. e. molli & landiente, non dura, sed studiose & suauiter composi. Auctorem dabo ipsum Petronium. *Perfusisq; inguibus*, inquit, *meis viridis vrtica fascem comprehendit, omniaque infra vmbilicum cœpit lenta manu cædere.* Et libi de hac ipsa Quartilla ait Eucolpius; *Me quoque ad lem spectaculum lenta manu traxit.*

Pag. 64. v. 2. *annuissetis de hac medicina*] Leg. *adiuuissetis*. Scalig. Castigat. in Catull. Sic apud Plautum prolog. Amphitr.

Hæc vt me voltis approbare adnuere
Lucrum vt perenne vobis semper superet,

Merula ad Ennium ex V. C. reponit *adnuuere*. vnde postea Schoppius exædificauit suum bellum illud *aduuere*. At vide an non multis partibus præstabilior sit Goldasti nostri emendatio, *apprabare*, *adiuuere*. Quamuis ad Petronium pro *adiuuissetis* malim scribere adnuissetis, dictitante ac iubente cum sententia loci tum vsu sermonis Latini.

vers. 6. *legem donare, superbum*] L. *Regem donare*. q. d. summæ esse superbiæ Regi quid donare, & hoc dono eius sibi amicitiam comparare velle. videtur versus sequens id ipsum confirmare, in quo tamen legerim, *quo possum*, *q. i. v.* vt dicat illud se solum amare, quod ad impetrandum facile sit. Schopp. Verisim. l. 2. cap. 14 qui si ineptiat suasim facit scilicet. Leg. *legi damnare*, pro lege, δεχαϊκῶς. Barthius in Ceir. Virgil. num. 189. vel, *legem damnare*. Jungermannus. quod placet impendio.

v.7. *Hoc amo quod possum qualibet ire via*] Leg. *aequi ter ire via.* vel commodius, *vtralibet ire via.* Piccar Pericul. Crit. c. 17. Aliter quam bene. Marq. Frehe putat id dici ex formula manumissionis, *Liber esto a abito, quo voles*, de qua Cuiac. Obseruat. l. 14. c. 27. vt nuat scilicet se liberam esse. Sic infra; *Patimini libe homines ire sine iniuria, quo destinant.*

v.8. *Nam sane & sapiens*] L. *sane sapiens. Sane saper* pro, saniter & vt homines sani solent. quale illud Plau *Sane sapio & sentio.* Schopp. Verisim. l. 2 c. 14. Alcuir Caroli M. Imperatoris magister in Grammat. *Quis num sapiens, haec esse transitoria ignorat?* Hellenismo o tio propior, est εὐφρονεῖν. Henr. Canisius Antiquae le tom. 5. part. 2. pag. 989.

ibid. *contemptus iurgia flectit*] Bonam nō interpret tur sententiam, credo ob scripturae vitium. Quod *cum tempus*, scribatur, nemo (vt opinor) de sensu me to quereretur. Turneb Aduersar. l. 19. c. 7. *Tempus* p occasione. Barthius in Ceir. Virgil. num. 336. Qu quidem vt verum est, ita hic locus sane sapit, nec vllu vitium patitur.

v.9. *Et qui non iugulat*] i.e. contentus vicisse, sangu ne abstinet. Freherus in Cecropistromachia.

v.19 *in hoc diuersorio quemquam admitti*] dictum, illud in LL. XII. Tab. *in eo pecuniaq; eius potestas esto*, pr in eum, &c. Piccartus Pericul. Crit. c. 18. Sic infra P tron. *Ad reficiendum ignem in vicinia cucurri.*

v.24. *frigidior hieme Gallica*] elegans prouerbiun Gallia enim, quae ad Septentriones tota pene vergi horridiorem & saeuiorem experitur hiemem. Turnel Aduersar. l. 19. c. 7. Gilb. Cognatus in Adagior. syllog Imo Galliam hic intelligit eam Galliarum partem quae tum potissima, si qua Caesari fides, Heluetia dicta nunc Suetia siue Suicia, regio frigidissima.

vers. 25. *nullum potui verbum emittere*] Apolloniu lib. 3.

—καὶ ἄνεωδοι εἰς ἀλλήλους ὁρόωντο
Ἄτῃ ἀμηχανίῃ πεπηγότες— Minutius Felix;

Cu

m Octauius perorasset, aliquandiu nos ad silentium stu-actli, intenti vultus tenebamus. Similia apud Claudia-m notauit Barthius in Animaduersion. n. 2797.

vers. 26. *verbum emittere*] fort. *emutire*, vt apud Plau-n.

Pag. 65. v. 2. *scilicet nos, si nil aliud virilis sexus esset*] itor non visum esse, quod subest. Leg. *scilicet contra as, si nihil aliud v. s. esset.* Piccartus Pericul. Crit. c. 17.

v. 4. *Et præcincti certe altius eramus*] lasciuientes, pa-i ad opus, alticincti. Sic infra; *Cinædus superuenit rta subornatus gausapila cinguloque succinctus.* Ibidē; *uartilla alte cincta iussit infelicibus dari missionem.* Ar-nidorus lib. 4. Ἔδοξέ τις ὑπασειλαμβάνειν τὴν ... ἐ-δεικνύειν αὐτῷ αἰδοῖον. Rigaltius Not. ad Phædrum l. fab. 36.

v. 10. *Excidit omnis constantia attonito*] Symphosianus in istor. Apollonii Tyrii: *Excidit illi pietas.* Petronius fra sub nomine Eumolpi de bello ciuili;

——*Senibus quoque libera virtus exciderat*——.

v. 13. *cœpit obducere*] Putschius leg. *abducere*, vt habēt codd.

v. 15. *vt debeamus torti perire*] leg. *torti abire*, id est mo . petit, ne diu se torquere velit. Fest. *Abitionem antiqui cebant mortem.* Schopp. Verisim. l. 1. c. 14. & in Arte ritica: An *torti*, i. e. in tortura? an ex v. c. qui habet *tenti*, g. est *lenti*, vt opponatur τῷ *celerius*, quod præcessit? Deinde apagesis Schoppi, cum tuo *abire*, aut abi in ma-am crucem. *Perire* est mori, sed morte violenta. Docet os Plautinus iste versus;

Qui per virtutem peritat, pol non interit.

v. 17. *lodiculam in pauimento extendit*] cubilia quippe antiquorum vestibus & tapetibus solum sternebantur. Multa passim exempla, quæ suo loco illustrabuntur. Barth. ad Claudianum n. 1173.

ver. 19. *sollicitauit inguina*] verbum proprium in hac incitandi ad Venerem notione. Martial. l. 6. epig. 71.

Tendere quæ tremulum Pelian, Hecubæque maritum
Posset ad Hectoreos sollicitare rogos.

ami-

Ramirez ad Martial.l.3.epig. 75. n. 3. Maximian Etruscus Eleg. 4.

Contrectare manu cœpit flagrantia membra,
Meque etiam digitis sollicitare suis.

verſ.20.*mille iam mortibus*] *Mortes* capio pro mor generibus. Et ad hunc locum reſpexit Saliſberien lib.6.de Nug.Cur.cap.3. *Et quiſque mortes mille cir tempora ſua erraſſe gloriatur.* Zinzerling. Miſcellan.C tic.l.5.c.4.Leg *mille iam motibus*, proprio militiæ V nereæ verbo. Ouid.l.2.eleg.10.

At mihi contingat Veneris langueſcere motu.

Ramirez Hypomnem.ad Martial.l.3.epig.75.n.3. mo *mortibus*, id eſt, coitibus, ſtragibus Veneris. Sic i fra eadem translatione vſus inquit; *Vulnerata eſt p. illa corporis, qua quondam Achilles eram*, i. e. inutilis Venerem reddita. Martial.l.3.epig.75.

Sic quoq; non viuit ſollicitata Venus.

ibid. *Frigida*] vide titulos iuris canonici *de frigidis maleficiatis.*

v.23 *duas inſtitas*] *inſtitas* dicimus ſegmenta & lir bos, ſiue ſint aſſuti veſtibus, ſiue nō ſint, vt Scriboni Largus dixit *ventrem conſtringendum inſtita bona.* Hieronym. *Lazarus inſtitis vinctus iacuerat in ſepulchr* Cuiac. Obſeruat.l.12.cap 24. Iohannis cap.11. *Ligat. manus & pedes inſtitis.* Irenæus Lugdunenſis l.4. c.4 *Exiuit mortuus colligatus pedes & manus inſtitis.* Papia *Sunt parua linteola qua morbum inuoluunt.*

v.24.*protulit de ſinu*] legunt aliqui: *de ſura:* ſed mal non enim diceret Latiniſſimus auctor, *protulit de ſur* ſed, *ſoluit.* Infra; *Illa de ſinu licium protulit varii colori filis intortum, ceruicemq; vinxit meam.* Multa in ſinur condebant, quæ ſecum portare erat neceſſe. Ramirez a Martial.l.2.epig.6.n.4.

verſ.vlt. *Quid ergo, inquit, non ſum dignus*] fort *Quid ego.*

Pag.66.v.1.*complosit manus*] Supra; *Complosis deina manibus.* Infra; *Complosit illa tenerius manus.* Iterum *Complosit Trimalcio manus.* vbi male alias, *composui*

Ceſtu

ﬆus eﬆ aliquid dicturi aut orationem orſuri.

ver. 8. *vltimo riſum tenuit*] *vltimo*, id eﬆ, tandem, deque.

v. 13. *acu comatoria*] acus ad crines diﬆinguendos in undo muliebri. Coluius Notis ad Apulei. 8. Metaorph. qua ornatrix vtitur. Cuiac. Obſeruat. l. 11. c. 16. laudianus de Rapt. Proſerp. l. 3.

Illi multiplices crinis ſinuatur in orbes
Idalia diuiſus acu——

uenal. *Emerita quæ ceſſat acu———* id eﬆ, ab officio ſmetæ & ornatricis, quæ crines acu concinnat. Parafius in Claudian. Vide Bernartium in Statii Siluar. . 1. epithal. Stellæ & Violantillæ, Scalig. ad Feﬆum, ader. ad Martial. l. 14. epig. 21.

v. 14. *inuocare Quiritium fidem*] Cum in extrema camitate conﬆituti, populi opem & auxilium implorauellent, clamabant, *Porro Quirites*. cuius rei exempla otulit Turneb. in Aduerſar. & Theod. Canterus Var. ct. l. 1. c. 3.

v. 16. *penicillo, quod*] dicitur enim *penicillis & penicilm*, in vtroque genere flexionis ſecundæ.

v. 18. *myrtea ſubornatus gauſapila*] Horat. *Murrhaum odo cohibere crinem.* Porphyrio; *Colorem myrteum in inibus hodie quoque dicunt, qui medius eſt inter flauum nigrum.* non autem in crinibus ſolum dicebatur, ſed aliis quoque rebus. Scalig. in Catull. *Myrtea* dicitur e colore fructus myrtei maturi. *Myrteus* etiam color in quis à Palladio l. 4. c. 13. numeratur. Iſidor. lib. 12. cap. 1. xplicat *colorem preſſura in purpura.* Turneb. Aduerſar. b. 19. cap. 7.

verſ. 19. *ſubornatus*] ornatus eﬆ inﬆructus. Cic. 1. de egib. *Homo à natura ſubornatus in vitam venit.* Terullian. de Præſcript. aduerſus Hæret. *Ipſæ denique hæreſes à Philoſophia ſubornantur.*

Ibid. *gauſapila*] Iungerman. legit, *gauſapina*, vt apud Martialem. Putſchius, *gauſapa*, quod apud Priſcianum eperitur. illi adﬆipulantur vet. q. codd. & Iacob. Gaudenſis lib. 3. Ærar. aurei; *Gauſapina*, *penula*. huic ipſe

Petro-

Petronius de Trimalcione; *inuolutus coccina gausap* Quoddam exemplar etiam habet *gausapia*. Priscian lib. 4. *Antiquissimi & hic gausapes & hæc gausapia, & hæc gausape, & plurale neutri hæc gausapa, quasi à nom natiuo gausapum protulisse inueniuntur*. Huguitio in D Ω onar. *Gausape, pis, neut. gene. mantile, & inuenitur p quodam genere pallij. & quum deberet regulariter facer ablatiuum in i, frequens vsus habet vt faciat in e tantum & ab isto ablatiuo fit plurale gausapa. nam à gausapi gau sapia deberet esse & non gausapa.* Vide mihi imperitiam & barbariem iam illius sæculi.

Ibid. *cinguloq; succinctus*] In Gestis Romanorum, qu vocantur, cap. 60. de Rosimunda cursatrice; *Abibas an te eam, zonam de serico proiecit. Quam cum vidisset, incl nauit se & eam leuauit se succinxit.* Allusit Gregoriu Magnus in Moral. *Succingite lumbos vestros in castitat*

v. 20. *extortis nos clunibus*] quidam libri habent, *ext ctis*. puto leg. *exertis*. Putschius.

ver. 21. *basiis olidissimis*] propter oris stuprum & fella tionem Martial. l. 12. epigr. 59. *Hircoso premit osculo.* Pe tron. infra de altero cynædo; *immundissimo me basio con spuit.* Dixit supra.

v. 22. *ballenatiam tenens virgam*] al. *balenatam t. vir gam*, quæ (vt opinor) è cartilagine balenæ fit, qualia vi demus calatorum Ecclesiæ commentacula, vt vetere appellabant. Turneb. l. 19. cap. 7 Mos iste athletarum, & gladiatorum certamina virgis dirimendi hodieque du rat. vide Sauaronem in Sidoni l. 2. ep. 2.

v. 24. *iussit infelicibus dari missionem*] *Missio* ad victos gladiatores pertinebat. illius effectus, vt ab imminen ti periculo, & in eum diem duntaxat liberarentur. Li uius; *Gladiatores dando, modo vulneribus etiam modo si ne missione* Hinc apud Apul lib. 2. Fotis; *Hodierna pugna non habet missionem.* in re simili, Petron. infra; *Inhibuit Triphæna facinus, non dissimulata missione.* Lipsius Satur nal. l. 2. c. 21. Florus l. 3 cap. 20. de bello aduersus Sparta cum seruilis motus ducem; *Et quod sub gladiatore duce oportuit, sine missione pugnatum est.*

Pag. 67.

'ag.67.v.2. *legitimo perfusos oleo refecerunt*] vnguen-
iec perfundi tantum vnguentis, sed & leniri conui-
:olebant. Vnde Bezam in Annotat. ad Marc. 14. v 3.
.uc:c.7. Petron. infra; *Apud communem amicam con-
pserunt pecuniam meam, â qua illos proxima nocte ex-
ci mero vnguentisq; perfusos.*
rersi 4. *Cœnatoria repetimus*] *Cœnatoria*, sunt vestes,
bus in cœna antiqui vtebantur, vt & apud Martia.
10. epist 87. *Cœnatoria mittit aduocato.*
rneb. Aduers. lib. 19. cap. 7. Lips. Saturnal lib. 1. cap. 2.
tes epulares. Sauaro ad Sidon. lib. 1. epist. 11. Pompo-
ıs in L. 33 tit. 2. lib. 34. Dig. imo *cœnatoria*, id est, ἐνδ-
ύδυς. Rader. ad Mart. lib 10. epig 79.
v.5. *in proximā sellam ducti sumus*] l. *cellā*, Rader loco.
v.8. *gustatione mir. initiati*] *gustatio* seu vt Martial. *gu-
s*, prima pars cœnæ, quæ aliis *antecœna* Turneb. Ad-
rsar. lib. 19. cap. 7. Liplius Antiq. lect. lib. 3. Stuckius
ntiquit. conuiu lib. 3 c. 1. Hæc erat potio in principio
ensæ, quæ Apuleio *antecursoria potio*. Metamor. lib. 9.
oluius in Not.
v.11. *cum laberemur in somnum*] L. *dum lab.* id est, vs-
ıe dum. Schopp. Verisim. lib. 2. cap. 14. nugæ. Hoc di-
t; cum lassitudine veneris & satietate cibi dormita-
ıus, tum ad nos conuersa Quartilla inquit, &c. Scis,
choppi, & experientia doctus didicisti, qui humanam
ıssitudinem & satietatem tentare somnus soleat: &
juam verum sit verbum illud patrium. Bey leerem
Bauch ist nicht gut schlaffen.
v.14. *Priapi genio peruigilium deberi*] *Peruigilium*, πα-
ρχίς. Henr. Stephanus in Thesaur. ling. Græc. Huius
peruigilii magna pars desideratur. Debebatur & Veneri,
quam Plautus facete, *Noctu vigilam* appellauit, tridua-
num: Petrus Pithœus Not. in Peruigil. Vener. Elmen-
horst. Not. in Arnob. lib. 5. Taubmannus in Plaut. Cur-
cul. Act. 2. sc. 1. Petronius Afranus in Epigr.

Cum me suauis amor prensum sursumque capillis
Excitat, & lacerum peruigilare iubet.

v.17. *totam faciem eius longa fuligine perfricuit*] videa-
tur Bu-

tur Budæus Annotat. in Pand. & Alciatus lex Plaut. *Sublinere.* De his autem iocosis in dormientes cont meliis Ramirez. Hypom. ad Martia. lib. 3. epig. 42. nu.

v. 18. *fuligine longa*] leg *larga*. Iungermannus. *Long* pro multo & copioso, vt μακρὸς αὐτὶ ἢ πολύς. Aristot in Politic. οἱ μακρὰς οὐσίας κεκτημένοι. videndus Suidas Etymologus. In Iuuenal. Sat. 5. ——*Multa veteris fulig ne teste.* Ad rem est, quod infra legitur; *Omnia lineamen ta fuligineâ nube confudit.*

Ibid. *non sentientis labra*] quia ebrii. Infra de Gnythi ne in lectum Ascylti translato; *siue non sentiente inii riam, siue dissimulante.* Genes. 19. versic. 33. de Loti fili bus; *Dederunt patri suo bibere vinum nocte illa: & ingre sa est maior, dormiuitque cum patre, at ille non sensit, n quando accubuit filia, nec quando surrexit.* Et statim ver 35. *Dederunt & illa nocte patri suo bibere vinum, ingressa minor filia, dormiuit cum eo: & ne tunc quidem sensi quando concubuerit, vel quando illa surrexerit.*

v. 19. *sopitionibus tinxit*] L. *sopitis titionibus*, vt *sopiti ti tiones* contrarii sint ardentibus & vigilantibus. Grute rus Suspic. lib. 2. cap. 3. vel, *sopiti titionibus*. τὸ T I, quo ter scribendum erat, bis à librario neglectum loco de prauando fuit. Humeros *sopiti* siue dormientis Ascylt ancilla carbonibus pinxit. Catullus; *Frontem tabernæ ti tionibus scribam*, id est, elogiorum carbonibus implebo Schopp. Verisim. l. 2. cap. 14. Recte Gruterus. *sopiti titio nes* sunt carbones. Ramirez Hypomnem. ad Martial. l 3. epig. 42. num. 2.

v. 26. *Lucerna quoque humore defecta*] eadem narratio de eadem re apud Propert.

Sed neque suppletis constabat flamma lucernis,
Decidit inque suos mensa supina pedes.

Scaliger ad Propertium. *Humore*, id est, oleo.

Pag. 68. v. 1. *extremum lumen spargebant*] *extremum*, id est, minimum. Schopp. Verisim. l. 1. c. 18.

versi. 4. *diductam*] id est, in duas partes ductam. Infra, *per ruinam improbe diductam.* Pulmannus in Hor. carm. l. 3. od. 28.

v. 5. *men-*

v.5.mensa cum argento] *mensa* est abacus, buffet, dressir. Jac. Lectius.

v.7. *Caput fregit*] nihil est mutandum. Locutio hæc autina est ac elegans, Terentio quoque & aliis vsita. Marcellus de Medicam. c.1. *Fracto capiti tela aranei olea & aceto imposita non recedit, nisi sanauerit.* Peon. infra; *Nisi primo ictu harundo quassata verberantis petum minuisset, forsitan etiam brachia mea caputque gisset.* Quod quid sit, explicat alibi hisce verbis; *ego um meum saxis onerabo, vt sanguinem tibi à capite mitm.* Hinc illud Plauto familiare, *væ capiti tuo.* Ergo *cat frangere* est vulnerare. Habet autem prouerbii speem, Gallis nostris non ignotam, apud quos minitans dicere solent; *ie te rompray la teste.* Cuius originem : nouo orbe traxit Joan. Lerius Hist. nauigat. in Braium ca.15. vbi hunc ad modum scribit; *Nonnunquam ter colloquendum mactator, qui præsto adest, claua lignea traque manu in altum sublata, orbiculo extremo captiui iput totis ferit viribus, adeò vt paucissimo sanguine effuso tero ictu non sit opus. Hinc prouerbium illorum, quod iam pud Gallos nostros erat in vsu, Confringam tibi caput, pro quod solent altercantes milites aduersario minitari his erbis, Ego te confodiam.* sed falso, vt ea, quæ commeiorauimus, edocent.

v.11. *secundum lectum condiderunt*] *secundum*, id est, uxta. Infra; *secundum illam eandem casulam.* Liuius: *'ulnus secundum aurem accepit.* vide Priscianum.

v.15. *tanquam olim dormientes*] *olim*, pro diu. Infra; *Mercenarium suum iam olim dormientem exire cum sarcinis iubet.*

v.16. *lucernis occidentibus oleum infud.*] eleganter notat Scalig. veterum superstitionem, qui ignem, velut animatum quid, exstinguere, religionem ducebant, sed oleo infuso saturitate, cum volebant, obruebant, elidebantque quasi spiritum flammæ. Barthius in Ceir. Virgil. num. 344. Adde Weitzium Indic. in Dracontii Hexaëm. *Flamma moritur, resurgit.*

vers. 20. *concrepans æra*] *concrepare* eleganter vsurpatur de

tur de instrumentis tinnulis. vide quæ notauit Dou

v.21 *rursus Quartilla ad bibendum reuocauit*] τὸ rursus videtur abundare. Giphanius in Obseruat. ling. Lat. v leg. *inuitauit* pro *reuocauit*. Pflugius. *Rursus reuocar* eleganter dictum, sicut *rursum recipere, rursus repetere rursus rescribere, rursus reticere*, & similia. Schop. Expl nation. in Bacchid. Act. 3. sc. 3. & ante eum Casaubon. Sueton. Petronius ante; *Rursus in memoriam reuocat iniuria*.

v. 24. *cinædus homo omn. insulsissimus*] *cinædi* dicti su apud veteres saltatores vel pantomimi, ἀπὸ τοῦ κινεῖν τὸ σ μα, vt vult Nonius, vel, vt Bulengerus mauult, ἀπὸ τοῦ κινεῖν τὴν αἰδῶ, vel τὰ αἰδοῖα, quod pudenda commoueret de Theatro l. 1. c. 45.

Pag. 69. v. 1. *Hæc huc conuenite*] lusus Sotadicus. Sc lig. in Catal. sic in Carm. libero Priapis;

Huc huc, quisquis es, in Dei salacis
Diuerti graue ne puta sacellum.

versic. 3 *manu procaces*] an leg. *procace*, vt sit cum ill quod in fragmentis legitur;

Manu puer loquaci?

an *procaces*, vt in primo carmine liber;

Carminis incompti lusus lecture procaces.

id est, lasciuos & impudicos? an vero intelligit libid nantes, id est, λεσβιάζοντας & masturbantes, de quibu apud Catullum Martialem & in Priapeiis. Ioan. Ant nius Campanus Episcopus Interamnensis epigram. a Graualonum mastupratorem;

Non damnosa mihi gratis manus ipsa placebit,
Inq; meu digitis hermaphroditus erit.

O pudicum Episcopum & Romano scorto dignum At lusit, inquis, in nequam illum fututorem. At no decebat, inquio, grauitatem Episcopi, cuius est offici seueritatem in castigando adhibere, non risum io cumque facere. An nesciuit, quod vniuersa Theolo gorum natio dictat, huiuscemodi *manu procaces* ab A postolo *molles* vocari? neque etiam quid idem illis mi netur? *Neque molles*, inquit, *regnum Dei possidebunt*. Corinth

;orinth. 5.v.9: vbi *molles* Syrus Paraphrastes, interpre-
:Eman. Tremellio, exponit, *corruptores sui ipsorum.*
Quo eodem dictum quoddam Salomonis trahere vi-
etur. S. Epiphanius in lib. aduersus Valesios, qui sei-
sos castrabant, vbi infit; *Salomon reprimens Eunucho-*
um turpitudinem dicit; Beatus eunuchus qui non opera-
ır in manu scelus, neque cogitat malum aduersus Domi-
um. Loquitur de eunuchorum titillanti lasciuia &
npudicitia apud Anastasium Nicænum quæst. 79. in
:ripturam. Adde Vincentium Beluacensem Episco-
um in Speculo Naturali. Et quoniam semel occœpi,
:rgam exsequi, & aliquid addere de ciuili pœna, quod
on paucos fugere videtur, qui hoc flagitium eleua-
:, quod in se est, student. Angel. Aretinus in tract. de
Ialeficiis num. 53. censet eum *qui propriis manibus fal-*
:, pœna capitis afficiendum, suffragante etiam M. Anto-
io Delcio in Miscellan. ad L. *cum vir nubit,* Cod. ad L.
ıl. de adult. Ioan. Gerson in tract. de confession. mol-
ciei scribit, *leges publicas pœnam ignis infligere,* B. quo-
ue Bernardus Claræuallensis Abbas, cum eoque idem
erson. sermon. in solennit. omn. Sanctor. mittunt *ad*
:trones ad latrones, ad ignem ad ignem. Mitius tamen cũ
lis agendum Iodoc. Damhouderius, magnus ille
uondam maximi Cæsaris Caroli V. Consiliarius, cen-
:t, dum scribit; *Primam speciem Sodomiticam commit-*
unt, quicunque secum Venerea secreto exercent, quod cri-
ien Apostolus mollitiem vocat, Latini vero magis proprie
ıastuprationem nominant. Hos itaque masturpatores da-
ınant propter fœdam enormitatem aut exilio aut alia pœ-
a extraordinaria: in Prax. rer. criminal. c. 96. n. 5.

ver. 4. *Molles*] Cynœdi, qui proprium *molles*. Barth. ad
:laudian. nu. 1485. pathici seu (vt Petronius loquitur)
ıuliebris patientiæ scorta. Benedictus Magister in
irammat. *Mollis à mollio deriuatur, quia vigorem sexus*
eruati corporis dedecorat, vt quasi mulier emolliatur.
ırnobius lib. 5. *Euirati isti mollesque.*

Ibid. *veteres*] interpretantur exoletos. nescio quo-
nodo hoc conueniat epitheton superioribus: *Pede-*

tendite, &c. *Femore facili*. Perpende sis mecum, an l cum habere non possit, *teretes*, id est, rotundi, cuiusm di homines agiles in vulgus iam notum. Horat.

Brachia & vultum teretesq; suras

Integer laudo—Virgil. 6. Æneid. *teretes circu dare humeros*. Mansit illud linguæ nostræ. Comme daturi enim hominem viribus moribusque, etiam fc mâ egregium, dicere solemus, **das ist ein runder Ker** Piccartus Pericul. Crit c.17.

Ibid. *Deliaci manu recisi*] *Deliaci* fuere mercatore qui Delum frequentabant, vbi nobilissimus erat me catus. Sic Cic. pro Cornelio scripsit; *Neque vero orn menta ista villarum, quibus L. Paulum & L. Mummiu qui rebus his vrbem Italiamque omnem referserunt, ab a quo video persacile Deliaco aut Syro potuisse superari*. Fc tasse igitur ex iis molles multi fuerunt: sed verius s illic etiam venditos fuisse eunuchos & molles. *Deli corum* etiam *gallinariorum*, Columella meminit l. 8. 2. & Cic. in Lucullo; *An tibi quærendus annullarius a quis, quoniam gallinarium inuenisti Deliacum illum, q oua cognosceret*. Turneb. Aduersar. l. 19. c. 7. quem taci nomine repræhendens Scaliger scribit; *Deliaci ma recisi* sunt spadones. Nam capones Deliaci manu c strantur. *Deliacus* enim pro curatore gallinarum. Pl nius lib. 10. *Gallinas saginare Deliaci cœperunt*. ad Va ron. de Re rust.

v. 5. *immundissimo me basio conspuit*]
Catull.

Suauia comminxit spurca saliua tua.

Et alibi; *Tamquam commincta spurca saliua lupæ.*
Scaliger ad Catull. epig. 79.

v. 7. *recusantes*] omnino ex vet. cod. legen. *recusante* scilicet me.

versic. 8. *diu multumq;*] particulæ à Plauto mutuat Mostell.

Recordatus multum & diu cogitaui.

v. 9. *frustra moluit*] *Molere*, subagitare. Horat.
Alienas permolere vxores—Auson.

Degli

Deglubit, fellat, molitur per vtramque cauernam.
cill. Scalig. in Auson. lect. Palmerius in Spicileg. Penius infra; *Quid sibi vult tam furtiua molitio.* Petrus ımestor, vulgo Magister dictus, in Hist. Scholast. ad libri Iudic. verba; *Samsonem clausum in carcere mo- 'fecerunt : Molere,* inquit, *fecerunt, quasi opere seruili n affligentes. nam molere est terere, sicut triticum vel a- n annonam. Hebræi tamen tradunt, quod Philistæi fe- unt eum dormire cum mulieribus robustis, vt ex eo pro- ı robustam susciperent. nam molere etiam est subagitare !coire. & est tracta hæc significatio à prædicta. qui enim t, quasi molere & terere videtur.*

v. 10 *perfluebant per frontem sudantis acaciæ riui.*] Si- n. l. 4. epist. 8.

Nam cum dignatur regina hic tingere vultus,
Candor in argentum mittitur in faciem.

ıi Sauaro in Notis. Felix Fabri Hist. Sueuor. l. cap. 9. *aliis regionibus feminæ fucis vtuntur, dealbant & colo- nt facies,* &c. *Fucus* proprie est color, quo panni & la- e inficiuntur, L. 1. C. quæ res vend. non pos. Hinc pro edicamento seu colore illo ponitur, quo facies pin- tur, vt speciosior videatur. Ab Hebræis appellatur *ıc*, à verbo *haphac*, quod est inuertere vel immutare. t sane vera & elegans est etymologia; quoniam hu- ıſmodi picturis vultus & facies vertuntur ac immu- ıntur, cum longe aliæ appareant, quam sint naturali onstitutione. Græce autem generali vocabulo hæc ppellantur καλλωπίσματα, quod faciunt ad ornamen- ı & mundum muliebrem. Dicunt etiam φῦκον, vnde ,atinis *fucum* deductum arbitror: non autem ἀπὸ τοῦ)αγεῖν, vt quidam opinati sunt. Speciatim vero *Cerus- am* vocant ψιμμύθιον & σίμμα, quod nos *stibium* no- ninamus: *Purpurissam* vero αἰθεῖκελον *calliblepharum,* :uius meminit Plinius lib. 23. cap. 4. necnon Tertull. ib. de Cultu femin. inde dictum, quod palpebras & su- percilia venustet. Finis horum lenociniorum est, con- ciliare pulchritudinem, ac faciem immutare, quo vi- deatur ornatior, & tegantur vitia, vel inducatur melior

forma, quam à natura habetur. Colores vero præcipui sunt, aut albor, quem præbet *Ceruſſa* : aut rubor qui *purpuriſſo* quæritur: vel nigror, vſitatus ad palpebras & ſupercilia, quem præbet *ſtibium*. Petr. Martyr Locor. commun. tom. I. Claſs. 2. loc. II. num. 58. & ſeq De Ceruſſa ergo accipiendus hic Petronii locus. De ſtibio autem illa verba Cypriani ſerm. 5. de Lapſis; *Nigro puluere lineamenta oculorum pingis, cum te Deus aliter fecerit.* Et forte etiam hic Petronii locus, quoniam dicit *per frontem.* Ridiculum autem eſt, quod de Americanis feminis narrat Lerius. neque enim me piget locum appingere. *Faciei*, inquit, *hunc adhibent cultum. Accerſita ad hoc miniſterium ſocia vel vicina circulũ penicillo in media gena delineat, in cochlea vero formam fucum cæruleum flauum, rubrum tantiſper circumducit, dũ vniuerſum faciem colorib. illis diſtinxerit ac variarit. quin etiam palpebrarum ac ſuperciliorum locum (quod feminas parum pudicas in Gallia factitare audio) penicillo oblinit.*

v. II. *tantum erat creta*] vtilem eſſe ad hoc *cretam* docent etiam alii quod fieri ſolebat & *tomento*, vt eſt apud Martial. lib. 3. epigr. 42. *Tomento rugas vteri*, &c. Ramirez in Hypomnemat.

v. 12. *detectum parietem nimbo laborare*] perflui tecto rimato. Plaut. Moſtel act. I. ſc. 2.

Venit imber lauit parietes, perpluunt
tigna — Salomon Eccleſiaſt. 10. c. 17. *In infirmitate manuum perſtillabit domus.*

v. 20. *cinædam Embaſicœtam vocari*] ἐμβατεύειν, idem quod ἐμ[illegible]αίνειν. vnde ἐμβασικοίτης, incubus, quod nomen cynædo huic, & in eo iocus, quod promiſſio incubo repræſentetur cynædus, cui id nominis, ſicut in Carpo ſciſſore infra. Nam cynedi ſane alii ab incubis Ioſ. Mercerus Not. ad Ariſtænetum, lib. 2. ep. 22. ἐμβασίκοιτοι, aut ἐμβασικοῖται, à verbo βῆναι, pro quo Latini *perambulare*. Catul. *Perambulabit omnium cubilia.* Scalig. ad Catullum. Athenæus lib. II ἔφ[illegible], τὸ κα[illegible] ποτήριον ἐμβασικοίτας οὕτως φησὶ [illegible] Φιλήμων. Euſtathius legit, ἐμβασιλύτας, quod ſum miratus. nam

m & membranæ & excerpta, & hoc loco Petronius βαπτιζίτων tuentur. Casaubon. Animaduers. libr.11. p. 5. ἐμβαπτιζίτης dicitur quod faciat ἐμβαίνειν εἰς ζῶς ζῶς, & ad libidinis concitamentum adhibetur. Ias Kottericus. Dictus vt ἀρσενικίτης. Ioann. Lerius ist. nauigat. in Basiliam, cap.17. de Americis; *Memini nonnunquam inter rixandum, conuitium hoc, Tyuire, e est, ἐρσενοκοίται, mutuo sibi obiicere solitos, ex quo conere est, flagitium illud apud eos locum habere.*

v.25. *Ab hac voce equum cyn. mutauit*] Infra; *Statim extrema parte verbi consurrexit.* vide quæ supra notamus ad illud, *Dum loquimur.*

v.26. *equum cynedus mutauit*] obscœnitas summa à lentibus autoribus, *equis* adsimilatur. Martialis;

Hectoreo quoties sedeat vxor equo.

inc, *inequitare* obscœnum Arnobio. & multa talia ab quis ad res Veneris tralata apud Barthium Animad. Claudian. num.3119.

Pag.70. v.1. *Stabat inter hac Gyton*] leg. iuncta & vna oce, *interhac*, sicut *interea* pro interim, *posthac, posthac, stilla propterea*, &c.

v.9. *pertractato vasculo tam rudi*] Leg *& protracto vaulo; Tam rude hoc, inquit, belle. Vasculum*, ea pars, quæ iter res serias nominari non debet. Plaut. Pœnul.

Facio quod manifesti mœchi haud solent,
Refero vasa salua.

ipsius Antiq. lect. lib.1. Græcorum imitatio: nam aud medicos ea pars σκεῦος. Scalig. ad Priap. Leg. *rude ac, inquit, belli cras in prom. Rudis* lanistarum ac gladiatorum est, qua illi gladiorum vicem ad pugnam exercebantur. ergo *vasculum* illud, *rudem* vocat, qua in primo coitu, libido ceu pugna irritaretur. Palmer. in Spicileg. *protracto vasculo, Hoc tam rude, inquit.* Ludit in promulsidis voce nimiũ argute Scortillum, quæ protracto peculio pueri Gytonis, significat illum pueri peniculum paruum quasi anteludium sibi fore ad robustam libidinem concitandam. Stuckius Antiquitat. conuiuial. lib.3. c.1.

v.11.*in promulside libidiniis nostra militabit*] significa pueri vasculum minutum, quasi in antecœnam sit fore, ad libidinem robustam concitandam. *Promuls* autem antecœna, ideo quod daretur ante mulsum Lipsius Antiq. lect. lib. 3. Stuckius Antiq. conuiuial. libro 3. cap. 1. Rosinus Antiquitat. Romanar. lib. 5. cap 29. Simili tralatione Andreas Hierosolymitanus ser mon. εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν; Ἐντεῦθεν ἡ ἀνθρώπου φύσις χαρᾶς προοίμια δέχεται.

v.12. *post asellum diaria non sumo*] vide Palmerium i Spicileg. *Aselli* enim bene peculiari. Rigaltius ad Phædrum fab. 29. *Diaria*, diurna cibaria. Hadr. Iunius i Nomenclat. Isidorus Glos. *Diaria, cibus vnius diei*, quorum dimensa seruis & ancillabus assignabantur, prout se fidos præstabant. Beza in Matth. cap. 24. vers. 51 Iocus ergo est in ambiguitate verbi *asellus*. Glossæ vet ὀνίσκος, ἰχθύς, *asellus*. & in delitiis maxime erant *aselli Pessinuntii*, vt scribit A. Gellius. Hoc itaque dicit, se post tam lautum ferculum viles istos & minutos, cibos ni desiderare, **auff einen guten Salmen schmecken kein Schneiderfisch.** Aliter Scal. hæc interpretata apud WouWer. ad illud infra, *Asellus erat Corinthius.*

v.17. *deuirginetur*] depudicetur. vtitur & IC. in l. 21 D. de off. Præs. & D. Hieronymus. Alb. Gentilis de Latinitat. vet. Biblior. versionis. *Deuirginare* dicitur pro virginitatem eripere. Nam non augendi solum vim, sed & minuendi τὸ De habet. Bernartius Schol. ad Statium lib. 1. Achilleid. & Christian. Becmanus de Originib. Lat. ling. verbo *Plenus.*

v.18 *producta est puella*] *produci* verbum est nuptiale. Barth. Animaduers. ad Claud. n. 450.

v.19. *quæ non plus quam septem annos habere videbatur*] immaturior scil. quam hodie sint Mombasiæ puellæ, quæ ante decimum ætatis annum ad viros non producuntur, sed eo anno deuirginatæ deinceps cum quouis voluptari libere audent. Lectum id à me in Historia nauigationis in Indiam Gallice ab anonymo instituta, libro 1. cap. 14. de Nairorum (ita Æthiopes Indi suos

›s Nobiles appellant) filiabus; *Hæ postquam annum igerunt decimum, & iam eius ætatis essent, vt muliebris ›ientiæ legem possent accipere, cognati ad adolescentem empiam extra fines regni habitantem mittunt, qui eum ıltis & donis & precibus exorent, vt cognatā suam velit uirginatum venire. Qui cum venit, multis gestibus mulque lætitia accipitur. Puella, quam deflorauit, egregium oddam & pretiosum relinquit clinodium, quod illa de llo suspensum omnem vitam suam superbe & ostentabū circumgestat. est enim insigne licentiæ, qua corpus suum ›stituere cui libet, licet. Nam hoc ritu non peracto, coniun- homini nato nemini potest.*

ver. 24. *nuptias fecerunt*] Alibi; *Iacuerunt vna non tā m illa nocte qua nuptias fecerunt. Nuptias* facere, τὸ συπάζειν, inde Festo *nupta verba*, obscœna. Lipsius Anquar. lect. lib. 2. cap. 9. Barthius Commentar. in Mu:um. Eodem sensu Germanis brauten obscœnæ dici œpit, cum verbum esset multo honestissimum. Saxo ›rammaticus in Histor. Danor. de informi vrsi cuiusam cum puella congressu; *Nuptiarum deformitatem ›minis aptitudine coloraret.* In Proteuangelio Iacobi; ˙ἣν παρθένον, ἣ παρέλαβεν ἐκ ναοῦ κυρίου, ἐμίανεν αὐτὴν, καὶ κλεψε τοὺς γάμους αὐτῆς. Hinc partum D. Mariæ Deipaæ Semper virginis, Methodius Iconii Episcopus voat. εἰς λόγον ἀπειρόγαμον, hom. εἰς ὑπαπαντὴν.

Pag. 71. v. 1. *muliebris patientiæ legem possit accipere*] ›upra, *Muliebris patientiæ scortum.* Infra, *Annis ad pa›iendum gestientibus.* Isidor. Etymolog. l. 11. c. 2. *Virgo ab incorruptione, quasi vir ago, quod ignoret fœmineam passionem.*

vers. 3. *Cum primum virum passa sum*] *primam virum pati* dicitur puella, quum deuirginatur. Infra; *Feminam hornam & hoc primum anno virum expertam.* Contra *virum facere* puella, quæ prima sui corporis copiam illi præstat. Martial. *Et quæ te faciet prima puella virum.*

Itaq; Pannychis Gythonem & primū virū passa est, & primum virum fecit. Schoppius in Miscellan. Inepte: nam *cum primum* particulæ sunt aduerbiales Pe-

tronio familiares, pro, quando primum, postqua primo. Suprà; *Cum primum ergo explicuimus mercem*, i. simulatque. Alibi pro eo *vt primum* dicit; *vt primu beneficio Gytonis præparata nos impleuimus cena.* Sed ἀπλῶς *τὸ primum* aduerbialiter amat ponere. quo mo do accipiendum est in illo ipso ab Schoppio adducto *Hoc primum anno virum experta.* Et hac pagina; *Ea ipsa quæ primum cum Quartilla in cellam venerat nostram.* V autem dicitur non tantum maritus, aut is qui ven ad virilem ætatem, sed omnis, etiam puer, qui viril cum femellis facit. Petronius infra; *Quem tamquam puellam conduxit, etiam qui virum putauit.* Augustinu serm. de Decem chordis; *Si quis existat, qui dicat se castum, non facere adulterium; notum autem sit, quod non faciat, erubescit accedere ad illos non sui similes, ne insultent ne irrideant, ne dicant non esse virum. Ad hoc delapsa est humana peruersitas, vt vir habeatur victus à libidine, & vir non habeatur victor libidinis. Triumphantes exultant & non sunt viri; iacent prostrati, & viri sunt?* Balbus Catholico; *Puber,* i. e. *puer pubem iam habens vel emittens sc. qui generare potest. hic vir incipit esse à quatuordecim annis: sed femina incipit esse viripotens ab annis duodecim* Insuper is etiam *vir* dicitur, qui habet id, quo viri dicimur & sumus, de quo inferius. Benedictus Magister in Grammat. *Vir discernit sexum, vt quum dicitur, Dubium est an iste sit vir an femina.* Versus antiquus apud Balbum in Catholico & Gardinerum in Prouerb. vet.

Vir notat ætatem, sponsum, sexum, probitatem.

v. 4. *Iunonem meam iratam habeam*] Iunonem Genitalem, quæ sexui illi sequiori lucis primum tuendæ copiam dedisse censebatur; non pudicitiæ tantum matronali Præstes ac Præses, sed etiam meretriciæ libidini. Douza Præcidan. pro Tibull. cap. 18. Videndus Politianus Miscellan. c. 89.

vers. 5 *si me vmquam meminerim virginem fuisse*] Adi Val. Guil. Forsterum in Obseruat. cap. 15. & Alber. Gentilem in Virgil. lect. c. 11.

v.6.*Cum paribus*] συν ἡλικιώταις, cum æqualibus. In apeiis caim 50.

Totam cum paribus, Priape, nostris
Cingemus tibi mentulam coronis.

enim illic Schopp. legit & interpretatur in comntar.

vers.11. *Posse taurum tollere qua vitulum sustul.*] Adaim in fornice natum, vti videtur, sed quod ad vsum ecundiorem commode torqueri possit, si quando nificabimus, maiora peccaturum adultum, qui er vitiis minoribus assueuerit. Non absurdum vitur, adagium ad Milonis Crotoniatæ factum reri, qui quotidie vitulum aliquot stadiis gestare sous, eundem taurum factum citra negotium gestaslegitur. Atque ita quadrat in eos, qui paulatim res etiam maximis assuescunt. Erasmus in Chiliad. ag.

v.14. *ad officium nuptiale*] Ouid. Amor.3. eleg.6.—
Ter
Libas officio continuata meo est.

arthius ad Claudian. n.1551.

v.15 *puella caput inuoluerat flammeo: iam Embasicoetus*]in vet.ed *flammeo iam embasico. ætas præf.* vnde leg. *ammeolum basicum. Oetas,*&c. Rob. Titius Loc. Conouers.l.9.c.19. quem reprehendit Yuo Villiomanus nimaduers.l.9.c.21. cum quid *basicum* sit, & quod aimal *Oetas* à Titio non explicetur. Defendit se Tius Assertion.l.9.c.19 sed ita vt ostendat, quam diffiile sit pertinaciter à mendacio stare contra veritatem, Huguitio; *Flameum à flama dicitur vitta siue infula nutiarum tenuis & rubea, qua vtebantur nubentes ad designandum pudoris læsionem, operientes vultum cum ea.* vnde Lucanus in 2.

Lutea demissa velarunt flamea vultus.

Sulpitius Seuerus Sacræ hist. lib. 2. de Nerone; *Post tiam Pythagoræ cuidam in modum solemnium coniugiotum nuberet, inditumque Imperatori flammeum ... & genialis thorus, & faces nuptiales, cuncta denique quæ ... in*

fummi-

fœminis nō ſine verecundia conſpiciuntur. Quidam codd habent *flammeolo* apud Petron. & recte puellulæqu conuenienter. Iuuenal. Sat. 10.

— Sedet illa parato Flammeolo —

Prudent. Pſychom.

Flameolum, ſtrophium, diadema, monile.

Adde Briſſonium Select. antiquitat. l. 2. c. 18. Tiraquellum de Ritu nuptiar. Roſſinum Antiquitat. Rom l. 2. c. 37.

ver. 16. *iam Embaſiecotas præferebat facem*] nouæ nuptæ faces, quæ nuptiales recte dicuntur, quoniam nocte virgo deducebatur ad ſponſum, nuptiæq; fiebant matres olim ſolere præferre, multis è locis tum Græcorum tum Latinorum oſtendi poteſt, quamquan Catullus paullo ſenſit aliter. Quocirca quod in V. C *embaſico ætas præf.* ita propemodum auſim corrigere *è baſilico mater præf. fac.* Ac *baſilicum* dicere videtur quam alii *baſilicam*: cum reſpondet Græcorum *prytaneum*. Gul. Canterus Nouar. lect. l. 3. c. 14. Faces nuptiales, νυμφικαὶ. Heliodor. lib. 2. τοιαύτας ἐπί σοι λαμπάδας αὖτι τῶν νυμφικῶν ὁ δαίμων ἅψαντες. Et libr. 4 τὴν προτέραν μοι καὶ γνησίαν, ὡς ἴσε θυγατέρα τοῖς νυμφικαῖς λαμπάσι συναπέσβεσε. Item δᾷδες γαμήλιοι eidem Heliodoro lib. 10. faces in nuptiis prælatę. Achilles, Tatius lib. 1. de nuptiarum παρασκευῇ: Βόμβος αὐλῶν, διχλίδων κτύπος, πυρσῶν δᾳδουχία. Ibidem ſponſum Chariclem triſte pereuntem deflens pater; τάφος μέν σοι τέκνον, ὁ θάλαμος. γάμος δὲ ὁ θάνατος. θρῆνος ὁ ὑμέναιος. ὁ δὲ κωκυτὸς τῶν γάμων, ἔτ᾽ ᾠδαί: ἄλλο σοι, τέκνον, προσεδόκων πῦρ ἀνάψαι, &c. ἡ νυμφική σοι δᾳδουχία ταφὴ γέγνεται. Ioan. Salisburienſis lib. 1. Polycrat. c. 4. *Legitima amori gaudia ſollemnes lucis ſuæ præferent tædas.* Has faces videtur pater ſponſi vel ſponſæ accendiſſe. Balbus Catholico: *Quia tedæ & faces ſolebant fieri ardentes ante nubentes; ideo tæda ponitur ſæpe pro nuptiis vel coniugio*. Pamphilus de Amore eleg. 27. *Res vt teſtatur, Galathea tæda paratur*. Achil. Tatius de Clitoph lib. 2. vbi Hippias filio ſuo filiam ex alia vxore deſponſans habet triſte

ἐνύπνιον

ὕπνιον; ἔδοξεν, ait, ἄγειν ἡμᾶς τοὺς γάμους, ἤδη δὲ ἅψαντος τοῦ τὰς δᾷδας ἀποσβεσθῆναι τὸ πῦρ, &c. Iungermannus laudian. de Raptu Proſerp. l. 1.

Iam vicina toro, plenis adoleuerat annis
Virginitas, tenerum iam profuga flamma pudorem
Sollicitat——

Iem lib. 2. de nuptiis Plutonis & Proſerp. vocat *feſtas.das,*

Ac feſtas alio ſuccedunt lumine tædas.

arrhaſius in Comment. vide Euagrium Hiſt. Eccleſ. 6. cap. 1. vb. de Mauritii Imp. nuptiis. Adde Muretum d 5. Catull. Anton. Hotomannũ de Ritu nuptiar. ca. 15. ieat. Rhenanum in Tertullian. lib. aduerſus Valentin. ap. 32. Bern. Briſſonium de Ritu nuptiar. Tiraquellum e Nupt. Roſinum Antiq. Rom. l. 2. c. 37. Barth. ad Claulian. nu. 878.

verſic. 18. *thalamumque inceſta exorn. veſte*] L. *ingeſta.* Thoros nuptiales purpureis olim veſtibus conſterni ſolitos multis exemplis clarum eſt. Barth. ad Claudian. num. 1793. & num. 2733.

verſic. 25. *incluſi iacerent*] ex verecundia humanitatis communis & more nuptiali, quem tangit D. Auguſtinus de Ciu. Dei l. 13. c. 18. *Quid concubitus coniugalis, qui ſecundum matrimonialium præſcripta tabularum, procreandorum fit cauſa liberorum? Nonne & ipſe quanquam ſit licitus & honeſtus, remotum ab arbitris cubile requirit? Nonne omnes famulos, atque ipſos etiam paranymphos, & quoſcumque ingredi qualibet neceſſitudo permiſerat, ante mitti foras, quam vel blandiri coniunx coniugi incipiat,* &c. Vide Hiſtoriam S. Eugeniæ.

Pag. 72. v. 5. *conſiderantium hæſerant vultus*] ſc. Quartillæ & meus, qui iunctis capitibus nouos nuptos per eandem rimam conſiderabamus.

v. 7. *Commouebat obiter labra, & me tanquam furtiuis ſubinde oſculis verb,*] al. *oculis.* Hic *commouet labra,* qui laſciui oris motu ad amorem allicit, & ſic conformat os, vt baſiari velit. Nam & talis oris habitus *ſuauium* dicitur, cum ita figuratur labris promiſſis, aut lingua prola-

prolata, vt cum mulieres suauiantur amatores. Vnde Plaut. in Asin. sc. *agedum istum ostend.* scripsit,

—Nec sic tussiat
Vt cuiquam linguam in tussiendo proferat.

Iterum ibidem; *— Tu labellum abstergeas,*
Potius quam cuiquam suauium faciat palam.

id est, quam sic comparet & formet, vt ad basiandu aliquem inuitet. Quod tamen Petroni. scribit, esse v detur potius signum innuentis, & inuitat unculam: moris significantis, quam ad basium vocantis. Turnel Aduersar. l. 1. c. 15. Leg. ex Fulgent. *commou. valgiter li bra.* Palmerius in Spicileg. Plautus Milit.

Itaque hic meretrices labiis dum ductantem,
Maiorem partem videat valgis suauiis.

Quod nescio quis apud A. Gellium dixit *semibiulc suauio suauiari.* Meursius Animaduers. miscel. l. 3. c. 12.

v. 8. *furtiuis subinde osculis*] sic furi osculantem suan amicam componit Agathias libr. 7. Antholog. sic Ouid. *furtiua voluptas.* sic γαμοκλοπέειν pro furtiuo con cubitu frui, dixit Phocylides. Barthius in Musæum nu 182.

vers. 11. *Videmus senem caluum*] Infra vocat *ad rasum. Pallio coccino ad rasum incluserat caput.* Videndus Rader. ad Martial l. 8. epigr. 46. Ad hanc vero Trimalcionis historiam illustrandam facit inscriptio antiqua apud M. Velserum in Monumentis Augustæ Vindel. vltima. vbi inter cætera;

Vrsumq; canite voce concordi senem
Hilarem iocosum pilicrepum scholasticum, &c.

v. 12. *tunica vestitum russea*] Gloss. Græco Lat. πυῤῥός, *russeus, rubeus, rufus.* Apul. lib. 2. Metamorph. *russea fasciola.* Coluius ibidem in Notis. Anton. Thylesius de Colorib. c. 6. putat rusticam esse vocem, vrbanis ignotam: dicique *russeum*, qui plane ruffus non sit, sed aliquanto minus ruboris habeat. Al. *russa.* & placet. verbum est vetus & probum. Apul. *Dentem atq; russam pumicare gingiuam.* Schopp. in Miscellan.

Ibid. *inter pueros capillatos*] sic vocat impubere siue eos, qui

s, qui ad generationem inepti. Nam pueri olim non debantur; sed comam alebant, signum impubertatis. infra; *Digitosque paullulum aspersos in capite pueri ter-* .Martialis;

Et pædagogo non iubente lasciui
Parere gaudent villico capillati.

ersius; ——— *Quibus indetonsa iuuentus*
Inuigilat siliquis, & grandi pasta polenta.

detonsam vocat *iuuentutem*, haud dubie impuberes it proximos pubertati. Putean. in Genial. serm. Ramez Hypomn. ad Martial. lib. 2. epig. 57. num 4. Satyrice rimalcioni illudit, quod senex caluus inter pueros luat pila. nec enim senum est exercitium pilæ lusus, sed iuuenum. Sauaro Not. in Sidon. l. 1. ep. 8.

ver. 16. *soleatus*] describit senem omnia insolenter, & ræter hominum morem facientem, & inter alia hoc sum, nempe soleatum pila lusisse post lotionem. Erat nim insolens negotium post lauationem aptatis soleis erum ludere. nam lusus pilæ erat ante lauationem. Martial. l. 7. epig. 31.

Non pila, non follis, non te paganica thermis
Præparat——

Et quidem in ipsis thermis, vbi lauabantur, exercebantur etiam pila, vt ex Martiali & Papinio notum. A balneo autē cum ad cœnam pergerent, soleas aptasse pedibus, & soleatos è balneo exiuisse probat aliquot locis idem Martialis, de quibus adeundus Ramirez in Hypomnemat. ad l. 3. epig. 50. nu. 1. & de lusu pilæ in balneo ante lauationem ad l. 4. epigr. 8.

Ibid. *pila sparsina*] Leg. *sparsiua.* videndus Hieron. Mercurialis de Arte gymnast. l. 2. cap. 5. An *pila sparsiua* fuit *trigonalis*, quæ parua erat, non triquetra figura, sed à loco trigono, vel à numero, figura, situ ludentium: stabant enim tres eo ordine, vt trigonum seu triangulum redderent; vt ex nummis M. Aurelii Antonini apud Byzantios percusis apparet, quorum figuram in libris posuit Mercurialis. Raderus ad Martial. l. 4. epig. 14.

v. 18. *con-*

v.18. *contingerat*] Leg. *contigerat*.

v.22. *matellam tenebat argenteam*] luxum tangit Aristophan. in Acharn. Κἀχέζον ὀκτὼ μῆνας ἐπὶ χρυσῶν ὄρων, *in aureis lasanis.*

v.24. *quæ inter manus luxu expellente vibrabant*] L *quas i.m. lusu expellentes vib.* Jungermannus. Tria su in ludo pilæ notanda. *Raptim ludere*, quod fit qui cadentes pilæ è puluere rapiuntur, & postquam lum percussere & saltu assurrexere, reuocantur, qu Lucanus in Paneg. dicit *reuocare cadentem pilam.* T *Datatim ludere*, quando inter multos in corona choro ita luditur, vt alius alii pilam det, & sæpè fall nam cum gestu significet se alicui iacere, iacit alii, securus est in choro. Idem Lucanus dicit, *reddere fu entem non sperato gestu*, id est, quando videtur pila pr teruolatura ludentem, eam reddere eo corporis ge & membrorum positione, quam nemo suspicaret aut speraret. Denique *Expulsim ludere*, quod erat, qua do iacta pila se inuicem lusores, ne eam possent rap re, expellebant: Lucano *geminare volantem pilam*, est, reddere dum ipsa volat, nec adhuc decidit, Var apud Nonium; *Purgatum scito, quoniam videbis Ro in foro ante lanienas pila expulsim ludere.* Quod narrat Lacedæmoniis in theatro ludentibus. Lucianus Anacharsi: sub Solonis persona. & Jul. Pollux lib. 4. C nomast. meminit huius ludi. Hinc est quod JC. A phenus in L. *si ex plagis.* 52. §. vlt. D. ad leg. Aquil. sic c sum quendam deciderit; *Cum pila complures luderen quidam ex his seruulum, cum pilam recipere conaretur, in pulit, seruus cecidit, & crus fregit. Quærebatur an domini seruuli lege Aquilia cum eo, cuius impulsu ceciderat, age posset. Respondi non posse: cum magis casu quam culpa vide retur factum.* vbi nota illam impulsionem de ludi ratio ne fuisse, casu autem fregisse crus, & non culpa impel lentis, cum qui expulsim luderent, & lege ludi se inui cem impellerent. Sed Trimalcio iste præ mollicie ra pere nolebat decidentes pilas. Ramirez Hypomnem ad Martial. l. 4. epig. 19. n. 7.

v. vlt

v. vlt. *Trimalcio*] sic appellatus, quemadmodum *tri-*
,*triscurrium*,*tricongius*. In Gloss. *Malchio*, ἀηδής. Est
o Syriaca vox, & Regem proprie designat. Meursius
imaduers.miscel.l. 1.cap.11. An sic etiam *Terconsul* in
ære inscriptione apud Velserum.

Sum victus, ipse fateor, à Terconsule

Vero patrono, &c.? Sic *Tertullius* apud Taci-
n? vnde *Tertullianus*.

Pag. 73. v. 1. *digitos concrepuit*] nota verbum *concrepo*
n accusandi casu. Putean. in Genial. serm. Crepitu di-
orum poscebant Domini vilius aliquid imperantes.
der. ad Martial. l. 6. epig. 64. Ramirez ad eundem l. 3.
g. 82. num. 8.

v. 3. *aquam poscit ad manum*] *poscere* proprium & vsi-
um in hac re verbum. Sauaro ad Sidon. lib. 1. ep. 11.
der. ad Martial. l. 8. epig. 63.

v. 5. *Longum erat singula excipere*] sic infra; *conuersus*
eum vt plurima exciperem, longe arcessere fabulas cœpi.

vers. 7. *& sudore calefacti*] in Caldaico sc. quod Thal-
udicis Iudæorum מרחשה, à verbo רחש, id est,
ruet & ebullit. Bucerus in Psal. 25. v. 2.

v. 8. *momento temporis*] Daniel. cap. vlt. v. vlt. *intromisit*
lacum, & deuorati sunt in momento coram eo: in est,
atim, illico. Infra Petron. *Vt solum hospitem vidi, mo-*
ento recepi, Et alibi; *Non est moratus Gnython imperium,*
omentoq; temporis inseruit vinculo manus.

Ibid. *ad frigidam eximus*] veteres post caldariam, in-
igidariam cellam descendere solebant, vt corpus so-
darent. Plin. lib. 5. epist. 6. *In proximo puteus, ex quo possis*
ursus adstringi, si pœniteat teporis. Sidon. carm. 9.

Intrate algentes post balnea torrida fluctus,

Vt solidet calidam frigore lympha cutem.

en. ep. 86. Auson. Mosella, Cor. Celsus de re med. lib. 1.
.4. idem Sidon. lib. 2. ep. 9. vbi Sauaro.

v. 9. *vnguento perfusus*] Sozomenus Hist. Eccles. l. 1. c.
3. de S. Antonio; *Oleo vngi, balneis & similibus rebus vti*
recusauit, quippe corporis firmitudinem, eiusmodi rebus hu-
midis in mollitiem mutari solere censuit.

Pp v. 10. *ter-*

v. 10. *tergebatur non linteis, sed palliis*] sed infra; *Vn Gitona cum linteis & strigilibus*. Apul. li. 1. Metamorp *E promptuario oleum vnctui, & lintea tersui*. Coluius Notis. Ammianus libr. 28. de balneari æui sui luxur *Cum è Siluani lauacro vel Mammeæ aquis ventitāt so talibus, aut quisquam eorum egressus tenuissimis se terse linteis, solitis pressoriis vestes luce nitentes arbitra diligen explorat, quæ vna portantur sufficientes ad iuuandos hon nes vndecim: tandemque electis aliquot inuolutus, recep anulis quos ne violentur humoribus famulo tradiderat, gitis vt metatis abit.*

v. 11 *pallius ex mollissima lana*] Ego *pallium* proprie lana. Balbus Catholico; *Dicitur pallium à pellibus, vt fiebat prius: sed modo dicitur pallium quoddam genus pa ni ex serico, & quilibet mantellus.*

v. 14 *lecticæ impositus est*] de earum vsu, forma, disc mine, Lipsius Elector. l. 1. c. 19.

v. 15 *phaleratis cursoribus*] *cursores*, serui vocabantu qui in itinere faciendo vel deambulando per vrbe rhedam vel equos, pedites præcedebant in comitat quos Galli *Laquarz*. & inde nos Hispani *Lacai s*, voc mus. Ramirez Hypomnem. ad Marti. l. 1 3. epig. 47. n 9. Petronius paulo post; *Notaui in porticu gregem cur rum cum magistro se exercentem*. Germani Laɛkeye Balbus Cathol *cursor à currendo, vt cursor Domini Pa*

versi. 16. *chiramaxio*] videtur esse genus modici pla stri, quo homo tantum gestari poterat, & a seruis, no à mannis trahebatur. vnde vocabatur *chiramaxio* Scalig. ad Fest. *Arcuma*. In tali vehiculo catamiti obl ta facie, vt Seneca loquitur, id est, masques, vectari co sueuerunt, ne sol aut frigus teneram ac delicatam cut culam perstringeret.

Ibid. *deliciæ eius*] παιδικὰ, παίγνια; pueri amati. So crates Hist. Ecclesiast. lib. 3. c. 19. interprete Epiphani Scholastico; *Adrianusque ipse Antinoum, suas delicias, deos reposuit*. in Cassiodori Tripartita Histor. Cicero *Amores autem & quæ deliciæ appellantur*. Recte, *Amore* qui Græcis ἐρώμενοι, amasij, τὰ παιδικά.

v. 18. Cu

ver.18. *Cum ergo afferretur*] Leg. *efferretur*, scil. ex bal-
).Putschius vulgatam comprobat ipse Petron. in eo,
i sequitur, loco; *In his eramus lautitiis, cum ipse Tri-
lcio ad symphoniam allatus est.*
versi. 19. *Cum minimis symphoniacis tibiis*] Sueton. de
ligulæ luxuria, cap. 37. *Fabricauit & de cedris liburni-
, &c. quibus discumbens de die inter choros ac sympho-
s, litora Campaniæ peragraret.* prorsus vt in Euange-
D. Lucæ c. 15. *Audiuit symphoniam & chorum.* Salis-
:iensis pag. 165. *Recumbentis pedes calamistratus coma-
us excepit, & teneris manibus tibias tractat* Quid sunt
tem *minimæ symphoniacæ tibiæ?* an leg. *mimicæ?* sic e-
n infra de pueris in ministerio cantillantibus; *Panto-
morum non patrisfamiliæ triclinium crederes.*
v. 20. *accessit*] improprie de eo qui vehitur.
v. 22. *cantauit*] scil. tibiis.
vers. 25. *hostiarius prasinatus*] in circo erant factiones.
uisæ in partes coloribus distinctas. Cassiodor. Var.
3. ep. 51. *Transit prasinus pars populi mœret; procedit ve-
tus, & potior turba ciuitatis affligitur.* vbi haud dubie
g. *procidit venetus*, pro, occumbit. Hinc aurigæ no-
ina sortiti, vt illi dicantur *prasinati*, hi *venetiani.* Nec
i circo solum, sed in scena quoque factiones istæ Ex-
:tim Cassiodor l. 1. epist. 2. 27. & 33. vbi inquit, *Partis
rasini* (leg. *prasinæ*) *insinuatione comperimus seditiones
urbulentas imitari, & causam lætitiæ publicæ ad furoris
ertamina prorupisse. Quapropter, &c. à vobis prasinis pan-
omimus constituatur.* Et Antoninus Imp. in vita sua;
-δ μητὲ πϱάσινος, μητὲ βενετιανός, μητὲ παρμουλάριος. in-
elligo eos, qui factioni studebant prasinæ aut vene-
:æ. Fuisse Neronis prasinum agitatorem scribit Sue-
:on. in Neron. cap. 22. & Spartianus, qui eum insuper
prasinæ parti fauisse tradit. Satyrice ergo Petronius Ne-
ronem sub Trimalcionis nomine perstringit, quod vel
extra ludum & circum seruos haberet prasinatos, qui à
se videtur addidisse cerasinum cingulum, id est, rus-
seum, studio, opinor, innouandæ factionis à se Clau-
dianæ dictæ.

v. 26. *Cerasino succinctus cingulo*] Anto. Thylesiu: Colorib. cap. 7. *Vini genus est quoddam inter ruffum bumque, nulli non cognitum, quod quoniam cerasi colo: refert duracini, cerasolum aliquid dicunt Italiæ populi.* A mannis Schiler. Ergo vt *prasinatus* est à Græco πρα ita *cerasinus* est à κέρασος. vtrumque à colore eius f ctus: illo viridis, hoc ruffeus notatur.

ver. vl. *pisum purgabat*] sic infra; *partem leguminis su mensam effudit, iussitq́ me diligenter purgare.*

Pag. 74. v. 1. *Cauea pend. aurea.*] Rader. ad Martial l. 14. epig. 68.

versi. 2. *pica varia*] Douzæ dicitur famosa garrulit nobilis: sed puto sic dici, vt apud Lucret. plerumc *variæ volucres*, vel *dissimiles*, vel *varij coloris*. Plin. l. 1c 29. *picarum genera, quæ longa insignes caudæ, variæ ap lantur.* Interpretes hoc loco confundunt *picam v riam* cum *gaio*, nisi fallor, perperam. *Pica varia* est, q Alemannis *agersta*, Francis Orientalibus *alstera*, Oc dentalibus siue Gallis *agassa* vel *agacha.* de qua est (piendus versus ille Monasticus apud Gardinerum Prouerb. antiq.

Nomen abest picæ, nisi quid varij tenet in se.

Et ille alter apud Balbum in Catholico;

Nigrior vna pice pars altera candida pica.

Videndus Dialogismus de pica in Epigram. vete. lib. pag. 128. Vincentius Beluacens. in Spec. nat. Albert Magnus, Rob. Constantinus in Supplem. ling. Lati Conrad. Gesnerus in Hist. auium, & diligentissim harum rerum & omnis antiquitatis perscrutator Vli Aldrouandus in Ornitholog. *Gaius* à sono vocis f dictus, quem Galli hodie *gay*, Latini *graculum*, Ge: mani Heer nuncupant. Quem enim Alemanni gey v gay appellant, est ex genere larorum pectora rubicar tium, capita superius nigricantium: quo de accipier dus Eucherius Lugdunensis in Interpret. nom. Bibl. (11. scribens; *Larus in Pentateucho, gauiam significat. Pi cus martius* Gallis est *pimart: picus viridis, piuerd,* Grun

specht

ſt. nam & Specht noſtrum à Latino *picus* originem
‹et. Igitur illa.

bid *intrantes ſalutabat*] Iſidorus Gloſſ. *Chare Cæſar,* *icos*. Corrigit Goldaſt. *à pſittaco*, vt ſit illud Martia- *Hoc didici per me dicere, Cæſar aue* & illud in Philom. idii: *Atque ſuo domino Chare valeq; ſonat.* & illud ſii; —*expediuit ſuum* χαῖρε. Benedictus Magiſter id Balbum; *Picæ verba in diſcrimine vocis exprimunt,* *homo, & ſi linguas in ſermone explicare nequeunt, ſo-* *num tamen humanæ vocis imitantur* Vide Phil. Came- ium Horar. ſuccisinar. Centur. 3. cap. 71. Pierium in ieroglyph. Raderum ad Martial. l. 14. epig. 67.

v. 6 *hoſtiarii cella*] cellam atrienſem dicit, vbi vinctus nitor cuſtodiam ianuæ gerebat. Rader. & Martial. li- o 9. epig. 55. Memoria opinor lapſus. non enim ſer- is vinctus ſeruabat, ſed canis: ipſe ſeruus liber à vin- ilis erat, vt ex Plauto diſcimus.

ibid. *canis ingens catena vinctus*] Senecæ *catenarius,* rtemidoro δέσμιος, Phædr. *à catena collum detritum* *nis*. Rittershuſ. in Not. More veterum canes ad oſtiū on viui modo, ſed & ſculpti, vt in regia Alcinoi;

Χρύσειοι δ' ἑκάτερθε καὶ ἀργύρεοι κύνες ἦσαν
Δῶμα φυλασσέμεναι.———

el picti in pariete, vt hîc in Petronio. Auſon. Popma d Varron. vide Douzæ Præcidan. pro Tibul. c. 1. Ca- auboni Comment. ad Theophraſti Character.

verſ. 8. *quadrata litera*] Petronii & ante temporibus am inuentæ erant aliæ literarum formæ, teſte Quin- tiliano lib. 1. cap. 7. inter quem & Petronium non ad- eo multum æui interfuit, vt non earundem literarum formis vti potuerint: quæ formæ erant quadratæ Me- urſius Animaduerſ. miſc. libro 3. cap. 18. Vide tamen Cuiacium.

Ibid. *Caue, caue canem*] vinctos canes ad ædes habe- bant, vt & tabernas. Ianuæ autem vel parietes inſcri- bebantur, vt caueret ſi quis introiret, hac formula, *Caue, caue canem*. Ch. Colerus Parerg. cap. 16. Rader. ad Martial. lib. 11. epigram. 17. Titus Popma de Oper.

feruor. verbo, *Hostiarii*. Quem morem antiquum ta git etiam Puteanus principio Genialium serm. Ali qui teneretur lege Aquilia Dominus, cuius canis d mnum fecisset, argum. l *si quis foueas*. §. vlt. & l. *si put tor*. D. ad legem Aquil. vbi Doctores. Sic & equita tes *debent cauere & admonere gentem, alta voce clama do*, CAVE, CAVE, vt scribit Vitallinus de Malefic. tit. D mno dato, num. 45. & Geminianus in cap. si duo, & ca sæpe, distinct. 50. scribit, *quod ita debet acclamare, qu euitari possit*. Hippolytus Bonacossa tractat. in Mat Equor. quæstion. 178. Varro; *In ianua, caue canem, i scribi iubeto*, & titulus Mænip. *Caue canem*. Hoc conueniet, quoties monebimus, cauendum ab homi maledico & obtrectatore, vel ab hospite inhuman Auson. Popma ad Varron.

v. 12. *Venalitium titulis pictum*] *venalitium* vocat ὁ λοπρατήριον. *tituli* autem non solum in venalitio pin soliti, sed etiam collo aptari vendundi mancipii. Pr pertius:

At quorum titulus per barbara colla pependit,
Cælati medio cum saliere foro.

Scalig. ad Propert. Ranchinus Var. lect. lib. 1. c. 4.

Ibid. *Pictor cum inscriptione reddiderat*] vide Pliniu in epist. fol. 176.

vers. 22. *Parcæ aurea pensa torquentes*] Sidon. carm.

Aurea concordes traxerunt fila sorores.

Sauaro in Notis. Alludit autem ad disciplinam H truscorum. Germanus Valens Guel. Pomp. ad Virg Eclog. 4. *Aurea pensa* sunt felicia Parcarum omina. S don. carm. 15.

—probat Atropos omen
Fuluaque concordes iunxerunt fila sorores.

Rader. ad Martial lib. 6. epigram. 2.

v. 26. *ædicula*] sacello, sacrario, larario, quæ in Ma gnatum domibus fuisse notauit Barth. ad Claudia num. 480.

Pag. 75. v. 2. *In qua barbam ipsius conditam*] vulgar ac notissima veterum consuetudo deponendæ barb

mult

tis testimoniis confirmata à Criticis nostris. Li- ad Tacitum. Annal. lib. 14. Torrentio ad Sueton. on. cap. 12. Alexandro Neapolitan. Genial. dier. lib. p. 18. Tiraquello ibidem in Addition. Radero ad rtial. lib. 3. ep. 5. Ramirex Hypomn. ad Martial. li. 3. r. 6.

ers. 4. *quas in medica picturas haberent*] Leg. *in media*, icet porticu. Moris erat apud Romanos, historias, ulas, & alia multa porticibus depingere, subscriptis etarum versibus, quos deinde otiosi solebant spa- ites relegere. Ramirez ad Martial. libro 3. epigram. num. 5.

v. 7. *Procurator rationes accipiebat*] Pag. seq. *Dispensa- em in precario aureos numerantem*. Ex quo videtur Pe- mius *Dispensatorem* alium facere à *Procuratore*. *Di- nsator* est, quem nos hodie *thesaurarium* vel *camera- um* dicimus, toti fisco dominico præpositus: *Procu- tor* autem, quem nos *fiscalem* & *rationalem*, Rechen- rr vnd Zahlmeister. Matth. 2. *Dicit dominus vineæ pro- ratori suo: voca operarios, & redde illis mercedem, inci- ens à nouissimis vsque ad primos.* Sic infra; *procurator sula Burgates*, qui seruus fuit insulæ siue domus ad- ministrator. Petrus Diaconus in vita B. Gregorii Pa- æ; *cũ ergo Gregorius ei sex argenteos dari fecisset, & abiis- t, eadem die iterum rediit*, &c. *Sed Gregorius cum à procu- atore sui monasterii didicisset nihil dandum* (leg. *tandem*) *ræter scutellam argenteam, quam mater sua cum legumi- ibus mittere solebat, in monasterio remansisse, illam statim lari præcepit.* vide §. *nihil autem*, 43. Institut. de rer. di- uis. De *dispensatore* Papias scribit; *Dispensator, cui credi- tur administratio pecuniarum: quia prius, qui dabant pe- cuniam, non numerabant, sed appendebant eam.*

v. 10. *in postibus triclinii fasces cum securibus erant fixi, quorum vnam partem*] Leg. *imam partem*. *Fasces*, bacilli aliquot teretes, loro colligati in modum fascis. *Securis* & *fasces* insignia magistratus, quibus à lictoribus præ- latæ. Duumuiris autem, Ædilibus Quinquennalibus, Sexuiris (qui magistratus municipales) lictores præi-

bant: non cum fascibus, sed nudis virgis aut bacil
ideo miratur adolescens, quia insolens & præter m
rem. Lipsius Elect. lib. 1. cap. 23. Moris autem adfigi
sces postibus liminum Magistratus, de quo Barth.
Claud. nu. 480.

vers. 11. *quasi embolum nauis æneum*] id aduncum er
Hinc in Catalect.—*Puppis adunca cucurrit.* Prop
tius, Statius, & alii, *curuam nauem* dicunt. Et propt
ea *rostrum* à Latinis scriptoribus vocatur: Petron
Græcam vocem retinuit. Ex hac forma *Rostrum* in f
ro ἔμβολον nominant. Appianus; καὶ αὐτὸν ὁ Σύλλας ἐν
ἀγορᾷ παρὰ τῶν ἐμβόλων ἔκτεινε. Lindenborg. Not. in Ca
lect. Adde Bayfium de Re nauali.

v. 15. *lucerna balychnis de camera*] Candelabrorum
priscis in cœnis, nullus vsus. Noctis tenebras lucerr
pensilibus dispellebant. Bernart. Scholiis, Stat. lib.
Thebaid. Sidon. lib. 9. ep. 13.

Laquearibus coruscis
Cameræ in superna lychnis. Sauaro in Not.

v. 21. *Stellarumque* v. 11.] pro *planetarum.*

v. 23. *distinguente bullo*] non in ostro, vt vult Wouv
sed tabula affixa, vt nos hodie *Fastos nostros*, id est, C
lendaria solemus, illa quæ perpetua vocantur, & distin
guente bulla notari amant.

Pag. 76. ver. 2. *subducta vestimenta sibi dispensatoris*
balneo] quas in apodyterio, vbi vestes lauaturi repone
bant, negligenter custodiebat. Fuisse apodyteria iuxt
balneas, ipse vsus etiam hodie docet. Rader. ad Mar
lib. 12. epig. 58.

vers. 8. *Non tam iactura me mouet*] Sic in Priapei. car
min. 55.

Non mouet amissi tam me iactura pudorque
Quem præbent iustos, &c.

Schop. in Comment.

v. 10. *vestimenta mea cubitoria*] Leg. *accubitoria* Ro
manis alia vestis domestica, alia forensis. inter dome
sticas cænatoria, quam non vas videre publicā lucem
Martial. lemm. *Cænatoria;*

Nec fo

Nec fora sunt nobis, nec sunt vadimonia nota:
Hoc opus est, pictis accubuisse thoris.

psf. Saturnal. lib. 1. cap. 2. At Petron. *cubitoria* voluit, Plaut. Asin. & identidem *cubare* pro *accubare*. *Cubitoria vestimenta*, vt *cœnatoria vestes*, Capitolino in Mamin. *tricliniaria*. Theod. Marcilius ad Pers. Sat. 1. vide ayfium de Re vestiaria.

v. 12. *Tyria sine dubio*] vestis triclinaris mollior & coris exquisiti argumentum est solutorum morum. sas constat ea ætate, qui elegantiores videri volebant, cœnatoria & vniuersam vestem tricliniarem splendissimam habuisse. In dibapha igitur purpura, & in coccis aut hyacinthinis discumbebant. Casaub. Comm. i Persium Sat. 1.

v. 13. *sed iam semel lota*] Leg. *sed haud semel lota*, vt dipha significet. Lips. Saturn. lib. 1. cap. 2. Ita ille muit. contra Petronianus iste nugo vult. Tyria quidem sse, non tamen dibapha. Et intellige, *sed iam semel*, id st, *sed tamen*, vt L. Senec. ep. 6. *Intelligo Lucili non emenari me tātum sed transfigurari. Nec hoc promitto iam aut bero, nihil in me superesse quod mutandum sit*, &c. pro, *nec oc promitto tamen*, &c. Extenuat dispensator iste rem iuiliter. itaque & sequitur; *Quicquid ergo est, dono vobis*. Marcilius ad Pers. satyr. 1. *Sed iam semel lota*, id est, non bis tincta murice seu purpurâ. Barthius explosa Lipsiana emendatione ad Claud. n. 1958.

ver. 20. *vinum dominicum*] Inscriptio Romana apud Velserum in Monument. Augustæ; —*Merū profundite*
Nigrum Falernum, aut Steinium, aut Cæcubum,
Viuo ac volenti de apotheca dominica.

vers. 22. *pueris Alexandrinis*] Ægyptiis, quos infra vocat, Æthyopibus. vide Goldasti Animaduer. ad Winsbeck. par. 1. Parænetic. vet.

v. 23. *aquam in manus niuatam*] id est, vt loquitur Senec. *multa niue inclusam, vt frigore refrigeraretur alieno*: vel ex niue coctam. Decoquebat veterum luxuria niues, easque percolabat. vnde *niuarium colum* Pomponio in L. *in argent.* D. de aur. & argent. leg. & Martiali

lib.14.lem.103. eidemque *niuarius saccus*, lemm.1c quibus niues attenuabant. Plinius lib.19. cap.4. *Dec quunt alias (niues) quas mox & illas hiemant*. Decoct quippe niues, & spissis vimine qualis inclusas, aut inf sas vitro, rursus in niuem mergebant. vnde *decocta* ctà aqua niuata, quæ Martiali *niuei cocta*. Est aute Neronis inuentum. Plin.lib.31.c.3. *Neronis principis i uentum est, decoquere aquam, vitroque demissam in ni refrigerare.* quem sub persona Trimalcionis Satyr irridet Petronius. Sauaro ad Sidon.li.2.cap.2. And.B cius de Vinor. histor.lib. 6. Rader.ad Martial.lib.14. 107. & 108. In vsu lauatio fuit olim, & iam est: etsi uerso atque alio ritu. Nos ante mensam lauamus, tantummodo manus: antiqui (ni quidem in baln fuissent, tunc enim non lauabant) in ipso quoque co uiuio, atque etiam pedes. Puean. in Genial. serm Vtriusque lotionis exempla in sacris. Videndus Pe Ciacconius in lib. de Triclinio & Fulu. Vrsinus in N tis ad eundem lib. Veratius in Pontificali; *Cum i manus pransores lauarent.* Pharisæi manus suas lau bant ad cubitum vsque, quod Marcus cap. 7. vers vocat, πυγμῇ, & Theophrastus exponit, ἄχρι τοῦ ἀγκῶνος. quam expositionem reiicit Beza, vsque summ studio affectatas fuisse istas ablutiones à Iudæis, vt f cere solent, qui manum manui affricant, & pugnu inserunt alterius palmæ. cui adsentitur Syrus Inte pres, qui πυγμῇ vertit דבטילאית *dabbetilaith*, id e sedulo & accurate. Munsterus Annotat. in Deutero. cap.8. ex Hebræo Centum Benedictionum libro; *Tr dunt manus primum abluendas & tergendas, alioqui pan qui comeditur, immundus iudicatur.* Et mox: *Fundena est aqua tribus vicibus super manus: in prima fusione su digiti sursum leuandi, in posterioribus demittendi sunt ma nus simul lauandæ, non vna post alteram. denique opus e vt in ablutione manuum, sinistra tamquam famula subse uiat dextra.* Nec solum ante promulsidem & antecæ nium, sed etiam per singulos missus abluebant manu Lips. Saturn. lib.2.c.1. Sauaro Not. ad Sido. lib.1. ep.1

v.24. *aliisque insequentibus ad pedes*] sc. pueris aquam pedes infundentibus. Sic enim & supra loquitur; *quam poposcit ad manus*, sc. infundendam. Caper de erb. dubiis.

ver. 25. *paronychia*] παρωνυχία. Paul. Ægineta lib. 3. παρωνυχία ἀπόστημά τι ἐστὶ περὶ τὴν ῥίζαν τοῦ ὄνυχος συνιστάμενον. Balbus Catholico; *Pedora, pedum vel aurium rdes.* vide Hen. Stephanum in Thesau. L. G. pag. 1345. om 2. Huius ministerii exēpla habes in antiquis moimentis apud Ianum Froissardum in libb. Antiquit. oman. expressa.

v.26. *Ac ne in hoc quidem tam molesto tacebant officio, d obiter cantabant*] Receptum hoc ab antiquo fuit, vt elicatiorum conuiuiis cantatores & symphoniaci intereßent. Claudian. De Laudib. Stilicon. lib. 2.

——Nullo cithara conuiuia cantu
Non pueri lasciua sonant——

Vide Clementem Alexand. Pædag. l. 2. c. 4. Nec solum n hoc eorum luxus stetit, imo etiam fercula ad symphoniam inferre mos erat. Petronius infra; *subito signum symphonia datur, & gustatoria pariter à choro cantante rapiuntur.* Serenus Sammon. in fragmentis apud Macrob. Lidenbrog. Not. in Catalect. Dicam infra.

Pag. 77. v. 4. *non minus me acido cantico excep.*] fort. *acuto cant.* Martianus Capella; *Vox aut acuta est aut grauis. Sonus grauis est cum ex intimo spiritus trahitur: acutus, cum ex superficie oris emittitur.* Statius 6. Thebaid.

Et lituis aures circumpulsantur acutis.

Sic infra, vbi legitur; *Ægyptius puer, atque ipse etiam teterrima voce de laserpiciario mimo canticum extorquet:* censeo corrigendum, *tenerrima voce*, pro, gracillima, qualis esse puerorum solet, quod & Wouwerum notasse video.

v. 6. *pantomimorum*] Rigaltius Not. ad Phædrum l. 5. fab. 88. Adeo vero prisci illi symphoniaci pueri in delitiis, vt etiam nomen proprium inuenerint. Glossæ vett. *Fabiarii, cantores.*

versſ. 7. *gustatio valde lauta*] aliis *gustus*, est exc... m

cœnæ

cœnæ seu antecæna. Rader. ad Martial. l. 11. epig. 16. Ro
sinus Antiquitat. Roman. l. 5. c. 29.

v. 10. *Cui locus nouo more primus seruab.*] Regio sc.
Imperatorio more. Festus; *In conuiuiis solus Rex sup*
omnes accubat. Ditmarus Merspurgensis in Otho
Imp. libr. 4. Chronic. vide Sauaronem ad Sidoni. l.
epist. 11.

v. 11. *in promulsidari*] i. e. in gustu. Rader. ad Marti
l. 11. epig. 16. Describitur hic gustationis laterculu
siue πρόπομα. vide Casaubon. Animaduers. in Athen
l. 2. c. 17 In al. *in promulside danda.* Leg. *in promulsidari*
Vlpian. L. *etsi non sunt, § argento*, D. de aur. & arg. le
promulsidaria vasa appellat: hic *promulsidaria* intellig
cibos, qui in gustu. Lips. Epistol. quæst. l. 3. ep. 2. Vlpia
autem vasa, quibus cibos vel promulsidem appon
bant. Baysius. Leg. *in promulsidare.* eo exemplo, qu
postea; *Canemus: hoc est in ius cana.* Græca forma. Gel
l. 9. c. 2. *Petit as sibi dari εἰς ἄρτους.* Palmer. in Spicileg.

v. 12. *Asellus erat*] vix adsentior Scaligero, asellu
fuisse vas sequentia verba Petronii aliud mihi dicun
Iungerman.

ibid. *Corinthius cum bisaccio positus*] L. *Corinthiis. C*
rinthia autem pro vasis Corinthiis, vt *ferum*, *Numid*
cas, Africanas, concreta pro abstractis dicimus. Pa
mer. in Spicileg. Perperam. *Asellus Corinthius* est ex æ
Corinthio factus, à forma sic dictus, onustus duobu
hinc & inde saccis, quibus ferculorum lances & para
psides in mensa imponebantur. Cuiusmodi est, quar
nos Germani *geisam*, h. e. capram, similiter à forma di
cimus, propter cornuum bigam, quasi δίκερον. Apu
Heluetios eidem vsui destinatum vas, Bisuß dicitur
interim etiam Bisack / plane vt hoc loco apud Petro
nium, *Bisaccium* intellexit Ouid. 1. Metamorph. in re
gemina germana;

Ponitur hic bicolos sinceræ bacca Mineruæ.

Gallis hodie & Alemannis Bisack etiam dicuntur as-
suti vtrimque more nostro sacci manicarum & femo-
ralium. Salomo Constantiensis Episcopus, vel potiu
Iso Ma-

› Magiſter Sanctgallenſis, Salomonis (vt Goldaſtus ſter in Alemannicis docuit) præceptor, in Lexico; *antica, bargila, viſaccia.*

verſ. 20. *tomacula*] Martialis lib. 14. Platina Cremonſ. lib. 6. *hiſitium* appellat, quod cum deſcripſiſſet, biicit; *Tomacula hæc vulgus appellat, quæ fortaſſe meus omacula, cum inuoluta omento fiant, dicerentur, vel macula, vt Martial. placet.* Sed non placet *omacula* pro maculis dico: Raderus ad Martial. l. 1. epig. 35. Item artialis l. 14. epig. 191.

Parua tibi curua craticula ſudet ofella.

Ofellas pro tomaculis poſuit, quæ craticulis imponntur torrenda Idem Rader. in Comment.

v. 21. *Syriaca pruna*] quæ olim Latinis Græciſque, & allis hodie *Damaſcena.* Rader. ad Martial. lib. 13. eig. 29.

ver. 23. *In his eramus lautitiis, cum ipſe Trimalcio, &c.*] Iore Octau. Auguſti, de quo Sueton. cap. 74. *Conuiuia onnunquam & ſerius inibat, & maturius relinquebat: um conuiuæ & cœnare inciperent priuſquam ille diſcumeret, & permanerent digreſſo eo.*

v. 25. *poſituſque in ceruicalia minutiſſima expreſſit imrudentibus riſum*] quia vulgo vno tantum puluinari vebantur. Apuleius lib. 7. *Et in ſummo puluinari locaus, cœna & poculis magnis inaugurat.* Quod & *Capitale.* In Vitis Petrum lib. 4. *Videns eum Ægyptius veſtitum mollibus rebus. & mattam de papyro & pellem ſtratam ſub ipſo, & modicum capitale ſub capite eius.* Si Encolpius hodie ad Sueuos Algouios & Heluetios Turgouios veniat, apud quos tenuiſſima ſubtiliſſimaque texuntur lina, quid putas quæſo dicturus ſit, vbi videat in lectis ſtruem minutiſſimorum ceruicalium ſex, octo, decem, interim etiam plurium, ad oſtentationem lautitiarum paratorum? Iacobus Gaudenſis Monachus in Aerar. aureo Poetar. *Analectides dicuntur modici cuſſini, ad exaltandos humeros apti.*

verſ. 26. *Pallio coccino adraſum incluſerat caput*] Græci Romanique capite intecto: qui delicatiores, capite incede-

incedebant palliolato, non sine suspicione luxus. Sene de Mæcenate; *Hunc esse, qui in omni publico cœtu sic ap paruerit vt pallio velaretur caput, exclusis vtrinque auri bus.* Plutarchus superbiam Demetrii taxans; *Domin stante,* inquit, *ipsus accumbebat, ἔχων δ' ὤτων κατὰ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον.* Lips. de Amphith. cap. 20.

Pag. 78. ver. 1. *Circaque oneratas veste ceruices laticla uiam immiserat mappam*] *Claui*, quibus honoris caus vtebantur senatores vel tribuni vel equites, non erar consuti vesti, sed supra eam demissi in pectus vsque, al arctius, alii latius, vt recte Horatius dixerit;

—Latum demisit pectore clauum.

Acro ad illa verba; *Prætextam & latum clauum. Latu clauum purpuram dicit, quæ in pectore extenditur senat tum. Græci τὸ κολόβιον vocant. vsum eius retinent Prin cipes, iniicientes vesti à ceruice ad pectus indumentum e purpura, vel pellibus pretiosis muris Pontici, vel aliis, du regio habitu prodeunt in publicum.* Cuiac. Obseruat. l. 12 c. 9. *Claui* non tunicis solum adsuebantur, sed & su pellectili, præsertim triclinari. Linteorum toralium duos clauos habentium latissimos, meminit lib. 16. Am mianus. Linteorum & mantilium clauatorum in Ale xandro Lampridius. facitque duo genera cocco vel au ro clauatorum. fiebant enim claui, qui accessionis loco vestibus cedebant, vt scribit Vlpianus, è cocco vel pur pura vel auro. Hieronym. in Esaiam lib. 1. *Tunicam με σοπόρφυρον, id est, clauatam purpura.* Casaubon. in Ael Lamprid. Martialis l. 4. epig. 46.

Et lato variata mappa clauo:

id est, clauis purpureis vel aureis variegata. *Claui* in ve ste vel *lati* vel *angusti*. vnde *latus clauus* Senatoria, *an gustus* Equestris vestis: & *latus clauus*, pro Senatoria di gnitate, & *angustus clauus* pro Equestri. Hinc irrisorie Noster *laticlauiam mappam* dicit Trimalcioni fuisse lautissimo & superbissimo diuiti, quasi non ei homi ni competentem, sed Senatori. Ramirez Hypomnem ad Martial. l. 4. epigr. 46. n. 7 Alii aliter scripserunt. vide Torrentium ad Sueton. Ad Manutium N. de Quæ

per epistol.l.2.c. 2. Sigonium lib.3.de iudiciis. Rosin Antiquit.Roman.l.5.c.31.

v. 2. *immiserat*] pro strauerat, non communi notio-, vt apud Æl Lampridium in Alexand. Seuer. *Conuiuium neque optimum neq; nimis parcum, sed nitoris summi habuit. ita tamen, vt pura mantilia mitterentur, sæpius quoque clauata, aurata vero numquam* Ramirez d loco.

ver. 4. *in minimo digito sinistræ manus annulum*] Apud Iul.Pollucem lib.2.c.1. annulus, qui minimo gestatur, vocatur ob paruitatem ἀκραῖος: sicut λιχανὸν, quo index natur.

v.11. *eboreo circulo lamina splendente*] L. *splendens*, quæ videtur Capitolino dici *costula*, in Maximinis; *Dextrocherium cum costula de hyacinthis quattuor.* Casaubon. in Lamprid. *Splendente* refertur ad *circulo* non ad *laminæ*, quæ videtur fuisse aurea. *Ebur* namque auro suborari solitum discimus ex versu illo; quem non procul à ne huius Satirici habes;

Non Indum fulgebat ebur, quod inhæserat auro.

v. 13. *Spina argentea dentes perfodit*] Raderus ad Martial.l. 14. epig.19.

vers.15. *absentinus essem*] al. *absentius essem*. Leg. *absens liutius essem.*

v. 17. *Permittitis tamen finiri lusum*] inter cœnam ludebant alea. Sueton. August. c. 71. *Inter cœnam lusimus γεροντικῶς & heri & hodie.* vbi de aleæ lusu, qui senum est. vnde Cic. de Senect. *Nobis relinquat talos & tesseras.* Sauaro ad Sidon.l. 1.ep.8.

v. 18. *Cum tabula terebintina*] *tabula* erat alueolus, in quem calculos siue tesseras iaciebant. Sauaro ad Sidon. l.5.ep.17.& l.8.ep.12.

vers.19. *Crystallinis tesseris*] *Latrunculi* quoque fiebant vt plurimum ex vitro. Lucan in Panegyr.

—Vitreo peraguntur milite bella.

Martialis; *Vitreo latrone clusos.* Fr. Lindebrog. Not.in Catalect.

v. 24. *gustantibus adhuc nobis*] dictum sicut *ientantibus, prandentibus, cœnantibus.*

v.25.re-

v.25.*repositorium allatum est*] sic statim; *Repositorium rotundum* XII.*habebat signa*, &c. Plin. lib. 18. extremo *Nec non & conuiuiis mensisque nostris, vasa quibus esculentum additur, sudorem repositoriis linquentia, diras tempestates praenuntiant.* Graecis dicitur ἐγθήκη, vt Callixeno apud Athenaeum. Glossae antiquae; *Enceteria, machina lignea, qua amphora sustinetur.* Videtur vsi voce Graeca, *engetheca*, quae hîc leuiter corrupta. Romani prisci vocabant *incitegam*, vt ad Festum suum obseruauit Scaliger. Iauolenus βάσιν in L. 10. D. de legat. III. Casaubon Animaduers. in Athenae. l. 5. c. 13.

Pag. 79. versi. 1 *quae incumbunt oua*] mutant in *incumbant* sine lege Dictatoris. Cuius audi edictum infra propositum, *Non frueris hac praeda, super quam solus incumbis.*

versi. 10. *non minus sex libras pendentia*] Leg. *se libras pend.* Gruterus Suspicion. li. 2. cap. 10. Fort. *sexquilibras* pro *sesquilibras.* quin verum puta, *non minus se libras pendentia.*

versi. 13. *pene proieci partem meam*] portionem meam. Ciborum κλάσματα, μερίδες, *partes* dici notum. Rigaltius Not. ad Phoedrum fab. 5. singulis conuiuis distribui solitas. Piccartus Pericul. Critic. cap. 19. *Partes* sunt fercula, quae vnicuique apponuntur in conuiuio sigillatim vt in conuiuio Καράνε, quod Athenaeus describit, vocatque μερίδας. Dicuntur etiam δαῖτες. Moyses Genes. 43. v. 33. de conuiuio Iosephi, quo imprudente fratres in Aegypto excepit; *Et mirabantur nimis, sumptis partibus, quas ab eo acceperant: maiorque pars venit ad Beniamin, ita vt quinque partibus excederet.* Samuel 1 Reg. 1. v. 4. de conuiuio immolatitio Elconae; *Deditque Phenennae vxori suae, & cunctis filiis eius, & filiabus partes. Anna autem dedit partem vnam tristis, quia Aeram diligebat.* Nec praesentibus tantum, sed & absentibus, *partes* mittebantur. Plutarchus in Agesilao; Ἅμα δ' αὐτὸς ἔθυσε εὐαγγέλια, καὶ διέπεμψε μερίδας τοῖς φίλοις: &c. Esdras Iunior lib. 2. (qui vulgo 3.) cap. vlt. v. 52. *Digressi ergo manducate pinguissima quaeque, & bibite dulcissima quaeq;*

ıq; & mittite munera his, qui non habent: hoc eſt, par-
. Hermas lib. 3. Paſtoris cap. 5. *Conuocatis amicis pa-
ˁamilias miſit de cœna ſua ſeruo illi partes complures.
us cum accepiſſet ille, ſuſtulit ex eis quod ſufficiebat ſibi,
quum autem conſeruis ſuis diſtribuit.*

ver. 15. *Hîc neſcio quid boni debet eſſe*] verbum *debet* ele-
ıter vſurpauit, pro neceſſe eſt vt inſit. Sic & Lucret.
bro vſurpat, vt Plautus verbum *oportet*. Schopp. Ex-
nat. in Moſtell. Act. 4. ſc. 2.

verſ. 17. *pinguiſſimam ficedulam piperatam*] Martialis l.
:pig. 5.

Cerea quæ patulo lucet ficedula lumbo
Cum tibi forte datur, ſi ſapis adde piper.

e pipere enim fatui eſt ſaporis. *Ceream* dicit, quam
c loco Petron. *pinguiſſimam*, μετωνυμικῶς. pinguia e-
n cerea videntur & mollia. Rader. in Comment. ad
artial.

v. 19. *Iam Trimalcio eadem omnia luſu intermiſſo popo-
rat*] fors eſt vt rectius legatur, certe elegantius, *alia
ınia*. quæ locutio prouerbii ſpeciem habet, vt ab aliis
t obſeruatum.

verſicul. 20. *feceratque poteſtatem clara voce, ſi quis
ſtrum iterum vellet, mulſum ſumere*] mutant in
meret, imperite. *fecerat poteſtatem ſumere*, eſt Græ-
ſmus, pro *ſumendi*. Sic loquitur & Iuſtinianus Im-
:r. ſiue potius Trebonianus in Inſtit. Iuris lib. 2. titul.
de Donation. §. 2. in fin. *Licentiam præſtitimus certis ex
uſis eas reuocare*. Et titul. 9. *Per quas perſon. cuiq. ac-
uir*. §. 2. *Vt etiam eſſet eis licentia alij filio, vel extraneo
ınare, vel vendere, vel quocumque modo voluerant,
dplicare*. Et ibidem; *Tertiam partem retinere licentiam
abebat*. Et tit. 10. *de Teſtam. ordin*. §. 10. in fin. *Nec hære-
i, neque aliis perſonis licentiam concedimus, ſibi quodam-
ıodo teſtimonia præſtare*.

v. 23. *cum ſubito ſignum ſymphonia datur*] Symphoniæ
igno dato inferebatur & auferebatur cœna. Sammo-
ıicus Serenus ad Seuerum Principem; *Cum interſunt
onuiuio ſacro, animaduerto hunc piſcem à coronatis mini-*

stris cum tibicine introferri. Sauaro Not.ad Sidon. l.1.ep 2. Dixi supra.

v. 26. *parapsis*] adi Sauaronis Not.ad Sidon.l.2.ep. Rader.ad Martial.lib.11.epig.16. Argenteas fuisse par psides patet ex L.19. §.3. D.de aur.& arg.leg.

Pag. 80. v. 3. *lecticarius*] *supellecticarius* alii legunt Rader.ad Martial.l.14.epig.72.

v.4. *argentumq; inter reliqua purgamēta scopis verrei* scopis pauimenta seu assarota negant verri, quod Iuuenali & Plinio refutat Domit. Calderinus. Sed Ca derinum refellit Alexander Neapolit.l.4.cap.21. Veri tamen Calderini sententia, pro quo apertus est hic P tronii locus. Rader.ad Martial. l. 14. epig.72. Gruter. Senec.epist.27.

ver.9. *minorem nob. æstum sua frequentia facient*] Mo stri simile, vt æstate media triclinium frigefiat hon num multitudine. L. *sua infrequentia.* scilicet seruos liquot exire iusserat Trimalcio, mitigandi æstus: que constat intendi spirituum illa indiscreta copia. Gr ter.Suspic.l.5.c.12. Alias legitur, *sublata frequentia.* ne trum probe: & puto vulgatam lectionem intellegi tolerari posse.

v. 11. *amphora vitrea diligenter gypsata*] nuce, pice resina oblita & clausa, amphoræ seu testæ seu lagei picabantur, ne anima vini reconditi exspiraret, vinu que fugeret. Rader.ad Martial.l.11.epig.14.

vers.12. *pittacia erant affixa*] Balbus Catholico; *Pict cium, epistola breuis & modica: item scedula de membra excisa.* Isidorus Glossis; *Pictaciuncula. membranula.* Br to in Vocabulario.

v. 13. *cum hoc titulo*] amphoris titulos appositos, v Iuuenal. versibus Sat.3. satis liquet;

Cras bibet Albanis aliquid de montibus, aut de
Setinis, cuius patriam titulumque senectus
Deleuit, multa veteris fuligine testa.

Eorum formulam prodit hic Petronius. Brissonius bro 8. de Formal. in quibus Galeno teste, scripta er ætas, id est, quo tempore quibusve consulibus vinu

est

:t conditum. Brodæus Miscel. lib. 1. cap. 3. Rader. ad ırtial. l. 9. epig. 74.
ver. 14. *Falernum Opimianum*] L. Opimio Cos. V. C. XXXIII. vini optimi copia prouenit; quod diffusum :onditum dictum est Opimianum cuiuscunque ge-:is esset Rader. ad Martial. l. 1. epig. 24. & l 7. epig. 65. .13. epig. 106. quod est de *Falerno*.
v. 16. *ergo diutius viuit*] *viuere* dicitur *vinum*, vt con-*iugulari, mori*, & *veneno necari*, per metaphoram. Ra-rez Hypomnem. ad Martial. l. 1. epig. 19.
vers. 18. *heri non tam bonum posui*] *ponere vinum* etiam ártial. dixit l. 4. epig. 56.

Tu Setina bibis semper, vel Massica ponis.

ıderus in Commentar. Pocula enim vino plena in :nsis vnicuique conuiuæ apponebantur: nec vini atum, sed frequentissime ferculorum appositio-m apud Martialem hoc verbum significat. Ramirez ypomnem. ad Martial. l. 1. epig. 44. num. 4. & libro 2. ig. 1. num. 4.
v. 22. *laruam argenteam*] quo sensu Apul. *sceletum* di-t, qui & ipse *larualem formam* appellat, & *laruam*. Et :t. Glossæ; Σκελετὸς, *larua, sceletus*. Sed & hominis ni-ıli, *larua*. Scip. Gentilis Comment. in Apul. Apolog. umer. 613. Erat *oscillum* sigillariolum sic aptum & coa-mentatum, vt articuli vertibulæque, quibus com-ıissum erat, in omnem partem flecterentur, & figu-ıs omne genus exprimerent. Id in conuiuium infere-atur, quo breuitatis vitæ monerentur. Bulengerus e Theatro l. 1. cap. 31. & c. 35. Ausonius; *Simile vt dicas udicro isto, quod Græci στομάχιον vocauere, oscilla ea sunt. Ad summam quatuordecim figuras geometricas habent. iunt enim æquilatera, vel triquetra, aut rectis angulis vel bliquis, vel isopleura: orthogonia quoque, vel scalena. Ha-um vertibularum variis coagmentis simulantur species mille formarum*, &c. Huiusmodi laruæ in medium con-uiuium iaciebantur, & ex illis eas figuras rex conuiuii exprimebat, vt mutationis & breuitatis vitæ commo-nefaceret, & propterea bibendum, vt nihil de fructu

huius vitæ periret. Nam alioqui semper in conuiui mortis mentionem iniiciebant, & caput mortui, v laruæ copia non erat, in mensa apponebant, vel è tr clinio suspendebant. Epigramma Græcum;

ἡ πτωχῶν χαρίεσσα πανοπλίη, ἀρτολάγυνος
αὕτη, καὶ δροσερῶν ἐκ πετάλων στέφανος,
καὶ τοῦτο φθιμβρόιο προθάσιον ἱερὸν ὀστεῦν,
ἐγκεφάλου ψυχῆς πεῦελον ἀκρότατον.
πῖνε λέγει τὸ γλύμμα, καὶ ἔσθιε, καὶ περίκεισο
ἄνθεα. τοιοῦτοι γινόμεθ' ἐξαπίνης.

quæ ad verbum interpretantur Petronium. Scalig Auson. lect. l. 2. cap. 25. Et Ægyptii ceream in conuiu circumferebant mortis imaginem, vt conuiuæ de mo te admoniti largius se inuitarent, genioque suo ber gne facerent, quod animam vna cum corpore put rent nonnulli interire, vt est apud Herodotum de Æ gyptiorum institutis. Idem in hoc conuiuio Trim cio obseruauit. Raderus ad Martial. l. 2. epigr. 43. An qui hoc ritu ad mollitiem & voluptatem inuitabar qui laruas quasdam in mensam inferre soliti, sic apt vt articuli vertebræque, qui commissæ erant, in omne partem flecterentur, variasque figuras exprimerer vt hac ratione conuiuæ breuis vitæ celerisque mut tionis commonefacti in solutam hilaritatem irent, mnibusque, dum liceret, delitiis adfluerent. sic imp illi in libro Sapientiæ, *Vmbra transitus est tempus n strum, & non est reuersio finis nostri. Venite ergo & fruam bonis quæ sunt, & vtamur creatura tamquam in iuuent te celeriter. Vino pretioso & vnguentis nos impleamus, non prætereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis ant quam marcescant: nullum pratum sit quod non pertranse luxuria nostra. Nemo vestrũ exsors sit luxuriæ nostræ: vb que relinquamus signa lætitiæ: quoniam hæc est pars nostr & hæc est sors nostra.* Vbi vero laruæ eius copia non rat, cranium in mensa apponebant, & manibus vers bant, vel è triclinio siue stibadio suspendebant in eu dem illum finem. Nos aliter imbuti, vt non ad luxu & voluptatem mortis memoria duci debeamus; se

mult

lto magis absterreri. Lætari tamen in tempore et- suadeo, nec subtrahere corpori delitias penitus, sed perare: edere, bibere, ludere, sed intra continentiæ ctissimæ fines. Puteanus in Genial. sermon.

.23. *articuli eius vertebræque*] Lucilius apud Festum;

Hæret verticulis adfixum in posteriore
Parte, atque articulis, vt nobis talus, genusq; est.

tebræ generaliter dixit pro σπόνδυλοι. Titius Assert. n. l. 2. c. 22. Sic & Auson. *vertibulas* vocat vel χασην, vel simile quid, in eleganti oscillorum descri- one; *Harum vertibularum*, inquit, *variis coagmentis ulantur species mille formarum: elephantus bellua, aut r bestia, anser volans*, &c. Casaub. Animaduers. in A- enæ. l. 4.

vers. 26. *& catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret*] ismodi, simulacra vocantur αὐτόματα & αὐτοκίνητα a æcis, quorum vel singula vel vniuersa membra cer- neruis vel fidiculis vel catenulis in hanc vel illam rtem cum quadam venustate & conuenientia, sua onte mouebantur. De quibus Herodotus in Euter- ; Αντὶ δὲ φαλλῶν ἄλλα σφι ἐςὶ ἐξευρημένα ὅσον τε πηχυαῖα ἀγάλματα νευρόσπαστα, τὰ περιφορέουσι κατὰ κώμας αἱ γυναῖ- κες. Et Lucian. de Dea Syria; φαλλοὺς Ἕλληνες τῷ Διονύσῳ ἐγείρουσιν, ἐπὶ τῶν καὶ τοιόνδε τι φορέουσι, ἄνδρας μικροὺς ἐκ ξύλου ἐποιημένους, μεγάλα αἰδοῖα ἔχοντας. καλέεται δὲ τάδε νευρό- σπαστα. Ergo αὐτόματα sunt νευρόσπαστα ἀγάλματα, de uibus & Horatius l. 2. sat. 7.

Tu mihi qui imperitas, aliis seruis miser atque
Duceris vt neruis alienis mobile lignum.

Qui eiusmodi simulacra ostendebant, νευροσπάσται licti. Aristotel. de Mundo; Καὶ οἱ νευροσπάσται μιαν, μή- ρινθον ἐπισπασάμενοι, ποιοῦσι καὶ αὐχένα κινεῖσθαι καὶ χεῖρα τοῦ ζώου, καὶ ὦμον, καὶ ὀφθαλμόν. ἔτι δ' ὅτε πάντα τὰ μέρη μετά τινος εὐρυθμίας. Apuleius de Mundo; *Etiam illi, qui in ligneolis hominum figuris gestus mouent, quando filium membri, quod agitare solent, traxerint, torquebitur ceruix, nutabit caput, oculi vibrabunt, manus ad ministerium præsto erunt, nec inuenuste totus videbitur videre.* Budæus

in Commentar. L. Græc. Hen. Stephanus in Thesa
L.Gr.Vulcanius ad Apul.de Mundo.

Pag.81.v.1.*Heu heu nos miseros*]hos tres versus ita
iam iunctim citat Iac.Magni in Sopholog. l. 7. cap.
quem vide.

ibid.*Sic erimus cuncti*]]In Sophologii d.loco legit
*Nil erimus:*mendose.Scalig.putauit deesse versum pe
tametrum, itaque interposuit asteriscos hoc modo;

Heu heu nos miseros, quia totus homuncio nil est.
* * * *
Sic erimus cuncti, postquam nos auferat Orcus:
Ergo viuamus, &c.

in Catalect.contra fidem antiquorum codicum & co
sensum constantissimum.

vers.3.*Ergo viuamus*] hoc sermone lacessebant læ
tiam.Inscript.*Amici, dum viuimus, viuamus.* Lipsius
Saturnal Hac dictione *viuamus* vtimur, quoties a
quem ad fruendas nobiscum voluptates cohortamu
eaque poetis est perfamiliaris, & inter pocula vsitat
sima, pro, genialiter viuamus. & *vitam* eam demu
vocant poetæ, quæ voluptuaria est. Gilb Cognatus
Adag. Apud Hebræos vero *viuendi* vox pro beate v
uendi per antonomasiam ponitur. Esaias 26. *Mortem
non viuant, gigantes non resurgant. gigantes* vocat h
mines violentos & tyrannos, quos ad beatam vita
ait non resurrecturos. Zuinglius Apolog. Complan
Isaiæ cap.26. Hic autem extremus versus non est P
tronii: quem multi sequius accipiunt, quam aucto
suo scriptum est, illi in bonam & piam partem, hic
deterrimam vertit. Nam *viuere* poetis est, genio, vol
ptatibus, commessationibus, potationibus assidue v
care & indulgere. vt exemplis Catulli, Cæcilii, Luci
lii, Varronis, Anacreontis & Amphidis docet Rader
ad Martial.lib.1.epig.15.& lib. 2. ep. 43. Adde Ioa
Brodæum in Annotat.ad Antolog.lib.1.epigram. Pa
ladæ εἰς πλοῦχους.& Vincent. Obsopœum ibidem. Ant
Parthenium, Pallad. Fuscum, Muretum, Achil. Statiu
ad Catul.epigr.5.

Ibi

Ibid. *dum licet esse, bene*] male interpungitur vulgo, & ıne tollenda ὑποστιγμὴ post *esse*, —*dum licet esse be-* .*Bene esse*, γενικῶς, vitam omnem voluptuariam com-ectitur. Origo formulæ, quod cui omnia secunda llent, ei precarentur, *bene esse*. Gulielm. Plaut. quæst. Epıdic. cap. vlt. Etiam apud Hebræos. Dauid Psalm. .in princip. *Præter te non est mihi bene:* id est, sine te hil mihi volupe est, non possum viuere.

vers. 4. *ferculum insecutum est*] *ferculum* promissu car-um. Stuckius Antiquit. conuiuial. lib. 3. cap. 1. Duo-ıs ferculis instructum erat conuiuium, vnum iuru-ntarum carnium, alterum assarum. Cato; *Et in atrio, duobus ferculis epulabantur antiqui.* Sido. lib. 2. ep. 9. *onuiuium per edulia nunc iurulenta, nunc assa varietur.* eruius in lib. 1. Æn. Portunianus apud Salisberiens. ı Polycrat. lib. 8. cap. 7. Sauaro Not. in Sidon. lib. 2. ›ig. 9.

ver. 5. *plane non pro exspectatione magnum*] Infra dicit; *istiores ad tam viles accessimus cibos.*

ver. 7. *Repositorium erat rotundum*] *Repositorium* idem uod *gustatorium*, in quo gustus seu antecœna appo-ıebatur. Supra; *Cum subito signum symphonia datur, & ustatoria pariter à choro rapiuntur. Gustatoria* cupilla unt: *Repositoria* pro quauis mensa accipiuntur, strui-:esque patinarum ædificabantur in eisdem. Rader. ad Martial. lib. 14. epig. 78.

v. 8. *in orbem disposita, superque conuenientem*] Legend. *in orbem disposita, super qua conuen.* sc. signa. Casaub. in Sueton. An est tmesis, construendumque *superimposue-rat*, vno verbo, quod & alibi legisse memini?

v. 10. *materia*] eduliorum.

Ibid *structor imposuerat cibum*] *Structores*, qui fercula puerorum manibus allata commode disponunt. Iu-uen. sat. 6.

Structorem interea, ne qua indignatio desit
Saltantem spectas——

Lipsius Saturnal. serm. lib. 2. cap. 2. Rader. ad Martia. lib. 10. epig. 44. Tutus Popma de Oper. seruor. Am-

mianus lib. 16. *Mensamque operimentis paribus tectan anterioremchlamydis partem vtraque manu vehens, in trinsecus structuram omnem, vt amicus adornauerat, prin cipalesque res euertit.*

v. 12. *bubale frustum*] Scalig. legit, *bubula*. illud ver & Casaub. retinet. Balbus Catholic. *Bubalus & Bubal in eadem significatione, sc. ad bubalum pertinens, vel de bu balo existens.* Inepte. Vetus interpres Regum libro 1: cap. 6. *Assaturam bubalæ carnis vnam.* Strabus Glossa tor; *id est, frustum bouis assatum.*

v. 13. *super cancrum, coronam*] Martial. lib. 13. ep. 51. d turdorum corona;

Texta rosis fortasse tibi vel diuite nardo.
At mihi de turdis facta corona placet.

vers. 14. *super leonem, ficum Africanam*] hinc illustrai multa auctorum loca possunt, qui *feras Africanas* ab solute ponunt, contra interpretum varias sententias Certum est enim, nullas alias feras, quam leones intel ligi debere. Phil. Pareus in Notab. Palatinis.

v. 17. *Scriblita*] Leg. *scribilita*, vt apud Plautum & Ca tonem. nam κατὰ συγκοπὴν *scriblita* Poetis metri caussa dicitur. alii legunt, *stribilita*, ἀπὸ τοῦ στρεβλεῖν, quod est tor quere: ideo quod in circuitu torqueatur restis in mo dum. vnde nos *tortam* dicimus. Ramirez ad Martial lib. 3. epigr. 17. num. 1. Vera scriptura est *striblita*, est e nim στρεπτὸς ἄρτος, quem Græci στρέμμα, nos hodieque strible vocamus, voce siue Græca, siue Latina vtcum que retenta.

v. 18. *super sagittarium, odopetam*] est *odopeta*, quæ lā petra vocatur. aurita enim est lampetra, & auribus fora minata. Sauaro ad Sidon. lib. 8. cap. 12. Pro *odopetam*, constanter *otopetam* lego. nec frustra Glossæ; *Auritus*, ὠτοπέτης. Leporem autem hîc intellego, qui *Auritus* di citur Germanico, Phœnominis:

Auritum leporem sequitur canis, & fugit ille.

Nec inconcinne *super sagittarium*. Hic enim instar Centauri pingitur, nisi quod cum arcu: at Centaurus e thyrso dependentem gerit leporem, in Hygini ima-gini-

ibus. Nisi tamen magis arrideat *otopetam* de oto otide intelligi, de qua aue Athenæus lib. 9. φασὶ δ' τὸν καὶ τὴν τροφὴν ἀναμηρυκάζειν, ἥδεσθαί τε ἵππῳ. εἰ γοῦν δορὰν ἵππων περιθοῖτο, θηρεύσει ὅπως ἂν θέλει. περσίασι Plane ad sagittarium, cuius maxima pars equina. Id ne *auriti* vocabulum requiramus, talis Otus, & ic dicitur. Idem Athenæus, & ibidem, ex Aristotele; ἔχει τὰ παρὰ τοῖς ὠσὶ πτερύγια διὸ, καὶ ὦτος καλεῖται. Pari-Plinius lib. 10. cap. 23. *Otus bubone minor, noctuâ ior, auribus plumeis eminentibus: vnde & nomen illi.* ldit: *Quidam Latine asionem appellant.* Annon ab au-ius sic exertis? Gesnerus adnotauit. Iam vero quam fercula hæc auis faciat, pauca item Athenæi verba cent: τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ἡδέα ἐστίν. Eryc. Puteanus epist. ad oldastum.

vers. 19. *super capricornum, locustam marinam*] *Locusta* nt pisces marini è genere cancrorum, ab illis cauda stantes. Plinius lib. 9. cap. 31. vbi *carabi* dicuntur ex ræco. Glossæ; *Locusta*, κάραβος. Aristot. de Natur. a-mal. libro 8. cap. 2. Sidon. lib. 8. ep. 12. vbi Sauaro in ot. Castronus Cretensis in Lexico secundum sti-iea; Κάραβος, *locusta piscis*, ἀστακός. Balbus Catholi-); *Locusta, dicitur, quia pedibus sit longis sicut hasta: vn-& eam Græci tam maritimam quam terrestrem astaton pellant.* Vide Robert. Constantinum in Supplement. ng. Lat.

v. 20. *super aquarium, anserem*] *Anser* veteribus inter a vocabula, quæ sine præfatione honoris vix nomi-iata. vnde infra Petron. *Occidisti Priapi delicias, anserem mnib. matronis acceptissimum.* Et ideo super *aquarium* rbitror *anserem* impositum, quod ille non tam aqua ius ab aqua pura, quam incesta, Iouis sc. pullus. Plane *Anserem* scorta dicta docet Artemidorus lib 1. cap. 73. tem lib. 4. cap. 85. curque id nomen sortiti sint, prodit idem lib. 1. cap. 21. & 17. Gruterus apud Taubmann. ad Plaut. Bacchid. act. 1. sc. 1.

vers. 25. *de laserpiciario minio canticum extorquet*] Le-gend. puto, *de laserpitiario mimo canticum extorq.* *Mimus*

autem *laserpitiarius*, qui tibiam ex caule vel radice l serpitii habebat voci expurgandæ. *Laserpitium* enin vt Dioscorides scribit lib. 3. cap. 94. *veteribus fauciu scabritiis opitulatur, grauem subitoque irraucescente vocem dilutum aqua sorbitione cõfestim expedit.* Eryc. Pu teanus epist. ad Goldastum.

Pag. 82. vers. 6. *videmus infra, scilicet in altero ferculo* Legend. *ferculo*. Supra, *laudationem ferculum insecutu est*. Primum scilicet: sub quo erat alterum isthoc. Ro mani namque vetustissimi, vt modo dictum, epul magnificas binis ferculis distinguebant, non singul ribus patinis, vt perperam existimauit Stuckius, se patinarum struicibus. Eam frugalitatem Cato præd cat: cuius æuo iam tum luxuriæ rictu Martis marc bant mœnia. De Augusto scribit Sueton. c. 74. *Cœna trinis ferculis, aut, cum abundantissime, senis, præbebat, non nimio sumptu, ita summa comitate.* Ergo *ferculun* quod hodie in Aulis Eingang. *Primum ferculum*, d erst Gang. *Alterum ferculum*, der ander Gang. apu plebeios etiam ein Aufſtall. Ex quo patet, quantu particula tantum de luxuriosissima ista Trimalcion cœna supersit, quippe cuius præter gustationem & bi na ista fercula nihil reliqui habeamus. Numerosa au tem fuisse apposita haud dubie credentibus persuade ri facile potest, & Salisberiensis omnem scrupulur eximit.

ver. 11. *pisces qui in Euripo natabant*] Sidon. carm. 22

Fusilis Euripus propter: cadit vnda superne
Ante fores pendente lacu, venamque secuti
Vndosa inueniunt nantes cœnacula pisces.

Est ergo Euripus, ductus & conceptaculum aquarum ita vsurpauit Cicero, Vitruuius lib. 7. c. 5. Frontinus de Aquæduct. lib. 2. Ammianus lib. 22. *Vetus inde fon Euripus prægelidus.* Sauaro Not. ad Sidon. Recte ergo Hesychius. ὄχετος, δεχὴ τῶν ὑδάτων.

v. 17. *processit statim scissor*] *Scissor*, quem post *Carpum* Iuuen. *carptor*, qui, vt Sidonius, eundem *chironomante* cur dixerit Saty. 5.—— *& chironomanta volanti Cul- tello*,

llo, indicat hic locus Petron. & alter Senecæ libr. E-
ſt. 6. *Cum ad cœnãdum diſcumbimus, alius ſputa deter-*
t, alius pretioſas aues per pectus & clunes certis ductibus
rcumferens eruditam manum in fruſta excutit. eos ipſos
ribitores Apul. l. 2. Lipſius Saturnal. l. 2. c. 2. eumque
cutus Titus Popma de Oper. ſeruor. verbo, *Structo-*
s. Quos perſtringens Ioſ. Mercerus de *chironomis*
unc ad modum ſcribit; Translati iſti artifices à thea-
o ad conuiuium, vbi ad numerum ſaltarent & mo-
rerent ſciſſorium illum gladium; quod Petron. hoc
co dixit, *ad ſymphoniam geſticulatus lacerabat obſonium.*
mpoſuit viro magno locus Iuuenalis, quaſi *ſtructor*
ictus fuiſſet etiam *Chironomon.* At in eo ſcriptum eſt,
—*Saltantem & Chironomantia συνωνύμως*, non ſtru-
torem & chironomonta: quod nomen Carpo huic
etroniano non magis adſtruit Iuuenalis ille locus,
uam Sidonii ille alter, quem addit, *Inter Apicios &*
yzantinos chironomontes. Nam & ibi nihil aliud quam
altantes. Not ad Ariſtænetum l. 1. ep. 26. eidemque
ubſcribens Ramirez Hypomnem. ad Martial. l. 1. epig.
9. n. 1. Iuuenalis verba imitatus eſt Ioh. Saliſberien-
s l. 1. cap. 4. *Suum habet opificem chironomanta ioculan-*
i cultello. Balbus Catholico; *chironomanta, ioculator*
uilibet, qui manibus ſuis ludit mouendo eas cum cultellis.
nuenitur & in eodem ſenſu chironomon, qui dictus eſt io-
ulator proprio nomine quaſi per excellentiam leccacitatis
& ioculationis.

verſ. 21. *lentiſſima voce*] apud Ramirezium in Hypo-
mnemat. ad Martial. l. 1. ep. 51 legitur, *tentiſſima.* an leg.
leniſſima? Sed illud magis congruit imperanti, cuius vox
eſſe ſolet clara & intentior ſeu vehementior.

Pag 83. v. 1. *Carpus vocatur*] ſimilis plane luſus eſt in
Miſtylli nomine apud Martialem, quod Æmilianus
coco & ſciſſori ſuo impoſuit, vt quoties vocaret co-
cum, imperaret etiam vt ſecaret vel ſcinderet obſonia.
videndus Ramirez Hypom. ad Martial. l. 1. ep. 51.

v. 10. *nummos modio metitur*] *modius*, menſuræ genus
maxime capax, in prouerbii conſuetudinem venit, vt
modio

modio dimenſa dicantur, quæ large copioſeque præbentur. Auſ. Pompa. Coniectan. in Varron.

v.12. *noluiſſes de manu eius panem accipere*] quod no dicere ſolemus, Es het kein Hundt ein ſtück Brodt voi jhr genommen.

verſ.13. *Nunc nec quid nec quare, in cœlum abiit,*] Leg *Nunc nequit negari. in cœlum abiit.* Hoc dicit, ante fuiſſe pauperculam, nunc beatam & quaſi in cœlo collocatam, ipſumque adeo maritum Trimalcionem ex libidine ſua ludificari. Schopp. Veriſim. l.2. c.14. Gerr Siculæ. Huic, *in cœlum abiit*, confine eſt, *in cœlo eſt*, pro eo, quod eſt ſupra modum fortunatum eſſe ac glorioſum. M. Tullius ad Attic. libr.2. *Bibulus in cœlo eſt, ne quare ſcio: ſed ita laudatur, quaſi vnus homo nobis cunctando reſtituat rem.* Idem alibi ad eundem: *Si vero qu de me pacta ſunt, ea non ſeruantur, in cœlo ſum.* Eraſm. i Chiliad. adag. Vide infra ad illa verba, *in cœlo poſitum a inferos traheres.*

v.14. *topanta*] Leg. *ſycophanta*, ex iis quæ modo diximus. Schoppius d. loco. vel, *hierophanta*. I.S. Pontanu in Macrob. l.2. c.3. Nugæ. Leg. *Trimalcionis τὰ πάντα eſ* Varro Seſqui-Vlyſſe; *Hic omnia erat, item ſacerdos, prætor, parochus.* Demoſthen. πᾶν ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς. Lucian καὶ οἱ πάντα Κόμβαβος ἦν. Lipſius epiſtol. quæſt. l. 3. ep.2 *Topanta*, das *fac totum*, vt Germanicum verbun habet.

verſ.15. *mero meridie ſi dixerit illi tenebras eſſe*] contr Plaut. Bacchidib. a.4. ſc.4.

CH. Quid dixit? MN. ſi tu illum ſolem, ſibi ſolem eſſe dixeris,
Se illam lunam credere eſſe, & noctem qui nunc eſt dies

verſ.17. *Cœnam Trimalcionis*] Ioh. Saliſberienſis de Nug. Curial. l.8. c.7. *Sed quod ſine rubore fidelium dic vel audiri non poteſt, infidelibus (teſte Macrobio) plura turpia & luxurioſa videbantur, quæ ſæculo noſtro placent, & obtinente luxu magnifica appellantur. Nam Titius in Suaſione Legis Fanniæ obiicit ſæculo ſuo, quod porcum Troianum menſis inferant; quem illi ideo ſic vocabant, quaſi alius in-*

inclusis animalibus grauidum, sicut Troianus ille equus uidus armatis fuit. Cœnam Trimalchionis apud Petroum, si potes, ingredere, & porcum sic grauidari posse miraris: nisi forte admirationem multiplex ignota & inaudita curia tollat. Et multa quidem, quæ nos vsu vel abusu ecti non miramur, visa sunt admiranda, imo & stupenda iioribus. Nam & porcum non iam Troianum, sed domecum dicimus, & in hunc modum farciendo quamplurifacimus esse Troiana.

v.24. *Mopsum Thracem*] al. *Morsum*. Sunt qui legant *arsum*, & intelligunt *Domitium Marsum*, cuius Od. & Sueton. meminere, & de quo Martialis est rsus;

Quam leuis in tota Morsus Amazonide.

Conr. Gesnerus in Bibliothecæ Epitoma.

Ibid. *memorata est*] Leg. *immorata est*. Lipsius Epistol. ıæst. l. 3. ep. 2. Fort. *remorata est*, vt habet V.C. probo nsu.

versic. 25. *Rogo, inquit, Magister*] indubie alloquitur rammaticum Criticum. nam Grammaticos *Magistros Professores* appellari solitos docent veteres inscriptioes, & illa apud Sueton. de Illustr. Gram. in Palæm. *Vis ı magister, quoties festinantem aliquem vides, abligurire?* it in Probo; *Numquam ita docuit, vt magistri personam ıstineret.* Wower. Polymath. cap. 4. Adeo vt inde etım cognomina illis cesserint, vt dicerentur, *Dositheus Magister, Thomas Magister, Benedictus Magister*, &c. quorum libri circumferuntur. Nec *Magistri* tantum, ed etiam *Grammatici*: vnde disertissimus Daniæ Historiographus, *Saxo Grammaticus*, nomen inueniet. Qui hodie dicantur *Magistri*, notum est: de cuius nominis origine supra aliquid retulimus, vt & de *scholasticorum*, de quibus multa valde eleganter Goldast. in Not. ad Hieroclis Facetias.

Pag. 84. vers. 1. *honestiorem*] elegantiorem, meliorem, tersiorem, nitidiorem. Columbanus--*sermonis honesti.* vbi Goldastus in Notis.

vers. 3. *Luxuriæ rictu*] Publii Syri Mimi in luxum Romano-

manorum. Scalig. in Catalect. Inuehitur in Romæ luxus. H. Iunius Animaduers. l. 6. c. 15. Iuuenalis; *Quis fecit istas*

Luxuriæ? quanta est gula quæ sibi totos
Ponit apros, animal propter conuiuia natum!
Pœna tamen præsens, cum tu deponis amictus
Turgidus, & crudum pauonem in balnea portas.
Hinc subitæ mortes, atque intestata senectus,

Hinc Varro quoq; Satyram περὶ ἐδεσμάτων scripsit. Puteanus Genial. sermonum libro.

Ibid. *Martis marcent mœnia*] nemo ex interpretibu vidisse videtur *mœnia* veteri scriptura munia hoc loc significare, vt queratur Publius, Martis munia, Romanis antehac decus & gloriam patientia, luxuri viribus proruta torpere. Cuius generis querelæ ex Satyra Sulpitiæ, Gratii Cynegetico Iuuen. Sat. 6. Sulpitio Seuero & Claudiano notæ. Si tamen illud vulgar magis placet, *Martis mœnia*, nulli dubium, quin Romam significet, quam & Erinna Lesbia hoc versu adloquitur:

Χαῖρέ μοι Ῥώμα, θυγάτηρ Ἄρηος.

Et Iuuenal in eadem materia dixit Sat. 6.—*Paupertas Romana perit*. Barthius Ablegmin. Critic. l. 2. c. 18. cuiu posteriorem explicationem comprobamus.

v. 4. *Clausus pauo pascitur*] L. *lautus pauo nascitur*. Scalig. in Catalect. vel, *Samius pauo p.* Cum de iis sermonem instituerit Publius, quæ procul allata deque longinquis regionibus accersita, luxuriam Romanorun instruebant, conuenienter *Samium pauonem* nominat. eos autem ab Samo petitos facile fidem fecerit Varro de R. R. libro 3. cap. 6. Barthius Ablegmin. Critic. l. 2 cap. 18. acutius quam proba alius. Nam pauones olim caueis inclusi, vt hodie anseres in Germania, pascebantur: quos cum Romani in delitiis quidem, sed extra cibum, initio haberent, vt nos hodie papageios & psittacos, primus mensæ inferre ausus est Hortensius. Tertullian. de Pallio; *Præcidam gulam, qua Hortensius Orator primus pauum cibi causa potuit occidere.* In Iudæā ex India

India primus induxit Salomo Rex, de quo 3.Reg. ic legitur; *Classis Salomonis deferebat aurum, argentum, ntes elephantorum, simias & pauos.*
ver. 5. *Plumato amictus aureo Babylonico*] L. *auleo Bab.* time. cum quid *aureum Babylonicum* sit ne Sphinx idem cum suo Oedipo sit coniectura. De *Babyloni- tapetibus* plurimi. Martial. l. 8. epig 28. *Plumate* au- m amictum pauonem elegantissime dixit, cum ni- l illi desit ad exprimendum *auleum*, præter quod umis vestitus sit, veteribus etiam vsitatas docet hoc co Wouwer. Barthius Ablegm. Critic. l. 2. cap. 18. & nimaduers. ad Claudian. nu. 1530. *Plumatas* vestes in- uit, quarum artifices *Plumarios* vocant qui ex plu- is auium vestimenta conficiunt, aut acu variegatim ingunt Pancirolus de Magistratibus municipal. ap. vlt. Weitzius Not. in Prudentii Hamartig. versic. 94. *Aureum* pro pulchro & splendido sumi iam pueri orunt, docebunt te Apuleii interpretes. etiam χρυ- σῦν apud Græcos. vnde χρυσῆ Ἀφροδίτη, *aurea Venus.* Si culi tui nihil credunt, nisi quod vident, inspice sodes auonem, & resplendebit tibi splendorem plane au- eum, aurumque maxime fuluum imitantem. Et *au- eum* esse paui epitheton ex Officina Rauisii Textoris didicimus. Totum Petronii versum explicat hisce ele- gantissimis verbis Tertullianus de Pallio; *Pauo pluma* (Leg. *plumen*) *vestis & quidem cataclitis, imo omni con- chylio depressior, qua colla florent, & omni patagio inau- ratior, qua terga fulgent.* Quibus verbis nihil ad rem af- ferri aut dici poterat accommodatius.

v. 6. *Gallina tibi Numidica*] videndus Vlysses Aldro- uandus Ornitholog. lib. 14. c. 4.

Ibid. *Gallus spado*] capus. Hadr. Iunius in Nomen- clat. Sunt qui *barbur* Hebraicam vocem capum inter- pretentur; sed hi capum cum gallo confuderint, vt a- lii etiam nonnulli parum Latini fecerunt, cum tamen, teste Varrone, in gallinaceo genere villatico *capi se- mimares* dicuntur, quod sunt castrati. Quare inepte ab Isidoro scriptum est, *gallum à castratione* vocari. Ni- titur

titur autem eo solum argumento, quod veteres absci sos vocarent *Gallos*, vel ex male intellecto Martial qui ait;

Ne nimis exhausto macresceret inguine gallus,
Amisit testes: nunc mihi Gallus erit:

hoc est, castratus. vt erant Cybeles sacerdotes, *Galli* ap pellati. Vnde idem rursus;

Succumbit sterili frustra gallina marito,
Hanc matris Cybeles esse decebat auem:

hoc est, hanc potius Cybelæ dicare decebat, nem castratum. cuius castrati etiam essent sacerdotes, qua gallum: non autem, vt Ornithologus (videtur Gesn rum notare) exponit, hæc potius & proprie debeb vocari *Gallus*. Nam quod capus hîc à Petron. *gallus* d citur, fit cum additione *spadonis*. Vlyss. Aldrouandi Ornitholog. lib. 14. cap. 17. Posterius enim vocabulu tollit prius, sicut quum dicimus, *virgo corrupta, num mus adulterinus*. Papias; *Capo vel capus, ex gallo gallin cio fit castratus*. Balbus Catholico; *Capo, gallus castratu* Marbodeus de Lapidib. pretios. cap. 4. ex Euacis libi ad Neronem;

Ventriculo galli qui testibus est viduatus,
Cum tribus vt minimũ factus spado, vixerit ann

vers. 7. *Ciconia etiam grata*] Scalig. in Catalect. edidi *Græca* quod quale sit ego non capio, nisi quod ad sim plicitatem priscam dictum, quæ omnia transmarir *Græca* putabat. placet vulgaris lectio. Barthus Able Critic. l. 2. c. 18.

Ibid. *peregrina hospita*] sic & Phædrus vocat cicc niam *peregrinam volucrem* l. 1. fab. 26. quam Varro *aa uenam* dicit de Re rust. lib. 3. cap. 5. Rittershus. in No Barthius Ableg. Critic. lib. 2. cap. 18. Leg. *grata peregrino hospita*. Rauis. Textor in Epithet. vel sine distinctione *grata peregrino hospita*. Crinitus de Honest. discipl. l. 4 cap. 13. Douza hoc loco, Rob. Titius Assertion. l. 7. c. 5 prorsus inepte.

v. 8. *Pietati cultrix*] Leg. ex lib. vulg. *pietatis cultrix*. H Iunius Animaduers. l. 6. c. 15. Rauis. Textor in Epithet

Rectiu

ctius, *pietaticultrix*, sicut *nemoricultrix* Phędro, *siluitrix* Catullo. Rittershus. Not. in Phædr. De pietate oniæ S. Epiphanius Physiolog. cap. 25. τὸ γὰρ ὄρνεον το τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ δι' εὐσέβεια θαυμασίως ϑβοσκεῖ. & Philes in Iambis. Barthius Ablegm. Crit. c. 18. Non desunt apud veteres, qui referant, ipsam oniæ imaginem exculpi olim solitam super sceis Regum, quo eorum pietas atque iustitia indicaur. Illud enim vetus ἀντιπελαργεῖν vulgatum est, de ;enio atque pietate ciconiæ erga parentes: quod am D. Ambrosius confirmat, qui, *Romanorum*, init, *vsu alitem hanc pietatis nomine honestatam*. Crinit. Honest. discipl. l. 4. c. 13. Adde Cœl. Rhodiginum l. cap. 34. Ambrosii verba sunt lib. 5. Hexamer. *Romaum vsu pia auis vocatur: & quod vix vni Imperatori isulto senatus delatum dicitur, hoc istæ aues in communi ruerunt.* Balbus Cathol. *Scias quod hæc auis à quibusm appellatur pia auis, propter pietatem, quam erga parenostendit.*

Ibid. *gracilipes, crotalistria*] antea legebatur, *gracilis è tota listria*. Leg. *choralistria*. Crinit. de Hon. disc. l. 4. 14. Rauis. Textor in Epithet. vel, *glotoristria*, aut (vt init. mauult) *choralistria*. H. Iunius Animadu. l. 6. 5. *choralistria, id est ioculatrix*. Iacob. Gaudensis libro Ærarii aur. Poetar. Vulgo *coralistria* scribitur, quod id sibi velit, nullo modo assequor. *Crotalistria* emenndum existimaui, à crotalis, quorum strepitum imitur *crepitante ciconia rostro*, vt Poeta Ouid. 6. Metaorph. scribit, & Iuuenal. Satyr. 1.

Quæque salutato crepitat Concordia nido.

Iametsi mihi non placent eorum inuenta, qui à Potiano c. 67. Miscel. dissentiunt: cornicem enim Conordiæ imaginem Politianus censet, tamen ausim afmare à Satyrico Poeta ciconiam intelligi, vt illi inrpretantur. Existimo autem ætate Iuuenalis, in faigio templi Concordiæ nidum ciconiarum fuisse: vt hac ætate in quibusdam templis aliquando Luteæ vidimus. nec sensum aliquem exquisitiorem & sub-

 tilio-

tiliorem hoc in versu latere censeo. Ita cum obuiai sententiam non amplectimur, in auia auferimur & r: pimur, multumq; nobis molestiæ creamus. Videte au tem quorsum prorumpat audacia mea. audeo enim a firmare in Propertio etiam *coralistria* male scriptum e se. pro *crotalistria*, l 4. eleg. 9. hoc versu;

Nile tuus tibicen erat, crotalistria Phyllis.

Turneb. Aduersar. l. 8. cap. 18. *Crotalistriam* longe el gantissime vocat, quod crotalum quoddam gloc tando, si ita loqui licet, vel *glotorat*, vt auctor Phil melæ loquitur, quod verbum cum hoc epitheto Pub & re ipsa optime congruit. Barthius Ablegm. Critic; li 2. cap. 18.

vers. 9. *Auis exul hiemis*] Leg. *exulhyemis*, nominar casu, vt ciconiam appellarit *exulhyemem* vna dictior qua facie & *pietaticultricem* dixit. Crinit. de Hone disc. l. 4. c. 14.

Ibid. *titulus tepidi temporis*] ita Iunius emendat cum antea esset; *trepidi temporis*; Animaduers. l. 6. cap. Veris nuncia ciconia est. Ambros. Hexamer. l. 5. cap. Cassiod. l. 2. epist. 14. Claudian. Mamercus de statu a mæ l. 1. cap. 21. Sidon. l. 2. ep. 14. vbi Sauaro. *Titulum* indicio siue gloria posuit. Sic Cremutius Cordus pud Senec. Suasor. 6 de Cicerone; *Breui ante princ senatus, Romanique nominis titulus, tum pretium inter ctoris sui.* Quare remittimus de calore veteris nost coniectatiunculæ, qua *vitulum* longis multisque a bagibus hîc reponere annitebamur. Barthius Ableg Crit. lib. 2. cap. 18. *Titulus*, id est, index, nec opus v ambitu.

vers. 10. *Nequitia*] luxuriæ in victu: alias in venere inferius dicetur.

Ibid. *nidum*] Rob. Titius Assertion. li. 7. cap. 5. con Turnebum & Yuonem Villiomarum siue Scaligeri docere conatur, ciconias in altis turribus nidum por re, non consueuisse. Quare? quia Petronius hîc ait;

Nequitia nidum in cacabo fecit meo.

Belle vero, vt solet, argumentatur. Ciconias Roma in l

luxum pauerunt: Ergo ciconiæ nidos non habue-
it in turribus. Hunc παραλογισμὸν Aristot. vocat σό-
μα παρὰ τὸ ἑπόμενον. Auctor Philomelæ, qui nonnul-
Ouid. Phil. dicitur;

Gloterat immenso de turro ciconia rostro.

a apud Germanos tantum & Gallos, verum ipsos
im Italos tuos, Titi. Iuuencus Cælius Calanus
lmata in Hist. de Attila Hunnorum Rege; *Conspe-
ciconias aues, quæ in altis vrbis turribus nidificauerant
nore naturæ, exportantes pullos suos de nidis earum foris
itatem ad loca campestria, & in arboribus nidos contra
rem extruere.* Et mox ibidem; *Aues, quarum natura
summis in vrbium mœnibus nidificare*, &c. I nunc Ti-
& perge summates virorum per imperitiam tuam
ulcam impetere. Et sicubi audimus aut legimus,
onias in arboribus nidificasse, scilicet fecisse defe-
turrium aut fastigiorum, aut cum depressa fasti-
superantur ab arboribus. Nam & Psaltes l. 4. Psalm.
4. v. 16. canit: *Satiantur arbores Iehouæ*, (id est, ingen-
& maxime excelsæ, sicut omnia magna *diuina*, di-
atur) *Cedri Libani quas plantauit. quod ibi nidificent
lucres, ciconiæ quarum domus abietes*: & in Heluetiis
pibus, earumque radicibus, vbi humilia sunt ædifi-
., ciconias in arboribus nidos ponere, & quidem nu-
eris, confirmauit mihi αὐτόπτης & quotidianus arbi-
Goldastus. Consule gentilem tuum Vlyssem Aldro-
ndum in Ornitholog.

Ibid. *Cacabo*] Huguitio; *Cacabus, lebes à sono feruoris
ctus est: feruendo enim exprimit hunc sonum, ca ca ca*, Pa-
is; *Cacabus vas de terra, & etiam de æramento.* Perpe-
m: nam *cacabus* proprie ex ære; *Olla* ex terra vel lu-
. Sirach. cap. 13. *Quid communicabit cacabus ad ollam?
iando enim se colliserint, confringentur.* In Vitis Patrum
). 4. de Abbate Machario; *Adducentes ad vicum ap-
nderunt in collo meo cacabos & ollas & ansas vasorum,
miserũt me circumire in vico illo per viam.* &c. *Cacaba-
us*, fuligine nigratus. Eodem lib. de Abbate Moyse,
ui erat Indianus & Æthiops; *Bene tibi fecerunt cinerose*

& eacabate: quia cum homo non sis, quare te in medio l. *minum dare præsumpsisti?*

ver. 11. *margarita*] nam circa margaritas ardebat i ſana mulierum ſuperbia. de qua re Rigaltius ad Ph dram l.3.fab.51.

Ibid. *tribacca*] quæ tribus baccis vnionibusque i auri inſertis conſtabat. Plin.l.10.c.35. *Hos digitos susp dere, & binos ac ternos auribus feminarum gloria est.* *baccarum* appellatio pro vnionibus vel in illo Verg eluceſcit;

—Colloque monile Baccatum.

Had. Iunius Animaduerſ.l.6.cap.15. Alcimus Auitus Conſolat. laude caſtitatis;

Nec tibi transfossis fixerunt auribus aurum,
Quæ compensarent pendentes vulnera, baccæ.

Barthius ad Claudian. nu. 2402. multis. Papias; *Inu tur etiam bacca pro gemma pretiosa. & inde baccatus, id baccis lapidibus adornatus.* Auienus vel (vt eſt in vetu codd.) Auianus in Fabul.

Quid nitido pretium cortice bacca daret?

v.12. *faleris pelagiis*] marinis. Infra; *per antemnam p gia consederant volucres.*

v.16. *Quo carchedonios optas*] *Quo*, id eſt, cur Barth Claudianum nu. 115. imo *Quo*, valet, ad quam rem quem finem.

v.17. *Nisi vt scintillet?*] Leg. *scintillent?* ſcil. ignes pidei Carchedonii.

Ibid. *probitas est carbunculos*] idem Publius apud M crobium;

Frugalitas inserta est rumoris boni.

Iacobus Pontanus in Macrobium lib.2.cap.7. Nam *serta*, ἔμβλημα, vt hoc loco Wouwerius annotauit, cito auctoris, vnde dicit, Scaligeri nomine, quema modum Scaliger de ipſo queritur in ſuis ad Publ. S rum Mimmum Notis.

v.18. *ventum textilem*] veſtem ventoſam & tenui mam, æquantemque propemodum ſubtilitate ve tos. Turneb. Aduerſar.l.1.cap.15. quod ſeq. verſ. dicit *bul.*

am lineam, id eſt, linum ſeu linteum tenuiſſimum. naeus Poliander apud Taubmannum Diſſertat. de ȝ. Latin. *ventum* ea notione extulit quoque Tibul- lib. 5.

Poſt hæc carbaſeis humorem tollere ventis.

Propert. lib. 1. eleg. 6.

Oſculaque oppoſitoque dicat ſibi dedita vento;

:ſt, veſte ſiue velamine tenui. I S. Pontanus Analect. 3. cap. 9.

verſ. 19. *nebula linea*] pro tenui amiculo lineo, quod : panni crebritatem nec telæ denſitatem, ſed nebulæ uitatem æmuletur pellucidam. Turneb. Aduerſar. .1. cap. 15.

Pag. 85. v. 11. *martiolum*] al. *marculum*; quo modo le- nd. eſt, vel *martellum*, quod in Gloſſ. Benedicti σφυ- vel, *malliolum*, prò, *malleolum*. Iungermannus. Pro- , *martillum*. nam *martellus*, *mediocris malleus* exponi- : à Papia. & in Gloſſar. Franco Lat. *Martel*, *martellus*. inc & Karolo Karoli Magni Auguſti auo nomẽ *Mar- lo* fuit, quod hoſtes ſuos in prœlio, vt ferrum faber incude, domaret. Goldaſt. Alamannicar. rer. tom. I. in loſſario ad Burckhardi Sanctgallenſ. Caſus. c. 14.

Pag. 86. v. 17 *inueniſſet*] Leg. *interueniſſet*. Putſchius & Nugius.

Ibid. X. *vehiculis diues*] Recte. iungitur enim cum ge- tiuo & ablatiuo. Horat. *Multarum diuite rerum*. Idem; *'iuite me ſc. artium*. Schop. in Miſcellan.

verſ. 20. *per eandem terram*] Legend. *ſerram*: Pflugius. el; *feſtram*. *Feſtra* eſt oſtium minutum. Schopp. Veriſi- nil l. 2. c. 18. Nihil verius vel apud Sagram.

v. 21. *Dii Deæque*] formula admirandi, vel etiam ex- lamandi, quomodo etiam *ô Dii*, &, *Dii immortales*, di- unt Schopp. Explanat. in Epidic. act. 5. ſc. 1. Terent. *Dii boni, boni quid porto!* ——

verſ. 23. *Et transfundimus hinc & hinc labellis Errantes nimas*] Recte; quia ita amanteis in fruitione mutua lepinguntur adfecti, vt mutuis orib. ſi fieri poſſit ipſa- um animarum fierent commercia. Barth. ad Clau-

 dian.

dian.num.875.Infra de Polyæno & Circe; *Iam alligata mutuo ambitu corpora, animarum quoque mixtura fecerunt*,&c.Catullus de puero Theotimo;

Aufugit mi animus:credo,vt solet, ad Theotimu
Deuenit.— Apuleius ad Critiam;
Quod si animum inspires,dona iam carmina.—

Vide Laberii carmen ex Platone, quod inter Pseudc grapha Petronii legitur,pagin. 229. Ouidius siue pi tius Leo Protonotarius Bizantinus de Vetula, libro cap. 13.

Iamque viderentur animas efflare vicissim
Alter in alterius faciem—

Similia his apud Aristænetum in Epistol. Theocritu Eidyll.28.Bionem Adonide,Macrobium Saturnal. l bro 2.c.2.Gellium lib.19.c.11.

v.27.*solutus mero*, Sic infra; *Eumolpus & ipse vino s lutus*. Et inferius; *Aniculæ solutæ mero ac libidine.* Alib *Quid proderit tibi si soluta inediâ fueris*; hoc est, si te in dia ingurgitaueris & inebriaueris, vt alii cibo & pot Vt enim dicimus, *ebrius curis,fortuna,diuitiis, ægritud ne*, cuius rei exempla refert Muret. Var. lect. lib. 5. ca 16. & Nathan Chytræus Scholiis in Buchanani Psa 84.ita *solutus* quoque eleganter ad alia transtulit Pe tronius Infra de Gnythone; *Conuertit ille solutum gau dio vultum*; hoc est,plenum. In vita SS. Iuliani & Ba silissæ: *Venit ergo dies, quo vicini inuitabantur ad nuptia plateæ sericis ornantur: & aures omnium sonis musicoru & cantilenis virginum oblectabantur. ita vt si homo etia ferreus esset, luxuria solueretur*.vide Douzam lib.2. c.18 Pari eademque figura infra Petron. *Totoque corpore c tra summam voluptatem me ingurgitaui.*

Pag.87.v.6.*Oblitus iuris humani*]id est,iuris gentiū quod gentes humanæ sibi ipsæ constituerunt, §. 2. In stitut.de iur nat gent.& ciu. Vlp.L.1. §.vlt. & Hermo gen.L.5.D de iust. & iur.§.11.Instit.de rer. diuis. *Ius hu manum* dicitur à Liuio lib.1.Senec.lib.3. de Benef. Ta cito lib. 19.

v.15.*Quoniam fidem scelere violasti*] Encolpius prædi

cato

:or Ascylto socio in stupro fratris Gytonis, id est, /nedi siue pulli sui, deprehenso, quasi nuntium re- ttit & diuortium facit. Durantius Var. lect. libro 2.).11.

v 16. *Restuas ocius tolle*] Hæc verba videntur esse so- nnia in rumpendis & dissoluendis eiusmodi impu- & flagitiosis sodalitiis. Vt contrahendæ societatis, etiam dissoluendæ sunt quidam modi. Modestinus; *:ietatem coire & re, & verbis, & per nuntium posse nos bium non est. Dissociamur renuntiatione, morte, capitis ninutione, & egestate.* Equidem renuntiatione rum- ur, puta si quis cognitis socii dolis & circumscri- onibus, vel damnosæ societatis tædio, societatem ıuntiet. Exstat velut quædam distrahendæ societa- formula supra; *Ascylte, intellego nobis conuenire non se. Itaque communes sarcinulas partiamur*, &c. Et alia ud Apuleium Milesiæ fabulæ, lib. 10. At vero vt so- :tas, sic etiam amicitia renuntiabatur, & indiceban- r capitales & immortales inimicitiæ. Mos quoque t Romanorum, si alicuius suspectam & inuisam ha- rent amicitiam, renuntiare. Et qui renuntiabant a- icitiam, domo interdicebant; idque erat ex solemni- s dirimendarum amicitiarum. Durantius Var. lect. .2. c. 11. Vide supra ad illud; *Intellego nobis conuenire n posse.*

v. 17. *alium locum quem polluas, quære*] *Locus* hic pro rpi & obscœna illa corporis parte accipitur, in qua asculam auersamque Venerem subagitarent. Ita in rmine libero manifeste accipitur;

Quod virgo prima cupido dat nocte marito,
Dum timet alterius vulnus inepta loci.

x his quoque versibus constat *locum* veteres pro mu- ebri vsurpasse natura, vt è Græcis τόπους. Durantius ar. lect. lib. 2. c. 11 Apud Græcos sic vsurpauit Aristot. b. 6. Animal. Galen lib. 1. de Locis affect. Dioscor. lib. cap. 59. Theodorus Priscianus lib. 2. Logico, cap 11. *Quibus vt ætatis vergentis defectione, aut morbis locis resi- entibus, veluti partes frigentes vsus Venerii officium perne-*

garint. Vtuntur Moſchion, Cleopatra, Tottula ſiue Eros ſit, Albucaſes, alii.

verſ. 24. *ſuper quam ſolus incumbis*] hinc & *incubi* dić pædicones. Papias; *Incuba, qui vel quæ ſemper incumb vel incubat.* Plaut. Perſa act. 2. ſc. 4.

Video ego te, iam incubitatus es. PÆ. ita ſum. qu id attinet ad te?
At non ſum ita, vt tu, gratis.——

Puer & ſeruus inuicem raptant pro illa re, quæ in telligi debet, & de qua apud Comicos conuicia ſum re ſerui ſolent in ſeruos. Ingenio Critico abutuntu qui aliud ibi verbum de ſua liberalitate comminiſ ſtudent.

Pag. 88. v. 7. *familiaritatis clariſſimæ*] malim, *cariſſim* Ita enim paulo poſt; *paulo ante cariſſimum ſibi comm litonem.*

v. 24. *Fulminatus hac pronuntiatione*] ſententia. dix rat enim; *commiſſique iudicem litem*, cuius proprium e *pronuntiare.* Non abſimiliter Iuſtinus lib. 1. *Hac denu tiatione Optimates territi*, &c. Et infra Petron. *Confuſ hac denuntiatione Eumolpus.*

verſ. 25. *ſicut eram ſine gladio*] quippe incinctus. pau ante, *Inhibuimus ferrum.* Infra, *gladio latus cingor.*

ver. 26. *attuliſſem mihi damnatas manus, ſi non inimi victoriæ inuidiſſ*] Plaut. Caſina;

Si nunc me ſuſpendam, meam operam luſerim,
Et præter operam, reſtim ſumpti fecerim,
Et meis inimicis voluptatem creauerim.

Gruterus Suſpic. lib. c. 11.

Pag. 89. v. 2. *præmio*] præda, vt paulo ante; *Non fruer hac præda*, &c.

v. 6. *Nomen amicitiæ*] *In tot circulis ſæculorum, in tan ætatum lapſu, in tanta multitudine & differentia perſon rum, vix (vt ait Lælius) tria inueniuntur aut quatuor pa ria in amore. Hoc ipſum Arbiter noſter ingemiſcit, etſi alt rius videtur induiſſe perſonam. Ait enim; nomen amiciti* &c. Iohan. Saliſberienſis Policrat. lib. 3, c. 7. Huc perti net illud Pindari in Nem. ὠδ. ί.

Οἴχετ

Οἴχεται τιμὰ φίλων ἐπτιμάμφω
Φωτὶ παῦροι δ' ἐν πόνῳ πιστοὶ
Βροτῶν Καμάτε μεταμβάνειν.

: illud Senecæ in Hercul. Oetæ.

Nam rara fides vbi iam melior.

elrio Aduerſar. in Senec. num. 602. Horum verſuum ec eſt ſententia : ſi amicitiam vtilitate potius metiri am honeſtate volumus, hominum profecto vita ſi- lis erit ludo calculorum, & calculi inter ſe armare lebuntur. Nam in ludo tabulæ ſic diuiſi ſunt calcu- in duas factiones, vt inter ſe quidem velut amici it, quidam hoſtes. Vnde Martial. lib. 14. epigr. 20. ipſit;

Gemmeus iſte tibi miles & hoſtis erit.

natenus autem vtile eſt ludo, iſtam calculi amicitiam tuant inter ſe. Igitur ſi emolumentis amicitiam pon- ramus, amicitiam, cuius tanta dignitas eſt & pretiũ, itemus exercere calculos in tabula, & nobile opus endæ amicitiæ ducere. Turneb. Aduerſar. lib. 1. c. 15. rach. c. 37. *Omnis amicus dicit; Et ego amicitiam copu- ui: ſed eſt amicus ſolo nomine amicus. Nomen amicitiæ* ro ipſa amicitia, ſermo eſt elegans, nec Latinis tantũ, d Græcis quoque & Hebræis vſurpata. Infra Petron. ı carm. de bello ciuili;

——Imperii deſerto nomine fugit.

Dionyſius Cato in Diſtich. *Inimicum nomen amici*, id ſt, inimicus amicus, φίλος ἄφιλος. Dauid Pſalmo 20. *Protegat te nomen Dei Iacob.* Et nuſquam non in Sacris Literis. Videndi Bucer. Enarrat. in Matth. c. 7. verſ. 22. Scalig. in Catalect. ad Val. Catonis Diras, & Notis ad Dionyſ. Catonis Diſticha, Rittershuſ. in Not. ad Gun- ther. lib. 1. Lindenbrog. Comment. ad tit. Cod. ſi quis Imp. maledixer. Barth. ad Claudian. n. 2221.

v. 8. *Cum Fortuna manet*] citat & illuſtrat Iac. Magni Sopholog. lib. 4. c. 8. De vertumnis iſtis, qui amicitias vtilitate probant, neq; indignum putant ſe fieri comi- tes inſtantis in orbe Deæ. Venuſte Ouidius 2. de Ponto eleg. 3.

Diligitur nemo, nisi cui Fortuna secunda est:
Quæ simul intonuit, proxima quæque fugat.

Huc etiam facit illud Boethii de Consolat. lib. 3. pro 5. *Quem felicitas amicum fecit, infortunium faciet, inim eum.* vbi Sizmannus in Not. n. 677.

v. 10. *Grex agit in scena mimum*] ita Pithœus Subse lib. 1. c. 17. Nam mendose vulgati. Pindarus; *Perithon viro, qui priuatur amicis, paucique mortalium in ærumn sunt fideles, ita vt sint participes laboris.* Noti huic r confirmandæ Ouidiani loci lib. 1. Trist. & libro 6. c Ponto, Isocratis in Parænesi, & Aristotelis lib. 7. Mo ral. ad numer. 602. *Gregis* nomine ludionum iuxta a mancipiorum mancipuli comprehenduntur, catasto rum præsertim ac venalitiorum. Dousa. Centurion. l. c. 1. In q. edit. & apud Salisberiens. legitur, *agit nimium* perperam, & ipso etiam quoque Episcopo refragant. Sic enim eiusdem libri cap. 8. hunc & seqq. versus ex plicat; *Et quidem eleganti vtitur similitudine; quia fer quicquid in turba profanæ multitudinis agitur, Comœdi quam rei gestæ similius est.* Vide totum locum, & de mi micis actoribus Bulenger. de Theatro libro 1. cap. 41 de aliis quæ huc faciunt Gulielmi. Plaut. quæst. in E pid. cap. vlt.

vers. 12. *Mox vbi ridendas*] apud Lindenborg. legi tur; *Post vbi ridendas.* *Risus* nempe in comœdiis fre quens. Obseruat var. lect. in Papinii Statii Siluar. lib. 3 epig. in Claudiam.

v. 13. *Dissimulata perit*] malim cum Douza, *assimulata perit.* Bulenger. de Theatro lib. 1. cap. 41. An leg. *desimulata*, vt *deformo, depingo, desiguro*, & talia? Pontan. in Macrob lib. 1. cap. 7. Forte, si τὸ De accipiatur vt αὐξητικὸν, vt non στερητικόν. Barthius tamen veretur vt hoc nimis sit ingeniosum, malitque scribere, *assimilata*, vt apud Plaut. *assimilate amare.* Animaduers. ad Claudian. numer. 269.

ver. 24. *Ergo me non ruina terra potuit haurire? nō iratum innoc. mare? aufugi, iudicium harenæ imposui*] *Ruina* pro terræ hiatu. Rob. Titius Assertion. l. 9. c. 17. Apul. 8. Meta-

Metamorph. *In profundam ruinam Cupidinis sese paulatim nescius præcipitauerat.* *Ruina*, ἀρχαϊκῶς, locus præcipitandi & tuendi, vt *labina*, locus labendi. Villiomas Animaduers. l. 9. c. 20 Leg. *aufugi iudicium*, *harena imposui*. Tangit præteritas suas historias, *iudicium* intelligit de adulterio, quo vxorem Lichæ corruperat. *arenæ imposui*, quia damnatus ad ferrum, nescio qua fortuita ruina euasit. de qua antea; *Non taces gladiator obscene, quem de ruina arena dimisit.* Certe ad hanc terræ ruinam etiam ista pertinent. Lipsius Epist. quæst. l. 5. c. 19. Leg. *non etiam innoc. mare aufugi? An fugi iudiciũ, arenæ imposui, hosp. occidi?* Schopp. Verisim. l. 2. c. 18. neque vere, neque verisimiliter. *Aufugere iudicium* dixit etiam Valerianus Cimelensis, vetus & probus auctor, hom. de bono disciplin. De *ruina* vide quæ supra adscripsimus ad illa verba; *quem de ruina arena dimisit.*

Pag. 90. v. 2. *Græcæ vrbis*] *Neapolim* intelligunt. atqui Anconquoque *Græca vrbs* Stratoni, Plinio & Solino, quæ *Dorica* Iuuenali, quod idem valet. Est autem & Ancon in litore maris. Vide Pighium in Herc. Prodic. Fra. Schottum in Itinerario Italiæ lib. I.

v. 3. *Et quis hanc mihi solicitudinem*] alii leg. *solitudinem*. nimis multo rectius.

v. 4. *Adolescens omni libid. imp.*] sc. Ascyltos.

v. 6. *cuius anni ad tesseram venerunt*] Leg. *venierunt*. Lips. Epistol. quæst. l. 5. c. 19. *Ad tesseram venerunt*, explicare ausim *ad libertatem*, siue eam ætatem qua tesseris ludere mos sinebat. Nam puerorum & adolescentum nuces: virorum autem & senum tesseræ, id est eorum, qui iuris sui erant, nucesque reliquerant. Etenim *nuces relinquere* prouerbium apud Persium, de iis qui virum adfectant adspirantque ad maturæ vitæ libertatem. Quid si etiam ætas togæ virili matura intelligatur, qui annus erat XVIII? Nam tribus olim tesseris ludebatur, & iactus felicissimus summusque, *ter sex*, id est XVIII. Sane de *stola toga virilis* mox sequitur. An rescribi potest; *Cuius anni ante cellam venierunt?* vel etiam, *cuius arma ante cellam venierunt*, pro obscœ-

obscœnis? Explicari hocipsum ex alio Petronii loc potest; *In hunc locum me perduxit, prolatoq́ peculio cœpi rogare stuprum. iam pro cella meretrix assem exegerat.* A huc facit locus ille Macrobii lib.1. Saturn. c.10. *Ferun enim regnante Anco edituum Herculis per ferias otianten Deum tesseris prouocasse, ipso vtriusque manum tuente; ad iectu conditione, vt victus cœna scortosque multaretur* Eryc. Puteanus epist. ad Goldastum.

v.9. *Quid ille alter*] sc. Gnython puer.

ibid. *Quid ille alter? die qui tanquam toga*] Leg. *Qui ille alter, ô dii? qui tanq.* Lipsii Epist. quęst. l. 5. c.19. Veri sime. Plaut. Aulul. *Perii, ô diei:* antique pro *dii.* Gulielm Plaut. quæst. in Aulul. c.4.

vers.11. *Opus muliebre in ergastulo fecit*] Sic sæpe cir cumloquuntur nequitias suas. Musæus, *κύπριδος ἔργα* Longus lib.4. Poemen. *ὃς ἐς μιτυλήνην αὐτὸν ἄγειν ἐπὶ γυναικῶν ἔργα σπουδάζει.* Barthius in Musæum n.141.

ver.13. *libidinis suæ solum vertit*] *Solum*, locus qui ara tur: etiam pro *αἰδοῖον.* eodem pacto supra lusit in ambi guitate verbi *Locus.* Sic *aruum* quoque & *sulcus* dicun tur muliebria, vt è contra *vomer* virilia. Coluius, Dou za, Schoppius ad Apuleii Anechom. Schickerath i Epist. Critic.

v.15. *mulier secutuleia*] qui virum appetat & secte tur; si recta lectio est. Quamquam & respectus fort aliquis ad rem gladiatoriam, quia hi fugitiui, quo inducit Arbiter, olim in arena. Lips. Saturn. serm. l.2 c.7. de secutore. At non Gnython puer in arena fuit de quo hic sermo. Quare Fr. Pithœi explicatio ma gis est.

v.16. *vnius noctis tactu omnia vendidit*] Leg. *vnius noctis pacto.* Apul. *Cum ipso de vxoris noctu paciscuntur.* Ma crob. *Vnius pretium noctis.* Pontanus Notis in Macrob l.2. c.2. Pro *tactu, pacto,* malim, & *pacisci noctes* mos & locutio vetus solebant. Er. Puteanus Epist. ad Golda stum. Ne longius à vulgata scriptura abeamus, ar leg. *pactu?*

v.18 *mutuis libidinib. attriti*] sic infra de Eumolpi o per

re Venerio cum puero; *inter anhelitus sudoresque tri-s. Attriti libidinibus*, λιασόπυγοι. Pollux libr. 2. οἱ δ' οὐ-δὲς πωγῶν ἔχοντες, λίασοι, καὶ ὑπολίασοι καλοῦνται, καὶ λιασό-πυγοι nimirum nimia Veneris patientia atque affrictio-: detritas nates habentes: Horatio *Depuges*, Iuuenali *epyges*. Papyas; *Marisca, proprie vesica, quæ circa podicem arium ex nimio fricatu & vsu agendi opus Zodomiticum let eructare. Vnde Iuuenalis:*

——Si podice leni

Scinduntur tumidæ medico ridente mariscæ.

Pag. 91. v. 4. *notauit me miles, siue ille planus fuit*] *Pla-us*, erro. Hinc *planoperipatetici*, ab Lactantio dicuntur hilosophi Aristotelici, propter inconstantiam disse-:ndi, & eorum erraticam ambulationem. Gulielm. laut. quæst. in Menæchm. cap. vlt. Infra vocatur *vagus iiles*, ------ *Miles vagus exstruit armis. Planus* ergo mi-:s vagabundus & erraticus seu erroneus, quales sunt uos hodie vocamus Gardeknecht/ quasi dicas, milites uardianos, qui guardiam, id est, præsidia quærũt. quo-um fraudes & imposturæ locum tralationi dederunt, t *planus* pro nebulone & impostore dici cœperit.

v. 5. *siue nocturnus grassator*] Abdias Propheta v. 5. *si te ures, si nocturni grassatores inuasissent*] ita Seb. Castalio expressit hunc Petronii locum imitatus. Sic Gell. l. 20. :. 1. *qui vesperi suo viuit*, ait Plautus. Philoxen. ἡμερόκοι-τος, *dormitator fur nocturnus*. Hinc Sidon. l. 1. ep. 8. *vigi-lant fures, dormiunt potestates.* In Altercatione Hadria-ni Augusti & Epicteti; *Quid est nox? Laboranti requies, grassanti lucrum.* Sauaro ad Sidon. l. 1. ep. 8.

v. 7. *constantissime*] intrepide, ohnerschrocken.

v. 10 *phocasiati*] Leg *phæcasiati*. Turneb. Aduersar. l. 1. cap. 15. Calcei albi *phæcasia*. Appian. libr. 5. Senec. 7. de Benefi. cap. 21. apud quem emit *phæcasia* Pythagoricus vt σεμνά. Hinc & insolens, miles *phæcasiatus* Petronio, vbi male *phocasiatus* aut *phœcasiatus*. Hæc veriora quam quod Hesych. *phæcasium* esse ait tegimen pedis rusticum. Appiani verba; ὑπόδημα ἦν αὐτῷ λευκὸν Ἀττι-κὸν, ὃ καὶ Ἀθηναίων ἔχουσιν ἱερεῖς καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ καλοῦσι φαικά-

φαιχάσιον. Marcilius ad Persium, Satyra quinta v. 11. *vultu atque ipsa trepidatione*] perinde atque Atreus apud Senec. testatur, Thyest. v.329. *Multa sed trepidus solet detegere vultus* Eludant igitur qui volunt & susque deque habeant leges scriptas; dummodo conscientiæ non imponant, & eius stimulos subsannent; cuius intimos cruciatus proditor vultus enunciat. Quod asserit & Pelignus Vates Metamor. l. 2. v. 447.

Heu quam difficile est, crimen non prodere vultu!

Weitzius Not. in Prudentii Psychomach. l. 1. v. 701

v. 13 *ponere iussit arma*] Hinc colligimus tantum milites arma portasse, cæteros inermes per vias incessisse Et si qui cum armis a milite depræhensus fuerit, ab eo spoliatum & arma ponere iussum. Infra de hoc eodem grassatore ait Encolp. *Profuit etiam Eumolpo miles ille qui mihi abstulit gladium.* Videtur autem hæc grassantium & raptorum formula fuisse; *Pone arma, & mali caue.* Fortassis etiam apud Germanos, de quibus id innuere videtur Ratpertus Turegiensis in Casib. Mon. S Galli, vbi Gold. in Gloss. tom. 1. Alaman. script.

vers. 18. *Non bibit inter aquas*] in auaritiam & pecunia studium. Scalig. in Catalect. Vide Boethium de consolat. Philos. l. 3. metr. 12. ibique Thomam Aquinat. & Natalem Comitem in Mytholog.

Ibid. *poma aut pendentia carpit*] al. *nec carpit pendula poma.* quod mihi quidem magis arridet.

v. 21. *Diuitis hæc magni*] Catho,

Dilige denarium, sed parce dilige, formam.

Illi enim parce denariorum formam diligunt, qui pro sola necessitate quærunt. Sed formam illi desiderant, qui denarios vendicant non pro necessitate, sed pro superflua auiditate, quod faciunt diuites, iuxta illud Petronii;

Hoc magis sitiens erit omnia cernens

Qui timet & sicco, &c.

Iacobus Magni Sopholog. 6. c. 8.

v. 24. *Nequaquam recte faciet qui cito credit*] al. *Numquam recte facit, qui cito credit.* Iesus Sirach 19. *Qui cito credit, leuis est corde.* Calixtus P.P. ad Episcopos Galliæ;

Inno-

ocens dum credit facile, cito labitur. Plura consigna- t Sauaro ad Sidon. lib. 8. ep. 11. & Goldastus ad Co- iban. cap. 7. v. 40. Plancus lib. 10. Epistol. famil. ad :er. *Credulitas error est magis quam culpa.* Iustinus lib. *Quicquid in eo sit, credulitatis, non perfidiæ, culpam es- uius tamen iam magna se supplicia pependisse.* Iacobus igni Sopholog. lib. 5. ca. 11. post Petronii verba; *Pru- tis est vt de facili non credat, cum non petat maturitas itatem congruens prudentibus. Namque qui cito credit. fertur inconsultus. itaque sapienter nō viuit. Prudentis ur credulitas nec suspicionis modum habeat, sicut opi- ;nec certitudinem mox accipiat, sed more medio se gerat: ia, teste Varrone in suis Sententiis, fides est media & opi- nes & scientiæ, neutrum attingens. Prudens igitur de fa- i non credat, &c.*

v 26. *Nemo cælum putat*] id est, fata & prouidentiam iinam, quæ cœlitus destinantur. Infra; *Habeo tamen od cælo imputem, si nos fata coniunxerint.*

Pag. 92. v. 1. *omnes opertis oculis bona sua computant*] c. Magni Sopholog. l. 5. c. 13. *Nec solum homines peccata opria non intelligunt, sed etiam bona quædam si fecerint, blimare valde contendunt: iuxta illud Petronij;*

Omnes apertis oculis bona sua computant. Verior men lectio est *opertis.*

ver. 5. *Quod non exspectas ex transuerso fit*] Similis sen- ntia apud Plaut. Mostell. Act. 1. sc. 1. in fin.

——Sed vnum hoc scito, nimio celerius

Venire quod molestum est, quam id quod cupide pe- is. vbi Lambinus in Comment.

v. 9. *Vbicumque dulce est, ibi & acidum inuenies* Clau- ian. *mella tegunt apes.* vide Boeth. l. 3. metri 7. Barth. ad Claud. n. 869. Similis sententia apud Gregorium M. in Moralib. Et vulgo dici amat; *Vbi mel, ibi fel,* ex Apuleio. *Acidum,* id est, amarum, λυπηρὸν, saur. Infra; *Siccatoque mide poculo, negat sibi vmquam acidius fuisse.*

v. 11. *Nemo nostrum non peccat, homines sumus non Dij*] Terent. *Homo sum, humani à me nihil alienum scio.* Iusti- nianus Imp. in L. 2. §. 14. C. de vet. iur. enucl. *Penitus in*

nullo

nullo peccare, diuinitatis magis quam mortalitatis est: qu & à maioribus dictum est. Et in l. 3. §. 13. eodem tit. *nullo aberrare seu in omnibus irreprehensibilē seu inem dabilem esse diuinæ vtique solius, non autem mortalis constantiæ seu roboris, quemadmodum & à maioribus ctum est.* Dictum illud maiorum forte tale fuit; μη ἁμαρτεῖν ἐστὶ θεῶν & πάντα κατορθοῦν. Petronius infrà; *teor me sæpe peccasse: nam & homo sum, & adhuc iuue* Constantinus M. Imp. Orat. ad Sanctorum cœtu cap. vlt. *Humanum videtur aliquando errare: at in hun nis erroribus Deus est omnino expers culpæ.* Simonid πάμπαν δ' ἄμωμος οὔτις. Dionysius Cato in Disti ——*Nemo sine crimine viuit.* B. Iacobus Apostolu Epist.

v. 18. *Zeuxidos*] de hoc Cicero, Plinius, Plautus P nul. Festus in *Pistor*, Val. Maximus. l. 3. c. 7.

v. 19. *manus*] i. e. picturas. Sic dicitur χεὶρ Ἀπελλοῦ, Πολυκλείτου, apud Pollucem. *Manus* etiam pro scrip ta: quia nimirum γράφειν Græcis & pingere notat scribere.

vers. 21. *natura veritate*] Douza leg. *varietate*: ali quam bene. *Veritas* opponitur rei fictæ; qualia Prot genis *rudimenta* Opponuntur enim inter se *veritas*, est res ipsa, & *rudimentum*, id est imago & simulacru Vnde Cicero pro Q. Roscio; *Quod est veritate falsu* hoc est, reipsa. vide Castalionem in Annotat. ad cap Ioannis Euangel.

Pag. 93. v. 1. *Aquila ferebat cœlo sublimis Deum*] sc. G nymedem. In Priapeiis;

Quodque Ioui dederat, qui raptus ab alite sacra
Miscet amatori pocula sacra suo.

v. 9. *Iuppiter in cœlo suo non inuenit quod eligeret*, &c Similia apud Terentium in Eunucho.

ver. 10. *peccaturus* adulteraturus, scortaturus. hæc e propriissima notio huius verbi *peccare* pro pellicari, h est, scortari, mœchari. Balbus Catholico; *Peccare dicit quasi pellicari. & inde peccator; quod nomen antiquit tantum flagitiosos & libidinosos significabat: sed post*

transit

sinit in appellationem omnium iniquorum : & dicitur ator quasi pellicator. Hinc *peccatrix* pro meretrice. ctor ad Cornel. Papam de Passione Christi; *Filio ligo reuertenti non improperas luxum : mulieri adulte- on opponis prostibulum : peccatricis publica non recusas itium.* Hinc & in sacra Scriptura *peccatores* dicti uaricatores diuinorum præceptorum, quod spreto elicto thoro Christi cum alienis Diis adulterentur, astitate Ecclesiæ prostituta cum carne, mundo & bolo libere voluptentur.

ers. 15. *& omnes fabula,* &c. *complexus*] v.c. *& hos fab.* t. *& suos fabula.*

er. 18. *Lycurgo crudeliorem*] Referunt interpretes ad Licurgum, de quo infra legitur; *Quidquid Lycurgi a grassantibus exhibuisset.* Non recte, quomodo mihi uadeo. Nam illa grassatio multo tempore post acci- , quam hæc fierent. Quare nihil dubito de Lycurgi s crudelitate interpretari, quod & Ammianus lib. *Iudicibus Cassiis tristior & Lycurgis.* Et li. 30. circa fin. *ices nunquam consulto malignos elegit : sed si semel pro- os agere didicit immaniter, Lycurgos inuenisse se pradi- at & Cassios.*

r. 19. *Cum ventis litigo*] prouerbialis locutio, omni- linguis & gentibus vsurpata. Iob cap. 6. *Ad incre- dum tantum eloquia concinnatis, & in ventum verba ertis:* hoc est, inania, φαῦλα, sine pondere & effectu. luthus in Helenæ raptu;

Ὣς ἡ μὲν πολύδακρυς ἐς ἠέρα φωνήσασα,
Μητέρα μαστεύουσα μάτην ἐπλάζετο κούρη.

pidannus Iunior Sanctgallensis de Vita S. Wibo- æ lib. 1. c. 25. *Ille afflictum clamitans cum cognouisset reces in ventum fundere, surrexit.* Aleonora Angliæ gina in Epist. ad Cælestinum Papam apud Petrum sens. epist. 145. *Sed quid talibus immoror? curro in in- um, & aera verbero, atque in ventos nostri gemitus eua- unt.* Aul. Sabinus Eleg. 2. sub persona Demophoon- ad Phyllidem;

Nunc venti mea verba ferant, qui verba tulerunt.

S 5 id est,

id est, euanescant; & nihil apud te proficiant. Suida 'Ανέμω διαλέγῃ, ἐπὶ τ̃ ἀνηνύτων. Cui simile & isthoc a pud eundem; 'Ανέμους γεωργεῖς, in cassum niteris, frustr laboras. Sic dare verba in ventos dixit Ouid. Et *vento sus* dicitur is, cuius promissa pro spisso eueniunt, aut i ventum abeant, qui multa promittit, & pauca præsta: Dionysius Cato in Distich.

Ne sis ventosus, dum vis vrbanus haberi.

item vanus & mendax. Oseæ cap. 9. v. 7. *virum spiritu lem*, hoc est, ventosum. Loquitur autem de vanis Pr phetis.

v. 20. *senex canus & exercitati vultus*] ita vocāt po tæ pallidum & macilentum vultum. Hinc & imagin Poetarum macræ pingebantur. Iuuenal. Saty. 7.

Vt dignus venias hederis & imagine macra.

De pallore poetarum, & studiosorum hominum, eiu que caussa vide Rader. ad Martial. l. 7. epig. 4.

v. 21. *qui videretur nescio quid magnum promittere*] a cipi potest *promittere* de vultu, quasi eius vultus al quam eruditionem promitteret, hoc est, præ se ferr Rittershusius Not. in Phædrum.

vers. 24. *eum ex hac nota literatum esse, quos odisse*, & ipso vultu Eumolpum ex eo genere hominum adgn scit, quod odisse diuites soleant, scil. Poetam. Barthi in Ceir. Virgil. num. 1. Leg. *eum ex hac nota literatoru esse*, intelligit Poetas. *Ex hac nota*, id est, talis, phrasi P troniana. Schopp. Verisim. l. 2. c. 18.

Pag. 94. v. 1. *si modo coronis aliquid credendum est*] Ph losophi coronati in theatro. Synesius ad Pæon. ἔτοιμ τὸν ἔργων λαμπρῶν, καὶ τοῖς θεάτροις στεφανοῦσθαι. Iungerma Sed hic locus de coronis poeticis capiendus est, sup quibus multa P. Faber in Agonostic. Iacobus Pontan ad Virgil. Eclog. 7. Claudius Minos ad Alciati Embl ma 204. Raderus ad Martial. l. 8. epig. vlt.

v. 3. *Quare ergo, inquis*] al. *inquit*. Pflug. *inquio*. Sed n hil mutandum: est enim præoccupatio.

v. 5. *Amor ingenij neminem vnquam diuitem fecit*] S mox; *Nescio quomodo bona mentis soror est paupertas*. C

ius i

; rei caussam inquirit Aristotel. Problem. 4. sect. 29. ttershusius ad Phædr. ——*Virtus laudatur & alget,* lemannus in Discursu Philolog. de Historicor.detu, pag.200. Dicta in hanc sententiam vetusta conlit Taubmannus Comment. in Plautum Stich. Act. cena 1.

vers.4. *Qui pelago credit*] in tenuis fortunæ homines. lig. in Catalect.

v.7. *præcingitur auro*] eleganter: quia in zona res presæ, vt aurum, argentum, &c. Sueton. Vitell. *Zona se eorum plena circumdedit.* Hinc Egesippus l. 5. c. 24, *o & argento succinctos* dixit. Perrenonius Animadsion. & Var. lect. l. 1. c. 13.

v. 8. *vilis adulator*] Salisberiensis de Nugis Curial. l. 13. Rauis. Textor in Epithet.

Ibid. *picto iacet ebrius ostro*] Innuit, parasitos & aduores ad amplissimas fortunas Principum stoliditaeuectos, priorum vitæ sordium non amplius meres, reliquos præ se despicere rerum successu ela. Ita enim *ebrius* interdum metaphorice capitur dementato & mentis ob rem aliquam nimio immdicam haud compote, quia *ebrietas* mentem alienat xpectorat ob immodicum potum. H. Iunius Aniduersion. l. 3. cap. 6. & fusius Gilb. Cognatus in Adar. sylloge.

v.10. *pruinosis*] hanc lectionem agnoscit & Puteanus, istolar. fercul. secund. epist. 3. Ammianus lib. 22. de this; *Squalentes & pruinosas ferarum tetro ritu ventur* id mox declarat; *Aquilone caditur & pruinus.*

versi.12. *Non dubio ita est*] al. codd. *Non dubie,* vt infra; *ud dubie credentibus indicauimus.*

v.14. *propter morum differentiam odium habet*] in eunn sensum Boethius de Consolat. Philosoph. lib. 1. s. 3. *Quod nostris moribus instituti, studiis improborum imillimi videbantur.* vbi Sitzmanus in Notis nu. 70.

vers.17. *qui solas exstruere diuitias curant*] pari elegan-Phædrus *exaggerare opes,* & Cicer. *exaggerare rem faliarem.* Rittershusius ad Phædrum. Dicuntur autem

pulcherrime *incubones*, ἐπικεκυφότες, qui toti in opes diuitias incumbunt.

ver.23.*bonæ mentis soror est paupertas*] quæ Apuleio Apolog. *philosophiæ vernacula*: Chrysostomo in Ac Apostol hom.16.*mater sanitatis*. Scip. Gentilis Com ment.in Apul.Apolog.num.243.

vers.27.*ipsis lenonibus doctior*] astutior, fraudulenti verbum Comicum Plauto & Terentio perpetuum. dendus Schopp. Explanat.in Mostellar.

Pag.95.v.9.*de vsu formosorum*] qui vsum sui dent ris. Sic Hieronymus quoque in Vita Ioannis Mo chi, Val. Maximus, Plautus, atque alii *vsum* in mul re eodem modo accepere. Barthius Ablegmin. Cri libro 2. cap. 1. Pamphilus ad Galatheam apud Ma lianum;

En lasciua Venus nos ad sua gaudia cogit,
Inque suos vsus non iubet ire simul.

Plautus pro *vsu* dixit *vsuram*. vnde *vsurarius*, cuiu suram capimus, vel quo vtimur, ad eam faciem, s *commodatarius*, *mandatarius*, &c. In Prolog. Am truon. de Ioue adultero;

Alcumenam vxorem cepit vsurariam.

de qua vide Goldastum docte eleganterque disser tem contra interpretum nugas Plautin. lection. li cap.4.

ver.11.*tam seuera tristitia*] Argumentum huius fa læ, siue historiæ verius, quale est satyræ 2. apud Iu nal. in principio. videlicet oretenus & pallio phil phari hypocritas, aut scientiam rerum præferre morabilium: postmodo cum soli sint, facere paria beles apud Apuleium Gallis, aut Petroniano huic molpo. Barth. ad Claudian. nu.3120. *Seuera tristiti* est, tristiore & pædagogico vultu, siue (vt hodie di licet) Monastico, hoc est, hypocritico. Sueton. N ne c.37. *Pæto Thraseæ* (sc. mortis caussa fuit) *tristio pædagogi vultus*. De cuiusmodi simulatoribus S nius Apollinaris l.3. ep.13. *Facilius obtingit, vt quis seria loquens viuat obscœne, quam valeat ostendi, qui* ter

xistat improbus dictis, & probus moribus. Theobaldus scopus in Physiologo, de Syrene loquens;

Vtpote sunt multi, qui de virtute locuti
Clunibus indulgent.—— Ex illo Iuuenal. Sat. 2.
——*Et de virtute locuti*
Clunem agitant.——

v.12. *violari aures meas obscœno sermone nolui*] Leg. *ui.* Gruter Suspicion. l. 5. cap. 12. Improbe. imitatur e- n Varronem Agathone; *Virgo de conuiuio abducatur* *, quod maiores nostri virginis acerbæ aures Veneris vo- ulis imbui noluerunt.*

v. 13. *tamquam vnum ex philosophis*] bene cum gene- humano ageretur, si Eumolpus postremus fuisset um, quibus philosophia in ore. nunc hodie plerosque numeres,

Qui Curios simulant, & Bacchanalia viuunt.

uter. Suspic l. 5. c. 12.

v. 17. *prædator corporis*] adtemperator pudicitiæ. sic pra dixit; *Egreditur superbus cum præmio Ascyltos:* hoc t, præda, scil. Gnythone.

v. 20 *ludum arctauerat*] scil. literarium.

ibid. *pigritiamque recedendi*] otium, vt apud Martiam l. 12. epigr. 4.

Tu facis ingenium, tu, si quid posse videmur,
Tu das ingenuæ munera pigritiæ.

l est, otio liberali, à quo literati dicuntur *Scholastici* : *Otiosi.* Petronii sententiam Germanicis verbis optime exprimimus, **Als wir faul vnd müdt waren/vnd der** **Jung schlaffen begert.**

v. 21. *recedendi*] Leg. *recitandi.* Iungermannus. Puto *recedendi*, intelligi & tolerari posse. Putean. epistola ad Goldastum.

v. 24. *timidissimo murmure votum feci*] qui cupide & ardenter aliquid à Diis petebant, tacitos ac murmurantes vota facere solitos ab aliis annotatum est. Eius rei exstat exemplum & in Sacra Historia 1. Reg. 1. v. 10. & seqq. de Anna Elcanæ vxore votum in templo pro apertione vuluæ suæ faciente: & quidem vers. 13. sic legitur;

gitur; *Porro Anna loquebatur in corde suo, tantumque l bia illius mouebantur, & vox penitus non audiebatur* &

v.27.*pars columbarum*]apposite.nam *columbæ* & *p lumbes* Veneri sacræ Rader.ad Martial.l.8.epig.28. si & inter obscœna & nequam vocabula. Gruter. apu Taubmann.ad Plaut. Bacchid.act.1.sc.1.

Pag.96.v.14.*totoque corpore me ingurgitaui*] Ouid.

——*ingentique imples Achille.* Freherus.

v.18.*ad aurem male dormientis*]*male*, id est, simula ter. Sic infra; *irrepsi tamen & male repugnanti gaudiu extorsi.*

Pag.97.vers 1.*in vnum omnia vota coniunxi*] *vota* verbis nuptis. Supra; *Fruorque votis vsque ad inuidia felicibus.* Inscriptio sepulchralis Romana;

Ingratæ Veneri spondebam munera supplex,
Erepta coniux virginitate tibi.
Persephone votis inuidit pallida nostris,
Et præmaturo funere te rapuit.

Omnia dixit. vt intra; *Forsitan dum omnia concupisco, v luptatem tempore perdidi* Sensus est prætextatus & n quam.

v.13.*vbi est asturco*]Iacob.Spiegelius Schol. ad Ri Bartholini Austriad.lib.9.Rader.ad Martial.lib.14.e 176.An leg. *Astur?* Volaterranus lib.25. de accipitribu *Astorgios Pausanias ponit, quos Italici Astores dicun Astures alii vocant.* videndus Æmar. Ranconetus au l ure de marine, venerie & faulconnerie, & Ioan. Nicc tius au Thresor de la langue Francoise.

v.26.*irrepsi tamen*] *Irrepere* est clanculario & fraudu lenter capere. Barth.ad Claud. num. 1439. Tralatio serpentibus. Strabo Epigrammatarius lib.1. in adole scentem pathicum nomine Draconem;

Ἐστὶ Δράκων τις ἔφηβος, ἄγαν καλός. ἀλλὰ δράκων ὢν
Πῶς εἰς τὴν τρώγλην ἄλλον ὄφιν δέχεται;

Hinc mollitiei pœnam diuinam legimus, inguinis i serpentem μεζαμόρφωσιν. quam refert de libidinos Clerico Thomas Brabantinus, ex narratione Boni facii Lausannensis Episcopi, lib.2. de Propriet.apum vbi in

i inter cætera; *Vbi hoc semel, vt erat solitus, attentaret, nu inter crura loco virilis membri colubrum appreidit.*

v. vlt. *gaudium extorsi*] *gaudia* sunt quæ propinat γλυπικρ☉ illa Dea. Propert.

Quanta ego præterita collegi gaudia nocte.

ılpurnius Eclog. 1.

Dum negat amplexus nocturnaque gaudia nobis.

:mesianus Eclog. 2.

——Venerisque imbutus vterque

Tum primum dulci carpebant gaudia furto.

rthius ad Claudianum, nu. 1552.

Pag. 98. v. 1. *indelectatus*] pro, delectatus, cuius gene- contrarias notiones huius præpositionis annotauit b. Gentilis de Latinitate ver. Biblior. vers.

ibid. *nequitia mea*] delitiis & fracta mollitie. Barth. Claudianum num. 1491. Papias; *Nequam, qui nequit continere à sceleribus. item nequam dicitur luxuriosus, ια incontinens est.* Huguitio; *Nequicia, malicia & luιria.* Hermas in Pastore lib. 1. cap. 1. *Quando tibi turpe erbum aliquod locutus sum? Tunc illa ait; in corde tuo cendit concupiscentia nequitiæ.* Et cap. 2. *Sed etiam nunc liecerunt peccatis suis libidines, & commaculationes neuitiæ.* Hinc capiendus & interpretandus veteris Poee versus;

Nequitia est quæ te non sinit esse senem.

t Siracidis Interpres cap. 9. vers. 1. *Non celes mulierem nus tui, ne ostendat super te malitiam doctrinæ nequam.*

v. 4. *sensum meum*] voluntatem, promissum, vel affetum & beneuolentiam, qua in eum vtar. vt nihil opus itemendatione.

v. 10. *plenæ maturitatis*] est descriptio ephœbi. Virgil. ib. 7. *Iam natura viro, iam plenus nubilis annis.* Claudia. *lenis adoleueras annis*, Barth n. 2538.

v. 11. *annis ad patiendum gestientibus*] Puellæ ἐν τῇ ἀκμῇ dicuntur *Catullæ*, & *Catullire* Latinis: ὀργᾷν, σφεϱγᾷν, τραγίζειν Græcis. Hippocrates de iunenibus; ἐπὴν ἀφροδισιάζειν ἄρξωνται ἢ τραγίζειν. Aristot. Histor. ani-

mal.lib.1. c.7. Didius nomine Ciceronis in ea in luſt. *Et ætas tua iam ad ea patienda, quæ alteri facere cc buiſſet, exoleuerat.*

ver.19. *Quare non facimus*] turpi etiam verbum O dio, Martiali, aliis. & deſumitur origo à Græcis, ποιεῖν dicunt. idem eſt *perficere*, vt in Iul. Capitolino hoc Ouidii loco;

Sed ſenſim tarda perficienda mora.

Et elegans eſt iocus apud Martial. lib.3. ep.79.

Rem peragit nullam Sertorius, inchoat omnes.
Hunc ego cum futuit non puto perficere.

Ramirez Hypomnem. ad Martial. lib. 1. epigramn num.2.

v.23. *Erectus his ſermonibus*] Butſchius leg. *Expe ctus*. quod non placet. *Erectus*, id eſt, conſolatus ſern nibus Eumolpi.

Ibid. *cum pulcherrimæ artes periiſſent*] Legen. *curpu* Schop. Veriſim. lib.2. c.18.

Pag.99. v.4. *tropica*] conuerſiones, mutationes. D Heinſius in Satyr. Hercules tuam fidem, ſiue Munſ ro Hypobolim. *Quis Deus tropica hæc induxit? aut hæc eſt commutatio.*

v.9. *Itaque* hercula omnium herbarum ſuccos*] nun *pergula*? vt à Democrito contemptum patrimoniu & paupertinam domum ſignificaret. Lucianus q dem in Philopſeude ſcribit, Democritum in mon mento cluſum fuiſſe, atque ibi admiranda illa ſcripſ ſe. Lipſius Antiq. lect. lib.1. c.8. Leg. *Itaque argilla he omnium ſuccos*. id eſt, in teſta ſeu vaſe argillaceo cox Schopp. Veriſim. lib.2. c.18. in qua tamen coniectu valde nutat: non item in Arte Crit. vbi affirmanter veteris ſcripturæ veſtigiis *arcula* fecit *argilla*. Al. *harc la*. Leg. *arcula*, id eſt, prætorio. Euphormio Luſinin ſiue Guilhelmus Barclaius Pater in Satyrico. Leg. *ha cula*. Nemo fuit qui daret ſignificatum ignotiori v cabulo. Fuere qui emendarent. At ego ex Victruuio uidenter demonſtrabo, *arcam* eſſe machinam, qua m tinus fluctus à portu reprimitur, & inde diminutu

arcu

la,machina qua humor alicũde exprimitur. Schiath in Epist. Critic.
ers.13. *Eudoxus quidem*]al *quidam*. pessime. *Quidem* icula est affirmandi,pro,certe,profecto.
.17 *ter helleboro*] Lucian. βι. πϱ. meminit.alludit & . Verar. vbi ἠκούομεν δὲ περὶ Χρυσίππου, ὅτι οὐ πρότερον δ'ἐπιβῆναι τοῖ νοσοῦ θέμις, πρὶν τὸ τέταρτον ἑαυτὸν ἐλλεβορ-:η.Idem de Carneade Academico tradit Plin. lib.25. Pro Chrysippo etiam est Tertullianus de Anima, vbi prouerbialis est locutio; *Tales in puteum*, *Chryus ad elleborum*. vide Erasmum in prouerb. *Bibere elrum*, Chil.1.cent.8.adag.51.
ers.20. *Myron*]huius meminere Cic.6.in Verr.& in to,Strabo, lib. 14. Victruuius præf lib.3. Statius 2. u.Quintilian.lib.3.Symmach.lib. 1.ep.25. Iuretus ad mmachum, lib.1.ep.23.
.24. *Paratas quidem artes*]*paratas*, i.e. iam inuentas raditas,nedum vt noui aliquid indagemus.
Pag.100. vers. 5. *ne bonum quidem mentem aut vale-.*] Stoici tria potissimum à Diis rogabant, bonam ntis,bonam animi valetudinem,tertio corporis. ex venali,

Orandum est vt sit mens sana in corpore sano.
Fortem posce animum, mentis terrore vacantem,
Qui spatium vitæ extremum inter munera ponat,
Naturæ qui ferre queat quoscumque labores.

v.9. *si the aurum effoderit*]mortes suorum & inuentio esauri, inter exempla votorum hominis aui so-it iungi. Dio Chrysostomus in 4. de Regno; οὐ δὲ ; πλέον οὐκ εἶναι λογίζεται, ὅτι μὴ πολλοὺς αὐτῷ ... λοὺς θησαυροὺς παραδείκνυσιν ἢ θανάτους τῶν οἰκεί... καὶ συγγενῶν, ὅπως ἔχοι κληρονομεῖν. Casaubon. in Pers. tyr.2.
vers.11. *Ipse Senatus recti bonique præceptor*]vide Brosum in Cassiodorum Variar.lib.4.epist.4. Iuretum ad mmach.lib.1.ep.46.
ver.15. *Iouem quoque peculio ex rant*] Sulpicius Seruaus epig.in Auaritiam;

Hoc cœlo iubeas vt petat, inde petet.

Lindenbrog. Notis in Catalect. Præclare Persi

Quid iuuat hoc, templis nostros immittere mores:

stultos esse probans, qui frustra Diis pretiosa dona ferant, qui diuitiis nec capiuntur nec vtantur. *Quid iuuat*, id est, in quem finem in hoc facimus, quod cor ptelam morum nostrorum inferimus in res religios nam quia luxuria & auaritia animos nostros occuj ideo sic erga Deos nos gerimus, quasi & illi essent xuriosi & auari. Casaubon. in Pers. Sat. 2.

vers. 21. *Troiæ halosin*] Tryphiodorus scripsit ἅλωσιν.

v. 22. *Opus versibus pandere*] *Opus* pro carmine eti Ebræis. Psalm. 44. v. 2. *Dico ego opera mea Regi*. Bucei

vers. 25. *messis*] annus. sic & *aristas* pro annis posi Virgil.

vers. 26. *atro dubia*] Iungermannus leg. *atrox dubi*

Ibid. *Pendebat*] dubia erat. Barthius ad Claudi num. 460.

vers. vlt. *Delco præfante*] Leg. *profante*. *Profari* verb est oraculo Delfico & Vatib. suum quasi & propriu Lucret. lib. 6.

Pythia quæ tripode ex Phœbi lauraque profatur.

Schopp. Verisim. lib. 2. c. 18.

Pag. 101. v. 1. *scissaque*] al. *spissaque*.

v. 2. *Robora*] quercus. Non multo post;

Roborea moles spirat alieno metu. Virgilius;

Hanc tamen immensam Calchas attollere mol
Roboribus textis, cœloque educere iussit.

Rob. Titius Assertion. lib. 1. c. 25.

v. 5. *Irata virtus*] pro, irati viri, hoc est, milites, stractum pro concreto, & semper de militibus hon nibusque bellicosis accipitur. Explanat ipse se Peti pius infra hoc versu;

Danai relaxant clostra, & effundent viros.

Esdras Iunior lib. 1. cap. 4. v. 10. de Regis potentia; *omnis plebs & virtutes eum obaudiunt* : id est, tam p beii, quam milites & potentes. Est autem modus l

loque

uendi Hebræis quam familiarissimus, de quo vi-
idus Beza Annot.in Apocal. c 13.v.10.
bid.*graues Equi recessus*] *graues recessus* bene Wou-
r. interpretatur grauidos, ad exemplum Virgilii,
machinam fœtam armis appellauit. Zinzerl. Miscel.
tic.lib. 2.c.5. Salisb.lib. 8.c.7. *Porcum Troianum ideo
vocabant, quasi aliis inclusis animalibus grauidum, sic
Troianus ille equus grauidus armatis fuit.* Ennodius
Epist. *Ita dotatus liberalibus institutis bonam mentem
a grauidam ad spem germinis melioris attollit.*
v.6 *in voto latent*] dignus vindice nodus, quid sit, in
o latere. Scio non male posse dici, illos iam inclusos
ce huic intentos voto, vt dolus dextre succederet.
l alio collimasse & in tropo perstitisse Arbiter mihi
etur: vt videlicet quemadmodum in voto spem ho-
nis siue embryonem esse dicimus; ita & inclusos e-
Duratei aluo dicat in voto latere. Zinzerling. Re-
ss alii *in voto interpretantur,* i.e. in equo votiuo.
v.7. *O patria*] Plaut. Bacchid. act. 4. sc. 9.

O Troia, ô patria, ô Pergamum, ô Priame.

i Lambinum.
v.8. *hoc titulus fero incisus, hoc adfata compositus Si-
i*] v.c. *hac adfata.* Leg. *Impositus, hoc adfata comp. Si-
i, Ferum* appellat equum Troianum Virgilii & Ca-
li exemplo. *Titulus* autem huic impositus erat voti.
de paullo ante dixit; *Stipant graues Danai recessus....
in voto latent.* Gul. Canterus Nouar. lect. lib. 3. c.14.
ro. id est, equo. Hinc *ferinus* pro equino apud Virgil.
de Centauri *semiferi*, quod dimidiata parte equos
ræsentarunt, dicti. Prudent.

Feros instigant subditis clamoribus atque
Flagellis.————————————Virgil.
Inque feri curuam compagibus aluum.

fan. Ind. Lucret. Schopp. in Miscel. Barth. ad Claud.
m.943.
v.10. *& mendacium in damnum potens*] Leg. *en men-
ciam.* Stewechius ad Apulei.
vers.11. *Iam turba portis libera*] Portas enim & mœnia
quoque

quoque ipsa, diruerunt Troiani, quo equum admitterent. Simmias Rhodius in Securi; Εὔπαις.——

> *Ἐπειὸς πέλεκυν, ὅπ πότα πύργων,*
> *Θεοδμήτων κατήρειπεν αὐτός.*

ita enim ibi legend. ex certissima Scaligeri emendatione.

ver. 12. *In vota properant*] Iungerman. leg. *In fata properant*. fortassis: & *Fata* vocare videtur illas res, quæ fatum Troiæ portenderent & interitum. Plaut. Bacchid. act. 4. scen. 9. *Dum ibi exquirit fata Iliorũ*. Ipse Petronius statim post;——*Fata sed tardant manus*. v.c. habet, *Iam vota properant*, scil. turba Troiana seu ciues Ilienses. *Properare vota*, id est, equum, quem Graii vouerant, est festinare in vrbem admittere. Iudica, Lector & arbitrare Arbitro suum sibi honorem.

ver. 14. *namque Neptuno sacer*] Iungermann. leg. *Iamque*. verissime.

v. 15. *Laocoon*] v. libb. *Laucoon* sicut *Laudice*, *Laumedon*, *Boudicea*, pro Laodice, Laomedon, Boodice Bongarsius Not. in Iustinum lib. 13. sic infra *Laucont* pro Laocoonte. sic *Lautumiæ*, non laotomiæ. Sene *Laudicea*, p *Laodicea*. Plin. epist. Scal. ad Fest *Alument*

v. 16. *mox reducta cuspide Vterum notauit*] Virgilius

> *——sacram qui cuspide robur*
> *Læserit, & tergo sceleratam intorserit hastam.*

Rob. Titius Assertion. l. 1. c. 25. *Reducta*, i.e. nudata, e vagina, in quam ducta siue condita erat, districta Mops. eodem sensu dicit, *Gladios retractant*.

v. 17. *vteri notauit fata, sed tard.* Virgil. 6. Æneid.

> *Cum fatalis equus saltu super ardua venit*
> *Pergama*——Senec. Agamemn.
> *Fatale munus Danaum traximus nostra*
> *Creduli manu*——

Delrio in Aduersa ad Senec. Trag.

v. 22. *Roborea moles*] al. *Robora*. fort. *Robusta*, vt *robusta materia*. Catoni & Varroni, pro, robustea.

ibid. *spirat alieno metu*] suspirat, gemit præ metu, qui non se, at alios tangebat.

ver.25.*celſa qua Tenedos mare*] *Qua* pro vbi. cuius nominis elegantiam & probitatem aduerſus Giphanium incit Schopp. in Veriſimil.

v.vl. *Vndaque reſultat ſciſſa tranquillo minor*] explico, *ida minor reſultat, quæ ſciſſa tranquillo eſt.* Tertullianus Pallio; *Sic & mari fides infamis, dum & flabris aqua utantibus de tranquillo probum, de fluſtris temperatum, extemplo de decumanis inquietat.* Puteanus epiſt. ad oldaſtum.

P.102.v.2. *Longe refertur*] *Longe*, id eſt, è longinquo.

v.4. *angues*] ſerpentes vel dracones marini. Amos.c. v.3. *Et ſi celauerint ſe ab oculis meis in profundo maris, ibi andabo ſerpenti, & mordebit eos.* quamuis ibi pro leuiaane ſeu balæna à quibuſdam accipiatur.

verſi. 10. *infulis ſtabant ſacri*] *ſacri*, id eſt, ſacerdotes. aulo prius de eodem Laocoonte; *Neptuno ſacer.*

verſ.15. *Vterque fratri tranſtulit pias vires*] V. C. *pictas.* eg. *pietas.* &, *utrique.* Lindenbrog. Var. lect. in Catal. Non placet.

ver.19. *Iam morte paſti*] al. *In morte parci*, Fort. *Iam non eparci.* vide Ciſan. Ind. Lucret. & Iuretum in Symnach.

v.22. *Peritura Troia perdidit primum Deos*] Credebāt Genios vrbes expugnandas vel ſponte deſerere, vt de Troia ſignificat hic noſter, & Sen. in Troad. v. 53. vel ſolemni prece euocatos, vt de Veiis tradidit Liuius l.1. decad.1. & de prece iſtius euocationis ſumendum illud ſequitur de Græcis;

Contraque Troas Troia inuocant ſacra.

Formulam ex Sammonico Sereno proponit Macrob. lib.3. Saturn. c 9. Conſule Var. lect. Mureti & lib.14. Aduerſar. Turnebi, Guellium Poinpontium in 2. Æneid. & Briſſonium lib.1. de Formul. pag. 70. & ſeqq. Delrio Comment. in Senec. Troad. n.53.

v.vl. *Temptant in armis ſe duces*] infra in eiuſdem Eumolpi carm. de bello ciuili;——*ſumite bellum Et temptate manus*——Salluſt. in Iugurth. *Arma atque tela temptare.*

Pag.103.v.3.*Commouent orbes manu*] vbitant gyrando gladios.

ver.5.*Continuat in mortem vltimam somnos*] Leg.cum Patre, *noctem vltimam*, id est, mortem. Douza F. ad Catull. epig.5. Legend. aut *vltimos somnos*, aut *noctem vltimam*, id est, mortem eligat lector alterutrum. Lindenbrog. Not. in Catal. Eligendum censeo neutrum. nam *continuare in noctem vltimam*, est dormientes ita obtruncare, vt vna absoluant vitam plaga. Supra dixit *Somnumque morti iungerem.* qui locus opportune admodum huic nostro consentit. *Mors vltima*, quia omnium rerum finis. Dionys. Cato lib.1. Distichor.

Ne timeas illam, quæ vitæ est vltima finis.

Et Ouidius alicubi:

—*Mors vltima linea rerum.*

Dicitur & *mors suprema* eidem Dionysio Catoni in Distich. vt *fata suprema. vltima* vel *extremum supplicium* apud ICtos.

vers.7.*Contraq; Troas Troia inuocant sacra*] fuit enim sua & fatalis quædam vis ruenti huic vrbi. Aspexit & Senec. Tragoed. Troad.v.53.

Et quoddam sacrum regni iacentis.

Iacobus Pontanus Analect.l.2.c.9.

ver.8.* *Ex his qui in porticibus spatiabantur*] delendus asteriscus. nam nihil deest: subauditur autem, *nonnullis*, vel, *aliqui.* Erat autem ista porticus pinacothecæ iuncta, in qua carmen hoc recitabat Eumolpus, audientibus istis ambulonibus.

v.9.*lapides in Eumolpum recitantem miserunt*] vt poetam & recitatorem molestum. Ex more theatrorum, vbi mali poetæ saxis petebantur, sicut boni iaculo floris serti & soluti honorabantur. Ad quem alludit iocus ille in malum citharoedum; Πολύκτωρ ὁ κιθαρῳδὸς φακῆν ῥοφοῦντες, ἐ λίθον μασσωμένου, ὦ ταλαίπωρε, ἔφη, καὶ ἡ φακῆ σε βάλλει: *Cum Polyctor citharoedus in lenticulæ sorbitione lapidem manderet: O miser, ait, etiam lens te lapidat.* Lapidationis theatralis exempla multa apud veteres, præsertim Lucianum. Casaubon. Animaduers.

ers.in Athenæ.l.6.c.11.Raderus ad Martial.l.5.epig. n Ligurinum eodem vitio, quo hic Eumolpus, laantem.

r.18. *ſæpius poetice quam humane locutus es*] Poetæ fint ſe diuinitus afflatos ad carmina rapi canenda, verque effari non ſua, id eſt humana, ſed diuina, hoc eſt, ollinis & Muſarum, vt docet Lucianus ἐν Διαλέξει ς Ἡσίοδον. Hinc Lucanus, licet à noſtro Satyrico vt nium humanus notetur, lib.5.ſcripſit;

—Artus
Phœbados irrupit Paan, mentemq; priorem
Expulit, atque hominem toto ſibi cedere iuſſit
Pectore— Et Claudian.
Iam furor humanos ſenſus Expulit—

rth.in Animaduerſ. nu. 2448. Eodem modo Apul.l. *'n humana menſa lautitias* vocat dapes cœleſtes. Gru:.Suſpic.l. 8. c. 4. Ἀπροσδιονύσως & inepte ad hunc lom. *Humane* pro hominum more ac ritu. Et notanım eſt, quod *poetice* & *humane loqui*, quaſi pugnantia llocentur. Schopp.in Miſcellan. Apud Strabonem in hœnicide ait paterfam.de coquo verba effante obſcu& inaudita;

Πλῳινιτεύω γ᾽ αὐτὸν ἤδη μεταβαλεῖν,
Ανθρωπίνως λαλεῖντι——-Sic apud Hieronym :cipe *humanum ſonum*, cum in Apolog. in Rufinum ρέσιν hanc illius exagitans, *qua mihi ad ſuſpicionem eniebant*, ita loquitur; *Compeditam putes linguam eius, & inextricabilibus modis ligatam, vix in humanum ſoum erumpere.* Caſaubon. Animaduerſion.in Athen.l.9. ap.7.

ver.22. *à te exire*] furere. Claudiano *obliuiſci ſui*, Boehio ex ſe exſtirpari, Apuleio *ſuum non eſſe*, Martiali *ſeen habere*. Barth.ad Claudian.n.1477. vide infra ad illud, *tamquam inſanum*.

Pag.104.ver.2. *habeam rixandum*] nota loquendi genus ex Græco fonte. Tacit.lib. 4. Annal. *An in penatibus iiſdem tolerandum haberet*. Et lib. 14. *Si nunc primum ſtatuendum haberemus*. Plin. lib. 1. ep. 8. *Cum enitendum habere-*

haberemus. Pichena Not. ad Tacit.lib.3.Annal.numero 44.

v.4 *si eiuras hodiernam bilem*] Pithœus Aduersar. siue Subsec.l.2.c.8. Leg. deleto asterisco; *si eiuras hodiernam bilem, vna cœnabimus. mando ædiculas custodi cœnulæ officium.* *Ædiculas* ἐλλιπτικῶς pro *ædiculæ.* Ramirez Hypomnem.ad Martial.l.1.epig.100.num.6.

v.5 *ædicularum custodi*] an ianitrici? hæc mulier fuit, vt infra vocatur in his verbis, *mulierque cœnæ mandatæ curauerat*: & quidem vidua. nam super eadem capiendum est illud, quod postea sequitur; *Faxo sciatis non viduæ hanc insulam esse, sed M. Mannicii*: q.d. non huius viduæ, quæ vobis cœnam parauit, sed heri eius M.Mannicii.

v.7.*Cum linteis & strigilibus*] Senec.epist.95.*Vetemu lintea & strigiles Ioui ferre, & speculum tenere Iunoni.* vide Coluium in Apul.l.1.Metamorph.& lib.2. Floridor Turnebum Aduersar.lib 26.cap.20.Philandrum ad Vitruui.l.5.cap.11.Mercurialem Var.lect.l.1.c.8. Rader.ac Martial.l.14.epig.47.

v.8.*parieti applicitum*] affixum.Val.Max.l.2.c.1.*Iuuenes aliquem ex patrib.conscriptis ad curiam deducebant, affixique valuis exspectabant, donec reducendi etiam offici fungerentur.*

Ibid. *tristem confusumque*] Infrà; *Confusus hac denuntiatione Eumolpus.* Iterum; *Confusus ille & consilij egens* id est, contristatus. Sic *confusio* pro tristitia. Idem Petron. *Poteris hanc simulationem & lacrymis & vultus confusione obumbrare.* Vide Goldasti Notas ad Valerianum Cimelens.

v.9.*scires non libenter seruire*] pro scire & videre inde quis posset. sic etiam *putares* supra posuit. Schopp.in Miscellan.Dixi supra fusius.

ver.15.*pœnitentiam iudicis tui puni*] de quo supra, cum Ascyltos peteret Gnythoni arbitrii libertatem concedi, vt sequeretur quem vellet, inquit Encolp. *Conditionem præcipiti festinatione rapui, commisiq; iudici litem.* Huc vidit hoc loco Gnython. *Pœnitentia* pro facto pœni-

iitendo, μεταvoητέω, ἀξιόπολιν. Mox statim; *Si bonâ*
pœnitentiam emendas. Pœnitentia est etiam actio
iitudinis. Infra; *Aut fallor, aut Fortuna communis*
t redire ad pœnitentiam suam. Sueton. Octau. cap. 12.
uo magis pœnitentiam prioris secta approbaret, Nursi-
xtorres egit oppido: id est, ostenderet, quam se pœni-
t, quod priorem sectam secutus erat. Quintilian. l.
3. non pœniturum, pro non acturum pœnitentiam.
.17. *cecidisse*] mirum, si παθητικῶς posuit pro cæsum
, hoc est, vapulasse.
.25. *perfusum os lacrimis*] præ gaudio sc. Claudian. --
dia pane mouerunt lacrymas------ Exemplum talium
ymarum est & apud Diodorum Sicul. & Orosium
:a. 17. Barth. ad Claudian. nu. 1565. & nu. 2238. Alibi
:on. *Mentisq; pauidæ gaudium lacrymas habet.*
'ag. 105. v. 5. *peregrini amoris concessio*] pro amasio, qui
ri concessus. *Optio*, qui optatur. Plaut. Asinar. *Su-*
ptionem Leonidam. Sic Bibaculo Orbilius, *litera-*
obliuio, quod scil. literas oblitus esset. Palmer. in
:ileg. *Peregrini amoris concessio*, id est, qui alienum
itus es, eique te concessisti. Nam *concessio* pro eo
itur, qui conceditur; sicut *frustratio* pro eo qui fru-
habetur apud Plautum. Schopp. Explanat. in Mo-
l. Act. 5. sc. 2. *concessionem* vocat ipsum Gnythonem,
egrino sc. amori concessum & obsecutum. Talia a-
l auctores exstant quam plurima, vbi sic adiuncto-
i quid pro substantia personæ ponitur. Barthius in
ir. Virgil. num. 89.
.6. Postquam se amari sensit, supercilium sustulit, nec a-
is arbitrium ad alium iudicem tulit] ita legend. dele-
isterisco. cuius rei explanationem affert Plin. lib. 11.
.37. Frons & aliis; sed homini tantum tristitiæ, hila-
itis, clementiæ, seueritatis index. In ascensu eius
ercilia homini, & pariter, & alterne mobilia: & in
pars animi. Negamus, annuimus. Hæc maxime in-
ant fastum. Superbia alicubi conceptaculum, sed
sedem habet. In corde nascitur, huc subit, hîc pen-
. Douza P. Præcidan. pro Catull. cap. 6. Aristænetus
Tt in Epist.

in Epist. ὡς ἐραμβρ@, αὐθαδέστερον ὑπεραίρη, ὢ τῷφρό χως μέγα, ὢ σεῦαρώτερος χλόονας τὴν ὀφρὺν. Douza F. Catull.

ver.10.*si bona fide penitentiam emendas*]an simul spi cum quid latet in pœnitentia, vt supra in verbis *Locus Solum?* Balbus Catholico; *Pœnitentia dicitur quasi p nientia, dicta eo quod ipse homo in se puniat pœnitendo qu male admisit, & scribitur per œ dipthongum pœnitentia: quando dicitur penitentia quasi penis tentio, quod penem est, priapum, sc. virile membrum, tendat, scribitur per si plex e.* Vide Rigaltii Notas in Phædrum.

v.13.*fidem memoria tua appello*]Phædrus l.4.fab.v *Exhibe vocis fidem.* Rigaltius in Not.

v.25.*rimam foris*]id est, ostii.

Pag.106. v. 7. *in contubernium recepissem Ascylti p rem*]Leg. *Ascyltiparem*, pro, comparem. in Diris; *Tu eris isti par*——Sidonius;

Hellespontiaco parem Priapo.

Quamuis in Petronio quidem malim, *Ascylti* , Sic enim solebant hunc illius *par* dicere, cum gemin moribus significabant. Plaut. Rud. *Et erat hospes, pa lius, Siculus senex*——Palmerius in Spicileg.

v.11. *negat sibi vmquam acidius fuisse*] id est, sibi p fuisse, quam toto eo die, quo tot mala pertulerit.

ver.13. *quia conatus sum circa solium sedentibus car recitare*] Phœdrus; *Poetæ sunt molesti.* sc. recitationi suis, quibus frequentissimis fere enecabant hom Nam, vt Horatius ait,

Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.

Tales Martialis describit tum alios poetastros, tum gurinum lib. 3. Talis Eumolpus iste, qui in triuiis, b neis, in conuiuiis sua hominibus quibuslibet carm recitauit. Rittershusius ad Phædrum.

Ibid. *circa solium sedentibus*] *solium* non erat va quo totum corpus submergeretur; sed fiebat ad ci solum lauanda, sedentesq; recipiebat, pertingente a vsque ad genua. *Circa solium*, id est, in circuitu solii. mirez ad Martial. l. 3. epig. 42.

v.18

v.18. *Ex altera parte iuuenis nudus*] sc. Ascyltos. Atqui ıb veste veteres lauabantur. Celsus; *Sub veste primum ı balneo insudare, ibi vngi, tum transire in calidarium.* idendus Artemidorus de Somnijs. Velabantur autem bſcœnæ partes. Ambrosius Offic. l. 1. c.18. *Licet plerique se & in lauacro, quantum possunt, tegant, ne vel illic, bi nudum totum est corpus, huiusmodi intecta portio sit.* ugustin. de Ciuit. Dei lib. 14. *Omnes gentes adeo tenent ı vsu pudenda velare, vt quidam barbari illas corporis ırtes nec in balneis nudas habeant.* Sauaro ad Sidon. lib. .ep. 2. Sed Petronius describit simul & perstringit im- ıdentiam æui sui Neroniani.

ver.21. *tamquam insanum*] lymphatum, & ceritum & ıriosum, quales Poetæ & Vates vulgo dicebantur. ymmach. in Epist. *Videor vobis mentis insipere, atque leo in Poetas nomen dedisse.* Etiam Prophetæ apud He- :æos. Oseæ cap. 9. v. 7. *Scitote Israel stultum prophetam sanum, virum spiritualē.* Sed & *prophetare* nihil aliud ıit, quam insolentia loqui, vt enthusiasmo acti so- nt. Vnde & qui bono Dei Spiritu afflati, de diuinis bus differebant, carnalibus hominibus insani ha- :bantur. Sic de eo, quem Elisæus ad vngendum in egem Iehu miserat, dicebant, qui cum Iehu erant; *uid venit insanus iste ad te?* id est, arreptitius. Sic & aulum *insanire* Festus putabat, diuina disserentem. ct. 26. Insanum enim caro iudicat, quidquid suum ıptum excesserit. Bucerus Enarra. in Matth. 11. in ne.

ver.24. *cum plausu & admiratione*] de quo plausu mu- ıniatis fieri solito Ramirez ad Martial. l. 1. epig. 24.

v.25. *inguinum pondus tam magnum*] vulgo *grauedi- m* appellant, à grauitate oneris. Augustin. lib. vlt. de iuit. Dei cap. 8. *Quidam ab informi pondere genitalium luus effectus est.* In Querolo; *Da mihi Psalterias & con- ıbinulas.* LAR. *Sume Paphien, Cytheren, Breseiden, sed ım pondere Nestoris.* Iuuenal. *herniam* appellat libro 2. tyra vn.

—Quibus iam incendi frigidus æuo

Laomedontiades, & Nestoris hernia possit.

Arnob.lib. 7.aduersus Gent. *Ingentium herniarum ma gnitudine ponderosi.* Et Moses Leuit. 21. vbi describ quales esse deceat ministros Dei; *Nec accedet*, inqui *ad ministerium Dei, si fuerit ponderosus.* ita enim hab antiquus quidam interpres in veteri cod. MS.pro qu vetus versio vulgata *herniosus. Hernia* igitur *pondus* d citur propter rapturam pondere factam, cum intestin rupta tunica descendunt in vesicam. *Pondus* etiam p testiculis vsurpauit Catullus:

Deuoluit ipse acuto sibi pondera silice.

Et Martial.lib.7.Epigram.

Iudaeum nulla sub cute pondus habet.

Idcirco testiculos *bilibres* appellat loco citato. Ouid.a tem pro pondere, *onus inguinis* dixit lib.4. Fastor. P Daniel Not. in Querolum. Vbi tamen Martialis ve sum non recte de testiculis interpretatur, qui de ingu nibus loquitur. Iudaei enim non testiculos, sed ingui decutire solebant, quae vocant *praeputia*. De inguin pondere graphice Plaut. Casin. Act.5.sc.2.

Quicquid erat, calamitas profecto attigerat numqua

Et Xiphilinus in Auito; πολὺ πάντας τῷ τῶν αἰδοίων μ γέθει ὑπερφαίρων. Adde Barth.in Claudian nu.1533. Su eodem pondere Polyaenus infra circa finem Diis grat latur. in tanto beneficio granditatem partis huius p fuere.

v. 26. *vt ipsum hominem laciniam fascini crederes*] *scinium* est mentula. Hinc *fascinosus*, id est, mentulat Schopp.in Priapo. carm. 27. Ergo haec verba sic int lige: Erat tantus Priapus, vt homo ipse appendix ei vel lacinia esse videretur. id est, multo breuior esse v deretur. id est, multo breuior erat homo, quam su ipsius fascinus. Ramirez ad Martial.l.1.ep.24. Balb Catholico; *Fascinus etiam dicitur Priapus, quia quib dam fasciis solebat olim inuolui, quum carerent bracis.* A gust.de Ciuit. Dei l. 6. c. 9. *Sed quid hoc dicam, cum sit & Priapus nimis masculus, super cuius immanissim & turpissimũ fascinum sedere noua nupta iubebatur m*

hones

vestissimo & religiosissimo matronarum &c. Porro *fascinum* dicitur nō a *fasciis*, sed a Græca voce βάσκανος, lãtione inde ducta, quod Priapi pro amuleto appen-bantur pueris. *Lacinia* autem est vestis assumentum lundans, & quod ornatus tantum gratia adiicitur: od quia grauare interdum magis quam honestare ebat, ideo dixit Tertullian. lib. 4 aduersus Marcion. *mpendiatum est nouum testamentum, & à legis lacinio-meribus expeditum.*

Pag. 107. v. 3. *nescio quis enim eques Romanus*] sub perna huius Equitis, molles & effœminatos sui tempo- homines taxat, qui bene vasatos è balneis ad conuia; è conuiuiis ad lectum educebant; fiebatq; stre-orum huiuscemodi militum in balneis delectus. Sec. Quæst. natur l. 1. c. 16. de Hostro quodam profli-tissimæ obscœnitatis homine: *In omnibus balneis a-at ille delectum, & aperta mensura legebat viros*, Rami- ad Martial. l. 1. epig. 24.

vers. 4 *vt aiebat*] Iungerman. *aiebant*. bene, & ita prim Goldastus diuinauerat.

v. 8. *ab officioso recepissem*] *Officiosi*, qui in balneis vementa seruabant, *capsarii* dicti Paulo in L. 3. §. vlt. D. Off. Præf. vigil. & Interpreti Iuuenali Sat. 3 ad illa, *sonat vnctis Strigilibus* quos habent capsarii. Saua- ad Sidoni. l. 4. ep. 20. Leg. *ab officio solus recepissem*. *Ab-ficio* interpretor post officium siue lauationem. Qua oce vsus ita alibi & sæpe Petronius. Sed diserte Inter-es Historiæ Apollonii Tyrii in re pari; *Accepto cero-ate docta manu circumleuit ei, deinde in solio fouit, & ex-inte Rege ab officio recessit.* IS. Pontanus Analect. l. 2. 16 Imo leg. *ab officio recepiss.* nempe balneatorio siue alneatoris. *Officia* pro officialibus, *ministeria* pro mi-istris. Marcilius ad Suetonii Vespasianum. Vide Golasti Notas ad Dositheum.

vers. 9. *notorem dedissem*] *Notor*, qui notitiam rei aut ortunæ profitetur. vnde *notoria* est indicina, per quam s occultæ notescunt. Vide Marcilium ad Suetonii espasian.

ibid. *tanto magis impedit inguina*] vt hoc intelligatur; ait Eumolpus, Ascylton, quod bene vasatus esset, facile inuenisse vestes: se vero doctum & literatum suas non recepturum, nisi notorem dedisset: additque, *tanto magis impedit*, id est, tantum præstat, peculio pensili quam ingenio docili præstantem esse. Scopp. in Miscellan. Legen. *tanto magis expedit.* Wouwerius, Puteschius, Pflugius. vel, *tanto magis impedit ingenia quam inguina.* Iungermannus. Quid si legamus, *tanto magis impendit*, id est, prodest, præstat, vt accipiatur substantiue?

v. 14. *Vtcumque tamen, tanquam non agnoscerem fabulam, tacui*] Ramirez legit & distinguit; *Vtrumque tamen tamquam non agnoscerem, fabulam tacui*; Hypomn. ad Martial. l. 1. ep. 100. num. 6. Fortassis non inepte, vt *vtrumque* referatur ad illa duo, *iniuriis—commodis*. Et *fabulam*, id est, rem inter nos gestam.

v. 15. *cœna ordinem explicui*] *explicare cœnas* vocat instruere, vt ea quæ complicauerat & asseruauerat ante explicaret, & promeret in iis. Martial.

Explicat & cœnas vnica mensa duas.

eadem dicendi formula alibi dicit *explicare conuiuia* Ramirez Hypomnem. ad Martial. l. 1. ep. 100. n. 6.

v. 17. *Vile est quod licet*] videntur esse verba Encolpi gaudentis iniuria Ascylti.

vers. 18 *animus errore lentus*] an *lentus*, id est, tardus propter errorem, & pro *vile* leg. *vtile*, deletis asteriscis an ex vet. cod. leg. *lenitus*, vt infra; *Flectite mentes satis factione lenitas?*

v. 19. *Ales Phasiacis*] in luxum Romanorum. Scalig. in Catalect. Sicut Agellius ait, mensas nobis occupant *Pauus è Samo, Phrygia Attagena, grues Melica, hœdus ex Ambrachia, Pelamis Chalcedonia, murena Tartesia, aselli Pessinuntii, ostrea Tarentina, pectunculus Chius, elops Rhodius, scari Cilices, nuces Thasiæ, palma Ægyptia, glans Iberica.* Puteanus in Genial. serm. Vide de his elegantissimis versibus, vt gula omnes terras omniaque litora peragrauit, Scip. Gentilem Comment. in Apul. Apolog

logi.nu.419. Namque temporum suorum luxum
it, quibus copiosiores, conuiuia sumptuosa para-
, illudque melius & delicatius censeretur, quod
us plurisque venderetur. Rader. ad Martial. l.13.
.71. De Phasiacis auibus etiam infra Petronius me-
it; —*iam Phasidos vnda*

Orbata est auibus: multoque in litore tantum
Solæ desertis adspirant frondibus auræ.

lerus ad Martial. lib. 13. epigr. 67. Aldrouandus in
nitholog. An hinc propter similitudinem nomen
eperunt nostrates *Phasiani*, quorum frequentia in
bus Heluetiorum & Rhætorum, vt tradit Stum-
s in Chron. Heluetiorum, & Simlerus in Comm.
Alpibus?

.22. *anas*] prima longa, quod obseruandum. Taub-
nnus in Dissertat. de Ling. Lat.

bid. *enouata*] fort. *enotata* Iungermann.

.23. *plebeium sapit*] *plebeius*, id est, vilis, vt Cic. *plebeios*
at *philosophos*: & Propert. *amictum plebeium* dixit,
cret. *vestem plebeiam*. Gifanius Indic. Lucret. Infra
ron. —*non vsu plebeio trita voluptas*. Martialis;

Imbue plebeias Clusinis pultibus ollas.

saubon. in Pers. sat. 3.

v.24. *Attractus scarus est, & Afra Syrtis*] aliæ editt. ha-
nt: *atque arata Syrtis*. *Arata Syrtis*, vt Mæcenas apud
nec. *Vide vt alueum lintribus arant*. Pertinent autem
c Horatii versus;

Non me Lucrinis iuuerunt conchilia,
Magisve rombus aut scari,
Si quis Eois intonata fluctibus
Hyems ad hoc vehat mare.

t egregie Latinus Pacatus Panegyr. Theod. Aug. di-
o; *Illis demum cibis acquiescebant, quos extremus oriens,*
ut positus extra Romanum Colchus imperium, aut famo-
naufragiis maria misissent, quos inuitæ quodammodo re-
ictantique naturæ hominum pericula rapuissent. Linden-
rog. Notis in Catalect.

v.26. *nullus iam grauis est*] Carus. Sallust. lib. 3. Hist.

Cum per omnem prouinciam infœcunditate biennii prox mi graue pretium fructibus esset. vide Nonium. Cui o ponitur *facilis* pro vili & bene parabili. Paulo ant *Quod non sunt faciles.*

verf. vlt. *rosa cinnamum veretur*] ne fcil. ab eo expe latur.

Pag. 108. v. 1. *Quicquid quæritur*] multo magnoq labore acquiritur. Barth. ad Claudian. numer. 175. num. 1711.

v. 6. *qui in eodem synœcio potant*] de quibus infra; *Fi concursus familiæ, hospitumque ebriorum frequentiæ.* S *nœcium*, συνοίκιον, quæ & συνοικία. Philoxenus Glo συνοικία, *conclauum, conclauia, insula.* Æfchines cont Dimarch. ὅπου γὰρ πολλοὶ μισθωσάμενοι μίαν οἴκησιν, μεσ μενοι ἔχουσιν, συνοικίαν καλοῦμεν. Ergo *vicinia* hîc non gnificat coniunctas in eadem Platea habitationes a que ædes, fed coniuncta in eadem domo conclaui quas fupra *ædiculas* dixit. eæ fingulatim inquilinis l cabantur, præponebaturque mulier, quæ earum c ram gereret, & fupra *ædicularum custos* dicitur. Ipfa d mus vocabatur *cœnacularia*, interim etiam *insula*, paulo poft à Petronio hæc ipfa domus. Itaque falf Budæus in Commentar. ling. Græc. & Henr. Step in Thefaur. ling. Græc.

v. 8. *sub eadem causa*] Iungermann. legit, *casa sub e dem causa*, eft, propter eandem caufam, ob idem el gium, quafi fc. & nos omnes fureremus. fic *caussa* p elogio fiue titulo ponitur Matth. 27. v. 37. quæ Marc. 1 v. 26. *titulus causæ*, Lucæ 24. v. 38. *subscriptio*, Ioh. 19. 19. *titulus*. videndus Beza in Annotat.

v. 14. *quam humanitate posuissem*] liberalitate & b nignitate. fupra; *Ne tam grande munus suspectam fac ret humanitatem meam.* Infra; *Porrexit ad humanitate inuitantis victam manum.* Sic capio & interpretor i lud; *Scitis quid temtare plerumque soleat humanam sati tatem:* Infra, liberalem & meliufculam. Iterum P tron. *siue quod humanius est, commodas, effice vt bene cium debeam.*

v. 15. co

v.15.*contumelia tollerem*] hinc *contumeliosa humani-*
s,apud Senec.epist.4.quid sit,intelligi debet.
vers.17.*O felicem, inquit*] ex illis,quæ sequuntur, *non*
asiit iracundiæ caussam, colligo, aut paucissima, aut
illa hoc loco desiderari. Nam cum Gnythonem au-
uisset obiurgantem & pro se loquentem, hæc verba
liecit Eumolpus.
v.18.*O felicem matrem tuam*] Homer.

Τρισμάκαρες μὲν σοί γε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ.

arth.in Musæum num.138.& ad Claudianum num.
.Luc.11.v.27.*Beatus venter,qui te portauit; & vbera,*
a suxisti.
v.20.*Raram facit mixturam cum sapientia forma*] Iac.
lagni Sophol og lib.10.c.8.addit; *quia scilicet pulchri-*
ido nihil facit ad sapientiam. vide locum: Et—*quem*
ultus honestat, Dedecorant mores, vt ait Claudian. nu-
ier.1764. Αφροσῶν ἦν δεῖ εἰς τὸν νοῦν, καὶ μὴ εἰς τὴν ὄψιν, di-
bat ad herum suum Æsopus apud Planudem, & Mar-
ilphus ad Salomonem, vide multis notantem Rit-
rshus.ad Phædrum. Veteres tamen cum puellas lau-
ant,semper sapientiam cum forma iungunt: quod &
etronius vbique in suo Gnythone obseruat. Barth. in
lusæum n. 33.
vers.23.*Ego pædagogus & custos*] vide Colerum in Pa-
rg.& Bern,Martinum Var.lect.l.2. c.15. Alb. Genti-
em Lect.Virg.c.9.
Pag.109.vers.4. *extra cellam processit, tamquam aquã*
eteret] hoc est,tamquam vesicam exoneraret. Veteres
ero honeste *aquam* pro vrina posuerunt; & veteres
licebant, *sumere se aquam*, cum ibant ad secessum.
Ouid.

Sumenda detur cum tibi tempus aquæ:

d est,cum tibi detur tempus ad exonerandam vesicam.
vide Scalig.ad Propert.lib.3.
v.12.*Puta me furiosum esse*] sic infra; *Neque in aman-*
tium esse potestate furiosam æmulationem. Amantes enim
furiosis æquiparantur. qua de re videndus Andr. Gail.
fuse differens Obseruat.lib.2.cap.110. num.23. & pas-

sim Poetæ *Amorem* insanum & furiosum vocant. Di xerat, *ego iracundus sum*. Hinc Horat. lib. 1. c. 1. *Ira furor breuis est.*——

v. 16. *adduxit repente ostium cellæ*] al. *obduxit*. nō male

v. 20. *Inclusus vero*] Putschius leg. *ergo*. perperam.

v. 22. *iam semicinctio stanti ad parietem spondam iunxeram*] Leg. *spondæ me vinxeram*. *Semicinctium* est. Zona minus lata. Meursius Animaduers. miscel. libr. 3. cap. 7. Rectius forte, quam Rader. ad Martial. libro 14. epigram. 139.

v. 23. *Ceruicesque nodo condebam*] Virg 12. Æn.

Et nodum informem letho trabe nectit ab alto.

Ambros. de Thob. cap. 2. *Informis laquei nodum stringis.* Sedul. Carm. Pasachal. lib. 4.

——*Nodatis faucibus angens*
Infelicem animam laqueo suspendit ab alto.

Iuretus in Symmach. lib. 4. ep. 51.

Pag. 110. ver. 3. *si putas contingere posse*] exturbandum *contingere*: nam sententiæ officit. Palmer. in Spicileg.

vers. 6. *periturus per præcipitia fui*] al. *petiturus præcipitia*.

v. 8. *querentibus mortem*] scribe, *quærentibus*.

v. 10. *mercenario Eumolpi nouaculum rapit*] Esaias c. 7. *Radet Dominus nouacula, trans flumen mercede conducta, Rege Assyriorum*. LXX. verterūt *nouaculam ebriam* falsi ambiguitate Hebraicæ vocis. Hieronym. autem *nouaculam acutam*, cur verterit, non video: nisi per *mercedem*, ductus sit ad *acumen*. Nos, quum Græcis & Latinis videamus *mercenarios & mercede conductos* appellari milites, qui Carum more vitam pro ære venalem habent, adducti sumus, vt Prophetam credamus ἀνθρωποπαθῶς Deo tribuisse mercenarii militis conductionem, hoc sensu; *Conducet Dominus nouaculam trans flumen, Regem Assyriorum*. en notam allegoriam *Nouaculam* autem pulchre fecit eum, qui gentem Iudaicam vel cum minimo pilo, hoc est, cum puluiusculo è sua terra *abrasit*, hoc est, deportauit. Zuinglius Apolog. Complanat. in Esa. c. 7.

Pag. 111

'ag.111.v.10.*potionibus liberum vrceolum*] vacuum & aem.sic intelligendus versus iste supra relatus;

Iam turba portis libera, ac bello carens.

'.21.*redditaque scordalo vice*] in V.CL.Memmii cod. *dalo* scribitur, vt existimo, perperam. *Scordalum* in- rretor velut *scorodalum*, id est, hominem alliatum luuie squaloreque fœdum & sordidum & impurum, le quodam seruo apud Plaut.in Mostel.

Germana illuuies oboluisti allium.

lis enim cum balneas inibat, & in elegantes lau- que inciderat, magno clamore & vociferatione ipiebatur: nisi forte ab immunditia & fœtore ex- mentorum alui nomen habet. Hoc verbum etiam tat apud Senec.ep.57. *Adiice nunc sordalum & furem rehensum.* Et ep.84. *scordalum* appellat, quam verio- n scriptura esse reor. *Tullius*, inquit, *Cimber & mi- s erat in conuiuio & scordalus.* Est & hodie Græcis *rdalus* morbus in oculis equorum, in angulo cre- nte caruncula. Turnebus Aduersar.lib.6. cap.4. Ra- rez magis probat, Scortillo ad Martial.lib. 1. epigr. 7.num.2.

v.22.*& cella vtor & nocte*] familiaris Latinis dicendi odus, *promittere noctem, negare noctem, pacisci noctem, i nocte*, vt honeste concubitus significetur. Ramirez ypomnemat.ad Martial.l.1.ep 107.n.2.

Pag.112.v.7.*ansa ostioli rupta*] in aliis libb.*ansa hostia- rupta*. Leg.*ansa ostii disrupta*. Had. Iunius Animad- rs.l.6.c.15.

ver.21.*in mediam rixam perfertur*] Leg.*med.noxam*. & notandum, quod hodie in Gallia iurgium ac dissi- um vocatur *noise*, id à *noxia* detortum esse. Au- nius;

Sæpe in conuiuiis fit noxia, si nimia est dos.

loxiam & *noxam* idem esse vult Seruius in Virg. Sca- g.in Catalect.ad Priap. Fallit ergo Giphanius, qui *no- am* pro iurgio, rixa aut contentione apud veteres repe- iri negat, in Obseruation.ling.Lat.

vers.25.*poetarum disertissime*] hinc sumpsit Iac. Hen- richman-

richmannus, qui ante annos plus centum vixit, quum initio Institut Grammaticar. ad Bebelium scriberet *Quis te non iure laudabit Poeta disertissime?*

Pag. 113. v. 2. *mihi fastum facit*] me contemnit despicitque. Tacit. l. 4. Annal. in fin. *iuxta, gratiam aut fastu ianitorum perpetiebantur*. Pichena Not. ad Tacit. l. 1 Annal. nu. 1.

v. 3. *maledic illam*] *Maledicere aliquem* veteres dicebant, quod nos vulgatius, *alicui*. Sic *benedicere*. Barthius in Ceir. Virgil. n. 85.

v. 6. *Intrat stabulum præco*] *Furtum*, quod à lictore aut viatore licio præcincto, ipso aut alio quolibet comite indicium & fidem in lance præferente, siue hoc priuata siue publica ex auctoritate magistratus perquisitum inuentumque est, *per lancem & licium conceptum* videtur. huius rei amissæ perquirendæ & concipiendæ ratio etiam apud Plaut. Mercat.

Certum est præconium iubere iam quantum est conducier,
Qui illam inuestigent, qui inueniant: post ad pratores illico
Ibo, orabo, vt conquisitores det mihi in vicis omnibus.

Extant & alia præconii huius exempla, quæ collegit Pet. Pithœus Aduersar. & subsec. l. 1. c. 2. & l. 2. cap. 15 Brissonius Antiquitat. l. 2. Marq. Freherus Parerg. l. 1 c. 20. Theod. Marcilius in Interpret. leg. XII. Tabb. c 7. P. Coluius Not. in Apul. Metamorph. l. 6. & l. 9. Cuiacius Obseruat. l. 16. Vitus Amerbachius epist. De furto per lancem & licium concepto, M. Tatius Alpinus epist. ad Wolfgang. Hungerum De furto per lancem & licitum. Nec apud Romanos modo; sed olim quoque apud Germanos, maxime Danos, rei furtiuæ publica per domos inquisitio fuit, de qua est in Legib. Scaniæ c. 2. lib. 7. *Si scutinium negatum fuerit*. Et hodie nostris moribus furti perquisitionem Christianus apud Iudæos cum seruo publico siue lictore instituere potest, quod vulgo Schulbandt appellatur.

.7. *aliaque sane modica frequentia*] Leg. *sane non mo-*
ı.Pithœus Aduersar.& Subsec.lib.1.cap.2.quod non
:et.

r.11.*annorum circa* XVI.]al.*circiter*.Pithœus d.loco.
nus decimusſextus, legitima ephœbi ætas. Ioſe-
ıs Antiquitat.Iudaic.li.15.cap.2.de Antonio Ariſto-
um Alexandri Iudæorum Regis formoſiſſimum
ım in amores & delitias concupiſcente, & Herodi
gi, vt mitteret, mandante; *Herodes haud iudicauit*
na & ætate florentem Ariſtobulum (erat enim annorum
decim) & genere præſtantem, mittere ad Antonium, ho-
nem libidini deditum, & voluptates inuerecunde con-
rentem.

v.15. *amictus diſcoloria veſte*] apud veteres, qui in do-
ı alterius rem furtiuam quærere volebat, nudus
n quærere cogebatur, licio tamen, quo pudenda
;ebat, cinctus erat, & lancem, quæ patina erat ro-
nda & ampla, ante oculos tenebat, propter matrum-
n.aut virginum præſentiam.Iohan.Borcholten ad §.
rtorum autem, Inſtit. de obligat. quæ ex delict. naſc.
ıo quæſitor licio cinctus fuit, & manu lancem te-
ıit, in qua pretium inuentionis ſiue indicium eſſet,
ex hoc loco probat Giphanius ad §. *conceptum*, In-
it.eod.tit.*Diſcoloriam veſtem*, vt Iuris auctores *verſi-*
loriam, Vopiſc. *coloriam*. Diſcoloria autem veſte vti
ılitos, qui quid publica auctoritate facerent, teſti-
ıonio eſt Conſtit. Cod. Theod.tit.*de habitu quo intra*
rbem vti oportet. Pithœus Aduerſar.lib.1.cap.2.Forte
olore publico eius ciuitatis inſigni, in qua tale quid
ebat. qui mos hodieque in Germania, & maxime o-
nnium Heluetia, obſeruatur, vt viatores & præco-
ıes in actibus publicis diſcoloria vtantur veſte. Recte
utem Balduinus à Borcholten repræhenditur, quod
n Legib.XII.Tab.cap.12.furta per lancem & licium ea
uiſſe tradiderit, quæ ſacerdotes licio amicti, & pa-
nem Oëtite lapide conditum in lance circumferen-
es præhendebant, cum is panis à fure deuorari non
potuiſſet. ei enim præter Platonem, Feſtum, Gel-
lium,

lium, manifeste repugnat hic Petronii locus.

v.16.*indicium & fidem*] *Indicium* pro præmio, quo indicibus datur. Ait enim, Ascylton, qui famulum suu amiserat, cum præcone circumiuisse, & in lance ind cium prætulisse, id est, pecuniam, quam daturus esset i li, qui sibi fugitiuum suum indicaret. Cicer. de Diuina *Quapropter si tibi indicium postulas dari, quod tecum vi feceris*, Vlpian. L.4.§.vl.D.de condict. ob turp. caus. S: & *nuntium* & *euangelium* in Cic. ad Attic. dicitur pra mium nuntii & euangelii.

vers.19.*institis, quibus sponda*] lectos funibus tente fuisse docet etiam Herodot. Calliope in fin.

Pag. 114. v. 1. *vniusque hominis vestigium*] Aristæne tus l.2.ep.22. ἐ τὴν στρωμνὴν ἐνεπέρραξε, παντελῶς συγχέουσ τὸ ἔρεισμα τοῦ δευτέρου σώματος. Propertius;

Apparent non vlla toro vestigia presso;
Signa voluptatis non iacuisse duo.

Mercerus in Not. ad Aristænet.

versic.6.*quod diligentius*] al. *quo diligentius*. non paul rectius.

vers.23.*quem post fatalem rixam habuit carissimum*] d qua pag.54. nam post illam rixam reconciliati fuerunt vt patet pag. 55. quæ reconciliationis narratio deside ratur.

ver.25.*raptam cauponem harundinem*] L. *cauponis*. ha rundinem ostio appensam intellige. infra; *& harun dinem ab ostio rapuit*. ea virga Senecæ, ianitoris gesta men l. 2. de Tranquillit. Douza Præcidan. pro Tibull cap. 1.

vers. vl. *omniaque etiam foramina parietum scrutatur* solebant veteres in perquisitione furti vel minutissim: queque quamuis obsignata perscrutari & excutere. Plato de Legib. l.12. Apul. 9. *Immissis itaque lictoribus cæterisque publicis ministris angulatim cuncta perscrutari iubent*. P. Pithœus Aduersar. l.2.c.19.

Pag. 115. ver.2. *reducto timidissime spiritu*] Ammianus lib.19. de nocturnorum militum insidiantium silentio: *Atque ipsum spiritum reprimentes*.

v.19 *continuo i... sternutauit*, &c. *saluere Gnythona iu-*] Mos est antiquissimus, sternutantibus bene pre-adi. Schopp. Verisimil. l. 4. cap. 12. Barthius ad Clau-in. n. 1432. Præter Plin. Apuleius lib. 9. Titianus lib. 3. igram. eleganter. Non ergo propter inguinariam em institutus fuit, vt scribunt Paulus Monticassi-s & Guilermus Mimatensis, quæ multo post tem-re Romæ ita grassata est, vt oscitantes ac sternu-ntes efflarent animam. Sauaro ad Sidon. lib. 7. epist. 1. idem consuetudo apud Hebræos, vt sternutanti di-tur אסותא *asuthá*, i. e. salus, vel רפואה, *repuáh*, id t, medicina. Fingunt enim Rabbini, morbum initio undi fuisse, qui אסכרא *ascerá* à verbo סכר *secár*, est, strangulare, primumque pueros, post id adultos orripuisse, atque strangulasse temporis puncto, ita cum sternutamento spiritus simul omnis auolaret. a de re Elias Leuita in Thisbithi. Casp. Waserus de ntiquis nummis Hebræor. lib. 2. sed more suo solen-s suauiter fabulantur Rabbini. Sternutationem ad alum omen refert Frontinus Stratag. c. 12. ad bonum Xenoph. Anabas. libr. 3. Ex quo procedit etiam noster odiernus mos, vt arripientes velut omen salutare, ster-utantem saluere iubeamus. Barth. d. l. cui caussa est cur on assentiamur.

Pag. 116. v. 7. *amplexusque iam mitigatum*] al. *iam mi-igratum*. Leg. *iam mihi iratum*: Sc. Eumolpum. Gru-er. Suspic. l. 6. cap. 15. vel, *amplexuque iam mitig.* Iunger-nannus neutrum placet. Gnython amplexus Eumol-um iam mitigatum, sc. sibi, nondum autem Encolpio, t ex sequentib. planum fit.

v. 16. *Conueniret inimicis*] fort. *amicis*.

v. 17. *vt vltimam quamque lucem*] ex præcepto Phi-osophorum. Horat. lib. 1. ex. ad Albinum. Musonius: οὐκ ἔστι τὴν ἐνεστηκυῖαν ἡμέραν καλῶς βιῶσαι, μὴ προθέμενον αὐτὴν ὡς ἐσχάτην βιῶσαι. apud Stobæum serm. 1. Anto-nium in Melissa & Maximum Monachum serm. 51. Auianus Boetus de Moribus; *Omnis dies velut vltimus iudicetur.* Vide quæ consignauit Goldastus Not. ad Colum-

Columban. cap. 7. Alius Poeta; *Viue memor lethi, &c Extremumque tibi semper adesse puta.*

v. 26. *omnem scabitudinem animo*] Leg. *scabritudinem* Neurs. Animad. misc. l. 4. c. 6 *scabredinem* dixit D. Hieronymus in vita Hilarionis.

Pag. 117. vers. 2. *aratro domefacta*] dixit, quemadmodum Corn. Seuerus in Ætna;

—Domitis nemo Cererem iactaret in aruis.

Lindenbrog. Not. in Catal. ad Ætn.

v. 5. *in pectorib. ira considit*] Attius Achille; *cum ferum pectus iracundia.* Claudian. *Iram sanguinei regio sub pectore cordis.* Est vero hoc Platonicum, qui iram sub corde locat. vide Alcinoum cap. 17. εἰσαγωγῆς. Barth. ad Claudian. num. 608.

vers. 10. *expedite sarcinulas*] Catull. *Aptis sarcinulis & expeditis.* Douza F. ad Catull. epigr. 28.

ver. 13. *barbis horrentibus nauta*] pro, barba horrida, id est, hispida. Figura est solens bonis scriptoribus, numerum pluralitatis pro singulari abutendi. Apul. l. 4. *Barb. cærulis hispidum Portunum.* Prudent. *Hirsuta barbis soluitur sensim cutis.* Barth. in Ceir. Virg. num. 302. *Barbis horrentibus*, id est, θριξὶν φριοσούσαις.

v. 18. *exire cum sarcinis iubet*] hi ministri, *sarcinatores* Gloss. σκευοφόρος, *vasifer. sarcinator.* Infra de hoc mercenario; *Corax detrectator ministerij, posita frequentiu sarcina, &c.* vide Planudem in Vita Æsopi.

v. vlt. *in publico tamen manant*] omnibus animalibus communes sunt. Prudent. lib. 2. contra Symmach. *Nostros potant animalia fontes.* Weitzius in Not. ver. 877. Adde L. 2. §. 1. D. de diuis. rer. & qual. §. 1. Instit. de rer. diuis. & ibi Interpretes Iuris.

Pag. 118. v. 1. *solus amor furtum potius quam præmium*] vrbane furto commisit præmium; quod alterum dolo clam, alterum vi palam capiatur. Iam pueri norunt, *præmiatores* esse, qui de nocte *præmia* extexant, id est, prædas. Gulielm. Plaut. quæst. in Menæchm: c. 1.

vers. 4. *vnus & senex non erit grauis*] vult idem, quod versus isti Monastici à Cardinero relati;

Dactylus

Dactylus antiquus non est mulieris amicus,
Flectitur vt stramen, cum venerit ante foramen:

vers.6 .*opus anhelitu perdet*] al.*ante id perd.* Leg.*anheli-prodet.* WouWer.

v.7 .*fraudauiq; animum diffidentem*] Leg.*diffidentem.* eurs. Animad.misc.l.4.cap.6.quod ante eum & Dou-monuit.

vers.18.*somnum mentiri*] pro,simulare. Horat.*Ille non lusus equo Mineruæ sacra mentito.* Virgil.— *Discet ntiri lana colores.* Idem;——*clipeos mentitaque tela dgnoscunt*—Schopp.in Miscellan

versi.15.*eadem indignatione*] pro, pari, simili, quod alii ıctim solent dicere *pari eademque.*

vers. 16. *mulier lacerata*] Infra de muliere Ephesina; *tota consolatione percussa, lacerauit vehementius pectus.*

ver.22.*circumamictus*] Sciopp.hoc verbum vt minus itinum Critico notauit obelo ; in Element. Philo-ph. Stoic. moral. cap. 132. satis pro imperio barbarus ititius.

v.25. *&, per fidem, inquam*] id est, dic per fidem. san-issimum erat iusiurandum, de quo Heraldus aduer-.l.2.c.3.

Pag.119.v.2.*super constratum nauis*] non sub constra-nauis, sed super dormiuisse, ex hoc loco probat Ca-ubon.in Pers.sat.5.

v.6.*Licam Tarentinum*] Manuscript semper *Licham,* & apud Martialẽ.*Lichas* seruus Herculis erat, quem chalia in potestatem redacta Hercules ad coniugem eianiram nuncium victoriæ misit. Huic Lichæ De-nira vestem Nessi Centauri sanguine imbutam eo iimo ad Herculem ferendam dedit, vti Hercules non naret Iolem pellicem. Nessi enim sanguis vires amo-s habebat. Hercules indutus tunicam, igne sacro & ırore correptus Lycham in flumen ad Thermopylas æcipitauit, ipse in rogum se coniecit. Rader. ad Mar-al.l.19.epig. 48.

versic.18.*nisi per se licet*] Legen.*per te non licet.* Iunger-lannus.

verſ.21.*nec vllum dolum malum*]eſt enim dolus alii bonus, alius malus. Cic. lib.3. Offic. de qua dolī diſtinctione eſt in lib.1.§.*non fuit*; D.de dolo malo. Gratioſi Epidaurita in Notis; D. M. M. L. *dolum malum multatur leges*. vbi Goldaſt.monet eſſe legend.*multant leges*.

verſ.26.*qui nobis Hannibal nauigat*] Legen.*nobiſcum* Wouwer. *Annibalem* pro ferociſſimo & capitali hoſte, vt *Cyclopem* pro Archipirata. Durant. Var.lect.lib. capite 13.

Pag.120.v.4.*conducit*]al.*conduxit*.quod & Heraldo video placuiſſe. Hinc in Gloſſ.*Ductor nauis*, τριήραρχος

v.15.*antrum Cyclopis intraſſe*] Sidon.l.7.ep.14. *Vt ſpecum Polyphemi hoſpes exhorruit*. vide Hyginum ex Homero c.125. Sauaro Not.ad Sidon.

verſ.25.*indulgeat tibi*] veniam det.ex Corn. Nepote Pflugius.*indulgere*, eſt octroyer, willfahren.

Pag.121.ver.1.*Portibus ſe curuatis inſinuant*] Leg.*ſe grauatim inſ*.Lipſ.Epiſt.quæſt.l.3.ep.2. vel, *portibus ſe curuatis non inſinuant*.Kottericius.

v.3.*Officij cauſa*]per corteſia. Pflug.

ver.4.*quis non dare manum languentibus volet*]nota hunc morem in hoc ſolo lectum, vt languentibus darent manum, præſertim capite opertis. an forte lege *Quis non adire manum l. vo*. quomodo Plautus, ſc. officii cauſa & humanitatis communis teſtandæ? Piccart Pericul.Critic.c.17.

v.16.*& per funem*]calati.Pflug.

v.23.*adiuuerit caſus*]id eſt, Fortuna.

v.27.*cuſtodit*] id eſt, obſeruat.

Pag.122.v.7.*vnum nantam ſtationis perpetuæ interdiu noctuq;*] diuidebantur vigiliæ non minori cura in nauibus, atque in vrbibus & militia. Quod & ex Legum Naualium Rhodiorum verbis intelligitur, in quibus Præfecti vigilum mentio fit, quem βιγλίων φρουρὸν, vocant. vnde & ἡμεροβίγλιον apud Curopalatam ἀπὸ τῆς βίγλης, ex Latio, qui eius ſeculi mos erat, ſumto vocabulo. Verba legis hæc ſunt; εἰ δὲ ὁ ἐρμηνεὺς ἀμελήσας καὶ ὁ βιγλίων, φρουρὸς ἀποκοιμηθῇ ὡς διαβεβαιοῦς ἀπώλετο

δερμάτων

ψίζων, ἐὰν χρέτη ἀζήμιος φυλάττεσθαι. Vocabantur
usmodi vigiles *Noctiani* antiquis. Gloss. Græco lat.
ιτόφυλαξ, *noctianus, nocte custos, vigilis.* Hi autem,
in nauibus excubabant, etiam ναυφύλακες & *diata-*
/lpiano L.1.§.3.D. Naut.caup.stab.Paulo libro 3.tit.
ient. *Zetarij* (quomodo *Zabulon* pro diabolon) vo-
tur, nimirum à diœta, quæ erat custodum non so-
in nauibus, verũ & domibus. Lindenbrog.Not.in
tal.ad Cirin.Glossæ; Νυκτοφυλακία, *excubia, singula-*
on habet. Philoxen.Gloss. *Vigil* γρηγορητής, ἄγρυπνος. à
ronio appellatur *custos.*

v. 13. *Nam quod ad meum quidem comitatum attinet*]
st, ad me, qui in vestro sum comitatu, hoc est, quod
illud, quod Encolpius dicebat, se nolle me in com-
nionem periculi arcessere. *Comitatus* pro societate:
comites pro sociis. supra; *mente simplicissima & vera fi-*
in nauigium comites induxisse.

v.26. *tamquam rem vacuam*] pro vilem & inutilem.

ver.19. *vos in duas iam pelles coniiciam*] de hoc genere
lium Paullus L.5. D. de suppellect. leg. Cuiac. Obser-
t.l.10.ca.12. Sic Pers. sat.5. *pellem* dicit pro mantica &
volucro vestis, supellectilis aliorumque vtensilium
sarcinarum. Turneb. Aduersar.l.14.c.3. Harum pel-
m mentio & apud D. Hieronym. in Vita Hilarionis.
llis, Germanice Fellis vel potius Phellis/τῷ P. in di-
mma more nostro mutato.

Pag.123. v. 5. *semel mea feliciter cessit*] probo aliorum
dd. lectionem. *semel mihi fel.*

v.7. *Quid ergo si diutius*] *ergo* pro autem, particula hoc
co est aduersatiua, de qua vide quæ notauit Golda-
us ad Valerianum Edit. Rouerianæ.

vers.11. *& carta alligata*] chartæ & schedulæ alligatæ
rcinis erant, quæ indicarent cuius essent.

ver.16. *tamquam literarum studiosus*] supra; *tamquam*
narum artium magister.

versi.18. *à capillis vsque ad vngues*] speciem adagionis
abet hæc locutio, & à Plauto est Epidico. Plutarchus
e virtute Alexandri; Ἀλεξάνδρῳ δὲ εἰ μηδὲν ἄλλο, τὸ σῶμα

ἰδὲ κρύπτετε τῷ ωμήρῳ ἐξ ἄκρας κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν διαχι κηπτυι. B. Ambros. Officior. l. 2. *A vestigio pedis vsque a verticem.* Apul. li. 3. Metamorph. & ibi Coluius, Schop Explanat. in Epidic. Act. 5 scen. 1. Moyses Deuteron. 28. v. 35. *Sanarique non possis à planta pedis vsque ad ver ticem tuũ*, Iob c. 2. v. 7. *Percussit Iob vlcere pessimo à plant pedis vsque ad verticem eius.* Esaias c. 1. v. 6. *A planta pe dis vsque ad caput non est in isto corpore integritas.* In li. d Vita Adæ & Euæ cap. 9. *Inducam corpori tuo septuagin plagas de diuersis coloribus, ab initio capitis vsque ad vngu las pedum.* Nec in doloribus tantum, sed & amoribu erat adagio huic locus. Samuel 2. Regum 14. v. 25. *Sicu Absalom vir non erat pulcher in omni Israel, & decorus n mis: à vestigio pedis vsque ad verticem non erat in eo vl macula* Ammianus lib. 25. de Iuliano Imp. *Ab ipso cap te vsque ad vnguium summitates liniamentorũ recta con page.* Rudolphus Baro de Rotenburg, qui ante ann CCCCL. in Aula Philippi Imp. vixit, his verbis amasiai suam describit;

Von dem Houpte vnz vf den Fues
Des wirt niemer Buos
Beide rot vnd wis
Also hat der Natur flis
Gemachet is wengel var
Vnd hat da bi ze wunsche gar
Gestalt ir nimmeriche mund.

v. 19. *Ita tanquam serui Æthiopes, & præsto tibi erim sine tormentorum iniuria hilares*] Leg. *erimus in tormen torum iniur.* Confundit Æthiopas, qui Melanosyr cum Cappadocibus, qui Leucosyri: de quibus Inter pres Persii Sat. 6. *Cappadoces dicebantur habere naturale studium ad falsa testimonia proferenda: qui nutati in tor mentis à pueritia, equuleum sibi facere dicuntur, vt in eo inuicem torqueant, & cum in pœna perdurarent, ad fals testimonia se bene venundarent.* Meursius Animad. mis lib. 3. cap. 7.

v. 22. Qui

[:22. *Quid tu, inquit Gython*] Leg. *Quid? tu, inq.* Iunman. vel, *Quid tum, inq.* Pflug.

v. 24. *pertunde aures, vt imitemur Arabes*] al. *Arabas.* ures baccatas & viri olim veteres, vt hodieque no- ,gestabant perforatis auriculis; sed more externo, ıb Arabib. accersito, vt ex hoc loco paret, & Iuuena- aty.1. & Dione Cassio lib. 88. de Macrino Mauro. ›ybus tribuit Macrobius lib. 7. c. 3. Lydis Xenophon abas. lib. 3. Barthius ad Claudian. n. 2402.

v. 25. *increta facies, vt suos Gallia ciues agnoscat*] Gal- facies incretasse indicare videtur: sed hoc ego ad :iuum potius Gallorum candorem referendum cen- ı: sicut & *Gallicus vultus* apud Tertullian. de Virgin. :hœus Aduersar. l. 1. c. 11. Lindenbrog. Obseruation. Ammian. lib. 15. pag. 60.

Pag. 124. v. 8. *non accersito ferrumine*] non adhibito durament o & solidante glutine. Gloss. σομώς, *ferru- no.* σόμωμα. *ferramen.* Lege n. *ferrumen.* σομωτής, *indu- tor.*

v. 9. *labra possumus tumore teterrimo implere*] Propria ec facies Æthiopum, quam & Septimus Serenus in .oreto tangit;

Torta comam labro quasi tumens——

quo etiam pertinet illud Plautinum; *Totam te faciam ıgnis vt sis morula.* Lindenbrog. Notis in Catalect. ad loret. Leg. *humore teterrimo.* Pflugius: quod quid sibi elit æque illum cum imperitis arbitror intellegere. .amirez de cicatricibus exponit, quibus interdum ira- domini seruos deformabant, ad Mart. lib. 2. ep. 29. n. .meo animo, non recte.

ver. 20. *Nec istud Dii hominesque patiantur*] Infra; *Nec stud, inquit, Dii sinant.* Alibi, *Nec hoc Dii sinant.* Plaut. licit, *Ne Dii sirint*, &, *Dii prohibessint.*

vers. 27. *frontes notans inscriptione*] hinc *nota* de seruis nscriptis. *Extrema nota* de pessimo seruo dixit Vlpian. ib. 15. §. 43. D. de iniur. Giphan. Obseruat. ling. Lat. qui :amen in eo fallitur, quod formulam illam *de meliori nota* putat à nobis istis, quæ seruis inurebantur, tra-

ctam : cum notæ istæ semper infamiam importarin

Pag.125.v.1.*stigmate esse puniti*] Leg cum Douza, *pu: cti.stigmate punctus*, est στιγματίας, seruus compuncti notis, Cic.2.Off.*stigmaticus*. Plin.ep.5. *cicatrice stigm sus*.Val.Maxim.*inustus*, Plaut.in Cas. *literatus*.Mar *inscriptus*, videndus Lipsius Elector.lib.2. c.15. Rade ad Marti.lib.2.ep.25.in fi & lib.8. ep. 70. Titus Popm de Oper.seruor. verbo, *Literatum*.

v.2.*Cadem litera & suspicionem*] Iungerman.legit, *e. dem*, quod & rectum est.

v.4.*umbra supplici tegent*] Leg.*supplicii*. Iungerma nus:bene, & sic ante eum Douza. *umbrâ supplicii*, vt in fra; *nota literarum non adumbrata*. & iterum, *adumbra inscriptone derisi*.

ver.9.*Notum fugitiuorum epigramma*] quale fuerit i lud, aliis inuestigandum relinquo. Brisson. de Formu lib.8. Fugitiui compungi solent notis vel literis, qu bus dignoscuntur, & deprehenduntur, L.2.D de fug Quintilian *Si quis fugitiuo stigmata scripserit*. Cleme Alexandr. τὸν δ᾽ ἐκ πτίλω στιγμα(?) δείκνυσι. Cuiac. Obse uat.lib.7.cap.13.Ramirez Hypomn. ad Mart. lib. 2. e 29.num.5.Titus Popma de Oper.seruor. verbo, *Fu gitiuum*.

v.11.*ex vectoribus*] *vectores*, qui naui vehuntur, vt infra, *cum omnis vector nihil prius quærat, quam cuius diligentiæ credat*. & iterum, *vnus alterque infirmissimi vector*. *Vehere* enim & *vectare* dicuntur nauigantes. Pe tron. *Cuius hæc nauis est, aut quos vehat*. Hinc *vectura* φόρετρον, ναῦλον, in Lexico Græco Lat. Petron. *cui vectu ram debemus*. Heraldus Aduers.lib.1.c.vlt.

v.12.*acclinans lateri nauis exonerabat stomachum nau sea grauem*] sic statim; *Non dissimulata nauseantis deuo tione*. Senec.ep.63. *Vt primum stomachum, quem scis cum mari nauseantem confligere, collegi*. IS. Pontanus Anale ctor.lib.1.c.5.

v.14 *intempestiuo inhærentem ministerio*] Pag.seq. *nocti intempesta*. Ergo *intempestiuus* est ab *intempestus*, vt in [illegible] *conuiuia* proprie sint, quæ nocte celebran tur, au

,aut in multam continuantur noctem.

vers.18. *deuotione*] exsecratione & dirarum deuotane.

Pag.126.v.6. *eiusmodi ludibria*] *spectra* vocat Lucre-s,i.e. nocturna somnia.

v.27. *dat adultera munus*] Dousa *numos* legit.

P.127.v 1. *somnium expiauit*] id quod vini aspersione bat,aut aquæ lymphatæ. Rader. ad Mart. lib.7. epig. .& præfat.lib.8.Dousa Censur.lib.3.c.9. Adde Hedor.lib.7. p. 320. Narrâsse aëri somnia docet Euril.in Iphig.& Taur.

v.9. *Audio enim non licere cuiquam mortalium in naue que vngues, &c. deponere*] Propert.lib.4.

Huic fluctus vino radicitus abstulit vngues.

oc verum est, naufragis & vngues à cute recidere, & tremitates labescere. Quod cum videret supersti-sa antiquitas, tanquam naufragium deprecari vel- ,quo scilicet sciebat vngues radicibus auelli, sole- t sibi vngues præsecare, quoties turbaret mare, vt hoc loco patet. Ergo irato mari capillorum resectio- naufragium deprecabantur, vt euaderent vnguium æsectionem, ne enecarentur in mari. Scalig. ad Pro-rt.lib.4.

v.11. *neque capillos deponere*] Paulo ante; *Notauit sibi l lunã tonsorem intempestiuo inhærentem ministerio, exe-atusque omen, quod imitaretur naufragorum vltimum otum.* Gentiles vrgente tempestate, ac nulla salutis e affulgente, capillos soliti tondere. Nonius; *Qui li-eri fiebant, eâ causâ calui erant, quod tempestatem seruitu-s videbantur effugere, sicut naufragio liberati solent.* Eam b causam Iuuenal.sat.12.

Tunc stagnante sinu gaudens ibi vertice raso,
Garrula securi narrare pericula nautæ.

autam vertice raso, quem in mari sæpissime pericula naufragia inuenissent. Ad hunc morem videtur al-udere Paulus Act. Apost.c.17. vbi deiectos metu nau-agii vectorum animos conatur erigere; οὐδενὸς γὰρ ὑ-ῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. Durantius Variar. lect.

lib. 2 cap. 9. Kirchmannus de Funerib. lib. 2. cap. 14.

ver. 20. *sed quia nocentes horrideſque*] ſcrib. *ſc.* pro, *ſcilcet.* Iungermannus ſordidus enim, ſquallidus & productus capillus reorum. Siſenna lib. 3. Hiſto. Plutarcl Rer. Rom. c. 14. Oroſ. lib. 5. cap. 17. Cic. 4. in Verr. Liuii lib. 2. decad. 2. & lib. 4. dec. 5. Val. Maxim. lib. 1. c. 7. & libro 6. c 4. Iuſtinus lib. 36. ſub fi. Fortunatus de S. Martino, lib. 4.

—Et longa cathena reorum Accreſcente coma—
videndi Wouwerius & Sauaro ad Sidon.

Pag. 128. v. 3. *Ad ſummam*] Saluſt. *Ad poſtremũ, Denique,* Pflugius.

v. 5. *placuit quadragenas vtriſque plagas imponi*] vtpote ſeruis. nam verbera, *pœnæ* ſunt *ſeruiles* Petron. Bongarſius Not. in Iuſtinum lib. 1. *Quadragenas*, inquit nec enim olim arbitrio carnificis, ſicut hodie fit, flagellabantur condemnati ad flagra aut fuſtes, quod e ſacra Scriptura & Legib. gentium conſtat. Fr. Pithœus Gloſſ. Legis Salic. tit. 13. Deuteronom. 25. v. 3. *Si eum qui peccauit, dignum viderint plagis, proſternent, & coram ſe facient verberari. Pro menſura peccati erat & plagarum modus, ita duntaxat, vt quadragenarium numerum non excedant, ne fœde laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus.* Sed & hodie apud Hiſpanos qui eſculenta in macello coemit, vt Carius vendat, 25. qui annonam frumentariam flagellat, 100. ictibus à carnifice fuſtigatur.

verſ. 10. *Spartana nobilitate*] id eſt, ſumma patientia Pflugius. vide de Lacedæmoniorum animoſitate & tolerantia. Fr. Iureti Miſcel. ad Symmach. lib. 2. ep. 4 Ioſeph. Stephani Demonſtrat. politic. Henric. Steph Append. ad Dicæarch. Nicol. Cragiii Commentar. de Republ. Lacedæmon. Bernartii Commentar. ad lib. 8 Thebaid. Statii.

Pag. 129. v. 15. *in hoc ſupplicium duraſſent*] adeo deſtinatæ fuiſſent, vt potuerint perſeuerare. Lucret. lib. 5.

Atque opere in duro durarent membra manuſque
Rigaltius Not. in Phædr. lib. 2. in fi. *Duraſſent*, pro, du-

rauiſ

issent, id est, occaluissent, hoc est, inhumanæ & :nsibiles factæ essent ad tantam crudelitatem. Goltus. Hoc verbum variæ significationis fuit apud Lalissimos. Vegetius; *Corpus, membra, ad laborem dura-* C. *Durare corpus in tormenta.* Stewechius ad Veget. citus lib. 1. Annal. de Augusto; *In nullius vmquam rum necem durauit.*

vers. 20. *tamquam vulnera*] pro, quasi vero vulne- &c.

v. 22. *hac se inscriptione frontis*] Leg. *hacce inscr. frontes.* igerman.

v. 23. *maculassent*] i. e. variassent. Pflugius.

v. 27. *quia non totam*] male Douza. *non* pro nondum, :wechius.

Pag. 130. v. 10. *Ita vide vt prosit*] an hic leg. est, *vtrum;* , *vt*, tantum valet? ἐπέχω. certe sic apud Symmach. etn video vsurpari ep. 27. lib. 6. *Diu mecum ipse contendi ad vos pignus commune dimitterem.* Piccartus Pericu- :. Critic. c. 15. At in hoc Petronii loco τὸ vt videtur e extensiuum, positúmq; ἀντὶ τοῦ *quàm*, quō vsus est pra in sermone gemino germano; *Vides quam valde bis expediat vltro dominum ad fugitiuos accedere.*

v. 18. *Cuius pudoris dignitas*] pronocabulum *cuius* re- :tur ad Tryphænam.

vers. 21. *Me vt puto hominem*] Leg. *me vtpote hom.* Eam ussam adfert, cur ipse electus sit patronus miseroim, quoniam vsu & familiaritate coniunctior sit, & lei iam perspectæ. Gulielm. Plaut. quæstio. in Epid. ip. vlt.

Pag. 131. v. 1. *satisfactione lenitas*] Leg. *lentas,* sicut sura, *animus errore lentus.* Iugermannus. ad eum locum ide quæ notauimus.

v. 10. *familiaritate vobis aliquando coniuncti*] turpi il- a & non dicenda. Iustinus lib. 27. *Opera cuiusdam meetricis adiutus, quam familiarius nouerat.*

v. 11. *si interueniissent pecuniam vestram*] Leg. *interuerissent vos pecunia, vestram si fidem prod.* Palmerius in ›picileg. Tamen Plautus, *interuertere argentum.* Wou-

 werius,

werius. *Interuertere* pro fraude ab aliquo auferre. apu Plaut. *interuertere aliquem argento & argentum.* Schop in Miscell.

ver. 18. *Noli caussam confundere, sed impone singulis m dum*] elegantissime exprimit Græcum verbum, ἀφόρισον διόρισον, dic designate & præcise. Nam ἀφορίζειν, qu Cicero *præcidere* dixit, est designare quotum quemqu articulum, quotum quodque caput oppugnare velit tigator, ne in vniuersum admissus licenter tergiuersa & identidem euariare possit.

v. 24. *à legato*] pro, per legatum. sic contra *per*, pro paullo post; *Quid attinet veritatem per interpretem qu rere?* hoc est, à te, qui eorum interpres es.

Pag 132. v. 3. *ingenuos honestosque clamando*] Cæsar; *liberæ ciuitatis esse.* Pflugius. Sic Apostoli in Actis.

v. 6. *ad pœnam confugiunt*] id est, expetunt, poscu Iungerman.

v. 15. *incidisse*] casu, non prudentia. Pflugius.

Pag. 133. v. 5. *Pharmace*] Lactantius Placidus Com ment. in Statii Thebaid. lib. 10. *Lustrare ciuitatem h mana hostia Gallicus mos est. nam aliquis de elegantissim pelliciebatur præmiis, vt se ad hoc venderet: qui anno to publicis sumptibus alebatur purioribus cibis; denique cer & solemni die per totam ciuitatẽ ductus ex vrbe, extra p meria saxis occidebatur à populo.* Hoc de Massiliensib., prie ex Petronio refert Seruius ad 3. Æn. Obseruatũ illud ipsũ apud Athenienses; qui φαρμακοὺς illos voc bãt. Hesychius, Suidas, Harpocratio in Lexic. vnde h Petronii locus interpretandus: qui eum, qui parte corporis quasi deuouerat, *pharmacũ* vocat, respicier ad illos, qui totos se deuouebant. Lindenbrog. Obse uat. var. lect. in Lactantii Comment. vide Budæum i Comment. ling. Græc. & Annotat. poster. in Pand. Si & apud Plautum *Venefice*, conuicii verbum est in ho mines improbos. Schopp. Suspect. lect. lib. 1. epigr. 1c Adde Goldasti Notas in Hieroclis à se Latinitate do nati Facetias.

v. 7. *in re manifestissima*] i. e. manifesto depræhensa.

v. 18. *co*

v.18.*contra fas legemq;*] Leg. *contra ius fasque,* i.e. le-humanas & religiosas. Nam *fas ad religionem, iura hominespertinent,* ait Seru. 1. Georg. idque velut ad-o cessit Sauaro ad Sidon. l. 2. ep. 13. Nihil tamen a-l Petronium mutandum esse, inuitis omnibus scri-; cusisque libris, docuit Goldastus ad Columcan.

v.19.*interpellatque non solum voce, sed & manibus*] *in-pellare manibus,* κατα χειρητικῶς.

Pag. 134. v. 7. *turbam diducit in partes*] factiones ad-sas. Lucanus lib. 7.

Prima velim caput hoc funesti lancea belli,
Si sine momento rerum, partisque ruina.
Casurum est, feriat——

rthius ad Claudianum n. 1896.

vers. 10. *nudas expedit manus*] *nudas,* h.e. inermes, mit ssen/truckenen fäusten.

vers. 13. *vno tantum gubernatore*] Ergo alius *patronus* uis, alius *gubernator.* *Patronus* est dominus, qualis cas: *Gubernator* summus naturarum, à patrono naui æfectus, qui & *Magister.* vtraque vox Petronio fre-ens. Sic alius est *Exercitor,* qui est dominus nauis; a-is *Magister,* qui ab exercitatore præpositus est naui, 2. Instit. Quod cum eo qui in al. potestat. L. 1. & L. 4. de exercit. act. Reusnerus ad Brachylog. l. 4. cap. . §. 5.

v. 19. *sine morte labuntur*] Leg. *sine mora lab.* Pflugius. lalim ego quod in V. C. legitur, *semimortui lab.*

v. 24. *abscissurum tot miseriarum causam*] latet simul uid spurci, & ad *caudam* alluditur. Scribend. autem t, *abscisurum.* quod ἀνεγκλητότερον quam illud alterum. albus Catholico; *Cædo componitur cum am, quod est ircum, & dicitur ancido, m. mutata in n. id est, circumcir-a cædere: & cum abs & dicitur abscido: item cum ad, & dicitur accido, i. e. iuxta vel valde cado.* D. Virgilius lib. 1. ontra Eutych. *Aut quibuscumque aliis membrorum ab-cisionibus multaretur.* Ibidem; *Cum hominis manus ab-ciditur.* ita vtrimque legit Goldasti MS. Recte itaque Calepinus illud Ioannis 18. *Abscidit auriculam eius dextram,*

dextram, ad præſens *abſcido*, non *abſcindo* fecit quur retulit: Calepinus ille verus & vetus, non qui hodi ſub eius veſte circumfertur.

Pag.135.v.8.*tralaticium bellum*] Sic Phædrus, ſic IC loquuntur. videndus Rittershuſius Notis ad Phæd Al.*ſtatarium*. vt *ſtataria pugna* Ammiano, quando e vtraque parte acies ſtant, & *ſtatarium prandium* M: mertino, quod ſtantes milites capiebant. Sauaro ad S don.l.2.ep.2.

v.11. *data acceptaq; patrio more fide*] formabam, *pat amore*; ſed inutili coniectura. *Patrium morem* ſimplici ter hîc capio pro bono & priſco, & maioribus vſurp: to. Puteanus epiſt.ad Goldaſtum.

verſ.14. *Quis furor, exclamat*] expoſtulatio. Scalig.i Catalect.

v.15. *non Troius hoſtis*] i.e. Paris.

v.17. *decipti pignus Atridæ*] Helenam Agamemnon filiam, Menelai coniugem.

Pag.136.v.2. *queis hæc formula erat*] ad fœderum fo mulas belle alludit, quas habet & recenſet Briſſon. c Formul. l.4.

v.20 *præterita aboleri oſculis placet*] Petrus Rauenn: ſerm 93. *Oſcula ſunt reconciliationis indicia*. Petron. ir fra; *Ecce etiam oſculo iram finio*. Et iterum; *Exoſculati pectus ſapientia plenum, inieci ceruicib. manus*. &c. Plau Pœnul. *Non ſum irata. AG. da ergo, vt credam, ſuauiun* Sido.l.4.ep.23. *Cum paternis pedib. affuſus, ex illo ore læſo, ore terribili conuicium expectant, oſculum exceperi* Artemidorus l.2.c.2.de Somn. Sauaro ad Sidon. l.4 cap.23.

v.21. *odia detumeſcunt*] Plaut. *Nunc in fermento tot eſt, ita turget mihi*. Gruter. Suſpic.l.8. c.8. Barth. a Claudian.n.611.& n.1761. *Tumidus* pro irato. Et odi dum gliſcunt, dicuntur *intumeſcere*: cum ſedantur, *de tumeſcere*.

v.22. *epulæque ad certamen prolatæ*] *ad* pro poſt. Tur ſellinus de Particul. ling. Lat. An *ad certamen* eſt, cun certaturi vel præliaturi eramus? quia pugnaturi ci

bum ca

im capiebant ad reficiendas corporis vires. Suprà; e *infirmitas militiam perderet*, *largioribus cibis excito ires*.

v. 23. *conciliant hilaritate concilium*] Leg. *conuiuium*. ngermannus. *Concilium* pro turba conuentu, cœtu. al. Maximus li. 5. cap. 1. exempl. 5. de L. Paulo, qui Per n Regem, *introductum in tabernaculum, lateri suo pro-mum in concilio sedere iussit, nec honore mensæ indignum dicauit*. Ieremiæ 6. v. 11. *Effunde* (sc. bilem Dei) *super ruulum foris, & super concilium iuuenum simul* Petro-us infra de Socrate; *Nec vllius turbæ frequentioris con-lio oculos suos crediderat*.

v. 24. *Exsonat cantibus totum nauigium*] V. C. *exonerat ntus tot n.* Leg. *exsonat cantu t. n.* Sic supra; *Omnia ni-io risu exsonuerant*. Gruter. Suspic. l. 6. c. 15. nimis o-ose.

Pag. 137. ver. 17. *Quod solum formæ decus est*] Synesius Hymn.

Ἑτέρῳ δ' ἄγαλμα χαίτη
Κατασειμένη τενόντων.

ide H. Iunium de Coma c. 11. Rader. ad Martial. l. 10. pig. 71. Ambrosius Hexaem. l. 6. *Comam*, inquit, *esse euerendam in senibus, venerandam in sacerdotibus, terri-ilem in bellatoribus, decoram in adolescentibus, comptam mulieribus, dulcem in pueris. Tolle arboris comam, arbor igrata est: tolle humani capitis capillum, tota pulcritudo accescit*. Ph. Camerarius Horar. subcisiu. cent. 3. c. 96.

Ibid. *cecidere capilli*] tota hac periochâ caluos vocat, qui tantum rasi, & promiscue Poetæ *raso* pro caluo, & iciffim vtuntur, etiam Petron. de Trimalcione. Yuo Villiomarus Animaduerf. in Rob. Titium libro 3. ca-ite 17.

V. 18 *Vernantesque comas*] in Peruigil. Veneris;

Vere concordant amores, vere pubent alites;

d est, vernant. Pontanus in Macrob. l. 7. c. 16.

Ibid. *tristis abegit hiems*] quæ desertos venustate a-gros facit. Barth. ad Claudian. num. 14. 24. Leg. *adedit*. Palmer. in Spicileg. quod placet impendio. sic Ouid.

5. Meta-

5. Metamorph. dicitur *Tempus edax rerum*. vide Cale num in *Vetust*[...]s.

v. 20. *Areaque attritis ridet adusta pilis*] Martialis epigr. 48. ad Labienum;

Nudum est in medio caput, nec ullus
In longa pilus area notatur.

vt areæ domorum graminibus, ita calui carent cap lis. Raderus ad Martial. l. 5. ep. 48. Leg. *nidet ad. p.* Læ enim & glabra quæ sunt, nident. Palmer. in Spicil *Ridere* est nitere, vel lætum hilaremque esse, vt ap Horat. *Ridet argento domus.* quod de rasis siue ψιλῶ vsurpat Petron. 9. Rob. Titius Locor. controuers. lib c. 17. *Ridere* non est nitere, sed potius Græcorum σε ῥῆναι. quo verbo vtuntur pro denudatione. & tam σεσηρέναι proprie est rictum diducere. Villiomarus nimaduers. in Rob. Titium l. 3. cap. 17. Defendit se T tius Assertion. li. 3. cap. 17. sed Villiomari expositio m gis est: nisi si forte ex V. C. legend. *aret adusta.* quæ ctio singularem habet emphasin, *area aret adusta*, id e arefacta & glabrata. q. d. ξηρὰ ξηραίνεται ξηρανθεῖσ hinc & ξηρασία dicitur vitium illud capillorum, cu propter alimenti seu humoris defectum defluu species nimirum τῆς ἀλωπεκίας, de qua Alexanc Trallianus in princ. libri 3. Ἀλωπεκία πάθος ἐστὶ, τριχ ῥεύσεως. aliter tamen de ξηρασίᾳ AuctorDefinition. m dicinal.

v. 23. *Infelix modo*] ita hos vrbanos & disertos ver culos in ordinem redegit Turnebus. quo sensus e rum enitescat, caluus comparatur æri, & tuberi ho torum rotundo, nullaque lanugine villoso. Antea v tio librariorum transpositus & conturbatus erat orc hoc modo;

Infelix modo crinibus nitebas.
At nunc leuior are vel rotundo
Ridentes fugis & times puellas;
Phœbo pulchrior & sorore Phœbi:
Orti tubere quod creauit vnda,
Vt mortem citius venire credas,

Sci

Scito iam capitis periisse partem.
uersarior.l.4.c.19.
v.25.*lauior are*] Cui simile est illud Apuleii; *Cucurbi-labrior.* & illud Martialis; *Lauior & conchis Galle-heriacis.* H.Iunius de Coma c.11.
v.26.*horti tubere*] Martialis;

Lata suburbanis mittuntur apyrina ramis,
Et verna tuberes: quid tibi cum Lybicis?

ntanus Notis in Macrob.de Somn.Scip.l.2.c.6.
Pag.138.v.3.*ineptiora præteritis*] id est, præmissis & an-edentibus.
v.6.*corymbioque domina pueri exornat caput*] *corymbus* redimiculum muliebrium comarum, vt *crobylus* orum; *scarpius* puerorum intelligitur: à grammati-Græcis implicatio comarum in acutum desinens plicatur.——*Crines nodantur in aurum*, Cum Maro it Æn.4. Seruius *crobylon* interpretatur. Sed hic co-e sunt adpofititiæ, quales flauas plerumque mulie-mentito decore formam quærentes, præsertim in ilis, sibi adiiciunt. Nam cui circumponitur *corym-n*, is rasus nouacula fuerat. Turneb.Aduersar.libr.4. p.19.
v.7.*supercilia profert de pyxide*] calliblephara intelle-t, de quibus Marcellus Virgilius in Dioscorid. & Pa-elius in Tertull.de Cultu femin.cap.5.num.23.
vers.21.*decoro exornauit capillamento*] is quoque rasus erat, cui capillamentum est inditum. vt autem *corym-on* feminarum diximus, ita *capillamentum* virorum firmamus. Turneb.lib.4.cap.19. Apud Suetonium ta-en in Calig. cap.11. *Et ganeas & adulteria capillamento latus, & veste longa noctibus ambiret*: quispiam credat le non quamcumq; appositam comam, sed prolixio-em, longiorem, similemque prope femineæ. nam *capil-s* est coma paulo longior, vt cum virilis etiam pro-ittitur. Iuuen. Sat.5.

Ille capillato diffusum Consule potat.

Vestem ergo longam gessisse Caligulam censeret, vt tolam mulier solet ad pedes demissam, ne agnosce-retur,

retur, & capillamentum sumpsisse virili longius, similemque muliebri, aut Maurorum, & Hispanorum promissis crinibus. Nam hi populi capillati erant. sic *capillare* vocat *vnguentum*, quo capillos vngunt feminæ, Martial.l.3.ep.40.& *capillata arbor* apud Plin.lib.18 cap.24. ad quam capillus Vestalium ferebatur. vt sit *capillamentum* velut περίχωμα. Idem l.1.cap.17. De capillorum & comæ structura, quod ad hunc locum, vide Zinzerling. Miscellor. Critic. lib.5.cap.27. In hoc tamen Petronii loco *capillamentum* non est virile, sed muliebre adæque, à domina Triphena subministratum. Vnde & Fortuna vocatur *capillata* à Dionysio Catone i. Distich.

Fronte capillata, post est occasio calua.

v.22. *Commendatior vultus*] gratior, elegantior, pulchrior. Infra; *mulierem omnibus simulacris emẽdatiorem.* Flauus enim capillus, vt niger, commendatur in puellis. Herc. Ciofanus Obseruation. in Ouid. l.1.ep.19.

ver.24. *periclitantium aduocatus*] *Aduocatus* differt *patrono*. nam *aduocatus* is olim dicebatur, qui tantum vt amicus assistebat, gratia & auctoritate aliquem in iudicio adiuuabat. Et ita semper eo vtuntur Plaut. Ter. Cic. alii antiquiores. Schopp. in Miscellan.

v.25. *præsentis concordiæ auctor*] an leg. *actor*? nam *agere* verbum est aduocatorum. Nepos in vita Attici de Atheniensibus. *Hunc in omni procuratione Reip. actorem auctoremque habebant.*

v.26. *ne sileret sine fabulis hilaritas*] pro, hilare concilium, hilares conuiuæ & combibones: abstractum pro concreto.

v.27. *in muliebrem leuitatem*] Ioan. Salisberiensis li.8. c.11. quod inscribitur; *De molestiis & oneribus coniugiorum, & de pernicie libidinis, de mulieris Ephesinæ & similium fide*: inter cætera refert; *In muliebrem leuitatem ab auctoribus passim multa scribuntur. Fortasse falso interdum: nihil tamen impedit ridentem dicere verum, & fabulosis narrationibus, quas philosophia non reiicit, exprimere quid obesse possit in moribus. Ex his enim liquet, quam facile ament,*

nent, quanta oderint leuitate, quam cito obliuiscantur ?uum, & naturæ immemores interdum in filios armen- interdum in viscera sua sunt a:quæ pudicissimæ, licet ricus dicat, quoniam

Rara auis in terris, nigroq; simillima cygno,

ier exactæ castitatis. Et Tragicus, au: air esse feminam pudicam, quæ non peregrina libidine vsque ad furorem ndatur. Matrona quædam, referente Petronio, &c.

'ag. 139. v. 4. *peregrina libidine*] supra; *Peregrini amoris essio.* Hinc *mulieres peregrinæ* in sacris literis pro me- icibus & adulteris. *Peregrinæ* autem libidini oppo- .r *domestica.*

.8. *quam expositurum se esse, si vellemus audire*] respi- d morem veterem, quo recitaturi fabulam solemni it præfatione sibi audientiam parabant: qui mos ho- que in vulgo Saxonico remanet; Ick weet ein :ercken / will gy se hören / ick will se zuseggen. Ritters- ad Phædrum.

.10. *Matrona quædam Ephesi*] Hanc historiam vere tigisse auctor est Flauianus apud Salisberiensem. .em carmine reddita est à Romulo Grammatico :ri, Fabular. Æsopicar. cap. 48. vbi videndus Com- ıdator. Sed fusiùs & integriùs refertur in Histo- quæ de *Cæsare Diocletiano, eius Filio, & VII. Sapien- s* inscribitur, & Germanorum manibus iam an- supra ducentos versatur, ex Latino in nostrum uersa sermonem. Cuius Latini codicis vetustum nembraneum exemplar apud R. P. Iohannem ntzenbergium Priorem Carmelitarum in hac no- Vrbe vidimus; Græcum alicubi Bibliothecarum :are scribit Velserus præfat. in Apollonii Tyrii Hi- :iam. Franc. Modius I C. qui de veteri exemplo ni- naudire potuit, Latinum fecit ex Germanico, no- ıa personarum mutauit, noua de suo confinxit, ty- que Feyrabendianis edidit hoc titulo; *Ludus Se- n Sapientum de Astrei Regij adolescentis educatione, pe- ılis,* &c. Cui lubido, adire potest & *Septimum Zamol- :xemplum* legere. Hebertus Clericus carmine Gal-

lico reddidit circiter A.N.C.CIↃ CC. & Latinum illu exemplar ad Ioannem Monachum Altisiluanum au ctorem refert. Sic enim scribit au Roman des Sept Sa ges de Rome;

Libon Moine de bonne vie
De Haute-seluel' Abbeie
A l' estoire renouuelee,
Par bel Latin l' a ordenee?
Hebers la vieut en Romans trere,
Et del Romans vn liure faire.

apud Claudium Fauchetum in libro, quem Gallicè eleganter instituit atque inscripsit, *Recueil de l' origi de la langue & poësie Françoise, Ryme & Romans: plus noms & sommaire des oeuvres de CXXVII. Poëtes Fra çois, viuans auant l' an MCCC.* quem magnâ ex pa in Bibliothecam Francicam Anton. Verderius Vall priuatæ Baro transcripsit. Porro Romani illius de S ptem Sapientibus Romanis exemplar membraneu quàm vetustissimum, sed pro se scriptum, extat in B bliotheca Goldasti nostri. Latinum illud antiquum e emplar secutus est Auctor libri, qui *Gesta Romanor* vocatur, & moralisationibus, quas ipse dicit, hoc e monitis ethicis & præceptis moralibus illustrauit. A serum Angliæ Regem hanc historiam in Anglicam li guam transtulisse auctor est Commentator Romul. principio Comment.

v.14. *Cum virum extulisset*] *Efferre* est mortuum h minem ad sepulturam exportare. Nam, vt Donatus Andr. Terentii monuit, *efferri propriè cadauera mor rum dicuntur*. cuius verbi frequentissima est apud Cl ficos autores mentio. Kirchmannus de Funerib. R man l.2.c.1. Lambin. ad Plauti Asin. Act.3.sc.3. Nota formula indictiuorum funerum; L. TITIVS VIXI L. TITIO EXEQVIAS IRE CVI COMMODVM ES HEM TEMPVS EST. OLLVS EFFERTVR. Turn Aduersar. lib. 9. cap. 17. *Efferre* Galli dicunt *colport* Freherus.

verſ. 15. *funus passis prosequi crinibus*] *prosequi*, verb funeb

"leg. prosâ vel prosaicè; aliter n. quî fieri potuerit, ut esset quàm vetustissimum, si modò pro Goldasto scriptum fuisset, qui tum inter vivos. / Wfr. / Quod quidem magis miror, ipsum auctorem non deprehendisse; qui tam amplam alioquin Erratorum Typographicorum fasciculum comprehendit. ‡ leg. Alfredum vel Aluredum.

bre, defuncti corpus, quod effertur, sequi: Æschy- ϑπιμπήν. Heraldus Aduersarior. lib. 1. cap. 6. Vt o- a ad mœrorem & tristiciam essent composita, vete- apillamento quoque luctum præ se ferebant. Ac in inis quidem crines solutos ac circum colla fluitan- bseruare licet, vel ex hoc loco Kirchman. de Funer. . cap. 12.

16. *nudatum pectus in conspectu frequentiæ plangere*] tus lugentium. Infra; *Non tenui diutius lachrimas, o percussi semel iterumque pectus.* Goldastus. Ouid. amorph. lib. 6. circa fin.

—passos laniata capillos,
Lugenti similis, cæsis plangore lacertis.

sos capillos cum laniasset Philomela intelligitur. :rare autem crines in mœroribus solent mulieres. h. Regius Enarration. in Ouid.

17. *Conditorium*] subterraneum sepulcrum, *condi- m* Senecæ ep. 60. *conditi* pro sepultis Arnobio lib. 1. ıro ad Sidon. l. 5. epist. 17. Nam *condere* verbum est tuale vel sepulchrale. Rittershus. ad Phædrum. Id lchrum, etiam *requietorium* dicitur in vet. inscrip. :hman. de Funer. l. 3. cap. 10. Veteribus Christianis *terium*, quod Græcis κοιμητήριον, non vnum sepul- ım, sed *sepulchretum* dicebatur, vt & nobis hodie.

19. *hypogæo*] *hypogæorum*, id est, cellarum, pro con- dis mortuis extra vrbem origo est Græca, quod etiam declarat Phlegon Trallianus, quem post ıuvver. adducit Meursius Animaduers. misc. l. 3. cap. De qua custodia mortuorum etiam putem sensisse ianum L. 14. D. de religios. & sumpt. fun. & Apul. :. Metamorph. Colutius in Not. Quoniam sepul- :rant plerumque subterranea ædificia, arcuato o- : extructa, pauimentis strata ac parietibus circum- a, in quæ tanquam in cellas quasdam per gradus uot descendebatur, foribus conditorii clausis vel ttis, prout vsus requirebat. Indicat clarissime Pe- ı. verbis seqq. *Descendit in conditorium,* quod hic eca voce *hypogæum* vocat. Ianuas autem habuisse,

docet idem aperte paulo post, vbi ait, militem, qui cru ciarios custodiebat, nuptias fecisse cum ista matrona *præclusis conditorij foribus*. Kirchmann. l. 3. ca. 15. ὑπόγαιι apud Græcos in hac notione nondum reperio, sed ὑπο γαίδιον, quod Hesych. exponit ὑπόγαιον τύμβον. alioqui ὑπόγαιος idem quod ὑπόγειος. Tertullian. de Anima. 28. de sepulchro Pythagoræ, *Respice ad hypogeum, & capit, crede.*

Ibid. *Græco more*] quo de videatur Kirchmannus de Funer. Rom. l. 1. c. 1. Dauid Chytræus de morte & vi æterna. Apud Romanos non condebantur corpo mortuorum, sed comburebantur: contra Græcoru more fiebat, apud quos consuetudo ista tum inoleu se videtur, postquam à Philosophis animarum pe suasa immortalitas, & circum cadauera volitatio, qua illi ab Ægyptiis didicerunt: Ægyptii porro ab H bræis. Atqui apud vtrosque istos vetustissimum e condendi & sepeliendi morem præter Sacram Sc pturam etiam Herodot. auctor est in Euterpe. vi Bezam in Annotat. ad Matth. 26. v. 12. & Act. Apost 5 v. 6. & cap. 6. v. 6. Suidas auctorem Græci moris ref Primum quendam Cerealium, scribens; Πρίμος δέ Κ ρεάλιος, (apud Phauorinum Camert. legitur, Πρί μος ὁ Κερ.) ἐς τὴν Ῥωμαίων εἰσέβαλον, (Phauorin. εἰσέβ λε, & rectius) πρῶτον μὲν ἐς λάρνακας, μετὰ τῶν νεκρῶν, διά γελων τινῶν, καὶ ἐς ἀρρίχους ὅπως ἔχουσας, ἢ κεκλάμους ὀρ θευτῶν, τὰ γράμματα ἐμβαλόντες. Eusebius Hist. Eccl l. 7. c. 21. *Vbi sanctorum corpora supinis manibus ac sinu e ceperunt, oculos depresserunt, ora clauserunt, vnanimes parietes affecti strictim complexi sunt, lauarunt, & ad pulturam ornarunt*, &c. Hæc ablutio inter sanctos lim erat futuræ resurrectionis pignus & tessera supe stitibus: sed degenerauit in superstitionem. Beza Act. Apost. c. 9 v. 37. Ablutionibus autem & vnctior bus mortuorum vsi sunt Hebræi ab omni æuo. qui tus postea à plerisque populis & præsertim Ægypt profanatus est, & exenteratione & operosissimis co dituris auctus, vt videre est Genes. 50. v. 26. vbi vtit

Moy

yſes verbo חנט hanat, pro ἐνταφιάζειν. Beza in
tth.d.l. Adde Polydor. Virgil. de Inuent. rer. l.3. c.10.
emum de Morib. gent. l.2. Zwingerum in Theatro
e hum. volum.28. lib.3.

v.26. *ſingularis exempli femina*] Ennodius in Vita S.
iphanii c.17. *Fœminæ ſtupendæ ſanctitatis & ſingularis
mpli.* Sauaro ad Sidon. l.6. ep.3.

Pag.140. v.2. *lacrimas commendabat lugenti*] Legen.
mundabat. Radulph. Fornerius Rer. quotidianar.
c.19. vel, *lacinias commendabat lugentis. Commenda-*
ro *commaculare* etiam Silius poſuit. Scriuerius. vel,
rumas commodat lugenti. Vt præficæ lacrimas ſuas &
nctum ſuum alienis mortuis locabant mercede; ſic
im fidiſſimam ancillam dicit heræ ſuæ lacrimas
nmodaſſe; id eſt, in gratiam eius fleuiſſe vna, vt ita
ius alleuaretur dolor. Rittershuſius Not. in Phæ-
im. Ingenioſe, & fulcitur auctoritate Donati, qui
erentianum illud in primore Andria *collacrumat*, in-
pretatur, *alienis lacrimis ſuas commendabat.* Kirch-
innus de Funer. l.4. c.4.

v.3. *& quotiens defecerat*] apud Salisberienſ. *& quo-
nſcumque def.* in MS. Cod. Nobiliſſimi & ampliſſimi
ongarſii, *& quotienſque def.* pleonaſmo etiam aliis e-
gantioribus vſurpato.

verſ.4. *poſitum in monumento lumen*] Rad. Fornerius
er. quotidian. l.3. c.19. Kirchmannus de Funer. l.4. c.4.
uingerus in Theatro vit. hum. Tom.12. lib.4. & vo-
im.28. lib.3.

ver.9. *Imperator prouinciæ*] Præſes vel Proconſul. Sal-
iſt. in Iugurth. in Orat. Adherbalis; *Me, quem vos im-
eratorem Numidas poſuiſtis.* Ad deuitandum odium &
eneuolentiam conciliandam noluit ſe vocare Regem,
ed P.R. Præſidem in regno Numidiæ. Mox enim; *Re-
no Numidiæ quod veſtrum eſt.* Vide Ph. Berterii Pitha-
on diatrib.1. c.9.

v.10. *latrones iuſſit crucibus affigi*] Cruci latrones affi-
gi ſolitos ex ſacris prophaniſque docent Petr. Faber
emeſtr. l.2. c.10. Lipſius de Cruce l.1. cap.13. Sauaro

Not.in Sidoni.l.4.ep.23. Talentonius Var.rer.l.2.ca. 9.Celsus Adornus lib.2.cap.23. Gretserus de Cruc Tomo 1.

v.13 *qui cruces asseruabat, ne quis ad sepulturam corpora detraheret*] Romanorum mos fuit, vt facinorosos quorum pœnæ ad exemplum pertinebant, supplicio affectos honore sepulturæ prohiberent. itaque custodes adhibiti, donec putrefacta cadauera. Petr. Faber Semestr.l.2.c.9. Lipsius de Cruce l.2.c.16. Beza Annotation.in Matth.c.27.v.54. Talentonius Var. rer.l.2 c.9. Celsus Adornus epist.ad Talenton.l.2.ca.23. Guilielm.Fornerius Not.in Cassiodor.l.2.epist. 22. Gretser.de Cruce Tom.1. Hodie nostris moribus in exemplum relinquuntur, sine custodibus tamen, cadauera suspensorum, rotæ supplicio affectorum, veru affixorum, & similium. contra quos mores Petrus Rauennas IC. vt improbatos inuehitur in fi. Compendii Iuris Canon. & in Dictis notabil. extrauag. in princ. qui duobus libris confutat Hochstraten Prouincial. Monachor. Prædicator. in Iustificatorio Principum Alaman. Augustus tamen Imp. corpora damnatorum cognatis se & amicis non negasse lib.10.de Vita sua scripsit.ad sepulturam scilicet: vnde nec Iosepho Arimatheo & Nicodemo corpus Christi negatum. vide L.1 & L.vlt.D.de cadauer.punitor. Porro pro *asseruabat* vet.cod.habet *seruabat*.quod non displicet, & Plautina vestigia sectatur.

v.13.*notasset sibi & lumen*] elegans phrasis, *notare sibi* & veteribus non infrequens. Cato de Re rust. cap.158 *Si vis bene tibi deiicere*. Meursius in Not.

v.17.*vitio gentis humanæ concupiit scire*] Salustius Iugurth. *More humani ingenii cupido ignara visundi animum vortit*. Val. Maxim.l.1.c.7. in Annibale; *Humani ingenii prona voluntate vetita scrutandi pone respiciens*, &c. Colerus Not.ad Valer. Putschius ad Sallust. Apul. l.4.Florid. *Propius accessit, vt etiam cognosceret more ingenii humani quisnam esset*. Suetonius Claud. capite 10. *Latentem discurrens forte gregarius miles, animaduersis* pedi-

bus, è studio sciscitandi quisnam esset, agnouit.

v.21. quasi quodam monstro] id est, spectro. hinc *Mostaria* Plauti. Hymnus Ecclesiasticus in Dedicat. Ecclesiæ;

Dæmonis sæua perit hic rapina,
Peruicax monstrum pauet, & retenta
Corpora linquens fugit in remotas
—Ocius vmbras.

ver. 24 *faciemque vnguibus sectam*] solebant fœminæ ritis mortuis parentare genarum lacerationibus, æ vnguibus fiebat. quod legib. Solonis & XII. Tab. itum. Kirchman. lib. 2. c. 11.

Pag. 141. v. 3. *nihil profuturo gemitu pectus diduceret*] g. *diducere*. Iungermannus. Dinamius epist. ad Discil. *Plus lugent qui plus diligunt; & dum auxilium prære nequeunt, pugnis pectora & lacerta tundunt; illi tam qui sepulchro cōditur nihil præstaturi.* Supra Petron. 89 *Verberabam ægrum planctibus pectus. Pectus diduce-*, quo pacto supra dixit de Gythone; *risu dissoluebat a sua.*

vers. 5. *& cætera*] quod Salust. dicere solet, *& alia.* flugius.

v. 9. *ruptosq; crines super pectus iacentis imposuit*] euulos ac tonsos rasosq; crines in funebri luctu solebant ortuis offerre, & super ipsorum pectora vel tumulos onere parentandi gratia. Kirchman. l. 2. c. 15.

v. 12 *vini certe ab eo odore corrupta*] Leg. *incertū an ab dore corr.*] Putschius. sed illam lectionē optimus Bonarsii codex comprobat. *Ab eo*, sc. milite.

v. 21. *Id cinerem aut manes*] integer Virgilii versus ex . Æn. quem tribuit Annæ ad sororem Didonem sese ffliictantem ob coniugis mortem.

Ibid. *Curare*] Plaut. *Id Dii curant scilicet.*

v. 26. *Nemo inuitus audit*] *audit*, id est, obœdit, paret, obaudit.

Pag. 142. v. 6 *humanam satietatem*] Hinc D. Hieron. *Venter gulæ proximus.* Et Dionys. Cato in Distich.

Cum Venere & Baccho lis est & iuncta voluptas.

Contra Terent. *Sine Cerere & Baccho friget Venus.*

v.13.*Placitone etiam*] Versus sint Annæ ad Didonem 4.Æneid.Nec enim non errore lapsus Georg. Thomsonus, qui ad Petronium primum auctorem refert in Vindice Veritat.aduersus Iust.Lipsium lib.2.cap. 2. pagin.92.& Episcopo Andegauensi non Petronii Satyricon, sed Æneida Virgilii in manibus fuisse scribit auctor fide dignus Petron.Matthæus Histor. Francor.libro 2.narrat.3.in princip.

v.15 *ne hanc quidem mulier partem corporis*] quæ scil honeste nominari nequit. Infra, *cum ea parte corporis quam ne ad cogitationem quidem admittere seuerioris notæ homines solent.* Ouidius:

At Deus obscœna nimium quoque parte paratus.

In Priap. *Quod partem madidam mei videtis,*
Per quam significor Priapus esse.

Theodor.Priscianus lib.2. Logico, c.11. *Tunc ipsis partibus duras superaddimus fricatione manuum vel subsanorum paulo asperiorum.* Ibidem; *Quibus partes frigentes visus Venerii officium pernegarint.* Et paulo prius; *Et tensionem particulæ cum assidua patratione facit.*

verſ.16.*abstinuit*] alludit simul abstinentiam, quam mulier vouerat, & iam quinque dies seruarat. *Abstinere* cum accusatiuo rei haud temere apud quosvis reperias.

verſ.21.*vt quisque ex notis*] *quisque*, pro quisquis, quicumque. Vet.tamen Cod.exsertim scribit, *quisquis*, vt supra; *Quod quisquis perperam discit*, &c. Et infra; *Quia quisquis suos hæredes habet, nec ad scenas, nec ad spectacula admittitur.*

v.22.*ex notis ignotisque*] Douza emendat, *Agnatisq;*. non ex mẽte Arbitri. *Noti* sunt amici & cognati; *Ignoti*, peregrini, cum quibus multa nobis consuetudo Supra; *Ignota consolatione percussa.* Equidem huc pertinere arbitror, quod supra dixit; *Vicinarum quoq; gentium fœminas ad sui spectaculum euocaret.*

Pag.143.verſ.2.*Cruciarii*] *Cruciarius* dictus is, qui in cruce, vel qui ea dignus. Calpurn. Flaccus in Declam.

Pæda-

lagogus Cruciarius, peregrinus Cruciarius; De his qui ›ensi in cruce. at qui ea digni, per conuicium sic nonati. Isidor. *Cruciarius eo quod cruce dignus.* Lipsius Cruce lib. I. c. 3. Coluius Not. in Apulei. Metamor. 10. Barthius Ablegmin. Critic. lib. 2. cap. 9. Balbus tholico; *Cruciarius, qui est cruce dignus, vel qui fert cem ad suum dispendium, vel ad officium suspẽdii.* Amanus lib. 29. *Longum est, qua cruciarius ille conflauit.* em paullo post vocat, *perdictum nebulonem.*

v. 5. *miles circumscriptus*] vett. libb. *circumspectus*, Leg. :*umpectus. Circumpectere.* significat defraudare, cirnuenire, & malum aut infortunium alteri dare. ilielmus Plaut. quæst. in Bacchid. cap. 2. Putschius endat, *circumspecus*, vel, *circumspectans.* Magis est ilielmiana lectio.

v. 19. *Corpus mariti sui tolli ex arca*] *arca* fuit loculus e feretrum, in quo corpus siue cadauer integrum ndebatur. vide Marcian. L. 39. D. de relig. & sumpt. ı. ac Caium L. 7. D. eod. quorum hic diserte quidem ulchrum ab arca distinguit; ille vero mobiles fuisırcas istas non obscure significat. Kirchman. libr. 3. 5. Ab *arca* est nostratis vox Sarck/ cuius vis in mun-. Græcis σορὸς. Hesychius; σοροὶ, σαρκοφάγοι γίνονιἰσχναίνουσι τὰ σώματα. vide Aristophanis Interpret. m λάρναξ. erat autem vel ex ligno, vt apud Iosephum ᾽Αλώς. Δύο λάρνακας, ὡς εἰς σκηνομίδιον νεκρῶν παρασκευασμένη: vel ex lapide, vt auctores sunt Plutarch. in uma, de sepulchro Numæ Regis, & Dioscorides lib. :. 142.

v. 21. *Vsus est miles ingenio*] *ingenium* pro calliditate, :utia & promptitudine aliquid machinandi. Balbus; *genium, astutia, calliditas, prudentia subtilitas.*

v. 24. *Risu excepere fabulam*] Salisberiensis lib. 8 cap. . *Tu historiam aut fabulam, quod his verbis refert ... us, pro libitu appellabis. ita tamen ex facto accidi ... & Flauianus auctor est, mulieremque tradit im... a & sceleris parricidalis & adulterii pœnas dedisse ... n tidem solus est in mulierum ineptiis ridendis aut ... i-*

 dis

mendis Petronius: scribit B. Hieronymus, &c. Ab Imperatore siue Præside Prouinciæ capite plexam fuisse traditur in libro illo de Septem Sapientibus.

Pag. 145. ver. 12. *amici quærebat obsequium*] sc. Lycas. *Obsequium* in rebus nequam & turpibus, vt apud Plautum *obsequi*, & *morigerari* patientes in Venere dicuntur. vide Schop. Explanat. in Mostellar.

ver. 13. *Si quid ingenui sanguinis habes*] hoc est, si quid in te virilis roboris maneret. Casaubon. in Pers. Sat. 1.

v. 14. *Sportam*] Leg. *scortum*, Putschius

vers. 15. *Si vir fueris*] Porcius Latro in Catilin. *Si vir estis, declinatura*, &c. Sallust. in Catilin. *Quis mortalium cui virile ingenium est, tolerare potest?* Hoc autem loco simul obscœni quid latet. Infra Polyænus frigidus & maleficiatus; *Non intelligo me virum esse, non sentio.* vnde *virile officium*. Theodor. Priscianus lib. 2. Logico, c 11. de rebus inflantibus vel erigentibus membra virilia; *Quæ per potiones accepta virile semper officium reparant.*

Ibid. *ad spuitam*] Leg. *sportam*. Casaubon. in Pers. sat 1. vel, *spurcam* Putschius.

vers. 18. *homo dicacissimus*] iocosissimus, mordacissimus.

v. 26. *Certos fluctus*] Leg. *certus*. Iungerman. Bene, & *fluctus* accipe in accusandi casu.

v. 27. *ventus impulerat*] dum enim cœlum nubes adducit, aura prior turbatur, & incerta nunc in hanc nunc in illam regionem se conuertit. cuius rei exemplum hic Petron. exhibet. Lindenbrog. Obseruat. var lect. in Statii Thebaid. lib. 5. epigr. in Priscillam.

Pag. 146. vers. 9. *Postquam* * *manifesta conualuit*] Leg *postquam tempestas manifesta c.* deleto asterisco. Putschius. vel, *postquam maris æstus inualuit*. Meurs. Animaduers. misc. lib. 4. c. 6.

vers. 12. *vestem illam diuinam, sistrumque*] linteam vestem sacerdotalem intelligit, qua in sacrificiis indut Isidis Sacerdotes. *Sistrum* iidem Sacerdotes quatiebant in sacris, quæ manu ferebant, vt Apollonius aliiqu

scribunt. videndi Hugo Grotius in Februis Marci Capellæ librō 2. Raderus ad Martial. lib. 12. epign. 25.

.19. *prope iam fidelissimi*] Leg. *properam*, antique pro, pere, sicut *promiscam* & *promiscue*, *protinam* & *protin*, *perperam* & *perpere*, *palam*, sexcenta alia. Gulielm. ut. quæst. in Epid. c. vlt.

.21. *abduxere certissima morti*] Leg. *abduxere. Ego certa morti applicitus*. Putschius.

Pag. 147. vers. 2. *ad oscula dum licet*] Leg. *da oscula*, vel, *da osc.* Iungermannus.

.3. *fatis properantibus*] sic in Institut. Iuris lib. 4. cap. *Si quis parentis fata properauerit*. Cuiac. in Not.

ver. 9. *iuncta nos mors feret*] al. *iunctos nos m.* Wouwer. ora dixit, *vt nos sola morte coniungerent*. Auianus Bœ. is de Moribus; *Multos vitam differentes mors iuncta uenit*. Goldast. in Notis. Sic apud Plaut. Asin. act. 3. ;. Philenium ad Agrippum;

—Certe enim tu vita es
Mihi. complectere, AG. facio lubens. PH. Vtinam sic efferamur!

vers. 11. *præteriens aliquis tralatione humanitate lapibit*] ex communi humanitatis iure atque officio ter n homini mortuo etiam ignoto sepeliendi caussa icimus. Quintil. Declam. 5. *Hinc & ille venit adfectus, od ignotis cadaueribus humum congerimus*. Vbi sub *af. tus* vel affectionis nomine misericordia, humani s, mansuetudo, pietas intelligitur, sine cuius intenne cadauer alienum nemo funerat. Quamobrem i de pietatis generibus scripserunt, primum locum sepultura voluerunt. Multis P. Faber Semestr. lib. 2. p. 1. & ex eo Waramundus de Erenberg, siue potius erardus a Weihe in Meditam. pro Fœderibus lib. 2. im. 9. Adde Tobiæ cap. 1. & Baccharium in epist. de ecip. lapſ.

vers. 14. *imprudens arena*] nscia, nescia. Plaut. Pseud. *mit hospitalem is filium imprudens senex*. Schop. in Miellan. Propert. lib. 3. eleg. 6.

Reddi-

Reddite corpus humo, positaque in gurgite vita
Fatum sponte tua vilis arena tegat.

vbi Dousa P. in Not. reliquis.

v.15. *componet*] sepeliret, condet. Tacit. in Agricol *Paucioribus tamen lachrymis compositus est.* Pichena i Not. num. 101.

Pag. 148. v. 2. *Audimus murmur insolitum*] Non absi mile est, quod de semetipso Statius ad Vxorem, libr. Syluar.

——Tu procurrentia primis
Carmina nostra sonis, totasque in murmure nocti
Aure rapis vigili—— Isa. Pontanus in Glossari Gallico, verb. *Baritus* de Bardis Poetis Gallis.

vers. 4. *bellua*] balenæ, quæ *bellua* vocatur. Claudiar lib. 2. in Eutrop.

Sic ruit in rupes, amisso pisce sodali
Bellua.——

Sauaro ad Sidon. lib. 5. epigram. 13.

v. 15. *in terram trahere porcam mugientem*] Leg. *orcan* est piscis apud Plin. lib. 9. c. 6. & quidem ex belluarur genere. Iungerman An leg. *phocam?* Glossæ; *Φώκη, vitu lus marinus. In terram trahere* phrasis est piscatorum *Mugientem*, id est, *χρώνον*, apud Hesych.

v. 18. *cibisque naufragio corruptus*] Prochorus Hist. d S. Iohanne Euangel. *πάντων οὖν ἡμῶν ἐξελθόντων ἐπὶ τὴ ξηρᾶς, καὶ καταϰειμένων, καὶ μὴ δυναμένων πρὸς ἀλλήλου λαλῆσαι ἀπὸ τῆς ἀσιτείας, καὶ τοῦ φόβου, καὶ κόπου, ἐποιήσαι μεν ἀπὸ ὥρας ἕκτης ἕως ὥρας ἐννάτης κείμενοι, καὶ εἰς ἑαυτοὺ ἐλθόντες εἰσήλθομεν Σελεύκιαν, καὶ ὡς ναυαγίῳ περιπεσοῦντε ἠτήσαμεν ἄρτους. λαβόντων δὲ ἡμῶν, καὶ φαγόντων, καὶ εἰς ἑαυ τοὺς ἐλθόντων*, &c.

v. 23. *leui vertice*] Leg. *vortice.* Iungermann.

v. 24. *viuentibus oculis*] Iungerman. legit. *diligētibus*; Putschius, *liuentibus*.

v. 25. *ma i fidem*] sic Plinius Panegyr. Infra; *Non sola mortalib. maria hanc fidem præstant.* Freh.

Pag. 149. v. 17. *De tam magno naui ne tabulam quiden naufragus habes. Ite nunc mortales & magnis cogitationib pectori*

ctora implete Vetus Poeta in Catalect. de Fortunæ in-
›nstantia;

Ite nouas toto terras conquirite mundo,
Nempe manet magnos paruula terra Duces.

aderus ad Martial.l.5.epigr.71.

v.21.*proxima luce*] proxime anteacta. *Proximus* pro-
ritim de præterito dicitur; vt *primus* de futuro. Supra;
r prima statim nocte in monumentum ferebat. Infra; *Ac-
'ssisse huic tristitiæ proximum naufragium.*

Pag.150.v.6.*si bene calculum ponas*] Plinius Secund.l.
.ep.14. *Hic quoque in conditionibus deligendis ponendus
t calculus.* Boeth.l.2.prof.3.de Consol. *calculum ponere.*
itzmanus in Not.n.58.

vers.8.*Tamquam intersit periturum corpus*] pie nos D.
Cyprianus ita monet; *Nostra nihil interest, aut à quo, aut
uando perimamur, mortis & sanguinis præmium à Domi-
o recepturi.* Ph. Camer. Horar.succis.Cent.3.cui adde
Waremundum de Erenberg siue Eberhardum à Wei-
ne in Definit.Fœderis noue repexa,libro 2. numer. 99.
05.106.

v.10.*ignis, an fluctus, an mora*] Leg. *mare.* sicut supra;
*Vtinam me solum inimicus ignis hauriret, vtinam Hibe-
rum inuaderet mare!* Putschius. Sed quia *fluctus* memi-
nit, nihil videtur mutandum. nomine *mora* intelligit
mortem naturalem.

v.12.*feræ tamen corpus lacerab.*] Sallust. in Iug. *Feralis
pestis absumat.* Pflug.

vers.14.*pœnam grauissimam credimus vbi seruis irasci-
mur*] vide L.28.§.*igni*, D.de pœn. Harmenopul.l.8.tit.
12.in princip. Basilικῶν lib.60.lib.51.c.29.& lib.6.Ec-
loga.6.

ver.16.*omnia facere*] genus loquendi non vulgare in
vtraque lingua: quod fere dicebant de irrito conatu.
Scalig. in Catalect. Comment. in Culic. vbi congessit
exemplorum copiam. Vsus & supra Petron. *Quid ita o-
mnia fecisti, vt quos tuebaris, absconderes.*

v.19.*adolebat*] comburebat.

Pag.151.v.2.*Crotona esse cognouimus*] de Crotonien-
sium

fium priſtina virtute, qua *aliquando fuit Italiæ prima*, vt ait hic Petron præter Strabonem, lege M. Ciceronem 2. Rhetoric. de luxuria autem & vitæ genere poſt attritas bellis frequentibus vires, de quibus inde ab hoc loco vſque ad calcem libelli Petron. vide Iuſtinum Epit. libr. 20. Bongarſ. in Not. Non de Crotona, ſed Roma potius in Crotona Arbiter intelligendus. Nihil in vrbe ſincerum ait; nec ſincero locum. Martialis eadem omnia de Roma l. 4. epig. 5. vbi iiſdem argumentis, quibus hic ruſticus, Fabianum ab vrbe deterret. Raderus in Comment. Adde Ramirez Hypomnem. ad Martial. l. 4. epig. 56. in princ.

v. 8. *poſt attritas bellis frequentib. opes*] *Atterere* pro abſumere. Apul. l. 11. *Nam & viriculas patrimonij peregrinorum attriuerant impenſa.* Sic & *conterere* pro conſumere. Schopp. in Moſtell. Act. 4. ſc. 2. Infra; *Detritaq́ commoda luxu.*

v. 12. *ſuſtinetis ſemper mentiri*] *ſuſtinet* cum infinitiuo eſt, audet, in animum inducit. Schopp. in Priap. carm. 47. Iuuenal. idem de Roma Satyr. 3. *Quid Romæ faciam? mentiri neſcio——Cedamus patria.* Raderus ad Martial. l. 4. epig. 5.

verſic. 20. *Nam aut captantur aut captant*] Martial. ad Marianum, cuius hereditas petebatur;

Scis te captari, ſcis hunc, qui captat, auarum:
Et ſcis, qui captat, quid, Mariane, velit? &c.

Venari dixit Horatius viduas auaras. Rader. ad Martial. l. 6. ep. 44. Qui etiam & apud IC. vulgatiſſimus de captatoriis inſtitutionibus & voluntatibus locus. Ramirez Hypomn. ad Martial. l. 4. ep. 56. in pr.

v. 22. *ſuos heredes habet*] *Alieno vti nihil moror.* Pflug.

v. 23. *nec ad ſcenas; nec ad ſpectacula*] ne idem bis dicat, leg. *nec ad cœnas.* Bongarſ. Not. in Iuſtin. l. 20.

Pag. 152. v. 5. *niſi cadauera quæ lacerantur, aut corui qui lacerant*] auariores diuitibus ægris per ſpeciem conſolationis aſſidebant; vt ſcriberentur heredes. Quos Petron. vocat *coruos*, alii *vultures*, qui cadauera expectant, vt illi heredipetæ mortem diuitum & orborum. Se-

nec.

c. epist. 95. *Aërico agro aliquis assidet, probamus: at si hereditatis caussa facit, vultur est, cadauer expectat.* ilem fuisse Regulum Plinius scribit in Epist. talem Oppianum Martialis, &c. Ergo vt olim Iberis vul-tes fuisse sepulchri loco, Silius refert, ita hi hereditæ sunt diuitum vultures, quorum bona deuorent. ider ad Martialis lib. 6. epig. 43. Hinc Hieroglyphici ortuorum bona captantes vulture cadaueri insinte declarant. multis Pierius libro 18. Hierogly-ic.

v. 8. *genusq́ diuinationis*] Leg. *diuitationis*, hoc est, quo is ad diuitias peruenire possit. vox deriuata a *diuito*, od inuenire est in Accii Astyanacte. Gruter. Suspi-on. l. 1. cap. 12. Sine dubio rusticus illis recensuerat ali-ot genera, quib. Crotone homines ditescerent.

v. 12. *largior scena, id est vestis humanior, vestimentum tius*] Leg. *largior schema, quæ præber* illa enim, *id est ve-s humanior, vestimentum latius*, manifesto è Glossa. almer. in Spicileg. vel *largior scena, id est v. h. v. lautius.* i lectioni iam argumenta dicentur Guliem. Plaut. æst. in Ep dic. cap. vlt. Mihi videtur nihil mutandum æterquam *τὸ scena* in *schema* cum Palmerio. Etenim etronius proprietatis obseruantissimus distinguit in-r *vestem* & *vestimentum*, vt *vestis* sit strictior & ele-antior, *vestimentum* laxius & negligentius: *vestis*, qua orpus induitur, *vestimentum*, quod vesti superiniici-ır. Eodem pacto in hoc Satyrico distinguit inter *plu-nas* & *pinnas*, inter *odium* & *iram*, inter *petere* & *velle*, & l genus similia.

v. 13. *præberet*] Leg. *prahiberet*. Gulielm. d. l.

v. 14. *pœnam istam differrem*] Leg. *peram istam. pera* est Græcorum *πήρα*. non, inquit, differrem experiri. Pal-ner. in Spicileg. cui adstipulantur Pithœus, Gulielm. lii.

vers. 22. *cessamus mimum componere*] perseuerat in ea-lem tralatione, quam ceperat ante: *Vtinam quidem ufficeret*, &c. Ad hæc verba cum Eucolpius respondis-et adesse *scenam*, subiicit senex; ergo quid cessamus mimi-

mimicam fabulam componere ? quam illico compo nunt, & in Eumolpi verba iurant, & in seruilem mo dum ficti dominum eum salutant, tum quæ ipse pro ponit de opulentia & orbitate sua, vt legitima verb mimi, condiscunt. Gulielm. Plaut. quæst. in Epid cap vltim.

v.27. *in verba Eumolpi sacramentum iurauimus, iuri &c.*] duplex genus inter gladiatores, *Coacti* & *Volunta rij*. *Coacti*, serici, damnati, captiui: *Voluntarij*, liberi quiq pretio se addicebant. Hi proprie *auctoritati*. Gloss. *Auctoratus*, ἐθελοντὴς αἱρέτως εἰς δοῦλον ἑαυτὸν βάλλων, & μονόμαχος Gloss. Cyrilli; πιπράσκω εἰς μονομάχιον, *auctur* Goldastus legit, *aucturo*. præcessit enim, πιπράσκω καθ' ὑπόθημα πισμόν, *auctoro*. Manil. l. 4. Astron.

Nunc caput in mortem vendunt, & funus harena.

Hi autem quia liberi, iuramento solemni interposit fiebant. iurabatque nouitius gladiator, se omnia passu rum, ausurumque quæ legitimum gladiatorem ius mo esset: hoc est, vstionem, verbera, necem. nam in hæc tri iurabant. Iuramenti in auctoratione forma in his Petronii, cuius meminit Horat. l. 2. Sat. 7.

Quid refert vri, virgis, ferroq; necari,
Auctoratus eas?——

Acro; *Gladiatores ita se vendunt, & cautiones faciunt, vri flammis, virgis secari, ferroq; necari*. Hęc breuiter ex Scalig. Comment. ad Manil. libro 4. Astron. Turneb. Aduersar. l. 2. c. 20. P. Fabri Semestr. l. 2. c. 11. P. Pithœi Not. ad titul. 9. Collat. LL. Mosa. & Rom. Barn. Brissonii de Formul. lib. 8. Iureti Miscellan. in Symmach. l. 2. ep. 46. Durantii Variarum lection. l. 1. cap. 8. Palmerii Spicileg. Lipsii Saturnal. serm. l. 2. c. 5. Ramirezii Hypomnem. ad Martial. l. 2. præfat. n. 7. Waremundo de Erenberg. Definition. Fœderis lib. 2. n. 133.

Pag. 153. v. 1. *verberari, ferroque necari*] Leg. *virgis ferroque necari*. Turneb. d. l. eumque secutus Durant. d. l. Ego nihil muto : & vulgatam lectionem fulcio hisce Helenii verbis; *vri flammis, virgis secari, ferroque necari*. vbi Goldastus putat verba esse transposita, reponendaque

ıque hoc modo, *virgis necari, ferroque secari*: aut certe
g. *virgis verberari, ferroque necari.*
versi. 6. *seruiliter ficti*] in modum & habitum seruilem
ırmati.
versi. 7. *dominum consalutamus*] cuius hæc formula a-
ıd Plautum; *Patrone salue*. Mostell. Act. 3. sc. 2.
ve. 8. *Condicimus*] Leg. *condiscimus*. docet enim fabu-
m poeta, vt hic Eumolpus, discunt actores, & discunt
nul, dum actionem periclitantur. Gulielm. Plaut.
ıæst. Epidic. c. vl.
v. 16. *destitutum ministerio*] pro, ministris.
v. 24. *vt plurimum tussiat, vt sit modo solutioris stoma-
i*] τὸ *modo* deest Casaubono in Comment. ad Theo-
ırasti Character. Consimiliter de Carino captatore
stamentario Martialis l. 5. epig. 40. ——— *aut semel.
: illud, Mentitur tua quod subinde tussis.* id est, more-
, vt tandem aliquando hereditatem tuam cerna-
us.
v. 27. *fundosque mendaces*] infructuosos & spem agri-
larum fallentes.
Pag. 154. v. 3. *omnib.* renouet*] Leg. *omnibus horis* (vel
ebus renouet. Putschius. Sic Carinus apud Martialem
utauit sæpe conditum à se testamentum, vt illiceret
ptatores ad ferenda munera, quibus spem faciebat
ereditatis.

Supremas tibi tricies in anno
Signanti tabulas, Carine, misi, &c.

arinus elusit captatorem, vt Fabius Labienum apud
ndem Martialem lib. 7. epigram. 65. videndus Senec.
. Benef. 38. Raderus ad Martial. lib. 5. epig. 40. & lib. 6.
ig. 44.
v. 17. *me iumentum putatis esse aut lapidariam nauem*]
c formula vti possumus, cum volumus innuere, nos
iberaliter haberi. Pflug.
v. 19. *hominis operas locaui*] *Locare suas operas* est serui-
alicui pro mercede. Schopp. in Obseruat. ling. Lat.
v. 21. *tollebat subinde altius pedem, & strepitu obscœno*]
ım præ lassitudine & angore pederet. Sic Germani

dicimus, **Er soll vor Angst in die Hosen scheissen.** Factus in Catone;

Heres post mortem pedit amore suo.

id est, præ amore eius defuncti: Et versus Scholasticus

Credimus esse pedis strepitum, cum turgide pedis.

Minutius in Octau. *Strepitus per pudenda corporis expressos*, vnde liquet cur *obscœnum* dixerit Petronius.

Pag. 155. vers. 5. *in Heliconem venisse*] quam plurimos tum Romæ res familiaris domi angusta impellebat audere aliquid in literis. multi ad forum se conferebant plures cum agere caussas nescirent, aut nimis laboriosum putarent, ad poetices studium tanquam in portum confugiebant. Ad istos falso creditos poetas referendi sunt hęc Petronii verba, & Persii versus in prolog. Nam quod illi impudentes iactabant, somniasse in Parnasso & ab ipsis Musis fuisse doctos; id Pers. refellit, veram afferens caussam, quæ misellos ad templa Musarum tanquam ad egestatis suæ asylum compulisset. vide Casaubon. Comment. in Pers. prolog.

v. 6 *forensibus ministeriis exercitati*] videtur notare Silium Italicum, de quo Martial.

Proq; suo celebrat nunc Helicona foro:

vti & Lucanum, qui relicto foro ad Heliconem transgressi, pro caussis carmina Apollini quam Themidi operari elegerunt. Rader. ad Martial. l. 7. epig. 53.

v. 15. *Effugiendum est ab omni verb. vilitate*] quem locum ex Senec. 1. Controu. adducit in Collect. Fr. Pithœus, scias ἀπροσδιόνυσον esse. Loquitur enim Petro. de vili & abiecto nimisq; humili dicendi genere, nec proprio aut accommodato.

v. 19. *Odi profanum vulgus*] versus est Horatii carm. l. 3. od. 1. Alludit ad Eleusiniorum mysteriorum solemnem morem, vnde exesse per præconem iubebantur profani. is & ad alia sacra extenditur, vt in *mirabi ignis prodigio* apud Gratium Cyneget. Orphei illustres versus huc alludunt à Tatiano, Cyrillo, Clemente Alexandrino, Iustino Martyre, & Eusebio in testimonium citati. Vide de hoc more late scribentes B. Brissonium

nium de Formul. lib. 1. P. Gregorium Syntagm. Iuris
1.c. 8. Barthium Animaduerſ. ad Claudian. nu. 2446.
ofanum vulgus dixit proprie & eleganter. Nam vul-
rie ſunt profana. Hinc Ezechiel. cap. 42. v. 14 ſacer-
tes iubet extra depoſitiſque ſacris veſtibus tracta-
vulgaria, id eſt, profana, quod vetus interpres impe-
e reddidit, *procedere ad populum*. Zuinglius in Com-
at. De vulgo ab eruditis hominibus contemnendo
nnulla notauit. Scalig. ad Catull. Briſſonius d. lib.
ttershuſius ad Phædrum.

verſicul. 26. *aut verſum timuerunt calcare*] pro,
ere, vt à via trita translatio ducta ſit, quæ ea-
m calcatur. Nam & Ariſtoph. in Auib. dixit; οὐδ'
χύλον πεπάτηκας, id eſt, *Æſchylum non bene cal-
li*: quod eſt, eum non triuiſti, nec diligenter fre-
enterque peruolutaſti, ſed quæ ſenticoſa ſunt &
noſa aculeiſque horrentia, veſtigio premere time-
is. Turneb. Aduerſar. lib. 4. cap. 19. *Calcare*, pro,
ntemnere, proterere. nam eos poetas ſeu verſifi-
s, potius tangit, qui hodie ſunt frequentiſſimi,
orum animi impotentes ſunt carminum, nec poſ-
it contemnere quod ſordidum & vulgare eſt: o-
nia enim eodem ingenii aut caloris æſtimant exa-
ne. Barth ad Claudian. numero 1141. *Timuerunt*, id
, non auſi fuerunt. Auctor de Orig gent. Rom. *Quam
nionem ſequi metuit noſter Maro*. Recte autem Dou-
viſam reſtituit, pro *verſum*, cui Putſchius, Freherus,
i adſtipulantur.

v. 27. *Ecce belli ciuilis ingens opus*] tangit Lucanum, in
ius vt æqualis inuidiam hoc carmen fecit, & quem è
etarum numero excludit etiam Quintilian. l. 10. c. 1.
ru. in 1. Æn. & Iornandes in Hiſt. Gothor. reclaman-
tamen Sidonio Apollinari l. 2. ep. 10. Sauaro in Not.
ader. ad Martial. l. 14. epig. 171. Gyraldus Dialog. 4.
rth. ad Claudian num. 2227.

Pag. 156. verſ. 1. *plenus literis*] ſic *plenus ſcientia* dixit
laud. Mamertus l. 2. cap. 10. *omni ſcientia refertus*, Eu-
erius ep. ad Valerian. Sauaro ad Sidon. l. 4. ep. 22. Sic

infra Petron. *Eumolpus felicitate plenus.* Et iterum, *Oratione blandissima plenus.*

ver. 8. *vt furentis animi vaticinatio appareat*] *Furor* est ἐνθουσιασμὸς ille diuinus, quo cœlitus adflata Poetarum natio ad carmen decantandum rapitur. Plato in Ione Orpheus in Argonaut.

Νῦν δ' ἐπεὶ ἀεροφοίτος ἀπέπτατο δήϊ& οἶστρ&.

Impetum vocat Ouid. lib. 1. Fastor.

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo,
Impetus hic sacræ semina mentis habet.

In tali ἐνθουσιασμῷ constituti Hesiodus & reliqui antiquissimi Poetæ, à Musis sua se carmina accepisse commenti sunt. vide Lucian. ἐν Διαλέξει πρὸς Ἡσίοδον, Barth ad Claud n. 2448. Porro de furore Poetico lege Corn Agrippam lib. 3. de Occult. Philosoph.

vers. 10. *tamquam si placet hic impetus*] Putschius legi *tangam.* inepte. particulam *tamquam* sic absolute & supra posuit; *& me tamquam furtiuis subinde osculis verberabat.* Et iterum; *qui tamquam togæ virilis stolam sumpsit.* Marius Victorinus de Art. Grammat. libro 4. *Hi genus metri maxime desiderat separari in duas clausulas tamquam*

Super alta vectus Atys:

dehinc, Celeri rate maria Sic vocula ὡσεὶ non tantum similitudinem significat, sed etiam veri speciem, vt Iohan. 1. *Vidimus eum tanquam vnigenitum.* hic ὡς habetur, cui æquipollet ὡσεὶ apud Lucam 22. vbi scribitur *Factus est sudor eius tanquam guttæ sanguinis decurrenti in terram.* quod non sic accipiendum sit, quasi dicere voluerit, Seruatorem emisisse sudorem similem gutti sanguinis, vt ipse tamen sanguis non fuerit: sed intelligendum est, sudorem decurrisse sanguineis guttis. Bucerus Annotat. in Matth. c. 26. v. 39.

v 13. *Orbem iam totum*] Satyra, in qua vitia Romanorum reprehenduntur. Bruschius in Annotat. De mutatione Reipub. Romanæ. Scalig. in Catalect.

v. 14 *sidus currit vtrumque*] Sic Claudian. de Roma *-- Ad Solem victrix vtrumque cucurri.* Orientem videlice

et & Occidentem. Petronius *sidus* vocat Solem, vt æcis est ἀςὴρ. Scholiast. Pindari Olymp. 1. πᾶ τῶ ἐκ ...ων συγκείμθμα ἄςρων ζώδια, ἄςρα λέγονται. ὁ δὲ ἥλιος ἀςὴρ. Barth. ad Claudianum nu. 1048. & prius nu. 490. l rem est Pet. Matthæus Histor. Francor. lib. 1. nar. 1. m. 11.

v. 16. *grauidis freta pulsa carinis*] grauidis, i.e. onustis.
vers. 19. *Hostis erat*] Similia Claudian. lib. 1. in Rufin. -*Rufino populandus erat.* Barth. ad Claudianum m. 169.

v. 22. *Assyria concham*] al. *Æsopyreum.* Leg. *Ac sese pi- m laudabat miles in vnda.* Turneb. Aduers. l. 4. c. 19. go, *Æs pyreum conlaudabat miles in vnda.* Restitu- dum puto; *Æs Ephyreum conlaudabat miles in vda u ima) Quæsitus tellure*——Nam *vda* in *vnda* mi- uit non raro, Gifanius Ind. Lucret. Totum locum emendo;

Æs Ephyreæum l. miles: in vda
Quæsitus t. n. c. ostro;
Hinc Numidæ lapides——
E. a. c. & læsæ v. pacis:
Q. i. f. Maurisfera: & v. H.
Excutitur——
Ad mortes preciosa: fames p. a. classes:
Tigris & a. g. iactatur in aula,
Vt b.——
H. p. effari parituraq; prodere f.

s *Ephyreæum*, est Corinthium. Iuuen. *Ephyræum.* Vir- . *Ephyreium.* Queritur æs Ephyræum esse in amore liti, quod armis non faciat; illud quod faciat, non e. Palmer. Spicileg.

ver. 24. *Numidæ crustas*] Leg. *Numidæ accurrãt,* Tur- b. Aduersar. l. 4. cap. 19. *Numidas lapides*, vocat colu- nas & marmora Numidica contemtim. illud, *Nu- dæ accusant*, vnde Turneb. *accurrant,* alia occasione orepsit, cum scriptum esset, *Numidæ lapides*; id ne is arbitraretur nominandi casu esse, fuerat qui ad am adscriberet, accusatiuum esse, hoc modo, *ac- cusat.*

cusat Palmer.in Spicileg. *Numidæ crustas*, id est, mar mora. Senec.ep.87.hinc *crustæ marmoreæ*. L. 17. §. *qu tabul.* D. de action. empt. Isidor. l. 19. c. 13. Plin. l. 36. c. Sidon. l. 2. ep. 2. *Iam si marmora inquiras, non illic Paro Charystos, Proconissos, Phryges, Numidæ, Spartiatæ, ri pium variatarum posuere crustas.* Sauaro ad Sidon. d. Weitzius indic. in Dracontii Hexaem. *crustæ*.

vers. 27. *Ecce aliæ clades*] *clades* quoduis infortuniu notat. Barthius in Ceir. Virg. nu. 283.

ibid. *læsæ vulnera pacis*] elegantissime. Sic Claudia *vulnere famæ*. Barth. n. 1972.

Pag. 157. v. 1. *in siluis Mauri*] al. *Mauris*, vt solet H rat. dicere, *Maura vnda, Maurus serpens, Mauris iacul* Georg. Fabricius Castigat. Odar. Horat. l. 1. od. 22. Pa mer. in Spicileg.

vers. 4 *fames premit aduena classes*] Classe ex Ægyp Romam commeatus portabatur. At Imperatores dementiæ venerant, vt annonaria classe feras ac cir arenam peterent. Suet. Nerone. Palmer. in Spicileg.

v. 5. *Tigris & aurata gradiens*] an quia vngues eius i aurati? Claudian. de Rapt. Proserp. de Baccho;

—quem Partica tigris
Velat, & auratos in nodum colligit vngues.

Statius lib. 11. de Liberi sacerdote;

—quem discolor ambit
Tigris & auratis aduerberat vnguibus armos.

Virgil. Æneid. 5.

—Tergum Getuli immane leonis
Dat Salio, villis onerosum atq; vnguibus aureis.

ibid. *vectatur*] etiam apud Pompon. Sabinum leg tur, *iactatur* male: aduecta namq; ex Hircania. Bart ad Claudian. nu. 2817.

v. 7. *perituraq; prod. facta*] Leg. *paritura fata.* Iam pr dem fata perniciem parturiebant Romanis nunc par tura. Palmer. in Spicileg.

v. 8. *Persarum ritu*] vide Rigaltium Not. ad Phæd l. 3. fa. 50 Barthium ad Claudian. num. 1396. & nur 1520. male.

ibi

ibid. *malepubescentibus annis*] *male*, pro, vix, vixdum, o quo supra dixit, *adhuc: pueris adhuc nascentibus*. Sic :s est vt & Alcimus vsurpauerit ad Lesbiam;

Horreo sanguineo male mora rubentia succo.

v. 9. *exsectaq; viscera ferro*] *viscera*, vro, testiculos, co- ›s. Dicit id, quod in Notis Gratiosi Epidauritæ le- :ur; A. T. A. *adulescenti testiculos abscidit:* & quod apud artialem; —*exsecuisse mares.*

v. 10. *in Venerem fregere*] emolliuerunt. Statius;

—*iam frangere sexum*
Atque hominem mutare nefas—

rthius ad Claudianum nu. 1492. & nu. 1885.

ibid. *vt fuga mobilis aui*] Claudian.

—*Nasci lanuginis vmbram*
Seruatoq; diu puerili flore &c.
Arte retardatam Veneri seruire iuuentam:

rthius ad Claud. nu. 1522. & nu. 1524.

v. 12. *Quarit se natura, nec inuenit*] vide L. *cum vir nu-* ›31. C. ad Leg. Iul. de adult. ibiq; interpretes.

v. 13 *scorta placent*] scil. mascula. loquitur enim de aribus exsectis.

ibid. *fractiq; eneruí corp. gressus*] emolliti & extreme licati Saluianus de Prouident. lib. 5. *Cum muliebrem bitum viri sumerent, & magis quam mulieres gradum ingerent.* Barth ad Claudian. nu. 1492. Catullus;

Turpe incedere myrmice ac moleste
Ridentem catuli ore Gallicani.

:g. *mimice*, id est, cynædice. Cynædorum exossa & e- :ruata plane in ingressu mollitia, quam in Embasi- eta mire expressit supra Petronius. P. Pithœus Ad- :rsar. vel subsec. l. 1. c. 17.

v. 15. *Quaq; virum quarunt*] quem videbant mollem, ctu, ore, vestitu, de eo dicebat, *Hic virum quarit.* idē im de Pompeio Magno dictum, qui cum omni cor- ›ris habitu & incessu mollitiem præferret, hoc ef- gere non potuit. ita enim à Cinna poeta perstri- ıus fuit;

Fascicola qui crura tegit, digito caput vno

Scalpit: quid credas hunc sibi velle? virum.

Scalig. Auson. lect. l. 1. cap. 27.

v. 16. *citrea mensa*] Martial. l. 14. epigr. 89. cuius lem-ma, *Mensa citrea*;

Accipe felices Atlantica munera siluas,
Aurea qui dederit dona minora dabit.

Videndus Rader. ad Martial. lib. 12. epigram. 54. & lib. 14. epig. 79.

vers. 19. *Quæ sensum turbant, hostile ac mobile lignum*] Legen. *censum turbant, host. ac nobile lignum.* Putschius. Malim cum WouWer. *Quæ turbant censum, hostile male nobile lignum.* *Hostile*, in hostis terra quæsitum. Supra;

Si qua foret tellus, quæ fuluum mitteret aurum,
Hostis erat ——

Eodem spectat & illud;

—— *& læsæ vulnera pacis.*

vers. 21. *Turba sepulta mero*] Est hoc genus loquen- Poetis vsitatum, quasi prouerbiale, *vino somnoq; sepul-* Virgil. lib. 2. Æn.

Inuadunt vrbem vino somnoq; sepultam.

Lucret. lib. 1. —— *morbo affectis somnoq; sepultis.*

Petronius supra;

Cum inter sepultos Priamidas nocte & mero.

Gilbert. Cognatus in Adagior. syllog.

v. 24. *Ingeniosa gula est*] ex Petronio citat Iac. Mag- in Sopholog. l. 6. c. 12. *Eruditam gulam* alius appellita- Omnia luxuriæ instrumenta condimentaq; procer- gulæ inuenere. Rader. ad Martial. l. 13. ep. 6.

ibid. *Siculo scarus æquore mersus*] supra; *vltimus ab or-* *Attractus scarus est.* Martial. l. 13. epig. 79.

Hic scarus æquoreis qui venit obesus ab vndis.

Ennius piscem hunc appellat cerebrum Iouis: *Sca-rum*, inquit, *præterii cerebrum Iouis.* Plin. l. 32. ca. vl. *Sca-rus, qui hodie principalis est.* Rader. Comment. in Mar-

v. 25. *atq; Lucrinis eruta litorib. condunt conchylia*] lacu Lucrino, qui in Campania est. Erythrei & quo-rundam aliorum sententia, *Lucrinus* lacus mare mo-

tuu

ım appellatur, vnde ferebantur ostreæ nobilissimæ, æ hîc conchylia vocat; lautorum mensæ apponeban- .Martial.l.13.epig. 77.

Ebria Baiano veni modo concha Lucrino,
Nobile nunc sitio luxuriosa garum.

ıderus in Commentar.ad Martial.

v.27. *Renouent per damna famem*] Similiter Claudia- s, vbi Barthius in Animaduers.nu.1709.

Pag.158.v.1. *mutoq; in litore tantum Sola desertis*] Leg. *ore tantum Sola.* Lepide. auræ aspirant cantu frondus, vt Lucret. *canere*, Virgil. *loqui siluas*. Palmer. in icileg. De hoc concentu, quem folia vento inspirante edere solita, Barth. ad Claudian. n.847.

v.3. *Nec minor in campo furor est*] idem notat Varro Sexagesi; *Sumptum comitia habebant ibi nunc fit mercatus*. Aus. Popma in Coniectan. Eadem Claudianus ıoque in Panegyr. ad Honorium Aug. vbi Barthius Animaduers. n.2307.

v.4. *Ad prædam strepitumq; lucri*] Leg. *Ad sonitum strepitumq; lucri suffragia vendunt*, Henr. Bebelius de Abusione ling. Lat. cap.12. & cap.24. & ante eum sic legeatur apud Laur. Vallam in Elegant. ling. Lat. lib. 4.

v.5. *venalis curia patrum*] pecuniæ caussa omnia conceduntur. Nam si quis pecuniosus à Senatu aliquid optat, pecuniam senatoribus exhibendo, statim quod ult consequitur. Hinc M. Cato apud Salustium in Catil. *pecuniæ seruitis*. Ibid. *Quibus omnia honesta atque inhonesta comparare mos erat*: id est, qui per fas & nefas ecuniam comparare studebant. Ipse quoque Petronius supra;

Quid faciant leges, vbi sola pecunia regnat? &c.

Gilbert. Cognatus in Adag. *omnia venalia habet.* vide eundem de Romanæ Curiæ venalitate in Adagis;

Prostat & in quæstu pro meretrice sedet.

Apud Iac. Magni Sophologi lib.5.cap.5. & lib.6. cap.6 egitur, *curia primum* mendose.

vers.6. *Est fauor in precio*] Leg. *En fauor*. Sic W ... ad Apule.

v.8.*Ipsaque maiestas auro corr.*] apud eundem Magn lib.8. cap.6.legitur, *Iam quoque maiestas auro corrupt. iacebit.* sed lib.5.c.3.*latebit.* Quoad rem, vide Barth. ad Claudian.num. 2306.

v.14.*Ipsa sui merces*] præmium.L. Florus; *Respublic. in exitium suum merces erat.* Barth.ad Claudian. n.737 & num.1340.& nu.1472.

ver.15.*gemino deprensam gurgite prædam*] metaphor: ex retraducta in mari periclitantibus conuenientissi ma Douza Præcidan.pro Catul. cap.6. *gemino gurgite* id est, auaritia & prodigalitate seu luxu, de quibus Romanorum vitiis Sallust.in Catil.& Iugurth. Lucan.lib 3.& lib.7.alii, quos allegat P.Brossæus Animaduer. in Cassiodor.lib.12.ep.39.

v.16.*Fœneris illuuies*] Leg.*ingluuies*.Palmer. in Spicileg. Papias; *Ingluuies, voracitas. Ingluuiosus vorax. Fœnus* vsurpatur, vt supra;

Qui pelago credit, magno se fœnore tollit.

Ibid.*vsusque exederat æris*] *vsus* pro vsura vsurpatur Douza Præcidan. pro Catull. cap.16. Methodorus apud Magnum in Sopholog. *Ingratus est, qui beneficium reddit absque vsu.*

v.17.*nulla est certa domus*] *certa*, id est, certum dominum habet. Sallust. *incertas domos habere.*

v.20.*curis latrantibus errat*] loquitur de Romanæ iuuentutis effusione & ære alieno, nulli aiens patrimonium suum relictum, sed vt tabem æs alienum in omnes defluxisse. Itaque commodissime legetur, *hirislatrantibus*. Notum est, *hiram* esse intestinum ieiunum; quod vt inane & vacuum semper est, ita isti gumiæ satiabantur nunquam, sed hiabant luxu & auaritia semper. Semper autem famelicorum intestina à bonis scriptoribus *crepare* aut *latrare* dicuntur. Guliel. Plaut. quæst.in Mostel c.4.

v.22.*inops audacia tuta est*] prouerbialiter. idem alio loco; *Quisquis inops peccat, minor est reus*—Cognatus in Adagior.syllog.

Pag.159.v.1.*ferialis Enyo*] al.*Erynnis.* vt infrà;

horri-

—horrida Erynnis, Et Bellona minax—

l *feralis Enyo* etiam Apollonio Collatio in Excid. ierosolymor. vt notauit Goldast. ad Valerianum, & rth. ad Claud. n. 1481.

v. 2. *Libyco iacet æquore Magnus*] Mart. lib. 5. ep. 71. de ›mpeio & Pompeii filiis;

Pompeios iuuenes Asia, atque Europa, sed ipsum
Terra tegit Libyes: si tamen vlla tegit.
Quid mirum toto si spargitur orbe? iacere
Vno non poterat tanta ruina loco.

›mpeium magnum ad Pelusium, quod in Libya ad ili ostium qua oppidum excurrit, occisum, & sepulm esse plerique tradunt. vide Rader. ad Martial. libr. ep. 71. & lib. 3. ep. 65. & Andr. Schottum in Not. ad ıctorem de Viris illustribus, numer. 77. Lucanus lio 8.

Pompeio raptim tumulum Fortuna parauit,
Ne iaceat nullo, vel ne meliore sepulcro.

etrus Comestor in Scholast. Histor. *Pompeius, Hyrca- fauens contra Aristobulũ, Ierusalem templum obsedit, ofanauit, in porticibus equos stabulauit. Vnde numquam stea fuit fortunatus, qui prius erat fortunatissimus, & occ- sus diu iacuit inhumatus.* Adi Iosephum Matthatia- em in Antiquit. Iudaic. & Gorionidem in Epitom. & onradum Thuricensem in Fabulario.

v. 5. *Et, quasi non posset tot tellus ferre sepulchra, Diui- cineres*] in Catalect. exstant epitaphia Pompeiorum, ı quorum quarto; —*Diuisa ruina est.*

Vno non potuit tanta iacere solo.

indenbrog. in Not.

v. 6. *hos gloria reddit honores*] hoc hemistichium videır παρῳδεῖν Dionys. Cato in Distich. —*quos gloria ›exat inanis.*

verſ. 8. *Parthenopen*] in MS. Bongarsiano glos[illegible], *Neapolim* & statim ad illa, *Dicarchidos arua*) [illegible].

v. 14. *Mollia*] *flexibilia, lenta, mobilia.*

Ibid. *discordi strepitu virgulta loquuntur*] M[illegible] rationis hoc est. Nam vt quæque procerior [illegible] hoc

arbor

arbor est, eo magis vento acutum reddit sonum, aucto re Capella. Ausonius;

Est & harundineis modulatio musica ripis,
Atque arguta suis loquitur coma pinea ventis
Incubuit foliis quoties leuis Eurus acutis.

Claudianus de Rapt. Proserp. lib. I.

Stridula coniferis modulantur carmina ramis.

vbi Parrhasius in Comment. & Barth. in Animaduer num. 847. & num. 2566. Quo retulerim & illud, quo paullo prius in hoc carm. legitur;

Orbata est auibus, mutoque in litore tantum
Sola desertis adspirant frondibus auræ.

v. 15. *nigro squalentia pumice saxa*] de spiraculo Dit contra nigrum pumicem hoc dicit. Barth. ad Claudia num. 2684.

v. 17. *Ditis pater*] *Ditis*, recto casu. In vet. Gloss. *Dit pater*, πλέτων. Scalig. in Catal. ad Ætnam. Adde Golda stum in Parænetic. ad Columban.

v. 20. *Diuinarumque potestas*] *Potestate cœlestes* pro su peris non semel eruditissimus Arnobius dicit. Barth. a Claudian. n. 965. & n. 1657.

vers. 21. *Fors*] Fortuna, Huguitioni, Papiæ, Balbo Buttoni.

Pag. 160. vers. 8. *varias lapis inuenit vsus*] Leg. *Pariu lapis in vs.* Palmer. in Spicileg. Immo leg. *Varius lapis*, vt apud Horat. li. 2. Sat. 4. vbi male Glareanus & Erasmus *Parios* substituunt. Dousa Comm. in Horat. *Varius lapis*, marmor, quod est varii coloris. Vitruuius lib. 7. cap. 5. *Ex eo antiqui, qui initia expolitionibus instituerunt, imitati sunt primum crustarum marmorearum varietates.* Sauaro ad Sidon. lib. 2. ep. 2. Potest tamen & vulgata lectio non incommode retineri. Ait Pluto; dum lapidibus, quorum cottidie nouos vsus inueniunt, & nouis inuentionibus adhibent, cædendis & eruendis montes & valles excauantur, metuere se ne terra penitus excisa & inferis apertis animæ inclusæ euolent & ad cœlum tendant.

v. 10. *sperare iubentur*] pro, sperant: est enim hoc verbum

n nonnunquam cum actione coniunctum. Iuuenal. ,t.6.

——minus ergo nocens erit Agrippinæ
Boletus: siquidem vnius præcordia pressit
Ille senis, tremulumq; caput descendere iussit
In cœlum——--hoc est, coegit Claudium mori.

gilius lib. 2. Æneid.

Hectoris ad tumulum Troiæ sub mœnibus altis
Iussa mori—— hoc est, iussu occisa, Est autem :braismus, de quo multis Castalio Annotatio. ad ılm.138.

v.13. *Romanosque cie*] classico excita. Plaut. Amphitr. gil. *Aere ciere viros.* Infra; ——*& tuba Martem*
Sideribus transmissa ciet——.

v.15. *sitientes perluit artus*] Sic infra; *sudor quoque pertora.*

vers. 24. *Vota tibi cedent*] alt. *mihi.* quod recte explo- n st.

Ibid. *minor ira rebellat*] Leg. *rebullat.* Definire videtur luisse iram. Est enim ea fretum (feruorem dicunt, e rebullitionem) sanguinis circa cor. Palmer. in Spi- eg. Quid si, *rebullit?* quod non metuam in textum :ipere.

versi. 27. *Romanis arcibus*] Leg. *artibus.* Putschius & lugius.

Pag. 161. vers. 2. *Idem, qui posuit, moles Deus*] Fortuna. *us* quandoque ἐπίκοινος vtrumque sexum comple- tur.

Ibid. *& mihi cordi*] al. *est mihi cordi.* quod & verum es- puto.

v.3. *sanguine pascere luxum*] explere, & in eo volupta- m meam capere. Optatus Afer lib. 2. *Neque enim Ec- sia dici potest, quæ cruentis morsibus pascitur, & Sancto- m sanguine & carnibus opimatur.* vide Barth. ad Clau- an. n. 1860.

versi. 5. *strictos Marte Philippos*] Leg. *structos morte Ph.* ılmer. in Spicileg.

v.9. *Iam fragor armorum*] Legendum;

Iam f.a crepitantum personat auras,

Et Libyen cerno, & tua Nile gementia claustra,

neque vero trepidabant aures Fortunæ eo armorum fragore, quæ eum sibi volenti esse non dissimulet. Palmer. in Spicileg.

vers.12 *animas accerse nouas*] Leg. *arcesse*. Stewech. ad Apul. lib.7. de Asin.

Ibid. *nauita Protheus*] inferorum portitorem vocat *Protheum*: verum omnes Poetæ Arbitro repugnant. Ant. Delrio Aduersar. in Senec. Hercul. fur. Act.3.sc.1 v.770. Leg. *Porthmeus*, & Charontem intellige, quem Diodorus sic appellatum contendit, quoniam transmittit animas defunctorum. Baptista Pius Annota poster. cap.48.

ver.14. *simulacra virum*] pro, virorum, animas hominum: quas pag. seq. vocat *vmbrarum facies*. & hac pag *pater vmbrarum* dicitur Plauto, id est, animarum.

Ibid. *traducere cimba*] Pedo Albinouanus Eleg. de morte Drusi;

——Omneis exspectat auarus

Portitor, & turba vix satis vna ratis.

Lindenbrogius Not. in Catalect.

ver.23. *Ore cruento Deformis Titan*] sic legendum esse vidit Ianus Passeratius. nam vulgo sic legitur; *Deformis titubans*. Cui simile est illud Virg.1. Georg.

Cum caput obscura nigrum ferrugine texit.

Lambin. Comment. ad Lucretium lib. 4. *Titan* pro Sole. Barth. ad Claudian. num.2659. An quia in M S. Bongarsiano legitur *ora*, totus locus ita erit cum Colladonio componendus;——*namque ora cruentus*

Deformi Titan vultus caligine texit.

Vulgatam tamen lectionem defendit vet. Poeta apud Orosium lib.7.c.5. vbi de Furore;——*Fremit horridus ore cruento*. Sunt autem notanda hoc loco ostenta, omina & præsagia futurorum bellorum, de quibus vide Barthium Animaduers. ad Claudianum num.1432. numer 1635. num.1639. numer.2638. vbi varia horum versuum loca explanantur.

vers.27

verficul.27.*rupta tonabant*,&c.] *rupta*, pro,difrupta, fa.

Pag.162.v.1.*verticibus laſſis montis iuga*] Leg.*v.lapſis* :.Labes enim ſignificatur & hiatus, quæ ipſa quoque oſtentis numerata ſunt. Palmer.in Spicileg.

v.2. *nec vaga paſſim Flumina per notas ib. morientiar.*] ibe,—*nec.vaga paſſim, Flumina per notas ibant moriia ripas.* non aliter quam dicit Macrob.in Somn.Scin lib.2.cap.8.Familiariter *per* pro inter ponere ſolet: :audio qui in nuperis notis, morientibus hiſce flunibus mederi conatur,ſed veriſſimum eſt,quomodo ſui ego & interpunxi, non manebant inquit. intra as ſuas flumina, paſſim vaga. Et ne hæſitet quiſpiam tro, ponam Manilianos verſus, lib. 4. Aſtron. quos :adumbrauit Petronius;

Donec in Ægyptum redeant curuata per vndas
Littora, Niliacis iterum morientia ripis.

uod autem ait, *ibant morientia*, aſpexit quodammo- Claudianus, —*naſcentes ibant in ſecula libri.* Ponaus Not.in Somn.Scip.lib.2.cap.8.eleganter, *morien*-,pro,exareſcentia, vt apud Claudian.malim autem, *as* quam *notas*. quia decreſcente flumine. *lata* ſeu *la*- fiunt ripæ Barth.& Claudian. nu. 62. Qui tamen ſui litus nu.1043.ſcribit; Notas ripas excedentem *vagũ*, cunt etiam Horat. & Seneca. Et diuerſa loqui vider, *vaga* & *morientia* eadem vocans, nec ſufficere vintur, quæ Pontan.produxit. Sed omnis elegantia in *morientia* ſepulta eſt. Dicit enim mori flumina, quæ : vberantia ſpeciem ſuam perdunt & confundunt. ors enim reſolutio formæ eſt.

verſ.3.*Martem ſideribus tranſmiſſa ciet*] leg.*tremefacta it.* Sidon.carm.5.*Et Venerem Martemque cient.* Sauaro Not.

verficul.10.*Sanguineoque recens deſc.Iup.imbre*] Hunc rſum Claudianus expreſſit, *Sanguineo rubuiſſe Iouem.* : Ouid.lib.15.& Heſiodo in Clypeo Herculis, Barth. Claudian.numer.1374.num.1643.num.2233.*Iupiter* o aëre.

v.15.al-

v.15.*alpibus aeriis, vbi Graio nomine, &c.*] Graiarum alpium etiam meminere Ptolemæus, Plinius, Tacitus, Antonius in Itinerar. Ammianus, & alii. Sunt vero ea Alpes, quas hodie *Montem S. Bernardi minorem* nominant à cœnobiolo in summo vertice D. Bernardo sacro Ægid. Tschudus in Descript. Rhetiæ, Iohan. Stumpsius in Chronic. Heluetior. Leander Albertus in Descript Italiæ, Ios. Simlerus Comment. de Alpib. pag. 92. b Barth. in Claud. num. 2227.

vers. 17. *Est locus Herculeis aris sacer*] Idem affirman Æm. Probus, siue Cor. Nepos in Annibal. Ammianus Silius Italicus, alii. *Alpes Penninas* esse contendit Gaud Merula, sic dictas ab Hercule Pennino in summo ver ticis consecrato; Antiquit. Gall. Cisalp. lib. 3. cap. 5. 9. 8 10. & li. sect. 2. c. 11. Quem refutat Simlerus. nam etsi Li uius *Pennini Dei* meminerit, non tamen inde euinci tur eum *Herculem Penninum* appellari. Et, quod ips Merula non diffitetur, diuersæ sunt *Alpes Penninæ* at que *Graiæ*, & bono spatio dissitæ: contra quam existi mauit Reimund. Martianus, & eum secuti Cuspinia nus atque Iouius. Nam *Penninæ Alpes* sunt, quas me diæ ętatis scriptores vocant, *Montem Iouis*, vulgus Hel uetiorum *S. Bernhardi maiorem*, qui idolum Iouis, qu puto Penninum veteribus dictum, in summo vertic destruxit atque deiecit. At *Graiæ Alpes* sunt *Mons Bern hardi minor*, vt modo dictum, quibus à nonnullis an numeratur *Mons Cales* seu *Cinisius* è mediæ ætatis scri ptoribus dictus.

Ibid. *Herculeis*] Hoc Liuius inter fabulas refert. quibusdam tamen non prorsus vana & inanis narratio videtur, quando Herculis transitus multa vestigia indicatur, *Herculis Monœci portus*, & harum Alpium nomen & *Lepontij* ita dicti creduntur, quod ab Hercule eo loco relicti fuerint. Simler. Comment. de Alpib.

vers. 19. *non solis adulti*] al. *adusti*. male. *Sol adultus* est meridies, quo radii Solis non habent, quo magis adolescant. Sidon lib. 4. ep. 8. *Iam Sol adultus roscidæ noctis humorem radio crescente sorbuerat*. Sauaro in Not. Seneca Herc

Herc. Oetæo;——--*vicitque faces Solis adulti glacia- iubar*.ita ibi leg.eſt. Zinzerling. Miſcellor. Critic. lib. ca.17.

v.26.*Intentans cum voce manus ad ſidera*] Deos orantum vetus mos eſt, manus ſupinas, vt loquuntur Virilius, Horatius, Cœlo attollere. Barthius in Cerr. irg.num. 403. Id quod flagrantis animi indicium eſt. ·auid Pſalm. 63. verſ. 5. *Sic benedicam te in vita mea. & nomine tuo leuabo manus meas*. Bucerus in Annotatio. Pſalm.

v.27.*Saturnia tellus*] hemiſtichium Ennianum apud arronem, id eſt, Italia.

Pag.163. v. 1. *onerata triumphis*] ornata, honeſtata, vt pud Plautum.

v.2. *Teſtor ad has acies*] Leg. *ad has arces.* Maſſiliam ſinificat, & ſubiecta Inſubriæ oppida. id poſtea etiam larum fit;

Dum Cæſar tumidas iratus deprimit arces.

almerius in Spicileg.

ver.4.*Rhenum ſanguine vnico*] Leg. *pingo.* Palmer. vel, *ngo.* Iungerman. itaque habent q.l.v. Infra;

Theſſalicos ſinus humano ſanguine tinge.

v.9.*Eſſe nocens cœpi*] id eſt, reus peragi.

v.10.*Aut qui ſunt, qui bella volunt*] in al. *vident.* Leg. *ubent.* Bella iubebat populus Romanus centuriatis coitiis coactus: quem hîc Cęſar inuidioſe ex operis merenariis collectam multitudinem vocat. Guliel. Plaut. uæſt. in Moſtell. c.4.

ver.12.*quorum eſt mea Roma nouerca*] ſic Velleius Paerculus in princip. Hiſtor.

ver.16.*& cauſſam dicite ferro*] Quo pacto & ſupra di:it; *Gladio ius dicturum ignauiæ ſuæ.*

v.19.*reddenda eſt gratia vobis*] Leg. *votis.* Votis iam & xſecrationibus inimicorum Cęſariani perierant. Hanc am impenſam voluntatem negat Cæſar, quin remuneetur. Sic mox; *Votis interficit hoſtē.* Palmer. in Spicileg. ſed *vobis* euincunt ea, quæ ſequuntur: & ipſe Cæſar ait; *Non ſolus vici.*

Z z verſ.21.

vers.21. *& sordes meruit victoria nostra*] alludit sordes reorum, dum in iudicio præsentes accusantur: de quibus vide quæ supra diximus.

vers.22. *Iudice Fortuna cadat alea*] Idem Cæsar apud Suetonium cap.32. *Eatur, inquit, quo Deorum ostenta & inimicorum iniquitas vocat. iacta est alea, inquit.*

vers.25. *Delphicus ales*] aquila. sed cur *Delphicus*? at quia in Apollinis tutela? Atqui Iouis auem esse in eiusque tutela auctores rerum memorant. vide Isidor. Etymolog.l.17.c.3.

v.27. *de parte sinistra*] quæ erat felix, vt & *laua*. Meursius Animaduers. Miscell. lib.3.cap.18. De hoc omine e volucris volatu Barth. ad Claudian. nu.1432.

Pag.164. vers. 6. *Prima quidem glacies, & cana iuncta pruina*] Leg. *glacieq; & cana vincta pr. Vincta*, id est, ligata, vt mox ait, *& vndarum vincula*. Putschius. De niuibus alpinis Claudianus, vbi Barth. num.427.

versic.7. *mitique quieuit honore*] pro, onere. Palmer. i Spicileg.

ver.13 *stupuere pruina*] riguere. Claudianus in eadem re; *Obriguere gelu.*

v.14. *Et paulo ante leues*] Lues est soluta aqua, vt cum niues in tabem aquamq; liquatæ sunt. Ait enim aqua quæ ante labebantur solutæ, repente in pruinam co crevisse & glaciem, vt ferro earum rigor frangendus e set. Turneb. Aduersar.l.4.c.19. Liuius vocat *fluentem l bem liquescentis niuis*, itemque *tabidam niuem.*

versi.19. *rupti turbine venti*] Leg. *rupto*, pro, erupto. Virgil.— *ceu rupto turbine venti.* Palmer. in Spicileg.

ver.20. *Confractum grandine cælum*] Leg. *confarctum* propter illud, *tumida*. nam alterum alteri aptum. Pa mer. cui non possum adsentiri.

versic. 22. *nubes rupta*] eodem modo Germani tale nimborum tempestatem dicimus Wolckenbruch.

ver.23. *Concreta gelu Ponti velut vnda ruebat*] Leg. *e putri velut vndar.* & accipe de aqua nicta caduerit ruente, quæ & *ruina* Varroni. Aus. Popma Collecta ad Varron. vel leg. *Ponti velut vnda ruebant*, scil. nube

Atq

tqui mare propter motum perpetuum non concreit, maxime Ponticum. Sed Philosophatur, opinor, & ceanum Septentrionalem respicit, mareque Islancum, ex cuius litoribus glacies vento pulsæ fuere in m locum scribuntur, qui dicitur *Mare glaciale*, si uidem fieri potuit, vt de hac re aliquid Petronio inotuerit.

v.26. *Nondum Cæsar erat*] scil. victus, quod repetenm ἀπὸ κοινοῦ.

Ibid. *sed magnam nixus in hastam*] Leg. *magnum n.i.h.* uerbialiter, vt ad Cæsarem ipsum referatur. Palmer. Spicileg. *Magnam* pro longa dixit, μεγάλην: *vt maum tempus* pro longo. Infra; *Dum hæc magno tempore otone aguntur*. Alibi tamen ipse Petron.

—*& ingentem quatiens Mauortius hastam.*

Pag. 165. v. 3. *Amphytrioniades*] Hercules.

v. 5. *disiecit tela gig.*] ita recte Gulielm. cum vulgo es, *deiecit*: Plaut. quæst. in Mostell. c. 4.

v. 8. *Palatî*] montis Palatini.

vers. 12. *totaq; bella*] Leg. *notaq; belli*: hoc est, quæ belm comitantur. Palmer. in Spicileg. aliter quam bene. *aq; bella* est, quod ille alter Poeta dixit,

—*bella vndique bella* Græcis, πάντα πόλεμος.

vers. 14. *Pectora per dubias*] Leg. *Pectora perq; duas scinntur tertia partes.* Tertium illud sequi vellent: sed em id per duas sententias, non easdem illas scinditur. uod tertium sit, quæ duæ illæ partes, commemorat; *uic fuga per terras*, &c. Palmer. in Spicileg. sed meras famias loquitur.

versi. 21. *quo mens icta iubet*] pro, perculsa & territa. an g. *acta iubet*?

ver. 26. *votis interficit hostem*] vide Scalig. ad Tibulli .4. eleg. 6.

Pag. 166. vers. 8 *pondera pinus*] rates, naues, quæ ex liseis pineis conficiuntur.

v. 10. *Fortunæq; omnia credit*] Leg. *cedit*. Pflugius.

versic. 11. *gemino cum Consule Magnus*] Pompeius bis onsul.

versic.13. *Ille tremor Ponti*] de Pompeio idem scribit Pedo Albinouanus Rer. Roman.l.1.

Ille, cui ternis capitolia celsa triumphis
Sponte Deum patuere: cui freta nulla repostos
Abscondere sinus: non tuta mœnibus vrbes.

Scalig in Catalect.

v.14. *piratarum scopulus*] id est, offendiculum. Pflug.

vers.20. *Ergo tanta lues Diuûm quoque numina vidit*] Leg. *Tergo tanta lues D. q. n. v. Tergo videre*, est fugientem videre, vt apud Catullum de Achille

Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus.

hoc vult Petron. Deos è terris fugisse belli crudelitate territos, hoc est, tergo visos esse. Gulielm. Plaut. quæst in Mostell. c.4.

v.23. *damnatum auertitur agmen*] auersatur, abominatur, fugit: ad quam rationem *anteuortitur* & *prauortitur* Plautus ἐνεργητικῶς vsurpauit.

Pag.167. v.6. *lurida Mortis imago*] ex illo Ouidiano

—*lurida nisi mortis imago.*

versic. 11. *flagranti stipite*] ligno ardenti, lignea face Functel. Infra; *Vexat cubitum ipsa stipite ardenti.* Balbus Catholico; *Stipes, titio vel truncus ligni.*

v.3. *mutataque sidera pondus*] Leg. *mirataque*. Absentibus Diis sidera ait insolitam leuitatem cœli mirata & onus assuetum requisisse. Gulielm. Plaut. quæst. in Mostell. c.4.

v.17. *Mauortius hastam*] *Mauortius* substantiue pro Mauorte vel Marte.

v.21. *Infremuere tubæ*] Leg *intonuere*. Calcagninus de Concord. lib.2.

Ibid. *scisso discordia crine*] hoc enim habitu describitur Discordia apud Virgil. 8. Æn. v.702. & Æn. 6. v.28 quod notarunt Crinitus de Hon. disc. lib.13. c.2. Weizius Not. in Prudent. Psychomach. l.1. v.685.

ver.23. *concretus sanguis*] Prudent. lib.1. contra Symmach. *concreto processit crine*. Weitzius in Not. v.491.

versicul. 25. *draconibus*] serpentibus, anguibus. Andreas Hierosolymitanus serm. εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν Christ

iristo; ἵνα τέχνῃ σοφίας παγιδεύσας τὸν ὄφιν ἐς τὴν δεξιάν &c.

ibid. *obsessa draconibus ora* &c.] en habitum, quo Fu- depingebantur: vetulæ, caput anguibus pro capillo cinctæ, sanguineam manu facem gestantes & flagellum. vide Delrionem Comment. in Medeam Sen. 14.

v. 27. *Sanguineam tremula*] al. codd. & Calcagninus, *sanguinea tremulam*.

Pag. 168. v. 2. *Appennini*] al. *Apennini*: cuius scripturæ rationes pete ab Io. Chrysost. Zanchio de Cenomar. orig l 2.

v. 5. *has erumpit voces*] quomodo Virgil. dixit;

Et caput vnda altus primum se erupit Enipeus.

quoque *erumpitur* pro erumpit se. Lucret.

Vis venti exagitata foras erumpitur——

prorupit se in fugam, apud Plaut. ni fallor.

v. 12. *Tu legem Marcelle tene*] Virgil. 6. Æneid. ibique Seruius & Tib. Donatus.

v. 13. *tu concute plebem Curio*] Sido. l. 4. ep. 3. *Æstuat Cethegus, incitat vt Curio.* Alanus Anticlaud. lib. 2. *accendit vt Curio.* Sauaro ad Sidon. l. 1. ep. 11.

ibid. *ne supprime Lentule Martem*] Sallustius in Catilinaria.

v. 14. *Quid porro tu Diue tuis*] corrigunt, *Die* illud retineri debet. *Diuum* vocat communi & plebeio tum nomine. Nam & Augustus semper se *Diui filium* dixit, *Diuus* pro Cæsare κατ᾽ ἐξοχήν. Nepos in Vita Attici; *In affinitatem peruenit Diui Iulii filii.* id est, Octaviani, qui fuit Iulii Cæsaris adoptiuus filius. quod monere ere putidum foret, nisi aliorum corrumpendi (corrigendi volui dicere) libido aurem vulsisset.

v. 17. *Epidauria mœnia quare*] Leg. *Epidamnia nomina q.* Nescit Romam tueri Pompeius, atque adeo Italiam vacuam Cæsari occupandam reliquit: atque ita Dirrachium cum exercitu tramisit, cui *Epidamni* nomen vetus mutarant Romani, ominis caussa, vt Plutarch. Plaut. Menæch. Itaque *Epidamnia nomina* dicit,

alludens ad significatum vocis. neque non tamen nomina pro re dicunt. Albinouan.——*nomina magna locorum.* Palmer. in Spicileg.

v.20. *ingenti volubilitate verborũ*] exempla petere est ad hoc genus dicẽdi à Sauarone Not. in Sidon. l. 9. ep. 9.

v.25. *incidimus in turbam heredipetarum*] vide Gruter. Suspic. extraord. c. 7. *Heredipetæ*, qui statim *captatores* vocantur. Papias; *Heredipeta, qui alterius hereditatem petit vel cupit; & componitur ab hereditas vel heredium, & peto Heredicapa qui hereditatem alterius capit; & componitur ab hereditate vel heredium, & peto. Heredicapa, qui hereditatem alterius capit, & componitur ab hereditas vel heredium & capio. Heredisscinda, qui alterius hereditatem scindit, aufert; & componitur ab hereditas vel heredium & scindo.* Ad eandem faciem dicitur *lucripeta* Dionysio Catoni in Distich.

Pag. 170. vers. 3 *quam male est extra legem viuentibus*] Plaut. *Nihil est miserius quam animus hominis conscius.* De hoc flagello conscientiæ, & metu qui eum necessario sequitur, vide Casaubon. in Pers. Sat. 3. Bart. ad Claudianum n. 292 & nu. 635, multis.

v.4. *quicquid meruerunt semper exspectant*] aspexit indubie hæc verba Macrob. in Somn. Scip. *Sibi videntur exitium, quod merentur, excipere.* Is. Pontanus in Not. Puto particulam *semper* excidisse, vt scripserit Petronius; *quod semel meruerunt.* Bart. ad Claudian. num. 635 In historia Marculphi minime nupera, vt vulgo putatur, sed peruereri, & cuius iam ante annos quasi 10. mentionem fecit Guilhelmus Archiepiscopus Cypri in Belli sacri Hist. legitur; SAL. *quod timet impius, veniet super eum.* MAR. *qui male facit, & bene sperat, totum se fallit.* Nec frustra ille; *Conscientia scelerum, metus iudiciorum* &c.

v.8. *flexæ pectine comæ*] an *pecten* abusiue pro acu comatoria dixit?

v.10. *& oculorum quoque mollis petulantia*] Leg *quoquo mobilis petul.* aut certe, *quaque mollis.* Quid, inquit, sibi volunt quoquo versum versatiles illi & petaces ocelli?

elli? Nec dissimile quod Apuleius in re haud multum tiam absimili de Venere scripsit lib. Milesf. *Et nunc mite anniuentibus, nunc acre criminantibus, gestire pupulis, & onnunquam saltare solis oculis.* Nec abit ipsius Arbitri pigrammatium;

O blandos oculos & inquietos,
Et quadam propria nota loquaces.
Illic & Venus & leues amores,
Atque ipsa in medio solet voluptas.

)einde dictio *petulantia* signanter admodum hic ex-rессa est, & valet, quod in notissimo versiculo legitur; *1inerua flauo lumine, Venus peto.*

læc cum ita sint, opportune in medicinam rapio Se-ecam Patrem lib. Controuers. 5. contro. 6. Vulgatur; *Iuliebrem vestem sumpsit, capillos in fœminæ habitum mposuit, oculos in puellari lenocinio circūdedit.* Leg. *cir-imtulit.* Is. Pontanus Analect. l. 3. c. 12. *Oculorum mol-m petulantiam* dixit, vt *oculos ad petulantem lasciuiam* ycurgus apud Rutil. Lupum lib. 1. Iustinus de Sarda-ıpalo lib. 1. *Cum mollitia corporis & oculorum lasciuia nnes fœminas anteiret.* Barth. ad Claudian. n. 385.

v. 11. *quo incessus tute compositus*] Sic Catullus:

——quam videtis
Turpe incedere, ritmice, ac moleste.

ıibi legit Scaliger epigr. 43. Leg. *studio compositus.* ippolytus à Collibus in Harpocrate. Corrigit Dou-ı, *arte compositus.* at quanto ex literarum reliquiis ve-ius sit, *fuco compositus!* Plaut. *Vitia corporis fuco occu-nt.* Pontan. Analect. l. 3. c. 12. Propert. lib. 2. eleg. 4.

Nequicquam perfusa meis vnguenta capillis:
Ibat & expenso planta morata gradu.

ɔi Beroaldus in Commentar.

v. 16. *ex vultibus tamen hominum mores colligo*] distin-ıe, *ex vultibus tamen hominum, mores coll.* Hippolytus ı Harpocrat. pag. 17. Ex ipsa orationis figura homines ɔsci etiam Homerus indicat Odyss. 1.

——οὐ μὲν γάρ τι κακῷ εἰς ὦπα ἐώκει.

rasmus in Adag. *Ex habitu bonum virum præ se fert.*

v.18.*cum te spatiantem vidi*]nota,ex incessu cognosci mores mulierum! Pflugius

v.21.*effice vt beneficium debeam*]fugit sub finem litera,qua reprehēsa,rotundior erit oratio: *efficis vt ben.debeam.*Heraldus Analect.lib.3. cap.12. vel pro *debeam* leg.est *debeat*,nempe domina. Iungermannus.

vers.23.*accendis desiderium æstuantis*] sc.amore,id est ardentis.

vers.24. *Quædam enim feminæ sordibus calent*] vid Celestinum.

v.26.*statores altius cinctos*] al. *diutius*. Hinc *discincti* puto legendum, ac *statores* seruos esse puto aut liber tos,qui prope herum aut patronum stant, & ei præst sunt,& si quem quærat, arcessunt sistuntque, Turne Aduersar.lib.4.cap.19 Ex MS.Iac.Cuiacii leg. *stator altius cinctos*,non,vt in illo,quem citat Turneb. *diuti cinctos*. Qui tamen codex,quo est vsus Turnebus,ex e ipso exemplari veteri Cuiaciano descriptus fuerit. *Statores* sunt proprie carcerum aut ædium custodes. na *stare* est verbum eius rei,apud Manil.lib.5. Sunt & q alias *latrones*,sic dicti quasi *laterones*, quod latus teg rent.Scalig.in Catal.ad Priap.

Pag.171.v.3.*vsque ad orchestra quatuordecim tran lit*]*quatuordecim*,sc.gradibus.Pflugius. Erant in *orch stra* Senatorum sedibus loca designata : erant & XIV.gradibus orchestræ primis vel proximis Equ tum sedes.inde *orchestram & populum* Iuuen. dixit p primoribus & plebe. P.Pithœus Aduers.vel subsec li 1.cap.17. Eleganter de muliere dictum , quæ amato bus plebeiis & vilissimis delectatur. Turneb. Adue lib.4.cap.19.

v.10.*Ego adhuc seruo numquam succubui*] licet ing nuæ,inquit, ac nobiliores matronæ reperiantur , qu ad explendam libidinem cum seruis crebrò flage passis,& mox cruci suffigendis consuescant , ego,tar etsi ancilla sim, cum equitibus tantùm rem habeo. P trus Faber Semestr.lib.2.c.8.

ver.12. *vt amplexus meos in crucem mittam*]*amplex*

pro

eo qui amplectitur, id est, me amplectendam. Sic
:essitudines pro necessariis, conuiuia pro conuiuis, re-
s pro regibus, &c. frequentari obseruauit. Bernar.
hol. ad Statium, lib. 6. Thebaid.

Ibid. *in crucem mittam*] Seruilis pœna *crux*. Iuuenal.
e crucem seruo. vide Pet. Fabrum in Semestr. libr. 2. c.
Lipsium de Cruce, lib. 1. c. 12. Gretserum de Cruce,
. 1. Venuste vero *crucem* seruum cruciarium appel-
, qua facie sermonis *scelus* pro scelesto. Lipsius d. l.
rnartius d. l.

v. 13 *flagellorum vestigia*] Leg. *flagrorũ vestigia*, id est,
uos, qui Plauto *mastigiæ* Sidonio *fractores ferularum*,
ertulliano *flagra rumpentes*. Saauaro ad Sidon. libro 3.
. 13 quæ hoc loco *flagellorum vestigia*, infra vocat,
rberum notas. Adi Brissonium Selector. lib. 3. cap. 10.
retserum de Cruce, lib. 1. c. 8. 9. 10. Rader. ad Matt. lib.
. cap. 69.

v. 15. *in equestrib. sedeo*] *equestria* pro locis theatta lib. theatralibus
uitũ, & modificatis verbis, pro *equitibus* vsurpauit.
leo vero est: nunq̃ est mihi res, nisi cum illis qui sedẽt
quatuordecim ordinib. Turneb. Aduers. lib. 4. ca. 19.
letaphora ab equestribus, hoc est, locis in spectaculo
uiti datis. Pet. Faber Semestr. lib. 2. c. 7. Lips. de Am-
hith. c. 14. Pet Pithœus Aduers. lib. 1. c. 17.

v. 22 *in Platona*] εἰς πλαταγῶνα. paullò post; *flexitq;*
in eum diphona. Leg. *daphnona. Platanon* & *Daphnon*
ca platanis & lauris consita. Turneb. Aduers lib. 26.
ap. 6. Iacobus Gaudensis lib. 3. Ærarii aur. Poet. *Plata-*
on. locus platanis consitus Magnus olim vsus *Platano-*
um in del tiis æstiuis. Cicero; *Hæc tua platanus ad opa-*
an lum hunc locum patulis diffusa ramis. Plato in Phæ-
ro; καλή γε ἡ καταγωγή. ἥ τε γὰρ πλάτανος αὕτη μάλα ἀμ-
φιλαφής τε καὶ ὑψηλή. ἥ τε ἄγνου τὸ ὕψος καὶ τὸ σύσκιον πάγ-
καλον. Videndus Iac. Pontanus ad Virgil. 4. Georg. Ra-
lerus ad Martial. lib. 9. epigr. 46. Barth. ad Claudian.
um. 837.

ver. 23. *Placuit puella*] ancillæ, sicut *puer* pro seruo: &
dicitur hic de stuprata.

v.25.*diphona*] Leg. *daphnona*. Turneb. supra Iacob Gaudensis Ærarii aur. Poet. lib. 3. *Daphnones, loca sun lauro consita.*

Ibid. *ambulationi*] ambulacro. sic Isa. c. 4. מסתור Hieronymus transtulit *absconsionem*, pro loco, in qu quid absconditur, sicut Latini *deambulationem* vocan locum, in quo deambulatur, Zuinglius in Compila tion. Suetonius Augusto, c. 100. *circumiectasque silua & ambulationes in vsum populi tunc iam publicarat.* Si *cœnatio* pro cœnaculo.

v.26. *dominam producit*] *produci* meretricium. Ponta nus in Macrob. lib. 2. cap. 2. Verbum ad rem accommo datissimum, constat ex Plauto. Bongarsius Variis lect in Iustin. lib. 9. Alii malint, *perducit*, vnde *perductores* προαγωγεῖς. qui hoc differunt a leonibus, quod *lenone* sunt scortorum, *perductores* etiam inuitatum persona rum, vt tradit Asconius in Cic. Verr. 3. Franc. Modiu Not. in Iustin. lib. 9.

Pag. 172. v. 1. *omnibus simulacris emendatiorem*] En nodius; *Qui te vltra emendationem omnium protulisti* Plin. epist. & Auson. Paneg. *optimus & emendatissimus* Arnob. lib. 2. *emendatissimi mores*. Iuretus Miscellan. ad Symmach. libro 1. ep. 26. *Simulacris*, id est, imaginibus, pupis, picturis. Est elegantissima formæ omnium spe ciosissimę descriptio. Rara autem concordia forma atque pudicitiæ. Hinc Martial. Catullam suam optat vel minus formosam, vel magis pudicam: hoc, ne tam vilis habeatur, illud ne tam turpis, ob formam omni bus prostitutam existat. Ita pudiciorem ait fore minus formosam, aut honestiorem magis pudicam. Rader. ad Martial. lib. 8. ep. 50.

v. 3. *Quicquid dixero, minus erit*] simile huic illud Tibulli; *dictu vt non maiora supersint.* Dusa F. ad Tibul. imitatus est Cyprianus ep. ad Donatum; *Quicquid iam voce delinquitur, minus.* Pontanus Analect. lib. 2. cap. 17. vide Iuretum Miscellan. ad Symmach. lib. 1. ep. 26. & Celestinum.

v. 4. *Crines ingenio suo flexi*] natura sua & per se. Bongarsius

rſius Not. in Iuſtin.lib.2. Barth. ad Claudian. num. 7.& num.2544. Nam *ingenium* eſt natura. Næuius 'curgo; *Ite actutum in frondiferas lucus, vbi ingenio arſta nata ſunt, non obſita*: id eſt, vbi ſunt ingenua & naia arbuſta, non manu aut arte ſata. *Ingenuus*, αὐτοης, ſponte natus, natiuus, naturalis, vt *ingenui fontes*, καὶ χειροποίητοι Schopp. in Miſcellan.

v.6. *frons minima*] frontem tenuem etiam præferunt oratius, Silius, Arnobius; ſed patulam Virgilius. Barius in Ceir. Virgil. numer. 497. Veteres anguſtam & uxillam frontem inter formæ dotes collocabant. oratius de Lycoride ſua; —— *inſignis tenui fronte*. ius;

Et caſtigata collecta modeſtia frontis.

ouſa Commentar. in Horat. cap. 2. contra Scalig. & Succidan. pro Horat. cap. 2. Quum & illæ, quibus atioſior modus frontis obtigerat, cultu imminuere idebant quas reprehendit Arnobius aduerſus Gent. ro 2. vbi inter cætera; *imminuerent frontem limbis*: ruartius in Statii Siluar. lib. 1. epithal. Stellæ & Viot. & Ramirez Hypomnem. ad Martial. lib. 4. ep. 42. im. 6. quod epigramma putat à verbis Petronii per itationem deſumptum eſſe. Porro de frontis paruæ modicæ indiciis & ſignificationibus variant ſcriores. Trogus Pompeius apud Plin. libro 11. *Quibus rua frons, mobilem animum ſubeſſe ſignificat.* Meletius Natura hominis, c. 8. *Parua vero ac modica fronte innii acumine præditos, & ad dicendum propenſos opinati nt.* Polemon de Natura ſignor. interpret. lib. 1. cap. 4. *rons anguſta per ſe, rudem hominem arguit.* Melampus o. de Næuis corporis, in princ. *In fœmina frontes næuus ſitus, regnaturam, vel magnæ poteſtatis futurā denotat.*

v.11. *nares paullulum inflexa*] duo in forma naſi Maralis requirit: alterum, moderatum debere eſſe naſum: terum, flexuram illam modica vncitate decoram:

— Aque modus breuiter ſit naribus vncis.

idon lib. 1. ep. 2. *naſus venuſtiſſime incuruus.* Ramirez Iypomn. ad Mart. lib. 4. epig. 42. n. 7.

v.12.

v.12. *Osculum quale Praxiteles habere Dianam credidit*] non recte mutant in *ossum* vel *ossulum* Prisciani auctoritate abusi. Virgil. 1. Æneid. *Oscula libauit natæ*, id est, ora, vt Seruius exponit. vtuntur eodem modo Horatius quoque & Ouidius, quos notauit Nestor Nouariensis. Est enim *osculum*, hoc loco non φίλημα, sed στομάτιον, vel (qua voce Aristot. in Problemat. vtitur) στόμιον, Apuleio *buccula*, id est, paruum os.

v.14 *pedum candor intra auri gracile vinculũ positus*] quod *sicyonia* vocabant, quæ sunt soleæ muliebres, quæ obstragula habebant, sed tantum corrigiis aliquot siue ligulis aut vinculis, quas *ansas* nominabant, superiori pedis parti obstringebantur. idque quam potera arctissime, quo videlicet aptior comprehensiorq; eni teret pedis forma. Tibullus;

Ansaque compressos colligat arcta pedes.

Ouidius; *Pes erat exiguus; pedis est aptissima forma.* Douza Præcidan. pro Tibul c.4.

v.15. *parium marmor exstinxerat*] quod est candidissimum. Arnob lib.4. *Vlnarum niuei marmoreique candores.* Martial lib.8. ep.53.

Marmorea fundens nigra falerna manu.

Rader. in Commentar. Petrus Damiani Meditatio. c 6 *Crura pendent marmorea*, de Christo crucifixo.

v.21. *Nunc erat à torua submittere cornua fronte*] *erat submittere*. ἑλληνικῶς. pro, nunc erat tempus submittendi. Ammianus lib.31. *Tunc erat spectare cum gemitu facta dictu visuque prædira.*

v.25. *Iam tua flammifero membra calore fluent*] Quare? quia Iupiter in aurum mutatus irrepsit in sinum Danaæ.

vers.26 *risit tam blandum*] Græci dicunt, ἁπαλὸν χλιαρὸν γελᾶν. de quo decenti ac moderato risu videatu Bern. Martinus Var. lect. lib. 3. c.26.

vers.27. *vt videretur mihi plenum os extra nubem Lun proferre*] creberrime occurrit comparatio venustæ formæ cum Luna. Nonnus Dionys. libro 4. de Cadm forma;

Εἶπο

Εἴποτε δινδύων φρενοτερπέα κύκλον ὀπωπῆς
Ὀφθαλμοὺς ἐλέλιζεν ὅλη σπλάγχζε Σελήνη.
ane vt Petronius. Q. Calaber lib. 1. de Penthasilea;
Ὡς δ᾽ ὅταν οὐρανὸν εὐρὺν ἐν ἄστρασι δῖα Σελήνη
Ἐκπρέπῃ ἐν πάντεσσιν ἀρίζηλος γεγαυῖα
Αἰθέρος ἀμφιραγέντος ὑπαὶ νεφέων ἐριδούπων.
t ipse ad eum similime. Barthius ad Claudianum, nu. 38. Salomon in Cant. Canticor. cap. 6. v. 10. *Est est ista, ia progreditur quasi aurora consurgens: pulchra vt Luna, ecta vt Sol.*

Pag. 173. v. 3. *feminam ornatam*] al. *hornam*, vt *femina* o muliere accipiatur. *Hornam*, id est, annotinam, ἐνόν, ἐτησιῶον.

v. 4. *Concilio tibi sororem*] peculiare huic rei verbum. idor. Origin. lib. 10. *Conciliatrix ob societatem flagitiosa nsensionis dicta, eo quod intercurrat, alienumque nundiet corpus. hanc & lenonem vocant.* Lucilius; *Saga & boa conciliatrix.* Barth. ad Claud. n. 1498.

ver. 5. *habes tu quidem & fratrem*] puellæ, quibus cum olitæ, *Fratres* vocabant; contra amatores suam comarem, *sororem*. Infra; Recipies neruos, si triduum sine ratre dormieris. Nam Giton pullipremoni illi pro cultella. Martialis;

O quam blanda es, Ammiane, matri.
Quam blanda est tibi mater, Ammiane.
Fratrem te vocat, & soror vocatur.
Cur vos nomina nequiora tangunt.

Eadem notione apud Tibul. Senec. alios. Lips. Antiq. ect. lib. 3. Cinædos ergo tecto nomine *fratres* appellabant. Et in toto hoc opere Cinædus iste Giton *frater* appellatur. Ramirez ad Martial. lib. 2. epig. 4.

v. 7. *quid prohibet & sororem adoptare? eodem gradu venio*] Legend. *quid p. & s. adoptare eodem gradu venia?* Lipsius d. l.

ver. 11. *per formam tuam te rogo*] Leg. *per te per formam tuam.* Stevvech. ad Apul. lib. 4. de Asin.

ver. 16. *Quidni, inquit illa, donas mihi eum, sine quo non potes viuere; ex cuius osculo pendes*] Leg. *Quid? inquit illa,* d. m.

d.m.e.ʃ.q.n.p.viuere? ex cuius, &c. Putſchius: & ante eum Duza.

v.20. *quemadmodum ego te volo*] Leg. *ego me volo*. Iungermannus.

v.23. *vt putares inter aures canere Sirenum concordiam* Leg. *intus canere.* Digitis pſallere, canere intus: plectro, foris dicebatur. Difficilior autem intus canendi modus: & ratio in procliui. nam qui foris canebant plectro velut vno digito chordas impellebant, id eſt ſimplicius: qui intus, quinque digitis velut totidem plectris. Er. Puteanus in Muſathen. cap. 11. *Seirenum concordiam* dixit, vt Claudian. *concordiam vulgi*. Barth. num. 2419.

v. 25. *toto mihi cœlo clarius neſcio quid reluceſcente*] re ſplendente, ἐνεργητικῶς.

Pag. 174. verſ. 2. *Non ſum quidem Solis progenies*] Non ſum, quam videor nomine præferre, Circe: qui enim mea mater non detinuit curſum Solis. Perſem autem parentem fuiſſe Circes, eamque amatam à Sole, habemus Odyſſ. κ. Iam fingi, Solem diutius hærere in cœlo probauerit Ouid. l. 4. Metamorph. v. 195. Gruterus Suſpicion. l. 6. c. 15. Ne longius eamus, Circe fuit venefica, at magicis artibus ſagæ dicuntur Lunam deducere, & ſolis curſum inhibere. Ita enim infra gloriatur ſaga mulier;

—Luna deſcendit imago
Carminibus deducta meis, trepiduſq; furentes
Flectere Phœbus equos reuoluto cogitur orbe.

Ait ergo, ſe quidem Circem vocari, non tamen eſſe veneficam, vt illa antiqua Circe fuit, qua de eadem ſaga mulier;

—Phœbeia Circe
Carminibus magicis ſocios mutauit Vlixis.

Phœbeia, i.e. (vti hoc loco explicatur) *Solis progenies*.

v. 3. *dum placet*] Leg. *cum placeret*. Iungerman.

verſ. 4. *habeo tamen quod cœlo imputem*] adeo dulce amor malum eſt, vt cum Diis ex pari viuere ſe putent, qui feliciter amant, imo Diis ipſis de felicitate contro-

ntrouerſiam moueant. Neque aliter loquens intro-
ditur Leander à Muſæo;

οὐκ αὖ ἐγὼ κατ' ὄλυμπον ἐφιμείρων Θεὸς εἶναι,
ἡμετέρην παράκοιτιν ἔχων ἐνὶ δώμασιν Ἡρώ.

izerlingus Miſcellor. Critic. l. . c. 6.

r. 17. *Nec ſine cauſſa Polyænon Circe amat*] vulgo *Bolia-n* , quod ſine cauſſa ſuſpectum. conſtat enim apud Homerum Odyſſ. μ. à Circe Vlyſſem amatum fuiſſe; & Πολύαινος appellatur à concinentibus molliſſim carmen Sirenibus, cuius initium eſt;

Δεῦρ' ἄγ' ἰὼν Πολύαιν' ὀδυσεῦ.

non igitur fabulæ tam notæ, & à poëtarum principe fictæ recordatio, & nominum conuenientia, *Polyæ-* mihi magis quam *Bolyænum* perſuadeant? Turneb. uerſar. l. 26. c. 6.

r. 10. *neque eſt quod curioſum aliquem extimeſcas. lon-ib hoc loco frater eſt*] Catullus;

Tam te baſia multa baſiare
Veſano ſatis & ſuper Catullo eſt,
Quæ nec pernumerare curioſi
Poſſint, nec mala faſcinare lingua,

perſtitio veterum, qua nimium felicitatis ſucceſſum, tumque ac præfinitum numerum obnoxium faſci- credebant. itaque laudantes aut numerantes dice- it. *præfiſcini*, quo omnem inuidiam ſe amoliri puta- nt. Scalig. ad Catull.

verſi. 16. *Idæo quales*] deſcriptio loci amœni. Scalig. in talect. In eadem hiſtoria eadem deſcriptione vtitur l. Cato in Diris;

Et mecum tenera gauiſa eſt ludere in herba,
Purpureos flores, quos inſuper accumbebat,
Candida formoſo ſupponens brachia collo.

em ad Catal. Comment. in Diras. Similis locus & a- d Philoſtratum in Epiſtolis. Lindenbrog. Not. in ital. Eum habes apud Duſam F. in Spicil. cuius ple- que in Notas illas ſuas transſcripſit Lindenbrog.

v. 17. *cum ſe confeſſo iunxit amori*] Leg. *quum ſe confeſſo ixit amore.* Virgil. in Ciri; *Sin confeſſus amor.* Græca- nicum

nicum est, ὁμολογητὸς, tam qui in confesso est, quam qui esse potest. Scalig. in Catalect. ad Cir. Non recte; neque enim hic versus componendus cum Virgiliano: cum Virgilius opponat incestum amorem confesso: & in hoc versu aliud longe negotium sit. Barthius in Ceir. num. 245. Quæ vulgo sese omnia abiecto pudore prostituebant, nō tenebantur Lege Iulia de adulteriis, quia sese per criminis professionem omnis honestatis ac iuris redderent expertes. Hinc feminæ famosæ, vt ad euitandam legis pœnam iure ac dignitate maritali exsoluerentur, lenocinium profiteri cœperant. Et hoc est quod ait Martialis;

Ne lex Iulia te notare possit,
Non nubis, Proculina, sed fateris.

Et hinc *confessus amor* pro impudico. Virg. Ceir.

Sin confessus amor noto te macerat igne.

Et Petronius hoc loco. Petrus Perrenonus Animaduers. & Var. lect. lib. 2. c. 4.

ver. 19. *molle cyperon*] τὸ κύπειρον dicitur Græcis & ἡ κύπειρος, herba odorifera, quæ, vt *rosmarinus*, in nostri hortis vulgaria, & retento Græco nomine Cyperis dicitur. Barbaris etiam *Cypria.* Balbus Cathol. *A Cypru Cypria, genus holeris, quia ibi valde abundet.* videndu Scholiastes Nicandri in Alexiph. At *Cupressus* est arbor, κυπάρισσος, cuius supra meminit Petronius ho versu;

Gaudent ferali circumtumulata cupressu.

Et infra; —*tremulæque cupressus.* Virg. 2. Georg. —*nec Idæis cyparissis.* Probus; *Cyparissum dicit cupressum. Cupressi* vel *Cyparissi* in secunda flexione apud Festum in *Cupressi*, & Isidor. lib. 17. c. 7.

v. 21. *molles clamauit in herbas*] Leg. *clinauit.* vnde *inclinare*, Lipsius Antiq. lect. lib. 1. cap. 8. Recte, & verificant hæc Petronii verba; *Inclinauit se in lectulum, ac me semel iterumque basiauit.*

Pag. 175. vers. 1. *spiritus ieiunio macer*] id est, fœtidus Schopp. Suspect. lect. lib. 5. epist. 3. Lege totum locum *Numquid spiritus ieiunio macer? numquid alarum negligen*

s ſudor putet? ſi hæc non ſunt, &c. Lipſ. Epiſtol. quæſt. . ep. 2. Vel leg. *ieiunio acer*, vt alii habent, id eſt, gra- , aut *marcet*, id eſt, putet. Ieiunia enim graueolen- n creant, vt etiam parœmia oſtendit νηστίας ὄζει. nc & Martialis Baſſum ait hircum olidum & fœti- n olere *ieiunia ſabbatariorum*, id eſt, Iudæorum. *Spi- us ieiunio acer*, vt Cæcilio apud Gellium, *ieiuna ani-* , pro fœtida & graueolenti. Raderus ad Martial. l. 4. gr. 4.

. 2. *numquid alarum negligens ſudor*] fœtidus & gra- lens, *hircoſus* Plauto Mercat. Act. 3. Sc. . & Gellio .c. 2. Sidon. l. 3. ep. 13. *Alarum ſpecubus hircoſis & ace- tibus*. ſcitiſſime; nam alæ *ſubhirci* ſunt Iſidoro l. 11. Sauaro ad Sidon.

. 6. *totoq; corpore velut laxato*] Leg. *luxato*, vt ſit me- hora à gladiatoribus ſumpta. Iungermannus & Put- us. optime.

. 10. *Dic Chryſis, ſed verum. Num quid indecens ſum*] n abſimiliter Philematium Plautina ad Scapham Moſtell. Act. 1. ſc. 2.

Contempla amabo, mea Scapha, ſatin' hæc me ve-
ſtis deceat.
Volo meo placere Philolachi ———
Ego verũ amo, verum volo mihi dici. mendacẽ odi.

aque hæc ancilla, & Scapha & Chryſis, ex ornatri- is, de quibus Scalig. in Priape. & ad Feſtum, Ræ- dus Coniectan. l. 2. c. 18. ſeq. Bernartius ad Statii Sil- lib. Radul. Fornerius Quotidian. l. 1. c. 22. Hæ & *ci- nes* dictæ. nec puellæ tantum, ſed pueri huic mini- io adhibiti. Saliſberienſis l. 3. c. 12. *Quod cubicularij ciniflones, nanive aut quicunq; nebulonum, quibus de- tus diuitiis ſenſus aut furor carere nõ poteſt.* Balbus Ca- lico; *Ciniflo, qui calamiſtrum calefacit, ſc. ferrum quo lli criſpantur. hic vulgo crinifer dicitur.*

er. 11. *numquid indecens ſum*] Leg. *Dic Chryſis, ſed ve- , numquid incompta, numquid indecens ſum? num- l ab aliquo*, &c. Bern. Martinus Var. lect. l. 1. c. 7. vbi tat de mulierculaꝛum cultu & nitela corporis.

v.12. *numquid ab aliquo naturali vitio formam meam excaeco*] *naturale vitium* vocat animo inhærens à natura, quod dedecet atque deturpat corporis formam, nec speculo potest emendari. Rigaltius ad Phędrum l.2.fab. 47. Immo *naturale vitium* est, quod corpori innatum, & ab ipsa natura impactum. Non absimiliter infra; *Si dolorem meum naturali conuicio exoneraui*: hoc est, in meam ipsius naturam & corpus facto.

v.19. *ædem Veneris*] ergo Veneris sacellum in isthoc horto, non Priapi.

v.22. *vera voluptate*] re, qua voluptatem capimus.

Pag.176. v.5. *veraq; forma redit*] supra; *vera redit facies, dissimulata perit.*

Ibid. *animus quod perdidit optat*] in eadem ipsissima re Dionys. Cato in Distich.

—*Mens humana quod optat.*

v.10. *quod me Socratica fide diligis*] atqui Socratem v pædiconem & puerarium distulerunt antiqui, Lucianus, Theodoretus Græcan. affect. serm. 12. Senec. epist. 104. Tertullian. Apologet. cap. 148. Cassianus Collat. 13. cap. 5. Lucillius apud Nonium in *signare* & in *Discrimen*. vnde conuicium in Socratem ὁμιλητὰ παιδεραστ... Sauaro ad Sidon. l.4. ep.3.

vers.11. *intactus Alcibiades*] Plato in Sympos. Plutarchus & Carn. Nepos in Alcibiade. *Tangere* inter Veneris vocabula, vt Varro loquitur. Martial. l.1. epig. 91 Barth. ad Claudian. num. 2892.

v.12. *lectulo*] al. *cubiculo*. sicut D. Paul. ad Rom. 13. *no in cubilibus & impudicitiis.* vbi tamen verius dixi fornices lupanares intellegi.

versi.15. *qua quondam Achilles eram*] totus quasi corneus. Infra; *nisi illud tam rigidum reddidero quam corn*...

Pag.177. v.4. *agrum tam magno periculo*] negat hanc phrasin Latinam esse H. Stephanus in Pseudocicerone asserit Schopp. Verisim. l.4. c.14 quem vide.

v.5. *medius fidius iam peristi*] τὸ *Medius fidius* quamuis iurisiurandi specie positum videatur, habet tamen ver... nilius quid ac Petronianum magis in recessu: atque a...

median...

liam partem illam, qua viri sumus, vocabuli multo iestissimi ambitu obnuptum, applicari potest. Dou- Centurionat.l.1.c.9.

ers.7.*licet ad tubicines mittas*] al.*tibicines* id est, de te im est, & iam iamque animam ages. specie quadam gionis venuste & cauillatorie dictum à Petronio. ti de mortuo, aut iam iamque morituro: pro, acceres eos, qui in funere canant, pompamque funeris suo u concelebrent. Turneb. Aduersar. l. 26. cap. 6. Ex e funeribus curandis faciundisque adhiberi con- antiquitus. est enim conuicium exagitantis a- oris sui, qui de thoro eius sine voluptate surrexe- *membra sine viro*, hoc est, *lorum in aqua non inguina ieruos*. Vnde ipse amator supra; *Funerata est pars orporis, qua quondam Achilles eram*. Douza Centu- at. l. 1. cap. 9. Alluditritum veterem, quo mortuos bant πρὸς τὸν αὐλὸν. Casaubonus Not. in Matthæ. :.23 vel quo mortui ad tubam efferebantur. Kirch- nus de Funer. Rom. l. 2. cap. 4. Videndus Vatablus, ,Fr. Iunius ad Matthæ. Euangelistæ c. 9. v. 23. Mu- & Scaliger ad Catull.

14.*nec speculum mihi* &c.] Ouid. 3. Trist.

Et speculum mendax esse querere tuum:

:, expostulabis speculum, quod tamen nescit men- iauaro ad Sidon. l. 7. ep. vlt. *Speculum non mentitur*, io cessit. Car. Bouillus l. 3. Adag. 44.

17.*Solent, inquit, hæc fieri*] Leg. *solent, inquit, hæc fra-* el, *solent, inquit, hæc, & præcipue*, &c. illud, *fieri*, in- tum. Palmer. in Spicileg.

g. 178. v. 1. *fateor me Domina sæpe peccasse*] Aristænet. .ep. 13. Bongars.

rs. 9. *siue occidere placet, ferro meo venio*] Philostrat. . πλεῖν κέλδωσον, ἐμβαίνω· πληγὰ ὑπομεῖναι, κατηρώ. ῥίψω ψυχὴν, σὺ ὄκνει. Douza F. ad Tibull.

rs. 15. *forsitan animus antecessit corporis moram*] tam- ı Vulcani, quem Hyginus fabulatur sperma, dum retur cum Minerua, eiaculasse, veramque volu-

ptatem perdidiſſe, antequam omnia feciſſet. Hanc fa bulam opinor reſpexit Petronius.

v.20.*te habere potui*] *Habere*, vt Græci τὸ ἔχειν. Ariſti ἔχω Λαΐδα. Terent. *Quis heri habuit Chryſidem*. Palme in Spicileg. Lipſius Epiſtol. quæſt. l. 3. ep. 2.

v.23.*permiſeris* * *Dimiſſa*] ſupple *permiſeris. Val. Dimi ſa*. Meurſius Animaduerſ. miſcel. l. 4. c. 6.

v.25.*curaui diligentius noxioſiſſimum corpus*] *curaui*, eſt, cibo potuque refeci. Liu. l. 3, *Tum quidam corpo ſomno ciboque curant*. Sauaro ad Sidon. l. 2. ep. 9. Mali exponere, id eſt, medicatus ſum. Caius L. 44. D. de V. Donatus in Andr. & Eunuch. Cicero lib. 16. ad Tyro *Curationes eius non probo*, ſcil. medici. *noxioſum corp* quod ſupra dixit *agrum*, item *veneficio contactum*, & *d mnatum*.

v.16.*balneoq; præterito*] an *præcedente*? an vero, int miſſo & neglecto?

Pag.179.v.1.*bulbis*] Plin. l. 20. c. 9. de bulbis; *Per ſe t ti neruorum contractionem medentur*. Ibid. *Ad ſudor tuſi illinuntur neruis vtiles: ideo & paralyticis dantur xta in pedibus*. Ibid. *Venerem maxime Megarici ſtimula* Vide Dominic. Marium in Enarrat. in Ouidii Eleg. medic. fac. Ioh. Baptiſt. Portam Magiæ natur. lib. 3. R mirez ad Martial. lib. 1. epigr. 75. n. 1. Barthol. Merul in Ouid. de Arte aman. lib. 2.

v.2.*cochlearumque ſine iure ceruicibus*] Leg. *ſtr..cib* voce Plautina. Vulgatam lectionem confirmat At næus lib. 3. de oſtreis, expeti ceruices eorum oſten in cibis, & nominat τραχήλους πορφυρῶν, κηρύκων. Lipſ Epiſt. quæſt. lib. 3. epiſt. 2. *cochleæ* ſunt τράχηλοι ſiue p puræ conchylia. partes autem cerycis aut purpuræ, liusve conchylii fuiſſe ad cibum expetitas ſcribit H ſychius in Ταραντῖνοι. Caſaubonus Animaduerſ. in then. l. 3. c. 10. Plin. l. 30. cap. 9. *Cochleæ latæ potæ tollere cuntur pedum & articulorum dolores*. Et lib. 32. c. 4. *T reſtrium carnes ſuffuſionibus proprie magiciſq; artibus futandis ſalutares produntur*.

verſ. 6. *ne latus meum frater conuelleret*] *Latus vellere*, aſciuum. Ouid. l. 1. de Arte;

Inſere te turbæ leuiterq; admotus eunti
Velle latus digitis, & pede tange pedem.

Claudianus l. 1. in Eutrop.

—Nec blandior vllus eunti
Ancillæ tetigiſſe latus—

idon. Carm. 11.

Semiferi Galathæa latus, quod pollice fixo
Vellit, & occulto ſpondet connubia tactu.

auaro in Not. Supra de laſciuia diſcipuli ſui Eumolus; *Pungere me manu cœpit & dicere, Quare nõ facimus?* t in Priape. Tibullus;

—vſque dum mihi
Iocoſa Venus molle ruperit latus.

verſ. 9. *in idem Platanona*] Leg. *inde in Platanona*. Iunerman.

v. 18. *de ſinu licium protulit varii coloris vilis intortum*] iſtingue, *licium protulit varii coloris, filis intort.* apud amirez ad Martial. l. 4. epig. 6. n. 4. In veneficiis licia dhibebantur diſcoloria, non tantum illigandi incanandique gratia, vt in Pharmaceute.

Terna ſibi hæc primum triplici diuerſa colore,
Licia circumdo—

Turneb. Aduerſar. lib. 26. cap. 6. *Licia*, quas alii auctoes in hoc argumento *tænias* nominant, in magis lim ſacris vſurpabantur, erantque diuerſi coloris, quorum numerum non exprimit: cæterum plurima liquando miſcebantur: fere tamen pauciores, puta ria, aut etiam duo. Caſaubon. in Apul. Apolog. Clenens Alexandr. infinite; ταινίας ἐρίων καὶ πορφύρας ποικιλμένας. Et nouena expreſſit Virgil. in Cir. Scip. Genilis Comment. in Apul. Apolog. nu. 353. Varia & diſcoloria fuiſſe docet Coluius Not. in Apul. Apolog. 1. Anicula autem hæc venefica fuit, quæ Polyæni curam uſcepit, cuius, vt ipſe loquitur, inguinum vires funeratæ erant. Morbos enim venefici ligamentis ſanabant. Marius Victorinus in Cic. *Medici officium curare*

est, sed quia multi & incantatione & ligamentis curant; curare, inquit, sed apposite ad sanitatem. Sed præcipue morbos inguinum: quod & Plin. docet l. 28. c. 4. *Inguinibus medentur aliqui licium telæ detractum, alligãtes nouenis septenisq; nodis ad singulos nominantes viduam aliquam, atq; ita inguina alligãtes licio.* Cornel. Celsus; *Imponendum licium ex viro est, aut amurca cocta cum eodẽ.* Huius rei multi præterea meminerunt. Hor. Sat. 8. l. 1.

——Herbas atq; incantata lacertis
Vincula cum magno risuq; iocoq; videres.

Nemesianus Eclog. 4.

Hæc eadem nobis varieq; coloria vila
Et mille ignotas Mycale circumtulit herbas.

In quibus versibus maximum Poetam imitatus est in Pharmaceut. Lindenbrog. Not. in Catal. ad Cir. Adde Plinium de re Medica l. 2. c. 43. *Licia* hæc mediæ ætatis scriptores *ligaturas* vocabant. Gregorius Turonen. de Miracul. l. 2. c. 45. *Incantationes immurmurat, sortes iactat. ligaturas collo suspẽdit.* Idem de mirac. S. Martini Hinc Marcus Remensis in Gestis habitis super diuortio Thietbergæ Reginæ; *Ad hæc non pertinent ligaturæ execrabilium remediorum, quæ ars medicorum cõmendat, siue inpræcantationibus.* &c. Quę verba exstãt apud Rabanum Maurum epist. ad Bonosum. Fr. Pithœus Glos. ad legem Salicam, tit. 21.

v. 20. *turbatum sputo puluerem.*] Sputum fronti illinebatur lustrale infami digito, & exspuebatur. Hæc & Persium illustrant, Satyr. 2. canentem;

Infami digito & lustralibus ante saliuis
Expiat, vrentes oculos inhibere perita.

Turneb. aduersar. l. 26. c. 6.

v. 21. *medio sustulit digito*] Persio *infami.* is vero *infamis*; neq; aliæ res nisi probrosæ porrectione huius digiti indicabantur. Dio Chrysostomus Oratione 33. *εἴ τις παραγένοιτο εἰς πόλιν ἐν ᾗ πάντες ὅ, τι ἂν δεικνύωσι τῷ μέσῳ δακτύλῳ δεικνύουσι, ποιάν τινα ἡγήσεται τὴν πόλιν ταύτην.* Casaubon. in Pers. sat. 2.

v, 22. *Hoc peracto carmine*] Turneb. videtur legisse; *Hoc*

hoc pacto carmine t.m.i.v. t.l.c.f. quos ipsa precantans p.i. aduersar.l.26.c.6.

v.23.*ter me iussit exspuere*] hæc Tibullum illustrant 1.eleg.2.*ter ductis despue carminibus.* Turneb.d. l.Est item & hoc ex arte venefica. Theocrit. εἰδ.3.

—χειά τε παρέν

Ἄπις ἐπιφθύσδοισα τὰ μὴ, καλὰ νόσφιν ἐρύκοι.

ibi vetus eius Scholiastes; εἰώθασι δὲ αἱ γραῖαι ὅταν ἐπᾴδωσιν ἐπιπτύειν. Val.Cato in Diris;

Ter in gremium mecum, inquit, despue.

Ad fascinum enim arcendum in sinum spuebant. Probus commentator Iuuenal. ad illum Satyr.7. versum; *conspuitur sinu. Propter fascinum* (inquit) *verborum ter in sinum spuunt, & videntur fascinum arcere.* Theocritus; ὡς μὴ βασκανθῶ δὲ τρὶς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον. In medicina quoque solebant despuere. Plin.l.28.c.4.*Veniam Deis spei alicuius audaciores petimus in sinum spuendo.* Etiam eadem ratione *terna despuere in omni medicina mos est, atque effectus adiuuare*, vt idem ait. quod & anus hæc obseruat. Lindenbrogius in Catal.ad Cir.Barthius ad Ceir.Virgil.n.371.

Pag.180.vers.1.*ingenti motu*] Legen.*inquieti motu.* Tibull.

Et inquietus inguina arrigat tumor.

Gruterus Suspic.l.4.c.12.

v. 4.*quod alis leporem excitaui*] vet.ex *aliis*.Bene, dum quid melius. Iungerman. Et sic est legendum. Macrobius l.6. c.5. *Prædicant aurito parente me natum.* Afranii est versum esse, qui ita in prologo ex persona Priapi. Quod itaque *aurito parente*, id est, lepore, genitum illum Diuum prædicabant, nō puto temerarium. Nam quid hic Petron. velit, facile capitur & recte aptatur illud Nasonis;

Credula si fueris, alia tua gaudia carpent,

Et lepus hic aliis exagitatus erit.

Pontanus Not.in Macrob.l.6. c.5. Iungermannus etiam corrigit, *quod saltu lep. exc.* quod minus placet: & ego Pontani lectione stare videtur, quod Germani

dicere solent de erecta mentula; Er raget wie ein Hasenohr.

vers.5.*Dumviuis,sperare lic.*]exstant hi duo versus in Priapeiis, quos Petronio adscripsere Scalig. in Catalect.& Schop.in Comment.ad Priap. qui tamen in eo fallitur,quod existimauit in priuilegio Priapi, de quo supra,recitatum fuisse.

v.8.*Nobilis æstiuas*]descriptio loci amœni. Scalig. in Catalect.

v.14.*testis siluester Iasdon*] Leg. *Aëdon*. Ἀηδόνα namq; Græci lusciniam vocant, qua Græca dictione non abstinuit & Virgilius. Baptist. Pius Annotation. poster. cap.48.

v.18.*Premebat illa resoluta marm. ceruicibus*]al.*crinibus*.Leg.*premebat hilare soluta marmoreis clunibus a. t.* Lipsius Antiq.lect.lib.1.cap.8. Non probo. *Resoluta* est in lectulum proiecta.

vers.19.*myrtoque florenti*]Probus in Virgil.1.Georg. *Myrtus est arbuscula Veneris subiecta tutelæ. Cæsar autem Iulius,qui trahit ab Ænea genus,idcirco materna myrtus dicta est à Virg.* Seruius in 2.Georg.*(Solido Paphiæ de robore myrtus) Paphiæ,Veneriæ,à Papho insula,in qua Venus colitur.Huic autem myrtus cõsecrata est,vel quod hæc arbor gaudet litoribus, & Venus de mari dicitur procreata: vel quod,vt medicorum indicant libri, hæc arbor apta est mulierum necessitatibus plurimis.*

v.27.*ecquid hodie totus venisti*]sic Gruter. Suspic.l.7. c.8.antea erat,*quod lotus venisti.*

Pag.181.v.3.*non precantis*] Leg. *non pernegantis*,vt illam male pertinacem recusationem puellarum indicet.Lipsi.Antiq.lect.l.1.cap.8.vel,*non pugnantis:* quod veneribus istis solenne, sed ita tamen vt non ægre sua sibi vincantur proditione.Gruter. Suspic.l.5. c. 12. *Non precantis* , pro deprecantis, culpam scilicet quam heri in me admisit.Meurs.Animaduers.miscel.l. 4. c.32. An leg.*comprecantis*, id est, benedicentis, more fascinum amolientium?

vers.9.*alligata mutuo ambitu corpora*] multum ambitum

n honeſte vocat inſinuantium, ſeu amantum tenaſimum complexum. Vnde Horatius *ambitioſam* puam dicit habilem agilemque in circumplectendo nitiſſime pullo ſuo: Odar.1.

Laſciuis ederis ambitioſior.

ulielm. Plaut. quæſt. in Moſtellar. c.4.

v.14. *Cubicularios*] qui ſint *cubicularii*, docet L.103. de V.S. Gloſſæ; κοιτωνίτης, *cubicularius.* Scriptoribus ediç ætatis *camerarii*, Kämmerling. Bebelius de Abuone lin. Lat.

v.15. *Catorogare*] Latinum non puto: & vide ne ſinrius ſit, *ſcato rigare.* ſciunt omnes quid ſit Græcis τὸ κτὸν: quod cubicularii maxime mulierum efferunt. ulielm. Plaut. quæſt in Moſtell. c.4. Leg. *catomo liga*- Turneb. Aduerſ. lib.26.c.6. eumque ſecutus M. Velus Rer. Auguſtan. lib. ad Paſſion. S. Afræ. vel leg. *camo dare*, velut Horat. dixit *dare cæteris*, & Plaut. *cruci re.* Schop. Veriſim lib.2.c.18. & in Arte Critic.

verſ.16. *quaſillarius*] ancillas quaſillis affixas. Douza æcidan. pro Tibull. c.14. Tibullus; *preſſumque qualo ſcortum.* qualem ancillam intellexit & Iuuenal.

Horrida quale facit reſidens in codice pellex.

alig. ad Tibul. Al. *quaſſitarias.* videtur legend. *quæſirias*: Et *quæſitaria* eſſe mendica à *quærendo*, vt à Græs μεταίτης & ἐπαιτής vocatur, & à Latinis *rogator.* urneb. Aduerſ. lib.26.c.6. An leg. *quæſtnarias?* Balbus atholico; *Quæſtuariæ dicuntur meretrices, quæ quæſtu rporis viuunt.* Irenæus lib.1. cap.20. aduerſus Hæreſ. Simone mago; *Hic Helenam quandam, quam ipſe à yro ciuitate Phœnices quæſtuariam cum redemiſſet, ſecũ rcumducebat*, &c. Quod Euſebius ex Iuſtini Apolog. exponit, πρότερον ἐπὶ τέλους σταθεῖσαν ἐν Τύρῳ τῆς Φοινίκης, Hiſt. Eccleſiaſt. lib.2. cap.13. vbi videndus Iacob. irynæus in Annotat.

v.26. *penſatis vicibus*] Leg. *vibicibus*, vel *viribus.* Puthius. illud magis eſt.

Pag.182. v.3. *poteram confingere*] al. *contingere.* Palmer. aducit vt alienum, in Spicileg.

v.4.*languorem simulare c.*]Leg.*insimulare cœpi. Languor* proprie in palæstra Veneris, cum à lucta neruos paralysis occupauit. Lips.Antiq.lect.lib.1.c.8.

v.6.*in eam conuerti*]sic statim; *Namque illa metu frigidior*. Et iterum; *& illa solo fixos*. Similiter in Priape;

Heu, heu me miserum, quod ista lignum est.

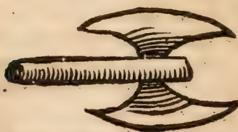
Petronius quoq; in neutro; *Nisi illud tam rigidum reddidero, quam cornu.* quomodo & in Priap.

Quod partem madidam mei videtis.

Quæ præcisa pro vocabula videntur per αὐτονομασίαν & κατ' ἐξοχὴν de illa parte corporis dici, sine qua id dici, quod sumus, non possumus, atque adeo sine qua genus humanum periret. ita enim describit Huguitio; *Penis à penetro, quod est officium eius circa iuncturam humani generis.*

vers.8.*Ter corripui*]lusus Sotadicus. Scalig.in Catal.

Ibid.*terribilem bipennem*]id est, mentulam. Schopp. in Priap.Carmin.19. sed qui obscœna omnia cogitat, ipse obscœnus est. *Bipennem* appellat ferrum illud biceps, quo volebat partem illam abscindere, à forma sic dictam, quæ erat huiusmodi, à qua & anceps securis dicitur: Gazæ δίστομος ἀξίνη, Hesychio πέλεκυς δίστομος, & ἀμφίστομος. Formam expressit Simmias Rhodius, quem vide.

v.9. *languidior coliculi thyrso*] hinc *thyrsum* pro mentula posuit Apul.in Anechom. *Languidus thyrsus*, id est, remissa mentula. Schopp. Comment.in Anechom.Apul. Contingit Schoppio, quod hominibus nequam, qui semel tales, semper præsumuntur nequam, vt est in Regula Bonifacii Papæ in Decretalibus relata.

v.22.*vt me in cœlo positum ad inferos traheres*]dixi supra ex Erasmo, *in cœlo esse*, quid sit. Eo allusit Horatius, cum

um ait; *Diis miscent superis*——id est, beatum me & ce-ebrem reddunt. Et Theocrit. in Hodœporis; —— ἐς οὐρανὸν ὔμμιν ἁλεῦμαι, id est, *in cœlum vobis saliam*. Ex ad-uerso qui repente decidunt à summa felicitate, dicunt *ad inferos trahi*, & *ex astris decidisse*. M. Tull. ad Attic. lib. .de Pompeio; *O spectaculum vni Crasso iocundum, cæte-is non item. nam quia deciderat ex astris potius quam pro-ressus videbatur*. Gilb. Cognatus in Adagior. syllog. Sic e *Lucifero*, hoc est, Assyriorum Rege, Isaias Propheta, ap. 14. v. 12. *Qui ad cœlos vsque elatus eras, ad inferos de-erbaberis*. Et Christus apud Matth. cap. 11. ver. 23. *Et tu Capharnaum, numquid vsq; in cœlum exaltabaris? vsq; in ifernum descendes*. Dinamius epist. ad Disculpum; *Deus os inuitat ad cœlum, quos Diabolus in infernum mergit*.

v. 26. *apodixin defunctoriam*] remissionem senilis æ-atis. Cuiac. Paratit. Cod. lib. 10. tit. 22. de apoch. publ. *Apodixis*, est apocha, securitas. Brossæus in Cassiodor. ar. lib. 11. ep. 7. Huguitio; *Apodixes, ostensio, fantasia, robatio, experimentum, virtus, potestas*. In vita B. Agne-s; *Ad filium meum voluisti apodixen tuæ artis magicæ de-ionstrare*. Auctor Mamotracti.

Pag. 183. ver. 1. *Illa solo fixos*] ex illo lib. 1. Æneid. *Diua lo fixos*. & illo lib. 6. *Illa solo fixos*, &c. *Nec magis*, &c.

Nam si dura silex aut stet Marpesia cautes.

'ltimus partim ex Eclog. 5. Virg. *Lenta salix quantum*, cc. partim Æneid. 9. *Lassove papauera collo*. Iunger-aannus.

v. 9. *quam ne ad cognitionem admittere*] Leg. *ad cogita-ionem*. Similis locus apud Arnob. *Insignire his partibus, uas enumerare, quas persequi probus audeat nemo, nec sine ummæ fœditatis horrore mentis imaginatione concipere*. Meursius Crit. Arnob. l. lib. 3. c. 3.

vers. 17. *Num & Vlyxes*] Legend. *Non & Vlyx*. Iun-ermannus.

v. 24. *Quid me constricta*] excusatio lasciuioris mate-iæ. Scalig. in Catal.

Ibid. *spectatis fronte*] ad imitationem illius in Priap. Carm. 7.

Obli-

Obliquis pathicæ quid me spectatis ocellis?

Ibid. *Catones*] Valer. Maxim. lib. 2. c. vlt. exem. 8. Plutarch. in Caton. Senec. epist. 98. Martialis, alii.

v. 25. *Damnatisq; nouæ*, &c.] Vult docere adulescens, vitio sibi dari non oportere, si de rebus voluptariis Latine, hoc est, liberius loquatur, & suo quidque nomine appellet, contemptis aliorum, qui diuersa sentiant, reprehensionibus: nam & illos, qui liberius dicta ferre non possunt, falsis opinionibus laborare, & sibi autem fictam grauitatem minime conuenire: ipsorum denique Deorum vitam ex Epicuri sententia hoc vno felicem esse, quod de aliis parum sint solliciti, neque in alienum iudicium se componere, aut metu infamiæ grauitatem fingere laborarent. Sciopp. Element. Philosoph. Stoic. moral. c. 13 2.

Ibid. *simplicitatis opus*] *Simplicitas* verborum est, cum rem sine vllis ambagibus & circumlocutione, vt est simpliciter & naturaliter eloquimur. Ita vsurpatur in Priape. carm. *Obscure poteram*, &c. vbi Scalig. & carm *Simpliciter*, &c. vbi Schoppius. Adi Martialis interpretes.

vers. 26. *Sermonis puri*] *purum sermonem*, pro Latino *Latina oratio*, nuda & obscœna, quæ nulla circuition spurcas res prætextatis verbis loquatur. Martial. *Latine loqui licet*, hoc est, suis nominibus res appellare. Palmer. in Spicileg.

Pag. 184. v. 1. *Nam quis concubitus, Veneris quis gaudia nescit*] ita distinxit Scaliger, eumque secuti Douza i Præcidan. & Sciopp. d. l. vulgo, *Concubitus Veneris, qu gaudia nesc.*

Ibid. *Veneris quis gaudia nescit*] Petron. supra; *Pertrictaui gaudio dispoliatū torum*. Iterum; *Vltimum hoc gaudium fatus properātibus rape*. Ausonius; —*vbi cassa libi*

Fœmineos cœtus, & non sua bella lacessit,
Irrita vexato consumere gaudia lecto.

v. 3. *Quis petat in tepido membra calere toro*] apud Scalig. pro *petat* legitur *petit*, in Catal. Leg. *Quis vetat in m*. Palmer. in Spicileg. vel, *Quis putat in calido memb:*

tepe

epere toto? Quæ lectio nonnihil à Catullo & Cn. Ma-
o lucis mutuatur: quorum istius versus est;

Frigida deserto tepefecit membra cubili:

uius autem; *Sinuque amicam refice frigidam caldo.* ciopp. Element. philosoph. Stoic. moral. c. 132. At enim uis non putat eius—*in calido verba tepere sono?*

v. 4. *Ipse pater veri*] ita & Lucretius Epicurum vocat. Videntur honoris caussa Philosophi auctores suæ doctrinæ soliti appellare *Patres*: vt Academici Platonem, picurei Epicurum, Aristotelem Peripatetici. nam & a Cic. libr. 3. de Nat. Deor. vbi de Zenone; Nihil igiar affert pater iste Stoicorum, quare mundum ratioe vti putemus. Gifanius Ind. Lucret. Lambinus ad .ucret.

Ibid. *doctus Epicurus in arte*] al. *in arte*. Leg. *doctos Epiurus amare*. Gul. Canterus Nouar. lect. lib. 3. cap. 14. ambinus Comment. in Lucret. Vel legend.

Ipse Pater veri, doctus Epicurus, in arce
Iussit, & hanc vitam dixit habere Deos.

ta hos versus meliores fecimus, sed sola distinctione: Amm. Marcellin lib. 25. de Iuliani virtutibus; *post hæc erio ad arces confugiens doctrinarum*. Cic. lib. 1. de Diuiiat. *Arcem tu quidem, Quinte, Stoicorum defendis.* Sidoiius;—*Quodcumque Platonis Ingenium, quod in arce uit, docet*—Barthius in Ceir. Virgil. numer. 15. & ad Claudian. n. 242. & n. 1245. vel denique, *Epicurus inertem*. quomodo Tibullus;

Me mea pauperies vitæ traducat inerti.

Quoad Latinitatem, *iussit inertem vitam*, correctioni huic fundus dari potest Tertulliani locus, qui legitur in lib. aduersus Valentinianos, cap. 7. *Si itaque Bythos iste* (Deus Valentini) *infinitis retro æuis, in maxima & altissima quiete, in otio plurimo placidæ & (vt ita dicam) stupentis diuinitatis, qualem iussit Epicurus.* Valde autem fallor, aut *iubendi* verbum ad κυρίας δόξας Epicuri respicit, quibus ille non tam Philosophi more disputare quam domini exemplo iubere videbatur: neque aliter Senecam accipio, vbi sic scribit; *Voluptas illa Epicuri ad*

ri ad paruum & exile reuocatur, & quam nos virtuti legem dicimus eam ille dicit voluptati: iubet illam parere naturæ. Sciopp. Philosoph. Stoic. moral. cap. 132. Ecce tibi trialogus nugidoloquides, vt sententias loquitur. Dicas, in Epicuri sinu somniasse, vt Persiani Poetæ in Parnasso. Et hanc emendationem explosit iam Barth. ad Claudian. num. 1245.

versicul. 5. *Iussit & hoc vitam*] Legendum & distinguendum;

Ipse pater veri, doctusque Epicurus in arte
Lusit, & hoc vitam dixit habere telos.

Ludendi verbum subputidum est, & lasciuæ significationis. Ouid. lib. 2. de Arte;

Ludit, sed furto celetur culpa molesto.
Ludite, eunt anni more fluentis aquæ.

Ramirez Hypomnem. ad Martial. lib. 1. epigr. 4. nu. 13. & ante eum Richardus.

Ibid. *& hoc vitam dixit habere telos*] τέλ@. ita omnino legendum. Scalig. in Catalect. vel, *dixit auere deos.* Stewech. ad Apul. aut totus locus ita castigandus;

Ipse pater veri doctus Epicurus in arce
Iussit, & hoc vitam duxit habere telos.

Nam deos tollebat Epicurus, aut certe coniugium inter deos. *Arx* autem Epicuri etiam apud Lucret. & arx philosophorum apud Virg. Ciri;

Si me iam summa sapientia pangeret arce.

Palmer. in Spicileg. vel legendum; —— *& hanc vitam dixit habere Deos.* quem versum nonnulli codices item, vt ego lego, scriptum exhibent. Sciopp. d. l. & Barth. ad Claudian. nu. 1245.

v. 10. *sed tua fide*] nihil opus est Douzana emendatione. *Tua fide* est quod nos diceremus, dicant iura mihi per animam tuam.

v. 12. *vidua pudicaque nocte*] Translatum ex illo Catulli; *Nam te non viduas iacere noctes.*

Douza F. ad Catull. epigr. 4. & 5. Muretus ibid.

vers. 16. *positoque in limine genu*] scil. templi vel sacelli Priapi. ergo *numina*, hoc est, Priapum.

v. 20.

ver.20. *Cui Lesbos, viridisque Thasos*] ita concinnauit atque reposuit corruptum in vulgatis versum, *Cui laos*, &c. Had. Iunius Animad. lib.6.c.15.

Ibid. *quem Lydus adorat Septifluus*] Leg. *Vestissimus*. vestes enim Lydorum erant fluxæ, vt ex Herodoto constat. *Septifluus* autem *Nilo* conuenit, non *Lydo*. Turneb. Aduersar. libr.26. cap.6. & tacito auctoris nomine Lindenbrog. Var. lect. in Catalect.

v. 22. *templumque tuis imponit hipeplis*] Leg. *Hypœpis*. Est enim Lydiæ oppidulum *Hypœpa*, vt libr. 11. Metamorph. testatur Ouid. Alioqui etiam Dianæ sacer Hymnus est *Hypœpus*. H. Iunius Animaduers. lib.6. cap.15. Forte etiam leg. *suis imponit Hypœpis*. Iungerman. Nam *Hypœpa* Lydiæ sicut Veneri & Priapo sacra, vt scribunt Stephanus & Strabo.

Pag.185. vers.1. *Quisquis peccat inops, minor est reus*] ita Virgil. in Culic.

Dignus amor venia, gratum si Tartara nossent
Peccatum minus esse—--- id est, quisquis in gratiam alicuius peccat, minor est res. Scalig. Comment. in Culic.

v.4. *Et quandoque*] pro, quandocumque.

Ibid. *Fortunæ arriserit hora*] Leg. *aura*. Scaliger, Lipsius, Pithœus.

ver.5. *Non sine honore tuum patiar decus*] quod si hoc mihi præstiteris, tum ego honorem tuum concelebrabo sacrificiis, & in decus tuum faciam, vt, &c. *Honor* pro sacrificio & litatione. Catullus in Priapo de re non absimili;

Pro queis omnia honoribus hæc necesse Priapo.
Præstare, & domini hortulum, vineamque tueri.

Tibullus ad Bacchum,

Huc venias hodierne, tibi dum ruris honoris
Libaq; Mopsopio dulcia melle feram.

Petronius in Fragment.

———atque error iussit inanis
Agricolas primos Cereri dare messis honores.

Honor etiam pro quouis munere, quo quis honoratur,

tur. Germanis Verehrung. Cic. ad Tyron. *Honor medico habendus.* An sic interpretandus Iesus Sirach; dum cap. 38. vers. 1. scribit; *Honora medicum propter necessitatem?* Hinc *honorarium vinum*, quod Regibus & potentibus honoris gratia offertur, vt docet Muret. Var. lect. lib. 11. cap. 5. *Honorem habere alicui* fere Plaut. vsurpat, pro, in alicuius gratiam aliquid facere.

v. 6. *ibit ad aras Sancte tuas hircus*] Catullus in Priapo;

Sanguine hanc etiam mihi, sed tacebitis, aram
Barbatus linit hirculus, cornipesque capella.

Ibid. *pecoris pater corniger*] non taurus, sed caper.

vers. 7. *querula fœtus sui*] ita leg. non *festus*, quod non explicat, quam desideramus, sententiam. Turneb. Aduersar. lib. 26. c. 6.

vers. 12. *nigraque veste deformis*] de veste lugubri vid Ræuardum Coniectan. libro 1. cap. 20. Lipsium Comment. ad Tacit. Annal. lib. 2. Sauaronem Not. ad Sidonium.

vers. 16. *purgamentum calcasti in triuio*] *Purgamenta* quæ quidem Græci καθάρματα appellant, quibus februabatur aut expiabatur aliqua noxa, mittebantur in profluentem plerumque, interdum & in mare, interdum in triuium: iaciebanturque ab auersis trans caput, vt in Pharmaceutria scriptum est, nec respiciebant, ne eorum aspectu malum traherent. Ea autem secum sceleris & culpæ admissæ omne nefas omnemque noxam auferre credebant, & contagione quadam aliis tradere, si quis tangeret. Itaque erant ea purgamenta omnibus inuisa, vt ea vel pede *calcasse* nefarium haberetur & inauspicatum, & mali alicuius præsagium. Hanc superstitionem Cynici irridebant, qui (vt apud Lucianum scriptum est) sæpenumero ouis purgamento vescebantur. Turneb. Aduersar. libr. 26. cap. 7. *Triuia*, τρίοδοι, loci in vrbe dicuntur, in quo vetere coniiciebant omnia inquinamenta: ipsaque adeo domorum & vrbium purgamenta. καθαρμῶν γὰρ, inquit Eustathius, ἐκβολαὶ εἰς τὰς τριόδους ἐγίνοντο: & morem multis explicat Harpocration in ὀξυθύμια. Casaubon

Animac

nimaduerſ.in Athen.lib.6.c.16.Adde Barth. Animad-
erſ.ad Claudian.num.348.

v.17. *Nec à puero quidem te vindicaſti*] ſc. Gnythone.
ifra; *Neque puero, neque puellæ bona ſua vendere poteſt.*
terque locus reſpicit verba Gnythonis ſuperius re-
ta; *Hoc nomine tibi gratias ago, quod me Socratica fide*
ligis. Non tam intactus Alcibiades in præceptoris ſui le-
ulo iacuit.

v.19. *laſſus tamquam caballus in cliuo*] eſt hoc παροι-
μῶδες. quod prouerbium aliter extulit Ouidius in 1.
emed.

Principio cliui noſter anhelat equus.

aſaubon. Comment in Perſi.in prolog.

v.22. *extricaſti*] Leg. *excitaſti*. Iungermannus.

Pag.186.ver.3. *maſcarpionem*] al. *maſturbatorem*. Leg.
aſturbionem vel *maſtuprationem*. Philoxenus Gloſſ.
aſturbat, manuturbat, δέφει, καὶ δέφεται. ἐστὶ δὲ ῥῆμα κοινόν.
iud Gloſſar. *Maſtuprari*, δέφεσθαι. vt id dicat de cala-
itate Sicula. Iungermannus. Iac. Gaudenſis lib.3.
er.aur.Poetar. *Maſturbari, id eſt, virilia turpiter turba-*
. Alexander Poeta apud Bedam in Prouerbiis Poe-
um;

Monſtripare monſtro nihil eſt corruptius iſto.

g. *Manſtupro monſtro.*

v.8. *ætatiſque longæ moram*] Prudent. in Hymn.

Abſoluas precor optime
Huius nunc animæ moras.

neca Troade;

Abrumpere enſe lucis inuiſæ moras.

al. Flaccus lib.6.

Sæua quidem lucis miſeris mora—

em Seneca eadem Troad.

Vbi hanc anilis exſpuam leti moram.

nzerling. Miſcellor. Crit. l.3.c.14.

v.12. *die feriarum, quo etiam lugentes rident*] Val. Ma-
nus l.1.c.1. exemplo vlt. *Quanto noſtræ ciuitatis Sena-*
venerabilior in Deos? qui poſt Cannenſem cladem de-
uit, ne matronæ vltra trigeſimum diem luctus ſuos ex-

tenderent, vti ab his sacra Cereris peragi possent v. &c. Nec apud Romanos tantum siue Ethnicos, sed etiam Iudæos. In Proteuangelio Iacobi; ἤγγικεν ἡμέρα κυρίου, καὶ οὐκ ἔξεστί σοι πενθεῖν. Vide Historiam Iudith.

vers.15. *malo astro natus est*] id est, vt Plautus ait, *Diis iratis* (siue *inimicis*) *omnibus*.

v.26. *nisi illud tam rigidum reddidero quam cornu*] abruptus sermo, vt ille apud Virgil. 1. Æn.

Quos ego! sed motos præstat componere fluctus.

Pag. 187. v.1. *Quicquid in orbe vides*] saga mulier. Scalig. in Catal. Eiusmodi veneficam, qualem hîc Petronius, effinxere etiam Tibullus, Lucanus, Martialis, Apuleius, Claudianus. Delrio ad Claudian. 1. in Ruffin. Raderus ad Martial. l. 9. epigr. 22. multis. Barth. ad Claudian. nu. 162.

v.3. *Cum volo spissatis*] Leg. ex vet. lib.

Cum volo siccatis arescit lang. sucis;
Cum volo, fundat aquas, scopulus atque arida sa
Niligenas iaculantur aquas, m. P. inertis
Submittit fluctus; Zephyriq; tacentia p.

Delrio ad Claudian. 1. in Rufin.

v.11. *Lunæ descendit imago*] quod tum credebant fieri, cum obiectis vmbris eam videbant deficere. quæ cum fieret, pulsabant æra, quod antidotum habuere contra artes sagarum. vide Rader. ad Martial. l. 9. epi 23. Magi gloriantur se posse lunam cœlo deducere, posse carminibus agere astra, vt descendant ad iussa; Chymnici planetarum spiritibus tam familiariter vtuntur vt spiritibus mineralium illos quomodo lubet præciant. Io. Seguinus in Excursu in Battologiam Quercetani de Alchymia, c. 8.

versic. 12. *trepidusq; furentes*] Leg. *furentis*, ex vet. cc Delrio ibid.

v.14. *taurorum flamma quiescit*] Leg. *taurorum vt flama quiescat*. Delrio.

v.15. *Phœbeia Circe*] Leg. *Phœbeaq; Circe*. Delrio ib. vt infra in Fragmenta.

Sic Phœbaa chelis———

Illud tamen & MS. Bongarsianus agnoscit, & Valerius Flaccus lib. 1. Argon. dixit, *Phœbeius Idmon.*

versi. 23. *imperio parete*] Leg. *parate*. Valerianus Cimenens. de Bon. discipl. *Qua in tantum imperio animum parant.* Goldast. in Notis. mox Petron. *Seruio ego imperio.* An huc iuuat illud Terentii? Andr. Act. 1. sc. 5. *Vxor tibi ducenda est, Pamphile, hodie, inquit, para.* Iungerman.

Pag. 188. vers. 1. *camellam*] vas. mox; *infra manus meas camellam vini posuit.* Ouid. l. 4. Fastor.

Dum licet, adposita veluti cratere camella
Lac niueum potes purpureamq́; sapam.

Turneb. Aduersar. l. 26. c. 7.

v. 6. *cucumam*] ahenum est aquæ calefaciundæ. vnde Martialis; *cucumam fecit Itacilius.* Brovverus Notis ad Fortunatum lib. 6. poem. 10. Eius diminutiuum *cucumion*: quod apud Arrianum Dissert. Epicteti; δεῖ αὐτὸν ἔχειν κουκούμιον ὅπου θερμὸν ποιήσει τῷ παιδίῳ ἵν' αὐτὸ λούσῃ. Politianus Miscellan. cap. 30. & aliud *cucumula*, de quo infra.

v. 7. *pannum*] sacculum ex panno.

v. 9. *sincipitis vetustissima particula*] porcini sc. de quo vide Casaubon. in Persi. sat. 6. sic mox; *coæquale natalium suorum sinciput.*

ver. 17. *folliculos*] *folliculus* fabæ est λέπυρον: *siliqua*, est quæ fabas plures continet, Græcis λοβός: *vulnula*, est λέπος, cortex.

Ibid. *pariter spoliat*] Leg. *perite despoliat.* Stevvech. ad Apul. l. 1. de Asin. Recte, *perite spoliat.* *Perite* respondet voci, quæ antecessit, *inertiam*, quam propriissime hoc loco accipit pro imperitia. inscitia.

v. 19. *paupertatis ingenium*] —*Paupertas inuenit artes.* Claudian. *Ingeniosa egestas.* Theocritus piscatoribus;

Ἁ πενία, Διόφαντε, μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει.

Manilius;

Et labor ingenium miseris dedit, & sua quemque
Aduigilare sibi iussit Fortuna premendo.

Apuleius Apologetico; *Paupertas prisca apud sæcula omnium conditrix, omnium artium reparatrix.* Mille talia

apud Scriptores. Vide Dominici Nani Mirabellii & Iosephi Langii Polyantheam, Ant. Bernhardi Mirand. Flores Poetar. verbo *Paupertas*, Frid. Taubmanni Not. in Plaut. Stich. Act. 2. sc. 1. Exstant & libri *De bono paupertatis*, ad quorum mentionem Nicolaus Abbas Panormitanus in Gloss. iur. Canon. ita ἐπιφωνεῖ; *A tali bono custodi nos Domine*.

v. 12. *Non Indum fulgebat*] In tenuis fortunæ homines. Scalig. in Catal.

v. 21. *Indum ebur*] Sidon. carm. 2.

Indus odorifero crinem madefactus amomo,
In tua lucra feris exarmat guttur alumnis,
Vt pandum dependat ebur. sic trunca reportat
Bosphoreis elephas inglorius ora tributis.

Et carm. 5. —*Fert Indus ebur*— Quintilianus Archítremius in Cleopoli;

Inda ebore, argento Sardinia—

Sauaro Notis ad Sidonium.

v. 22. *radiabat marmore terra*] Cic. in Paradox. c. 6. *Ill aurata tecta in villis, & sola marmorea facienti*, &c.

v. 24. *Impositum Cereris vacuæ nemus*] Leg. *Cereris nemus; bacæ, & n. t. p.* Palmer. in Spicileg. vel, *Cereris munus vacuæ, & n.* Iungerman.

versic. 26. *finxerat actu*] *actu*, hoc est, vt Poetæ dicunt ἀγῇ. vt, περιδινέος ἀγῆς. Scalig. in Catal. ad Moret. & post eum Lindenbrog. Var. lect. in Catal.

v. 27. *Hinc molle stillæ latus*] Leg. *Hinc mollis tiliæ laus*. *Laus* enim *tiliæ* mollem & sequacem & lentam esse. Tamen, *Et molli stilla lacus*, non reprehendo. Palmer. in Spicileg. Leg. *Hinc molli stilla lacus*. Lindenbrog. Var. lect. in Catalect.

Pag. 189. v. 2. *At paries circa palea satiatus*] Varro Ταφῇ Μενίππου; *Vt hirundines figulis oblitis luto tegulas fingebant*. Auson. Popma in Coniectan. Parietes olim fiebant (vt & hodie quibusdam in locis Alamaniæ) glebis & cespitibus è terra circumcisis, maxime in castris scribente Vegetio l. 1. c. 21. & cap. 24. & l. 3. cap. 8. *Formatius paries* Plinio lib. 35. c. 14. Isidoro l. 15. cap. 9. *Hern*

Auier

Auieno in Ora marit. & Columellæ l.9. c.1. *Est herma porro cespitum munitio* : hoc est, (vti ego interpretor) vallum ex luto, cespitibus & palis infixis. ad cuius similitudinem etiam ædium parietes fieri incipiebant. hinc *paries castrensis* Sidonio, qui Capitolino *cespititius murus*, Gildæ Sapienti *murus cespitibus factus*. Sauaro ad Sidonium.

v.3. *Fortuitoq; luto clauus numerabat agrestis.*] Legen.

Et paries circa palea satiatus agresti,
Fortuitoq; luto, clauus numerabat & annos.

Transmigrarunt cognatorum versuum vltimæ dictiones: Reposuimus loco *inani*, & *annos*: quia ex S. Pompeio didicimus *Clauos annales* dici, ex quib. numerus colligeretur annorum: *Clauus annalis*, inquit, *appellabatur, qui figebatur in parietibus ædium; per annos singulos, vt per eos numerus colligeretur annorum*. Petronius igitur barbari & inculti seculi mores describens, dicit clauis annos numerari solitos, quos secuta ætas eleganter per Consules numerauit. Durantius Var. lect. l. 1 cap. 5. aut legend.

Fortuitaq; luto clauos numerabat agrestes:

Nam in templis quotannis clauus figebatur annorum index. Ita paries ille agrestis sacelli, de quo Petronii carmen, numerabat clauos, hoc est, per clauos recensebat annorum numerum. Palmer. in Spicileg. & ante eum Douza.

ver.5. *fumoso suspensa tigillo*] *tigillum* siue tegillum significat transtillum, id est, longurium transuersum: vnde lardum tumacula, succidias, alia id genus ad diuturnitatem vsus in carnario salita suspendimus. Tibullus pro aduersariis aut perticis, quibus ex more pectinata villarum pergularumque culmina fulciri & suffundari solent. Ex Douza Schopp. in Miscellan. Apud Gulielm. legitur, *tegillo*, quem vide Verisimil. libro 2. cap. 5.

vers. 6. *mitia sorba*] al. *seruo*. MS. Bongarsianus, *forua*. Smetius leg. *mitia porro*, in Prosod. verbo *Conseruabat*, nisi si corruptum est pro *perra*. Vulgata vero le-

ctio omniumque verissima. Dioscorid. libr. I. cap. 174. *οὐχ τὰ μηλίζοντα ἢ μήπω πέπειρα*, i. e. *nondum mitia.*

v. 8. *tymbra veteres*] Gloss. *Thymbra, siue conila, siue satureia, θύμβρα.* Hinc θυμβροφάγος & θυμβρεπιδειπνος pro frugali, hoc est, φειδωλῶς καὶ εὐτελῶς ζῶντι. vide Scholiast. Aristophan. in Acharn.

v. 10. *Digna sacris Hecates*] Leg. *Ecale: quam Musa.* de qua in Priap.

Æqualis tibi, quam domum reuertens
Theseus repperit in rogo iacentem.

Scalig. in Catal. comment. ad Priap. *Hecate* dicitur anus pauperrima & mendicissima, quod cum in triuio soleret adponi vilissima Hecate cœna, vt alearum & mænarum, eam, vt est apud Aristophanẽ in Pluto, pauperes rapere consueßent pene priusquam adposita esset. Significatur autem hoc loco *Hecale* pauperrima quæ hospitio Theseum recepit. Turneb. Aduersar. lib. 16. cap. 7. Veteres cœnam perparcam & impendio frugalem, *Hecatæ cœnam* appellabant: quod apud inferos tenuissimo victu minimoque cibo eoque vilissimo viuitur, iuxta Poetarum Theologiam. Siquidem vmbræ plebeiæ malua portoque victitant. Hecatæ mænides ac triglidas pisces, apud nos contemptissimos, habent in deliciis, vt sibi sacros. Vnde & Athenis locum esse dictum *Triglam*, atque inibi simulachrum *Hecates Triglantinæ.* Verum illud expendat eruditus lector, an prouerbium accipi possit de cœna illa, quam singulis mensibus in triuiis Hecatæ collocabant diuites, diripiebant pauperes. cuius rei meminit etiam Aristophan. in Pluto, vbi videndus Interpres. Erasmus in Chiliad. adag. *Cœna Hecates*, est τῆς ἑκάτης δεῖπνον, de quo supra dictum est: Eâ mendici viuebant. Inde Hecale mulier pauperrima dicitur digna sacris Hecates siue Hecatæ, quod cœna Hecatæ sacra à pauperibus raperetur. Nisi si quis Hecalen dignam Hecates sacerdotio fuisse interpretetur. Turneb. Aduersar. lib. I. cap. 15. De frugali admodum tenuique apparatu effertur *Hecales cœna*: ab Hecale paupercula, cuius apud Ouid.

)uid sit mentio, & cuius egenam cœnam non asperatus fuisse Theseus legitur, vt scribit Iulianus Cæsar d Iamblichum Philosophum. Dicitur autem *Hecale* aus Theseum tum iuuenili in ætate hospitio solere rcipere, proque illius ad pugnam profecturi sospite :ditu vota nuncupasse: in cuius beneficii memoriam 'heseus instituit postea *Hecalesion* festum, quo *Ioui* ab lius nomine *Hecalo* dicto sacrificabatur. Callimaius scribit in opere, quod ab anu inscripsit *Hecalem*, ıbuisse illam φιλοξενίης σέγ@ ἀκλήϊσον, id est, hospitii res cunctis patentes. Had. Iunius in Adag. Ἑσίᾳ θύειν. *Lari sacrificant*, in tenaces dicitur, qui de suis nemi- quicquam impartiunt: aut in conuiuas edaces, qui hil de appositis epulis mittunt amicis, neque quic- ıam faciunt reliquum. Nam antiquis religiosum e- t, ex iis quæ Laribus immolabantur, aliquid foras ferre. Huic diuersum adagium fingi poterit, τῇ Ἑκάτῃ θύειν, *Hecatæ sacrum facere*: siqnidem in huius Deæ sa- is, ii qui cœnam inferebant, ipsi nihil inde gusta- nt, neque quidquam auferebant propter tumul- m & fumum, vt inquit in Symposias Plutarch. Idem nius in Adag. *Cynice viuere* quid sit, supra dictum est. *æna* quoque *Hecates* & ouis lustrationum, vt mendi- ,& sepiis crudis viuebant. *Hecale* mulier paupera, ıod cœna Hecatæ à pauperibus diriperetur: de qua :istophan. Plato, Lucianus in Dialog. Diogenis & ıllucis, item Charont. ac Menippi. De *Hecate* Plaut. ıstellar. & Ouidius. Gilb. Cognatus in Adag. *Cynice uere*. *Hecate* ergo Græcis est Ἑκάτη: vnde Nicephoro Synes. Ἑκατικὴ σφαῖρα. *Hecaten* porro, *Proserpinam*, & *ianam* idem numen fuisse Philologi tradunt.

v. 12. *Battiadæ veteris*] sic legend. puto, non *Bacchias veteres*, vt intelligatur poema Callimachi, Batti ii, quod *Hecale* inscriptum erat. Turneb. Aduersar. l. '.c.7. Scalig. in Priap. *Battiades* etiam Callimachus citur Catullo epig. 117. vt ibi notarunt Ant. Parthe- us & Pall. Fuscus. item Ouidio in Ibin, vt obserua- t Ach. Statius ad Catull. in fin. *Battiadis* scripta ci-

zantur à Fulgentio in Mytholog. quis fuerit, hinc discas licet.

ibid. *mirando*] Leg. *viuendo*. Scalig. in Priap. Al. *mirandam* quo modo Dionys. Cato in Distich.

Nam miranda canunt, sed non credenda Poetæ.

vers. 14. *Dum illa carnis*] apud Politian. legitur, *Tunc illa*, c. 30. Miscellan.

v. 20. *Ceruix cucumulæ*] sic Phædro *lagenæ collum*, l. 1. fab. 26. sic supra Petron. *Amphoræ vitreæ, quarum in ceruicibus* &c. Rittershusius & Rigaltius ad Phædr. Legendum autem, *cucumæ*. Politianus Miscellan. c. 30. & Calepinus in Dictionar. Est autem lebes & olla. Giphanius Obseruat. ling. Lat. Immo *cucumula* vasis genus est, quod *cucumella* in L. 1. §. pæn. D. ad L. Corn. de sicar. Cuiac. Obseruat. l. 10. c. 15. *Cucumella* vasculi genus, quod à forma cucumeris nomen suum inuenit, ad eundem vsum, ad quem & labra & crateres paratum. Connanus ad L. *si quando*, D. si seruit. vindicet.

Pag. 190. vers. 4. *fædeque*] Legend. *fædoque*. Iungermannus.

v. 7. *vincula calceamentorum resoluit*] hæc vincula Latinis *fascia*. In Historia S. Eugenii; *Constrictus ocreis crura, fasciolisque plantas*. Festo *Amenta, quibus vinciuntur solearum lora*. Genus hoc calcei *obstrigilus* est dictus veteri Glossographo MS. Sauaro ad Sidon. lib. 8. ep. 11. Ouidius; *Vincla duæ demunt pedibus*—Latini etiã *corrigias dixerunt*, quas Isidorus, eumque secuti Huguitio, Papias, Balbus, Britto, male calciamenta interpretantur, cum fuerint eorum lora, vt vocat idem Isidor. lib. 19. c. 34. de *Mulleis* loquens; *superiore parte cum osseis vel æreis malleolis, ad quos lora deligabantur*. Græci ἱμάντας appellabant. Apud Matthæum, cap. 3. ait Ioannes ad Christum; οὐκ εἰμὶ ἄξιος λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων τῶν σῶν. vbi videndus Beza in Annotat.

v. 11. *Oblitus nugarum*] iocorum, Schimpffs.

v. 16. *Tales Herculea*] Stymphalides & Harpyiæ. Scalig. in Catalect.

ver. 17. *Peneque fluentes*] al. *pœnasque luentes*. Leg. *pennas*

effluentes:poetica phrasi, pro volantes. Lipsius Antiqu.lect.lib.3.

v.18.*Phineo*] Bart.ad Claud.n.2114.

v.21.*reuolutam*] Leg.*resolutam*, quia suprà; *dentibusque folliculos spoliat*. Iungerman.

Pag.191.vers.2.*collectoque cultu meo*] *ornatu & vestitu*. mox enim ait, *proiectaque veste*, &c.

vers.4.*libaueram cellulæ limen*] Legend.*superaueram*. Turneb.Aduersar.lib.26.cap.7. quem refellit Douza. *Libare lumen* dixit, vt Apuleius *haurire portum*, & Aristoph.γεύσασθαι τῆς θύρας. Wouwer.emend.in Apul.

v.5.*cum testo ignis pleno*] *Testum* genere neutro. Solebant autem antiqui testa ignem petere. Hinc Cornificius ad Herenn.lib.4. *Hic de tanto patrimonio tam cito testam, qua sibi petat ignem, non reliquit.* Turneb.Aduers.lib.26.cap.7.

vers.9.*Cassis harundinibus*] an *cassis*, pro *quassis*, id est, *fractis*?

v.10.*ingestisque super pluribus lignis*] tmesis, pro, *superingestis*.

v.12.*tribus nisi potionibus ex lege siccatus*] Ausonius;

Ter bibe, vel totiens ternos. sic mystica lex est.

Scalig. Auson.lect.lib.2.cap.26. Nam non vltra ternarium scyphorum numerum in symposiis progrediendum esse, lex conuiuialis edicit. quem numerum etiam Synodus Nannetensis definit cap. 4. Sauaro ad Sidon.lib.1.ep.2. Adstricti olim lege quadam ad ternas, interdũ ad nouenas potiones. Ausonius de vtrisq; in eo, quem modo adscripsimus, Gripho ternarii numeri. Puteanus in Genial.sermon. Turneb.Aduers. lib.16.cap.11. Lambinus Notat.ad Horat.lib.3. Od.19. & Plauti Stich.act.5.sc.4. Pontanus Not. in Somn. Scip. Macrob.lib.1. Taubman.ad Plaut.Stich. act.5. scen.4. Legem conuiuialem de tribus poculis Augustum diligenter obseruasse Suetonius, & Carolum Magnum scribit Emhardus. *Potio* pro potu, hoc est, id quod bibitur, ein Trunck. Schorus de Phrasib.ling. Lat. Schop.in Obseruat.ling. Lat.

v.26. *scelerate, & loqueris?*] Leg. *etiam loq.* Plaut. Persa; *Scelerate etiam respicis?* Douza Centurionat. libro 4. cap.10. Sic supra; *Exclamat Eumolpus; etiam minaris!* Idem Plaut. Mostell. act.5. sc.2. *Verbero, etiam irrides?*

Pag.192. v.4. *ne putes nihil egisse*] *nihil*, pro, rem paruam & contemnendam.

v.10. *Oculis nec defuit imber*] Similitudo est à fluminibus. Gruterus Suspicion. lib.8. cap.8. Nihil frequentius Poetis, quam lacrymas *imbrium* nomine censere. Eleganter Calaber;

εἷλκε βίη Βρισηΐδην, τῆς δ' ἄθροα δάκρυ' ἀπ' ὄσσων
Πίδακος ὡς ἐχέοντο —— Barth. ad Claudianum.2835.

Pag.193. v.9. *Quisquis habet numos*] in auaritiam & pecuniæ studium. Scalig. in Catalect. Iohannes Salisberiensis Policrat. lib.7. cap.16. *Auaro nihil vile videtur aut sordidum, & sibilante populo seipsum consolatur, imo & sibi applaudit, simul ac nummos contemplatur in arca. Petronianum istud ingestum omnibus credas*, &c.

v.11. *Vxorem ducat Danaën*] Danaes corruptæ fabula siue historia plane in prouerbium erat apud veteres. Eius ἐπιμύθιον est, vt Pecuniæ omnia facilia esse sciamus. *Τὰ γὰρ τοῖς ὅπλοις ἀδύνατα κειρωθῆναι τῷ χρυσῷ ῥάδιον ἐστὶ καταπολεμῆσαι, τῷ ἀργυρίῳ δὲ ὑποτάσσεται πάντα.* vt ait Diodor. Siculus. Et non sua magis ætate quam nostra Oraculi veridici vicem fuit;

Ἀργυρέαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα κρατήσεις.

Barthius ad Claudianum n.1411.

v.12. *Acrisium iubeat credere, quod Danaën*] Acrisium iubeat idem credere, quod Danaë credidit, sc. se compressam à Ioue fuisse: quod Acrisius noluit credere, vt patet ex Apollodor. lib.2. Iungerman.

v.15. *paret, non paret*] veteres dicebant, *si paret*, teste Festo, quod posteriores, *si apparet*. Fuit autem formula, *Si apparet Titium dare oportere*, propria actionis in personam, vt notum ex Cicerone. Giphanius ad §. *hic itaque*, Instit. de Action. *Parere* est quod vulgo hodie apparere, patere. Erasmus ad Catonis Distich. Rittershus.

ũſ.Notis ad Gunther. Schopp.Suſpect.lect.lib.2.ep. 0.Grotius Februis ad Capell.lib.8 pag. 298. Zinzer-ng.Miſcellor.Crit.lib.1.cap 12.Rader ad Martial. li-o 12.ep.25.

v.18.*quiduis nummis præſentibus opta*] Theodoricus bbas S.Trudonis apud Flaccium Illyricum in Catal. ſt.Verit.*Fit nummis Præſul & Abba.* Idem;

Quid non ſperemus, ſi nummos poſſideamus?

ide Caſp.Waſerum de Antiq.numis Hebræor.libr.1. ap.2.& c.12.

Pag.194.v.1.*in ſummo humore cōſiſtere*]id eſt,in ſum-itate aquæ ſupernatare.

v.5.*Recluſo pectore extraxit fortiſſimum iecur*]ritus ve-is & ſacer in extis extrahendis victimarum Lucianus e Sacrific. καὶ ὅσπερ ὁ Κύκλωψ ἐκεῖνος, ἀνατέμνων καὶ τὰ ἔγκατα ἐξαίρων, καὶ καρδιουλκῶν, καὶ τὸ τῷ βωμῷ περιχέων. Col-ius in Apul.lib.1.Metamorph.

v.11.*Volabant inter hæc potiones*]Macrob. dixit, *vari-ntibus poculis.* Pontanus in Not.lib.7.c.1.

v.15.*vrticæ trito ſemine*]Iſidor.Etymolog.lib.17.c.9. *rtica vocata, quod tactus eius corpus adurat. Eſt enim i-nea omnino natura, & tactu perurit. vnde & pruriginem acit.* Hæc κνίδωσις apud Græcos pro prurigine.

v.26.*Prehende furem*] formula eorum clamantium, ui furem inſequebantur.Briſſon.Formul.lib.8.

Ibid.*Euaſi tamen*]*Tamen* eſt tandem.Gruter.Suſpic. b.5.c.10.Bartius in Ceir.Virg.n.335.

Pag.195.v.8.*Dearum libidinantium*] Leg. *liuidinan-ium,* vt ſit dearum æmularum & liuore laborantium. ruter.Suſpicion.lib.1.c.12.

Ibid.*iudex*]quod iudicium vbi habitum obſeruauit e Vrbib.Stephanus; ἔστι δὲ τόπος ἐν τῇ Ἴδῃ Τρωϊκῇ Ἀλε-ανδρεία λεγόμενος, ἐν ᾧ φασὶ τὸν Πάριν διακρῖναι τὰς θεάς. ontanus Not.in Macrob.lib.5.c.17.

v.16.*Nec me contumeliæ laſſant*]Tibullus;

Vltro contemptus rogat, & peccaſſe fatetur
Læſus, & inuitis ipſe redit pedibus. Idem;
Nil ego non patiar, numquam me iniuria mutat.

Duſa F.ad.Tibull. v.20.

v.20.*tractatione vexaui*] Leg.*iactatione*.Iungerman Vulgatam probant illa, quæ supra leguntur; *Premeba illa resoluta marmoreis ceruicibus aureum thorum.* Et ite rum; *Vt experrectus pertrectaui gaudio dispoliatũ thorum*

v.24.*Inachia Tirinthius ira*] Val.Flaccus lib.1.

Protinus Inachiis vltro Tyrinthius Argis,&c.

v.25 *prophanam Iunonem Pelias*] apud Scalig.in Ca talect.legitur *prophanus.*

v.27.*satiauit numinis iram*] al.*iras*.Silius li.11.—*ne que enim satiauerat iras Dido*—Boëthius lib.4.de Cõ solat.metr.7. *satiauit iras.* vbi Sitzmanus in Not. nu mer.192.

Pag.196.v.3.*Hellespontiaci Priapi*] ita Priapus voca tur etiam Arnobio lib.3.& Claudiano libro 1. in Eu trop. De tractu Hellesponti præter ceteros Balsam Sextæ Synodi can.39.Sauaro Not.in Sidoni. Carm.2. v.156.Vide Schopp.Collectan. in Priapeia.

v.12.*seruiles pœnas*]plagas & verbera.Bongarſ. No in Iustin.lib.1.

verſ.16.*Teneo te, inquit*] Διαπόρησις poëtica in rebu optatissimis. Ach. Statius ad Catull. de nuptiis Pel.& Thet.Apul.Metamorph.libro 5.*Teneo te, meum lume* Coluius in Not.ad lib.10. Apul. Cæsar apud Sueton. 59.*Teneo te,inquit,Africa.*In Priap.

Prendam te tamen, & tenebo prensam.

Q.Catullus de Theotimo amasio suo;

Ibimu' quæsitum, verum ne ipsi teneamur

Formido.quid ago? da Venu' consilium.

verſ.17.*tu desiderium, tu voluptas mea*] al. *desideriu meum. Desiderium* verbum est interdum amatoriun quo voluptas & delitiæ & amores significantur. Apu Horat.quoque ex amoris erga Mecœnatem abundan tia scriptum esse arbitror;

O desiderium & dulce decus meum. Et lib.1.od.14

Nuper solicitum quæ mihi tædium

Nunc desiderium curaque non leuis.

Et *desiderii poculum*,est poculum amatorium, vt Epo od.17.

Desid

Desiderii& temperare poculum.

Turneb. Aduersar. lib. 26. cap. 7. Vide Ureti Miscellan. ad Symmach. lib. 9. ep. 28. & Rob. Constantini Supplement. ling Lat.

v. 19. *nisi sanguine strinxeris*] id est, me occideris. Pflugius. Voce *sanguinis* in obscœnis vsus est & Senec. Pater lib. 7. Controuers. 5. *Quod amica sua sanguinem misit.* Et post ibi; *Facit quod facere solet: pro amatore sanguini suo non parcit.* Iuuenal. Satyr. 1.

Accipiat sane mercedem sanguinis.

nempe ex Medicorum doctrina, non Aristotelis. Nic. Faber Not. ad Senec. Controuers. lib. 7. Contr. 5. An sic capiendum & illud Plauti Bacchid. Act. 3. scen. 1. vbi ait Lydus Pædagogus de meretricibus;

Apage istas à me sorores, quæ hominum sorbent sanguinem.

Et Curcul. Act. 1. sc. 2. in fin. de amica;

Quæ mihi misero amanti ebibit sanguinem.

Vbi videatur Theocriti locus à Taubmanno annotatus.

Pag. 197. v. 4. *filium filiamque ingerebat orbis senibus*] Ammianus libro 14. de Romanorum degeneri statu; *Nunc inanes flatus quorundã, vile esse quicquid extra Vrbis pomeria nascitur, æstimant, præter orbos & cœlibes: nec credi potest, qua obsequiorum diuersitate coluntur homines sine liberis Romæ, vt his qui patres sunt, tamquam in capita medicorum acerbius cœlibes dominentur.* Tacitus Annal. lib. 13. *Romæ testamenta & orbos velut indagine eius capi.* Cicero in Paradox. *Quem nutum locupletis orbi senis non obseruat? loquitur ad voluntatem, quicquid denuntiatum sit, facit, assentatur, assidet, miratur.* Pichena Not. in Tacit. de Moribus Germanor. num. 44. Ramirez Hypomnem. ad Martial. lib. 2. epigr. 32. numer. 1. & libro 4. epigr. 56. Lindenbrog. Obseruatio. in Ammianum libro 14. pag. 16. & lib. 28. pag. 399. Quibus hæc adde. Ammianus lib. 28. *Subsident aliqui curiosos homines, senes aut iuuenes, orbos vel cœlibes, ad volũtates condendas allicientes eos technis miris: qui cum supremis iudiciis ordinatis; quæ*

tis, quæ habebant reliquerint his, quibus morem gerendo testati sunt. illico pereunt. Tertullianus de Patientia; *Quæ aucupandis orbitatibus omnẽ coacti obsequij laborem mentitis adfectionibus tolerat.* Augustinus de Hæresib. cap. 87. de Abeloniis hæreticis; *Non miscebantur vxoribus, & eis tamen sine vxoribus viuere sectæ ipsius dogmate non licebat, &c. Nec vmquam eis defecit, vnde adoptarent, generantibus circumquaq; vicinis, & filios suos inopes ad spem hæreditatis alienæ dantibus libenter.*

ver. 8. *Commendare liberos suos eius prudentiæ*] filium & filiam. Solebant veteres non mulieribus, sed viris præceptoribus filias suas erudiendas instituendasque tradere vna cum filiis. Docet Iulianus in L. 4. D. vbi pupil. educ. & Vetus Inscript. *Pudens M. Lepidi libertus, grammaticus;*

Procurator eram Lepidæ, moresque regebam
Cum vixi. mansit Cæsaris illa nurus.

Ræuardus Coniectan. lib. 2. c. 19. Quod vetustatis exemplum secutus Carolus M. qui filias suas æque ac filios præceptoribus dedit informandas, vt memoriæ prodiderunt Einhardus eius Cancellarius, & Alcuinus præceptor epist. ad Eulaliam Caroli ipsius filiam. Sic Heduiga quoque Sueuiæ Ducissa præceptore vsus est primum Constantinopolitano quodam magistro in Græcis disciplinis, dein Ekkehardo Palatino S. Galli monacho in Latinis, quemadmodum scribit Ekkehardus Iunior Sanctgallensis in Casibus Monasterii.

v. 15. *quæ sola posset hæreditas iuuenibus dari*] Cic. Officior. 1. *Optima hereditas à patribus traditur liberis omniq; patrimonio præstantior gloria virtutis rerumque gestarum, cui dedecori esse nefas & vitium iudicandum est.*

v. 22. *pigiciaca sacra*] Leg. *pygiaca sacra*, id est, coitum, quod *pygarum* siue clunium vsus in Venere sit permagnus. Schopp. in Priape. carm. 18. An leg. *pygisiaca*, à πυγίζειν? quod tamen proprie est cum auerso coire.

v. 23. *lumborumque solutorum*] *lumbi* enim valentes & vegeti ad Venerem requiruntur. Schopp. Comment. in Priap. car. 18. & Verisimil. lib. 3. c. 16.

Pag. 198.

Pag.198.v.6.*lento parebat imperio*] *lento* aduerbialiter pro *lente*.

v.10.*ut spissaret officium*] Venerium. supra; *Quæ multas sæpe hereditates officio ætatis extorserat*. Theodor. Priscianus lib.2.cap.11.loquens de iis, quæ membra frigentia ad Venerem inflant & erigunt; *Quæ per potiones accepta virile semper officium reparant*.

vers.12. *veluti oscillatione ludebat*] Videndus Scalig. Castigat.in Festum, & Auson.lectio. Pamelius in Tertullian.de Pallio. Balbus Catholico; *Oscillum, quoddam genus ludi, sc. cum funis suspenditur de trabe, in quo pueri & puellæ sedentes impelluntur huc illuc*: &c.

ver.17.*automata*] Glossæ; αὐτόματος, *per se, iniussu, sponte*. Hesychius; αὐτοφαγίζειν, αὐτοματεῖν. Et Eustathio αὐτόματοι μηχαναὶ dicuntur αἳ καθ' αὑτὰς ἐνεργοῦσι. Et αὐτόματος πόνος in Epigrammat. est non coactus, sed vltro susceptus: quod Hesychio αὐτοματεῖν, Xenophonti Pæd.4. & Aristoteli lib.1.de Gen.anim. αὐτοματίζειν. Budæus in Comment.ling.Græc.

Ibid.*Clostellum*] Glossæ; κλεῖθρον, *claustrum, clostrum*. Claudian.de Raptu Proserp.—*Stant ardua ferro*
Mœnia, ferrati postes, immensaque nectit
Clostra chalybs——-ita ibi legit veterrimus cod. M S. Bibliothecæ Schobingeranæ.

v.23. *Mercurius, qui animas ducere ac reducere*] Vnde Mercurium vocat Horatius, *Orci satellitem*, lib.2.Od. 18.vt Græci ψυχοπομπὸν, cui respondet illud Apuleianum, *animarum victor*. idem enim est hîc *ducere* & *reducere*, idem *vehere* & *reuehere*. Horatii verba sunt;

——*Nec satelles Orci*
Callidum Promethea
——*Reuexit auro captus*.

Scip. Gentilis Append. Notar.ad Apul.num. 34. Ab hoc officio Mercurius fuit Πομπαῖος dictus. Aiax apud Sophoclem suo se ense transfossurus; καλῶ δ' ἅμα Πομπαῖον Ἑρμῆν χθόνιον, εὖ με κοιμίσαι vbi Scholiast. Vocatur etiam ψυχαγωγός. Hesychius; ψυχαγωγὸς, ὁ κατάγων τὰς ψυχὰς εἰς ᾅδου Mercurius apud Homerum, τὰς

ψυχὰς

ψυχὰς κατάγει ἀΐδόσδε. Nec non & νεκροπομπός. Lucianus; δεῖ με ϗ τό τε τῷ Πλούτωνι ψυχαγωγεῖν καὶ νεκροπομπὸν εἶναι. Vnde apud Homer. Odyſ. ω. ψυχὰς μνηστήρων κατάγει. & apud Virgil.

—*Virgam capiens animus vocat Orco*
Pallentes, alias ſub triſtia tartara mittit.

Et hoc eſt, quod Arbiter ait, *ducere ac reducere.*

Pag. 199. v. 12. *cum ſapientia loqui*] id eſt, philoſophari.

v. 16. *plani*] πλάνοι, circulatores, impoſtores, homines vagabundi fallaces, ἀπατηλοὶ, inſigni verſutia præditi, quales fuerunt Cephiſodorus & Pantaleo, & Matras apud Alexandriam, de quibus Athenæus, libro 14. Cicero pro Cluentio; *Hic ille planus improbiſſimus, quæſtu iudiciario paſtus.* Tales hodie apud nos in hac vrbe frequentes circumforanei medici, Zahnbrecher/ Schreyer/ *ciarletani*, etiam ludiones, Gauckler/ *cocuones*, & denique *plano ſcholiaſtici*, Fahrende Schüler. ſed primas in hoc quæſtu tenent *Cingari*, Zigeuner. *Plani* autem qui D. Cypriano *implanatores.* Balbus Catholico; *Implanare, decipere, vel in errorem ducere.* Sirach. cap. 15. *Non dicas; Ille* (ſc. Deus) *me implanauit: non enim neceſſarij ſunt ei homines impij.* Et cap. 34. *Qui implanatus eſt, abundat nequitia,*

verſ. 17. *leuatores*] *Leuare* eſt rapere, abducere. Sidon. lib. 7. ep. 2. *Leuat diuitem coniugem pauper adamatus.* item abigere. Gregorius Turonenſ. Hiſtor. libro 6. cap. 45. *leuantes pecora.* item furari. Idem lib. 7. cap. 4. *Theſaurarij leuauerunt aureum miſſorium.* In Legib. Gothor. lib. 8. t. 5. *Si porci ad paſtum in glande ſuſcepti ante decimas datas furto leuentur*, Poſſit etiam legi *lauatores*, id eſt, fures. Acro in Horat. ep. 17. lib. 1. *Lauerna dicta à lauando. nam fures lauatores dicuntur.* Sauaro ad Sidon. In vet. Gloſſar. *Leuare, planare*: &, *leuatores, planatores* exponuntur.

verſ. 19. *muta animalia*] *muta*, ἄλογα, irrationalia: vide Goldaſti Notas ad Valerianum edition. Rouerianæ.

v. 25. *Captatores iam exhauſti*] heredipetæ, qui alienis patrimoniis inhiant. Supra; *Quid ſi callidus captator ex-*

tor exploratorem in Africam miserit. Infra; *Nec quid aliud in hac epulatione captabant, nisi tantum ne esurirent.* Ait, *iam exhausti*, id est, ducti lusiq; muneribus suis. Rader. ad Martial. lib. 9. ep. 35.

Pag. 200. v. 6. *apud quasdam gentes*] de Hibernis Strabo, libr. 4. de Scotis D. Hieronymus, libr. 1. contra Iouinian. De Padarum gente Indica Ioan. Boemus de Morib. gentium, libro 2. cap. 8. De Scythicis gentibus, vt Massagetis, Issedonibus, Antropophagis, idem c. 9. De Galatis, lib. 3. c. 22. De Tartaris, d. l. 2. cap. 10.

v. 25. *blandimenta*] condimenta, conditu ras.

Pag. 201. ver. 3. *Saguntini*] vide Andr. Schotti Not. in Auctorem de Vir. illustr. n. 42.

v. 21. *Massilienses*] Gallis vniuersim adtribuit Lactantius Placidus, cuius verba superius adscripta leges ad illam Satyrici vocem *Pharmace*.

P. 202. v. 4. *cedit crinibus aurum*] magnum veterum studium in flauo capillitio. Auctor Lyrici, quod Cn. Gallo adscribunt;

Pande puella, pande capillulos
Flauos, lucentes vt aurum nitidum.

Statius 1. Achill.

—Fuluoq; nitet coma gratior auro.

Barthius ad Claudianum num. 2778.

Pag. 203. versic. 11. *Memphitides puellæ*] Terentianus Maurus de Metris, cap. *Iambius dimetrus claudus qui fiat*, vbi Nicolaus Brysæus in Annotation. Marius Victorinus Art. Grammat. l. 3. de duobus Ionicis Sotadeo & Sotadico, *Memphitides*, id est, Ægyptiæ, supra dixit, *ueris Alexandrinis*.

vers. 12. *sacris Deûm paratæ*] Deorum emptæ. Ethnici superstitiosis suis sacris puellas musicas adhibebant. In Priape.

Cum sacrum fieret Deo salaci,
Conducta est pretio puella paruo.

Morem alicubi narrat & explicat Plautus.

versi. 14. *Tinctus colore noctis*] Isidor lib. 19. c. 23. *Mauros habet tetra nox corporum.* Lindenbrog. Not. in Ca-

talect. Winsbeckius in Paraenesi ad filium;

Suverzer danne ein Sur,

id est, atrior Syro vel Ægyptio, de quo hic Petronii versus capiendus. Goldast. Animaduers. ad Winsbec.

versic. 15. *Manu puer loquaci*] est χειρονομῶν χορευτής. & *Anus recocta vino*, est crotalistria. Idem prope est in Epigram.

ἐξ ἀκροβολισμῶν τῷ πήχει χειρονομοῦντι.

Item; ἡ προτέλοις ὀρχήστρις δρίστοιο——

Scalig. ad Propertium lib. 4. Eleganter de his loquacibus digitis Philostratus Icon. l. 1. in Como. adeo vt etiam doceat, quomodo digiti collocandi sint, vt consoni fiant. Verba eius hæc sunt; Καὶ ἡ δεξιὰ τοῖς δακτύλοις ὑπεσταλμένοις, ὑποκειμένην τὴν ἀριστερὰν πλήττει ἐς τὸ κοῖλον, ἵν᾽ ὦσιν αἱ χεῖρες ξύμφωνοι, πληττόμεναι τρόπῳ κυμβάλων. Sidon. Apollinaris l. 9. ep. 13.

Digiti quibus canentes

Pariter sonante lingua.

Qui tamen versus etiam aliter explicari poterunt. Meminit quoque loquacium digitorum A. Cassiodori l. 4. Variar. ep. 51. *His sunt addita orcistrarum loquacissima manus, linguosi digiti, silentium clamosum, expositio tacita, quam Musa Polymnia repperisse narratur.* Sed dubito hucne pertineat is locus, an de iis notis digitoru intelligendus potius, quibs taciti distantes inter se loqui consueuerunt. Lindenbrog. Not. in Catalect. Nonnus Heliopol. in Dionysiac.

ἔγραφε φωνήεντι τύπῳ πτυκίδας φύλλων,

Γανυμήδεος ἔγραφε μορφὴν

Χερσὶν ἀφωνήτοισι πολύτροπα δάκτυλα πάλλων.

Bulengerus de Theatro l. 1. c. 43. Suetonius lib. 2. *Cum pueris minutis, quos facie & garrulitate amabiles vndique conquirebant, præcipue Mauros & Syros.* Casaubon. Commentar. quem vide, & Barth. fuse disserentem: Claudian. num. 1359. Ammianus lib. 18. *Ad nocendum mittebat cubicularios iam adultos, vt inter ministeria vita secretioris gracilitate vocis semper puerilis & blanda, apud Principis* (Constantii) *aures nimium patulas, exis-*

mati

ationem viri fortis inuidia graui pulsarent. Huius gralitatis caussa, sectio. Hos autem pueros castratos isse, eiusdem Ammiani verba, quæ inibi lem subseauntur, satis euincunt; Horum & similium tædo iuuat eterem laudare Domitianum, qui minaciter interdixeit, ne inter terminos iurisdictionis Romanæ castraret quisiam puerum. quod ni contigisset, quis eorum ferret examii, quorum paucitas difficile toleratur? Eos postea, moro Constantio, Iulianus successor aulâ exegit. Soates Histor. Tripar. l. 6. interprete Epiphanio Schostico; Expulitque palatio eunuchos, tonsores & cocos. Eutchos quidem, quia eius vxor obierat, post quam non dut aliam. Idem Ammianus lib. 21. de eodem Constan; Vxoribus & spadonum gracilentis vocibus & palatis quibusdam nimium quantum addictus. Manu loquaci, apud Salomon. Prouerb. c. 6. Annuit oculis, terit pede, gito loquitur.

v. 17. Ægyptias choreas] al. Ægyptius choreates, al. Æptius choraules. Ægyptii enim choraulæ & crotalitriæ in pretio erant. Scalig. ad Propert. l. 4. Bernartius Statii Siluar. lib. 5. in fin. Sauaro in Sidoni. lib. 1. ep. 2. antabant enim optime Ægyptii pueri. ideoque eos quaces delicias vocat Statius. Trimalcio quoque sua, propter excellentiam vocis, eos conuiuio adhiit. Lindenbrog. Notis in Catalect. Hinc nata parœia, Αἰγύπτιος αὐλητὴς, in loquaces, à moribus horum ierorum: de qua videndi Suidas & Hesychius. Pueri ioraulæ quoque in veteri Ecclesia apud Christianos lhibiti, de quibus Brovverus in Not. ad Fortunati).1. epigr. 10. Qui nomen hodieque retinent, & à nos Choral appellantur. Huguitio: choraules, qui agit oream. Papias: choraules, princeps chori, vel qui cum nnulis, id est, fistulis canit in choro. Balbus: choraula, qui orum ducit, vel qui in choro cum cannulis cantat, qui itet dicitur choraules.

ver. 23. Anus recocta vino] crotalistriâ. Scalig ad Proert. l. 4. Eodem modo Catull.

Suffitio seni recocto.

Scalig. ad Catullum. Diomedes lib 3. Grammat. vbi videndus Cæsarius in Scholiis.

v. 26. *Iuuerunt segetes*, &c.] Terentianus Maurus de Metris, in VI. tomo hendecasyllabarum, & ibi Nicol. Brissæus in Annotat. Marius Victorinus Artis Grammat. lib. 4. fusissime.

Pag. 204. ver. 1. *Triuiæ*] id est, Dianæ. loquitur de Luna & Sole.

v. 4. *Totum pererret*] v. c. PITH. *Rapidum pererr.*

v. 6. *Non bene olet*] D. Hieronymus ad Demetriadem de Virginit seruanda; *Cincinnatulos pueros & calamistratos & peregrini muris olentes pelliculas (de quibus illud Arbitri est,—— -- Non bene olet, qui bene semper olet. quasi quasdam pestes & venena pudicitiæ virgo deuitet.* Aut memoria lapsus est Hieronymus, aut versum hunc Martialis ab Arbitro Petronio mutuatus est. Exstat enim apud Martialem in Næuolum. Plautus item scripsit *mulierem eam optime olere, quæ nihil oleret.* quemadmodum & Plinius scribit, *eam aquam esse optimam, quæ nihil sapiat.* hæc est enim natura aquæ. Erasmus in Annotat. ad Hieronym. M. Tullius epist. ad Attic. lib. 2 *Quamquam ita tua horridula mihi atque incompta visa sunt, sed tamen erant ornata hoc ipso, quod ornamenta neglexerant, & vt mulieres ideo bene olere, quia nihil olerent videbantur.* Ad hæc vero Martialem parte aliqua respexisse, palam fit amplius intuenti;

Postume non bene olet, qui bene semper olet.

Id vero ex Arbitro esse Hieronymus testatur. Cœl Rhodiginus Lect. Antiquar. l. 24. cap. 25. Ambo & Petron. & Martialis ex Plauto sumserunt. Dousa Succid pro Horat. Plautus Mostell. de vetulis incrustatis & interpolibus;

Vt sudor cum vnguentis consociauit,
Ibidem olent, quasi quum vna multa iura confuderit coquus.

Sauaro ad Sidonium lib. 8. ep. 11. Bene olet, qui nihil olet. Diogenes cuidam habenti capillos vnguento delibutos; *Caue*, inquit, *ne τῆς κεφαλῆς εὐωδία, τοῦ βίου δυσωδία*

Nau adducat. Fama est quidam odor vitæ. vnguen-
n & odores olent mollitiem & nequitiam: *Quis* au-
n *tales viros non dicat mulieres?* Cic. de Catilinariis
eris. Horat. Epod. Od. 12. Hunc versum B. Hierony-
is laudauit, Raderus ad Martial. lib. 2. epigr. 10.

v. 8. *Animam nostro amplexam in corp.*] Priscianus lib.
similiter adminiculor, adulor, &c. *amplector,* &c. *pleriq;*
onentia esse confirmant, ideo quia frequens vsus eorum
ificationis est actiua. Communia vero esse defendit tum
tura ipsius sensus, tum veterum non improbanda aucto-
as: à qua quæ potuimus à diuersis colligere libris, exem-
proferamus. Petronius: Animam nostro amplexam in
lore. περιπλεχθεῖσαν. *Lucillius: Quin amplexetur quive-*
ego non sinam me amplectier, amplexetur, περιπλεκέσθω.
cero pro Roscio: Quo vno maleficio scelera omnia com-
xa esse videantur. Idem lib. 11. *Multa ex huiusmodi*
rbis inueniuntur apud antiquissimos participia præteriti
nporis, tam actiuam quam passiuam significationem ha-
itia, vt meditor &c. *sic etiam amplector, amplexus,* ὁ πε-
πλεὶς καὶ ὁ περιπλεχθείς. *Petronius: Animam nostro am-*
xam in pectore. A deponenti participium passiue, ve-
es secutus, enunciauit. Parrhasius in Claudian. de
ptu Proserp. l. 1.

v. 11. *Cui vultur iecur*] Leg. *Qui vultur.* Dusa F. ad Ti-
ll. Attius apud Cicer. 2. Tusc. & Seruius in Eclog. 6.
o *vulture* habet *aquilam.* Marcilius in epigr. 7. Mar-
l. de Amphitheat. Ἀλληγορεῖται Promethei vincti,
ius iecur aquila depascitur, fabula. Animi grauio-
πάθη, vt inuidiam, iram, odium, & similia his, recte
xeris feras seipsas vorantes. Chrysostomus in epist.
uli ad Roman. παρεστήκασιν ἡμῖν λέοντες, θυμοὶ, ἐπιθυ-
αι, χαλεποὺς ἔχοντες ὀδόντας. Theodoretus in Θεοφιλεῖ,
: Theodosio: Λιτανεία δὲ ὑμνῳδία χρώμενος ἀεὶ, τὴν
θυμίαν καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἀλαζόνειαν πάντ' ἀλλὰ τῆς
υχῆς θηρία κατηκόντιζε. Casaubon. Animaduers. in A-
enæ. l. 1. l. 16. Lucretius lib. 3. ad rei Venereæ cupi-
tatem, animique solicitudines hanc fabulam retor-
, cum dicat fieri non posse omnino multa, quæ tra-

duntur de inferis, neque Tityum, si par iecur vniuerso terrarum orbi habuisset, perpetuum dolorem ita pati potuisse, sed per hæc animi curas antiquos significare voluisse, vt ab iis retrahamur. ita enim inquit:

Sed Tityus nobis hic est in amore iacentis
Quem volucres lacerant, atque exest anxius angor,
Aut alia quauis scindunt torpedine curæ &c.

Natalis Comes Mytholog. l. 6. c. 19. Plane autem eiusdem notæ est & Macrobianum illud: *Vulturem iecur immortale condentem* &c. Pontanus in Not. ad Somni Scipion.

v. 13. *Non est quem lepidi*] Leg. *Non est quem Tityum vocant Poetæ.* Palmer. in Spicileg. quod Douzæ sublegit. vel potius, *Non est quem Tityi voc p.* vt liuor & luxus vulturi adsimulentur, quo modo fere in Epigram. Græco Antholog. 1.

ὄρνεον ἠσθιόμεν κεκλημένοι ἄθλιοι ἄνδρες
ἀλλ' ὀρνίθων βρώματα γιγνόμενοι.
καὶ τὸ μὲν Τιτυὸν κατὰ γῆς δύο γῦπες ἔδουσιν,
ἡμᾶς δὲ ζῶντας τέσσαρες αἰγυπιοί.

Dousa F. ad Tibul. cuius diuinatio non displicet, licet vulgatum sua quoque ratione probum. Pontanus Not. in Som. Scipion. Macrob.

ibid. *vocant Poetæ*] Leg. *volunt*. Casaubon. in Athen. lib. 1. cap. 16.

v. 14 *liuor atque luxus*] scribo, *liuor atque luctus*. Pontanus Not. in Macrobii Somn. Scip. Tamen Henricus Longepressensis de Male fortunatis lib. 3.

Luxus edax, liuor macer, ardor cæcus habendi,
Vastat opes, mordet optima, corda cremat.

v. 16 *Myrrhinum se poculum*] Leg. *myrinum*, id est *murinum*, a *myro*, nō a *myrrha*, cuius admixtione amaresceret, cum fuerit delicata potio & ganeæ propria. Had. Iunius Animaduers. l. 5. c. 19.

v. 19. *in aumarium*] al. *aumatium*, suspicor, *automatium* legendum, vt locus significetur theatri, vel circi, vbi erant machinæ, quæ *automata* à Græcis vocantur, quæ sponte moueri videntur, & miraculo sunt. Turneb. A

eb. Aduersar. libro vigesimo sexto, capite decimo.

ibid. *valgiter labello*] *valgi* verbo vtuntur etiam Næuius & Plautus apud Nonium. Ch. Colerus Terentiaar. epist. 2. Balbus Catholico; *Valgia à voluo dicitur, uasi voluia, id est retortio. Proprie enim labiorum obtorsio l, quam facimus quum aliquem deridemus. vnde valgire, l retorquere.* Vide quæ supra ad illa Satyrici verba, *ommouebat valgiter labra*, attulimus.

v. 23. *mimũ videtur implere*] Salisb de Nug. Curial. l. 3. . 8. *Vita hominis super terrã tentatio est: quæ si proprietatẽ ominis sequimur, mali frequẽtius habet notam. In hac v q; tentatione vel militia, licet sibi septẽ millia Dominus reruauerit. fere totus mundus ex Arbitri nostri sentẽtia mimum videtur implere, ad comœdiam suam quodammodo espiciens, & quod deterius est, eousque comœdia suæ insiunt, vt in se, cum opus fuerit, redire non possint.* Ita ibi legend. esse, non *numerum*, docuit P. Pithœus subseciu. l. .c. 17. Octauianus Augustus apud Sueton. cap. 99. *Ecuid iis videretur mimum vitæ commode transegisse.*

Pag. 205. v. 1. *exerceat histrionem*] Salisberiens. l. 3. c. 8. *'t ergo gentilium figmentis pium accommodemus auditum, erum omnium tragicus finis est. Aut si nomen comœdiæ ratiosius est, non duco contentionis funem, dum constet inter nos, quod fere totus mundus, iuxta Petronium, exerceat histrionem. Quod & quidam temporis nostri scriptor egregius, infidelium tamen verbis, eleganter expressit;*

Ridiculos hominum versat sors cæca labores,
Sæcula nostra iocus ludibriumq; Deus.

vbi in quibusdam exemplaribus legitur *histrioniam*. Sed illam scripturam probat ipse Petron. hisce verbis eiusdem libri c. 9. *Et finem sine honore habituri creduntur, quia dignitatem naturæ, mundani histrionis habitu polluere dedignatur.* hanc Douza ex illo Plauti;

—*Iouem facere histrioniam.* vt *Mundo histrionia* sit, quæ Germanis veteribus, der Werlte göchel. Goldast. Animaduers. ad Winsbeck.

v. 3. *O maxima rerum*] adducuntur hi versus & illustrantur à Vincentio Beluacensi Specul. moral. l. 10. cap.

20.& à Iacobo Magni Sopholog.lib.4. cap.10]

v.6. *Horrificoq; infestant*] Citat Petronii Arbitri nomine Ioannes Rauisius Textor in Epithetis, verbo *Murmur*.

v.21. *Affer nobis alabastrum Cosmianum*] vide Rader. ad Martial.l.14.epig. 100.

Pag.206.v.17. *Dicta, sales, lusus*] Hippolytus à Collibus in Harpocrate. Eleganter autem *sales*: quibus quæ caret, *insulsa* appellatur. In Priape.

Insulsissima quid puella rides?

ibid. *sermonis gratia*] supra in Satyric. de Circe; *Hæc ipsa cum diceret tanta gratia conciliabat vocem loquentis* &c.

ver.24. *Non satis est quod nos mergis*] in luxum Romanorum. Scalig. in Catal. *Non* pro annon, númnon, μετ' ἐξωτήματος.

Pag.207.v.1. *Cellaque capti*] pro, captiui, id est, serui vel mancipii.

vers.2. *Deridet festam*] Leg. *festram*. Antonius Gnipho librum scripsit, *de festra*: quid videlicet *festra* in veterum libris & sacris significet. In eo libro pleraque omnia exoleta vetustatis persecutus erat, vt ex Macrobio cognoscimus. Itaque hoc dicit Petron. festram & quicquid antiquitas suum habuerit cum Gniphone, cum suis omnibus libris rideri. Palmerius in Spicileg.

Ibid. *Romuleamque casam*] Val. Maximus lib.2. cap. 8. vbi de disciplina militari; *Ortum è paruulæ Romuli casa totius terrarum orbis fecit columen* Idem li.4.c.4. in fi. *Per Romuli casam, perque veteris Capitolii humilia tecta, & æternos Vestæ focos, fictilibus etiamnum vasis contentos iuro.*

v.4. *Candida vela*] id est, λαμπρὸς ἄνεμος. Scalig. in Catal. ad Culic.

v.6. *Primus in orbe Deos*] in superstitionem. Scalig. in Catal. Statius lib.2. Thebaid.

Primus in orbe Deos fecit timor.

At quæ verba Lactantius Placidus interpres: *Negat Deos vllâ alia re celebrari, nisi timore mortalium. vt Lucanus*

us:—*Quæ finxere, timent. Et Petronius Arbiter istum cutus.Sic & Mintanor Musicus:*

Deum doloris, quem prima compunctio
Humani finxit generis.

ı aduersitatibus enim & timore Deum inuocamus. nde istud Petronianum.& illud Gregorii: *Mala, quæ ic patimur, ad Deum nos ire compellunt.* iuxta quod Psal-ıista; *Ad Dominum, cum tribularer, clamaui.* Et contra; *npinguatus est dilectus meus & recalcitrauit.* Iodoc.Ba-ius Ascensius Explanat.in Val.Max. lib.1.c.1.

v.14. *Proiecit vicium hoc*] vt *proiectam libidinum auda-am*, pro effusa & immodica: sic *proiicere audaciam, ascivíam*, pro effundere. ergo *proiicere vicium*, cuius m modus nullus est. Palmer.in Spicileg.

Ibid. *error iussit inanis*] vanus, superstitiosus.

v.15. *Agricolas primos Cereri*] hinc *frugum parens* Se-ecæ dicitur in Herc.fur.eique fruges sacræ, tanquam ıuentrici.Delrio in Comment. n.299.

v.18. *Pallasque cauernas*] sic reponunt nonnulli. alii ·gunt, *tabernas*. atqui tabernæ Bacchi, sane vinariæ: æteræ Mercurii. *Cauernas* virgo respuit, &, si quæ vir-;inales, illas Dianæ venatrici permittit. reddantur lit-erariæ Deæ, *lucerna*, quas illi tribuerat Petronius, sed ensu ambiguo. Sic Arnob. vocat, *Mineruã lucernarum nodulatricem.* Delrio Comm.in Senec.Herc.fur.n.299.

v.22. *Nolo ego semper idem*] de vitãdo fastidio. Scalig. Catalect.Huic simile est epigramma illud, quod sequi-ur, *Sic contra rerum*, &c.

Ibid. *Costum*] *costus* siue *costum* nardi species. at *nardi nguento* perfusa capita patet ex Psal. 23. & Matthæi Euang.c.26.Vide Barth.ad Claudian.n.1103.

v.23. *Nec toto stomachum conciliare mero*] Leg. *Nec no-to stomachum c.m.* Palmer.in Spicileg. Iason. Cyrenæus Machabæor.lib.2.c.vlt.in fin. *Sicut enim vinum semper bibere, aut semper aquam, contrarium est; alternis autem vti, delectabile: ita legentibus si semper exactus sit sermo, non erit gratus.*

Pag.208.vers.11. *Rebus in aduersis, quæ iacuere, iu-*

tent] eadem mente, qua & in Catal. Virgilii;

Iacere me quod alta non possim, putas,
Vt ante vectari freta.

Et nescio quis dixit; *iacentem gustum.* Et Gellius; *Oppido quam iacere ac sordere incipiunt, quæ Latina sunt.* est, quod Græci, ἀπονεῖν Scalig. in Catal. *Quæ iacuere,* id est, quæ contempta fuerant. Lucretius;

Ergo Regibus occisis subuersa iacebat
Pristina maiestas soliorum & sceptra superba.

Schopp. in Miscellan. Cic. Famil. lib. 14. ep. 2. *Te nunc, mea Terentia, sic vexari, sic iacere in lacrumis & sordibus?* Et ad Attic. l. 10. ep. 4. *Iacet in mœrore meus frater.* Paul. Manutius in Comment. *Iacere*, torpere, ignauum & timidum esse. vnde *Abiectus*. Barthius ad Claudian. numer. 2520.

v. 12. *Vulsam deponderat aurem*] Leg. *Fuluum dep. aurum.* Palmerius Douzæ sublegulus in Spicileg.

vers. 17. *Linque tuas sedes*] exhortatio. Scalig. in Catalect.

v. 21. *Quique renascentem Phœbum, cernuntq; iacentem*] Leg. *cadentem*, vt me monuit Douza F. Confirmabat autem coniecturam suam hoc Manilii; —— *quaque cadit Phœbus.* Lindenbrog. Not. in Catal. Loquitur secundum vulgi opinionem. credunt enim vulgares Solem mori, cum tendit ad occasum, & rursus emergentem nasci. Catul. lib. 1. epig. 5.

Soles occidere & redire possunt.

Palladius Fuscus in Annotat in Catul.

vers. 25. *Nam citius flammas*] de Aulicorum vanitate. Scalig. in Catal. vide Hippolytum à Collibus in Principe cap. 10. Weitzium Not. ad Prudentii περὶ στεφ. hym. 2. v. 253. Quoad formulam dicēdi, videtur ea esse quodammodo prouerbialis. Cicer. 2. de Orat. *Dicere aiunt Ennium flammam facilius ore in ardēte opprimi quam bona dicta teneat:* Ennodius; *Facilius est ignem lingua comprimere.* Symmachus; *Facilius est ardentes fauillas ore comprimere.* Iuretus Miscellan. ad Symmach. libro 1 epist. 25.

Ibid

Ibid. *mortales*] mortiferos, lethales. vide Goldasti Notas ad Valerian. edit. Rouer.

Pag. 209, v. 5 *calamique loquentes*] Iuliano Antholog. lib. 7 in extremo epigram. μιδείοις κάλαμοι vbi Maximus in Scholiis, Fulgent. Mytholog. lib. 3. Brodæus in Annotat. ad Antholog.

v. 6. *Inuenere Midam*] Persius; *Auriculas asini quis non habet*; Ferunt nonnulli primùm à Poeta scriptũ fuisse, *Auriculas asini Mida rex habet:* deinde metu Cæsaris scripturam mutâsse, *quis non habet*. Petronius videtur in Neronem commodâsse. Erasmus in Adag. *Midas auriculas asini.*

Ibid. *qualem narrauerat index*] cuius verba per calamos ęmissa sub terris hæc erant: *Midas rex asini aures habet.* Raph. Regius, Iac. Micyllus, & Greg. Bersmannus in Ouid. lib. 11. Metamorph. Lactantius Placidius in argumento eiusdem libri; *Refert quòd cùm deformitatem illam* (sc. aurium asininarum) *veste celaret, vt famulus vidit, neque eloqui posset, eiusdem Dei* (Apollinis) *mẽtem in aures haberet. cui rursus obruta arena, arundines enatæ, agitataq; vento deformitatem Midæ indicarent.*

v. 10. *Nã turris prope quæ quadrata surgit*] Sextus Empiricus Pyrrhon. lib. 1. & Tertull. de Animâ, c. 17. quæ loca Douzæ F. sublecta notauit Lindenbrog. in Catal.

v. 11. *Attritis*] al. *Detritis*. Lucretio *obtusis.*

ver. 12 *angulis rotatur*] pulchè & apposite Macrob. lib. 7. c. 14. *Cùm sit angulosa, rotũnda existimatur, facit obseruationis negligentia*. Pontanus in Not.

ver. 13. *Et naris casiam frequenter odit*] Leg. *Et marcens cas.* Multo cibo & potione complecti *marcere* dicũtur. Petron. supra; *Et ancillæ super thorum marcentis excussum forte altius poculum caput fregit*. Ammianus lib. 21. *Vnde largiori potu, saginusq; admodum distenti marcebãt*. Sidon. ep. 9. lib. 2. *pectora marcida cibis*, Sauaro in Not.

v. 23. *Ante oculos stabat quicquid promiserat annus*] sic paullo post; *Grandine qui segetes & totũ perdidit annum.*

v. 25. *Sic & membra solent*] Forte F... aut Eumolpus persuadere volens plenum & ...uptabilem coitum,

coitum, philosophari instititit. Videtur enim hoc de humani missione spermatis dicere.

Pag.210.v.5.*Hæc ait & tremulo*] Deleri debuit hoc fragmentum, quod supra pag. 192. in possessionem edicto Goldasti restitutum est.

v.21.*Cōtenta valet Fortuna tenore*] Leg. *volat For. Tenore*, hoc est, more illo & quasi ἤθει variandi. Sic *tenorem sensuum*, idē Petron. dicit, *morum tenorem* Sidonius, *aquæ tenorem* Dracontius. Barthius ad Claudian. numer. 1113.

v.24.*Naufragus eiecta*] Propertius lib.2.

Nauita de ventis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles vulnera, pastor oues.

v.25.*Cui sua fata legat*] narret, dicat. Seruat hoc loco vim primigeniam, quam accepit à Græco λέγειν.

Pag.211.vers.6.*Omnia quæ miseras poss finire querelas*] Seneca epist.16. Bongars.

v.17.*Iudæus licet, & porcinum numen ador.*] in hoc falsus animi Petronius, aliique Gentilium, qui reuerentia tam immundi exosique animalis affici Iudæos putabant, cuius figura Hadrianus Imp. in portis posita abigere & absterrere aditu Hierosolymorum Iudæos voluit. Freherus Parergor. lib.3.c.11.

v.18.*Et cœli summas aduocet auriculas*] notum est, Iudæos ab Appione Alexandrino, Moloneque, Tacito, & aliis notatos esse, quod aureum asini caput in templi sacrario seruarent atque adorarent: quoniam Mose duce (vt improbe asserunt) asinorum beneficio aquas Iudæi inuenerint. Quos mendaciorum arguunt Iosephus & Tertullianus. Romani etiam pari causa & Christianos æque ac Iudæos, *Asinarios* vocarunt. Sed & figuris picturisque Christianis illudebant: quando infando etiam picturæ genere Deum nostrum sic depictum spectanti populo proposuerunt, vt is foret auribus asininis, pedo altero inungulatus, librum gestās, & togatus. Cui flagitio vt scelus adderent, tali titulo Christi, effigiem dedecorarunt: *Deus Christianorum* ὀνόχητος. Qua in re vel ipse quidem Tertullianus ægre à risu

à risu abstinuit, quum nomen ipsum & formam conspiceret. Pet. Crinitus de Honest. discipl. lib. 1. c. 9.

v. 20. *Et nisi nudatum*] Casaubon. ad Sueton. cum Bineto legit, *nodatum*. Et illico, *grata migrabit ab vrbe.*

vers 22. *Et non ieiuna sabbata lege premet*] atqui Iudæi sabbato non ieiunabant. Vere: sed Iudæi omnes dies *sabbata* vocabant à principe nempe sabbato, quo feriabantur, à quo *primam sabbati, alteram sabbati*, &c. nominabant. Ita vt quicumque per hebdomadem ieiunaret, aliquo die sabbati ieiunare diceretur. Ieiunia vero religiosissime colebant, quod ex Sueton. constat in August. cap. 76. præsertim Samaritani, quos *Dositheos* nuncupabant, sabbatum ita obseruabant, vt quo quisque habitu in tempus primum incidisset, & permaneret ad vesperam, siue staret, siue sederet, &c. Baronius Cardinalis Annal. Ecclesiast. Tom. 1. Iudæorum sabbata vexat & Iuuenalis sæpicule & Martialis. Raderus ad Martial. lib. 4. epig. 4.

Pag. 212. v. 13. *Heret detritus læua*] Hoc tristichon ex P. Danielis collectione fragmentorum Petronianorum per imprudentiam irrepsit, quum sint versus ex integro Carmine de bello ciuili, supr. in pag. 167. v. 10.

T. PETRONII ARBITRI EVSCIVM.

Pag. 213. v. 12. *Cerberus forensis*] hinc Tertull. de Pallio; *Causas non elatro.* Et Sallust. apud Lactantium; *Cicero caninam facundiam, vt Appius inquit, exercuit.* Vide Sauaron. ad Sidon. lib. 4. ep. 4. & Rittershus. Ind. Symmachiano. Allusit huc puto & Salisberiens. lib. 5. Policrat. c. 10. Iungerman.

IN P. PETRONII RHETORIS FRAGMENTA.

versi. 23. *Quod legi dolet*] itaque *dolus* à dolendo dictus est. videndus Sauaro ad Sidon. lib. 5. ep. 3.

IN PETRONII GRAMMATICI FRAGMENTA.

Pag. 214. ver. 8. *Quirites*] Diomedes lib. 1. *Quirites; sed Flaccus*

Flaccus in Satyra Quiritem dixit. Priscianus lib. 4. *In tis quoque inueniuntur dinominatiua, sed antique prolata, penultimam natura vel positione longam habentia, vt Samnitis pro Samnis, sic Laurentis quoque pro Laurens, Tiburtis pro Tiburs, teste Capro: Sic Quiritis pro Quiris, & Ceritis vel Ceretis pro Ceres, qui tamen nominatiui nō sunt in vsu.* Augustinus in Arte; *Pluralia masculini generis, manes, Quirites, cancelli:* Vetus Grammaticus, qui est membraneus in Bibliotheca Goldasti, in Artem secundam Donati: *Sunt alia pluralia tantum masculini generis, vt hi manes, hi Quirites.* Et paulo post: *Quarites, qui & Romani, & Quarites dicti, quia Quirus dictus est Romulus, quod semper asta vtebatur.*

IN PETRONII AFRANII EPIGRAMMATA

Ad Nealcen.

Pag. 17. v. 4. *Quos mora parua tenet*] Leg. *teret*. *Anno terere*, quomodo *diem terere*, dixit Trinummo Plautus Iacob. Pontanus Analect. lib. 3. c. 12.

De Hesperie II.

v. 21. *& Tritonia ponit*] al. *ponat*. Pith. Emend. in Epigram. vett.

Funambulus.

Pag. 219. v. 15. *pratendit crura*] *protendit*. Pith. Emend in Epigram. vett.

v. 20. *Et medium pennis prosecuisse*] melius, *pinnis persecuisse*. Pithœus d. l.

De cretata facie.

v. 24. *Dum sumit cretam in faciem*] al. lib. *Dum cretam sumit faciem*.

De Cato.

Pag 220. vers. 11. In vett. Epigrammat. à Pithœo editis, & Goldasti MSS. Codd. legitur, *De cato, qui comedens picam mortuus est.*

v. 17. *Cornua labra*] rostra picæ. Tibul. in Priapos

Senex ve coruus, impiger ve graculus
Sacrum feriret ore corneo caput.

Schopp. Comment. in Priape. carm. 83.

Musa

Musarum elogia.

Pag.121. v. 6. *Amea Terpsichore totam*] Lege, *Aurea Terpsichore*. Pith. Emend. in Epigr. vett.

De elephante.

Versi. 26. *promoscidis armis*] scribe ex v.c. *probascidis* & post sextũ versum interiice ex eodem codice hos duos: *Consulibus sceptrum*, &c. Pith. Emend. in epigram. vett. Balbus Catholico: *Probascida vel promuscida, rostrum elephantis: quia illâ pabulũ ori admouet: & videtur Græce declinari, vt hæc proboscis, dis: vel promiscis, dis. Proboscis & promoscis*. promiscue dici docet Gul. Formerius Not. in Cassiodori Var.

PSEVDEPIGRAPHA ALCIMI.

Pag. 229. v. 14. *Oblandos oculos & infacetos*] al. *infectos*. Leg. *inquietos*, vt habent vett. codd. Est quod supra Petronius dixit, *oculorum quoque mobilis petulantia*. I. S. Pontanus Analect. lib. 3. c. 12.

DOMINI EVANTII V.C.

Pag. 232. v. 22. *De ambigenis*] V. C. DOMINI EVANTII. al. EVGENII, *de ambigenis animantibus*. Pith. Emend. in Epigr. vett.

Pag. 233. v. 1. *Titirus ex ouibus oritur*] Leg. *Tityrus ex ouibus genitur, hircoque parente*. Eustathius in Homer. Τίτυρος ὁ σάτυρος παρὰ τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ Δωριεῦσι, ὅτι καὶ κτύρος ὁ αὐλός. Sed hoc nihil confert ad Petronii versum Hircus dux pecoris oues init; ex quo initu tityrus nasci consueuit, auctore Isidoro. Rob. Titius Assertionum, lib. 8. c. 16.

Q. CICERONIS.

v. 8. *Crede ratem ventis*] Nescio an Cicero, certe quidam illi adscribunt, alii Eumolpo cuidam, cæteri vel Petronio, vel cuidam Porphyrio poetæ Christiano; ego puto esse Petronii, qui Eumolpum dicentem introducat. Delrio Comm. in Hippol. Senec. v. 557.

v. 10. *Fœmina nulla bona est*] ne vna quidem reperiri mulierem probam adfirmat: & si qua forte bona reperia-

Periatur, neſcire ſe inquit, quo fato res mala potuerit fieri bona. Scip. Gentilis Append. Notar. in Apul. nu. 93.

Ibid. *Et ſi bona contigit vlla*] Douſa: *vel ſi bona contigit vlli.*

PENTADII.

v. 25. *Sed nullos trepidum timere caſus*] Senec. de a Beata vit. c. 5. *Poteſt beatus dici, qui nec cupit nec timet.* Et epiſt. 24. *Obiurgat Epicurus non minus eos, qui mortem concupiſcunt.* & quæ ibidem ſequuntur. Idem lib. 6. Quæſt. natur. c. 32. *Mori nec rogaueris, nec timueris.* Paris eiuſdemq; vt rei, ita elegantiæ eſt Martialis epigramma;

Vitam quæ faciunt beatiorem,

cum hoc Pentadiano, quod legiſſe relegiſſeque iuuabit. Raderus ad Martial. lib. 10. epigr. 43.

P. CATVLLI VRBICARII.

Pag. 234. verſi. 3. Huic tribuit Scaliger ad Catullum Primus edidit Petrus Pithœus: Notis illuſtrarunt iden Pithœus, Iuſtus Lipſius in Elect. & Ianus Douza F.

FINIS.

INDEX II. SCRIPTORVM VETERVM, QVORVM LOCI IN HAC SYLLOGE adducuntur.

A.

Cu-

Gor-

Phocylide

Q.

INDEX III. SCRIPTORVM RECENTIVM IN HAC SYLLOGE LAVDAtorum notatorumque.

A.

B.

Becman-

Euchcrius

Nota-

INDEX IV. RERVM AC VERBORVM IN SYLLOGE MEMORABILIVM.

A.

Æſtu

Animas

Ar-

Augustalis VIvir, 409.

B.

Cir-

Epida-

Flameun

Graci-

Hircus

Immit-

Iumen

Medi-

N.

Natu-

Operto

P.

Pal-

Por-

San-

Sidus

Siuir Augustalis 409.

T.

V.

Vesti-

INDEX V. GRÆCARVM VOCVM IN SYLLOGE EXPLICATARVM.

A.

Ζάσα-

Περί-

F I N I S.